

සුත්‍රාන්ත පිටකයෙහි

පළමු වන ග්‍රන්ථය

දීඝනිකාය

දව්නිය භාගය

මහවගීය

ලඬිකා බෞද්ධ මණ්ඩලයේ ආරාධනාවෙන්

අගමහාපණ්ඩිත

බලන්ගොඩ ආනන්ද මෙත්‍රෙය මහානායක

සථවිරයන් වහන්සේ

විසින් කරන ලද සිංහල පරිවර්තනයෙන් සම්පූර්ණයි

ශ්‍රී ලඬිකා ජනරජය මගින් ප්‍රකාශිතයි.

මු: ව: 2519

ක්‍රි: ව: 1976

Buddha Jayanti Tripitaka Series, Volume VIII

THE FIRST BOOK IN

THE SUTTANTA-PITAKA

DIGHA-NIKAYA

PART II

WITH THE SINHALESE TRANSLATION

BY

THE VENERABLE AGGAMAHAPANDITA

**BALANGODA ANANDA MAITREYA
MAHA NAYAKA THERA**

PUBLISHED

UNDER THE PATRONAGE

OF

THE REPUBLIC OF SRI LANKA

B. E. 2519

C. E. 1976

සුභගන්ත පිටකෙ

දීඨනිකායො

මහාවග්ගො

සුත්තානා පිටකයෙහි

දීඨනිකාය

මහාවග්ගිය

“තථාගතපසුවේදිකො භික්ඛවෙ ධම්මවිනයො විචටො විරොචති,
නො පටිච්ඡන්තො.”

“මහණෙනි, තථාගතයන් වහන්සේ විසින් දෙශනා කරණ ලද ධර්මය
හා විනය විචාර වූයේ බබලයි. වැසුණේ නො ම බබලයි.”

(අභිභවනරනිකාය, තිකතිපාත - භරණ්ඩුවගා, 9 සූත්‍රය)

පටුන
CONTENTS

සංස්කාරක නිවේදනය	ix
ත්‍රිපිටක සම්පාදක මණ්ඩලය	xi
සංඥාපනය	xiii
සංකේත නිරූපණය	xv
ගුණා ගුණ දර්ශනය	xvii
පාළිභෝධිය	xix
විෂය සූචිය	xxi
පෙළ හා පරිච්ඡින්නය	2-564
ගාථාදිපාද සූචි	567
ස්ථාන හා පුද්ගල සංඥා සූචි	571
විශේෂ පදනුක්කමණිකා	579

සංස්කාරක නිවේදනය

සුත්‍රාන්ත පිටකයට අයත් ආගමග්‍රන්ථයන් අතුරෙහි පළමු වැන්න වූ දීඝනිකායෙහි ද්විතීය භාගය වන මහාවර්ගය බුද්ධජයන්තී ත්‍රිපිටක ග්‍රන්ථ-මාලායෙහි අටවැනි ග්‍රන්ථය වෙයි.

ලඬකා බෞද්ධ මණ්ඩලය විසින් ආරාධිත වූ සබරගමු සද්ධම්මවංසික නිකායාන්තර්ගත රාස්සාගල විහාරගණයෙහි, මහානායක ධුර්ණ අග්ගමහා-පණ්ඩිත බ්‍රහ්මචාරී ආනන්දමේත්‍රෙය ස්වාමීන්ද්‍රයෝ දික්සති පෙළ සිංහල භාෂායෙන් සපුරා පරිවර්තන කළහ. එහි ප්‍රථම භාගය වූ ශීලස්කන්ධ වර්ගය 1962 දී මුද්‍රිත වී ඇත.

ශ්‍රී ලඬකා විද්‍යාදය විශ්වවිද්‍යාලයෙහි උපකුලපති ව සිටි සමස්ත ලඬකා අමරපුර මහානිකායෙහි මහානායක ධුරය ද දැරූ ආනන්ද මේත්‍රෙය මහානායක ස්ථවිරපාදයන් වහන්සේ භාෂාන්තරයෙහි හා සමයාන්තර-යෙහි ද බුද්ධි විශදනා ඇති කෙනෙකි. ඔබ මේ ද්විතීය භාගයෙහි අනුවාදය ද මැනැවින් සිදු කොට ඇත. දුර්බොධාර්ථ ඇති ඇතැම් ධර්මපදයන් සඳහා අර්ථකථාගත විවරණ ද වරහන් කළ දක්වමින් ධර්මව්‍යාධ්‍යානය නිපදවා ඇති සැටි ද, ඒ සඳහා ඔබට හුරු වූ සුගම භාෂාස්වරූපය මැනැවින් හසුරුවා ඇති සැටි ද, සුධිනිගේ පෑසැසීමට ලක් වෙතී සිතමි හ.

මුද්‍රණකායතීය ඉක්මනින් නිමවාලීම සඳහා ත්‍රිපිටක මණ්ඩලයේ ස්ථවිරවරුන්ගේ සහාය ඇති වූ අප දු හට මහත් පරිශ්‍රමයක් දරන්නට සිදුවූ බව ද කියැ යුතු ය.

තවද ශ්‍රී ලඬකාජනරජයේ ගරු අග්‍රාමාත්‍ය උත්තමාවගේ අනුග්‍රහය ද ගරු සංස්කෘතික ඇමැතිතුමා ප්‍රමුඛ තදබිකාරීන්ගේ උද්‍යෝගය ද විශේෂ-යෙන් සංස්කෘතික සහකාර අධ්‍යක්ෂ සෝමපාල ජයවර්ධන මහතාණන්ගේ ක්‍රියාශීලිභාවයද කෘතඥතා පූර්වක වූ සඳහන් කරමිහ.

දෙහිවල තිසර මුද්‍රණාලයාධිකාරීන් ඇතුළු මේ සද්ධර්ම ප්‍රකාශනයෙහි සහාය වූ භාම පින්වත්හු මැ මේ හෙතෙයින් සුබභාගී වෙත්වා' යි ආශංසනය කරමිහ.

මේ වගට:

ගාසනොදයකාරී,
ලබ්‍රහ්ම ලඬකානන්ද ස්ථවිර
ත්‍රිපිටකමණ්ඩලයේ ප්‍රධාන සම්පාදක.

1976 නොවැම්බර් 10 දින,
ත්‍රිපිටක කායනාලය,
මහානායක වාරිකාරාමය,
115, විජේරාම මාවත,
කොළඹ 7.

ත්‍රිපිටක සම්පාදක මණ්ඩලය

උපදෙශක:

අභ්‍යන්තර පණිවිඩ බලන්නාගේ ආනන්දමෙන් මහානායක මහා සච්චරියන් වහන්සේ.

සභාපති:

අනුරාධපුර බුද්ධග්‍රාමයේ ධර්මපාලයාගේ (නිකුත්තර විද්‍යාලයේ) අධ්‍යක්ෂ ජනරාල්වරයාණන්, කෝදිගොඩ ශ්‍රී සුභාලෝක දැක්ම ලබාගැනීමේ ප්‍රධාන සභාපතිවරයන් වහන්සේ.

ප්‍රධාන සම්පාදක:

මොල්ලිගොඩ, ප්‍රවේණිකයාගේ පිරිවෙනේ උපප්‍රධානවරයාණන්, ත්‍රිපිටක වාග්ගේ, ලබ්‍ධම ශ්‍රී ලබ්‍ධානන්ද-කෝට්ටේ ශ්‍රී කල්‍යාණ සාමග්‍රිධර්ම මහා සභාපතිවරයාගේ අනුනායක සච්චරියන් වහන්සේ.

සම්පාදක:

ශාසත්‍රපති, විද්‍යාවිශාරද, රාජකීය පණිවිඩ, රද්දල්ලේ සිරි පඤ්ඤාලෝක - ශ්‍රී කල්‍යාණ සාමග්‍රිධර්ම මහාසභාපතිවරයාගේ අනුනායක සච්චරියන් වහන්සේ.

ශාසත්‍රපති, විද්‍යාවිශාරද, රාජකීය පණිවිඩ, වේදිකාවේ සිරි අනෝමදස්සි බටහිර දිශාගේ ප්‍රධාන සභාපතිවරයන් වහන්සේ.

හිඟුලේ - මාකඩවර විහාරාධිපති රාජකීය පණිවිඩ, කරහම්පිටිගොඩ සිරි සුමනසාර සච්චරියන් වහන්සේ.

කොළඹ, නිකිට්ගස්සාගේ අශෝකාරාමධිපති, රාජකීය පණිවිඩ, කරදන පඤ්ඤාලෝකාර නායක සච්චරියන් වහන්සේ.

ලෙබකාධිකාරී:

කොළඹ, බෞද්ධාලෝක මාවතේ බෞද්ධාලෝක විහාරාධිපති, පණිවිඩ, දෙරගමුවේ සිරි ධර්මපාල - කොළඹ පළාතේ ප්‍රධාන සභාපතිවරයන් වහන්සේ.

සංඥාපනය

දීඝනිකාය හෙවත් දීඝාගමය වනාහි සංගීතියට නැහැ පේරවාද ත්‍රිපිටකයෙන් සූත්‍ර පිටකයෙහි පළමුවන භොතය. මෙය පිළිබඳව විශේෂයෙන් කිය යුතු දෑ මෙහි මුද්‍රිත වූ පළමු වන කාණ්ඩයෙහි (සීලක්ඛන්ධ වග්ගයෙහි) මුල ම අදහන් ව ඇත.

එහි සීලක්ඛන්ධවග්ගයේ සූත්‍රවල අදහස සැකෙවින් දැක්විණ. මේ දීඝනිකායයේ දෙවෙනි භාගය යි. මෙහි එන සූත්‍රයන් ගේ සංක්ෂේප අදහස් පහත දැක්වේ.

1. මහාපදන සූත්‍රයෙහි —

විපස්සී බුදුරජුන් පටන් කොට පහළ වූ අප බුදුරජුන් ආතුළු සත් බුදුවරුන් ගේ වර්ත දැක්වේ.

2. මහානිදන සූත්‍රයෙහි —

පටිච්චසමුප්පාදය සවිස්තර ව දැක්වේ.

3. මහාපරිනිර්වාණ සූත්‍රයෙහි —

බුදුරජුන් පිරිනිවන් පානු පිණිස කුසිනාරාවට වැඩි ගමන ද ඒ අතර දෙසූ ධර්ම ද දැක්වෙත්.

4. මහා සුදර්ශන සූත්‍රයෙහි —

බුදුරජුන් කුසිනාරා නුවර උපවත්තන සල්වෙනෙහි යමා සල් රුක් අතර පැනැවුණු යහනෙහි වැඩිහිඳ කුසිනාරාපුරයේ ඉතා පෙර මහාසුදර්ශන නම් සක්විති රජ සමයෙහි පැවැති ශ්‍රී විභූතිය ද පසු කල ි ඒ සියල්ල පිරිහී ගිය සැටි ද වදාරා ලොව සියල්ලෙහි අනිත්‍යතාව ද ශ්‍රාවකයන් ආත්ම ද්විප ව විසිය යුතු බව ද වදළ නියා දැක්වේ.

5. ජනවසහ සූත්‍රයෙහි —

කලුරිය කළ ඇතැම් ශ්‍රාවකයන්ගේ පරලෝගතිය බුදුරජුන් පැවැසීම ද, කලුරිය කළ බිම්සර රජ ජනවසහ නම් සිවුමහරජයෙහි දෙවියකු ව ඉපි ද සිට බුදුරජුන් දක්නට අවුත් දෙවිලෙ වැ දෙවියන් තුනුරුවන් කෙරෙහි ඇති හක්තිය ද, සනත් කුමාර බඹඟු බුදුරජුන් ගෙන් අසා දැන ගත් සජ්ජ සම.ධි පරිෂ්කාර ධර්ම දෙවියනට පැවැසූ අයුරු ද දැක්වෙත්.

6. මහාගොවින්ද සූත්‍රයෙහි —

පන්සිඵ දෙවසුන් අවුත් තවිතිසාහි දේවසභාවක පැවැති කථාවක් පැවැසීම දක්වේ. මෙහි සක්දෙවිඳු බුදුගුණ අටක් පැවැසීම, සනත්කුමාර බඹු බුදුරජුන් බොහෝ පෙර ජෝතිපාල නම් මාණවක ව ඉපිද මහාගොවින්ද නමින් ප්‍රසිද්ධ ව රජුන් සදෙනකුට ගුරු තන්හි සිට අනුශාසනා කොට ඔවුන්ට සුගති ගමනට මග පෙන්වූ සැටි පැවැසීම, ඔහුගේ කථාව ඇසූ බුදුරජුන් පන්සිඵහට මහාගොවින්දානුශාසනය නොයඹාණික නොවන බව ද මේ අට අටහිමගම දුක්ඛසන මග බව පැවැසීම යන මෙතෙක් දැ දැක්වේ.

7. මහාසමය සූත්‍රයෙහි —

කිඹුල්වත් නුවර අසල මහවෙතෙහි වැඩහුන් බුදුරජුන් හා මහා සංඝයා දක්නට රැස්වූ දෙව්බඹුන් මුළුව ගැන සදහන් වේ. ඔවුන් ගේ නම් වැල ද දැක්වේ.

8. සක්කපඤ්ඤ සූත්‍රයෙහි —

පන්සිඵහු බුදුරජුන් ඉදිරියෙහි ගී ගැයීම හා වැයීම, සක්දෙවි පැමිණ ප්‍රශ්න විචාරීම, සක්දෙවි සෝවාන් වීම දැක්වේ.

9. මහාසතිපට්ඨාන සූත්‍රයෙහි —

සතර සතිපට්ඨාන භාවනා විස්තර වේ.

10. පායාසිරාජඤ්ඤ සූත්‍රයෙහි —

කුමරකසුප් මහතෙරුන් ද පායාසිරාජඤ්ඤයා ද අතර පරලොචක් ඇතිනැතිබව පිළිබඳ ව පැවැති ධර්ම සංවාදය දැක්වේ.

මෙසේ දීඝනිකායයේ මේ මහාවර්ගය සූත්‍ර දහයෙකින් පරිමිතය.

මෙය සකස් කිරීමෙහි දී මෙම ත්‍රිපිටක ග්‍රන්ථපරිවර්තක මණ්ඩලයෙහි සභාපතිවූ පණ්ඩිත කෝදගොඩ ඤාණාලෝකප්‍රධානසංඝනායක ස්ථවිරයන් වහන්සේගේ ද සම්පාදක වූ පණ්ඩිත ලබුගම ලංකානන්ද නායක ස්ථවිරයන් වහන්සේගේ ද ශොධාපත්‍ර බැලීම හා ග්‍රන්ථ සුවිස සකස් කිරීමෙහි ත්‍රිපිටක සංස්කාරක මණ්ඩලයේ සෙසු මහතෙරවරුන් කිහිප නම ගේ ද සහයෝගය ලද බව ස්තූතිපෙරටුව සදහන් කරමිහ.

මෙයට,

බලන්ගොඩ ආනන්දමෙත්‍රෙය ස්ථවිර.

මහරගම

වටයචිත්ත පාර,

ශ්‍රී වන්දනේබරාරාමය.

1976.11.04.

සංකේත නිරූපණය

- සී. සිංහල පුස්තකාල පිටපත
සීලු. සිංහල මුද්‍රිත දීඝනිකාය
මජසං. බුරුම ජට්ඨසංගීති-සොධිත දීඝනිකාය
සායා. සායාම තාය් අක්ෂර මුද්‍රිත දීඝනිකාය
කා. කාම්බොජ අක්ෂර මුද්‍රිත පොත.
PTS. Text Society Edition.

දිසනිකායෙ — ද්විතීයභාගය

ශුද්ධාශුද්ධදශ්නස

පිට	පෙළ	අශුද්ධ	ශුද්ධ
74	15	කප්පෙ	කප්පො
90	6	තණ්හා නිරොධා	තණහානිරොධා
106	18	අරුපසඤ්ඤාබ්භිද්ධා	අරුපසඤ්ඤී බ්භිද්ධා
116	26	වජජිනං	වජජිනං
116	27	අපරහානියෙහි	අපරිහානියෙහි
120	23	නිරද්දතා	නිද්දතා
130	22	විදිතා	විදිතො
140	11	අනුබන්ධා	අනුබද්ධා
156	9	සමභතතං	සමභතතං
214	26	අපේක්ඛකිරන්ති	අපේක්ඛකිරන්ති
216	34	අපසාරෙසි	අපසාදෙසි
218	18	නිබ්බානධාතුයා'	නිබ්බානධාතුයා
220	1	ආනන්ද පුට්ඨා	ආනන්දපුට්ඨා
222	18	තස්විතතං	තස්විතතං
226	5	සරිරං' මාපලුජජිති	සරිරං' මා පලුජජි'ති
240	14	පච්ඡමෙ	පච්ඡමො
246	15	මහිංසනකො	මිංසනකො
252	10	අධිප්පායො	අධිප්පායො
280	6	භියො	භියොහා
284	30	ඵලිකම සස	ඵලිකමයසස
288	21	සුබවිහාරිතිතං	සුබවිහාරිති තං
290	8	ගොණකක්ඛිතානි	ගොණකක්ඛිතානි
292	31	කප්පෙපි	කප්පෙපි
294	31	දම්භතං	දම්භතං
302	21	පච්චුප්පාහි	පච්චුප්පධාහි
308	8	නච්චිනාතිකියො	නච්චි නාතිකියො
386	28	ධතරට්ඨො පසාසති	ධතරට්ඨො තං පසාසති
387	10	විරුපකෙඛා පසාසති	විරුපකෙඛා තං පසාසති
400	4	අච්චිකුසොච	අච්චිකුසො ච
402	5	සංයුලභ	සංයුලභා
432	24	ය්‍යාසසු	ය්‍යාසසු
451	61	සිවච්චිකයැ සි	සිවච්චිකයසි

THE PALI ALPHABET

IN SINHALA CHARACTERS

VOWELS

ආ ආ̄ ඉ ඉ̄ උ උ̄ ඵ ඵ̄

CONSONANTS

ක	ඛ	ග	ඝ	ඞ
ච	ඡ	ජ	ඣ	ඤ
ට	ඨ	ඬ	භ	ඪ
ත	ථ	ද	ධ	න
ප	ඵ	ඞ	භ	ම

යා රා ලා වා සා හා ළා ළා

ක	කා	කි	කී	කු	කූ	කෙ	කො
ඛ	ඛා	ඛි	ඛී	ඛු	ඛූ	ඛෙ	ඛො
ග	ගා	ගි	ගී	ගු	ගූ	ගෙ	ගො

CONJUGT - CONSONANTS

කක	කකක	කකක	කකක	කකක	කකක	කකක	කකක
ඛඛ	ඛඛඛ	ඛඛඛ	ඛඛඛ	ඛඛඛ	ඛඛඛ	ඛඛඛ	ඛඛඛ
ගග	ගගග	ගගග	ගගග	ගගග	ගගග	ගගග	ගගග
ඝඝ	ඝඝඝ	ඝඝඝ	ඝඝඝ	ඝඝඝ	ඝඝඝ	ඝඝඝ	ඝඝඝ
ඞඞ	ඞඞඞ	ඞඞඞ	ඞඞඞ	ඞඞඞ	ඞඞඞ	ඞඞඞ	ඞඞඞ
ඡඡ	ඡඡඡ	ඡඡඡ	ඡඡඡ	ඡඡඡ	ඡඡඡ	ඡඡඡ	ඡඡඡ
ඣඣ	ඣඣඣ	ඣඣඣ	ඣඣඣ	ඣඣඣ	ඣඣඣ	ඣඣඣ	ඣඣඣ
ඤඤ	ඤඤඤ	ඤඤඤ	ඤඤඤ	ඤඤඤ	ඤඤඤ	ඤඤඤ	ඤඤඤ
ඨඨ	ඨඨඨ	ඨඨඨ	ඨඨඨ	ඨඨඨ	ඨඨඨ	ඨඨඨ	ඨඨඨ
ඬඬ	ඬඬඬ	ඬඬඬ	ඬඬඬ	ඬඬඬ	ඬඬඬ	ඬඬඬ	ඬඬඬ
භභ	භභභ	භභභ	භභභ	භභභ	භභභ	භභභ	භභභ
ධධ	ධධධ	ධධධ	ධධධ	ධධධ	ධධධ	ධධධ	ධධධ
නන	නනන	නනන	නනන	නනන	නනන	නනන	නනන
මම	මමම	මමම	මමම	මමම	මමම	මමම	මමම

ආ ආ̄ ඉ ඉ̄ උ උ̄ ඵ ඵ̄

විෂය සූචිය

1.	මහාපදන සූත්‍රය	2— 79
2.	මහානිදන සූත්‍රය	80—109
3.	මහාපරිනිබ්බාන සූත්‍රය	110—265
4.	මහාසුදස්සන සූත්‍රය	266—305
5.	ජනවසභ සූත්‍රය	306—333
6.	මහාගොවින්ද සූත්‍රය	334—381
7.	මහාසමය සූත්‍රය	382—395
8.	සක්කපඤ්ඤ සූත්‍රය	396—435
9.	මහා සතිපට්ඨාන සූත්‍රය	436—503
10.	පායාසිරාජඤ්ඤ සූත්‍රය...	504—565

සුභානන්දපිටකේ

දීඨිනිකායො

(දුතියො භාගො)

මහාවග්ගො

සුභානන්දිවතෙ දීඞ්නිකායො

(දුතියො භාශො)

මහාවග්ගො

නමො තස්ස භගවතො අරහතො
සමමා සමබ්බස්ස

1.

මහාපද්‍යනසුභානං.

1. එවං මෙ සුභානං: එකං සමයං භගවා සාවස්ථියං විහරති ජෙතවනෙ අනාඨපිණ්ඩිකසස ආරාමෙ කරෙරිකුටිකායං. අථ ඛො සම්බුද්ධානං භික්ඛුනං පච්ඡාභන්තං පිණ්ඩපාතපටිකකන්තානං කරෙරිමණ්ඩලමාලෙ සන්තිසිත්තානං සන්තිපතිතානං පුබ්බෙතිවාසපටිසංයුත්තා ධම්මී කථා උදපාදි: ‘ඉතිපි පුබ්බෙතිවාසො, ඉතිපි පුබ්බෙතිවාසො’ති.

2. අසෙසාසි ඛො භගවා දිබ්බාය සොතධාතුයා විසුඤ්ඤාය අතිකකන්ත මානුසිකාය² තෙසං භික්ඛුනං ඉමං කථාසල්ලාපං. අථ ඛො භගවා උට්ඨායාසනා යෙන කරෙරිමණ්ඩලමාලො තෙනුපසඤ්ඤාමි, උපසඤ්ඤාමීති පඤ්ඤානෙ ආසනෙ හිසිදි. නිසජ්ඡ ඛො භගවා භික්ඛු ආමනෙතසි: “කායනුඤ්ඤා භික්ඛුවෙ එතරහි කථාය සන්තිසිත්තා? කා ව පන වො අනන්තරාකථා විප්පකතා?”ති.

3. එවං වුත්තෙ තෙ භික්ඛු භගවන්තං එතදවොචු: “ඉධ භනෙත අමහාකං පච්ඡාභන්තං පිණ්ඩපාතපටිකකන්තානං කරෙරිමණ්ඩලමාලෙ සන්තිසිත්තානං සන්තිපතිතානං පුබ්බෙතිවාසපටිසංයුත්තා ධම්මී කථා උදපාදි: ‘ඉතිපි පුබ්බෙතිවාසො, ඉතිපි පුබ්බෙතිවාසො’ති. අයං ඛො නො භනෙත අනන්තරා කථා විප්පකතා. අථ භගවා අනුප්පකතො”ති.

1. ඉති PTS

2. මානුසකාය-සිඉ

සුත්‍රාන්තපිටකයෙහි

දීක්ෂණිය

(ද්විතීය භාගය)

මහාවග්ගිය

ඒ භාග්‍යවත් අභීන් සමාක් සමබ්බදධියන් වහන්සේට
නමස්කාර වේවා

1.

මහාපද්‍යන සුත්‍රය

1. මා විසින් මෙසේ අසන ලදී: එක් සමයෙක භාග්‍යවතුන් වහන්සේ සැවැත්නුවර නිසා ජෙනවන නම් වූ අනේපිඬුසිටුහුගේ අරමිහි කරෙරි-කුටිකායෙහි (ලුණුවරණ රූක අසල කරන ලද කිළියෙහි) වැඩ වසන සේක. එ කල්හි පිණ්ඩපාතයෙන් පෙරළා පැමිණ (බන්කිස කොට නැගී සිට) කරෙරිමණ්ඩලමාළයෙහි (යටකි කරෙරිමණ්ඩපය අසල හිමිදන ශාලායෙහි) එක් වැ හුන් එක්දස් වූ බොහෝ භික්ෂූන් අතර 'පෙර වුසු කඳපිළිවෙළ මෙසේත් වේ. පෙර වුසු කඳ පිළිවෙළ මෙසේත් වේ' යැ යි පූර්වනිවාසප්‍රතිසංයුක්ත වූ දෑහැමි කතාවෙක් පහළ විය.

2. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මිනිසුන්ගේ ඇසුම්ඉම ඉක්මැ අසනුවට සමත් වූ පිරිසිදු දිවකනින් ඒ මහණුන්ගේ මේ කථාසංලාපය අසා වදළ සේක. ඉක්බිති භාග්‍යවතුන් වහන්සේ හුනස්නෙන් නැගී කරෙරිමණ්ඩලමාළය කරා එළැඹී සේක. එළැඹ පනවා තුබුණු අස්නෙහි වැඩහුන් සේක. වැඩහිඳ ම භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මහණුන් බණවා, 'මහණෙනි, දන් තෙපි කවර නම් කතාවෙකින් මෙහි හුන්නහු ද? තොපගේ කවර නම් අතුරු කතාවෙක් අඩාළ වී ද?' යි අසා වදළ සේක.

3. මෙසේ වදළ කල්හි මහණහු භාග්‍යවතුන් වහන්සේට "වහන්ස, පසුබන්හි පිණ්ඩපාතයෙන් පෙරළා දා, මෙහි කරෙරිමණ්ඩලමාළයෙහි එක්වැහුන් එක් රස් වූ අප අතර 'පූර්වනිවාසය මෙසේත් වේ, පූර්වනි-වාසය මෙසේත් වේ' යැ යි පූර්වනිවාසප්‍රතිසංයුක්ත දෑහැමි කතාවෙක් උපන. වහන්ස, අපගේ මේ අතුරු කතාව අඩාළ විය. එකල භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වැඩ සේකැ" යි මෙ බස් පැවැසූහ.

4. “ඉච්ඡයාථ නො තුමෙහ භික්ඛවෙ පුබ්බනිවාසපටිසංයුත්තං ධම්මං කථං සොතු”න්ති.

“එතස්ස භගවා කාලො, එතස්ස සුගත කාලො, යං භගවා පුබ්බ-
නිවාසපටිසංයුත්තං ධම්මං කථං කරෙය්‍යා. භගවතො සුඤ්ඤා භික්ඛු
ධාරෙසසන්ති”ති. “තෙන භි භික්ඛවෙ පුණාථ, සාධුකං මනසි කරොථ,
භාසිසාමි”ති. “එවමනෙන”ති ඛො තෙ භික්ඛු භගවතො පච්චසෙසාසු,
භගවා එතදවොච:

5. ඉතො සො භික්ඛවෙ එකනච්චනොකප්පො¹ යං විපසයි භගවා අරහං
සමමාසමුච්චො ලොකෙ උදපාදි. ඉතො සො භික්ඛවෙ එකනිංසොකප්පො²
යං සිඛි භගවා අරහං සමමාසමුච්චො ලොකෙ උදපාදි. තස්මිංකෙඤ්ඤව
ඛො භික්ඛවෙ එකනිංසෙ කප්පෙ චෙසසහු භගවා අරහං සමමාසමුච්චො
ලොකෙ උදපාදි. ඉමස්මිංකෙඤ්ඤව ඛො භික්ඛවෙ හද්දකප්පෙ කකුසන්ධො
භගවා අරහං සමමාසමුච්චො ලොකෙ උදපාදි. ඉමස්මිංකෙඤ්ඤව ඛො
භික්ඛවෙ හද්දකප්පෙ කොණාගමනො භගවා අරහං සමමාසමුච්චො
ලොකෙ උදපාදි. ඉමස්මිංකෙඤ්ඤව ඛො භික්ඛවෙ හද්දකප්පෙ කසප්පො භගවා
අරහං සමමාසමුච්චො ලොකෙ උදපාදි. ඉමස්මිංකෙඤ්ඤව ඛො භික්ඛවෙ
හද්දකප්පෙ අහං එතරහි අරහං සමමාසමුච්චො ලොකෙ උප්පනෙතා.

6. විපසයි භික්ඛවෙ භගවා අරහං සමමාසමුච්චො ඛතතියො ජාතියා
අහොසි, ඛතතියකුලෙ උදපාදි. සිඛි භික්ඛවෙ භගවා අරහං සමමාසමුච්චො
ඛතතියො ජාතියා අහොසි, ඛතතියකුලෙ උදපාදි. චෙසසහු භික්ඛවෙ
භගවා අරහං සමමාසමුච්චො ඛතතියො ජාතියා අහොසි, ඛතතියකුලෙ
උදපාදි. කකුසන්ධො භික්ඛවෙ භගවා අරහං සමමාසමුච්චො බ්‍රාහ්මණො
ජාතියා අහොසි, බ්‍රාහ්මණකුලෙ උදපාදි. කොණාගමනො භික්ඛවෙ භගවා
අරහං සමමාසමුච්චො බ්‍රාහ්මණො ජාතියා අහොසි, බ්‍රාහ්මණකුලෙ උදපාදි.
කසප්පො භික්ඛවෙ භගවා අරහං සමමාසමුච්චො බ්‍රාහ්මණො ජාතියා
අහොසි, බ්‍රාහ්මණකුලෙ උදපාදි. අහං භික්ඛවෙ එතරහි අරහං සමමා-
සමුච්චො ඛතතියො ජාතියා අහොසි, ඛතතියකුලෙ උප්පනෙතා.

7. විපසයි භික්ඛවෙ භගවා අරහං සමමාසමුච්චො කොණ්ඩකෙඤ්ඤ
ගොතෙත්ත අහොසි. සිඛි භික්ඛවෙ භගවා අරහං සමමාසමුච්චො
කොණ්ඩකෙඤ්ඤ ගොතෙත්ත අහොසි. චෙසසහු භික්ඛවෙ භගවා අරහං
සමමාසමුච්චො කොණ්ඩකෙඤ්ඤ ගොතෙත්ත අහොසි. කකුසන්ධො භික්ඛවෙ
භගවා අරහං සමමාසමුච්චො කසප්පො ගොතෙත්ත අහොසි.

1. එකනච්චකප්පෙ - ම ඡ සං,
2. එකනිංසෙ කප්පෙ - ම ඡ සං,

4. “මහණෙනි, තෙපි පෙර වුසු කඳපිළිවෙළ පිළිබඳ වූ දහමිකතාවක් අසන්නට කැමැත්තහු ද?” යි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ප්‍රථවුත් සේක.

“වහන්ස, භාග්‍යවතුන් වහන්සේ පෙර වුසු කඳපිළිවෙළ පිළිබඳ වූ දහැමි කතාවක් කරන සේක යන යමෙක් ඇද්ද, භාග්‍යවතුන් වහන්ස, එයට මේ කාලය ය. සුගතයන් වහන්ස, එයට මේ කාලය ය. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වෙතින් අසා මහණහු සිත්හි ලා දරන්නාහ” යි භික්ෂුහු කීහ. “මහණෙනි, එසේ වී නම්, අසවු. මොනොවට මෙනෙහි කරවු; කියන්නෙමි” යි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වදාළ සේක “එසේ යැ වහන්සැ” යි ඒ මහණහු භාග්‍යවතුන් වහන්සේට පිළිවදන් ඇස්වූහ. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මේ (මතු දැක්වෙන) ධර්මකථාව වදාළ සේක.

5. මහණෙනි, යම් කලෙක අර්හත් සමායක්සම්බුද්ධ වූ විපස්සී හගවත්හු ලොවැ පහළ වූහු නම්, ඒ මෙයින් පෙර එක්අනුවන ඝප ය. මහණෙනි, යම් කලෙක අර්හත් සමායක්සම්බුද්ධ වූ සිඛී හගවත්හු ලොවැ පහළ වූහු නම්, ඒ මෙයින් යටු එක්තිස්වන කප ය. මහණෙනි, ඒ එක් තිස්වන කපෙහි ම අර්හත් සමායක්සම්බුද්ධ වූ වෙස්සභූ හගවත්හු ලොවැ පහළ වූහ. මහණෙනි, මෙ බදුරුකප්හි ම අර්හත් සමායක්සම්බුද්ධ වූ කකුසන්ධ හගවත්හු ලොවැ පහළ වූහ. මහණෙනි, මෙ බදුරුකප්හි ම අර්හත් සමායක්සම්බුද්ධ වූ කොණාගමන හගවත්හු ලොවැ පහළ වූහ. මහණෙනි, මෙ බදුරුකප්හි ම අර්හත් සමායක්සම්බුද්ධ වූ කාශ්‍යප හගවත්හු ලොවැ පහළ වූහ. මහණෙනි, මෙ බදුරුකප්හි ම අර්හත් වූ සමායක්සම්බුද්ධ වූ මම මෙ සමයෙහි ලොවැ පහළ වීමි.

6. මහණෙනි, අර්හත් සමායක්සම්බුද්ධ වූ විපස්සී හගවත්හු ජාතියෙන් ක්ෂත්‍රිය වූහ, කැත්කුලෙහි උපන්නහ. මහණෙනි, අර්හත් සමායක්සම්බුද්ධ වූ සිඛී හගවත්හු ජාතියෙන් ක්ෂත්‍රිය වූහ, කැත්කුලෙහි උපන්නහ. මහණෙනි, අර්හත් සමායක්සම්බුද්ධ වූ වෙස්සභූ හගවත්හු ජාතියෙන් ක්ෂත්‍රිය වූහ, කැත්කුලෙහි උපන්නහ. මහණෙනි, අර්හත් සමායක්සම්බුද්ධ වූ කකුසන්ධ හගවත්හු ජාතියෙන් බ්‍රාහ්මණ වූහ, බමුණුකුලයෙහි උපන්නහ. මහණෙනි, අර්හත් සමායක්සම්බුද්ධ වූ කොණාගමන හගවත්හු ජාතියෙන් බ්‍රාහ්මණ වූහ, බමුණුකුලෙහි උපන්නහ. මහණෙනි, අර්හත් සමායක්සම්බුද්ධ වූ කාශ්‍යප හගවත්හු ජාතියෙන් බ්‍රාහ්මණ වූහ, බමුණුකුලෙහි උපන්නහ. මහණෙනි, මෙ කලැ අර්හත් සමායක්සම්බුද්ධ වූ මම ජාතියෙන් ක්ෂත්‍රිය වීමි, කැත්කුලෙහි උපන්නමි.

7. මහණෙනි, අර්හත් සමායක්සම්බුද්ධ වූ විපස්සී හගවත්හු ගෝත්‍රයෙන් කොණ්ඩිණ්‍ය වූහ. මහණෙනි, අර්හත් සමායක්සම්බුද්ධ වූ සිඛී හගවත්හු ගෝත්‍රයෙන් කොණ්ඩිණ්‍ය වූහ. මහණෙනි, අර්හත් සමායක්සම්බුද්ධ වූ වෙස්සභූ හගවත්හු ගෝත්‍රයෙන් කොණ්ඩිණ්‍ය වූහ. මහණෙනි, අර්හත් සමායක්සම්බුද්ධ වූ කකුසන්ධ හගවත්හු ගෝත්‍රයෙන් කාශ්‍යප වූහ.

කොණාගමනො භික්ඛවෙ, හගවා අරහං සමමාසමබ්බද්ධො කසසපො ගොතෙනන අහොසි. කසසපො භික්ඛවෙ, හගවා අරහං සමමාසමබ්බද්ධො කසසපො ගොතෙනන අහොසි. අහං භික්ඛවෙ, එතරහි අරහං සමමාසමබ්බද්ධො ගොතමො ගොතෙනන¹.

8. විපසසීසස භික්ඛවෙ හගවතො අරහතො සමමාසමබ්බද්ධීසස අසිති² වසසහසසානි ආයුප්පමාණං අහොසි. සිඛිසස භික්ඛවෙ හගවතො අරහතො සමමාසමබ්බද්ධීසස සත්තතිවසසසහසසානි ආයුප්පමාණං අහොසි. වෙසසහුසස භික්ඛවෙ, හගවතො අරහතො සමමාසමබ්බද්ධීසස සට්ඨිවසසසහසසානි ආයුප්පමාණං අහොසි. කකුසන්ධිසස භික්ඛවෙ, හගවතො අරහතො සමමාසමබ්බද්ධීසස වන්තාලීස³වසසසහසසානි ආයුප්පමාණං අහොසි. කොණාගමනසස භික්ඛවෙ, හගවතො අරහතො සමමාසමබ්බද්ධීසස තිංසවසසසහසසානි ආයුප්පමාණං අහොසි. කසසපසස භික්ඛවෙ, හගවතො අරහතො සමමාසමබ්බද්ධීසස විසති⁴වසසසහසසානි ආයුප්පමාණං අහොසි. ඔසො භික්ඛවෙ, එතරහි අප්පකං ආයුප්පමාණං පරිත්තං ලහුකං යො වීරං ජීවති සො වසසසතං අප්පං වා හියොයා.

9. විපසසී භික්ඛවෙ, හගවා අරහං සමමාසමබ්බද්ධො පාටලියා මුලෙ අභිසමබ්බද්ධො. සිඛි භික්ඛවෙ, හගවා අරහං සමමාසමබ්බද්ධො පුණ්ඩරිකසස මුලෙ අභිසමබ්බද්ධො. වෙසසහු භික්ඛවෙ, හගවා අරහං සමමාසමබ්බද්ධො සාලසස මුලෙ අභිසමබ්බද්ධො. කකුසන්ධො භික්ඛවෙ, හගවා අරහං සමමාසමබ්බද්ධො සිරිපස මුලෙ අභිසමබ්බද්ධො. කොණාගමනො භික්ඛවෙ, හගවා අරහං සමමාසමබ්බද්ධො උදුඛරසස මුලෙ අභිසමබ්බද්ධො. කසසපො භික්ඛවෙ, හගවා අරහං සමමාසමබ්බද්ධො නිග්‍රොධසස මුලෙ අභිසමබ්බද්ධො. අහං භික්ඛවෙ, එතරහි අරහං සමමාසමබ්බද්ධො අසසක්ඛස මුලෙ අභිසමබ්බද්ධො.

10. විපසසීසස භික්ඛවෙ, හගවතො අරහතො සමමාසමබ්බද්ධීසස ඛණ්ඩ තිසසං නාම සාවකයුගං අහොසි අග්ගං හද්දයුගං. සිඛිසස භික්ඛවෙ, හගවතො අරහතො සමමාසමබ්බද්ධීසස අභිභුසමභවං නාම සාවකයුගං අහොසි අග්ගං හද්දයුගං. වෙසසහුසස භික්ඛවෙ, හගවතො අරහතො සමමාසමබ්බද්ධීසස සොණුතතරං නාම සාවකයුගං අහොසි අග්ගං හද්දයුගං. කකුසන්ධිසස භික්ඛවෙ, හගවතො අරහතො සමමාසමබ්බද්ධීසස මිඬුරසසුච්චං නාම සාවකයුගං අහොසි අග්ගං හද්දයුගං. කොණාගමනසස භික්ඛවෙ, හගවතො අරහතො සමමාසමබ්බද්ධීසස තියොයාසුතතරං නාම සාවකයුගං අහොසි අග්ගං හද්දයුගං. කසසපසස භික්ඛවෙ, හගවතො අරහතො සමමාසමබ්බද්ධීසස තිසසභාරද්වාජං නාම සාවකයුගං අහොසි අග්ගං හද්දයුගං. ඔසො භික්ඛවෙ, එතරහි අරහතො සමමාසමබ්බද්ධීසස සාරිපුත්තමොගගලලානං නාම සාවකයුගං හොති අග්ගං හද්දයුගං.

1. ගොතමො ගොතෙනන අහොසිං සි මු සායා
2. අසිතිං, PTS. 3. වන්තාලීසං ම ජ සං, PTS. 4. විසතිං PTS.

මහණෙනි, අර්හත් සමාක්සම්බුද්ධ වූ කොණාගමන භගවත්හු ගොත්‍රයෙන් කාශ්‍යප වූහ. මහණෙනි, අර්හත් සමාක්සම්බුද්ධ වූ කාශ්‍යප භගවත්හු ගොත්‍රයෙන් කාශ්‍යප වූහ. මහණෙනි, මේ සමයෙහි අර්හත් සමාක්සම්බුද්ධ වූ මම ගොත්‍රයෙන් ගෞතම වෙමි.

8. මහණෙනි, අර්හත් සමාක්සම්බුද්ධ වූ විපස්සී භාග්‍යවතුන්ගේ ආයුෂ්ප්‍රමාණය හවුරුදු අසූදහසෙක් විය. මහණෙනි, අර්හත් සමාක්සම්බුද්ධ වූ සිඛි භාග්‍යවතුන්ගේ ආයුෂ්ප්‍රමාණය හවුරුදු සැත්තැදහසෙක්විය. මහණෙනි, අර්හත් සමාක්සම්බුද්ධවූ චෙස්සභු භාග්‍යවතුන්ගේ ආයුෂ්ප්‍රමාණය හවුරුදු සැටදහසෙක් විය. මහණෙනි, අර්හත් සමාක්සම්බුද්ධවූ කකුසන්ධ භාග්‍යවතුන්ගේ ආයුෂ්ප්‍රමාණය හවුරුදු සතළිස් දහසෙක් විය. මහණෙනි, අර්හත් සමාක්සම්බුද්ධ වූ කොණාගමන භාග්‍යවතුන්ගේ ආයුෂ්ප්‍රමාණය හවුරුදු තිස්දහසෙක් විය. මහණෙනි, අර්හත් සමාක්සම්බුද්ධ වූ කාශ්‍යප භාග්‍යවතුන්ගේ ආයුෂ්ප්‍රමාණය හවුරුදු විසිදහසෙක් විය. මහණෙනි, මේ කලා මාගේ ආයුෂ්ප්‍රමාණය අල්පය, ස්වල්පය, ලඝු ය. යමෙක් (මේ සමයෙහි) බොහෝ කල් ජීවත් වන්නේ නම් හෙ තෙම හවුරුදු සියක් හෝ ස්වල්පයක් වැඩියෙන් හෝ ජීවත් වන්නේ ය.

9. මහණෙනි, අර්හත් සමාක්සම්බුද්ධ වූ විපස්සී භාග්‍යවත්හු පළොල් රුකක් මුලා සත්‍යාවබෝධය කළහ. මහණෙනි, අර්හත් සමාක්සම්බුද්ධ වූ සිඛි භාග්‍යවත්හු හෙළඹරුකක් මුලා සත්‍යාවබෝධය කළහ. මහණෙනි, අර්හත් සමාක්සම්බුද්ධ වූ චෙස්සභු භාග්‍යවත්හු සල් රුකක් මුලා සත්‍යාවබෝධය කළහ. මහණෙනි, අර්හත් සමාක්සම්බුද්ධ වූ කකුසන්ධ භාග්‍යවත්හු මහරි රුකක් මුලා සත්‍යාවබෝධය කළහ. මහණෙනි, අර්හත් සමාක්සම්බුද්ධ වූ කොණාගමන භාග්‍යවත්හු දිඹුල් රුකක් මුලා සත්‍යාවබෝධය කළහ. මහණෙනි, අර්හත් සමාක්සම්බුද්ධ වූ කාශ්‍යප භාග්‍යවත්හු නුගරුකක් මුලා සත්‍යාවබෝධය කළහ. මහණෙනි, මේ කලා අර්හත් සමාක්සම්බුද්ධ වූ මම ඇසතු රුකක් මුලා සත්‍යාවබෝධය කෙළෙමි.

10. මහණෙනි, අර්හත් සමාක්සම්බුද්ධ වූ විපස්සී භාග්‍යවතුන්හට බණ්ඩය තිස්ස යැ යි හදුයුගල වූ අක්සවුයුචලෙක් විය. මහණෙනි, අර්හත් වූ සමාක්සම්බුද්ධ වූ සිඛි භාග්‍යවතුන්හට අභිභු ය සම්භව යැ යි හදුයුගල වූ අක්සවුයුචලෙක් විය. මහණෙනි, අර්හත් සමාක්සම්බුද්ධ වූ චෙස්සභු භාග්‍යවතුන්හට සොණ ය උත්තර යැ යි හදුයුගල වූ අක්සවුයුචලෙක් විය. මහණෙනි, අර්හත් සමාක්සම්බුද්ධ වූ කකුසන්ධ භාග්‍යවතුන්හට විධුර ය සක්ඡීව යැ යි හදුයුගල වූ අක්සවුයුචලෙක් විය. මහණෙනි, අර්හත් සමාක්සම්බුද්ධ වූ කොණාගමන භාග්‍යවතුන්හට භියොයාස ය උත්තර යැ යි හදුයුගල වූ අක්සවුයුචලෙක් විය. මහණෙනි, අර්හත් සමාක්සම්බුද්ධ වූ කාශ්‍යප භාග්‍යවතුන්හට තිස්ස ය භාරද්වාප යැ යි හදුයුගල වූ අක්සවුයුචලෙක් විය. මහණෙනි, මේ කලා අර්හත් සමාක්සම්බුද්ධ වූ මාහට හදුයුගල වූ සැරියුක් ය මුලෙන් යැ යි අක්සවුයුචලෙක් වෙයි.

11. මහණෙනි, අර්හත් සමායක්සම්බුද්ධ වූ විපස්සී භාග්‍යවතුන්ගේ ශ්‍රාවක සන්නිපාත තුනෙක් විය: එක් ශ්‍රාවකසන්නිපාතයෙක් මහණුන් එක් ලක්ෂ අටසැදහසෙක් විය. එක් ශ්‍රාවකසන්නිපාතයෙක් මහණුන් ලක්ෂයෙක් විය. එක් ශ්‍රාවකසන්නිපාතයෙක් මහණුන් අසූදහසෙක් විය. මහණෙනි, අර්හත් සමායක්සම්බුද්ධ වූ විපස්සී භාග්‍යවතුන්ගේ හැම දෙනා ම රහතුන් වූ සච්චන් පිළිබඳ මේ සන්නිපාතයෝ තිදෙනෙක් වූහ. මහණෙනි, අර්හත් සමායක්සම්බුද්ධ වූ සිඛී භාග්‍යවතුන්ගේ ශ්‍රාවකසන්නිපාත තුනෙක් විය: එකෙක් මහණුන් ලක්ෂයෙක් වූ ශ්‍රාවකසන්නිපාතයෙක් විය. එකෙක් මහණුන් අසූදහසක් වූ ශ්‍රාවකසන්නිපාතයෙක් විය. එකෙක් මහණුන් සැත්තැදහසක් වූ ශ්‍රාවකසන්නිපාතයෙක් විය. අර්හත් සමායක්සම්බුද්ධ වූ සිඛී භාග්‍යවතුන්හට හැම දෙනා ම රහතුන් වූ සච්චන් පිළිබඳ මේ තුන් සන්නිපාත කෙනෙක් වූහ. මහණෙනි, අර්හත් සමායක්සම්බුද්ධ වූ චෙස්සභූ භාග්‍යවතුන්හට තුන් ශ්‍රාවකසන්නිපාත කෙනෙක් වූහ: එකෙක් මහණුන් අසූදහසක් වූ ශ්‍රාවකසන්නිපාතයෙක් විය. එකෙක් භික්ෂූන් සැත්තැ දහසක් වූ ශ්‍රාවකසන්නිපාතයෙක් විය. එකෙක් මහණුන් සැදහසක් වූ ශ්‍රාවකසන්නිපාතයෙක් විය. මහණෙනි, අර්හත් සමායක්සම්බුද්ධ වූ චෙස්සභූ භාග්‍යවතුන්ගේ සියල්ලන් ම රහතුන් වූ සච්චන් සම්බන්ධ මේ තුන් සන්නිපාත කෙනෙක් වූහ. මහණෙනි, අර්හත් සමායක්සම්බුද්ධ වූ කකුසන්ධි භාග්‍යවතුන්ගේ මහණුන් සතළිස්දහසක් වූ එක් ශ්‍රාවකසන්නිපාතයෙක් විය. මහණෙනි, අර්හත් සමායක්සම්බුද්ධ වූ කකුසන්ධි භාග්‍යවතුන්ගේ හැම දෙනා ම රහතුන් වූ සච්චන් සම්බන්ධ මේ එක් සන්නිපාතයෙක් විය. මහණෙනි, අර්හත් සමායක්සම්බුද්ධ වූ කොනාගමන භාග්‍යවතුන්ගේ මහණුන් තිස්දහසක් වූ එක් ශ්‍රාවකසන්නිපාතයෙක් විය. මහණෙනි, අර්හත් සමායක්සම්බුද්ධ වූ කොණාගමන භාග්‍යවතුන්හට හැම දෙනා ම රහතුන් වූ සච්චන්ගේ මේ එක් සන්නිපාතයෙක් විය. මහණෙනි, අර්හත් සමායක්සම්බුද්ධ වූ කාශ්‍යප භාග්‍යවතුන්හට මහණුන් විසිදහසක් වූ එක් ශ්‍රාවකසන්නිපාතයෙක් විය. මහණෙනි, අර්හත් සමායක්සම්බුද්ධ වූ කාශ්‍යප භාග්‍යවතුන්හට හැම දෙනා ම රහතුන් වූ සච්චන්ගේ මේ එක් සන්නිපාතයෙක් විය. මහණෙනි, මේ සමයෙහි අර්හත් සමායක්සම්බුද්ධ වූ මා හට මහණුන් එක්දහස් දෙසිය පණසක් වූ එක් ශ්‍රාවකසන්නිපාතයෙක් විය. මහණෙනි, මාහට හැම දෙනා ම රහතුන් වූ සච්චන් සම්බන්ධ මේ එක් සන්නිපාතයෙක් විය.

12. මහණෙනි, අර්හත් වූ සමායක්සම්බුද්ධ වූ විපස්සී භාග්‍යවත්තට අශෝක නම් මහණෙක් උපස්ථායක, අග්‍රොපස්ථායක විය. මහණෙනි, අර්හත් සමායක්සම්බුද්ධ වූ සිඛී භාග්‍යවත්තට බෙමඛිකර නම් මහණෙක් උපස්ථායක, අග්‍රොපස්ථායක විය. මහණෙනි, අර්හත් සමායක්සම්බුද්ධ වූ චෙස්සභූ භාග්‍යවත්තට උපගාන්ත නම් මහණෙක් උපස්ථායක, අග්‍රොපස්ථායක විය. මහණෙනි, අර්හත් සමායක්සම්බුද්ධ වූ කකුසන්ධි නම් භාග්‍යවත්තට බුද්ධිජ නම් මහණෙක් උපස්ථායක, අග්‍රොපස්ථායක විය.

කොණාගමනස්ස භික්ඛවෙ භගවතො අරහතො සමමාසමඛුද්ධස්ස සොකීජො නාම භික්ඛු උපට්ඨාකො අහොසි අගගුපට්ඨාකො. කස්සපස්ස භික්ඛවෙ භගවතො අරහතො සමමාසමඛුද්ධස්ස සබ්බදිනෙතා නාම භික්ඛු උපට්ඨාකො අහොසි අගගුපට්ඨාකො. මස්සා භික්ඛවෙ එතරභි අරහතො සමමාසමඛුද්ධස්ස ආනාසෙද භික්ඛු උපට්ඨාකො හොති අගගුපට්ඨාකො.¹

13. විපසසිස්ස භික්ඛවෙ භගවතො අරහතො සමමාසමඛුද්ධස්ස බන්ධුමා නාම රාජා පිතා අහොසි. බන්ධුමතී නාම දෙවී මාතා අහොසි ජනෙනති.² බන්ධුමස්ස රඤ්ඤා බන්ධුමතී නාම නගරං රාජධානි අහොසි. සිබ්බස්ස භික්ඛවෙ භගවතො අරහතො සමමාසමඛුද්ධස්ස අරුණො නාම රාජා පිතා අහොසි. පභාවතී නාම දෙවී මාතා අහොසි ජනෙනති. අරුණස්ස රඤ්ඤා අරුණවතී නාම නගරං රාජධානි අහොසි. වෙසසභුස්ස භික්ඛවෙ භගවතො අරහතො සමමාසමඛුද්ධස්ස සුපපතීකො³ නාම රාජා පිතා අහොසි. යසවතී නාම දෙවී මාතා අහොසි ජනෙනති. සුපපතීතස්ස රඤ්ඤා අනොමං නාම නගරං රාජධානි අහොසි. කකුසකිස්ස භික්ඛවෙ භගවතො අරහතො සමමාසමඛුද්ධස්ස අගභිදතෙතා නාම බ්‍රාහ්මණො පිතා අහොසි. විසාබා නාම බ්‍රාහ්මණී මාතා අහොසි ජනෙනති. තෙන ඛො පන භික්ඛවෙ සමයෙන ඛෙමො නාම රාජා අහොසි. ඛෙමස්ස රඤ්ඤා ඛෙමවතී නාම නගරං රාජධානි අහොසි. කොණාගමනස්ස භික්ඛවෙ භගවතො අරහතො සමමාසමඛුද්ධස්ස යඤ්ඤදතෙතා නාම බ්‍රාහ්මණො පිතා අහොසි. උතතරා නාම බ්‍රාහ්මණී මාතා අහොසි ජනෙනති. තෙන ඛො පන භික්ඛවෙ සමයෙන සොහො නාම රාජා අහොසි. සොහස්ස රඤ්ඤා සොහාවතී නාම නගරං රාජධානි අහොසි. කස්සපස්ස භික්ඛවෙ භගවතො අරහතො සමමාසමඛුද්ධස්ස බ්‍රහ්මදතෙතා නාම බ්‍රාහ්මණො පිතා අහොසි. ධනවතී නාම බ්‍රාහ්මණී මාතා අහොසි. ජනෙනති. තෙන ඛො පන භික්ඛවෙ සමයෙන කිකී නාම⁴ රාජා අහොසි. කිකීස්ස රඤ්ඤා බාරාණසී නාම නගරං රාජධානි අහොසි. මස්සා භික්ඛවෙ එතරභි අරහතො සමමාසමඛුද්ධස්ස සුදෙධාදතො රාජා පිතා අහොසි, මායාදෙවී මාතා ජනෙනති. කපිලවත්ථු නාම නගරං රාජධානි⁵ තී.

ඉදමචොච භගවා, ඉදං වච්චා සුගතො උට්ඨායාසනා විහාරං පාවිසී.

14. අට ඛො තෙසං භික්ඛුනාං අචිරපකකතතස්ස භගවතො අයමනතරා කථා උද්පාදි: “අච්ඡරියං ආචුසො තථාගතස්ස මහිඤ්ඤිකතා මහානුභාවතා, යත්‍ර හි නාම තථාගතො අතීනෙ බුද්ධෙ පරිනිර්ඛුතෙ ජිනනපපඤ්ච ජිනනවට්ඨමෙ පරියාදිනනවට්ඨෙ සබ්බදුක්ඛවීතිවතෙන ජාතිතොපි අනුසාරිස්සති, නාමතොපි අනුසාරිස්සති,

1. උපට්ඨාකො අහොසි සිමු. 2. ජනෙනති - සා. 3. සුපපති කො - ම ජ සං. 4. කිකී නාම - සා. 5. කපිලවත්ථු නාම නගරං රාජධානි තී.

මහණෙනි, අර්හත් සමාක්සම්බුද්ධ වූ කොණාගමන භාග්‍යවත්තට සොක්ච්ඡ නම් මහණෙක් උපස්ථායක, අග්‍රොපස්ථායක විය. මහණෙනි, අර්හත් සමාක් සම්බුද්ධ වූ කාශ්‍යප නම් භාග්‍යවත්තට සර්වමිත්‍ර නම් මහණෙක් උපස්ථායක, අග්‍රොපස්ථායක විය. මහණෙනි, මෙ සමයෙහි අර්හත් සමාක්සම්බුද්ධ වූ මට ආනන්ද නම් මහණ උපස්ථායක, අග්‍රොපස්ථායක වෙයි.

13. මහණෙනි, අර්හත් සමාක්සම්බුද්ධ විපස්සී භාග්‍යවත්තට බන්ධුමත් නම් රජ පිය වී ය, බන්ධුමති නම් දෙවි විජාත මාතා වූය. බන්ධුමති නම් නුවර බන්ධුමත් රජුගේ රජදහන් විය. මහණෙනි, අර්හත් සමාක්සම්බුද්ධ වූ සිඛි භාග්‍යවත්තට අරුණ නම් රජ පිය වී ය, ප්‍රභාවති නම් දෙවි වැදූ මව වූ ය අරුණවති නම් නුවර අරුණ රජුගේ රජදහන් විය. මහණෙනි, අර්හත් සමාක්සම්බුද්ධ වෙස්සභූ භාග්‍යවත්තට සුප්‍රතික නම් රජ පිය වී ය. යශොවති නම් දෙවි වැදූ මවු වූ ය. අනොම නම් නුවර සුප්‍රතික රජුගේ රජදහන් විය. මහණෙනි, අර්හත් සමාක්සම්බුද්ධ වූ කකුසන්ධ නම් භාග්‍යවත්තට අග්ගිදත්ත නම් බමුණු පිය විය, විශාඛා නම් බැමිණි වැදූ මවු වූ ය. මහණෙනි, එසමයෙහි ක්ෂෙම නම් රජෙක් විය. ක්ෂෙමවති නුවර රජුගේ රජදහන් විය. මහණෙනි, අර්හත් සමාක්සම්බුද්ධ වූ කොණාගමන නම් භාග්‍යවත්තට යඤ්ඤදත්ත නම් බමුණු පිය වී ය, උත්තරා නම් බැමිණි වැදූ මවු වූ ය. එසමයෙහි මහණෙනි, ශොභ නම් රජෙක් විය. ශොභාවති නම් නුවර ශොභ රජුගේ රජදහන් විය. මහණෙනි, අර්හත් සමාක්සම්බුද්ධ වූ කාශ්‍යප භාග්‍යවත්තට ඉභ්මදත්ත නම් බමුණු පිය විය. ධනවති නම් බැමිණි වැදූ මවු වූ ය. මහණෙනි, එසමයෙහි කිකි නම් රජෙක් විය. බරණැස් නම් නුවර කිකි රජුගේ රජදහන් විය. මහණෙනි, මෙ සමයෙහි රහත් වූ සම්මාසම්බුදු වූ මාහට සුදෙවුන් රජ පිය වී ය. මාසාදේවී වැදූ මවු වූ ය. “කිචුල්වත් නම් නුවර රජදහන් වෙයි.”

භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මෙය වදළ සේක. මෙය වදරා සුගතයන් වහන්සේ හුනාස්නෙන් නැඟී වෙහෙරට පිවිසි සේක.

14. ඉක්බිති භාග්‍යවතුන් වහන්සේ නික්ම වැඩි නොබෝ වේලායෙහි මේ අතුරු කථාව උපත: “ඇවැත්නි, යම්බඳු වූ තථාගතයන් වහන්සේ ‘ඒ භාග්‍යවත්තූ මෙබඳු ජාතියෙහි උපන්නෝ වූහ යි ද, මෙබඳු නම් ඇත්තෝ මෙබඳු ගොත් ඇත්තෝ මෙබඳු සිල් ඇත්තෝ මෙබඳු දහම් ඇත්තෝ මෙබඳු ප්‍රඥා ඇත්තෝ මෙබඳු විහරණ ඇත්තෝ මෙබඳු විමුක්ති ඇත්තෝ වූහ’ යි පිරිනිව්‍යා වූ, සිදැලූ තෘෂ්ණාමානදෘෂ්ටිප්‍රපඤ්ච ඇති, සිදැලූ කම්චට ඇති, හැම ලෙසින් ක්ෂීණ කළ කම්චට ඇති, සියලු විභාකච්චට දුක ඉක්ම ඉකුත් බුදුවරුන් ජාති විසින් සිහි කළ සේක ද, නම් විසින් සිහි කළ සේකද,

ගොතතොපි අනුසාරිසසති, ආයුප්පමාණතොපි අනුසාරිසසති, සාවකයුගතොපි අනුසාරිසසති, සාවකසනිපාතතොපි අනුසාරිසසති: 'එවංඡච්චා තෙ භගවනො ආහෙසුං ඉතිපි, එවංනාමා එවංගොතනා එවංසීලා එවංධමො එවංඤ්ඤා එවංචිහාරී එවංචිලිනා තෙ භගවනො ආහෙසුං ඉතිපිති. කිනඤ්ච ඛො ආවුසො තථාගතසෙසව නු ඛො එසා ධම්මධාතු සුප්පට්ඨිධා, යසා ධම්මධාතුයා සුප්පට්ඨිධාතො තථාගතො අනිතෙ බුද්ධො පරිනිරවුතෙ ඡිනතපපඤ්ච ඡිනතවට්ඨමෙ පරියාදිනතවට්ඨෙ සබ්බදුකඛචීතිවතෙත ඡාතිතොපි අනුසාරති, නාමතොපි අනුසාරති, ගොතතොපි අනුසාරති, ආයුප්පමාණතොපි අනුසාරති, සාවකයුගතො පි අනුසාරති, සාවකසනිපාතතො පි අනුසාරති: 'එවං ඡච්චා තෙ භගවනො ආහෙසුං ඉතිපි, එවංනාමා එවංගොතනා එවංසීලා එවංධමො එවංඤ්ඤා එවංචිහාරී එවංචිලිනා තෙ භගවනො ආහෙසුං ඉතිපිති', උද්භු දෙවතා තථාගතසස එතමඤ්ච ආරොවෙසුං යෙන තථාගතො අනිතෙ බුද්ධො පරිනිරවුතෙ ඡිනතපපඤ්ච ඡිනතවට්ඨමෙ පරියාදිනතවට්ඨෙ සබ්බදුකඛචීතිවතෙත ඡාතිතොපි අනුසාරති, නාමතොපි අනුසාරති, ආයුප්පමාණතොපි අනුසාරති, සාවකයුගතොපි අනුසාරති, සාවකසනිපාතතොපි අනුසාරති: 'එවංඡච්චා තෙ භගවනො ආහෙසුං ඉතිපි, එවංනාමා එවංගොතනා එවංසීලා එවංධමො එවංඤ්ඤා එවංචිහාරී එවංචිලිනා තෙ භගවනො ආහෙසුං ඉතිපිති' අයඤ්ච හිදං තෙසං හිකඛුනං අන්තරාකථා විප්පකතා භොති.

15. අථ ඛො භගවා සාදනභසමයං පතිසලානා වුට්ඨිතො යෙන, කරෙරිමණ්ඤලොලො තෙත්තපසඛකම්. උපසඛකම්චා ඤ්ඤාදෙනෙ ආසනෙ නිසීදි. නිසස්ඤ්ච ඛො භගවා හිකඛු ආමනෙසි: "කායත්තං ජිකඛවෙ එතරහි කථාය සනිසිනා? කා ව පන වො අන්තරා කථා විප්පකතා?" ති. එවං වුතෙත තෙ හිකඛු භගවනං එතදවොචු: "ඉධ භතෙත අමහාකං අවිරජකකන්තසං භගවතො අයමන්තරා කථා උද්දාදි:

ගොත් විසින් සිහි කළ සේක් ද, ආයු පමණ විසින් සිහි කළ සේක්ද, ග්‍රාවකයුග විසින් සිහි කළ සේක් ද, ග්‍රාවක සන්තිපාත විසින් සිහි කළ සේක් ද, ඒ ත්‍රිමාග්‍රයන් වහන්සේගේ එසා මහත් සාද්ධි ඇති නියාව, එසා මහත් අනුභාව ඇති නියාව ආශ්වයා ය, අද්භූත ය. ඇවැත්නි, කීමෙක් ද? යම් ධර්මධාතුවක් (යම් සියල්ල දක්නා නුවණක්) මොනොවට පිළිවිදි බැවින් ත්‍රිමාග්‍රයන් වහන්සේ ‘ඒ භාග්‍යවත්හු මෙ බඳු ජාතියෙහි උපන්න සි ද, මෙබඳු නමැත්තෝ මෙබඳු ගොත් ඇත්තෝ මෙබඳු ප්‍රඥා ඇත්තෝ මෙබඳු විහරණ ඇත්තෝ මෙබඳු විමුක්ති ඇත්තෝ වූහ’යි ද පිරිනිවියාවූ, සිදැලූ ප්‍රපඤ්ච ඇති, සිදැලූ කම්මට ඇති, හැම ලෙසින් ක්ෂීණ කළ කම්මට ඇති, සියලු විවාචටදුක් ඉක්මි ඉකුත් බුදුවරුන් ජාති විසින්, නම් විසින්, ගොත් විසින්, ආයු පමණ විසින්, ග්‍රාවකයුග විසින්, ග්‍රාවකසන්තිපාත විසින් සිහි කළ සේක් නම්, ඒ ධර්මධාතුව ත්‍රිමාග්‍රයන් වහන්සේ විසින් ම පිළිවිදුනා ලදද? නැත හොත් යමෙකින් ත්‍රිමාග්‍රයන්, වහන්සේ ‘ඒ භගවත්හු මෙබඳුජාති ඇත්තෝ මෙ බඳු නම් ඇත්තෝ මෙබඳු ගොත් ඇත්තෝ මෙබඳු සිල්ඇත්තෝ මෙබඳු දහම් ඇත්තෝ මෙබඳු ප්‍රඥා ඇත්තෝ මෙබඳු විහරණ ඇත්තෝ මෙබඳු විමුක්ති ඇත්තෝ වූහ’යි සිදැලූ ප්‍රපඤ්ච ඇති, සිදැලූ කම්මට ඇති, හැම ලෙසින් ක්ෂීණ කළ කම්මට ඇති, සියලු විවාචට දුක් ඉක්මි, ඉකුත් බුදුවරුන් ජාති විසින් නම් විසින් ගොත් විසින් ආයුපමණ විසින් ග්‍රාවකයුග විසින් ග්‍රාවකසන්තිපාත විසින් සිහි කළ සේක් නම්, මෙ කරුණ දෙවතා කෙනෙක් ත්‍රිමාග්‍රයන් වහන්සේට සැල කලෝ ද?’යි ඒ මහණුන්ගේ මේ අතුරු කථාවෙක් අධාළ වූයේ වෙයි.

15. ඉක්බිති භාග්‍යවතුන් වහන්සේ සවස් වේලෙහි සමවතින් නැගී සිට කරෙරිමණ්ඩලමාළයට වැඩි සේක. වැඩි ප්‍රඥප්ත ආසනයෙහි හුන් සේක. වැඩි හිඳ මහණුන් බණවා, “මහණෙනි, තෙපි දැන් එක් ව කවර නම් කථාවෙකින් හුන්නහු ද? තොපගේ කවර නම් කථාවෙක් අධාළ වී ද?”යි අසා වදළ සේක. මෙසේ වදළ කල ඒ මහණහු “වහන්ස, භාග්‍යවතුන්වහන්සේ නික්මූ වැඩි නොබෝ කල්හි අපගේ මෙසේ වූ අතුරු කථාවෙක් උපත:

‘අව්ජරියං ආවුසො අබ්භුතං ආවුසො තථාගතස්ස මහිඤ්ඤානා මහානුභාවතා, යත්ත භි නාම තථාගතො අනීතෙ බුද්ධෙ පරිනිබ්බුතෙ ඡිත්තපපකේඛ ඡිත්ත වටුමෙ පරියාදින්නවට්ඨෙ සබ්බදුක්ඛවීතිවතෙන ජාතීතොපි අනුසාරිස්සති, නාමතොපි අනුසාරිස්සති, ගොතතොපි අනුසාරිස්සති, ආයුප්පමාණතොපි අනුසාරිස්සති, සාවකයුගතොපි අනුසාරිස්සති, සාවකසන්නිපාතතොපි අනුසාරිස්සති: ‘ඵවංජච්චා තෙ භගවතො අභෙසුං ඉතිපි, ඵවංනාමා, ඵවංගොතතා, ඵවංසීලා, ඵවංධමමා, ඵවංපඤ්ඤා, ඵවංචීහාරී, ඵවංචිලුක්ඛා තෙ භගවතො අභෙසුං ඉතිපිති. කිනත්ත ඛො ආවුසො තථාගතස්සෙව නු ඛො ඵසා ධම්මධාතු සුප්පට්චිඤ්ඤා යස්සා ධම්මධාතුයා සුප්පට්චිඤ්ඤා තථාගතො අනීතෙ බුද්ධෙ පරිනිබ්බුතෙ ඡිත්තපපකේඛෙ ඡිත්තවටුමෙ පරියාදින්නවට්ඨෙ සබ්බදුක්ඛවීතිවතෙන ජාතීතොපි අනුසාරිති, නාමතොපි අනුසාරිති, ගොතතොපි අනුසාරිති, ආයුප්පමාණතොපි අනුසාරිති, සාවකයුගතොපි අනුසාරිති, සාවකසන්නිපාතතොපි අනුසාරිති: ඵවංජච්චා තෙ භගවතො අභෙසුං ඉතිපි, ඵවංනාමා, ඵවංගොතතා, ඵවංසීලා, ඵවංධමමා, ඵවංපඤ්ඤා, ඵවංචීහාරී, ඵවංචිලුක්ඛා තෙ භගවතො අභෙසුං ඉතිපිති? උද්භු දෙවතා තථාගතස්ස ඵතමඤ්ඤං ආරොචෙසුං යෙන තථාගතො අනීතෙ බුද්ධෙ පරිනිබ්බුතෙ ඡිත්තපපකේඛ ඡිත්තවටුමෙ පරියාදින්නවට්ඨෙ සබ්බදුක්ඛවීතිවතෙන ජාතීතොපි අනුසාරිති, නාමතොපි අනුසාරිති, ගොතතොපි අනුසාරිති, ආයුප්පමාණතොපි අනුසාරිති, සාවකයුගතොපි අනුසාරිති, සාවකසන්නිපාතතොපි අනුසාරිති: ‘ඵවංජච්චා තෙ භගවතො අභෙසුං ඉතිපි, ඵවංනාමා, ඵවංගොතතා, ඵවංසීලා, ඵවංධමමා, ඵවංපඤ්ඤා, ඵවංචීහාරී, ඵවංචිලුක්ඛා තෙ භගවතො අභෙසුං ඉතිපිති? අයං ඛො නො භතෙන අනතරාකථා විප්පකතා භොති. අථ භගවා අනුප්පකො’’ති.

16. “තථාගතස්සෙවෙසා භික්ඛවෙ ධම්මධාතු සුප්පට්චිඤ්ඤා යස්සා ධම්මධාතුයා සුප්පට්චිඤ්ඤා තථාගතො අනීතෙ බුද්ධෙ පරිනිබ්බුතෙ ඡිත්තපපකේඛ ඡිත්තවටුමෙ පරියාදින්නවට්ඨෙ සබ්බදුක්ඛවීතිවතෙන ජාතීතොපි අනුසාරිති, නාමතොපි අනුසාරිති, ගොතතොපි අනුසාරිති, ආයුප්පමාණතොපි අනුසාරිති, සාවකයුගතොපි අනුසාරිති, සාවකසන්නිපාතතොපි අනුසාරිති: ඵවංජච්චා තෙ භගවතො අභෙසුං ඉතිපි, ඵවංනාමා, ඵවංගොතතා, ඵවංසීලා, ඵවංධමමා, ඵවංපඤ්ඤා, ඵවංචීහාරී, ඵවංචිලුක්ඛා තෙ භගවතෙ අභෙසුං ඉතිපි’ති. දෙවතා පි තථාගතස්ස ඵතමඤ්ඤං ආරොචෙසුං ඵවංජච්චා තෙ භගවතො අභෙසුං ඉතිපි, ඵවංනාමා, ඵවංගොතතා, ඵවංසීලා, ඵවංධමමා, ඵවංපඤ්ඤා, ඵවංචීහාරී, ඵවංචිලුක්ඛා තෙ භගවතො අභෙසුං ඉතිපි’ති. ඉච්ඡියාථ නො තුමෙහ භික්ඛවෙ භියොසොමෙත්තාය පුබ්බෙතිවාසපට්ඨසංයුත්තං ධම්මකථං සොතුන්ති?.’

ඇවැත්නි, යම්බඳු වූ තරාගතයන් වහන්සේ “ඒ භාග්‍යවත්හු මෙබඳු ජාතියෙහි උපන්න, මෙබඳු ගොත් ඇතියෝ, මෙබඳු සිල් ඇතියෝ, මෙබඳු දහම් ඇතියෝ, මෙබඳු ප්‍රඥා ඇතියෝ, මෙබඳු විහරණ ඇතියෝ, මෙබඳු විමුක්ති ඇතියෝ වූහ’යි පිරිනිවි, සිදැලූ තෘෂ්ණා මාන දෘෂ්ටි ප්‍රපඤ්ච ඇති, සිදැලූ කම්චට ඇති, හැම ලෙසින් ක්ෂීණ කළ කම්චට ඇති, සියලු විචාවට දුක ඉක්මි ඉකුත් බුදුවරුන් ජාති විසින් නම් විසින් ගොත් විසින් ආයුප්‍රමාණ විසින් ශ්‍රාවකයුග විසින් ශ්‍රාවක-සන්නිපාත විසින් සිහි කළ සේක් ද, ඒ තරාගතයන් වහන්සේගේ එසේ වූ මහත් සාද්ධි ඇති නියාව, මහත් අනුභාව ඇති නියාව ආශ්වයඝී ය, අද්භූතය. ඇවැත්නි, කීම? යම් ධර්මධාතුවක් මොනොවට පිළිවිදි බැවින් තරාගත-යන් වහන්සේ, ඒ භාග්‍යවත්හු මෙබඳු දූයෙහි උපන්නයි, මෙබඳු-නමැත්තෝ මෙබඳු ගොතැත්තෝ, මෙබඳු සිල් ඇත්තෝ, මෙබඳු දහමැත්තෝ, මෙබඳු පැණැත්තෝ, මෙබඳු විහරණ ඇත්තෝ, මෙබඳු විමුක්ති ඇත්තෝ වූහ’යි පිරිනිවි, සිදැලූ ප්‍රපඤ්ච ඇති, සිදැලූ කම්චටැති, හැම ලෙසින් ක්ෂීණ කළ කම්චටැති, සියලු විපාකවට්ට දුක ඉක්මි, ඉකුත් බුදුවරුන් දැ නම් ගොත් විසින්, ආයුප්‍රමාණ විසින්, ශ්‍රාවකයුග විසින්, ශ්‍රාවකසන්නිපාත විසින් සිහි කළ සේක් නම්, ඒ ධර්මධාතුව තරාගතයන් වහන්සේ විසින් ම පිළිවිදුනා ලද ද? නැතහොත් යමෙකින් තරාගතයන්වහන්සේ ඒ භාග්‍යවත්හු ‘මෙබඳු ජාති නාම ගොත්‍ර ශීල ධර්ම ප්‍රඥා විහරණ විමුක්ති ඇත්තෝ වූහ’යි සිදැලූ ප්‍රපඤ්ච ඇති, සිදැලූ කම්චට ඇති, ඇම ලෙසින් ක්ෂීණ කළ කම්චට ඇති, සියලු විපාකවට්ට දුක ඉක්මි, අතීත බුදුවරුන් ජාති නාම ගොත්‍ර ආයුෂ් ප්‍රමාණ ශ්‍රාවකයුග ශ්‍රාවක සන්නිපාත විසින් සිහිකරන සේක් නම්, මෙකරුණ දෙවතා කෙනෙක් තරාගතයන් වහන්සේට සැල කළාහු ද?’යි අපගේ මේ අතුරු කථාව අඩාළ විය. එ කල භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මෙහි වැඩවදළ සේකැ’යි ඒ මහණහු භාග්‍යවතුන් වහන්සේට සැල කළහ.

16. “මහණෙනි, යම් ධර්මධාතුවක් පිළිවිදි බැවින් තරාගතයෝ ‘ඒ භාග්‍යවත්හු මෙබඳු ජාති නාම ගොත්‍ර ශීල ධර්ම ප්‍රඥා විහරණ විමුක්ති ඇත්තෝ වූහ’යි සිදැලූ ප්‍රපඤ්ච ඇති, සිදැලූ කම්චට ඇති, හැම ලෙසින් ක්ෂීණ කළ කම්චට ඇති සියලු විපාකවට්ට දුක ඉක්මි, අතීත බුදුවරුන් ජාති නාම ගොත්‍ර ආයුෂ්ප්‍රමාණ ශ්‍රාවකයුග ශ්‍රාවකසන්නිපාත විසින් සිහි කරන්නාහු නම්, ඒ ධර්මධාතුව තරාගතයන් විසින් මොනොවට ම පිළිවිදුනා ලද්දේ ය. මේ කරුණ දෙවතාවෝ ද තරාගතයනට සැල කළහ. මහණෙනි, තෙපි වඩාලාත් පෙරවුසු කඳපිළිවෙළ පිළිබඳ වූ ධර්ම කථාව අසන්නට කැමැත්තහු දැ?’යි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ අසා වදළ සේක.

17. “එතස්ස හගවා කාලො, එතස්ස සුගත කාලො, යං හගවා භියොයා-
සොමන්තය පුබ්බෙතිවාසසට්ඨසංයුත්තං ධම්මං කථං කරොයා හගවතො
සුත්වා භික්ඛු ධාරෙසංනති”ති. “තෙන භි භික්ඛවෙ සුඤ්ඤං, සාධුකං
මනසි කරොථ, භාසිස්සාමි”ති. ‘එවංහතෙන’ති ඛො තෙ භික්ඛු හගවතො
පච්චසෙසාසු. හගවා එතදවොච:

18. “ඉතො සො භික්ඛවෙ එකනවුතො කප්පො¹. යං විපසසී
හගවා අරහංසමොසමුද්දො ලොකෙ උදපාදි. විපසසී භික්ඛවෙ හගවා
අරහං සමොසමුද්දො ඛන්ධයො ජාතියා අහොසි, ඛන්ධකුලෙ උදපාදි.
විපසසී භික්ඛවෙ හගවා අරහං සමොසමුද්දො කොණ්ඩෙඤ්ඤා ගොතෙනන
අහොසි. විපසසීස්ස භික්ඛවෙ හගවතො අරහතො සමොසමුද්දංසු
අසීතිවසසහසාති ආදුප්පමාණං අහොසි. විපසසී භික්ඛවෙ හගවා
අරහං සමොසමුද්දො පාටලියා මුලෙ අභිසමුද්දො. විපසසීස්ස භික්ඛවෙ
හගවතො අරහතො සමොසමුද්දංසු ඛන්ධනිස්සං නාම සාවකයුගං
අහොසි අග්ගං හද්දයුගං. විපසසීස්ස භික්ඛවෙ හගවතො අරහතො
සමොසමුද්දංසු තයො සාවකානං සනිපානා අහෙසු: එකො
සාවකානං සනිපානො අහොසි අවස්සට්ඨිභික්ඛුසතසහසං. එකො
සාවකානං සනිපානො අහොසි භික්ඛුසතසහසං. එකො සාවකානං
සනිපානො අහොසි අසීතිභික්ඛුසතසහසාති. විපසසීස්ස භික්ඛවෙ
හගවතො අරහතො සමොසමුද්දංසු ඉමෙ තයො සාවකානං සනි-
පානා අහෙසු සබ්බෙසං යෙව ඛිණාසවානං. විපසසීස්ස භික්ඛවෙ
හගවතො අරහතො සමොසමුද්දංසු අසොකො නාම භික්ඛු උච්චා-
කො අහොසි අග්ගඋච්චාකො. විපසසීස්ස භික්ඛවෙ හගවතො අරහතො
සමොසමුද්දංසු බන්ධුමා නාම රාජා පිතා අහොසි. බන්ධුමති නාම
දෙවි මාතා අහොසි ජනෙතති. බන්ධුමස්ස රඤ්ඤා බන්ධුමති නාම
නගරං රාජධානි අහොසි.

19. අථ ඛො භික්ඛවෙ විපසසී ඛොධිසතො තුසිතා කායා චච්චා
සතො සමප්පානො මාතූකුච්ඡං ඔකකමි. අයමෙඤ්ඤං ධම්මෙන.

20. ධම්මෙන එසා භික්ඛවෙ යද්ධොධිසතො තුසිතා කායා චච්චා
මාතූකුච්ඡං ඔකකමති, අථ සදෙවකෙ ලොකෙ සමාරකෙ සබ්බමකෙ,
සසංමණ්ඩාභමණියා පජාය සදෙවමත්තසාය අප්පමාණො උළාරො² ඕභාසො
පාත්තච්චිති අතිකකමෙච දෙවානං දෙවානුභාවං. යා පි තා ලොකනතරිකා
අසා අසංදිතා අනුකාරා අනුකාරතිමිසා, යඤ්චිමෙ චර්මසුරියා
එවංමච්චිකා එවංමහානුභවා ආභාය නානුභොනති, තඤ්චි අප්පමාණො
උළාරො ඕභාසො පාත්තච්චිති අතිකකමෙච දෙවානං දෙවානුභවා. -

1. එකනවුතිකප්ප-ම ඡ සං,
2. ඔළාරො - සායා

17. “වහන්ස, භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වඩාලාත් පෙරවුසු කඳපිළිවෙළ පිළිබඳ දහම් කතාව කරන සේක යන යමෙක් ඇද්ද, භාග්‍යවතුන් වහන්ස, එයට මේ කාලය වෙයි. සුගතයන් වහන්ස, එයට මේ කාලය වෙයි. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වෙතින් අසා හික්ෂුණු සිතූ ලා දරන්නාහ”යි ඒ මහණහු කීහ. “මහණෙනි, එසේ වී නම් අසවු, මොනොවට මෙනෙහි කරවු, කියන්නෙමි”යි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වදළ සේක: ‘එසේ යැ වහන්සැ’යි කියා ඒ මහණහු භාග්‍යවතුන් වහන්සේට පිළිවදන් ඇස්වුහ. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මෙය වදළ සේක:

18. මහණෙනි, යම් කලෙක රහත් වූ සම්මාසම්බුදු වූ විපස්සී භාග්‍යවත්හු ලොවැ පහළ වූහු නම්, ඒ මෙයින් එක්අනු වන කප ය. මහණෙනි, රහත් සම්මාසම්බුදු වූ විපස්සී භාග්‍යවත්හු ජාතියෙන් ක්ෂත්‍රිය වූහ, ක්ෂත්‍රිය-කුලයෙහි උපන්න. මහණෙනි, රහත් වූ සම්මාසම්බුදු වූ විපස්සී භාග්‍යවත්හු ගොත්‍රයෙන් කොණ්ඩිනා වූහ. මහණෙනි, රහත් වූ සම්මාසම්බුදු වූ විපස්සී භාග්‍යවත්නට හවුරුදු අසුදහසෙක් ආයුෂ්ප්‍රමාණය විය. මහණෙනි, රහත් වූ සම්මාසම්බුදු වූ විපස්සී භාග්‍යවත්හු පළොල්රුකක් මුලැ සත්‍යාවබෝධය කළහ. මහණෙනි, රහත් වූ සම්මාසම්බුදු වූ විපස්සී භාග්‍යවත්නට බණ්ඩය තිස්ස යැ යි නම් වූ හදුගු වූ සවුසුවලෙක් විය. මහණෙනි, රහත් වූ සම්මාසම්බුදු වූ විපස්සී භාග්‍යවත්නට ශ්‍රාවකයන්ගේ රැස්වීම් තුනෙක් විය: එයින් එක් ශ්‍රාවකසන්නිපාතයෙක් අටසැට ලක්ෂයක් හික්ෂුන්ගෙන් යුක්ත විය. එක් ශ්‍රාවකසන්නිපාතයෙක් හික්ෂුන් ලක්ෂයෙක් විය. එක් ශ්‍රාවකසන්නිපාතයෙක් හික්ෂුන් අසු දහසෙක් විය. මහණෙනි, රහත් වූ සම්මාසම්බුදු වූ විපස්සී භාග්‍යවත්නට හැම දෙනාම ක්ෂීණාශ්‍රව වූ සවිචන්ගේ මේ තුන් සන්නිපාත කෙනෙක් වූහ. මහණෙනි, රහත් වූ සම්මාසම්බුදු වූ විපස්සී භාග්‍යවත්නට අශෝක නම් මහණෙක් අග්‍රොපස්ථායක වූ උච්ඡු විය. මහණෙනි, රහත් වූ සම්මාසම්බුදු වූ විපස්සී භාග්‍යවත්නට බන්ධුමතී නම් රජෙක් පිතා විය, බන්ධුමතී නම් දේවියක් වැදූ මව වූ ය. බන්ධුමතී නම් නුවර බන්ධුමතී රජහුගේ රජදහන විය.

19. මහණෙනි, එකල්හි විපස්සී බෝසත්හු තුසී දෙවනකායෙන් සැව සිහි ඇත්තේ නුවණැත්තේ මවුකුසට බටුයේ ය. මේ මෙහි ධර්මතා යි (සඤ්චාය යි).

20. මහණෙනි, මේ ධර්මතා යැ: යම් කලෙක බෝසත්හු තුසී දෙවනකායෙන් සැව මව කුස පිළිසිඳ ගන්නාහු නම්, එ කලැ දෙවියන් සහිත මරුන් සහිත බඹුන් සහිත ලොවිහි, මහණබමුණන් සහිත සත්වප්‍රජායෙහි, දෙවියන්ගේ දෙවානුභාවය ඉක්මැ අපමණ වූ මහත් එළියෙක් පහළ වෙයි. නිති විවැරුණු, නො හැවුරුණු (යටින් පිහිටක් නැති), ඇස් අඳුරු කරන ගනඳුර ඇති යම් ලෝඥාදීරී නිරයෝ වෙත් ද, මේසා මහඉදුහු ඇති මේසා මහ තෙදුති සඳ හිරුහු ඒ යම් තැනෙක සිය එළියෙන් අඳුරු දුරලන්නට නොහැකි වෙත් ද, එහි පවා දෙවියන්ගේ දෙවිඑළිය ඉක්මැ ම අපමණ වූ මහත් එළියෙක් පහළ වෙයි:-

යෙ පි තස් සත්තා උපපන්නා,¹ තෙ පි තෙතොභාසෙන අඤ්ඤාමඤ්ඤාං සඤ්ඤානන්ති 'අඤ්ඤා පි කිර භො සන්ති සත්තා ඉධුපපන්නා'ති. අයඤ්ච දසසහසසී ලොකධාතු සංකමපති සමපකමපති සමපවෙධති. අසමාණො ච උළාරො ඔභාසො ලොකෙ පාතුභවති අතිකකමෙව දෙවානං දෙවානුභාවං. අයමෙස්ථ ධම්මතා.

21. ධම්මතා එසා භික්ඛවෙ, යද බොධිසත්තො මාතුකුච්ඡිං ඔකකනෙතා හොති, චන්තරො නං දෙවපුත්තා චතුද්දිස² රක්ඛාය උපගච්ඡන්ති: 'මා නං බොධිසත්තං වා බොධිසත්තමාතරං වා මනුසෙසා වා අමනුසෙසා වා කොච්චි වා විභෙයේසී'ති. අයමෙස්ථ ධම්මතා.

22. ධම්මතා එසා භික්ඛවෙ, යද බොධිසත්තො මාතුකුච්ඡිං ඔකකනෙතා හොති, පකතියා සීලවතී බොධිසත්තමාතා හොති චීරතා පාණාතිපාතා, චීරතා අදින්නාදනා, චීරතා කාමෙසු මිච්ඡාවාරා, චීරතා මුසාවාද, චීරතා සුරාමෙරයමජ්ජපමාදධානා. අයමෙස්ථ ධම්මතා.

23. ධම්මතා එසා භික්ඛවෙ, යද බොධිසත්තො මාතුකුච්ඡිං ඔකකනෙතා හොති, න බොධිසත්තමාතු පුරිසෙසු මානසං උපපජ්ජති කාමගුණුපසංහිතං. අනතිකකමනියා ච බොධිසත්තමාතා හොති කෙනච්චි පුරිසෙන රක්ඛ-ච්චෙනන. අයමෙස්ථ ධම්මතා.

24. ධම්මතා එසා භික්ඛවෙ, යද බොධිසත්තො මාතුකුච්ඡිං ඔකකනෙතා හොති, ලාභිනී බොධිසත්තමාතා හොති පඤ්චනං කාමගුණානං. සා පඤ්චභි කාමගුණෙහි සමපජිතා සමඛගීභූතා පරිවාරෙති. අයමෙස්ථ ධම්මතා.

25. ධම්මතා එසා භික්ඛවෙ, යද බොධිසත්තො මාතුකුච්ඡිං ඔකකනෙතා හොති, න බොධිසත්තමාතු කොච්චිදෙව ආබාධො උපපජ්ජති. සුඛිනී බොධිසත්තමාතා හොති අකිලනකායා. බොධිසත්තඤ්ච බොධිසත්තමාතා තිරොකුච්ඡිගතං පසසති සබ්බඛපච්චං අභිනීජ්ජියං.

සෙය්‍යථාපි භික්ඛවෙ මණි වෙච්චියො සුභො ජාතිමා අට්ඨංසො සුපරි-කමමකතො අවෙඡා විපසනෙතා සබ්බාකාරසමපනෙතා, තත්ථ යං සුත්තං ආචුතං නීලං වා පිතං වා ලොහිතං වා ඔදනං වා පඤ්ඤාසුත්තං වා, තමෙනං චකචුමා පුරිසො භජෙස්ථ කරිස්සා පච්චිවෙකෙඛය්‍යා: අයං බො මණි වෙච්චියො සුභො ජාතිමා අට්ඨංසො සුපරිකමමකතො අවෙඡා විපසනෙතා සබ්බාකාර සමපනෙතා, තත්ථදං සුත්තං ආචුතං නීලං වා පිතං වා ලොහිතං වා ඔදනං වා පඤ්ඤාසුත්තං වා'ති. එවමෙව බො භික්ඛවෙ යද බොධිසත්තො මාතුකුච්ඡිං ඔකකනෙතා හොති, න බොධිසත්තමාතු කොච්චිදෙව ආබාධො උපපජ්ජති. සුඛිනී බොධිසත්තමාතා හොති අකිලනකායා. බොධිසත්තඤ්ච බොධිසත්තමාතා තිරොකුච්ඡිගතං පසසති සබ්බඛපච්චඛිනි අභිනීජ්ජියං. අයමෙස්ථ ධම්මතා:

1. උපපන්නා - ම ඡ සං, ස්‍යා PTS

2. චතුද්දිසං ම ඡ සං. වාතුද්දිසං - ස්‍යා

එහි යම් සත් කෙනෙක් උපන්තෝ ද, ඔහු ද ඒ එළියෙන් 'හවන්ති, මෙහි උපන් අන් සත් කෙනෙක් ඇත්හ' යි උනුන් හැඳින ගනිත්. මේ දසදහස් ලෝද ද භාන්සසින් සැලෙයි, වෙසෙසින් සැලෙයි, වෙවුලයි. දෙවියන්ගේ දෙවානුභාවය ඉක්මැ ම අප්‍රමාණ වූ විජුල ආලෝකයෙක් ලොවැ පහළ වෙයි. මේ මෙහි ධර්මතා යි.

21. මහණෙනි, මේ ධර්මතා යි: යම් විටෙක බෝසත්හු මව කුසට බටුවෝ වෙද්ද, එකලැ සිවුදෙනෙක් දෙවිපුත්තු (සිවු වරම්රජුහු) 'ඒ බෝසතුන් හෝ බෝසත්මව හෝ කිසි මිනිසෙක් හෝ නොමිනිසෙක් හෝ නො පෙළාව'යි සතර දිගැ රකවළට වෙත පැමිණෙත්. මෙහි මේ ධර්මතායි.

22. මහණෙනි, මේ ධර්මතා යි: යම් විටෙක බෝසත් තෙම මව කුසට බටුවේ වේ ද, එකල්හි පියෙවියෙන් ම සිල්වන් වූ බෝසත්මව පණ්ඩායෙන් වැළැකුණි වෙයි. අයිතාදහින්. වැළැකුණි වෙයි, කාමමිථ්‍යාවාරයෙන් වැළැකුණි වෙයි, මුසවායෙන් වැළැකුණි වෙයි, මදට පමාවට කරුණු වූ රහමෙරින් වැළැකුණි වෙයි. මේ මෙහි ධර්මතා යි.

23. මහණෙනි, මේ ධර්මතා යි: යම් විටෙක බෝසත් තෙම මව කුසට බටුවේ වේ ද, එ නැන් පටන් කොට බෝසත්මවට පිරිමින් කෙරෙහි කාමගුණනිඃශ්‍රිත වූ සිතෙක් නො පහළ වේ. රාගයෙන් රත් වූ සිතැති කිසිදු පුරුෂයක්හු විසින් බෝසත් මව ඉක්මියැ හැකි නො වේ. මෙහි මේ ධර්මතා යි.

24. මහණෙනි, මේ ධර්මතා යි: යම් විටෙක බෝසත් තෙම මව කුසට බටුවේ වේ ද, එනැන් පටන් කොට බෝසත්මව පස්කම්සුව ලබන්නී වෙයි. ඕ පස්කම් ගුණයෙන් සමර්පිත ව සංයුක්ත ව ඉඳුරන් හසුරුවයි. මේ මෙහි ධර්මතා යි.

25. මහණෙනි, මේ ධර්මතා යි: යම් විටෙක බෝසත් තෙම මව කුසැ පිළිසිද ගත්තේ වේ ද, එනැන් පටන් කොට බෝසත්මවට කිසි ම ආබාධයෙක් නො උපදී. බෝසත්මව සුවැත්ති ක්ලාන්ත නොවූ කයැත්තී වෙයි. බෝසත්මව සිය කුසතුළැ වූ බෝසත්හු සියලු අභපසභ ඇත්තහු, නොපිරිහුණු ඉඳුරන් ඇත්තහු දකී. මේ මෙහි ධර්මතා යි.

මහණෙනි, යම්සේ ශෝභන වූ, ජාතිමත් වූ, අටැස් වූ, මොනොවට පිරියම් කළ, පිරිසිදු, වෙසෙසින් පහන්, හැම අයුරින් පිරිපුන් වෙරළමිණෙක් වේ ද, එහි නිල්වන් හෝ රන්වන් හෝ ලෙහෙවන් හෝ සුදුවන් හෝ පඬුවන් හෝ හුයෙක් අවුනන ලද්දේ වේ ද, එය ඇස්ඇති පුරුෂයෙක් අතෙහි කොට 'මේ වෙරළමිණ හොබනේ ය, ජාතිමත් ය, අටැස් ය, මොනොවට පිරියම් කරන ලද්දේ ය, පිරිසිදු ය, වෙසෙසින් පහන් ය, හැම සැටියෙන් පිරිපුන් ය. මෙහි මේ නිල්වන් හෝ රන්වන් හෝ ලෙහෙ වන් හෝ සුදුවන් හෝ පඬුවන් හෝ හුයෙක් අවුනන ලද්දේ වේ යැ'යි සලකා බලන්නේ ද, එසේ ම මහණෙනි, යම් කලෙක බෝසත්හු මවකුසැ පිළිසිද ගත්තේ වෙත්ද, එකලැ බෝසත්මවට කිසිදු ආබාධයෙක් නො උපදී. බෝසත්මව අක්ලාන්ත කය ඇත්තී සුවපත් වෙයි. බෝසත් මව සිය කුසතුළැ වූ බෝසතුන් සියලු අභපසභ ඇතියවුන් නොපිරිහුණු ඉඳුරන් ඇතියවුන් දකී. මේ මෙහි ධර්මතා යි.

26. ධම්මතා එසා භික්ඛවෙ. සත්තාහජාතෙ බොධිසත්තෙ බොධිසත්තමාතා කාලං කරොති, තුසිතං, කායං උප පජ්ජති. අයමෙඤ් ධම්මතා.

27. ධම්මතා එසා භික්ඛවෙ. යථා අඤ්ඤා ඉත්ථිකා නව වා දස වා මාසෙ ගඛං කුච්ඡිතා පරිහරිතා විජායන්තී, න හෙවං බොධිසත්තං බොධිසත්තමාතා විජායති. දසෙව මාසාහි බොධිසත්තං බොධිසත්තමාතා කුච්ඡිතා පරිහරිතා විජායති. අමෙඤ් ධම්මතා.

28. ධම්මතා එසා භික්ඛවෙ. යථා අඤ්ඤා ඉත්ථිකා හිසින්නා වා ජිපන්නා වා විජායන්තී, න හෙවං බොධිසත්තං බොධිසත්තමාතා විජායති. ඨීතා'ව බොධිසත්තං බොධිසත්තමාතා විජායති. අයමෙඤ් ධම්මතා.

29. ධම්මතා එසා භික්ඛවෙ. යද් බොධිසත්තො මාතුකුච්ඡිමහා හික්ඛමති, දෙවා පයංමං පතීගණ්හන්තී, පච්ඡා මනුසුඤ්ඤා. අයමෙඤ් ධම්මතා.

30. ධම්මතා එසා භික්ඛවෙ. යද් බොධිසත්තො මාතුකුච්ඡිමහා හික්ඛමති, අප්පනෙතා'ව බොධිසත්තො පයංවිං හොති. චත්තාරො නං දෙවපුත්තා පටිග්ගහෙතා මාතු පුරතො යංපෙනති. 'අතතමනා දෙවී හොහි මහෙසකෙඛා. තෙ පුත්තො උප්පනෙතා'ති, අයමෙඤ් ධම්මතා.

31. ධම්මතා එසා භික්ඛවෙ. යද් බොධිසත්තො මාතුකුච්ඡිමහා හික්ඛමති, විසදෙ'ව නික්ඛමති අමකඛිතො උද්දෙන¹ අමකඛිතො සෙමෙහන අමකඛිතො රුහිරෙන, අමකඛිතො කෙනවි අසුච්ඡා, සුද්ධො විසදෙ.

සෙය්‍යථාපි භික්ඛවෙ මණිරතනං කාසිකෙ වඤ්ඤෙ හික්ඛිතං නෙව මණිරතනං කාසිකං වඤ්ඤං මකෙඛති, නාපි කාසිකං වඤ්ඤං මණිරතනං මකෙඛති - තං කීසු හෙතු: උභිතනං සුද්ධිකතා. එවමෙව බො භික්ඛවෙ යද් බොධිසත්තො මාතුකුච්ඡිමහා හික්ඛමති, විසදෙ'ව නික්ඛමති, අමකඛිතො උද්දෙන අමකඛිතො සෙමෙහන අමකඛිතො රුහිරෙන අමකඛිතො කෙනවි අසුච්ඡා, සුද්ධො විසදෙ. අයමෙඤ් ධම්මතා.

32. ධම්මතා එසා භික්ඛවෙ. යද් බොධිසත්තො මාතුකුච්ඡිමහා හික්ඛමති, දෙව උදකසුඤ්ඤා ධාරා² අන්තලිකඛා පානුගවන්තී: එකා සීතසුඤ්ඤා එකා උණ්හසුඤ්ඤා, යෙන බොධිසත්තසුඤ්ඤා උදකකිච්චං කරොන්තී මාතුවච්චං. අයමෙඤ් ධම්මතා.

1. උදෙන - ම ඡ සං
2. උදකධාරා - සීඉ.

3. මාතුව - සීඉ. ම ඡ සං සාඤ්ඤා

26. මහණෙනි, මේ ධර්මතා යි: බෝසත්හු උපන් සත්දවසැ බෝසත්-
මව කලුරිය කෙරෙයි. (කලුරිය කොට) තුසිදෙවලොවැ උපදී. මේ මෙහි
ධර්මතා යි.

27. මහණෙනි, මේ ධර්මතා යි: යම්සේ අන් ස්ත්‍රීහු නව මසක් හෝ
දසමසක් කුසින් ගබ රැක වදන් ද, බෝසත්මව එසේ බෝසතුන් නො ම
ප්‍රසූත කෙරෙයි. බෝසත්මව පුරා දස මසක් ම බෝසතුන් කුසින් උසුලා
ප්‍රසූත කෙරෙයි. මේ මෙහි ධර්මතා යි.

28. මහණෙනි, මේ ධර්මතා යි: යම්සේ අන් ස්ත්‍රීහු හිඳ හෝ වැදහෙව
වදන් ද, බෝසත්මව බෝසතුන් එසේ ප්‍රසූත නො කරයි. බෝසත් මව
සිටියා ම බෝසතුන් ප්‍රසූත කෙරෙයි. මේ මෙහි ධර්මතා යි.

29. මහණෙනි මේ ධර්මතා යි: යම් විටෙක බෝසත්හු මව කුසින්
බිහි වෙත්ද, එවිට පළමුවෙන් දෙවියෝ ද පසු ව මිනිස්සු ද ඔබ පිළිගනිත්.
මේ මෙහි ධර්මතා යි.

30. මහණෙනි, මේ ධර්මතා යි: යම් විටෙක බෝසත්හු මව කුසින්
හික්මෙත් ද, එකල්හි බෝසත්හු පොළොවට නො පැමිණියෝ ම වෙති.
(නොපැමිණියැදී ම) සතර දෙවපුත් කෙනෙක් ඔබ පිළිගෙන, 'දේවිනි,
සතුටු වන්න, ඔබට මහායශස්ක පුතෙක් උපනැ'යි කියා මව ඉදිරියෙහි
තබත්. මේ මෙහි ධර්මතායි.

31. මහණෙනි, මේ ධර්මතා යි: යම් විටෙක බෝසත්හු මව කුසින්
හික්මෙත් ද, විශද වැ ම, දියෙන් නොවැකුණෝ, සෙමින් නොවැකුණෝ,
ලෙයින් නොවැකුණෝ, කිසිදු අශුවියෙකින් නොවැකුණෝ පිරිසිදු වැ
හිර්මල වැ නික්මෙති.

මහණෙනි, කසී සඵවෙක තබන ලද මිණිරුවනෙක් වෙ නම් එය
කසීසඵව නො වකා ද (කසීසඵවෙහි නො තැවැරේ ද) කසීසඵවත් මිණි-
රුවන නො වකා ද (කසීසඵව මිණිරුවනෙහි නො තැවරේ ද)—ඒ කවර
හෙයින්? ඒ දෙක ම පිරිසුදු බැවිනි. මහණෙනි, එසේ ම යම් විටෙක
බෝසත්හු මව කුසින් හික්මෙත් ද, විශද වැ ම, දියෙන් නොවැකුණෝම,
සෙමින් නොවැකුණෝම, ලෙයින් නොවැකුණෝම, කිසි දුඅශුවියෙකින්
නොවැකුණෝම, පිරිසිදුවැම හිර්මල වැම නික්මෙත්. මේ මෙහි ධර්මතා යි.

32. මහණෙනි මේ ධර්මතා යි: යම් විටෙක බෝසත්හු මව කුසින්
හික්මෙත්ද, එකල්හි යමෙකින් බෝසතුන්ගේත් මවගේත් දියකිය කෙරෙත්
ද, එසේ වූ එකක් උණුදිය වූත් එකක් සිහිල් දිය වූත් දියදහර දෙකෙක් අහසින්
පහළ වෙයි. මේ මෙහි ධර්මතා යි.

33. ධම්මතා එසා භික්ඛවෙ. සමපතිජාතො ඛොධිසනො සමෙහි පාදෙහි පතිධස්භිත්වා උත්තරාභිමුඛො¹ සත්ත පදච්ඡිනාතො² ගවජති සෙත්ඛි ජනෙත අනුභීරමානො³, සඛ්ඛා ව දිසා අනුච්චලාකෙති⁴, ආසභිඤ්ච වාවමොසති: “අග්ගො’භමසථි ලොකස්ස, ජෙට්ඨො’භමසථි ලොකස්ස, සෙට්ඨො’භමසථි ලොකස්ස, අයමනතිමා ජාති, නත්ථි’දුති පුත්ඛතාවො’ති. අයමෙත්ථ ධම්මතා.

34. ධම්මතා එසා භික්ඛවෙ. යද ඛොධිසනො මාතුකුඤ්ඤා භික්ඛමති, අථ සදෙවකෙ ලොකෙ සමාරකෙ සබ්බමකෙ, සසංමණ්ඩ්‍රාභමණියා පජාය සදෙවමනුස්සාය අප්පමාණො උළාරො ඕභාසො පාතුභවති අතික්කමෙච දෙවනං දෙවානුභාවං. යාපි තා ලොකත්තරිකා අසා අසංචුතා අතිකාරා අතිකාරතිමියා, යත්ථිමෙ වඤ්චිමසුරියා එවමභානුභාවා ආභාය නානුභොනාති, තත්ථි අප්පමාණො උළාරො ඕභාසො පාතු භවති අතික්කමෙච දෙවනං දෙවානුභාවං. යෙ’පි තත්ථ සත්තා උප්පන්නා, තෙ’පි තෙනොභාසෙන අඤ්ඤාමඤ්ඤං සඤ්ජානනාති: “අඤ්ඤා’පි කීර හො සන්ති සත්තා ඉධුප්පන්නා”ති. අයඤ්ච දසසහස්සි ලොකධාතු සංකමපති සමපකමපති සමපවෙධිති. අප්පමාණො ව උළාරො ඕභාසො ලොකෙ පාතුභවති අතික්කමෙච දෙවනං දෙවානුභාවං. අයමෙත්ථ ධම්මතා.

35. ජාතෙ ඛො පන භික්ඛවෙ විපසිමඛි කුමාරෙ ඛක්ඛුමතො රඤ්ඤා පටිච්චෙදෙසු: ‘පුතෙතා තෙ දෙව ජාතො: තං දෙවො පසසතු’ති. අද්දසා ඛො භික්ඛවෙ ඛක්ඛුමා රාජා විපසිං කුමාරං, දිස්වා නෙමිතෙත බ්‍රාහ්මණො ආමන්තාපෙත්වා එතදවොච:-

‘පසසනතු භොතෙතා නෙමිතතා බ්‍රාහ්මණා කුමාරන්ති.’ අද්දසංසු⁵ ඛො භික්ඛවෙ නෙමිතතා බ්‍රාහ්මණා විපසිං කුමාරං දිස්වා ඛක්ඛුමං⁶ රාජානං එතදවොචු: ‘අත්තමතො දෙව භොහි. මහෙසකෙඛා තෙ දෙව පුතෙතා උප්පනෙතා. ලාභා තෙ මහාරාජ, සුලඳං තෙ මහාරාජ, යස්ස තෙ කුලෙ එවරුපො පුතෙතා උප්පනෙතා.’

36. “අයං හි දෙව කුමාරො අවන්තංසමභාපුරිසලකඛණෙහි සමන්තාගතො යෙහි සමන්තාගතස්ස මහාපුරිසස්ස දෙව ගතියො භවන්ති අනඤ්ඤා -සවෙ අගාරං අජ්ඣාවසති, රාජා හොති වක්කවතති ධම්මකො ධම්මරාජා වාතුරතෙතා විජිතාවී ජනපදත්ථාවිරියප්පනො සත්තරත්තංසමන්තාගතො. තස්සිමාති සත්ත රත්තාති භවන්ති: සෙය්‍යාථිදං-

1. උත්තරොභිමුඛො, සායා,
 2. පදච්ඡිනාතො, ම ජ සං
 3. අනුධාරියමානො, ම ජ සං
 4. විලොකෙති, PTS
 5. අද්දසාසු, ම ජ සං.
 6. ඛක්ඛුමනං, ම ජ සං.

33. මහණෙනි, මේ ධර්මතා යි: උපන් නොබෝ වේලෙහි ම දෙව-
සේසත් දරනු ලබන් ම බෝසත්තෙම සම පියෙන් පොළොවැ පිහිටා උතුරු
දෙසට මුහුණ ලා සත් පියවරක් යෙති. හැම දිගුන් අනුව බලති. “මම
ලොවට අග්‍ර වෙමි. මම ලොවට දෙටු වෙමි. මම ලොවට සෙට වෙමි.
මේ අන්තිම ඉපැන්ම ය. දැන් මට මතු භවයෙක් නැතැ”යි උතුම් බස්
පවසන්. මේ මෙහි ධර්මතා යි.

34. මහණෙනි, මේ ධර්මතා යි: යම් විටෙක බෝසත්හු මව කුසින්
නික්මෙන් ද, එක්ලේහි දෙවියන් සහිත මරුන් සහිත බඹුන් සහිත ලොවෙහි,
මහණබමුණන් සහිත දෙවිමිනිසුන් සහිත සත්මුළුයෙහි දෙවියන්ගේ
දෙවානුභාවය ඉක්මැ ම පමණ කට නොහැකි මහත් ඵලියෙක් පහළ
වෙයි. (රුක් ඇ කිසිවෙක) ගැටුම් නැති, කිසිවෙකින් නොවැසුණු, අඳුරු
වූ, ගනඳුරු ඇති, මේ සා මහත් ඉඳුහ ඇති මහත් තෙද ඇති මේ සඳ-
හිරුන් සිය ඵලියෙන් බබුලුවනු නොහැකි යම් ලෝඥාදිරි නිරයෝ වෙත්
ද, එහි දු දෙවියන්ගේ දෙවානුභාවය ඉක්මැ ම අපමණ වූ මහත් ඵලියෙක්
පහළ වෙයි. එහි යම් සත් තෙතෙක් උපන්නාහු නම් ඔහු ද ඒ ඵලියෙන්
භවන්නි, මෙහි උපන් අන් සත්හු ද ඇතැ’යි උනුන් හැඳින ගනිත්. මේ
දසදහසක් ලෝද ද සැලෙයි, වෙසෙසින් සැලෙයි, වෙවුලයි. දෙවානුභාවය
ඉක්මැ ම අපමණ වූ ම මහත් ඵලියෙක් ලොවැ පහළ වෙයි. මේ මෙහි
ධර්මතා යි.

35. මහණෙනි, විපස්සි කුමරුන් උපන් කල්හි ‘දේවයිනි, ඔබට
පුතෙක් උපන. දේවයන් වහන්සේ ඔහු දකින සේක් වා’යි බන්ධුමත්
රජුට දන්වූහ. මහණෙනි, බන්ධුමත් රජ විපස්සි කුමරුන් දුටුයේ ම ය.
දක නිමිත්තපායක බමුණන් කැඳවා

“භවත් නෙමිත්තිකඛ්‍යාත්මණයෝ කුමාරයා දකිත්ව”යි මෙ බස් පැවැ-
සි ය: නෙමිත්තික ඛ්‍යාත්මණයෝ විපස්සි කුමරහු දුටුවාහු ම ය. දක
බන්ධුමත් රජුට ‘දෙවයිනි, සතුටු වන්න, ඔබට මහත් යශස් ඇති පුතෙක්
උපන. මහරජුනි, යම්බඳු ඔබගේ කුලයෙහි මෙබඳු පුතෙක් උපන්නේ ද,
ඒ ඔබට ලාභ ය. මහරජුනි, ඒ ඔබ විසින් ලබන ලද මනා ලාභයෙකි.

36. “දෙවයිනි, යමෙකින් සමන්විත මහපුරිස්භට නිෂ්ඨා (නිෂ්පත්ති)
දෙකෙක් ම වේ ද, අන් නිෂ්ඨාවෙක් නැද්ද, මේ කුමර එසේ වූ දෙතිස්
මහපුරිස්ලකුණින් සමන්විත ය. ඉදින් මෙ තෙම ගිහිගෙහි වෙසේ නම්,
සිවුසමුදුර හිමි කොටැති පොළොවට අධිපති, දිනු යුද ඇති, දනවිහි
තහවුරුවට පැමිණි, සත්රුවනින් සමන්විත, දහැම වූ ධර්මරාජ වූ
සක්විත්තෙක් වෙයි.

චකකරතනං භඤ්ජරතනං අසසරතනං මණ්ඩරතනං ඉඤ්ජරතනං ගහපතිරතනං පරිනායකරතනමෙව සත්තමං. පරොසහසං ඛො පනසස පුත්තා භවන්ති සුරා වීරඛගරූපා පරසෙනපපමඤ්ජනා. සො ඉමං පඨවිං සාගරපරියන්තං අදණෙධන අසකේන ධමෙමන අභිච්චිය අජ්ඣාවසති. සචෙ ඛො පන අභාරසමා අනගාරියං පබ්බජති, අරහං භොති සමමාසමුදෙධා ලොකෙ විචක්ඛව්ජදෙ.

37. කතමෙහි වායං දෙව කුමාරො අනන්තංසමහාපුරිසලකබණ්ණෙහි සමන්තාගතො යෙහි සමන්තාගතසං මහාපුරිසසං දෙව ගතියො භවන්ති අනඤ්ඤ-සචෙ අභාරං අජ්ඣාවසති, රාජා භොති චකකචන්ති ධමෙකො ධම්මරාජා වාතුරන්තො විජිතාවී ජනපදස්ථාවරියපනෙතො සත්තරතනං සමන්තාගතො, තසසිමාහි සත්ත රතනානි භවන්ති: සෙසාඨීදං-චකක-රතනං භඤ්ජරතනං අසසරතනං මණ්ඩරතනං ඉඤ්ජරතනං ගහපතිරතනං පරිනායකරතනමෙව සත්තමං, පරොසහසං ඛො පනසස පුත්තා භවන්ති සුරා වීරඛගරූපා පරසෙනපපමඤ්ජනා. සො ඉමං පඨවිං සාගරපරියන්තං අදණෙධන අසකේන ධමෙමන අභිච්චිය අජ්ඣාවසති. සචෙ ඛො පන අභාරසමා අනගාරියං පබ්බජති, අරහං භොති සමමාසමුදෙධා ලොකෙ විචක්ඛව්ජදෙ.

අයං හි දෙව කුමාරො සුප්පතිරිසීතපාදෙ. යමපායං දෙව කුමාරො සුප්පතිරිසීතපාදෙ, ඉදමපිමසං මහාපුරිසසං මහාපුරිසලකබණ්ණං භවති.

ඉමසං දෙව කුමාරසං හෙට්ඨාපාදනලෙසු චකකානි ජානානි සහසාරානි සනෙථිකානි සනාහිකානි සබ්බාකාරපරිපුරාණි. යමපි දෙව ඉමසං කුමාරසං හෙට්ඨාපාදනලෙසු චකකානි ජානානි සහසාරානි සනෙථිකානි සනාහිකානි සබ්බාකාරපරිපුරාණි, ඉදමපිමසං මහාපුරිසසං මහාපුරිසලකබණ්ණං භවති.

අයං හි දෙව කුමාරො ආයතපණ්ණි. (යමපායං දෙව කුමාරො ආයතපණ්ණි ඉදමපිමසං මහාපුරිසසං මහාපුරිසලකබණ්ණං භවති.*)

- අයං හි දෙව කුමාරො දීසඞ්ගලී. -පෙ-
- අයං හි දෙව කුමාරො මුදුතඵණ්හස්ථපාදෙ. -පෙ-
- අයං හි දෙව කුමාරො ජාලහස්ථපාදෙ: -පෙ-
- අයං හි දෙව කුමාරො උසංඛිපාදෙ. -පෙ-
- අයං හි දෙව කුමාරො ඵණ්ජවෙකා. -පෙ-

* පායො'යං පොසකෙසු න දිසසති. එසාපි අඤ්ඤසුපි යානෙසු 'පො' ඉති ව සිහල පොසකෙසු න දිසසති.

චක්‍රත්තය, හස්තීරත්තය, අශ්වරත්තය, මණ්ඩරත්තය, ස්ත්‍රීරත්තය, ගෘහපතීරත්තය, සත්වනු පරිණායකරත්තය යන මේ සත්ථවන් කෙනෙක් ඔහුට වෙත්. ඔහුට ශූර වූ වීයභිප්පකානික (වීයභිමය) වූ සතුරු සෙන් මැඩලනුයෙහි සමත් වූ දහසකට වැඩි පුත්තු වෙත්. හේ සයුර හිමි කොටැති මේ පොළොව දංඛෙන් තොර වැ සැතීන් තොර වැ දැහැමින් දිනා එහි අධිපති ව වෙසෙයි. ඉදින් ගිහි ගෙන් නික්මැ පැවිදි වදි නම් ලොවැ බැහැර කරන ලද කෙලෙස් සෙවෙහි ඇති රහත් සම්මාසම්බුදුවරයෙක් වෙයි.

37. යමෙකින් සමන්විත මහ පුරිස්භට නිෂ්ඨා දෙකෙක් ම වේ ද, අන් නිෂ්ඨාවෙක් නැද්ද-ඉදින් ගිහි ගෙහි වෙසේ නම්, සිවුසමුදුර හිමි කොටැති පොළොවට අධිපති, දිනු යුද ඇති, දනවුහි තහවුරුබවට පැමිණි, සත්ථවතින් සමන්විත, දැහැමි වූ දහමරජ වූ සක්විත්තෙක් වේ ද, යමකුහට චක්‍රත්තය, හස්තීරත්තය, අශ්වරත්තය, මණ්ඩරත්තය, ස්ත්‍රීරත්තය, ගෘහපතීරත්තය, සත්වනු පරිණායකරත්තය යන මේ සත් ථවන් කෙනෙක් වෙත් ද, යමකුට අහිත වූ වීයභිප්පකානික වූ, සතුරු සෙන් මැඩ ලනුයෙහි සමත් වූ දහසකට වැඩි පුත්තු වෙත් ද, යමෙකින් සමන්විතයෙක් සයුර හිමි කොටැති මේ පොළොව දංඛෙන් සැතීන් තොර වැ දැහැමින් දිනා එහි අධිපති වැ වෙසේ ද, ඉදින් ගිහි ගෙන් නික්මැ පැවිදි වදි නම් ලොවැ බැහැර කළ කෙලෙස් සෙවෙහි ඇති රහත් සම්මාසම්බුදුවරයෙක් වේ ද, ඒ කවර දෙකිස් මහපුරිස්ථලකුණින් මෙ කුමර සමන්විත වේ ද යත්:

දෙවයිනි, මෙ කුමර සුපිහිටි පා (එක පැහැර බිම ජහස්නා පතුල්) ඇත්තේ ය. දෙවයිනි, මෙකුමර සුපිහිටි පා ඇත්තේ ය යන යමෙක් ඇද්ද, මෙ ද මේ මහපුරිස්භුගේ මහපුරිස්ථලකුණෙක් වෙයි.

දෙවයිනි, මේ කුමරහුගේ යැටි පතුල්හි දහසක් අර ඇති, නිම්වලලු සහිත, නැබ සහිත, හැම සැටියෙන් පිරිපුන් චක්‍රයෝ හටගත්තහු වෙත්. දෙවයිනි, මෙ කුමරුගේ යැටි පතුල්හි දහසක් අර ඇති, නිම්වලලු සහිත, නැබ සහිත, හැම අයුරින් පිරිපුන් චක්‍රයෝ හටගත්තහු වෙත් ද, මේත් මේ මහපුරිස්භුගේ මහපුරිස්ථලකුණෙක් වේ.

දෙවයිනි, මෙ කුමර (පිරිපුන්) දික් විඵම් ඇත්තේ ය. දෙවයිනි, මෙ කුමර දික් විඵම් ඇතියේ වේද, මෙද මේ මහපුරිස්භුගේ මහපුරිස්ථලකුණෙක් වෙයි.

- දෙවයිනි, මෙ කුමර (මුලින් දළ අගිට් සිහින්) දික් ඇහිලි ඇත්තේ ය.
- දෙවයිනි, මෙ කුමර මොළොක් කුරුණු අත් පා ඇතියේ ය...
- දෙවයිනි, මෙ කුමර (අත සතර ඇහිලි පය පස් ඇහිලි එකප්‍රමාණ වැ ඇති බැඹින් ජාල කවුළුවක්) බඳු අත් පා ඇත්තේ ය...
- දෙවයිනි, මෙ කුමර උස් (නැහී පිහිටි) බොලට ඇත්තේ ය...
- දෙවයිනි, මෙ කුමර ඒණ්මුවන්ගේ බඳු කොඬා ඇත්තේ ය...

අයං හි දෙව කුමාරො ධීතකො'ව අනොනමනො උභොහි පාණි-
තලෙහි ජනනුකාහි පරිමසති¹ පරිමජ්ජති. -පෙ-

අයං හි දෙව කුමාරො කොසොහිතවස්ගුණො². -පෙ-

අයං හි දෙව කුමාරො සුවණණවණණො කඝනසනනිහනවො,
-පෙ-

අයං හි දෙව කුමාරො සුබ්බමච්චවි. සුබ්බමනො ජවියා රජොජලං
කායෙ න උපලිප්පති.³ -පෙ-

අයං හි දෙව කුමාරො එකෙකලොමො, එකෙකාහි ලොමාහී ලොම.
කුපෙසු ජාතාහි. -පෙ-

අයං හි දෙව කුමාරො උඤ්ඤලොමො. උඤ්ඤාහි ලොමාහී
ජාතාහි නිලාහි අඤ්ඤනවණණාහි කුණ්ඤලාවතාහි දකඛණාවත-
කජාතාහි. -පෙ-

අයං හි දෙව කුමාරො බ්‍රහමුජ්ජගනො. -පෙ-

අයං හි දෙව කුමාරො සන්තුසුදො. -පෙ-

අයං හි දෙව කුමාරො සීහපුබ්බධාකායො -පෙ-

අයං හි දෙව කුමාරො චිතනතරංසො. -පෙ-

අයං හි දෙව කුමාරො නිග්‍රොධපරිමණ්ඩලො යාවතකවසු කායො
තාවතකවසු බ්‍යාමො, යාවතකවසු බ්‍යාමො තාවතකවසු කායො. -පෙ-

අයං හි දෙව කුමාරො සම්වතකධනො. -පෙ-

අයං හි දෙව කුමාරො රසග්ගසග්ගී. -පෙ-

අයං හි දෙව කුමාරො සීහහනු - පෙ -

අයං හි දෙව කුමාරො වතාලීසදනො - පෙ -

අයං හි දෙව කුමාරො සමදනො - පෙ -

අයං හි දෙව කුමාරො අච්චර⁴ දනො - පෙ -

අයං හි දෙව කුමාරො සුසුකකදයො - පෙ -

1. පරාමසනි, ම ජ සං
2. කොසොපගතවසීගුණය - මහාවසුත්තනි, - කොසගතවසීගුණය - මහායානපාඨ,
3. උපලිමපනි, ම ජ සං
4. අච්චල (සී මු.)

දෙවසිනි, මෙ කුමර තෙම සිවියේ ම නො නැමී දෙ අත්ලෙන් දෙදන ස්පර්ශ කෙරෙයි, පිරිමදී...

දෙවසිනි, මේ කුමර කොශයෙහි අවහිත වස්ත්‍රගුහා (අංගජාතය) ඇත්තේ ය...

දෙවසිනි, මෙ කුමර රන්වන් ය. කසුන්කදක් බඳු පහන් සිවි පැහැ ඇත්තේ ය...

දෙවසිනි, මෙ කුමර සියුම් සිවිය ඇත්තේ ය. සිවිය සියුම් බැවින් දූලි හෝ දූලි ඇඟැ නො ඇලෙයි.

දෙවසිනි, මෙ කුමර එකෙකී ලොම් ඇත්තේ ය. ලොමකුපයන්හි (එක් එක් ලොමකුපයෙක) එකෙකී ලොම් හටගත්තේ ය.

දෙවසිනි, මෙ කුමර උඩුඅග් ලොම් ඇත්තේය. (මුඛගේ සිරුර) නිල්වූ අඳුන්වන් ලොම්හු කොඩොල් අයුරින් කරකැවී දක්ෂිණාවර්තක ව ඇත...

දෙවසිනි, මෙ කුමර බ්‍රහ්මයාගේ සෙයින් සෘජු වූ ගාත්‍ර ඇත්තේ ය...

දෙවසිනි, මෙ කුමර උස් ව පිරුණු මස් ඇති බැවින් (දෙඅත්පිට දෙපාපිට දෙඋර කඳ යන) සත් තන්හි උත්සන්න (පිරිපුන්) මාංශ ඇත්තේය.

දෙවසිනි, මෙ කුමර සිංහයාගේ පෙරඩකය බඳු පිරිපුන් සිරුර ඇත්තේය...

දෙවසිනි, මේ කුමර චිත වූ (පිරිපුන්) අන්තරාංස (පිටු දෙ අංසයන් අතර මැදකොටස) ඇත්තේ ය....

දෙවසිනි, මේ කුමර සම වූ කඳ හා සම වූ අතු ඇති (අයම්චිතරින් සම වූ) නුගරුකක් සෙයින් පරිමණ්ඩල වෙයි. මුඛගේ කය යම් පමණ ද, බඹයත් එපමණ ම වෙයි. බඹය යම් පමණ ද, කයත් එපමණ ම වේ.

දෙවසිනි, මෙ කුමර සම වට කඳට ඇත්තේ ය...

දෙවසිනි, මෙ කුමර රසග්‍රාසාග්‍රය. (රසයන්ගෙන් ග්‍රාසයෙහි - රසවිඳීමෙහි උෞර්ධවාග්‍ර වූ රසනහර ඇත්තේ ය).

දෙවසිනි, මෙ කුමර සිංහයාගේ අධස්තාත් හනුව සෙයින් පිරිපුන් හනු ඇත්තේ ය...

දෙවසිනි, මෙ කුමර නොඅඩු සතළිස් දත් ඇත්තේ ය...

දෙවසිනි, මෙ කුමර සම වූ දත් ඇත්තේ ය...

දෙවසිනි, මෙ කුමර විවරරහිත දත් ඇත්තේ ය...

දෙවසිනි, මෙ කුමර ඉතා සුදු (දිලියෙන පැහැ ඇති) දත් ඇත්තේ ය...

අයං හි දෙව කුමාරො පහුතජ්චෙහා - පෙ -

අයං හි දෙව කුමාරො බ්‍රහ්මසසරො කරච්චිකභාණී - පෙ -

අයං හි දෙව කුමාරො අභිනීලනෙතො - පෙ -

අයං හි දෙව කුමාරො ගොපඬුමො. (යමපායං දෙව කුමාරො ගොපඬුමො, ඉදම්පිමසස මහාපුරිසසස මහාපුරිසලකකණං භවති.)

ඉමසස දෙව කුමාරසස උණණා හමුකනනරෙ ජාතා ඔදතා මුදුතුල-සහනිහා. යමපිමසස දෙව කුමාරසස උණණා හමුකනනරෙ ජාතා ඔදතා මුදුතුලසහනිහා, ඉදම්පිමසස මහාපුරිසසස මහාපුරිසලකකණං භවති.

අයං හි දෙව කුමාරො උණභීසසිසො. යමපායං දෙව කුමාරො උණභීසසිසො, ඉදම්පිමසස මහාපුරිසසස මහාපුරිසලකකණං භවති.

38. ඉමෙහි ඛො අයං දෙව කුමාරො දචනති-සමහා-පුරිසලකකණෙහි සමනනාගතො යෙනි සමනනාගතසස මහාපුරිසසස දෙචෙව ගතියො භවන්ති අනඤ්ඤ, සචෙ අගාරං අප්ඤ්ඤාවසති, රාජා හොති චකකචන්ති ධම්මෙකො ධම්මරාජා වාතුරනෙතා විජිතාවී ජනපදඤ්ඤාවරියපපනෙතො සත්තරනසමනනාගතො. තසසිමානී සත්තරතනානී භවන්ති: සෙය්‍යථිද-චකකරනනං හඤ්ඤරනනං අසසරනනං මණිරනනං ඉඤ්ඤරනනං ගහපතිරනනං පරිනායකරනනමෙව සත්තමං. පරොසහසසං ඛො පනසස පුත්තා භවන්ති සුරා වීරඛතරුපා පරසෙතපමඤ්ඤා. සො ඉමං පඨවිං සාගරපරියනනං අදණ්ණඛන අසකෙත ධම්මෙත¹ අභිවිජිය අප්ඤ්ඤාවසති. සචෙ ඛො පන අගාරසමා අනගාරියං පබ්බජති, අරහං හොති සමමාසමබුද්ධො ලොකෙ විචන්තචජදේ²ති.

39. අථ ඛො භික්ඛවෙ ඛක්ඛුමා රාජා නෙමිකෙත බ්‍රාහ්මණෙ අහතෙහි චකෙහි අචජාදපෙඤා සබ්බකාමෙහි සත්තපෙසසි. අථ ඛො භික්ඛවෙ ඛක්ඛුමා රාජා විපසසිසස කුමාරසස ධාතියො උපටඨාපෙසසි. අඤ්ඤ සුදං පායෙහති.³ අඤ්ඤ නහාපෙහති. අඤ්ඤ ධාරෙහති. අඤ්ඤ අඛෙකන පරිහරහති. ජාතසස ඛො පන භික්ඛවෙ විපසසිසස කුමාරසස සෙතචජනනං ධාරිධිඤ්ඤ දිවා චෙව රතතිඤ්ඤ 'මා නං සීතං වා උණනං වා තිණං වා රජො වා උසාචො වා ඛාධධිඤ්ඤා'ති. ජාතො ඛො පන භික්ඛවෙ විපසසි කුමාරො බහුනො ජනසස පියො අහොසි මනාපො. සෙය්‍යථාපි භික්ඛවෙ උපලං වා පදුමං වා පුණ්ණචරිකං වා බහුනො ජනසස පියං මනාපං, එචමෙව ඛො භික්ඛවෙ විපසසි කුමාරො බහුනො ජනසස පියො අහොසි මනාපො. ස්වාසසුදං අඛෙකනෙව අඛිකං පරිහරියති.

1. ධම්මෙත සමෙත, සා. 2. තිරං පායෙහති, සිමු.

දෙවසිනි, මෙ කුමර මොළොක් දික්පුළුල් දිව ඇත්තේ ය. . . .

දෙවසිනි, මෙ කුමර බ්‍රහ්මයාගේ ස්වර බදු විගුද්ධස්වර ඇත්තේ ය. කුරුවකෙවිල්ලන්ගේ බදු මිහිරි හඬින් බණන සුලු ය. . . .

දෙවසිනි, මෙ කුමර නිල් වුවමනා තන්හි ඉතා පිරිසිදු නිල් පැහැ ඇස් ඇත්තේ ය.

දෙවසිනි, මෙ කුමර එකෙණෙහි උපන් වස්සක්හුගේ බදු මොළොක් සිනිඳු නිල් සියුම් ඇස් පියුම් ඇත්තේ ය. . . .

දෙවසිනි, මෙ කුමරුගේ දෙබැම අතර වූ සුදු වූ මොළොක් සුලුන් රොදක් බදු වූ උරණාරොමය වෙයි. දෙවසිනි, මෙ කුමරහු දෙබැම අතර සුදු මොළොක් පුලුන් පොදක් බදු උරණාරොමයෙක් ඇද්ද, මේද මෙ මහපුරිස්සුගේ මහපුරිස්ලකුණෙක් වෙයි.

දෙවසිනි, මෙ කුමර නළල්පටින් වෙළන ලද හිසක් සෙයින් පිරිපුන්, නොහොත් නළල්පට සෙයින් හැමතන්හි පිරිමඩුලු වූ හිස ඇත්තේ ය. මේ ද මෙ මහපුරිස්සුගේ මහපුරිස්ලකුණෙක් වෙයි.

38. දෙවසිනි, යමෙකින් සමන්විත මහාපුරිසක්හට දෙගතියෙක් ම වේ ද, අන් ගතියෙක් නැද්ද — ඉදින් ගිහිගෙහි වෙසේ නම් සිවු සමුදුර හිමි කොටැති පොළොවට හිමි වූ, දිනු යුද්ධි, දනවුහි තහවුරු බවට පැමිණි, සන්රුවනින් සමන්විත, දහැමි වූ දහමිරජ වූ සක්විත්තෙක් වේ ද, යමක්හට වකුරත්නය හස්තිරත්නය අශ්වරත්නය මණ්ණරත්නය ස්ත්රිරත්නය ගෘහපති රත්නය සන්වනු පරිණායකරත්නය යන මේසන් රුවන් කෙනෙක් වෙන් ද යමක් හට අහීන වූ වියඹප්‍රකෘතික වූ, සතුරු සෙන් මැඩ ලනුයෙහි සමන්වූ දහසකට වැඩි පුත්තු වෙන් ද, හේ සයුර හිමි කොටැති මේ පොළොව දණ්ඩෙන් සැතින් තොර වැ දැහැමින් දිනා එහි අධිපති වැ වෙසේ ද, ඉදින් ගිහිගෙන් නික්මැ පැවිදි වදි නම් ලොවැ බැහැර කළ කෙලෙස් සෙවෙනි ඇති රහත් සම්මාසම්බුදුවරයෙක් වේ ද, එසේ වූ දෙතිස් මහපුරිස්ලකුණෙන් මෙ කුමර සමන්වාගත වේ'' (යැ යි කීහ).

39. මහණෙනි, එකල්හි බන්ධුමත් රජතෙම නෙනමිත්තික බමුණන් කරළියෙන් පුද සියලු කැමැති දැයින් සන්තර්පිත කෙළේ ය. මහණෙනි, ඉක්බිති බන්ධුමත් රජ තෙම විපස්සී කුමරහට කිරිමවුන් එළැඹැවී ය. ඔවුන් අතුරෙහි ඇතැම් කිරිමවුහු කිරි පොවත්. ඇතැම්හු නාවත්, ඇතැම්හු උසුලාගෙන සිටිත්, ඇතැම්හු ඇකයෙන් පරිහරණය කරත්. මහණෙනි, උපන් කෙණෙහි ම විපස්සී කුමරහට 'ශීතයෙක් හෝ උණුසුමෙක් හෝ තෘණ හෝ දුලි හෝ මොහු නො පෙළොවා' යි සේසතෙක් දරන ලද්දේ ය. මහණෙනි, උපන් කෙණෙහි ම විපස්සී කුමර තෙම බොහෝ දෙනාට ප්‍රිය ද මනාප ද වී ය. මහණෙනි, යම්සේ උපුල්මලෙක් හෝ පියුම්මලෙක් හෝ සුදුනෙළුම් මලෙක් හෝ බොහෝ දෙනාට ප්‍රියත් මනාපත් වේ ද, එසේ ම විපස්සී කුමර තෙම බොහෝ දෙනාට ප්‍රිය විය, මනාප විය. හෙ තෙම වූ කලි එක් කිරිමවකගේ ඇකයෙන් අන් කිරිමවකගේ ඇකයට පමුණුවනු ලැබේ.

40. ජාතො ඛො පන භික්ඛවෙ විපසී කුමාරො මඤ්ජුසාරො ව¹ අභොසි වග්ගසාරො ව මධුරසාරො ව² සෙය්‍යථාපි භික්ඛවෙ භිමවනො පබ්බතො කරවිකා නාම සකුණුජාති මඤ්ජුසාරා ව වග්ගසාරා ව මධුරසාරා ව පෙමනීයසාරා ව, එවමෙව ඛො භික්ඛවෙ විපසී කුමාරො මඤ්ජුසාරො ව අභොසි වග්ගසාරො ව මධුරසාරො ව පෙමනීයසාරො ව. ජාතස්ස ඛො පන භික්ඛවෙ විපසීසු කුමාරස්ස කමමවිපාකථං දිබ්බං වකඤ්ඤා පාතුරහොසි, යෙන සුදං³ සමනතා යොජනං පසසති දිවා වෙව රතතිඤ්ඤා. ජාතො ඛො පන භික්ඛවෙ විපසී කුමාරො අනිමිසනො පෙකකති, සෙය්‍යථාපි දෙවා තාවතීංසා. ‘අනිමිසනො කුමාරො පෙකකතී’ති ඛො භික්ඛවෙ විපසීසු කුමාරස්ස ‘විපසී, විපසී’ තෙව සමඤ්ඤා උදපාදී.

41. අථ ඛො භික්ඛවෙ බඤ්ඤිමා රාජා අථකරණෙ⁴ තිසිනො විපසීං කුමාරං අඛෙක තිසිදපෙඤා අඤ්ඤා අනුසාසති. තත්‍ර සුදං භික්ඛවෙ විපසී කුමාරො පිතු අඛෙක නිසිනො විවෙය්‍ය විවෙය්‍ය අඤ්ඤා පතයති ඤායෙන. ‘විවෙය්‍ය විවෙය්‍ය කුමාරො අඤ්ඤා පතයති ඤායෙනා’ති ඛො භික්ඛවෙ විපසීසු කුමාරස්ස භියොයොසොමනතාය ‘විපසී, විපසී’ තෙව සමඤ්ඤා උදපාදී.

42. අථ ඛො භික්ඛවෙ බඤ්ඤිමා රාජා විපසීසු කුමාරස්ස තයො පාසාදෙ කාරාපෙසි, එකං වසසිකං එකං හෙමනතිකං එකං ගිමතිකං. පඤ්ඤාකාමගුණාති උපට්ඨාපෙසි. තත්‍ර සුදං භික්ඛවෙ විපසී කුමාරො වසසිකෙ පාසාදෙ වසසිකෙ වතනාරො මාසෙ⁵ තිපපුරිසෙහි තුරියෙහි පරිවාරියමානො භා හෙවඨාපාසාදං ඔරොහති.

(පට්මකභාණවාරං*)

1. ඉහමසාරො මඤ්ජුසාරොව, ම ජ සං
 2. වග්ගමධුරසාරා ව, PTS
 3. යෙන දුර, සායා.

4. අථකරණෙ, සායා
 5. වසසිකෙ පාසාදෙ වතනාරො මාසෙ, මජ්ඣං
 * ජාතිකබඤ්ඤා නිට්ඨිතං, PTS

40. මහණෙනි, විපස්සී කුමාර තෙම උපන්නේ ම නොරළ කටහඬැනියේ ද වියත් කට හඬැනියේ ද මිහිරි කටහඬැනියේ ද ඇලුම් කටයුතු කටහඬැනියේ ද විය. මහණෙනි, යම්සේ හිමවුපව්වෙහි නොරළහඬ ඇත්තාවූ ද වියත් හඬ ඇත්තා වූ ද මිහිරි හඬ ඇත්තා වූ ද ඇලුම් කටයුතු හඬ ඇත්තාවූ ද කුරවිකෙවිලි නම් ලිහිණිවගෙක් ඇත් ද, මහණෙනි, එසේ ම, විපස්සී කුමාර තෙම නොරළ කටහඬැනියේ ද, වියත් කටහඬ ඇතියේ ද, මිහිරි කටහඬැනියේ ද, ඇලුම් කටයුතු කටහඬැනියේ ද වී ය. මහණෙනි, උපන්නාවූ ම විපස්සී කුමරහට- යමෙකිත් දහවලුත් රුත් හාත්පසැ යොදුනක් මානය දැක්ක හැකි ද, එසේ වූ කර්මවිපාකප දිවැස පහළ විය. මහණෙනි, උපන්නාවූ ම විපස්සී කුමර තව්නිසාවැසි දෙවියන් සේ ඇසිපිය නො හෙලනුයේ බලයි. මහණෙනි, 'මෙ කුමර ඇසිපිය නො හෙලනුයේ බලා' යැ යි විපස්සී කුමරහට විපස්සී, විපස්සී යැ යි සංඥාව (නම) උපන.

41. මහණෙනි, එකල්හි බන්ධුමත් රජ විනිශ්චයසභායෙහි හුන්නේ, විපස්සී කුමරහු ඇකයෙහි හිඳුවා ගෙන අර්ථානුශාසනය කෙරෙයි. මහණෙනි, විපස්සී කුමර එහි පියා ඇකයෙහි හුන්නේ විමස විමසා න්‍යායයෙන් යුක්ති ලෙස අරුත් (දනී, දකී,) පවත්වයි. 'කුමර තෙම න්‍යායයෙන් (යුක්ති ලෙස) විමස විමසා (දනී, දකී,) අරුත් පවත්වා යැ යි කියා ම විපස්සී කුමරහට වඩාලාත් විපස්සී, විපස්සී යැ යි කියා ම සංඥාව උපන.

42. මහණෙනි, ඉක්බිති බන්ධුමත් රජ විපස්සී කුමරහට වැසි සෙමෙහි වසනුවට සුදුසු එකක් ද, හිමත් සෙමෙහි වසනුවට සුදුසු එකක් ද, ගිමත් සෙමෙහි වසනුවට සුදුසු එකක් දැ යි ප්‍රාසාද තුනක් කැරැවී ය. පස් කම් ගුණ එළැඹැවී ය. මහණෙනි, විපස්සී කුමර තෙම වැසිසමයට සුදුසු පහයෙහි වැසි සාර මසැ පිරිමින් නැති තුරුඋවාරණින් (පුරුෂරහිත තුයෙඹාපකරණයෙන් හෙවත් තුර්ගභාණ්ඩ ගත් ස්ත්‍රීන් විසින් ම) උවටන් කරනු ලබනුයේ යට පහයට නො බසී.

(පළමු බණවර ය)

43. අථ ඛො භික්ඛවෙ විපසස්සී කුමාරො ඛහුන්තං වසසානං ඛහුන්තං වසසසතානං ඛහුන්තං වසසසභසසානං අවචයෙන සාරථී ආමනෙතස්සි: 'යොජෙති සමම සාරථී හද්දති හද්දති යානාති. උය්‍යානභුමිං ගචජාම සුභුමිං දසසනායා'ති. 'එවං දෙවා'ති ඛො භික්ඛවෙ සාරථී විපසස්සීසස කුමාරසස පටිසසුඤ්ඤා හද්දති හද්දති යානාති යොජෙතා¹ විපසස්සීසස කුමාරසස පටිච්චෙදෙස්සි: යුක්ඛාති ඛො තෙ දෙව හද්දති හද්දති යානාති. යසස'ද්දති කාලං මඤ්ඤස්සී'ති.

44. අථ ඛො භික්ඛවෙ විපසස්සී කුමාරො හද්දං² යානං අභිරුභිඤ්ඤා හද්දෙති හද්දෙති යානෙති උය්‍යානභුමිං නිය්‍යාසි. අද්දසා ඛො භික්ඛවෙ විපසස්සී කුමාරො උය්‍යානභුමිං නිය්‍යානෙතා³ පුරිසං ජිණ්ණං ගොපානස්සිචච්චකං භොග්ගං⁴ දණ්ඩපරායණං පච්චෙධමානා ගචජන්තං ආතුරං ගතයොඛන්තං දිඤ්ඤා සාරථී ආමනෙතස්සි: අයමපන සමම සාරථී පුරිසො කිච්චන්තො? කෙසා'පි'සස න යථා අඤ්ඤස්ස, කායො'පි'සස න යථා අඤ්ඤස්සන්ති'. 'එසො ඛො දෙව ජිණ්ණො නාමා'ති. 'කිමපනෙසො සමම සාරථී ජිණ්ණො නාමා?'ති. 'එසො ඛො දෙව ජිණ්ණො නාම: න'ද්දති තෙන වීරං ජිවිතඛබ්බං හට්ඨස්සති'ති. 'කිමපන සමම සාරථී අහමි ජරාධම්මො ජරං අනතිතො?'ති. 'කඤ්ඤ දෙව මයඤ්ඤමහා සබ්බෙ ජරාධම්මො ජරං අනතිතා'ති. 'තෙන හි සමම සාරථී අලඤ්ඤාජ්ජ උය්‍යානභුමියා. ඉතො'ව අනෙතපුරං පච්චන්තියාහි'ති. එවං දෙවා'ති ඛො භික්ඛවෙ සාරථී විපසස්සී කුමාරසස පටිසසුඤ්ඤා තතො'ව අනෙතපුරං පච්චන්තියාසි. තත්‍ර සුදං භික්ඛවෙ විපසස්සී කුමාරො අනෙතපුරගතො⁵ දුක්ඛි දුම්මනො පජ්ඣාසති: 'ධීරජු කීර භො ජාති නාම, යත්‍ර හි නාම ජාතසස ජරා පඤ්ඤස්සි'ති.

45. අථ ඛො භික්ඛවෙ ඛක්ඛුමා රාජා සාරථී ආමන්තාපෙඤ්ඤා එතදවොච: 'කච්චි සමම සාරථී කුමාරො උය්‍යානභුමියා අභිරමීඤ්ඤා? කච්චි සමම සාරථී කුමාරො උය්‍යානභුමියා අත්තමනො අභොසී?'ති. 'න ඛො දෙව කුමාරො උය්‍යානභුමියා අභිරමීඤ්ඤා. න ඛො දෙව කුමාරො උය්‍යානභුමියා අත්තමනො අභොසී'ති. 'කිමපන සමම සාරථී අද්දස කුමාරො උය්‍යානභුමි. නිය්‍යානෙතා?'ති.

1. යොජාපෙඤ්ඤා PTS. 4. හගගං, සායා
 2. හද්දං හද්දං, මජ්. සිමු 5. අනෙතපුරං ගතො, මජ්.
 3. නිය්‍යානෙතා PTS

43. එකල්හි මහණෙනි, විපස්සී කුමර තෙම බොහෝ හවුරුදු ගණනක්, බොහෝ හවුරුදු සිය ගණනක්, බොහෝ හවුරුදු දහස් ගණනක් ඇවෑමෙන් රියැදුරා බණවා, ‘යහළු සැරිය, මනාප මනාප යානයන් යොදව (පිළියෙල කරව), මනාප බිම් පෙදෙසක් වූ උයන් බිම දක්නට යමු’ කීය. මහණෙනි, රියැදුරු තෙම ‘දෙවයිනි එසේ යැ’යි කියා විපස්සී කුමරහට පිළිවදන් දී, මනාප මනාප යානයන් යොද, ‘දෙවයිනි, ඔබට මනාප මනාප යානයෝ යොදන ලදහ. යම් ගමනකට කලැයි සිතන සේක් නම් (දැන් ඒ ගමන අරඹනු වටී යැ) යි සැල කෙළේ ය.

44. මහණෙනි, ඉක්බිති විපස්සී කුමර හදු වූ යානයක් නැග හදු වූ හදු වූ යානයන්ගෙන් උපලක්ෂිත වූ උයන් බිම බලා හික්මියේ ය. මහණෙනි, විපස්සී කුමර තෙම උයන් බලා යන්නේ, ගොනැස්සක් මෙන් වක් වූ, කුන් කුදු ගැසුණු, සැරයැටිය පිළිසරණ කොටැති, දෙවුරුමීන් යන, ජරාකුර වූ, ඉක්මුණු යොවුන් ඇති, ජරපත් මිනිසක්හු දිටි. දැක රියැදුරා අමතා, ‘‘යහළු සැරිය, මෙතෙම කුමක් කරනු ලැබුයෙක් ද? මොහුගේ හිසකෙස් ද සෙස්සන්ගේ බඳු නො වෙයි. මොහුගේ කය සෙස්සන්ගේ බඳු නො වේ යැ’යි කී ය. ‘‘දෙවයිනි, මෙ තෙම ජීර්ණ (ජරපත්තේ) නමැ’යි රියැදුරු කී ය. ‘‘යහළු සැරිය, මේ ජීර්ණ නම් කීමැ?’’යි කුමර පුළුවන. ‘‘දෙවයිනි, ඔහු විසින් බොහෝ කල් ජීවත් විය නො හැක්කේ ය, මෙසේ වූ තැනැත්තේ ජීර්ණ නම් වේ’’ යැ යි රියැදුරු කී ය. ‘‘කිම, යහළු සැරිය, මමත් දිරන සුලුයෙම්, දිරුම නො ඉක්මියෙම් වෙම් ද?’’ යි කුමර පුළුවන. ‘‘දෙවයිනි, ඔබ අප ද හැම දෙන මෝ දිරන සුල්ලම්භ, දිරුම නො ඉක්මියම්හ’’යි රියැදුරු කී ය. ‘‘යහළු සැරිය, එසේ වී නම් දැන් අද උයන් බිමෙන් කම් නැත. මේ තැනින් ම ඇතොවුරට පෙරළා හික්ම යව’’යි කුමර කී ය. මහණෙනි, ‘එසේ යැ, දෙවයිනි’යි රියැදුරු තෙම විපස්සී කුමරහට පිළි වදන් දී එතැනින් ම ඇතොවුර කරා පෙරළා නික්මියේ ය. මහණෙනි, එහි විපස්සී කුමර ඇතොවුරට ගියේ (හුදෙකලා වැ හිඳ) දුක් ඇතියේ දෙමනස් ඇතියේ, ‘හවත්නි, යම් ඉපැත්මක් ඇති කලැ එසේ උපන්නහුට ජරාව පැනෙන්නේ ද, එසේ වූ ඒ ඉපැත්මට නින්ද වේ වා’යි සිතී ලී සිතයි.

45. මහණෙනි, එ එල්හි බන්ධුමත් රජ තෙම රියැදුරා කැඳවා, ‘‘කිමෙක් ද යහළු සැරියැ, කුමර තෙම උයන් බිමැ ඇලුණේ ද? කිමෙක් ද යහළු සැරිය, කුමර උයන් බිමෙහි සතුටු වූයේ ද?’’යි ඇසීය. ‘‘දෙවයිනි, කුමර තෙම උයන් බිමැ නො මැ ඇලුණේ ය. දෙවයිනි, කුමර තෙම උයන් බිමෙහි නො මැ සතුටු වූයේ යැ’’ යි රියැදුරු කී ය. ‘‘යහළු සැරිය, කුමර උයන් බිම් කරා හික්මැ යනුයේ කුමක් නම් දිටී ද?’’යි රජ පුළුවන.

“අද්දසා ඛො දෙව, කුමාරො උය්‍යානභුමීං භිය්‍යන්තො පුරිසං ජිණ්ණං ගොපානසිවඛිකං භොග්ගං දණ්ඩපරායණං පච්චෙධ්දානං ගච්ඡන්තං ආතුරං ගතයොබ්බන්තං. දිස්වා මං එතදවොච: අයමපන සමම සාරථී, පුරිසො කිඛිකතො? තෙසාපිසස න යථා අකෙක්ඛසං, කායොපිසස න යථා අකෙක්ඛසන්තී.” ‘එසො ඛො දෙව, ජිණ්ණො නාමා තී. “කිමපන සො සමම සාරථී, ජිණ්ණො නාමා?” තී. ‘එසො ඛො දෙව, ජිණ්ණො නාම. නද්දති තෙන විරං ජීවිතංබ්බං භවිසසන්තී’ තී. “කිමපන සමම සාරථී, අඤ්ඤා ජරාධම්මො ජරං අනතීතො?” තී. ‘කිංඤ්ඤා දෙව මයඤ්ඤාමා සබ්බෙ ජරාධම්මා ජරං අනතීතා තී. “තෙන හී සමම සාරථී, අලඤ්ඤා උය්‍යානභුමියා. ඉතොච අන්තෙපුරං පච්චනිය්‍යාහී” තී. ‘එවං දෙවාති ඛො අහං දෙව, විපසීසස කුමාරසස පටිසසුඤ්ඤා තතොච අනන්තපුරං පච්චනිය්‍යාසී. සො ඛො කුමාරො අන්තපුරගතො දුක්ඛී දුමුත්තො ජජ්ඣායති: ‘ධිරංසු කිර භො ජාති නාම, යත්‍ර හී නාම ජාතසං ජරා පඤ්ඤාසීසසන්තී’ තී.

46. අථ ඛො භික්ඛවෙ, බහුමුඤ්ඤා රකෙක්ඛා එතදභොසී: මාහෙව ඛො විපසී කුමාරො න රජං කාරෙසී. මාහෙව විපසී කුමාරො අගාරජචා අනගාරියං ජබ්බජී. මාහෙව නෙමිත්තානං බ්‍රාහ්මණානං සච්චං අසස වචනන්තී. අථ ඛො භික්ඛවෙ, බහුමා රාජා විපසීසස කුමාරසස භියොයා-සොඤ්ඤාය පඤ්ඤාකාමඤ්ඤානී උපට්ඨාපෙසී යථා විපසී කුමාරො න අගාරජචා අනගාරියං පබ්බජොය, යථා නෙමිත්තානං බ්‍රාහ්මණානං මිච්ඡා අසස වචනන්තී. තත්‍ර සුදං භික්ඛවෙ, විපසී කුමාරො පඤ්ඤානී කාමගුණෙහි සමපටිත්තො සමඛිගීභුතො පරිවාරෙති.

47. අථ ඛො භික්ඛවෙ, විපසී කුමාරො බහුන්තං වසානං බහුන්තං වසසසානං බහුන්තං වසසසාසානං අච්චයෙන සාරථී ආමනෙහසී: යොජෙහි සමම සාරථී, හද්දති හද්දති යානානී උය්‍යානභුමීං ගච්ඡාම සුභුමීං දසසනායා’ තී. ‘එවං දෙවාති ඛො භික්ඛවෙ, සාරථී විපසීසස කුමාරසස පටිසසුඤ්ඤා හද්දති හද්දති යානානී යොජෙඤ්ඤා විපසීසස කුමාරසස පටිච්චෙදෙසී: දුක්ඛානී ඛො තෙ දෙව, ඤ්ඤානී හද්දති යානානී, යසස දනිකාලං මඤ්ඤාසී’ තී.

48. අථ ඛො භික්ඛවෙ, විපසී කුමාරො හද්දං යානං අභිරුහිත්වා හද්දෙහි හද්දෙහි යානෙහි උය්‍යානභුමීං භිය්‍යාසී. අද්දසා ඛො භික්ඛවෙ, විපසී කුමාරො උය්‍යානභුමීං භිය්‍යන්තො පුරිසං ආබාධිකං දුක්ඛිතං බාලනිලානං සතෙ මුත්තකරියෙ පළිපන්තං සෙමානං අකෙක්ඛති දුට්ඨාපිමානං අකෙක්ඛති සංවෙසිදමානං. දිස්වා සාරථී ආමනෙහසී: අයමපන සමම සාරථී, පුරිසො කිඛිකතො? අකඛිතිපිසස න යථා අකෙක්ඛසං, සරොපිසස න යථා අකෙක්ඛසන්තී. එසො ඛො දෙව, බ්‍යාධිතො නාමා තී. “කිමපන සො සමම සාරථී, බ්‍යාධිතො නාමා?” තී ‘එසො ඛො දෙව, බ්‍යාධිතො නාම, අපෙචනාම තමහා ආබාධා වුට්ඨභෙය්‍යා’ තී:-

“දෙවයිනි, කුමරතෙම උයන්බිම කරා නික්ම යනුයේ ගොනැස්සක් මෙන් වක් වූ, තුන් කුදු ගැසුණු, සැරයැටිය පිළිසරණ කොටැති, වෙවුලමින් යන, ජරාතුර වූ, ගිය යොවුන් ඇති, ජීර්ණ මිනිසක්හු දිවි ය. දක මා අමතා ‘යහළු සැරිය, මේ මිනිස් තෙම කුමක් කරනු ලැබුයක් ද? මොහුගේ හිසකෙස් ද සෙස්සන්ගේ මෙන් නො වෙයි. මොහුගේ කය ද සෙස්සන්ගේ මෙන් නො වේ’ යැ යි කී ය. ‘දෙවයිනි, මේ තෙම ජීර්ණ නම් වේ’ යැ යි කීම්. ‘යහළු සැරිය, ජීර්ණ නම් කීමැ’යි හේ පුළුවන. ‘දැන් ඔහු විසින් බොහෝ කලක් ජීවත් විය හැකි නො වන්නේ ය. මේ ජීර්ණ නමැ’යි කීම්. ‘කිම යහළු සැරිය, මමත් දිරණ සුළුලෙම් ද? දිරුම නො ඉක්මියෙම් ද? යි කුමර ඇසී. ‘දෙවයිනි, මුළුත් අපින් සැම දෙන ම දිරන සුළුලෙමහ. ජරාව නො ඉක්මියම්හ’යි මම කීම්. ‘එසේ වී නම් යහළු සැරිය, අද දැන් උයන්බිමෙන් කම් නැත. මෙයින් ම ඇතොවුරු කරා යව’යි ඔබ කීහ. ‘එසේ ය, දෙවයිනි’ යි කියා මම විපස්සී කුමාරයන්ට පිළිවදන් දී, එයින් ම පෙරළා ඇතොවුරුට ගියෙමි. දෙවයිනි, ඇතොවුරුට ගිය එ කුමරාණෝ දුක් දෙමනස් ඇත්තෝ, යමෙකින් උපන්නහුට ජරාව පැණෙන්නේ ද, හවත්නි, ඒ ඉපැත්ම නින්දවට භාජන වේ වා’යි සිහිවිලි සිතන්නාහ’ යි රියැදුරු කී යැ.

46. මහණෙනි, එකලැ බන්ධුමත් රජහට “විපස්සී කුමර රජය නො ම නො කරවා වා. විපස්සී කුමර තෙම ගිහි ගෙන් නික්මැ පැවිදි නො වේවා. බමුණන්ගේ බස් සබා නො වේවා” යි මේ සිත විය. මහණෙනි, ඉක්බිති බන්ධුමත් රජ විපස්සී කුමර යම්සේ රජය කරවන්නේ ද, විපස්සී කුමර යම්සේ ගිහි ගෙන් නික්මැ පැවිදි නො වන්නේ ද, යම්සේ නෛමිත්තික බ්‍රාහ්මණයන්ගේ බස් නො සබා වන්නේ ද, එසේ වඩාලාත් පස්කම් ගුණ එළැවී යැ. මහණෙනි, එකලැ විපස්සී කුමර පස් කම්ගුණයෙන් සමර්පිත වැ සමන්විත වැ ඉඳුරන් පිණවා ලයි.

47. මහණෙනි, එකල්හි විපස්සී කුමර බොහෝ හවුරුදු ගණනෙක, බොහෝ අවුරුදු සිය ගණනෙක, බොහෝ හවුරුදු දහස්ගණනෙක ඇවැමෙන් රියැදුරු බණවා යහළු ‘සැරිය, උතුම් උතුම් යානයන් යොදවා. ප්‍රියභූමිවූ උයන්බිම (ක්නට යම්හයි කීය. මහණෙනි, ‘එසේ යැ දෙවයිනි’ යි කියා රියැදුරු තෙම විපස්සී කුමරුන්ට පිළිවදන් දී උතුම් උතුම් යානයන් යොදා ‘දෙවයිනි, උතුම් යාන යොදන ලද, යම් ගමනකට කල් යැ යි සිතන්නහු නම්, දැන් එයට සුදුසු යැ’ යි කීය.

48. මහණෙනි, එකල්හි විපස්සී කුමර උතුම් යානයක් නැග උතුම් උතුම් යානයන්ගෙන් උපලක්ෂිත ව උයන්බිම බලා නික්මිණ. මහණෙනි, විපස්සී කුමර තෙම උයන්බිම යනුයේ ගිලන් වූ දුකට පත්, දැඩි සේ ගිලන් වූ, සිය මලමුතෙහි ගැලී හෝනා, අනුන් විසින් නගා සිටුවනු ලබන, අනුන් විසින් හොවනු ලබන පුරුෂයකු දිවි ය. දක, රියැදුරු බණවා, ‘යහළු සැරිය, මේ මිනිස් තෙම කුමක් කරනු ලැබුයේ ද? මොහුගේ ඇස් ද සෙස්සන් ගේ මෙන් නො වේ. මොහුගේ කටහඬ ද සෙස්සන් ගේ මෙන් නො වේ යැ’යි කී ය. ‘දෙවයිනි, මේ වූකලී ලෙඩින් පෙළුණේ’ යි හේ පිළිවදන් දින. ‘යහළු සැරිය, මේ ලෙඩින් පෙළුණේ යනු කීමැ?’ යි කුමර පුළුවන ‘දෙවයිනි, මේ ලෙඩින් පෙළුණේ නම් වේ. මේ තෙම ඒ ලෙඩින් නැඟී සිටුනේ නම් මැනැවැ’යි (පැකියැ යුත්තෙකු) රියැදුරු කීය.

“කිමපන සමම සාරථී, අහමපි බ්‍යාධිධමෙමො බ්‍යාධිං අනතීතො?” තී.
 “කිංඤ්ඤ දෙව මයඤ්ඤමහා සබ්බෙ බ්‍යාධිධමෙමො බ්‍යාධිං අනතීතා” තී.
 “නෙන හි සමම සාරථී, අලංදනජ්ජ උය්‍යානභුමියා ඉතො’ව අනෙතපුරං පච්චනියාහී” තී. ‘එවං දෙවා’ තී ඛො භික්ඛවෙ, සාරථී විපසයිසස කුමාරස්ස පටිස්සුතා තතො’ව අනෙතපුරං පච්චනියාසී. තත්‍ර සුදං භික්ඛවෙ විපසයි කුමාරො අනෙතපුරගතො දුක්ඛී දුමමනො පජ්ඣායති: “ධිරජුඤ්ඤ කිර හො ජාති නාම, යත්‍ර හි නාම ජාතස්ස ජරා පඤ්ඤායිසසති, බ්‍යාධි පඤ්ඤායිසසති” තී

49. අථ ඛො භික්ඛවෙ, බ්‍රහ්මමා රාජා සාරථී ආමන්තාපෙඤා ඵතදවොච: “කච්චි සමම සාරථී, කුමාරො උය්‍යානභුමියා අභිරමීඤ්ඤ? කච්චි සමම සාරථී, කුමාරො උය්‍යානභුමියා අත්තමනො අහොසී?” තී. “න ඛො දෙව, කුමාරො උය්‍යානභුමියා අත්තමනො අහොසී” තී. කිමපන සමම සාරථී, අද්දස කුමාරො උය්‍යානභුමීං, භිය්‍යනෙතො?” තී.

50. “අද්දසා ඛො දෙව, කුමාරො උය්‍යානභුමීං නිය්‍යනෙතා පුරිසං ආබාධිකං දුක්ඛිතං බාලහගිලානං සකෙ ලුත්තකරිසො පලිපන්තං සෙමානං අඤ්ඤාභි චුට්ඨාපියමානං අඤ්ඤාභි සංවෙසියමානං, දිස්වා මං ඵතදවොච: අයමපනන සමම සාරථී, පුරිසො කිභික්ඛතො? අකඛිතිථි’ස්ස න යථා අඤ්ඤාසං, සරො ටි’සස න යථා අඤ්ඤාසනති. “එසො ඛො දෙව, බ්‍යාධිතො නාමා” තී. “කිමපනෙස සමම සාරථී බ්‍යාධිතො නාමා?” තී. “එසො ඛො දෙව, බ්‍යාධිතො නාම අපෙපච නාම තමහා ආබාධා චුට්ඨහෙය්‍යා” තී. “කිමපන සමම සාරථී, අහමපි ව්‍යාධිධමෙමො ව්‍යාධිං අනතීතො?” තී. “කිංඤ්ඤ දෙව, මයඤ්ඤමහා සබ්බෙ ව්‍යාධිධමෙමො ව්‍යාධිං අනතීතා” තී. “නෙන හි සමම සාරථී, අලං දනජ්ජ උය්‍යානභුමියා ඉතො’ව අනෙතපුරං පච්චනියාහී” තී. ‘එවං දෙවා’ තී ඛො අහං දෙව, විපසයිසස කුමාරස්ස පටිස්සුතා තතො’ව අනෙතපුරං පච්චනියාසී. සො ඛො දෙව, කුමාරො අනෙතපුරගතො දුක්ඛී දුමමනො පජ්ඣායති: “ධිරජුඤ්ඤ කිර හො ජාති නාම, යත්‍ර හි නාම ජාතස්ස ජරා පඤ්ඤායිසසති, ව්‍යාධි පඤ්ඤායිසසති” තී.

51. අථ ඛො භික්ඛවෙ, බ්‍රහ්මස්ස රඤ්ඤා ඵතදහොසී: මා හෙව ඛො විපසයි කුමාරො න රජං කාරෙසී. මා හෙව ඛො විපසයි කුමාරො අගාරස්මා අනගාරියං පබ්බජී. මා හෙව නෙමිත්තානං බ්‍රාහ්මණානං සච්චං අස්ස වචනනති.

“යහළු සැරිය, කිමෙක් ද, මමත් ලෙඩින් පෙළෙන සුළු වෙමි ද? ලෙඩ නො ඉක්මියෙමි වෙමි ද?” යි කුමර පුළුවන. “දෙවයිනි, මුඛත් අපිත් යන හැම දෙන මෝ ලෙඩින් පෙළෙන සුල්ලමිහ, ලෙඩ නො ඉක්මියමිහ” යි රියැදුරු කීය. “එසේ නම් යහළු සැරිය, අද දැන් උයන් බිමෙන් කම් නැත. මෙ තැනින් ම ඇතොවුරට පෙරළා නික්මෙව” යි කුමර කී ය. ‘එසේ යැ දෙවයිනි’ යි කියා රියැදුරු තෙම විපස්සී කුමරහට පිළිවදන් දී එතැනින් ම ඇතොවුර බලා හික්මුණේ ය. මහණෙනි, එහි විපස්සී කුමර තෙම දුක් ඇති යේ, දෙමනස් ඇතියේ ‘හවත්නි, යම් ඉපැත්මෙකින් උපන්නහුට ජරාවෙක් පැණෙන්නේ නම්, ව්‍යාධියෙක් පැණෙන්නේ නම්, ඒ ඉපැත්ම නින්දවට භාජන වේවා’ යි සිතිවිලි සිතයි.

49. මහණෙනි, ඉක්බිති බන්ධුමත් රජ තෙම රියැදුරා කැඳවා, ‘යහළු සැරිය, කිමෙක් ද, කුමර තෙම උයන්බිමැ ඇලුණේ ද? කිමෙක් ද, යහළු සැරිය, කුමර උයන් බිම සතුටු වී ද?’ යි පුළුවන. “දෙවයිනි, කුමරුවාණෝ උයන්බිමැ නො ම ඇලුණහ. දෙවයිනි, කුමරුවාණෝ උයන්බිමැ නො ම සතුටු වූහ” යි රියැදුරු කී ය. “යහළු සැරිය, කුමර උයන්බිමට යනුයේ කුමක් දිටි ද?” යි රජ පුළුවන.

50. “දෙවයිනි, කුමරුවාණෝ උයන් බිම වඩිනුවෝ දුකට පත් දැඩි ගිලන් වූ සිය මලමුදයහි ගැලී හෝනා අනුන් විසින් නහා සිටුවනු ලබන අනුන් විසින් හිඳුවනු ලබන ලෙඩින් පෙළුණු මිනිසකුහු දුටහ. දක, මා බණවා ‘යහළු සැරිය, මෙ මිනිස් තෙම කුමක් කරනු ලැබුයේ ද? මොහුගේ ඇසුදු සෙස්සන්ගේ සේනො වෙයි, මොහුගේ කටහඬ ද සෙස්සන්ගේ මෙන් නොවේ යැ’ යි කිවුය. ‘දෙවයිනි, මේ වූකලී ලෙඩින් පෙළුණේ නමැ’ යි මම කිමි. ‘යහළු සැරිය, මේ ලෙඩින් පෙළුණේ නම් කිමැ?’ යි කුමරාණෝ පුළුවන්හ. ‘මෙ තෙම ඒ ලෙසින් නැගී සිටුනේ නම් ඉතා යෙහෙකැ’ යි පැතියැ යුතු වූ රොගියෙක් නමැ’ යි කිමි. ‘කිමෙක් ද, යහළු සැරිය, මමත් ලෙඩින් පෙළෙන සුල්ලෙමි ද? ලෙඩ නො ඉක්මියෙමි ද?’ යි කුමරාණෝ පුළුවන්හ. “දෙවයිනි, මුඛත් අපිත් යන හැම දෙන ම ව්‍යාධිය ස්වභාව කොට ඇත්තමිහ, ව්‍යාධිය නො ඉක්මියමිහ” යි මම කිමි. “එසේ නම් යහළු සැරිය, අද දැන් උයන්බිමෙන් කම් නැත. මෙ තැනින් ම ඇතොවුර බලා නික්මැ යා” යි කුමරාණෝ කිහ. “දෙවයිනි, මම ද එසේ යැ, දෙවයිනි, කියා විපස්සී කුමාරයනට පිළිවදන් දී එ තැනින් ම ඇතොවුර බලා හික්මියෙමි. දෙවයිනි, ඇතොවුර වත් ඒ කුමරාණෝ දුක් ඇත්තෝ දෙමනස් ඇත්තෝ ‘යම් ඉපැද්මෙකින් උපන්නහුට ජරාව පැණෙන්නේ නම්, ව්‍යාධිය පැණෙන්නේ නම් ඒ ඉපැද්ම නින්දවට භාජන වේවා’ යි සිතිවිලි සිතත්” යැ යි රියැදුරු කී ය.

51. මහණෙනි, එකල බන්ධුමත් රජහට ‘විපස්සී කුමර රජය නො ම නො කරවා, විපස්සී කුමර හිගිගෙන් හික්මැ පැවිදි නො වේ වා, නෛමිත්තික බ්‍රාහ්මණයන්ගේ බස සත්‍ය නො වේ වා’ යි මේ සිත විය.

52. අථ ඛො භික්ඛවෙ, ඛික්ඛුමා රාජා විපසසිසුසු කුමාරසු භියෙභාසොමනාය පඤ්ච කාමගුණානි උපට්ඨපෙසි, යථා විපසසි කුමාරො රජං කාරෙය්, යථා විපසසි කුමාරො න අගාරසමා අනගාරියං පබ්බජෙය්, යථා තෙවිකතානං බ්‍රාහ්මණානං මිච්ඡා අසු වචනන්ති. තත්‍ර සුදං භික්ඛවෙ, විපසසි කුමාරො පඤ්චති කාමගුණෙහි සමපපිතො සම්ඛිහිභුතො පරිචාරන්ති.

53. අථ ඛො භික්ඛවෙ, විපසසි කුමාරො බහුතං වසානං බහුතං වසසසානානං බහුතං වසසසහසසානං අවචයෙන සාරථි ආමනෙහසි: “යොජෙහි සමම සාරථි, හද්දති හද්දති යානානි, උය්‍යානභුමිං ගච්ඡාම සුභුමිං දසසනායා”ති. ‘එවං දෙවා’ති ඛො භික්ඛවෙ, සාරථි විපසසිසු කුමාරසු පටිසසුතා හද්දති හද්දති යානානි යොජෙතා විපසසිසු කුමාරසු පටිවෙදෙසි: “සුත්තානි ඛො තෙ දෙව, හද්දති හද්දති යානානි යසස’ද්ධති කාලං මඤ්ඤසි”ති. අථ ඛො භික්ඛවෙ, විපසසි කුමාරො හද්දං යානං අභිරුහිතා හද්දෙහි හද්දෙහි යානෙහි උය්‍යානභුමිං නිය්‍යාසි.

54. අද්දසා ඛො භික්ඛවෙ, විපසසි කුමාරො උය්‍යානභුමිං නිය්‍යානො මහාජනකායං සනතිපතිතං නානාරත්තානඤ්ච දුසසානං විලාතං කඬිරමානං, දිසවා සාරථි ආමනෙහසි: “කිනනු ඛො සො සමම සාරථි, මහාජනකායො සනතිපතිතො, නානාරත්තානඤ්ච දුසසානං විලාතං කඬිරන්ති?”ති. “එසො ඛො දෙව, කාලකතො නාමා”ති. “තෙන හි සමම සාරථි, යෙන සො කාලකතො තෙන රථං පෙසෙහි”ති. ‘එවං දෙවා’ති ඛො භික්ඛවෙ, සාරථි විපසසිසු කුමාරසු පටිසසුතා යෙන සො කාලකතො තෙන රථං පෙසෙසි.

55. අද්දසා ඛො භික්ඛවෙ, විපසසි කුමාරො පෙනං කාලකතං දිසවා සාරථි ආමනෙහසි: “කිමපනායං සමම සාරථි, කාලකතො නාමා?”ති. “එසො ඛො දෙව කාලකතො නාම. න’ද්ධති තං දකඛිනතී මාතා වා පිතා වා අඤ්ඤා වා ඤ්ඤතිසාලොභිතා. සො’පි න දකඛිසසති මාතරං වා පිතරං වා අඤ්ඤා වා ඤ්ඤතිසාලොභිතෙ”ති. කිමපන සමම සාරථි, අහමපි මරණං ධමමො මරණං අනන්තො? මමපි න දකඛිනතී දෙවො වා දෙවි වා අඤ්ඤා වා ඤ්ඤතිසාලොභිතා? අහමපි න දකඛිසසාමි දෙවං වා දෙවිං වා අඤ්ඤා වා ඤ්ඤතිසාලොභිතෙ?”ති.

52. මහණෙනි, එකල්හි බන්ධුමත් රජ තෙම යම්සේ විපස්සී කුමරු රජය කරවන්නේ ද, විපස්සී කුමරු ගිහිගෙය හැර පැවිදි නො වන්නේ ද, යම් සේ හිමිති කී බමුණන්ගේ බස බොරුවන්නේ ද, එසේ විපස්සී කුමරහට වඩාලාත් පස්කම්ගුණ එළැවී යෑ. මහණෙනි, එහි විපස්සී කුමර තෙම පස්කම්ගුණයෙන් සමර්පිත වූ සමන්විත වූ ඉඳුරන් හසුරුවයි.

53. මහණෙනි, ඉක්බිති විපස්සී කුමර තෙම බොහෝ හවුරුදු ගණනක්, බොහෝ හවුරුදු සියගණනක්, බොහෝ හවුරුදු දහස්ගණනක් ඇවෑමෙන් රියැදුරු බණවා, “යහළු සැරිය, උතුම් යානයන් යොදවා සුභුම් වූ උයන්බිම දක්නට යමහ”යි කී ය. මහණෙනි, ‘එසේ යැ, දෙවයිනි’යි කියා රියැදුරු තෙම විපස්සී කුමරහට පිළිවදන් දී උතුම් උතුම් යානයන් යොදා, “දෙවයිනි, මුඛට උතුම්.උතුම් යාන යොදන ලද. යම් ගමනකට කල් යෑ යි සිතත් නම් දැන් එයට සුදුසු යැ”යි සැල කෙළේ ය. මහණෙනි, එකල්හි විපස්සී කුමර තෙම උතුම් යානයක් නැහ උතුම් උතුම් යානයන්ගෙන් උපලක්ෂිත වූ උයන්බිම බලා නික්මියේ ය.

54. මහණෙනි, විපස්සී කුමර උයන්බිම බලා යන්නේ එක්දස් වූ නන්වැදෑරුම් රතුවකින් සිව්ගෙයක් කරන මහ ජනමුළුවක් දිටී. දක රියැදුරා අමතා “යහළු සැරිය, මහ ජනමුළුවෙක් දස් වූ නන්වැදෑරුම් රත්වකින් සිව්ගෙයක් කුමට කෙරෙයි ද?”යි විචාළේ ය. “දෙවයිනි, මෙහි මේ (මිනිසෙක්) කලුරිය කෙළේ නම් වේ” යැයි රියැදුරු කී ය. “යහළු සැරිය, එසේ නම් ඒ කලුරිය කළහු වෙතට රිය පදුව”යි කුමර කීය. ‘එසේය දෙවයිනි’ යි විපස්සී කුමරහට පිළිවදන් දී රියැදුරු තෙම ඒ කලුරිය කළහු වෙත රිය පැදුවී ය.

55. මහණෙනි, විපස්සී කුමර තෙම ඉවත් වූ සිත් සතන් ඇති කලුරිය කළහු දිටී. දක රියැදුරු බණවා “යහළු සැරිය, මේ කලුරිය කෙළේ යනු කීමැ?”යි පුළුවන. “දෙවයිනි, දැන් මව හෝ පියා හෝ අන් සහලේ නෑ කෙනෙක් හෝ ඔහු නො දක්නාහ. හේ ද මව හෝ පියා හෝ අන් සහලේ නෑයන් හෝ නො දක්නේ ය. මෙසේ වූ තැනැත්තේ කලුරිය කෙළේ නම් වේ යැ”යි රියැදුරු කී ය. “කිමෙක් ද යහළු සැරිය, මමත් මැරෙන සුල්ලෙම් ද? මරණය නො ඉක්මියෙම් ද? පිය රජ හෝ මාතෘ දෙවී හෝ අන් සහලේ නෑයෝ හෝ මා නො දක්නාහු ද? මමත් පියරජු හෝ මාතෘදෙවිය හෝ අන් සහලේ නෑයන් හෝ නො දක්නෙම් ද?”යි කුමර පුළුවන.

“**ඔඤ්ඤ** දෙව, මයඤ්ඤමහා සබ්බෙ මරණධම්මා මරණං අනන්තා. තස්මි න දකඛිනන්ති දෙවො වා දෙවී වා අඤ්ඤා වා ඤාතිසාලොභිතා. ඔඤ්ඤ න දකඛිසසසි දෙවං වා දෙවීං වා අඤ්ඤා වා ඤාතිසාලොභිතෙ”ති. “තෙන හි සම්ම සාරථී, අලඤ්ඤාජ් උය්‍යානභූමියා, ඉතො’ව අනෙතපුරං පච්චන්තියාහී”ති. ‘එවං දෙවා’ති ඛො භික්ඛවෙ, සාරථී විපසසිසස කුමාරසස පටිසපුඤ්ඤා, තතො’ව අනෙතපුරං පච්චන්තියාසි. තත්‍ර සුදං භික්ඛවෙ, විපසසි කුමාරො අනෙතපුරගතො දුකඛි දුම්මනො පජ්ඣායති “ධිරජු කිර හො ජාති නාම, යත්‍ර හි නාම ජාතසස ජරා පඤ්ඤාධිසසති, ඛ්‍යාධි පඤ්ඤාධිසසති, මරණං පඤ්ඤාධිසසති”ති.

56. අථ ඛො භික්ඛවෙ, ඛජුමා රාජා සාරථී ආමනතාපෙඤ්ඤා එතදවොච: “කච්චි සම ම සාරථී, කුමාරො උය්‍යානභූමියා අභිරමිස? කච්චි සම ම සාරථී, කුමාරො උය්‍යානභූමියා අනතමනො අහොසී?ති” “න ඛො දෙව කුමාරො උය්‍යානභූමියා අභිරමිස, න ඛො දෙව කුමාරො උය්‍යානභූමියා අනතමනො අහොසී”ති. “කම්පන සම ම සාරථී, අද්දස කුමාරො උය්‍යානභූමීං නිය්‍යතො?”ති.

57. “අද්දසා ඛො දෙව, කුමාරො උය්‍යානභූමීං නිය්‍යතො මහාජනකායං සන්තිපතිතං නානාරතනානඤ්ඤ දුසසානං විලාතං කඨිරමානං, දිසවා ම එතදවොච: ‘කිනතු ඛො සො සම ම සාරථී, මහාජනකායො සන්තිපතිතො, නානාරතනානඤ්ඤ දුසසානං විලාතං කඨිරති?’ති ‘එසො ඛො දෙව, කාලකතො නාමා’ති. ‘තෙන හි සම ම සාරථී, යෙන සො කාලකතො තෙන රථං පෙසෙහී’ති. ‘එවං දෙවා’ති ඛො අහං දෙව, විපසසිසස කුමාරසස පටිසපුඤ්ඤා යෙන සො කාලකතො තෙන රථං පෙසෙසි. අද්දසා ඛො දෙව, කුමාරො පෙනං කාලකතං. දිසවා ම එතදවොච; ‘කම්පනායං සම ම සාරථී, කාලකතො නාමා?’ති. ‘එසො ඛො දෙව, කාලකතො නාම, න’ද්දති තං දකඛිනන්ති මාතා වා පිතා වා අඤ්ඤා වා ඤාතිසාලොභිතා. සො’පි න දකඛිසසති මාතරං වා පිතරං වා අඤ්ඤා වා ඤාතිසාලොභිතෙ’ති. ‘කම්පන සම ම සාරථී, අහමි මරණධම්මො මරණං අනන්තො? මමි න දකඛිනන්ති දෙවො වා දෙවී වා අඤ්ඤා වා ඤාතිසාලොභිතා? අහමි න දකඛිසසාමී දෙවං වා දෙවීං වා අඤ්ඤා වා ඤාතිසාලොභිතෙ?’ති. ‘ඔඤ්ඤ දෙව, මයඤ්ඤමහා සබ්බෙ මරණධම්මො මරණං අනන්තා. තස්මි න දකඛිනන්ති දෙවො වා දෙවී වා අඤ්ඤා වා ඤාතිසාලොභිතා. ඔඤ්ඤ න දකඛිසසසි දෙවං වා දෙවීං වා අඤ්ඤා වා ඤාතිසාලොභිතෙ’ති.’

“දෙවයිනි, මුඛ ද අපි ද යන හැම දෙන ම මැරෙන සුල්ලමිහ, මරණය නො ඉක්මියමිහ. පියරජාණෝ හෝ මාතෘ දෙවි හෝ අන් සහලේ නෑයෝ හෝ මුඛන් නො දක්නාහ. මුඛ ද පියරජාණන් හෝ මාතෘ දෙවිය හෝ අන් සහලේ නෑයන් හෝ නො දකිති’ යි රියැදුරු කී ය. “යහළු සැරිය, එසේ නම් අද උයන්බීමෙන් කම් නැත, මේ තැනින් ම ඇතොවුර බලා නික්මෙව” යි කුමර කී ය. මහණෙනි, රියැදුරු තෙම ‘එසේ ය, දෙවයිනි’ යි කියා විපස්සී කුමර හට පිළිවදන් දී එ තැනින් ම ඇතොවුර බලා නික්මිණ. මහණෙනි, විපස්සී කුමර එහි ඇතොවුරට ගියේ, දුක් ඇතියේ, දෙමනස් ඇතියේ, “භවත්ති, යම් ඉපද්දමෙකින් උපන්නාහට ජරාව පැණෙන්නේ ද, ව්‍යාධිය පැණෙන්නේ ද, මරණය පැණෙන්නේ ද, එසේ වූ ඒ ඉපද්දම නින්දවට භාජන වේ වා” යි කී ය.

56. මහණෙනි, එ කල්හි බන්ධුමත් රජ රියැදුරු කැඳවා “යහළු සැරිය, කිම, කුමර තෙම උයන්බීම ඇලුණේ ද? යහළු සැරිය, කිම, කුමර තෙම උයන්බීම කෙරෙහි සතුටු වී ද?” යි පුළුවන. “දෙවයිනි, කුමාරයාණෝ උයන්බීම නො ම ඇලුණහ. දෙවයිනි, කුමාරයාණෝ උයන්බීම කෙරෙහි නො ම සතුටු වූහ” යි රියැදුරු කී ය. “යහළු සැරිය, කුමර උයන්බීම යනුයේ කුමක් දුටු ද?” යි රජ පුළුවන.

57. “දෙවයිනි, කුමරාණෝ උයන්බීම් යනුවෝ රැස් වැ රන් පැ වතින් සිව්කාවක් කරන මහජන මුළුවක් දුටු. දක මා අමතා ‘යහළු සැරිය, කවර හෙයින් එ මහජනමුළුවෙක් රැස් වූයේ වේ ද, නන් රත්පෑ වතින් සිව්ගෙයකුත් කෙරේ ද?’ යි විචාළේ ය. ‘දෙවයිනි, මේ තෙමේ කලුරිය කෙළේ නම් වේ’ යැ යි මම් කීම්. ‘එසේ වී නම්, යහළු සැරිය, ඒ කලුරිය කළහු හොත් තැනට රිය පදව’ යි කුමරාණෝ කීහ. ‘එසේ යැ දෙවයිනි’ යි මම් විපස්සී කුමරාණන්ට පිළිවදන් දී ඒ කලුරිය කළාහු වෙත රථය ගෙන ගියෙම්. දෙවයිනි, කුමරාණෝ සිත්සතන් ඉවත් ව ගිය කලුරිය කළහු දුටුහ. දක ‘යහළු සැරිය, මේ කලුරිය කෙළේ යනු කිම ද?’ යි මා විචාළේ ය. ‘දෙවයිනි, දැන් ඔහු මාපියෝ හෝ අන් සහලේ නෑයෝ හෝ නො දක්නාහ. භෙ ද මව හෝ පියා හෝ අන් සහලේ නෑයන් හෝ නො දක්නේ ය. මේ කලුරිය කෙළේ නම් වේ’ යැ යි මම් කීම්. ‘යහළු සැරිය, කිම, මමත් මැරෙන සුල්ලෙම් ද, මරණය නො ඉක්මියෙම් ද? මාත් පිය රජාණෝ හෝ මාතෘ දෙවි හෝ අන් සහලේ නෑයෝ හෝ නො දක්නාහු ද? මමත් පිය රජාණන් හෝ මාතෘදෙවිය හෝ අන් සහලේ නෑයන් හෝ නො දක්ක හෙම් ද?’ යි කුමරාණෝ මා පුළුවන් හ. ‘දෙවයිනි, මුඛන් අපිත් යන හැම දෙනමෝ මැරෙන සුල්ලමිහ, මරණය නො ඉක්මියමිහ. පිය රජාණෝ හෝ මාතෘ දෙවි හෝ අන් සහලේ නෑයෝ හෝ මුඛන් නො දක්නාහ, මුඛ ද පියරජාණන් හෝ මාතෘ දෙවිය හෝ අන් සහලේ නෑයන් හෝ දුක්ක නො හෙති’ යි මම් කීම්.

‘තෙන හි සමම සාරථී අලඤ්ඤාජ් උයානානභුමියා. ඉතො’ව අනෙතපුරං පච්චන්දියාහී’ති. ‘එවං දෙවා’ති ඛො අහං දෙව, විපසසිසස කුමාරසස පටිසුසුඤා තතො’ව අනෙතපුරං පච්චන්දියාසීං. සො ඛො දෙව, කුමාරො අනෙතපුරගතො දුකඛී දුමුච්චො පඤ්ඤායති: ‘ධිරඤ්ඤා කිර හො ජාති නාම යනු හි නාම ජාතසස ජරා පඤ්ඤායසීති, බ්‍යාධි පඤ්ඤායසීති, මරණං පඤ්ඤායසීති’ති.

58. අපං ඛො හිකඛවෙ, බන්ධුමසස රඤ්ඤා ඵතදහොසී: “මාහෙව ඛො විපසසි කුමාරො න රජ්ඣං කාරෙසී. මාහෙව විපසසි කුමාරො අගාරසමා අනගාරියං පබ්බජී. මාහෙව ඛො නෙමීත්තානං බ්‍රාහමණානං සමමං අසස වචනනති.” අපං ඛො හිකඛවෙ, බන්ධුමා රාජා විපසසිසස කුමාරසස හියොසොමත්තාය පඤ්ඤා කාමගුණාහි උපධිපෙසී, යථා විපසසි කුමාරො රජ්ඣං කාරෙයා, යථා විපසසි කුමාරො න අගාරසමා අනගාරියං පබ්බජෙයා, යථා නෙමීත්තානං බ්‍රාහමණානං මිච්ඡා අසස වචනනති. තනු සුදං හිකඛවෙ විපසසි කුමාරො පඤ්ඤාහි කාමගුණෙහි සමපපිතො සමධිහිභුතො පට්ඨාරෙති.

59. අපං ඛො හිකඛවෙ, විපසසි කුමාරො බහුත්තං වසසානං බහුත්තං වසසත්තානං බහුත්තං වසසසහසසානං අච්චයෙන සාරථී. ආමනෙස සී: “යොජෙහි සමම සාරථී, හද්දති හද්දති යානාති, උයානානභුමී ගච්ඡාම සුභුමී දසසනායා”ති. ‘එවං දෙවා’ති ඛො හිකඛවෙ, සාරථී විපසසිසස කුමාරසස පටිසුසුඤා හද්දති හද්දති යානාති යොජෙඤා විපසසිසස කුමාරසස පටිට්ඨෙදෙසී: “සුත්තානි ඛො තෙ දෙව, හද්දති හද්දති යානාති, යසස’ද්දති කාලං මඤ්ඤාසී”ති. අපං ඛො හිකඛවෙ, විපසසි කුමාරො හද්දං යානං අහිරුභිඤා හද්දෙහි හද්දෙහි යානෙහි උයානානභුමී නියාසී.

60. අද්දසා ඛො හිකඛවෙ, විපසසි කුමාරො උයානානභුමී නියානෙතො පුරිසං හණ්ඤං පබ්බජිතං කාසාවචසනං දිසවා සාරථී. ආමනෙස සී: “අයමපන සමම සාරථී, පුරිසො කිඛකතො? සිසමපි’සස න යථා අඤ්ඤාසං, වඤ්ඤාහි පි’සස න යථා අඤ්ඤාස”නති. “එසො ඛො දෙව, පබ්බජිතො නාමා”ති. කිමපනෙසො සමම සාරථී, පබ්බජිතො නාමා?”ති. “එසො ඛො දෙව පබ්බජිතො නාම: ‘සාධු ධම්මචරියා, සාධු සමචරියා, සාධු කුසලකිරියා, සාධු පුඤ්ඤාකිරියා, සාධු අච්චිංසා, සාධු භුතානුකම්පා”ති. “සාධු ඛො සො සමම සාරථී, පබ්බජිතො නාම. සාධු සමම සාරථී, ධම්මචරියා, සාධු සමචරියා, සාධු කුසලකිරියා, සාධු පුඤ්ඤාකිරියා, සාධු අච්චිංසා, සාධු භුතානුකම්පා. තෙන හි සමම සාරථී, යෙන සො පබ්බජිතො තෙන රථං පෙසෙහී”ති.

‘යහඵ සැරිය, එසේ වී නම් අද උයන් බිමෙන් කම් නැත. මෙ තැනින් ම ඇතොවුර බලා නික්මෙව’ යි කුමරාණෝ කීහ. දෙවයිනි, මම ‘එසේ ය, දෙවයිනි’ යි කියා විපස්සී කුමරාණනට පිළිවදන් දී, එ තැනින් ම ඇතොවුර බලා නික්මිණිමි. දෙවයිනි, ඒ කුමරාණෝ ඇතොවුර වන්නෝ දුක් ඇත්තෝ, දෙමනස් ඇත්තෝ, ‘හවන්ති, යම් ඉපැද්මෙකින් උපන්නාහට ජරාව පැණෙන්නේ නම්, ව්‍යාධිය පැනෙන්නේ නම්, මරණය පැනෙන්නේ නම්, ඒ ඉපැත්ම නින්දර්භ වේ වා’ යි සිතිවිලි සිතත්” යැ යි රියැදුරු සැළ කෙළේ ය.

58. මහණෙනි, එකල්හි බන්ධුමත් රජහට “විපස්සී කුමර රජය නො ම නො කරවා වා, විපස්සී කුමර ගිහි ගෙන් නික්මැ පැවිද්දට නො ම වදී වා, නිමිත්තපායක බමුණන් බස් සබා නො වේ වා” යි මේ සිත වී ය. මහණෙනි, ඉක්බිති බන්ධුමත් රජ තෙම, යම්සේ විපස්සී කුමර රජය කරවනු කැමැති වන්නේ ද, යම්සේ විපස්සී කුමර ගිහිගෙන් නික්මැ නො ම පැවිදි වන්නේ ද, යම්සේ නිමිත්තපායක බමුණන් බස් බොරු වන්නේ ද, එසේ විපස්සී කුමරහට වඩාලාත් පස්කම්ගුණ එළැවී ය. මහණෙනි, විපස්සී කුමාර තෙම එහි පස්කම්ගුණයෙන් සමර්පිත වැ සමන්විත වැ ඉඳුරන් හසුරුවයි.

59. මහණෙනි, එකල්හි විපස්සී කුමර තෙම බොහෝ හවුරුදු ගණනක් බොහෝ හවුරුදු සිය ගණනක් බොහෝ හවුරුදු දහස් ගණනක් ඇවෑමෙන් රියැදුරු අමතා, “යහඵ සැරිය, උතුම් උතුම් යාන යොදව, සුභුමියවු උයන් බිම දක්නා පිණිස යමිහ” යි කීය. මහණෙනි, ‘දෙවයිනි, එසේ යැ’ යි කියා රියැදුරු තෙම විපස්සී කුමරහට පිළිවදන් දී උතුම් උතුම් යාන යොද ‘දෙවයිනි, මුඛට උතුම් උතුම් යාන යොදන ලද. යම් ගමනකට කල් සිතත් නම් දැන් ඒ කාලය පැමිණියේ යැ’ යි දනවී ය. මහණෙනි, ඉක්බිති විපස්සී කුමාර තෙම උතුම් යානයක් අරා උතුම් උතුම් යානයන්ගෙන් උපලක්ෂිත වැ උයන්බිම බලා නික්මිණ.

60. මහණෙනි, විපස්සී කුමාර තෙම උයන්බිම බලා නික්ම යනුයේ, හිසමුඩු, පැවිදි වූ, කසාවත් සන් පුරිසක්භු දුටුයේ ය. දැක, රියැදුරා අමතා, ‘යහඵ සැරිය, මෙ මිනිස් තෙම කුමක් කරනු ලැබුයෙක් ද? මොහු හිස ද සෙස්සන්ගේ මෙන් නො වේ, වස්ත්‍ර ද සෙස්සන්ගේ මෙන් නො වේ” යැ යි කී ය. “දෙවයිනි, පැවිද්ද නම් මෙ තෙමේ” යි රියැදුරු කී ය. “යහඵ සැරිය, මේ පැවිද්ද නම් කිමැ?” යි කුමර පුළුවන. “දෙවයිනි, මෙ තෙම ‘දහම් පුරනු මැනැවැ’ යි, කෙලෙසුන් සංහිඳුවනු මැනැවැ යි, කුසල් කරනු මැනැවැ යි, පින් කරනු මැනැවැයි, අවිභිංසාව මැනැවැ යි, සත්ත්වානුකම්පාව මැනැවැ යි සිතා එය පුරනු පිණිස පැවිදි වූයේ නම් වේ” යැ යි රියැදුරු කී ය. “යහඵ සැරිය, ඒ පැවිද්ද නම් මැනැව, යහඵ සැරිය, ධර්මවයභාව මැනැව. ගමවයභාව මැනැව. කුශල ක්‍රියාවමැනැව. පුණ්‍යක්‍රියාව මැනැව. අවිභිංසාව මැනැව. සත්ත්වානුකම්පාව මැනැව. යහඵ සැරිය, එසේ නම් ඒ පැවිද්ද වෙතට රිය පදුව” යි කුමර කී ය.

‘එවං දෙවා’ති ඛො භික්ඛවෙ, සාරථී විපසසීසු කුමාරසු පටිසසුඤා යෙන සො පබ්බජිතො තෙන රථං පෙසෙසී. අථ ඛො භික්ඛවෙ, විපසසී කුමාරො තං පබ්බජිතං එතදවොච: “කම්පන සමම, කිඛන්තො? සීසමු තෙ න යථා අභෙඤ්ඤසං, වජාති’පි තෙ න යථා අභෙඤ්ඤසන්ති?” “අහං ඛො දෙව, පබ්බජිතො නාමා”ති, “කිං පන කං සමම, පබ්බජිතො නාමා?”ති. “අහං ඛො දෙව පබ්බජිතො නාම, ‘සාධු ධමමචරියා, සාධු සමචරියා, සාධු කුසලකිරියා, සාධු උඤ්ඤකිරියා, සාධු අවිභිංසා, සාධු භ්‍රාතූකම්පා’ති. ‘සාධු ඛො කං සමම, පබ්බජිතො නාම, සාධු ධමමචරියා, සාධු සමචරියා, සාධු කුසලකිරියා, සාධු උඤ්ඤකිරියා, සාධු අවිභිංසා, සාධු භ්‍රාතූකම්පා’ති”

61. අථ ඛො භික්ඛවෙ, විපසසී කුමාරො සාරථී ආමනෙහසි: “තෙන භි සමම සාරථී, රථං ආදය ඉතො’ව අනෙහපුරං පච්චන්තියාහි. අහං පන ඉධෙව කෙසමසසුං ඕභාරෙඤා කාසායාති වජාති අච්ඡාදෙඤා අගාරස්වා අනගාරියං පබ්බජිස්සාමි”ති. ‘එවං දෙවා’ති ඛො භික්ඛවෙ සාරථී, විපසසීසු කුමාරසු පටිසසුඤා රථං ආදය තතො’ව අනෙහපුරං පච්චන්තියාහි.

62. විපසසී පන භික්ඛවෙ, කුමාරො තතෙච කෙසමසසුං ඕභාරෙඤා කාසායාති වජාති අච්ඡාදෙඤා අගාරස්වා අනගාරියං පබ්බජි. අසොසි ඛො භික්ඛවෙ, බ්‍රහ්මචරියා රාජධානියා මහාජනකායො චතුරාසීතිපාණසහසාති “විපසසී කීර කුමාරො කෙසමසසුං ඕභාරෙඤා කාසායාති වජාති අච්ඡාදෙඤා අගාරස්වා අනගාරියං පබ්බජිතො”ති. සුඤාන තෙසං එතදහොසි “න භි නුත සො ඔරකො ධමමචිතයො, න සා ඔරකා¹ පබ්බජ්ඣා, යඤ්ච විපසසී කුමාරො කෙසමසසුං ඕභාරෙඤා කාසායාති වජාති අච්ඡාදෙඤා අගාරස්වා අනගාරියං පබ්බජිතො. විපසසී’පි² නාම කුමාරො කෙසමසසුං ඕභාරෙඤා කාසායාති වජාති අච්ඡාදෙඤා අගාරස්වා අනගාරියං පබ්බජිස්සාති කිමඛගපන මයන්ති?” අථ ඛො සො භික්ඛවෙ මහාජනකායො චතුරාසීතිපාණසහසාති කෙසමසසුං ඕභාරෙඤා කාසායාති වජාති අච්ඡාදෙඤා විපසසීං ඛොධිසත්තං අගාරස්වා අනගාරියං පබ්බජිතං අනුපබ්බජිංසු. තාය සුදං භික්ඛවෙ, පරිසායං පරිවුතො විපසසී ඛොධිසත්තො ගාමිනිගමජනපදරාජධානීසු චාරිකං වරති.

63. අථ ඛො භික්ඛවෙ විපසසීසු ඛොධිසත්තසු රහොගතසු පටිසලච්ඡිතසු එවං වෙනසො පරිචිතකෙකා උදපාදි: ‘න ඛො මෙතං පනිරූපං යො’හං ආකීරෙණෙණා විහරාමී, යනනුනාහං එකො ගණනා චූපකට්ඨො විහරෙයාන්ති’. අථ ඛො භික්ඛවෙ විපසසී ඛොධිසත්තො අපරෙත සමයෙන එකො ගණනා චූපකට්ඨො විහාසී. අභෙඤ්ඤනෙච තාති චතුරාසීතිපබ්බජිතසහසාති අගමංසු, අභෙඤ්ඤන විපසසී ඛොධිසත්තො.

1. ඔරිකා-PTS.

2. විපසසී භි-මජසං.

මහණෙනි, රියැදුරු තෙම 'දෙවයිනි, එසේ යැ' යි කියා විපස්සී කුමරහට පිළිවදන් දී, ඒ පැවිද්ද වෙතට රිය පැදුවී ය. මහණෙනි, ඉක්බිති විපස්සී කුමාර තෙම ඒ පැවිද්ද බණවා, "යහඵ, මුඛ කුමක් කරනු ලැබුවෝ ද? මුඛ භිස ද සෙස්සන්ගේ මෙන් නො වේ. මුඛ හන් පෙරෙව් වන් ද සෙස්සන්ගේ මෙන් නො වේ" යැ යි කී ය. "දෙවයිනි, මම පැවිදි නම් වෙමි" යි හේ කී ය. "යහඵ, හවන් කවර හෙයින් පැවිදි නම් වෙයි හො?" යි කුමර පුඵචුත. "දෙවයිනි, මම 'ධර්මවයභාව මැනැව, ගම්මවයභාව මැනැව, කුඟල ක්‍රියාව මැනැව, පුණ්‍යක්‍රියාව මැනැව, අවිභිංසාව මැනැව, සත්වානුකම්පාව මැනැවැ' යි පැවිදි වූයෙමි" යි හේ කී ය. "යහඵ, මුඛ 'ධර්මවයභාව මැනැවැ යි, ගම්මවයභාව මැනැවැ යි, කුඟලක්‍රියාව මැනැවැ යි, පුණ්‍යක්‍රියාව මැනැවැ යි, අවිභිංසාව මැනැවැ යි, සත්වානුකම්පාව මැනැවැ' යි පැවිදි වූ සේ යහපතැ" යි විපස්සී කුමර කී ය.

61. මහණෙනි, ඉක්බිති විපස්සී කුමාර තෙම රියැදුරා බණවා "එසේ නම් යහඵ සැරිය, රිය ගෙන මෙ තැනින් ම ඇතොවුර බලා යා. මම මෙහි ම කෙහෙ රචුඵ බහවා කසාවත් හැඳ ගිහි ගෙන් පැවිදි වදනෙමි" යි කී ය. මහණෙනි, 'එසේ ය, දෙවයිනි' යි කියා රියැදුරු තෙම විපස්සී කුමරහට පිළිවදන් දී රිය ගෙන ඵ තැනින් ම ඇතොවුර බලා නික්මියේ ය.

62. විපස්සී කුමර එහිදී ම කෙහෙ රචුඵ බහවා කසාවත් හැඳ ගිහි ගෙන් පැවිද්දට වන. මහණෙනි, බන්ධුමති රජදහන්හි සුවාසුදහසක් පමණ වූ මහජනමුඵව 'විපස්සී කුමරාණෝ කෙහෙ රචුඵ බහවා කසාවත් හැඳ ගිහිගෙන් පැවිදි වන්හ' යි ඇසී. ඇසීමෙන් ඔවුනට "යමෙක විපස්සී කුමරාණෝ කෙහෙරචුඵ බහවා කසාවත් හැඳ ගිහි ගෙන් නික්මැ පැවිදි වන්හු නම්, ඒ දහම්විනය ඇති සස්න සුලු එකෙක් නො වේ ම ය. ඒ පැවිද්ද සුලු නො වේ ම ය. විපස්සී කුමරාණෝත් කෙහෙරචුඵ බහවා කසාවත් හැඳ ගිහි ගෙන් නික්මැ පැවිදි වූහු නම්, අප ගැන කියනු ම කිමැ?" යි මේ සිත් වී ය. මහණෙනි, ඉක්බිති සුවාසුදහසක් පමණ වූ ඒ මහජනමුඵව කෙහෙරචුඵ බහවා කසාවත් හැඳ ගිහිගෙන් පැවිදි වන් විපස්සී බෝසතු අනුව පැවිදි වූහ. මහණෙනි, විපස්සී බෝසත් තෙම ඒ පිරිස විසින් පිරිවරන ලදු ව ගම්නියම්ගම්දනවුරජදහන්හි සැරි සරයි.

63. මහණෙනි, එ කල්හි හුදෙකලා වූ චින්තවිචෙකයෙන් යුක්තවූ විපස්සී බෝසත්හට "යම්බදු වූ මම ගණයා විසින් පිරිවරන ලදු ව වෙසෙමි ද, එය මට නො සුදසු ය. මම එකලා වැ, ගණයා කෙරෙන් වෙන් වැ, වෙසෙමි නම් මැනැවැ" යි මෙසේ චින්තසාකල්පනාවෙක් උපන. මහණෙනි, ඉක්බිති විපස්සී බෝසත් තෙම පසු කලෙක එකලා වැ ගණයාගෙන් වෙන් වැ විසී ය. ඒ සුවාසුදහසක් පැවිද්දෝ අන් දෙසට ම ගියහ, විපස්සී බෝසත් අන් දෙසෙක ගියේ ය.

64. අප්ඵබ්බො භික්ඛවෙව, විපසසී සුභං බොධිසත්තස්ස වාසුභගතස්ස රහොගතස්ස පටිසලීනස්ස එවං වෙතයො පටිච්චකෙකො උදපාදී: “කිච්ඡං වතායං ලොකො ආපනෙතා, ජායති ව ජීයති මීයති ව වචති ව උපපජ්ජති ව. අප්ඵ ව පතිමස්ස දුක්ඛස්ස ගිසසරණං නපපජානාති ජරාමරණස්ස. කුදස්සු නාම ඉමස්ස දුක්ඛස්ස ගිසසරණං පඤ්ඤාධිසසති ජරාමරණස්සා?ති.

65. අප්ඵබ්බො භික්ඛවෙව, විපසසී සුභං බොධිසත්තස්ස එතදභොසී: “කිමචි නු බො සති ජරාමරණං හොති, කිමපච්චයා ජරාමරණං නති. අප්ඵ බො භික්ඛවෙව, විපසසී සුභං බොධිසත්තස්ස යොනිසොමනසිකාරා අහු පඤ්ඤාය අභිසමයො “ජාතියා බො සති ජරාමරණං හොති, ජාතිපච්චයා ජරාමරණං”නති.

66. අප්ඵබ්බො භික්ඛවෙව, විපසසී සුභං බොධිසත්තස්ස එතදභොසී: “කිමචි නු බො සති ජාතී හොති කිමපච්චයා ජාතී” ති අප්ඵ බො භික්ඛවෙව, විපසසී සුභං බොධිසත්තස්ස යොනිසොමනසිකාරා අහු පඤ්ඤාය අභිසමයො: “භවෙ බො සති ජාතී හොති, භව පච්චයා ජාතී” ති.

67. අප්ඵබ්බො භික්ඛවෙව, විපසසී සුභං බොධිසත්තස්ස එතදභොසී: “කිමචි නු බො සති භවො නොති කිමපච්චයා භවො”ති. අප්ඵ බො භික්ඛවෙව, විපසසී සුභං බොධිසත්තස්ස යොනිසොමනසිකාරා අහු පඤ්ඤාය අභිසමයො: “උපාදනෙ බො සති භවො හොති, උපාදනපච්චයා භවො”ති.

68. අප්ඵබ්බො භික්ඛවෙව, විපසසී සුභං බොධිසත්තස්ස එතදභොසී: “කිමචි නු බො සති උපාදනං හොති කිමපච්චයා උපාදනනති.” අප්ඵ බො භික්ඛවෙව, විපසසී සුභං බොධිසත්තස්ස යොනිසොමනසිකාරා අහු පඤ්ඤාය අභිසමයො: “තණ්හාය බො සති උපාදනං හොති, තණ්හාපච්චයා උපාදනනති.”

69. අප්ඵබ්බො භික්ඛවෙව, විපසසී සුභං බොධිසත්තස්ස එතදභොසී: “කිමචි නු බො සති තණ්හා හොති, කිමපච්චයා තණ්හා”ති. අප්ඵ බො භික්ඛවෙව, විපසසී සුභං බොධිසත්තස්ස යොනිසොමනසිකාරා අහු පඤ්ඤාය අභිසමයො: “වෙදනාය බො සති තණ්හා හොති, වෙදනාපච්චයා තණ්හා”ති.

70. අප්ඵබ්බො භික්ඛවෙව, විපසසී සුභං බොධිසත්තස්ස එතදභොසී: “කිමචි නු බො සති වෙදනා හොති, කිමපච්චයා වෙදනා”ති. අප්ඵ බො භික්ඛවෙව, විපසසී සුභං බොධිසත්තස්ස යොනිසොමනසිකාරා අහු පඤ්ඤාය අභිසමයො: “එසෙසා බො සති වෙදනා හොති, එසෙසාපච්චයා වෙදනා”ති.

71. අප්ඵබ්බො භික්ඛවෙව, විපසසී සුභං බොධිසත්තස්ස එතදභොසී: “කිමචි නු බො සති එසෙසා හොති, කිමපච්චයා එසෙසා”ති. අප්ඵ බො භික්ඛවෙව, විපසසී සුභං බොධිසත්තස්ස යොනිසොමනසිකාරා අහු පඤ්ඤාය අභිසමයො: “සලායතනෙ බො සති එසෙසා හොති, සලායතනපච්චයා එසෙසා”ති.

64. මහණෙනි, එ කල්හි එකලා වැ විත්තවිවෙකයෙන් යුක්ත වැ (බෝමැඩ) එක්රැයක් විසීමට පැමිණි විපස්සී බෝසත්හට “බෙදයෙක, මේ ලොවැසි තෙම දුකට පැමිණියේ ය. හේ උපදනේ ද දිරනුයේ ද මියෙනුයේ ද වෙයි. එසේ වුන වනුයේ ද යලි උපදනේද වේ. එතෙකුදු වුවත් මේ දුඃඛයාගේ, මේ ජරාමරණ දෙක්හි නිඃසරණය නො දැනිසි. කවට දක නම් මේ දුකේ නිඃසරණය පැණෙන්නේ දූ” යි මෙසේ විත්තසංකල්පයෙක් පහළ විය.

65. මහණෙනි, එ කල්හි විපස්සී බෝසත්හට “කුමක් ඇති කලැ ජරාමරණ වේ ද, කිමෙක පසයෙන් ජරාමරණ වේ දූ” යි මේ සිත විය. මහණෙනි, ඉක්බිති විපස්සී බෝසත්හට “ජාතිය ඇති කලැ ජරාමරණ වේ. ජාතිප්‍රත්‍යයයෙන් ජරාමරණ වේ” යැ යි උපායමනස්කාරයෙන් ප්‍රඥ්හිසමය විය, අවබෝධ වියයි සේ යි.

66. මහණෙනි, ඉක්බිති විපස්සී බෝසත්හට “කුමක් ඇති කල්හි ජාතිය වේ ද, කිමෙක පසයෙන් ජාතිය වේ දූ” යි මේ සිත විය. එකල්හි විපස්සී බෝසත්හට හවය ඇති කල්හි ජාතිය වේ. හවප්‍රත්‍යයයෙන් ජාතිය වේ” යැ යි යොනිසොමනස්කාරයෙන් ප්‍රඥ්හිසමය විය.

67. මහණෙනි, ඉක්බිති විපස්සී බෝසත්හට “කුමක් ඇති කල්හි හවය වේ ද, කිමෙක ප්‍රත්‍යයයෙන් හවය වේ දූ” යි මේ සිත විය. මහණෙනි, එකල්හි විපස්සී බෝසත්හට “උපාදන්‍ය ඇති කල්හි හවය වේ. උපාදන්‍යප්‍රත්‍යයයෙන් හවය වේ” යැ යි යොනිසොමනස්කාරයෙන් ප්‍රඥ්හිසමය විය.

68. මහණෙනි, ඉක්බිති විපස්සී බෝසත්හට “කුමක් ඇති කල්හි උපාදන්‍ය වේ ද, කිමෙක ප්‍රත්‍යයයෙන් උපාදන්‍ය වේ දූ” යි මේ සිත විය. මහණෙනි, එ කල්හි විපස්සී බෝසත්හට “තෘෂ්ණාව ඇති කල්හි උපාදන්‍ය වේ. තෘෂ්ණා ප්‍රත්‍යයයෙන් උපාදන්‍ය වේ” යැ යි යොනිසොමනස්කාරයෙන් ප්‍රඥ්හිසමය විය.

69. මහණෙනි, ඉක්බිත්තෙන් විපස්සී බෝසත්හට “කුමක් ඇති කල්හි තෘෂ්ණාව වේ ද, කිමෙක ප්‍රත්‍යයයෙන් තෘෂ්ණාව වේ දූ” යි මේ සිත විය. මහණෙනි, එකල්හි විපස්සී බෝසත්හට “වෙදනාව ඇති කල්හි තෘෂ්ණාව වේ. වෙදනාප්‍රත්‍යයයෙන් තෘෂ්ණාව වේ” යැ යි යොනිසොමනස්කාරයෙන් ප්‍රඥ්හිසමය විය.

70. මහණෙනි, ඉක්බිති විපස්සී බෝසත්හට “කුමක් ඇති කල්හි වෙදනාව වේ ද, කිමෙක ප්‍රත්‍යයයෙන් වෙදනාව වේ දූ” යි මේ සිත විය. මහණෙනි, එ කල්හි විපස්සී බෝසත්හට “ස්පර්ශය ඇති කල්හි වෙදනාව වේ. ස්පර්ශප්‍රත්‍යයයෙන් වෙදනාව වේ” යැ යි යොනිසොමනස්කාරයෙන් ප්‍රඥ්හිසමය විය.

71. මහණෙනි, ඉක්බිත්තෙන් විපස්සී බෝසත්හට, “කුමක් ඇති කල්හි ස්පර්ශය වේ ද, කිමෙක ප්‍රත්‍යයයෙන් ස්පර්ශය වේ දූ” යි මේ සිත විය. මහණෙනි, එ කල්හි විපස්සී බෝසත්හට “ඡඩායනන්‍ය ඇති කල්හි ස්පර්ශය වේ. ඡඩායනන්‍යප්‍රත්‍යයයෙන් ස්පර්ශය වේ” යැ යි යොනිසොමනස්කාරයෙන් ප්‍රඥ්හිසමය විය.

72. අප්ඵ බො භික්ඛවෙ, විපස්සිස්ස බොධිසත්තස්ස එතදභොසි: “කිම්හි නු බො ඝනි සලායතනං හොති, කිම්පච්චයා සලායතනනි” අප්ඵ බො භික්ඛවෙ, විපස්සිස්ස බොධිසත්තස්ස යොනිසොමනසිකාරා අහු පඤ්ඤාය අභිසමයො: “නාමරූපෙ බො ඝනි සලායතනං හොති, නාමරූපපච්චයා සලායතනනි.”

73. අප්ඵ බො භික්ඛවෙ, විපස්සිස්ස බොධිසත්තස්ස එතදභොසි: “කිම්හි නු බො ඝනි නාමරූපං හොති, කිම්පච්චයා නාමරූපනි” අප්ඵ බො භික්ඛවෙ, විපස්සිස්ස බොධිසත්තස්ස යොනිසොමනසිකාරා අහු පඤ්ඤාය අභිසමයො: “විඤ්ඤාණෙ බො ඝනි නාමරූපං හොති, විඤ්ඤාණපච්චයා නාමරූපනි.”

74. අප්ඵ බො භික්ඛවෙ, විපස්සිස්ස බොධිසත්තස්ස එතදභොසි: කිම්හි නු බො ඝනි විඤ්ඤාණං හොති, කිම්පච්චයා විඤ්ඤාණනි” අප්ඵ බො භික්ඛවෙ, විපස්සිස්ස බොධිසත්තස්ස යොනිසොමනසිකාරා අහු පඤ්ඤාය අභිසමයො: “නාමරූපෙ බො ඝනි විඤ්ඤාණං හොති, නාමරූපපච්චයා විඤ්ඤාණනි.”

75. අප්ඵ බො භික්ඛවෙ, විපස්සිස්ස බොධිසත්තස්ස එතදභොසි: “පච්චුද- වතති බො ඉදං විඤ්ඤාණං, නාමරූපමහා නාපරං ගච්ඡති. එතතාවතා ජායෙඨ වා ජීයෙඨ වා වචෙඨ වා උපපජෙඨ වා, යදීදං නාමරූපපච්චයා විඤ්ඤාණං, විඤ්ඤාණපච්චයා නාමරූපං, නාමරූපපච්චයා සලායතනං, සලා යතනපච්චයා එංසසා, එසසපච්චයා වෙදනා, වෙදනාපච්චයා තණ්හා, තණ්හා පච්චයා උපාදනං, උපාදනපච්චයා භවො, භවපච්චයා ජාති, ජාතිපච්චයා ජරාමරණං සොකපට්ඨෙවදුක්ඛාදුමන සසුපායාසා සමච්චනි. එවමෙනස්ස කෙවලස්ස දුක්ඛකම්පසිස්ස සමුදයො හොති” ති.

76. ‘සමුදයො, සමුදයො’ති බො භික්ඛවෙ, විපස්සිස්ස බොධිසත්තස්ස පුබ්බ අනන්තසුත්තෙසු ධම්මෙසු චක්ඛං උදපාදි, ඤාණං උදපාදි, පඤ්ඤා උදපාදි, විජ්ජා උදපාදි, ආලොකො උදපාදි.

77. අප්ඵ බො භික්ඛවෙ, විපස්සිස්ස බොධිසත්තස්ස එතදභොසි: “කිම්හි නු බො අසති ජරාමරණං න හොති, කිසං හිරොධා ජරාමරණහිරොධො” ති. අප්ඵ බො භික්ඛවෙ, විපස්සිස්ස බොධිසත්තස්ස යොනිසොමනසිකාරා අහු පඤ්ඤාය අභිසමයො: “ජාතියා බො අසති ජරාමරණං න හොති, ජාති- හිරොධා ජරාමරණහිරොධො” ති.

78. අප්ඵ බො භික්ඛවෙ, විපස්සිස්ස බොධිසත්තස්ස එතදභොසි: “කිම්හි නු බො අසති ජාති න හොති, කිසං හිරොධා ජාතිහිරොධො” ති. අප්ඵ බො භික්ඛවෙ, විපස්සිස්ස බොධිසත්තස්ස යොනිසොමනසිකාරා අහු පඤ්ඤාය අභිසමයො: “භවෙ බො අසති ජාති න හොති, භවහිරොධා ජාතිහිරොධො” ති.

72. මහණෙනි, ඉක්බිත්තෙන් විපස්සී බෝසත්හට “කුමක් ඇති කල්හි ඡඩායතනය වේ ද, කීමෙක ප්‍රත්‍යයයෙන් ඡඩායතනය වේ ද” යි මේ සිත විය. මහණෙනි, එ කල්හි විපස්සී බෝසත්හට “නාමරූපය ඇති කල්හි ඡඩායතනය වේ. නාමරූපප්‍රත්‍යයයෙන් ඡඩායතනය වේ” යැ යි යොනිසොමනස්කාරයෙන් ප්‍රඥාභිසමය විය.

73. මහණෙනි, ඉක්බිත්තෙන් විපස්සී බෝසත්හට “කුමක් ඇති කල්හි නාමරූපය වේ ද, කීමෙක ප්‍රත්‍යයයෙන් නාමරූපය වේ ද” යි මේ සිත විය. මහණෙනි, එ කල්හි විපස්සී බෝසත්හට “විඤානය ඇති කල්හි නාමරූපය වේ. විඤානප්‍රත්‍යයයෙන් නාමරූපය වේ” යැ යි යොනිසොමනස්කාරයෙන් ප්‍රඥාභිසමය විය.

74. මහණෙනි, ඉක්බිත්තෙන් විපස්සී බෝසත්හට “කුමක් ඇති කල්හි විඤානය වේ ද කීමෙක ප්‍රත්‍යයයෙන් විඤානය වේ ද” යි මේ සිත විය. මහණෙනි, එකල්හි විපස්සී බෝසත්හට “නාමරූපය ඇති කල්හි විඤානය වේ. නාමරූපප්‍රත්‍යයයෙන් විඤානය වේ” යැ යි යොනිසොමනස්කාරයෙන් ප්‍රඥාභිසමය විය.

75. මහණෙනි, එ කල්හි විපස්සී බෝසත්හට “මේ විඤානය පෙරළා නවති ම ය. නාමරූපදෙකින් බැහැරට නො යෙයි. මෙතෙකින් උපදනේ හෝ දිරනුයේ හෝ මියෙනුයේ හෝ චූන වන්නේ හෝ නැවැත උපදිනුයේ හෝ වේ. එ නම්: නාමරූපප්‍රත්‍යයයෙන් විඤානය වේ, විඤානප්‍රත්‍යයයෙන් නාමරූපය වේ, නාමරූපප්‍රත්‍යයයෙන් ඡඩායතනය වේ, ඡඩායතනප්‍රත්‍යයයෙන් ස්පර්ශය වේ, ස්පර්ශප්‍රත්‍යයයෙන් වේදනාව වේ, වේදනාප්‍රත්‍යයයෙන් තෘෂ්ණාව වේ, තෘෂ්ණාප්‍රත්‍යයයෙන් උපාදානය වේ, උපාදානප්‍රත්‍යයයෙන් භවය වේ, භවප්‍රත්‍යයයෙන් ජාතිය වේ. ජාතිප්‍රත්‍යයයෙන් ජරාමරණ ද ශොකපරිදෝව දුක් දෙමිනස් උපායාසයෝ ද පහළ වෙත්. මෙසේ මේ සියලු දුක් රැසේ ඉපැදීම වේ” යි මේ සිත විය.

76. මහණෙනි, විපස්සී බෝසත්හට ‘ඉපැත්ම, ඉපැත්ම’ යැ යි පෙර නො ඇසූ ධර්මවිෂයයෙහි ඇස පහළ විය, නුවණ පහළ විය, ප්‍රඥාව පහළ විය, විද්‍යාව පහළ විය, ආලෝකය පහළ විය.

77. මහණෙනි, එ කල්හි විපස්සී බෝසත්හට “කුමක් නැති කල්හි ජරාමරණ නො වේ ද, කීමෙක නිරොධයෙන් ජරාමරණනිරොධය වේ ද” යි මේ සිත විය. මහණෙනි, ඉක්බිත්තෙන් විපස්සී බෝසත්හට “ජාතිය නැති කලා ජරාමරණය නො වේ. ජාතීනිරොධයෙන් ජරාමරණනිරොධය වේ යැ” යි යොනිසොමනස්කාරයෙන් ප්‍රඥාභිසමය විය.

78. මහණෙනි, ඉක්බිත්තෙන් විපස්සී බෝසත්හට “කුමක් නැති කලා ජාතිය නො වේ ද, කීමෙක නිරොධයෙන් ජාතීනිරොධය වේ ද” යි මේ සිත විය. මහණෙනි, එ කල්හි විපස්සී බෝසත්හට “භවය නැති කලා ජාතිය නො වේ. භවනිරොධයෙන් ජාතීනිරොධය වේ” යැ යි යොනිසොමනස්කාරයෙන් ප්‍රඥාභිසමය විය.

79. අපං බො භික්ඛවෙ විපසසිස්ස බොධිසත්තස්ස එතදභොසි: “කිමභි නු බො අසති භවො න භොති, කිස්ස නිරොධා භවතිරොධො”ති අපං බො භික්ඛවෙ විපසසිස්ස බොධිසත්තස්ස යොනිසොමනසිකාරා අහු පඤ්ඤාය අභිසමයො: “උපාදනෙ බො අසති භවො න භොති, උපාදනානිරොධා භවතිරොධො”ති.

80. අපං බො භික්ඛවෙ විපසසිස්ස බොධිසත්තස්ස එතදභොසි: “කිමභි නු බො අසති උපාදනං න භොති, කිස්ස නිරොධා උපාදනානිරොධො”ති. අපං බො භික්ඛවෙ විපසසිස්ස බොධිසත්තස්ස යොනිසොමනසිකාරා අහු පඤ්ඤාය අභිසමයො: “තණ්හාය බො අසති උපාදනං න භොති, තණ්හානිරොධා උපාදනානිරොධො”ති.

81. අපං බො භික්ඛවෙ විපසසිස්ස බොධිසත්තස්ස එතදභොසි: “කිමභි නු බො අසති තණ්හා න භොති, කිස්ස නිරොධා තණ්හානිරොධො”ති. අපං බො භික්ඛවෙ විපසසිස්ස බොධිසත්තස්ස යොනිසොමනසිකාරා අහු පඤ්ඤාය අභිසමයො: “වෙදනාය බො අසති තණ්හා න භොති, වෙදනානිරොධා තණ්හානිරොධො”ති.

82. අපං බො භික්ඛවෙ විපසසිස්ස බොධිසත්තස්ස එතදභොසි: “කිමභි නු බො අසති වෙදනා න භොති, කිස්ස නිරොධා වෙදනානිරොධො”ති. අපං බො භික්ඛවෙ විපසසිස්ස බොධිසත්තස්ස යොනිසොමනසිකාරා අහු පඤ්ඤාය අභිසමයො: “ඵසො බො අසති වෙදනා න භොති, ඵසනිරොධා වෙදනානිරොධො”ති.

83. අපං බො භික්ඛවෙ විපසසිස්ස බොධිසත්තස්ස එතදභොසි: “කිමභි නු බො අසති ඵසො න භොති, කිස්ස නිරොධා ඵසනිරොධො”ති අපං බො භික්ඛවෙ විපසසිස්ස බොධිසත්තස්ස යොනිසොමනසිකාරා අහු පඤ්ඤාය අභිසමයො: “සලායතනෙ බො අසති ඵසො න භොති, සලායතනනිරොධා ඵසනිරොධො”ති.

84. අපං බො භික්ඛවෙ විපසසිස්ස බොධිසත්තස්ස එතදභොසි: “කිමභි නු බො අසති සලායතනං න භොති, කිස්ස නිරොධා සලායතනනිරොධො?”ති. අපං බො භික්ඛවෙ විපසසිස්ස බොධිසත්තස්ස යොනිසොමනසිකාරා අහු පඤ්ඤාය අභිසමයො: “නාමරූපෙ බො අසති සලායතනං න භොති, නාමරූපනිරොධා සලායතනනිරොධො”ති.

79. මහණෙනි, ඉක්බිත්තෙන් විපස්සී බෝසත්හට “කුමක් නැති කලා භවය නො වේ ද, කිමෙක නිරොධයෙන් භවනිරොධය වේ ද?” යි මේ සිත විය. මහණෙනි, එකලා විපස්සී බෝසත්හට “උපාදනය නැති කලා භවය නො වේ. උපාදනනිරොධයෙන් භවනිරොධය වේ” යැ යි යොනියොමනස්කාරයෙන් ප්‍රඥාභිසමය විය.

80. මහණෙනි, ඉක්බිත්තෙන් විපස්සී බෝසත්හට “කුමක් නැති කලා උපාදනය නො වේ ද, කිමෙක නිරොධයෙන් උපාදනනිරොධය වේ ද?” යි මේ සිත විය. මහණෙනි, එකලා විපස්සී බෝසත්හට “තෘෂ්ණාව නැති කල්හි උපාදනය නො වේ, තෘෂ්ණානිරොධයෙන් උපාදනනිරොධය වේ” යැ යි යොනියොමනස්කාරයෙන් ප්‍රඥාභිසමය විය.

81. මහණෙනි, ඉක්බිත්තෙන් විපස්සී බෝසත්හට “කුමක් නැති කලා තෘෂ්ණාව නො වේ ද, කිමෙක නිරොධයෙන් තෘෂ්ණානිරොධය වේ ද?” යි මේ සිත විය. මහණෙනි, එකලා විපස්සී බෝසත්හට “වෙදනාව නැති කලා තෘෂ්ණාව නො වේ. වෙදනානිරොධයෙන් තෘෂ්ණානිරොධය වේ” යැ යි යොනියොමනස්කාරයෙන් ප්‍රඥාභිසමය විය.

82. මහණෙනි, ඉක්බිත්තෙන් විපස්සී බෝසත්හට “කුමක් නැති කලා වෙදනාව නො වේ ද, කිමෙක නිරොධයෙන් වෙදනානිරොධය වේ ද?” යි මේ සිත විය. “මහණෙනි, එකලා විපස්සී බෝසත්හට “ස්පර්ශය නැති කලා වෙදනාව නො වේ. ස්පර්ශනිරොධයෙන් වෙදනානිරොධය වේ” යැ යි යොනියොමනස්කාරයෙන් ප්‍රඥාභිසමය විය.

83. මහණෙනි, ඉක්බිත්තෙන් විපස්සී බෝසත්හට “කුමක් නැති කලා ස්පර්ශය නො වේ ද, කිමෙක නිරොධයෙන් ස්පර්ශනිරොධය වේ ද?” යි මේ සිත විය. මහණෙනි, එකලා විපස්සී බෝසත්හට “අධායතනය නැති කලා ස්පර්ශය නො වේ. අධායතනනිරොධයෙන් ස්පර්ශනිරොධය වේ” යැ යි යොනියොමනස්කාරයෙන් ප්‍රඥාභිසමය විය.

84. මහණෙනි, ඉක්බිත්තෙන් විපස්සී බෝසත්හට ‘කුමක් නම් නැති කලා අධායතන නො වේ ද? කිමෙක නිරොධයෙන් අධායතනනිරොධය වේ ද?’ යි මේ සිත විය. මහණෙනි, එකලා විපස්සී බෝසත්හට “නාමරූප නැති කලා අධායතන නො වේ. නාමරූපනිරොධයෙන් අධායතන නිරොධය වේ” යැ යි යොනියොමනස්කාරයෙන් ප්‍රඥාභිසමය විය.

85. අථ ඛො භික්ඛවෙ විපසස්සිස්ස ඛොධිසත්තස්ස එතදභොසී: “කිමභි නු ඛො අසති නාමරූපං න භොති, කිස්ස නිරොධා නාමරූපනිරොධො?” ති අථ ඛො භික්ඛවෙ විපසස්සිස්ස ඛොධිසත්තස්ස යොනිසො මනසිකාරා අහු පඤ්ඤාය අභිසමයො: “විඤ්ඤාණෙ ඛො අසති නාමරූපං න භොති, විඤ්ඤාණනිරොධා නාමරූපනිරොධො” ති.

86. අථ ඛො භික්ඛවෙ විපසස්සිස්ස ඛොධිසත්තස්ස එතදභොසී: ‘කිමභි නු ඛො අසති විඤ්ඤාණං න භොති, කිස්ස නිරොධා විඤ්ඤාණනිරොධො?’ ති. අථ ඛො භික්ඛවෙ විපසස්සිස්ස ඛොධිසත්තස්ස යොනිසො මනසිකාරා අහු පඤ්ඤාය අභිසමයො: “නාමරූපෙ ඛො අසති විඤ්ඤාණං න භොති. නාමරූපනිරොධා විඤ්ඤාණනිරොධො” ති.

87. අථ ඛො භික්ඛවෙ විපසස්සිස්ස ඛොධිසත්තස්ස එතදභොසී: ‘අධිගතො ඛො මායායං¹ මග්ගො සමේඛාධායා²: යදිදං නාමරූපනිරොධාය විඤ්ඤාණනිරොධො’ විඤ්ඤාණනිරොධා නාමරූපනිරොධො, නාමරූපනිරොධා සලයානනනිරොධො, සලයානනනිරොධා එස්සනිරොධො, එස්සනිරොධා වෙදනානිරොධො, වෙදනානිරොධා තණ්හානිරොධො, තණ්හානිරොධා උපාදනනිරොධො, උපාදනනිරොධා භවනිරොධො, භවනිරොධා ජාතිනිරොධො, ජාතිනිරොධා ජරාමරණංසොකපරිදෙවදුක්ඛදෙමනස්සුපායාසා නිරුජ්ඣනති. එවමෙතස්ස කෙවලස්ස දුක්ඛකඤ්ඤස්ස නිරොධො භොති” ති. “නිරොධො, නිරොධො” ති ඛො භික්ඛවෙ විපසස්සිස්ස ඛොධිසත්තස්ස පුබ්බ අනුසුතෙසු ධම්මෙසු වක්ඛුං උදපාදි, ඤාණං උදපාදි, පඤ්ඤා උදපාදි, විජ්ජා උදපාදි, ආලොකො උදපාදි:

88. අථ ඛො භික්ඛවෙ විපසස්සිස්ස ඛොධිසත්තො අපරෙන සමයෙන පඤ්චසාදනකඤ්ඤෙසු උදයඛබ්බානුපසස්සී විහාසී: “ඉති රූපං, ඉති රූපස්ස සමුදයො, ඉති රූපස්ස අඤ්ඤාමො. ඉති වෙදනා, ඉති වෙදනාය සමුදයො, ඉති වෙදනාය අඤ්ඤාමො. ඉති සඤ්ඤා, ඉති සඤ්ඤාය සමුදයො, ඉති සඤ්ඤාය අඤ්ඤාමො. ඉති සඛ්ඛාරා, ඉති සඛ්ඛාරානා සමුදයො, ඉති සඛ්ඛාරානා අඤ්ඤාමො. ඉති විඤ්ඤාණං, ඉති විඤ්ඤාණස්ස සමුදයො, ඉති විඤ්ඤාණස්ස අඤ්ඤාමො” ති. තස්ස පඤ්චසු උපාදනකඤ්ඤෙසු උදයඛබ්බානුපසස්සීනො විහරතො න වීරසෙසව අනුපාදය ආසවෙහි විතං විමුච්චි” ති.

දුතියං භාණවාරං නිට්ඨිතං

1. මෙ අයං විපසස්සනාමග්ගො PTS
 2. ඛොධාය සායා

85. මහණෙනි, ඉක්බිත්තෙන් විපස්සී බෝසත්හට “කුමක් නම් නැති කලා නාමරූප නො වේ ද? කිමෙක නිරොධයෙන් නාමරූපනිරොධය වේ ද?” යි මේ සිත විය. මහණෙනි, එකල්හි විපස්සී බෝසත්හට “විඤානය නැති කලා නාමරූපය නො වේ. විඤානනිරොධයෙන් නාමරූපනිරොධය වේ යැ” යි යොනිසොමනස්කාරයෙන් ප්‍රඥාභිසමය විය.

86. මහණෙනි, ඉක්බිත්තෙන් විපස්සී බෝසත්හට “කුමක් නම් නැති කලා විඤානය නො වේ ද? කිමෙක නිරොධයෙන් විඤානනිරොධය වේ ද?” යි මේ සිත විය. මහණෙනි, එ කලා විපස්සී බෝසත්හට ‘නාමරූපය නැති කලා විඤානය නො වේ. නාමරූපනිරොධයෙන් විඤානනිරොධය වේ’ යැ යි යොනිසොමනස්කාරයෙන් ප්‍රඥාභිසමය විය.

87. මහණෙනි, ඉක්බිත්තෙන් විපස්සී බෝසත්හට “නාමරූප නිරොධයෙන් විඤානනිරොධය වේ. විඤානනිරොධයෙන් නාමරූපනිරොධය වේ. නාමරූපනිරොධයෙන් ඡායාතනනිරොධය වේ. ඡායාතනනිරොධයෙන් ස්පර්ශනිරොධය වේ. ස්පර්ශනිරොධයෙන් වේදනානිරොධය වේ. වේදනානිරොධයෙන් තෘෂ්ණානිරොධය වේ. තෘෂ්ණානිරොධයෙන් උපාදානනිරොධය වේ. උපාදානනිරොධයෙන් භවනිරොධය වේ. භවනිරොධයෙන් ජාතිනිරොධය වේ. ජාතිනිරොධයෙන් ජරාමරණ සොක පරිදේව දුක් දෙමිනස් උපායාස යන මොහු නිරුද්ධ වෙත්. මෙසේ මේ සියලු දුක් රැසේ නිරොධය වේ” යැ යි මේ සිත විය. මහණෙනි, විපස්සී බෝසත්හට ‘නිරොධය, නිරොධයැ’ යි ම පෙර නො ආසු දහම්හි ආස උපන, නුවණ උපන, ප්‍රඥාව උපන, විද්‍යාව උපන, ආලෝකය උපන.

88. මහණෙනි, ඉක්බිත්තෙන් විපස්සී බෝසත් තෙම පසු කලෙක “රූපය මෙසේ ය, රූපසමුදයය මෙසේ ය, රූපනිරොධය මෙසේ ය. වේදනාව මෙසේ ය, වේදනාසමුදයය මෙසේ ය, වේදනානිරොධය මෙසේ ය. සංඤාව මෙසේ ය, සංඤාසමුදයය මෙසේ ය, සංඤානිරොධය මෙසේ ය. සංස්කාරයෝ මෙසේ ය, සංස්කාරසමුදයය මෙසේ ය, සංස්කාරනිරොධය මෙසේ ය. විඤානය මෙසේ ය, විඤානසමුදයය මෙසේ ය, විඤානනිරොධය මෙසේ යැ” යි උපාදානස්කන්ධ පසෙහි ඉපැත්මත් නැස්මත් අනුව බලන සුලු ව විසී ය. උපාදානස්කන්ධ පසෙහි උදය ව්‍යයය අනුව බලන සුලු ව වසන එ බෝසත්හුගේ සිත නොබෝ කලෙකින් ම උපාදාන රහිත වැ ආසු වයන් කෙරෙන් මිදුණේ ය.

දෙවෙනි බණවර නිමියේ ය.

89. අථ ඛො භික්ඛවෙ විපසයිස්ස හගවතො අරහතො සමමාසමුච්චස්ස එතදහොසි: “යනත්තාහං ධම්මං දෙසෙය්‍ය”න්ති. අථ ඛො භික්ඛවෙ විපසයිස්ස හගවතො අරහතො සමමාසමුච්චස්ස එතදහොසි: “අධිගතො ඛො මහායං ධම්මො ගමහීරො දුද්දසො දුරනුබොධො සනො පණිතො අතකකාවචරො නිපුණො පණ්ඩිතවෙදනියො. ආලයාරාමා ඛො පනායං පජා ආලයරතා ආලයසමුච්චිනා. ආලයාරාමාය ඛො පන පජාය ආලයරතාය ආලයසමුච්චිනාය දුද්දසං ඉදං යානං යදිදං ඉදප්පච්චයතාපට්චසමුප්පාදෙ. ඉදමපි ඛො යානං දුද්දසං යදිදං සබ්බසබ්බාරසමථො සබ්බපට්චිතියසග්ගො තණ්හකකියො වීරාගො නිරොධො නිබ්බානං අහඤ්ච ව ඛො පන ධම්මං දෙසෙය්‍යං, පරෙ ව මෙ න ආජානෙය්‍යං සො මමස්ස කිලමථො, සා මමස්ස විහෙසාති, අපිසුද්ධං භික්ඛවෙ විපසයි. හගවතනං අරහතනං සමමාසමුච්චං. ඉමා අනච්චරියා ගාථායො පටිභංසු පුබ්බෙ අස්සුතපුබ්බා:

“කිවෙජන මෙ අධිගතං හලංදනි පකාසිතුං,
 රාගදෙසපරෙතෙහි නායං ධම්මො සුසමුච්චො.
 පටිසොතගාමී. නිපුණං ගමහීරං දුද්දසං අණුං,
 රාගරක්ඛා න දකඛිනති තමොකකිජෙති ආචුතා”ති.

ඉතිහ භික්ඛවෙ විපසයිස්ස හගවතො අරහතො සමමාසමුච්චස්ස පටිසචිකිතො අප්පොස්සකකතාය චිත්තං නමී, නො ධම්මදෙසනාය.

90. අථ ඛො භික්ඛවෙ අඤ්ඤතරස්ස මහාබ්‍රහ්මනො විපසයිස්ස හගවතො අරහතො සමමාසමුච්චස්ස වෙතසා වෙතොපරිචිතකකමඤ්ඤාය එතදහොසි: “නස්සති වත භො ලොකො, විනස්සති වත භො ලොකො, යත්‍ර හි නාම විපසයිස්ස හගවතො අරහතො සමමාසමුච්චස්ස අප්පොස්සකකතාය චිත්තං නමති නො ධම්මදෙසනායා”ති. අථ ඛො සො භික්ඛවෙ මහාබ්‍රහ්මා සෙය්‍යථාපි නාම බලවා පුරිසො සමමිඤ්ජිතං වා බාහං පසාරෙය්‍ය, පසාරිතං වා බාහං සමමිඤ්ජය්‍ය, එවමෙව බ්‍රහ්මලොකෙ අන්තරහිතො විපසයිස්ස හගවතො අරහතො සමමාසමුච්චස්ස පුරතො පාතුරහොසි.

91. අථ ඛො සො භික්ඛවෙ මහාබ්‍රහ්මා එකංසං උතතරාසඬං කර්ඤා දකඛිණං ජාත්‍රමණ්ඩලං පුච්චියං නිහන්ඨා,¹ යෙන විපසයි හගවා අරහං සමමාසමුච්චො තෙන ඤජලිං පනාමෙතා විපසයි. හගවතනං අරහතනං සමමාසමුච්චං එතදවොච: “දෙසෙතු හතෙත හගවා ධම්මං, දෙසෙතු සුගතො ධම්මං. සන්ති² සත්තා අප්පරජකච්චාතිකා. අස්සචනතා ධම්මස්ස පරිභායන්ති. හවිස්සන්ති ධම්මස්ස අඤ්ඤාතාරො”ති.

1. අපිසු PTS. මජ්ඣ. 2. නිදහනො - සා, 3. සහසිධ - සා,

89. මහණෙනි, ඉක්බිත්තෙන් හඟවත් අර්හත් විපස්සී සම්මාසම්බුදු රජුට මම දහම් දෙසන්නෙමි නම් මනා ම නු” යි මේ සිත විය. මහණෙනි, එ කල්හි හඟවත් අර්හත් විපස්සී සම්මාසම්බුදු රජුට ‘මා විසින් අවබෝධ කරන ලද මේ ධර්මය ගැඹුරු ය, දුකසේ දුක්ක යුතු ය, දුකසේ අවබෝධ කටයුතු ය, ශාන්තය, ප්‍රණීත ය, තර්කයෙන් බැස ගත නො හැක්කේ ය, සියුම් නුවණැත්තවුන් විසින් දැන ගත යුතු ය. මේ සන්මුච්ච ආලය සංඛ්‍යාත කාමගුණ තෘෂ්ණාවන්ගෙන් සතුටු වන්නේ ය, ආලයයන්හි ඇලුණේ ය, ආලයයන්හි ප්‍රමුදිත ය. ආලයයන්ගෙන් සතුටුවන, ආලයයන්හි ඇලුණ, ආලයයන්හි දැඩි සේ මුදිත වූ සන්මුච්ච විසින් ඉදම්ප්‍රත්‍යායනා ප්‍රතීත්‍යසමුත්පාද නම් වූ යමෙක් ඇද්ද, ඒ මේ කාරණය දක්නට දුෂ්කර ය. සර්වසංස්කාරශමථය, සර්වොපධිප්‍රතිනි:සර්ගය, තෘෂ්ණාක්ෂයය, විරාගය, හිරොධය, නිර්වාණයැ යි කියන ලද යම් මේ දහමෙක් වේ ද, මේ කාරණය ද දුක් ම දුෂ්කර ය. ඉදින් මම දහම් දෙසීමි නම්, අනාහුත් මගේ ඒ දහම් දැන නො ගන්නාහු නම්, එය මා කයට ක්ලමථයෙක් වන්නේ ය. මා කයට වෙහෙසෙක් වන්නේ යැ’ යි මේ සිත විය. මහණෙනි, එපමණක් නො ව වැලිද හඟවත් අර්හත් විපස්සී සම්මාසම්බුදු රජුට පෙර නො ඇසුවිරු, සිතත් සිතත් ආශ්වයඹි එළවන මේ ගාථාවෝ ද වැටහුණහ:

“මා විසින් දුකසේ අවබෝධ කරන ලද ධර්මය ප්‍රකාශ කරන්නට දන් නො සුදුසු ය. (දන් එය පැවැසීමෙන් වන වැඩෙක් නැත) මෙය රාගද්වේෂාදි කෙලෙසුන්ගෙන් මැඩුණුවුන් විසින් සුවසේ අවබෝධ කට හැකි නො වේ. උඩුහොයට යන (නිත්‍යසංඤාදියට විරුද්ධ අනිත්‍ය සංඤාදි වශයෙන් පැවැති) නිපුණ වූ ගැඹුරු වූ දුකසේ දුක්ක යුතු වූ අණු (සුක්ෂම) වූ මේ ධර්මය රාගයෙන් රක් වූ අවිද්‍යාරාගියෙන් ඇවුරුණු සන්වයෝ නො දක්නාහ.”

මහණෙනි, මෙසේ නුවණින් සලකන හඟවත් අර්හත් විපස්සී සම්මාසම්බුදුන්ගේ සිත මන්දෙන්සාහි බවට නැමුණේ ය, දහම් දෙසුමට නො නැමුණේ ය.

90. මහණෙනි, එ කල්හි හඟවත් අර්හත් විපස්සී සම්මාසම්බුදුන්ගේ චින්තසංකල්පනාව සිය සිතින් දැනගැනීමෙන් එක්තරා මහබලකුට “හවත්නි, යම් ලොවෙක හඟවත් අර්හත් විපස්සී සම්මාසම්බුදුන්ගේ සිත මන්දෙන්සාහ බවට නැමේ ද, දහම් දෙසුමට නො නැමේ ද, ඒ ලොකය නැසේම ය. හවත්නි, ඒ ලොකය එකාන්තයෙන් වැනැසේම ය” යි මේ සිත විය. මහණෙනි, එකෙණෙහි ඒ මහබල තෙම ශක්තිමත් පුරුෂයෙක් යම් සේ හැකුලු අත දිගු කරන්නේ ද, දිගු කළ අත හෝ හකුලන්නේ ද, එ සෙයින් ම බලලොවැ අතුරුදහන් වූයේ හඟවත් අර්හත් විපස්සී සම්මාසම්බුදුන් ඉදිරියෙහි පහළ විය.

91. මහණෙනි, ඉක්බිත්තෙන් ඒ මහබල තෙම උතුරුසහ එකස් කොට දකුණු දණමඩල බිමැ හැන හඟවත් අර්හත් විපස්සී සම්මාසම්බුදුන් දෙසට ඇදීලී නමා වැඳ “වහන්ස, හඟවත්හු දහම් දෙසත් වා. සුගත්හු දහම් දෙසත් වා. අල්පරජස්කස්වභාව (පැණැස්හි අල්ප වූ රාගාදිරජස්) ඇති සත්හු ඇත්හ. ඔහු දහම් නො අසන බැවින් පිරිහෙති. දහම් දැන හෙන්නෝ වන්නාහ” යි ඔබට මේ බස් කී ය.

92. අථ ඛො භික්ඛවෙ වීජසසී භගවා අරභං සමමාසමුද්ධො තං මහාබ්භමානා එතදවොච: “මඤ්චෙ ඛො බ්‍රහෙම, එතදභොසී: “යනනු- නාභං ධම්මං දෙසෙය්‍ය”න්ති. තස්ස මඤ්චෙම, එතදභොසී: ‘අධිගතො ඛො මහායං ධම්මො ගමභීරො දුද්දසො දුරනුබොධො සනෙතා පණිනො අතකකාවචරො නිපුණො පණ්ඩිතවෙදනීයො. ආලයාරාමා ඛො පනායං පඡා ආලයරතා ආලයසමුද්දිතා. ආලයාරාමාය ඛො පන පඡාය ආලයරතාය ආලයසමුද්දිතාය දුද්දසං ඉදං යානං යදිදං ඉදපචච්චයතා පටිච්චසමුප්පාදෙ ඉදමි ඛො යානං දුද්දසං යදිදං සබ්බසඛිඛාරසමථො සබ්බුපටිපට්ඨිත්ථස්සග්ගො තණ්හකකියො වීරාගො නිරොධො නිබ්බානං අභාසෙච ඛො පන ධම්මං දෙසෙය්‍යං, පරෙ ච මෙ න ආජානෙය්‍යා; සො මමස්ස කිලමථො, සා මමස්ස වීභෙසා”න්ති. අපිසසුදං මං බ්‍රහෙම ඉමා අනච්ඡරියා ගාථායො පටිභංසු පුබ්බෙ අස්සුතපුබ්බා:

“කිච්ඡන මෙ අධිගතං හලඤ්ඤි පකාසිතුං,
 රාගදෙසපරෙතෙහි නායං ධම්මො සුසමුද්ධො,
 පටිසොතගාමීං නිපුණං ගමභීරං දුද්දසං අණුං
 රාගරක්ඛා න දකඛින්නී තමොකකිඤ්ඤිත ආච්චා”න්ති

ඉතිහ මෙ බ්‍රහෙම පටිසංචිකකිතො අප්පොසසුක්ඛතාය චිත්තං නමි, නො ධම්මදෙසනායා”න්ති.

දුතියමපි ඛො භික්ඛවෙ සො මහාබ්භමා -පෙ- තතියමපි ඛො භික්ඛවෙ සො මහාබ්භමා වීජසසීං භගවනතං අරභනතං සමමාසමුද්ධං එතදවොච: “දෙසෙතු භනෙත භගවා ධම්මං, දෙසෙතු සුගතො ධම්මං, සනති සනතා අපාරජකච්ඡානීතා. අස්සචණතා ධම්මස්ස පටිභායනාසී. භවීස්සන්ති ධම්මස්ස අඤ්ඤානාරො”න්ති.

93. අථ ඛො භික්ඛවෙ වීජසසී භගවා අරභං සමමාසමුද්ධො බ්‍රහ්මනො ච අපේකසනං චිද්දා සනෙතසු ච කාරුඤ්ඤනං පටිච්ච බුද්ධචකඛුනා ලොකං වොලොකෙසී. අද්දසා ඛො භික්ඛවෙ වීජසසී භගවා අරභං සමමාසමුද්ධො බුද්ධචකඛුනා ලොකං වොලොකෙතොතා සනෙත අපාරජකෙකි මාරජකෙකි තිකඛිඤ්ඤියෙ මුදිඤ්ඤියෙ ස්වාකාරෙ ද්වාකාරෙ සුවිඤ්ඤාපයෙ දුවිඤ්ඤාපයෙ අප්පෙකච්චෙව පරලොකච්ඡ්භයදස්සාවීනො විහරන්තෙ, අප්පෙකච්චෙව න පරලොකච්ඡ්භයදස්සාවීනො විහරන්තෙ

1. නමොකකධනෙ ආච්චා ම ඡ සං

92. මහණෙනි, එ කල්හි භගවත් අර්භත් විපස්සී සම්මාසම්බුදුහු ඒ මහබලිහු බණවා, “බ්‍රහ්මය, මට ද ඉදින් මම දහම් දෙසන්නෙම් මනා මැනු” යි මේ සිත විය. “බ්‍රහ්මය, ඒ මට ‘මා විසින් අවබෝධ කරන ලද මේ ධර්මය වූ කලී ගැඹුරු ය, දුකසේ දැක්ක යුතු ය, දුකසේ අනුබෝධ කටයුතු ය, ශාන්ත ය, ප්‍රණීත ය, තර්කයෙන් බැස ගත නො හැකි ය, සියුම් ය, පණ්ඩිතයන් විසින් දත යුතු ය. මේ සත්වප්‍රජාව ආලයාරාමය, (පස්කම්මගුණයෙහි බැඳුණේ ය) ආලයරත ය (පස්කම්මගුණයෙහි ඇඳුණේ ය) ආලයසම්මුදිත ය (පස්කම්මගුණයෙහි සතුටු වූයේ ය). ආලයාරාම වූ ආලයරත වූ ආලයසම්මුදිත වූ සත්ත්වප්‍රජාව විසින් ඉදම්ප්‍රත්‍යයනා ප්‍රතිකාසමුත්පාද සංඛ්‍යාත මේ කාරණය දුකසේ දැක්ක යුතු ය. සියලු සංස්කාරයන්ගේ සංසිද්ධි, සියලු උපධීන්ගේ දුරු ලීම්, තෘෂ්ණාක්ෂයය, විරාගය, නිරෝධය, නිර්වාණය යන මේ කරුණ ද දුකසේ දැක්ක යුතු ය. මමත් දහම් දෙසන්නෙම් නම්, අන්හු මා දෙසන දහම් දැන නො ගන්නාහු නම්, එය මට ක්ලාන්තයෙකි. එය මට වෙහෙසෙකි” යි මේ සිත විය. තව ද බ්‍රහ්මය, පෙර නොඇසුවීරු, සිතත් සිතත් ආශ්වයෑය එලවන මේ ශාථාවෝ මට වැටහුණාහ.

“මා විසින් දුකසේ අවබෝධ කරන ලද ධර්මය ප්‍රකාශ කරන්නට දන් නො සුදුසු ය. රාගද්වේෂාදී කෙලෙසුන්ගෙන් මැඩුණුවන් විසින් මේ ධර්මය සුවසේ අවබෝධ කට හැකි නො වේ. උඩුහොයට (හිවන් කරා) යන සුලු, නිපුණ වූ, ගැඹුරු වූ දුකසේ දැක්ක යුතු වූ, සියුම් වූ මේ ධර්මය රාගයෙන් රත්වූ මොහදුරුදැසින් ඇවුරුණාහු නො දක්නාහ.”

බ්‍රහ්මය, මෙසේ සලකන මගේ සිත අල්පොත්සුක බවට නැමුණේ ය, දහම් දෙසීමට නො නැමුණේ යැ” යි (විපස්සී බුදුහු වදළහ).

මහණෙනි, දෙවෙනි වර ද ඒ මහාබ්‍රහ්ම තෙම ... මහණෙනි, තෙවෙනි වර ද ඒ මහාබ්‍රහ්ම තෙම භගවත් අර්භත් විපස්සී සම්මාසම්බුදු රජුන්ට “වහන්ස, භගවත් තෙමේ දහම් දෙසා වා. සුගත තෙමේ දහම් දෙසා වා. (පැණැස්හි)මද කෙලෙස් රජස් ඇති සත්හු ඇත්හ. දහම් නො අසන බැවින් ඔහු පිරිහෙත්. දහම් දත හෙන්නෝ ඇතිවන්නාහ” යි මෙ බස් කිවු ය.

93. මහණෙනි, එකල භගවත් අර්භත් විපස්සී සම්මාසම්බුදුහු බලිහුගේ අයදනා ද ලැබ, සතුන් කෙරෙහි කරුණාව ද නිසා බුදු ඇසින් ලොව බැලූහ. මහණෙනි, භගවත් අර්භත් විපස්සී සම්මාසම්බුදුහු බුදුඇසින් ලොව බලනුවෝ අල්ප කෙලෙස් රජස් ඇතියන් ද, බොහෝ කෙලෙස් රජස් ඇතියන් ද, කියුණු (සදුහැ ඇ) ඉඳුරන් ඇතියන් ද, මාදු වූ (සැදුහැ ඇ) ඉඳුරන් ඇතියන් ද, (සැදුහැ ඇ) මනා අයුරු ඇතියන් ද, නොමනා අයුරු ඇතියන් ද, සුවසේ අභවනු හැකියන් ද, දුකසේ අභවනු හැකියන් ද, පරලොචන් වරදත් භය වශයෙන් දක්නාසුලු වැ වසන ඇතැම් පුඟුලන් ද, පරලොචන් වරදත් භයවශයෙන් නො දක්නාසුලු ව වසන ඇතැම් පුඟුලන් ද යි මෙසේ නානාවිධ වූ සත්ත්වයන් දුටුහ.

සෙය්‍යථාපි නාම උපප්පිතියං වා පදුමිනියං වා පුණ්ඛරිකිනියං වා අපෙසකච්චානි උපප්පානි වා පදුමාහි වා පුණ්ඛරිකානි වා උදකෙ ජානානි උදකෙ සංවද්ධානි උදකානුග්ගනානි අන්තොනිමුග්ගපොසිනි, අපෙසකච්චානි උපප්පානි වා පදුමානි වා පුණ්ඛරිකානි වා උදකෙන ජනානි උදකෙ සංවද්ධානි සමොදකං ධීනානි, අපෙසකච්චානි උපප්පානි වා පදුමානි වා පුණ්ඛරිකානි වා උදකෙ ජානානි උදකෙ සංවද්ධානි උදකා අච්චිකාම නිට්ඨනති අනුප්පිකානි උදකෙන, එවමෙව ඛො භික්ඛවෙ විපසයි හගවා අරහං සමාසමබ්බද්ධො බුද්ධච්චක්ඛුනා ලොකං වොලොකෙත්තො අද්දස සතෙන අපරප්පකෙඛ මහාරප්පකෙඛ තික්ඛිනිද්දියෙ මුදිනිද්දියෙ ස්වාකාරෙ ආකාරෙ සුච්ඤ්ඤ්‍යපයෙ දුච්ඤ්ඤ්‍යපයෙ, අපෙසකච්චෙව පරලොකච්ඡ්භය-දසසාවිනො විහරන්තෙ, අපෙසකච්චෙ න පරලොකච්ඡ්භයදසසාවිනො විහරන්තෙ.

94. අථ ඛො සො භික්ඛවෙ මහාබ්‍රහ්මා විපසයිසු හගවනො අරහනො සමාසමබ්බද්ධස්ස චෙනසා චෙනොපරිචිතකකමඤ්ඤ්‍යෙ විපසයි. හගවන්තං අරහන්තං සමාසමබ්බද්ධං ගාථාහි අඤ්ඤිහාසී:

“සෙලෙ යථා පබ්බතමුද්ධිතිවසීනො
යථාපි පසෙස ජනනං සමන්තනො,
තථුපමං ධම්මමයං සුමෙධ
පාසාදමාරුක්ඛ සමන්තචක්ඛු,
සොකාවතිණ්ණං ජනනමපෙතසොකො
අචෙකකස්ස ජාතිජරාහිභුතං.
උදෙයිහි වීර විජිතසඛනාම සස්වාහ අණන වීචර ලොකෙ
දෙසස්සු! හගවා ධම්මං අඤ්ඤ්‍යතාරො හවීසසනාති”ති.

95. අථ ඛො භික්ඛවෙ විපසයි හගවා අරහං සමාසමබ්බද්ධො නං මහාබ්‍රහ්මානං ගාථාය අඤ්ඤිහාසී:

“අපාරුතා තෙසං අමතස්ස දාරා
යෙ සොතචන්තො පමුඤ්ඤනතු සද්ධිං
විහිංසසක්ඤ්ඤී පගුණං න භාසී.
ධම්මං පණිතං මනුපෙජ්ජු බ්‍රහෙම”ති.

අථ ඛො සො භික්ඛවෙ මහාබ්‍රහ්මා “කතාවකාසො ඛො’මහි විපසයිනා හගවතා අරහතා සමාසමබ්බද්ධන ධම්මදෙසනායා”ති විපසයි. හගවන්තං අරහන්තං සමාසමබ්බද්ධං අභිවාදෙත්වා පදකඛිණං කත්වා තත්ථෙවනරධාසී.

1. දෙසෙනු PTS.

යම්සේ උපුල්විලෙක හෝ රත්පියුම්විලෙක හෝ හෙළපියුම්විලෙක හෝ ඇතැම් උපුල්හු හෝ රත්පියුම්හු හෝ හෙළපියුම්හු හෝ දියෙහි උපන්නාහු දියෙහි වැඩුණාහු දියෙන් නො නැගුණාහු දිය තුළ ම ඊළි වැඩෙන්නාහු වෙත් ද, ඇතැම් උපුල්හු හෝ රත්පියුම්හු හෝ හෙළ පියුම්හු හෝ දියෙහි උපන්නාහු දියෙහි වැඩුණාහු (දිය මතුපිට) දිය හා සම වැ සිටියාහු වෙත් ද, ඇතැම් උපුල්හු හෝ රත්පියුම්හු හෝ හෙළ පියුම්හු හෝ දියෙහි උපන්නාහු දියෙහි වැඩුණාහු දියෙන් උඩට නැගුණාහු දියෙන් නො තැවරී සිටිත් ද, මහණෙනි, එසේ ම හඟවත් අර්හත් විපස්සී සම්මාසම්බුදුහු බුදු ඇසින් ලොව බලනුවෝ අල්පරජස්ක සත්වයන් ද, මහාරජස්ක සත්වයන් ද, තියුණු ඉඳුරන් ඇති සත්වයන් ද, මොළොක් ඉඳුරන් ඇති සත්වයන් ද, මනා අයුරු ඇති සත්වයන් ද, නොමනා අයුරු ඇති සත්වයන් ද, සුව සේ ඇඟවිය හැකි සත්වයන් ද, දුක සේ ඇඟවිය හැකි සත්වයන් ද, පරලොචත් වරදත් හය විසින් දක්නා සුලු ව වසන ඇතැම් සත්වයන් ද, පරලොචත් වරදත් හය විසින් නොදක්නා සුලු ව වසන ඇතැම් සත්වයන් ද දුටුහ.

94. මහණෙනි, ඉක්බිත්තෙන් ඒ මහාබ්‍රහ්ම තෙම තම සිතීන් හඟවත් අර්හත් විපස්සී සම්මාසම්බුදුන්ගේ චිත්තසංකල්පනාව දැන ඔබට ගාථායෙන් කී ය :

“සෙල්මුවා පව්වක් මතැ සිටියෙක් භාත්පස සිටින දනමුළුව යම්සේ දක්නේ ද, සොඳුරු නුවණ ඇති සමතැසියාණන් වහන්ස, පහ වූ ශොක ඇති ඔබ ඒ සෙල්පව්ව බඳු වූ (ලොවුතුරා) දහම්මුවා පහස අරා, ශොකයට බටුවාවූ ජාතිජරායෙන් මැඩුණු දනමුළුව බලාවදළ මැනැව. දිනු මරයුද ඇති ණයනැති සාර්ථවාහයන් වහන්ස, නැගී සිටිනු මැනැව. ලොවැ සැරිසරනු මැනැව. භාගාවතුන් වහන්ස, දහම් දෙසන්නැ. දහම් දැන ගන්නෝ ඇති වන්නාහ.”

95. මහණෙනි, එකලැ හඟවත් අර්හත් විපස්සී සම්මාසම්බුදුහු ඒ මහාබ්‍රහ්මයාට ගාථායෙන් මෙසේ වදළහ :

“බ්‍රහ්මය, කන් ඇති යම් කෙනෙක් වෙත් නම්, ඔහු සැදහැ මුදත් වා (ශ්‍රද්ධාව යොමු කොට තබන්නා) ඔවුනට අමාදෙර හරන ලදී. නො දහ හෙන්නවුනට දහම් දෙසීම වෙහෙස පමණෙකැ යි හැනීම ඇතියම් ප්‍රභූණ වූ උතුම් දහම් සන්නට නො කීම්.”

මහණෙනි, ඉක්බිත්තෙන් ඒ මහාබ්‍රහ්ම තෙම ‘හඟවත් අර්හත් විපස්සී සම්මාසම්බුදුන් විසින් දම් දෙසනුවට කරන ලද පිළින ඇතියෙම්’ යි හඟවත් අර්හත් විපස්සී සම්මාසම්බුදුන් ආදරයෙන් වැඳ පැදැකුණු කොට එහි ම අතුරුදහන් විය.

96. අථ ඛො භික්ඛවෙ වීපසසීසු හගචන්තො අරහන්තො සමමාසමබ්බද්ධො සමබ්බද්ධො එතදහොසි: “කසසු නු ඛො අහං පඨමං ධම්මං දෙසෙය්‍යං, කො ඉමං ධම්මං ඛියමෙව ආජානිසසති” ති. අථ ඛො භික්ඛවෙ වීපසසීසු හගචන්තො අරහන්තො සමමාසමබ්බද්ධො එතදහොසි: “අයං ඛො ඛණ්ඩො ච රාජපුත්තො තිසෙසා ච පුරොහිතපුත්තො ඛක්ඛුමනියා රාජධානියා පට්ටසනනි පණ්ඩිතා වීයන්තා මෙධාවීන්තො දීඝරත්තං අප්පරජකඛජානිකා. යනනුනාහං ඛණ්ඩො ච රාජපුත්තො තිසසසු ච පුරොහිතපුත්තො පඨමං ධම්මං දෙසෙය්‍යං. තෙ ඉමං ධම්මං ඛියමෙව ආජානිසසනති” ති.

97. අථ ඛො භික්ඛවෙ වීපසසී හගචා අරහං සමමාසමබ්බද්ධො, සෙය්‍යරාපි නාම ඛලවා පුරිසො සමමිඤ්ජන්තං වා බාහං පසාරෙය්‍ය, පසාරිතං වා බාහං සමමිඤ්ජෙය්‍ය, එවමෙව ඛොධිරුක්ඛබ්බුලෙ අනන්තරිනො ඛනද්ධුමනියා රාජධානියා ඛෙමෙ මීගදයෙ පාතුරුහොසි. අථ ඛො භික්ඛවෙ වීපසසී හගචා අරහං සමමාසමබ්බද්ධො දයපාලං ආමන්තෙසි “එහි කං සම දයපාලං ඛනද්ධුමනී රාජධානී පටිසිකා ඛණ්ඩංඤ්ඤා රාජපුත්තං තිසසඤ්ඤා පුරොහිතපුත්තං එවං වදෙහි: “වීපසසී හන්තෙ හගචා අරහං සමමාසමබ්බද්ධො ඛනද්ධුමනී රාජධානී අනුප්පන්නො ඛෙමෙ මීගදයෙ විහරති. සො තුම්හාකං දසුන්තාමො” ති. එවං හන්තෙති ඛො භික්ඛවෙ දයපාලො වීපසසීසු හගචන්තො අරහන්තො සමමාසමබ්බද්ධො පටිසුකා ඛනද්ධුමනී රාජධානී පටිසිකා ඛණ්ඩංඤ්ඤා රාජපුත්තං තිසසඤ්ඤා පුරොහිතපුත්තං එතදවොච; “වීපසසී හන්තෙ හගචා අරහං සමමාසමබ්බද්ධො ඛනද්ධුමනී රාජධානී අනුප්පන්නො ඛෙමෙ මීගදයෙ විහරති, සො තුම්හාකං දසුන්තාමො” ති.

98. අථ ඛො භික්ඛවෙ ඛණ්ඩො ච රාජපුත්තො තිසෙසා චා පුරොහිතපුත්තො හඤ්ඤි හඤ්ඤි යානානි යොජාපෙකා හඤ්ඤං යානං අභිරුහිකා හදෙඤ්ඤි හදෙඤ්ඤි යානෙහි ඛනද්ධුමනියා රාජධානියා නියංසු, යෙන ඛෙමො මීගදයො තෙන පායංසු. යාවනිකා යානසු භූමි යානෙන ගතවා යානා පළෙවරොහිකා පනතිකාච යෙන වීපසසී හගචා අරහං සමමාසමබ්බද්ධො තෙනුපසඛකමීසු. උපසඛකමිකා වීපසසී හගචන්තං අරහන්තං සමමාසමබ්බද්ධො අභිවාදෙකා එකමන්තං නිසීදිංසු. තෙසං වීපසසී හගචා අරහං සමමාසමබ්බද්ධො ආනුප්පබ්බිං කථං කථෙසී, සෙය්‍යච්ඤ; දනකථං සීලකථං සග්ගකථං කාමානං ආදීනවං ඔකාරං සංකීලෙසං නෙක්ඛමෙච ආනිසංසං පකාසෙසී. යද්ද තෙ හගචා අඤ්ඤෙසී කප්පවිත්තෙ මුද්දවිත්තෙ විනිවරණවිත්තෙ උදග්ගවිත්තෙ පසන්නවිත්තෙ, අථ යා බුද්ධානං සාමුක්ඛකසිකා ධම්මදෙසනා නං පකාසෙසී: දුක්ඛං සමුදයං නිරොධං මග්ගං. සෙය්‍යරාපි නාම සුද්ධං වකං අපගගකාලකං සමුදෙව රජනං පතිගණෙය්‍ය, එවමෙව ඛණ්ඩො ච රාජපුත්තො ච තිසසසු ච පුරොහිතපුත්තො තෙමීං යෙව ආසනෙ විරජං වින්මලං ධම්මෙවකඤ්ඤං උදපාදි “යං කිඤ්ඤි සමුදයධම්මං, සබ්බන්තං නිරොධධම්මන්ති”.

96. මහණෙනි, එකල්හි “මම කාට නම් පළමු කොට දහම් දෙසන්නෙමි ද, කවරෙක් මේ දහම වහා අවබෝධ කරන්නේ ද” යි භතවත් අර්භත් විපස්සී සම්මාසම්බුදුන්ට මේ සිත විය. ඉක්බිති භතවත් අර්භත් විපස්සී සම්මාසම්බුදුන්ට “මේ බණ්ඩ නම් රාජපුත්‍ර ද තිස්ස නම් පෙරෙවි පුත් ද යන පණ්ඩිත වූ ව්‍යාක්ත වූ නුවණැති දික් කලක් අල්පරජස්කස්වහාවය ඇති මොහු බන්ධුමතී රාජධානියෙහි වෙසෙත්. බණ්ඩ රාජපුත්‍රයාටත් තිස්ස පෙරෙවිපුත්‍රටත් මම පළමු කොට දහම් දෙසීම නම් මැනැවි. ඔහු මේ දහම වහා ම දැනගන්නාහ” යි මේ සිත විය.

97. මහණෙනි, ඉක්බිති භතවත් අර්භත් විපස්සී සම්මාසම්බුදුන් කාබලැති මිනිසෙක් යම්සේ වක්කළ අත දික් කරන්නේ ද දික් කළ අත වක්කරන්නේ ද එසේම බෝරුක්මුලැ අතුරුදහන් ව බන්ධුමතී රජදහන්හි ක්ෂේම නම් මුවවෙනෙහි පහළ වූහ. මහණෙනි, ඉක්බිතිතෙන් භතවත් අර්භත් විපස්සී සම්මාසම්බුදුන් උයන්පලු බණවා “යහලු දයපාලයෙනි, තෙපි මෙහි එවූ. බන්ධුමතී රජදහන්ට පිවිසූ බණ්ඩ නම් රජපුත්‍රට ද තිස්ස නම් පෙරෙවිපුත්‍රට ද ‘ස්වාමීනි, භතවත් අර්භත් විපස්සී සම්මාසම්බුදුන් බන්ධුමතී රාජධානියට වැඩියාහු ක්ෂේම නම් මාගදවයෙහි වෙසෙති. ඔබ මුඛ (දෙදෙනා) දක්නා කැමැත්තාහ’ යි මෙසේ කියව” යි වදළහ. මහණෙනි ‘එසේ ය, වහන්සැ’ යි කියා උයන්පල් තෙම භතවත් අර්භත් විපස්සී සම්මාසම්බුදුන්ට පිළිවදන් දී බන්ධුමතී රජදහන් වැද, බණ්ඩ නම් රජපුත්‍රට ද තිස්ස නම් පෙරෙවිපුත්‍රට ද “ස්වාමීනි, භතවත් අර්භත් විපස්සී සම්මාසම්බුදුරජහු බන්ධුමතී රජදහන්ට වැඩ බෙම නම් මුවලැවිහි වැඩවෙසෙති. ඔබ මුඛ දෙදෙනා දක්නා කැමැත්තාහ” යි සැල කෙළේ ය.

98. මහණෙනි, එ කල්හි බණ්ඩ රජපුත් ද තිස්ස පෙරෙවිපුත් ද සොළුරු සොළුරු යාන යොදවා, සොළුරු යානාසකට නැග, සොළුරු සොළුරු යානාසන්ගෙන් උපලක්ෂිත වූ බන්ධුමතී රජදහන්හි නික්මුණාහ. ක්ෂේම මාගදවය කරා ගියහ. යානයට සුදුසු බිම යම් තාක් ද එ තාක් යානයෙන් ගොය් (එයින් පසු) යානයෙන් බැස පාගමන් ඇත්තාහු ම භතවත් අර්භත් විපස්සී සම්මාසම්බුදුරජුන් කරා එළැඹියහ. එළැඹ ඔබ වැඳ පසෙක හිඳ ගත්හ. පසෙක හුන් ඔවුන්ට භතවත් අර්භත් විපස්සී සම්මාසම්බුදුන් - දනකථා ද ශීලකථා ද ස්වර්ග කථා ද, කාමයන්ගේ දෙෂ ද ලාමක බව ද කිලිටි බව ද කාමයෙන් කික්මීමේ අනුහස් ද යන පිළිවෙළ කථාව දක්වා වදළහ. භතවත්හු යම් විටෙක නිරෝග සිත් ඇති වූ මොළොක් සිත් ඇති වූ නිවරණරහිත සිත් ඇති වූ ඔඳවැඩි සිත් ඇති වූ පහන් සිත් ඇති වූ ඔවුන් දත්තාහු ද, එ කල්හි දුඛ සමුදය නිරෝධ මාර්ග යන බුදුවරුන්ගේ අනුන් ගෙන් නොඇසූ තවත්ම දැනගත් ස්වයම්භූඥානයෙන් දත් යම් ධර්ම දෙශනාවෙක්වෙද, එය දක්වා වදළහ. යම්සේ පහ වූ කඵපැහැ ඇති පිරිසිදු වස්ත්‍රයෙක් මොනොවට රඳන් උරා ගන්නේ ද, එසේ ම බණ්ඩ නම් රජපුත්‍රට ද තිස්ස නම් පෙරෙවිපුත්‍රට ද එ අස්නෙහි ම “උපැනාසුලු සියල්ල නැසෙනසුලු යැ” යි කෙලෙස්රජස් රහිත, පහ වූ කෙලෙස්මල ඇති දහම් ඇස් පහළවිය.

99. තෙ දිට්ඨධම්මො පක්ඛධම්මො විදිතධම්මො පරියොගාලොධම්මො නිණ්ණවිචික්ඛිතො විගතකථංකථා වෙසාරජ්ජප්පකතා අපරපච්චයා සඤ්ඤාසාසන විපසසිං හගවතො අරහතො සමමාසමුද්ධං එතදවොචුං “අභිකකතනං හතෙන, අභිකකතනං හතෙන, සෙය්‍යථාපි හතෙන නිකක්ඛජ්ජනං වා උකක්ඛජ්ජය්‍ය, පටිච්ඡංනනං වා විචරෙය්‍ය, මුලොසස වා මග්ගං ආවිකෙඛය්‍ය, අක්ඛකාරෙ වා තෙලපජ්ජොතං ධාරෙය්‍ය ‘වකච්චමනො රුපාභි දකඛිනි’ති, එවමෙව හගවතා අනෙකපරියායෙන ධම්මො පකාසිතො, එතෙ මයං හතෙන හගවතං සරණං ගච්ඡාම ධම්මෙඤ්ඤි, ලභෙය්‍යාම මයං හතෙන හගවතො සනතිකෙ පබ්බජ්ජං, ලභෙය්‍යාම උපසම්පදන්ති”.

100. අලඤ්ඤං ඛො භික්ඛවෙව ඛණ්ණො ච රාජපුත්තො නිසෙසා ච පුරොභිතපුත්තො විපසසිසු හගවතො අරහතො සමමාසමුද්ධංසස සනතිකෙ පබ්බජ්ජං, අලඤ්ඤං උපසම්පදං. තෙ විපසසි හගවා අරහං සමමාසමුද්ධො ධම්මියා කථාය සඤ්ඤාසසි සමාදපෙසි සමුත්තජෙසි සමපනංසෙසි. සංඛාරානං ආදිනවං ඕකාරං සංකීලපං හිබ්බානෙ ව ආතිසංසං පකාසෙසි. තෙසං විපසසිනා හගවතා අරහතා සමමාසමුද්ධො ධම්මියා කථාය සඤ්ඤාසසිමානානං සමාදපියමානානං සමුත්තජියමානානං සමපනංසියමානානං න චිරෙසෙව අනුපාද්‍ය ආසවෙහි විතොති විමුච්චිසු.

101. අසෙසාසි ඛො භික්ඛවෙව ඛනඤ්ඤිමනියා රාජධානියා මහාජනකායො චතුරාසීතිපාණසහසාසාති “විපසසි කීර හගවා අරහං සමමාසමුද්ධො ඛනඤ්ඤිමනි රාජධානිං අනුපුත්තො ඛෙමෙ මීගදයෙ විහරති. ඛණ්ණො ච කීර රාජපුත්තො නිසෙසා ච පුරොභිතපුත්තො විපසසිසු හගවතො අරහතො සමමාසමුද්ධංසස සනතිකෙ කෙසමසුං ඕහාරෙඤ්ඤා කාසායාති වජාති අච්ඡාදෙඤ්ඤා අගාරජාමා අනගාරියං පබ්බජිතා”ති. සුඤ්ඤාන තෙසං එතදභොසි: “න හි නුන සො ඕරකො ධම්මවිනයො, න සා ඕරකා පබ්බජ්ජා, යඤ්ඤං ඛො ඛණ්ණො ච රාජපුත්තො නිසෙසා ච පුරොභිතපුත්තො කෙසමසුං ඕහාරෙඤ්ඤා කාසායාති වජාති අච්ඡාදෙඤ්ඤා අගාරජාමා අනගාරියං පබ්බජිතා. ඛණ්ණො ච නාම රාජපුත්තො නිසෙසා ච පුරොභිතපුත්තො විපසසිසු හගවතො අරහතො සමමාසමුද්ධංසස සනතිකෙ කෙසමසුං ඕහාරෙඤ්ඤා කාසායාති වජාති අච්ඡාදෙඤ්ඤා අගාරජාමා අනගාරියං පබ්බජිසානති, කිමඤ්ඤාන මයනති.”

99. ඔහු දුටු සිවුසස් දහම් ඇතියාහු, පැමිණි සිවුසස්දහම් ඇතියාහු, දන්තා ලද සිවුසස් දහම් ඇතියාහු, නුවණින් බැස ගත් සිවුසස් දහම් ඇතියාහු, තිණු සැක ඇතියාහු, පහවූ සංඝය ඇතියාහු, විසාරද බවට පැමිණියාහු. ශාස්තෘශාසනයෙහි පරප්‍රත්‍යය නැතියාහු හඟවත් අර්හත් විපස්සි සම්මාසම්බුදුන්ට “වහන්ස, දම් දෙසු නියා ඉතා මැනැව. වහන්ස, දම් දෙසු නියා ඉතා මැනැව. යම්සේ යටිකුරු කොට තබන ලද්දක් උඩුකුරු කරන්නේ ද, වැසුණු දෑයක් වැස්ම හැර දක්වන්නේ ද, මංවුළා වූවකුට මහ කියන්නේ ද, ‘ඇස් ඇත්තන් රූප දකිති’ යි අදුරෙහි තෙල්පහනක් හෝ දරන්නේ ද, එසේ ම භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් නොයෙක් කරුණින් ධර්මය පැවැසිණ. වහන්ස, ඒ අපි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ද ධර්මය ද සරණ යම්හ. වහන්ස, අපි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වෙත පැවිද්ද ලබමෝ වා, උපසම්පදව ලබමෝ වා” යි මේ බස් පැවැසූහ.

100. මහණෙනි, බණ්ඩ රජපුත් ද තිස්ස පෙරෙවිපුත් ද හඟවත් අර්හත් විපස්සි සම්මාසම්බුදුන් වෙත පැවිද්ද ලදහ, උපසපුච ලදහ. හඟවත් අර්හත් විපස්සි සම්මාසම්බුදුහු ඔවුන්ට දැහැමි කපායෙන් කරුණු දැක්වූහ, එය මොනොවට ගැන්වූහ, එහි ඔවුන් සිත් තියුණු කළහ, එහි සතුටු කළහ. සංස්කාරකයන්ගේ ආදීනව ද ලාමක බව ද කෙලෙසීම ද, නිවනෙහි අනුසස් ද පැවැසූහ. හඟවත් අර්හත් විපස්සි සම්මාසම්බුදුරජුන් විසින් දැහැමි කතාවෙන් කරුණු දක්වනු ලබන, කරුණු ගන්වනු ලබන, එදැහැමි කතායෙහි තියුණු කරනු ලබන, එහි සතුටු කරනු ලබන ඔවුන්ගේ සිත් නොබෝ කල්හි ම උපාදන රහිත ව ආසුච කෙරෙත් මිදිණ.

101. මහණෙනි, බන්ධුමතී රජදහනහි ප්‍රාණින් සුවාසුදහසක් වූ මහ ජනමුළුව “හඟවත් අර්හත් විපස්සි සම්මාසම්බුදුහු බන්ධුමතී රජදහනට වැඩියාහු ක්ෂේම නම් මෘගදවයෙහි වැඩ වෙසෙති. බණ්ඩ රජපුත් ද තිස්ස පෙරෙවිපුත් ද හඟවත් අර්හත් විපස්සි සම්මාසම්බුදුරජුන් වෙතැ කෙහෙ රවුළු බහවා කසාවත් හැඳ ගිහිගෙන් නික්ම පැවිදි වන්න” යි ඇසී ය. ඇසීමෙන් ඔවුන්ට “බණ්ඩ රජපුතුන් තිස්ස පෙරෙවිපුතුන් කෙහෙරවුළු බහවා ගිහිගෙන් නික්ම යම් සස්තෙක පැවිදි වූහු නම්, ඒ දහම්විනය (සස්ත) එසේ මෙසේ එකෙක් නො වේ. ඒ පැවිද්ද ද එසේ මෙසේ එකෙක් නො වේ. බණ්ඩ රජපුතුන් තිස්ස පෙරෙවිපුතුන් ගිහි ගෙන් නික්මැ හඟවත් අර්හත් විපස්සි සම්මාසම්බුදුන් වෙත පැවිදි වූහු නම්, අප පැවිදි වනු අරුම දැ!” යි මේ සිත වී ය.

102. අපං බො සො භික්ඛවෙ මහාජනකායො චතුරාසීතිපාණසහසානි
 බක්ඛමනියා රාජධානියා නික්ඛමිත්වා යෙන බෙමො මීගදයො, යෙන විපසසී
 හගවා අරහං සමොසමුච්ඡෙධො, තෙනුපසඤ්ඤාමිංසු. උපසඤ්ඤාමිත්වා විපසසී
 හගවන්තං අරහන්තං සමොසමුච්ඡෙධං අභිවාදෙත්වා එකමන්තං නිසීදිංසු.
 තෙසං විපසසී හගවා අරහං සමොසමුච්ඡෙධො ආනුජුඛිං කපං කපේසී
 සෙය්‍යාපීදං - දුනකඵං සීලකඵං සංඤ්ඤකඵං, කාමන්තං ආදීනවං ඕකාරං
 සංකිලෙසං, නෙක්ඛමෙම ච ආනිසංසං පකාසෙසී. යදු තෙ හගවා අක්ඛදී
 කලලවිනෙත ඉදුචිනෙත විනීවරණවිනෙත පසන්නවිනෙත, අපං යා බුද්ධානං
 සාමුක්ඛකංසිකා ධම්මදෙසනා තං පකාසෙසී: දුක්ඛං සමුදයං නිරොධං
 මග්ගං. සෙය්‍යාපාපි නාම සුද්ධං වජ්ඣං අපගතකාලකං සමුදෙව රජන්තං
 පටිග්ගණෙකය්‍ය. එවමෙව තෙසං චතුරාසීතිපාණසහසානං තසමිං යෙව
 ආසනෙ විරජං විහමලං ධම්මවක්ඛුං උදපාදි. “යං කිංඤ්ඤි සමුදයධම්මං
 සබ්බන්තං නිරොධධම්මෙනති.”

103. තෙ දිට්ඨධම්මො පත්තධම්මො විදිතධම්මො පරියොගාලනධම්මො
 තිණ්ණවිචිකිල්පා විගතකඵංකඵා වෙසාරජ්ජන්තා අපරප්පච්චයා
 සන්චුසාසනෙ විපසසී හගවන්තං අරහන්තං සමොසමුච්ඡෙධං එතදවොචු:
 “අභික්ඛන්තං හන්තෙ, අභික්ඛන්තං හන්තෙ. සෙය්‍යාපාපි හන්තෙ
 නික්ඛකුජ්ජන්තං වා උක්ඛකුජ්ජන්තං, පටිච්ඡන්තං වා විවරෙය්‍ය, මුලුක්ඛසස වා
 මග්ගං ආවිකෙඛය්‍ය, අක්ඛකාරෙ වා තෙලපජ්ජොතං ධාරෙය්‍ය ‘වක්ඛු-
 මන්තා රුපානි දකඛින්නි’ති එවමෙව හගවතා අනෙකපරියායෙන
 ධම්මො පකාසිතො. එතෙ මයං හන්තෙ හගවන්තං සරණං ගච්ඡාමි
 ධම්මෙකඤ්ච භික්ඛසඤ්ඤාකඤ්ච. ලභෙය්‍යාමි මයං හන්තෙ හගවතො සන්තිකෙ
 පබ්බජ්ජංලභෙය්‍යාමි උපසමපදන්ති, අලච්ඡං බො භික්ඛවෙ තානි චතුරා-
 සීතිපාණං සහසානි විපසසීසස හගවතො අරහතො සමොසමුච්ඡෙධංසස
 සන්තිකෙ පබ්බජ්ජං, අලච්ඡං උපසමපදං.

104. තෙ විපසසී හගවා අරහං සමොසමුච්ඡෙධො ධම්මියා කඵාය
 සන්දසෙසසී සමාදපෙසී සමුනෙතෙපෙසී සමප්පංසෙසී, සඤ්ඤාරානං ආදීනවං
 ඕකාරං සංකිලෙසං නිබ්බානෙ ච ආනිසංසං පකාසෙසී: තෙසං විපසසීනා
 හගවතා අරහතා සමොසමුච්ඡෙධන ධම්මියා කඵාය සන්දසසීයමානානං
 සමාදපීයමානානං සමුනෙතෙපීයමානානං සමප්පංසීයමානානං න විරසෙච
 අනුපාදය ආසවෙහි විතනානි විමුච්චිංසු.

102. මහණෙනි, ඉක්බිත්තෙන් ප්‍රාණින් සුවාසුදහසක් වූ ඒ මහදනමුළුව හඟවත් අර්හත් විපස්සී සම්මාසම්බුදුන් කරා ගියහ. නොස් ඔබ වැඳ පසෙක හිඳ ගත්හ. ඔවුනට හඟවත් අර්හත් විපස්සී සම්මාසම්බුදුහු දනකථා ශීලකථා ස්වර්ගකථා ද, කාමයන්ගේ ආදීනව ද ලාමක බව ද කෙලෙසීම ද, කාමයෙන් නික්මීමෙහි අනුසස් ද යන පිළිවෙළ කතාව වදළහ. හඟවත්හු යම් විටෙක නිරොග සිතැති මොළොක් සිතැති නීවරණරහිත සිතැති ඔදවැඩි සිතැති පහත් සිතැති ඔවුන් දත්තාහු ද, එ කල්හි, දුඛ සමුදය නිරොධ මාර්ග යන බුදුවරුන්ගේ තමන් විසින් ම අවබෝධ කළ යම් ධර්ම දෙශනාවක් ඇද්ද එය පැවැසූහ. යම්සේ පහ වූ කඵපැහැ ඇති පිරිසිදු වස්ත්‍රය මොනොවට රඳන් උරා ගන්නේ ද, එසේ ම ඒ සුවාසුදහසක් ප්‍රාණිනට එ අස්නෙහි ම “උපදනා සුලු යමෙක් ඇත් ද, ඒ සියල්ල නැසෙන සුලු යැ” යි කෙලෙස් රජස් පහ වූ කෙලෙස් මල පහ වූ දහම් ඇස පහළ විය.

103. දුටු සියුසස් දහම් ඇති, පැමිණි සියුසස් දහම් ඇති, දනගත් සියුසස් දහම් ඇති, නුවණින් බැස ගත් සියුසස් දහම් ඇති, තරණය කළ විවිකිච්ඡා ඇති, පහ වූ සැක ඇති, විශාරද බවට පැමිණි, ශාස්තෘශාසනයෙහි පරප්‍රත්‍යය රහිත ඔහු හඟවත් අර්හත් විපස්සී සම්මාසම්බුදුනට “වහන්ස, දෙශනාව ඉතා මැනැව. වහන්ස, දෙශනාව ඉතා මැනැව. වහන්ස, යම්සේ යටිකුරු කොට තබන ලද්දක් උඩුකුරු කරන්නේ ද වැසුණ දැයක් හෝ විවෘත කරන්නේ ද, මං මුළා වූවක්හට මහ හෝ කියන්නේ ද, ‘ඇස් ඇතියන් රූප දකිති’ යි අඳුරේ තෙල්පහනක් හෝ දරන්නේ ද, එපරිද්දෙන් ම භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් නොයෙක් කරුණින් දහම් වදරන ලද්දේ ය. වහන්ස, ඒ අපි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ද ධර්මය ද භික්ෂුසංඝයා ද සරණ යමිහ. වහන්ස, අපි භාග්‍යවතුන් වහන්සේගේ සමීපයෙහි පැවිද්ද ලබමෝ වා, උපසපුව ලබමෝ වා” යි මෙ බස් කීහ. මහණෙනි, ඒ සුවාසු දහසක් මිනිස්සු හඟවත් අර්හත් විපස්සී සම්මාසම්බුදුන් ගේ සමීපයෙහි පැවිද්ද ලැබූහ, උපසපුව ලැබූහ.

104. හඟවත් අර්හත් විපස්සී සම්මාසම්බුදුහු දැහැමිකතායෙන් ඔවුනට කරුණු දක්වූහ. කරුණු ගැන්වූහ, එහි ඔවුන් සිත් නියුණු කළහ, සතුටු කළහ. සංස්කාරයන් ගේ ආදීනව ද, ලාමක බව ද, කෙලෙසීම ද, නිවනෙහි අනුසස් ද පැවැසූහ. හඟවත් අර්හත් විපස්සී සම්මාසම්බුදුන් විසින් දැහැමි කතායෙන් කරුණු දක්වනු ලබන, කරුණු ගන්වනු ලබන, එහි නියුණු කරනු ලබන, සතුටු කරනු ලබන ඔවුන් සිත් නොබෝ කලෙකින් ම උපාදනරහිත ව ආසුවයන්ගෙන් මිදිණ.

105. අසොසාසුං ඛො භික්ඛවෙ, තානි පුරිමානි චතුරාසීතිපබ්බජිත-
 සහසානි: විපසසී කිර හගවා අරහං සමමාසමබ්බදො ඛන්ධුමති රාජධානි.
 අනුපපතො ඛෙමෙ මිගදයෙ විහරති, ධම්මෙකුච කිර දෙසෙති'ති. අථ
 ඛො භික්ඛවෙ, තානි චතුරාසීතිපබ්බජිතසහසානි යෙන ඛන්ධුමති රාජධානි
 යෙන ඛෙමො මිගදයො යෙන විපසසී හගවා අරහං සමමාසමබ්බදො,
 තෙනුපසම්මාසු. උපසම්මාසීතො විපසසී හගවන්තං අරහන්තං
 සමමාසමබ්බදං අභිවාදෙත්වා එකමානං නිසීදිංසු.

106. තෙසං විපසසී හගවා අරහං සමමාසමබ්බදො ආනුසුඤ්ඤා කථං
 කථෙසී-සෙය්‍යථීදං: දනකථං, සීලකථං සඤ්ඤාකථං, කාමානං ආදීනවං
 ඕකාරං සඤ්ඤාලෙසං, තෙකම්මෙච ච ආනිසංසං පකාසෙසී. යදු තෙ හගවා
 අඤ්ඤාසී කලුචිතො මුදුචිතො විනිවරණචිතො උදගචිතො පසන්ත-
 විතො, අථ යා බුද්ධානං සමුක්ඛංසිකා ධම්මදෙසනා, තං පකාසෙසී
 දුක්ඛං සමුදයං නිරොධං මග්ගං. සෙය්‍යථාපි නාම සුද්ධං වඤ්ඤං
 අපගතකාලකං සමුච්චෙව රජනං පටිග්ගං ඤානං, එවමෙච තෙසං
 චතුරාසීතිපබ්බජිතසහසානං තස්මිංකෙච ආසනෙ විරජං විතමලං.
 ධම්මචක්ඛං උදපාදි "යං කිංකරී සමුදයධම්මං සබ්බන්තං නිරොධධම්මන්ති."

107. තෙ දිව්ඤ්ඤා ජනකධම්මා විදිනධම්මා පරියොගාලකධම්මා
 නිශ්චයවිචිකිච්ඡා විගතකථංකථා වෙසාරජ්ජපනතා අපරපචචයා සන්තු-
 සාසනෙ විපසසී හගවන්තං අරහන්තං සමමාසමබ්බදං එතදවොචු:
 "අභිකකන්තං හන්තො, අභිකකන්තං හන්තො..., සෙය්‍යථාපි නාම හන්තො,
 නිකකුජ්ජනං වා උකකුජ්ජය්‍ය, පටිච්ඡන්තං වා විචරෙය්‍ය, මුලභසස වා
 මග්ගං ආවිකෙඛය්‍ය, අන්ධකාරෙ වා තෙලපජ්ජනං ධාරෙය්‍ය 'චක්ඛු-
 මන්තො රුපානි දකඛන්ති'ති, එවමෙච හගවතා අනෙකපරියායෙන ධම්මො
 පකාසිතො. එතෙ මයං හන්තො, හගවන්තං සරණං ගච්ඡාම ධම්මෙකුච
 භික්ඛුසඤ්ඤා. ලභෙය්‍යාම මයං හන්තො, හගවතො සන්තිකෙ පබ්බජ්ජං,
 ලභෙය්‍යාම උපසමපදන්ති." අලඤ්ඤං ඛො භික්ඛවෙ, තානි චතුරාසීති-
 පබ්බජිතසහසානි විපසසීසං හගවන්තො අරහන්තො සමමාසමබ්බදාසං
 සන්තිකෙ පබ්බජ්ජං, අලඤ්ඤං උපසමපදං.

108. තෙ විපසසී හගවා අරහං සමමාසමබ්බදො ධම්මියා කථාය
 සන්දසෙසී සමාදපෙසී සමුක්ඛෙතෙසී සමපහංසෙසී සඤ්ඤාරානං ආදීනවං
 ඕකාරං සඤ්ඤාලෙසං නිබ්බානෙ ච ආනිසංසං පකාසෙසී. තෙසං විපසසීනා
 හගවතා අරහන්තා සමමාසමබ්බදෙන ධම්මියා කථාය සන්දසීසමානානං
 සමාදපියමානානං සමුක්ඛෙතීයමානානං සමපහංසියමානානං න විරසෙච
 අනුපාදය ආසවෙහි විතනානි විමුච්චිංසු.

105. මහණෙනි, ඒ සුවාසුදහසක් පළමු පැවිද්දෝ ‘හගවත් අර්හත් විපස්සි සම්මාසම්බුදුහු බන්ධුමනී රාජධානියට වැඩියාහු ක්ෂේම නම් මාගදවයෙහි වෙසෙත් ල, දහම් ද දෙසත් ල’ යි ඇසූහ. මහණෙනි, ඉක්බිත්තෙන් ඒ සුවාසුදහසක් පැවිද්දෝ බන්ධුමනී රාජධානිය යම් තැනෙක ද, ක්ෂේම මාගදවය යම් තැනෙක ද, හගවත් අර්හත් විපස්සි සම්මාසම්බුදුහු යම් තැනෙක ද, එ තැනට එළැඹියහ. එළැඹ හගවත් අර්හත් විපස්සි සම්මාසම්බුදුන් වැද එක් පසෙක හිඳගත්හ.

106. ඔවුනට හගවත් අර්හත් විපස්සි සම්මාසම්බුදුහු දනකථා ශීලකථා ස්වර්ගකථා ද, කාමයන්ගේ ආදීනව හා ලාමක බව හා කෙලෙසීම ද, කාමයන්ගෙන් නික්මීමෙහි අනුසස් ද දක්වූ වදළහ. යම් විටෙක හගවත්හු නිරෝග සිත් ඇති මොළොක් සිත් ඇති නිවරණ පහ වූ සිත් ඇති ඔදවැඩි සිත් ඇති පහන් සිත් ඇති ඔවුන් දත්තාහු ද, එ කල්හි දුඃඛ සමුදය නිරෝධ මාර්ග යන බුදුවරුන්ගේ අනන්‍ය සාධාරණ වූ යම් ධර්ම දෙශනාවෙක් වෙද එය ප්‍රකාශ කළහ. පහ වූ කඵ පැහැ ඇති ශුද්ධ වස්ත්‍රය යම් සේ මොනොවට රදන් පිළිගන්වේ ද, ඒ සුවාසුදහසක් පැවිද්දනට එ අස්තෙහි ම ‘උපදනා සුලු සියල්ල නැසෙන සුලු යැ’ යි පහ වූ කෙලෙස් රජස් ඇති, පහ වූ කෙලෙස් මල ඇති දහම් ඇස පහළ විය.

107. දුටු දහම් ඇති, පැමිණි දහම් ඇති, දැනගත් දහම් ඇති, බැසගත් දහම් ඇති, තිණු විචිකිචිඡා ඇති, පහ වූ සැක ඇති, විසාරද බවට පැමිණි ශාස්තෘශාසනයෙහි පරප්‍රත්‍යයරහිත වූ ඔහු හගවත් අර්හත් විපස්සි සම්මාසම්බුදුනට “වහන්ස, දෙශනාව ඉතා මැනැවැ, වහන්ස, දෙශනාව ඉතා මැනැව. වහන්ස, යැටිකුරු කොට තබනලද්දක් හෝ යම්සේ උඩුකුරු කරන්නේ ද, වැසුණු දෑසක් හෝ විවෘත කරන්නේ ද, මං මුළු වූවකුට මහ හෝ කියන්නේ ද, ‘ඇස් ඇත්තන් රූප දකිති’ යි අඳුරෙහි තෙල් පහනක් හෝ දරන්නේ ද, එ පරිද්දෙන් ම භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් (අපට) නොයෙක් කරුණින් දහම් පැවැසිණ. වහන්ස, ඒ අපි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ද ධර්මය ද හික්කුසංසයා ද සරණ යමිහ. වහන්ස, අපි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වෙත පැවිද්ද ලබමෝ වා, උපසපුච්ච ලබමෝවා” යි කීහ. මහණෙනි, ඒ සුවාසුදහසක් පැවිද්දෝ හගවත් අර්හත් විපස්සි සම්මාසම්බුදුන් වෙත පැවිද්ද ලදහ. උපසපුච්ච ලදහ.

108. හගවත් අර්හත් විපස්සි සම්මාසම්බුදුහු උනට දැහැමි කතායෙන් කරුණු දැක්වූහ, කරුණු ගැන්වූහ, එහි ඔවුන් සිත් තියුණු කළහ. සතුටු කළහ. සංස්කාරයන්ගේ දෝෂ ද ලාමක බව ද කෙලෙසීම ද, නිවනෙහි අනුසස් ද පැවැසූහ. හගවත් අර්හත් විපස්සි සම්මාසම්බුදුන් විසින් දැහැමි කතායෙන් කරුණු දැක්වූහ, කරුණු ගන්වූහ, එහි තියුණු කරනු ලබන, සතුටු කරනු ලබන ඔවුන්ගේ සිත් නොබෝ කල්හි ම උපාදනරහිතව ආසුචයන්ගෙන් මිදිණ.

109. තෙන ඛො පන භික්ඛවෙ සමයෙන බන්ධුමතියා රාජධානියා මහාභික්ඛුසඛෙසා පටිවසති අධ්‍යයනසංග්‍රහස්ස සහසං. අප් ඛො භික්ඛවෙ විපස්සිස්ස හගවතො අරහතො සමමාසමුච්චස්ස රතොගතස්ස පටිසලලිනස්ස එවං වෙනසො පරිචිතකෙකා උදපාදි: “මහා ඛො එතරභි භික්ඛුසඛෙසා බන්ධුමතියා රාජධානියා පටිවසති අධ්‍යයනසංග්‍රහස්ස සහසං. යනනුනාහං භික්ඛු අනුජානෙය්‍යං ‘වරථ භික්ඛවෙ වාරිකං බහුජනහිතාය බහුජනසුඛාය ලොකානුකම්පාය, අස්ථාය හිතාය සුඛාය දෙවමනුස්සානං. මා එතෙන දෙව අගමීඤ්ඤ, දෙසෙප් භික්ඛවෙ ධම්මං ආදිකල්‍යාණං මජ්ඣෙකල්‍යාණං පරියොසානකල්‍යාණං සාඤ්ඤං සබ්බාසුඤ්ඤං, කෙවලපරිපුණ්ණං පරිසුඤ්ඤං බ්‍රහ්මචරියං පකාසෙප්, සන්ති සන්තා අපපරජකඤ්ඤානිකා, අස්සවණතා ධම්මස්ස පරිභායනති, භවිස්සන්ති ධම්මස්ස අඤ්ඤාතාරො. අපි ව ඡන්තා ඡන්තං වස්සානං අවචයෙන බන්ධුමති රාජධානි උපසඛිකම්භබ්බා පාතිමොකඤ්ඤෙසායා’ති.”

110. අප් ඛො භික්ඛවෙ, අඤ්ඤතරො මහාබ්‍රහ්මා විපස්සිස්ස හගවතො අරහතො සමමාසමුච්චස්ස වෙනසා වෙනොපරිචිතකකමඤ්ඤාය සෙය්‍යථාපි නාම බලවා පුරිසො සමමිඤ්ඤන්තං වා බාහං පසාරෙය්‍ය, පසාරිතං වා බාහං සමමිඤ්ඤෙය්‍ය, එවමෙව බ්‍රහ්මලොකෙ අන්තරහිතො විපස්සිස්ස හගවතො අරහතො සමමාසමුච්චස්ස පුරතො පාතුරහොසී. අප් ඛො සො භික්ඛවෙ, මහාබ්‍රහ්මා එකංසං උන්තරාසඛිතං කරිකා යෙන විපස්සී හගවා අරහං සමමාසමුච්චෙධා තෙනඤ්ඤලිමපනාමෙකා විපස්සිහගවන්තං අරහන්තං සමමාසමුච්චෙධං එතදවොච: “එවමෙනං හගවා, එවමෙන, සුගත, මහා ඛො හතෙන එතරභි භික්ඛුසඛෙසා බන්ධුමතියා රාජධානියා පටිවසති අධ්‍යයනසංග්‍රහස්ස සහසං. අනුජානානු හතෙන හගවා භික්ඛු ‘වරථ භික්ඛවෙ, වාරිකං බහුජනහිතාය බහුජනසුඛාය ලොකානුකම්පාය, අස්ථාය හිතාය සුඛාය දෙවමනුස්සානං, මා එතෙන දෙව අගමීඤ්ඤ, දෙසෙප් භික්ඛවෙ ධම්මං ආදිකල්‍යාණං මජ්ඣෙකල්‍යාණං පරියොසානකල්‍යාණං සාඤ්ඤං සබ්බාසුඤ්ඤං, කෙවලපරිපුණ්ණං පරිසුඤ්ඤං බ්‍රහ්මචරියං පකාසෙප්, සන්ති සන්තා අපපරජකඤ්ඤානිකා, අස්සවණතා ධම්මස්ස පරිභායනති, භවිස්සන්ති ධම්මස්ස අඤ්ඤාතාරො’ති. අපි ව හතෙන, මයං තථා කරිස්සාම යථා භික්ඛු ඡන්තං ඡන්තං වස්සානං අවචයෙන බන්ධුමති රාජධානි උපසඛිකම්භස්සන්ති පාතිමොකඤ්ඤෙසායා’ති. ඉදමවොච භික්ඛවෙ, සො මහාබ්‍රහ්මා, ඉදං වකා විපස්සිහගවන්තං අරහන්තං සමමාසමුච්චෙධං අභිවාදෙකා පදකඛණං කකා තඤ්ඤවන්තරධාසී.

109. මහණෙනි, එ සමයෙහි වනාහි බන්ධුමතී රාජධානියෙහි භික්ෂූන් එක්සිය අටසැටදහසක් වූ මහත් භික්ෂූ සමූහයෙක් වෙසෙයි. මහණෙනි, එ කල්හි හුදෙකලා චිත්තවිවේකයෙන් හුන් හඟවත් අර්හත් විපස්සී සම්මාසම්බුදුන්ට “දන් බන්ධුමතී රාජධානියෙහි භික්ෂූන් එක්සිය අටසැටදහසක් වූ මහත් භික්ෂූ සමූහයෙක් වෙසෙයි. ‘මහණෙනි, බොහෝ දෙනාට හිත පිණිස, බොහෝ දෙනාට සුව පිණිස, ලොවට අනුකම්පායෙන්, දෙවිමිනිස්නට වැඩ පිණිස හිත පිණිස සුව පිණිස සැරි සරවු. දෙදෙනෙක් එක් මගින් නො යවු. මූල කලණ මැද කලණ අග කලණ අරුත් සහිත ව්‍යාඤ්ජන සහිත දහම් දෙසවු. හැම ලෙසින් පිරිපුන් පිරිසිදු (මහ) බඹසර පවසවු. මඳ කෙලෙස් රජස් ඇති සත්හු ඇත්හ. දහම් නො අසනුයෙන් ඔහු පිරිහෙත්. දහම් දැනගන්නෝ ඇති වන්නාහ. වැලි සයක් සයක් හවුරුදු ඉක්මිතැන පාමොක් උදෙසනුවට බන්ධුමතී රාජධානියට එළැඹිය යුතු යැ’ යි මහණුන්ට අනුදන්තෙම් නම් මැනැවැ” යි මෙසේ චිත්තසංකල්පනායෙක් පහළ විය.

110. මහණෙනි, එ කල්හි එක්තරා මහාබ්‍රහ්මයෙක් හඟවත් අර්හත් විපස්සී සම්මාසම්බුදුන්ගේ චිත්තසංකල්පනාව සිය සිතින් දැන, බල ඇති පුරුෂයකහු වක් කළ හෝ අත දික් කරන්නා සේ දික් කළ හෝ අත වක් කරන්නා සේ වහා බඹලොවදී අතුරුදහන් වැ හඟවත් අර්හත් විපස්සී සම්මාසම්බුදුන් ඉදිරියෙහි පහළ විය. මහණෙනි, ඉක්බිති ඒ මහාබ්‍රහ්ම තෙම උතුරුසඟ එකස් කොට, හඟවත් අර්හත් විපස්සී සම්මාසම්බුදුන් දිසාවට දෙහොත් මුදුනැ තබා වැඳ, ‘භාග්‍යවතුන් වහන්ස, එය එසේ ය. සුගතයන් වහන්ස, එය එසේ ය. වහන්ස, දන් බන්ධුමතී රාජධානියෙහි භික්ෂූන් එක්සිය අට සැටදහසක් වූ මහත් බික්සහ වෙසෙයි. වහන්ස, භාග්‍යවතුන් වහන්සේ භික්ෂූන්ට ‘මහණෙනි, බොහෝ දෙනාට හිත පිණිස, බොහෝ දෙනාට සුව පිණිස, ලොවට අනුකම්පායෙන් දෙවිමිනිස්නට වැඩ පිණිස හිත පිණිස සුව පිණිස සැරි සරවු, දෙදෙනෙක් එක් මගින් නො යවු. මහණෙනි, මූලකලණ මැදකලණ, අගකලණ අරුත් සහිත ව්‍යාඤ්ජන සහිත දහම් දෙසවු. හැම ලෙසින් පිරිපුන් පිරිසිදු බඹසර පවසවු. මඳ කෙලෙස් රජස් ඇති සත්හු ඇත්හ. දහම් නො ඇසීමෙන් ඔහු පිරිහෙත්. දහම් දැනගන්නෝ ඇති වන්නාහ’ යි භික්ෂූන්ට අනුදන්නා සේක් වා. වැලි දු වහන්ස, අපි මහණුන් අවුරුදු සයක් සයක් ඇවැමෙන් පාමොක් දෙසනුවට බන්ධුමතී රාජධානියට එළැඹෙන සෙයක් කරන්නමු’ යි මෙ බස් කී ය. මහණෙනි, මහාබ්‍රහ්ම තෙම මෙය කී ය. මෙය කියා හඟවත් අර්හත් විපස්සී සම්මාසම්බුදුන් වැඳ පැදකුණු කොට එහි ම අතුරුදහන් විය.

111. අථ ඛො භික්ඛවෙ, විපසසී භගවා අරහං සුමමාසමුද්දො සායනිකසමයං පතිසලානා වුට්ඨිතො භික්ඛු ආමනෙතයි: ඉධ මයං භික්ඛවෙ, රතොගතස්ස පටිසලුපිනස්ස එවං වෙනසො පරිචිතකොකා උදපාදි: “මහා ඛො එතරභී භික්ඛුසඛස්සා බන්ධුමනියා රාජධානියා පටිවසති අට්ඨසට්ඨිභික්ඛුසතභසසං. යනානුනාහං භික්ඛු අනුජානෙය්‍යං. “වරථ භික්ඛවෙ වාරිකං බහුජනභිතාය බහුජනසුඛාය ලොකානුකම්පාය, අත්ථාය භිතාය සුඛාය දෙවමනුස්සානං. මා එකෙන දෙච අගමීඤ්ඤ. දෙසෙථ භික්ඛවෙ ධම්මං ආදිකල්‍යාණං මජ්ඣෙකල්‍යාණං පරියොසානකල්‍යාණං සාත්ථං සබ්බාඤ්ඤාං කෙවලපරිපුණ්ණං පරිසුද්ධං බ්‍රහ්මචරියං පකාසෙථ. සන්ති සත්තා අපපරජකභිජාතිකා. අස්සවනතා ධම්මස්ස පරිභායනතී. භවිස්සන්ති ධම්මස්ස අඤ්ඤාතාරො. අපි ච ඡන්තං ඡන්තං වස්සානං අච්චයෙන බන්ධුමනී රාජධානී උපසඛකමීතබ්බා පාතිමොක්ඛද්දෙසායා”ති.

112. අථ ඛො භික්ඛවෙ, අඤ්ඤතරො මහාබ්‍රහ්මා මම වෙනසා වෙනොපරිචිතකමඤ්ඤාය සෙය්‍යථාපි නාම බලවා පුරිසො සමමිඤ්ඤානං වා බාහං පසාරෙය්‍ය, පසාරිතං වා බාහං සමමිඤ්ඤාය, එවමෙව බ්‍රහ්මලොකෙ අන්තරභිතො මම පුරතො පාතූරගොසී. අථ ඛො සො භික්ඛවෙ, මහාබ්‍රහ්මා එකංසං උත්තරාසඛිං කරිඤ්ඤායෙනාහං තෙන ඤ්ඤාලිමපනාමෙඤ්ඤා මං එතදවොච “එවමෙනං භගවා, එවමෙනං සුගත, මහ ඛො භනෙත, එතරභී භික්ඛුසඛස්සා බන්ධුමනියා රාජධානියා පටිවසති අට්ඨසට්ඨිභික්ඛුසතභසසං. අනුජානාතු භනෙත, භගවා භික්ඛු “වරථ භික්ඛවෙ, වාරිකං බහුජනභිතාය බහුජන සුඛාය ලොකානුකම්පාය අත්ථාය භිතාය සුඛාය දෙවමනුස්සානං. මා එකෙන දෙච අගමීඤ්ඤ. දෙසෙථ භික්ඛවෙ, ධම්මං ආදිකල්‍යාණං මජ්ඣෙකල්‍යාණං පරියොසානකල්‍යාණං සාත්ථං සබ්බාඤ්ඤාං, කෙවලපරිපුණ්ණං පරිසුද්ධං බ්‍රහ්මචරියං පකාසෙථ සන්ති සත්තා අපපරජකභිජාතිකා අස්සවණතා ධම්මස්ස පරිභායනතී. භවිස්සන්ති ධම්මස්ස අඤ්ඤාතාරො. අපි ච භනෙත, මයං තථා කරිස්සාම, යථා භික්ඛු ඡන්තං ඡන්තං වස්සානං අච්චයෙන බන්ධුමනී රාජධානී උපසඛකමීස්සන්ති පාතිමොක්ඛද්දෙසායා”ති. ඉදමවොච සො භික්ඛව මහාබ්‍රහ්මා, ඉදං වඤ්ඤා මං අභිවාදෙඤ්ඤා පදකම්මං කඤ්ඤා තඤ්ඤොත්තරධායී.

113. “අනුජානාමී භික්ඛවෙ, වරථ වාරිකං බහුජනභිතාය බහුජනසුඛාය ලොකානුකම්පාය, අත්ථාය භිතාය සුඛාය දෙවමනුස්සානං. මා එකෙන දෙච අගමීඤ්ඤ, දෙසෙථ භික්ඛවෙ, ධම්මං ආදිකල්‍යාණං මජ්ඣෙකල්‍යාණං, පරියොසාන කල්‍යාණං සාත්ථං සබ්බාඤ්ඤාං, කෙවලපරිපුණ්ණං පරිසුද්ධං බ්‍රහ්මචරියං පකාසෙථ. සන්ති සත්තා අපපරජකභිජාතිකා. අස්සවණතා ධම්මස්ස පරිභායනතී. භවිස්සන්ති ධම්මස්ස අඤ්ඤාතාරො. අපි ච භික්ඛව, ඡන්තං ඡන්තං වස්සානං අච්චයෙන බන්ධුමනී රාජධානී උපසඛකමීතබ්බා පාතිමොක්ඛද්දෙසායා”ති.

111. මහණෙනි, ඉක්බිති භගවත් අර්භත් විපස්සී සම්මාසම්බුදුහු සවස්වෙලෙහි සමවතින් නැගී සිටියාහු, මහණුන් බණවා මෙය වදළහ: ‘මහණෙනි, මෙහි එකලා වැ විත්තවිචේකයෙන් යුක්ත වූ මට ‘දූන් බන්ධු-මතී රාජධානියෙහි භික්ෂූන් එක්සිය අටසැටදහසක් වූ මහත් භික්ෂූ සමූහ-යෙක් වෙසෙයි. මම භික්ෂූනට ‘මහණෙනි, බොහෝ දෙනාට වැඩ පිණිස බොහෝ දෙනාට සුව පිණිස, ලොවට අනුකම්පා පිණිස දෙවිමිනිස්නට වැඩ පිණිස හිත පිණිස, සුව පිණිස සැරි සරවු. දෙදෙනෙක් එක් මගින් නො යවු. මූලකලණ මැදකලණ අගකලණ අරුත් සහිත ව්‍යාඤ්ජනසහිත දහම දෙසවු. හැම ලෙසින් පිරිසුන් පිරිසිදු බඹසර පවසවු. අල්පරජස්ක ජාතික සත්වයෝ ඇත. ධර්මය නො ඇසීමෙන් ඔහු පිරිහෙත්. දහම දූන-ගන්නෝ ඇති වන්නාහ. වැලි දු හවුරුදු සයක් සයක් ඇවෑමෙන් පාමොක් උදෙසනුවට බන්ධුමතී රාජධානිය එළැඹිය යුතු ය යි භික්ෂූනට අනුදන්තෙමී නමී මැනැවැ’ යි මෙසේ විත්තසංකල්පයෙක් පහළ විය.

112. මහණෙනි, එක්ල්හි මහාබ්‍රහ්මයෙක් සිය සිතින් මගේ විත්ත සංකල්පය දූන බල ඇති මිනිසක්හු වක් කල හෝ අත දික් කරන්නා සේ දික් කළ හෝ අත වක් කරන්නා සේ වහා ම බබලොවින් දතුරුදහන් ව මා ඉදිරියෙහි පහළ විය. මහණෙනි, ඉක්බිති ඒ මහාබ්‍රහ්ම තෙම උතුරු සහ එකස් කොට මා දෙසට දෙහොත් මුදුන් තබා වැද, ‘භාග්‍යවතුන්-වහන්ස, එය එසේ ය. සුගතයන් වහන්ස, එය එසේ ය. වහන්ස, දූන් බන්ධුමතී රාජධානියෙහි භික්ෂූන් එක්සිය අටසැටදහසක් වූ මහත් භික්ෂූ-සමූහයෙක් වෙසෙයි. වහන්ස, භාග්‍යවත්හු ‘මහණෙනි, බොහෝ දෙනාට හිත පිණිස, බොහෝ දෙනාට සුව පිණිස, ලොවට අනුකම්පා පිණිස දෙවිමිනිස්නට වැඩ පිණිස, හිත පිණිස, සුව පිණිස සැරි සරවු. දෙදෙනෙක් එක් මගින් නො යවු. මහණෙනි, මූලකලණ මැදකලණ අගකලණ අරුත් සහිත ව්‍යාඤ්ජනසහිත දහම දෙසවු. හැම ලෙසින් පිරිසුන් පිරිසිදු බඹසර පවසවු. අල්පරජස්ක ජාතික සත්හු ඇත. දහමී නොඅසනුයෙන් ඔහු පිරිහෙත්. දහමී දූන ගන්නෝ ඇති වන්නාහ’ යි භික්ෂූනට අනුදන්ති වා. වැලිදු වහන්ස, යම්සේ භික්ෂූහු හවුරුදු සයක් සයක් ඇවෑමෙන් පාමොක් උදෙසනුවට බන්ධුමතී රාජධානියට එළැඹෙන්නාහු ද, එසේ කරන්නවු’ යි කිය. මහණෙනි, ඒ මහාබ්‍රහ්ම තෙම මෙය කී ය. මෙය කියා මා වැද පැදකුණු කොට එ තන්හි ම අතුරුදහන් විය.

113. මහණෙනි, තොපට අනුදන්තී: ‘බොහෝ දෙනාට වැඩ පිණිස, බොහෝ දෙනාට සුව පිණිස, ලොවට අනුකම්පා පිණිස, දෙවිමිනිස්නට අර්ථ පිණිස, හිත පිණිස, සුව පිණිස සැරි සරවු. දෙදෙනෙක් එක් මගින් නො යවු. මහණෙනි, මූලකලණ මැදකලණ අගකලණ අරුත්සහිත ව්‍යාඤ්ජනසහිත දහම දෙසවු. හැම ලෙසින් පිරිසුන් පිරිසිදු බඹසර පවසවු. අල්පරජස්කජාතික සත්වයෝ ඇත. ඔහු දහමී නො ඇසීමෙන් පිරිහෙත්. දහමී දූනගන්නෝ ඇති වන්නාහ. එතෙකුදු වුවත්, මහණෙනි, හවුරුදු සයක් සයක් ඇවෑමෙන් පාමොක් උදෙසනුවට බන්ධුමතී රාජධානියට එළැඹිය යුතු යැ’ යි (වදළහ.)

114. අථ ඛො භික්ඛවෙ, තික්ඛු යෙභුයොන එකාභෙනෙව ජනපදචාරිකං පක්කමීපුං තෙන ඛො පන භික්ඛවෙ, සමයෙන ජලබ්දිපෙ චතුරාසීතී ආචාරසහසාරාහි භොගතී. එකමනී වසෙස භික්ඛනෙන දෙවතා සඤ්ච මනුසාරාවෙසුං: “නික්ඛනතං ඛො මාරිසා එකං වසං පඤ්චද්භි වසාරාහි සෙසාරාහි, පඤ්චනතං වසාරානං අච්චයෙන බනධුමනී රාජධාරී උපසඛකමිතබ්බා පාතිමොක්ඛද්දෙසායා”ති. දවීසු වසෙසසු භික්ඛනෙනසු දෙවතා සඤ්ච මනුසාරාවෙසුං: “නික්ඛනතාරී ඛො මාරිසා දෙච වසාරාහි, වනාරිද්භි වසාරාහි සෙසාරාහි. චතුනතං වසාරානං අච්චයෙන බනධුමනී රාජධාරී උපසඛකමිතබ්බා පාතිමොක්ඛද්දෙසායා”ති. තිසු වසෙසසු නික්ඛනෙනසු දෙවතා සඤ්ච මනුසාරාවෙසුං: “නික්ඛනතාරී ඛො මාරිසා තිණි වසාරාහි. තිණිද්භි වසාරාහි සෙසාරාහි. තිණිණං වසාරානං අච්චයෙන බනධුමනී රාජධාරී උපසඛකමිතබ්බා පාතිමොක්ඛද්දෙසායා”ති. චතුසු වසෙසසු නික්ඛනෙනසු දෙවතා සඤ්ච මනුසාරාවෙසුං: “නික්ඛනතාරී ඛො මාරිසා වනාරි වසාරාහි. දෙචද්භි වසාරාහි සෙසාරාහි. දවිනතං වසාරානං අච්චයෙන බනධුමනී රාජධාරී උපසඛකමිතබ්බා පාතිමොක්ඛද්දෙසායා”ති. පඤ්චසු වසෙසසු නික්ඛනෙනසු දෙවතා සඤ්ච මනුසාරාවෙසුං: “නික්ඛනතාරී ඛො මාරිසා පඤ්ච වසාරාහි. එකද්භි වසාරං සෙසාරං. එකසං වසාරසං අච්චයෙන බනධුමනී රාජධාරී උපසඛකමිතබ්බා පාතිමොක්ඛද්දෙසායා”ති. ඡසු වසෙසසු භික්ඛනෙනසු දෙවතා සඤ්ච මනුසාරාවෙසුං: “නික්ඛනතාරී ඛො මාරිසා ඡබ්බසාරාහි. සමයොද්භි බනධුමනී රාජධාරී උපසඛකමිතුං පාතිමොක්ඛද්දෙසායා”ති.

115. අථ ඛො තෙ භික්ඛවෙ භික්ඛු, අපෙපකචෙච සකෙන ඉද්ධානුභාවෙන, අපෙපකචෙච දෙවතානං ඉද්ධානුභාවෙන, එකාභෙනෙව බනධුමනී රාජධාරී උපසඛකමීසු පාතිමොක්ඛද්දෙසාය. තත්ථ සුදං භික්ඛවෙ විපසපි භගවා අරහං සමමාසමච්චිද්ධො භික්ඛුසඛෙස එවං පාතිමොක්ඛං උද්දිසති:

“බනති පරමං තපො තිතික්ඛා,
 නිබ්බානං පරමං වදන්ති බුද්ධා.
 න භි පබ්බජිතො පරුපසාරී
 සමණො භොති පරං විගෙග්ගයනො.

සබ්බපාපසං අකරණං කුසලසං උපසම්පද,
 සවිත්තපරියොදපනං එතං බුද්ධානසාසනං.

අනුපවාදෙ අනුපසාරො පාතිමොක්ඛෙ ව සංවරො,
 මත්තඤ්ඤානා ව භත්තසමී පත්තඤ්ච සයනාසනං,
 අධිවිතෙත ව ආයොගො එතං බුද්ධාන සාසනං”ති.

114. මහණෙනි, ඉක්බිත්තෙන් හික්ෂුහු බොහෝ සෙයින් එක් දවසින් ම ජනපදවාරිකායෙහි නික්මුණහ. එ සමයෙහි දඹදිවැ සුවාසුදහසක් ආවාසයෝ වෙති. එක් හවුරුද්දක් ගිය කල 'නිදුකාණනි' එක් හවුරුද්දෙක් ගත විය. දැන් හවුරුදු පසෙක් ඉතිරි ව ඇත. පස් හවුරුද්දක් ඇවෑමෙන් පාමොක් උදෙසනුවට බන්ධුමතී රාජධානියට එළැඹිය යුතුයැ' යි දෙවියෝ ශබ්දනුශ්‍රාවණය කළහ (හඬ නැගූහ). හවුරුදු දෙකක් ගත වූ කල්හි "නිදුකාණනි, දෙහවුරුද්දෙක් ගත විය. දැන් තව සතර හවුරුද්දෙක් ඉතිරි ව ඇත. සතර හවුරුද්දක් ඇවෑමෙන් පාමොක් උදෙසනුවට බන්ධුමතී රාජධානියට එළැඹියැ යුතු යැ" යි දෙවියෝ හඬ නැගූහ. තුන් හවුරුද්දක් ගත කල්හි "නිදුකාණනි, තුන් හවුරුද්දෙක් ගත විය. දැන් තව තුන් හවුරුද්දෙක් ඉතිරි ව ඇත. තුන් හවුරුද්දක් ඇවෑමෙන් පාමොක් උදෙසනුවට බන්ධුමතී රාජධානියට එළැඹිය යුතු යැ" යි දෙවියෝ හඬ නැගූහ. සතර හවුරුද්දක් ගිය කල්හි "නිදුකාණනි, සතර හවුරුද්දෙක් ගත විය. දැන් තව හවුරුදු දෙකක් ඉතිරි ව ඇත. හවුරුදු දෙක ඇවෑමෙන් පාමොක් උදෙසනුවට බන්ධුමතී රාජධානියට එළැඹිය යුතු යැ" යි දෙවියෝ හඬ නැගූහ. පස් හවුරුද්දක් ගත කල්හි "නිදුකාණනි, පස් හවුරුද්දෙක් ගත විය. දැන් එක් හවුරුද්දෙක් ඉතිරි ය. එක් හවුරුද්දක් ඇවෑමෙන් පාමොක් උදෙසනුවට බන්ධුමතී රාජධානියට එළැඹියැ යුතු යැ" යි දෙවියෝ හඬ නැගූහ. හවුරුදු සයක් ඉක්මි කල්හි "නිදුකාණනි, හවුරුදු සයෙක් ගත විය. දැන් පාමොක් උදෙසනුවට බන්ධුමතී රාජධානියට එළැඹෙන්නට කල් වේ" යැ යි දෙවියෝ හඬ නැගූහ.

115. මහණෙනි, එකල්හි ඒ මහණහු, ඇතැම් කෙනෙක් තමන්ගේ ඉදුහ බෙලෙන් ද, තව කෙනෙක් දෙවියන්ගේ ඉදුහ බෙලෙන් ද, බන්ධුමතී රාජධානියට පාමොක් උදෙසනු පිණිස එක් දවසින් ම එළැඹියහ. මහණෙනි, එහි හඟවත් අර්හත් විපස්සී සම්මාසම්බුදුහු හික්ෂුසමාගමයෙහි මෙසේ පාමොක් උදෙසති:

"පරාපකාරත් පරාපවාදත් ඉවැසීම වූ අධිවාසනාක්ෂාන්තිය උතුම් තපස යැ යි ද, නිවන සියල්ලෙන් උතුම් ම දහමැ යි ද බුදුවරු වදාරත්. මෙරමා පෙළන්නේ පැවිද්දෙක් නො වේ ම ය. මෙරමා වෙහෙසනුයේ මහණෙක් නො වේ ම ය.

සියලු පව් නොකරනු ද, කුසල් උපදවනු හා වඩනු ද, සිය සිත පිරිසිදු කරනු ද යන මේ බුදුවරුන්ගේ ශාසනය ය.

මෙරමාහට උපවාද නොකරනු ද, මෙරමා නොපෙළනු ද, පාමොක්හි සංවරය ද, බතෙහි පමණ දැන්ම ද, ගමින් ඇත සෙනස්තෙහි ඇල්ම ද, අධිචිත්තයෙහි (රූපාරූප අටසම්චත්ති) යෙදෙනු ද යන මේ බුදුවරුන්ගේ ශාසනය යි."

116. එකමිදහං භික්ඛවෙ සමයං උක්කට්ඨායං විහරාමී සුභගවනො සාලරාජමූලෙ. තස්ස මඤ්ඤා භික්ඛවෙ, රහොගතස්ස පටිසලලීනස්ස එවං වෙනසො පටිවිකෙකා උදපාදි: ‘න ඛො සො සත්තාවාසො සුලහරුපො යො මයා අනාජකාචුක්ඛෙබ්බො¹ ඉමිනා දීපෙන අද්ධනා අඤ්ඤානු සුඤ්ඤාචා- සෙහි දෙවෙහි. යනනුනාහං යෙන සුඤ්ඤාචාසා දෙවා තෙනුපසෙඛකමෙ- ය්‍යන්ති’.

අථ ඛො අහං² භික්ඛාව සෙය්‍යථාපි නාම බලවා පුරිසො සමිඤ්ඤිතං වා බාහං පසාරෙය්‍ය, පසාරිතං වා බාහං සමිඤ්ඤෙය්‍ය, එවමෙව උක්කට්ඨායං සුභගවනො සාලරාජමූලෙ අනාරභිතො අවිහෙසු දෙවෙසු පාතුරහොසිං.

117. තස්මිං භික්ඛවෙ, දෙවනිකායෙ අනෙකානි දෙවතාසහස්සානි අනෙකානි දෙවතා සතසහස්සානි යෙනාහං තෙනුපසෙඛකමි: සු. උපසෙඛක- මික්ඛා මං අභිවාදෙක්ඛා ‘එකමනනං අට්ඨංසු, එකමනනං ධීනා ඛො භික්ඛවෙ නා දෙවතා මං එතදවොචු: “ඉතො සො මාරිස”³, එකතචුතො කප්පෙ⁴ යං විපසසී හගවා අරහං සමමාසමබ්බද්ධො ලොකෙ උදපාදි. විපසසී මාරිස, හගවා අරහං සමමා සමබ්බද්ධො බන්ධියො ජාතියා අභෙසි බන්ධිය- කුලෙ උදපාදි විපසසී මාරිස, හගවා අරහං සමමාසමබ්බද්ධො කොණ්ඩඤ්ඤා ගොතෙතන අහොසි. විපසසීස්ස මාරිස හගවතො අරහතො සමමාසමබ්බද්ධස්ස අසීතිවිස්සසහස්සානි ආයුප්පමාණං අහොසි. විපසසී මාරිස, හගවා අරහං සමමාසමබ්බද්ධො පාටලියා මූලෙ අභිසමබ්බද්ධො. විපසසීස්ස මාරිස, හගවතො අරහතො සමමාසමබ්බද්ධස්ස බණ්ඩනිස්ස නාම සාවකයුගං අහොසි අඤ්ඤා හද්දයුගං. විපසසීස්ස මාරිස, හගවතො අරහතො සමමාසමබ්බද්ධස්ස තයො සාවකානං සන්තිපාතා අහෙසු: එකො සාවකානං සන්තිපාතො අහොසි අට්ඨසට්ඨිතිකත්ථසතසහස්සං. එකො සාවකානං සන්තිපාතො අහොසි භික්ඛසතසහස්සං. එකො සාවකානං සන්තිපාතො අහොසි අසීතිහික්ඛු සහස්සානි. විපසසීස්ස මාරිස, හගවතො අරහතො සමමාසමබ්බද්ධස්ස ඉමෙ තයො සාවකානං සන්තිපාතා අහෙසු සබ්බෙසංයෙව බිණ්ණාසවානං. විපසසීස්ස මාරිස, හගවතො අරහතො සමමාසමබ්බද්ධස්ස අසොකො නාම භික්ඛ උපට්ඨානො අහොසි අග්ගපට්ඨානො. විපසසීස්ස මාරිස, හගවතො අරහතො සමමාසමබ්බද්ධස්ස බන්ධුමා නාම රාජා පිතා අහොසි. බන්ධුමති නාම දෙවී මාතා අහොසි ජනෙනි. බන්ධුමස්ස රඤ්ඤා බන්ධුමති නාම නගරං රාජධානි අහොසි. විපසසීස්ස මාරිස, හගවතො අරහතො සමමාසමබ්බද්ධස්ස එවං අභිතික්ඛමනං අහොසි, එවං පබ්බජ්ජා, එවං පධානං එවං අභිසමොධි, එවං ධම්මවකකප්පවතනනං. තෙ මයං මාරිස, විපසසීමහි හගවති බ්‍රහ්මචරියං චරික්ඛා කාමෙසු කාමච්ඡන්දා විරාජෙක්ඛා ඉධුප්පනනා’ති. - පෙ -

1. අනාචුක්ඛෙබ්බො - මජ්ඣ. 3. ‘මාරිසා’ - මජ්ඣ.
 2. අථ, ඛො හං - මජ්ඣ. 4. එකතචුතිකප්පෙ - මජ්ඣ.

116. මහණෙනි, මම එක් සමයෙකින් උක්කට්ඨාපුරය සමීපයෙහි වූ ශුභගවනයෙහි මහරුක් මූලා වෙසෙමි. මහණෙනි, එකලා වැ විත්ත-විවේකයෙන් යුක්ත වූ ඒ මට “මේ දීර්ඝකාලය තුළ ශුද්ධාවාසයන් හැර මා නො වුසු විරු අන් සත්වාචාසයෙක් වේ ද, එය සුලභරූප නො වේ (දුර්ලභ ය). ශුද්ධාවාසි දෙවියෝ යම් තැනෙක ඇද්ද එ තැනට එළැ-ඹෙන්නෙමි නම් යෙහෙකැ”යි මෙසේ විත්තසංකල්පනාවෙක් උපන. මහණෙනි, ඉක්බිති මම බල ඇති පුරුෂයෙක් යම්සේ හැකුලු හෝ අත දිගු කරන්නේ ද, දිගු කළ හෝ අත හකුලන්නේ ද, එසේ ම උක්කට්ඨාසයෙහි ශුභගවනයෙහි වෘක්ෂරාජ මූලයෙහි අතුරුදහන් වැ අවිභ දෙවියන් අතුරෙහි පහළ වීමි.

117. මහණෙනි, ඒ දෙවනකාහි නොයෙක් දහස් ගණන් දෙවියෝ, නොයෙක් ලක්ෂ ගණන් දෙවියෝ මා කරා එළැඹුණහ. එළැඹ මා වැද එක් පසෙක සිටියහ. මහණෙනි, එක් පසෙක සිටියාවූ ම ඒ දෙවියෝ මට මෙය කීහ: “නිදුකාණන් වහන්ස, යම් කලෙක හඟවත් අර්හත් විපස්සි සම්මාසම්බුදුහු ලොවැ පහළ වූහ ද, ඒ මෙයින් එක්අනු වන කප ය. නිදු-කාණන් වහන්ස, හඟවත් අර්හත් විපස්සි සම්මාසම්බුදුහු ජාතියෙන් ක්ෂත්‍රිය වූහ, ක්ෂත්‍රියකුලයෙහි උපන්න. නිදුකාණන් වහන්ස, හඟවත් අර්හත් විපස්සි සම්මාසම්බුදුහු ගෝත්‍රයෙන් කෞණ්ඩඤ්ඤ වූහ. නිදුකාණන් වහන්ස, හඟවත් අර්හත් විපස්සි සම්මාසම්බුදුහු ආයුෂප්‍රමාණය වස් අසුදහසෙක් විය. නිදුකාණන් වහන්ස, හඟවත් අර්හත් විපස්සි සම්මා-සම්බුදුහු පළොල් රුක්මුලා බුදු වූහ. නිදුකාණන් වහන්ස, හඟවත් අර්හත් විපස්සි සම්මාසම්බුදුන්හට බණ්ඩ කිසස නම් හදුයුගල වූ අගසවු යුවලෙක් විය. නිදුකාණන් වහන්ස, හඟවත් අර්හත් විපස්සි සම්මා-සම්බුදුන්ගේ සච්චන් පිළිබඳ තුන් සන්නිපාත කෙනෙක් වූහ: සච්චන් පිළිබඳ එක් සන්නිපාතයෙක් භික්ෂූන් එක්සිය අටසැට දහසෙක් විය. සච්චන්ගේ එක් සන්නිපාතයෙක් භික්ෂූන් සියදහසෙක් විය. සච්චන්ගේ එක් සන්නිපාතයෙක් භික්ෂූන් අසුදහසෙක් විය. නිදුකාණන් වහන්ස, හඟවත් අර්හත් විපස්සි සම්මාසම්බුදුන්ගේ හැම දෙන ම රහතුන් වූ ශ්‍රාවක-යන් පිළිබඳ මේ තුන් සන්නිපාත කෙනෙක් වූහ. නිදුකාණන් වහන්ස, හඟවත් අර්හත් විපස්සි සම්මාසම්බුදුහුට අශොක නම් භික්ෂු අග උපස්ථායක වූ උවටු විය. නිදුකාණන් වහන්ස, හඟවත් වූ අර්හත් වූ විපස්සි සම්මා සම්බුදුන්ගේ පිය තෙම බන්ධුමත් නම් රජ වී ය. වැදු මැණියෝ බන්ධුමති නම් දේවි වූහ. බන්ධුමත් රජහුගේ රාජධානිය බන්ධුමති නම් නගරය විය. නිදුකාණන් වහන්ස, හඟවත් වූ අර්හත් වූ විපස්සි සම්මාසම්බුදුන්ගේ අභිනිෂ්ක්‍රමණය මෙසේ විය. පැවිද්ද මෙසේ විය. ප්‍රධන් වියඝී වැසීම මෙසේ විය. අභිසමෙක්ඛාධිය මෙසේ විය. දම්සක් පැවැත්වීම මෙසේ විය. නිදුකාණන් වහන්ස, ඒ අපි විපස්සි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ කෙරෙහි බලසර වැස කාමයන්හි කාමච්ඡන්දය දුරු කොට මෙහි උපන්නමෝ යැ”යි (සැළ කළහ)....

118. තස්මිංයෙව ඛො භික්ඛවෙ දෙවනිකායෙ අනෙකාභි දෙවනාසහසසාභි අනෙකාභි දෙවනාසහසසාභි යෙනාහං තෙනුපසඛකම්භු. උපසඛකම්භා මං අභිවාදෙඤා එකමන්තං අට්ඨංසු. එකමන්තං ධීතා ඛො භික්ඛවෙ තා දෙවනා මං එතදවොචුං:

“ඉමස්මිං යෙව ඛො මාරිස¹, හද්දකපෙප හගවා එතරභි අරහං සමමාසමබ්බුද්ධො ලොකෙ උප්පනෙතා. හගවා මාරිස, ඛතභියො ජාතියා, ඛතභියකුලෙ උප්පනෙතා. හගවා මාරිස ගොතමො ගොතෙතන. හගවතො මාරිස, අප්පකං ආයුප්පමාණං පරිත්තං ලග්ගකං,² යො විරං ජීවති සො වසසහනං, අප්පං වා භියොගා. හගවා මාරිස අසස්සස්ස මුලෙ අභිසමබ්බුද්ධො. හගවතො මාරිස, සාරිපුත්තමොගගලලානා³ නාම සාවකයුගං අඤ්ඤා හද්දයුගං. හගවතො මාරිස, එකො සාවකානා සනභිපාතො අහොසි අසිස්තෙළසාභි භික්ඛුසනාභි හගවතො මාරිස, අයං එකො සාවකානා සනභිපාතො අහොසි සබ්බෙසංයෙව ධීණාසවානං. හගවතො මාරිස, ආනඤ්ඤා භික්ඛු උප්ඨාතො⁴ අගගුප්ඨාතො. හගවතො මාරිස, සුදෙඤාදනො නාම රාජාපිතා,⁴ මායා නාමදෙවි මානා⁴ ජනෙතභි. කපිලවකපු නාම නගරං රාජධානි. හගවතො මාරිස, එවං අභිතික්ඛමන්තං අහොසි, එවං පබ්බජ්ජා, එවං පධානං, එවං අභිසංඛොධි, එවං ධම්මෙවකකප්පවත්තනං. තෙ මයං මාරිස, හගවති බුභමවරියං චරිතො කාමෙසු කාමච්ඡද්දං විරාජෙඤා ඉබ්බප්පන්තා”ති.

119. අථ ඛවාහං භික්ඛවෙ, අවිහෙති දෙවෙහි සද්ධිං යෙන අතප්පා දෙවා තෙනුපසඛකම්භිං -පෙ-^{*} අථ ඛවාහං භික්ඛවෙ, අවිහෙති ච දෙවෙහි අතප්පෙහි ච දෙවෙහි සද්ධිං යෙන සුදස්සා දෙවා තෙනුපසඛකම්භිං -පෙ- අථ ඛවාහං භික්ඛවෙ, අවිහෙති ච දෙවෙහි අතප්පෙහි ච දෙවෙහි සුදස්සෙහි ච දෙවෙහි සද්ධිං යෙන සුදස්සි දෙවා තෙනුපසඛකම්භිං. -පෙ- අථ ඛවාහං භික්ඛවෙ, අවිහෙති ච දෙවෙහි අතප්පෙහි ච දෙවෙහි සුදස්සෙහි ච දෙවෙහි සුදස්සිහි ච දෙවෙහි සද්ධිං යෙන අනනිට්ඨා දෙවාතෙනුපසඛකම්භිං තස්මිං භික්ඛවෙ, දෙවනිකායෙ අනෙකාභි දෙවනාසහසසාභි අනෙකාභි දෙවනා සහසසාභි යෙනාහං තෙනුපසඛකම්භු. උපසඛකම්භා මං අභිවාදෙඤා එකමන්තං අට්ඨංසු. එකමන්තං ධීතා ඛො භික්ඛවෙ, තා දෙවනා මං එතදවොචුං: ‘ඉතො සො මාරිස, එකනචුතො කප්පො යං විපසසි හගවා අරහං සමමාසමබ්බුද්ධො ලොකෙ උදපාදි -පෙ-^{*}

1. මාරිසා, - මජ්ඣං. 3. සාරිපුත්තමොගගලලානා, - PTS
2. ඉබ්බං, - PTS 4. අහොසි - මජ්ඣං.
* පෙයාලමුඛෙන සංයුත්තං හෙට්ඨා වුත්තනංයෙන වෙදිතබ්බං.

118. මහණෙනි, ඒ දෙව නකාහි ම නොයෙක් දහස් ගණන් දෙවියෝ, නොයෙක් ලක්ෂ ගණන් දෙවියෝ මා වෙත ආහ. අවුත් මා වැඳ එක් පසෙක සිටියාහ. මහණෙනි, එක් පසෙක සිටියා වූ ම ඒ දෙවියෝ මට මෙය කීහ:-

“නිදුකාණන් වහන්ස, දැන් මේ බදුරු කපෙහි ම හඟවත් අර්භත් සම්මාසම්බුදුහු ලොවැ පහළ වූවාහු වෙති. නිදුකාණන් වහන්ස, භාග්‍ය-වතුන් වහන්සේ ජාතියෙන් ක්ෂත්‍රිය සේක, ක්ෂත්‍රියකුලයෙහි උපන් සේක. නිදුකාණන් වහන්ස, භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ගොත්‍රයෙන් ගෞතම වන සේක. නිදුකාණන් වහන්ස, භාග්‍යවතුන් වහන්සේගේ ආයුෂ්ප්‍රමාණය අල්පය, ලඝු ය. යමෙක් (මෙ සමයෙහි) බොහෝ කල් ජීවත් වන්නේ නම්, හේ සිය හවුරුද්දක් ජීවත් වෙයි. එයට වැඩි නම් ස්වල්පයකි. නිදුකාණන් වහන්ස, භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ඇසතු රුක් මුලු බුදු වූ සේක. නිදුකාණන් වහන්ස, භාග්‍යවතුන් වහන්සේගේ සැරියුත් මුගලන් නම් හදුයුගල වූ අක්සවු යුවලෙක් වේ. නිදුකාණන් වහන්ස, භාග්‍යවතුන් වහන්සේට හික්ෂුන් එක්දහස්දෙසිය පණසක් වූ සව්වන්ගේ එක් සන්තිපාතයෙක් විය. නිදුකාණන් වහන්ස, භාග්‍යවතුන් වහන්සේට හැම දෙනා ම රහතුන් වූ සව්වන්ගේ මේ එක් ම සන්තිපාතය විය. නිදුකාණන් වහන්ස, භාග්‍ය-වතුන් වහන්සේට ආනන්ද නම් හික්ෂු තෙම අග්‍රොපස්ථායක වූ උච්චු වේ. නිදුකාණන් වහන්ස, ශුද්ධොදන නම් රජ භාග්‍යවතුන්වහන්සේගේ පියා ය. මායා නම් දෙවි වැදූ මවු ය. කිඹුල්වත් නම් පුර රජදහන ය. නිදුකාණන් වහන්ස, මෙසේ භාග්‍යවතුන් වහන්සේගේ අභිනිෂ්ක්‍රමණය විය, මෙසේ පැවිද්ද විය, මෙසේ ප්‍රධන් වැඩීම විය, මෙසේ අභිසම්බෝධිය විය, මෙසේ දම්සක්පැවැත්වීම විය. නිදුකාණන් වහන්ස, ඒ අපි භාග්‍ය-වතුන් වහන්සේ කෙරෙහි බඹසර වැස කාමයන්හි කාමච්ඡන්දය දුරු කොට මෙහි උපනුම්භ” යි (කීහ.)

119. මහණෙනි, ඉක්බිති මම් අවිභ දෙවියන් හා අනප්ප දෙවියන් කරා ගියෙමි...මහණෙනි ඉන් පසු මම් අවිභ දෙවියන් ද අනප්ප දෙවියන් ද හා සුදස්ස දෙවියන් කරා ගියෙමි...මහණෙනි, ඉන් පසු මම් අවිභ දෙවියන් ද අනප්ප දෙවියන් ද සුදස්ස දෙවියන් ද කැටුව සුදස්සී දෙවියන් කරා ගියෙමි... මහණෙනි, ඉන් පසු මම් අවිභ දෙවියන් ද අනප්ප දෙවියන් ද සුදස්ස දෙවියන් ද සුදස්සී දෙවියන් ද කැටුව අකනිට්ඨක දෙවියන් වෙත ගියෙමි. මහණෙනි, ඒ දෙවි නකාහි නොයෙක් දහස්ගණන් දෙවියෝ නොයෙක් ලක්ෂ ගණන් දෙවියෝ මා කරා ආහ. අවුත් මා වැඳ එකත්පස් වැ සිටියහ. මහණෙනි, එකත්පස් වැ සිටියා වූ ඒ දෙවියෝ “නිදුකාණන් වහන්ස, හඟවත් අර්භත් විපස්සී සම්මාසම්බුදුහු යම් සමයෙක ලොව පහළ වූහු ද, ඒ මෙයින් යට එකානු වන කප යැ...යි කීහ.

120. තස්මිං යෙව ඛො භික්ඛවෙ, දෙවනිකායෙ අනෙකානි දෙවතාසහසානි අනෙකානි දෙවතාසතසහසානි යෙනාහං තෙනුපසඛකමිසු. උපසංකමීතො මං අභිවාදෙතො එකමනනං අඛංසු. එකමනනං ධීතා ඛො භික්ඛවෙ, තා දෙවතා මං එතදවොචුං: ඉතො ඛො මාරිස, එකතිංසෙ කප්පෙ යං සිඛි හගවා ලොකෙ උදපාදි -පෙ- තෙ මයං මාරිස, සිඛිමහි හගවති බ්‍රහ්මචරියං -පෙ- ඉධුපපනනා. සො යෙව ඛො මාරිස, එකතිංසො කප්පො යං වෙසසභු හගවා ලොකෙ උදපාදි -පෙ- තෙ මයං මාරිස, වෙසසභුමහි හගවති බ්‍රහ්මචරියං චරිතො -පෙ- ඉධුපපනනා. -ඉමස්මිං යෙව ඛො මාරිස, හද්දකප්පෙ කකුසන්ධො හගවා ලොකෙ උදපාදි -පෙ- තෙ මයං මාරිස, කකුසන්ධමහි හගවති බ්‍රහ්මචරියං චරිතො -පෙ- ඉධුපපනනා. ඉමස්මිං යෙව මාරිස, හද්දකප්පෙ කොණාගමනො හගවා ලොකෙ උදපාදි -පෙ- තෙ මයං මාරිස, කොණාගමනමහි හගවති බ්‍රහ්මචරියං චරිතො -පෙ- ඉධුපපනනා. ඉමස්මිං යෙව මාරිස, හද්දකප්පෙ කසසපො හගවා ලොකෙ උදපාදි -පෙ- තෙ මයං මාරිස, කසසපමහි හගවති බ්‍රහ්මචරියං චරිතො කාමෙසු කාමච්ඡන්දං විරාජෙතො ඉධුපපනනා'ති.

121. තස්මිං යෙව ඛො භික්ඛවෙ, දෙවනිකායෙ අනෙකානි දෙවතාසහසානි අනෙකානි දෙවතාසතසහසානි යෙනාහං තෙනුපසඛකමිසු. උපසඛකමීතො මං අභිවාදෙතො එකමනනං අඛංසු. එකමනනං ධීතා ඛො භික්ඛවෙ, තා දෙවතා මං එතදවොචුං: “ඉමස්මිං යෙව ඛො මාරිස, හද්දකප්පෙ හගවා එතරහි අරහං සම්මාසලුඤ්ඤො ලොකෙ උප්පනනො -පෙ- තෙ මයං මාරිස, හගවති බ්‍රහ්මචරියං චරිතො කාමෙසු කාමච්ඡන්දං විරාජෙතො ඉධුපපනනා'ති,

122. ඉති ඛො භික්ඛවෙ, තථාගතසෙසවෙසා ධම්මධාතු සුප්පට්ඨි-ඤ්ඤා යසා ධම්ම ධාතුයා සුප්පට්ඨිඤ්ඤා තථාගතො අනිතෙ බ්‍රහ්මෙ පරිනිබ්බුතෙ ඡින්නපපඤ්ඤෙ ‘ඡින්නච්චුමෙ පරියාදින්නච්චෙ, සබ්බදු-කඛචිතීවතෙ ජාතිතොපි අනුසාරති, නාමතොපි අනුසාරති, ගොතතොපි අනුසාරති, අයුප්පමාණතොපි අනුසාරති සාවකයු-ගතොපි ආනුසාරති, සාවකසන්තිපාතතොපි අනුසාරති “එවං-ජව්වා තෙ හගවනො අහෙසුං ඉතිපි, එවංනාමා, එවංගොතනා, එවංසීලා, එවංධම්මා, එවංපඤ්ඤා, එවංවිහාරි, එවංවිමුත්තා තෙ හගවනො අහෙසුං ඉතිපි'ති. දෙවතා'පි තථාගතසස එකමසං ආරොචෙසුං යෙන තථාගතො අනිතෙ බ්‍රහ්මෙ පරිනිබ්බුතො -පෙ- අනුසාරති -පෙ- එවංවිමුත්තා තෙ හගවනො අහෙසුං ඉතිපි'ති.

ඉදමචොච හගවා අත්තමනා තෙ භික්ඛු හගවනො භාසිතං අභිනන්දුන්ති.

මහාපදනසුත්තං නිට්ඨිතං පස්මං.

120. මහණෙනි, ඒ දෙවනකාහි ම නොයෙක් දහස් ගණන් නොයෙක් උක්ෂ ගණන් දෙවියෝ මා වෙත ඵලැඹියහ. ඵලැඹි මා වැද එකත්පස් ව සිටියහ. මහණෙනි, එකත්පස් ව සිටියාවූ ඒ දෙවියෝ මට මෙය කීහ: “නිදුකාණන් වහන්ස, යම් සමයෙකහි හඟවත් අර්භත් සිඛි සම්මාසම්බුදුහු ලොවැ පහළ වුහු ද, ඒ මෙයින් යට එක්තිස් වන කප ය...නිදුකාණන් වහන්ස, මේ අපි හඟවත් අර්භත් සිඛි සම්මාසම්බුදුන් කෙරෙහි බඹසර වැස...මෙහි උපනුමිහ. නිදුකාණන් වහන්ස, යම් සමයෙක හඟවත් අර්භත් වෙස්සහු සම්මාසම්බුදුහු ලොවැ වුහු ද, ඒ මෙයින් යට ඒ එක්තිස්වන කප මය...නිදුකාණන් වහන්ස, ඒ අපි හඟවත් වෙස්සහු සම්මාසම්බුදුන් කෙරෙහි බඹසර වැස...මෙහි උපනුමිහ”යි කී හ. නිදුකාණන් වහන්ස, මේ බදුරු කපෙහි ම හඟවත් අර්භත් කකුසන්ධ සම්මාසම්බුදුහු ලොවැ පහළ වුහු ... නිදුකාණන් වහන්ස, ඒ අපි කකුසන්ධ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වෙත බඹසර වැස ... මෙහි උපනුමිහ. නිදුකාණන් වහන්ස, මේ බදුරු කපෙහි ම හඟවත් අර්භත් කොණාගමන සම්මාසම්බුදුහු ලොවැ පහළ වුහු ... නිදුකාණන් වහන්ස, ඒ අපි කොණාගමන භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වෙත බඹසර වැස ... මෙහි උපනුමිහ. නිදුකාණන් වහන්ස, මේ බදුරුකපෙහි ම හඟවත් අර්භත් කාශ්‍යප සම්මාසම්බුදුහු ලොවැ පහළ වුහු ... ඒ අපි කාශ්‍යප භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වෙත බඹසර වැස කාමච්ඡන්දය දුරු ලා මෙහි උපනුමිහ”යි කීහ.

121. මහණෙනි, ඒ දෙවනකාහි ම නොයෙක් දහස් ගණන් දෙවියෝ, නොයෙක් උක්ෂ ගණන් දෙවියෝ මා වෙත ඵලැඹියහ. ඵලැඹි මා වැද එකත්පස් වැ සිටියහ. මහණෙනි, එකත්පස්ව සිටියාවූ ඒ දෙවියෝ මට “නිදුකාණන් වහන්ස, මේ බදුරුකපෙහි ම අර්භත් සම්මාසම්බුදු වූ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ලොවැ පහළ වූ සේක ... නිදුකාණන් වහන්ස, මුඛ කෙරෙහි බඹසර වැස කාමයන්හි කාමරාගය දුරු කොට මෙහි උපනුමිහ”යි මෙය කීහ.

122. මහණෙනි, මෙසේ යම් ධර්මධාතුවක් මොනොවට පිළිවිදි බැවින් තථාගත තෙමේ “ඒ හඟවත්හු මෙ නම් ජාතියෙහි උපන්හ සී ද, මෙ නම් ඇත්තෝ, මෙ නම් ගොත්‍ර ඇත්තෝ, මෙබඳු ධර්ම ඇත්තෝ, මෙබඳු ප්‍රඥා ඇත්තෝ, මෙබඳු විහරණ ඇත්තෝ, මෙබඳු විමුක්ති ඇත්තෝ වූහ”යි පිරිනිවියාවූ, සිද්ධාලද ප්‍රපඤ්ච ඇති, සිද්ධාලද වර්තම ඇති, ක්ෂිණ කරන ලද තුන් වට ඇති, සියලු දුක් ඉක්මවූ අතීත බුදුවරුන් ජාති විසිනුත් සිහි කෙරේ ද, නාම විසිනුත් සිහි කෙරේ ද, ගොත්‍ර විසිනුත් සිහි කෙරේ ද, ආයුෂ්ප්‍රමාණ විසිනුත් සිහි කෙරේ ද, ශ්‍රාවකයුග විසිනුත් සිහි කෙරේ ද, ශ්‍රාවකසන්තිපාත විසිනුත් සිහි කෙරේ ද, මහණෙනි, තථාගත බුදුන් විසින් ම ඒ ධර්මධාතුව මොනොවට පිළිවිදිනා ලද්දේ ය. ... ‘ඒ හඟවත්හු මෙබඳු විමුක්ති ඇත්තෝ වූ හ’යි ද තථාගත බුදුහු පිරිනිවියා වූ අතීත බුදුවරුන් යමෙකින් සිහි කෙරෙද්ද...දෙවියෝත් මෙ කරුණ තථාගත බුදුන්ට දැන්වූහ.

භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මෙය වදළ සේක. ඒ භික්ෂුහු සතුටු සිතැත්තාහු භාග්‍යවතුන් වහන්සේගේ දේශනාව පිළිගත්හ.

පළමු වන මහාපදන සූත්‍රය නිමිසේ යි.

2.

මහානිදනසුත්තං

1. එවං මෙ සුතං: එකං සමයං හගවා කුරුසු වීහරති කමමාසදමම.¹ නාම කුරුනං නිගමො. අප් ඛො ආයසමා ආනජෙදු යෙන හගවා තෙනුපසඤ්ඤමී, උපසඤ්ඤමීකවා හගවන්තං අභිවාදෙද්වා එකමන්තං නිසීදී. එකමන්තං නිසී-න්තා ඛො ආයසමා ආනජෙදු හගවන්තං එතදවොච: “අච්ඡරියං හනෙන, අධිභුතං හනෙන, යාවගඡේරො වායං හනෙන, පට්ඨවසමුප්පාදෙ ගමඡීරාවහාසො ච. අප් ච පන මෙ උත්තානකුන්තානකො වීය බායතී”ති.

2. මා හෙවං ආනජද අවච, මා හෙවං ආනජද අවච, ගමඡීරො වායං ආනජද පට්ඨවසමුප්පාදෙ ගමඡීරාවහාසො ච. එතස්ස ආනජද, ධම්මස්ස අනන්තබොධා අප්පට්ඨෙධා එවමයං පජා තන්තාකුලකජාතා ගුලාගුණඤ්ඤජාතා² මුඤ්ජබ්බජභුතා³ අපායං දුක්ඛති විනිපාතං සංසාරං නාතිවන්ති.

3. අසී ඉදප්පච්චයා ජරාමරණන්ති ඉති පුට්ඨෙන සතා ආනජද, අසීති⁴ස්ස වචනීයං. කම්පච්චයා ජරාමරණන්ති ඉති චෙ වදෙය්‍ය, ජාතිපච්චයා ජරාමරණන්ති ඉච්චස්ස වචනීයං.

අසී ඉදප්පච්චයා ජාතීති ඉති පුට්ඨෙන සතා ආනජද, අසීති⁴ස්ස වචනීයං. කම්පච්චයා ජාතීති ඉති චෙ වදෙය්‍ය, හච්චචයා ජාතීති ඉච්චස්ස වචනීයං.

අසී ඉදප්පච්චයා හවො⁵ති ඉති පුට්ඨෙන සතා ආනජද, අසීති⁴ස්ස වචනීයං. කම්පච්චයා හවො⁵ති ඉති චෙ වදෙය්‍ය, උපාදනපච්චයා හවො⁵ති ඉච්චස්ස වචනීයං.

අසී ඉදප්පච්චයා උපාදනන්ති ඉති පුට්ඨෙන සතා ආනජද, අසීති⁴ස්ස වචනීයං. කම්පච්චයා උපාදනන්ති ඉති චෙ වදෙය්‍ය, තණ්හාපච්චයා උපාදනන්ති ඉච්චස්ස වචනීයං.

1. කමමාසදමමං - මජ්ඣං.
 2. ගුලාගුණඤ්ඤජාතා - සිමු ගුලගුණඤ්ඤජාතා - දී අට්ඨකථා කුලගුණඤ්ඤජාතා - ගුණගුණඤ්ඤජාතා - සා.
 3. මුඤ්ජබ්බජභුතා - මජ්ඣං සා.
 4. අසීති - මජ්ඣං සා.
 5. හවො - මජ්ඣං සා.

2.

මහානිදාන සූත්‍රය

1. මා විසින් මෙසේ අසන ලදී: එක් සමයෙකිහි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ කුරු රටැ කුරු දැන වැස්සන්ගේ කල් මාසදාය නම් යම් නියම් ගමෙක් වී ද, එහි වැඩ වසන සේක. එ කල්හි ආයුෂ්මත් අනඳ තෙරණුවෝ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ කරා එළැඹියහ. එළැඹි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වැඳ එක් පසෙක හිඳ ගත්හ. එක්පසෙක හුන් ආයුෂ්මත් අනඳ තෙරණුවෝ “වහන්ස, මේ ප්‍රතිත්‍යාසමුත්පාදය කොතරම් ගැඹුරු ද, කොතරම් ගැඹුරු පෙනුම් ඇත්තේ ද යනු ආශ්වයාඪී ය, අද්භූත ය. එතෙකුදු වුවත් මට එය ප්‍රකට වුවක් මෙන්, ඉතා ප්‍රකට වුවක් මෙන් වැටැහේ යැ” යි කීහ.

2. “ආනන්දය, එසේ නො කිය. ආනන්දය, එසේ නො කිය. ආනන්දය, මේ ප්‍රතිත්‍යාසමුත්පාදය ගැඹුරු ද වේ, ගැඹුරු පෙනුම් ඇත්තේ ද වේ. ආනන්දය, මේ ධර්මය අනුබොධි නො කිරීමෙන්, ප්‍රතිවේධි නො කිරීමෙන් මෙසේ මේ සත්වප්‍රජාව (පෙහෙර) හුකැටියක් මෙන් අවුල් වුවා, කැඳ ලූ පෙහෙර හු මෙන් ගැට ගැඹුණි නොහොත් කිරිලි කසල්ලක් බඳු වුවා, මුදුනණ බබුස් තණ සේ අවුල් වුවා සැපයෙන් පහ වූ, නපුරු ගති ඇති, විවභ ව පතිත වීම් ඇති අපාය ද සසර ද ඉක්ම නො යෙයි.

3. ආනන්දය, ‘මේ යම් ප්‍රත්‍යායයෙකින් ජරාමරණ වේ නම්, එසේ වූ ප්‍රත්‍යායයෙක් ඇත් ද?’ යි විචාරන ලද්දහු විසින් ‘ඇතැ’ යි ඔහුට කිය යුතු. ‘කිමෙක ප්‍රත්‍යායයෙන් ජරාමරණ වේ ද?’ යි මෙසේ විචාරන්නේ නම් ‘ජාතිප්‍රත්‍යායයෙන් ජරාමරණ වේ යැ’ යි මෙසේ ඔහුට කිය යුතු.

ආනන්දය, ‘මේ යම් ප්‍රත්‍යායයෙකින් ජාතිය (ඉපැන්ම) වේ නම්, එසේ වූ ප්‍රත්‍යායයෙක් ඇත් ද?’ යි මෙසේ විචාරන ලද්දහු විසින් ‘ඇතැ’ යි ඔහුට කිය යුතු. ‘කිමෙක ප්‍රත්‍යායයෙන් ජාතිය වේ ද?’ යි මෙසේ කියන්නේ නම් ‘භවප්‍රත්‍යායයෙන් ජාතිය වේ යැ’ යි මෙසේ ඔහුට කිය යුතු.

ආනන්දය, ‘මේ යම් ප්‍රත්‍යායයෙකින් භවය වේ නම්, එසේ වූ ප්‍රත්‍යායයෙක් ඇත්ද?’ යි මෙසේ විචාරන ලද්දහු විසින් ‘ඇතැ’ යි ඔහුට කිය යුතු. කිමෙක ප්‍රත්‍යායයෙන් භවය වේ ද?’ යි මෙසේ විචාරන්නේ නම් ‘උපාදාන ප්‍රත්‍යායයෙන් භවය වේ යැ’ යි මෙසේ ඔහුට කිය යුතු.

ආනන්දය, ‘මේ යම් ප්‍රත්‍යායයෙකින් උපාදානය වේ නම්, එබඳු ප්‍රත්‍යායයෙක් ඇත් ද?’ යි මෙසේ විචාරන ලද්දහු විසින් ‘ඇතැ’ යි ඔහුට කිය යුතු. ‘කිමෙක ප්‍රත්‍යායයෙන් උපාදානය වේ ද?’ යි මෙසේ විචාරන්නේ නම් තෘෂ්ණාප්‍රත්‍යායයෙන් උපාදානය වේ යැ’ යි මෙසේ ඔහුට කිය යුතු.

අසී ඉදප්පච්චයා තණ්හා'ති ඉති පුට්ඨෙන සතා ආනන්ද අසීති'සං වචනියං, කිම්පච්චයා තණ්හා'ති ඉති චෙ වදෙය්‍ය, වේදනාපච්චයා තණ්හා'ති ඉච්චස්ස වචනියං,

අසී ඉදප්පච්චයා වේදනා'ති ඉති පුට්ඨෙන සතා ආනන්ද අසීති'සං වචනියං. කිම්පච්චයා වේදනා'ති ඉති චෙ වදෙය්‍ය, එස්සපච්චයා වේදනා'ති ඉච්චස්ස වචනියං.

අසී ඉදප්පච්චයා එස්සා'ති ඉති පුට්ඨෙන සතා ආනන්ද අසීති'සං වචනියං. කිම්පච්චයා එස්සා'ති ඉති චෙ වදෙය්‍ය, නාමරූපපච්චයා එස්සා'ති ඉච්චස්ස වචනියං.

අසී ඉදප්පච්චයා නාමරූපනති ඉති පුට්ඨෙන සතා ආනන්ද අසීති'සං වචනියං. කිම්පච්චයා නාමරූපනති ඉති චෙ වදෙය්‍ය, විඤ්ඤාණපච්චයා නාමරූපනති ඉච්චස්ස වචනියං.

අසී ඉදප්පච්චයා විඤ්ඤාණනති ඉති පුට්ඨෙන සතා ආනන්ද අසීති'සං වචනියං. කිම්පච්චයා විඤ්ඤාණනති ඉති චෙ වදෙය්‍ය, නාමරූපපච්චයා විඤ්ඤාණනති ඉච්චස්ස වචනියං.

ඉති ඛො ආනන්ද නාමරූපපච්චයා විඤ්ඤාණං, විඤ්ඤාණපච්චයා නාමරූපං, නාමරූපපච්චයා එස්සා, එස්සපච්චයා වේදනා, වේදනාපච්චයා තණ්හා, තණ්හාපච්චයා උපාදනා, උපාදනපච්චයා භවො, භවපච්චයා ජාති, ජාතිපච්චයා ජරාමරණං සොකපරිදෙවදුකඛ්ඛේමනස්සුපායාසා සම්භවන්ති. එවමෙනස්ස කෙවලස්ස දුකඛකඛ්ඛස්ස සමුදයො ගොති."

4. "ජාතිපච්චයා ජරාමරණන්ති ඉති ඛො පනෙනං චුත්තං. තදනන්ද ඉම්නාපෙනං පරියායෙන වෙදිතඛ්ඛං යථා ජාතිපච්චයා ජරාමරණං: ජාති ව හි ආනන්ද නාභවිස්ස සබ්බෙන සබ්බං සබ්බථා සබ්බං කස්සචි කිම්භිවි සෙය්‍යථීදං: දොනං වා දෙවත්තාය, ගන්ධඛ්ඛානං වා ගන්ධඛ්ඛත්තාය, යකඛානං වා යකඛත්තාය, භූතානං වා භූතත්තාය, මනුස්සානං වා මනුස්සත්තාය, චතුප්පාදනං වා චතුප්පාදත්තාය, පකඛිනං වා පකඛිත්තාය, සිරිංසපානං වා සිරිංසපත්තාය¹, තෙසං තෙසංඤ්ඤා ආනන්ද සත්තානං තථත්තාය² ජාති නාභවිස්ස, සබ්බසො ජාතියා අසති ජාතිත්තිරොධා අපි නු ඛො ජරාමරණං පඤ්ඤායෙථා?"ති.

"නො හෙනං හතෙන",

"තස්මාතිභානන්ද එස්සෙව හෙතු එතං හීදනං එස සමුදයො එස පච්චයො ජරාමරණස්ස යදීදං ජාති".

1. සරිසපානං වා මජ්ඣං 2. තදතදත්තාය - මජ්ඣං

ආනන්දය, 'මේ යම් ප්‍රත්‍යයයෙකින් තෘෂ්ණාව වේ නම්, එසේ වූ ප්‍රත්‍යයයෙක් ඇද්ද?'යි මෙසේ විචාරන ලද්දහු විසින් 'ඇතැ'යි ඔහුට කිය යුතු. 'කිමෙක ප්‍රත්‍යයයෙන් තෘෂ්ණාව වේ ද?'යි මෙසේ විචාරන්නේ නම් 'වෙදනාප්‍රත්‍යයයෙන් තෘෂ්ණාව වේ' යැ යි මෙසේ ඔහුට කිය යුතු.

ආනන්දය, 'මේ යම් ප්‍රත්‍යයයෙකින් වේදනාව වේ නම්, එබඳු වූ ප්‍රත්‍යයයෙක් ඇද්ද?'යි මෙසේ විචාරන ලද්දහු විසින් 'ඇතැ'යි ඔහුට කිය යුතු. 'කිමෙක ප්‍රත්‍යයයෙන් වේදනාව වේ ද?'යි මෙසේ විචාරන්නේ නම් 'ස්පර්ශප්‍රත්‍යයයෙන් වේදනාව වේ' යැ යි මෙසේ ඔහුට කිය යුතු.

ආනන්දය, 'මේ යම් ප්‍රත්‍යයයෙකින් ස්පර්ශය වේ නම්, එසේ වූ ප්‍රත්‍යයයෙක් ඇද්ද?'යි මෙසේ විචාරන ලද්දහු විසින් 'ඇතැ'යි ඔහුට කිය යුතු. 'කිමෙක ප්‍රත්‍යයයෙන් ස්පර්ශය වේ ද?'යි මෙසේ විචාරන්නේ නම් 'නාමරූපප්‍රත්‍යයයෙන් ස්පර්ශය වේ' යැ යි මෙසේ ඔහුට කිය යුතු.

ආනන්දය, 'මේ යම් ප්‍රත්‍යයයෙකින් නාමරූපය වේ නම්, එසේ වූ ප්‍රත්‍යයයෙක් ඇද්ද?'යි මෙසේ විචාරන ලද්දහු විසින් 'ඇතැ'යි ඔහුට කිය යුතු. 'කිමෙක ප්‍රත්‍යයයෙන් නාමරූපය වේ ද?'යි මෙසේ විචාරන්නේ නම් 'විඤානප්‍රත්‍යයයෙන් නාමරූපය වේ' යැ යි මෙසේ ඔහුට කිය යුතු.

මේ යම් ප්‍රත්‍යයයෙකින් විඤානය වේ නම්, එසේ වූ ප්‍රත්‍යයයෙක් ඇද්දැයි විචාරන ලද්දහු විසින් 'ඇතැ'යි ඔහුට කිය යුතු. 'කිමෙක ප්‍රත්‍යයයෙන් විඤානය වේ ද?'යි මෙසේ විචාරන්නේ නම් 'නාමරූපප්‍රත්‍යයයෙන් විඤානය වේ' යැ යි මෙසේ ඔහුට කිය යුතු.

ආනන්දය, මෙසේ නාමරූපප්‍රත්‍යයයෙන් විඤානය වේ. විඤානප්‍රත්‍යයයෙන් නාමරූපය වේ. නාමරූපප්‍රත්‍යයයෙන් ස්පර්ශය වේ. ස්පර්ශප්‍රත්‍යයයෙන් වේදනාව වේ. වේදනාප්‍රත්‍යයයෙන් තෘෂ්ණාව වේ. තෘෂ්ණාප්‍රත්‍යයයෙන් උපාදනාය වේ. උපාදනාප්‍රත්‍යයයෙන් භවය වේ. භවප්‍රත්‍යයයෙන් ජාතිය වේ. ජාතිප්‍රත්‍යයයෙන් ජරාමරණ, ශොක පරිදෙව දුක් දෙමිනස් උපායාස යන මොහු පහළ වෙත්. මෙසේ මේ සියලු දුක්ඛයේ ඉපැන්ම වේ.'

4. "ආනන්දය, 'ජාතිප්‍රත්‍යයයෙන් ජරාමරණ වේ' යැ යි මෙසේ ම මෙය කියන ලදී. ආනන්දය, යම් සේ ජාතිප්‍රත්‍යයයෙන් ජරාමරණ වේ ද, මෙය මෙ කරුණුනුත් දන යුතු: ආනන්දය, හැම අයුරින් ම හැම ලෙසින් ම ජාතිය කිසිවකුට කිසිදු තැනෙක නොවී නම්, විභාග විසින් - දෙවියන්ගේ දෙව්බව පිණිස හෝ ගදෙව්වන්ගේ ගදෙව්බව පිණිස හෝ යකුන්ගේ යක්බව පිණිස හෝ උපන් කවර හෝ සතුන් ගේ ඒ ලත් අත්බව පිණිස හෝ මිනිසුන් ගේ මිනිස්බව පිණිස හෝ දිවුපාවන් ගේ දිවුපාව පිණිස හෝ පක්ෂීන්ගේ පක්ෂී බව පිණිස හෝ සර්පාපයන්ගේ (බඩ ගා යන සතුන්ගේ) සර්පාප බව පිණිස හෝ ඒ ඒ සතුන් ගේ එසේ විම පිණිස ජාතිය නො වී නම්, සර්වප්‍රකාරයෙන් ම ජාතිය නැති කල්හි ජාතියගේ නිරෝධයෙන් (අභාවයෙන්) ජරාමරණය පැනෙන්නේ ද?"

"වහන්ස, මෙය නො ම වන්නේ යැ" යි අනද තෙරණුවෝ වදළහ.

"එහෙයින් ආනන්දය, යම් මේ ජාතියෙක් වේ ද, ජරාමරණයට මෙය ම හෙතු ය, මෙය ම නිදන ය, මෙය ම සමුදය ය, මෙය ම ප්‍රත්‍යය ය."

5. “භවපච්චයා ජාතීති ඉති බො පනෙනං වුත්තං. තදනඤ්ඤ ඉමීනාපෙනං පරියායෙන වෙදිතබ්බං යථා භවපච්චයා ජාතී: භවො ව හි ආනඤ්ඤ නාභවිසස සබ්බෙන සබ්බං සබ්බථා සබ්බං කසසවී කිමහිවී සෙය්‍යාපීදං: කාමභංවා රූපභවො දරූපභවො, සබ්බසො භවෙ අසති ජචනිරොධා අපි නු බො ජාති පඤ්ඤයෙථා?”ති.

“නොහෙනං හනෙන”.

“තසමාතිභානඤ්ඤ ඵසෙව හෙතු ඵතං හිදනං ඵස සමුදයො ඵස පච්චයො ජාතියා යදිදං භවො.”

6. “උපාදනපච්චයා භවොති ඉති බො පනෙනං වුත්තං. තදනඤ්ඤ ඉමීනාපෙනං පරියායෙන වෙදිතබ්බං: යථා උපාදනපච්චයා භවො: උපාදනං ව හි ආනඤ්ඤ නාභවිසස සබ්බෙන සබ්බං සබ්බථා සබ්බං කසසවී කිමහිවී-සෙය්‍යාපීදං: කාමුපාදනං වා දිට්ඨිපාදනං වා සීලබ්බතුපාදනං වා දත්තවා දුපාදනං වා- සබ්බසො උපාදනෙ අසති උපාදනනිරොධා අපි නු බො භවො පඤ්ඤයෙථා?”ති.

“නොහෙනං හනෙන.”

“තසමාතිභානඤ්ඤ ඵසෙව හෙතු ඵතං හිදනං ඵස සමුදයො ඵස පච්චයො භවසස යදිදං උපාදනං.”

7. තණ්හාපච්චයා උපාදනනී ඉති බො පනෙනං වුත්තං. තදනඤ්ඤ ඉමීනාපෙනං පරියායෙන වෙදිතබ්බං: යථා තණ්හාපච්චයා උපාදනං: තණ්හා ව හි ආනඤ්ඤ නාභවිසස සබ්බෙන සබ්බං සබ්බථා සබ්බං කසසවී කිමහිවී - සෙය්‍යාපීදං; රූපතණ්හා සද්දතණ්හා ගඤ්ඤතණ්හා රසතණ්හා ඵොඨබ්බතණ්හා ධම්මතණ්හා- සබ්බසො තණ්හාය අසති තණ්හානිරොධා අපි නු බො උපාදනං පඤ්ඤයෙථා?”ති.

“නොහෙනං හනෙන”.

“තසමාතිභානඤ්ඤ ඵසෙව හෙතු ඵතං නිදනං ඵස සමුදයො ඵස පච්චයො උපාදනසස යදිදං තණ්හා”.

8. “වෙදනාපච්චයා තණ්හාති ඉති බො පනෙනං වුත්තං. තදනඤ්ඤ ඉමීනා පෙනං පරියායෙන වෙදිතබ්බං යථා වෙදනාපච්චයා තණ්හා; වෙදනා ව හි ආනඤ්ඤ නාභවිසස සබ්බෙන සබ්බං සබ්බථා සබ්බං කසසවී කිමහිවී -සෙය්‍යා-පීදං: වකුඤ්ඤසමථසසජා වෙදනා සොතසමථසසජා වෙදනා සානසමථසසජා වෙ නා කායාසමථසසජා වෙදනා මනොසමථසසජා වෙදනා,- සබ්බසො වෙදනාය අසති වෙදනානිරොධා අපි නු බො තණ්හා පඤ්ඤයෙථා?”ති.

“නො හෙනං හනෙන”.

“තසමාතිභානඤ්ඤ ඵසෙව හෙතු ඵතං නිදනං ඵස සමුදයො ඵස පච්චයො තණ්හාය යදිදං වෙදනා.”

5. “භවප්‍රත්‍යයයෙන් ජාතිය වේ යැ යි මෙසේ ම මෙය කියන ලදී. ආනන්දය, යම්සේ භවප්‍රත්‍යයයෙන් ජාතිය වේ ද, එය මෙ කරුණින් ද දන යුතු: ආනන්දය, කිසිවකුට කිසිදු තැනෙක හැම අයුරින් ම හැම ලෙසින් ම කාමභව, රූපභව, අරූපභව යන භවයෙක් නො වී නම්, හැම අයුරින් ම භවය නැති කල්හි භවනිරොධයෙන් ජාතියෙක් පැනෙන්නේ ද?”

“වහන්ස, මෙය නො ම වන්නේ යැ”යි අනද තෙරණුවෝ වදළහ.

“ආනන්දය, එහෙයින් යම් මේ භවයෙක් වේ ද මෙය ම ජාතියට හෙතු ය, මෙය ම ජාතියට නිදන ය, මෙය ම ජාතියගේ සමුදය ය, මෙය ම ජාතියට ප්‍රත්‍යය ය.”

6. “උපාදන ප්‍රත්‍යයයෙන් භවය වේ යැ යි මෙසේ ම මෙය කියන ලදී. ආනන්දය, උපාදනප්‍රත්‍යයයෙන් යම්සේ භවය වේ ද, එය මෙ කරුණින් ද දන යුතු: ආනන්දය, කමොපාදන ද දෘෂ්ට්‍යුපාදන ද ශීල-වුනොපාදන ද ආත්මවාදෙපාදන ද යන මේ උපාදනෙකේ හැම අයුරින් ම හැම ලෙසින් ම කිසිවකුට කිසිදු තැනෙක නො වී නම්, හැම අයුරින් ම උපාදනයක් නැති කල්හි උපාදනනිරොධයෙන් භවයෙක් පැනෙන්නේ ද?”

“වහන්ස, මෙය නො වේ ම ය.”

“ආනන්දය, එහෙයින් යම් මේ උපාදනයෙක් වේද, මෙය ම භවයට හෙතු ය, මෙය ම නිදන ය, මෙය ම සමුදය ය, මෙය ම ප්‍රත්‍යය ය”.

7. “තෘෂ්ණාප්‍රත්‍යයයෙන් උපාදනය වේ යැ යි මෙසේ ම මෙය කියන ලදී. ආනන්දය, යම්සේ තෘෂ්ණාප්‍රත්‍යයයෙන් උපාදනය වේ ද, එය මෙ කරුණින් ද දන යුතු: ආනන්දය, රූපතෘෂ්ණා ශබ්දතෘෂ්ණා ගන්ධතෘෂ්ණා රසතෘෂ්ණා සප්‍රඡ්ච්චාතෘෂ්ණා යන මේ යම් තෘෂ්ණාවෙක් කිසිදකුහු පිළිබඳ ව කිසිදු තැනෙක හැම අයුරින් ම හැම ලෙසින් ම නො වී නම්, සර්වප්‍රකාරයෙන් ම තෘෂ්ණාව නැති කල්හි තෘෂ්ණාවගේ නිරොධයෙන් උපාදනයෙක් පැනෙන්නේ ද?”

“වහන්ස, මෙය නො වන්නේ ම ය.”

“ආනන්දය, එහෙයින් තෘෂ්ණාසංඛ්‍යාත මෙය ම උපාදනයාගේ හෙතු ය, මෙය ම නිදනය ය, මෙය ම සමුදය ය, මෙය ම තෘෂ්ණාවගේ ප්‍රත්‍යය ය.”

8. “වෙදනාප්‍රත්‍යයයෙන් තෘෂ්ණාව වේ යැ යි මෙසේ ම මෙය කියන ලදී. ආනන්දය, යම්සේ වෙදනාප්‍රත්‍යයයෙන් තෘෂ්ණාව වේ ද, එය මෙ කරුණින් ද දන යුතු: ආනන්දය, චක්ඛුසම්ඵස්සජ වෙදනා ය, සොතසම්ඵස්සජ වෙදනා ය, සානසම්ඵස්සජ වෙදනා ය, ජීවිහාසම්ඵස්සජ වෙදනා ය, කායසම්ඵස්සජ වෙදනා ය මනෝසම්ඵස්සජ වෙදනා ය යන මේ යම් වෙදනාවෙක් කිසිවකුට කිසිදු තැනෙක සියලු අයුරින් ම සියලු ලෙසින් ම නො වී නම්, හැම අයුරින් ම වෙදනාව නැති කල්හි වෙදනාවගේ නිරොධයෙන් තෘෂ්ණාව පැනෙන්නේ ද?”

“වහන්ස, මෙය නො වන්නේ ම ය.”

“ආනන්දය, එහෙයින් වෙදනා යන මෙය ම තෘෂ්ණාවට හෙතු වේ, මෙය ම නිදනය වේ, මෙය ම සමුදයය වේ, මෙය ම ප්‍රත්‍යයය වේ.”

9. ඉති ඛො පනෙනං ආනන්ද වෙදනං පට්චච තණ්හා, තණ්හං පට්චච පරියෙසනා, පරියෙසනං පට්චච ලාභො, ලාභං පට්චච විනිව්ඡයො, විනිව්ඡයං පට්චච ඡන්දුරාගො, ඡන්දුරාගං පට්චච අජේඛාසානං, අජේඛාසානං පට්චච පරිඤ්ඤා, පරිඤ්ඤා පට්චච මච්ඡරියං, මච්ඡරියං පට්චච ආරකෙඛා, ආරකෙඛාධිකරණං.¹ පට්චච දණ්ඩාදන සඤ්ඤාදනකලහවිඤ්ඤා විවාදකුචං. පෙසුඤ්ඤා මුසාවාද අනෙකෙ පාපකා අකුසලා ධම්මා සමභවන්ති.

10. ආරකෙඛාධිකරණං දණ්ඩාදනසඤ්ඤාදනකලහ-විඤ්ඤා-විවාද-කුචනකුචං - පෙසුඤ්ඤා - මුසාවාද අනෙකෙ පාපකා අකුසලා ධම්මා සමභවන්ති ඉති ඛො පනෙනං වුත්තං. තදනන්ද ඉමිනාපෙනං පරියායෙන වෙදිතඛං යථා ආරකෙඛාධිකරණං දණ්ඩාදන - සඤ්ඤාදන - කලහ - විඤ්ඤා - විවාද - කුචනකුචං - පෙසුඤ්ඤා - මුසාවාද අනෙකෙ පාපකා අකුසලා ධම්මා සමභවන්ති: ආරකෙඛා ව හි ආනන්ද නාහවිසස සබ්බෙන සබ්බං සබ්බථා සබ්බං කසසචි කිමහිවි, සබ්බසො ආරකෙඛ අසනි ආරකෙඛනිරොධා අපි නු ඛො දණ්ඩාදන - සඤ්ඤාදන - කලහ - විඤ්ඤා - විවාද - කුචනකුචං - පෙසුඤ්ඤා - මුසාවාද අනෙකෙ පාපකා අකුසලා ධම්මා සමභවෙය්සන්ති?.

“නො හෙනං හනෙන.”

තසමානිභානන්ද එසෙව හෙතු එතං නිදනං එස සමුදයො එස පච්චයො දණ්ඩ දන + සඤ්ඤාදන කලහ - විඤ්ඤා - විවාද - කුචනකුචං - පෙසුඤ්ඤා - මුසාවාදනං අනෙකෙසං පාපකානං අකුසලානං ධම්මානං සමභවාය යදිදං ආරකෙඛා.

11. මච්ඡරියං පට්චච ආරකෙඛා'නි ඉති ඛො පනෙනං වුත්තං තදනන්ද ඉමිනාපෙනං පරියායෙන වෙදිතඛං යථා මච්ඡරියං පට්චච ආරකෙඛා: මච්ඡරියං ව හි ආනන්ද නාහවිසස සබ්බෙන සබ්බං සබ්බථා සබ්බං කසසචි කිමහිවි, සබ්බසො මච්ඡරියෙ අසනි මච්ඡරියනිරොධා අපි නු ඛො ආරකෙඛා පඤ්ඤායෙථානි?

“නො හෙනං හනෙන.”

තසමානිභානන්ද එසෙව හෙතු එතං නිදනං එස සමුදයො එස පච්චයො ආරකෙඛාසං යදිදං මච්ඡරියං.

12. පරිඤ්ඤා පට්චච මච්ඡරියන්ති ඉති ඛො පනෙනං වුත්තං. තදනන්ද ඉමිනාපෙනං පරියායෙන වෙදිතඛං. යථා පරිඤ්ඤා පට්චච මච්ඡරියං: පරිඤ්ඤා ව හි ආනන්ද නාහවිසස සබ්බෙන සබ්බං සබ්බථා සබ්බං කසසචි කිමහිවි, සබ්බසො පරිඤ්ඤා අසනි පරිඤ්ඤානිරොධා අපි නු ඛො මච්ඡරියං පඤ්ඤායෙථානි?

“නො හෙනං හනෙන.”

තසමානිභානන්ද එසෙව හෙතු එතං නිදනං එස සමුදයො එස පච්චයො මච්ඡරියසං යදිදං පරිඤ්ඤා.

1. ආරකෙඛා පට්චච ආරකෙඛාධිකරණං - සා

9. “ආනන්දය, මෙසේ මේ වෙදනාව නිසා තෘෂ්ණාව වේ. තෘෂ්ණාව නිසා පර්යේෂණය (අරමුණු සෙවීම) වේ. පර්යේෂණය නිසා ලාභය (අරමුණු ලැබීම) වේ. ලාභය නිසා විතර්කවිනිශ්චය (අරමුණෙහි ඉටු අනිටු බව විතර්කයෙන් නිශ්චය කොට ගැනීම) වේ. විනිශ්චය නිසා ඡන්දරාගය (විතර්කිත වස්තුව කෙරෙහි ඇල්ම) වේ. ඡන්දරාගය නිසා අධ්‍යවසානය (මම ය මගේ යැ යි බලවත් සනිටුහන) වේ. අධ්‍යවසානය නිසා පරිග්‍රහය (තෘෂ්ණා දෘෂ්ටි විසින් මගේයැ යි අයත් කර ගැනීම) වේ. පරිග්‍රහය නිසා මසුරුබව වේ. මසුරුබව නිසා රක්ම වේ. රක්ම කරණ කොට ගෙන දඬුමුගුරු දුරුම්, අව දුරුම්, කලහ, විග්‍රහ (විරෝධ පෑම්) විවාද, කුවංකුවං වාද (ඇනුම් බැණුම්), කේලාම්, මුසාබිණුම්, නොයෙක් ලාමක අකුසල්දහම්හු පහළ වෙත්.

10. “රකවළ කරන කරුණෙන් දඬුමුගුරු දුරුම් අවි දුරුම් කලහ විග්‍රහ විවාද කුවන්කුවංවාද කේලාම් මුසාබිස්, නොයෙක් අකුසල් දහම්හු පහළ වෙති යි මෙය මෙසේ ම කියන ලද්දේ ය. ආනන්දය, රකවළ කරන කරුණින් දඬුමුගුරු දුරුම් අවිදුරුම් කලහ විග්‍රහ විවාද කුවන්කුවංවාද කේලාම් මුසාබිණුම්, නොයෙක් අකුසල් දහම්හු යම්සේ පහළ වෙත් ද, එය මේ කරුණෙන් ද දන යුතු: ආනන්දය, කිසිවක්හුගෙන් කිසි තැනෙක්හිත් හැම අයුරින් හැම ලෙසින් රකවළෙක් නො වී නම්, හැම අයුරින් රකවළක් නැති කල්හි, රකවළ නැති බැවින් දඬුමුගුරු දුරුම් අවිදුරුම් කලහ විග්‍රහ විවාද කුවන්කුවංවාද කේලාම් මුසාබිණුම්, නොයෙක් අකුසල් දහම්හු පහළ වන්නාහු ද?”

“වහන්ස, මෙය නො වන්නේ ම ය.”

“ආනන්දය, එහෙයින් දඬුමුගුරු දුරුම් අවිදුරුම් කලහ විග්‍රහ විවාද කුවන්කුවංවාද කේලාම් මුසාබිණුම් යන මොවුන්ගේ, නොයෙක් අකුසල්දහම්හුන්ගේ හට ගැන්මට වස්තුව රැක ගැන්ම යන මෙය ම හෙතු ය, මෙය ම නිදන ය, මෙය ම සමුදය ය, මෙය ම ප්‍රත්‍යය ය.”

11. “මසුරුබව නිසා රැක ගැන්ම වේ යැ යි මෙසේ මෙය කියන ලද්දේ ම ය. ආනන්දය, මසුරුබව නිසා රැක ගැන්ම යම්සේ වේ ද, එය මේ කරුණින් ද දන යුතු: ආනන්දය, කිසිවක්හුගේ කිසි තැනෙක හැම අයුරින් හැම ලෙසින් මසුරුබවෙක් නො වී නම්, හැම අයුරින් මසුරුබව නැති කල්හි, මසුරුබව නැති වීමෙන් වස්තු රැක ගැන්මෙක් පැණෙන්නේ ද?”

“වහන්ස මෙය නො වන්නේ ම ය.”

“ආනන්දය, එහෙයින් මසුරුබවය යන මෙය ම වස්තුව රැක ගැන්මට හෙතු ය, මෙය ම නිදනය ය, මෙය ම සමුදය ය, මෙය ම ප්‍රත්‍යය ය.”

12. “පරිග්‍රහය (අයත් කොට ගැනීම) නිසා මසුරුබව වේ යැ යි මෙසේ මෙය කියන ලද්දේ ම ය. ආනන්දය, පරිග්‍රහය නිසා මසුරුබව යම්සේ වේ ද, එය මේ කරුණින් ද දන යුතු: ආනන්දය, කිසිවක්හුගේ කිසි තැනෙකත් හැම අයුරින් හැම ලෙසින් පරිග්‍රහයෙක් නො වී නම්, හැම අයුරින් පරිග්‍රහයක් නැති කල්හි, පරිග්‍රහනිරෝධයෙන් මසුරුබවෙක් පැණෙන්නේ ද?”

“වහන්ස, මෙය නො වන්නේ ම ය.”

“ආනන්දය, එහෙයින් මසුරුබවට පරිග්‍රහය යන මෙය ම නිදනය ය, මෙය ම සමුදය ය, මෙය ම ප්‍රත්‍යය ය.”

13. “අපේක්ෂාසානං පටිච්ච පරිඤ්ඤාහොති ඉති ඛො පනෙනං වුත්තං. තදනඤ්ඤා ඉමිනාපෙනං පරියායෙන වෙදිතඛං. යථා අපේක්ෂාසානං පටිච්ච පරිඤ්ඤාහො; අපේක්ෂාසානං ච හි ආනඤ්ඤා නාහවිසස සබ්බෙන සබ්බං සබ්බථා සබ්බං කසසවි කිමහිවි. සබ්බසො අපේක්ෂාසානෙන අසති අපේක්ෂාසාන නිරොධා අපි නු ඛො පරිඤ්ඤාහො පඤ්ඤායෙථා?”ති

“නො හෙතං භනෙන.”

“තස්මාතිහානඤ්ඤා එසෙව හෙතු එතං නිදනං එස සමුදයො එස පච්චයො පරිඤ්ඤාසානං යදිදං අපේක්ෂාසානං.”

14. “ඡන්දරාගං පටිච්ච අපේක්ෂාසානනාති ඉති ඛො පනෙනං වුත්තං. තදනඤ්ඤා ඉමිනාපෙනං පරියායෙන වෙදිතඛං. යථා ඡන්දරාගං පටිච්ච අපේක්ෂාසානං; ඡන්දරාගො ච හි ආනඤ්ඤා නාහවිසස සබ්බෙන සබ්බං සබ්බථා සබ්බං කසසවි කිමහිවි, සබ්බසො ඡන්දරාගෙන අසති ඡන්දරාගනිරොධා අපි නු ඛො අපේක්ෂාසානං පඤ්ඤායෙථා?”ති.

“නො හෙතං භනෙන.”

“තස්මාතිහානඤ්ඤා එසෙව හෙතු එතං නිදනං එස සමුදයො එස පච්චයො අපේක්ෂාසානං යදිදං ඡන්දරාගො.”

15. “විනිච්ඡයං පටිච්ච ඡන්දරාගොති ඉති ඛො පනෙනං වුත්තං. තදනඤ්ඤා ඉමිනාපෙනං පරියායෙන වෙදිතඛං. යථා විනිච්ඡයං පටිච්ච ඡන්දරාගො; විනිච්ඡයො ච හි ආනඤ්ඤා නාහවිසස සබ්බෙන සබ්බං සබ්බථා සබ්බං කසසවි කිමහිවි, සබ්බසො විනිච්ඡයෙන අසති විනිච්ඡයනිරොධා අපි නු ඛො ඡන්දරාගො පඤ්ඤායෙථා?”ති

“නො හෙතං භනෙන.”

“තස්මාතිහානඤ්ඤා එසෙව හෙතු එතං නිදනං එස සමුදයො එස පච්චයො ඡන්දරාගසස, යදිදං විනිච්ඡයො.”

16. “ලාභං පටිච්ච විනිච්ඡයොති ඉති ඛො පනෙනං වුත්තං. තදනඤ්ඤා ඉමිනාපෙනං පරියායෙන වෙදිතඛං. යථා ලාභං පටිච්ච විනිච්ඡයො; ලාභො ච හි ආනඤ්ඤා නාහවිසස සබ්බෙන සබ්බං සබ්බථා සබ්බං කසසවි කිමහිවි, සබ්බසො ලාභෙන අසති ලාභනිරොධා අපි නු ඛො විනිච්ඡයො පඤ්ඤායෙථා?”ති

“නො හෙතං භනෙන.”

“තස්මාතිහානඤ්ඤා එසෙව හෙතු එතං නිදනං එස සමුදයො එස පච්චයො විනිච්ඡයසස යදිදං ලාභො.”

17. “පරියෙසනං පටිච්ච ලාභොති ඉති ඛො පනෙනං වුත්තං. තදනඤ්ඤා ඉමිනාපෙනං පරියායෙන වෙදිතඛං. යථා පරියෙසනං පටිච්ච ලාභො; පරියෙසනං ච හි ආනඤ්ඤා නාහවිසස සබ්බෙන සබ්බං සබ්බථා සබ්බං කසසවි කිමහිවි, සබ්බසො පරියෙසනං අසති පරියෙසනනිරොධා අපි නු ඛො ලාභො පඤ්ඤායෙථා?”ති

“නො හෙතං භනෙන.”

“තස්මාතිහානඤ්ඤා එසෙව හෙතු එතං නිදනං එස සමුදයො එස පච්චයො ලාභසස යදිදං පරියෙසනං.”

13. “අධ්‍යවසානය (මමය, මාගේ යයි බලවත් සේ සනිටුහන් කිරීම) නිසා වස්තූපරිග්‍රහය වේ යැ යි මෙසේ ම මෙය කියන ලද්දේ ය. ආනන්දය, අධ්‍යවසානය නිසා වස්තූපරිග්‍රහය යම්සේ වේ ද, එය මේ කරුණෙන් ද දන යුතු: ආනන්දය, කිසිවක්හුගේ කිසි ද තැනෙක අධ්‍යවසානයෙක් හැම අයුරින් හැම ලෙසින් නො වී නම්, හැම අයුරින් අධ්‍යවසානය නැති කල්හී, අධ්‍යවසානනිරෝධයෙන් වස්තූපරිග්‍රහයෙක් පැනෙන්නේ ද?”

“වහන්ස, මෙය නො වන්නේ ම ය.”

“ආනන්දය එහෙයින් අධ්‍යවසානය යන යමෙක් ඇද්ද, පරිග්‍රහයට මෙය ම හෙතු ය, මෙය ම නිදන ය, මෙය ම සමුදය ය, මෙය ම ප්‍රත්‍යය ය.”

14. “ඡන්දරාගය නිසා අධ්‍යවසානය වේ යැ යි මෙසේ ම මෙය කියන ලද්දේ ය. ආනන්දය, ඡන්දරාගය නිසා අධ්‍යවසානය යම්සේ වේ ද, එය මේ කරුණින් ද දන යුතු: ආනන්දය, කිසිවක්හුගේ කිසිතැනෙක හැම අයුරින් හැම ලෙසින් ඡන්දරාගයෙක් නො වී නම්, හැම අයුරින් ඡන්දරාගය නැති කල්හී, ඡන්දරාගනිරෝධයෙන් අධ්‍යවසානයෙක් පැනෙන්නේ ද?”

“වහන්ස, මෙය නො වන්නේ ම ය.”

“ආනන්දය එහෙයින් ඡන්දරාගය යන මෙය ම අධ්‍යවසානයට හෙතු ය, මෙය ම නිදන ය, මෙය ම සමුදය ය, මෙය ම ප්‍රත්‍යය ය.”

15. “විනිශ්චයය නිසා ඡන්දරාගය වේ යැ යි මෙසේ ම මෙය කියන ලද්දේ ය. ආනන්දය, යම්සේ විනිශ්චයය නිසා ඡන්දරාගය වේ ද, එය මේ කාරණයෙනුදු දන යුතු: ආනන්දය, කිසිවක්හුගේ කිසිතැනෙක හැම අයුරින් හැම ලෙසින් විනිශ්චයයෙක් නො වී නම්, හැම අයුරින් විනිශ්චයයෙක් නැති කල්හී, විනිශ්චයයාගේ අභාවයෙන් ඡන්දරාගයෙක් පැනෙන්නේ ද?”

“වහන්ස, මෙය නො වන්නේ ම ය.”

“ආනන්දය, එහෙයින් විනිශ්චය යන යමෙක් වේ නම්, මෙය ම ඡන්දරාගයට හෙතු ය, මෙය ම නිදන ය, මෙය ම සමුදය ය, මෙය ම ප්‍රත්‍යය ය.”

16. “ලාභය නිසා විනිශ්චයය වේ යැ යි මෙසේ ම මෙය කියන ලදී. ආනන්දය, ලාභය නිසා විනිශ්චය යම්සේ වේ ද, එය මේ කරුණෙනුත් දන යුතු: ආනන්දය, කිසිවකුගේ කිසි ද තැනෙක හැම අයුරින් හැම ලෙසින් ලාභයෙක් නො වී නම්, හැම අයුරින් ලාභය නැති කල්හී ලාභයාගේ අභාවයෙන් විනිශ්චයයෙක් පැනෙන්නේ ද?”

“වහන්ස, මෙය නොවන්නේ ම ය.”

“එහෙයින් ආනන්දය, යම් ලාභයෙක් ඇත් නම් මෙය ම විනිශ්චයයට හෙතු ය, මෙය ම නිදන ය, මෙය ම සමුදය ය, මෙය ම ප්‍රත්‍යය ය.”

17. “පර්යේෂණය නිසා ලාභය වේ යැ යි මෙසේ ම මෙය කියන ලද්දේ ය. ආනන්දය, යම්සේ පර්යේෂණය නිසා ලාභය වේ ද, එය මේ කරුණෙනුත් දන යුතු: ආනන්දය, කිසිවකුගේ කිසි ද තැනෙක හැම අයුරින් හැම ලෙසින් පර්යේෂණයෙක් නො වී නම්, හැම අයුරින් ම පර්යේෂණයෙක් නැති කලැ, පර්යේෂණයාගේ අභාවයෙන් ලාභයෙක් පැනෙන්නේ ද?”

“වහන්ස, මෙය නො වන්නේ ම ය.”

“ආනන්දය, එහෙයින් පර්යේෂණ නම් වූ යමෙක් ඇද්ද, ලාභයට මෙය ම හෙතු ය, මෙය ම නිදන ය, මෙය ම සමුදය ය, මෙය ම ප්‍රත්‍යය ය.”

18. තණනං පට්ඨව පරියෙසනා'ති ඉති ඛො පනෙනං වුත්තං. තදනඤ ඉමිනාපෙනං පරියායෙන වෙදි'නඛං යථා තණනං පට්ඨව පරියෙසනා; තණනා ච හි ආනඤ නාහවිසස සබ්බෙන සබ්බං සබ්බථා සබ්බං කසසවි කිංහිවි, සෙයාථිදං කාමාණනා හවතණනා විභවතණනා, සබ්බසො තණනා නිරොධා අපි නු ඛො පරියෙසනා පඤ්ඤායෙථා?ති.

“නො හෙනං හනෙන.”

“තසමාතිහානඤ ඵසෙව හෙනු ඵතං නිදනං ඵස සමුදයො ඵස පට්ඨයො පරියෙසනාය යදිදං තණනා.

ඉති ඛො ආනඤ ඉමෙ දෙච ධම්මා දවයෙන වෙදනාය ඵකසමො-සරණා හවන්ති.”

19. “ඵසසපච්චයා වෙදනා'ති ඉති ඛො පනෙනං වුත්තං. තදනඤ ඉමිනා පෙනං පරියායෙන වෙදි'නඛං යථා ඵසසපච්චයා වෙදනා: ඵසෙසා ච හි ආනඤ නාහවිසස සබ්බෙන සබ්බං සබ්බථා සබ්බං කසසවි කිංහිවි, සෙයාථිදං - චක්ඛුසමඵසෙසා සොතසමඵසෙසා සානසමඵසෙසා ජීවහා-සමඵසෙසා කායසමඵසෙසා මනොසමඵසෙසා, සබ්බසො ඵසෙස අසති ඵසසතිරොධා අපි නු ඛො වෙදනා පඤ්ඤායෙථා?”ති

“නො හෙනං හනෙන.”

“තසමාතිහානඤ ඵසෙව හෙනු ඵතං නිදනං ඵස සමුදයො ඵස පට්ඨයො වෙදනාය යදිදං ඵසෙසා.”

20. “නාමරූපපච්චයා ඵසෙසා'ති ඉති ඛො පනෙනං වුත්තං. තදනඤ ඉමිනාපෙනං පරියායෙන වෙදි'නඛං යථා නාමරූපපච්චයා ඵසෙසා: යෙහි ආනඤ ආකාරෙහි යෙහි ලිඛෙහි යෙහි නිමිතෙහි යෙහි උද්දෙසෙහි නාමකායසස පඤ්ඤතති හොති, තෙසු ආකාරෙසු තෙසු ලිඛෙහසු තෙසු නිමිතෙහසු තෙසු උද්දෙසෙසු අසති අපි නු ඛො රූපකායෙ අධිවචන-සමඵසෙසා පඤ්ඤායෙථාති?”

“නො හෙනං හනෙන.”

“යෙහි ආනඤ ආකාරෙහි යෙහි ලිඛෙහි යෙහි නිමිතෙහි යෙහි උද්දෙසෙහි රූපකායසස පඤ්ඤතති හොති, තෙසු ආකාරෙසු තෙසු ලිඛෙහසු තෙසු නිමිතෙහසු තෙසු උද්දෙසෙසු අසති අපි නු ඛො නාමකායෙ පටිසසමඵසෙසා පඤ්ඤායෙථා?”ති.

“නො හෙනං හනෙන.”

18. “තෘෂ්ණාව නිසා පර්යේෂණය වේයැ යි මෙසේ ම මෙය කියන ලදී. ආනන්දය, යම්සේ තෘෂ්ණාව නිසා පර්යේෂණය වේ ද, එය මෙ කරුණුන් දන යුතු: ආනන්දය, කිසිවක් හුගේ කිසිවෙකන් හැම අයුරින් ම හැම ලෙසින් ම කාමතෘෂ්ණා භවතෘෂ්ණා විභවතෘෂ්ණා යන තෘෂ්ණා අතුරෙන් එකකුත් හැම අයුරින් හැම ලෙසින් නො වී නම්, හැම අයුරින් තෘෂ්ණාව නැති කලේහි තෘෂ්ණාවගේ අභාවයෙන් පර්යේෂණයෙක් පැනෙන්නේ ද?”

“වහන්ස, මෙය නො වන්නේ ම ය.

“ආනන්දය, එහෙයින් තෘෂ්ණා නම් වූ යමෙක් ඇද්ද, පර්යේෂණයට මෙය ම හෙතු ය, මෙය ම නිදන ය, මෙය ම සමුදය ය, මෙය ප්‍රත්‍යය ය.

ආනන්දය, මෙසේ වට්ටමුලක තණ්හාව සමුද්ධාරණ්හාව යන මේ දෙ දහමිහු වට්ටමුලක—සමුද්ධාර වශයෙන් කොටස් දෙකෙකින් වෙදනා සංඛාරාන ප්‍රත්‍යයයෙන් එක ම ප්‍රත්‍යය ඇත්තාහු වෙති. (එක ම වෙදනායෙන් උපදනාහු වෙති.)”

19. “ස්පර්ශප්‍රත්‍යයයෙන් වෙදනාව වේ” යැ යි මෙසේ ම මෙය කියන ලදී. ආනන්දය, යම්සේ ස්පර්ශප්‍රත්‍යයයෙන් වෙදනාව වේ ද, මෙ කරුණින් ද එය දන යුතු: ආනන්දය, කිසිවක් හුගේ කිසි තැනෙකන් වක්ඛුසම්ඵස්ස සොතසම්ඵස්ස ඝානසම්ඵස්ස ජීවිහාසම්ඵස්ස කායසම්ඵස්ස මනෝසම්ඵස්ස යන මේ ස්පර්ශයෙක් හැම අයුරින් හැම ලෙසින් ම නො වී නම්, හැම අයුරින් ම ස්පර්ශයක් නැති කලේහි, ස්පර්ශයාගේ අභාවයෙන් වෙදනාදේ ක් පැනෙන්නේ ද?”

“වහන්ස මෙය නො වන්නේ ම ය.”

“ආනන්දය, එහෙයින් යම් ස්පර්ශයෙක් වේ ද, වෙදනාවට මෙය ම හෙතු ය, මෙය ම නිදන ය, මෙය ම සමුදය ය, මෙය ම ප්‍රත්‍යය ය.

20. “නාමරූපප්‍රත්‍යයයෙන් ස්පර්ශය වේ යැ යි මෙසේ ම මෙය කියන ලදී. ආනන්දය, නාමරූපප්‍රත්‍යයයෙන් යම්සේ ස්පර්ශය වේ ද, එය මෙ කරුණුන් දන යුතු: ආනන්දය, යම් ආකාරයන්ගෙන් යම් ලිඛනයන්ගෙන් සංඤ්ඤි ප්‍රඤ්ජනිය යම් නිමිත්තයන්ගෙන් යම් උද්දේසයන්ගෙන් නාමධර්ම-සමුහයට වෙදනා (පැනැවීම) වේ ද, ඒ ආකාරයන් ඒ ලිංගයන් ඒ නිමිත්තයන් ඒ උද්දේසයන් නැති කලේහි, රූපකායයෙහි අධිවචනසංස්පර්ශය (නාමස්කන්ධ වස්තු කොටගෙන මනෝද්ධාරයේ ශබ්දඤ්ජනානුගත ව උපදනා මනාසංස්පර්ශය) පැනෙන්නේ ද?”

“වහන්ස, මෙය නො වන්නේ ය.”

ආනන්දය, යම් ආකාරයන්ගෙන් යම් ලිඛන-නිමිත්ත- උද්දේසයන්ගෙන් රූපකායයා ගේ පැණවීම වේ නම්, ඒ ආකාර-ලිංග-නිමිත්ත-උද්දේසයන් නැති කලේහි නාමකායයෙහි ප්‍රතිසංස්පර්ශය (රූපස්කන්ධය වාස්තු කොට පස්දෙරෙහි උපදනා ස්පර්ශය) පැනෙන්නේ ද?”

“වහන්ස, මෙය නො වන්නේ ම ය.”

“යෙහි ආනන්ද ආකාරෙහි යෙහි ලිඛෙහි යෙහි නිමිතෙහි යෙහි උදෙසෙහි නාමකායසංඝ ව රූපකායසංඝ ව පඤ්ඤානති හොති, තෙසු ආකාරෙසු තෙසු ලිඛෙහු තෙසු නිමිතෙහු තෙසු උදෙසෙසු අසති අපි නු බො අධිවචනසමපෙසො වා පටිසසමපෙසො වා පඤ්ඤායෙථා?”ති

“නො හෙතං භනෙත.”

“යෙහි ආනන්ද ආකාරෙහි යෙහි ලිඛෙහි යෙහි නිමිතෙහි යෙහි උදෙසෙහි නාමරූපසංඝ පඤ්ඤානති හොති, තෙසු ආකාරෙසු තෙසු ලිඛෙහු තෙසු නිමිතෙහු තෙසු උදෙසෙසු අසති අපි නු බො එසෙසා පඤ්ඤායෙථා?”ති

“නො හෙතං භනෙත.”

“තසමානිභානන්ද එසෙව හෙතු එතං නිදන්තං එස සමුදයො එස පච්චයො එසසංඝං යදිදං නාමරූපං.

21. “විඤ්ඤාණපච්චයා නාමරූපනති ඉති බො පනෙතං වුත්තං. තදනන්ද ඉමිනපෙතං පරියායෙන වෙදිතබ්බං යථා විඤ්ඤාණපච්චයා නාමරූපං. විඤ්ඤාණං ව හි ආනන්ද මාතුකුච්ඡිසමී න ඕකකමිසංඝට, අපි නු බො නාමරූපං මාතුකුච්ඡිසමී සමුච්චිසංඝථාති”?

“නො හෙතං භනෙත.”

“විඤ්ඤාණං ව හි ආනන්ද මාතුකුච්ඡිං ඕකකමිත්වා වොකකමිසංඝට, අපි නු බො නාමරූපං ඉක්ඛන්තාය අභිනිබ්බන්තසංඝථාති”?

“නො හෙතං භනෙත”.

“විඤ්ඤාණං ව හි ආනන්ද දහරසෙසව සතො වොච්ඡිජ්ජිසංඝට කුමාරකසංඝ වා කුමාරිකාය වා, අපි නු බො නාමරූපං වුද්ධිං විරුද්ධිං වෙසුඌඌං ආපජ්ජිසංඝථාති”?

“නො හෙතං භනෙත.”

“තසමානිභානන්ද එසෙව හෙතු එතං නිදන්තං එස සමුදයො එස පච්චයො නාමරූපසංඝං යදිදං විඤ්ඤාණං.”

22. “නාමරූපපච්චයා විඤ්ඤාණන්ති ඉති බො පනෙතං වුත්තං. තදනන්ද ඉමිනාපෙතං පරියායෙන වෙදිතබ්බං යථා නාමරූපපච්චයා විඤ්ඤාණං: විඤ්ඤාණං ව හි ආනන්ද නාමරූපෙ පතිට්ඨා න ලභිසංඝට, අපි නු බො ආයතිං ඡාතිජරාමරණං දුක්ඛසමුදයසමනවො පඤ්ඤායෙථාති”?

“නො හෙතං භනෙත.”

“තසමානිභානන්ද, එසෙව හෙතු එතං නිදන්තං එස සමුදයො එස පච්චයො විඤ්ඤාණසංඝං යදිදං නාමරූපං.”

“ආනන්දය, යම් ආකාර-ලිංග-නිමිත්ත-උද්දේසයන්ගෙන් නාමකායයා ගේ භා රූපකායයා ගේ භා පැනවීම වේ ද, ඒ ආකාර-ලිංග-නිමිත්ත-උද්දේසයන් නැති කල්හි අධිවචනසංස්පර්ශය (මනෝද්වාරිකස්පර්ශය) හෝ ප්‍රතිස සංස්පර්ශය (පඤ්චද්වාරිකස්පර්ශය) හෝ පැනෙන්තේ ද?”

“වහන්ස, මෙය නො වන්නේ ම ය.”

ආනන්දය, යම් ආකාර- ලිංග- නිමිත්ත- උද්දේසයන් ගෙන් නාමරූපයා ගේ පැනවීම වේ ද, ඒ ආකාර-ලිංග-නිමිත්ත- උද්දේසයන් නැති කල්හි ස්පර්ශයෙක් පැනෙන්තේ ද?”

“වහන්ස, මෙය නො වන්නේ ම ය.”

“ආනන්දය, එහෙයින් මේ නාමරූප නම් වූ යමෙක් ඇද්ද, ස්පර්ශයට මෙය ම හෙතු ය. මෙය ම නිදන ය, මෙය ම සමුදය ය, මෙය ම ප්‍රත්‍යය ය.”

21. “විඤානප්‍රත්‍යයයෙන් නාමරූපය වේ යැ යි මෙසේ ම මෙය කියන ලද්දේය. ආනන්දය, යම්සේ විඤානප්‍රත්‍යයයෙන් නාමරූපය වේ ද, එය මෙ කරුණෙන් ද දත යුතු: ආනන්දය, විඤානය ද මවුකුසට නො බස්නේ නම් (මවුකුසැ ප්‍රතිසන්ධි වශයෙන් නො පහළ වන්නේ නම්) හුදු නාමරූපය (කලොදිවශයෙන්මිශ්‍ර ව) මවුකුසැ පහළ වන්නේ ද?”

“වහන්ස, මෙය නො වන්නේ ම ය.”

“ආනන්දය, විඤානය මවුකුසට බැස (ප්‍රතිසන්ධිවශයෙන් පහළ ව) පහ වන්නේ නම් (නිරුද්ධ වන්නේ නම්) නාමරූපය මෙබඳු (පරිපූර්ණ ස්කන්ධ) බව පිණිස වන්නේ ද?”

“වහන්ස, මෙය නො වන්නේ ම ය.”

“ආනන්දය, ළදරු වූ ම කුමරක්හුගේ හෝ කුමරියකගේ හෝ විඤානය සිඳෙන්තේ නම්, නාමරූපය වැඩිමට නැගීමට විපුලබවට පැමිණෙන්නේ ද?”

“වහන්ස, මෙය නො වන්නේ ම ය.”

“ආනන්දය, එහෙයින් විඤානය යන මෙය ම නාමරූපයට හෙතු වේ, මෙය ම නිදන වේ, මෙය ම සමුදය වේ, මෙය ම ප්‍රත්‍යයය වේ.

22. “නාමරූපප්‍රත්‍යයයෙන් විඤානය වේ යැ යි මෙසේ ම මෙය කියන ලදී. ආනන්දය, යම්සේ නාමරූපප්‍රත්‍යයෙන් විඤානය වේ ද, මෙ කරුණනුත් එය දත යුතු: ආනන්දය, විඤානය ද නාමරූපයෙහි පිහිට නො ලබන්නේ නම්, මතු ජාතිජරාමරණ දුක්ඛසේ හටගැනීම පැනෙන්තේ ද?”

“වහන්ස මෙය නො වන්නේ ම ය.”

“ආනන්දය, එහෙයින් මේ නාමරූප යැ යි යමෙක් ඇද්ද, විඤානයට මෙය ම හෙතු ය, මෙය ම නිදන ය, මෙය ම සමුදය ය, මෙය ම ප්‍රත්‍යය ය.”

‘එත්තාවතා බො ආනන්ද ජායෙඨ වා ජීයෙඨ වා මීයෙඨ වා චචෙඨ වා උපපජ්ජෙඨ වා, එත්තාවතා අධිචචනපමො, එත්තාවතා නිරුත්තිපමො, එත්තාවතා විඤ්ඤානතිපමො, එත්තාවතා පඤ්ඤාවචරං එත්තාවතා චට්ඨං චත්තති, (එත්තාවතා) ඉස්සන්තං පඤ්ඤාපනාය, යදිදං නාමරූපං සහ විඤ්ඤානෙන අඤ්ඤාමඤ්ඤාපචචයනාය පචත්තති.’

23, “කිත්තාවතා ච ආනන්ද අත්තානං පඤ්ඤාපෙනො පඤ්ඤාපෙනි; රූපිං වා හි ආනන්ද පරිත්තං අත්තානං පඤ්ඤාපෙනො පඤ්ඤාපෙනි ‘රූපි මෙ පරිත්තො අත්තාති’ති, රූපිං වා හි ආනන්ද අනන්තං අත්තානං පඤ්ඤාපෙනො පඤ්ඤාපෙනි ‘රූපි මෙ අනන්තො අත්තාති’, ‘අරූපිං වා හි ආනන්ද පරිත්තං අත්තානං පඤ්ඤාපෙනො පඤ්ඤාපෙනි ‘අරූපි මෙ පරිත්තො අත්තාති’, අරූපිං වා හි ආනන්ද අනන්තං අත්තානං පඤ්ඤාපෙනො පඤ්ඤාපෙනි ‘අරූපි මෙ අනන්තො අත්තාති,

24. “තත්තානන්ද යො සො රූපිං පරිත්තං අත්තානං පඤ්ඤාපෙනො පඤ්ඤාපෙනි, එතරහි වා සො රූපිං පරිත්තං අත්තානං පඤ්ඤාපෙනො පඤ්ඤාපෙනි. තස්ම භාවිං වා සො රූපිං පරිත්තං අත්තානං පඤ්ඤාපෙනො පඤ්ඤාපෙනි. අතථං වා පන සන්තං තථත්තාය උපකප්පෙසසාමීති ඉති වා පනස්ස හොති. එවං සන්තං බො ආනන්ද රූපිං පරිත්තත්තානුද්ධිං අනුසෙතිති ඉච්චාලං චචනාය.

25. “තත්තානන්ද යො සො රූපිං අනන්තං අත්තානං පඤ්ඤාපෙනො පඤ්ඤාපෙනි, එතරහි වා සො රූපිං අනන්තං අත්තානං පඤ්ඤාපෙනො පඤ්ඤාපෙනි, තස්ම භාවිං වා සො රූපිං අනන්තං අත්තානං පඤ්ඤාපෙනො පඤ්ඤාපෙනි. අතථං වා පන සන්තං තථත්තාය උපකප්පෙසසාමීති ඉති වා පනස්ස හොති. එවං සන්තං බො ආනන්ද රූපිං අනන්තත්තානුද්ධිං අනුසෙතිති ඉච්චාලං චචනාය.

1. පඤ්ඤාපෙනො පඤ්ඤාපෙනි, කස්මි

“ආනන්දය, යම් නාමරූපයෙක් විඤානය හා උනුනට ප්‍රත්‍යයභාවයෙන් පවත්නේ ද, මෙතෙකින් ම උපදනේ යැ යි හෝ දිරන්තේ යැ යි හෝ මැරෙන්නේ යැ යි හෝ ව්‍යුහ වන්නේ යැ යි හෝ ව්‍යුහ ව උපදනේ යැ යි හෝ පැනෙන්නේ ය. මෙතෙකින් (සිරිවිඳිසිකාදී) ආරූපි නාම ව්‍යවහාරයට මාර්ග (විෂය) වේ. මෙතෙකින් නිරුක්තියට (අර්ථානුගත වශයෙන් පැවැති ව්‍යවහාරයට) මාර්ග වේ. මෙතෙකින් ප්‍රඥප්තියට (පණ්ඩිතයා ය, ව්‍යක්තයා ය යන ආදීන් ගුණ හභවනු විසින් පැවැති ව්‍යවහාරයට) මාර්ග වේ. මෙතෙකින් ප්‍රඥායෙන් දතයුතු ස්කන්ධ උඤ්චකය වේ. මෙතෙකින් (කර්ම ක්ලෙශ විපාක යන) සසරවට වැටෙයි. මෙතෙකින් (වෙදනාසංඤාදී) නාමප්‍රඥප්තිය පිණිස ඉන්ටම්භාවය හෙවත් උඤ්චස්කන්ධය වේ.

23. “ආනන්දය, ආත්මය පනවන තැනැත්තෝ කොතෙකින් එය උනවා ද යත්: ආනන්දය, රූපවත් වූ හෝ සුක්ෂම ආත්මයක් උනවන්නේ (නො වැඩු පරිත්ත කසිණ රූපය සුක්ෂම ආත්ම යැ යි ගන්නේ) ‘මගේ ආත්මය රූපවත් ය, සුක්ෂම යැ’ යි උනවයි. ආනන්දය, රූපවත් වූ හෝ අනන්ත ආත්මයක් උනවන්නේ (වැඩු කසිණ රූපය අනන්තාත්ම යැ යි ගන්නේ) ‘මගේ ආත්මය රූපවත් ය, අනන්ත යැ යි උනවයි. ආනන්දය, අරූපී වූ හෝ සුක්ෂම ආත්මයක් පනවන්නේ (නොවැඩු කසිණ නිමිත්ත ඉගුළු අහස්හි පැවැති අරූපස්කන්ධ ආත්මය යි ගෙන) මගේ ආත්මය අරූපී ය, සුක්ෂම යැ’ යි උනවයි. ආනන්දය, අරූපී වූ හෝ අනන්ත ආත්මයක් පනවන්නේ (වැඩු කසිණ නිමිත්ත ඉගුළු අහස්හි පැවැති අරූපස්කන්ධ ආත්ම යැ යි ගෙන) ‘මගේ ආත්මය අරූපී ය, අනන්ත යැ’ යි උනවයි.

24. “ආනන්දය, ඔවුන් අතුරෙන් යමෙක් රූපී වූ සුක්ෂම ආත්මයක් උනවන්නේ උනවා ද, හෙතෙම මෙ අත්ඛවිහි පමණක් පවත්නා වූ (මරණින් සිදි යන) හෝ සියුම් ආත්මයක් උනවනුයේ උනවයි. එහි (ශාශ්වත විසින් පරලොචෙහිත්) වන්නාවූ හෝ සියුම් වූ ආත්මයක් උනවනුයේ පණවයි. ‘අතට වූ (පරවාදියා කියන ශාශ්ඛ නොවූ ම) ආත්මය තථත්වය පිණිස (එහි යථාස්වභාවය ඔහුට පිළිගැනෙන පිණිස) සමර්ථනය කරන්නෙමි’ යි මෙසේ හෝ ඔහුට සිතෙක් වෙයි. ආනන්දය, මෙසේ වූ ම රූපකසිණලාභියා කෙරෙහි සුක්ෂමාත්මානුදෘෂ්ටිය වැදහේ යැ යි (සන්තානානුගත වැ හෝනේ යැ යි) මෙසේ කියන්නට සුදුසු ය.

25. “ආනන්දය, ඔවුන් අතුරෙන් යමෙක් රූපී වූ අනන්ත ආත්මයක් උනවනුයේ උනවා ද, හෙතෙම මෙ අත්ඛවිහි පමණක් පවත්නා හෝ අනන්ත ආත්මයක් උනවනුයේ උනවයි. පරලොචිහිත් වන්නාවූ හෝ අනන්ත ආත්මයක් උනවනුයේ උනවයි. ‘අතට වූ ම (පරවාදියා කියන අවිද්‍යාමාන වූ ම) ආත්මය තථත්වය පිණිස (ඇති සැටිය ඔහුට පිළිගැනෙනු පිණිස) සමර්ථනය කරන්නෙමි’ යි මෙසේ හෝ සිතෙක් ඔහුට වෙයි. ආනන්දය, මෙසේ වූ ම රූපකසිණලාභියා කෙරෙහි අනන්තාත්මානුදෘෂ්ටිය වැදහේ යැ යි (සන්තානානුගත ව පවත්නේ යැ යි) මෙසේ කියන්නට සුදුසු ය.

26. “තත්‍රානන්ද යො සො අරුපිං පරිත්තං අත්තානං පඤ්ඤාපෙනො පඤ්ඤාපෙනි, එතරහි වා සො අරුපිං පරිත්තං අත්තානං පඤ්ඤාපෙනො පඤ්ඤාපෙනි. තස් භාවී. වා සො අරුපිං පරිත්තං අත්තානං පඤ්ඤාපෙනො පඤ්ඤාපෙනි. අතථං වා පන සන්තං තථත්තාය උපකප්පෙසාමිති ඉති වා පනස්ස හොති. එවං සන්තං ඛො ආනන්ද අරුපිං පරිත්තත්තානුදිට්ඨි අනුසෙතිති ඉච්චාලං වචනාය.

27. “තත්‍රානන්ද යො සො අරුපිං අනන්තං අත්තානං පඤ්ඤාපෙනො පඤ්ඤාපෙනි, එතරහි වා සො අරුපිං අනන්තං අත්තානං පඤ්ඤාපෙනො පඤ්ඤාපෙනි. තස් භාවී. වා සො අරුපිං අනන්තං අත්තානං පඤ්ඤාපෙනො පඤ්ඤාපෙනි. අතථං වා පන සන්තං තථත්තාය උපකප්පෙසාමිති ඉති වා පනස්ස හොති. එවං සන්තං ඛො ආනන්ද අරුපිං අනන්තත්තානුදිට්ඨි අනුසෙතිති ඉච්චාලං වචනාය. එත්තාවතා ඛො ආනන්ද අත්තානං පඤ්ඤාපෙනො පඤ්ඤාපෙනි.

28. “කිත්තාවතා වානන්ද අත්තානං න පඤ්ඤාපෙනො න පඤ්ඤාපෙනි:

රුපිං වා හි ආනන්ද පරිත්තං අත්තානං න පඤ්ඤාපෙනො න පඤ්ඤාපෙනි ‘රුපි මෙ පරිත්තො අත්තා’ති. රුපිං වා හි ආනන්ද අනන්තං අත්තානං න පඤ්ඤාපෙනො න පඤ්ඤාපෙනි ‘රුපි මෙ අනන්තො අත්තා’ති. අරුපිං වා හි ආනන්ද පරිත්තං අත්තානං න පඤ්ඤාපෙනො න පඤ්ඤාපෙනි ‘අරුපි මෙ පරිත්තො අත්තා’ති. අරුපිං වා හි ආනන්ද අනන්තං අත්තානං න පඤ්ඤාපෙනො න පඤ්ඤාපෙනි ‘අරුපි මෙ අනන්තො අත්තා’ති.

29. “තත්‍රානන්ද යො සො රුපිං පරිත්තං අත්තානං න පඤ්ඤාපෙනො, න පඤ්ඤාපෙනි, එතරහි වා සො රුපිං පරිත්තං අත්තානං න පඤ්ඤාපෙනො න පඤ්ඤාපෙනි. තස් භාවී. වා සො රුපිං පරිත්තං අත්තානං න පඤ්ඤාපෙනො න පඤ්ඤාපෙනි. අතථං වා පන සන්තං තථත්තාය උපකප්පෙසාමිති ඉති වා පනස්ස න හොති. එවං සන්තං ඛො ආනන්ද රුපිං පරිත්තත්තානුදිට්ඨි නානුසෙතිති ඉච්චාලං වචනාය.

26. ආනන්දය, ඔවුන් අතුරෙන් යමෙක් අරුපී වූ සියුම් ආත්මයක් පනවනුයේ පනවා ද, හේ දැන් පමණක් පවත්නා හෝ අරුපී වූ සියුම් ආත්මයක් පනවන්නේ පනවයි. පරලොචනි පවත්නා වූ හෝ අරුපී වූ සියුම් ආත්මයක් පනවන්නේ පනවයි. ‘අතථ වූ ම ආත්මය තථත්වය පිණිස සමර්ථනය කරන්නෙමි’ යි මෙසේ හෝ සිතෙක් ඔහුට වෙයි. ආනන්දය, මෙසේ වූ ම අරුපකසිණලාභියා කෙරෙහි සුක්ෂමාත්මානුදෘෂ්ටිය වැදූ හෝනේ යැ යි මෙසේ කියනු සුදුසු ය.

27. “ආනන්දය, ඔවුන් අතුරෙන් යමෙක් අරුපී වූ අනන්ත ආත්මයක් පනවනුයේ පනවා ද, හේ දැන් පමණක් පවත්නා හෝ අරුපී වූ අනන්ත ආත්මයක් පනවන්නේ පනවයි. පරලොචනි ද පවත්නා හෝ අරුපී වූ අනන්ත ආත්මයක් පනවන්නේ පනවයි. ‘අතථ වූ ම ආත්මය තථත්වය පිණිස සමර්ථනය කරන්නෙමි’ යි මෙසේ හෝ ඔහුට සිතෙක් වෙයි. ආනන්දය, මෙසේ වූ ම අරුපකසිණලාභියා කෙරෙහි අනන්තාත්මානුදෘෂ්ටිය වැදූ හෝනේ යැ යි මෙසේ කියනු සුදුසු ය. ආනන්දය, ආත්මය පණවන්නේ මෙතෙකින් ම පනවයි.

28. “ආනන්දය, ආත්මය නො පනවන්නේ කොතෙකින් නො පනවා ද යත්:

ආනන්දය, රුපී වූ සියුම් ආත්මයක් නො පනවන්නේ ‘මගේ ආත්මය රුපවත් ය, සියුම් යැ’ යි හෝ නො පනවයි. ආනන්දය, රුපී වූ අනන්ත ආත්මයක් නො පනවන්නේ ‘මගේ ආත්මය රුපවත් ය, අනන්ත යැ’ යි කියා හෝ නො පනවයි. ආනන්දය, අරුපී වූ සියුම් ආත්මයක් නො පනවන්නේ ‘මගේ ආත්මය අරුපී ය, සියුම් යැ’ යි කියා හෝ නො පණවයි. ආනන්දය, අරුපී වූ අනන්ත ආත්මයක් නොපනවන්නේ ‘මගේ ආත්මය අරුපී ය, අනන්ත යැ’ යි කියා හෝ නො පනවයි.

29. “ආනන්දය, ඔවුන් අතුරෙන් යමෙක් රුපී වූ සියුම් ආත්මයක් නො පනවන්නේ නො පණවා ද, හෙ තෙම දැන් (වර්තමාන භවයෙහි) හෝ රුපවත් වූ සියුම් ආත්මයක් නො පනවන්නේ නො පනවයි. මතු භවයෙහි වන්නා වූ හෝ රුපවත් සියුම් ආත්මයක් නො පනවන්නේ නො පනවයිද ‘අවිද්‍යාමාන වූ හෝ ආත්මයක් විද්‍යාමානත්වය පිණිස සමර්ථනය කරන්නෙමි’ යි මෙසේ හෝ සිතෙක් ඔහුට නො වෙයි. ආනන්දය, මෙසේ වූ ම රුපකසිණලාභියා අනුව සුක්ෂමාත්මානුදෘෂ්ටිය නො හෝනේ යැ යි මෙසේ කියනු සුදුසු ය.

30. “තත්තානන්දො, යො සො රුපිං අනන්තං අත්තානං න පඤ්ඤාපෙනො න පඤ්ඤාපෙනි, එතරහි වා සො රුපිං අනන්තං අත්තානං න පඤ්ඤාපෙනො න පඤ්ඤාපෙනි. තස්ම භාවිං වා සො රුපිං අනන්තං අත්තානං න පඤ්ඤාපෙනො න පඤ්ඤාපෙනි. ‘අනථං වා පන සත්තං තථත්තාය උපකප්පෙසාමි’ති ඉති වා පනස්ස න හොති. එවං සත්තං ඛො ආනන්දො රුපිං අනන්තත්තානුදිට්ඨි නානුසෙතිති ඉවදාලං වචනාය.

31. “තත්තානන්දො, යො සො අරුපිං පරිත්තං අත්තානං න පඤ්ඤාපෙනො න පඤ්ඤාපෙනි, එතරහි වා සො අරුපිං පරිත්තං අත්තානං න පඤ්ඤාපෙනො න පඤ්ඤාපෙනි. තස්ම භාවිං වා සො අරුපිං පරිත්තං අත්තානං න පඤ්ඤාපෙනො න පඤ්ඤාපෙනි. ‘අනථං වා පන සත්තං තථත්තාය උපකප්පෙසාමි’ති ඉති වා පනස්ස න හොති. එවං සත්තං ඛො ආනන්දො, අරුපිං පරිත්තත්තානුදිට්ඨි නානුසෙතිති ඉවදාලං වචනාය.

32. “තත්තානන්දො, යො සො අරුපිං අනන්තං අත්තානං න පඤ්ඤාපෙනො න පඤ්ඤාපෙනි, එතරහි වා සො අරුපිං අනන්තං අත්තානං න පඤ්ඤාපෙනො න පඤ්ඤාපෙනි. තස්ම භාවිං වා සො අරුපිං අනන්තං අත්තානං න පඤ්ඤාපෙනො න පඤ්ඤාපෙනි. ‘අනථං වා පන සත්තං තථත්තාය උපකප්පෙසාමි’ති ඉති වා පනස්ස න හොති. එවං සත්තං ඛො ආනන්දො, අරුපිං අනන්තත්තානුදිට්ඨි නානුසෙතිති ඉවදාලං වචනාය. එත්තාවතා ඛො ආනන්දො අත්තානං න පඤ්ඤාපෙනො න පඤ්ඤාපෙනි.

33. “කිත්තාවතා ව ආනන්දො අත්තානං සමනුපසාමානො සමනුපසාමි ;

වෙදනං වාහි ආනන්දො, අත්තානං සමනුපසාමානො සමනුපසාමි: ‘වෙදනා මෙ අත්තා’ති. ‘න හෙව ඛො මෙ වෙදනා අත්තා, අප්පට්ඨං-වෙදනො මෙ අත්තා’ති ඉති වා හි ආනන්දො, අත්තානං සමනුපසාමානො සමනුපසාමි. ‘න හෙව ඛො මෙ වෙදනා අත්තා, නො’පි අප්පට්ඨං-වෙදනො මෙ අත්තා, අත්තා මෙ වෙදයති වෙදනාධමෙමා හි මෙ අත්තා’ති ඉති වා හි ආනන්දො, අත්තානං සමනුපසාමානො සමනුපසාමි.

30. ආනන්දය, ඔවුන් අතුරෙන් යමෙක් රූපවත් වූ අනන්ත ආත්මයක් නො පනවන්නේ නො පනවා නම්, හෙතෙම දැන් (මේ භවයෙහි) හෝ රූපවත් වූ අනන්ත ආත්මයක් නො පනවන්නේ නො පනවයි. මතු භවයෙහි වන්නාවූ හෝ අනන්ත ආත්මයක් නො පනවන්නේ නො පනවයි. ‘අවිද්‍යාමාන වූ හෝ ආත්මයක් විද්‍යාමානත්වය පිණිස සමර්ථනය කරන්නෙමි’ යි මෙසේ සිතෙක් හෝ ඔහුට නො වෙයි. ආනන්දය, මෙසේ වූ ම අනන්තත්මානුදෘෂ්ටිය රූපකසිණලාභියා කෙරෙහි නො ම හෝනේ යැ යි කියනු සුදුසු ය.

31. “ආනන්දය, ඔවුන් අතුරෙන් යමෙක් අරූපී වූ සුක්ෂම ආත්මයක් නො පනවන්නේ නො පනවා නම්, හෙතෙම දැන් (මේ භවයෙහි) හෝ අරූපී වූ සුක්ෂම ආත්මයක් නො පනවන්නේ නො පනවයි. මතු භවයෙහි වන්නාවූ හෝ අරූපී සුක්ෂම ආත්මයක් නො පනවන්නේ නො පනවයි. ‘අවිද්‍යාමාන වූ හෝ ආත්මයක් විද්‍යාමානත්වය පිණිස සමර්ථනය කරන්නෙමි’ යි මෙසේ සිතෙක් හෝ ඔහුට නො වෙයි. ආනන්දය, මෙසේ වූ ම අරූපකසිණලාභියා කෙරෙහි සුක්ෂමත්මානුදෘෂ්ටිය නො ම හෝනේ යැ යි කියනු සුදුසු ය.

32. ආනන්දය, ඔවුන් අතුරෙන් යමෙක් අරූපී වූ අනන්ත ආත්මයක් නො පනවන්නේ නො පනවා නම්, හෙතෙම දැන් (මේ භවයෙහි) හෝ අරූපී වූ අනන්ත ආත්මයක් නො පනවන්නේ නො පනවයි. මතු භවයෙහි වන්නාවූ හෝ අරූපී අනන්ත ආත්මයක් නො පනවන්නේ නො පනවයි. ‘අවිද්‍යාමාන ආත්මයක් හෝ විද්‍යාමානත්වයෙන් සමර්ථනය කරන්නෙමි’ යි මෙසේ සිතෙක් හෝ ඔහුට නො වෙයි. ආනන්දය, මෙසේ වූ ම අරූපකසිණලාභියා කෙරෙහි අනන්තත්මානුදෘෂ්ටිය නො ම හෝනේ යැ යි කියනු සුදුසු ය.

ආනන්දය, මෙතෙකින් ම ආත්මය නො පණවන්නේ නො පණවයි.

33. “ආනන්දය, කොතෙකින් (දිට්ඨිසමනුපස්සනායෙන්) ආත්මයක් දක්නේ දකී ද යත්:

ආනන්දය, වෙදනාව ආත්ම යැ යි දක්නේ, ‘වෙදනාව මාගේ ආත්මය වේ’ යැ යි හෝ මෙසේ දකියි. ‘වෙදනාව මගේ ආත්මය නො වේ, මාගේ ආත්මය වෙදනාරහිත යැ’ යි මෙසේ හෝ ආනන්දය, ආත්මයක් දක්නේ දකියි. ‘වෙදනාව මගේ ආත්මය නො වේ ම ය, මගේ ආත්මය වෙදනා රහිත ද නො වේ ම ය, ආත්මය විදී, මගේ ආත්මය (වෙදනාසම්ප්‍රයුක්ත බැවින්) විදින ස්වභාව ඇත්තේ ම යැ’ යි මෙසේ හෝ ආනන්දය, ආත්මයක් දක්නේ දකී.

34. තත්‍රානන්දු, යො සො ඵවමාහ: ‘වෙදනා, මෙ අත්තා’ති, සො ඵවමසුඤ්චවනීයො: ‘තිසො ඛො ඉමා ආච්චසො වෙදනා: සුඛා වෙදනා දුක්ඛා වෙදනා අදුක්ඛමසුඛා වෙදනා. ඉමාසං ඛො කං තිසසත්තං වෙදනානං කතමං අත්තනො සමනුපසසීති’. යසමී ආනන්දු, සමයෙ සුඛං වෙදනං වෙදෙති, නෙව තසමී සමයෙ දුක්ඛං වෙදනං වෙදෙති, න අදුක්ඛමසුඛං වෙදනං වෙදෙති, සුඛං යෙව තසමී සමයෙ වෙදනං වෙදෙති. යසමී ආනන්දු, සමයෙ දුක්ඛං වෙදනං වෙදෙති, නෙව තසමී සමයෙ සුඛං වෙදනං වෙදෙති, න අදුක්ඛමසුඛං වෙදනං වෙදෙති, දුක්ඛං යෙව තසමී සමයෙ වෙදනං වෙදෙති. යසමී ආනන්දු, සමයෙ අදුක්ඛමසුඛං වෙදනං වෙදෙති, නෙව තසමී සමයෙ සුඛං වෙදනං වෙදෙති, න දුක්ඛං වෙදනං වෙදෙති, අදුක්ඛමසුඛං යෙව තසමී සමයෙ වෙදනං වෙදෙති.

35. “සුඛා පි ඛො ආනන්දු, වෙදනා අභිච්චා සඛිනා පට්චවසමුප්පන්නා ඛයධම්මා වයධම්මා විරාගධම්මා භිරොධධම්මා. දුක්ඛාපි ඛො ආනන්දු වෙදනා අභිච්චා සඛිනා පට්චවසමුප්පන්නා ඛයධම්මා වයධම්මා විරාගධම්මා භිරොධධම්මා. අදුක්ඛමසුඛා පි ඛො ආනන්දු වෙදනා අභිච්චා සඛිනා පට්චවසමුප්පන්නා ඛයධම්මා වයධම්මා විරාගධම්මා. තසස සුඛං වෙදනං වෙදයමානසස්¹ ‘ඵසො මෙ අත්තා’ති හොති. තසසා යෙව සුඛාය වෙදනාය නිරොධා ‘ච්චායෙ මෙ අත්තා’ති හොති. දුක්ඛං වෙදනං වෙදයමානසස් ‘ඵසො මෙ අත්තා’ති හොති. තසසා යෙව දුක්ඛාය වෙදනාය නිරොධා ‘ච්චායෙ මෙ අත්තා’ති හොති. අදුක්ඛමසුඛං වෙදනං වෙදයමානසස් ‘ඵසො මෙ අත්තා’ති හොති. තසසා යෙව අදුක්ඛමසුඛාය වෙදනාය නිරොධා ‘ච්චායෙ මෙ අත්තා’ති හොති. ඉති සො දිවෙඨච ධම්මෙ අභිච්චං සුඛං දුක්ඛං චොක්ඛණං² උප්පාදවයධම්මං අත්තානං සමනුපසසමානො සමනුපසසති. යො සො ඵවමාහ ‘වෙදනා මෙ අත්තා’ති. තසමානිභානන්දු, ඵතෙනපෙනං නක්ඛමති ‘වෙදනා මෙ අත්තා’ති සමනුපසසිතුං.

36. “තත්‍රානන්දු, යො සො ඵවමාහ ‘නහෙව ඛො මෙ වෙදනා අත්තා, අප්පට්ඨං වෙදනො මෙ අත්තා’ති, සො ඵවමසුඤ්චවනීයො ‘යස් ජනාච්චසො සඛිඛසො වෙදයිතං නත්ථී, අපි නු ඛො තස් අයමහමසමී’ති³ සියා?’ති.

“නො හෙතං භතෙන”.

“තසමානිභානන්දු, ඵතෙනපෙනං නක්ඛමති ‘නහෙව ඛො මෙ වෙදනා අත්තා, අප්පට්ඨං වෙදනො මෙ අත්තා’ති සමනුපසසිතුං.

1. වෙදියමානසස්ස - කප්ඵි
 2. අනිච්චසුඛකඛචොක්ඛණං - කප්ඵි
 3. අහමසමීති, - සිච්චු.

34. “ආනන්දය, ඔවුන් අතුරෙන් යමෙක් ‘වෙදනාව මගේ ආත්මය යැ’යි මෙසේ කියා ද, ‘ආචැත්ති, සුඛවෙදනා දුඃඛවෙදනා අදුඃඛාසුඛවෙදනා යි මේ වෙදනා තුනෙකි. මේ තුන් වෙදනාවන්ගෙන් තෝ කවර වෙදනාවක් ආත්ම වශයෙන් දක්නෙහි දැ’යි හෙ තෙම මෙසේ කිය යුතු (ඔහුගෙන් මෙසේ ප්‍රශ්න කටයුතු). ආනන්දය, යම් විටෙක (සත්ව තෙමේ) සුඛවෙදනාව විඳී ද, එ සමයෙහි හේ දුඃඛවෙදනාව නො ම විඳීයි, අදුඃඛාසුඛවෙදනාව ද, නො ම විඳීයි, එ සමයෙහි හේ සුඛවෙදනාව ම විඳී. ආනන්දය, යම් විටෙක දුඃඛවෙදනාව විඳී ද, එ විටැ සුඛවෙදනාව නො ම විඳීයි, අදුඃඛාසුඛ වෙදනාව ද නො ම විඳීයි, එ සමයෙහි දුඃඛවෙදනාව ම විඳී. ආනන්දය, යම් විටෙක අදුඃඛාසුඛවෙදනාව විඳී ද, එ විටැ සුඛවෙදනාව නො ම විඳීයි, දුඃඛවෙදනාව ද නො ම විඳීයි, අදුඃඛාසුඛවෙදනාව ම එ විටැ විඳී.

35. “ආනන්දය, සුඛවෙදනාව ද අනිත්‍ය ය, සංස්කෘත ය (ප්‍රත්‍යයයන් විසින් සකස් වූයේ ය), ප්‍රතිත්‍යසමුත්පන්න ය, ක්ෂයධර්මය (ක්ෂීණ වන සුලු ය), ව්‍යයධර්ම ය (වැනසෙන සුලු ය), විරාගධර්ම ය (පහ වන සුලු ය), නිරොධධර්මය (නිරුද්ධ වන සුලු ය). ආනන්දය, දුඃඛවෙදනාව ද අනිත්‍ය ය, සංස්කෘත ය, ප්‍රතිත්‍යසමුත්පන්න ය, ක්ෂයධර්ම ය, ව්‍යයධර්ම ය, විරාගධර්ම ය, නිරොධධර්ම ය. ආනන්දය, අදුඃඛාසුඛවෙදනාව ද අනිත්‍ය ය, සංස්කෘත ය, ප්‍රතිත්‍යසමුත්පන්න ය, ක්ෂයධර්මය, ව්‍යයධර්ම ය, විරාගධර්ම ය, නිරොධධර්ම ය. සුඛවෙදනාව විදුනාහට ‘මේ මගේ ආත්මය වේ’ යැ යි සිතෙක් වෙයි. ඒ සුඛවෙදනාව ගේ නිරොධයෙන් ‘මගේ ආත්මය ව්‍යග්‍ර වී (විසිඳ ගියේ යැ යි, පහ ව ගියේ යැ)’ යි සිතෙක් වෙයි. දුඃඛවෙදනාව විදුනාහට ‘මේ මාගේ ආත්මය වේ’ ය යි සිතෙක් වෙයි. ඒ දුඃඛවෙදනාව ගේ ම නිරොධයෙන් ‘මගේ ආත්මය ව්‍යග්‍ර වී’ යැ යි සිතෙක් වෙයි. අදුඃඛාසුඛවෙදනාව විදුනාහට ‘මේ මගේ ආත්මය යැ’යි සිතෙක් වෙයි. ඒ අදුඃඛාසුඛවෙදනාව නිරුද්ධ වීමෙන් ‘මගේ ආත්මය ව්‍යග්‍ර වී යැ’ යි සිතෙක් වෙයි. මෙසේ හෙ තෙම මෙ අත්ඛච්චි ම ආත්මයක් දක්නේ අනිත්‍ය වූ සුඛ වූ දුක් වූ අනිත්‍යාදී ලක්ෂණයන්ගෙන් මිශ්‍ර වූ (අදුඃඛාසුඛ වූ) උපදනසුලු නැසෙන සුලු රූපාදී ස්කන්ධයක් දකී. එහෙයින් ආනන්දය, ‘වෙදනාව මගේ ආත්මයැ’ යි මෙය දක්නට මෙයින් නො රිසියෙයි.

36. “ආනන්දය, ඔවුන් අතුරෙන් යමෙක් ‘වෙදනාව මගේ ආත්මය නොවේ ම ය, මගේ ආත්මය ප්‍රතිසංවෙදනා රහිත යැ’ යි මෙසේ කියා නම්, ‘ආචැත්ති, යම් තැනෙක හැම අයුරින් ම විඳීමෙක් නැත් නම්, එහි මේ මම වෙමි’ යි කියැ යුතු කිසි ස්කන්ධධර්මයෙක් වන්නේ ද?’ යි හෙ තෙම කිය යුතු (ඔහුගෙන් ප්‍රශ්න කළ යුතු).

“වහන්ස, මෙය (මම වෙමි යි ගත යුතු කිසි ස්කන්ධයෙක් එහි නො වේ ම යැ’ යි (අනද තෙරණුවෝ වදළහ.)

“ආනන්දය, එහෙයින් ‘වෙදනාව මගේ ආත්මය නො වේ ම ය, මගේ ආත්මය ප්‍රතිසංවෙදනාරහිත යැ’ යි මෙය දක්නට මෙයින් නො රිසියෙයි.’”

37. තත්‍රානන්ද, යො සො එවමාහ ‘නගෙව ඛො මෙ වෙදනා අත්තා, නො’පි අප්පට්ඨංවෙදනො මෙ අත්තා, අත්තා මෙ වෙදෙති, වෙදනාධම්මො හි මෙ අත්තා’ති, යො එවමස්ස චචතීයො: ‘වෙදනා ච හි ආච්චසො සබ්බෙන සබ්බං සබ්බථා සබ්බං අප්පට්ඨස්ස නිරුඤ්ඤායුං, සබ්බයො වෙදනාය අස්ති වෙදනානිරොධා අපි නු ඛො තත්ථ අයමහමභේති සියා?’’ති.

“නො හෙතං හතො”.

“තස්මාතිහානන්ද, එතෙනපෙනං නක්ඛමති ‘නගෙව ඛො මෙ වෙදනා අත්තා, නො පි අප්පට්ඨංවෙදනො මෙ අත්තා, අත්තා මෙ වෙදෙති, වෙදනාධම්මො හි මෙ අත්තා’ති සමනුපසසිතුං.”

38. “යතො ඛො ජනානන්ද, භික්ඛු නොව වෙදනං අත්තානං සමනුපසසති, නො පි අප්පට්ඨංවෙදනං අත්තානං සමනුපසසති, නො පි ‘අත්තා මෙ වෙදෙති වෙදනාධම්මො හි මෙ අත්තා’ති සමනුපසසති, යො එවං අසමනුපසසතො න ච කිඤ්ච ලොකෙ උපාදියති, අනුපාදියං න පරිත්ඝසති, අපරිත්ඝං පච්චිකං යෙව පරිභිබ්බාසිස්සති. ඛිණා ජාති, වුසිතං බ්‍රහ්මචරියං, කතං කරණියං, නාපරං ඉත්තකායා’ති පජානාති.

39. “එවං විමුක්ඛචිකං ඛො ආනන්ද, භික්ඛුං යො එවං චදෙයා “හොති තථාගතො පරමමරණා ඉති’ස්ස දිට්ඨි”ති තදකල්පං. “න හොති තථාගතො පරමමරණා ඉති’ස්ස දිට්ඨිති තදකල්පං. “හොති ච න ච හොති තථාගතො පරමමරණා ඉති’ස්ස දිට්ඨි”ති තදකල්පං. “නෙව හොති, න න හොති තථාගතො පරමමරණා ඉති’ස්ස දිට්ඨි”ති තදකල්පං. තං කිස්ස හෙතු: යාවතා ආනන්ද අධිචචනං, යාවතා අධිචචනපථො, යාවතා තිරුක්ඛති, යාවතා නිරුක්ඛතිපථො, යාවතා පඤ්ඤති, යාවතා පඤ්ඤතිපථො, යාවතා පඤ්ඤ, යාවතා පඤ්ඤචචරං යාවතා චට්ඨං චට්ඨති,¹ තදභිඤ්ඤ, විමුක්ඛො භික්ඛු “තදභිඤ්ඤ, විමුක්ඛො භික්ඛු² න ජානාති න පසාති ඉති’ස්ස දිට්ඨි”ති තදකල්පං.

40. “සත්ත ඛො ඉමා ආනන්ද, විඤ්ඤණධ්මිතියො, ජෙඤ ආයතනාති, කතමා සත්ත;

සත්තානන්ද, සත්තා නානත්තකායා නානත්තසඤ්ඤානො සෙයාථාපි මනුස්සා එකච්චෙව ච දෙචා එකච්චෙව ච විභිජාතිකා. අයං පඨමා විඤ්ඤණධ්මිති.

1. යාවතා චට්ඨං යාවතා චට්ඨති—මජ්ඣං 2. විමුක්ඛං භික්ඛුං—මජ්ඣං.

37. “ආනන්දය, ඔවුන් අතුරෙන් යමෙක් ‘වෙදනාව මගේ ආත්මය නො වේ ම ය, මගේ ආත්මය වෙදනාරහිතත් නො වේ ම ය, මගේ ආත්මය විදිසි, මගේ ආත්මය විදින සුලු යැ’ යි යමෙක් මෙසේ කියා නම්, ‘ඇවැත්නි, වෙදනාවෙන් හැම අයුරින් ම හැම සැටියෙන් ම නො ඉතිරි ව තිරුද්ධ වන්නාහු නම්, හැම අයුරින් ම වෙදනාව නැති කළහි, වෙදනාවගේ තිරොධයෙන් එහි ‘මේ මම වෙමි’ යි කිය යුතු කිසිදු ස්කන්ධධර්මයෙක් වන්නේ ද? යි මෙසේ හෙ තෙම කියැ යුතු (ඔහුගෙන් ප්‍රශ්න කළයුතු). ‘වහන්ස, (‘මේ මම වෙමි’ යි කිය යුතු කිසිත් වන්නේ ය යන) මෙය නො වේ ම ය.’ ආනන්දය, එහෙයින් මෙයින් වෙදනාව මගේ ආත්මය නො වේ ම ය, වෙදනා නො වනුයේත් මගේ ආත්මය නො වේ ම ය, (වෙදනායෙන් අන්‍ය ධර්මයෙක් වූ) මගේ ආත්මය විදිසි, (එසේ වූ) මගේ ආත්මය විදින සුලු යැ’ යි මෙසේ මෙය දක්නට නො රිසියෙයි.

38. “ආනන්දය, යම් කලෙක මහණ වෙදනාව ආත්ම කොට නො දකී ද, ආත්මය වෙදනා නොවූවක් කොට හෝ නො දකී ද, ‘මගේ ආත්මය විදිසි, මගේ ආත්මය විදින සුලු යැ’ යි හෝ නො ම දකී ද, එසේ නො දක්නා හෙ තෙම ලොවැ කිසිත් (ආත්ම ආත්මීය වශයෙන්) නොගනුයේ තෘෂ්ණා දෘෂ්ටි මාන යන තුන් පරිත්‍යයනායෙන් පරිත්‍යයනා නො කෙරෙයි. පරිත්‍යයනා නො කරන්නේ තෙමේ ම කෙලෙස් පිරිහිවනින් පිරිහිවෙයි, ‘සසර ඉපැත්ම ක්ෂිණ වියැ යි, මග බඹසර වැස නිමැවිණැ යි, කළ යුතු දෑ කරන ලද්දේයැ යි, මේ රහත් බව පිණිස කළ යුතු අනෙකෙක් නැතැ’ යි දැනගනී.

39. ආනන්දය, මෙසේ (ආත්මදර්ශන නැති) මිදුණු සිතැති රහත් මහණහු ඇරඹ යමෙක් ‘තථාගත තෙම මරණින් මත්තෙහි වේ යැ යි මොහුගේ (රහත් වූවහුගේ) දෘෂ්ටිය මෙසේ යැ’ යි කියන්නේ නම්, ඒ කීම (රහත් තෙම කිසිවක් නො දනී යැ යි කියුවක් වන බැවින්) නො යුතු ය. ‘තථාගත තෙම මරණින් මත්තෙහි නො වේ යැ යි යනු මොහුගේ දෘෂ්ටියැ’ යි කියන්නේ නම්, එය නො යුතු ය. ‘තථාගත තෙම මරණින් මත්තෙහි වන්නේත් නො වන්නේත් වේ යැ යි යනු මොහුගේ දෘෂ්ටියැ’ යි කියන්නේ නම්, එය නො යුතු ය. ‘තථාගත තෙම මරණින් මතු නො ම වෙයි. නො ම නො වෙයි යනු මොහුගේ දෘෂ්ටියැ’ යි කියන්නේ නම් එය නො යුතු ය. ඒ කවර හෙයින්: ආනන්දය, ව්‍යවහාර යම් පමණ ද, ව්‍යවහාරවිෂය යම් පමණ ද, නිර්වචන යම් පමණ ද, නිර්වචනවිෂය යම් පමණ ද, ප්‍රඥප්තිය (පැණවීම) යම් පමණ ද, ප්‍රඥප්තිවිෂය යම් පමණ ද, ප්‍රඥාව යම් පමණ ද, ප්‍රඥායෙන් බැස ගත යුතු පඤ්චස්කන්ධය යම් පමණ ද, යම්තාක් සසරවට පවතී ද, රහත් මහණ එය වෙසෙසින් දැන මිදුණේ වෙයි. ‘එය දැන මිදුණු මහණ නො දනී, නො දකී, එබැවින් මොහුගේ දෘෂ්ටිය මෙසේ යැ’ යි යම් කීමෙක් ඇද්ද, එය නො යුතු යැ.

40. ආනන්දය, මේ විඥානස්ථිති (විඥානය පිහිටි තැන්) සත් දෙනෙකි, මේ ආයතනයෝ දෙදෙනෙකි.

විඥානස්ථිති සත කවරහ යත්:

ආනන්දය, මනුෂ්‍යයෝ ද සමහර දෙවියෝ ද සමහර විනිපාතිකයෝ (වෙමානික ප්‍රෙතයෝ) ද යන කායනානාත්වය හා සංඥානානාත්වය ඇති සත්ත්වයෝ ඇත. මේ ප්‍රථම විඥානස්ථිතිය යැ.

“සන්තානඤ්ඤා, සන්තා නානත්තකායා එකත්තසඤ්ඤාදිනො සෙය්‍යථාපි දෙවා බ්‍රහ්මකාසිකා පඨමාභිනිබ්බන්තා. අයං දුතියා විඤ්ඤාණධර්මිනි.

“සන්තානඤ්ඤා, සන්තා එකත්තකායා නානත්තසඤ්ඤාදිනො සෙය්‍යථාපි දෙවා ආභසසරා. අයං තතියා විඤ්ඤාණධර්මිනි.

“සන්තානඤ්ඤා, සන්තා එකත්තකායා එකත්තසඤ්ඤාදිනො සෙය්‍යථාපි දෙවා සුභකිණ්ණා. අයං චතුස්ථා¹ විඤ්ඤාණධර්මිනි.

“සන්තානඤ්ඤා, සන්තා සබ්බසො රූපසඤ්ඤානං සමතිකකමා පටිස-සඤ්ඤානං අත්ථඛමා නානත්තසඤ්ඤානං අමනසිකාරා ‘අනන්තො ආකාසො’ති ආකාසානඤ්ඤායතනුපගා. අයං පඤ්ඤමා² විඤ්ඤාණධර්මිනි.

“සන්තානඤ්ඤා, සන්තා සබ්බසො ආකාසානඤ්ඤායතනං සමතිකකමම ‘අනන්තං විඤ්ඤාණං’න්ති විඤ්ඤාණඤ්ඤායතනුපගා. අයං ජට්ඨා³ විඤ්ඤාණධර්මිනි.

“සන්තානඤ්ඤා, සන්තා සබ්බසො විඤ්ඤාණඤ්ඤායතනං සමතිකකමම ‘නත්ථි කිඤ්ඤි’ති ආකිඤ්ඤාඤ්ඤායතනුපගා. අයං සත්තමා⁴ විඤ්ඤාණධර්මිනි.

අසඤ්ඤාසන්තායතනං, නෙවසඤ්ඤානාසඤ්ඤායතනමෙව දුතියං.

41. තත්‍රානඤ්ඤා, යායං පඨමා විඤ්ඤාණධර්මිනි නානත්තකායා නානත්ත-සඤ්ඤාදිනො සෙය්‍යථාපි මනුස්සා එකච්ච ච දෙවා එකච්ච ච විනිපාතිකා, යො නු ඛො ආනඤ්ඤා, තඤ්ඤා පජානාති, තසසා ච සමුදයං පජානාති, තසසා ච අත්ථඛමං පජානාති, තසසා ච අසසාදං පජානාති, තසසා ච ආදීනවං පජානාති, තසසා ච නිසසරණං පජානාති, කල්ලං නු තෙන තද්භිනඤ්ඤානති?’

“නො හෙතං හන්තෙ”.

“තත්‍රානඤ්ඤා, යායං දුතියා විඤ්ඤාණධර්මිනි -පෙ- යායං තතියා විඤ්ඤාණධර්මිනි -පෙ- යායං චතුස්ථා විඤ්ඤාණධර්මිනි -පෙ- යායං පඤ්ඤමා විඤ්ඤාණධර්මිනි -පෙ- යායං ජට්ඨා විඤ්ඤාණධර්මිනි -පෙ- තත්‍රානඤ්ඤා යායං සත්තමා විඤ්ඤාණධර්මිනි සබ්බසො විඤ්ඤාණඤ්ඤායතනං සමතිකකමම ‘නත්ථි කිඤ්ඤි’ති ආකිඤ්ඤාඤ්ඤායතනුපගා, යො නු ඛො ආනඤ්ඤා තඤ්ඤා පජානාති, තසසා ච සමුදයං පජානාති, තසසා ච අත්ථඛමං පජානාති, තසසා ච අසසාදං පජානාති, තසසා ච ආදීනවං පජානාති, තසසා ච නිසසරණං පජානාති, කල්ලං නු තෙන තද්භිනඤ්ඤානති?’

“නො හෙතං හන්තෙ”.

1. චතුස්ථි - සිමු, මජ්ඣං, සායා, PTS. 2. පඤ්ඤමි - සිමු, මජ්ඣං, සායා, PTS.
3. ජට්ඨි, සිමු - මජ්ඣං, සායා, PTS. 4. සත්තමි - සිමු, මජ්ඣං, සායා, PTS.

“ආනන්දය, ප්‍රථමධ්‍යානයෙන් උපන් බ්‍රහ්මකායික දෙවියෝ ය යන කායනානන්දය ඇති (ප්‍රමාණ විසින් කසින් වෙනස් වූ), සංඥාඵකත්වය ඇති (ප්‍රථම ධ්‍යාන සංඥා විසින් සමාන වූ) සත්ත්වයෝ ඇත. මේ දෙවෙනි විඥානස්ථිතිය යි.

ආනන්දය, ආභාස්වර (විභිදෙන ප්‍රභා ඇති) දෙවියෝ ය යන (ප්‍රභා විසින්) කායඵකත්වය ඇති (අවිතර්ක විචාර - අවිතර්ක අවිචාර ධ්‍යාන විසින්) සංඥානානන්දය ඇති සත්ත්ව කෙනෙක් ඇත. මේ තෙවෙනි විඥානස්ථිතිය යි.

ආනන්දය, ශ්‍රභකාත්ස්නක දෙවියෝ ය යන කායඵකත්වය ඇති (වතුර්ථ ධ්‍යාන විසින්) සංඥා ඵකත්වය ඇති සත්ත්ව කෙනෙක් ඇත. මේ සතරවන විඥානස්ථිතිය යි.

ආනන්දය, හැම අයුරින් ම රූපසංඥාවක් ඉක්මිමෙන් ප්‍රතිසසංඥාවන් පහවීමෙන්, නානාත්වසංඥාවන් නො මෙනෙහි කිරීමෙන් ‘අභස අනන්ත යැයි දහන් වඩා ආකාසානඤ්චායතන භූමියට පැමිණි සත්වයෝ ඇත. මේ පස්වන විඥානස්ථිතිය යි.

ආනන්දය, සර්වප්‍රකාරයෙන් ආකාසානඤ්චායතනය ඉක්ම ‘විඥානය අනන්තයැ’ යි දහන් වඩා විඤ්ඤාණඤ්චායතනභූමියට පැමිණි සත්වයෝ ඇත. මේ සවන විඥානස්ථිතිය යි.

ආනන්දය, සර්වප්‍රකාරයෙන් විඤ්ඤාණඤ්චායතනය ඉක්ම ‘කිසිත් නැතැ’යි නාස්තිභාවප්‍රඥප්තිය වඩා අංකිඤ්චඤ්ඤායතන භූමියට පැමිණි සත්වයෝ ඇත. මේ සත්වන විඥානස්ථිතිය යි.

අසංඥසත්වයායතනය ආයතන විසින් පළමු වැන්න යි. නෙවසඤ්ඤානාසඤ්ඤායතනය ම දෙවැන්න යි.

41. “ආනන්දය, ඔවුන් අතුරෙන් මනුෂ්‍යයෝ ද ඇතැම් දෙවියෝ ද ඇතැම් චිතිපාතිකයෝ ද යන නානත්තකාය නානත්තසඤ්ඤී වූ යම් මේ ප්‍රථම විඥානස්ථිතියෙක් වේ ද, යමෙක් එයත් දනී නම්, එහි සමුදයයන් (පහළ වන්නට කාරණයන්) දනී නම්, එහි නිරොධයන් දනී නම්, එහි ආස්වාදයන් (රසයන්) දනී නම්, එහි ආදිනවයන් (දෙෂයන්) දනී නම්, එහි නිසරණයන් (එයින් නික්මීමක්) දනී නම් ඔහු විසින් එය (මම ය යි, මාගේ ය’යි) අභිනන්දනයට (පිළිගන්නට) සුදුසු ද?”

“වහන්ස, මෙය නො සුදුසු යැ.”

“ආනන්දය, ඔවුන් අතුරෙන් යම් මේ දෙවෙනි විඥානස්ථිතියෙක් ඇද්ද...යම් මේ තෙවෙනි විඥානස්ථිතියෙක් ඇද්ද... යම් මේ සිවුවන විඥානස්ථිතියෙක් ඇද්ද... යම් මේ පස්වන විඥානස්ථිතියෙක් ඇද්ද ... යම් මේ සවන විඥානස්ථිතියෙක් ඇද්ද...ආනන්දය, ඔවුන් අතුරෙන් සියලු අයුරින් විඤ්ඤාණඤ්චායතනය ඉක්ම ‘කිසිත් නැතැ’යි අංකිඤ්චඤ්ඤායතන භූමියට පැමිණි සත්ත්ව කෙනෙක් ඇත් නම් ඔවුන් පිළිබඳ වූ යම් මේ සත්වන විඥානස්ථිතියෙක් වේ ද, ආනන්දය යමෙක් ඒ විඥානස්ථිතියන් දනී ද, එයට කාරණයන් දනී ද, එහි නිරොධයන් දනී ද, එහි රසයන් දනී ද එහි ආදිනවයන් දනී ද, එහි නිසරණයන් දනී ද, එසේ දන්නාවූ ඔහු විසින් එය අභිනන්දනයට සුදුසු ද?”

“වහන්ස, මෙය සුදුසු නො වේ ම යැ.”

“නත්‍රානන්දු, යදිදං අසඤ්ඤාසත්තායනනං, යො නු ඛො ආනන්දු, තඤ්ඤා පජානාති, තස්ස ච සමුදයං පජානාති, තස්ස ච අත්ඛගමං පජානාති, තස්ස ච අසසාදං පජානාති, තස්ස ච ආදීනවං පජානාති, තස්ස ච නිසසරණං පජානාති, කඌං නු තෙන තදභිනන්දිතුන්ති?”

“නො හෙනං හතෙන.”

“නත්‍රානන්දු, යදිදං නෙවසඤ්ඤානාසඤ්ඤායනනං, යො නු ඛො ආනන්දු, තඤ්ඤා පජානාති, තස්ස ච සමුදයං පජානාති, තස්ස ච අත්ඛගමං පජානාති, තස්ස ච අසසාදං පජානාති, තස්ස ච ආදීනවං පජානාති, තස්ස ච නිසසරණං පජානාති, කඌං නු තෙන තදභිනන්දිතුන්ති?”

“නො හෙනං හතෙන.”

“යතො ඛො ආනන්දු, භික්ඛු ඉමාසඤ්ඤා සත්තනනං විඤ්ඤාණධර්මිනිනං, ඉමෙසඤ්ඤා ධර්මනං ආයතනනං සමුදයඤ්ඤා අත්ඛගමඤ්ඤා අසසාදඤ්ඤා ආදීනවඤ්ඤා නිසසරණඤ්ඤා යථාභූතං විදිත්වා අනුපාදු විමුක්තො භොති. අයං චුට්ඨිතානන්දු, භික්ඛු සඤ්ඤාවිමුක්තො.

42. “අට්ඨ ඛො ඉමෙ ආනන්දු විමොක්ඛා. කතමෙ අට්ඨ :

රුපී රූපානි පසසති. අයං පඨමො: විමොක්ඛො.

අජ්ඣන්තං අරූපසඤ්ඤාදිබ්බිඤ්ඤා රූපානි පසසති. අයං දුතියො විමොක්ඛො.

සුභන්තෙව අධිමුක්තො භොති. අයං තතියො විමොක්ඛො.

සබ්බසො රූපසඤ්ඤානං සමතික්කමා පටිසසඤ්ඤානං අත්ඛගමා නානත්තසඤ්ඤානං අමනසිකාරා ‘අනන්තො ආකාසො’ති ආකාසභඤ්ඤායනනං උපසම්පජ්ජ විහරති. අයං චතුසො විමොක්ඛො.

සබ්බසො ආකාසානඤ්ඤායනනං සමතික්කමම ‘අනන්තං විඤ්ඤාණ’න්ති විඤ්ඤාණඤ්ඤායනනං උපසම්පජ්ජ විහරති. අයං පඤ්ඤාමො විමොක්ඛො.

සබ්බසො විඤ්ඤාණඤ්ඤායනනං සමතික්කමම ‘නත්ථ කිඤ්චි’ති ආකිඤ්ඤාඤ්ඤායනනං උපසම්පජ්ජ විහරති. අයං ඡට්ඨො විමොක්ඛො.

සබ්බසො ආකිඤ්ඤාඤ්ඤායනනං සමතික්කමම නෙවසඤ්ඤානාසඤ්ඤායනනං උපසම්පජ්ජ විහරති. අයං සත්තමො විමොක්ඛො.

සබ්බසො නෙවසඤ්ඤානාසඤ්ඤායනනං සමතික්කමම සඤ්ඤාවෙද්ධිතතිරොධං උපසම්පජ්ජ විහරති. අයං අට්ඨමො විමොක්ඛො.

ඉමෙ ඛො ආනන්දු, අට්ඨ විමොක්ඛා.

'ආනන්දය, ඔවුන් අතුරෙන් යම් මේ අසංඤ්ජානන්වායතනයෙක් වේ ද, ආනන්දය, යමෙක් එයන් දැනී ද, එහි සමුදයයන් දැනී ද, එහි නිරොධයන් දැනී ද, එහි රසයන් දැනී ද, එහි දෙෂයන් දැනී ද, එහි නික්මීමන් දැනී ද, ඔහු විසින් එය අභිනන්දනයට පිළිගන්නට සුදුසු ද?'

'වහන්ස, මෙය සුදුසු නො වේ ම යැ.'

'ආනන්දය, ඔවුන් අතුරෙන් යම් මේ නෙවසඤ්ඤානාසඤ්ඤායතනයෙක් වේ ද, ආනන්දය, යමෙක් එයන් දැනී ද, එයට කාරණයන් දැනී ද, එහි නිරොධයන් දැනීද, එහි රසයන් දැනී ද, එහි නිසරණයන් දැනී ද ඔහු විසින් එය පිළිගන්නට සුදුසු ද?'

'වහන්ස, මෙය සුදුසු නො වේ ම යැ.'

'ආනන්දය, යම් කලෙක මහණ මේ විඤානස්ථිති සතේ ද මේ ආයතන දෙකෙහි ද සමුදයයන් අස්තගමයන් ආස්වාදයන් ආදීනවයන් නිසරණයන් තතු වූ පරිදි දූත උපාදාන රහිත ව මිදුණේ වේ ද, ආනන්දය, මේ මහණ ප්‍රඤාචිමුක්ත (ප්‍රඤා බලයෙන් නාම රූප කයිත් මිදුණේ) යැ යි කියනු ලැබේ.

42. 'ආනන්දය, මේ විමොක්ෂයෝ අට දෙනෙකි. කවර අට දෙනෙක් ද යත්:

රූපී වූයේ (තමාගේ කෙසාදියෙහි නිලකසිණාදී වගයෙන් ඉපිදූවූ රූපධ්‍යාන සතරෙන් එකක් ඇත්තේ තමා කෙරෙහි වූ නිලකසිණාදී) රූපයන් ධ්‍යාන ඇසින් දකී. මේ පළමු විමොක්ෂ ය යි.

අධ්‍යාත්මයෙහි අරූපසංඤා ඇත්තේ (තමාගේ කෙසාදීන්හි ඉපැදූ වූ රූපසංඤා නැත්තේ, බාහිර අරමුණෙහි පිරියම් වඩා බාහිර අරමුණෙහි ම ඉපිදූ වූ රූපධ්‍යාන ඇත්තේ) බාහිර නිලකසිණාදී රූපයන් දකී. මේ දෙවෙනි විමොක්ෂ ය යි.

(පිරිසිදු වූ නිලාදී වර්ණකසිණ අරමුණක් ගෙන) 'ඒ අරමුණ ගුහ යැ' යි එහි වැදගත්තේ වෙයි. මේ තෙවෙනි විමොක්ෂ ය යි.

හැම අයුරින් ම රූපසංඤාවන් ඉක්මිමෙන් ප්‍රතිසසංඤාවන් පහ ව යැමෙන් නානාත්වසංඤාවන් නොමෙනෙහි කිරීමෙන් 'අහස අනන්ත' යැ යි ආකාශානඤ්ඤායතනයට පැමිණ වෙසෙයි. මේ සිවුවන විමොක්ෂය යි.

හැම අයුරින් ම ආකාශානඤ්ඤායතනය ඉක්ම 'විඤානය අනන්ත යැ' යි විඤානඤ්ඤායතනයට පැමිණ වෙසෙයි. මේ පස්වන විමොක්ෂය යි.

හැම අයුරින් ම විඤානඤ්ඤායතනය ඉක්ම ආකිඤ්චඤ්ඤායතනයට පැමිණ වෙසෙයි. මේ සවන විමොක්ෂ ය යි.

හැම අයුරින් ම ආකිඤ්චඤ්ඤායතන ධ්‍යානය ඉක්ම නෙවසඤ්ඤානාසඤ්ඤායතනයට පැමිණ වෙසෙයි. මේ සත්වන විමොක්ෂ ය යි.

හැම අයුරින් ම නෙවසඤ්ඤානාසඤ්ඤායතනය ඉක්ම සඤ්ඤා-වෙදයින නිරොධයට පැමිණ වෙසෙයි. මේ අට වන විමොක්ෂ ය යි.

ආනන්දය, මේ විමොක්ෂ අට යි.

“යතො ඛො ආනන්ද, භික්ඛු ඉමෙ අට්ඨ විමොකෙක අනුලොමමපි සමාපජ්ජති, පටිලොමමපි සමාපජ්ජති, අනුලොමපටිලොමමපි සමාපජ්ජති, යත්ච්ඡකං යදිච්ඡකං යාච්ච්ඡකං සමාපජ්ජති පි චූට්ඨාති පි, ආසවානක්ඛ ඛයා අනාසවං වෙතොවිමුත්තිං පඤ්ඤාවිමුත්තිං දිට්ඨංච ධම්මෙ සයං අභිඤ්ඤා සච්ඡකතා උපසම්පජ්ජ විහරති, අයං චූච්චතානන්ද, භික්ඛු උභතොභාගවිමුත්තො. ඉමාය ච ආනන්ද උභතොභාගවිමුත්තියා අඤ්ඤා උභතොභාගවිමුත්ති උත්තරීතරා වා පඤ්ඤතරා වා නත්ති”ති.

ඉදමවොච භගවා අත්තමනො ආයස්මා ආනන්දො භගවනො භාසිතං අභිනන්දීති.

මහානිදනසුත්තං නිවසිතං දුතියං.

“ආනන්දය, යම් කලෙක මහණ තෙම මේ අශ්ට විමොක්ෂයන් අනු-
 ලොම්විසිනුත් (මුලපටන් අවසන් දක්වාත්) සමච්ඡිද්ද, පිළිලොම්විසිනුත් (අග
 සිට මුල දක්වාත්) සමච්ඡිද්ද, අනුලොම්පිළිලොම් විසිනුත් සමච්ඡිද්ද, කැමැති
 තැනෙක, කැමැති සමච්ඡිකට, කැමැති තාක් කල් සමච්ඡිද්ද මත් එයින් නැගී
 සිටීමත් කෙරේ ද, ආසුචයන් ද ක්ෂය කිරීමෙන් අනාසුච වූ චිත්තවිමුක්තිය
 (ඵලසමාධිය) ද, ප්‍රඥාවිමුක්තිය (ඵලඥානය) ද මේ අත්ඛච්චි ම තෙමේ
 වෙසෙසි නුවණින් දැන පසක් කොට සපයා වෙසේ ද, ආනන්දය, මේ
 මහණ උභතොභාගවිමුක්ත (අරුපසමාපත්තියෙන් රූපකාය කෙරෙන්
 ද, මාර්ගයෙන් නාමකාය කෙරෙන් ද දී දෙපසින් ම මිදුණේ) යැ යි
 කියනු ලැබේ. ආනන්දය, මේ උභතොභාගවිමුක්තියෙන් උත්තරිතර
 (මෙයට වැඩි තරම්) වූ ප්‍රණීතතර (මෙයට වඩා උතුම්) වූ උභතොභාග
 විමුක්තියෙක් නැති.”

භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මෙය වදාළ සේක. ආයුෂ්මත් අන්ද තෙරණුවෝ
 ආරාධිත සිත් ඇත්තාහු භාග්‍යවතුන් වහන්සේගේ වචනය පිළිගත්හ.

දෙවැනි මහානිදන සූත්‍රය නිමියේ යි.

මහාපරිනිබ්බානසුතතං

එවං මෙ සුතං: එකං සමයං හගවා රාජගහෙ විහරති ගිජ්ඣකුටෙ පබ්බතෙ. තෙන ඛො පන සමයෙන රාජා මාගධො අජාතසන්නු වෙදෙහි-පුත්තො වජ්ඣී අභිසාතුකාමො හොති. සො එවමාහ: ‘අහං හි ඉමෙ වජ්ඣී එවං මහිඤ්ඤිකෙ එවං මහානුභාවෙ උචෙජ්චජාමි,¹ විනාසෙසසාමි වජ්ඣී, අනායබ්බසනං ආපාදෙසසාමි වජ්ඣී’ති.

2. අප්ඵ ඛො රාජා මාගධො අජාතසන්නු වෙදෙහිපුත්තො වසසකාරං බ්‍රාහ්මණං මගධමහාමනනං ආමනෙතසි:

“එහි කං බ්‍රාහ්මණ, යෙන හගවා තෙනුපසඛකාම. උපසඛකමිකා මම වචනෙන හගවතො පාදෙ සිරසා වජ්ඣති. අප්පාබාධං අප්පාතඛං ලහුට්ඨානං බලං එසුචිහාරං පුච්ඡ: ‘රාජා හතෙන, මාගධො අජාතසන්නු වෙදෙහිපුත්තො හගවතො පාදෙ සිරසා වජ්ඣති. අප්පාබාධං අප්පාතඛං ලහුට්ඨානං බලං එසුචිහාරං පුච්ඡති’ති.

එවං ච වදෙහි: ‘රාජා හතෙන, මාගධො අජාතසන්නු වෙදෙහිපුත්තො වජ්ඣී අභිසාතුකාමො හොති. සො එවමාහ: අහං හි ඉමෙ වජ්ඣී එවං මහිඤ්ඤිකෙ එවං මහානුභාවෙ උචෙජ්චජාමි, විනාසෙසසාමි වජ්ඣී, අනායබ්බසනං ආපාදෙසසාමි වජ්ඣී’ති. යථා ච තෙ හගවා බ්‍යාකරොති, තං සාධුකං උඤ්ඤෙතො මම ආරොචෙය්‍යාමි. න හි තථාගතා විතථං හණන්ති’ති.

3. ‘එවං හො’ති ඛො වසසකාරො බ්‍රාහ්මණො මගධමහාමනනො රඤ්ඤකු මාගධසස අජාතසන්නුසස වෙදෙහිපුත්තසස පටිසසුකා, හද්දති හද්දති යානාති යොජාපෙකා,² හද්දං යානං අභිරුහිකා, හද්දෙහි හද්දෙහි යානෙහි රාජගහමො ග්‍රාමාසි. යෙන ගිජ්ඣකුටො පබ්බතො තෙන පායාසි. යාවතිකා යානසස භූමි යානෙන ගතො යානා පච්චාරොහිකා පතඤ්ඤො’ව යෙන හගවා තෙනුපසඛකමි. උපසඛකමිකා හගවතා සද්ධිං සමෙමාදි. සමෙමාදනියං කථං සාරානියං විනිසාරෙකා එකමනනං නිසීදි. එකමනනං නිසීදෙනො ඛො වසසකාරො බ්‍රාහ්මණො මගධමහාමනනො හගවතනං එතදචොච:

1. උචෙජ්චජාමි - අච්චකථා, සායා, PTS. 2. යොජෙකා - ම ජ සා,

3

මහාපරිනිව්‍යාණ සූත්‍රය

මා විසින් මෙසේ අසන ලදී: එක් සමයෙක භාග්‍යවතුන් වහන්සේ රජගහනුවර සම්පයෙහි වූ ගිජුකුළු පව්වෙහි වැඩවසන සේක. එසමයෙහි වෛදෙහීපුත්‍ර වූ මගධදෙශාධිපති අජාසත් රජ වැදෑ රජුන් මැඩැ ලනු පිණිස යනු කැමැත්තේ වෙයි. හෙතෙම 'මම වූ කලී මේසා මහත් රාජර්ථියෙන් සමන්විත මේසා මහත් ආනුභාව ඇති වැදෑ රජුන් මුලින් සිදලන්තෙමි, වජ්ජීන් වනසන්නෙමි, වජ්ජීන් අනයවාසනයට පමුණුවන්නෙමි' යි මෙසේ කියයි.

2. ඉක්බිත්තෙන් වෛදෙහීපුත්‍ර මගධදෙශාධිපති අජාසත් රජ මගධ-මහාමාත්‍ර වූ වස්සකාර බමුණහු බැණැවීය:

'බමුණාණනි, මෙහි එන්න, භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වෙත යවු. ගොස් මගේ වචනයෙන් භාග්‍යවතුන් වහන්සේගේ පාදයන් හිසින් (පාමුල හිස තබා) වදිවු. 'වහන්ස, වෛදෙහීපුත්‍ර වූ මගධාධිපති අජාසත් රජ භාග්‍යවතුන් වහන්සේගේ පාමුල හිස තබා වදියි. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ගේ නිරාබාධ බව, නිරොග බව, හැල්ලු පැවැත්ම, කායබලය, සැප විහරණය විවාරා'යැ යි නිරාබාධ බව, නිරොග බව, හැල්ලු පැවැත්ම, කාය බලය, සැප විහරණය විවාරන්න.

'වහන්ස, වෛදෙහීපුත්‍ර මගධෙශ්වර අජාසත් රජ වැදෑරජුන් මඩිනුවට යනු කැමැත්තේ වෙයි. හෙතෙම 'මේසා මහඉදුමත් මේසා මහනෙදුති වැදෑ රජුන් මුල්සුන් කරන්නෙමි, වැදෑ රජුන් වනසන්නෙමි, වැදෑ රජුන් අනයවාසනයට පමුණුවන්නෙමි' යි මෙපරිද්දෙන් කියා' යැ යි මෙසේත් කියන්න. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ඔබට යම්සේ වදුරන සේක් ද, එය මොනොවට ඉගෙන මට සැළ කරන්න. තථාගතවරු නො සැබෑ බසක් නො බෙණෙත්'' යැ යි කී ය.

3. 'එසේ ය, පින්වතාණනි'යි කියා මගධමහාමාත්‍ර වූ වස්සකාර බමුණු වෛදෙහීපුත්‍ර වූ මගධෙශ්වර වූ අජාසත් රජුට පිළිවදන් දී, මනාප මනාප යානයන් යොදවා, මනාප යානයක් නැග, මනාප මනාප යානයන් ගෙන් උපලක්ෂිත ව රජගහපුරයෙන් නික්මියේ ය. ගිජුකුළු පව්ව වෙත එළැඹියේ ය. යානයෙන් යැමට සුදුසු බිම යම් තාක් ද, ඒ තාක් ගොස් යානයෙන් බැස පාගමන් ඇත්තේ ම භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වෙත එළැඹියේ ය. එළැඹී භාග්‍යවතුන් වහන්සේ හා සතුටු විය. සතුටට කරුණු වූ, සිතැ රැදැවිය යුතු වූ කථාව අවසන් කොට එක් පසෙක හිඳගත. එක් පසෙක හුන්නා වූ මගද මහමැති වස්සකාර බමුණු භාග්‍යවතුන් වහන්සේට මෙය සැළ කෙළේ ය:

“රාජා හො ගොතම, මාගධො අජාතසත්තු වෙදෙහිපුතො හොතො ගොතමසස පාදෙ සිරසා වන්දති. අප්පාබාධං අප්පාතඛිකං ලහුට්ඨානං බලං එංසුචිහාරං පුච්ඡති. රාජා හො ගොතම, මාගධො අජාතසත්තු වෙදෙහිපුතො වජ්ඣී අභියාතුකාමො. සො එවමාහ: අහං හි ඉමෙ වජ්ඣී ජවංචෙහිඤ්ඤිකෙ එවංමනානුභාවෙ උචෙජ්චජාමි, විනාසෙසසාමි වජ්ඣී අනායබාසනං ආපාදෙසාමි වජ්ඣී”ති.

[වජ්ඣීනං සත්ත අදර්භානියා ධම්මො:]

4. තෙන බො පන සමයෙන ආයසමා ආනන්දෙ හගවතො පිට්ඨිතො සීතො හොති හගවතං චිජයමානො¹. අඵ බො හගවා ආයසමන්තං ආනන්දං ආමන්තෙසි:

“කිත්ති තෙ ආනන්ද, සුතං: වජ්ඣී අභිණ්ඤාසනිපාතා සනිපාතබහුලාති?

“සුතමෙඤ්ඤං හතො, වජ්ඣී අභිණ්ඤාසනිපාතා සනිපාතබහුලා”ති.

“යාවකිවඤ්ඤා ආනන්ද, වජ්ඣී අභිණ්ඤාසනිපාතා සනිපාතබහුලා හච සසනාති වුද්ධියෙව² ආනන්ද, වජ්ඣීනං පාටිකඛ්ඛා නො පරිහානි.” (1)

“කිත්ති තෙ ආනන්ද, සුතං: වජ්ඣී සමඤ්ඤා සනිපාතනාති, සමඤ්ඤා වුට්ඨහනාති, සමඤ්ඤා වජ්ඣීකරණියාති කරොනනිති?”

“සුතමෙඤ්ඤං හතො, වජ්ඣී සමඤ්ඤා සනිපාතනාති, සමඤ්ඤා වුට්ඨහනාති, සමඤ්ඤා වජ්ඣීකරණියාති කරොනනි”ති.

“යාවකිවඤ්ඤා ආනන්ද, වජ්ඣී සමඤ්ඤා සනිපාතනාති, සමඤ්ඤා වුට්ඨහනාති, සමඤ්ඤා වජ්ඣීකරණියාති කරොනනාති, වුද්ධියෙව ආනන්ද වජ්ඣීනං පාටිකඛ්ඛා, නො පරිහානි.” (2)

“කිත්ති තෙ ආනන්ද, සුතං: වජ්ඣී අපඤ්ඤානං න පඤ්ඤාපෙනාති, පඤ්ඤානං න සමුච්ඡිදනාති, යථාපඤ්ඤානෙ පොරාණෙ වජ්ඣීධම්මෙ සමාදය වත්තනාති?”

“සුතමෙඤ්ඤං හතො, වජ්ඣී අපඤ්ඤානං න පඤ්ඤාපෙනාති, පඤ්ඤානං න සමුච්ඡිදනාති, යථාපඤ්ඤානෙ පොරාණෙ වජ්ඣීධම්මෙ සමාදය වත්තනාති”ති.

1. චිජයමානො, සායා. චිජයමානො - ම ජ සා.

2. වුද්ධියෙව - සායා.

“භවද් ගෞතමයීනි, වෛදෙහීපුත්‍ර චූ මගධාධිපති අජාසත් රජ භිස නමා භවද් ගෞතමයන්ගේ පා වදී. ඔබ නිරාධාය නියා, නිරොග නියා, හැල්ලු පැවැතුම් ඇති නියා, කාබල ඇති නියා, සුව විහරණ ඇති නියා වීවාටයි. භවද් ගෞතමයීනි, වෛදෙහීපුත්‍ර මගධෙශ්වර අජාසත් රජ වැදෑ රජුන් මඩින්නට යනු කැමැත්තේ ය. ‘මෙසේ චූ මහත් රාජර්ද්ධි ඇති මෙසේ චූ මහත් අනුභාව ඇති මේ වැදෑ රජුන් මුල්සුන් කරන්නෙමි යි, මේ වැදෑ රජුන් වනයන්තෙමි යි, මේ වැදෑ රජුන් අනයව්‍යාසනයට පමුණු- වන්නෙමි’ යි මෙසේ කියා” යි භාග්‍යවතුන් වහන්සේට සැළ කෙළේ ය.

වජ්ජීන් පිළිබඳ අපරිභානිය දහම් සත

4. එ වේලෙහි අනඳ තෙරණුවෝ භාග්‍යවතුන් වහන්සේට පවත් සලමින් පිටුපසින් සිටියාහු වෙති. එ කල භාග්‍යවතුන් වහන්සේ අනඳ තෙරුන් ඇමතු සේක:

“අනඳයෙනි, වැදෑ රජුහු නිරතුරු (දවස තෙවරක්) රැස් වන්නාහු ය, රැස් වනු බහුල කොට ඇත්තාහ යි මෙය තොප විසින් අසන ලද දූ?” යි අසාවදල සේක.

“වහන්ස, වැදෑ රජුහු නිරතුරු රැස්වන්නාහ, රැස් වනු බහුල කොට ඇත්තාහ’යි මෙය මා විසින් අසන ලද” යි අනඳ තෙරණුවෝ පිළිතුරු දුන්හ.

“අනඳයෙනි, වැදෑ රජුහු යම්තාක් එක්වත් රැස්වීම ඇත්තාහු ද, රැස් වනු බහුල කොට ඇත්තෝ වන්නාහු ද, ඒතාක් අනඳයෙනි, වැදෑ රජුන්ගේ වැඩීම ම ඇවෙක්සිය (කැමැතිවිය) යුතු, පිරිහීම නො ඇවෙක්සිය යුතු.” (1)

“අනඳයෙනි, වැදෑ රජුහු සමග වැ රැස් වෙත්ය, සමග වැ නැගී සිටිත්ය, සමග වැ වැදෑකරණි කෙරෙත් යැ යි මෙය තොප විසින් අසන ලද ද?”

“වහන්ස, වැදෑ රජුහු සමග වැ රැස් වෙත්, සමග වැ නැගී සිටිත්, සමග වැ වැදෑකරණි කෙරෙත් යැයි මෙය මා විසින් අසන ලදී.”

“අනඳයෙනි, යම්තාක් වැදෑ රජුහු සමග වැ රැස් වන්නාහු ද, සමග වැ නැගී සිටින්නාහු ද, සමග වැ වැදෑකරණි කරන්නාහු ද, අනඳයෙනි, ඒතාක් ම වැදෑ රජුන්ගේ වැඩීම ම ඇවෙක්සිය යුතු, පිරිහීම නො ඇවෙක්සිය යුතු.” (2)

“අනඳයෙනි, වැදෑ රජුහු (පෙර තම පරපුරෙහි රජුන්) නො පනවන ලද්දක් නො පනවත්, පනවන ලද්ද නො සිඳිත්, පනවන ලද පොරණ වැදෑ දහමිහි පිහිටා පවතිත් යැයි මෙය තොප විසින් අසන ලද ද?”

“වහන්ස වැදෑ රජුහු පෙර තම පරපුරෙහි රජුන් නො පැනැවූවක් නො පනවත්, පැනැවූවක් නො සිඳිත්, පනවන ලද පොරණ වැදෑ දහමිහි පිහිටා සිටිත් යැයි මෙය මා විසින් අසන ලදී.”

“යාවකිව්ඤ්ඤා ආනන්ද වජ්ඣී අපඤ්ඤානං න පඤ්ඤාපෙසසනී, පඤ්ඤානං න සමුච්ඡිද්දිසසනී, යථාපඤ්ඤානෙහ පොරොණො චජ්ඣධම්මො සමාදාය වතනිසසනී, චුද්ධියෙව ආනන්ද වජ්ඣීනං පාටිකඛ්ඛා, නො පරිභාභී. (3)

කිනඤ්ඤා නෙ ආනන්ද සුතං: වජ්ඣී යෙ නෙ වජ්ඣීනං වජ්ඣමහලලකා, නෙ සකකරොනඤ්ඤා ගරුකරොනඤ්ඤා මානෙනඤ්ඤා පුපෙඤ්ඤා, නෙසඤ්ඤා යොනඤ්ඤා මඤ්ඤානඤ්ඤා?”

“සුතමෙමනං භනෙන, වජ්ඣී යෙ නෙ වජ්ඣීනං වජ්ඣමහලලකා, නෙ සකකරොනඤ්ඤා ගරුකරොනඤ්ඤා මානෙනඤ්ඤා පුපෙඤ්ඤා, නෙසඤ්ඤා යොනඤ්ඤා මඤ්ඤානඤ්ඤා”ති.

“යාවකිව්ඤ්ඤා ආනන්ද වජ්ඣී යෙ නෙ වජ්ඣීනං වජ්ඣමහලලකා, නෙ සකකරිපසනඤ්ඤා ගරුකරිපසනඤ්ඤා මානෙසසනඤ්ඤා පුපෙසසනඤ්ඤා, නෙසඤ්ඤා යොනඤ්ඤා මඤ්ඤානඤ්ඤා, චුද්ධියෙව ආනන්ද වජ්ඣීනං පාටිකඛ්ඛා, නො පරිභාභී.” (4)

“කිනඤ්ඤා නෙ ආනන්ද සුතං: “වජ්ඣී යා තා කුලිඤ්ඤා කුලකුමාරියො තා න ඛකකසා පසඤ්ඤා වාපෙඤ්ඤා?”ති.

“සුතමෙමනං භනෙන, වජ්ඣී යා තා කුලිඤ්ඤා කුලකුමාරියො, තා න ඛකකසා පසඤ්ඤා වාපෙඤ්ඤා”ති.

“යාවකිව්ඤ්ඤා ආනන්ද වජ්ඣී යා තා කුලිඤ්ඤා කුලකුමාරියො, තා න ඛකකසා පසඤ්ඤා වාපෙසසනඤ්ඤා, චුද්ධියෙව ආනන්ද වජ්ඣීනං පාටිකඛ්ඛා, නො පරිභාභී.” (5)

“කිනඤ්ඤා නෙ ආනන්ද සුතං: වජ්ඣී යාති තාති වජ්ඣීනං වජ්ඣචෙතියාති අඛලානනරාති චෙව ඛාභිරාති ච, තාති සකකරොනඤ්ඤා ගරුකරොනඤ්ඤා මානෙනඤ්ඤා පුපෙඤ්ඤා, නෙසඤ්ඤා දිනනපුඤ්ඤා කතපුඤ්ඤා ධම්මකං ඛලිං නො පරිභාපෙඤ්ඤා?”

“සුතමෙමනං භනෙන, වජ්ඣී යාති තාති වජ්ඣීනං වජ්ඣචෙතියාති අඛලානනරාති චෙව ඛාභිරාති ච, තාති සකකරොනඤ්ඤා ගරුකරොනඤ්ඤා මානෙනඤ්ඤා පුපෙඤ්ඤා, නෙසඤ්ඤා දිනනපුඤ්ඤා කතපුඤ්ඤා ධම්මකං ඛලිං නො පරිභාපෙඤ්ඤා”ති.

1. ගරුං කරොනඤ්ඤා, - ම ඡ ඡ.

“අනදයෙනි, යම් තාක් වැදෑරුණු පෙර වැදෑරුණු නො පැනැවූවක් නො පනවන්නාහු ද, පැනැවූවක් නො සිඳින්නාහු ද, පනවන ලද පොරණ වැදෑ දහමිහි පිහිටා සිටින්නාහු ද, ඒ තාක් ම අනදයෙනි, වැදෑ රජුන්ගේ වැඩීම ම ඇවෙක්සිය යුතු, පිරිහීම නො ඇවෙක්සිය යුතු.” (3)

“අනදයෙනි, වැදෑ රජුන් අතුරෙහි යම් මහළු වැදෑ කෙනෙක් වෙන් නම්, වැදෑ රජුහු ඔවුන්ට සත්කාර කෙරෙත්, ගුරුකාර කෙරෙත්, බුහුමන් කෙරෙත්, පූජා කෙරෙත්, ඔවුන් බස් ඇසිය යුතු කොට සිත්ත යැයි මෙය තොප විසින් අසන ලදද?”

“වහන්ස, වැදෑ රජුන් අතුරෙහි යම් මහළු වැදෑ කෙනෙක් වෙන් නම්, වැදෑරුණු ඔවුන්ට සත්කාර කෙරෙත්, ගුරුකාර කෙරෙත්, බුහුමන් කෙරෙත්, පූජා කෙරෙත්, ඔවුන් බස් ඇසිය යුතු කොට සිත්ත යැයි මෙය මා විසින් අසන ලදී.”

“අනදයෙනි, යම් තාක් වැදෑ රජුහු සිය මහළු වැදෑවන්ට සත්කාර ගුරුකාර මානන පූජන කරන්නාහු නම්, ඔවුන් බස් ඇසිය යුතු කොට සිත්තනාහු නම්, ඒ තාක් අනදයෙනි, වැදෑවන්ට වැඩීම ම ඇවෙක්සිය යුතු, පිරිහීම නො ඇවෙක්සිය යුතු.” (4)

“අනදයෙනි, යම් කුලවමියෝ කුලදූරියෝ වෙන් ද, වැදෑ රජුහු ඔවුන් ඇදූගෙන ගොස් බලාත්කාරයෙන් තමන් කෙරෙහි නො වස්වත් යැයි මෙය තොප විසින් අසන ලද ද?”

“වහන්ස, යම් කුලවමියෝ කුලදූරියෝ වෙන් නම්, වැදෑ රජුහු ඔවුන් ඇදූගෙන ගොස් බලාත්කාරයෙන් තමන් කෙරෙහි නො වස්වත් යැයි මෙය මා විසින් අසන ලදී.”

“අනදයෙනි, යම් තාක් වැදෑරුණු කුලවමියන් කුලදූරියන් ඇදූ ගෙන ගොස් බලාත්කාරයෙන් තමන් වෙත නො වස්වන්නාහු ද, ඒ තාක් ම අනදයෙනි, වැදෑවන්ට වැඩීම ම ඇවෙක්සිය යුතු, පිරිහීම නො ඇවෙක්සිය යුතු.” (5)

“අනදයෙනි, නුවර ඇතුළත ද පිටත ද වැදෑ රජුන්ගේ යම් වැදෑ දෙවොල් කෙනෙක් වෙන් නම්, වැදෑහු එයට සත්කාර කෙරෙත්, ගුරුකාර කෙරෙත්, බුහුමන් කෙරෙත්, පූජා කෙරෙත්, එයට දුන් විරූ, කළ විරූ දහමි බිලියම් නො පිරිහෙළත් යැයි මෙය තොප විසින් අසන ලද ද?”

“වහන්ස, නුවර ඇතුළත ද බැහැර ද වැදෑ රජුන්ගේ යම් වැදෑ දෙවොල් කෙනෙක් වෙන් නම්, වැදෑ රජුහු එයට සත්කාර ගුරුකාර බුහුමාන පූජා කෙරෙත්, එයට දුන් විරූ කළ විරූ, දහමි බිලියම් නො පිරිහෙළත් යැයි මෙය මා විසින් අසන ලදී.”

“යාවකිව්ඤ්ඤ ආනන්ද වජ්ඣී යාති තාභි වජ්ඣීනං වජ්ඣීවෙතියාති අඛන්තරාභි වෙව ඛාහිරාභි ව, තාභි සකකරිසසනති ගරුකරිසසනති මානෙසසනති පුජෙසසනති, තෙසඤ්ඤ දින්නපුඛං කතපුඛං ධම්මිකං බලිං නො පරිභාපෙසසනති, වුද්ධියෙව ආනන්ද වජ්ඣීනං පාටිකඛ්ඛා, නො පරිභාති.” (6)

“කිනති තෙ ආනන්ද සුතං: වජ්ඣීනං අරහතෙසසු ධම්මිකා රක්ඛාවරණගුත්ති සුසංවිහිතා: කිනති අනාගතා ව අරහතෙසා විජ්ඣනං ආගවෙජ්ඣය්‍යං, ආගතා ව අරහතෙසා චිජ්ඣතෙ ඵාසුං¹ විහරෙය්‍යනති?”

“සුතමෙමතං හතෙහ වජ්ඣීනං අරහතෙසසු ධම්මිකා රක්ඛාවරණගුත්ති සුසංවිහිතා: කිනති අනාගතා ව අරහතෙසා විජ්ඣනං ආගවෙජ්ඣය්‍යං, ආගතා ව අරහතෙසා විජ්ඣතෙ ඵාසුං විහරෙය්‍යනති.”

“යාවකිව්ඤ්ඤ ආනන්ද වජ්ඣීනං අරහතෙසසු ධම්මිකා රක්ඛාවරණගුත්ති සුසංවිහිතා හවිසසනති: කිනති අනාගතා ව අරහතෙසා විජ්ඣනං ආගවෙජ්ඣය්‍යං, ආගතා ව අරහතෙසා විජ්ඣතෙ ඵාසුං විහරෙය්‍යනති, වුද්ධියෙව ආනන්ද වජ්ඣීනං පාටිකඛ්ඛා, නො පරිභාති”ති.” (7)

5. අථ ඛො හගචා වසසකාරං බ්‍රාහ්මණං මගධමහාලකතං ආමනෙසසි: “එකමිදහං බ්‍රාහ්මණ සමයං වෙසාලියං විහරාමී සාරන්දෙ වෙතියෙ. තත්‍රාහං වජ්ඣීනං ඉමෙ සත්ත අපරිභාතියෙ ධම්මෙ දෙසෙසිං. යාවකිව්ඤ්ඤ බ්‍රාහ්මණ ඉමෙ සත්ත අපරිභාතියා ධම්මා වජ්ඣීසු යසසනති, ඉමෙසු ව සත්තසු අපරිභාතියෙසු ධම්මෙසු වජ්ඣී සන්දිසසිසසනති, වුද්ධියෙව බ්‍රාහ්මණ වජ්ඣීනං පාටිකඛ්ඛා, නො පරිභාති”ති.

[ඉති වජ්ඣීනං සත්ත අ පරිභාතියා ධම්මා.]

6. එවං වුක්ඛෙ වසසකාරො බ්‍රාහ්මණො මගධමහාමකෙසා හගචන්තං එතදවොච: එකමෙකෙනාපි හො ගොතම අපරිභාතියෙන ධම්මෙන සමන්තාගතානං වජ්ඣීනං වුද්ධියෙව පාටිකඛ්ඛා නො පරිභාති, කො පන වාදෙ සත්තහි අපරිභාතියෙහි ධම්මෙහි, අකරණියා’ව, හො ගොතම වජ්ඣී රන්දසු මාගධෙන අජාතසත්තනා වෙදෙහිපුක්ඛන්ත යදිදං යුද්ධසස, අඤ්ඤා උපලාපනාය අඤ්ඤා ඡු මිථුහෙද².

“හන්ද ව’ද්ධි මයං හො ගොතම ගච්ඡාම, බහුකිඤ්චා මයං බහුකරණියා”ති.

“යසස’ද්ධි ත්වං බ්‍රාහ්මණ කාලං මඤ්ඤසී”ති.

1. ඵාසු විහරෙය්‍යං, - ම ඡ සං
2. මිථුහෙදය, - ම ඡ සං

“අනදයෙනි, නුවර ඇතුළතත් බැහැරත් වැදෑ රජුන්ගේ යම් වැදෑ දෙවොල් කෙනෙක් වෙත් නම්, එයට වැදෑ රජුහු යම් තාක් සත්කාර බහුමාන පූජා කරන්නාහු නම්, එයට දුන් විරූ දෑහැමි බලි නො පිරිහෙලන්නාහු නම්, ඒ තාක් ම වැදෑවනට වැඩිම ම ඇවෙක්සිය යුතු. පිරිහීම නො ඇවෙක්සිය යුතු” (6)

“අනදයෙනි, ‘කෙසේ නම් සිය රටට නොආ රහත්හු එන්නාහු ද, ආ රහත්හුත් සිය රටෙහි පහසුවෙන් වසන්නාහු ද’ යි වැදෑ රජුන් විසින් රහතුන් කෙරෙහි (මහණ බමුණන් කෙරෙහි) දෑහැමි රකවළ මොනොවට පිහිටුවන ලද යැයි තොප විසින් මෙය අසන ලද ද?”

“වහන්ස, ‘කෙසේ නම් සිය රටට නොආ රහත්හු එන්නාහු ද, ආ රහත්හුත් සිය රටෙහි පහසු සේ වසන්නාහු ද’ යි වැදෑ රජුන් විසින් රහතුන් කෙරෙහි (මහණ බමුණන් කෙරෙහි) දෑහැමි රකවළ මොනොවට පිහිටුවන ලද්දේ යැයි මෙය මා විසින් අසන ලදී.”

“අනදයෙනි, යම් තාක් සිය රටට නොආ රහත්හු ‘කෙසේ නම් එන්නාහු ද යි, ආ රහත්හු කෙසේ නම් පහසු සේ වසන්නාහු ද’ යි, වැදෑ රජුන් විසින් රහතුන් කෙරෙහි දෑහැමි රකවළ මොනොවට පිහිටුවන ලද්දේ වන්නේ ද, අනදයෙනි, ඒ තාක් ම වැදෑවනට වැඩිම ම ඇවෙක්සිය යුතු, පිරිහීම නො ඇවෙක්සිය යුතු.” (7)

5. ඉක්බිතිතෙන් භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මගද මහමැති වස්සකාර බමුණා අමතා, “බමුණ, ඒක සමයෙක මම් විසල්පුර. සාරන්දද වෛත්‍ය විහාරයෙහි විසිමි. එහිදී මම් වැදෑ රජුනට මේ අපරිහානිය දහම් සත දෙසිමි. බමුණ, යම්තාක් කල් මේ සත් අපරිහානිය දහම්හු වැදෑවන් කෙරෙහි සිටින්නාහු ද, වැදෑවෝ මේ සත් අපරිහානිය දහම්හි (සිටියාහු) දක්නා ලැබෙත් ද, බමුණ, ඒ තාක් ම වැදෑවනට වැඩිම ම ඇවෙක්සිය යුතු, පිරිහීම නො ම ඇවෙක්සිය යුතු” යැ යි (මෙයින් වජ්ජීන්ගේ විනාශය කල් යන බව දැන) වදල සේක.

1. මේ වජ්ජීන් පිළිබඳ අපරිහානිය දහම් සතය

6. “මෙසේ (වජ්ජීන් කෙරෙහි අනුකම්පාවෙන්) වදල කලැ (මෙයින් වජ්ජිනාසයට ක්‍රමයක් සිතාගත්) මගද මහමැති වස්සකාර බමුණු තෙම භාග්‍යවතුන් වහන්සේට “භවද් ගෞතමයෙනි, මේ ඒක ඒක අපරිහානිය දහමෙකිනුදු යුත් වූ වැදෑවනට වැඩිම ම ඇවෙක්සිය යුතු, පිරිහීම නො ම ඇවෙක්සිය යුතු. අපරිහානිය දහම් සතෙකින් යුත් වූ කලැ කියනුම කවර යැ. භවද් ගෞතමයෙනි, වෛදෙහීපුත්‍ර මගධාධිපති අජාසත් රජුහු විසින් වැදෑරජුහු සිත්හැන්මෙන් හෝ උනුන් බිදුවාලීමෙන් හෝ විනා යුද්ධයෙකින් වූ කලී ගත නො හැක්කාහු ම ය.

භවද් ගෞතමයෙනි, දූන් අපි යම්භ. අපි බොහෝ කෘත්‍ය ඇත්තම්හ’ යි කී ය.

“බමුණ, යම් ගමනකට සිහිහි නම්, මේ එයට කලැ” යි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වදල සේක.

අථ ඛො වස්සකාරො බ්‍රාහ්මණො මගධමහාමනෙතා හගවතො භාසිතං අභිනන්දිතො අනුමොදිතො උට්ඨායාසනා පකකාමී.

7. අථ ඛො හගවා අචිරපකකන්තන වස්සකාරෙ බ්‍රාහ්මණෙ මගධමහාමනෙත ආයජටිතනං ආනන්දං ආමනෙතසී: “ගච්ඡ තං ආනන්ද, යාවතිකා භික්ඛු රාජගහං උපනිස්සාය විහරන්ති, තෙ සබ්බෙ උපච්චානසාලායං සන්තිපාතෙත්වා යෙන හගවා තෙනුපසසිකමී. උපච්චමීතො හගවන්තං අභිවාදෙත්වා එකමන්තං අට්ඨාසී. එකමන්තං ධීතො ඛො ආයජමා ආනන්දෙ හගවන්තං එතදවොච: “සන්තිපාතිතො! හතෙත භික්ඛුසබ්බෙසා. යස්ස’ද්වි හතෙත හගවා කාලං මඤ්ඤති” තී.

[1. භික්ඛුනං සත්ත අපරිභානියා ධමමා:]

8. අථ ඛො හගවා උට්ඨායාසනා යෙන උපච්චානසාලා තෙනුපසසිකමී. උපසසිකමීතො පඤ්ඤානෙත ආසනෙ නිසීදි. නිසජ්ඡ ඛො හගවා භික්ඛු ආමනෙතසී “සත්ත වො භික්ඛවෙ අපරිභානියෙ ධමෙම දෙසෙස්සාමී. තං සුඤ්ඤාට්ඨං, සාධුකං මනසි කරොට්ඨං, භාසිස්සාමී” තී. ‘එවං හතෙත’ තී ඛො තෙ භික්ඛු හගවතො පච්චසෙස්සාසු. හගවා එතදවොච:

“යාවකිව්ඤ්ඤ භික්ඛවෙ භික්ඛු අභිණ්ඤ්ඤානිපානා සන්තිපාතබ්‍රුලා හවිස්සන්ති, චුද්ධියෙව භික්ඛුනං පාටිකඛිනා නො පරිභානී. (1)

යාවකිව්ඤ්ඤ භික්ඛවෙ භික්ඛු සමග්ගා සන්තිපතිස්සන්ති සමග්ගා චුද්ධිවිස්සන්ති සමග්ගා සඤ්ඤාකරණියානී කරිස්සන්ති, චුද්ධියෙව භික්ඛවෙ භික්ඛුනං පාටිකඛිනා නො පරිභානී. (2)

යාවකිව්ඤ්ඤ භික්ඛවෙ භික්ඛු අපඤ්ඤානං න පඤ්ඤාපෙස්සන්ති, පඤ්ඤානං න සමුච්ඡින්දිස්සන්ති, යථාපඤ්ඤානෙතසු සිකඛාපදෙස්ස සමාදය වතතිස්සන්ති, චුද්ධියෙව භික්ඛවෙ භික්ඛුනං පාටිකඛිනා නො පරිභානී. (3)

යාවකිව්ඤ්ඤ භික්ඛවෙ භික්ඛු යෙ තෙ භික්ඛු ථෙරො රත්තඤ්ඤා විරපබ්බජිතා සඤ්ඤාපිතරො සඤ්ඤාපරිනායකා, තෙ සකකරිස්සන්ති ගරුකරිස්සන්ති මානෙස්සන්ති පුපෙස්සන්ති, තෙසඤ්ඤා භොතබ්බං මඤ්ඤිස්සන්ති, චුද්ධියෙව භික්ඛ භික්ඛුනං පාටිකඛිනා නො පරිභානී. (4)

1. සන්තිපාතිතො, සිවු.
3. සඤ්ඤාපරිනායකා, මජ්ඣ.

2. පඤ්ඤාපෙස්සන්ති, PTS
4. ගරුකරිස්සන්ති, මජ්ඣ.

ඉක්බිත්තෙන් මගද මහමැති වස්සකාර බමුණු භාග්‍යවතුන් වහන්සේගේ වචනය පිළිගෙන (සිතීන් නොව වචනයෙන්) අනුමෝදන් ව හුනස්නෙන් නැගී හික්මා ගියේ ය.

7. මගද මහමැති වස්සකාර බමුණා හික්මා ගිය නොබෝ වේලායෙහි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ අනදතෙරුන් බණවා, “අනදයෙහි, තෙපි යවු. යම් පමණ මහණහු රජගහ නුවර නිසා වෙසෙත් නම්, ඒ හැම උවටන්-හලට එක්රැස් කරවු” යැයි වදාළ සේක.

‘එසේ ය, වහන්සැ’ යි අනද තෙරණුවෝ භාග්‍යවතුන් වහන්සේට පිළිවදන් දී රජගහනුවර නිසා වසන තාක් සියලු මහණුන් උවටන්හල රැස් කොට භාග්‍යවතුන් වහන්සේ කරා එළැඹියහ. එළැඹූ වැදෑ පසෙක සිටියහ. පසෙක සිටියා වූ අනද තෙරණුවෝ “වහන්ස, යමකට භාග්‍යවතුන් වහන්සේ දැන් කලැයි සිතන සේක් නම්, දැන් ඒ හික්මුණු සභ්‍යවිසමානි-පාතය කරන ලද්ද” යි සැළ කළහ.

8. එ කල්හි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ හුනස්නෙන් නැගී උවටන්හල කරා එළැඹී සේක. එළැඹී පණවන ලද අස්නැ වැඩහුන් සේක. වැඩහිද හික්මුන් අමතා ‘මහණෙහි, තොපට සත් අපරිහානි දහම් දෙසන්නෙමි. එය අසවු, මොනොවට සිත්හි දරවු, කියන්නෙමි’ යි වදාළ සේක. ‘එසේ ය, වහන්සැ’ යි ඒ මහණහු භාග්‍යවතුන් වහන්සේට පිළිවදන් ඇස්වූහ. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මෙය වදාළ සේක:

“මහණෙහි, යම්තාක් මහණහු ඒකචන් රැස්වන්නාහු, රැස්වීම් බහුල කොටැත්තෝ වන්නාහු ද, මහණෙහි, ඒ තාක් මහණුන්ට වැඩීම ම ඇවෙක්සිය යුතු, පිරිහීම නො ම ඇවෙක්සිය යුතු. (1)

මහණෙහි, යම්තාක් මහණහු සමග වැ රැස් වන්නාහු ද, සමග වැ නැගී සිටින්නාහු ද, සමග ව සංසකාර්ය කරන්නාහු ද, මහණෙහි, ඒ තාක් මහණුන්ට වැඩීම ම ඇවෙක්සියැ යුතු, පිරිහීම නො ම ඇවෙක්සිය යුතු. (2)

මහණෙහි, යම්තාක් මහණහු නොපැනැවුණක් නො පනවන්නාහු ද, පැනැවුණු දැ නො සිඳින්නාහු ද, පැනැවූ තාක් සිකපද සමාදන් ව ගෙන පවත්නාහු ද, ඒතාක් මහණුන්ට වැඩීම ම ඇවෙක්සිය යුතු, පිරිහීම නො ම ඇවෙක්සිය යුතු. (3)

මහණෙහි, විරරාත්‍රඥ වූ, පැවිදි වූ බොහෝ කල් ඇති, සධ්‍යපිතා වූ, සධ්‍යපරිනායක වූ යම් තෙරහු වෙත් ද, ඔවුන්ට මහණහු යම්තාක් සත්කාර කරන්නාහු ද, ගරුකාර කරන්නාහු ද, බුහුමන් කරන්නාහු ද, ඔවුන් පුදන්-නාහු ද, ඔවුන් බස ඇසියැ යුතු කොට සිතන්නාහු ද, මහණෙහි, ඒතාක් මහණුන්ට වැඩීම ම ඇවෙක්සිය යුතු, පිරිහීම නො ම ඇවෙක්සිය යුතු. (4)

යාවකිව්ඤ්ඤා භික්ඛවෙ භික්ඛු උප්පන්නාය තණ්හාය පොනොභවීකාය න වසං ගච්ඡන්ති, වුද්ධියෙව භික්ඛවෙ භික්ඛුනං පාටිකඝිබ්බා නො පරිහානී. (5)

යාවකිව්ඤ්ඤා භික්ඛවෙ භික්ඛු ආරක්ඛකෙසු සෙනාසනෙසු සාපෙක්ඛා භවිස්සන්ති, වුද්ධියෙව භික්ඛවෙ භික්ඛුනං පාටිකඝිබ්බා නො පරිහානී. (6)

යාවකිව්ඤ්ඤා භික්ඛවෙ භික්ඛු පච්චන්තකෙසු සතිං උප්පට්ඨාපෙස්සන්ති¹, කිත්ති අනාගතා ව පෙසලා සබ්බමචාරී ආගච්ඡන්ති, ආගතා ව පෙසලා සබ්බමචාරී ආසුං විහරෙස්සන්ති, වුද්ධියෙව භික්ඛවෙ භික්ඛුනං පාටිකඝිබ්බා නො පරිහානී. (7)

යාවකිව්ඤ්ඤා භික්ඛවෙ ඉමෙ සත්ත අපරිහානියා ධම්මො භික්ඛුසු ධස්සන්ති, ඉමෙසු ව සත්තසු අපරිහානියෙසු ධම්මෙසු භික්ඛු සන්ධිස්සන්ති, වුද්ධියෙව භික්ඛවෙ භික්ඛුනං පාටිකඝිබ්බා නො පරිහානී.

[2. අපරෙපි භික්ඛුනං සත්තඅපරිහානියා ධම්මා:]

19. අපරෙ පි වො භික්ඛවෙ සත්ත අපරිහානියෙ ධම්මෙ දෙසෙස්සාමී. තං සුඤ්ඤං, සාධුකං මනසී කරොථ, භාසිස්සාමීති. එවං භනෙත්ති ඛො තෙ භික්ඛු භගවතො පච්චෙස්සාසුං. භගවා එතදවොච:

යාවකිව්ඤ්ඤා භික්ඛවෙ භික්ඛු න කම්මාරාමා භවිස්සන්ති න කම්මරතා න කම්මාරාමතං අනුසුත්තා, වුද්ධියෙව භික්ඛවෙ භික්ඛුනං පාටිකඝිබ්බා නො පරිහානී. (1)

යාවකිව්ඤ්ඤා භික්ඛවෙ භික්ඛු න භස්සාරාමා භවිස්සන්ති න භස්සරතා න භස්සාරාමතං අනුසුත්තා, වුද්ධියෙව භික්ඛවෙ භික්ඛුනං පාටිකඝිබ්බා නො පරිහානී. (2)

යාවකිව්ඤ්ඤා භික්ඛවෙ භික්ඛු න නිද්දුරාමා භවිස්සන්ති න නිරද්දතා න නිද්දුරාමතං අනුසුත්තා, වුද්ධියෙව භික්ඛවෙ භික්ඛුනං පාටිකඝිබ්බා නො පරිහානී. (3)

යාවකිව්ඤ්ඤා භික්ඛවෙ භික්ඛු න සඛගණිකාරාමා භවිස්සන්ති න සඛගණිකාරතා න සඛගණිකාරාමතං අනුසුත්තා, වුද්ධියෙව භික්ඛවෙ භික්ඛුනං පාටිකඝිබ්බා නො පරිහානී. (4)

යාවකිව්ඤ්ඤා භික්ඛවෙ භික්ඛු න පාපිච්ඡා භවිස්සන්ති න පාපිකානං ඉච්ඡානං වසං ගතා, වුද්ධියෙව භික්ඛුනං පාටිකඝිබ්බා නො පරිහානී. (5)

1. උප්පට්ඨාපෙස්සන්ති, PTS

මහණෙනි, යම්තාක් කල් මහණහු පුනර්භවය පිණිස පවත්නා, තමන් කෙරෙහි උපන් තෘෂ්ණාවගේ වගයට නො යෙත් ද, මහණෙනි, ඒ තාක් මහණුන්ට වැඩිම ම ඇවෙක්සිය යුතු, පිරිහීම නො ම ඇවෙක්සිය යුතු. (5)

මහණෙනි, මහණහු යම් තාක් වන සෙනසුන්හි අපේක්ෂාසහිත වන්නාහු ද, ඒ තාක් මහණුන්ට වැඩිම ම ඇවෙක්සිය යුතු, පිරිහීම නො ම ඇවෙක්සිය යුතු. (6)

මහණෙනි, යම්තාක් මහණහු 'කෙසේ නම් (තමන් සෙනස්නට) නොආ ප්‍රියශීල සබරම්සරුහු එන්නාහු ද, ආ ප්‍රියශීල සබරම්සරුහු සැප සේ වසන්නාහු ද' යි තමන් තමන් කෙරෙහි ම සිතිය එළවා තබන්නාහු ද, මහණෙනි, ඒ තාක් මහණුන්ට වැඩිම ම ඇවෙක්සිය යුතු, පිරිහීම නො ඇවෙක්සිය යුතු. (7)

මහණෙනි, යම් තාක් මේ සත් අපරිහානිය ධර්මයෝ මහණුන් කෙරෙහි සිටින්නාහු ද, මහණහු මේ අපරිහානිය ධර්ම සතෙහි දක්නා ලැබෙන්නාහු ද, මහණෙනි, ඒ තාක් මහණුන්ට වැඩිම ම ඇවෙක්සිය යුතු, පිරිහීම නො ම, ඇවෙක්සිය යුතු.

2. අනෙකුදු අපරිහානිය දහම් සතක්

9. මහණෙනි, තොපට අන් අපරිහානිය දහම් සතක් දෙන්නෙමි. එය අසවු, මොනොවට මෙනෙහි කරවු, කියන්නෙමි යි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වදළ සේක. 'එසේ ය, වහන්සැ' යි ඒ මහණහු භාග්‍යවතුන් වහන්සේට පිළිවදන් දුන්හ. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මෙය වදළ සේක:

මහණෙනි, මහණහු යම්තාක් කර්මාරාම (උද්දේසාදිය හැර සිවුරු කිරීම ආදී කටයුත්තෙහි පමණක් ම යෙදුණෝ) නො වන්නාහු ද, මහණෙනි, ඒ තාක් මහණුන්ට වැඩිම ම ඇවෙක්සිය යුතු, පිරිහීම නො ඇවෙක්සිය යුතු. (1)

මහණෙනි, යම් තාක් මහණහු භස්සාරාම (ස්ත්‍රීපුරුෂවර්ණනාදිකථා-යෙහි, කෙළිකවට බස්හි යෙදුණෝ) නොවන්නාහු ද, භස්සරත නො වන්නාහු ද, මහණෙනි, ඒ තාක් මහණුන්ට වැඩිම ම ඇවෙක්සිය යුතු, පිරිහීම නො ම ඇවෙක්සිය යුතු. (2)

මහණෙනි, යම් තාක් මහණහු නිදාරාම (නින්දෙහි බෙහෙවින් යෙදුණෝ) නො වන්නාහු ද, නිදාරත නො වන්නාහු ද, නිදාරාමතායෙහි යෙදුණෝ නො වන්නාහු ද, මහණෙනි, ඒ තාක් මහණුන්ට වැඩිම ම ඇවෙක්සිය යුතු. පිරිහීම නො ඇවෙක්සිය යුතු. (3)

මහණෙනි, යම් තාක් මහණහු ගණසඨගණිකාරාම (බොහෝ දෙනා හා එක් වැ විසීමේ යෙදුණෝ) නො වෙත් ද, ගණසඨගණිකායෙහි ඇලුණෝ නො වෙත් ද, ගණසඨගණිකාරාම බවහි යෙදුණෝ නො වෙත් ද, මහණෙනි, ඒ තාක් මහණුන්ට වැඩිම ම ඇවෙක්සිය යුතු පිරිහීම නො ම ඇවෙක්සිය යුතු. (4)

මහණෙනි, යම් තාක් මහණහු පාපිව්ඡ (ලාමක ඊස්සා ඇත්තෝ) නො වන්නාහු ද, ලාමක ඊස්සාවන්ට වසභ නො වන්නාහු ද, මහණෙනි, ඒ තාක් මහණුන්ට වැඩිම ම ඇවෙක්සිය යුතු, පිරිහීම නො ම ඇවෙක්සිය යුතු. (5)

යාවකිව්ඤ්ඤා භික්ඛවෙ භික්ඛු න පාපමිත්තා හවීසසන්ති න පාපසභායා න පාපසමඵචඩ්ඛා, චූද්ධියෙව භික්ඛවෙ භික්ඛුනං පාටිකඝ්ඛා නො පරිහානි. (6)

යාවකිව්ඤ්ඤා භික්ඛවෙ භික්ඛු න ඔරමනනකෙන විසෙසාධිගමෙන අනතරා වොසානං ආපජජීසසන්ති, චූද්ධියෙව භික්ඛවෙ භික්ඛුනං පාටිකඝ්ඛා නො පරිහානි. (7)

යාවකිව්ඤ්ඤා භික්ඛවෙ ඉමෙ සත්ත අපරිහානියා ධම්මා භික්ඛුසු යසසන්ති, ඉමෙසු ච සත්තසු අපරිහානියෙසු ධම්මෙසු භික්ඛු සන්දීසසන්ති, චූද්ධියෙව භික්ඛවෙ භික්ඛුනං පාටිකඝ්ඛා නො පරිහානි.

3. අපරෙපි සත්ත අපරිහානියා ධම්මා

10. අපරෙ පි වො භික්ඛවෙ සත්ත අපරිහානියෙ ධම්මෙ දෙසෙසාමි. තං සුඤ්ඤාඵ, සාධුකං මනසි කරොඵ, භාසිසාමි ති. ‘එවං භනෙන්’ති ඛො තෙ භික්ඛු භගවතො පච්චසෙසාසු. භගවා එතදවොච:

යාවකිව්ඤ්ඤා භික්ඛවෙ භික්ඛු සද්ධා හවීසසන්ති, චූද්ධියෙව භික්ඛවෙ භික්ඛුනං පාටිකඝ්ඛා, නො පරිහානි. යාවකිව්ඤ්ඤා භික්ඛවෙ භික්ඛු හිරිමන හවීසසන්ති, -පෙ- ඔනනපජී හවීසසන්ති, -පෙ- ඛුඤ්ඤානා හවීසසන්ති, -පෙ- ආරභිවිරියා හවීසසන්ති, -පෙ- උපට්ඨිතසති හවීසසන්ති, -පෙ- පඤ්ඤාවනෙන්තා හවීසසන්ති, චූද්ධියෙව භික්ඛවෙ භික්ඛුනං පාටිකඝ්ඛා, නො පරිහානි.

යාවකිව්ඤ්ඤා භික්ඛවෙ ඉමෙ සත්ත අපරිහානියා ධම්මා භික්ඛුසු යසසන්ති, ඉමෙසු සත්තසු අපරිහානියෙසු ධම්මෙසු භික්ඛු සන්දීසසන්ති, චූද්ධියෙව භික්ඛවෙ භික්ඛුනං පාටිකඝ්ඛා, නො පරිහානි.

4. අපරෙ පි සත්ත අපරිහානියා ධම්මා

11. අපරෙ පි වො භික්ඛවෙ සත්ත අපරිහානියෙ ධම්මෙ දෙසෙසාමි. තං සුඤ්ඤාඵ, සාධුකං මනසි කරොඵ, භාසිසාමි ති. ‘එවං භනෙන්’ති ඛො තෙ භික්ඛු භගවතො පච්චසෙසාසු. භගවා එතදවොච:

යාවකිව්ඤ්ඤා භික්ඛවෙ භික්ඛු සතිසමොඤ්ඤා භාවෙසසන්ති -පෙ- ධම්මවිචයසමොඤ්ඤා භාවෙසසන්ති, -පෙ- විරියසමොඤ්ඤා භාවෙසසන්ති, -පෙ- පීනිසමොඤ්ඤා භාවෙසසන්ති, -පෙ- පසාද්ධිසමොඤ්ඤා භාවෙසසන්ති, -පෙ- සමාධිසමොඤ්ඤා භාවෙසසන්ති, -පෙ- උපෙසනාසමොඤ්ඤා භාවෙසසන්ති, චූද්ධියෙව භික්ඛවෙ භික්ඛුනං පාටිකඝ්ඛා නො පරිහානි.

මහණෙනි, යම් තාක් මහණහු පාපමිත්‍රයන් ඇත්තෝ නො වන්නාහු ද, පාප සහායයන් ඇත්තෝ නො වන්නාහු ද, පාපයනට නැමුණෝ නො වන්නාහු ද, මහණෙනි, ඒ තාක් මහණුන්ට වැඩිම ම ඇවෙක්සිය යුතු, පිරිහීම නො ම ඇවෙක්සිය යුතු. (6)

මහණෙනි, මහණහු යම් තාක් අල්පමාත්‍ර වූ විශේෂාධිගමයෙන් (රහත්බවට නො පැමිණ) අතර නිමියාවූ කෘත්‍ය ඇති බවට (ධ්‍යානාදි අල්පමාත්‍රලාභයෙන් තෘප්තියට) ගො පැමිණෙන්නාහු ද, මහණෙනි, ඒතාක් මහණුන්ට වැඩිම ම ඇවෙක්සිය යුතු, පිරිහීම නො ම ඇවෙක්සිය යුතු. (7)

මහණෙනි, යම් තාක් මේ සත් අපරිහානිය ධර්මයෝ මහණුන් කෙරෙහි සිටුනාහු ද, මේ සත් අපරිහානිය ධර්මයන්හි මහණහු දක්නා ලැබෙන්නාහු ද, මහණෙනි, ඒ තාක් මහණුන්ට වැඩිම ම ඇවෙක්සිය යුතු. පිරිහීම නොම ඇවෙක්සිය යුතු.

3. අනෙකුදු අපරිහානිය දහම් සතක්

10. මහණෙනි, තොපට අන් අපරිහානිය ධර්ම සතක් ද දෙසන්නෙමි. එය අසවු, මොනොවට මෙනෙහි කරවු, කියන්නෙමි යි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වදළ සේක. 'එසේ ය, වහන්සැ' යි ඒ මහණහු භාග්‍යවතුන් වහන්සේට පිළිවදන් දුන්හ. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මෙය වදළ සේක:

මහණෙනි, යම්තාක් මහණහු සැදහැ ඇත්තෝ වන්නාහු ද, මහණෙනි, ඒතාක් ම මහණුන්ට වැඩිම ම ඇවෙක්සිය යුතු. පිරිහීම නො ම ඇවෙක්සිය යුතු. මහණෙනි, යම්තාක් මහණහු පවට පිළිකුල් සිතැතියෝ වන්නාහු ද... පවට බිය ඇත්තෝ වන්නාහු ද... බොහෝ ඇසු පිරු තැන් ඇතියෝ වන්නාහු ද, ... ඇරඹූ වැර ඇතියෝ වන්නාහු ද... එළැඹූ සිටි සිහි ඇතියෝ වන්නාහු ද... ප්‍රඥා ඇතියෝ වන්නාහු ද, මහණෙනි, ඒතාක් මහණුන්ට වැඩිම ම ඇවෙක්සිය යුතු, පිරිහීම නො ඇවෙක්සිය යුතු.

මහණෙනි යම්තාක් මෙ කී සත් අපරිහානිය ධර්මයෝ මහණුන් කෙරෙහි සිටුනාහු ද, මහණහු මේ සත් අපරිහානිය ධර්ම කෙරෙහි දක්නා ලැබෙන්නාහු ද, මහණෙනි, මහණුන්ට වැඩිම ම ඇවෙක්සිය යුතු, පිරිහීම නො ම ඇවෙක්සිය යුතු.

4. අනෙකුදු අපරිහානිය දහම් සතක්

11. මහණෙනි, තොපට අන් අපරිහානිය දහම් සතක් ද දෙසන්නෙමි. එය අසවු, මොනොවට මෙනෙහි කරවු, කියන්නෙමි යි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වදළ සේක. 'එසේ ය, වහන්සැ' යි ඒ මහණහු භාග්‍යවතුන් වහන්සේට පිළිවදන් දුන්හ. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මෙය වදළ සේක:

මහණෙනි, යම්තාක් මහණහු සතිසම්බොජ්ඣාධිගය වඩන්නාහු ද ... ධම්මවිචයසම්බොජ්ඣාධිගය වඩන්නාහු ද, ... විරියසම්බොජ්ඣාධිගය වඩන්නාහු ද, ... පිතිසම්බොජ්ඣාධිගය වඩන්නාහු ද, ... පස්සද්ධිසම්බොජ්ඣාධිගය වඩන්නාහු ද ... සමාධිසම්බොජ්ඣාධිගය වඩන්නාහු ද, ... උපෙක්ඛාසම්බොජ්ඣාධිගය වඩන්නාහු ද, මහණෙනි, ඒතාක් මහණුන් විසින් වැඩිම ම ඇවෙක්සිය යුතු, පිරිහීම නො ම ඇවෙක්සිය යුතු.

යාවකිව්ඤ්ඤා භික්ඛවෙ ඉමෙ සත්ත අපරිභානියා ධම්මා භික්ඛුසු
යසුනති, ඉමෙසු ව අපරිභානියෙසු ධම්මෙසු භික්ඛු සන්දිසුනති, චූද්ධියෙව
භික්ඛවෙ භික්ඛුනං පාටිකඝ්ඛා, නො පරිභානි.

[5. අපරෙ පි සත්ත අපරිභානියා ධම්මා:]

12. අපරෙ පි වො භික්ඛවෙ සත්ත අපරිභානියෙ ධම්මෙ දෙසෙසුනාමී. තං
සුඤ්ඤා, සාධුතං මනසි කරොථ, භාසිසුනාමී ති. ‘එවං භනෙත’ති
ධො තෙ භික්ඛු භගවතො පච්චසෙසාසු. භගවා එතදවොච:

යාවකිව්ඤ්ඤා භික්ඛවෙ භික්ඛු අනිච්චසඤ්ඤාං භාවෙසුනති -පෙ-
අනත්තසඤ්ඤාං භාවෙසුනති -පෙ- අසුභසඤ්ඤාං භාවෙසුනති -පෙ-
ආදිනවසඤ්ඤාං භාවෙසුනති -පෙ- පභානසඤ්ඤාං භාවෙසුනති -පෙ-
විරාගසඤ්ඤාං භාවෙසුනති -පෙ- නිරොධසඤ්ඤාං භාවෙසුනති, චූද්ධියෙව
භික්ඛවෙ භික්ඛුනං පාටිකඝ්ඛා, නො පරිභානි:

යාවකිව්ඤ්ඤා භික්ඛවෙ ඉමෙ සත්ත අපරිභානියා ධම්මා භික්ඛුසු
යසුනති, ඉමෙසු ව සත්තසු අපරිභානියෙසු ධම්මෙසු භික්ඛු සන්දිසුනති
චූද්ධියෙව භික්ඛවෙ භික්ඛුනං පාටිකඝ්ඛා නො පරිභානි.

[6. අපරෙ ඡ අපරිභානියා ධම්මා:]

13. අපරෙ භික්ඛවෙ ඡ අපරිභානියෙ ධම්මෙ දෙසෙසුනාමී. තං
සුඤ්ඤා, සාධුතං මනසි කරොථ, භාසිසුනාමී ති. ‘එවං භනෙත’ති ධො තෙ
භික්ඛු භගවතො පච්චසෙසාසු. භගවා එතදවොච:

යාවකිව්ඤ්ඤා භික්ඛවෙ භික්ඛු මෙත්තං කායකම්මං පච්චුපට්ඨාපෙසුනති
සබ්බභවාරියු ආචී වෙච රහො ව, චූද්ධියෙව භික්ඛවෙ භික්ඛුනං පාටිකඝ්ඛා,
නො පරිභානි. (1)

යාවකිව්ඤ්ඤා භික්ඛවෙ භික්ඛු මෙත්තං චචිකම්මං පච්චුපට්ඨාපෙසුනති
සබ්බභවාරියු -පෙ- මෙත්තං මනොකම්මං පච්චුපට්ඨාපෙසුනති සබ්බභවාරියු
ආචී වෙච රහො ව, චූද්ධියෙව භික්ඛවෙ භික්ඛුනං පාටිකඝ්ඛා, නො
පරිභානි. (2-3)

යාවකිව්ඤ්ඤා භික්ඛවෙ භික්ඛු යෙ තෙ ලාභා ධම්මිකා ධම්මලද්ධා
අනත්තමසො පත්තපරියාපනත්තමත්තමපි, තථාරූපෙහි ලාභෙහි අපපට්චිභත්ත-
භොගී ඡ වීසුනති සීලවනෙහි සබ්බභවාරීහි සාධාරණභොගී, චූද්ධියෙව
භික්ඛවෙ භික්ඛුනං පාටිකඝ්ඛා, නො පරිභානි. (4)

1. න අපපට්චිභත්තභොගී, සා.ා.

මහණෙනි, යම්තාක් මේ සත් අපරිහානිය ධර්මයෝ මහණුන් කෙරෙහි සිටුවනාහු ද, මහණහු මේ සත් අපරිහානිය ධර්මයන්හි දක්නා ලැබෙන්නාහු ද, මහණෙනි, ඒතාක් මහණුන් විසින් වැඩීම ම ඇවෙක්සිය යුතු, පිරිහීමක් නො ම ඇවෙක්සිය යුතු.’

5. අනෙකුදු අපරිහානිය සකස්

12. මහණෙනි, තොපට අන් අපරිහානිය දහම් සකස් ද දෙසන්නෙමි. එය අසවු, මොනොවට මෙනෙහි කරවු, කියන්නෙමි යි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වදළ සේක. ‘එසේ ය, වහන්සැ’ යි ඒ මහණහු භාග්‍යවතුන් වහන්සේට පිළිවදන් දුන්හ. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මෙය වදළ සේක:

මහණෙනි, මහණහු යම්තාක් අනිත්‍යසංඥාව වඩන්නාහු ද... අනාත්මසංඥාව වඩන්නාහු ද... අශුභසංඥාව වඩන්නාහු ද... ආදීනව සංඥාව වඩන්නාහු ද... ප්‍රභාණසංඥාව වඩන්නාහු ද... විරාගසංඥාව වඩන්නාහු ද... නිරොධසංඥාව වඩන්නාහු ද, මහණෙනි, ඒ තාක් මහණුන්ට වැඩීම ම ඇවෙක්සිය යුතු, පිරිහීම නො ම ඇවෙක්සිය යුතු.

මහණෙනි, යම්තාක් මේ සත් අපරිහානිය ධර්මයෝ මහණුන් කෙරෙහි සිටුවනාහු ද, මහණහු මේ සත් අපරිහානිය ධර්මයන්හි දක්නා ලැබෙන්නාහු ද, මහණෙනි, ඒතාක් මහණුන් විසින් වැඩීම ම ඇවෙක්සිය යුතු, පිරිහීම නො ම ඇවෙක්සිය යුතු.

6. අනෙක් අපරිහානිය දහම් සයක්

13. මහණෙනි, අන් අපරිහානිය ධර්ම සයක් දෙසන්නෙමි. එය අසවු, මොනොවට මෙනෙහි කරවු, කියන්නෙමි යි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වදළ සේක. ‘එසේ ය, වහන්සැ’ යි ඒ මහණහු භාග්‍යවතුන් වහන්සේට පිළිවදන් දුන්හ. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මෙය වදළ සේක:

මහණෙනි, මහණහු යම්තාක් සබරම්සරුන් කෙරෙහි හමුයෙහින් නොහමුයෙහින් මෙමත්‍රීමය කායකර්මය ඵලවා තබන්නාහු ද, මහණෙනි, ඒ තාක් මහණුන් විසින් වැඩීම ම ඇවෙක්සිය යුතු, පිරිහීම නො ම ඇවෙක්සිය යුතු. (1)

මහණෙනි, යම්තාක් මහණහු සබරම්සරුන් කෙරෙහි හමුයෙහින් නොහමුයෙහින් මෙමත්‍රීමය වාක්කර්මය ඵලවා තබන්නාහු ද... සබරම්සරුන් කෙරෙහි හමුයෙහින් නොහමුයෙහින් මෙමත්‍රීමය මනාකර්මය ඵලවා තබන්නාහු ද, මහණෙනි, ඒතාක් මහණුන් විසින් වැඩීම ම ඇවෙක්සිය යුතු, පිරිහීම නො ම ඇවෙක්සිය යුතු. (2-3)

මහණෙනි, යම්තාක් යටත්පිරිසෙයින් පාත්‍රයෙහි ඇතුළත් ආහාරමාත්‍ර වූ දැ යැ යි දැහැමි වූ දැහැමෙන් ලත් යම් ලාභ කෙනෙක් වෙත් නම්, එබඳු ලාභයන් බෙදා නොදී නො වළදන්නෝ සිල්වත් සබරම්සරුන් හා සාධාරණභෝගී වන්නාහු ද, මහණෙනි, ඒතාක් මහණුන් විසින් වැඩීම ම ඇවෙක්සිය යුතු, පිරිහීම නො ඇවෙක්සිය යුතු. (4)

යාවකිව්‍යඤ්ඤා භික්ඛවෙ භික්ඛු යාති තාති සීලාති අබ්භිඤ්ඤාති ආදිද්දති අසබ්බාති අකමමාසාති භුජිසසාති චිත්තසුභවසසාති¹ අපරාමධාති සමාධි-සංවත්තනිකාති, තථාරූපෙසු සීලෙසු සීලසාමඤ්ඤාගතා විහරිසසනාති සබ්බමචාරීති ආචී වෙච රහො ච, චුද්ධියෙව භික්ඛවෙ භික්ඛුනං පාටිකඛ්ඛා, නො පරිහාති, (5)

යාවකිව්‍යඤ්ඤා භික්ඛවෙ භික්ඛුනං යායං දිට්ඨි අරියා නියයාතිකා නියයාති තකකරසස සමමාදුකඛකඛයාය, තථාරූපාය දිට්ඨියා දිට්ඨිසා-මඤ්ඤාගතා විහරිසසනාති සබ්බමචාරීති ආචී වෙච රහො ච භික්ඛවෙ චුද්ධියෙව භික්ඛුනං පාටිකඛ්ඛා, නො පරිහාති. (6)

යාවකිව්‍යඤ්ඤා භික්ඛවෙ ඉමෙ ඡ අපරිහානියාධමො භික්ඛුසු ධර්මසානි, ඉමෙසු ච ජසු අපරිහානියෙසු ධමෙසු භික්ඛු සන්දිසසනාති, චුද්ධියෙව භික්ඛවෙ භික්ඛුනං පාටිකඛ්ඛා, නො පරිහාති ති.

[භික්ඛුනං ධම්මිකපා]

14. තත්‍ර සුදං හගථා රාජගහෙ විහරනො ගිජ්ඣකුටෙ පබ්බතෙ එතදෙදි බහුලං භික්ඛුනං ධම්මිං කපං කරොති: “ඉති සීලං, ඉති සමාධි, ඉති පඤ්ඤා, සීලපරිහානිතො සමාධි මහපඨලො හොති මහානිසංසො. සමාධිපරිහානිතා පඤ්ඤා මහපඨලා හොති මහානිසංසා. පඤ්ඤාපරිහානිතං විතං සමමදෙව ආසවෙහි විමුච්ඤති, සෙයාපීදං²: කාමාසවා හවාසවා³ අවිජ්ජාසවා”ති.

15. අපං බො හගථා රාජගහෙ යථාහිරන්තං විහරිතො ආයස්මන්තං ආනන්දං ආමනෙයි: ආයාමානන්ද යෙන අමබ්බලධිකා තෙනුපසෙධාමිසසා-මාති. ‘එවං හනෙත’ති බො ආයස්මා ආනන්දෙ හගථො පච්චපෙසාසි. අපං බො හගථා මහතා භික්ඛුසඛෙසන සද්ධිං යෙන අමබ්බලධිකා තදවසරි තත්‍ර සුදං හගථා අමබ්බලධිකායං විහරති රාජාගාරකෙ. තත්‍රපි සුදං⁴ හගථා අමබ්බලධිකායං විහරනො රාජාගාරකෙ එතදෙව බහුලං භික්ඛුනං ධම්මිං කපං කරොති: “ඉති සීලං, ඉති සමාධි, ඉති පඤ්ඤා සීලපරිහානිතො සමාධි මහපඨලො හොති මහානිසංසො. සමාධිපරිහානිතා පඤ්ඤා මහපඨලා හොති මහානිසංසා. පඤ්ඤාපරිහානිතං විතං සමමදෙව ආසවෙහි විමුච්ඤති, සෙයාපීදං: කාමාසවා හවාසවා අවිජ්ජාසවා”ති.

1. විඤ්ඤාපසසාති, ම ජ සං. 2. සෙයාපීදං, ම ජ සං,
3. හවාසවා දිට්ඨාසවා, සිමු. 4. තත්‍රපි සුදං, ම ජ සං

මහණෙනි, නොකඩ වූ නොසිඳුරු වූ, සබල නොවූ, නොකැලැල් වූ තෘෂ්ණාදසත්වයෙන් මිදුණාවූ, පැණවතුන් විසින් පසස්නාලද්දවූ, තෘෂ්ණාදෘෂ්ටීන් අපරාමාෂ්ට වූ සමාධිය පිණිස පවත්නා වූ යම් සිල් කෙනෙක් වෙත් ද, එබඳු ශීලයන්හි සබරම්සරුන් හා හමුයෙහිත් නොහමුයෙහිත් යම්තාක් ශීලසාමාන්‍යගත වැ (ශීලයෙන් සමාන බවට පැමිණ) වාස කරන්නාහු ද, මහණෙනි, ඒ තාක් මහණුන් විසින් වැඩීම ම ඇවෙක්සිය යුතු, පිරිහීම නො ම ඇවෙක්සිය යුතු. (5)

මහණෙනි, ආර්ය වූ (නිදෙස් වූ) තෙර්යාණික වූ යම් සමාග්දෘෂ්ටියෙක් වේ ද, යමෙක් තථාකාරී වූවහුගේ සියලු දුක් නැසීමට යේ ද, මහණහු යම්තාක් එසේ වූ දෘෂ්ටියෙන් සබරම්සරුන් හා හමුයෙත් නො හමුයෙත් දෘෂ්ටිසාමාන්‍යගත වැ (සම්දිටුයෙන් සමාන බවට පැමිණ) වසන්නාහු ද, මහණෙනි, ඒතාක් මහණුන් විසින් වැඩීම ම ඇවෙක්සිය යුතු, පිරිහීම නො ම ඇවෙක්සිය යුතු. (6)

මහණෙනි, යම්තාක් මේ අපරිහානිය ධර්ම සදෙන මහණුන් කෙරෙහි සිටුනාහු ද, මහණහු මේ අපරිහානිය ධර්ම සයෙහි දක්නා ලැබෙන්නාහු ද, ඒ තාක් මහණුන් විසින් වැඩීම ම ඇවෙක්සිය යුතු, පිරිහීම නො ම ඇවෙක්සිය යුතු.

හික්ෂුනට දෙසු දූහැමි කථා:

14. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ එහි රජගහ නුවර ගිජුකුළු පව්වෙහි වැඩවසන සේක් “සිල් මෙබඳු ය, සමාධිය මෙබඳු ය, ප්‍රඥාව මෙබඳු ය. ශීලයෙන් වඩන ලද සමාධිය මහත්පල ඇත්තේ මහත් අනුසස් ඇත්තේ වේ. සමාධියෙන් වඩන ලද ප්‍රඥාව මහත් පල ඇති වේ. මහත් අනුසස් ඇති වේ. ප්‍රඥායෙන් වඩන ලද සිත කාමාසුච භවාසුච අවිද්‍යාසුච යන ආසුච කෙරෙන් මොනොවට මිදේ” යැ යි ශීලසමාධි ආදී වූ මේ දූහැමි කතාව ම බහුල කොට වදරන සේක.

15. ඉක්බිත්තෙන් භාග්‍යවතුන් වහන්සේ කැමැති තාක් කල් රජගහ නුවර වැස, අනඳ තෙරුන් අමතා “අනඳයෙනි, යම්හ, අඹියැට්ටයන කරා එළැඹෙන්නම්හ” යි වදළ සේක. ‘එසේ ය, වහන්සැ’ යි කියා අනඳ තෙරණුවෝ භාග්‍යවතුන් වහන්සේට පිළිවදන් දුනහ. ඉක්බිති භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මහත් මහණමුළුවක් හා අඹියැට්ටයන වෙත එළැඹී සේක. එ කල්හි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ අඹියැට්ටි වෙනෙහි රාජාගාරයෙහි වැඩ වසන සේක් - “ශීලය මෙසේ ය, සමාධිය මෙසේ ය, ප්‍රඥාව මෙසේ ය. ශීලයෙන් වඩන ලද සමාධිය මහත්පල ඇත්තේ මහත් අනුහස් ඇත්තේ වෙයි. සමාධියෙන් වඩන ලද ප්‍රඥාව මහත්පල ඇත්තේ මහත් අනුහස් ඇත්තේ වෙයි. ප්‍රඥායෙන් පුරුදු කරන ලද චිත්තය කාමාසුච භවාසුච අවිද්‍යාසුච යන ආසුච කෙරෙන් මොනොවට මිදේ” යැ යි මහණුන්ට මේ දූහැමි කතාව ම බහුල කොට කරන සේක.

16. අථ ඛො භගවා අඛලලට්ඨිකායං යථාභිරතනං විහරිතවා ආයසමනනං ආනන්දං ආමනෙතසි ආයාමානන්දං, යෙන නාලන්දං තෙනුපසඤ්ඤාමිඤ්ඤාමා'ති. 'එවං භනෙන්ති ඛො ආයසමා ආනන්දෙ භගවතො පච්චසෙසාසි. අථ ඛො භගවා භික්ඛුසඤ්ඤන සඤ්ඤායෙන නාලන්දං තදුවසරි. තත්‍ර සුදං භගවා නාලන්දයං විහරති පාචාරිකමඛවනෙ.

[සාරිපුත්ත සිහනාදෙ.]

17. අථ ඛො ආයසමා සාරිපුත්තො යෙන භගවා තෙනුපසඤ්ඤාමි. උපසඤ්ඤාමිතවා භගවනනං අභිවාදෙතවා එකමනනං නිසීදි. එකමනනං නිසිනෙතො ඛො ආයසමා සාරිපුත්තො භගවනනං එතදවොච: 'එවං පසනෙතා අහං භනෙන් භගවති: න වාහු න ව භවිසසති න චෙතරහි විජ්ජති අඤ්ඤා සමණො වා බ්‍රාහ්මණො භගවතා භියො'භිඤ්ඤානරො' යදිදං සමෙධාධියන්ති.' උළාරා ඛො තෙ අයං සාරිපුත්ත ආසභී වාචා' භාසිතා, එකංසො ගහිතො, සිහනාදෙ නදිතො: 'එවං පසනෙතා අහමනෙත භගවති: න වාහු න ව භවිසසති න චෙතරහි විජ්ජති අඤ්ඤා සමණො වා බ්‍රාහ්මණො වා භගවතා භියො'භිඤ්ඤානරො යදිදං සමෙධාධියන්ති.'

කිනෙතං¹ සාරිපුත්ත යෙ තෙ අහෙසුං. අතිතමඤ්ඤානං අරහතෙතො සමොසමුද්ධා, සඤ්ඤා තෙ භගවතෙතො චෙතසා චෙතො පරිච්ච විදිතා: එවංසීලා තෙ භගවතෙතො අහෙසුං ඉතිපි, එවංධමමා - එවංපඤ්ඤා - එවං විහාරී - එවං විමුක්තා තෙ භගවතෙතො අහෙසුං ඉති පී ති?

“නො හෙතං භනෙන්”.

කිමපන තෙ සාරිපුත්ත යෙ තෙ භවිසසන්ති අනාගතමඤ්ඤානං අරහතෙතො සමොසමුද්ධා, සඤ්ඤා තෙ භගවතෙතො චෙතසා චෙතො පරිච්ච විදිතා: එවංසීලා තෙ භගවතෙතො භවිසසන්ති ඉතිපි, එවංධමමා - එවංපඤ්ඤා - එවංවිහාරී - එවංවිමුක්තා තෙ භගවතෙතො භවිසසන්ති ඉති පී ති?

“නො හෙතං භනෙන්”.

1. භියො'භිඤ්ඤානරො, සා. 2. ආසභිවාචා, සා. 3. කිනත්‍ර, සා, PTS.

16. ඉක්බිත්තෙන් භාග්‍යවතුන් වහන්සේ අභියාචියෙහි කැමැති තාක් කල් වැස අනදතෙරුන් අමතා ‘අනදයෙනි, එවූ නාලන්දව කරා යමහ’ යි වදළ සේක. ‘එසේ ය, වහන්සැ’ යි අනදතෙරණුවෝ භාග්‍යවතුන් වහන්සේට පිළිවදන් දුන්හ. ඉක්බිති භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මහත් බික්සහන කැටුව නාලන්ද නුවරට වැඩිසේක. එ කල්හි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ නාලන්ද නුවර පාඩාරික අභිවෙනෙහි වැඩ වසන සේක.

ශාරීපුත්‍ර සිංහනාදය

17. එ කල්හි සැරියුත්ත තෙරණුවෝ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ කරා එළැඹියහ. එළැඹ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වැද එක් පසෙක හුන්හ. එක් පසෙක හුන්නාවූ සැරියුත්ත තෙරණුවෝ භාග්‍යවතුන් වහන්සේට “වහන්ස, සම්බොධි (රහත්මග නුවණ) නම් වූ යමෙක් ඇද්ද, එයින් භාග්‍යවතුන් වහන්සේට වඩා අභිඤ්ඤා වූ (උත්තරිතර ඥානයෙන් යුක්ත වූ) අන් මහණෙක් හෝ බමුණෙක් හෝ ඉකුත් කල්හි නො වී ය. මතුත් නො වන්නේ ය, දැනුණු නැතැ යි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ කෙරෙහි මම් මෙසේ ප්‍රසන්නයෙමි” යි සැළ කළහ. එවිට “ශාරීපුත්‍රයෙනි, සම්බොධිඥානයෙන් භාග්‍යවතුන් වහන්සේට වඩා අභිඤ්ඤා වූ අන් මහණෙක් හෝ බමුණෙක් හෝ ඉකුත් කල්හි නො වී ය, මතුත් නො වන්නේ ය, දැනුණු නැතැ යි මෙසේ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ කෙරෙහි මම් ප්‍රසන්නයෙමි” යි තොප විසින් කියන ලද මේ ශ්‍රේෂ්ඨ වචනය මහත් ම එකෙක. මෙහි ලා තොප විසින් එකාන්තය ගන්නා ලද්දේ ය (ප්‍රත්‍යක්ෂඥානයෙන් දැන කීවාක් සේ ඒකාන්ත නිශ්චය කපාවෙක් ම කියන ලද්දේය.) සිංහනාදය පවත්වන ලද්දේ ය.

ශාරීපුත්‍රයෙනි, කීමෙක්ද, ඉකුත් කලා යම් රහත් සම්මාසම්බුදු කෙනෙක් වූහ නම්, ඒ හගවත්හු මෙබඳු සිල් ඇත්තෝ වූහ යි කියා ද, ඒ හගවත්හු මෙබඳු දහම් ඇත්තෝ, මෙබඳු ප්‍රඥා ඇත්තෝ, මෙබඳු විහරණ ඇත්තෝ, මෙබඳු චිත්‍රිකි ඇත්තෝ වූහ යි කියාත් ඔබ සිත් තමන් සිතින් පිරිසිඳ ඒ සියලු හගවත්හු තොප විසින් දන්නා ලද්දහු ද? යි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වදළ සේක.

“වහන්ස, මෙය එසේ නො දන්නා ලද්දේ ම යැ” යි සැරියුත්ත තෙරණුවෝ වදළහ.

කීමෙක් ද ශාරීපුත්‍රයෙනි, මතු කල්හි යම් රහත් සම්මාසම්බුදු කෙනෙක් වන්නාවූ නම්, ඒ හගවත්හු මෙබඳු සිල් ඇත්තෝ වන්නාහ, මෙබඳු දහම් ඇත්තෝ, මෙබඳු ප්‍රඥා ඇත්තෝ, මෙබඳු විහරණ ඇත්තෝ, මෙබඳු චිත්‍රිකි ඇත්තෝ වන්නාහ යි ඔබ සිත් සිය සිතින් පිරිසිඳ ඒ සියලු හගවත්හු තොප විසින් දන්නා ලද්දහු ද? යි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වදළ සේක.

“වහන්ස, මෙය එසේ නො දන්නා ලද්දේ” යි සැරියුත්ත තෙරණුවෝ වදළහ.

කිම්පන තෙ¹ සාරිපුත්ත අභං එතරභි අරභං සමමාසමුද්දො වෙනසා වෙනො පරිචච විදිතො: එවංසීලො හගවා ඉති පි, එවංධමෙලො- එවංපඤ්ඤා- එවංචිහාරී- එවංචිමුකො හගවා දුති පී ති?

“නො හෙතං හනෙත”.

එස භි² තෙ සාරිපුත්ත අනිත්තානාගතපච්චුප්පනෙහසු අරභනෙහසු සමමාසමුද්දොසු වෙනොපරියඤ්ඤාණං³ නස්ථි. අථ කිඤ්චරභි තෙ අයං සාරිපුත්ත උළාරා ආසභී වාචා භාසිතා, එකංසො ගභිතො, සිහනාදො නදිතො: ‘එවං පසනෙතා අභං හනෙත හගචනී න වාහු න ව හවිසසනී න වෙනරභි විජ්ජනී අපඤ්ඤා සමමො වා බ්‍රාහ්මමො වා හගචනා⁴ භියො’ භිඤ්ඤානරො යදිදං සමොධියනති?’

18. න ඛො පනෙතං හනෙත අනිත්තානාගතපච්චුප්පනෙහසු අරභනෙහසු සමමාසමුද්දොසු වෙනොපරියඤ්ඤාණං අස්ථි. අපි ච ඛො මෙ හනෙත ධම්මනියො විදිතො:

සෙය්‍යථාපි හනෙත රඤ්ඤා පචචනතිමං නගරං දළුදදුපං⁵ දළුපාකාරනොරණං එකදාරං, තත්‍රසස් දෙවාරිකො පණ්ණිනො ඛානෙතො මෙධාවී අඤ්ඤානානං⁶ නිවාරෙනා ඤ්ඤානං පවෙසනා, සො තසස් සාමනා⁷ අනුපරියායපථං⁸ අනුකකම්මානො න පසෙසාය පාකාරසස්සිං වා පාකාරච්චරං වා අනන්තසො බිලාරනිසුකකනනිතමප්පි,⁹ තසස් එවමසස්: යෙ කෙචි ඔලාරිකා පාණා ඉමං නගරං පවිසනති වා නිකම්මනති වා සබ්බෙ තෙ ඉමීනා¹ ව දාරෙන පවිසනති වා නිකම්මනති වා² ති, එවමෙව ඛො මෙ හනෙත ධම්මනියො විදිතා: යෙ තෙ හනෙත අහෙසුං අනිත- මධුනං අරභනො සමමාසමුද්දො, සබ්බෙ තෙ හගචනො පඤ්චිචරණෙ පහාය වෙනසො උපකතිලෙසෙ පඤ්ඤාය දුබ්බලීකරණෙ, චතුසු සතිපට්ඨානෙසු සුප්පතිධීනවිතො, සත්තසමොඤ්ඤාසංඛිතං¹⁰ යථාභූතං භාවෙත්වා අනුනතරං සමමාසමොධිං අභිසමුච්ඡස්සි සු, යෙ පි තෙ හනෙත හවිසසනී අනාගතමධුනං අරභනො සමමාසමුද්දො, සබ්බෙ තෙ හගචනො පඤ්චිචරණෙ පහාය වෙනසො උපකතිලෙසෙ පඤ්ඤාය දුබ්බලීකරණෙ, චතුසු සතිපට්ඨානෙසු සුප්පතිධීනවිතො, සත්තසමොඤ්ඤාසංඛිතං යථාභූතං භාවෙත්වා අනුනතරං සමමාසමොධිං අභිසමුච්ඡස්සිති,

1. කිං පන, ස්‍යා P TS. 2. එ ස්ථ ව භි මජ්ඣං. 3. වෙනොපරියඤ්ඤායඤ්ඤාණං, ස්‍යා. 4. හගචනො, ස්‍යා. 5. දළුදුදුපං මජ්ඣං දළුදුදුපාරං ස්‍යා, 6. අඤ්ඤානානං, ස්‍යා. 7. සමනතා, ස්‍යා. 8. අනුපරියායපථං, ස්‍යා. 9. බිලාරනිකම්මනනිතො, සිඞ්ඞ. 10. බොපකම්මෙත, මජ්ඣං.

ශාරිපුත්‍රයෙනි, කීමෙක් ද, භගවත් තෙමේ මෙබඳු සිල් ඇත්තේ යැයි ද, භගවත් තෙමේ මෙබඳු දහම් ඇත්තේ යැයි, මෙබඳු ප්‍රඥා ඇත්තේ යැයි, මෙබඳු විභරණ ඇත්තේ යැයි, මෙබඳු විමුක්ති ඇත්තේ යැයි ද කියා මා සිත තොප සිතීන් පිරිසිදු, මෙ කලැ අර්භත් සමාක්සම්බුද්ධ වූ මම තොප විසින් දන්නා ලද්දෙමි ද? යි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වදළ සේක.

“වහන්ස, මෙය එසේ නො ම දන්නා ලද” යි සැරියුත් තෙරණුවෝ වදළහ.

ශාරිපුත්‍රයෙනි, මෙ කරුණෙහි ලා තොපට අයුඤ්ඤාවන්මන් යන තෙකලට අයත් වූ රහත් සම්මාසම්බුදුවරුන් විෂයයෙහි වෙතස්පර්යාය-ඤානයෙක් නැත. ශාරිපුත්‍රයෙනි, එසේ කලැ තොප විසින් “වහන්ස, සම්බොධියෙන් භාග්‍යවතුන් වහන්සේට වඩා අභිඤ්ඤා වූ අන් මහණෙක් හෝ බමුණෙක් හෝ ඉකුත් කල්හි නො වී ය, මතු කල්හිත් නො වන්නේ ය, දැනුනු නැතැයි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ කෙරෙහි මෙසේ මම ප්‍රසන්නයෙමි” යි මේ මහත් අභීත වචනය කවර කරුණෙකින් කියන ලද ද? එකාන්තය ගන්නා ලද ද? සිංහනාදය පවත්වන ලද ද?” යි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වදළ සේක.

18. “වහන්ස, අයුඤ්ඤාවන්මන් යන තෙකලට අයත් රහත් සම්මාසම්බුදුවරුන් විෂයයෙහි වෙතස්පර්යාය ඤානයෙක් මට නැත. එතෙකුදු වුවත් ධර්මාන්වයය (සර්වඤ්ඤාඤානාදිධර්ම පිළිබඳ අනුබොධ ඤානය) මා විසින් ලබන ලද්දේ ය.

වහන්ස, යම්සේ තර වූ පවුරුපා ඇති, දැඩි වූ පවුරු හා තොරණ ඇති, එක් මදෙරක් ඇති පසල් නුවරෙක් වේ ද, ජණ්ඩිත වූ කීමෙහි ජිණ්මෙහි හුරුබුහුටි වූ, තැනට හිසි තුවණ ඇති, තමා නො දන්නවුන් නුවරට එනු නොදී වළක්වාලන, දන්නවුන් නුවරට පිවිසවන දෙරොටුපල්ලෙක් වන්නේ ද, හෙ තෙම නුවර පවුරුමගැ හැවිදුනේ, යටත් පිරිසෙයින් බලලකුට හික්මිය හැකි තරම් වූ ප්‍රාකාරසන්ධියක් (ගඩොල් බැම්ම ඇද හැලුණු තැනක්) හෝ පවුරැ සිදුරු වූ තැනක් හෝ නො දක්නේ ද, ඔහුට ‘යම් මහත් සිරුර ඇති සත්ත්ව කෙනෙක් මෙ නුවර වදිත් හෝ මෙයින් හික්මෙත් හෝ ඒ සියල්ලෝ ම මේ මහ වහසල්දෙරින් ම පිවිසෙන්නාහු හෝ හික්මෙන්නාහු හෝ වෙති’ යි මෙසේ සිතෙක් වන්නේ ද, වහන්ස, එ පරිද්දෙන් ම ‘ඉකුත් කල්හි යම් රහත් සම්මාසම්බුදු කෙනෙක් වූහු ද, ඒ සියලු භගවත්හු සිත කෙලෙසන, ප්‍රඥාව දුබල කරන පස් නිවරණයන් පහ කොට, සතර සිව්වන්හි මොනොවට පිහිටි සිත් ඇති ව, සත් සම්බොධාසංඛගයන් තත් වූ පරිදි බවා නිරුත්තර සමාක්සම්බොධිය සමධිගත කළහ. වහන්ස, මතු කල්හි යම් රහත් සම්මාසම්බුදු කෙනෙක් වන්නාහු නම්, ඒ සියලු භගවත්හු සිත කෙලෙසන, ප්‍රඥාව දුබල කරන පංච නිවරණයන් පහ කොට, සතර සිව්වන්හි මොනොවට පිහිටි සිතැත්තාහු, සත් සම්බොද්භ තත් වූ පරිදි වඩා, නිරුත්තර සමාක්සම්බොධිය සමධිගත කරන්නාහ. වහන්ස, මෙ සමයෙහි රහත් සම්මාසම්බුදු වූ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ද සිත කෙලෙසන නුවණ දුබල කරන පංච නිවරණයන් පහ කොට, සතර සිව්වන්හි මොනොවට පිහිටි සිතැති සේක්, තත් වූ පරිදි සත් සම්බොද්භ වඩා නිරුත්තර සමාක්සම්බොධිය සමධි ගතකළ සේකැ යි මා විසින් ධර්මානුබොධිය ලබන ලද්දේ යැ” යි සැරියුත් තෙරණුවෝ කීහ.

19. නමු පි සුදං හගවා නාලඤ්ඤං විහරනො පාවාරිකඛවනෙ එතදෙව බහුලං භික්ඛුනං ධම්මිං කථං කරොති: “ඉති සීලං, ඉති සමාධිං, ඉති පඤ්ඤා, සීලපරිභාවිතො සමාධි මහජ්ජලො හොති මහානිසංසො: සමාධිපරිභාවිතා පඤ්ඤා මහජ්ජලා හොති මහානිසංසා. පඤ්ඤාපරිභාවිතං විතතං සමමදෙව ආසවෙහි විමුච්චති සෙය්‍යථීදං: කාමාසවා හවාසවා අවිජ්ජාසවා”ති,

20. අථ ඛො හගවා නාලඤ්ඤං යථාභිරතනං විහරිතො ආයජානනං ආනඤ්ඤං ආමනෙහසි: ආයාමානඤ්ඤං යෙන පාටලිගාමො තෙනුපසඩකම්මිසාමාති. ‘එවං හනෙහති’ ඛො ආයජාමා ආනඤ්ඤං හගවතො පච්චසෙසාසී. අථ ඛො හගවා මහතා භික්ඛුසඤ්ඤන සද්ධිං යෙන පාටලිගාමො තදුවසරි. අප්පසාසු ඛො පාටලිගාමීයා උපාසකා ‘හගවා කිරි පාටලිගාමං අනුප්පකොති, අථ ඛො පාටලිගාමීයා උපාසකා යෙන හගවා තෙනුපසඩකම්මිසු, උපසඩකම්මිකා හගවතනං අභිවාදෙතො එකමනනං නිසීදිංසු. එකමනනං නිසීනනා ඛො පාටලිගාමීයා උපාසකා හගවතනං එතදවොචු: අධිවාසෙතු තො හනෙහ හගවා ආවසථාගාරන්ති. අධිවාසෙසි හගවා තුණ්හිභාවෙන,

21. අථ ඛො පාටලිගාමීයා උපාසකා හගවතො අධිවාසනං විදිතො උච්චායාසනා හගවතනං අභිවාදෙතො පදකම්මිනං කතො යෙන ආවසථාගාරං තෙනුපසඩකම්මිසු. උපසඩකම්මිකා සබ්බසජ්ජරිං ආවසථාගාරං සජ්ජරිතො ආසනාති පඤ්ඤාපෙතො උදකමණිකං පතිට්ඨපෙතො තෙලප්පදීපං ආරොපෙතො යෙන හගවා තෙනුපසඩකම්මිසු. උපසඩකම්මිකා හගවතනං අභිවාදෙතො එකමනනං අට්ඨංසු. එකමනනං ධීනා ඛො පාටලිගාමීයා උපාසකා හගවතනං එතදවොචු: සබ්බසජ්ජරිංසු¹ හනෙහ ආවසථාගාරං, ආසනාති පඤ්ඤානනාති, උදකමණිකො පතිට්ඨාපිතො, තෙලප්පදීපො ආරොපිතො. යසංදනි හනෙහ හගවා කාලං මඤ්ඤති ති.

22. අථ ඛො හගවා සායණිකසමයං නිවාසෙතො පනතවීචරමාදය සද්ධිං භික්ඛුසඤ්ඤන යෙන ආවසථාගාරං තෙනුපසඩකම්මි. උපසඩකම්මිකා පාදෙ පකඛාලෙතො ආවසථාගාරං පවිසිතො මජ්ඣමං උච්චං නිසාය පුරුකාභිමුඛො නිසීදි. භික්ඛුසඤ්ඤන පි ඛො පාදෙ පකඛාලෙතො ආවසථාගාරං පවිසිතො පච්ඡිමං භිතති. නිසාය පුරුකාභිමුඛො නිසීදි හගවතනං යෙව පුරුකානිතො² පාටලිගාමීයා පි ඛො උපාසකා පාදෙ පකඛාලෙතො ආවසථාගාරං පවිසිතො පුරුකම්මං භිතති. නිසාය පච්ඡිමාභිමුඛො නිසීදිංසු හගවතනං යෙව පුරුකානිතො².

1. සබ්බසජ්ජරිතං සන්තං. සා. සබ්බසජ්ජරිං සන්තං, සිමු. 2. පුරුකානිතො සිමු.

19. එසමයෙහි ද භාග්‍යවතුන් වහන්සේ නාලන්ද නුවර පාවාරික අඹවෙනෙහි වැඩ වසන සේක්, “ශීලය මෙසේ ය, සමාධිය මෙසේ ය, ප්‍රඥාව මෙසේ ය. ශීලයෙන් වඩන ලද සමාධිය මහත් පල මහත් අනුසස් ඇත්තේ වේ. සමාධියෙන් වඩන ලද ප්‍රඥාව මහත් පල මහත් අනුසස් ඇත්තේ වේ. ප්‍රඥායෙන් වඩන ලද සිත කාමාසුව භවාසුව අවිද්‍යාසුව යන සියලු ආසුව කෙරෙන් මොනොවට මිදේ” යැ යි භික්ෂුනට බෙහෙවින් මේ දැනුම් කතාව ම කරන සේක.

20. ඉක්බිත්තෙන් භාග්‍යවතුන් වහන්සේ නාලන්ද නුවරෙහි කැමැති තෙක් කල් වැස අනද තෙරුන් අමතා “අනදයෙනි, එවු, පළොල්ගමට (පාටලිග්‍රාමයට) යම්හ” යි වදළ සේක. ‘එසේ ය, වහන්ස’ යි කියා අනද තෙරණුවෝ භාග්‍යවතුන් වහන්සේට පිළිවදන් දුන්හ. ඉක්බිති භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මහත් බික්සහන හා පළොල්ගමට වැඩි සේක. පළොල්ගම වැසි උවසුවෝ ‘භාග්‍යවතුන් වහන්සේ පළොල්ගම වැඩි සේක් ල’ යි ඇසූහ. ඉක්බිති පළොල්ගම උවසුවෝ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ කරා එළැඹියහ. එළැඹ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වැද එක් පසෙක උන්හ. එක් පසෙක උන්නාවූ පළොල්ගම උවසුවෝ ‘වහන්ස, භාග්‍යවතුන් වහන්සේ අපගේ ආවාස ගෙය ඉවසා වදරන සේක් වා’ යි භාග්‍යවතුන් වහන්සේට මෙ බස් කීහ. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ තුෂ්ණිමහාවයෙන් ඉවසා වදළ සේක.

21. ඉක්බිති පළොල්ගම උවසුවෝ භාග්‍යවතුන් වහන්සේගේ ඉවැසීම දැන හුනස්නෙන් නැගී භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වැද පැදැකුණු කොට තික්මැ ගියහ. නොස් ආවාස ගෙය හැම බුමුතුරුණු අතුරා, අසුන් පණුවා, දියසැළක් තබා, තෙල් පහනක් නංවා, භාග්‍යවතුන් වහන්සේ කරා එළැඹියහ. එළැඹූ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වැද එක් පසෙක සිටියහ. එක් පසෙක සිටියාවූ පළොල්ගම උවසුවෝ “වහන්ස, ආවාසගෙය හැම බුමුතුරුණින් වසන ලද්දේ ය. අසුන් පණුවන ලද්දේ ය. දියසැළක් තබන ලද්දේ ය. තෙල් පහනක් නැංවීණ. වහන්ස, භාග්‍යවතුන් වහන්සේ යම් ගමනකට බලාපොරොත්තු සේක් ද, දැන් එයට කල් වේ” යැ යි මෙ බස් කීහ.

22. ඉක්බිති භාග්‍යවතුන් වහන්සේ සවස් වෙලෙහි හැඳ පෙරෙවැ පාසිවුරගෙන බික්සහන හා ආවාස ගෙය කරා වැඩි සේක. වැඩ, පා දෙවැ ආවාස ගෙට පිවිසූ මැදුම් වැඹි නිසා පෙරදිගට මුහුණ ලා වැඩහුන් සේක. බික්සහන ද පා දෙවැ ආවාස ගෙට වැද පැසිම් බිත නිසා පෙරදිගට මුහුණ ලා භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ම පෙරටු කොට හිඳගත්හ. පළොල්ගම උවසුවෝ ද පා දෙවැ ආවාස ගෙට වැද පෙර දිගැ බිත නිසා පැසිම් දිගට මුහුණ ලා භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ම පෙරටු කොට හිඳගත්හ.

[පාටලිගාමීයානං උපාසකානං ඔවාදෙ:]

23. අථ ඛො හගවා පාටලිගාමීයෙ උපාසකෙ ආමනෙතසී. පඤ්චමෙ ගහපතයො ආදීනවා දුඝසීලස්ස සීලවිපතනියා. කතමෙ පඤ්ඤා :

ඉධ ගහපතයො දුඝසීලො සීලවිපනෙතා පමාදධිකරණං මහනිං භොගජානිං නිගච්ඡති. අයං පඨමො ආදීනවො දුඝසීලස්ස සීලං විපතනියා.

පුනවපරං ගහපතයො දුඝසීලස්ස සීලවිපනගස්ස පාපකො කිතනිසදෙද අබහුඤ්ඤාච්ඡති. අයං දුතියො ආදීනවො දුඝසීලස්ස සීලවිපතනියා.

පුනවපරං ගහපතයො දුඝසීලො සීලවිපනෙතා යඤ්ඤාදෙව පරිසං උපසඤ්ඤාමති යදි ඛතනියපරිසං යදි බ්‍රාහ්මණපරිසං යදි ගහපතිපරිසං යදි සමණපරිසං, අවිසාරදෙ උපසඤ්ඤාමති මෙඤ්ඤාමනො. අයං තතියො ආදීනවො දුඝසීලස්ස සීලවිපතනියා.

පුනවපරං ගහපතයො දුඝසීලො සීලවිපනෙතා සමමුල්ලො කාලං කරොති. අයං චතුස්ථො ආදීනවො දුඝසීලස්ස සීලවිපතනියා.

පුනවපරං ගහපතයො දුඝසීලො සීලවිපනෙතා කායස්ස භෙද පරමමරණා අපායං දුග්ගතිං විනිපාතං නිරයං උපපජ්ජති. අයං පඤ්චමො ආදීනවො දුඝසීලස්ස සීලවිපතනියා.

ඉමෙ ඛො ගහපතයො පඤ්ඤා ආදීනවා දුඝසීලස්ස සීලවිපතනියා,

24. පඤ්චමෙ ගහපතයො ආනිසංසො සීලවතො සීලසම්පදාය. කතමෙ පඤ්ඤා?

ඉධ ගහපතයො සීලවා සීලසම්පනෙතා අපමාදධිකරණං මහනාං භොගකකිං අධිගච්ඡති. අයං පඨමො ආනිසංසො සීලවතො සීලසම්පදාය.

පුනවපරං ගහපතයො සීලවතො සීලසම්පනනස්ස කල්‍යාණො කිතනී-සදෙද අබහුඤ්ඤාච්ඡති. අයං දුතියො ආනිසංසො සීලවතො සීලසම්පදාය.

පුනවපරං ගහපතයො සීලවා සීලසම්පනනා යඤ්ඤාදෙව පරිසං උපසඤ්ඤාමති යදි ඛතනියපරිසං යදි බ්‍රාහ්මණපරිසං යදි ගහපතිපරිසං යදි සමණපරිසං, විසාරදෙ උපසඤ්ඤාමති අමෙඤ්ඤාමනො. අයං තතියො ආනිසංසො සීලවතො සීලසම්පදාය.

පුනවපරං ගහපතයො සීලසම්පනෙතා සමමුල්ලො කාලං කරොති. අයං චතුස්ථො ආනිසංසො සීලවතො සීලසම්පදාය.

පළොල්ගම් උච්ඡන්ට අභිවාද:

23. එ කල්හි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ පළොල්ගැමි උච්ඡවන් අමතා මෙසේ වදළ සේක: ගැහැවියනි, දුසිල්හුගේ සිල්විපත්හි මේ දෙස් පසෙක. කවර පසෙක් ද?

ගැහැවියෙනි, මෙහි සිල්විපන් දුසිල් තෙමේ පමා කරුණෙන් මහත් භොගභානියට (භොගයෙන් පිරිහීමට) යෙයි මේ දුසිල්හු සිල්විපතෑ පළමු දෙස වෙයි.

තව ද ගැහැවියනි, සිල්විපන් දුසිල්හට ලාමක කිත්භඳෙක් (අපවාද කථාවෙක්) උස් වෑ නැහෙයි. මේ දුසිල්හු සිල්විපතෑ දෙවෙනි දෙස වෙයි.

තව ද ගැහැවියනි, සිල්විපන් දුසිල් තෙම කැන්පිරිස කරා හෝ බමුණු පිරිස කරා හෝ ගැහැවිපිරිස කරා හෝ මහණපිරිස කරා හෝ යම් යම් පිරිසක් කරා එළැඹේ නම්, බිය සැක ඇත්තේ, තෙද නැත්තේ එළැඹෙයි. මේ දුසිල්හු සිල් විපත්හි තෙවැනි දෙස ය.

තව ද ගැහැවියෙනි, සිල්විපන් දුසිල් තෙම සිහිමුළා වූයේ කලුරිය කෙරෙයි. මේ දුසිල්හු සිල්විපත්හි සිවුවන දෙස ය.

තව ද ගැහැවියනි, සිල්විපන් දුසිල් තෙම කා ධුන් මරණින් මතු සුව යෙන් පහ වූ, දුකට කරුණු වූ, විවසවෑ පතිත වන තැන වූ නිරයට උත්පත්ති විසින් පැමිණෙයි. මේ දුසිල්හු සිල්විපතෑ පස්වන දෙස වෙයි.

ගැහැවියනි, දුසිල්හු සිල්විපත්හි මේ දෙස් පස වෙයි.

24. ගැහැවියනි, සිල්වත්හුගේ සිල්සම්පත්හි මේ අනුසස් පසෙකි. කවර පසෙක් ද?

ගැහැවියෙනි, මෙහි සිල්සපන් සිල්වත් තෙම නොපමා කරුණින් භොග රැසක් ලබයි. මේ සිල්වත්හුගේ සිල්සපුයෙහි පළමු අනුහස ය.

තව ද ගැහැවියනි, සිල්සපන් සිල්වත්හු පිළිබඳ කලණ කිත්භඳෙක් උස් වෑ නැහෙයි. මේ සිල්වත්හුගේ සිල්සපුයෙහි දෙවෙනි අනුහස ය.

තව ද ගැහැවියනි, සිල්සපුව ඇති සිල්වත් තෙමේ කැන්පිරිසක් හෝ බමුණුපිරිසක් ඥාණ ගැහැවි පිරිසක් හෝ මහණපිරිසක් හෝ යම් යම් පිරිසක් කරා එළැඹේ ද, නොබිය වෑ තෙදැති වෑ එළැඹෙයි. මේ සිල්වත්හුගේ සිල්සපුයෙහි තෙවෙනි අනුහස ය.

තව ද ගැහැවියනි, සිල්සපුව ඇති සිල්වත් තෙමේ සිහි මුළා නොවී කලුරිය කෙරෙයි. මේ සිල්වත්හුගේ සිල්සපුයෙහි සිවුවන අනුහස ය.

සුභවපරං ගහපතයො සීලවා සීලසම්පන්නො කායසස හෙද පරමෙරණා සුගතිං සංඝං ලොකං උපපජ්ජති. අයං පඤ්චමො ආනිසංසො සීලවතො සීලසම්පදය.

“ඉම ඛො ගහපතයො පඤ්ච ආනිසංසා සීලවතො සීලසම්පදයා”ති.

25. අඵ ඛො හගවා පාටලිගාමීයෙ උපාසකෙ බහුදෙව රතනීං ධම්මියා කථාය සන්දසෙසකා සමාදපෙකා සමුත්තෙපෙකා සම්පහංසෙකා උදෙසාපෙසි “අභිකකතො ඛො ගහපතයො රතනි, යසස් දුති තුමෙහ කාලං ඉඤ්ඤං”ති. ‘එවං හතෙත’ති ඛො පාටලිගාමීයා උපාසකා හගවතො පටිසසුකා උට්ඨායාසනා හගවතං අභිවාදෙකා පදක්ඛිණං කකා පකකම් සු. අඵ ඛො හගවා අවිරපකකතෙතසු පාටලිගාමීයෙසු උපාසකෙසු සුඤ්ඤගාරං පාවිසි.

[පාටලිනගරමාපනං]

26. තෙන ඛො පන සමයෙන සුනීධවසසකාරා¹ මගධමහාමත්තා පාටලිගාමෙ නගරං මාපෙනති වජ්ජිතං පටිබාහාය. තෙන ඛො පන සමයෙන සම්බුද්ධා දෙවතායො සහසසසහසෙසව පාටලිගාමෙ වජ්ජුති පරිගණකතනී. යසම් පදෙසෙ මහෙසකකා දෙවතා වජ්ජුති පරිගණකතනී, මහෙසකකානං තස් රඤ්ඤං රාජමහාමත්තානං විතතාති නමනති තිවෙසනාති මාපෙතුං. යසම් පදෙසෙ මජ්ඣමා දෙවතා වතචුති පරිගණකතනී, මජ්ඣමානං තස් රඤ්ඤං රාජමහාමත්තානං විතතාති නමනති තිවෙසනාති මාපෙතුං. යසම් පදෙසෙ නිවා දෙවතා වජ්ජුති පරිගණකතනී, නිවානං තස් රඤ්ඤං රාජමහාමත්තානං විතතාති නමනති තිවෙසනාති මාපෙතුං.

27. අද්දසා ඛො හගවා දිබ්බෙන වකචුතා විසුද්ධෙන අභිකකතනං මාත්‍රසකෙන තා දෙවතායෙ සහසසසහසෙසව² පාටලිගාමෙ වජ්ජුති පරිගණකතනීයො. අඵ ඛො හගවා රතනීයා පච්චුසසමං පච්චුට්ඨාය ආයසවතො ආනන්දං ආමනෙතසි: කොචු ඛො³ ආනන්ද පාටලිගාමෙ නගරං මාපෙනති? ති⁴ “සුනීධවසසකාරා හතෙන මගධමහාමත්තා පාටලිගාමෙ නගරං මාපෙනති වජ්ජිතං පටිබාහායා”ති.

1. සුනීධ වසසකාරා, මජ්ඣ. 2. සහසසසෙසව, සීචු. PTS. සහසෙසව, මජ්ඣ. 3. කොචුඛො, සීචු. 4. මාපෙනි, සීචු.

තව ද ගැහැවියනි, සිල්සපුව ඇති සිල්වත් තෙමේ කාබුන් මරණින් මතු ශොභන ගති ඇති සග ලොවට යෙයි. මේ සිල්වත්හුගේ සිල්සපුයෙහි පස්වැනි අනුභස යි.

ගැහැවියනි, සිල්වත්හුගේ සිල්සපුයෙහි මේ අනුසස් පස ය.

25. එ කල්හි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ පළොල්ගැමි උවසුවනට රූ බොහෝ වේලාවක් දෙලෝ වැඩ දක්වා, දැක්වූ වැඩෙහි සිත් ගන්වා, එහි සිත් තියුණු කොට, එහි (යහපතැයි) සිත සතුටු කොට, “ගැහැවියෙනි, රූ බොහෝ ඉක්මණ. යම් ගමනක් යෑ යුතු නම් එයට කල් දැනවූ” යි නික්ම යෑමට උද්‍යෝගවත් කළ සේක. ‘එසේ ය, වහන්සැ’ යි කියා ඒ පළොල්ගැමි උවසුවෝ භාග්‍යවතුන් වහන්සේට පිළිවදන් දී හුනස්නෙන් නැගී ඔබ වැද පැදකුණු කොට නික්මැ ගියහ. ඉක්බිති භාග්‍යවතුන් වහන්සේ පළොල්ගැමි උවසුවන් ණික්වූණු නොබෝ කල්හි ශුන්‍යාගාරයට පිවිසි සේක.

පාටලීනගරය මැවීම

26. එ සමයෙහි මගද මහමැති සුන්ධි වස්සකාර යන දෙබමුණෝ වැදෑ රජුන් පිළිබහනු පිණිස (වැදෑ රජුන්ගේ ආයුමුඛ (අය ලැබෙන දෙරටු පසිඳින පිණිස) පළොල්ගමැ නුවරක් කෙරෙත්. එ කලැ දහස දහස (වර්ග වශයෙන්) දේවතාවෝ පළොල්ගමැ ගෙවතු තම තමනට වෙන් කොට ගනිත්. යම් පෙදෙසෙක මහ තෙදැති දෙවියෝ ගෙවතු අරක් ගනිත් ද, එහි නිවෙස් කරන්නට මහ තෙදැති රජුන් ගේ රජමහමැතියන් ගේ සිත් නැමේ. යම් පෙදෙසෙක මැදුම් තෙදැති දෙවියෝ ගෙවතු අරක් ගනිත් ද, එහි නිවෙස් නංවන්නට මැදුම් රජුන් ගේ රජමහමැතියන් ගේ සිත් නැමේ. යම් පෙදෙසෙක හීන තෙදැති දෙවියෝ ගෙවතු අරක් ගනිත් ද, එහි නිවෙස් නංවන්නට හීන තෙද ඇති රජුන් ගේ රජමහමැතියන් ගේ සිත් නැමේ.

27. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මිනිසැස ඉක්ම පිරිසිදු දිවැසින් පළොල්ගමැ ගෙවතු පිරිසිදු ගන්නා දහස් දහස් ගණන් දේවතාවන් දුටු සේක. ඉක්බිති භාග්‍යවතුන් වහන්සේ රූ අලුයමැ නැගී සිට අනද තෙරුන් අමතා “අනදයෙනි, කවරහු පළොල්ගමැ නුවරක් කෙරෙද්ද?” යි අසා වදළ සේක. “වහන්ස, මගද මහමැති සුන්ධි-වස්සකාර යන දෙබමුණෝ වැදෑ රජුන් පිළිබහනුවට පළොල්ගමැ නුවරක් මඩති” යි අනද තෙරුණුවෝ සැළ කළහ.

28. සෙය්‍යථාපි ආනන්ද දෙවෙහි තාවතිසෙහි සද්ධිං මනෙතො ඵවමෙව ඛො ආනන්ද සුනිධවස්සකාරා මගධමහාමනනා පාටලිගාමෙ නගරං මාපෙනති චජ්ජනං පටිබාහය. ඉධාහං ආනන්ද අද්දසං දිබ්බෙන චක්ඛුතා විසුද්ධන අතික්කන්තමානුසකෙන සම්බුද්ධා දෙවනායො සහස්ස-සහසෙසව පාටලිගාමෙ චක්ඛුති පරිගණන්තියො. යසම් ආනන්ද පදෙසෙ මහෙසකො දෙවනා චක්ඛුති පරිගණන්ති, මහෙසකොනං තස් රක්ඛං රාජ-මහාමනනානං විතාති නමන්ති නිවෙසනාති මාපෙනුං. යසම් පදෙසෙ මජ්ඣමා දෙවනා චක්ඛුති පරිගණන්ති, මජ්ඣමානං තස් රක්ඛං රාජ-මහාමනනානං විතාති නමන්ති නිවෙසනාති මාපෙනුං. යසම් පදෙසෙ නිවා දෙවනා චක්ඛුති පරිගණන්ති, නිවානං තස් රක්ඛං රාජමහා-මනනානං විතාති නමන්ති නිවෙසනාති මාපෙනුං. යාවනා ආනන්ද අරියං ආයතනං යාවනා චණ්පපථො¹ ඉදං අග්ගනගරං භවිස්සති පාටලි-පුත්තං පුට්ඨෙදනං. පාටලිපුත්තස්ස ඛො ආනන්ද තයො අත්තායා භවිස්සන්ති: අකිතො වා උදකතො වා මිථුභෙදු. වාති.

29. අථ ඛො සුනිධවස්සකාරා මගධමහාමනනා යෙන භගවා තෙනු-පසඛකම්සු. උපසඛකම්සා භගවතා සද්ධිං සමමොදිංසු. සමමොද්භියං කථං සාරානියං විනිසාරෙඤා ඵකමනනං අට්ඨංසු. ඵකමනනං ධීනා ඛො සුනිධවස්සකාරා මගධමහාමනනා භගවතා ඵතදවොචු: “අධිවාසෙනු නො භවං ගොතමො අජ්ජතනාය භත්තං සද්ධිං භික්ඛුසඛෙසනා”ති. අධිවාසෙසි භගවා තුණ්හිභාදෙන.

30. අථ ඛො සුනිධවස්සකාරා මගධමහාමනනා භගවතො අධිවාසනං විදිඤා යෙන සකො ආවසථො තෙනුපසඛකම්සු. උපසඛකම්සා සකො ආවසථෙ පණිතං බාද්භියං භොජනියං පටියාදාපෙඤා භගවතො කාලං අරොවාපෙසු. ‘කාලො භො ගොතම නිට්ඨිතං භත්තන්ති’.

31. අථ ඛො භගවා පුබ්බනභස්මයං නිවාසෙඤා පත්තච්චරමාදය සද්ධිං භික්ඛුසඛෙසන යෙන සුනිධවස්සකාරානං මගධමහාමනනානං ආවසථො තෙනුපසඛකම්සි. උපසඛකම්සා පක්ඛන්තෙ ආසනෙ නිසීදි අථ ඛො සුනිධවස්සකාරා මගධමහාමනනා බුද්ධපළ්ලං භික්ඛුසඛස්ස පණිතෙන බාද්භියෙන භොජනියෙන සහඤා සන්තපෙසු සම්පවාදෙසු.

32. අථ ඛො සුනිධවස්සකාරා මගධමහාමනනා භගවතා භුත්තාවිං ඔතිතපත්තපාණිං අක්ඛන්තරං නිවං ආසනං ගහෙඤා ඵකමනනං නිසීදිංසු. ඵකමනනං නිසීතෙන ඛො සුනිධවස්සකාරෙ මගධමහාමනනෙ භගවා ඉමාහි ගාථාහි අග්‍රමොදි:

1. චණ්පපථො, ස්‍යා.

28. ‘‘අනදයෙනි, නවතිසාවැසී දෙවියන් හා මන්ත්‍රණය කොට මවන්-
 නාක් මෙන් මගදමහමැති සුනිධ-වස්සකාර දෙ බමුණෝ වැදෑවන් පිළිබහ-
 නුවට (වැදෑරුණුන්ගේ අයමුඛ වසනු සඳහා) පළොල්ගමැ නුවරක් මවන්.
 අනදයෙනි, මෙහි මම් මිනිසැස් ඉක්ම පිරිසිදු දිවැසින් පළොල්ගමැ ගෙවතු
 පිරිසිදු ගන්නා බොහෝ දහස් දහස් ගණන් දේවතාවන් දිටිමි. යම් පෙදෙ-
 සෙකැ මහ තෙදැති දේවතාවෝ ගෙවතු අරක්ගනිත් ද, එහි නිවෙස් මවන්-
 නට මහ තෙදැති රජුන් ගේ රජමහමැතියන් ගේ සිත් නැමේ. යම් පෙදෙ-
 සෙක මැදුම් තෙදැති දෙවියෝ ගෙවතු අරක් ගනිත් ද, එහි නිවෙස් මවන්නට
 මැදුම් තෙදැති රජුන්ගේ රජමහමැතියන්ගේ සිත් නැමේ. යම් පෙදෙසෙක
 හීන තෙදැති දෙවියෝ ගෙවතු අරක් ගනිත් ද, එහි නිවෙස් මවන්නට හීන
 තෙදැති රජුන්ගේ රජමහමැතියන්ගේ සිත් නැමේ. ආයතියන් ගේ ආයතනය
 (රැස්වන තැන) යම්තාක් ද, වණික්පථය (ගනුදෙනු කරන වෙළෙඳුන් වසන
 තැන) යම්තාක් ද ඔවුනතුරෙන් මේ පැළලුප් නුවර (නොයෙක් රටින්
 ගෙනෙන වෙළෙඳ) බඩුපොදි ලිහා තබන අග්‍ර නගරය වන්නේ ය. අනද
 යෙනි, මේ පැළලුප්නුවරට ගින්නෙන් හෝ, දියෙන් හෝ, අන්‍යෝන්‍ය
 හෙදයෙන් හෝ (ඤාන් පරිද්දෙකින්) අන්තරාය තුනෙක් වන්නේ යැ’’ යි
 වදළ සේක.

29. එ කලැ මගදමහමැති සුනිධ-වස්සකාර දෙබමුණෝ භාග්‍යවතුන්
 වහන්සේ කරා එළැඹියහ. එළැඹි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ හා සතුටු වූහ.
 සතුටු විය යුතු සිතැ රැඳවියැ යුතු කථා අවසන් කොට ඒක් පසෙක සිටියහ.
 ඒක් පසෙක සිටියාවූ මගද මහමැති සුනිධ-වස්සකාර දෙදෙන ‘‘භවද්
 ගොතමයෝ බික්සහුන් හා අපගේ බත අදට ඉවසත්ව’’ යි මෙබස් කීහ.
 භාග්‍යවතුන් වහන්සේ තුෂ්ණිමිභාවයෙන් එය ඉවසා වදළ සේක.

30. ඉක්බිත්තෙන් මගද මහමැති සුනිධ-වස්සකාර දෙදෙන භාග්‍ය-
 වතුන් වහන්සේ ඉවැසූ නියා දැන සිය ආවාස ගෙය කරා ගියහ. ගෙස්
 සිය ආවාසයෙහි ප්‍රණීත බාදා හොභා පිළියෙල කරවා ‘භවද් ගොතමයීනි,
 දන් කල් වෙයි. බත පිළියෙළ කොට හිමියේ යැ’’ යි භාග්‍යවතුන්
 වහන්සේට කල් දන්වා යැවූහ.

31. එ කල්හි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ පෙරවරුයෙහි හැද පෙරෙවැ
 පාසිවුරු ගෙන බික්සහුන් කැටුව මගද මහමැති සුනිධ-වස්සකාර දෙදෙ-
 නාගේ ආවාස ගෙය කරා එළැඹී සේක. එළැඹූ පනවන ලද අස්තෙහි
 වැඩහුන් සේක. ඉක්බිති මගද මහමැති සුනිධ-වස්සකාර දෙදෙන සියතින් ම
 ප්‍රණීත බාදාහොභායෙන් බුදුපාමොක් බික්සහුන් සැතැප්වූහ, පෙරැත්ත
 කොට වැළැඳැවූහ.

32. ඉක්බිති මගද මහමැති සුනිධ-වස්සකාර දෙදෙන වැළැඳූ, පාත්‍ර-
 යෙන් ඉවත් කළ අත් ඇති භාග්‍යවතුන් වහන්සේට ඒක් පසෙක එක්තරා
 මිටි අස්තක් ගෙන හුන්හ. ඒක් පසෙක හුන්නාවූ මගද මහමැති සුනිධ-
 වස්සකාර දෙදෙනාට භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මේ ගාථායෙන් අනුමෝ
 දනා වශයෙන් දහම් දෙසූසේක:

යඝ්ථිං පදෙසෙ කප්පෙති වාසං පණ්ඩිතජාතියො,¹
 සීලවනෙත්ථ හොපේඤා සඤ්ඤානෙ බ්‍රහ්මචාරයො,²
 යා තත්ථ දෙවතා ආසුං³ තාසං දක්ඛිණමාදියෙ.
 තා පුජිතා පුජ්‍යන්ති මානිතා මානායන්ති නං,
 තතො නං අනුකම්පන්ති⁴ මානා පුත්තං ව ඔරසං.
 දෙවතානුකම්පිතො පොසො සද්දහද්‍රානි පසස්ති⁵ ති.

අප්ථ ඛො භගවා සුනීධිවසසකාරෙ මගධමහාමනෙත ඉමාහි ගාථාහි අනුමොදිඤා උට්ඨායාසනා පකකාමි.

33. තෙන ඛො පන සමයෙන සුනීධිවසසකාරා මගධමහාමනො භගවන්තං පිට්ඨිතො පිට්ඨිතො අනුබ්ඤ්ඤා හොන්ති. ‘යෙනජ්ඣ සමණො ගොතමො දොරෙන ගිකඛිට්ඨස්සති, තං ගොතමද්වාරං නාම භවිස්සති. යෙන තිසේන ගඛො නදිං⁶ තරිස්සති, තං ගොතමතිස්සං නාම භවිස්සති’ ති.

අප්ථ ඛො භගවා යෙන දොරෙන ගිකඛිට්ඨි, තං ගොතමද්වාරං නාම අහොසි. අප්ථ ඛො භගවා යෙන ගඛො නදී තෙනුපසඞ්කමි. තෙන ඛො පන සමයෙන ගඛො නදී පුරා හොති සමාතිතනිකා කාකපෙය්‍යා. අප්පෙකච්ච මනුස්සානාවං පරියෙසන්ති, අප්පෙකච්ච උඵම්පං පරියෙසන්ති, අප්පෙකච්ච කුලලං බ්ඤ්ඤති ඔරා පාරං⁷ ගන්තුකාමා අප්ථ ඛො භගවා සෙය්‍යථාපි නාම බලවා පුරිසො සමිඤ්ඤිතං⁸ වා බාහං පසාරෙය්‍ය, පසාරිතං වා බාහං සමිඤ්ඤෙය්‍ය,⁹ එවමෙව ගඛොය නදියා ඔරිමතිරෙ අන්තර්හිතො පාරිමතිරෙ පච්චුට්ඨාසි සද්ධිං හිකඛුසංඝිකං.

අද්දසා ඛො භගවා තෙ මනුසෙස අප්පෙකච්ච නාවං පරියෙසන්තො අප්පෙකච්ච උඵම්පං පරියෙසන්තො, අප්පෙකච්ච කුලලං බ්ඤ්ඤන්තො ඔරා පාරං ගන්තුකාමෙ. අප්ථ ඛො භගවා එතඤ්ඤං විදිඤා තායං චෙලායං ඉමං උදනං උදනෙසි:

“යෙ තරන්ති අණණ්චං සරං
 සෙතුං කඤ්ඤා වසජ්ඣ පලලොති,
 කුලලං හි ජනො පබ්ඤ්ඤති¹
 තිණණා මෙධාවිතො ජනා’ති.’”

පඨමභාණවාරං

1. පණ්ඩිතජාතියො, PTS. 2. බ්‍රහ්මචාරිනො මජ්ඣං 3. අසු, PTS
 4. අනුකම්පන්ති, සීල 5. ගඛොනදිං, සා 6. පාරාපාරං, සීල, අපාරාසාරං,
 7. සමිඤ්ඤිතං, මජ්ඣං 8. සමිඤ්ඤෙය්‍ය, මජ්ඣං 9. ම ජ සං PTS.
 9. කුලලං ජනො වචනධනි සන්තං

* “ගොතමතිස්සං නාම අහොසි” ති පාළියං න දියස්සති. තථාප “ගොතමතිස්සාවිදුරෙ” ඉති මහාබොධිවංසාදියු දියස්සෙ.

පණ්ඩිත ස්වභාව ඇති තැනැත්තේ යම් පෙදෙසෙක වාසය කෙරේ ද, එ තන්හිදී සංයත වූ බලසර රක්තා සිල්වතුන් වළඳවා, එහි යම් දෙවතා කෙනෙක් වූවාහු නම්, ඔවුනට ඒ දනමය පින පමුණුවන්නේ ය. මෙසේ පින්දීමෙන් පුදන ලද ඒ දෙවතාවෝ ඒ පින් දුන්නහු (ආරක්ෂා කිරීම් වශයෙන්) පුදත්. කලින් කලා බලියම් කිරීම් වශයෙන් මානිත වූ ඒ දෙවතාවෝ (ඔහුගේ උවදුරු දුරු කිරීම් වශයෙන්) ඔහුට බුහුමන් කෙරෙත්. ඒ පින් අනුමෝදන් වීමෙන්, මවක් තම කුසින් උපන් දරුවකුට සෙසින් ඔහුට අනුකම්පා කෙරෙත්. මෙසේ දෙවතාවන් විසින් අනුකම්පා කරන ලද පුරුෂ තෙම හැම කල්හි යහපත ම දකී.

ඉක්බිත්තෙන් භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මගද මහමැති සුනීධ-වස්සකාර දෙදෙනාට මේ ගාථායෙන් අනුමෝදනා බණ වදුරා ණුනස්නෙන් නැගී වැඩි සේක.

33. එ කල්හි මගද මහමැති සුනීධ-වස්සකාර දෙදෙනා ‘ශ්‍රමණ ගෞතමයෝ යම් දෙරෙකින් අද නික්මෙන්නාහු නම්, එය ගෞතමද්වාර නම් වන්නේ ය. යම් තොටෙකින් ගංගානදිය තරණය කරන්නාහු නම්, එය ගෞතමනිර්ම නම් වන්නේ යැ’ යි කියා භාග්‍යවතුන් වහන්සේ පසු පස්සෙන් ගියාහු වෙති.

ඉක්බිති භාග්‍යවතුන් වහන්සේ යම් දෙරෙකින් නික්මුණු සේක් ද, ඒ ගෞතමද්වාර නම් විය. ඉන්පසු භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ගංගානදිය වෙත වැඩි සේක. එ සමයෙහි ගංගානදිය දෙගොඩ තලා ගළපුයේ, කවුඩන් විසින් සුවසේ පිය හැකි සේ පිරුණේ විය. මෙතෙරින් එතෙර යනු රිසි ඇතැම් මිනිස්සු නැව සොයත්. ඇතැම් කෙනෙක් පසුරු සොයත්. ඇතැම් කෙනෙක් පසුරු බඳිත්. එ කල්හි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ කාබලැතියකහු යම්සේ වක් කළ අත දික් කරන්නේ ද, දික් කළ අත හෝ වක් කරන්නේ ද, එසේ ම ගංගානදියේ මේ තෙරැදී බික්සහන හා අතුරුදහන් වූ සේක් එතෙර වැඩි සිටි සේක.

භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මෙතෙරින් එතෙර යනු කැමැති වූ ඇතැම් මිනිසුන් නැව සොයන්නවුන් ද ඇතැම් මිනිසුන් පසුරු සොයන්නවුන් ද ඇතැම් මිනිසුන් පසුරු බඳනාවුන් ද දුටු සේක් ම ය. ඉක්බිති භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මේ කරුණ දැන ඒ වෙලෙහි මේ උදන් ඇනු සේක:

“යම් කෙනෙක් ගැඹුරු වූ පුළුල් වූ තෘෂ්ණානදිය තරින් ද, ඔහු ආයථ-මාර්ග නැමැති හෙය කොට දිය කඩිනි නො ඇක්ම එ තෙර (නිවන කරා) යෙත්. එහෙත් මේ කුඩා නදියක් තරනුවට මේ ජන තෙම පසුරක් බඳී. ඒයා තෘෂ්ණා මහා නදිය තිණු ප්‍රඥා ඇති ජනයෝ මේ සුළු නදිය සැණින් තැරුහ”

පළමු බණවර නිමියේ ය.

(අරියසච්ච පටිච්චෙධකථා)

34. අථ ඛො භගවා ආයස්මන්තං ආනන්දං ආමනෙතසී: ‘ආයාමානන්දෙ යෙන කොට්ඨාමො තෙනුපසඛකමිසසාමා’ති. ‘එවං භනෙන්’ති. ඛො ආයස්මා ආනන්දෙ භගවතො පච්චසෙසාසී. අථ ඛො භගවා මහතා භික්ඛුසඤ්ඤන සද්ධිං යෙන කොට්ඨාමො තදච්චසරි. තනුසුදං භගවා කොට්ඨාමෙ විහරති. තනු ඛො භගවා භික්ඛු ආමනෙතසී:

චතුත්තං භික්ඛවෙ අරියසච්චානං අනනුබොධා අප්පට්චෙධා එවමීදං දීසමද්ධානං සන්ධාවිතං සංසරිතං මමඤ්ඤව තුමහාකඤ්ඤව. කතමෙසං චතුත්තං:

දුක්ඛස්ස භික්ඛවෙ අරියසච්චස්ස අනනුබොධා අප්පට්චෙධා එවමීදං දීසමද්ධානං සන්ධාවිතං සංසරිතං මමඤ්ඤව තුමහාකඤ්ඤව. දුක්ඛසමුදයස්ස භික්ඛවෙ අරියසච්චස්ස අනනුබොධා අප්පට්චෙධා එවමීදං දීසමද්ධානං සන්ධාවිතං සංසරිතං මමඤ්ඤව තුමහාකඤ්ඤව. දුක්ඛනිරෝධස්ස භික්ඛවෙ අරියසච්චස්ස අනනුබොධා අප්පට්චෙධා එවමීදං දීසමද්ධානං සන්ධාවිතං සංසරිතං මමඤ්ඤව තුමහාකඤ්ඤව. දුක්ඛනිරෝධගාමිනියා පටිපද්දෙ භික්ඛවෙ අරියසච්චස්ස අනනුබොධා අප්පට්චෙධා එවමීදං දීසමද්ධානං සන්ධාවිතං සංසරිතං මමඤ්ඤව තුමහාකඤ්ඤව.

තසීදං භික්ඛවෙ දුක්ඛං අරියසච්චං අනුබුද්ධං පටිච්චිද්ධං දුක්ඛසමුදයො¹ අරියසච්චං අනුබුද්ධං පටිච්චිද්ධං. දුක්ඛනිරෝධො² අරියසච්චං අනුබුද්ධං පටිච්චිද්ධං. දුක්ඛනිරෝධගාමිනී පටිපද්ද අරියසච්චං අනුබුද්ධං පටිච්චිද්ධං. උච්ඡන්තා භවතණ්ඤා, බීණා භවනෙතති. නන්දීදනී පුනඛතවො’ති.

ඉදමමොච භගවා. ඉදං වජ්ඣා සුභතො අථාපරං එතදවොච සන්ධා:

චතුත්තං අරියච්චානං යථාභුතං අදස්සනා
සංසිතං³ දීසමද්ධානං තාසු තාසෙච්ච⁴ ඡාතිසු
තානි එතානි දිට්ඨානි භවනෙතති සමුහතා,
උච්ඡන්තං මූලං දුක්ඛස්ස නන්දීදනී පුනඛතවො’ති.

35. තනු පි සුදං භගවා කොට්ඨාමෙ විහරන්තො එතදෙච බහුලං භික්ඛුතං ධම්මිං කථං කරොති: “ඉති සීලං, ඉති සමාධි, ඉති පඤ්ඤා සීලපරිභාවිතො සමාධි මහපඨලො හොති මානාසිංසො. සමාධිපරිභාවිතා පඤ්ඤා මහපඨලා හොති මහාභිසංඝා. පඤ්ඤාපරිභාවිතං විතතං සමච්චෙච ආසවෙහි විමුච්චති, සෙයුථි⁵: කාමාසවා භවාසවා අවිජ්ජාසවා’ති.”

1. දුක්ඛසමුදයං සිමු. මජ්ඣං PTS. 2. දුක්ඛනිරෝධං, සිමු මජ්ඣං PTS
3. සංසරිතං සිමු. 4. තායෙව, PTS
5. කාමාසවා භවාසවා දිට්ඨාසවා අවිජ්ජාසවා, PTS

ආයාචිකා ප්‍රතිවේදි කථා

34. ඉක්බිතිතෙන් භාග්‍යවතුන් වහන්සේ අනඳ තෙරුන් බණවා “අනඳයෙනි, එවු, කොට්ඨාමයට යමිහ”යි වදළ සේක. ‘එසේ ය වහන්සැ’යි කියා අනඳ තෙරණුවෝ භාග්‍යවතුන් වහන්සේට පිළිවදන් දුන්හ. ඉක්බිති භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මහත් මහණමුඵවක් හා කොට්ඨාමය කරා වැඩි සේක. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ එහි කොට්ඨාමයෙහි වැඩ වසන සේක. එහිදී භික්ෂූන් අමතා මෙසේ වදළ සේක:

මහණෙනි, සතර ආයාචිකායන් අනුබොධ නො කළ හෙයින්, ප්‍රතිවේදි නො කළ හෙයින් මාගේ ද තොපගේ ද මෙසේ මේ දික් කලක් සසර දිවැ හැවිදීම, සසර හැසිරීම විය. කවර සතර සත්‍යයන් ද? යත්:

“මහණෙනි, දුඃඛායාචිකාය අනුබොධ ප්‍රතිවේදි නො කළ හෙයින් මාගේ ද තොපගේ ද මෙසේ මේ දික් කලක් සසර දිවැ හැවිදීම, සසර හැසිරීම විය. මහණෙනි, දුඃඛසමුදයායාචිකාය අනුබොධ ප්‍රතිවේදි නො කළ හෙයින් මාගේ ද තොපගේ ද මෙසේ මේ දික් කලක් සසර දිවැ හැවිදීම, සසර හැසිරීම විය. මහණෙනි, දුඃඛනිරෝධායාචිකාය අනුබොධ ප්‍රතිවේදි නො කළ හෙයින් මාගේ ද තොපගේ ද මෙසේ මේ දික් කලක් සසර දිවැ හැවිදීම, සසර හැසිරීම විය. මහණෙනි, දුඃඛනිරෝධගාමිනී ප්‍රතිපදයාචිකාය අනුබොධ ප්‍රතිවේදි නො කළ හෙයින් මාගේ ද තොපගේ ද මෙසේ මේ දික් කලක් සසර දිවැ හැවිදීම, සසර හැසිරීම විය.

මහණෙනි, ඒ දුඃඛායාචිකාය අනුබොධ ප්‍රතිවේදි කරන ලදී. දුඃඛසමුදයායාචිකාය අනුබොධ ප්‍රතිවේදි කරන ලදී. දුඃඛනිරෝධායාචිකාය අනුබොධ ප්‍රතිවේදි කරන ලදී. දුඃඛනිරෝධගාමිනී ප්‍රතිපදයාචිකාය අනුබොධ ප්‍රතිවේදි කරන ලදී. භවතෘෂ්ණාව මුල් සිදින ලදී. භවනෙත්‍රිය (සතුන් භවයට පමුණුවන තෘෂ්ණා රහන) ක්ෂිණ විය. දැන් යලි භවොත්පත්තියෙක් නැත”.

භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මෙය වදළ සේක. ශොභන ගති ඇති ශාස්තෘන් වහන්සේ මෙය වදුරා එයින් මත්තෙහි (ගාථාබන්ධන වශයෙනුදු) මෙය වදළ සේක:

“සතර සත්‍යයන් තත් වූ පරිදි නොදැක්මෙන් ඒ ඒ ජාතීන්හි දික් කලක් ම හැසිරීම විය. දැන් සතර සත්‍යයෝ දක්නා ලදහ. භවනියන්ත්‍රිය (තෘෂ්ණාව) වැනැසිණ. දුක්මුල සිදිණ. දැන් මෙයින් මතු භවයෙක් නැත”.

35. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ එහි ද කොට්ඨාමයෙහි වැඩවසන සේක්, “ශීලය මෙසේ ය, සමාධිය මෙසේ ය, ප්‍රඥාව මෙසේ ය. ශීලයෙන් පුරුදු කරන ලද සමාධිය මහත් පල මහත් අනුසස් ඇත්තේ වෙයි. සමාධියෙන් පුරුදු කරන ලද ප්‍රඥාව මහත් පල මහත් අනුසස් ඇත්තේ වෙයි. ප්‍රඥයෙන් පුරුදු කරන ලද සිත මොනොවට කාමාසුව භවාසුව අවිද්‍යාසුව යන ආසුඵ කෙරෙත් මිදේ” යැයි බොහෝ සේ මේ දැනුම් කතාව ම වදුරන සේක.

ධම්මාදස ධම්මපරියායො

36. අථ ඛො භගවා කොට්ඨාමෙ යථාභිරන්තං විහරිත්වා ආයඤ්ඤා ආනන්දං ආමනෙත්ති “ආයාමානන්ද යෙන නාදිකා’ තෙනුපසඬකමීසසාමා” තී ‘එවං භනෙත්ති ඛො ආයඤ්ඤා ආනන්දෙ භගවතො පච්චසෙසාසි. අථ ඛො භගවා මහතා භික්ඛුසඬෙසන සද්ධිං යෙන නාදිකා තදවසරි. තනුපි සුදං භගවා නාදිකෙ විහරති ගිඤ්ජකාවසරෙ. අථ ඛො ආයඤ්ඤා ආනන්දෙ යෙන භගවා තෙනුපසඬකමී. උපසඬකමීත්වා භගවන්තං අභිවාදෙත්වා එකමන්තං ගිසීදි. එකමන්තං ගිසිනෙත්වා ඛො ආයඤ්ඤා ආනන්දෙ භගවන්තං එතදවොච:

සාලෙහා නාම භනෙත් භික්ඛු නාදිකෙ කාලකතො.¹ තස්ස කා ගති, කො අභිසම්පරායො? නන්ද නාම භනෙත් භික්ඛුනී නාදිකෙ කාලකතා. තස්සා කා ගති, කො අභිසම්පරායො? සුදතෙතා නාම භනෙත් උපාසකො නාදිකෙ කාලකතො. තස්ස කා ගති, කො අභිසම්පරායො? සුජාතා නාම භනෙත් උපාසිකා නාදිකෙ කාලකතා. තස්සා කා ගති, කො අභිසම්පරායො? කකුධො² නාම භනෙත් උපාසකො නාදිකෙ කාලකතො, තස්ස කා ගති, කො අභිසම්පරායො? කාලිඛො³ නාම භනෙත් උපාසකො -පෙ- නිකචො නාම භනෙත් උපාසකො -පෙ- කච්චසඬො නාම භනෙත් උපාසකො -පෙ- කුචො නාම භනෙත් උපාසකො -පෙ- සනතුචො නාම භනෙත් උපාසකො -පෙ- භද්දෙ නාම භනෙත් උපාසකො -පෙ- සුභද්දෙ නාම භනෙත් උපාසකො නාදිකෙ කාලකතො. තස්ස කා ගති, කො අභිසම්පරායො? තී.

37. සාලෙහා ආනන්ද භික්ඛු ආසවානං ඛයා අනාසවං වෙතො- විමුක්ඛී. පඤ්ඤා විමුක්ඛී. දීචො¹ ධම්මෙසයං අභිඤ්ඤා සඤ්ජකත්වා උපසම්පජ්ජ විහාසී. නන්ද ආනන්ද භික්ඛුනී පඤ්චන්තං මරළතාගියානං සඤ්ඤාජනානං පරික්ඛයා මප්පාතිකා තත් පරිනිබ්බාසිනී අනාවත්තිධම්මා තස්මා ලොකා. සුදතෙතා ආනන්ද උපාසකො තිණණං සඤ්ඤාජනානං පරික්ඛයා රාගදොසමොහානං තනුන්තා සකද්ගාමී සකිදෙව දුමං ලොකං ආගන්ත්වා දුක්ඛස්සන්තං කරිස්සති. සුජාතා ආනන්ද උපාසිකා තිණණං සඤ්ඤාජනානං පරික්ඛයා සොනාපනතා අවිනිපාතධම්මා නියතා සමෙබ්බාධිපරායණා.

1. නාතික, මජ්ඣ. 2. කාලකතො, මජ්ඣ.

3. කකුචො, මජ්ඣ. 4. කාලිඛො, මජ්ඣ. කාරළිචො, ඝරා.

ධර්මාදර්ශ ධර්මපයඝායය

36. ඉක්බිත්තෙන් භාග්‍යවතුන් වහන්සේ කොට්ඨාමයෙහි කැමැති තාක් වැස, අනඳ තෙරුන් බණවා, “අනඳයෙනි, ඒ වූ, නාදිකා ගමට යමිහ” යි වදාළ සේක. ‘එසේ ය, වහන්සැ’ යි කියා අනඳ තෙරණුවෝ භාග්‍යවතුන් වහන්සේට පිළිවදන් දුන්හ. ඉක්බිති භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මහත් බික්සහන හා නාදිකා ගමට වැඩි සේක. වැඩි එහි නාදිකා ගම ශ්‍රී ලංකාවට පැමිණි කළ ආවාසයෙහි වසන සේක. එකල අනඳ තෙරණුවෝ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වෙත එළැඹියහ. එළැඹූ ඔබ වැඳ පසෙක හුන්හ. පසෙක හිඳ භාග්‍යවතුන් වහන්සේට මෙ බස් පැවැසූහ:

වහන්ස, නාදිකායෙහි සාල්හ නම් හික්සු කලුරිය කෙළේ ය. ඔහුගේ මෙයින් මතු ගතිය කවර ය? පරලොවැ පැවැත්ම කවර ය? වහන්ස, නාදිකා නම් මෙහෙණ නාදිකා ගමැ කලුරිය කලා ය. ඇයගේ මෙයින් මතු ගතිය කවර ය? පරලොවැ පැවැත්ම කවර ය? වහන්ස, සුදත්ත නම් උච්ඡු නාදිකායෙහි කලුරිය කෙළේ ය. ඔහුගේ මෙයින් මතු ගතිය කවර ය? පරලොවැ පැවැත්ම කවර ය? වහන්ස, සුජාතා නම් උච්ඡු නාදිකායෙහි කලුරිය කලා ය. ඇයගේ මෙයින් මතු ගතිය කවර ය? පරලොවැ පැවැත්ම කවර ය? වහන්ස, කකුධ නම් උච්ඡු නාදිකායෙහි කලුරිය කෙළේ ය. ඔහුගේ මෙයින් මතු ගතිය කවර ය? පරලොවැ පැවැත්ම කවර ය? වහන්ස, කාලිංග නම් උච්ඡු නාදිකායෙහි කලුරිය කෙළේ ය. ඔහුගේ මෙයින් මතු ගතිය කවර ය? පරලොවැ පැවැත්ම කවර ය? වහන්ස, නිකට නම් උච්ඡු නාදිකායෙහි කලුරිය කෙළේ ය. ඔහුගේ මෙයින් මතු ගතිය කවර ය? පරලොවැ පැවැත්ම කවර ය? වහන්ස, කට්ඨස්ස නම් උච්ඡු නාදිකායෙහි කලුරිය කෙළේ ය. ඔහුගේ මෙයින් මතු ගතිය කවර ය? පරලොවැ පැවැත්ම කවර ය? වහන්ස, කුට්ඨ නම් උච්ඡු නාදිකායෙහි කලුරිය කෙළේ ය ... සන්තුව්ඨ නම් උච්ඡු ... හද නම් උච්ඡු ... සුහද නම් උච්ඡු නාදිකායෙහි කලුරිය කෙළේ ය, ඔහුගේ මෙයින් මතු ගතිය කවර ය? පරලොවැ පැවැත්ම කවර ය?”.

37. “අනඳයෙනි, සාල්හ මහණ ආසුවයන් ක්ෂය කිරීමෙන් අනාසුව වූ ඵලසමාධිය ද ඵලප්‍රඤාව ද මෙ අත්බවිනි ම තෙමේ වෙසෙසි නුවණින් දූන පසක් කොට සපයා විසී ය. අනඳයෙනි, නන්ද මෙහෙණ ඔරම්භාගීය සංඤ්ඤාපන පස ක්ෂය කිරීමෙන් (ශුද්ධාවාසයෙහි) උපපාදක වූවා, එහි පිරිනිවෙන්නි, එ බඹලොවින් පෙරලා මෙහි නොඋන ස්වභාවය ඇත්ති ය. අනඳයෙනි, සුදත්ත උච්ඡු තුන් සංයෝජනයන් ක්ෂය කිරීමෙන්, රාග ද්වේෂ මොහ තුනි වූ බැවින් සකාදගාමී වූයේ, එක් වරක් ම මෙ ලොවට අවුත් දුක් කෙළවර කරන්නේ ය. අනඳයෙනි, සුජාතා උච්ඡු තුන් සංයෝජනයන් ක්ෂය කිරීමෙන් සෝවාන් වූවා, අවාදකට නො වැටෙන සුලු වූවා, ධර්මනියමයෙන් රහත්බව ලබනු වට නියත වූවා, සම්බොධිපරායණ (ඉහළ තුන් මගට අවශ්‍යයෙන් ම පැමිණිය යුතු) වූවා ය.

කකුධො නාම ආනන්ද උපාසකො පඤ්චනනං ඕරමහාගියානං සංඤ්ඤා-
ජනානං පරික්ඛයා ඔපපාතිකො තස් පරිනිබ්බාසී අනාවතතිධම්මො
තස්මා ලොකා. කාලිඛො ආනන්ද උපාසකො -පෙ- නිකවො ආනන්ද
උපාසකො -පෙ- කච්ඡසභො ආනන්ද උපාසකො -පෙ- කුට්ඨො ආනන්ද
උපාසකො -පෙ- සන්තුට්ඨො ආනන්ද උපාසකො -පෙ- භද්දො ආනන්ද
උපාසකො -පෙ- සුභද්දො ආනන්ද උපාසකො පඤ්චනනං ඕරමහාගියානං
සංඤ්ඤාජනානං පරික්ඛයා ඔපපාතිකො තස් පරිනිබ්බාසී අනාවතතිධම්මො
තස්මා ලොකා.

පරොපඤ්ඤාසං ආනන්ද නාදිකෙ උපාසකා කාලකතා පඤ්චනනං
ඕරමහාගියානං සංඤ්ඤාජනානං පරික්ඛයා ඔපපාතිකා තස් පරිනිබ්බාසීනො
අනාවතතිධම්මො තස්මා ලොකා.

සාධිකා නච්ඡිති ආනන්ද නාදිකෙ උපාසකා කාලකතා තිණණං
සංඤ්ඤාජනානං පරික්ඛයා රාගද්වේශමොහානං තනුතතා සකද්ගාමීනො
සක්දෙව ඉමං ලොකං ආගන්තවා දුක්ඛස්සන්තං කරිස්සන්ති.

සාතිරෙකානි ආනන්ද පඤ්ච සතානි නාදිකෙ උපාසකා කාලකතා
තිණණං සංඤ්ඤාජනානං පරික්ඛයා සොතාපනතා අච්චිපාතධම්මො නියතා
සමෙබ්බාධිපරායණො.

38. අනච්ඡරියං බො පනෙතං ආනන්ද යං මනුස්සභුතො කාලං
කරෙය්‍ය, තස්මිංඤ්ච කාලකතෙ තථාගතං උපසඤ්චමිත්වා එතමස්මිං
පුච්ඡිස්සපං, විභෙසා වෙසා ආනන්ද තථාගතස්ස. තස්මාතිහානන්ද ධම්මොද්දසං
නාම ධම්මපරියායං දෙසෙස්සාමී යෙන සමන්තාගතො අරියසාවකො ආකඛි-
මානො අත්තනා'ව අත්තනං බ්‍යාකරෙය්‍ය: 'බිණ්ණිරයොමති බිණ්ණිරච්ඡානා-
යොති බිණ්ණෙපතතිවිසයො බිණ්ණාපායදුගතිවිචිපාතො, සොතාපනෙතා-
භමස්මි අච්චිපාතධම්මො නියතො සමෙබ්බාධිපරායණො'ති.

කතමො ච සො ආනන්ද ධම්මොද්දසො ධම්මපරියායො යෙන සමන්තා-
ගතො අරියසාවකො ආකඛිමානො අත්තනා ච අත්තනං බ්‍යාකරෙය්‍ය:
බිණ්ණිරයොමති බිණ්ණිරච්ඡානායොති බිණ්ණෙපතතිවිසයො බිණ්ණාපායදුගති-
විචිපාතො, සොතාපනෙතා'භමස්මි අච්චිපාතධම්මො නියතො සමෙබ්බාධි-
පරායණො'ති :

අනදයෙනි, කකුධ නම් උවසු ඔරම්භාගිය සංයෝජන පස ක්ෂය කිරීමෙන් ශුද්ධාවාසයෙහි උපපාදුක වූයේ, එහිදී පිරිනිවෙන සුලු වූයේ, එ ලොචින් මෙහි පෙරළා නො එන ස්වභාවය ඇත්තේ ය. අනදයෙනි, කාලිංග උවසු තෙම ... නිකට උවසු තෙම ... කපිස්සභ උවසු තෙම ... කුටිය උවසු තෙම ... සන්කුටිය උවසු තෙම ... හදු උවසු තෙම ... සුභදු උවසු තෙම ඔරම්භාගිය සංයෝජන පස ක්ෂය කිරීමෙන් ශුද්ධාවාසයෙහි උපපාදුක වූයේ, එහි පිරිනිවෙන සුලු වූයේ, එ ලොචින් මෙහි පෙරළා නො එන සුලු වෙයි.

අනදයෙනි, නාදිකායෙහි පනසකට වැඩි දෙනෙක් උවසුවෝ කලුරිය කළාහු, ඔරම්භාගිය සංයෝජන පස ක්ෂය කිරීමෙන් ශුද්ධාවාසයෙහි උපපාදුක වූවාහු, එහි පිරිනිවෙන සුලු වූවාහු, එ ලොචින් මෙහි පෙරළා නො එන සුලු වෙත්.

අනදයෙනි, වැඩියක් සහිත අනු දෙනෙක් නාදිකායෙහි කලුරිය කළාහු තුන් සංයෝජනයන් ක්ෂය කිරීමෙන්, රාගද්වේෂමොහයන් තුනී බැවින් සකාදගාමී වූවාහු, එක් වරක් ම උත්පත්ති වශයෙන් මෙ ලොවට අවුත් දුක් කෙළවර කරන්නාහ.

අනදයෙනි, වැඩියක් සහිත පන්සියක් නාදිකායෙහි උවසුවෝ කලුරිය කළාහු, තුන් සංයෝජනයන් ක්ෂය කිරීමෙන් සෝවාන් වූවාහු, අවාහි නොවැටෙන සුලු වූවාහු, රහත්බවට නියත වූවාහු, සම්බොධිපරායණ (ඉහළ තුන් මහට අවශ්‍යයෙන් පැමිණිය යුතු) වූහ.

38. අනදයෙනි, විස්මය ජනක ය! යම් භෙයකින් මිනිස් වූයෙක් කලුරිය කරන්නේ නම්, ඉදින් ඒ ඒ මිනිසා කලුරිය කළ කල්හි තථාගතයන් කරා එළැඹ මෙ කරුණ විචාරන්නාහු නම්, ඒ (හැම එකක්හුගේම පරලොච්ච ගතිය කීම) තථාගතයන්ගේ කයට වෙහෙසෙක් ම ය. අනදයෙනි, එහෙයින් යමෙකින් සමන්විත ආයතීශ්‍රාවක කැමැත්තේ 'ක්ෂය කළ නිරය ඇත්තෙමි' යි, 'ක්ෂය කළ තිරිසන් යොන් ඇත්තෙමි' යි 'ක්ෂය කළ ප්‍රෙතවිෂය ය ඇත්තෙමි' යි, 'ක්ෂය කළ අපාය දුර්ගති විනිපාතයන් ඇත්තෙමි' යි, 'මම අවාහි නොවැටෙන සුලු, නියත වූ සම්බොධි පරායණ වූ සෝවන් පුභුලෙකිමි වෙමි' යි තෙමේ ම තමා ප්‍රකාශ කළ හැකි වන්නේ ද, එසේ වූ ධර්මාදර්ශ නම් ධර්මක්‍රමය දෙසන්නෙමි.

අනදයෙනි, යමෙකින් සමන්විත අරි සවු තෙම කැමැත්තේ 'මම ක්ෂීණ නිරය ඇත්තෙමි, ක්ෂීණ තිරශ්චිතයොනි ඇත්තෙමි, ක්ෂීණ ප්‍රෙතවිෂය ඇත්තෙමි, ක්ෂීණ අපාය දුර්ගති විනිපාත ඇත්තෙමි, අවිනිපාත ස්වභාවය ඇති, නියත වූ, සම්බොධිපරායණ වූ සෝවාන් පුභුලෙකිමි වෙමි' යි තෙමේ ම තමා පැවැසී යෑ හැකි වන්නේ නම්, ඒ ධර්මාදර්ශ ධර්මපයඝාය කවරේ ද :

ඉධානඤ්ඤා අරියසාවකො ඉද්ධං අවච්චප්පසාදෙන සමනනාගතො හොති: “ඉතිපි සො හගවා අරහං සමොසමච්චද්ධො විජ්ජාවරණසමපනෙනා සුගතො ලොකවිදු අනුත්තරො පුරිසදම්මසාරථී සඤ්ඤා දෙවමනුසසානං ඉද්ධො හගවා”ති.

ධම්මෙ අවච්චප්පසාදෙන සමනනාගතො හොති: “සවාසනානො හගවතා ධම්මො සඤ්චිකො අකාලිකො ඵ්ඨිපසසිකො ඕපනඤ්ඤො¹ පච්චිත්තං වෙදිතධෙධො විඤ්ඤාහී”ති.

සඛෙස අවච්චප්පසාදෙන සමනනාගතො හොති: “සුපට්ඨනෙනා හගවතො සාවකසඛෙසා, උජුපට්ඨනෙනා හගවතො සාවකසඛෙසා, ක්කායපට්ඨනෙනා හගවතො සාවකසඛෙසා, සාමීවිපට්ඨනෙනා හගවතො සාවකසඛෙසා. යදීදං චත්තාරි පුරිසයුගාති, අච්චි පුරිසපුගාලා. ඵස හගවතො සාවකසඛෙසා ආහුනෙය්‍යො, පාහුනෙය්‍යො, දකඛිණෙය්‍යො, අඤ්ඤ්චිකරණීයො, අනුත්තරං පුඤ්ඤකෙඛිත්තං ලොකස්සා”ති.

අරියකතෙහි සිලෙහි සමනනාගතො හොති අධණ්ණෙහි අච්ච්චෙහි අසබලෙහි අකමොසෙහි භුජිසෙසෙහි විඤ්ඤාප්පසකෙහි අපරාමචෙය්හි සමාධි-සංවත්තනිකෙහි.

අයං ධො සො ආනඤ්ඤා ධම්මාදසො ධම්මපරියායො යෙන සමනනා-ගතො අරියසාවකො ආකඛ්ඛිමානො අත්තනා'ව අත්තනං ඛ්‍යාකරෙය්‍ය 'ඛිණ්ණිකරෙය්'මඛි ඛිණ්ණිකරච්චානෙය්හි ඛිණ්ණෙත්තිවිසයො ඛිණ්ණාපායදුග්ගති-විනිපානො. සොනාපනෙනාහමෙඤ්ඤි අවිනිපානධම්මො ගියතො සමොධි-පරායණො'ති.

39. තනු පි සුදං හගවා නාදිකෙ විහරනො ගිඤ්ඤ්චකාවසථෙ ඵතදෙව ඛහුලං භික්ඛුනං ධම්මං කථං කරොති: “ඉති සීලං, ඉති සමාධි, ඉති පඤ්ඤා සීලපරිභාවිතො සමාධි මහපථලො හොති මහාතිසංසො. සමාධිපරිභාවිතා පඤ්ඤා මහපථලා හොති මහාතිසංසා. පඤ්ඤාපරිභාවිතං චිත්තං සම්මදෙව ආසවෙහි විමුච්චති-සෙය්‍යථීදං: කාමාසවා භවාසවා අවිජ්ජාසවා”ති.

1. ඔපනෙය්‍යකො, මජ්ඣං

අනදයෙනි, මෙහි අරී සවු තෙම ‘ඒ භාග්‍යවන් තෙම මේ මේ කරුණින් අර්හත් ය, සමාක්සම්බුද්ධ ය, විද්‍යාවරණසම්පන්න ය, සුගත ය, ලොක විත් ය, නිරුක්තර පුරුෂදමයසාරථී ය, දෙවිමිනිස්නට ශාස්තෘ ය, බුද්ධ ය, භගවත් යැ’ යි බුදුන් කෙරෙහි ගුණ දැන පැහැදීමෙන් සමන්විත වෙයි.

‘‘භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් ධර්මය මනා කොට කියන ලද, තමන් විසින් ම දැක්ක යුතු ය. ඵල දෙනුවට කාලාන්තරයක් ඇති නො වේ. ‘ඵව, බලව’ යි කීමට හිසි ය. භාවනා වසයෙන් තමසිත්හි ඵලවතුට සුදුසු ය. විඤ්ඤාත් විසින් තමතමා කෙරෙහි දැක්ක යුතු යැ’ යි ධර්මයෙහි ගුණ දැන පැහැදීමෙන් සමන්විත වෙයි.

‘‘භාග්‍යවතුන් වහන්සේගේ ශ්‍රාවකසංඝ තෙම සුපිළිපත් ය. භාග්‍යවතුන් වහන්සේගේ ශ්‍රාවක සංඝ තෙම සාජු ව පිළිපන්නෝ ය. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ගේ ශ්‍රාවකසංඝ තෙම න්‍යායප්‍රතිපන්න ය (නිවන් පිණිස පිළිපන්නෝ ය). භාග්‍යවතුන් වහන්සේගේ ශ්‍රාවකසංඝ තෙම සාමිඛිප්‍රතිපන්න ය. යම් මේ ප්‍රථම මාර්ගස්ථ, ප්‍රථම ඵලස්ථ ආදී විසින් පුරුෂයුග සතර දෙනෙක් ඇද්ද, මේ නියායෙන් පුරුෂ පුද්ගලයෝ අට දෙනෙකි. භාග්‍යවතුන් වහන්සේගේ මේ ශ්‍රාවකසංඝ තෙම දුර සිට ද ගෙනවුත් සිල්වත්තට පිරිනැමියැ යුතු සිවුපස පිළිගනුවට සුදුසු ය. අමුත්තනට පිළියෙල කළ දනය පිළිගන්නට සුදුසු ය. පරලොච සුව පතා දෙන දන් පිළිගන්නට සුදුසු ය දෝත් මුදුන් තබා වැන්ද යුත්තෝ ය. ලොච නිරුක්තර වූ පින්කෙත යැ’ යි. සංඝයා කෙරෙහි ගුණ දැන පැහැදීමෙන් සමන්විත වෙයි.

කඩ නොවූ, සිඳුරු නො වූ (තැනින් තැන සිකපද බිඳීමෙන්) සබල නොවූ, කැලඹ් රහිත වූ, නිදහස් වූ (තෘෂ්ණාදසන්චයෙන් මිදුණු), නුවණැති යන් විසින් පසස්නා ලද, තෘෂ්ණාදෘෂ්ටි දෙකින් අපරාමාෂ්ටි වූ, උපචාර අර්පණා මාර්ග ඵල සමාපත්ති පිණිස පවත්නා වූ ආයතීයනට ප්‍රිය මනාප වූ ශීලයන්ගෙන් සමන්විත වෙයි.

අනදයෙනි, යමෙකින් සමන්විත අරී සවු තෙම කැමැත්තේ, ‘මම ක්ෂිණ නිරය ඇත්තෙමි, ක්ෂිණ නිරය්චිත යොනි ඇත්තෙමි, ක්ෂිණ ප්‍රෙතවිෂය ඇත්තෙමි, ක්ෂිණ අපාය දුර්ගති විනිපාත ඇත්තෙමි. අවිනිපාත ස්වභාවය ඇති, නියත වූ, සම්බොධිපරායණ වූ සෝවාන් පුභුලෙකම්’ යි තෙමේ ම තමා පවසනු හැක්කේ නම්, මේ ඒ ධර්ම, දර්ශ ධර්මපර්යාය වේ.

39. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ එහි ද නාදිකා ගමෙහි ගඬොළයෙන් කළ ආවාසයෙහි වසන සේක, ‘‘ශීලය මෙසේ ය, සමාධිය මෙසේ ය, ප්‍රඤාව මෙසේ ය. ශීලයෙන් පුරුදු කරන ලද සමාධිය මහත් ඵල මහත් අනුසස් ඇත්තේ ය, සමාධියෙන් පුරුදු කරන ලද ප්‍රඤාව මහත් පල මහත් අනුසස් ඇත්තේ ය, ප්‍රඤායෙන් පුරුදු කරන ලද සිත කාමාසුව භවාසුව අවිද්‍යාසුව යන ආසුව කෙරෙත් මිදේ යැ’ යි භික්ෂූනට බෙහෙවින් මේ දැනුම් කතාව ම කරන සේක.

[අමබ්පාලිවනෙ සතිපට්ඨාන දෙසනා]

40. අප්ඵ බො භගවා නාදිකෙ යථාහිරන්තං විහරීන්වා ආයස්මන්තං ආනන්දා ආමනෙහසි: ‘ආයාමානන්දා, යෙන වෙසාලි තෙනුපසඛකම්පසාමා’ති. ‘ඵවං භනෙත’ති බො ආයස්මා ආනන්දෙ භගවතො පච්චසෙසාසි. අප්ඵ බො භගවා මහතා භික්ඛුසඤ්ඤන සද්ධං යෙන වෙසාලි තදවසරි. තත්‍ර සුදං භගවා වෙසාලියං විහරති අමබ්පාලිවනෙ. තත්‍ර බො භගවා භික්ඛු ආමනෙහසි:

“සතො භික්ඛවෙ භික්ඛු විහරෙය්‍ය සමපජානො. අයං වො අමහාකං අනුසාසති.

කප්ඤ්ඤ භික්ඛවෙ, භික්ඛු සතො හොති: ඉධ භික්ඛවෙ, භික්ඛු කායෙ කායානුපසෙසී විහරති ආතාපී සමපජානො සතිමා චිනෙය්‍ය ලොකෙ අභිඤ්ඤා දෙමනස්සං, වෙදනාසු වෙදනානුපසෙසී විහරති ආතාපී සමපජානො සතිමා චිනෙය්‍ය ලොකෙ අභිඤ්ඤාදෙමනස්සං, විතෙත චිත්තානුපසෙසී විහරති ආතාපී සමපජානො සතිමා චිනෙය්‍ය ලොකෙ අභිඤ්ඤාදෙමනස්සං. ධම්මෙසු ධම්මානුපසෙසී විහරති ආතාපී සමපජානො සතිමා චිනෙය්‍ය ලොකෙ අභිඤ්ඤාදෙමනස්සං. ඵවං බො භික්ඛවෙ, භික්ඛු සතො හොති.

කප්ඤ්ඤ භික්ඛවෙ, භික්ඛු සමපජානො හොති: ඉධ භික්ඛවෙ, භික්ඛු අභිකකනෙත පටිකකනෙත සමපජානකාරී හොති. ආලොකිතෙ චිලොකිතෙ සමපජානකාරී හොති. සමේඤ්ජතෙ පසාරිතෙ සමපජානකාරී හොති. සඤ්ඤාපිඤ්ඤවිචරධාරණෙ සමපජානකාරී හොති. අසිතෙ පිතෙ බාසිතෙ සාසිතෙ සමපජානකාරී හොති. උච්චාරපසාවකමෙම සමපජානකාරී හොති. ගතෙ ධීතෙ හිසිතො සුතො ජාගරිතෙ භාසිතෙ තුණ්හිභාවෙ සමපජානකාරී හොති. ඵවං බො භික්ඛවෙ, භික්ඛු සමපජානො හොති.

සතො භික්ඛවෙ, භික්ඛු විහරෙය්‍ය සමපජානො. අයං වො අමහාකං අනුසාසති’ති.

[අම්බසාලිවනයෙහි සිටිමින් දෙසීම]

40. ඉක්බිත්තෙන් භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ඥාතිකා ගමෙහි කැමැති තාක් වැස, අනඳ තෙරුන් බණවා, 'අනඳයෙනි, ජවු, විසල්පුර කරා ඵලාමෙන්නමු' යි වදාළ සේක. 'එසේ යැ, වහන්සැ' යි අනඳ තෙරණුවෝ භාග්‍යවතුන් වහන්සේට පිළිවදන් දුන්හ. ඉක්බිති භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මහත් බික්සහුන් හා විසල්පුරට වැඩි සේක. එහි විසල් පුර අම්බසාලි වනයෙහි වැඩ වසන සේක. එහි දී හික්ෂුන් අමතා මෙසේ වදාළ සේක.

“මහණෙනි, මහණහු සිහි ඇති වැ සමාක් ප්‍රඥා ඇති වැ විසිය යුතු. මේ තොපට අප ගේ අනුශාසනය වේ.

මහණෙනි, මහණ තෙම කෙසේ නම් සිහි ඇත්තේ වේ ද: මහණෙනි, මෙහි මහණ තෙම කෙලෙස් තවන වැර ඇත්තේ, මනා නුවණින් දන්නේ, සිහි ඇත්තේ, ලොවැ (මේ කයෙහි) කාමච්ඡන්දය හා දෙමනස හා සන්තිද්‍රවා, කයෙහි විදසුන් නුවණින් කය අනුව බලනුයේ වාස කෙරෙයි. කෙලෙස් තවන වැර ඇත්තේ, මනා නුවණින් දන්නේ, සිහි ඇත්තේ, වෙදනා ලොවැ කාමච්ඡන්දය හා දෙමනස හා සන්තිද්‍රවා, වෙදනාවන්හි විදසුන් නුවණින් වෙදනාව අනුව බලනුයේ වාස කෙරෙයි. කෙලෙස් තවන වැර ඇත්තේ, මනා නුවණින් දන්නේ, සිහි ඇත්තේ, ලොවැ කාමච්ඡන්දය හා දෙමනස හා සන්තිද්‍රවා, සිත්හි විදසුන් නුවණින් සිත අනුව බලනුයේ වාස කෙරෙයි. කෙලෙස් තවන වැර ඇත්තේ, මනා නුවණින් දන්නේ, සිහි ඇත්තේ, ලොවැ කාමච්ඡන්දය හා දෙමනස හා සන්තිද්‍රවා, නිවරණාදී ධර්මයන්හි විදසුන් නුවණින් නිවරණාදිය අනුව බලනුයේ වාස කෙරෙයි. මහණෙනි, මෙසේ මහණ තෙම සිහි ඇත්තේ වේ.

මහණෙනි, මහණතෙම කෙසේ නම් සමාක්ප්‍රඥා ඇත්තේ වේ ද: මහණෙනි, මෙහි මහණ තෙම ඉදිරි ගමනෙහි පෙරළා ඊමෙහි (කය නම් ලත් ඇටසැකිල්ලක් යැම් ආදිය කරන්නේ යැයි) නුවණින් සලකා ම එය කරන්නේ වෙයි. ඉදිරි බැලීමෙහි දෙපස බැලීමෙහි නුවණින් සලකා දැන ම එය කරන්නේ වෙයි. අත් පා හැකිලීමෙහි දිගු කිරීමෙහි නුවණින් දැන ම එය කරන්නේ වෙයි. සංඝාටිය ද පාත්‍රය ද ඩිවුරු ද දැරීමෙහි නුවණින් සලකා ම එය කරන්නේ වෙයි. බොජුන් වැළැඳීමෙහි ද පැන් පීමෙහි ද විකා කෑ යුතු දැය කෑමෙහි ද මී සකුරු ආදීන් රසවිඳීමෙහි ද නුවණින් සලකා ම එය කරන්නේ වෙයි. මල මු පහ කිරීමෙහි නුවණින් සලකා ම එය කරන්නේ වෙයි. යෑමෙහි ද සිටීමෙහි ද හිඳීමෙහි ද නිදි ගැන්මෙහි ද හිඳිවැටීමෙහි ද කීමෙහි ද නිහඬ වීමෙහි ද නුවණින් සලකා ම එය කරන්නේ වෙයි. මහණෙනි, මහණ තෙම මෙසේ සමාක්-ප්‍රඥා ඇත්තේ වෙයි.

මහණෙනි, මහණ සිහි ඇති වැ නුවණ ඇති ව විසිය යුතු. මේ තොපට අප ගේ අනුශාසනය යි.

[අමබ්පාලී ආරාමපටිගභනං]

41. අසොසි ධො අමබ්පාලී ගණිකා ‘හගවා කිර වෙසාලිං අනුප්පකො වෙසාලියං විහරති මයං අමබ්වනෙ’ ති. අප් ධො අමබ්පාලී ගණිකා හඤ්ඤාති හඤ්ඤාති යානාති යොජාපෙඤා, හඤ්ඤං යානං අභිරුහිඤා, හද්දෙහි හද්දෙහි යානෙහි වෙසාලියා තියාසි. යෙන සකො ආරාමො තෙන පායාසි. යාවතිකා යානසස භූමී යානෙන ගන්ඤා යානා පච්චාරොහිඤා පතතිකා’ව යෙන හඤ්ඤා ඉනුප්පසිකම්. උපසසිකම්ඤා හගවන්තං අභිවාදෙඤා එකමන්තං නිසීදී. එකමන්තං නිසිනතං ධො අමබ්පාලිං ගණිකං හගවා ධම්මියා කථාය සන්දාසාසි සමාදපෙසි සමුකෙතචෙසි සමප්පනංසෙසි. අප් ධො අමබ්පාලී ගණිකා හගවතා ධම්මියා කථාය සන්දාසිතා සමාදපිතා සමුකෙතචෙසා සමප්පනංසිතා හගවන්තං එතදවොච: ‘අධිවාසෙතු මෙ හතෙන හගවා ස්වාත්තාය භතං සද්ධිං භික්ඛුසඤ්ඤනා’ති. අධිවාසෙසි හගවා තුණ්හිභාවෙන. අප් ධො අමබ්පාලී ගණිකා හගවතො අධිවාසනං විදිඤා උච්චායාසනා හගවන්තං අභිවාදෙඤා පදකඛිණං කඤා පකකාමි.

42. අසොසාසුං ධො වෙසාලිකා ලිච්චී ‘හගවා කිර වෙසාලිං අනුප්පකො වෙසාලියං විහරති අමබ්පාලිවනෙ’ති. අප් ධො තෙ ලිච්චී හඤ්ඤාති හඤ්ඤාති යානාති යොජාපෙඤා, හඤ්ඤං හඤ්ඤං යානං අභිරුහිඤා, හද්දෙහි හද්දෙහි යානෙහි වෙසාලියා නියංසු.¹ තත්ථ එකච්ච ලිච්චී නීලා භොනති නීලවණණා නීලවඤා නීලාලඤ්ඤාරා, එකච්ච ලිච්චී පීතා භොනති පීතවණණා පීතවඤා පීතාලඤ්ඤාරා, එකච්ච ලිච්චී ලොහිතා² භොනති ලොහිතවණණා ලොහිතවඤා ලොහිතාලඤ්ඤාරා, එකච්ච ලිච්චී ඔද්දතා භොනති ඔද්දතවණණා ඔද්දතවඤා ඔද්දතාලඤ්ඤාරා.

43. අප් ධො අමබ්පාලී ගණිකා දහරානං දහරානං ලිච්චීනං අකෙඛන අකඛං චකෙකන චකකං යුගෙන යුගං පතිවට්ඨෙසී.³ අප් ධො තෙ ලිච්චී අමබ්පාලිං ගණිකං එතදවොච්ච: ‘කිංසෙජ්, අමබ්පාලි, දහරානං දහරානං ලිච්චීනං අකෙඛන අකඛං චකෙකන චකකං යුගෙන යුගං ජතිට්ඨෙසී?’ති. ‘තථා හි පන මෙ අයාපුත්තා, හගවා නිමන්තීතො ස්වාත්තාය භතං සද්ධිං භික්ඛුසඤ්ඤනා’ති. ‘දෙහි ජෙ, අමබ්පාලි, එතං භතං සතසහසෙසනා’ති. ‘සචේපි මෙ අයාපුත්තා වෙසාලිං සාභාරං දසාඨ, එට්ඨමහං තං භතං⁴ න දසාමි’ති. අප් ධො තෙ ලිච්චී අඛගුලිං⁵ පොදේසු. ‘ජිතමහා වත භො අමබ්කාය,⁶ ජිතමහා’ වත භො අමබ්කායා’ති.

1. නියංසු - PTS. නියංසු, මජ්ඣං, සායා. 2. ලොහිතකා - PTS.
 3. පතිවට්ඨෙසී, මජ්ඣං - PTS, සායා 4. එසිමපි මහතං - සායා.
 5. අඛගුලි සිත්ථු. PTS 6. අමබ්පාලිකාය - සායා 7. වඤ්ඤාමහා - PTS

[අම්බපාලි ආරාමය පිළිගැනීම]

41. අම්බපාලි ගණිකා තොමෝ 'භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසල් පුර වැඩ විසල්පුරට නොදුර වූ මාගේ අඹවෙනෙහි වසන සේකැ' යි ඇසුවා ය. ඉක්බිති ඕ තොම සොදුරු සොදුරු යානයන් යොදවා, සොදුරු යානයකට නැග, සොදුරු සොදුරු යානයන්ගෙන් උපලක්ෂිත වූ විසල්පුරෙන් නික්මුණා ය. සිය අරම කරා එළැඹියා ය. යානයට බිම යම් තාක් ද ඒ තාක් යානයෙන් ගොස් එයින් බැස පාගමන් ඇත්තී ම භාග්‍යවතුන් වහන්සේ කරා එළැඹියා ය. එළැඹ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වැද එක් පසෙක හුන්නා ය. එක් පසෙක හුන් අම්බපාලිගණිකාවට භාග්‍යවතුන් වහන්සේ දහැමි කතායෙන් දෙලොවැඩ දක්වා වදළ සේක. එය සිතට ගැන්වූ සේක. එහි සිත් තියුණු කළ සේක. එහි සිත සතුටු කරවූ සේක. මෙසේ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් දහැමි කතායෙන් දෙලොව වැඩ දක්වන ලද, එය සිතට ගන්වන ලද, එහි සිත තියුණු කරන ලද, එහි සතුටු කරන ලද අම්බපාලි ගණිකා තොමෝ 'වහන්ස, භාග්‍යවතුන් වහන්සේ බික්සභන සමග ව සෙට දිනට මගේ බත ඉවසන සේක වා' යි අයැද සිටියා ය. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ කුෂණිමභාවයෙන් ඉවසා වදළ සේක. ඉක්බිති අම්බපාලි ගණිකා තොම භාග්‍යවතුන් වහන්සේ හම අයැදුම ඉවැසූ නියා දැන හුනාස්නෙන් නැගී භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වැද පැදකුණු කොට නික්මියා ය.

42. විසල්පුර වැසි ලිවිඡවී රජදරුවෝ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසල් පුර වැඩිසේක් විසල්පුර අම්බපාලිවනයෙහි වසන සේක් ලැ යි ඇසූහ. ඉක්බිති තෙල ලිවිඡවීහු උතුම් උතුම් ය:න යොදවා, උතුම් උතුම් යානනැග, උතුම් උතුම් යානයන්ගෙන් උපලක්ෂිත වූ විසල්පුරයෙන් නික්මුණාහ. ඔවුන් අතුරෙහි ඇතැම් ලිවිඡවීහු හිල් අභරා ඇත්තාහු හිල් වන් දරන්නාහු හිල්මිණෙන් හා හිල්මලින් සැරහුණා හු නිල්වන් දෙති. ඇතැම් ලිවිඡවීහු රන්වන් අභරා ඇත්තාහු රන්වන් වන් දරන්නාහු රන්වන් මිණෙන් හා රන්වන් මලින් සැරහුණාහු රන්වන් දෙති. ඇතැම් ලිවිඡවීහු රන් අභරා ඇත්තාහු රන් වන් දරන්නාහු රන් මිණෙන් හා රන් මලින් සැරහුණාහු රන්වන් දෙති. ඇතැම් ලිවිඡවීහු සුදු අභරා ඇත්තාහු සුදු වන් දරන්නාහු සුදුමිණෙන් හා සුදු මලින් සැරහුණාහු සුදු වන් වෙත්.

43. ඉක්බිති අම්බපාලි ගණිකා තොම තමාට ඉදිරියෙන් රිය නැග යන තරුණ තරුණ ලිවිඡවීන් ගේ යාන තම රියහිසින් ඔවුන් රියහිස් ද, තම රියසකින් ඔවුන් රියසක් ද, තම රියැ වියගසින් ඔවුන් රියැ වියගස් ද හැන ඉවත් කෙරෙමින් ගියා ය. එ කලැ ලිවිඡවීහු අම්බපාලි ගණිකාවට 'හෙමිබා අම්බපාලිය, තරුණ තරුණ ලිවිඡවීන්ගේ රියහිසින් රියහිස ද රියසකින් රියසක ද රියවියෙන් රියවිය ද ගටා ඉවත් කෙරෙමින් සුහු යුහු ව කුමට යෙයි ද? යි විචාළාහ. 'ආයඤ්චුත්‍රධිති, එසේ ම ය. සෙට බතට මා විසින් බික්සභන හා භාග්‍යවතුන් වහන්සේ නිමනන ලද සේකැ' යි ඕ කිවු ය. 'හෙමිබා අම්බපාලි ය, මේ බත (මේ බතට කළ නිමන්ත්‍රණය) කභවණු ලක්ෂයක් ගෙන අපට දෙව' යි ලිවිඡවීහු කීහ. 'ආයඤ්චුත්‍රධිති, මම දැනු සහිත විසල්පුර දෙන්නහු නුඹුදු මෙසේ මහත් අනුසස් ඇති මේ බත (බතට කළ නිමන්ත්‍රණය) ඔබට පවරා නො දෙමි' යි ඕ කිවු ය. එ කලැ ඒ ලිවිඡවීහු 'පින්වත්හි, ඒකාන්තයෙන් අපි ස්ත්‍රියක විසින් දිනන ලදුමහ, දිනවත්හි, ඒකාන්තයෙන් අපි ස්ත්‍රියක විසින් දිනන ලදුමහ' යි ඇහිලි පෙළුහ. (අසුර ගැසූහ.)

44. අථ ඛො තෙ ලිච්චී යෙන අම්බපාලිවනං තෙන පාඨිංසු. අදද්දසා ඛො භගවා තෙ ලිච්චී දුරතො'ව ආගච්ඡන්තෙ. දීඝො භික්ඛු ආමනන්තසී: 'යෙසං භික්ඛවෙ භික්ඛුනං දෙවා තච්චිංසා අද්දියා,¹ ඔලොකෙථ භික්ඛවෙ, ලිච්චීපරිසං, අවලොකෙථ² භික්ඛවෙ, ලිච්චීපරිසං, උපසංගරථ භික්ඛවෙ ලිච්චීපරිසං තාවතිංසසද්දිසන්තී³.

45. අථ ඛො තෙ ලිච්චී යාවතිකා යානසසභුමී යානෙන ගන්තවා යානා පචේවාරොහිතවා, පතතිකා'ව යෙන භගවා තෙනුපසංඝාමිංසු. උපසංඝාමිකවා භගවන්තං අභිවාදෙතවා එකමන්තං නිසීදිංසු. එකමන්තං නිසීනො ඛො තෙ ලිච්චී භගවා ධම්මියා කථාය සන්දසෙසසී සමාදපෙසී සමුකෙතපේසී සමපහංසෙසී. අථ ඛො තෙ ලිච්චී භගවතා ධම්මියා කථාය සන්දසෙසිතා සමාදපිතා සමුකෙතපිතා සමපහංසිතා භගවන්තං එතදවොචු: 'අධිවාසෙතු නො භගවා ස්වාගතාය භන්තං සද්ධිං භික්ඛුසඛෙසනා'ති. අථ ඛො භගවා තෙ ලිච්චී එතදවොච. 'අධිචුඤ්ඤං ඛො මෙ ලිච්චී ස්වාගතාය අම්බපාලියා ගණිකාය⁴ භන්තන්ති.' අථ ඛො තෙ ලිච්චී අභිගුලිං පොඤ්ඤා: 'ඡිත්තො වත භො අම්බකාය. ඡිත්තො වත භො අම්බකායා ති. අථ ඛො තෙ ලිච්චී භගවතො භාසිතං අභිනන්දිතවා අනුමොදිතවා උට්ඨායාසනා භගවන්තං අභිවාදෙතවා පදකඛිණං කතවා පකකමිංසු.

46. අථ ඛො අම්බපාලී ගණිකා තසසා රතනියා අවචයෙන සකෙ ආරාමෙ පණිතං බාදනියං භොජනියං පටියාදපෙතවා භගවතො කාලං ආරොවාපෙසී: 'කාලො භනෙත, නිට්ඨිතං භන්තන්ති'. අථ ඛො භගවා පුබ්බණ්ණසමයං නිවාපෙතවා පතතිවිචරමාදය සද්ධිං භික්ඛුසඛෙසන යෙන අම්බපාලියා ගණිකාය නිවෙසනං තෙනුපසංඝාමි. උපසංඝාමිකවා පඤ්ඤාතො ආසනෙ නිසීදි. අථ ඛො අම්බපාලී ගණිකා බුද්ධපමුඛං භික්ඛුසඛං පණිතෙන බාදනියෙන භොජනියෙන සහතවා සන්තපෙසසී සමපවාරෙසී. අථ ඛො අම්බපාලී ගණිකා භගවන්තං භුක්තාවං ඔනිතපක්ඛානාණිං අඤ්ඤාතරං නිවං ආඥනං ගගෙතවා එකමන්තං නිසීදි. එකමන්තං නිසීන්තා ඛො අම්බපාලී ගණිකා භගවන්තං එතදවොච: "ඉමාහං භනෙත, ආරාමං බුද්ධපමුඛසං භික්ඛුසඛසසං දමමි"ති. පටිගගගෙසී භගවා ආරාමං. අථ ඛො භගවා අම්බපාලී ගණිකං ධම්මියා කථාය සන්දසෙසතවා සමාදපෙතවා සමුකෙතපේතවා සමපහංසෙතවා උට්ඨායාසනා පකකමි.

47. තත්ථ පි සුදං භගවා වෙසාලියං විහරන්තො අම්බපාලිවනෙ එතදෙව බහුලං භික්ඛුනං ධම්මිං කථං කරොති: 'ඉති සීලං, ඉති සමාධි, ඉති පඤ්ඤා. සීලපරිභාවිතො සමාධි මහපථලො නොති මහානිසංසො. සමාධිපරිභාවිතා පඤ්ඤා මහපථලා නොති මහානිසංසා පඤ්ඤාපරිභාවිතං විතං සමමද්දෙව ආසවෙති විමුච්චති- සෙය්‍යථීදං: කාමාසවා භවාසවා අච්ඡාසවා'ති.

1. අද්දියා-කසවී. 2. අවලොකෙථ-සිමු 3. තාවතිංසා සද්දිසා-සිමු තාවතිංසපරිසං-PTS 4. අම්බපාලීගණිකාය-සිමු-PTS.

44. ඉක්බිති ඒ ලිච්ඡවිහු අමබපාලිවනය කරා ගියහ. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ දුරින් ම එන ඒ ලිච්ඡවින් දුටු සේක් ම ය. දක හික්සුන් අමතා ‘මහණෙනි, යම් හික්සු කෙනෙකුන් විසින් තවුනිසාවැසි දෙවියෝ නො දක්නා ලැහු ද, මහණෙනි, ඒ තෙපි තෙල එන ලිච්ඡවී පිරිස බලවු. තෙල ලිච්ඡවී පිරිස පුනපුනා බලවු. තෙල ලිච්ඡවී පිරිස තවුනිසා වැසි දෙවි- පිරිසට ළංකොට (සමකොට) සලකවු’ යැයි වදාළ සේක.

45. ඉක්බිති ඒ ලිච්ඡවිහු යානයට යොග්‍ය බිම යම්තැන් ද, ඒ තැන් යානයෙන් ගොස්, යානයෙන් බැස, පාගමන් ඇත්තාහු ම භාග්‍යවතුන් වහන්සේ කරා එළැඹියහ. එළැඹි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වැඳ පසෙක හුන්හ. පසෙක හුන් ඒ ලිච්ඡවිනට භාග්‍යවතුන් වහන්සේ දැහැමි කතා යෙන් දෙලෝ වැඩ දැක්වූ සේක. එහි සමාදන් කරවූ සේක. එහි සිත් තියුණු කරවූ සේක. එහි සතුටු කරවූ සේක. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් දැහැමි කතායෙන් දෙලෝ වැඩ දක්වන ලද, එහි සමාදන් කරවන ලද, එහි සිත් තියුණු කරවන ලද, එහි සතුටු කරවන ලද ඒ ලිච්ඡවිහු භාග්‍යවතුන් වහන්සේට ‘වහන්ස, භාග්‍යවතුන් වහන්සේ බික්සහන හා සෙට දවසට අපගේ බත ඉවසන සේක්ව’ යි කීහ. ‘ලිච්ඡවීනි, මා විසින් සෙට දවසට අමබපාලි ගණිකාවගේ බත ඉවසන ලදු’ යි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වදාළ සේක. එකල්හි ඒ ලිච්ඡවිහු ‘හවන්ති, ඒකාන්තයෙන් ස්ත්‍රියක විසින් දිනන ලද්දම්හ. හවන්ති, ඒකාන්තයෙන් ස්ත්‍රියක විසින් දිනන ලද්දම්හ’ යි ඇහිලි පෙළුහ. ඉක්බිති ඒ ලිච්ඡවිහු භාග්‍යවතුන් වහන්සේගේ වචනය පිළිගෙන, අනුමෝදන් ව, හුනස්නෙන් නැගී, භාග්‍යවතුන් වහන්සේට වැඳ පැදකුණු කොට නික්මැ ගියහ.

46. ඉක්බිති අමබපාලි ගණිකා බුදුපාමොක් බික්සහන ප්‍රණීත බාදායෙන් හොජායෙන් සියතින් සැතැප්වුවා ය. පෙරැත්ත කොට වැළැඳවුවා ය. ඉක්බිත්තෙන් අමබපාලි ගණිකා තොම බොජුන් වැළැඳු, පාත්‍රයෙන් ඉවතට ගන්නා ලද අත් ඇති භාග්‍යවතුන්වහන්සේට එකත්පස් වැ එක්තරා මිටි අස්නක් ගෙන උන්නා ය. එසේ එකත්පස්වැ හුන් අමබපාලි ගණිකා තොම භාග්‍යවතුන් වහන්සේට ‘වහන්ස, මේ අරම බුදුපාමොක් බික්සහනට දෙමී’ යි කීවා ය. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ අරම පිළිගත් සේක. ඉක්බිති භාග්‍යවතුන් වහන්සේ අමබපාලි ගණිකාවට දැහැමි කතායෙන් දෙලෝ වැඩ දක්වා, එහි ඇය සමාදන් කරවා, එහි උත්සාහවත් කරවා සිත සතුටු කරවා හුනස්නෙන් නැගී වැඩි සේක.

47. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ඒ අමබපාලිවනයෙහිදු වසමින් “ශීලය මෙසේ ය, සමාධිය මෙසේ ය, ප්‍රඤාව මෙසේ ය, ශීලයෙන් පුරුදු කරන ලද සමාධිය මහත් පල මහත් අනුසස් ඇත්තේ ය, සමාධියෙන් පුරුදු කරන ලද ප්‍රඤාව මහත් පල මහත් අනුසස් ඇත්තේ ය, ප්‍රඤායෙන් පුරුදු කරන ලද සිත කාමාසුචි හවාසුචි අවිද්‍යාසුචි යන ආසුචි කෙරෙන් මිදේ” යැ යි වදාළ සේක.

[බෙලුවගාමෙ ජීවිතසඛිධාර-අධිට්ඨානං]

48. අප්ඵ බො හගවා අඛබ්බාලිවනෙ යථාභිරන්තං විහරිතො ආයසමන්තං ආනන්දං ආමන්තෙයි: ‘ආයාමානන්ද, යෙන බෙලුවගාමකො¹ තෙනුපසසික-මිසසාමාති. ‘එවං හනෙන්ති බො ආයසමා ආනන්දෙ හගවතො පච්ච-සෙසාසි. අප්ඵ බො හගවා මහතා භික්ඛුසඤ්ජන සද්ධිං යෙන බෙලුව-ගාමකො තදවසරි. තත්‍ර සුදං හගවා බෙලුවගාමකෙ විහරති. තත්‍ර බො හගවා භික්ඛු ආමන්තෙයි: ‘එප්ඵ තුලෙහ භික්ඛවෙ සමන්තා වෙසාලි-යථාමිත්තං යථාසන්දිට්ඨං යථාසමහන්තං වසසං උපෙඵ.² අහං පන ඉධෙව බෙලුවගාමකෙ වසසං උපගව්ඡමි³. ‘එවං හනෙන්ති බො තෙ භික්ඛු හගවන්තා පටිසසුතො සමන්තා වෙසාලිං යථාමිත්තං යථාසන්දිට්ඨං යථාසමහන්තං වසසං උපගව්ඡංසු.⁴ හගවා පන තතෙව බෙලුවගාමකෙ වසසං උපගඤ්ජි.⁵

49. අප්ඵ බො හගවතො වසසුපගතසස ඛරො ආබාධො උප්පජ්ජී. බාළුතා⁶ ටෙදනා වක්කන්ති මාරණන්තිකා. තා සුදං⁷ හගවා සතො සමපජාතො අධිවාසෙති⁸ අවිහඤ්ඤමානො. අප්ඵ බො හගවතො එතදහොසි: ‘න බො මෙනං පතීරුපං යො’හං⁹ අනාමන්තෙතො උපට්ඨාකෙ අනාපලොකෙතො භික්ඛුසඤ්ජං පරිනිබ්බායෙය්‍යං. යනනුනාහං ඉමං ආබාධං විරියෙන¹⁰ පටිප්පනාමෙතො ජීවිතසඛිධාරං අධිට්ඨාය විහරෙය්‍යා’න්ති. අප්ඵ බො හගවා තං ආබාධං විරියෙන පටිප්පනාමෙතො ජීවිතසඛිධාරං අධිට්ඨාය විහාසි. අප්ඵ බො හගවතො සො ආබාධො පටිප්පසුමති. අප්ඵ බො හගවා ගිලානා වුට්ඨිතො අවිරවුට්ඨිතො ගෙලඤ්ඤා විහාරා නික්ඛමම විහාර-පච්ඡායායං¹¹ පඤ්ඤාතෙත ආසනෙ නිසීදි.

50. අප්ඵ බො ආයසමා ආනන්දෙ යෙන හගවා තෙනුපසසිකමි. උප සසිකමිතො හගවන්තං අභිවාදෙතො එකමන්තං නිසීදි. එකමන්තං නිසීතො බො ආයසමා ආනන්දෙ හගවන්තං එතදවොච: “දීට්ඨා¹² මෙ හනෙන් හගවතො එසු. දිට්ඨං මෙ හනෙන් හගවතො ඛමනීයං. අපි ච මෙ හනෙන් මධුරකජ්.තො විය කායො. දිසා’පි මෙ න පකංඛායන්ති, ධම්මා’පි මං නපට්ඨන්ති හගවතො ගෙලඤ්ඤන. අපි ච මෙ හනෙන් අහොසි කාවි දෙව අසාසමන්තා ‘න තාච්ච හගවා පරිනිබ්බාසිසුති න යාව හගවා භික්ඛුසඤ්ජං ආරබ්භ කිඤ්චිදෙව උදගරති’ති.

1. පරිවෙසනා, PTS	2. වෙච්චගාමකො-මජ්ඣං,	3. උපගව්ඡප්-සා
4. උපගඤ්ජ-PTS	5. උපගව්ඡ-මජ්ඣං	6. පබාළුතා-කසවි
7. තත්‍ර සුදං-මජ්ඣං	8. අධිවාසෙසි-මජ්ඣං	9. යවාහං-මජ්ඣං
10. විරියෙන-මජ්ඣං	11. විහාරපච්ඡායායං-සා	
12. දිට්ඨා-කසවි		

[බෙලුවගමහි ජීවිතසංස්කාර-දධිමයානාය]

48. ඉක්බිත්තෙන් භාග්‍යවතුන් වහන්සේ අමබපාලිවනයෙහි කැමැති තාක් වැස, අනඳ තෙරුන් බණවා ‘අනඳයෙනි, එවු, බෙලුවගම කරා යන්නෙමු’ යි වදළ සේක. ‘එසේ ය, වහන්ස’ යි අනඳ තෙරණුවෝ පිළිවදන් දුන්හ. ඉක්බිති භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මහත් බික්සහන හා බෙලුව ගමට වැඩි සේක. එකල්හි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ එහි බෙලුව ගමෙහි වැඩ වසන සේක. එහි දී භාග්‍යවතුන් වහන්සේ හික්ෂුන් අමතා ‘මහණෙනි, තෙපි මෙහි එවු. විසල්පුර භාත්පසැ ඒ ඒ මිතුරු පැවිද්දන් ද, දෑක හඳුනන පැවිද්දන් ද, දුඩිමිතුරු පැවිද්දන් ද වසන තන්හි වස් එළැඹෙවු. මම මේ බෙලුව ගමෙහි ම වස් එළැඹෙමි’ යි වදළ සේක. ‘එසේ ය, වහන්සැ’ යි භාග්‍යවතුන් වහන්සේට පිළිවදන් දී ඒ මහණහු විසල්පුර භාත්පසැ ඒ ඒ මිතුරන් දෑක හඳුනන්නන් දුඩි මිතුරන් වසන තන්හි වස් එළැඹියහ. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ඒ බෙලුව ගමෙහි වස් එළැඹී සේක.

49. එකල්හි වස් එළැඹී භාග්‍යවතුන් වහන්සේට දරුණු ආබාධ-යෙක් උපන. මරණය වෙතට පැමිණැවීමෙහි සමත් වූ දුඩි වේදනා පැවැත්තේ ය. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ සිහි ඇති ව නුවණින් සලකමින් එයින් නො පෙළෙමින් ඒ වේදනාව ඉවැසූ සේක. එ කල්හි භාග්‍යවතුන් වහන්සේට ‘යම්බදු වූ මම් උවටුවන් නො අමතා බික්සහනට නො දන්වා පිරිනිවෙන්නෙමි නම් එය මට නො සුදුසු ය. මම මේ ආබාධය වියඹියෙන් මැඩලා ජීවිතසංස්කාරය (දිවි පවත්වනුවට සමත් පලසමවන) ඉටා වසන්-නෙමි නම් මැනැවැ’ යි මේ සිත විය. ඉක්බිති භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ඒ ආබාධය වියඹියෙන් මැඩ ජීවිතසංස්කාරය ඉටා වූසූ සේක. එ කල්හි භාග්‍යවතුන් වහන්සේගේ ඒ ආබාධය සන්තිදුණේ ය. ඉක්බිති භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ගිලන් බැවින් නැගී සිටි සේක, ගිලන් බැවින් නැගී නොබෝ කල් ඇති සේක, වෙහෙරෙන් නික්මැ වෙහෙර ඉදිරිපසැ සෙවණෙහි උනවන ලද අස්නෙහි වැඩ හුන්සේක.

50. එකල්හි අනඳ තෙරණුවෝ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ කරා එළැඹී-යෝ ය. එළැඹී භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වැඳ එක් පසෙක හුන්හ. එක් පසෙක හුන් අනඳ තෙරණුවෝ වහන්ස, ‘භාග්‍යවතුන් වහන්සේගේ පහසුව දක්නා ලදී. භාග්‍යවතුන් වහන්සේගේ සහනය දක්නා ලදී. එහෙත් මගේ සිරුර හටගත් තදබව ඇත්තක්හු මෙන් විය. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ-ගේ ගිලන්බව හෙතු කොට ගෙන දිශාවෝ ද මට නො පෙනෙත්. සතිපට්-ඨාන ධර්මයෝ ද මට නො වැටහෙත්. වහන්ස, එතෙකුදු වුවත් යම්තාක් භාග්‍යවතුන් වහන්සේ බික්සහන ඇරැඹ කිසි පශ්චිමාවචාදකක් වදරන සේක ද, ඒතාක් ම නො පිරිනිවෙන සේකැ යි කිසි ආස්වාදමාත්‍රයෙක් මට වී යැ’ යි සැළ කළහ.

51. කිම්පනානඤ්ඤි භික්ඛුසංඛසා මඤ්ඤි පච්චාසිංසනි:¹ දෙසිතො ආනඤ්ඤා, මයා ධම්මො ආනන්තරං අබාහිරං කරිතා. නන්දානඤ්ඤා, නථාගතස්ස ධම්මෙසු ආචරියමුච්ඤ්ඤි. යස්ස නුත ආනඤ්ඤා ඵචමස්ස: ‘අහං භික්ඛුසංඛසං පරිහරිස්සාමී’ති වා, මමුද්දෙසිතො භික්ඛුසංඛසා’ති වා, සො නුත ආනඤ්ඤා, භික්ඛුසංඛසං ආරභ්භා කිඤ්ඤිදෙව උද්දහරෙය්. නථාගතස්ස ධො ආනඤ්ඤා න ඵචං හොති: ‘අහං භික්ඛුසංඛසං පරිහරිස්සාමී’ති වා මමුද්දෙසිතො භික්ඛුසංඛසා’ති වා. ස කිං² ආනඤ්ඤා නථාගතො භික්ඛුසංඛසං ආරභ්භා කිඤ්ඤිදෙව උද්දහරිස්සති?

52. අහං ධො පනානඤ්ඤා, ඵන්තරිහි ජිණ්ණො චුද්දො මහඥානො අද්ධගතො වයො අනුප්පනො. ආසිතිකො මෙ වයො වන්ත ති. සෙය්ථාපි ආනඤ්ඤා, ජණ්ණරස්සකං චෙකඛ්ඤ්ඤිස්සකෙන³ යාපෙති, ඵචමෙව ධො ආනඤ්ඤා චෙකඛ්ඤ්ඤිස්සකෙන මඤ්ඤා නථාගතස්ස කායො යාපෙති. යස්මිං ආනඤ්ඤා, සමයෙ නථාගතො සබ්බනිමිත්තානං අමනසිකාරා ඵකච්චානං චෙද්දනානං නිරොධා අනිමිත්තං චෙතොසමාධිං උපසම්පජ්ජ විහරති, ඵාසුතරො⁴ ආනඤ්ඤා, තස්මිං සමයෙ නථාගතස්ස කායො හොති. තස්මාතිහානඤ්ඤා, අත්තදීපා විහරථ අත්තසරණා අනඤ්ඤාසරණා, ධම්මදීපා ධම්මසරණා අනඤ්ඤාසරණා.

53. කථංඤ්ඤා ආනඤ්ඤා, භික්ඛු අත්තදීපො විහරති අත්තසරණො, අනඤ්ඤාසරණො, ධම්මදීපො ධම්මසරණො අනඤ්ඤාසරණො: ඉධානඤ්ඤා භික්ඛු කායෙ කායානුපසසි විහරති ආනාපි සම්පජානො සතිමා විනෙය්ඤ්ඤා ලොකෙ අභිජ්ඣාදෙමනස්සං, චෙද්දනාසු -පෙ- විනෙත -පෙ- ධම්මෙසු ධම්මානුපසසි විහරති ආනාපි සම්පජානො සතිමා විනෙය්ඤ්ඤා ලොකෙ අභිජ්ඣාදෙමනස්සං.

54. ඵචං ධො ආනඤ්ඤා, භික්ඛු අත්තදීපො විහරති අත්තසරණො, අනඤ්ඤාසරණො, ධම්මදීපො ධම්මසරණො අනඤ්ඤාසරණො. යෙ හි කෙච්ඤ්ඤා ආනඤ්ඤා, ඵන්තරිහි වා මමං වා අච්චයෙන අත්තදීපා විහරිස්සන්ති අත්තසරණො, අනඤ්ඤාසරණො. ධම්මදීපා ධම්මසරණො අනඤ්ඤාසරණො, තමනග්ගෙ මෙ ධො ආනඤ්ඤා, භික්ඛු භවිස්සන්ති යෙ කෙච්ඤ්ඤා සික්ඛාකාමා’ති.

දුතියභාණවාරං.

1. පච්චාසිංසනි, මජ්ඣං. 2. න නන්දානඤ්ඤා, PTS 3. කිං, PTS.
 4. චෙකඛ්ඤ්ඤිස්සකෙන, සිමු; නා: චෙයම්භසකෙන, කසුචි. චෙච්චස්සකෙන, ස්ථා චෙසම්භසකෙන, PTS චෙකඛ්ඤ්ඤිස්සකෙන, දී අ; මජ්ඣං.
 5. ඵාසුකතො, PTS

51. අනදයෙනි, භික්ෂුසංඝ තෙම මා කෙරෙහි කුමක් නම් අපෙක්ෂා කෙරෙයි ද? අනදයෙනි, මා විසින් අභ්‍යන්තර බැහිර යැ යි (ධර්ම වශයෙන් හෝ පුද්ගල වශයෙන් දෙ කොටසක් නො කොට) දහම් දෙසන ලදී. අනදයෙනි, ධර්මවිෂයයෙහි තථාගතයන්ගේ ආවංශ්චුෂ්ටියෙක් නැත. අනදයෙනි, යමකුට ‘මම බික්සඟන පරිභරණය කරන්නෙමි’ යි කියා හෝ, ‘බික්සඟ මා උදෙසා වසන්නේ වේව’ යි කියා හෝ මේ සිත වන්නේ ද, අනදයෙනි, හෙ තෙම බික්සඟන ඇරැබ කිසිවක් ම කියන්නේ ය. අනදයෙනි, තථාගතයනට ‘මම බික්සඟන පරිභරණය කරන්නෙමි’ කියා හෝ, ‘බික්සඟ මා උදෙසා ම (මා බලා ම) සිටුනේ වේ ව’ යි කියා හෝ මෙසේ සිතෙක් නො ම වෙයි. අනදයෙනි, කචර හෙයින් ඒ තථාගතයෝ බික්සඟන ඇරැබ කිසිවක් නම් කියන්නෝ ද?

52. අනදයෙනි, මම දැන් ජීර්ණයෙමි, වෘද්ධයෙමි, මහලයෙමි. දික් කලක් ඉක්මියෙමි, පැසිම් වියට පැමිණියෙමි. මා වයස දැන් අසුවෙක් වෙයි. අනදයෙනි, දිරු ගැලක් වක්‍රබන්ධනාදි පිළිසකරින් යැපෙන්නේ ද, එසේ ම තථාගතයන්ගේ කය රහත්පලසමවත් නැමැති පිළිසකරින් යැපෙන්නේ ය. අනදයෙනි, තථාගතයෝ රූපනිමිත්තාදි සියලු නිමිති නො මෙනෙහි කිරීමෙන් ඇතැම් වෛද්‍යාවන්ගේ නිරෝධයෙන් නිමිති රහිත විත්තවිමුක්තියට පැමිණ වෙසෙත් ද, අනදයෙනි, එසමයෙහි තථාගතයන්ගේ කය අතිශයින් පහසු ඇතියෙක් වෙයි. අනදයෙනි, එහෙයින් තෙහි (ඒ පලසමවත් පිණිස) තමන් ම ද්විප (පිහිට) කොට ගෙන, තමන් ම ශරණ කොට ඇති ව, අනන්‍යශරණ ව (බාහිර සරණක් නැත්තෝ ව) වසවු. ධර්මය ම ද්විප කොට ඇති ව, ධර්මය ම සරණ කොට ඇති ව, අනන්‍යශරණ ව (අන් සරණක් අපෙක්ෂා නොකරන්නෝ ව) වසවු.

53. අනදයෙනි, මහණ තෙම කෙසේ නම් තමා ම ද්විප කොට ඇත්තේ, තමා ම සරණ කොට ඇත්තේ, අනන්‍යශරණ ව, ධර්මය ද්විප කොට ඇත්තේ, ධර්මශරණ ව අනන්‍යශරණ ව වෙසේ ද යත්: අනදයෙනි, මෙහි මහණ තෙම කෙලෙස් තවන වැර ඇති ව, මනා නුවණින් දන්නේ, සිහි ඇත්තේ, ලොව කෙරෙහි අභිධ්‍යා ව්‍යාපාද දුරු ලා කයෙහි කායානුපස්සි ව වෙසෙයි. වෛද්‍යාවන්හි වෛද්‍යානුපස්සි ව . . සිත්හි විත්තානුපස්සි ව වෙසෙයි. කෙලෙස් තවන වැර ඇති ව, නුවණින් දන්නේ, සිහි ඇත්තේ, ලොවෙහි අභිධ්‍යා ව්‍යාපාද දුරුලා (නිවරණාදි) ධර්මයන්හි ධම්මානුපස්සි ව වෙසෙයි.

54. අනදයෙනි, මෙසේ මහණ තෙම තමා ද්විප කොට ඇති ව, තමා ශරණ කොට ඇති ව අන් සරණක් නැති ව, ධර්මය ද්විප කොට ඇති ව, ධර්මය ශරණ කොට ඇති ව අන් සරණක් නැති ව වෙසෙයි. අනදයෙනි, යම් භික්ෂු කෙනෙක් දැන් හෝ මා ඇවැමෙන් හෝ තමන් ද්විප කොට ඇත්තාහු තමන් සරණ කොට ඇත්තාහු අන් සරණක් නැත්තාහු, ධර්මය ද්විප කොට ඇත්තාහු ධර්මය සරණ කොට ඇත්තාහු අන් සරණක් නැත්තාහු වසන්නෝ නම්, අනදයෙනි, භික්ෂාකාමී වූ සියලු භික්ෂුන් අතුරෙන් සතර සිව්වන් වඩන ඒ මාගේ ශ්‍රාවක භික්ෂුහු තමොයොග සිද අග්‍රතම (අත්‍යග්‍ර) වන්නාහ.

දෙවෙනි බණවර නිමියේ ය.

[වාපාලවෙතිකය ආයුසඛිඛාරොසසජනං]

55. අඵ ඛො භගවා පුබ්බන්තභසමයං හිවාසෙඤ්ඤා පනත්චිවරමාදය වෙසාලිං පිණ්ඩාය පාවිසි. වෙසාලියං පිණ්ඩාය වරිඤ්ඤා පච්ඡාභතනං පිණ්ඩා-පානපටිකකනො ආයසමන්තං ආනන්දං ආමනෙතසී: “ගණ්ඨාහි ආනන්ද නිසීදනං, යෙන වාපාලං වෙතියං¹. තෙත්තපසඛකමිසසාම දිවාචිභාරායා”ති. එවං භනෙත්ති ඛො ආයසමා ආනන්දෙ භගවතො පටිසුඤ්ඤා නිසීදනං ආදය භගවන්තං පිට්ඨිතො පිට්ඨිතො අනුබන්ධි. අඵ ඛො භගවා යෙන වාපාලං වෙතියං තෙත්තපසඛකමි. උපසඛකමිඤ්ඤා පනන්දෙ ආසනෙ නිසීදි. ආයසමා පි ඛො ආනන්දෙ භගවන්තං අභිවාදෙඤ්ඤා එකමන්තං නිසීදි. එකමන්තං නිසීන්තං ඛො ආයසමන්තං ආනන්දං භගවා එතදවොච:

56. “රමණියා ආනන්ද වෙසාලි, රමණියං උදෙනං වෙතියං, රමණියං ගොතමකං වෙතියං, රමණියං සත්තමඛ² වෙතියං, රමණියං බහුඋත්තං වෙතියං, රමණියං සාරන්දං වෙතියං³ රමණියං වාපාලං වෙතියං. යසං කසංචි ආනන්ද වන්තාරො ඉඤ්චපාද භාවිතා බහුලිකතා යානිකතා වන්දනා අනුලභිතා පරිචිතා සුසමාරඤ්ඤා, සො ආකඛිඛමානො කප්පං වා තිට්ඨෙය්‍ය කප්පාවසෙසං වා. නථාගතසස් ඛො පන ආනන්ද වන්තාරො ඉඤ්චපාද භාවිතා බහුලිකතා යානිකතා වන්දනා අනුලභිතා පරිචිතා සුසමාරඤ්ඤා. සො ආකඛිඛමානො ආනන්ද කථාගතො කප්පං වා තිට්ඨෙය්‍ය කප්පාවසෙසං වා”ති.

57. එවං ඛො⁴ ආයසමා ආනන්දෙ භගවතා ඔළාරිකෙ නිමිනෙත කඨිරමානෙ ඔළාරිකෙ ඔභාසෙ කඨිරමානෙ නාසකඛි පටිච්ඡක්ඛිතුං. න භගවන්තං යාචි “තිට්ඨතු භනෙත භගවා කප්පං, තිට්ඨතු සුගතො කප්පං බහුජනහිතාය බහුජනසුඛාය ලොකානුකම්පාය අප්ඨාය හිතාය සුඛාය දෙවමත්තසානන්ති” යථා තං මාරෙන පරිඤ්ඤිත්ථිකො.

58. දුතියමපි ඛො භගවා -පෙ- තතියමපි ඛො භගවා ආයසමන්තං ආනන්දං ආමනෙතසී: “රමණියා ආනන්ද වෙසාලි, රමණියං උදෙනං වෙතියං, රමණියං ගොතමකං වෙතියං, රමණියං සත්තමඛ වෙතියං, රමණියං බහුඋත්තං වෙතියං, රමණියං සාරන්දං වෙතියං, රමණියං වාපාලං වෙතියං. -

1. වාපාලවෙතිකං, සිඞ්ඞු පාවලං වෙතිකං, සායා
 2. සත්තමකං වෙතිකං. PTS
 3. ආනන්දවෙතිකං සිඞ්ඞු.
 4. එවමපි. සත්

වාපාල වෙතියෙහිදී ආයුස්සකාර හැරලීම

55. ඉක්බිති භාග්‍යවතුන් වහන්සේ පෙරවරුයෙහි හැඳ පෙරෙව් පා සිවුරු ගෙන විසල්පුරට පිඬු පිණිස පිවිසි සේක. විසල්පුර පිඬු පිණිස හැසිරූ පසුබත්හි පිණිසධ්‍යානයෙන් පෙරලා වැඩි සේක්, අනඳතෙරුන් බණවා “අනඳයෙනි, නිසීදනය ගනුව, දිවාචිහරණය පිණිස වාපාල වෛත්‍යය කරා එළැඹෙන්නමු” යි වදළ සේක. ‘එසේ ය, වහන්සැ’ යි කියා අනඳතෙරණුවෝ භාග්‍යවතුන් වහන්සේට පිළිවදන් දී නිසීදනය ගෙන භාග්‍යවතුන් වහන්සේ අනුව පසුපසින් ගියහ. ඉක්බිති භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වාපාලවෛත්‍යය කරා එළැඹී සේක. එළැඹ පනවන ලද අස්නැ වැඩ හුන් සේක. අනඳ තෙරණුවෝ ද භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වැඳ එකත් පසෙක හුන්හ. එකත්පසෙක හුන් අනඳ තෙරුනට භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මෙය වදළ සේක:

56. “අනඳයෙනි, විසල්පුර රමය ය, උදෙන වෛත්‍යය (සමවත් සුවයට) රමය ය, ගෞතමක වෛත්‍යය රමය ය, සත්තම්බ වෛත්‍යය රමය ය, බහුපුත්‍ර වෛත්‍යය රමය ය, සාරඤ්ඤ වෛත්‍යය රමය ය, වාපාල වෛත්‍යය රමය ය. අනඳයෙනි, යමකු විසින් සතර ඉදුපාහු වඩන ලදහු ද, පුනපුනා වඩන ලදහු ද, දුක්ත යානාක් සේ කරන ලදහු ද, තහවුරු කොට පිහිටුවන ලදහු ද, අනුෂ්ඨිත ද, පුරුදු කරන ලදහු ද, මොනොවට සම්පූර්ණ කරන ලදහු ද, හේ කැමැත්තේ ආයුෂ්කල්පයක් හෝ ආයුෂ්කල්පයකට මඳක් වැඩි වූ කලක් හෝ සිටුනේ ය. අනඳයෙනි, තථාගතයන් විසින් සතර ඉදුපාහු භාවිතය හ, බහුලිකාතය හ, යානිකාතය හ, වාස්තුකාතය හ, අනුෂ්ඨිතය හ, පරිචිතය හ, සුසමාරබ්බිය හ. අනඳයෙනි, ඒ තථාගතයෝ කැමැත්තාහු නම්, කල්පයක් හෝ කල්පාවගෙෂයක් හෝ සිටුනාහ” යනු යි.

57. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් (පිරිනිවන්පානා බවට) මෙසේ ඖදරික නිමිති ඖදරික අවහාස කරනු ලබන කල්හි දු, මරහු විසින් මධ්‍යාලද සිතැතියක්හු සේ, අනඳ තෙරණුවෝ එය දැන ගන්නට නො හැකි වූහ. ‘වහන්ස, බොහෝ දෙනාට හිත පිණිස, බොහෝ දෙනාට සුව පිණිස, ලොවට අනුකම්පා පිණිස, දෙවිමිනිස්නට වැඩ පිණිස, හිත පිණිස, සුව පිණිස භාග්‍යවතුන් වහන්සේ කල්පයක් වැඩ සිටින සේක්ව’ යි, ‘සුගතයන් වහන්සේ කල්පයක් වැඩ සිටින සේක්ව’ යි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ නො යැදූහ.

58. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ දෙවෙනි වර ද... තෙවෙනි වර ද “අනඳයෙනි, විසල්පුර සිත්කල ය, උදෙන වෛත්‍යය සිත්කල ය, ගෞතම වෛත්‍යය සිත්කල ය, සත්තම්බ වෛත්‍යය සිත්කල ය, බහුපුත්‍ර වෛත්‍යය සිත්කල ය, සාරඤ්ඤ වෛත්‍යය සිත්කල ය, වාපාල වෛත්‍යය සිත්කල ය.

යසස කසසච්ච ආනන්ද චත්තාරො ඉද්ධිපාද භාවිතා බහුලිකතා යානිකතා චක්ඛිකතා අනුට්ඨිතා පරිචිතා සුසමාරද්ධා, සො ආකච්චමානො කප්පං වා තිට්ඨෙය්‍ය කප්පාවසෙසං වා. තථාගතස්ස ඛො ආනන්ද චත්තාරො ඉද්ධිපාද භාවිතා බහුලිකතා යානිකතා චක්ඛිකතා අනුට්ඨිතා පරිචිතා සුසමාරද්ධා. සො ආකච්චමානො ආනන්ද තථාගතො කප්පං වා තිට්ඨෙය්‍ය කප්පාවසෙසං වා'ති.

59. එවමපි ඛො ආයස්මා ආනන්ද භගවතා ඔළාරිකෙ නිමිකෙ කඨිරමානෙ ඔළාරිකෙ ඔභාසෙ කඨිරමානෙ නාසකඛි පටිච්ඡක්ඛිතුං. න භගවතං යාචි 'තිට්ඨතු භතෙන භගවා කප්පං, තිට්ඨතු සුගතො කප්පං බහුජනභිතාය බහුජනසුඛාය ලොකානුකම්පාය අඤ්ඤාය භිතාය සුඛාය දෙවමනුස්සානන්ති' යථා තං මාරොන පරිසුට්ඨිතවිකෙතා.

60. අථ ඛො භගවා ආයස්මිනං ආනන්ද ආමනෙකසි: 'ගච්ඡ කු. ආනන්ද, යසස්දනි කාලං මඤ්ඤසී'ති. 'එවං භතෙත'ති ඛො ආයස්මා ආනන්ද භගවතො පටිසසුඤ්ඤා උට්ඨායාසනා භගවතං අභිවාදෙඤ්ඤා පදකඛිණං කඤ්ඤා අච්චිද්ධෙර අඤ්ඤාතරංගිං රුකඤ්ඤාලෙ නිසීදි. අථ ඛො මාරො පාපිමා අචිරපකකතෙන ආයස්මිනෙ ආනන්දෙ යෙන භගවා තෙනුපසඛිකමි. උපසඛිකමිඤ්ඤා එකමනං අධ්දාසි. එකලොකං ධීතො ඛො මාරො පාපිමා භගවතං එතදවොච:

61. 'පරිනිබ්බාතු'දනි භතෙන භගවා. පරිනිබ්බාතු සුගතො. පරිනිබ්බානකාලො'දනි භතෙන භගවතො. 'භාසිතා ඛො පනෙසා භතෙන භගවතා වාචා: 'න තාවාහං පාපිම පරිනිබ්බාසිසාමි යාව මෙ භිකඤ්ඤා නා සාවකා භවිසසන්ති වියන්තා චිනිතා විසාරද බහුසුඤ්ඤා ධම්මධරා ධම්මානුධම්මපටිපන්නා සාමිච්චපිපන්නා අනුධම්මචාරිනො, සකං ආචරියකං උග්ගහෙඤ්ඤා ආච්චකඛිසසන්ති දෙසෙසසන්ති පඤ්ඤාපෙසසන්ති පට්ඨපෙසසන්ති විචරියසන්ති විහජ්ජසන්ති උත්තානිකරියසන්ති, උප්පන්නං පරප්පවාදං සහධමෙමන සුනිග්ගභිතං නිග්ගහෙඤ්ඤා සප්පාච්චාරියං ධම්මං දෙසෙසසන්ති ති. එතරභි ඛො පන භතෙන භිකඤ්ඤා භගවතො සාවකං විදන්තා චිනිතා විසාරද බහුසුඤ්ඤා ධම්මධරා ධම්මානුධම්මපටිපන්නා සාමිච්චපිපන්නා අනුධම්මචාරිනො සකං ආචරියකං උග්ගහෙඤ්ඤා ආච්චකඛිනති දෙසෙසන්ති පඤ්ඤාපෙසන්ති පට්ඨපෙසන්ති විචරන්ති විහජන්ති උත්තානිකරොන්ති, උප්පන්නං පරප්පවාදං සහධමෙමන සුනිග්ගභිතං නිග්ගහෙඤ්ඤා සප්පාච්චාරියං ධම්මං දෙසෙසන්ති. පරිනිබ්බාතු'දනි භතෙන භගවා. පරිනිබ්බාතු සුගතො. පරිනිබ්බානකාලො' දනි භතෙන භගවතො.'

අනදයෙනි, යමක්භු විසින් සතර ඉදුපාහු භාවිත ද, බහුලිකාත ද, යානිකාත ද, වාස්තුකාත ද, අනුෂ්ඨිත ද, පරිචිත ද, සුසමාරබ්බ ද, හේ කැමැත්තේ කල්පයක් හෝ කල්පාවශෙෂයක් හෝ සිටුනේ ය. අනදයෙනි, තථාගතයන් විසින් සතර ඉදුපාහු භාවිතයහ, බහුලිකාතයහ, යානිකාතයහ, වාස්තුකාතයහ, අනුෂ්ඨිතයහ, පරිචිතයහ, සුසමාරබ්බයහ. අනදයෙනි, ඒ තථාගතයෝ කැමැති වන්නාහු නම්, කල්පයක් හෝ කල්පාවශෙෂයක් හෝ සිටුනාහ”යි අනද තෙරුනට වදළ සේක.

59. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් මෙසේ ඖදරික නිමිත්තය ඖදරිකාවභාසය කරනු ලබන කල්හි දු මරහු විසින් මඩනා ලද සිතැත්තක්භු සෙයින් අනද තෙරණුවෝ එය දැනගන්නට නො හැකි වූහ. භාග්‍යවතුන් වහන්සේට “වහන්ස, බොහෝ දෙනාට වැඩ පිණිස, බොහෝ දෙනාට සුව පිණිස, ලොවට අනුකම්පා පිණිස, දෙවිමිනිස්නට වැඩ පිණිස, හිත පිණිස, සුව පිණිස භාග්‍යවතුන් වහන්සේ කල්පයක් වැඩසිටුනා සේක් වා. සුගතයන් වහන්සේ කල්පයක් වැඩසිටුනා සේක් වා” යි ධාවඤ්ඤා නො කළහ.

60. ඉක්බිත්තෙන් භාග්‍යවතුන් වහන්සේ අනද තෙරුන් බණවා, “අනදයෙනි, දැන් යම් විවේකයකට කල් සලකවූ නම්, ඒ සඳහා යවු” යි වදළ සේක. ‘එසේ ය, වහන්සැ’ යි කියා අනද තෙරණුවෝ භාග්‍යවතුන් වහන්සේට පිළිවදන් දී, හුනස්නෙන් නැඟී, භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වැද, පැදකුණු කොට, නොදුරෙහි එක්තරා රැක්මුලෙක හුන්හ. එ කල්හි අනද තෙරුන් ගිය නොබෝ කල්හි පවිටු වූ වසවත් මර තෙම භාග්‍යවතුන් වහන්සේ කරා එළැඹියේ ය. එළැඹ පසෙක සිටියේ ය. පසෙක සිටියා වූ මර තෙම භාග්‍යවතුන් වහන්සේට මෙය කී:

61. “වහන්ස, භාග්‍යවතුන් වහන්සේ දැන් පිරිනිවෙන සේක් වා. සුගතයන් වහන්සේ පිරිනිවෙන සේක් වා. වහන්ස, දැන් භාග්‍යවතුන් වහන්සේට පිරිනිවෙන්නට කල් ය. වහන්ස, භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් ‘පවිටු මරුව, යම්තාක් මාගේ හික්ෂුහු ව්‍යක්ත වූ විනිත වූ විශාරද වූ බහුග්‍රහ වූ ධර්මධර වූ ධර්මානුධර්මප්‍රතිපන්න වූ සාමීච්ඡුතිපන්න වූ අනුධර්මචාරී වූ ශ්‍රාවකයෝ නො වන්නාහු ද, ස්වකීය ආවායඝීවාදය ඉගෙන නො කියන්නාහු ද, නො දෙසන්නාහු ද, නො ජනවන්නාහු ද, නො පිහිටුවන්නාහු ද, විවෘත කොට නො දක්වන්නාහු ද, බෙද නො දක්වන්නාහු ද, ප්‍රකට කොට නො දක්වන්නාහු ද, පහළ වූ පරප්‍රවාදය කරුණු සහිත ව මැඩලා ප්‍රාතිභායඝී සහිත (නෙයඝීඤ්ඤා කොට) දහම් නො දෙසන්නාහු ද, ඒ තාක් නො පිරිනිවෙන්නෙමි” යි මේ වචනය භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් වදරන ලදී. වහන්ස, දැන් භාග්‍යවතුන් වහන්සේගේ ශ්‍රාවක හික්ෂුහු ව්‍යක්තහ, විනිතහ, විශාරදහ, බහුග්‍රහහ, ධර්මධරහ, ධර්මානුධර්මප්‍රතිපන්නහ, සාමීච්ඡුතිපන්නහ, අනුධර්මචාරීහ, ස්වකීය ආවායඝීවාදය ඉගෙන කියත්, දෙසත්, ජනවත්, පිහිටුවත්, විවෘත කෙරෙත්, විභාග කොට දක්වත්, හෙළි කෙරෙත්, උපන් පරප්‍රවාදය කරුණු සහිත ව මොනොවට මැඩ නෙයඝීඤ්ඤා කොට දහම් දෙසත්. වහන්ස, භාග්‍යවතුන් වහන්සේ පිරිනිවෙන සේක් වා. සුගතයන් වහන්සේ පිරිනිවෙන සේක් වා. වහන්ස, දැන් භාග්‍යවතුන් වහන්සේට පිරිනිවෙනට කල් ය.”

62. “භාසිතා ඛො පනෙසා භනෙන භගවතා වාචා: ‘න තාවාහං පාපිම පරිනිබ්බාසිසාමි යාව මෙ භික්ඛුනියො න සාවිකා භවිසුන්හි වියන්තා චිනිතා විසාරද ඛුසුසුතා ධම්මධරා ධම්මානුධම්මපටිපන්නා සාමිච්චපටිපන්නා අනුධම්මචාරිනියො, සකං ආචරියකං උග්ගහෙඤා ආචිකඛිසුන්හි දෙසෙසුන්හි පඤ්ඤ පසුන්හි පට්ඨපෙසුන්හි විචරිසුන්හි විහජ්ජසුන්හි උත්තානි කරිසුන්හි, උපන්නං පරප්පවාදං සහධම්මෙන සුනිග්ගහිතං නිග්ගහෙඤා සප්පාටිහාරියං ධම්මං දෙසෙසුන්හි’ති. එතරහි ඛො පන භනෙන භික්ඛුනියො භගවතො සාවිකා වියන්තා චිනිතා විසාරද ඛුසුසුතා ධම්මධරා ධම්මානුධම්මපටිපන්නා සාමිච්චපටිපන්නා අනුධම්මචාරිනියො, සකං ආචරියකං උග්ගහෙඤා ආචිකඛිනි දෙසෙසුන්හි පඤ්ඤපෙසුන්හි පට්ඨපෙසුන්හි විචරන්හි විහජන්හි උත්තානිකරොන්හි, උපන්නං පරප්පවාදං සහධම්මෙන සුනිග්ගහිතං නිග්ගහෙඤා සප්පාටිහාරියං ධම්මං දෙසෙසුන්හි. පරිනිබ්බාතු’ද්දති භනෙන භගවා. පරිනිබ්බාතු සුගතො. පරිනිබ්බානකාලො’ද්දති භනෙන භගවතො’”

63. “භාසිතා ඛො පනෙසා භනෙන භගවතා වාචා: ‘න තාවාහං පාපිම පරිනිබ්බාසිසාමි යාව මෙ උපාසකා න සාවිකා භවිසුන්හි වියන්තා චිනිතා විසාරද ඛුසුසුතා ධම්මධරා ධම්මානුධම්මපටිපන්නා සාමිච්චපටිපන්නා අනුධම්මචාරිනො, සකං ආචරියකං උග්ගහෙඤා ආචිකඛිසුන්හි දෙසෙසුන්හි පඤ්ඤපෙසුන්හි පට්ඨපෙසුන්හි විචරිසුන්හි විහජ්ජසුන්හි උත්තානි කරිසුන්හි, උපන්නං පරප්පවාදං සහධම්මෙන සුනිග්ගහිතං නිග්ගහෙඤා සප්පාටිහාරියං ධම්මං දෙසෙසුන්හි’ති. එතරහි ඛො පන භනෙන උපාසකා භගවතො සාවිකා වියන්තා චිනිතා විසාරද ඛුසුසුතා ධම්මධරා ධම්මානුධම්මපටිපන්නා සාමිච්චපටිපන්නා අනුධම්මචාරිනො, සකං ආචරියකං උග්ගහෙඤා ආචිකඛිනි දෙසෙසුන්හි පඤ්ඤපෙසුන්හි පට්ඨපෙසුන්හි විචරන්හි විහජන්හි උත්තානි කරොන්හි, උපන්නං පරප්පවාදං සහධම්මෙන සුනිග්ගහිතං නිග්ගහෙඤා සප්පාටිහාරියං ධම්මං දෙසෙසුන්හි. පරිනිබ්බාතු’ද්දති භනෙන භගවා. පරිනිබ්බාතු සුගතො. පරිනිබ්බානකාලො’ද්දති භනෙන භගවතො.’”-

64. “භාසිතා ඛො පනෙසා භනෙන භගවතා වාචා: ‘න තාවාහං පාපිම පරිනිබ්බාසිසාමි යාව මෙ උපාසිකා න සාවිකා භවිසුන්හි වියන්තා චිනිතා විසාරද ඛුසුසුතා ධම්මධරා ධම්මානුධම්මපටිපන්නා සාමිච්චපටිපන්නා අනුධම්මචාරිනියො, සකං ආචරියකං උග්ගහෙඤා ආචිකඛිසුන්හි දෙසෙසුන්හි පඤ්ඤපෙසුන්හි පට්ඨපෙසුන්හි විචරිසුන්හි විහජ්ජසුන්හි උත්තානිකරිසුන්හි, උපන්නං පරප්පවාදං සහධම්මෙන සුනිග්ගහිතං නිග්ගහෙඤා සප්පාටිහාරියං ධම්මං දෙසෙසුන්හි’ති.-

62. “වහන්ස, භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් ‘පච්චු මරුව, යම්තාක් මගේ හික්ෂුණිහු ව්‍යක්ත වූ විනිත වූ විශාරද වූ බහුග්‍රාහ වූ ධර්මධර වූ ධර්මානුධර්මප්‍රතිපන්න වූ සාමීච්චි ප්‍රතිපන්න වූ අනුධර්මවාරී වූ ශ්‍රාවකාවෝ නො වන්නාහු ද, ස්වකීය ආවායඝී වාදය ඉගෙන නො කියන්නාහු ද, නො දෙසන්නාහු ද, නො පනවන්නාහු ද, නො පිහිටුවන්නාහු ද, විවෘත කොට නො දක්වන්නාහු ද, බෙද නො දක්වන්නාහු ද, ප්‍රකට කොට නො දක්වන්නාහු ද, පහළ වූ පරප්‍රවාදය කරුණු සහිත ව මැඩලා නෙයයඝාණික කොට දහම් නො දෙසන්නාහු ද, ඒ තාක් නො පිරිනිවෙන්නෙමි’ යි මේ වචනය භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් වදරන ලදී. වහන්ස, දැන් භාග්‍යවතුන් වහන්සේගේ ශ්‍රාවකා මෙහෙණියෝ ව්‍යක්ත හ, විනිත හ, විශාරද හ, බහුග්‍රාහ හ, ධර්මධර හ, ධර්මානුධර්ම ප්‍රතිපන්න හ, සාමීච්චිප්‍රතිපන්න හ, අනුධර්මවාරී හ, ස්වකීය ආවායඝී-වාදය ඉගෙන කියත්, දෙසත්, පනවත්, පිහිටුවත්, මතු කෙරෙත්, බෙද දක්වත්, උපන් පරප්‍රවාදය කරුණු සහිතව මොනොවට මැඩ නෙයයඝාණික කොට දහම් දෙසත්. වහන්ස, භාග්‍යවතුන් වහන්සේ දැන් පිරිනිවෙන සේක් වා. සුගතයන් වහන්සේ දැන් පිරිනිවෙන සේක් වා වහන්ස, දැන් භාග්‍යවතුන් වහන්සේට පිරිනිවෙන්නට කල් ය.’”

63. “වහන්ස, භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් ‘පච්චු මරුව, යම්තාක් මගේ ශ්‍රාවක උපාසකයෝ ව්‍යක්ත විනිත විශාරද බහුග්‍රාහ ධර්මධර ධර්මානු ධර්මප්‍රතිපන්න සාමීච්චිප්‍රතිපන්න අනුධර්මවාරීහු නො වන්නාහු ද, ස්වකීය ආවායඝීවාදය ඉගෙන නො කියන්නාහු ද, නො දෙසන්නාහු ද නො පිහිටුවන්නාහු ද, විවෘත කොට නො දක්වන්නාහු ද, බෙද නො දක්වන්නාහු ද, නො හෙළි කරන්නාහු ද. පහළ වූ පරප්‍රවාදය කරුණු සහිත ව මැඩලා නෙයයඝාණික කොට දහම් නො දෙසන්නාහු ද, ඒ තාක් නො පිරිනිවෙන්නෙමි’ යි මේ වචනය භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් වදරන ලදී. වහන්ස, දැන් භාග්‍යවතුන් වහන්සේගේ ශ්‍රාවක වූ උපාසකයෝ ව්‍යක්ත හ, විනිත හ, විශාරද හ, බහුග්‍රාහ හ, ධර්මධර හ, ධර්මානු-ධර්මප්‍රතිපන්න හ, සාමීච්චිප්‍රතිපන්න හ, අනුධර්මවාරී හ, ස්වකීය ආවායඝීවාදය ඉගෙන කියත්, දෙසත්, පනවත්, පිහිටුවත්, මතු කෙරෙත්, බෙද දක්වත්. උපන් පරප්‍රසාද කරුණු සහිතව මොනොවට මැඩ, නෙයයඝාණික කොට දහම් දෙසත්. වහන්ස, භාග්‍යවතුන් වහන්සේ දැන් පිරි-නිවෙන සේක් වා, සුගතයන් වහන්සේ දැන් පිරිනිවෙන සේක් වා. වහන්ස, දැන් භාග්‍යවතුන් වහන්සේට පිරිනිවෙන්නට කල් ය.’”

64. “වහන්ස, භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් ‘පච්චු මරුව, යම්තාක් මගේ ශ්‍රාවකා වූ උචුසියෝ ව්‍යක්ත විනිත විශාරද බහුග්‍රාහ ධර්මධර ධර්මානුධර්මප්‍රතිපන්න සාමීච්චිප්‍රතිපන්න අනුධර්මවාරීහු නො වන්නාහු ද, ස්වකීය ආවායඝීවාදය ඉගෙන නො කියන්නාහු ද, නො දෙසන්නෝ ද, නො පනවන්නෝ ද, නො පිහිටුවන්නෝ ද, විවෘත කොට නො දක්වන්නෝ ද, බෙද නො දක්වන්නෝ ද, නො හෙළි කරන්නෝ ද, පහළ වූ පර-ප්‍රවාදය කරුණු සහිත ව මැඩලා නෙයයඝාණික කොට දහම් නො දෙසන්-නෝ ද, ඒ තාක් නො පිරිනිවෙන්නෙමි’ යි මේ වචනය භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් වදරන ලදී.

එතරහි ඛො පන හතෙන උපාසිකා හගවතො සාවිකා වියත්තා විනිතා විසාරදු බහුසසුතා ධම්මධරා ධම්මානුධම්මපටිපන්නා අනුධම්ම-වාරිනියො, සකං ආචරියකං උත්තගොඤ්චා ආවිකඛිනති දෙසෙන්නති පඤ්ඤ-පෙන්නති පටඨපෙනති විචරන්ති විහජන්ති උත්තානිකරොන්ති, උපන්නා පරප්පවාදං සහධම්මෙන සුනික්ඛන්තං නිග්ගහෙඤ්චා සප්ථාටිහාරියං ධම්මං දෙසෙන්නති පරිනිබ්බානු'ද්දති හතෙන හගවා. පරිනිබ්බානු සුගතො. පරිනිබ්බානකාලො'ද්දති හතෙන හගවතො.'

65. භාසිතා ඛො පනෙසා හතෙන හගවතා වාචා: 'න නාවාහං පාපිම පරිනිබ්බාධිසසාමී යාව මෙ ඉදං බ්‍රහ්මවරියං න ඉදං වෙච හවිසසති ඒතඤ්ච විජාරිකං¹ බාහුජඤ්ඤං පුට්ඨභූතං, යාව දෙවමනුසෙසති සුප්පකාසිතන්ති', එතරහි ඛො පන හතෙන හගවතො බ්‍රහ්මවරියං ඉඤ්ඤෙච ඒතඤ්ච විජාරිකං බාහුජඤ්ඤං පුට්ඨභූතං යාව දෙවමනුසෙසති සුප්පකාසිතං. පරිනිබ්බානු'ද්දති හතෙන හගවා. පරිනිබ්බානු සුගතො. පරිනිබ්බානකාලො'ද්දති හතෙන හගවතො'ති.

66. එවං චූඤ්ඤහගවා මාරං පාපිමෙත්තං එතදවොච: අපෙපාසසුකෙක කං පාපිම හොති. න චිරං තථාගතස්ස පටිනිබ්බානං හවිසසති. ඉතො, තිණණං මාසානං අච්චයෙන තථාගතො පටිනිබ්බාධිසසති'ති.

67. අථ ඛො හගවා වාපාලෙ වෙතියෙ සතො සම්පජානො ආයු-සඤ්ඤාරං ඔසුසී. ඔසුසෙධං ව හගවතා ආයුසඤ්ඤාරෙ මහාභූමිවාලො අහොසි හිංසනකො සලොමහංසො². දෙවදුක්ඛියො³ ච එලිංසු. අථ ඛො හගවා එතමසං විදිඤ්චා තායං වෙලායං ඉමං උදනං උදනෙසි:

තුලමතුලඤ්ච සම්භවං.
හවසඤ්ඤාරමවසුසී මුනි,
අජ්ඣත්තරතො සමාහිතො
අභිඤ්චි කවචම්චත්තසම්භවන්ති.

[භූමිවාලසස අටඨ හෙතු]

68. අථ ඛො ආයසමතො ආනන්දස්ස එතදහොසි: අච්ඡරියං වත හො, අබ්භූතං වත හො. මනා වතායං භූමිවාලො, සුමහා වතායං භූමිවාලො, හිංසනකො සලොමහංසො. දෙවදුක්ඛියො ච එලිංසු. කො නු ඛො හෙතු කො පච්චයො මහත්තා භූමිවාලසස පාතුභාවායා ති. අථ ඛො ආයසමා ආනන්දෙ යෙන හගවා තෙනුපසෙධාමි. උපසෙධාමිඤ්චා හගඤ්ඤං අභිවාදෙඤ්චා එකමන්තං නිසීදි එකමන්තං නිසිනො ඛො ආයසමා ආනන්දෙ හගඤ්ඤං එතදවොච: අච්ඡරියං හතෙන, අබ්භූතං හතෙන. මහා වතායං හතෙන භූමිවාලො, සුමහා වතායං හතෙන භූමිවාලො හිංසනකො සලොමහංසො. දෙවදුක්ඛියො ච එලිංසු. කො නු ඛො හතෙන හෙතු කො පච්චයො මහතො භූමිවාලසස පාතුභාවායා?' ති.

1. විජාරිතං, සිඞ්ඞු 2. ලොමහංසො, මජ්ඣං 3. දෙවදුභියො, සිඞ්ඞු

වහන්ස, දැන් භාග්‍යවතුන් වහන්සේගේ ශ්‍රාවිකා වූ උච්චියෝ ව්‍යක්ත චිත්ත විශාරද බහුශ්‍රැත ධර්මධර ධර්මානුධර්මප්‍රතිපන්න සාමීවිප්‍රතිපන්න අනුධර්ම-වාරිණීහු වෙත්. ස්වකීය ආවායඝීවාදය ඉගෙන කියත්, දෙසත්, පණවත්, පිහිටුවත්, බෙද දක්වත්, මතු කෙරෙත්. උපන් පරප්‍රවාදය කරුණු සහිත ව මොනොවට මැඩ නොයඝීණික කොට දහම් දෙසත්. වහන්ස, භාග්‍යවතුන් වහන්සේ දැන් පිරිනිවෙන සේක් වා. සුගතයන් වහන්සේ දැන් පිරිනිවෙන සේක්වා. වහන්ස, භාග්‍යවතුන් වහන්සේට දැන් පිරිනිවෙන්නට කල් ය.’

65. ‘වහන්ස, භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් ‘පවිටුව, යම් තාක් මාගේ මේ ශාසනමාර්ගබ්‍රහ්මවයඝීය සමාද්ධි නො වන්නේ ද, වෘද්ධිප්‍රාප්ත නො වන්නේ ද, විස්තීර්ණ නො වන්නේ ද, බොහෝ දෙනා විසින් දැන ගන්නා ලද්දක් නො වන්නේ ද, පෘථුල නො වන්නේ ද, ඇති තැනේ නුවණැති හැම දෙවිමිනිසුන් විසින් සුප්‍රකාශිත නො වන්නේ ද, ඒ තාක් නො පිරිනි-වෙන්නෙමි’ යි මේ වචනය වදාරන ලද්දේ ම ය. වහන්ස, දැන් භාග්‍ය-වතුන් වහන්සේගේ ශාසනමාර්ගබ්‍රහ්මවයඝීය සමාද්ධි ද වෘද්ධිප්‍රාප්ත ද විස්තෘත ද බහුජන්‍යා ද පෘථුල ද, ඇති තාක් නුවණැති දෙවිමිනිසුන් විසින් සුප්‍රකාශිත ද වේ. වහන්ස, දැන් භාග්‍යවතුන්වහන්සේ පිරිනිවෙන සේක් වා. සුගතයන් වහන්සේ පිරිනිවෙන සේක් වා. දැන් භාග්‍යවතුන් වහන්සේට පිරිනිවෙන්නට කල් යැ’ යි කී ය.

66. මෙසේ කී කල භාග්‍යවතුන් වහන්සේ පවිටු මරදෙවිපුතුව ‘පවිට, තෝ මන්දෙන් සැඟිව ව. නොබෝ කල්හි තථාගතයන්ගේ පිරිනිවීම වන්නේය. මෙයින් තෙමසක් ඇවෑමෙන් තථාගතයෝ පිරිනිවෙන්නාහ’ යි වදාළ සේක.

67. ඉක්බිති තෙත් භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වාපාල වෛත්‍යයෙහි දී සිහි ඇති සේක් මනානුවණින් දන්නා සේක් ම ආයුසංස්කාරය හළ සේක. (මේ තැන් ප්‍රථම කොට තෙමසක් ම සමවත් සමවදිමින් දිවි පවත්වමි. එයින් මත්තෙහි සමවතට නො සමවදිමි’ යි සිත ඉපිදුවූ සේක.) භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ආයුසංස්කාරය හළ කෙණෙහි ම බිහිසුණු වූ ලොමුදහ ගන්වන මහත් භූමිකම්පනයක් විය. දෙව්බෙර පැළිණ (නොකල් වැසි වට). එ කල භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මේ කරුණ දැන ඒ වේලෙහි මේ ප්‍රීතිවාක්‍යය පහළ කළ සේක:

‘බුද්ධමුනි තෙමනිවන ද භවය ද තුලනා කරනුයේ (නිරණය කරනුයේ) භවසංස්කාරකර්මය (බෝමැඩදීම) හළේ ය. විදර්ශනා විසින් නිජකා-ධ්‍යාත්මයෙහි ඇලුණේ ශමථ වගයෙන් සමාහිත වූයේ, (මෙසේ ශමථ-විදර්ශනා බලයෙන්) කවචයක් (යුදසැට්ටයක්) මෙන් තම අත් බව වැළඳ සිටි සියලු කෙලෙස් බිඳ හළේ ය. (එහෙයින් අහිත ව ආයුසංස්කාරය හළේ ය.)

(භූමිවලනයෙහි හෙතු අට)

68. එකල්හි අනඳ තෙරුනට ‘භවත්නි, ආශ්වයඝී ය, භවත්නි, අද්භූත ය. මේ භූමිවලනය මහත් ය. මේ භූමිකම්පනය ඉතා මහත් ය, බිහිසුණු ය, ලොමුදහ ගන්වන සුලු ය. දෙව්බෙර ද පැළිණ (නොකල් වැසි වට). මහත් භූමිවලනය ඇති වන්නට හෙතු කවර ය, ප්‍රත්‍යය කවර යැ’ යි මේ සිත වී ය. ඉක්බිති අනඳ තෙරණුවෝ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ කරා එළැඹියහ. එළැඹි වැද පසෙක හුත්හ. පසෙක හිඳ, ‘වහන්ස, ආශ්වයඝී ය, වහන්ස, අද්භූත ය. වහන්ස, මේ භූමිවලනය මහත් ය, මේ භූමිවලනය ඉතා මහත් ය. බිහිසුණු ය, ලොමුදහ ගන්වන සුලු ය. දෙව් බෙර ද පැළිණ. වහන්ස, මහත් භූමිකම්පනයට හෙතු කවර ය? ප්‍රත්‍යය කවර ය?’ යි මෙය විචාළහ. එවිට භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මෙය වදාළ සේක:

69. අට්ඨ ඛො ඉමෙ ආනන්ද හෙතු අට්ඨ පච්චයා මහතො භූමි-
වාලසස පාතුභාවාය. කතමෙ අට්ඨ?

අයං ආනන්ද මහාපට්ඨී උදකෙ පනඤ්චිතා. උදකං වාතෙ පනඤ්චිතං.
වාතො ආකාසට්ඨො හොති. හොති ඛො සො ආනන්ද සමයො යං
මහාවාතා වායන්තී, මහාවාතා වායන්තා උදකං කමෙපන්තී, උදකං
කමෙපිතං පට්ඨිං කමෙපති. අයං පට්ඨමො හෙතු පට්ඨමො පච්චයො මහතො
භූමිවාලසස පාතුභාවාය. (1)

පුනච්ඡරං ආනන්ද සමනො වා හොති බ්‍රාහ්මනො වා ඉද්ධිමා වෙනො-
වසිසුන්තො, දෙවො වා මනිද්ධිකො මහානුභාවො, තසස පඤ්ඤා පට්ඨි-
සඤ්ඤා භාවිතා හොති, අප්පමාණා ආපොසඤ්ඤා. සො ඉමං පට්ඨිං
කමෙපති සංකමෙපති සමපකමෙපති සමපච්චෙධති. අයං දුතියො හෙතු
දුතියො පච්චයො මහතො භූමිවාලසස පාතුභාවාය. (2)

පුනච්ඡරං ආනන්ද යද ඛොධිසනො තුසිතා කායා උච්චා සතො
සමපජානො මාතුකුච්ඡිං. ඔකකමති, තද්ද'යං පට්ඨි කමපති සංකමපති
සමපකමපති සමපච්චෙධති. අයං තතියො හෙතු තතියො පච්චයො මහතො
භූමිවාලසස පාතුභාවාය. (3)

පුනච්ඡරං ආනන්ද යද ඛොධිසනො සතො සමපජානො මාතුකුච්ඡිසමි-
තිකකමති, තද්ද'යං පට්ඨි කමපති සංකමපති සමපකමපති සමපච්චෙධති.
අයං චතුසෝ හෙතු චතුසෝ පච්චයො මහතො භූමිවාලසස
පාතුභාවාය. (4)

පුනච්ඡරං ආනන්ද යද තථාගතො අනුතරං සමමාසට්ඨොධි-
අභිසමුක්ඛති, තද්ද'යං පට්ඨි කමපති සංකමපති සමපකමපති සමපච්චෙධති.
අයං පඤ්චමො හෙතු පඤ්චමො පච්චයො මහතො භූමිවාලසස
පාතුභාවාය. (5)

පුනච්ඡරං ආනන්ද යද තථාගතො අනුතරං ධම්මචකකං පච්චෙතති,
තද්ද'යං පට්ඨි කමපති සංකමපති සමපකමපති සමපච්චෙධති. අයං ඡට්ඨො
හෙතු ඡට්ඨො පච්චයො මහතො භූමිවාලසස පාතුභාවාය. (6)

පුනච්ඡරං ආනන්ද යද තථාගතො සතො සමපජානො ආයුසඝිණිරං
ඔසසජති, තද්ද'යං පට්ඨි කමපති සංකමපති සමපකමපති සමපච්චෙධති.
අයං සත්තමො හෙතු සත්තමො පච්චයො මහතො භූමිවාලසස
පාතුභාවාය. (7)

1. මහාපට්ඨි මජ්ඣං.

69. අනදයෙනි, මහද්භූමිකම්පනය ඇති වන්නට මේ හෙතු අටක, ප්‍රත්‍යය අටක. කවර අටකේ ද යත්:

අනදයෙනි, මේ මහ පොළොව දිය ආධාර කොට පිහිටියේ වෙයි. දිය වාතය ආධාර කොට පිහිටියේ වෙයි. වාතය අහසෙහි සිටියේ වෙයි. අනදයෙනි, යම් විටෙක මහා වාතයෝ හමන් ද, මහා වාතයෝ හමන් නාහු දිය සොලොවත් ද, දිය සෙලැවුණේ පොළොව සොලොවා ද, එසේ වූ කාලයෙක් වෙයි. මහත් භූමිකම්පනය ඇති වනුවට මේ පළමු හෙතුව, පළමු ප්‍රත්‍යය වෙයි. (1)

තව ද අනෙකක් කියමි. අනදයෙනි, සෘද්ධිමත් චිත්තවග්ගිතා ලත් මහණෙක් හෝ බමුණෙක් වෙයි ද, මහත් සෘද්ධි ඇති මහානුභාව ඇති දෙවියෙක් හෝ වෙයි ද, ඔහු විසින් පාරිච්ඡංඤාව මද ලෙස වඩන ලද්දේ වේ ද, අප්පංඤාව අප්‍රමාණ කොට වඩන ලද්දේ වේ ද, හෙතෙම මේ පොළොව සොලොවයි. උඩු දෙසට සොලොවා යවයි. උඩු යට දෙදෙසට යවමින් භාත්පසින් සොලොවයි. වඩාත් වෙදුල්වයි. මහත් භූමිකම්පනයට මේ දෙවෙනි හෙතුව, දෙවෙනි ප්‍රත්‍යය වෙයි. (2)

තව ද අනෙකක් කියමි. අනදයෙනි, යම් කලෙකින් බෝසත් තෙම කුසි දෙවිනකායෙන් සැව, සිහි ඇත්තේ නුවණ ඇත්තේ මවු කුසට බසි ද, එකල්හි මේ පොළොව සැලෙයි, භාත්පසින් සැලෙයි, භාත්පස වඩාත් සැලෙයි, වෙවුලයි. මහද්භූමිකම්පනය ඇති වන්නට මේ තෙවෙනි හෙතුව, තෙවෙනි ප්‍රත්‍යය වෙයි. (3)

තව ද අනෙකක් කියමි. අනදයෙනි, යම් කලෙක බෝසත් තෙම සිහි ඇත්තේ නුවණ ඇත්තේ මවු කුසින් බිහි වේ ද, එකල්හි මේ පොළොව සැලෙයි, භාත්පසින් සැලෙයි. භාත්පසින් වඩාත් සැලෙයි, වෙවුලයි. මහද්භූමිකම්පනය පහළ වන්නට මේ සිවුවන හෙතුව, සිවුවන ප්‍රත්‍යය වෙයි. (4)

තව ද අනෙකක් කියමි. අනදයෙනි, යම් කලෙක තථාගත තෙම නිරුත්තර සම්‍යක්සම්බොධිසමධිගමය කෙරේ ද, එකල්හි මේ පොළොව සැලෙයි, භාත්පසින් සැලෙයි, වඩාත් සැලෙයි, වෙවුලයි. මහද්භූමිකම්පනය ඇති වන්නට මේ පස්වන හෙතුව, පස්වන ප්‍රත්‍යය වෙයි. (5)

තව ද අනෙකක් කියමි. අනදයෙනි, යම් කලෙක තථාගත තෙම නිරුත්තර දහම්සක් පවත්වා ද, එකල්හි මේ පොළොව සැලෙයි, භාත්පසින් සැලෙයි, වඩාත් සැලෙයි, වෙවුලයි. මේ මහද්භූමිකම්පනය ඇති වන්නට සවන හෙතුව සවන ප්‍රත්‍යය වෙයි. (6)

තව ද අනෙකක් කියමි. අනදයෙනි, යම් කලෙක තථාගත තෙම සිහි ඇත්තේ මනා නුවණ ඇත්තේ ආයුසංස්කාරය හරි ද, එකල්හි මේ පොළොව සැලෙයි, භාත්පසින් සැලෙයි, වඩාත් සැලෙයි, වෙවුලයි. මේ මහද්භූමිකම්පනය ඇති වන්නට සත්වන හෙතුව සත්වන ප්‍රත්‍යය වෙයි. (7)

සුනව්පරං ආනන්ද යදි නථාගතො අනුපාදිසෙසාය නිබ්බානධාතුයා පරිනිබ්බායති, තද්දං පඨවි කම්පති සංකම්පති සම්පකම්පති සම්පවෙධති. අයං අට්ඨමො හෙනු අට්ඨමො පච්චයො මහතො භූමිවාලංසස පාතුභාවාය. (8)

ඉමෙ ඛො ආනන්ද අට්ඨ හෙනු අට්ඨ පච්චයා මහතො භූමිවාලංසස පාතුභාවායා ති.

[අට්ඨපරිසා]

70. අට්ඨ ඛො ඉමා ආනන්ද පරිසා. කතමා අට්ඨ? ඛන්තියපරිසා බ්‍රාහ්මණපරිසා ගහපතිපරිසා සමණපරිසා වාතුමභාරාජිකපරිසා නාවතිංසපරිසා මාරපරිසා බ්‍රහ්මපරිසා.

අභිජානාමී ඛො පනාහං ආනන්ද අනෙකසනං ඛන්තියපරිසං උපසඩ්ධමිතා¹. තත්‍රාපි මයා සනතිසිත්තපුබ්බකෙඤ්ච සඋපිතපුබ්බකෙඤ්ච සාකච්ඡා ව සමාපජ්ජිතපුබ්බා. තත්ඤ්ඤා යාදිසකො තෙසං වණ්ණණා හොති, තාදිසකො මය්හං වණ්ණණා හොති. යාදිසකො තෙසං සරො හොති, තාදිසකො මය්හං සරො හොති. ධම්මියා ව² කථාය සන්දසෙසමී. සමාදපෙමී සමුකෙතපෙමී සම්පහංසෙමී. භාසමානකෙඤ්ච මං න ජානන්ති ‘කො නු ඛො අයං භාසති දෙවො වා මනුසෙසා වා’ ති. ධම්මියා කථාය සන්දසෙසකා සමාදපෙකා සමුකෙතපෙකා සම්පහංසෙකා අනතරධායාමී. අනතරහිතකෙඤ්ච මං න ජානන්ති ‘කො නු ඛො අයං අනතරහිතො දෙවො වා මනුසෙසා වා’ ති.

අභිජානාමී ඛො පනාහං ආනන්ද අනෙකසනං බ්‍රාහ්මණපරිසං -පෙ- ගහපතිපරිසං -පෙ- සමණපරිසං -පෙ- වාතුමභාරාජිකපරිසං -පෙ- නාවතිංසපරිසං -පෙ- මාරපරිසං -පෙ- බ්‍රහ්මපරිසං උපසඩ්ධමිතා. තත්‍රාපි මයා සනතිසිත්තපුබ්බකෙඤ්ච සඋපිතපුබ්බකෙඤ්ච සාකච්ඡා ව සමාපජ්ජිතපුබ්බා. තත්ඤ්ඤා යාදිසකො තෙසං වණ්ණණා හොති, තාදිසකො මය්හං වණ්ණණා හොති. යාදිසකො තෙසං සරො හොති තාදිසකො මය්හං සරො හොති. ධම්මියා ව කථාය සන්දසෙසමී සමාදපෙමී සමුකෙතපෙමී සම්පහංසෙමී. භාසමානකෙඤ්ච මං න ජානන්ති ‘කො නු ඛො අයං භාසති දෙවො වා මනුසෙසා වා’ ති ධම්මියා කථාය සන්දසෙසකා සමාදපෙකා සමුකෙතපෙකා සම්පහංසෙකා අනතරධායාමී. අනතරහිතකෙඤ්ච මං න ජානන්ති ‘කො නු ඛො අයං අනතරහිතො දෙවො වා මනුසෙසා වා’ ති.

ඉමා ඛො ආනන්ද අට්ඨ පරිසා.

1. උපසඩ්ධමිතා, සායා PTS. 2. ධම්මියා, මජ්ඣ.

තව ද අනෙකක් කියමි. අනදයෙනි, යම් කලෙක තථාගත තෙම අනුපාදිගෙෂ නිර්වාණධාතුයෙන් පිරිනිවෙයි ද, එකල මේ පොළොව සැලෙයි, හාත්පසින් සැලෙයි. වඩාත් සැලෙයි, වෙවුලයි. මේ මහද්-භූමිකම්පනය ඇති වන්නට අටවැනි හෙතුව, අටවැනි ප්‍රත්‍යය වෙයි.

අනදයෙනි, මේ මහද්භූමිකම්පනය ඇති වන්නට හෙතුවූ ප්‍රත්‍යය වූ කරුණු අට ය.

[පිරිස් අට]

70. අනදයෙනි, මේ පිරිස් අටෙක. කවර අටෙක් ද යත්: කැන්-පිරිස බමුණුපිරිස ගැහැවිපිරිස මහණපිරිස සියුමහරැජිපිරිස තවතිසාපිරිස මරපිරිස බඹපිරිස යන මොහු ය.

අනදයෙනි, මා නොයෙක් සිය ගණන් කැන්පිරිස් කරා එළැඹුණා දැනිමි (සිහි කෙරෙමි). එහි ද මා විසින් හුන් විරු ද, කතාබස් කළ විරු ද, සාකච්ඡා කළ විරු ද වෙයි. එහි ඔවුන්ගේ පැහැ යම් බඳු වේ ද මගේ පැහැ ද එබඳු වෙයි. ඔවුන්ගේ කච්ඡය යම් බඳු වේ ද මගේ කච්ඡය ද එබඳු වෙයි. එහි ඔවුන්ට දැහැමි කතායෙන් ද කරුණු දක්වමි, එය ඔවුන්ට ගන්වමි, එහි ඔවුන් තියුණු කෙරෙමි, එහි ඔවුන් තුටුපහටු කෙරෙමි. එසේ කියන මා ඔහු ‘මේ කවරෙක් කතා කෙරේ ද, දෙවියෙක් ද නොහොත් මිනිසෙක් ද’ යි නො දනිත්. දැහැමි කතායෙන් කරුණු දක්වා, කරුණු ගන්වා, එහි ඔවුන් තියුණු කොට, තුටු පහටු කොට අතුරුදහන් වෙමි. අතුරුදහන් වූ ද මා ‘කවරෙක් නම් මේ අතුරුදහන් වී ද දෙවියෙක් ද නො හොත් මිනිසෙක් ද’ යි ඔහු නො දනිත්.

අනදයෙනි, මා නොයෙක් සියගණන් බමුණුපිරිස් . . . ගැහැවිපිරිස් ... මහණ පිරිස් ... සියුමහරැජි.පිරිස් ... තවතිසාපිරිස් ... මරපිරිස් ... බඹ-පිරිස් කරා එළැඹුණා දැනිමි. එහි ද මා විසින් හුන්විරු ද, කතාබස් කළ විරු ද, සාකච්ඡා කළ විරු ද වෙයි. එහි ඔවුන්ගේ පැහැ යම්බඳු වේ ද මගේ පැහැ ද එබඳු වෙයි. ඔවුන්ගේ කච්ඡය යම්බඳු වේ ද මගේ කච්ඡය ද එබඳු වෙයි. එහි ඔවුන්ට දැහැමි කතායෙන් ද කරුණු දක්වමි, එය ඔවුන්ට ගන්වමි, එහි ඔවුන් තියුණු කෙරෙමි, තුටුපහටු කෙරෙමි. එසේ කියන මා ඔහු ‘මේ කවරෙක් කියා ද, දෙවියෙක් ද නො හොත් මිනිසෙක් ද’ යි නො දනිත්. දැහැමි කතායෙන් කරුණු දක්වා කරුණු ගන්වා එහි ඔවුන් තියුණු කොට, තුටු පහටු කොට අතුරුදහන් වෙමි. අතුරුදහන් වූ ද මා ‘කවරෙක් නම් මේ අතුරුදහන් වී ද දෙවියෙක් ද නොහොත් මිනිසෙක් ද’ යි නො දනිත්. අනදයෙනි, මේ අට පිරිස් ය.

[අට්ඨඅභිභායනනානි]

71. අට්ඨ ඛො ඉමානි ආනඤ අභිභායනනානි. කතමානි අට්ඨ?

අජ්ඣන්තං රූපසඤ්ඤේ ඵකො බහිද්ධා රූපානි පසසති පටිත්තානි සුවණණදුඛණණානි, තානි අභිභුයා ‘ජානාමි පසසාමි’ති ඵවංසඤ්ඤේ භොති. ඉදං පට්ඨං අභිභායනනං. (1)

අජ්ඣන්තං රූපසඤ්ඤේ ඵකො බහිද්ධා රූපානි පසසති අප්පමාණානි සුවණණදුඛණණානි, තානි අභිභුයා ‘ජානාමි පසසාමි’ති ඵවංසඤ්ඤේ භොති. ඉදං දුතියං අභිභායනනං. (2)

අජ්ඣන්තං අරූපසඤ්ඤේ ඵකො බහිද්ධා රූපානි පසසති පටිත්තානි සුවණණදුඛණණානි, තානි අභිභුයා ‘ජානාමි පසසාමි’ති ඵවංසඤ්ඤේ භොති. ඉදං තතියං අභිභායනනං. (3)

අජ්ඣන්තං අරූපසඤ්ඤේ ඵකො බහිද්ධා රූපානි පසසති අප්පමාණානි සුවණණදුඛණණානි, තානි අභිභුයා ‘ජානාමි පසසාමි’ති ඵවංසඤ්ඤේ භොති, ඉදං චතුස්ථං අභිභායනනං. (4)

අජ්ඣන්තං අරූපසඤ්ඤේ ඵකො බහිද්ධා රූපානි පසසති නීලානි නීලවණණානි නීලනිදසසනානි නීලනිභාසානි. සෙය්‍යථාපි නාම උමමා-පුප්ඵං¹ නීලං නීලවණණං නීලනිදසසනං නීලනිභාසං, සෙය්‍යථාපි වා පන තං වස්ථං බාරාණසෙය්‍යකං උභතොභාගවීමට්ඨං නීලං නීලවණණං නීලනිදසසනං නීලනිභාසං, ඵවමෙව අජ්ඣන්තං අරූපසඤ්ඤේ ඵකො බහිද්ධා රූපානි පසසති නීලානි නීලවණණානි නීලනිදසසනානි නීලනිභාසානි. තානි අභිභුයා ජානාමි පසසාමි’ති ඵවංසඤ්ඤේ භොති. ඉදං පඤ්චමං අභිභායනනං. (5)

අජ්ඣන්තං අරූපසඤ්ඤේ ඵකො බහිද්ධා රූපානි පසසති පිතානි පිත-වණණානි පිතනිදසසනානි පිතනිභාසානි. සෙය්‍යථාපි නාම කණ්ඤාරපුප්ඵං පිතං පිතවණණං පිතනිදසසනං පිතනිභාසං, සෙය්‍යථාපි වා පන තං වස්ථං බාරාණසෙය්‍යකං උභතොභාගවීමට්ඨං පිතං පිතවණණං පිතනිදසසනං පිතනිභාසං, ඵවමෙව අජ්ඣන්තං අරූපසඤ්ඤේ ඵකො බහිද්ධා රූපානි පසසති පිතානි පිතවණණානි පිතනිදසසනානි පිතනිභාසානි. තානි අභිභුයා ‘ජානාමි පසසාමි’ති ඵවංසඤ්ඤේ භොති. ඉදං ජට්ඨං අභිභායනනං. (6)

1. උමාපුප්ඵං මජ්ඣං.

[අභිභායතන අට]

71. අනදයෙනි, මේ අභිභායතන අටෙකි. කවර අටෙක් ද? යත්:

එකෙක් අධ්‍යාත්ම රූපයෙහි පරිකර්ම වශයෙන් රූපසංඥා ඇත්තේ පිටත්හි සුවර්ණ හෝ දුර්වර්ණ හෝ පරිත්තාරම්මණ ප්‍රතිභාග නිමිති දකී. ඒ නිමිති මැඩ 'දනිමි සි දකිමි' යි මෙසේ සංඥා ඇත්තේ වෙයි. මේ පළමු අභිභායතනය යි. (1)

එකෙක් අධ්‍යාත්මයේ රූපසංඥා ඇත්තේ පිටත්හි අප්‍රමාණ වූ සුවර්ණ දුර්වර්ණ නිමිත්තරූපයන් දකී. ඒ රූප මැඩ 'දනිමිසි දකිමි' යි මෙසේ සංඥා ඇත්තේ වේ. මේ දෙවෙනි අභිභායතනය යි. (2)

එකෙක් අධ්‍යාත්ම අරමුණෙහි පරිකර්ම සංඥා නැත්තේ පිටත්හි වූ සුවර්ණ හෝ දුර්වර්ණ වූ පරිත්ත වූ පරිකර්ම නිමිති ද ප්‍රතිභාග නිමිති ද දකී. ඒ අරමුණු මැඩ 'දනිමි සි දකිමි' යි මෙබඳු සංඥා ඇත්තේ වෙයි. මේ තෙවෙනි අභිභායතනය යි. (3)

එකෙක් අධ්‍යාත්ම අරමුණෙහි රූපසංඥා නැත්තේ පිටත්හි වූ අප්‍රමාණ වූ සුවර්ණ දුර්වර්ණ රූපයන් දකී. ඒ රූප අභිභවා 'දනිමි දකිමි' යි මෙසේ සංඥා ඇත්තේ වෙයි. මේ සතරවන අභිභායතනය යි. (4)

එකෙක් අධ්‍යාත්ම රූපයෙහි පරිකර්මසංඥා නැත්තේ, නිල් වූ නිල්වන් නිල්දකුම් ඇති නිල් පැහැ ඇති පිටත්හි රූප දකී. නිල්, නිල්වන්, නිල්-දකුම් ඇති, නිල් පැහැ ඇති දියමෙරලියා මලක් යම් සේ වේද, දෙපිට ම මොළොක් කසිවතෙක් යම්සේ නිල් වේ ද, නිල්වන් වේ ද, නිල් දකුම් ඇත්තේ වේ ද, නිල් පැහැ වේ ද, එසේ ම එකෙක් අධ්‍යාත්මරූපයෙහි පරිකර්මසංඥා නැත්තේ නිල් වූ නිල්වන් වූ නිල්දකුම් ඇති නිල් පැහැති බාහිර නිලකසිණාලම්බන රූප දකී. ඒ රූප අභිභවා 'දනිමි දකිමි' යි මෙබඳු සංඥා ඇත්තේ වෙයි. මේ පස්වන අභිභායතනය යි. (5)

එකෙක් අධ්‍යාත්මරූපයෙහි පරිකර්මසංඥා නැත්තේ, රන්වන් වූ, රන්වන් දකුම් ඇති, රන්පැහැති බාහිර පිත රූප දකී. රන්වන් වූ රන්වන් දකුම් ඇති, රන්පැහැ ඇති පිත වූ කිණිහිරි මලෙක් යම් සේ වේ ද, දෙපස මට සිලිටි වූ රන්වන් වූ රන්වන් දකුම් ඇති රන්පැහැති පිත වූ කසිවතෙක් හෝ යම්සේ ද, එසේ ම එකෙක් අධ්‍යාත්මරූපයෙහි රූපසංඥා නැත්තේ, රන්වන්, රන්වන් දකුම් ඇති රන්පැහැති බාහිර පිත කසිණ රූපයන් දකී. ඔවුන් මැඩ 'දනිමි සි දකිමි' යි මෙසේ සංඥා ඇත්තේ වෙයි. මේ සවන අභිභායතනය යි. (6)

අජ්ඣන්තං අරූපසඤ්ඤාදී ඵකො ඛණ්ඩා රූපානි පසසති ලොභිතකානි ලොභිතකවණණානි ලොභිතකානිදසසනානි ලොභිතකනිභාසානි. සෙය්‍යථාපි නාම ඛණ්ඩීවකපුපඵ. ලොභිතකං ලොභිතකවණණං ලොභිතකනිදසසනං ලොභිතකනිභාසං, සෙය්‍යථාපි වා පන නං වත්ථං. බාරාණසෙය්‍යකං උභතොභාගවීමඨං ලොභිතකං ලොභිතකවණණං ලොභිතකනිදසසනං ලොභිතකනිභාසං, ඵවමෙව අජ්ඣන්තං අරූපසඤ්ඤාදී ඵකො ඛණ්ඩා රූපානි පසසති ලොභිතකානි ලොභිතකවණණානි ලොභිතකනිදසසනානි ලොභිතකනිභාසානි. තානි අභිභුය්‍ය ‘ජානාමි පසාමී’ති ඵවං සඤ්ඤාදී හොති ඉදං සත්තමං අභිභායතනං. (7)

අජ්ඣන්තං අරූපසඤ්ඤාදී ඵකො ඛණ්ඩා රූපානි පසසති ඔදනානි ඔදනවණණානි ඔදනනිදසසනානි ඔදනනිභාසානි. සෙය්‍යථාපි නාම ඔසධි නාරකා ඔදනවණණා ඔදනනිදසසනා ඔදනනිභාසා සෙය්‍යථාපි වා පන නං වත්ථං. බාරාණසෙය්‍යකං උභතොභාගවීමඨං ඔදනං ඔදනවණණං ඔදනනිදසසනං ඔදනනිභාසං, ඵවමෙව අජ්ඣන්තං අරූපසඤ්ඤාදී ඵකො ඛණ්ඩා රූපානි පසසති ඔදනානි ඔදනවණණානි ඔදනනිදසසනානි ඔදනනිභාසානි. තානි අභිභුය්‍ය ‘ජානාමි පසාමී’ති ඵවං සඤ්ඤාදී හොති. ඉදං අට්ඨමං අභිභායතනං.

ඉමානි ඛො අට්ඨ ආනන්ද අභිභායතනානි.

(අට්ඨ විමොක්ඛා)

72. අට්ඨ ඛො ඉමෙ ආනන්ද විමොක්ඛො. කතමෙ අට්ඨ?

රූපි රූපානි පසසති. අයං පඨමො විමොක්ඛො (1)

අජ්ඣන්තං අරූපසඤ්ඤාදී ඛණ්ඩා රූපානි පසසති. අයං දුතියො විමොක්ඛො. (2)

සුභතෙච අධිමුත්තො හොති. අයං තතියො විමොක්ඛො. (3)

සබ්බසො රූපසඤ්ඤානං සමතිකකමා පටිසසඤ්ඤානං අත්ථිගමා නානත්තසඤ්ඤානං අමනසිකාරා ‘අනන්තො ආකාසො’ති ආකාසානඤ්ඤායතනං උපසම්පජ්ජ විහරති. අයං චතුසො විමොක්ඛො. (4)

සබ්බසො ආකාසානඤ්ඤායතනං සමතිකකමෙ ‘අනන්තං විඤ්ඤාණනී’ විඤ්ඤාණඤ්ඤායතනං උපසම්පජ්ජ විහරති. අයං පඤ්චමො විමොක්ඛො. (5)

එකෙක් අධ්‍යාත්මරූපයෙහි රූපසංඥා නැත්තේ රතු වූ රත්වන් වූ රත්වන් දැකුම් ඇති රත්පැහැති බාහිර රූපයන් දකී. රතු වූ රත්වන් වූ රත්වන් දැකුම් ඇති රත්පැහැ වූ බඳුවද මලෙක් යම්සේ වේ ද, දෙපසැ මට සිලිටි වූ රතු වූ රත්වන් වූ රත්වන් දැකුම් ඇති රත්පැහැ වූ කසිවතෙක් හෝ යම්සේ වේද, එසේම එකෙක් අධ්‍යාත්ම රූපයෙහි රූපසංඥා නැත්තේ, රතු වූ රත්වන් වූ රත්වන් දැකුම් ඇති, රත්පැහැ වූ බාහිර රූපයන් දකී. ඔවුන් මැඩ 'දනිමි සි දකිමි' යි මෙසේ සංඥා ඇත්තේ වෙයි. මේ සත්වන අභිභායතනය යි. (7)

එකෙක් අධ්‍යාත්මරූපයෙහි රූපසංඥා නැත්තේ, සුදු වූ සුදුවන් වූ සුදුවන් දැකුම් ඇති සුදුපැහැ වූ බාහිර රූපාලම්බනයන් දකී. සුදු වූ සුදුවන් දැකුම් ඇති සුදු පැහැ වූ ඔසයි තාරකාව යම් සේ ද, දෙපසැ මට සිලිටි වූ සුදු වූ සුදුවන් වූ සුදුවන් දැකුම් ඇති සුදුපැහැති කසිවතෙක් හෝ යම් සේ වේ ද, එසේ ම සුදු වූ සුදුවන් වූ සුදුදැකුම් ඇති සුදුපැහැ වූ බාහිර කසිණ රූපයන් දකී. ඔවුන් මැඩ 'දනිමි සි දකිමි' යි මෙසේ සංඥා ඇත්තේ වෙයි. මේ අටවැනි අභිභායතනය යි. (8)

අනදයෙනි, මොහු අටදෙන අභිභායතනයෝ ය.

[විමොක්ෂ අට]

72. අනදයෙනි, මේ විමොක්ෂයෝ අට දෙනෙකි. කවර අට දෙනෙක් ද යත්:

රූපධ්‍යාන ඇත්තේ නිලකසිණාදි රූපයන් ධ්‍යාන ඇසින් දකී. මේ පලමුවන විමොක්ෂය යි. (1)

අධ්‍යාත්මයෙහි රූපසංඥා නැත්තේ බාහිර රූප දකී. මේ දෙවෙනි විමොක්ෂය යි. (2)

පිරිසිදු වූ කසිණ අරමුණු දහන් ඇසින් දක්නේ, 'ඉහ ම යැ' යි එහි ඇලුණේ වෙයි. මේ තෙවෙනි විමොක්ෂය යි. (3)

සර්වප්‍රකාරයෙන් රූපසංඥාවන් ඉක්මිමෙන් ප්‍රතිසංඥාවන් පහ වැ යැමෙන් නානාත්වසංඥාවන් නො මෙනෙහි කිරීමෙන් 'අහස අනන්ත ය'යි ආකාසානඤ්චායතන ධ්‍යානයට පැමිණ වෙසෙයි. මේ සිවුවන විමොක්ෂය යි. (4)

සර්වප්‍රකාරයෙන් ආකාසානඤ්චායතනය ඉක්මැ 'වි ඤානය අනන්ත යැ යි විඤ්ඤාණඤ්චායතන ධ්‍යානයට පැමිණ වෙසෙයි. මේ පස්වන විමොක්ෂය යි. (5)

සබ්බසො විඤ්ඤාණඤ්ඤායතනං සමතිකකමම 'නස්සි කිඤ්චි'ති ආකිඤ්ඤාඤ්ඤායතනං උපසම්පජ්ජ විහරති. අයං ඡට්ඨො විමොකෙධා. (6)

සබ්බසො ආකිඤ්ඤාඤ්ඤායතනං සමතිකකමම නෙවසඤ්ඤානාසඤ්ඤායතනං උපසම්පජ්ජ විහරති. අයං සත්තමො විමොකෙධා. (7)

සබ්බසො නෙවසඤ්ඤානාසඤ්ඤායතනං සමතිකකමම සඤ්ඤාවදුසිතනීරොධං උපසම්පජ්ජ විහරති. අයං අවසීමො විමොකෙධා. (8)

ඉමෙ ඛො ආනන්ද අවස්ථි විමොකධා.

[මාරායාවනා]

73. එකමීදුහං ආනන්ද සමයං උරුච්චෙලායං විහරාමි නජ්ජා නෙරඤ්ජරාය තීරෙ අජපාලනිග්‍රොධමුදෙල පඨමාභිසමඛුද්ධො. අථ ඛො ආනන්ද මාරො පාපිමා යෙනාහං තෙනුපසඛකමි. උපසංඝමිත්ථා එකමන්තං අවස්ථාසි. එකමන්තං ධීනො ඛො ආනන්ද මාරො පාපිමා මං එතදවොච: පරිනිබ්බාතු'දුනි භනෙත භගවා, පරිනිබ්බාතු සුභතො. පරිනිබ්බානකාලො'දුනි භනෙත භගවතො'ති.

එවං චූඤ්ඤා'හං ආනන්ද මාරං පාපිමන්තං. එතදවොච: "න තාවාහං පාපිම පරිනිබ්බාසිසාමි යාව මෙ භික්ඛු න සාවකා භවිසානති වියතො විනිතා විසාරදු බහුසසුතා ධම්මධරා ධම්මානුධම්මපටිපන්නා සාමිච්චපටිපන්නා අනුධම්මචාරිනො, සකං ආචරියකං උග්ගහෙත්ථා ආචික්ඛිසානති දෙසෙසානති පඤ්ඤාපෙසානති¹ පඨමපෙසානති විචරිසානති විභජිසානති උත්තානිකරිසානති,² උප්පන්නං පරප්පවාදං සහධම්මෙන සුනිගගහිතං³ නිග්ගහෙත්ථා සප්පාටිභාරියං ධම්මං දෙසෙසානති.

න තාවාහං පාපිම පරිනිබ්බාසිසාමි. යාව මෙ භික්ඛුනියො න සාවකා භවිසානති වියතො විනිතා විසාරදු බහුසසුතා ධම්මධරා ධම්මානුධම්මපටිපන්නා සාමිච්චපටිපන්නා අනුධම්මචාරිනියො, සකං ආචරියකං උග්ගහෙත්ථා ආචික්ඛිසානති දෙසෙසානති පඤ්ඤාපෙසානති පඨමපෙසානති විචරිසානති විභජිසානති උත්තානිකරිසානති, උප්පන්නං පරප්පවාදං සහධම්මෙන සුනිගගහිතං නිග්ගහෙත්ථා සප්පාටිභාරියං ධම්මං දෙසෙසානති.

1. පඤ්ඤාපෙසානති මජ්ඣං
2. උත්තානිකරිසානති, සි කස්ථි උත්තානිකරිසානති, PTS
3. සුනිගගහිතං, PTS

සර්වප්‍රකාරයෙන් විඤ්ඤාණඤ්ඤායතනය ඉක්මැ ‘කිසිත් නැතැ’ යි ආකිඤ්ඤාණඤ්ඤායතනයට පැමිණ වෙසෙයි. මේ සචන්ද්‍ර විමෝක්ෂය යි. (6)

සර්වප්‍රකාරයෙන් ආකිඤ්ඤාණඤ්ඤායතනය ඉක්මැ නෙවසඤ්ඤානාසඤ්ඤායතනයට පැමිණ වෙසෙයි. මේ සත්චන්ද්‍ර විමෝක්ෂය යි. (7)

සර්වප්‍රකාරයෙන් නෙවසඤ්ඤානාසඤ්ඤායතනය ඉක්මැ සංඤ්ඤා-වෙදයිත නිරොධයට පැමිණ වෙසෙයි. මේ අචන්ද්‍ර විමෝක්ෂය යි. (8)

අනදයෙනි, මොහු අප්චන්ද්‍ර විමෝක්ෂයෝ ය.

[මාර ආයාචනය]

73. අනදයෙනි, එක් කලෙක මම බුදු වැ පළමු කොට ම උරුවෙල් දනව්වෙහි නිල්දලා නි තෙර අප්පල් නුගරුක්මුලැ වෙසෙමි. අනදයෙනි, එ කලැ පවිටු මරු මා වෙත එළැඹියේ ය. එළැඹ එකත්පස් වැ සිටියේ ය. අනදයෙනි, එකත්පස් වැ සිටියාමු ම මර තෙම “චන්ද්‍ර, හඟවත්හු දැන් පිරිනිවෙත් වා, සුගත්හු පිරිනිවෙත් වා දැන් හඟවත්නට පිරිනිවෙත්නට කල් ය” යි මෙ බස් කී ය.

අනදයෙනි, මෙසේ කියන ලද මම පවිටු මරහට මෙය කීමි. “පවිට, මා සමු මහණහු යම්තාක් කල් වාක්ත ද විනිත ද විසාරද ද බහුග්‍රැහ ද ධර්මධර ද ධර්මානුධර්මප්‍රතිපන්න ද සමාක්ප්‍රතිපන්න ද අනුධර්මවාරි ද නො වන්නාහු නම්, ස්වකීය ආවායඨිවාදය ඉගෙන නො කියන්නාහු නම්, නො දෙසන්නාහු නම්, නො පණවන්නාහු නම්, නො පිහිටුවන්නාහු නම්, විවෘත නො කරන්නාහු නම්, බෙද නො දක්වන්නාහු නම්, ප්‍රකට නො කරන්නාහු නම්, පහළ වූ පරප්‍රවාදය කරුණු සහිත ව මොනොවට නිගහා නොයඨාණික කොට දහම් නො දෙසන්නාහු නම්, ඒ තාක් නො පිරිනිවෙන්නෙමි.

මා සමු මෙහෙණහු යම්තාක් වාක්ත ද විනිත ද විසාරද ද බහුග්‍රැහ ද ධර්මධර ද ධර්මානුධර්මප්‍රතිපන්න ද සමාක්ප්‍රතිපන්න ද අනුධර්මවාරි ද නො වන්නාහු නම්, ස්ව ආවායඨිවාදය ඉගෙන නො කියන්නාහු නම්, නො දෙසන්නාහු නම්, නො පණවන්නාහු නම්, නො පිහිටුවන්නාහු නම්, විවෘත නො කරන්නාහු නම්, බෙද නො දක්වන්නාහු නම්, ප්‍රකට නො කරන්නාහු නම්, පහළ වූ පරප්‍රවාදය කරුණු දක්වා මොනොවට නිගහා නොයඨාණික කොට දහම් නො දෙසන්නාහු නම්, ඒ තාක් නො පිරි-නිවෙන්නෙමි.

න තාවාහං පාපිම පරිනිබ්බාසිසසාමි- යාව මෙ උපාසකා න සාවකා හවිසසන්ති වියනතා විනිතා විසාරද බහුසසුතා ධම්මෙධරා ධම්මොත්තධම්මපටි- පනතා සාමිච්චපටිපනතා අනුධම්මචාරිනො, සකං ආචරියකං උග්ගහෙඤා ආචිකඛිසසන්ති දෙසෙසසන්ති පඤ්ඤපෙසසන්ති පට්ඨපෙසසන්ති විචරිසසන්ති විහජිසසන්ති උත්තානිකරිසසන්ති, උප්පනතං පරප්පවාදං සහධම්මෙන සුභිග්ගහිතං තිග්ගහෙඤා සප්පාටිහාරියං ධම්මං දෙසෙසසන්ති.

න තාවාහං පාපිම පරිනිබ්බාසිසසාමි- යාව මෙ උපාසිකා න සාවිකා හවිසසන්ති වියනතා විනිතා විසාරද බහුසසුතා ධම්මෙධරා ධම්මොත්ත- ධම්මපටිපනතා සාමිච්චපටිපනතා අනුධම්මචාරිනියො, සකං ආචරියකං උග්ගහෙඤා ආචිකඛිසසන්ති දෙසෙසසන්ති පඤ්ඤපෙසසන්ති පට්ඨපෙ- සසන්ති විචරිසසන්ති විහජිසසන්ති උත්තානිකරිසසන්ති, උප්පනතං පරප්පවාදං සහධම්මෙන සුභිග්ගහිතං තිග්ගහෙඤා සප්පාටිහාරියං ධම්මං දෙසෙසසන්ති.

න තාවාහං පාපිම පරිනිබ්බාසිසසාමි- යාව මෙ ඉදං බ්‍රහ්මචරියං න ඉද්ධිකෙඤ්ච හවිසසති ඒතඤ්ච විජාරිකං බාහුජඤ්ඤං¹ පුටුභුතං යාව දෙවමනුසෙසි සුප්පකාසිතන්ති.'

74. ඉදනෙව බො ආනන්ද අජ්ජ වාපාලෙ² වෙනියෙ මාරො පාපිමා යෙනාහං තෙනුපසඛකමි. උපසඛකමිතා එකමනතං අට්ඨාසි. එකමනතං සීනො බො ආනන්ද මාරො පාපිමා ම. එතදවොච: “පරිනිබ්බාතු’ද්හි හනෙත හගවා, පරිනිබ්බාතු සුගතො. පරිනිබ්බානකාලො’ද්හි හනෙත හගවතො. භාසිතා බො පනොසා හනෙත හගවතා වාවා: න තාවාහං පාපිම පරිනිබ්බාසිසසාමි යාව මෙ හිකඛු න සාවකා හවිසසන්ති -පෙ- යාව මෙ හිකඛුනියො න සාවිකා හවිසසන්ති -පෙ- යාව මෙ උපාසකා න සාවකා හවිසසන්ති -පෙ- යාව මෙ උපාසිකා න සාවිකා හවිසසන්ති -පෙ- යාව මෙ ඉදං බ්‍රහ්මචරියං න ඉද්ධිකෙඤ්ච හවිසසති ඒතඤ්ච විජාරිකං බාහුජඤ්ඤං පුටුභුතං යාව දෙවමනුසෙසි සුප්පකාසිතන්ති.-

එත’හි බො පන හනෙත හගවතො බ්‍රහ්මචරියං ඉද්ධිකෙඤ්ච ඒතඤ්ච විජාරිකං බාහුජඤ්ඤං පුටුභුතං යාව දෙවමනුසෙසි සුප්පකාසිතං. පරිනිබ්බාතු’ද්හි හනෙත හගවා, පරිනිබ්බාතු සුගතො පරිනිබ්බාන- කාලො’ද්හි හනෙත හගවතො’ති.

1. බහුජඤ්ඤං, සා
2. පාවාලෙ, සා

මා සවු උච්ඡුහු යමිතාක් ව්‍යක්ත ද චිනිත ද විසාරද ද බහුශ්‍රැත ද ධර්මධර ද ධර්මානුධර්මප්‍රතිපන්න ද සමාස්ප්‍රතිපන්න ද අනුධර්මචාරී ද නො වන්නාහු නම්, ස්ව ආවායඝීවාදය ඉගෙන නො කියන්නාහු නම්, නො දෙසන්නාහු නම්, නො පණවන්නාහු නම්, නො පිහිටුවන්නාහු නම්, විවෘත නො කරන්නාහු නම්, බෙද නො දක්වන්නාහු නම්, ප්‍රකට නො කරන්නාහු නම්, පහළ වූ පරප්‍රවාදය කරුණු සහිත කොට මොනොවට නිගහා නොයඝීඝික කොට දහම් නො දෙසන්නාහු නම්, ඒ තාක් නො පිරිනිවෙන්නෙමි.

මා සවු උච්ඡුහු යමිතාක් ව්‍යක්ත ද චිනිත ද විසාරද ද බහුශ්‍රැත ද ධර්මධර ද ධර්මානුධර්මප්‍රතිපන්න ද සමාස්ප්‍රතිපන්න ද අනුධර්මචාරී ද නො වන්නාහු නම්, ස්ව ආවායඝීවාදය ඉගෙන නො කියන්නාහු නම්, නො දෙසන්නාහු නම්, නො පණවන්නාහු නම්, නො පිහිටුවන්නාහු නම්, විවෘත නො කරන්නාහු නම්, බෙද නො දක්වන්නාහු නම් ප්‍රකට නො කරන්නාහු නම්, පහළ වූ පරප්‍රවාදය කරුණු සහිත කොට මොනොවට නිගහා නොයඝීඝික කොට දහම් නො දෙසන්නාහු නම්, ඒ තාක් නො පිරිනිවෙන්නෙමි.

යමිතාක් මගේ මේ සසුන්බඹසර සමාද්ධි නො වන්නේ ද, ස්ඵීන නො වන්නේ ද, විස්තාරිත නො වන්නේ ද, බොහෝ දෙනා අතර පැතැරුණේත් පාටුභුතත් නො වන්නේ ද, යමිතාක් දෙවමිනිසුන් විසින් සුප්‍රකාශිතත් නො වන්නේ ද, ඒ තාක් නො පිරිනිවෙන්නෙමි' යි කිමි.

74. අනදයෙනි, දුනුදු අද වාපාල චෛත්‍යයෙහි මර තෙම මා කරා එළැඹියේ ය. එළැඹ එකත්පස් වැ සිටියේ ය. එකත්පස් ව සිටියේ ම 'වහන්ස, හගවත්හු දැන් පිරිනිවෙත් වා, සුගත්හු පිරිනිවෙත් වා. දැන් හගවත්තට පිරිනිවෙන්නට කල් ය. වහන්ස, භාග්‍යවතුන්වහන්සේ විසින් "පට්ට, යමිතාක් මා සවු මහණහු . . . මෙහණහු . . . උච්ඡුහු . . . උච්ඡුහු ව්‍යක්ත ද චිනිත ද . . . නෛර්යාණිකකොට දම් නො දෙසන්නාහු නම් ඒ තාක් නො පිරිනිවෙන්නෙමි. යමිතාක් මගේ මේ සසුන්බඹසර සමාද්ධි නො වන්නේ ද, ස්ඵීන නො වන්නේ ද, විස්තාරිත නො වන්නේ ද, බොහෝ දෙනා අතර පැතැරුණේත් පාටුභුතත් නො වන්නේ ද, යමි තාක් දෙවමිනිසුන් විසින් සුප්‍රකාශිතත් නොවන්නේද, ඒ තාක් නො පිරිනිවෙන්නෙමි'යි මේ වචන භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් වදරන ලද්දේ ය.

වහන්ස, දැන් වනාහි භාග්‍යවතුන් වහන්සේගේ සසුන් බඹසර සමාද්ධි ද ස්ඵීන ද විස්තාරිත ද බාහුඡන්‍යා ද පාටුභුත ද දෙවමිනිසුන් විසින් සුප්‍රකාශිත ද වේ. වහන්ස, දැන් හගවත්හු පිරිනිවෙත් වා, සුගත්හු පිරිනිවෙත් වා. වහන්ස, දැන් හගවත්තට පිරිනිවෙන්නට කල්වේ යැ'යි කිය.

එවං චුතෙන අහං ආනන්ද මාරං පාපිමන්තං එතදවොචං: “අප්පොසසුකෙකා කං පාපිම භොහී. න චිරං තථාගතස්ස පරිනිබ්බානං භවිස්සති. ඉතො තිණ්ණං මාසානං අච්චයෙන තථාගතො පරිනිබ්බා-
යිස්සති”ති. ඉදන්තෙව ඛො ආනන්ද අජජ වාපාලෙ චෙතියෙ තථාගතෙන සතෙන සමපජානෙන ආයුසඛ්ඛාරො ඔස්සවෙයා”ති.

[ආනන්දයාවනා]

75. එවං චුතෙන ආයස්මා ආනන්දෙ භගවන්තං එතදවොච: “තිට්ඨතු භතෙන භගවා කප්පං, තිට්ඨතු සුගතො කප්පං, බහුජනහීනය බහුජනසුඛාය ලොකානුකම්පාය අක්ඛාය හීනය සුඛාය දෙව-
මනුස්සාන”න්ති.

අලං ආනන්ද, මා තථාගතං යාවී. අකාලො’ද්ඛි ආනන්ද තථාගතං යාවනායා’ති.

දුතියමපී ඛො ආයස්මා ආනන්දෙ -පෙ- තතියමපී ඛො ආයස්මා ආනන්දෙ භගවන්තං එතදවොච: “තිට්ඨතු භතෙන භගවා කප්පං, තිට්ඨතු සුගතො කප්පං, බහුජනහීනය බහුජනසුඛාය ලොකානුකම්පාය අක්ඛාය හීනය සුඛාය දෙවමනුස්සාන”න්ති.

සද්දහසී කං ආනන්ද තථාගතස්ස ඛොධි’න්ති? “එවමහතෙන”. අථ කිඤ්චරහී කං ආනන්ද තථාගතං යාවතතියකං අහීනිපපීලෙසී? තී.

සමමුඛා මෙතං භතෙන භගවතො සුතං සමමුඛා පටිග්ගහීතං: “යස්ස කස්සචී ආනන්ද වත්තාරො ඉද්ධිපාදු භාවිතා බහුලීකතා යානීකතා වජ්ඣකතා අනුච්ඡීතා පරිචිතා සුසමාරද්ධා, සො ආකඛ්ඛමානො කප්පං වා තිට්ඨෙය්‍යා කප්පාවසෙසං වා. තථාගතස්ස ඛො ආනන්ද වත්තාරො ඉද්ධිපාදු භාවිතා බහුලීකතා යානීකතා වජ්ඣකතා අනුච්ඡීතා පරිචිතා සුසමාරද්ධා. සො ආකඛ්ඛමානො ආනන්ද තථාගතො කප්පං වා තිට්ඨෙය්‍යා කප්පාවසෙසං වා”ති.

සද්දහසී කං ආනන්ද? තී. “එවමහතෙන”.

අනදයෙනි, මෙසේ කී කල්හි මම “පට්ඨං, තෝ මන්දෙන්සාහ වච. නොබෝ කල්හි තථාගතයන්ගේ පිරිනිවන වන්නේ ය. මෙයින් තුන් මසක් ඇවෑමෙන් තථාගතයෝ පිරිනිවෙන්නාහ යි කිමි. අනදයෙනි, අද මේ දැන් වාපාල වෛත්‍යයෙහි දී තථාගතයන් සිහි ඇතියවුන් නුවණින් දන්නවුන් විසින් ආයුසංස්කාරය හරන ලද්දේ යැ යි වදාළහ.

(ආනන්ද-ආයාචනය)

75. මෙසේ වදාළ කලැ අනද තෙරණුවෝ ‘වහන්ස, භාග්‍යවතුන් වහන්සේ බොහෝ දෙනාට හිත පිණිස, බොහෝ දෙනාට සුව පිණිස, ලොවට අනුකම්පා පිණිස, දෙවිමිනිස්නට අර්ථ පිණිස, හිත පිණිස, සුව පිණිස කපක් වැඩ සිටුනා සේක් වා, සුගතයන් වහන්සේ කපක් වැඩ සිටුනා සේක් ව’ යි කිහ.

“අනදයෙනි, කම් නැත, තථාගතයන් නො යදින්න, අනදයෙනි, තථාගතයන් යදනට දැන් කල් නො වෙ” යි වදාළහ.

දෙවනු ද...තෙවනු ද අනද තෙරණුවෝ “වහන්ස, බොහෝ දෙනාට හිත පිණිස, බොහෝ දෙනාට සුව පිණිස, ලොවට අනුකම්පා පිණිස, දෙවි මිනිස්නට අර්ථ පිණිස හිත පිණිස සුව පිණිස ... කපක් වැඩ සිටුනා සේක් ව” යි කිහ.

පට්ඨං හඟවත්හු “අනදයෙනි, තථාගතයන්ගේ බොධිය හදහවු දැයි” අසා වදාළහ. “එසේය, වහන්සැ” යි අනද තෙරණුවෝ කිහ. “එසේ නම් අනදයෙනි, තෙපි කවර හෙයින් තෙවෙනි වර තෙක් තථාගතයන් පෙළවු ද?” යි අසා වදාළහ.

වහන්ස, “අනදයෙනි යමක්හු විසින් සතර සාද්ධිපාදයෝ වඩන ලද්දහ, යානයක් බඳු කරන ලද්දහ, වාස්තුවක් බඳු කරන ලද්දහ, පිළිපදනා ලද්දහ, පුරුදු කරන ලද්දහ, මොනොවට පුරන ලද්දහු නම්, හේ කැමැත්තේ කපක් හෝ කපකට වැඩිතරම් හෝ සිටිය හැකි වන්නේ ය. අනදයෙනි, තථාගතයන් විසින් වනාහි සතර සාද්ධිපාදයෝ භාවිත හ, බහුලිකෘත හ, යානිකෘත හ, වාස්තුකෘත හ, අනුෂ්ඨිත හ, පරිචිත හ, සුසමාරබ්ධ හ. අනදයෙනි, ඒ තථාගතයෝ කැමැත්තෝ කපක් හෝ කපකට වැඩිතරම් කලක් හෝ සිටිය හැකි වන්නාහ” යන මේ වචනය භාග්‍යවතුන් වහන්සේ හමුයෙන් මා විසින් අසනු ලදී, භාග්‍යවතුන් වහන්සේ හමුයෙහි මා විසින් පිළිගන්නා ලදී” යි අනද තෙරණුවෝ කිහ.

“අනදයෙනි, තෙපි මෙය හදහවු ද?” යි බුදුරජුහු අසා වදාළහ. ‘එසේ ය, වහන්සැ’ යි අනද තෙරණුවෝ පිළිවදන් දුන්හ.

තසමානිභානාදු තුය්‍යෙවෙනං දුක්ඛං, තුය්‍යෙවෙනං අපරද්ධං, යං ඤං තථාගතෙන ඵලං ඔළාරිකෙ නිමිතෙන කඨිරමානො,¹ ඔළාරිකෙ ඔභාසෙ කඨිරමානො නාසකඨි පටිච්ඡක්ඛිතුං. න තථාගතං යාවි 'නිට්ඨතු භතෙන භගවා කප්පා, නිට්ඨතු සුගතො කප්පං බහුජනභිතාය බහුජනසුඛාය ලොකානුකම්පාය අඤාය භිතාය සුඛාය දෙවමනුසසාන'නති. සචෙ ඤං ආනාදු තථාගතං යාවෙය්‍යාසී, දොච තෙ වාචා තථාගතො පටිකඨිපෙය්‍ය, අථ තතියකං අඨිවාසෙය්‍ය. තසමානිභානාදු තුය්‍යෙවෙනං දුක්ඛං, තුය්‍යෙවෙනං අපරද්ධං.

76. එකමීදුහං ආනාදු සමයං රාජගහෙ විහරාමී ගිජ්ඣකුටෙ පබ්බතෙ. තත්‍ර පී ඛො තාහං ආනාදු ආමනෙතසී: රමණීයං ආනාදු රාජගහං රමණීයො ගිජ්ඣකුටො පබ්බතො. යස්ස කසසවි ආනාදු චත්තාරො ඉද්ධිපාදු භාවිතා බහුලිකතා යානිකතා චජ්ඣකතා අනුලසීතා පරිචිතා සුසමාරද්ධා, සො ආකඝ්ඛමානො කප්පා වා නිට්ඨෙය්‍යා කප්පාවසෙසං වා. තථාගතස්ස ඛො ආනාදු චත්තාරො ඉද්ධිපාදු භාවිතා බහුලිකතා යානිකතා චජ්ඣකතා අනුලසීතා පරිචිතා සුසමාරද්ධා. සො ආකඝ්ඛමානො ආනාදු තථාගතො කප්පං වා නිට්ඨෙය්‍යා කප්පාවසෙසං වා'ති. ඵලමුච්චි ඛො ඤං ආනාදු තථාගතෙන ඔළාරිකෙ නිමිතෙන කඨිරමානො ඔළාරිකෙ ඔභාසෙ කඨිරමානො නාසකඨි පටිච්ඡක්ඛිතුං. න තථාගතං යාවි: 'නිට්ඨතු භතෙන භගවා කප්පං නිට්ඨතු සුගතො කප්පං බහුජනභිතාය, බහුජනසුඛාය ලොකානුකම්පාය අඤාය භිතාය සුඛාය දෙවමනුසසාන'නති. සචෙ ඤං ආනාදු තථාගතං යාවෙය්‍යාසී, දොච තෙ වාචා තථාගතො පටිකඨිපෙය්‍ය, අථ තතියකං අඨිවාසෙය්‍ය. තසමානිභානාදු තුය්‍යෙවෙනං දුක්ඛං, තුය්‍යෙවෙනං අපරද්ධං.

එකමීදුහං ආනාදු සමයං තඤ්ච රාජගහෙ විහරාමී ගොතම- නිග්‍රොධෙ -පෙ- තඤ්ච රාජගහෙ විහරාමී වොරපපානෙ -පෙ- තඤ්ච රාජගහෙ විහරාමී වෙහාරපසෙස සත්තපණ්ණිගුහායං -පෙ- තඤ්ච රාජගහෙ විහරාමී ඉසිගිලිපසෙස කාලසිලායං -පෙ- තඤ්ච රාජගහෙ විහරාමී සීතවනෙ සප්පසොණධිකපඛ්ඛාරො -පෙ- තඤ්ච රාජගහෙ විහරාමී තපොදුරාමෙ -පෙ- තඤ්ච රාජගහෙ විහරාමී වෙඵ්චනෙ කලාදුක නිවාපෙ -පෙ- තඤ්ච රාජගහෙ විහරාමී ජීවකඬවනෙ -පෙ- තඤ්ච රාජගහෙ විහරාමී මද්දකුච්ඡමී මීගදුයො. තත්‍රාපී³ ඛො තාහං ආනාදු ආමනෙතසී: රමණීයං ආනාදු රාජගහං, රමණීයො ගොතමනිග්‍රොධො -පෙ- රමණීයො වොරපපානො -පෙ- රමණීයො වෙහාරපසෙස සත්තපණ්ණිගුහා -පෙ- රමණීයො ඉසිගිලිපසෙස කාලසිලා -පෙ- රමණීයො සීතවනෙ සප්පසොණධිකපඛ්ඛාරො -පෙ- රමණීයො තපොදුරාමො -පෙ- රමණීයො වෙඵ්චනෙ කලාදුක නිවාපො -පෙ- රමණීයං ජීවකඬවනං -පෙ- රමණීයො මද්දකුච්ඡමී මීගදුයො. යස්ස කසසවි ආනාදු චත්තාරො ඉද්ධිපාදු භාවිතා බහුලිකතා යානිකතා චජ්ඣකතා අනුලසීතා පරිචිතා සුසමාරද්ධා, සො ආකඝ්ඛමානො කප්පං වා නිට්ඨෙය්‍යා කප්පාවසෙසං වා. තථාගතස්ස ඛො ආනාදු චත්තාරො ඉද්ධිපාදු භාවිතා බහුලිකතා යානිකතා චජ්ඣකතා අනුලසීතා පරිචිතා සුසමාරද්ධා. සො ආකඝ්ඛමානො කප්පං වා නිට්ඨෙය්‍යා කප්පාවසෙසං වා'ති.

1. කරියමානෙ, සිමු 2. නිග්‍රොධාරාමෙ, PTS 3. තත්‍ර, PTS.

“අනදයෙනි, එබැවින් මෙහි තෙපි තථාගතයන් විසින් මෙසේ ඖදුරික නිමිති කරනු ලබන කල්හි, ඖදුරිකාවහාසය කරනු ලබන කල්හි, යම් හෙයකින් එය පිළිවිදිනුවට නො හැකි වූහු ද, ‘වහන්ස, භාගාවත්හු බොහෝ දෙනාට හිත පිණිස, බොහෝ දෙනාට සුව පිණිස, ලොවට අනුකම්පා පිණිස, දෙවිමිනිස්නට අර්ථ පිණිස හිත පිණිස සුව පිණිස කපක් වැඩ සිටිත් වා, සුගත්හු කපක් වැඩ සිටිත් වා’ යි තථාගතයන් නො යැදුහු ද, එය තොපගේ ම දුෂ්කෘතය, තොපගේ ම වරද ය. අනදයෙනි, ඉදින් තෙපි තථාගතයන් යැදුහු නම්, තථාගතයෝ තොපගේ වචන දෙකක් පිළිකෙවිනාහ. වැලි තෙවැන්න ඉවසන්නාහ. එහෙයින් අනදයෙනි, මෙහි මෙය තොපගේ ම දුෂ්කෘතය, තොපගේ ම වරද ය.

76. අනදයෙනි, එක් සමයෙක මම් රජගහ නුවර ගිජුකුළු පව්වෙහි වෙසෙමි. එහි දී ද මම් තොප බණවා “අනදයෙනි, රජගහ පුර සිත්කල ය. ගිජුකුළු පව්ව සිත්කළ ය. අනදයෙනි, යම් කිසිවක්හු විසින් සතර සාද්ධි-පාද භාවිත බහුලිකෘත යානිකෘත වාස්තුකෘත අනුෂ්ඨිත පරිචිත සුසමාරබ්ධි නම්, හේ කැමැත්තේ කපක් හෝ කපට වැඩියක් කල් සිටිය හැකි වන්නේ යැ’ යි කිමි. අනදයෙනි, මෙසේත් තථාගතයන් විසින් ඖදුරික නිමිත්ත කරනු ලබන කල්හි, ඖදුරික අවහාසය කරනු ලබන කල්හි එය දනගන්නට නො හැකි වූහු. තථාගතයනට “වහන්ස, බොහෝ දෙනාට හිත පිණිස, බොහෝ දෙනාට සුව පිණිස, ලොවට අනුකම්පා පිණිස, දෙවිමිනිස්නට අර්ථ පිණිස හිත පිණිස සුව පිණිස හඟවත්හු කපක් වැඩසිටිත් වා, සුගත්හු කපක් වැඩ සිටිත් වා’ යි යාවන නො කළහු ය. අනදයෙනි, ඉදින් තෙපි තථාගතයන් යැදුහු නම්, තථාගතයෝ තොප වචනදෙකක් ම පිළිකෙවිනාහ, වැලි තෙවැන්න ඉවසන්නාහ. අනදයෙනි, එබැවින් මෙහි තොපගේ ම දුෂ්කෘත ය, තොපගේ ම වරද ය.

අනදයෙනි, එක් සමයෙකහි මම් ඒ රජගහ නුවර ම ගෞතම න්‍යශ්‍රො-ධය මූලැ වෙසෙමි ... ඒ රජගහ නුවර ම වොරප්‍රපාතයෙහි වෙසෙමි...ඒ රජගහ නුවර ම චෛහාර පර්වතපාර්ශ්වයෙහි සප්තපර්ණිගුහායෙහි වෙසෙමි - ඒ රජගහ නුවර ම සෘෂිගිරිපාර්ශ්වයෙහි කාලශීලායෙහි වෙසෙමි ... ඒ රජගහ නුවර ම ශීතවනයෙහි සප්තසොණ්ඩික පබ්බාරයෙහි වෙසෙමි ... ඒ රජගහ නුවර ම තපොදුරාමයෙහි වෙසෙමි.... ඒ රජගහ නුවරෙහි කලඤ්ඤ නිවාප නම් වූ වෙළඳවනයෙහි වෙසෙමි...ඒ රජගහ නුවරෙහි ම මද්දකුච්ඡි මුච්චැවුහි වෙසෙමි. අනදයෙනි, එහි දී ද තොප බණවා ‘අනදයෙනි, රජගහ පුර සිත්කල ය, අනදයෙනි, ගෞතම න්‍යශ්‍රොධය සිත්කල ය, ... වොරප්‍රපාතය සිත්කල ය ... චෛහාරපාර්ශ්වයෙහි සප්තපර්ණිගුහාව සිත්කල ය ... සෘෂිගිරිපාර්ශ්වයෙහි කාලශීලාව සිත්කල ය. ... ශීතවන-යෙහි සප්තසොණ්ඩිකපබ්බාරය සිත්කල ය. ... තපොදුරාමය සිත්කල ය ... කලඤ්ඤනිවාප නම් වූ වෙළඳවනය සිත්කල ය ... මද්දකුච්ඡි මුච්චවනය සිත්කල ය. අනදයෙනි, යම් කිසිවක්හු විසින් සතර සාද්ධිපාද භාවිත ද බහුලිකෘත ද යානිකෘත ද වාස්තුකෘත ද, අනුෂ්ඨිත ද පරිචිත ද සුසමාරබ්ධි ද හේ කැමැත්තේ කපක් හෝ කපකට වැඩියක් කල් හෝ සිටිය හැකි වන්නේ යැ’ යි කිමි.

එවමපි ඛො ආනන්ද තථාගතෙන, ඔළාරිකෙ නිමිතෙක කසිරමානෙ -පෙ- නාසකඛි පටිච්ඡක්ඛිතුං. න තථාගතං යාවි 'නිට්ඨතු භගවා කප්පං, නිට්ඨතු සුගතො කප්පං බහුජනහිතාය බහුජනසුඛාය ලොකානුකම්පාය අන්ධාය හිතාය සුඛාය දෙවමනුස්සානන්ති' සවෙඤ්ඤං ආනන්ද තථාගතං යාවෙය්‍යාසී, දෙව තෙ වාචා තථාගතො පටිකඛිපෙය්‍යා, අථ තනියකං අධිවාසෙය්‍යා. තස්මාතිහානන්ද තුයෙහවෙතං දුක්කටං, තුයෙහවෙතං අපරඤ්ඤං.

77. එකමීදහං ආනන්ද සමයං ඉධෙව වෙසාලියං විහරාමී උදෙන-වෙතියෙ. තත්‍රපි ඛො තාහං ආනන්ද ආමනෙතස්සි: රමණීයා ආනන්ද වෙසාලී, රමණීයං උදෙනං වෙතියං. යස්ස කස්සචි ආනන්ද වන්තාරො ඉඤ්චපාද භාවිතා -පෙ- සුසමාරඤ්ඤා, සො ආකඛිමානො කප්පං වා තිට්ඨෙය්‍යා කප්පාවසෙසං වා තථාගතස්ස ඛො ආනන්ද වන්තාරො ඉඤ්චපාද භාවිතා -පෙ- සුසමාරඤ්ඤා. සො ආකඛිමානො ආනන්ද තථාගතො කප්පං වා තිට්ඨෙය්‍යා කප්පාවසෙසං වා'ති. එවමපි ඛො ඤ්ඤං ආනන්ද තථාගතෙන ඔළාරිකෙ නිමිතෙක කසිරමානෙ -පෙ- නාසකඛි පටිච්ඡක්ඛිතුං -පෙ- තස්මාතිහානන්ද තුයෙහවෙතං දුක්කටං, තුයෙහවෙතං අපරඤ්ඤං.

එකමීදහං ආනන්ද සමයං ඉධෙව වෙසාලියං විහරාමී ගොතමකෙ වෙතියෙ. -පෙ- ඉධෙව වෙසාලියං විහරාමී සන්තමෙඛ වෙතියෙ. -පෙ- ඉධෙව වෙසාලියං විහරාමී බහුසුතෙක වෙතියෙ. -පෙ- ඉධෙව වෙසාලියං විහරාමී සාරන්දෙ වෙතියෙ -පෙ- ඉදනෙව ඛො තාහං ආනන්ද අජ්ජ වාපාලෙ වෙතියෙ ආමනෙතස්සි: රමණීයා ආනන්ද වෙසාලී, රමණීයං වාපාලං වෙතියං. යස්ස කස්සචි ආනන්ද වන්තාරො ඉඤ්චපාද භාවිතා බහුලීකතා යානීකතා වක්ඛුකතා අනුට්ඨිතා පරිච්චිතා සුසමාරඤ්ඤා, සො ආකඛිමානො කප්පං වා තිට්ඨෙය්‍යා කප්පාවසෙසං වා. තථාගතස්ස ඛො ආනන්ද වන්තාරො ඉඤ්චපාද භාවිතා බහුලීකතා යානීකතා වක්ඛුකතා පරිච්චිතා සුසමාරඤ්ඤා. සො ආකඛිමානො ආනන්ද තථාගතො කප්පං වා තිට්ඨෙය්‍යා කප්පාවසෙසං වා'ති. එවමපි ඛො ඤ්ඤං ආනන්ද තථාගතෙන ඔළාරිකෙ නිමිතෙක කසිරමානෙ, ඔළාරිකෙ ඔභාසෙ කසිරමානෙ නාසකඛි පටිච්ඡක්ඛිතුං. න තථාගතං යාවි; නිට්ඨතු භගවා කප්පං, නිට්ඨතු සුගතො කප්පං බහුජනහිතාය බහුජනසුඛාය ලොකානුකම්පාය අන්ධාය හිතාය සුඛාය දෙවමනුස්සානන්ති. සවෙ ඤ්ඤං ආනන්ද තථාගතං යාවෙය්‍යාසී, දෙව තෙ වාචා තථාගතො පටිකඛිපෙය්‍යා, අථ තනියකං අධිවාසෙය්‍යා තස්මාතිහානන්ද තුයෙහවෙතං දුක්කටං, තුයෙහවෙතං අපරඤ්ඤං.

අනදයෙනි, මෙසේත් තපාගතයන් විසින් ඖදරික නිමිත්ත කරනු ලබන කල්හි ... එය දූනගන්නට නො හැකි වූහ. ‘භගවත්හු බොහෝ දෙනාට හිත පිණිස, බොහෝ දෙනාට සුව පිණිස, ලොවට අනුකම්පා පිණිස, දෙවිමිනිස්නට වැඩ පිණිස හිත පිණිස සුව පිණිස කපක් හෝ කපකට වැඩියක් වැඩ සිටිත් වා’ යි තපාගතයන් නො ම යැදූහ. අනදයෙනි, ඉදින් තෙපි තපාගතයන් යැදූහු නම්, තොපගේ වචන දෙකක් ම තපාගතයෝ පිළිකෙව්නාහ, වැලි තෙවැන්න ඉවසන්නාහ. එහෙයින් අනදයෙනි, මෙහි තොපගේ ම දුෂ්කෘතය වෙයි, තොප ගේ ම වරද වෙයි.

77. අනදයෙනි, එක් සමයෙක්හි මේ විසල්පුරෙහි ම උදෙන වෛත්‍යයෙහි වෙසෙමි. එහි දී ද අනදයෙනි, තොප බණවා ‘අනදයෙනි, විසල් පුර සිත්කලු ය, උදෙන වෛත්‍යය සිත්කලු ය. අනදයෙනි, යමක්හු විසින් සතර සාද්ධිපාද භාවිත ... සුසමාරබ්බි වී නම්, හේ කැමැත්තේ කපක් හෝ කපකට වැඩි කල් සිටිය හැකි වන්නේ ය. අනදයෙනි, තපාගතයන් විසින් වනාහි සතර සාද්ධිපාදයෝ භාවිත හ ... සුසමාරබ්බි හ. ඔබ කැමැත්තාහු කපක් හෝ එයට වැඩියක් කල් හෝ සිටියැ හැකි වන්නාහ’ යි කීම්. අනදයෙනි, මෙසේ තපාගතයන් විසින් ඖදරික නිමිත්ත කරනු ලබන කල්හි ... එය දූනගන්නට නො හැකි වූහ. එහෙයින් අනදයෙනි, මෙහි මේ තොපගේ ම දුෂ්කෘතය ය, මේ තොපගේ ම වරද ය.

අනදයෙනි, මම එක් සමයෙක මෙහි විසල්පුර ශෛතමක වෛත්‍යයෙහි වෙසෙමි ... මේ විසල්පුරෙහි ම සප්තාමුවෛත්‍යයෙහි වෙසෙමි ... මේ විසල්පුරයෙහි ම බහුපුත්‍රක වෛත්‍යයෙහි වෙසෙමි ... මේ විසල්පුරයෙහි ම සාරඤ්ඤ වෛත්‍යයෙහි වෙසෙමි ... අනදයෙනි, අද දැන් මේ වාපාල වෛත්‍යයෙහි දී තොප බණවා ‘අනදයෙනි, විසල්පුර සිත්කලු ය, වාපාලවෛත්‍යය සිත්කලු ය. අනදයෙනි, යම් කිසිවක්හු විසින් සතර සාද්ධිපාද භාවිත බහුලිකෘත යානිකෘත වාස්තුකෘත අනුෂ්ඨිත පරිචිත සුසමාරබ්බි නම්, හේ කැමැත්තේ කපක් හෝ කපකට වැඩියක් කල් සිටියැ හැකි වන්නේ ය. අනදයෙනි, තපාගතයන් විසින් සතර සාද්ධිපාද භාවිත ය, බහුලිකෘත ය, යානිකෘත ය, වාස්තුකෘත ය, අනුෂ්ඨිත ය, පරිචිත ය, සුසමාරබ්බි ය. අනදයෙනි, ඒ තපාගතයෝ කැමැත්තාහු නම් කපක් හෝ එයට වැඩියක් කල් සිටිය හැකි වන්නාහ’ යි කීම්. අනදයෙනි, මෙසේත් තපාගතයන් විසින් ඖදරික නිමිත්තය කරනු ලබන කල්හි, ඖදරිකාවහාසය කරනු ලබන කල්හි, එය දූනගන්නට නො හැකි වූහ. ‘බොහෝ දෙනාට හිත පිණිස බොහෝ දෙනාට සුව පිණිස, ලොවට අනුග්‍රහ පිණිස, දෙවිමිනිස්නට වැඩ පිණිස, හිත පිණිස, සුව පිණිස, භගවත්හු කපක් වැඩසිටිත් වා, සුගත්හු කපක් වැඩසිටිත් ව’ යි තපාගතයන් නො යැදූහු. අනදයෙනි, ඉදින් තෙපි යැදූහු නම්, තපාගතයෝ තොප කී බස දෙවරක් ම පිළිකෙව්නාහ. තෙවෙනි වර ඉවසන්නාහ. එහෙයින් අනදයෙනි, මෙහි මේ තොපගේ ම දුෂ්කෘතය වෙයි, තොපගේ ම වරද වෙයි.

78. නනිතො ආනන්ද මයා පටිගච්චෙව අකඛාතං: සබ්බෙහෙව පියෙහි මනාපෙහි නානාභාවො විනාභාවො අඤ්ඤථාභාවො. තං කුතෙස්ස ආනන්ද ලබ්භා යං තං ජාතං භූතං සඛිතං පලොකධම්මං. තං චත මා පලුප්පිති. නෙතං ධානං විජ්ජති. යං ඛො පනෙතං ආනන්ද තථාගතෙන චක්ඛං චන්තං මුක්ඛං පභීණං පටිනිසුධං, ඔසුසට්ඨො ආයුසඛිතාරො, එකංසෙන වාචා තථාගතෙන භාසිතා ‘න චිරං තථාගත්ඤ්ඤ පරිනිබ්බානං භවිස්සති, ඉතො තිණණං මාසානං අච්චයෙන තථාගතො පරිනිබ්බාසී සසති’ති. තඤ්ඤො¹ තථාගතො ජීවිතභෙතු පුන පච්චාවට්ඨිස්සති’ති නෙතං ධානං විජ්ජති.

79. ආයාමානන්ද යෙන මහාවනං කුටාගාරසාලා තෙනුපසඬක- මිසුසාමා’ති. ‘එවං භනෙත’ති ඛො ආයසමා ආනන්දෙ භගවතො පච්චසෙසාසී අථ ඛො භගවා ආයසමතා ආනන්දෙන සද්ධීං යෙන මහාවනං කුටාගාරසාලා තෙනුපසඬකමි. උපසඬකමිතො ආයසමනං ආනන්දං ආමනෙතසි; ගච්ඡ තං ආනන්ද, යාවනිකා භික්ඛු වෙසාලිං උපනිසුයාය විහරන්ති, තෙ සබ්බෙ උපට්ඨානසාලායං සන්තිපාතෙහි’ති. ‘එවං භනෙත’ ති ඛො ආයසමා ආනන්දෙ භගවතො පටිසුජ්ඣා, යාවනිකා භික්ඛු වෙසා- ලිං උපනිසුයාය විහරන්ති, තෙ සබ්බෙ උපට්ඨානසාලායං සන්තිපාතෙතො යෙන භගවා තෙනුපසඬකමි. උපසඬකමිතො භගවනං අභිවාදෙතො එකමනං අට්ඨාසී. එකමනං ධීතො ඛො ආයසමා ආනන්දෙ භගවනං එතදචොච: ‘සන්තිපාතිතො භනෙත භික්ඛුසඬෙසා, යසුද්ධි භනෙත භගවා කාලං මඤ්ඤති’ති.

[බ්‍රහ්මචරියවිරට්ඨිතික-ධම්මදෙසනා]

80. අථ ඛො භගවා යෙන උපට්ඨානාසලා තෙනුපසඬකමි. උපසඬකමිතො පඤ්ඤතෙත ආසනෙ නිසීදි. නිසජ්ජ ඛො භගවා භික්ඛු ආමනෙතසි: ‘තසමාතිභ භික්ඛවෙ යෙ තෙ² මයා ධම්මා අභිඤ්ඤ දෙසිතා, තෙ වො සාධුතං උග්ගහෙතො ආසෙවිතබ්බා භාවෙතබ්බා බහුලිකාතබ්බා යථසීදං බ්‍රහ්මචරියං අද්ධනිං අසස විරට්ඨිතිකං. තදසස බහුජනභිතාය බහුජනසුඛාය ලොකානුකම්පාය අත්ථාය භිතාය සුඛාය දෙවමනුසුසානං කතමෙ ච තෙ භික්ඛවෙ ධම්මා මයා අභිඤ්ඤ³ දෙසිතා, යෙ වො⁴ සාධුතං උග්ගහෙතො ආසෙවිතබ්බා භාවෙතබ්බා බහුලිකාතබ්බා යථසීදං බ්‍රහ්මචරියං අද්ධනිං අසස විරට්ඨිතිකං. තදසස බහුජනභිතාය බහුජනසුඛාය ලොකානුකම්පාය අත්ථාය භිතාය සුඛාය දෙවමනුසුසානං. සෙයාථීදං, චක්ඛාරො සතිපට්ඨානා, චක්ඛාරො සම්මප්පධානා, චක්ඛාරො දුද්ධිපාද පඤ්ඤද්දියාති, පඤ්ඤ බලාති. සත්ත ඛොස්ඤ්ඤා, අරියො අට්ඨබ්බිකො මග්ගො.

1. තංවෙනං, සයා තං වචනං, PTS සිමු.
 2. යෙ වො, PTS
 3. අභිඤ්ඤාය, PTS.
 4. තෙ වො, සිමු.

78. අනදයෙනි, ප්‍රිය වූ මන වඩන්නාවූ සියලු දෑ කෙරෙන් වෙන් වීම, ඉවත් වීම, අන් සැටියෙකින් වීම යන මෙය මා විසින් කල් තබා ම තොපට කියන ලද්දේ නො වේ ද? අනදයෙනි, යමක් උපන්නේ ද, වූයේ ද, සැකැස්මෙන් ද, පලුදු වන සුලු ද, 'එය පලුදු නො වේ වා' යි යන මෙය කොයින් ලැබෙන්නේ ද? මේ කරුණ විද්‍යාමාන නො වේ. අනදයෙනි, යමක් තථාගතයන් විසින් හරන ලද ද, බැහැර කරන ලද ද, මුදන ලද ද, පහ කරන ලද ද, දුරු ලන ලද ද, යම් ආයුසංස්කාරයෙක් හරන ලද ද, නොබෝ කල්හි තථාගතයන්ගේ පිරිනිවීම වන්නේ යැ යි, මෙයින් බෙහෙවින් ඇවෑමෙන් තථාගතයෝ පිරිනිවෙන්නාහ' යි යම් එකාන්ත වචනයෙක් තථාගතයන් විසින් කියන ලද ද, ඒ වචනය තථාගතයෝ දිවි හෙයින් නුමුදු වළඟන්නාහ යන මෙය නැත්තේ ය. මේ කාරණය අවිද්‍යාමාන ය.

79. 'අනදයෙනි, යමු, මහාවනය යම් තැනෙක ද, කුළාරහල් වෙහෙර යම් තැනෙක ද, එ තැනට එළැඹෙන්නම්හ' යි බුදුරජුහු වදළාහ. 'එසේ ය වහන්සැ' යි අනද තෙරණුවෝ භාග්‍යවත් බුදුරජුනට පිළිවදන් දුන්හ. එකල්හි භාග්‍යවත්හු ආයුෂ්මත් අනද තෙරුන්හා මහ වෙනෙහි කුළාරහල් වෙහෙර කරා වැඩියහ. වැඩ අනද තෙරුන් බණවා, 'අනදයෙනි, යවු, යම් පමණ මහණහු විසල්පුර නිසා වෙසෙත් ද, ඔවුන් හැම උවටන්හලා රැස්කරවු' යි වදළහ. 'එසේ ය, වහන්සැ' යි අනද තෙරණුවෝ බුදුරජුනට පිළිවදන් දී විසල්පුර වසනා තාක් හැම මහණුන් උවටන්හලා රැස් කොට භාග්‍යවත් බුදුරජුන් කරා එළැඹ වැද පසෙක සිටියාහ. පසෙකැ සිටියාවූ අනද තෙරණුවෝ හගවත් බුදුරජුනට 'වහන්ස, බික්සහ රැස් කරන ලද්දේ ය. යමක් පිණිස භාග්‍යවතුන් වහන්සේ දැන් කල් සිතන සේක් නම් මේ ඒ කලා' යි සැල කළහ.

[බුන්ධවයඝ්‍යාචරස්ථායී ධර්මදෙශනා]

80. ඉක්බිති හගවත්හු උවටන්හල කරා එළැඹියහ. එළැඹ, පණවා තුබුණු අස්නැ වැඩහුන්හ. වැඩහිදු ම මහණුන් බණවා, "මහණෙනි, යම් සේ මේ සසුන්බඹසර බොහෝ කල් පැවැත්ත හෙන්නේ ද, චිරස්ථිතික වන්නේ ද, එසේ මෙහි මා විසින් යම් ධර්ම කෙනෙක් වෙසෙසි නුවණින් දැන දෙසන ලද ද, තොප විසින් ඒ මොනොවට ඉගෙන ආසෙවන කළ යුතු, භාවනා විසින් වැඩිය යුතු, බහුල වශයෙන් කළ යුතු. එය බොහෝ දෙනාට හිත පිණිස, බොහෝ දෙනාට සැප පිණිස, ලොවට අනුකම්පා පිණිස දෙවිමිනිස්නට අර්ථ පිණිස, හිත පිණිස සුව පිණිස වන්නේ ය. මහණෙනි, යම්සේ මේ සසුන් බඹසර බොහෝ කල් පැවැත්ත හෙන්නේ ද, චිරස්ථිතික වන්නේ ද, එය බොහෝ දෙනාට සැප පිණිස ලොවට අනුකම්පා පිණිස දෙවිමිනිස්නට අර්ථ පිණිස, හිත පිණිස, සුව පිණිස වන්නේ ද, එසේ ඒ යම් ධර්ම කෙනෙක් තොප විසින් මොලොවට ඉගෙන ආසෙවන කළ යුතු ද, වැඩිය යුතු ද, බහුල කළ යුතු ද, මහණෙනි, මා විසින් වෙසෙසි නුවණින් දැන දෙසන ලද ඒ ධර්මයෝ කවුරු ද යන්: ඔහු නම් සතර සතිපට්ඨානයෝ ය, සතර සමාස්ප්‍රධානියෝ ය, සතර සාද්ධිපාදයෝ ය, පංච ඉන්ද්‍රියයෝ ය, පඤ්ච බල ය, සප්ත බොධ්‍යාධිග ය, ආයඝ්‍ය අෂ්ටාංගික මාර්ගය ය යන මොහු ය.

ඉමෙ ඛො භික්ඛවෙ ධම්මා මයා අභිඤ්ඤා දෙසිතා. තෙ වො සාධුකං උග්ගහෙත්වා ආපෙච්චබ්බා බහුලීකාතබ්බා යථාසිදං බ්‍රහ්මචරියං අද්ධතීයං අසස වීරච්ඡිතීකං, තදසස බහුජනභිතාය බහුජනසුඛාය ලොකානුකම්පාය අත්ථාය භිතාය සුඛාය දෙවමනුසසානන්ති”.

81. අථ ඛො භගවා භික්ඛු ආමනෙතසී: “භඤ්ඤාති භික්ඛවෙ ආමනස්සාමී වො. වයධම්මා සංඛාරා. අප්පමාදෙන සම්පාදෙථ. නචිරං තථාගතස්ස පරිනිබ්බානං භවිස්සති. ඉතො තිණ්ණං මාසානං අච්චයෙන තථාගතො පරිනිබ්බාසිස්සති” ති. ඉද්ධමවොච භගවා. ඉදං වත්ථා සුගතො අථාපරං එතදවොච සත්ථා:

පරිපකෙතා වයො මයහං පරිත්තං මම ජීවිතං
පහාය වො ගමීස්සාමී කතමෙම සරණමත්තනො.
අප්පමෙතා සතිමනෙතා සුසීලා හොථ භික්ඛවො,
සුසමාහිතසංඛිකප්පා සචිත්තමනුරකඛථ.
යො ඉමසමිං ධම්මචිතයෙ අප්පමකෙතා විහස්සති²,
පහාය ජාතිසංසාරං දුක්ඛස්සන්තං කරිස්සති ති.

තතියභාණුවාරො.

1. ඉතො පරං සාමපොත්ථකෙ අයං අධිතො පායො’පි දිස්සෙතෙ;
“දහරා පි ව යෙ වුඛ්ඨා යෙ බාලා යෙ ව පණ්ඩිතා
අඛ්ඨා වෙච දළීදද ව සබ්බෙ මච්චුපරායණා
යථා පි කුමහකාරස්ස කතං මනනීකභාජනං
බුද්දකං ව මහන්තං වයඤ්ච පකකඤ්චආමකං
සබ්බං භෙදනපරියන්තං එච මච්චාන ජීවිතං
අථාපරං එතදවොච” සත්ථා
2. විභරිස්සති ස්වා, විභෙසසති සීමු. සද්දනීතියං 1038 - “විභරස්ස හ - විසුඛබසස
හර ධාතුස්ස ‘හ’ ඉච්චාදෙසො හොති වා සසතිමභී විභතතියං - අප්පමකො විභසහති”

මහණෙනි, මේ ධර්මයෝ වනාහි මා විසින් වෙසෙසි නුවණින් දැන දෙසන ලදහ. ඔහු තොප විසින් මේ සසුන්බඹසර බොහෝ කල් පවත්නා පිණිස, චිරස්ථිතික වනු පිණිස, මොනොවට ඉගෙන ආසෙවන කළ යුතු, වැඩියැ යුතු, බහුල කළ යුතු. එය බොහෝ දෙනාට හිත පිණිස, බොහෝ දෙනාට සුව පිණිස, ලොවට අනුකම්පා පිණිස, දෙවිමිනිස්නට අර්ථ පිණිස හිත පිණිස සැප පිණිස වන්නේ යැ'යි වදාළහ.

81. ඉක්බිති භගවත්හු භික්ෂූන් බණවා, “මහණෙනි, දැන් තොප අමතමි. සංස්කාරයෝ නැසෙන සුල්ලහ. නොපමායෙන් තුන්සික සපයවු. නොබෝ කල්හි ත්වාගතයන්ගේ පිරිනිවන වන්නේ ය. මෙයින් තුන් මස් ඇවෑමෙන් ත්වාගතයෝ පිරිනිවෙන්නාහ” යි වදාළහ. භගවත්හු මෙය වදාළහ. සුගත්හු මෙය වදාරා ඉක්බිති ඒ ශාස්තෘහු ගාථාබන්ධන වශයෙන් අනෙකක් වූ මේ වචන ද වදාළහ:

“මගේ වයස ලුහුකෙළේ ය. මගේ ජීවිතකාලය (තව) ස්වල්පයකි. තොප හැර යන්නෙමි. මා විසින් තමහට පිහිට කරන ලද්දේ ය.

මහණෙනි, නොපමා වවු, සිහි ඇත්තෝ වවු, සුසිල් වවු, මොනොවට පිහිටුවූ සමාස්කල්පනා ඇත්තෝ තමන් සිත රැකගනිවු.

යමෙක් මේ සස්තෙහි නොපමා ව වෙසෙන්නේ නම්, හෙතෙම ජාතිසංසාරය (ඉපැත්ම ද සසර ද නොහොත් ජාතිසංඛ්‍යාත සසර) හැර ලා දුක් කෙළවර කරන්නේ ය.”

කෙවෙති බණවර යි.

[වත්තාරො අරියධම්මො]

82. අථ ඛො භගවා පුබ්බන්තභසමයං භිවාසෙත්වා පත්තච්චරමංදය වෙසාලිං පිණ්ඩාය පාවිසී. වෙසාලියං පිණ්ඩාය චරිත්වා පච්ඡාභතතං පිණ්ඩපානපටිකකන්තො නාගාපලොකිතං¹ වෙසාලිං අපලොකෙත්වා ආය-සමන්තං ආනන්දං ආමනෙත්ති: ඉදං පච්ඡිමකං ආනන්ද තථාගතස්ස වෙසාලියා දස්සනං භවිස්සති. ආයාමානන්ද යෙන භණ්ඩගාමො² තෙනුපසඛක-ම්ප්පාමා'ති. 'එවම්පනෙත'ති ඛො ආයසමා ආනන්දො භගවතො පච්චසෙසාසී අථ ඛො භගවා මහතා භික්ඛුසංඝෙසන සද්ධිං යෙන භණ්ඩගාමො තදවසරි. තත්ත සුදං භගවා භණ්ඩගාමෙ විහරති.

තත්ත ඛො භගවා භික්ඛු ආමනෙත්ති: "චතුත්තං භික්ඛවෙ ධම්මානං අනන්තඛොධා අප්පට්චෙධා එවම්දං දීඝමද්ධානං සන්ධාවිතං සංසරිතං මමඝෙඤ්ච තුම්භාකඝඤ්ච. කතමෙසං චතුත්තං? අරියස්ස භික්ඛවෙ සීලස්ස අනන්තඛොධා අප්පට්චෙධා එවම්දං දීඝමද්ධානං සන්ධාවිතං සංසරිතං මමඝෙඤ්ච තුම්භාකඝඤ්ච. අරියස්ස භික්ඛවෙ සමාධිස්ස අනන්තඛොධා අප්පට්චෙධා එවම්දං දීඝමද්ධානං සන්ධාවිතං සංසරිතං මමඝෙඤ්ච තුම්භාකඝඤ්ච - අරියාය භික්ඛවෙ පඤ්ඤාය -පෙ- අරියාය භික්ඛවෙ විමුක්ඛියා -පෙ-

තස්දං භික්ඛවෙ අරියං සීලං අනුබුද්ධං. පට්චිද්ධං අරියො සමාධි අනුබුද්ධො පට්චිද්ධො. අරියා පඤ්ඤා අනුබුද්ධා පට්චිද්ධා. උච්ඡිත්තා භවතණ්හා ඛිණං භවනෙත්ති. නත්ථිද්දති පුත්තඛභවො''ති. ඉදමචොච භගවා ඉදං චත්වා සුගතො අපාපරං එතදචොච සත්වා:

“සීලං සමාධි පඤ්ඤා ච විමුක්ඛි ච අනුත්තරා
අනුබුද්ධා ඉමෙ ධම්මා ගොතමෙන යසස්සිනා,

ඉති බුද්ධො අභිඤ්ඤාය ධම්මමක්ඛාසී භික්ඛනං
දුක්ඛස්සන්තකරො සත්වා චක්ඛමා පරිනිබ්බුතො''ති.

1. නාගාවලොකිතං, සාගා
2. භණ්ඩගාමො, මජ්ඣ.

[ආයතීධර්ම සතර]

82. ඉක්බිත්තෙන් හගවත්හු පෙරවරු සමයෙහි හැඳ පෙරෙව පාසිවුරු ගෙන විසල්පුර පිඬු පිණිස පිවිසියහ. විසල්පුර පිඬු පිණිස හැසිර පසුබත්හි පිඬුවායෙන් පෙරළා වැඩියාහු, නාගාපලොකනයෙන් විසල්පුර බලාවදුරා, අනඳ තෙරුන් බණවා, “අනඳයෙනි, මේ තථාගතයන්ගේ පශ්චිම වෛශාලිදර්ශනය වන්නේ ය. යමු, අනඳයෙනි, හණ්ඩගාමය වෙත එළඹෙන්නමු” යි වදළහ. ‘එසේ ය වහන්සැ’ යි කියා අනඳ තෙරණුවෝ හගවත් බුදුරජුන්ට පිළිවදන් ඇස්වූහ. ඉක්බිති හගවත්හු මහත් බික්සහන කැටුව හණ්ඩ ගම වෙත වැඩියහ. හගවත්හු එහි හණ්ඩ ගමෙහි වැඩවෙසෙති.

එකල්හි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ භික්ෂූන් බණවා, “මහණෙනි, සතර ධර්මයන් අනුබොධ නොකිරීමෙන් ප්‍රතිවේධ නොකිරීමෙන් මෙසේ මේ දික් කලක් මගේ ද තොපගේ ද සසඳ සැරුම විය. කවර සතර ධර්මයන්ගේ (අනනුබොධයෙන් අප්‍රතිවේධයෙන්) ද යත්: මහණෙනි, ආයතී ශීලයාගේ අනනුබොධයෙන් අප්‍රතිවේධයෙන් මෙසේ මේ දික් කලක් මගේ ද තොපගේ ද සසඳ දිවැ හැවිදීම, සසඳ සැරීම විය. මහණෙනි, ආයතී සමාධිහුගේ අනනුබොධයෙන් අප්‍රතිවේධයෙන් මෙසේ මේ දික් කලක් මගේ ද තොපගේ ද සසඳ දිවැ හැවිදීම, සසඳ සැරීම විය - මහණෙනි, ආයතී ප්‍රඥාවගේ . . මහණෙනි, ආයතී විමුක්තිය ගේ අනනුබොධයෙන් අප්‍රතිවේධයෙන් මෙසේ මේ දීර්ඝකාලයක් මගේ ද තොපගේ ද සසඳ දිවැ හැවිදීම, සසඳ සැරීම විය.

මහණෙනි, ඒ ආයතී ශීලය මා විසින් ද තොප විසින් ද අනුබුද්ධ ය, ප්‍රතිවිද්ධ ය. ඒ ආයතී සමාධිය මා විසින් ද තොප විසින් ද අනුබුද්ධ ය, ප්‍රතිවිද්ධ ය. ඒ ආයතී ප්‍රඥාව මා විසින් ද තොප විසින් ද අනුබුද්ධ ය, ප්‍රතිවිද්ධ ය. හවතෘෂ්ණාව සිදුනා ලදී, භවනෙත්තිය ක්ෂීණ විය. දැන් පුනර්භවයෙක් නැතැ” යි වදළහ. හගවත්හු මෙය, වදළාහ. සුගත්හු මෙය වදුරා, යලිදු ගාථා බන්ධන විසින් අනෙකක් වූ මේ වචන වදළාහ:

“ලොචුතුරු ශීලය ද ලොචුතුරු සමාධිය ද ලොචුතුරු ප්‍රඥාව ද ලොචුතුරු විමුක්තිය ද යන මේ දහම්හු කීර්තිමත් ගෞතමයන් විසින් අනුබෝධ කරන ලදුහ.

මෙසේ බුදුහු වෙසෙසින් දැන මහණුන්ට දහම් දෙසූහ. පසැස් ඇති, දුක් නැසූ ඒ ශාස්තෘහු කෙලෙස් පිරිනිවනින් පිරිනිවියහ.”

තත්‍රාපි සුදං හගවා හණ්ඛගාමෙ විහරන්තො එතදෙව බහුලං භික්ඛුනාං ධම්මේ කථං කරොති: “ඉති සීලං, ඉති සමාධි, ඉති පඤ්ඤා, සීලපරිභාවිතො සමාධි මහපථලො හොති මහානිසංසො. සමාධිපරිභාවිතා පඤ්ඤා මහපථලා හොති මහානිසංසා. පඤ්ඤාපරිභාවිතා විතනං සමමදෙව ආසවෙහි විමුච්චති සෙයාථීදං කාමාසවා හවාසවා අවිජ්ජාසවා’ති.

[වතතාරො මහාපදෙසා]

83. අථ ඛො හගවා හණ්ඛගාමෙ යථාභිරන්තං විහරිතො ආයසමන්තං ආනන්දං ආමන්තෙසී: ‘ආයාමානන්ද යෙන හසීගාමො, යෙන අමබගාමො, යෙන ජබ්බෙගාමො, යෙන හොගනගරං තෙත්‍රපසඤ්චම්සසාමා’ති. “එවච්ඡන්තෙ”ති ඛො ආයසමා ආනන්දෙ හගවතො පච්චසෙසාසී. අථ ඛො හගවා මහතා භික්ඛුසඤ්ඤන සද්ධිං යෙන හොගනගරං තදවසරි. තත්‍රසුදං හගවා හොගනගරෙ විහරති ආනන්දෙ චෙතිසෙ.

තත්‍ර ඛො හගවා භික්ඛු ආමන්තෙසී: “චතතාරො’ මෙ භික්ඛවෙ මහාපදෙසෙ දෙසීසසාමී. තං සුඤ්ඤං සාධුකං මනසී කරොථ, භාසීසසාමී’ති. ‘එවච්ඡන්තෙ’ති ඛො තෙ භික්ඛු හගවතො පච්චසෙසාසුං. හගවා එතදචොච:

ඉධ භික්ඛවෙ භික්ඛු එවං වදෙයා: “සමමුඛා මෙතං ආචුසො හගවතො සුත්තං, සමමුඛා පටිග්ගහිතං, අයං ධම්මො අයං විනයො ඉදං සජ්ඣසාසනානති” තස්ස භික්ඛවෙ භික්ඛුනො භාසිතං නෙව අභිනන්දිතබ්බං න පටිකෙකාසිතබ්බං. අනභිනන්දිතා අප්පටිකෙකාසිතා තාති පදබ්බාසද්ධනාති සාධුකං උග්ගහෙතා සුකෙත ඕතාරෙතබ්බාති¹ විනයෙ සන්දසෙතබ්බාති. තාති වෙ සුකෙත ඕතාරියමානාති² විනයෙ සන්දසසියමානාති න වෙච සුකෙත ඕතරන්ති³ න ච විනයෙ සන්දසසන්ති, නිට්ඨමෙඤ්ඤ ගන්තබ්බං: අද්ධා ඉදං න වෙච තස්ස හගවතො වචනං, ඉමස්ස ච භික්ඛුනො දුග්ගහිතන්ති. ඉති හෙතං භික්ඛවෙ ජබ්බෙධියාථ. තාති වෙ සුකෙත ඕතාරියමානාති විනයෙ සන්දසසියමානාති සුකෙත වෙච ඕතරන්ති විනයෙ ච සන්දසසන්ති, නිට්ඨමෙඤ්ඤ ගන්තබ්බං: ‘අද්ධා ඉදං තස්ස හගවතො වචනං, ඉමස්ස ච භික්ඛුනො සුග්ගහිත’න්ති. ඉමං භික්ඛවෙ පඨමං මහාපදෙසං ධාරෙය්‍යාථ. (1)

1. ඕසාරෙතබ්බාති, මජ්ඣං.

2. ඕසාරියමානාති

3. ඕසරන්ති,

භාග්‍යවතුන්වහන්සේ ඒ භණ්ඩගාමයෙහි වසන සේක් “ශීලය මෙ ඛදු යැ, සමාධිය මෙ ඛදු යැ, ප්‍රඥාව මෙ ඛදු යැ. ශීලයෙන් පරිභාවිත සමාධිය මහත් පල ඇත්තේ ය, මහත් අනුසස් ඇත්තේ ය, සමාධියෙන් පරිභාවිත ප්‍රඥාව මහත් ඵල ඇත්තේ ය, මහත් අනුසස් ඇත්තේ ය, ප්‍රඥායෙන් පරිභාවිත සිත ක මඃසුවය කෙරෙන් ද භවාසුවය කෙරෙන් ද අවිද්‍යාසුවය කෙරෙන් දැ යි මෙසේ මෙ කී ආසුවකෙරෙන් මොනොවට ම මිදේ යැ” යැ යි භික්ෂුනට මෙය ම ඛදුල කොටැති ධර්මකථාවක් කරන සේක.

සතර මහා අපදේශ

ඉක්බිති භාග්‍යවතුන් වහන්සේ භණ්ඩගාමයෙහි කැමැති තාක් රැදී හිඳ, අනඳ තෙරුන් බණවා, ‘අනඳයෙනි, ඵට්ඨ යමු, හස්තිග්‍රාමය යම් තැනෙක ද ඵ තැනට ඵළැඹෙන්නමු’ යි වදළ සේක. . . . අම්බතාමය යම් තැනෙක ද ඵ තැනට . . . ජම්බුගාමය යම් තැනෙක ද ඵ තැනට . . . හෝග නගරය යම් තැනෙක ද ඵහි යන්නමු’ යි වදළ සේක. ‘ඵසේ යැ, වහන්සැ’ යි අනඳ තෙරණුවෝ හඟවත් බුදුරජුනට පිළිවදන් දුන්හ. ඉක්බිති භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මහත් බික්සහන කැටුව හෝග නගරය කරා වැඩි සේක. ඵ සමයෙහි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ හෝග නගරයෙහි ආනන්ද චෛත්‍යස්ථානයෙහි වැඩ වෙසෙන සේක.

83. ඵහි දී භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මහණුන් බණවා, ‘මහණෙනි, සතර මහා අපදේශයන් දෙසන්නෙමි. ඵය අසවු, මොනොවට සිත්හි කරවු, කියන්නෙමි’ යි වදළ සේක. ‘ඵසේ යැ වහන්සැ’ යි ඒ මහණහු හඟවත් බුදුරජුනට පිළිවදන් දුන්හ. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මෙය වදළ සේක: ‘මහණෙනි, මෙහි මහණෙක්, ‘ආචැත්ති, ධර්මය මේ යැ විනය මේ යැ, ශාස්තෘශාසනය මේ යැ’ යි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ හමුයෙහි සිට මා විසින් මෙය අසන ලද්දේය භාග්‍යවතුන්වහන්සේ හමුයෙහිදී පිළිගන්නා ලද්දේ යැ’ යි මෙසේ කියන්නේ නම්, මහණෙනි, (ඵ පමණින්) ඵ මහණහුගේ වචනය නො ම පිළිගත යුතු, නො ද පිළිකෙවු කළ යුතු. නො ම පිළිගෙන, නො ද පිළිකෙවු කොට, ඒ පද ව්‍යාඡන මොනොවට ඉගෙන සුත්‍රයෙහි බහා ලියැ යුතු, විනයෙහි සැසැඳියැ යුතු. ඉදින් සුත්‍රයෙහි බහාලනු ලබන්නාහු, විනයෙහි සසඳනු ලබන්නාහු සුත්‍රයෙහි නො බස්නාහු ද, විනයෙහි නො සැසැඳෙන්නාහු ද, ඵ විටැ ‘ඒකාන්තයෙන් මෙය ඒ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ගේ වචන නො වේ, මෙය මේ මහණහු වරදවා ගත් දූයෙකැ’ යි මෙහි නිෂ්ඨාවට පැමිණියැ යුතු. මහණෙනි, මෙසේ මෙය බැහැරැ කරවු. ඉදින් ඒ පද ව්‍යාඡ්ඡනයේ සුත්‍රයෙහි බහාලනු ලබන්නාහු, විනයෙහි සසඳනු ලබන්නාහු, සුත්‍රයෙහින් බැසගනිත් ද විනයෙහින් සැසැඳෙත් ද, ඵ විටැ ‘ඒකාන්තයෙන් මෙය ඒ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ගේ වචන යැ යි, මේ මහණහු විසින් මෙය මොනොවට උගන්නා ලදූ’ යි නිෂ්ඨාවට යැ යුතු. මහණෙනි, මෙසේ මේ පළමු මහා අපදේශය සිත්හි ලා දරවු. (1)

ඉධ පන භික්ඛවෙ භික්ඛු ඵවං වදෙය්‍යා: අමුක්ඛස්මිං නාම ආවාසෙ සඤ්ඤා විහරන්ති සථෙරො සපාමොකෙබ්බා, තස්ස මෙ සඤ්ඤා සමමුඛා සුතං සමමුඛා පටිග්ගන්තං ‘අයං ධම්මො අයං චිනයො ඉදං සඤ්ඤාසන’න්ති තස්ස භික්ඛවෙ භික්ඛුනො භාසිතං නෙව අභිනන්දිතබ්බං නප්පට්ඨෙකකාසිතබ්බං. අනභිනන්දිතා අප්පට්ඨෙකකාසිතා තානි පදබ්‍යාඤ්ඤානානි සාධුකං උග්ගහෙත්වා සුතෙත ඕතාරෙතබ්බානි¹ චිනයෙ සන්දස්සතබ්බානි තානි වෙ සුතෙත ඕතාරියමානානි² චිනයෙ සන්දස්සියමානානි න වෙව සුතෙත ඕතරන්ති³ න ච චිනයෙ සන්දස්සන්ති, නිට්ඨමෙස්ථ ගන්තබ්බං: ‘අද්ධා ඉදං න වෙව තස්ස භගවතො වචනං, තස්ස ච සඤ්ඤා සුග්ගන්ත’න්ති. ඉති හෙතං භික්ඛවෙ ඡට්ඨෙධිය්‍යාථ. තානි වෙ සුතෙත ඕතාරියමානානි චිනයෙ සන්දස්සියමානානි සුතෙත වෙව ඕතරන්ති චිනයෙ ච සන්දස්සන්ති, නිට්ඨමෙස්ථ ගන්තබ්බං: ‘අද්ධා ඉදං තස්ස භගවතො වචනං, තස්ස ච සඤ්ඤා සුග්ගන්ත’න්ති. ඉදං භික්ඛවෙ දුතියං මහාපදෙසං ධාරෙය්‍යාථ. (2)

ඉධ පන භික්ඛවෙ භික්ඛු ඵවං වදෙය්‍යා: අමුක්ඛස්මිං නාම ආවාසෙ සමබ්බුලා ථෙරො භික්ඛු විහරන්ති බ්‍රහ්මසුතා ආග්ගාගමා ධම්මධරා චිනය-ධරා ම නිකාධරා, තෙසං මෙ ථෙරානං සමමුඛා සුතං සමමුඛා පටිග්ගන්තං ‘අයං ධම්මො අයං චිනයො ඉදං සඤ්ඤාසන’න්ති. තස්ස භික්ඛවෙ භික්ඛුනො භාසිතං නෙව අභිනන්දිතබ්බං නප්පට්ඨෙකකාසිතබ්බං. අනභිනන්දිතා අප්පට්ඨෙකකාසිතා තානි පදබ්‍යාඤ්ඤානානි සාධුකං උග්ගහෙත්වා සුතෙත ඕතාරෙතබ්බානි චිනයෙ සන්දස්සතබ්බානි. තානි වෙ සුතෙත ඕතාරියමානානි චිනයෙ සන්දස්සියමානානි න වෙව සුතෙත ඕතරන්ති න ච චිනයෙ සන්දස්සන්ති, නිට්ඨමෙස්ථ ගන්තබ්බං: “අද්ධා ඉදං න වෙව තස්ස භගවතො වචනං, තෙසං ඤ්ඤා ථෙරානං සුග්ගන්ත’න්ති. ඉති හෙතං භික්ඛවෙ ඡට්ඨෙධිය්‍යාථ තානි වෙ සුතෙත ඕතාරියමානානි චිනයෙ සන්දස්සියමානානි සුතෙත වෙව ඕතරන්ති චිනයෙ ච සන්දස්සන්ති, නිට්ඨමෙස්ථ ගන්තබ්බං: ‘අද්ධා ඉදං තස්ස භගවතො වචනං, තෙසං ඤ්ඤා ථෙරානං සුග්ගන්ත’න්ති. ඉදං භික්ඛවෙ තතියං මහාපදෙසං ධාරෙය්‍යාථ. (3)

1. ඕතාරෙතබ්බානි මජ්ඣං.
 2. ඕතාරියමානානි, මජ්ඣං.
 3. ඕතරන්ති, මජ්ඣං.

මහණෙනි, මෙහි මහණෙක් 'තෙරුන් සහිත ගණපාමොක් මහණක්හු සහිත භික්ෂුසංඝයා අසෝ නම් ආවාසයෙහි වෙසෙයි. 'මේ දහමැ යි, මේ විනයැ යි, මේ ශාස්තෘශාසන යැ යි ඒ සහන හමුයෙහි සිටි මා විසින් අසන ලදී, අසා ඒ සහන හමුයෙහි මැ පිළිගන්නා ලදු' යි කියන්නේ වී නම් මහණෙනි, (එ පමණින්) ඒ මහණහු ගේ වචනය නො ම පිළිගත යුතු, නො ද පිළිකෙටු කළ යුතු. නො ම පිළිගෙන, නො ද පිළිකෙටු කොට, ඒ පද ව්‍යාඤ්ජන මොනොවට ඉගෙන, සූත්‍රයෙහි බහාලියැ යුතු, විනයෙහි සැසැඳිය යුතු. ඔහු සූත්‍රයෙහි බහාලනු ලබන්නාහු, විනයෙහි සසඳනු ලබන්නාහු, සූත්‍රයෙහි ගො ම බැස ගන්නාහු නම් විනයෙහි නො ද සැසැඳෙත් නම්, 'ඒකාන්තයෙන් මේ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ගේ වචන නො වේ' යැ යි ද 'ඒ සහන විසිනුත් වරදවා ගන්නා ලද්දෙකැ' යි ද කියා මෙහි නිෂ්ඨාවට යැ යුතු. මහණෙනි, මෙසේ මෙය ද බැහැර ලවු. ඉදින් ඔහු සූත්‍රයෙහි බහාලනු ලබන්නාහු විනයෙහි සසඳනු ලබන්නාහු, සූත්‍රයෙහිත් බැස ගනිත් නම්, විනයෙහිත් සැසැඳෙත් නම්, 'ඒකාන්තයෙන් මෙය ඒ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ගේ වචන යැ, මෙය ඒ සහන විසිනුත් මොනොවට උගන්නා ලද්දේ යැ' යි මෙහි නිෂ්ඨාවට යැ යුතු. මහණෙනි, මෙසේ මේ දෙවෙනි මහ අපදේශය සිත්හි ලා දරවු. (2)

මහණෙනි, මෙහි මහණෙක් 'අසෝ නම් ආවාසයෙහි බොහෝ ඇසු පිරු තන් ඇති, වාචෝද්ගත කළ ආගමය ඇති, ධර්මධර විනයධර මාතෘක.ධර බොහෝ ස්ථවිර භික්ෂුහු වෙසෙත්. 'මේ ධර්මයැ' යි 'මේ විනය යැ' යි මේ ශාස්තෘශාසනයැ' යි ඒ තෙරුන් හමුයෙහි සිටි මා විසින් අසන ලදී, මා විසින් පිළිගන්නා ලදු' යි කියන්නේ නම්, මහණෙනි, ඒ මහණහු ගේ වචනය නො මැ පිළිගත යුතු, නො ද පිළිකෙටු කළ යුතු, නො ම පිළිගෙන, නො ද පිළිකෙටු කොට, ඒ පද ව්‍යාඤ්ජන මොනොවට ඉගෙන සූත්‍රයෙහි බහාලියැ යුතු, විනයෙහි සැසැඳිය යුතු. ඔහු සූත්‍රයෙහි බහාලනු ලබන්නාහු, විනයෙහි සසඳනු ලබන්නාහු, සූත්‍රයෙහි නො බැසැගනිත් ද, විනයෙහි නො සැසැඳෙත් ද, එ විටැ 'ඒකාන්තයෙන් මේ ඒ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ගේ වචනය නො වේ, ඒ තෙරවරුන් විසින් ද මෙය වරදවා ගන්නා ලදසේ යැ' යි මෙහි නිෂ්ඨාවට පැමිණියැ යුතු. මහණෙනි, මෙසේ මෙය බැහැර කරවු. ඉදින් ඔහු සූත්‍රයෙහි බහාලනු ලබන්නාහු, විනයෙහි සසඳනු ලබන්නාහු, සූත්‍රයෙහි බැසැ ගනිත් ද, විනයෙහි සැසැඳෙත් ද, 'ඒකාන්තයෙන් මේ ඒ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ගේ වචන යි, ඒ තෙරවරුන් විසිනුත් මොනොවට උගන්නා ලද සේ යැ' යි මෙහි නිෂ්ඨාවට යැ යුතු. මහණෙනි, මෙසේ මේ තෙවෙනි මහා අපදේශය සිත්හි ලා දරවු. (3)

ඉධ පන භික්ඛවෙ භික්ඛු ඵචං වදෙය්‍යා: ‘අමුක්ඛස්මිං නාම ආවාසෙ ඵකො පෙරො භික්ඛු විහරති බහුසසුනො ආගතාගමො ධම්මධරො විනයං-ධරො මාතිකාධරො. තස්ස මෙ පෙරස්ස සමමුධා සුතං සමමුධා පටිග්ගහිතං අයං ධම්මො අයං විනයො ඉදං සන්ඵසාසන’නති. තස්ස භික්ඛවෙ භික්ඛුනො භාසිතං නෙව අභිනන්දිතබ්බං නප්පට්ඨෙකකාසිතබ්බං. අනභිනන්දිතා අප්පට්ඨෙකකාසිතා තාති පදබ්‍යඤ්ජනාති සාධුක්ඛං උග්ගහෙතවා සුඤ්ඤාඤ්ඤාඤ්ඤා-තබ්බාති. විනයෙ සන්දස්සනබ්බාති. තාති වෙ සුඤ්ඤා ඕතාරියමානාති විනයෙ සන්දස්සියමානාති න වෙව සුඤ්ඤා ඕතර’නති න ව විනයෙ සන්දස්සනති, නිට්ඨමෙඤ්ඤං ගන්තබ්බං: ‘අද්ධා ඉදං න වෙව තස්ස භගවතො වචනං, තස්ස ච පෙරස්ස දුග්ගහිත’නති. ඉති හෙතං භික්ඛවෙ ඡන්ධධියාථ. තාති වෙ සුඤ්ඤා ඕතාරියමානාති විනයෙ සන්දස්සියමානාති සුඤ්ඤා වෙව ඕතර’නති විනයෙ ච සන්දස්සනති, නිට්ඨමෙඤ්ඤං ගන්තබ්බං: ‘අද්ධා ඉදං තස්ස භගවතො වචනං, තස්ස ච පෙරස්ස දුග්ගහිත’නති. ඉදං භික්ඛවෙ වතුඤ්ඤං මහාපදෙසං ධාරෙය්‍යාථ. (4) ඉමෙ ඛො භික්ඛවෙ වක්ඛාරො මහාපදෙසෙ ධාරෙය්‍යාථා’ති.

තත්‍රපි සුදං භගවා හොගනගරෙ විහරන්තො ආනන්දෙ වෙතියෙ ඵතදෙව බහුලං භික්ඛුනං ධම්මිං. කථං කරොති: ‘ඉති සීලං, ඉති සමාධි, ඉති පඤ්ඤා. සීලපරිභාවිතො සමාධි මහප්ඵලො හොති මහානිසංසො. සමාධිපරිභාවිතො පඤ්ඤා මහප්ඵලො හොති මහානිසංසා. පඤ්ඤාපරිභාවිතං විතං සමමදෙව ආසවෙහි විමුච්චති. සෙය්‍යාථිදං කාමාසවා භවාසවා අවිජ්ජාසවා’ති.

[වුද්ද-කමමාරපුත්තකථා]

84. අථ ඛො භගවා හොගනගරෙ යථාභීරන්තං විහරිතවා ආයස්චන්තං ආනන්දො ආමානන්තසී: “අයාමානන්දෙ යෙන පාවා, තෙනුපසසිකම්මසාමා’ති. “ඵචමහනෙත”ති ඛො ආයස්චො ආනන්දෙ භගවතො පචචසෙසාසී. අථ ඛො භගවා මහතා භික්ඛුසංඝෙසන සද්ධිං යෙන පාවා තදවසරි. තත්‍ර සුදං භගවා පාවායං විහරති වුද්දස්ස කමමාරපුත්තස්ස අඬ්චනො. අපෙසාසී ඛො වුද්දෙ කමමාරපුත්තො ‘භගවා කිර පාවං අනුප්පෙතො පාවායං විහරති මය්‍යං අඬ්චනො’ති. අථ ඛො වුද්දෙ කමමාරපුත්තො යෙන භගවා තෙනුපසසිකම්ම උපසසිකම්මිතො භගවතො අභිවාදෙතො ඵකමන්තං නිසීදී. ඵකමන්තං නිසිනතං ඛො වුද්දං කමමාරපුත්තං භගවා ධම්මියා කථාය සන්දස්සසී සමාදපෙසී සමුඤ්ඤාපෙසී සමපනංසෙසී. අථ ඛො වුද්දෙ කමමාරපුත්තො භගවතො ධම්මියා කථාය සන්දස්සිතො සමාදපිතො සමුඤ්ඤාපිතො සමපනංසිතො භගවතං ඵතදෙවොච: ‘අධිවාසෙතු මෙ හනෙත භගවා වාතනාය හන්තං සද්ධිං භික්ඛු සංඝෙසනා’ති. අධිවාසෙසී භගවා තුණ්හීනාවෙන. අථ ඛො වුද්දෙ කමමාරපුත්තො භගවතො අධිවාසනං විදීතො උට්ඨායාසනා භගවතං අභිවාදෙතො පදක්ඛිණං කතො පකකාමී.

මහණෙනි, මෙහි මහණෙක් 'අසෝ' නම් ආවාසයෙහි බොහෝ ඇසු පිරු තන් ඇති, වාචෝද්ගත ආගමය ඇති, ධර්මධර විනය ධර මානාකාරධර එක් ස්ඵට්ඨික භික්ෂු නමෙක් වෙසෙයි. 'මේ ධර්මය යැ, මේ විනය යැ, මේ ශාස්තෘශාසනය යැ' යි ඒ තෙරුන් හමුයෙහි සිටි මා විසින් අසන ලදී, ඒ තෙරුන් හමුයෙහි මා විසින් පිළිගන්නා ලදු' යි මෙසේ කියන්නේ නම්, මහණෙනි, ඒ මහණහු ගේ වචනය එ පමණින් නො ම පිළිගත යුතු, නො ද පිළිකෙවු කළ යුතු. නො ම පිළිගෙන, නො ද පිළිකෙවු කොට, ඒ පද ව්‍යඤ්ජන මොනොවට ඉගෙන, සූත්‍රයෙහි බහා ලියැ යුතු, විනයෙහි සැසැදියැ යුතු. ඉදින් ඔහු සූත්‍රයෙහි බහා ලනු ලබන්නාහු, විනයෙහි සසඳනු ලබන්නාහු, සූත්‍රයෙහි නො ම බැසගනිත් ද, විනයෙහිත් නො ම සැසැඳෙත් ද, එ විටැ 'මෙය ඒකාන්තයෙන් ඒ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ගේ වචන නො වේ, ඒ තෙරහු විසින් ද වරදවා ගන්නා ලද්දෙකැ' යි මෙහි නිෂ්ඨාවට යැ යුතු. මහණෙනි, මෙසේ මෙය බැහැර කරවු. ඉදින් ඔහු සූත්‍රයෙහි බහාලනු ලබන්නාහු, විනයෙහි සසඳනු ලබන්නාහු, සූත්‍රයෙහි බැසගනිත් ද, විනයෙහිත් සැසැඳෙත් ද, එ විට 'මෙය ඒකාන්තයෙන් ඒ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ගේ වචන යැ. ඒ තෙරහු විසින් නො නොවට ඉගෙන ඇති නිසා යැ' යි මෙහි නිෂ්ඨාවට යැ යුතු. මහණෙනි, මෙසේ මේ සිවුවන මහා අපදේශය සිත්හි ලා දරවු. (4) මහණෙනි, මේ සතර මහා අපදේශයන් සිත්හි දරවු' යනු යි.

භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ඒ හෝග නගරයෙහි අනද සෑයෙහි වසන සේක, "සිල් නම් මෙසේ යැ, සමාධි නම් මෙසේ යැ, ප්‍රඥාව මෙසේ යැ, ශීලයෙන් පරිභාවිත සමාධිය මහත් පල හා මහත් අනුසස් හා ඇත්තේ වේ, සමාධියෙන් පරිභාවිත ප්‍රඥාව මහත් පල හා මහත් අනුසස් හා ඇති වේ, ප්‍රඥායෙන් පරිභාවිත සිත කාමාසුවභවාසුව අවිද්‍යාසුව යන ආසුවකෙරෙන් මෙ නොවට මිදේ" යැ යි මහණුන්ට මේ ධර්මකථාව ම බහුල කොට කරන සේක.

චූන්ද කර්මාරපුත්‍ර කථාව

84. එ කල්හි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ හෝග නගරයෙහි කැමැතිතාක් කල් රැඳී සිට, අනද තෙරුන් අමතා, 'අනදයෙනි, එවු, යමු, පාවා නුවර කරා යන්නම්හ' යි වදළ සේක. 'එසේ යැ වහන්සැ' යි අනද තෙරණුවෝ හඟවත් බුදුරජුන්ට පිළිවදන් දුන්හ. ඉක්බිති භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මහත් බික්සහන කැටුව පාවා නුවර කරා වැඩි සේක. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ එහි පාවා නුවර චූන්ද නම් කර්මාර පුත්‍රයා ගේ අඹ වෙනෙහි වැඩ වෙසෙන සේක. චූන්ද කර්මාර පුත්‍ර තෙම 'හඟවත්හු පාවා නුවරට වැඩියාහු, පාවා නුවර මගේ අඹවෙනෙහි වෙසෙත් ලු' යි අසී ය. එ කල චූන්ද කර්මාර පුත්‍ර තෙම භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වෙත ගියේ ය. ගොස් ඔබ වැඳ පසෙක හුන්නේ ය. පසෙක හුන්නා වූ ම චූන්ද කර්මාර පුත්‍රයාට භාග්‍යවතුන් වහන්සේ දඟම් කතායෙන් දෙලෝ වැඩ දැක්වූ සේක. දැක්වූ වැඩෙහි සිත් ගැන්වූ සේක. එහි සිත තියුණු කළ සේක. එහි සිත සතුටු කළ සේක. එ කල්හි චූන්ද කර්මාර පුත්‍ර තෙම හඟවත් බුදුරජුන් වහන්සේ විසින් දඟම් කතායෙන් දෙලෝ වැඩ දැක්වන ලද්දේ, දෙලෝ වැඩෙහි සිත ගැන්වූණේ, එහි සිත තියුණු කරන ලද්දේ, එහි සිත සතුටු කරන ලද්දේ, 'වහන්ස, භාග්‍යවතුන් වහන්සේ සෙට දවසට බික්සහන හා මා බත ඉවසන සේක වා' යි කී ය. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ නිහඬ බැවින් එය ඉවැසූ සේක. ඉක්බිති චූන්ද කර්මාර පුත්‍ර තෙම හඟවත් බුදුරජුන් ගේ ඉවැසීම දැන, හුනස්නෙන් නැගී ඔබ වැඳ, පැදකුණු කොට නික්මියේ ය.

අථ ඛො චුද්දෙ කම්මාරපුත්තො තස්සා රතනියා අච්චයෙන සකෙ
 හිවෙසනෙ පඤ්ඤාං බාදනියං භොජනියං පටියාදපෙතො පඤ්ඤා
 සුකරමඤ්චං, හගචතො කාලං අරොවාපෙසි: කාලො හනෙන, හිරිසීතං
 හත්තන්ඤ්. අථ ඛො හගචා පුබ්බනභසමයං නිවාසෙතො පත්තච්චරමදය
 සද්ධිං භික්ඛුසඛෙසන යෙන චුද්දස්ස කම්මාරපුත්තස්ස හිවෙසනං
 තෙනුපසඛකමී උපසඛකමීතො පඤ්ඤානෙ ආසනෙ නිසීදී. නිසජ්ජ ඛො
 හගචා චුද්දං කම්මාරපුත්තං ආමනෙසසි: ‘යනෙ චුද්ද සුකරමඤ්චං
 පටියන්තා, තෙන මං පරිච්චස. යං පනඤ්ඤං බාදනියං භොජනියං
 පටියන්තා, තෙන භික්ඛුසඛසං පරිච්චසා’ති. ‘එවමහනෙත’ති. ඛො චුද්දෙ
 කම්මාරපුත්තො හගචතො පටිසසුතො යං අහොසි සුකරමඤ්චං පටියන්තා,
 තෙන හගචන්තං පරිච්චසි. යං පනඤ්ඤං බාදනියං භොජනියං පටියන්තා,
 තෙන භික්ඛුසඛසං පරිච්චසි.

අථ ඛො හගචා චුද්දං කම්මාරපුත්තං ආමනෙසසි: යනෙ චුද්ද
 සුකරමඤ්චං අච්චිට්ඨං, තං සොඛෙහ නිබ්බන්භි. නාහං තං චුද්ද පසාමී
 සදෙච්චක ලොකෙ සමාරකෙ, සමුභමකෙ, සසාම ණත්වාහමණියා පජාය
 සදෙච්චමනුස්සය යස්ස තං පරිභුන්තං සමමා පරිණාමං භවෙජ්ජයා
 අඤ්ඤත්ව තථාගතස්සා’ති. ‘එවමහනෙත’ති ඛො චුද්දෙ කම්මාරපුත්තො
 හගචතො පටිසසුතො, යං අහොසි සුකරමඤ්චං අච්චිට්ඨං තං සොඛෙහ
 නිබ්බන්භිතො, යෙන හගචා තෙනුපසඛකමී: උපසඛකමීතො හගචන්තං
 අභිවාදෙතො එකමන්තං නිසීදී. එකමන්තං නිසීන්තං ඛො චුද්දං
 කම්මාරපුත්තං හගචා ධම්මියා කථාය සද්දසෙසුතො සමාදපෙතො
 සමුදනෙතෙජ්ජො සමපහංසෙතො උට්ඨායාසනා පකකාමී.

[ලොභිතපකචන්දිකා ආබාධො]

85. අථ ඛො හගචතො චුද්දස්ස කම්මාරපුත්තස්ස හත්තං භුක්තා-
 වීස්ස ඛරො ආබාධො උපපජ්ජී ලොභිතපකචන්දිකා. පබාලාහා වෙදනා
 චත්තන්ඤ් මාරණන්ඤ්. තා සුදං හගචා සතො සමපජානො අධි-
 වාසෙසි අච්චඤ්ඤමානො.

අථ ඛො හගචා ආයසමන්තං ආනන්දං ආමනෙසසි: ‘ආයාමානන්ද
 යෙන කුසිනාරා තෙනුපසඛකමීස්සාමා’ති. ‘එවමහනෙත’ති ඛො ආයසමා
 ආනන්දෙ හගචතො පච්චසෙසාසි.

ඉක්බිති වුඤ්ඤා කර්මාර පුත්‍ර තෙම එ රූය ඇවෑමෙන් සිය ගෙහි ප්‍රණීත වූ බාද්‍ය භෝජ්‍ය ද බොහෝ සුකරමාර්දව ද පිළියෙල කරවා, 'වහන්ස, වඩනට කල් පැමිණියේ ය, බත පිළියෙල කොට නිමැවිණැ' යි කියා හඟවත් බුදුරජුන්ට කාලය දන්වා යැවී ය. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ද පෙරවරු සෙමෙහි හැඳෑ පෙරවැ පා සිවුරු ගෙන බික්සහන කැටුව වුඤ්ඤා කර්මාර පුත්‍රයාගේ ගෙට වැඩී සේක. වැඩ ප්‍රඥප්ත අසුන්හි හිඳගත් සේක. හිඳගෙන (ඒ සුකරමාර්දවය ඒ කිසිදු භික්ෂුනමක් විසින් දිරවා ගත නොහෙනු දක), වුඤ්ඤා කර්මාර පුත්‍රයා බණවා, "වුඤ්ඤෙනි, තොප විසින් යම් සුකරමාර්දවයෙක් පිළියෙල කරන ලද ද, එයින් මා වළඳවව, යම් අන් බාද්‍යයෙක් භෝජ්‍යයෙක් පිළියෙල කරන ලද ද, එයින් බික්සහන වළඳවව' යි වදන සේක. වුඤ්ඤා කර්මාරපුත්‍ර ද 'එසේ යැ, වහන්සැ' යි හඟවත් බුදුරජුන්ට පිළිවදන් දී, පිළියෙල කරන ලද යම් සුකරමාර්දවයෙක් වී ද එයින් හඟවත් බුදුරජුන් වැළැඳැවී ය. යම් අන් බාද්‍ය භෝජ්‍යයෙක්, පිළියෙල කරන ලද ද, එයින් බික්සහන වැළැඳැවී ය.

ඉක්බිති භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වුඤ්ඤා කර්මාර පුත්‍රයා අමතා, 'වුඤ්ඤෙනි, තොප පිළියෙල කළ යම් සුකරමාර්දවයෙක් ඉතිරි වැ ඇද්ද, එය වළෙකැ ලව. වුඤ්ඤෙනි, දෙවියන් සහිත මරුන් සහිත බමුන් සහිත ලොවැ, මහණ බමුණන් සහිත දෙවිමිනිසුන් සහිත සත්මුළුඵයෙහි, තථාගතයන් හැර අන් යමක්හු විසින් ඒ සුකරමාර්දවය වළඳන ලද්දේ ජයරාග්නියෙන් මැනැවින් දිරිමට යන්නේ නම්, එ වැන්නක්හු මම නො දකිමි' යි වදන සේක. 'එසේ යැ වහන්සැ' යි කියා ම වුඤ්ඤා කර්මාර පුත්‍ර හඟවත් බුදුරජුන්ට පිළිවදන් දී, යම් ඉතිරි වැ තුබුණු සුකරමාර්දවයෙක්විද, එය වළෙකැ ලා හඟවත් බුදුරජුන් කරා එළැඹියේ ය. එළැඹූ ඔබ වැඳ පසෙක හුන්නේ ය. පසෙක හුන් වුඤ්ඤා කර්මාරපුත්‍රයාට භාග්‍යවතුන් වහන්සේ දූහැමි කථායෙන් දන් අනුභස් දක්වා එහි සිත් ගන්වා, එහි සිත තියුණු කොට, එහි සිත සතුටු කොට, හුනස්නෙන් නැඟී වැඩී සේක.

ලෝහිත පක්ඛන්දිකා ආබාධය

85. වුඤ්ඤා කර්මාරපුත්‍රයා ගේ බොජුන වැළැඳු භාග්‍යවතුන් වහන්සේට ක්‍රූර වූ ලෝහිත පක්ඛන්දිකා රෝගයෙක් උපත. මරණය කෙළවර කොටැති ඉතා දැඩි දුක් වේදනාවෝ පවත්නාහ. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ එළැඹූ සිටි සිහි ඇති සේක්, නුවණින් දන්නා සේක්. ඒ රෝගයෙන් නො ම ගැහැටෙන සේක්, ඒ දුක් වේදනාවන් ඉවැසූ සේක.

ඉක්බිති භාග්‍යවතුන් වහන්සේ අනඳ තෙරුන් ඇමැතු සේක. අමතා, 'අනඳයෙනි, එමු, කුසිනාරාව කරා යන්නමු' යි වදන සේක. 'එසේ යැ වහන්සැ' යි අනඳ තෙරණුවෝ හඟවත් බුදුරජුන්ට පිළිවදන් දුන්හ.

“චූඤ්ඤා හත්තා භුඤ්ඤා කම්මාරසාති මෙ සුතං,
ආබාධං සමුච්ඡිධි ධිරො පබ්බලනා¹ මාරණන්තීකං.

භුත්තසා ච සුකරම්ඤ්ඤවෙන
බ්බාධිපබ්බලෙන උදපාදි සත්ථුතො.
විරිඤ්ඤමානො² හගවා අවොච
ගච්ඡාමහං කුසින්තාරං නගරන්ති.”

[ආනන්දෙන පානියාහරණං]

86. අථ බො හගවා මග්ගා ඔක්කම්ම යෙනඤ්ඤතරං රුක්ඛමුලං
තෙත්ථපසඬකම්. උපසඬකම්ඤා ආයසමන්තං ආනන්දං ආමන්තෙසී:
“ඉඬ්ඤ මෙ තුං ආනන්ද චතුගගුණං සඬකාපිං පඤ්ඤපෙභි. කිලනෙත්තා³සම්
ආනන්ද, නිසීදිසාමි”ති. ‘එවමහනෙත්ත’ති බො ආයසමා ආනන්දෙ හගවතො
පටිසසුඤා චතුගගුණං සඬකාපිං පඤ්ඤපෙසී. නිසීදි හගවා පඤ්ඤතෙත්ත
ආසනෙ. නිසජ්ඡ බො හගවා ආයසමන්තං ආනන්දං ආමන්තෙසී: “ඉඬ්ඤ
මෙ තුං ආනන්ද පානියං ආහර, පිපාසිතො⁴මහි ආනන්ද පිට්ඨසාමි”ති
එවං චූඤ්ඤ ආයසමා ආනන්දෙ හගවන්තං එතදවොච: “ඉද්දනි හනෙත්ත
පඤ්ඤමන්තාහි සකචසතාහි අතික්කන්තාහි. තං චක්කච්ඡිත්තං උදකං
පරිත්තං ලුළිතං ආචිලං සන්දති. අයං හනෙත්ත කකුඤා නදී අච්චුරෙ
අච්චාදකා⁵ සාතොදකා සීතොදකා සෙත්තකා⁶ සුප්පනිඤා⁷ රමණියා. එත්ථ
හගවා පානියඤ්ඤ පිට්ඨසාහි, ගත්තාහි ච සීතිකරිසාහි”ති. දුතියමපි
බො හගවා ආයසමන්තං ආනන්දං ආමන්තෙසී: ‘ඉඬ්ඤ මෙ තුං ආනන්ද
පානියං ආහර, පිපාසිතො⁸සම් ආනන්ද පිට්ඨසාමි”ති දුතියමපි බො
ආයසමා ආනන්දෙ හගවන්තං එතදවොච: “ඉද්දනි හනෙත්ත පඤ්ඤමන්තාහි
සකචසතාහි අතික්කන්තාහි. තං චක්කච්ඡිත්තං උදකං පරිත්තං ලුළිතං
ආචිලං සන්දති. අයං හනෙත්ත කකුඤා නදී අච්චුරෙ අච්චාදකා
සාතොදකා සීතොදකා සෙත්තකා⁹ සුප්පනිඤා¹⁰ රමණියා. එත්ථ හගවා
පානියඤ්ඤ පිට්ඨසාහි, ගත්තාහි ච සීතිකරිසාහි”ති.

තතියමපි බො හගවා ආයසමන්තං ආනන්දං ආමන්තෙසී: ‘ඉඬ්ඤ
මෙ තුං ආනන්ද පානියං ආහර, පිපාසිතො¹¹සම් ආනන්ද පිට්ඨසාමි”ති.
‘එවමහනෙත්ත’ති බො ආයසමා ආනන්දෙ හගවතො පටිසසුඤා පත්තං
ගහෙත්තා යෙන සා නදිකා තෙත්ථපසඬකම්.

1. සබ්බලනා, සායා.
2. විරෙචමානො මජ්ඣං, සීග්. විරිචමානො, දී අ
3. අච්චාදකා - මජ්ඣං 4. සෙත්තොදකා, මජ්ඣං 5. සුප්පනිඤා, මජ්ඣං

චූඤ්ඤා කර්මාරමුත්‍රයා ගේ බත වැළැඳීමෙන් ධර වූ බුදුරජු මරණය කෙළවර කොටැති ඉතා දැඩි ආබාධයක් ස්පර්ශ කළහ' යි මා විසින් අසන ලදි.

සුකරමාර්දවය හා බොජුන් වැළැඳී ගාස්තෘන් වහන්සේට ඉතා දරුණු වූ ව්‍යාධියෙක් උපන. හගවත්හු එක්වන් පැවැති ලෝභිත විරේචන ඇත්තාහු, මම කුසිනාරා නුවර යමි' යි වදළහ.''

අනද තෙරුන් පැන් ගෙනැ රීම

86. ඉක්බිති භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මහින් ඉවත් වැ, එක්තරා රුකක් මුලට වැඩිසේක. වැඩ අනද තෙරුන් බණවා අනදයෙනි, මා සහළ සිවුර සිවු ගුණ කොට පණවවු, ක්ලාන්තයෙමි, අනදයෙනි, හිදගන්නෙමි' යි වදළ සේක. 'එසේ යැ වහන්සැ' යි අනද තෙරණුවෝ බුදුරජුන්ට පිළිවදන් දී, සහළ සිවුර සිවුගුණ කොට පැණැවුහ. එසේ පැණැවුණු අස්නෙහි හගවත්හු වැඩිහුන්හ. හගවත්හු වැඩිහිද ම ආයුෂ්මත් අනද තෙරුන් අමතා, 'අනදයෙනි, තෙපි මට පැන් ගෙනෙවු, පවස් ඇතියෙමි, පැන් බොන්නෙමි' යි වදළ සේක. මෙසේ වදළ කල්හි, අනද තෙරණුවෝ බුදුරජුන්ට "වහන්ස, පන්සියක් පමණ ගැල්හු ඉක්මියාහ. ගැල් සකින් සිදුණු මද වූ ජලය කැලැඹුණේ බොරවැ ගලා යයි. වහන්ස, මේ කකුත්ථා නදිය නොදුරෙහි ය, පහන් දිය ඇත්තේ ය, මිහිරි දිය ඇත්තේ ය, සිසිල් දිය ඇත්තේ ය, මඩ නැත්තේ ය, මනා තොට ඇත්තේ ය, සිත්කලු ය. භාග්‍ය වතුන් වහන්සේ ඒ මේ කකුත්ථා නදියෙහි දී පැන් වැළැඳිය හැකි වන සේක, ඇහ සිසිල් කැරැගත හැකි වන සේකැ" යි කීහ. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ දෙවෙනි වර ද අනද තෙරුන් අමතා, 'අනදයෙනි, මට පැන් ගෙනෙවු, පවස් ඇතියෙමි, පැන් බොන්නෙමි' යි වදළ සේක. දෙවෙනි වර ද අනද තෙරණුවෝ බුදුරජුන්ට, 'වහන්ස, දැන් පන්සියක් පමණ ගැල්හු ඉක්මියාහ. ගැල්සකින් සිදුණු මද වූ ජලය කැලැඹුණේ බොර වැ ගලා යයි. වහන්ස, මේ කකුත්ථා නදිය නොදුරෙහි ය, පහන් දිය ඇත්තේ ය, මිහිරි දිය ඇත්තේ ය, සිසිල් දිය ඇත්තේ ය, මඩ නැත්තේ ය, මනා තොට ඇත්තේ ය, සිත්කලු ය, භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ඒ මේ කකුත්ථා නදියෙහි දී පැන් වැළැඳියැ හැකි වන සේක, ඇහ සිසිල් කැරැ ගත හැකි වන සේකැ" යි කීහ.

තෙවෙනි වර ද භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ආයුෂ්මත් අනද තෙරුන් අමතා, 'අනදයෙනි, තෙපි මට පැන් ගෙනෙවු. පවස් ඇතියෙමි, පැන් බොන්-නෙමි' යි වදළ සේක. 'එසේ යැ, වහන්සැ' යි කියා ම අනද තෙරණුවෝ හගවත් බුදුරජුන්ට පිළිවදන් දී, පාත්‍රය ගෙන ඒ කුඩා නදිය වෙතට වැඩියාහ.

අප්ඵ ඛො සා නදිකා වකකව්ඡින්නා පරික්ඛා ලුළිතා ආවිලා සන්දමානා ආයස්මනෙ ආනන්දෙ උපසඩ්ධමනෙ අව්ඡා විප්පසන්නා අනාවිලා සන්දිසු. අප්ඵ ඛො ආයස්මනෙ, ආනන්දස්ස එතදභොසි: ‘අව්ඡරියං වත භො, අබ්භුතං වත භො, තථාගතස්ස මහිද්ධිකතා මහානුභාවතා. අයං හි සා නදිකා වකකව්ඡින්නා පරික්ඛා ලුළිතා ආවිලා සන්දමානා මධි උපසඩ්ධමනෙ අව්ඡා විප්පසන්නා අනාවිලා සන්දිති’ති. පනෙනන පානියං අද්දා යෙන හග්ඛා තෙනුපසඩ්ධමි, උපසඩ්ධමිත්වා හග්ඛන්තං එතදවොච: “අව්ඡරියං හනෙත, අබ්භුතං හනෙත, තථාගතස්ස මහිද්ධිකතා මහානුභාවතා. ඉද්දති සා හනෙත නදිකා වකකව්ඡින්නා පරික්ඛා ලුළිතා ආවිලා සන්දමානා මධි උපසඩ්ධමනෙ අව්ඡා විප්පසන්නා අනාවිලා සන්දිසු. පිචතු හග්ඛා පානියං, පිචතු සුගතො පානියන්ති”. අප්ඵ ඛො හග්ඛා පානියං අපාසි.

[පුකකුසමලලුපුත්තකථා]

87. තෙන ඛො පන සමයෙන පුකකුසො මලලුපුත්තො ආළාරස්ස කාලාමස්ස සාවකො කුසිනාරාය පාවං අද්ධානමග්ගපට්ටනො භොති. අද්දසා ඛො පුකකුසො මලලුපුත්තො හග්ඛන්තං අඤ්ඤතරසමිං රුකධමුලෙ නිසින්නං. දිසවා යෙන හග්ඛා තෙනුපසඩ්ධමි. උපසඩ්ධමිත්වා හග්ඛන්තං අභිවාදෙත්වා එකමන්තංනිසිදිං එකමන්තං හිසිනො ඛො පුකකුසො මලලුපුත්තො හග්ඛන්තං එතදවොච: “අව්ඡරියං හනෙත, අබ්භුතං හනෙත, සනෙනන වත හනෙත පබ්බජිතා විභාරෙන විහරන්ති. භුතපුබ්බං හනෙත, ආළාරො කාලාමො අද්ධානමග්ගපට්ටනො මග්ගා ඔකකමම අවිදුරෙ අඤ්ඤතරසමිං රුකධමුලෙ දිවාචිහාරං නිසිදි. අප්ඵ ඛො හනෙත පඤ්ඤමන්තානි සකට්ඨතානි ආළාරං කාලාමං නිස්සාය නිස්සාය අතිකකමිංසු. අප්ඵ ඛො හනෙත අඤ්ඤතරො පුරිසො තස්ස සකට්ඨසල්සා පිට්ඨිතො පිට්ඨිතො අගච්ඡන්තො යෙන ආළාරො කාලාමො තෙනුපසඩ්ධමි. උපසඩ්ධමිත්වා ආළාරං කාලාමං එතදවොච: “අපි හනෙත පඤ්ඤමන්තානි සකට්ඨතානි අතිකකමන්තානි අද්දසා?’ති ‘න ඛො අභං ආවුසො අද්දසන්ති.’ ‘කිමපන හනෙත සද්දං අසෙසාසි?’ති. ‘න ඛො අභං ආවුසො සද්දං අසෙසාසි’න්ති. ‘කිමපන හනෙත සුත්තො අභොසි?’ති. න ඛො අභං ආවුසො සුත්තො අභොසි’න්ති ‘කිමපන හනෙත සඤ්ඤී අභොසි?’ති ‘එච්චාචුසො’ති. ‘සො ත්වං හනෙත සඤ්ඤී සමානො ජාගරො පඤ්ඤමන්තානි සකට්ඨතානි නිස්සාය නිස්සාය අතිකකමන්තානි නෙච අද්දස න පන සද්දං අසෙසාසි අපිසසු තෙ හනෙත සඤ්ඤාටි රජෙන ඔකිණ්ණො?’ති. ‘එච්චාචුසො’ති. අප්ඵ ඛො හනෙත තස්ස පුරිසස්ස එතදභොසි: අව්ඡරියං වත භො, අබ්භුතං වත භො, සනෙනන වත භො පබ්බජිතා විභාරෙන විහරන්ති, යනු හි නාම සඤ්ඤී සමානො ජාගරො පඤ්ඤමන්තානි සකට්ඨතානි නිස්සාය නිස්සාය අතිකකමන්තානි නෙච දකඛිති, න පන සද්දං සොසසති’ති ආළාරෙ කාලාමෙ උළාරං පසාදං පච්චෙදිත්වා පකකාමි’ති.

එ කල්හි ගැල් සකිත් සිදුණු ස්වල්ප ජලය ඇති, කැළැඹුණු, බොර වූ ඒ කුඩා නදිය ගලනුයේ, අනඳ තෙරුන් එළැඹෙන විට පහන වැ, වෙසෙසින් පැදුණු දියැති වැ කැලැඹුම් නැති වැ ගැලිය. එ විට අනඳ තෙරුන්ට හවත්නි, තරාගතයන් වහන්සේ ගේ මහර්ද්ධි ඇති බව මහත් අනුභාව ඇති බව ආශ්වය්‍යී යැ, අද්භූත යැ. ස්වල්ප දිය ඇති, ගැල් සකිත් සිදුණු කැලැඹුණු, බොර වැ ගලන මේ නදිය මා එළැඹෙන විට පහන් විය, වෙසෙසින් පැදුණු දිය ඇති විය, කැලැඹුම් නැති වැ ගලා යැ' යි මේ සිත විය. ඉක්බිති තෙරණුවෝ පාත්‍රයෙන් පැන් ගෙන හගවත් බුදුරජුන් වෙත එළැඹියාහ. එළැඹූ ඔබට, 'වහන්ස, තරාගතයන් වහන්සේ ගේ මහර්ද්ධි ඇති බව, මහත් අනුභාව ඇති බව ආශ්වය්‍යී යැ, අද්භූත යැ, වහන්ස, දැන් ගැල්සකිත් සිදි ගිය ජලය ඇති, ස්වල්ප ජලය ඇති, කැළැඹුණු බොර වැ ගලන ඒ කුඩා නදිය මා එළැඹෙන කලැ පහන් වැ, වෙසෙසින් පැදුණු දිය ඇති වැ කැලැඹුම් නැති වැ බොර නැති වැ ගැලී ය. වහන්ස, භාග්‍යවතුන් වහන්සේ පැන් වළඳන සේක් වා, දුගතයන් වහන්සේ පැන් වළඳන සේක් වා' යි කීහ. එ විට භාග්‍යවතුන් වහන්සේ පැන් වැළඳු සේක්.

පුක්කුස මල්ල පුත්‍ර කථාව

87. එකල වනාහි ආළාරකාලාම තවුසාණන් ගේ ශ්‍රාවක වූ පුක්කුස නම් මල්ල පුත්‍රයෙක් කුසිනාරායෙන් පාවා නුවරට යන දික් මහට පිළිපන්නේ වෙයි. පුක්කුස මල්ලපුත්‍ර තෙමේ ඒ ක්තරා රුකක් මුලැ වැඩිහුන් භාග්‍යවතුන් වහන්සේ දුටුයේ ය. දැක ඔබ වෙතට ගියේ ය. ගොස් ඔබ වැඳ පසෙක හිඳ ගත. ඒ ක් පසෙක හුන්නා වූ ම පුක්කුස මල්ල පුත්‍ර තෙමේ හගවත් බුදුරජුන්ට මෙසේ කිය: වහන්ස, ආශ්වය්‍යීය! වහන්ස, අද්භූත ය!! වහන්ස, පැවිද්දෝ ශාන්ත වූ විහරණයෙන් වෙසෙත්. වහන්ස, පෙර වූවක් කියමි. 'පෙර ආළාර කාලාමයෝ දික් මහකට පිළිපන්නාහු, මහින් ඉවත් වැ නොදුරෙහි වූ එක්තරා රුකක් මුලැ දිවා විහරණය පිණිස හුන්න. වහන්ස, එ කල්හි ඒ ක්තරා පුරුෂයෙක් ඒ ගැල්සාත්තුව පසු පසින් එනුයේ, ආළාර කාලාමයන් කරා එළැඹියේ ය එළැඹි, 'වහන්ස, (මේ පෙරෙස) ගැටි ගැටි ඉක් මැ යන පන්සියයක් පමණ ගැල් දුටු සේක් දෝ?' යි විචාළේ ය. 'ඇවැත්නි, මම නොම දිටිමි' යි ආළාරකාලාමයෝ වදළාහ. 'වහන්ස, කිම? ගැල්සක් හඬ අසු සේක් දෝ?' යි හේ විචාළේ ය. 'ඇවැත්නි, ගැල්සක් හඬ ද නො ම ඇසිමි' යි ආළාරකාලාමයෝ වදළාහ. 'වහන්ස, කිමෙක් ද? නිද්‍රෝපගත වැ හොත් සේක් දෝ?' යි හේ පුළුවන. 'ඇවැත්නි, මම නිද්‍රෝපගත ද නො වීමි' යි ආළාරකාලාමයෝ වදළාහ. 'කිමෙක් ද? වහන්ස, ඔබ සංඥා ඇති වැ හුන් සේක් ද?' යි හේ පුළුවන. 'එසේ යැ, ඇවැත්නි' යි ආළාර කාලාමයෝ වදළාහ. 'වහන්ස, ඔබ සංඥා ඇති වන්නාහු ම, පිබ්ද හුන්නාහු ම ගැටි ගැටි ඉක්මැ යන පන් සියයක් පමණ ගැල් නො දුටුවාහ, ගැල්සක් හඬ නො ම ඇසුවාහ. වහන්ස, එහෙත් ඔබ සහළ සිවුරු ධූලියෙන් වැකුණේ යැ!' යි හේ කිය. 'එසේ යැ ඇවැත්නි' යි ආළාර කාලාමයෝ වදළාහ. වහන්ස, එ විට ඒ පුරුෂයාට මේ සිත විය. 'හවත්නි, ආශ්වය්‍යී යැ! හවත්නි, පුදුම යැ!! යමෙක් සංඤ්ච ම පිබ්ද හුන්නේ ම ගැටි ගැටි ඉක්මෙන පන්සියයක් පමණ ගැල් නො ම දිටි ද, ගැල් හඬක් නො ම ඇසි ද, එ බඳු වූ ශාන්ත විහරණයෙකින් මේ පැවිද්දෝ වෙසෙති!!! යි මේ සිත විය. හේ මෙසේ ආළාරකාලාමයන් කෙරෙහි මහත් ප්‍රසාදය පළ කොට එතැනින් නික්මියේ ය' යනු යැ.

තං කිම්මඤ්ඤපි පුක්කුසං, කතමනහු ටො දුක්කරතරං වා දුරති-
සමභවතරං වා යො සඤ්ඤපි සමානො ජාගරො පඤ්ඤමනනාති සකටසතාති
තිස්සාය නිස්සාය අතිකකමනනාති නෙව පසෙසයා, න පන සද්දං සුඤ්ඤයා,
යො වා සඤ්ඤපි සමානො ජාගරො දෙවෙ වසසනෙ දෙවෙ ගලගලායනෙ
විජ්ජුතාසු¹ තිච්චරනනිසු අසණියා ඵලනතියා නෙව පසෙසයා න පන
සද්දං සුඤ්ඤයා?ති.

“කිඤ්ඤි හනෙත කරිස්සනති පඤ්ඤ වා සකටසතාති ඡ වා සකටසතාති
සතභ වා සකටසතාති අටඨ වා සකටසතාති නව වා සකටසතාති
සකටසතසං වා සකටසතභසං වා. අථ ඛො ඵතදෙව දුක්කරතරං වෙව
දුරතිසමභවතරඤ්ඤ යො සඤ්ඤපි සමානො ජාගරො දෙවෙ වසසනෙ
දෙවෙ ගලගලායනෙ විජ්ජුතාසු නිච්චරනනිසු අසණියා ඵලනතියා නෙව
පසෙසයා න පන සද්දං සුඤ්ඤයා”ති.

එකමීදහං පුක්කුසං සමයං ආතුමායං විහරාමි භුසාගාරෙ. තෙන ඛො
පන සමයෙන දෙවෙ වසසනෙ දෙවෙ ගලගලායනෙ විජ්ජුතාසු
නිච්චරනනිසු අසණියා ඵලනතියා අවිදුරෙ භුසාගාරසං දෙව කසසකා
භාතරො භතා චක්ඛාරො ච බලිවද්ද. අථ ඛො පුක්කුසං ආතුමායං
මහාජනකායො තික්ඛමීඤ්ඤා යෙන තෙ දෙව කසසකා භාතරො භතා
චක්ඛාරො ච බලිවද්ද, තෙනුපසඤ්ඤමි. තෙන ඛො පනාහං පුක්කුසං
සමයෙන භුසාගාරො තික්ඛමීඤ්ඤා භුසාගාරදොරෙ අඛොසාකායෙ වඛොමාමි
අථ ඛො පුක්කුසං අඤ්ඤාතරො පුරිසො තමහා මහාජනකායා යෙනාහං.
තෙනුපසඤ්ඤමි. උපසඤ්ඤමිඤ්ඤා මං අභිවාදෙඤ්ඤා එකමනනං අඤ්ඤාසි
එකමනනං ඤිතං ඛො අහං පුක්කුසං තං පුරිසං ඵතදෙවොචං ‘කිතභුඛො
සො ආචුසො මහාජනකායො සනතිපතීතො?ති. ඉද්දති හනෙත දෙවෙ
වසසනෙ දෙවෙ ගලගලායනෙ විජ්ජුතාසු තිච්චරනනිසු අසණියා
ඵලනතියා දෙව කසසකා භාතරො භතා චක්ඛාරො ච බලිවද්ද. එකෙසො
මහාජනකායො සනතිපතීතො. කම්පන හනෙත කුභිං අහොසි?’ති.
‘ඉධෙව ඛො අහං ආචුසො අහොසි’නති. ‘කම්පන හනෙත න අද්දසා?ති.
‘න ඛො අහං ආචුසො අද්දසනති’. ‘කම්පන හනෙත සද්දං අසොසාසි?’ති.
‘න ඛො අහං ආචුසො සද්දං අසොසාසිනති’. ‘කම්පන හනෙත සුඤ්ඤො
අහොසි?ති. ‘න ඛො අහං ආචුසො සුඤ්ඤො අහොසිනති’. ‘කම්පන
හනෙත සඤ්ඤපි අහොසි?’ති. ‘ඵචමාචුසො’ති. ‘සො කං හනෙත සඤ්ඤපි
සමානො ජාගරො දෙවෙ වසසනෙ දෙවෙ ගලගලායනෙ විජ්ජුතාසු
නිච්චරනනිසු අසණියා ඵලනතියා නෙව අද්දසං, න පන සද්දං
අසොසාසි?’ති. ‘ඵචමාචුසො’ති.

1. විජ්ජුතාසු, මජ්ඣං

“පුක්කුසයෙනි, එය තෙපි කීමැ යි සිත වු ද? යමෙක් සංඤ්චන්තෝ ම පිබ්බෙ ඉන්තෝ ම වු දිව දී යන පන්සියයක් පමණ ගැල් නො ම දක්නේන් නො ම අසන්නේන් ත් වේ ද, යමෙක් හෝ සංඤ්ච වූ ම, පිබ්බෙ ඉන්තෝ ම, (වියැලි ගැපුම් කොට අතරින් පතර) වැසි වස්තා කල්හි, මේ ගැපුම් පවත්නා කල්හි, විදුලිය නික්මෙන කල්හි, හෙණ පුපුරන කල්හි, එය නො ම දක්නේ ද, එහි හඬ හෝ නො ම අසන්නේ ද, මේ දෙකින් කීමෙක් නම් වඩා දුෂ්කර ද, වඩා දුර්ලභ ද?” යි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ අසා වදළ සේක.

“වහන්ස, පන් සියයෙක් හෝ හසියයෙක් හෝ හත් සියයෙක් හෝ අට සියයෙක් හෝ නව සියයෙක් හෝ දහසෙක් හෝ සිය දහසෙක් හෝ ාල්හු කුමක් කරන්නාහු ද? වැලි දු යමෙක් සංඤ්ච ම, පිබ්බෙ හිද ම, වැසි වස්තා කල්හි, මේ ගැපුම් පවත්නා කල්හි විදුලිය නික්මෙන කල්හි, හෙණ පුපුරන කල්හි එය නො දක්නේ නම්, එහි හඬත් නො අසන්නේ නම්, මෙය ම වඩා දුෂ්කර යැ, වඩා දුර්ලභ යැ” යි පුක්කුස කී ය.

එවිට, භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වදරන සේක්, ‘පුක්කුසයෙනි, මම එක් සමයෙක ආතුමා නම් නුවර පිදුරුකිළියෙකැ වෙසෙන්නෙමි වීමි. එ සමයෙහි වැසි වස්තා කලැ, මේ ගැපුම් පවත්නා කලැ, විදුලිය හැසිරෙන කලැ, සෙණ පුපුරන කලැ ඒ පිදුරු කිළියට නොදුරෙහි ගොවිදෙබැ කෙනෙක් ද ගොන්නු සිටු දෙනෙක් ද නැසුණහ. පුක්කුසයෙනි, එ කලැ ආතුමා නුවරින් මහජන මුළුවෙක් නික්මැ අවුත් ඒ මලා වූ ගොවි දෙබැයන් ද සිටු ගවයන් ද හෝනා තැනට ආය. පුක්කුසයෙනි, එ වෙලෙහි මම, පිදුරු කිළියෙන් නික්මැ, එහි දෙර එළිමහනේ සක්මන් කෙරෙමි. පුක්කුසයෙනි, එ කලැ ඒ මහ ජන මුළුවෙන් එක්තරා මිනිසෙක් මා කරා ආ ය. අවුත් මා වැද පසෙක සිටියේ ය. පසෙක සිටි ඒ මිනිසා බණවා, “අැවැත්නි, කවර හෙයින් මහජනමුළුවෙක් රැස් වීණ ද?” යි අැසිමි. “වහන්ස, දැන් වැසි වස්තා කල්හි, මේ ගැපුම් පවත්නා කල්හි, විදුලිය නික්මෙන කල්හි, හෙණ වැටෙන කල්හි, දෙ බැ ගොවි කෙනෙක් ද සිටු දෙනෙක් ගවයෝ ද නටහ. එහි තෙල මහජන මුළුව රැස් විය. වහන්ස, ඔබ කොහි වූ හු ද?” යි ඒ මිනිසා කී ය. “අැවැත්නි, මම මෙහි ම වීමි” යි මම කීමි. “වහන්ස කිම? එය ඔබ නො දුටු සේක් දෝ?” යි හේ පුළුවන. “මම නොදිටිමි. අැවැත්නි” යි මම කීමි. “කිමෙක් ද? වහන්ස, ඔබ වහන්සේ ඒ හඬ අැසු සේක් ද?” යි හේ පුළුවන. “අැවැත්නි, මම ඒ හඬ නො අැසිමි” යි කීමි. “කිමෙක් ද, වහන්ස, ඔබ සංඤ්ච වූහු ද?” යි හේ පුළුවන. ‘එසේ ය අැවැත්නි’ යි මම කීමි. “වහන්ස, ඒ ඔබ වහන්සේ සංඤ්ච වන සේක් ම පිබ්බෙ හුන් සේක් ම, වැසි වස්තා කලැ මේ ගැපුම් පවත්නා කලැ, විදුලිය හැසිරෙන කලැ, සෙණ පුපුරන කලැ එය නො ම දුටු සේක් ද? හඬ හෝ නො ම අැසු සේක් ද?” යි හේ විවාලේ ය. “එසේ ය, අැවැත්නි” යි මම කීමි. පුක්කුසයෙනි, එ විටැ “හවත්නි, යමෙක් සංඤ්ච ම, පිබ්බෙ හුන්තෝ ම, වැසි වස්තා කල්හි, මේ ගැපුම් පවත්නා කල්හි, විදුලිය හැසිරෙන කල්හි, සෙණ පුපුරන කල්හි එය නො ම දුටුයේ ද, එහි හඬත් නො ම අැසුයේ ද, එ බඳු වූ ශාන්ත විහරණයෙකින් පැවිද්දෝ වෙසෙත්” යැ යි ඒ පුරුෂයාට මේ සිත විය. ඉක්බිති හෙ තෙම මා කෙරෙහි මහත් ප්‍රසාදය පහළ කොට, මා වැද පැදකුණු කොට නික්මියේ යැ” යි වදළ සේක.

අථ ඛො පුක්කුසං, තස්ස පුරිසස්ස ඵතදහොසි. ‘අච්ඡරියං වත හො අබ්භූතං වත හො, සතෙන වත හො උබ්බජිතා විහාරෙන විහරන්ති, යත්ත භි නාම සඤ්ඤී සමානො ජාගරො දෙවෙ වස්සනො දෙවෙ ගලගලායනො විජ්ජිතාසු නිච්ඡරන්තිසු අසණියා ඵලන්තියා නෙව දකඛිති න පග සද්දං සොස්සති’ති මධි උළාරං පසාදං පච්චෙදෙඤා මං අභිවාදෙඤා පදකඛිණං කඤා පකකාමී’ති.

එවං චුත්තො පුක්කුසො මලපුත්තො හගචන්තං ඵතදවොච: ‘එසාහං හතෙන යො මෙ ආළාරෙ කාලාමෙ පසාදෙ, තං මහාවානෙ වා ඔපුනාමී, සීසයොකාය වා නදියා පවාහෙමී. අභිකකන්තං හතෙන, අභිකකන්තං හතෙන. සෙය්‍යථාපි හතෙන නිකකුජ්ජිතං වා උක්කුජ්ජියා, පටිච්ඡන්තං වා විචරෙය්‍යා, මූලහස්ස වා මග්ගං ආචිකෙය්‍යා, අනුකාරෙ වා නෙලපජ්ජාතං ධාරෙය්‍යා චක්ඛුමනො රුපානි දකඛිතන්ති, එවමෙව හගචන්තා අනෙකපරියායෙන ධම්මො පකාසිතො. එසාහං හතෙන හච්චන්තං සරණං ගච්ඡාමී ධම්මඤ්ච භික්ඛුසඛ්ඤ්ච. උපාසකං මං හගවා ධාරෙතු අජ්ජතග්ගෙ පාණුපෙතං සරණං ගතන්ති. අථ ඛො පුක්කුසො මලපුත්තො අඤ්ඤන්තරං පුරිසං ආමනෙහසි. ‘ඉඛ්ඤ මෙ ඤං හණෙ සිඛ්ඛිවණණං යුගං මට්ඨං ධාරණියං ආහාර’ති. ‘එවං හතෙන’ති සො පුරිසො පුක්කුසස්ස මලපුත්තස්ස පටිසස්සුඤා තං සිඛ්ඛිවණණං යුගං මට්ඨං ධාරණියං ආහරි. අථ ඛො පුක්කුසො මලපුත්තො තං සිඛ්ඛිවණණං යුගං මට්ඨං ධාරණියං හගචන්තො උපනාමෙසි ‘ඉද්ධහතෙන සිඛ්ඛිවණණං යුගං මට්ඨං ධාරණියං. තමෙම හතෙන හගවා පතිගණනාතු අනුකමපං උපාදයා’ති. ‘තෙන භි පුක්කුස ඵකෙන මං අච්ඡාදෙහි ඵකෙන ආනන්දන්ති’. ‘ඵච්චනෙන’ති ඛො පුක්කුසො මලපුත්තො හගචන්තො පටිසස්සුඤා ඵකෙන හගචන්තං අච්ඡාදෙසි ඵකෙන ආයජ්චන්තං ආනන්දං. අථ ඛො හගවා පුක්කුසං මලපුත්තං ධම්මියා කථාය සන්දසෙසසි, සමාදපෙසි, සමුත්තෙපෙසි, සමපහංසෙසි. අථ ඛො පුක්කුසො මලපුත්තො හගචන්තා ධම්මියා කථාය සන්දසෙසිතො සමාදපිතො සමුත්තෙජිතො සමපහංසිතො උට්ඨායාසනා හගචන්තං අභිවාදෙඤා පදකඛිණං කඤා පකකාමී.

88. අථ ඛො ආයජ්චා ආනන්දෙ අචිරං කකනෙන පුක්කුසෙ මලපුත්තො තං සිඛ්ඛිවණණං යුගං මට්ඨං ධාරණියං හගචන්තො කායං උපනාමෙසි තං හගචන්තො කායං උපනාමීතං චිතච්චිකං විය බායති.

මෙසේ වදළ කල්හි, පුක්කස මල්ලපුත්‍ර තෙම “වහන්ස, ආළාර කාලාමයන් කෙරෙහි මගේ යම් පැහැදීමක් වී ද, එය මහ සුළඟෙහි පොළා හරිමි. සැඩ දිය පාර ඇති නදියෙක හෝ පා කොට යවමි. වහන්ස, අභිකාන්ත යැ, වහන්ස, අභිකාන්ත යැ. වහන්ස, යම් සේ ඉහුණින් නමා තබන ලද්දක් උඩුකුරු කොට තබන්නේ ද, පිළිසන් වූවක් හෝ විවෘත කරන්නේ ද, මං මුළා වූවකුට මහ හෝ කියන්නේ ද, ‘ඇස් ඇතියන් රූප දකිති’ යි අදුරෙහි තෙල් පහනක් හෝ දරන්නේ ද, එසේ ම භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් නොයෙක් කරුණින් දහම් පැවැසිණ. වහන්ස, ඒ මම භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ද ධර්මය ද බික්සහන ද සරණයෙමි. අද පටන් කොට, දිවි හිමින් සරණ ගිය උවසුවකු කොට භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මා සලකා වදරන සේක් වා” යි කී ය.

ඉක්බිති පුක්කස මල්ල පුත්‍ර තෙම එක්තරා පුරුෂයකු බණවා, “සගය යව, රන්වන් වූ මට සිලිටි වූ මහුල් උළෙල ඇහි මා විසින් දැරියා යුතු වූ වස්ත්‍ර යුගලය ගෙනෙව” යි කී ය. ‘එසේ යැ, ස්වාමීනි’ යි කියා හේ පුරුෂ තෙම ඒ රන්වන් මට සිලිටි වත් යුවල ගෙනායේ ය. ඉක්බිති, පුක්කස මල්ල පුත්‍ර තෙම රන්වන් මට සිලුටු (උත්සවාදීන්හි) දැරියැ යුතු ඒ වත් යුවල ගෙන, “වහන්ස, මේ රන්වන් වූ මට සිලුටු වූ, (උත්සවාදියෙහි මා විසින්) දැරියැ යුතු වූ වස්ත්‍ර යුග්මයෙක. වහන්ස, මා සතු වස්ත්‍ර යුග්මය මට අනුකම්පා සඳහා භාග්‍යවතුන් වහන්සේ පිළිගන්නා සේක් වා” යි එය හඟවත් බුදුරජුන්ට එළැඹී ය. “එසේ වී නම්, පුක්කසයෙනි, එයින් එකෙකින් මා පු ව. අනෙකින් අනෙකින් පු ව” යි හඟවත්හු වදළහ. “එසේ යැ වහන්සැ” යි පුක්කස මල්ල පුත්‍ර තෙම හඟවත් බුදුරජුන්ට පිළිවදන් දී, එකෙකින් හඟවත් බුදුරජුන් පිදී ය. (එකක් හදනා පොරොත්තා පිණිස හඟවත් බුදුරජුන්ට දුන), එකෙකින් අනෙක තෙරුන් පිදීයි. (හදනා පොරොත්තා පිණිස එකක් අනෙක තෙරුන්ට දුන). ඉක්බිති භාග්‍යවතුන් වහන්සේ පුක්කස මල්ල පුත්‍රයාට වස්ත්‍රානුමෝදනා ධර්මකථායෙන් කරුණු දක් වූ සේක. එහි සිත් ගැන් වූ සේක. එහි සිත් තියුණු කැරැවූ සේක, එහි සිත් සතුටු කැරැවූ සේක. මල්ල පුත්‍ර පුක්කස තෙමේ ද හඟවත් බුදුරජුන් විසින් දහම් කතායෙන් කරුණු දක්වන ලද්දේ, එහි සිත් ගැන්වුණේ, එහි සිත් තියුණු කරවන ලද්දේ, එහි සිත් සතුටු කරවන ලද්දේ, හුනස්නෙන් නැගී හඟවත් බුදුරජුන් වැඳූ පැඳකුණු කොට නික්මැ ගියේ ය.

88. ඉක්බිති අනෙක තෙරුණුවෝ පුක්කස මල්ල පුත්‍රයා නික්මගිය නොබෝ කල්හි, ඒ (ඔහු විසින් උළෙල ඇහි) දැරිය යුතු වැ තුබුණු මට සිලිටි රන්වන් වත් යුවල හඟවත් බුදු රජුන් ගේ සිරි සිරුරට එළැඹී ය. එය හඟවත් බුදුරජුන් ගේ සිරි සිරුරට එළවන ලද්දේ, පහ වූ සිළු ඇති ගිනි අඟුරු රැසක් මෙන් පැණෙයි.

අඵ ඛො ආයස්මා ආනන්දෙ භගවන්තං එතදවොච: ‘අච්ඡරියමහනෙත, අබ්භුතමහනෙත, යාවපරිසුද්ධො භනෙත තථාගතස්ස ඡව්විච්ඡෙණ්ණො පරියොදනො. ඉමහනෙත සිඬ්ඛිවණ්ණං යුගං මට්ඨං ධාරණියං භගවතො උපනාමිතං වීතච්චිකං විය බායති’ති.

“එවමෙතං ආනන්ද. ද්විසු ඛො ආනන්ද කාලෙසු අතිවිය තථාගතස්ස කායො පරිසුද්ධො භොති ඡව්විච්ඡෙණ්ණො පරියොදනො. කතමෙසු ද්විසු? යඤ්ච ආනන්ද රත්තං තථාගතො අනුත්තරං සමමාසලොකාධිං අභිසම්ප්‍රාප්තී, යඤ්ච රත්තං තථාගතො අනුපාදිසෙසාය භිබ්බානධාතුයා පරිනිබ්බායති ඉමෙසු ඛො ආනන්ද ද්විසු කාලෙසු අතිවිය තථාගතස්ස කායො පරිසුද්ධො භොති ඡව්විච්ඡෙණ්ණො පරියොදනො. අජ්ජ ඛො පනානන්ද රත්තියා පච්ඡිමෙ යාමෙ කුසිනාරායං උපවත්තනෙ මල්ලානං. සාලවනෙ අන්තරෙන යමකසාලානං තථාගතස්ස පරිනිබ්බානං භවිස්සති. ආයාමානන්ද යෙන කකුඤ්ඤා නදී තෙනුපසඬකමිස්සාමා”ති. “එවමහනෙත”ති ඛො ආයස්මා ආනන්දෙ භගවතො පච්චසෙසාසි.

“සිඬ්ඛිවණ්ණං යුගං මට්ඨං පුත්තකුසො අභිභාරධි,
තෙන අච්ඡාදිතො සඤ්ඤා ගෙමවච්ඡෙණ්ණො අසොභථා”ති.

[අමබවනුපගමනං]

89. අඵ ඛො භගවා මාතා භික්ඛුසඬෙසන සද්ධිං යෙන කකුඤ්ඤා නදී තෙනුපසඬකමි. උපසඬකමිඤ්ඤා කකුඤ්ඤා නදිං අපේක්ඛාගාහෙතියා නභාඤ්ඤා ච පිච්චිඤ්ඤා ච පච්චුත්තරිඤ්ඤා යෙන අඬවනං තෙනුපසඬකමි. උපසඬකමිඤ්ඤා ආයස්මන්තං චුන්දකං ආමනෙතසි. ‘ඉඬ්ඤ මෙ චුන්දක චතුගුණං සඬකාරිං පඤ්ඤාපෙහි. කිලනො’සමි චුන්දක නිපජ්ජස්සාමි’ති. ‘එවමහනෙත’ති ඛො ආයස්මා චුන්දකො භගවතො පටිස්සුඤ්ඤා චතුගුණං සඬකාරිං පඤ්ඤාපෙහි. අඵ ඛො භගවා දුකඛිච්ඡෙත පසෙසන සිහසෙයාං කපෙපසි පාදෙ පඤ්ඤා අච්චාධාය සතො සමපජානො උච්චානසඤ්ඤා මනසි කරිඤ්ඤා. ආයස්මා පන චුන්දකො තතෙච්ච භගවතො පුරතො භිසිදි.

එ කල අනද තෙරණුවෝ හඟවත් බුදුරජුනට ‘වහන්ස, තලාගනයන් වහන්සේ ගේ ඡව්වර්ණය කොතරම් පිරිසිදු ද, කොතරම් ප්‍රභාස්වර ද යනු ආශ්වයඤ්ඤා යැ, වහන්ස, අද්භූත යැ. වහන්ස, මේ රන්වන් වූ, මට සිලිටි වූ ධාරණිය (උතුම් මංගල) වස්ත්‍ර යුගලය භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ගේ කයට එළවන ලද්දේ, පහවූ සිඵ ඇති, ගිනි අඟුරු රැසක් මෙන් පැනේ’ යැ යි කීහ.

“අනදයෙනි, අවස්ථා දෙකෙක්හි ම තලාගනයන් ගේ සිරුර පිරිසිදු වෙයි, ඡව්වර්ණය ප්‍රභාස්වර වෙයි. කවර අවස්ථා දෙකෙක් හි ද යත්: අනදයෙනි, යම් රැයෙක තලාගනයෝ නිරුත්තර සමාක් සම්බෝධිය අධිගම කෙරෙත් ද, යම් රැයෙක තලාගනයෝ අනුපාදිශේෂ නිර්වාණ-ධාතුයෙන් පිරිනිවෙත් ද, අනදයෙනි, මේ අවස්ථා දෙකේ ම තලාගනයන් ගේ සිරුර ඉතා ම පිරිසිදු වෙයි, ඡව්වර්ණය ප්‍රභාස්වර වෙයි. අනදයෙනි, අද වනාහි රු පැසිම් යම්හි කුසිනාරාහි උපදිඊතන නම් මල්ල රජුන් ගේ සල් වෙනෙහි යමා සල් රුක් අතර තලාගනයන් ගේ පිරිනිවීම වන්නේ ය. අනදයෙනි, එවූ, යමු. කකුත්ථා නදිය කරා එළැඹෙන්නමු” යි භාග්‍ය-වතුන් වහන්සේ වදළ සේක. “එසේ යැ, වහන්සැ” යි අනද තෙරණුවෝ හඟවත් බුදුරජුනට පිළිවදන් දුන්හ.

එහෙයින් සංගීතිකාරකයෝ කීහ:

“රන්වන් මට සිලිටි වත් යුවලක් පුක්කුස තෙමේ එළැඹී ය.
එය හැඳූ පෙර වූ ශාස්තෘහු රන් පැහැ වූහු, හෙබියාහ.”

අඹවනයට එළැඹීම

89. ඉක්බිත්තෙන් භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මහ බික්සහන කැටුව කකුත්ථා නදිය වෙතට වැඩි සේක. වැඩ, ඒ නදියට බැස, දිය සනහා, පැන් වළඳා, එයින් ගොඩ නැහ, අඹ වනය කරා වැඩි සේක. වැඩැ (වෙතැ සිටි) වූන්දක තෙරුන් බණවා “චුද්දකයෙනි, මට සහළ සිවුර සතර පට කොට පණවවු. චුද්දකයෙනි, ක්ලාන්තයෙමි, වැදහෙන්නෙමි” යි වදළ සේක. එසේ යැ වහන්සැ” යි ම චුද්දක තෙරණුවෝ හඟවන්නට පිළිවදන් දී, සහළ සිවුර සතර ගුණ කොට පැනවූහ. ඉක්බිති භාග්‍ය-වතුන් වහන්සේ දකුණු සිරිපා හි වම් සිරි පා මදක් මැත් කොට පිහිටුවා, එළැඹූ සිටි සිහි ඇති සේක්, නුවණින් දන්නා සේක්, නැගී සිටුවනා සංඥාව සිත්හි කොට දකුණු ළයෙන් සිංහගයාච කළ සේක. චුද්දක තෙරණුවෝ ද එහි ම හඟවත් බුදුරජුන් ඉදිරියෙහි හුන්හ.

“ගන්තාන චුද්ධො නදීං කකුසං අවේජාදකං සාතොදකං විජ්ජයන්තං,¹
ඕගාහි සසා සුකීලනතරූපො තථාගතො අසුට්ඨො² ධ ලොකෙ.

නහාතා ච පීතා චුද්ධාරි සසා පුරකඛතො භික්ඛුගණස්ස මජ්ඣෙ,³
සසා පචන්තා හගවා² ධ ධම්මෙ උපාගමී අඛචනං මහෙසී.

ආමනකමී චුද්දකං නාම භික්ඛු චතුගුණං පසුර මෙ නිපච්ජං⁴
සො චොදිතො³ භාවිතතෙන චුද්දෙ චතුගුණං පසුරි ඛිජ්ජමෙච
භිජජ්ඣී සසා සුකීලනතරූපො චුද්දෙ³ පි තස්ස පමුඛෙ නිසීදී⁴ ති.

[දෙව පිණ්ඩපාතා සමඵලා]

90. අථ ඛො හගවා ආයජමන්තං ආනන්දං ආමන්තහි. “සීයා ඛො
පනානන්ද චුද්දස්ස කම්මාරපුත්තස්ස කොචි විජ්ජට්ඨාරං උපදහෙය්‍යා” තස්ස
තෙ ආචුසො චුද්ද, අලාභා, තස්ස තෙ දුච්චධං, යස්ස තෙ තථාගතො
පච්ඡමං පිණ්ඩපාතං භුඤ්ජේතා පරිනිබ්බුතො¹ ති. චුද්දස්සානන්ද කම්මාර-
පුත්තස්ස ඵච විජ්ජට්ඨාරො විනොතඛෙඛා.

තස්ස තෙ ආචුසො ලාභා, තස්ස තෙ සුච්චධං, යස්ස තෙ තථාගතො
පච්ඡමං පිණ්ඩපාතං භුඤ්ජේතා පරිනිබ්බුතො. සමමුඛා මෙන ආචුසො
චුද්ද හගවතො සුතං සමමුඛා පටිඤ්ඤානං ‘දෙව’මෙ පිණ්ඩපාතා සමඵලා
සමච්චාකා අතිවීය අඤ්ඤාති පිණ්ඩපාතෙහි මහපඵලතරා ච මහානිසංස-
තරා ච. කතමෙ දෙව? යඤ්ච පිණ්ඩපාතං භුඤ්ජේතා තථාගතො
අනුකරං සමාසමොධං අභිසමමුච්චති, යඤ්ච පිණ්ඩපාතං භුඤ්ජේතා
තථාගතො අනුපාදිසෙසාය නිබ්බානධාතුයා පරිනිබ්බායති, ඉමෙ දෙව
පිණ්ඩපාතා සමඵලා සමච්චාකා අතිවීය අඤ්ඤාති පිණ්ඩපාතෙහි මහපඵ-
ලතරා ච මහානිසංසතරා ච.

1. අවේජාදකං. සාතුදකා, විජ්ජයන්තං මජ්ජං
2. නිපච්ජං (බහුසු)
3. චොදිතො (මජ්ජං)

[එහෙයින් කීහු සංගීතිකාරකයෝ:]

‘මෙ ලොවු අප්‍රතිම ශාස්තෘ වූ තථාගත බුදු රජුහු කකුක්ථා නදිය කරා වැඩ, ඉතා ක්ලාන්ත ස්වභාවය ඇත්තාහු, එහි දියට බටහ.

ශාස්තෘහු දිය සනහා පැර වළඳා, බික් සහන මැද පෙරට වැ සිටියෝ, නදියෙන් ගොඩ නැංගාහ. මෙහි ධර්මයේ ප්‍රවක්කා වූ මහර්මී වූ හගවත් ශාස්තෘහු අඹවනයට වැඩියහ.

වුඤ්ඤ නම් මහණහු බණවා මා සහළ සිවුර සිවු ගුණ කොට අතුවා වැදූහෙන්නෙම්’ යි වදළාහ. භාවිතාත්ම වූ ඒ බුදුරජුහු විසින් මෙහෙයන ලද ඒ වුඤ්ඤ තෙර වහා ම සහළ සිවුර සිවු ගුණ කොට පැනැවී ය. ඉතා ක්ලාන්ත ස්වභාවය ඇති ශාස්තෘහු එහි සැතැපුණාහ. වුඤ්ඤ තෙර ද ඔබ ඉදිරියෙහි හුන්නෝ ය.’

සමවිපාක ඇති පිණ්ඩපාත දෙක

90. ඉක්බිත්තෙන් භාග්‍යවතුන් වහන්සේ අනඳ තෙරුන් බණවා මෙසේ වදළ සේක: ‘අනඳයෙනි, වුන්ද කර්මාර පුත්‍ර හට ‘ඇවැත් වුන්දයිනි, තථාගතයෝ යමක්හු ගේ අන්තිම පිණ්ඩපාතය (හෝජනය) වළඳා පිරිනිවියෝ ද, ඒ ඔබට (එයින්) අලාභයෝ යැ, ඒ තොප විසින් මිනිසන් බව නපුරු කොට ලබන ලද සේ යැ’ යි කිසිවෙක් විපිළිසරක් උපදවන්නේ ය යන්න විශූ හැක්ක. අනඳයෙනි, වුන්ද කර්මාර පුත්‍රයා ගේ විපිළිසර මෙසේ දුරු කටයුතු ය:

‘‘යම් බදු ඔබ ගේ පශ්චිම පිණ්ඩපාතය වළඳා තථාගතයෝ පිරිනිවියෝ ද, ඒ ඔබට ලාභයෙක, ඒ ඔබ විසින් මිනිසන් බව මොනොවට ලද සේ ය. අන් හැම පිණ්ඩපාතයනට වඩා ඉමහත් ඵල ඇති, වඩා ඉමහත් අනුසස් ඇති, හැම අයුරින් සම පල වූ සමවිපාක වූ මේ පිණ්ඩපාත දෙකෙක. කවර දෙකෙක් ද යත්: යම් පිණ්ඩපාතයක් වළඳා තථාගතයෝ අනුත්තර සමායක් සම්බොධියට පැමිණෙත්ද, යම් පිණ්ඩපාතයක් වළඳා තථාගතයෝ නිරුපාදිශේෂ නිර්වාණධාතුයෙන් පිරිනිවෙත් ද, මේ අන් හැම පිණ්ඩපාතයනට වඩා ඉතා මහත් පල ඇති ඉතා මහත් විපාක ඇති හැම ලෙසින් ම සම ඵල ඇති, සම අනුසස් ඇති පිණ්ඩපාත දෙක ය.

ආයුසංවත්තනිකං පනායසමනා වුඤ්ඤන කම්මාරපුත්තෙන කම්මං උපවිතං සුඛසංවත්තනිකං පනායසමනා වුඤ්ඤන කම්මාරපුත්තෙන කම්මං උපවිතං. ව-ඡුඡුසංවත්තනිකං පනායසමනා වුඤ්ඤන කම්මාර-පුත්තෙන කම්මං උපවිතං. යසසංවත්තනිකං පනායසමනා වුඤ්ඤන කම්මාරපුත්තෙන කම්මං උපවිතං. ආධිපතෙය්‍යසංවත්තනිකං පනායසමනා වුඤ්ඤන කම්මාරපුත්තෙන කම්මං උපවිතනති'. වුඤ්ඤසා ආනන්ද කම්මාර-පුත්තසස එවං විජ්ජාපිසාරො පටිච්චෙනෙබ්බො''ති

අපං බො හගවා එතමස්සං විදිත්වා තායං වෙලායං ඉමං උදනං උදනෙසි:

“දදතො පුඤ්ඤං පවිඩ්ඨති සඤ්ඤමනො වෙරං න වීයති,
කුසලො ච ජහාති පාපකං රාගද්වේශමොහකකියා සන්ඛවුතො’ති.

ආචාරවෙදලලහාණවාරො චතුසො.

‘මෙයින් ආයුෂ්මත් චුන්ද කර්මාර පුත්‍රයන් විසින් දීර්ඝායුෂ පිණිස පවත්නා කර්මයෙක් රැස් කරන ලද්දේ ය, ආයුෂ්මත් චුන්ද කර්මාර පුත්‍රයන් විසින් පැහැපත් බව පිණිස පවත්නා කර්මයෙක් රැස් කරන ලද්දේ ය, ආයුෂ්මත් චුන්ද කර්මාර පුත්‍රයන් විසින් සුවය පිණිස පවත්නා කර්මයෙක් රැස් කරන ලද්දේ ය, ආයුෂ්මත් චුන්ද කර්මාර පුත්‍රයන් විසින් ස්වර්ගය පිණිස පවත්නා කර්මයෙක් රැස් කරන ලද්දේ ය, ආයුෂ්මත් චුන්ද කර්මාරපුත්‍රයන් විසින් අධිපති බව පිණිස පවත්නා කර්මයෙක් රැස් කරන ලද්දේයැ ඇවැත් චුන්දයෙනි, භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ගේ හමුයෙන් ම මා විසින් මෙය අසනලද්දේ ය, භාග්‍යවතුන් වහන්සේ හමුයෙන් ම මා විසින් මෙය පිළිගන්නාලද්දේ යැ’යි කියා මෙසේ චුන්ද කර්මාර පුත්‍රයා ගේ විපිළිසර දුරු කටයුතු යැ’ යනු යි.

ඉක්බිති භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මෙ කරුණ සලකා එ වේලෙහි මේ උදන් ඇතු සේක:

“දන් දෙන්නහුට පින් වැඩේ. සිල් රක්නහු සිතැ වෙර නො පවතී. නුවණැත්තේ වෙර (පව්) දුරු ලයි. හේ මෙසේ (පව්) දුරු ලා රාග ද්වේෂ මොහ මුල් ඉදිරිමෙන් කෙලෙස් පිරිනිවනින් ද එයට පසු කද පිරිනිවනින් ද පිරිනිවියේ වෙයි” යනු යි.

සතර වැනි බණවර යි.

[කුසිනාරා ගමනං]

91. අථ ඛො භගවා ආයසමන්තං ආනන්දං ආමනෙහසි ආයාමානන්ද යෙන නිරඤ්ඤවනියා නදියා පාරිමං තීරං, යෙන කුසිනාරා, යෙන උපවත්තනං මලලානං සාලවනං, තෙනුපසඬකමීඤ්ඤාමා'ති. 'එවමහනෙහ'ති ඛො ආයසමා ආනන්දෙ භගවතො පච්චසෙසාසි. අථ ඛො භගවා මහතා භික්ඛුසඬෙක්ඛන සද්ධිං යෙන නිරඤ්ඤවනියා නදියා පාරිමං තීරං, යෙන කුසිනාරා, යෙන උපවත්තනං මලලානං සාලවනං, තෙනුපසඬකමී. උපසඬකමීඤ්ඤා ආයසමන්තං ආනන්දං ආමනෙහසි. "ඉඬ්ඤ මෙ ත්වං ආනන්ද අනතරෙන යමකසාලානං උත්තරසීසකං මඤ්චකං පඤ්ඤපෙභි. කිලනෙහා'සමී ආනන්ද නිපජ්ජිඤ්ඤාමී'ති. 'එවමහනෙහ'ති ඛො ආයසමා ආනන්දෙ භගවතො පටීඤ්ඤානා අනතරෙන යමකසාලානං උත්තරසීසකං මඤ්චකං පඤ්ඤපෙසි. අථ ඛො භගවා දකඛිණෙන පසෙසන සීභසෙයාං කපෙසසි පාදෙ පාදං අච්චාධාය සනො සමපජානො.

92. තෙන ඛො පන සමයෙන යමකසාලා සබ්බඵාලිච්ඡුලලා භොතනී අකාලපුපෙඵභි. තෙ තථාගතස්ස සරීරං ඔකිරන්ති අපේඤ්ඤාකිරන්ති අභිප්පකිරන්ති තථාගතස්ස පුජාය. දිබ්බානි පි මන්දරවච්ඡුපඵානි අනනලික්ඛා පපතන්ති, තානි තථාගතස්ස සරීරං ඔකිරන්ති අපේඤ්ඤාකිරන්ති අභිප්පකිරන්ති තථාගතස්ස පුජාය. දිබ්බානි පි වන්දනවුණුණානි අනනලික්ඛා පපතන්ති. තානි තථාගතස්ස සරීරං ඔකිරන්ති අපේඤ්ඤාකිරන්ති අභිප්පකිරන්ති තථාගතස්ස පුජාය. දිබ්බානි පි තුරියානි අනනලික්ඛා වජ්ජන්ති තථාගතස්ස පුජාය, දිබ්බානි පි සඬභිතානි අනනලික්ඛා වක්ඛන්ති තථාගතස්ස පුජාය. අථ ඛො භගවා ආයසමන්තං ආනන්දං ආමනෙහසි: සබ්බඵාලිච්ඡුලලා ඛො ආනන්ද යමකසාලා අකාලපුපෙඵභි තෙ තථාගතස්ස සරීරං ඔකිරන්ති අපේඤ්ඤාකිරන්ති අභිප්පකිරන්ති තථාගතස්ස පුජාය. දිබ්බානි පි මන්දරවච්ඡුපඵානි අනනලික්ඛා පපතන්ති, තානි තථාගතස්ස සරීරං ඔකිරන්ති අපේඤ්ඤාකිරන්ති අභිප්පකිරන්ති තථාගතස්ස පුජාය. දිබ්බානි පි වන්දනවුණුණානි අනනලික්ඛා පපතන්ති, තානි තථාගතස්ස සරීරං ඔකිරන්ති අපේඤ්ඤාකිරන්ති අභිප්පකිරන්ති තථාගතස්ස පුජාය. දිබ්බානි පි තුරියානි අනනලික්ඛා වජ්ජන්ති තථාගතස්ස පුජාය. දිබ්බානි පි සඬභිතානි අනනලික්ඛා වක්ඛන්ති තථාගතස්ස පුජාය. න ඛො ආනන්ද එත්තාවතා තථාගතො සක්කතො වා භොති ගරුකතො වා මානිතො වා පුජිතො වා අපචිතො වා, යො ඛො ආනන්ද භික්ඛු වා භික්ඛුනී වා උපාසකො වා උපාසිකා වා ධම්මානුධම්මපටිපන්නො විහරති සාමීච්චිපන්නො අනුධම්මචාරී, සො තථාගතං සක්කරොති ගරුකරොති මානෙති පුජෙති අපචියති පරමාය පුජාය. තස්මානිභානන්ද ධම්මානුධම්මපටිපන්නො විහරිස්සාම සාමීච්චිපටිපන්නො අනුධම්මචාරීතො ති, එවං හි වො ආනන්ද සික්ඛිතබ්බන්ති.

යමා සල් රුක්

91. එ කල්හි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ඇවැත් අනඳ තෙරුන් බණවා “අනඳයෙනි, යම්හ. තීරණාවතී නදිය පර තෙරට (නදියෙන් එගොඩට) එහි කුසිනාරා නුවරට, එහි මල්ල රජුන්ගේ උපවර්තන නම් සල්උයනට එළැඹෙන්නමු” යි වදළ සේක. ‘එසේ ය වහන්සැ’ යි කියා ම අනඳ තෙරණුවෝ පිළිවදන් ඇස්වූහ. ඉක්බිති භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මහත් බික් සහන කැටුව තීරණාවතී නදියෙන් එතෙර කුසිනාරා නුවර මල්ලයන්ගේ උපවර්තන නම් සල්උයන කරා වැඩියාහ. වැඩ අනඳතෙරුන් අමතා “අනඳයෙනි, යමා සල් රුක් අතර හිස උතුරු දෙසට සිටුනා සේ කොට මට ඇඳක් පනවවු. අනඳයෙනි, ක්ලාන්තයෙමී, වැදැහෙනු කැමැත්තෙමී” යි වදළ සේක. ‘එසේ ය, වහන්සැ’ යි කියා ම අනඳ තෙරණුවෝ හඟවත් බුදුරජනට පිළිවදන් දී, යමා සල් රුක් අතර උතුරු දෙසට හිස සිටුනා සේ කොට ඇඳක් පැනවූහ. ඉක්බිති හඟවත්හු දකුණු පසින් වම් පස මඳක් ඉක්මැ පිහිටුවා සිහි නුවණින් යුතු වැ දකුණැලයෙන් සිංහ ශය්‍යාව කළාහ. (සිංහශය්‍යායෙන් සැතැපුණුසේක.) එ වේලෙහි වනාහි යමා සල් රුක් හු නොකල් මලින් මුළුල්ල ම ගැවැසුණාහු වෙත්. ඔහු තථාගතයනට පූජා විසින් ඔබ සිරුර මත්තෙහි වැටෙත්, විසිරෙත්, වෙසෙසින් විසිරෙත්. දිව මදරා මලුදු අහසින් හෙයි. ඔහු තථාගතයනට පුද පිණිස ඔබ සිරුර මත වැටෙත්, විසිරෙත් වෙසෙසින් විසිරෙත්. දිව සඳුන් සුණුදු අහසින් හෙයි. ඔහු තථාගතයනට පුද පිණිස ඔබ සිරුර මත හෙත්, විසිරෙත්, වෙසෙසින් විසිරෙත්. දිව තුරුහුදු තථාගතයනට පුද පිණිස අහසැ වැටෙත්. දිව ගැයුම්හුදු තථාගතයනට පුද පිණිස අහසැ පැවැතෙත්.

92. එ කලැ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ අනඳ තෙරුන් බණවා “අනඳයෙනි, යමාසල් රුක්හු නොකල් මලින් මුළුල්ල හැසුණාහු ගැවැසුණාහු වෙත්. ඔහු තථාගතයනට පුද පිණිස ඔබ සිරුර මතැ හෙත්, විසිරෙත්, වෙසෙසින් විසිරෙත්. දිව මදරා මලුදු අහසින් හෙයි . . දිව සඳුන් සුණුදු අහසින් හෙයි . . දිව තුරු ගොසුදු . . දිව ගැයුම්දු තථාගතයනට පුද පිණිස අහසැ වැටෙයි. අනඳයෙනි, මෙතෙකින් තථාගතයෝ සත්කෘත හෝ ගුරුකෘත හෝ මානික හෝ පූජිත හෝ අපවිත හෝ නො වෙත්. අනඳයෙනි, යම් මහණෙක් හෝ මෙහෙණක් හෝ උචසුවෙක් හෝ උවැසියාක් හෝ ධර්මානුධර්ම ප්‍රතිපන්න වැ සමාසක් ප්‍රතිපන්න වැ අනුධර්මවාරී වැ වෙසෙයි ද හෝ මැ පරම පූජායෙන් තථාගතයනට සත්කාර කෙරෙයි, ගරු කෙරෙයි, බුහුමන් කෙරෙයි, පූජා කෙරෙයි, අපවායන කෙරෙයි. අනඳයෙනි, එ බැවින් මෙහි ලා ධර්මානුධර්ම ප්‍රතිපන්න වැ සමාසක් ප්‍රතිපන්න වැ අනුධර්මවාරී ව වසන්නමෝ’ යි, මෙසේ ම තොප විසින් හික්මියැ යුතු” යි වදළ සේක.

උපවාණ ඵෙරො

93. තෙන ඛො පන සමයෙන ආයසමා උපවාණො භගවතො පුරතො ධීතො හොති භගවතං විජමානො. අඵ ඛො භගවා ආයසමනං උපවාණං අපසාදෙසී: 'අපෙහි භික්ඛු. මා මෙ පුරතො අඵඨාසී'ති. අඵ ඛො ආයසමතො ආනන්දස්ස එතදහොසී: 'අයං ඛො ආයසමා උපවාණො දීඝරතං භගවතො උපට්ඨාකො සන්තිකාවචරො සමීපචාරී. අඵ ච පන භගවා පච්ඡිමෙ කාලෙ ආයසමනං උපවාණං අපසාදෙසී: අපෙහි භික්ඛු, මා මෙ පුරතො අඵඨාසීති. කො නු ඛො හෙතු කො පච්චයො යං භගවා ආයසමනං උපවාණං අපසාරෙසී.'¹ අපෙහි භික්ඛු මා මෙ පුරතො අඵඨාසීති. අඵ ඛො ආයසමා ආනන්දො භගවතං එතදචොච: අයං භතෙන ආයසමා උපවාණො දීඝරතං භගවතො උපට්ඨාකො සන්තිකාවචරො සමීපචාරී, අඵ ච පන භගවා පච්ඡිමෙ කාලෙ ආයසමනං උපවාණං අපසාදෙති: අපෙහි භික්ඛු, මා මෙ පුරතො අඵඨාසීති. කො නු ඛො භතෙන හෙතු කො පච්චයො යං භගවා ආයසමනං උපවාණං අපසාදෙති අපෙහි භික්ඛු මා මෙ පුරතො අඵඨාසීති? යෙභුයොන ආනන්ද දස්සු සහස්සස්ස ලොකධාතුස්ස දෙවතා සන්තිජනිතා තථාගතං දස්සනාය, යාවතං ආනන්ද කුසින්තරා උපචිත්තනං මලප්පානං සාලට්ඨනං සමනනතො දවාදසයොජනාති නත්ථි සො පදෙසො වාළඝ්ඤකොට්ඨිතතුදන මනෝපි මහෙසකොභි දෙවතාහි අපට්ඨවො. දෙවතා ආනන්ද උජ්ඣායන්ති දුරා ච වතමහා ආගතා තථාගතං දස්සනාය. කදචි කරහචි තථාගතා ලොකෙ උප්පජ්ජන්ති අරභතො සමමාසමබ්බුද්ධා අපොජව රතනියා පච්ඡිමෙ යාමෙ තථාගතස්ස පරිනිබ්බානං භවිස්සති, අයඤ්ච මහෙසකො භික්ඛු භගවතො පුරතො ධීතො ධීවාරෙනො, න මයං ලහාම පච්ඡිමෙ කාලෙ තථාගතං දස්සනායාති.

94. කථං භූතා පන භතෙන භගවා දෙවතා මනසි කරොති'ති.

“සත්තානන්ද දෙවතා ආකාසෙ පථවීසඤ්ඤිතියො, කෙසෙ පකිරිය කන්දන්ති, බාහා පඤ්ඤහ කන්දන්ති, ජීනනපාතං පපතන්ති ආචලට්ඨන්ති විචලට්ඨන්ති අතිබ්භං භගවා පරිනිබ්බාසීසන්ති, අතිබ්භං සුගතො පරිනිබ්බාසීසන්ති, අතිබ්භං වක්ඛු ලොකෙ අන්තරධාසීසන්ති'ති සත්තානන්ද දෙවතා පථවීයං පථවීසඤ්ඤිතියො, කෙසෙපකිරිය කන්දන්ති, බාහා පඤ්ඤහ කන්දන්ති, ජීනනපාතං පපතන්ති ආචලට්ඨන්ති විචලට්ඨන්ති:

1. අපසාරෙසී. කේසුචි.

උපවාන තෙරණුවෝ

93. එ සමයෙහි වනාහි උපවාණ තෙරණුවෝ භාග්‍යවතුන් වහන්සේට පවත් සලකුවෝ ඔබ ඉදිරියේ සිටියාහු වෙත්. එ කල භාග්‍යවතුන් වහන්සේ උපවාණ තෙරුන් බණවා, ‘මහණ, ඉවත් වන්න, මා ඉදිරියේ නො සිටින්න’ යි උපවාණ තෙරුන් ඉවත් කළ සේක. එ විට ‘මේ උපවාණ තෙරණුවෝ වූ කලි බොහෝ කලක් වෙතැ ගැවැසෙන, ළඟ හැසිරෙන, භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ගේ උවටුවෙකි. එහෙත් පැසිම් සෙමෙහි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ‘මහණ, ඉවත් වන්න, මා ඉදිරියේ නො සිටින්න’ යි උපවාණ තෙරුන් ඉවත් කළ සේක. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ‘මහණ, ඉවත් වන්න, මා ඉදිරියේ නො සිටින්න’ යි උපවාණ තෙරුන් ඉවත් කළ සේක’ යන යමෙක් ඇද්ද, එයට හේතුව කවර යැ, එයට කාරණය කවර යැ, යි අනද තෙරුනට මේ සිත විය. ඉක්බිති අනද තෙරණුවෝ ‘වහන්ස, මේ උපවාණ තෙරණුවෝ බොහෝ කලක් වෙතැ ගැවැසෙන, ළඟ හැසිරෙන භාග්‍යවතුන් වහන්සේගේ උවටුවෙක. එතෙකුදු චුවත් භාග්‍යවතුන් වහන්සේ පැසිම් සමයෙහි ‘මහණ, ඉවත් වන්න, මා ඉදිරියේ නො සිටින්න’ යි උපවාණ තෙරුන් ඉවත් කරන සේක. වහන්ස, . . . එයට හේතුව, එයට කාරණය කවර යැ?’ යි හඟවත් බුදුරජුන් පුළුවන්හ. ‘අනදයෙනි, ලෝද දස දහසෙක දෙවියෝ තථාගතයන් දක්නා පිණිස බොහෝ සෙයින් රැස්වූවාහු වෙත්. අනදයෙනි, කුසිනාරා නුවර යම් පමණ ද, මල්ලවයන්ගේ උපවර්තන ශාලවනය යම් පමණ ද හාත්පස දෙළොස් යොදුන් වූ ඒ සියලු පෙදෙස යම් පමණ ද, එහි මහායශස්ක දේවතා වන් වැද නොගත්, හිදි අගක් එළාලන පමණ වූ ද ඒ තැනෙක් නැත. අපි වූ කලි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ දක්නට දුර සිට ද ආමිහ. රහත් සම්මා සම්බුදුවූ තථාගතවරු (බොහෝ කල් ඉක්මැ) කිසි කලෙක්හි ම ලොවැ පහළ වෙත්. අද රෑ ම පැසිම්යම්හි තථාගතයන් වහන්සේ ගේ පිරිනිවීම වන්නේ ය, මේ මහ තෙදුති මහණ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ඉදිරියේ ඔබ මුවහ කරනුයේ සිටියේ වෙයි. (එ හෙයින්) අපි (මේ) පැසිම් සමයෙහි තථාගතයන් වහන්සේ දක්නට නො ලබමෝ’ යි දෙවියෝ (උපවාණ මහණහට) දෙස් නහන්’ යැ යි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ අනද තෙරුනට වදළ සේක.

94. ‘වහන්ස, භාග්‍යවතුන් වහන්සේ කෙසේ වූ දේවතා කෙනකුත් මෙනෙහි කරන සේක ද?’ යි අනද තෙරණුවෝ පුළුවන්හ.

‘අනදයෙනි, අහසෙහි පාථිවි යැ’ යි සංඥා ඇති දේවතා කෙනෙක් ඇත. ඔහු ‘ඉතා වහා භාග්‍යවතුන් වහන්සේ පිරිනිවෙන සේක, ඉතා වහා සුත්තයන් වහන්සේ පිරිනිවෙන සේක.

අතිබීජං භගවා පරිනිබ්බාසිස්සති, අතිබීජං සුගතො පරිනිබ්බාසිස්සති,
අතිබීජං චක්ඛු' ලොකෙ අනතරධාසිස්සතිති!

යා පන තා දෙවතා චිතරාගා, තා සතා සමපජානද අධිවාසෙනති:
අතිච්චා සඤ්චාරා නං කුතෙඤ්ච ලබ්භා?ති,

95. “පුබ්බෙ භනෙන දීපාසු වසං චුළා භික්ඛු ආගච්ඡන්ති තථාගතං
දස්සනාය. තෙ මයං ලභාම මනොභාවතියෙ භික්ඛු දස්සනාය ලභාම
පඨිරුපාසානාය, භගවතො පන මයං භනෙන අවචයෙන න ලභිස්සාම
මනොභාවතියෙ භික්ඛු දස්සනාය න ලභිස්සාම පඨිරුපාසනායා”ති.

“වත්තාරිමානි ආනඤ්ඤ සඤ්චස්ස කුලපුත්තස්ස දස්සනීයානි සංවෙජනී-
යානි ඨානානි. කතමානි වත්තාරි:

‘ඉධ තථාගතො ජාතො’ති ආනඤ්ඤ සඤ්චස්ස කුලපුත්තස්ස දස්සනීයං
සංවෙජනීයං ඨානං.

‘ඉධ තථාගතො අනුත්තරං සමමාසමෙඛාධිං අභිසමබ්බුද්ධො’ති ආනඤ්ඤ
සඤ්චස්ස කුලපුත්තස්ස දස්සනීයං සංවෙජනීයං ඨානං.

‘ඉධ තථාගතෙන අනුත්තරං ධම්මචකකං පච්ඡන්තිතන්ති’ ආනඤ්ඤ
සඤ්චස්ස කුලපුත්තස්ස දස්සනීයං සංවෙජනීයං ඨානං.

‘ඉධ තථාගතො අනුපාදිසෙසාය තිබ්බානධාතුයා’ පරිනිබ්බුතොති
ආනඤ්ඤ සඤ්චස්ස කුලපුත්තස්ස දස්සනීයං සංවෙජනීයං ඨානං.

ඉමානි ඛො ආනඤ්ඤ වත්තාරි සඤ්චස්ස කුලපුත්තස්ස දස්සනීයානි
සංවෙජනීයානි ඨානානි.

ආගමිස්සන්ති ඛො ආනඤ්ඤ සඤ්චා භික්ඛු භික්ඛුනියො උපාසකා
උපාසිකායො ඉධ තථාගතො ජාතො ති පි, ඉධ තථාගතො අනුත්තරං
සමමාසමෙඛාධිං අභිසමබ්බුද්ධො ති පි, ඉධ තථාගතෙන අනුත්තරං ධම්මචකකං
පච්ඡන්තිතන්තිපි, ඉධ තථාගතො අනුපාදිසෙසාය තිබ්බානධාතුයා
පරිනිබ්බුතො ති පි. යෙ භි කෙචි ආනඤ්ඤ වෙනියවාරිකං ආභිණ්ඛන්තො
පස්සන්තිතො කාලං කරිස්සන්ති, සබ්බෙ තෙ කායස්ස හෙද පරමමරණා
සුගමිං සග්ගං ලොකං උපපජ්ජිස්සන්තිති.

1. වකඛුමං - සි.ඉ.
වකඛුං - ඉ

ඉතා වහා ලොවැ ඇස අතුරු දහන් වන්නේ යැ' යි භිසු කෙස් මුදු හඬත්, දෙහොත් නභා හඬත්, මැදින් සිඳි වැටුණු වුන් සේ වැටෙත්, පෙරළෙන්නාහු වැටුණු තැනට ම එත්, වැටුණු තැනින් ආතට ද පෙරළී යෙත්.

යම් දේවතා කෙනෙක් පහ වූ රාගය ඇත්තාහු ද, ඔහු සිහි ඇත්තාහු නුවණින් දන්නාහු, 'සංස්කාරයෝ අනිත්‍යය හ. එහෙයින් මෙහි ස්ථිරතාවෙක් කොඳින් ලැබෙන්නේ දැ!' යි ඉවසත් යැ' යි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වදළ සේක.

95. "වහන්ස, පෙර ඒ ඒ දෙසැ වස් වුසු භික්ෂුහු තථාගතයන් වහන්සේ දක්නට එත්. අපිමෙන් බවුන් විසින් සිත් වඩනා (සමාධිය වඩනා) ඒ භික්ෂුන් දක්නට ලබමහ, එළඹූ පිළිදග්නට ලබමහ. වහන්ස, භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ගේ ඇවෑමෙන් ඒ මෙන් බවුනෙන් සිත වඩනා භික්ෂුන් දක්නට නො ලබන්නමු. එළඹූ පිළිදග්නට නො ලබන්නමු" යි අනද තෙරණුවෝ කීහ.

එවිට භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මෙසේ වදළ සේක: "අනදයෙනි, සැදුහැවත් කුලපුත්තකභට දක්නට සුදුසු, සංවේග උපදවන මේ තැන් සතරෙකි. කවර සතරෙක් ද? යත්:

'අනදයෙනි, 'තථාගතයන් වහන්සේ මෙහි උපන් සේකැ' යි (ඒ උපන් තැන) සැදුහැවත් කුල පුත්තකභට දක්නට සුදුසු සංවේග උපදවන තැනෙකි.

'තථාගතයන් වහන්සේ මෙහි නිරුත්තර සමාස්සමිඛෝධිය අවබෝධ කළ සේකැ' යි, අනදයෙනි, මෙය සැදුහැවත් කුලපුත්තකභට දක්නට සුදුසු සංවේගය උපදවන තැනෙකි.

'මෙහි තථාගතයන් වහන්සේ විසින් නිරුත්තර ධර්මවක්‍රය පවත්වන ලද' යි, අනදයෙනි, මෙය සැදුහැවත් කුලපුත්තකභට දක්නට සුදුසු සංවේග උපදවන තැනෙකි.

'මෙහි තථාගතයන් වහන්සේ අනුපාදිශේෂ නිර්වාණධාතුයෙන් පිරිනිවන් පෑ සේකැ' යි, අනදයෙනි, මෙය සැදුහැවත් කුලපුත්තකභට දක්නට සුදුසු සංවේග උපදවන තැනෙකි.

අනදයෙනි, මොහු සැදුහැවත් කුලපුත්තකභට දක්නට සුදුසු සංවේග උපදවන තැන් සතර ය.

අනදයෙනි, සැදුහැවත් මහණහු ද මෙහෙණහු ද උවසුහු ද උවැසියෝ ද 'මෙහි තථාගතයන් වහන්සේ උපන් සේකැ' යි ද, මෙහි තථාගතයන් වහන්සේ නිරුත්තර සමාස්සමිඛෝධිය අවබෝධ කළ සේකැ' යි ද, මෙහි තථාගතයන් වහන්සේ විසින් නිරුත්තර ධර්මවක්‍රය පවත්වන ලද' යි ද, මෙහි තථාගතයන් වහන්සේ අනුපාදිශේෂ නිර්වාණධාතුයෙන් පිරිනිවන් සේකැ යි ද සලකා මේ තැන් කො එන්නාහු ම ය. අනදයෙනි, යම් කෙනෙක් වනාහි චෛත්‍යවාරිකාව කරන්නාහු (සැ වදිමින් පුදමින් ඇවිදුනාහු) පහන් සිතැත්තෝ කලුරිය කරන්නාහු ද, ඒ සියල්ලෝ කාබුන් මරණින් මතු මනාප ගති ඇති සග ලොවට පැමිණෙන්නාහ.'

ආනන්ද පුච්ඡා කථා

96. “කථං මයං භනෙත මාතුගාමෙ පටිපජ්ජාමා?”ති

“අදස්සනං ආනන්ද”ති.

“දස්සනෙ භගවා සති කථං පටිපජ්ජිතබ්බන්ති?”

“අනාලාපො ආනන්ද”ති.

“ආලපනෙතන පන භනෙත කථං පටිපජ්ජිතබ්බන්ති?”

“සති ආනන්ද උපට්ඨපෙතබ්බා”ති.

“කථං මයං භනෙත තථාගතස්ස සරීරෙ පටිපජ්ජාමා?”ති

“අබ්‍යාවචා තුම්භ ආනන්ද හොථ තථාගතස්ස සරීරපුජාය. ඉධිත තුම්භ ආනන්ද සද්දෙසු, සට්ඨ¹ සද්දෙසුමනුයුජ්ජථ, සද්දෙසු² අප්පමන්තා ආනාපිනො පහිතන්තා විහරථ, සන්තානන්ද බන්ධියපණ්ඩිතා පි බ්‍රාහ්මණපණ්ඩිතා පි ගහපතිපණ්ඩිතා පි තථාගතෙ අභිප්පසන්තා නෙ තථාගතස්ස සරීරපුජං කරිස්සන්ති”ති.

“කථං පන භනෙත තථාගතස්ස සරීරෙ පටිපජ්ජිතබ්බන්ති?”

“යථා බො ආනන්ද රඤ්ඤෙ චක්ඛවතතිස්ස සරීරෙ පටිපජ්ජන්ති, එවං තථාගතස්ස සරීරෙ පටිපජ්ජිතබ්බන්ති” “කථං පන භනෙත රඤ්ඤෙ චක්ඛවතතිස්ස සරීරෙ පටිපජ්ජන්ති?”ති “රඤ්ඤෙ ආනන්ද චක්ඛවතතිස්ස සරීරං අභතෙන චජෙන්න වෙදේන්ඤී. අභතෙන චජෙන්න ටෙදේක්ඛා විභතෙන කප්පාසෙන වෙදේන්ඤී. විභතෙන කප්පාසෙන වෙදේක්ඛා අභතෙන චජෙන්න වෙදේන්ඤී.

1. චක්ඛුමා, (මජ්ඣං) චක්ඛුරන්තර්ධයති (සබ්බස්ථිවාදීනං මහාපරිනිබ්බානසුත්තෙක)
2. සාරසෙ සඨථ අනුයුජ්ජථ (ම ඡ සං)
3. සාරසෙ (මජ්ඣං)

ආනන්ද පාවිජා කථාව

96. ඉක්බිති, අනඳ තෙරණුවෝ “වහන්ස, අපි මාගම කෙරෙහි කෙසේ පිළිපදුමෝ ද?” යි විචාළහ.

“අනඳයෙනි, මාගම නොදැක්ම යැ” යි හඟවත්හු වදළාහ.

“භාග්‍යවතුන් වහන්ස, දැක්මක් ඇති කල්හි කෙසේ පිළිපැද්ද යුතු ද?” යි අනඳ තෙරණුවෝ විචාළාහ.

“අනඳයෙනි, ඇය හා කතා නො කිරීම යැ” යි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වදළ සේක.

(“කතා කළ යුතු ම තැනක් වුව) වහන්ස, කතා කරන මහණහු විසින් කෙසේ පිළිපැද්ද යුතු ද?” යි අනඳ තෙරණුවෝ පුළුවන්හ.

“අනඳයෙනි, (ඇය ගේ) වයස අනුව මේ මව යැ යි හෝ සොහොයුරි යැ යි හෝ දු යැ යි හෝ සලකා) සිතිය ඵලැඹැවියා යුතු යැ” යි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වදළ සේක.

97. “වහන්ස, අපි කෙසේ නම් තථාගතයන් වහන්සේ ගේ සිරුරෙහි පිළිපදුමෝ ද?” යි අනඳ තෙරණුවෝ පුළුවන්හ.

“අනඳයෙනි, තෙපි තථාගතයන් ගේ සිරුර පුදනුයෙහි නිරුත්සාහ වවු. අනඳයෙනි, තෙපි වූ කලී තමහට වැඩෙහි (රහත්බව ලබනුයෙහි) තැන් කරවු, තමහට වැඩෙහි පුනපුනා යෙදෙවු (රහත්බව පිණිස පිළිවෙත් කරවු, බවුන් බවවු), තමහට වැඩෙහි (රහත්බව ලැබීමෙහි) නොපමා වුවාහු, කෙලෙස් තවන වැර ඇත්තාහු, හිචන් කරා මෙහෙයු සිතැත්තාහු වසවු. අනඳයෙනි, තථාගතයන් කෙරෙහි වෙසෙසින් පහන් වූ නුවණැති කැත්හු ද, නුවණැති බමුණෝ ද, නුවණැති ගැහැවියෝ ද ඇත. ඔහු තථාගතයන් ගේ සිරුරට පූජා සත්කාර කරන්නාහ” යි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වදළ සේක.

“වහන්ස, (ඔවුන් විසින්) තථාගතයන් වහන්සේ ගේ සිරුරෙහි කෙසේ පිළිපැද්ද යුතු ද?” යි අනඳ තෙරණුවෝ පුළුවන්හ.

“අනඳයෙනි, සක්විති රජක්හු ගේ සිරුරෙහි යම්සේ පිළිපදිත් ද, තථාගතයන් ගේ සිරුරෙහි එසේ ම පිළිපැද්ද යුතු යැ” යි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වදළ සේක. “වහන්ස, සක්විති රජක්හු ගේ සිරුර කෙසේ පිළිපදිත් ද?” යි අනඳ තෙරණුවෝ පුළුවන්හ.

එතෙනුපායෙන පඤ්චි සුගසතෙහි රඤ්ඤා වකකවතතිස්ස සරීරං¹ වෙදේඤා ආයසාය ටොලදෙණියා පකඛිජිඤා අඤ්ඤිස්සා ආයසාය දෙණියා පටිකුජ්ඣිඤා සබ්බගඤ්ඤානං විතකං කරිඤා රඤ්ඤා වකකවතතිස්ස සරීරං ක්ඛාපෙනති. වාතුමමහාපථෙ² රඤ්ඤා වකකවතතිස්ස ධුපංකරොනති. එවං ඛො ආනඤ රඤ්ඤා වකකවතතිස්ස සරීරෙ පටිපජ්ජනති. යථා ඛො ආනඤ රඤ්ඤා වකකවතතිස්ස සරීරෙ පටිපජ්ජනති එවං තථාගතස්ස සරීරෙ පටිපජ්ජනබ්බං වාතුමමහාපථෙ තථාගතස්ස ධුපොකාතබ්බො. තස් යෙ මාලං වා ගඤ්ඤං වා වුණණකං³ වා ආරොපෙසුන්ති වා අභිවාදෙසුන්ති වා, විතතංවා පසාදෙසුන්ති, තෙසන්තං භවිස්සති දීපරතතං හිතාය සුඛායා'ති.

ධුපාරහා ධුගලා.

97. "වතතාරො"මෙ ආනඤ ධුපාරහා. කතමෙ වතතාරො? තථාගතො අරහං සමමාසමබ්බොධො ධුපාරහො. පච්චෙකසමබ්බොධො ධුපාරහො, තථාගතස්ස සාවතො ධුපාරහො, රාජා වකකවතති ධුපාරහො'ති.

කිඤ්චානඤ අස්ඵවසං පටිච්ච තථාගතො අරහං සමමාසමබ්බොධො ධුපාරහො? අයං තස්ස භගවතො අරහතො සමමාසමබ්බොධස්ස ධුපො ති ආනඤ බහු ජනා විතතං පසාදෙනති, තෙ තස් විතතං පසාදෙඤා කායස්ස හෙද පරමමරණා සුගතිං සග්ගං ලොකං උපපජ්ජනති. ඉදං ඛො ආනඤ අස්ඵවසං පටිච්ච තථාගතො අරහං සමමාසමබ්බොධො ධුපාරහො.

කිඤ්චානඤ අස්ඵවසං පටිච්ච පච්චෙකසමබ්බොධො ධුපාරහො? අයං තස්ස භගවතො පච්චෙකසමබ්බොධස්ස ධුපො ති ආනඤ බහුජනා විතතං පසාදෙනති. තෙ තස් විතතං පසාදෙඤා කායස්ස හෙද පරමමරණා සුගතිං සග්ගං ලොකං උපපජ්ජනති. ඉදං ඛො ආනඤ අස්ඵවසං පටිච්ච පච්චෙකසමබ්බොධො ධුපාරහො.

1. සරීරෙ (සා, කං)
 2. වාතුමමහාපථ (මජ්ඣං)
 3. වණණකං (PTS)

“අනදයෙනි, සක්විති රජක්හු ගේ සිරුර අළුත් පිළියෙන් වෙළුන්. අළුත් පිළියෙන් වෙළා පොළොලු (මොනොවට නහා පාදන ලද) කපු පුළුනෙන් වෙළුන්. පොළොලු කපුපුළුනෙන් වෙළා අළුත් පිළියෙන් වෙළුන්. මෙ නයින් යුගල පන්සියෙකින් සක්විති රජු ගේ සිරුර වෙළා, රන්මුවා දෙණෙක බහා අන් රන්මුවා දෙණෙකින් වසා, හැම වර්ගයේ සුවද දරින් විතකයක් කොට එ සිරුර දවන්. සක්විති රජහට (සක්විති රජු ගේ සිරුර ද ඉතිරි වූ ධාතු තැන්පත් කොට) සතර මං භන්දියෙක තුඹික් (ස්තූපයක්) කරන්. අනදයෙනි, මෙසේ ම සක්විති රජුගේ සිරුරෙහි පිළිපදින්. අනදයෙනි, යම්සේ සක්විති රජුගේ සිරුරෙහි පිළිපදින් ද, එසේ ම තථාගතයන් ගේ සිරුරෙහි පිළිපදද යුතු. තථාගතයනට සිවු මං භන්දියෙක තුඹික් කැරැවියැ යුතු. යම් කෙනෙක් එහි මල් හෝ සුවද හෝ සුවද සුණු හෝ නභන්නාහු (පුදන්නාහු) හෝ වෙන් ද, ආදරයෙන් වදින්නාහු හෝ වෙන් ද, සිත හෝ පහදවන්නාහු වෙන් ද, එය ඔවුනට බොහෝ කල් වැඩ පිණිස සුව පිණිස වන්නේ යැ” යි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වදළ සේක.

තුඹට සුදුසු පුභුලෝ.

97. “අනදයෙනි, තුඹ (ස්තූප) කොට පුදනු ලබන්නට සුදුසු වූ මේ පුභුලෝ සතර දෙනෙකි. කවර සතර දෙනෙක් ද යත්: අර්හත් සමාක්සම්බුද්ධ තථාගත තෙමේ තුඹින් (ස්තූපයෙන්) පුදනු ලබනුවට සුදුසු ය. පසේ බුදුරජ තෙමේ තුඹින් පුදනු ලබන්නට සුදුසු ය. තථාගත සම්මාසම්බුදුන්ගේ සවු තෙමේ තුඹින් පුදනු ලබන්නට සුදුසු ය, සක්විති රජ තෙමේ තුඹින් පුදනු ලබන්නට සුදුසු ය.

අනදයෙනි, කවර කරුණක් නිසා අර්හත් සමාක්සම්බුද්ධ තථාගත තෙමේ තුඹින් පුදනු ලබනුවට සුදුසු වෙයි ද යත්: අනදයෙනි, ‘මේ ඒ භගවත් අර්හත් සමාක්සම්බුද්ධයන් වහන්සේගේ ස්තූප යැ’ යි බොහෝ දෙනා සිත පහදත්, සිත පහද කාබුන් මරණින් මතු මනාගති ඇති සග ලොවට පැමිණෙත්.

අනදයෙනි, මේ කරුණ නිසා ම අර්හත් සමාක්සම්බුද්ධ තථාගත තෙමේ තුඹින් පුදනු ලබනුවට සුදුසු ය. අනදයෙනි, කවර කරුණක් නිසා පසේ සම්බුදුරජ තුඹින් පුදනු ලබනුවට සුදුසු ද යත්: අනදයෙනි, මේ ඒ භගවත් පසේ බුදුරජුගේ ස්තූප යැ’ යි බොහෝ දෙනා සිත පහදත්. ඔහු එහි සිත පහද කා බුන් මරණින් මතු මනා ගති ඇති සග ලොවට පැමිණෙත්. අනදයෙනි, මේ කරුණ නිසා ම පසේබුදු රජ තුඹින් පුදනු ලබනුවට සුදුසු ය.

කිඤ්චානඤ්ඤ අස්ථිසං පටිච්ච නථාගතස්ස සාවකො ථූපාරහො? අයං තස්ස භගවතො අරහතො සමමාසමුද්ධස්ස සාවකස්ස ථූපො තී ආනඤ්ඤ ඛහු ජනා විතතං පසාදෙන්ති.¹ තෙ තස් විතතං පසාදෙන්තො කායස්ස හෙද පරමමරණා සුගතිං සග්ගං ලොකං උපපජ්ජන්ති. ඉදං ඛො ආනඤ්ඤ අස්ථිසං පටිච්ච නථාගතස්ස සාවකො ථූපාරහො,²

කිඤ්චානඤ්ඤ අස්ථිසං පටිච්ච රාජා වකකචන්ති ථූපාරහො? අයං ධම්මිකස්ස ධම්මරඤ්ඤඤ ථූපො තී ආනඤ්ඤ ඛහු ජනා විතතං පසාදෙන්ති, තෙ තස් විතතං පසාදෙන්තො කායස්ස හෙද පරමමරණා සුගතිං සග්ගං ලොකං උපපජ්ජන්ති.

ඉදං ඛො ආනඤ්ඤ අස්ථිසං පටිච්ච රාජා වකකචන්ති ථූපාරහො. ඉමෙ ඛො ආනඤ්ඤ වත්තාරො ථූපාරහා³ති.

ආනඤ්ඤාසරසස අව්චරියධම්මො.

98. අථ ඛො ආයස්මා ආනඤ්ඤ විහාරං පටිසිඤ්ඤා කපිසීසං ආලම්බිතො රොදමානො අඤ්ඤාසී: “අහඤ්ඤ වතමහි සෙඛො සකරණීයො, සන්ථු ව මෙ පරිනිබ්බානං භවීස්සති යො මමං ආනුකම්පකො”ති, අථ ඛො භගවා භික්ඛු ආමනෙතසී: “කහනනු ඛො භික්ඛවෙ ආනඤ්ඤ”ති “එසො භනෙන ආයස්මා ආනඤ්ඤ විහාරං පටිසිඤ්ඤා කපිසීසං ආලම්බිතො රොදමානො ධීනො: “අහඤ්ඤ වතමහි සෙඛො සකරණීයො සන්ථු ව මෙ පරිනිබ්බානං භවීස්සති යො මමං ආනුකම්පකො”ති. අථ ඛො භගවා අඤ්ඤාසරං භික්ඛු ආමනෙතසී: “එහි ත්වං භික්ඛු, මම වචනෙන ආනඤ්ඤ ආමනෙතහි: සඤ්ඤා තං ආච්චසො ආනඤ්ඤ ආමනෙතහි”ති “එවමහනෙත”ති ඛො සො භික්ඛු භගවතො පටිසුඤ්ඤා යෙනායස්මා ආනඤ්ඤ තෙනුපසඛකම්, උපසඛකම්ඤ ආයස්මිනං ආනඤ්ඤ එතදවොච: සඤ්ඤා තං ආච්චසො ආනඤ්ඤ ආමනෙතහි”ති. “එවමාච්චසො”ති ඛො ආයස්මා ආනඤ්ඤ තස්ස භික්ඛුතො පටිසුඤ්ඤා යෙන භගවා තෙනුපසඛකම්, උපසඛකම්ඤ භගවතං අභිවාදෙන්තො එකමන්තං නිසීදී, එකමන්තං නිසිනතං ඛො ආයස්මිනං ආනඤ්ඤ භගවා එතදවොච:

1. ඛහුජනො විතතං පසාදෙන්ති (PTS)
2. සාවකථූපො. (PTS)
3. මම (මජ්ඣං)

අනදයෙනි, කවර කරුණක් නිසා තථාගතයන් ගේ සච්චා තුඹින් පුදනු ලබන්නට සුදුසු ද යත්: අනදයෙනි, ‘මේ ඒ භගවත් අර්හත් සමාක්සම්බුද්ධයන් වහන්සේ ගේ සච්චක්ඛු ගේ ස්තුපයෙකැ’ යි බොහෝ දෙනා සිත පහදත්. ඔහු එහි සිත පහද කා බුන් මරණින් මතු මනා ගති ඇති සගලොචට පැමිණෙත්. අනදයෙනි, මේ කරුණ නිසා ම තථාගතයන් ගේ සච්චා තුඹින් පුද ලබනුවට සුදුසු ය.

අනදයෙනි, කවර කරුණක් නිසා සක්චිති රජ තුඹින් පුදනු ලබනුවට සුදුසු වෙයි ද යත්: අනදයෙනි, ‘මේ දහමි වූ දස රජ දහමින් ජනන් රැදැවූ සක්චිති රජු ගේ ස්තුප යැ’ යි බොහෝදෙනා සිත පහදත්. ඔහු එහි සිත පහ ද කා බුන් මරණින් මතු මනා ගති ඇති සග ලොචට පැමිණෙත්. අනදයෙනි, මේ කරුණ නිසා සක්චිති රජ තුඹින් පුද ලබනුවට සුදුසු ය.

අනදයෙනි, මේ ස්තුපාර්භ පුද්ගල සතර දෙනා යැ’ යි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වදළ සේක.

අනද තෙරුන් ගේ අසිරි දහම

98. ඉක්බිති අනද තෙරණුවෝ වෙහෙර වැද දෙරැ අගුළුකණුවැ එල්බැ ගෙන ‘අහෝ! මම රහන්බව ලබනුවට කළ යුතු දැ ඇති ශෛක්ෂයෙකිම වෙමි. මට අනුකම්පා කරන මගේ ශාස්තෘන් වහන්සේ ගේ පිරිනිවන ද වන්තෝ යැ’ යි හඬමින් සිටියේ ය. එ කල්හි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ “මහණෙනි, ආනන්දයෝ කොහි දෑ?” යි භික්ෂූන් අමතා වදළ සේක. “වහන්ස, තෙල අනද තෙරණුවෝ වෙහෙර වැද දෙරැ අගුළු කණුවැ එල්බැගෙන ‘අහෝ! මම කළ යුත දැ ඇති ශෛක්ෂයෙකිම වෙමි, මට අනුකම්පා කරන මගේ ශාස්තෘන් වහන්සේ ගේ පිරිනිවන ද වන්තෝ යැ’ යි හඬමින් සිටියාහු” යැ යි භික්ෂූහු සැළ කළොහ. එ විට භාග්‍යවතුන් වහන්සේ එක්තරා මහණක්හු බණවා “මහණ, මෙහි එව, ‘ඇවැත්නි, ශාස්තෘහු ඔබ කැඳවති’ යි කියා මගේ වචනයෙන් අනදයන් කැඳවා ගනව” යි වදළ සේක. ‘එසේ යැ වහන්සැ’ යි එ මහණ භගවත් බුදුරජුන්ට පිළිවදන් දී, අනද තෙරුන් කරා එළැඹ, ‘ඇවැත්නි, අනදයෙනි, ශාස්තෘන් වහන්සේ ඔබ කැඳවන සේකැ’ යි සැළ කළේ ය. ‘එසේ යැ ඇවැත්නි’ යි අනද තෙරණුවෝ එ මහණ හට පිළිවදන් දී, භගවත් බුදුරජුන් වෙත එළැඹියහ. එළැඹ ඔබ ආදර සහිත වැ වැඳ පසෙක ඉදගන්හ. පසෙක හුන් ම අනද තෙරුන්ට භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මෙය වදළ සේක :

“අලං ආනන්ද මා සොච්චි, මා පරිදෙව්- නත්තු එතං ආනන්ද මයා පටිකච්චෙව අක්ඛන්තං සධෙධංභෙව පියෙහි මනාපෙහි නානාභාවො විනාභාවො දුක්ඛදාහාවො. කං කුතෙස්ථ ආනන්ද ලබ්භා ‘යන්තං ඡාතං භුතං සඛිතං පලොකධම්මං, තං වත තථාගතසසාපි සරිර’ මාපලුජ්ජිති. නෙතං යානං විජ්ජති. දීප්තරතනං ඛො තෙ ආනන්ද තථාගතො පච්චුපට්ඨිතො මෙතෙතන කායකමෙමන හිතෙතන සුඛෙතන අද්දායෙන අප්පමාණෙන, මෙතෙතන වට්ඨිකමෙමන -පෙ- මෙතෙතන මනොකමෙමන චිතෙතන සුඛෙතන අද්දායෙන අප්පමාණෙන. කතපුරුක්ඛෙස්ස සි කං ආනන්ද පධානමනුස්සුස්ස, ඛිප්පං හෙජ්ජිස්සි අනාසවො”ති.

99. අප්ථ ඛො භගවා හික්ඛු ආමනෙහස්සි: “යෙ පි තෙ හික්ඛවෙ අහෙසුං අතිතමද්ධානං අරහනෙතා සමමාසමධුද්ධා, තෙසමපි භගවන්තානං එතපරමායෙව උපට්ඨාකා අහෙසුං සෙය්‍යථාපි මය්‍යං ආනන්දෙ. යෙ පි තෙ හික්ඛවෙ හවිස්සන්ති අනාගතමද්ධානං අරහනෙතා සමමාසමධුද්ධා, තෙසමපි භගවන්තානං එතපරමායෙව උපට්ඨාකා හවිස්සන්ති සෙය්‍යථාපි මය්‍යං ආනන්දෙ. පණ්ඨිතො හික්ඛවෙ ආනන්දෙ, මෙධාච්චි හික්ඛවෙ ආනන්දෙ, ඡානාති ‘අයං කාලො තථාගතං දස්සන්තාය උපසංඝමිත්ථං හික්ඛන්තං, අයං කාලො හික්ඛන්තිනං අයං කාලො උපාසකානං, අයං කාලො උපාසිකානං, අයං කාලො රුක්ඛෙස්ස රාජමහාමත්තානං තිස්සියානං තිස්සියාවකානන්ති.’

100. වත්තාරො’මෙ හික්ඛවෙ අච්ඡරියා අබ්භුතා ධම්මා ආනන්දෙ කතමෙ වත්තාරො? සවෙ හික්ඛවෙ හික්ඛුපරිසා ආනන්දං දස්සන්තාය උපසංඝමති, දස්සනෙන සා දත්තමනා හොති. නත්ත වෙ ආනන්දෙ ධම්මං භාසති, භාසිතනපි සා අත්තමනා හොති, අතිත්තා’ව හික්ඛවෙ හික්ඛුපරිසා හොති. අප්ථ ඛො ආනන්දෙ තුණ්හි හොති. සවෙ හික්ඛවෙ හික්ඛුන්ති රිසා, උපාසකපරිසා, උපාසිකාපරිසා ආනන්දං දස්සන්තාය උප සංඝමති, දස්සනෙන සා අත්තමනා හොති, නත්ත වෙ ආනන්දෙ ධම්මං භාසති භාසිතනපි සා අත්තමනා හොති. අතිත්තා’ව හික්ඛවෙ උපාසිකා-පරිසා හොති. අප්ථ ඛො ආනන්දෙ තුණ්හි හොති. ඉමෙ ඛො හික්ඛවෙ වත්තාරො අච්ඡරියා අබ්භුතා ධම්මා ආනන්දෙ.

1. භොහිසි (මජ්ඣං)

‘අනදයෙනි, හැඩිමෙන් වැඩෙක් නැත. ශෝක නො කරවු, නො හඬවු. අනදයෙනි, ප්‍රිය මනාප සියලු දෑයෙන් ඉවත් වීම, වෙන් වීම, දන් සැටියකට පෙරැළීම කල් තබා ම මා කීවා නො වේද? අනදයෙනි, යමෙක් උපන්නේ නම්, වූයේ නම්, සකස් වූයේ නම්, පලදු වන සුලු වී නම්, ඒ ස්වභාවය ම ඇති තරාගත ශරීරය ද නො නැසේ ව යි පැතු වද, එය කොයින් ලැබෙන්නේ ද? මේ කරුණ අවිද්‍යාමාන ය (මේ නො වන දෑයෙකි) අනදයෙනි, තොප විසින් හිතවත් වූ, සුව ගෙන දෙන්නා වූ, දෙසැටියක් නැති, (මුව දෝනා පාත් එළැවීම් ආදී) අප්‍රමාණ වූ මෙමන්ත්‍රී සහගත කාය කර්මයෙන් තරාගත තෙමේ ප්‍රත්‍යුපස්ථිත (නිතර උච්චත කරනු ලදුයේ) වෙයි. හිතවත් වූ, සුව ගෙන දෙන, දෙසැටියක් නැති, (මේ මුවදෝනා කලැ යි සැලකිරීම් ආදී විසින් පැවැත්වුණු) අප්‍රමාණ වූ මෙමන්ත්‍රී සහගත වාක් කර්මයෙන් ද . . . (මගේ ශාස්තෘන් වහන්සේ නිදුක් නිදෝග වන සේක්වා යන ආදී විසින් පැවැත් වුණු) අප්‍රමාණ වූ මෙමන්ත්‍රී සහගත මනාකර්මයෙන් ද තරාගත තෙමේ ප්‍රත්‍යුපස්ථිත වී ය. අනදයෙනි, තෙපි කෘතපුණ්‍යයහ (බොහෝ පින් කළ කෙනෙක), ප්‍රධන් වඩනුයෙහි යෙදෙවු. වහා රහත් වන්නහුය’ (යනු යි.)

99. ඉක්බිත්තෙන් භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මහණුන් අමතා මෙසේ වදළ සේක. ‘මහණෙනි, ගිය කලැ යම් රහත් සම්මාසම්බුදු කෙනෙක් වූහු ද, ඒ හඟවත් බුදුවරුනට ද, මට අනදයන් සේ, මෙවැන්නක්හු පරම කොටැති උච්චුවෝ වූහ. මහණෙනි, මතු දවසැ යම් රහත් සම්මාසම්බුදු කෙනෙක් පහළ වන නාහු ද, ඒ හඟවත් බුදුවරුනට ද, මට අනදයන් සේ, මෙබන්දක්හු පරම කොටැති උච්චුවෝ වන්නාහ. මහණෙනි, අනදයෝ නුවණැත්තෝ ය. මහණෙනි, අනදයෝ පියෙවියෙන් ම නැණවත් හ. ‘තරාගතයන් දක්නා පිණිස එළැඹෙන්නට මහණුනට සුදුසු කල් මේ යැ, මෙහෙණියනට සුදුසු කල් මේ යැ, උච්චුවනට සුදුසු කල මේ යැ, උච්චියනට සුදුසු කල මේ යැ, රජක්හට, රජමහ මැත්තනට තොටුවනට, තොටු සවිචනට සුදුසු කල මේ යැ’ යි දනිති.

100. මහණෙනි, අනදයන් කෙරෙහි මේ අසිරිමත් පුදුම සතර දහම් කෙනෙක් වෙත්. කවර සතර දෙනෙක් ද යත්: මහණෙනි, ඉදින් මහණ පිරිසෙක් අනදයන් දක්නට එළැඹෙයි නම්, ඔබ දැක්මෙන් ම එ පිරිස ආරාධිත සිතාති වෙයි. ඉදින් එහි අනදයෝ දහම් දෙසත් නම්, ඔබ වචනයෙන් ද එ පිරිස සතුටු වෙයි. මහණෙනි, ඒ මහණ පිරිස අපිරියන් ම (අතෘප්ත ම) වෙයි. එ කල්හි අනදයෝ නිහඬ වෙත්. මහණෙනි, ඉදින් මෙහෙණ පිරිසෙක්, උච්චු පිරිසෙක්, උච්චු පිරිසෙක් අනදයන් දක්නා වස් එළැඹෙයි ද, දැක්මෙන් ම එ පිරිස සතුටු වෙයි. ඉදින් එහි අනදයෝ දහම් දෙසත් නම්, ඔබ දම් දෙස්මෙනුදු එ පිරිස සතුටු වෙයි. මහණෙනි, උච්චු පිරිස අතෘප්තම වෙයි. එ කලැ අනදයෝ නිහඬ වෙත්. මහණෙනි, මේ අසිරිමත් පුදුම සතර දෙනෙක් අනදයන් කෙරෙහි වෙත්.

චන්තාරො'මෙ භික්ඛවෙ අව්ඡරියා අබ්භූතා ධම්මා රඤ්ඤ චක්ක-
 වන්තිමහි. කතමෙ චන්තාරො? සවෙ භික්ඛවෙ ඛන්තියපරිසා රාජානං
 චක්කවන්ති. දසසනාය උපසඩ්ධමති, දසසනෙන සා අත්තමනා හොති.
 තත්‍ර වෙ රාජා චක්කවන්ති භාසති භාසිතෙනපි සා අත්තමනා හොති
 අතිත්තා'ව භික්ඛවෙ ඛන්තියපරිසා හොති. අථ ඛො රාජා චක්කවන්ති
 තුණ්හි හොති. සවෙ භික්ඛවෙ බ්‍රාහ්මණපරිසා, ගහපතිපරිස, සමණ-
 පරිසා රාජානං චක්කවන්ති. දසසනාය උපසඩ්ධමති, දසසනෙන සා
 අත්තමනා හොති. තත්‍ර වෙ රාජා චක්කවන්ති භාසති භාසිතෙන පි සා
 අත්තමනා හොති, අතිත්තා'ව භික්ඛවෙ සමණපරිසා හොති. අථ ඛො
 රාජා චක්කවන්ති තුණ්හි හොති. එවමෙව ඛො භික්ඛවෙ චන්තාරො
 'මෙ අව්ඡරියා අබ්භූතා ධම්මා ආනන්දෙ. සවෙ භික්ඛවෙ භික්ඛුපරිසා
 ආනන්දං දසසනාය උපසඩ්ධමති, දසසනෙන සා අත්තමනා හොති,
 තත්‍ර වෙ ආනන්දෙ ධම්මං භාසති, භාසිතෙන පි සා අත්තමනා හොති,
 අතිත්තා'ව භික්ඛවෙ භික්ඛුපරිසා හොති. අථ ඛො ආනන්දෙ තුණ්හි
 හොති. සවෙ භික්ඛුතිපරිසා, උපාසකපරිසා, උපාසිකාපරිසා ආනන්දං
 දසසනාය උපසඩ්ධමති, දසසනෙන සා අත්තමනා හොති, තත්‍ර වෙ
 ආනන්දෙ ධම්මං භාසති භාසිතෙනපි සා අත්තමනා හොති අතිත්තා'ව
 භික්ඛවෙ උපාසිකාපරිසා හොති. අථ ඛො ආනන්දෙ තුණ්හි හොති.
 ඉමෙ ඛො භික්ඛවෙ චන්තාරො අව්ඡරියා අබ්භූතා ධම්මා ආනන්දෙ' ති.

[මහාසුද්දසසන සුත්ත දෙසනා.]

101. එවං චුක්ඛෙ ආයස්මා ආනන්දෙ භගවන්තං එතදවොච: “මා
 භනෙත භගවා ඉමිසමිං කුඩ්ධනගරකෙ¹ උජ්ඣගලනගරකෙ සාධා-
 නගරකෙ පරිනිබ්බාසී.² සන්ති භනෙත අඤ්ඤාති මහානගරාති, සෙයංථීදං
 වමපා රාජගහං සාට්ඨී සාකෙතං කොසමබ්බි බාරාණසී. එසු භගවා
 පරිනිබ්බාතු. එසු බහු ඛන්තියමහාසාලා බ්‍රාහ්මණමහාසාලා ගහපති-
 මහාසාලා තථාගතෙ අභිප්පසන්තා. තෙ තථාගතසස සරිරපුජං කරිසුන්ති” ති.
 “මාහෙවං ආනන්ද අවච, මාහෙවං ආනන්ද අවච කුඩ්ධනගරකං උජ්ඣගල-
 නගරකං සාධානගරකන්ති.”

‘භූතපුබ්බං ආනන්ද රාජා මහාසුද්දසසනො නාම අහොසි චක්ක-
 වන්ති ධම්මිකො ධම්මරාජා වාතුරන්තො විජිතාවි ජනපදඤ්ඤාචරිය-
 සනෙතො සත්තරන්තසමන්තාගතො.

1. චුද්දනගරකෙ (මජ්ඣං)
 2. කුසිනාරායං (මජ්ඣං)

“මහණෙනි, මේ අසිරිමත් පුදුම දහම් සතර දෙනෙක් සක්විති රජක්හු කෙරෙහි වෙත්. කවර සතර දෙනෙක් ද යත්: මහණෙනි, ඉදින් කැන් පිරිසෙක් සක්විති රජුහු දක්නට එළැඹෙයි ද, එ පිරිස ඔහු දැක්මෙන් ම සතුටු වෙයි. එහි ඉදින් සක්විති රජ කතා කෙරෙයි නම්, ඔහු කතායෙතුදු එ පිරිස සතුටු වෙයි. මහණෙනි, කැන් පිරිස එයින් අතෘප්ත ම වෙයි. එ කල්හි සක්විති රජ නිහඬ වෙයි. මහණෙනි, ඉදින් බමුණු පිරිසෙක්, ගැහැවි පිරිසෙක් මහණ පිරිසෙක් සක්විති රජු දක්නට එළැඹෙයි ද, එ පිරිස ඔහු දැක්මෙන් ම සතුටු වෙයි. එහි ඉදින් සක්විති රජ ඔවුන්ට කතා කෙරෙයි ද, ඔහු ගේ කතායෙතුදු එ පිරිස සතුටු වෙයි. එ මහණ පිරිස අතෘප්ත ම වෙයි. එ කල්හි සක්විති රජ නිහඬ වෙයි. මහණෙනි, එසේ ම අනාදයන් කෙරෙහි මේ අසිරිමත් පුදුම දහම් සතර දෙනෙක් වෙත්. මහණෙනි, ඉදින් මහණ පිරිසෙක් අනාදයන් දක්නට එළැඹෙයි නම්, ඔබ දැක්මෙන් ම එ පිරිස සතුටු වෙයි. මහණ පිරිස (ඔබ දැක්මෙහි) අතෘප්ත ම වෙයි. එහි ඉදින් අනාදයෝ දහම් දෙසත් නම්, දහම් කතායෙතුදු එ පිරිස සතුටු වෙයි. එ මහණ පිරිස අතෘප්ත ම වෙයි. එ කලා අනාදයෝ නිහඬ වෙත්. ඉදින් මෙහෙණ පිරිසෙක්, උවසු පිරිසෙක්, උවැසි පිරිසෙක් අනාදයන් දක්නට එළැඹෙයි නම්, දැක්මෙන් ම එ පිරිස සතුටු වෙයි, එහි ඉදින් අනාදයෝ දහම් කියත් නම්, ඔබ දහම් කතායෙතුදු එ පිරිස සතුටු වෙයි, උවැසි පිරිස එහි ලා අතෘප්ත ම වෙයි. එ කල්හි යෑ අනාදයන් නිහඬ වනුයේ. මහණෙනි, මේ අසිරිමත් පුදුම සතර දහම් හු අනාදයන් කෙරෙහි වෙත්” යනු යි.

මහ සුදසුන් දෙසුම

101. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මෙසේ වදළ කලා අනාද තෙරණුවෝ “වහන්ස, (හල් සෙල් ආදියෙන් විසම බැවින්) රළු නුවරක් වූ (මහරැක්හි ශාඛාවක් බඳු) අතුනුවරක් වූ මේ කුඩා නුවරෙහි නො පිරිනිවෙන සේක්වා. වහන්ස, වම්පා, රජගහ, සැවැත්, සාකේත, කොසොඹෑ, බරණැස් යන ආදී අන් මහ නුවරහු ඇත. ඒ එකෙක භාග්‍යවතුන් වහන්සේ පිරිනිවෙන සේක් වා. මේ නුවරන්හි තථාගතයන් වහන්සේ කෙරෙහි වෙසෙසින් පහන් වූ බොහෝ කැත් මහසල්හු ද බමුණු මහසල්හු ද ගැහැවි මහසල්හු ද ඇත. ඔහු තථාගතයන් වහන්සේ ගේ සිරුරට පූජාසත්කාර කරන්නාහ”යි සැළ කළහ.

“අනාදයෙනි, කුඩා නුවරෙකැ යි, රළු නුවරෙකැ යි අතු නුවරෙකැ යි මෙසේ නහමක් කියවු. අනාදයෙනි, බොහෝ පෙර දවසැ මෙහි මුදුනැ අබ්බෙසස් ලත්, සයුරහිමි සිවු මහදිවයිනට හිමි, පසම්තුරන් දිනූ, දනවුහි තහ-
වුරු බවට පැමිණි, සත්ථුවනින් සමනා වූ මහ සුදසුන් නම් කැන්රජෙක් විය.

රඤ්ඤා ආනන්ද මහාසුදස්සනස්ස අයං කුසිනාරා කුසාවතී නාම රාජධානී අහොසී. පුරුකීමෙන ව පච්ඡීමෙන ව ද්වාදසයොජනානි ආයාමෙන, උත්තරෙන ව දකඛිණෙන ව සත්තයොජනානි වීක්ඛාරෙන, කුසාවතී ආනන්ද රාජධානී ඉද්ධා වෙව අහොසී චීතා ව බහුජනා ව ආකිණ්ණමනුස්සා ව සුභික්ඛා ව. සෙය්‍යථාපි ආනන්ද දෙවානං ආලකමන්තු නාම රාජධානී ඉද්ධා වෙව චීතා ව බහුජනා ව ආකිණ්ණයක්ඛා ව සුභික්ඛා ව, එවමෙව ඛො ආනන්ද කුසාවතී රාජධානී ඉද්ධා වෙව අහොසී චීතා ව බහුජනා ව ආකිණ්ණමනුස්සා ව සුභික්ඛා ව. කුසාවතී ආනන්ද රාජධානී දසභි සද්දෙභි අවිචිත්තා අහොසී දිවා වෙව රත්තිඤ්ඤා: සෙය්‍යථීදං හත්ථිසද්දෙන අසසසද්දෙන රථසද්දෙන භෙරිසද්දෙන මුදිඛගසද්දෙන විණාසද්දෙන ගීතසද්දෙන සඛිඛසද්දෙන සමමසද්දෙන තාලසද්දෙන අසනාථ පිවථ බාදථානි දසමෙන සද්දෙන. ගච්ඡ ත්වං ආනන්ද, කුසිනාරාං පච්ඡික්ඛා කොසී- නාරකානං මලලානං ආරොචෙති: අජ්ජ ඛො වාසෙට්ඨා රත්තියා පච්ඡීමෙ යාමෙ තථාගතස්ස පරිනිබ්බානං භවිස්සති. අභික්ඛමථ වාසෙට්ඨා අභික්ඛමථ වාසෙට්ඨා, මා පච්ඡා වීජ්ජට්ඨාරිනො අහුවත්ථ: අමහාකඤ්ඤා නො ගාමකෙඛනෙත තථාගතස්ස පරිනිබ්බානං අහොසී, න මයං ලභිමහා පච්ඡීමෙ කාලෙ තථාගතං දස්සනායා'ති.

“එවමහතෙත” තී ඛො ආයස්මා ආනන්දෙ භගවතො පච්ඡස්සුත්වා නිවාසෙත්වා පත්තච්චරමාදය අත්තදුතියො කුසිනාරං පාවිසී.

මලලානං වන්දනා

102. තෙන ඛො පන සමයෙන කොසිනාරකා මලලා සන්ඝාගාරෙ සන්තිජනිතා භොනති කෙනච්චදෙව කරණියෙන. අථ ඛො ආයස්මා ආනන්දෙ යෙන කොසිනාරකානං මලලානං සන්ඝාගාරං තෙනුපසඛිකමී. උපසඛිකමීත්වා කොසිනාරකානං මලලානං ආරොචෙසී “අජ්ජ ඛො වාසෙට්ඨා රත්තියා පච්ඡීමෙ යාමෙ තථාගතස්ස පරිනිබ්බානං භවිස්සති. අභික්ඛමථ වාසෙට්ඨා, අභික්ඛමථ වාසෙට්ඨා. මා පච්ඡා වීජ්ජට්ඨාරිනො අහුවත්ථ! අමහාකඤ්ඤා නො ගාමකෙඛනෙත තථාගතස්ස පරිනිබ්බානං අහොසී, න මයං ලභිමහා පච්ඡීමෙ කාලෙ තථාගතං දස්සනායා'ති.

අනදයෙනි, මේ කුසිනාරා නුවර මහසුදසුන් රජුගේ කුශාවතී නම් රජදහන විය. අනදයෙනි, කුශාවතී රජදහන පෙර දිගින් ද පැසිම් දිගින් ද අයමින් දෙලොස් යොදුන් විය. උතුරු දිගින් ද දකුණු දිගින් ද විතරින් සත් යොදුන් විය. අනදයෙනි, කුශාවතී රජදහන සමාද්ධි ද සැපතින් පිරුණේ ද බොහෝ ජනයා ඇත්තේ ද මිනිසුන් ගෙන් නැවැසුණේ ද සුලභ ආහාර පාන ඇත්තේ ද විය. අනදයෙනි, දෙවියන් ගේ ආලකමන්ද රාජධානිය යම්සේ සමාද්ධි ද, ස්ථීත ද, බහුජනවත් ද, යක්ෂාකීර්ණ ද, සුඛික්ෂ ද, අනදයෙනි, එසේ ම කුසාවතී රජදහනත් සමාද්ධි ද ස්ථීත ද බහු ජනවත් ද මනුෂ්‍යාකීර්ණ ද සුඛික්ෂ ද විය. අනදයෙනි, කුශාවතී රජදහන ඇත්හඬින් අස් හඬින් රිය හඬින් බෙර හඬින් මිහිඟුබෙර හඬින් වෙණ හඬින් ගී හඬින් සක්හඬින් කස්තල් හඬින් අත්තාලම් ඇ හඬින් ‘බුද්දි බොවු කවු’ යි දසවැනි හඬින් ද යි දස හඬින් නිරතුරු විය. අනදයෙනි, තෙපි යවු. කුසිනාරාවට පිටිස, කුසිනාරා වාසී මල්ලයනට ‘වාසිෂ්ටයෙනි, අද රෑ පැසිම් යම්හි තථාගනයන් ගේ පිරිනිවන වන්නේ ය, වාසිෂ්ටයෙනි, පිටත් වූ එවු. වාසිෂ්ටයෙනි, පිටත් වූ එවු. ‘අප ගම්කෙතෙහි තථාගනයන් ගේ පිරිනිවන වී ය. පැසිම් සෙමෙහි අපි ඔබ දක්නට නො ලදුම්හ’ යි පසු වූ විපිළිසැරි නො වවු’ යි සැල කරවු’ යැ යි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වදාළ සේක.

අනද තෙරණුවෝ ‘වහන්ස, එසේ යැ’ යි ම හඟවත් බුදුරජුනට පිළිවදන් අස්වා, හැඳ පෙරවෑ පා සිවුරු ගෙන තමා දෙවෙනි කොටුනි ව කුසිනාරාවට වන්ස.

මල්ලයන් ගේ වැදීම

102. එ සමයෙහි කුසිනාරාවාසී මල්ලයෝ කිසි කරුණෙකින් සන්ථාගාරයෙහි (කාරණාකාරණ විචාරණ පිණිස රැස් වන හලෙහි) කැටි වූවාහු වෙත්. එ කලැ අනද තෙරණුවෝ කුසිනාරා වැසී මල්ලයන් ගේ සන්ථානාගාරය වෙත වැඩියාහ. වැඩ, ‘වාසිෂ්ටයෙනි, අද රෑ පැසිම් යම්හි තථාගනයන් වහන්සේ ගේ පිරිනිවන වන්නේ ය. වාසිෂ්ටයෙනි, නික්මැ යවු, වාසිෂ්ටයෙනි, නික්මැ යවු. ‘අප ගම්කෙතැ තථාගනයන් වහන්සේ ගේ පිරිනිවන වී ය. අපි පැසිම් සමයෙහි තථාගනයන් වහන්සේ දක්නට නො ලදුම්හ’ යි පසු වූ විපිළිසර ඇතියෝ නො වවු’ යි කුසිනාරා වැසී මල්ලයනට සැල කළහ.

ඉදමායස්මිනො ආනන්දස්ස සුඤ්ච මල්ලො ච මල්ලපුත්තො ච මල්ලසුඤ්චිසා ච මල්ලපජාපනියො ච අසාවිනො දුමමනා වෙනොදුක්ඛසමපපිතා අප්පෙකච්ච කෙසෙ පකිරිය කන්දන්ති, බාහා පග්ගස්ස කන්දන්ති, ඡිත්තපාතං පතන්ති ආචචන්ති විචචන්ති “අතිබ්බසං හගවා පරිනිබ්බාසිස්සති, අතිබ්බසං සුගතො පරිනිබ්බාසිස්සති, අතිබ්බසං චකඛු¹ ලොකෙ අත්තරධාසිස්සති” ති.

අථ ඛො මල්ලො ච මල්ලපුත්තො ච මල්ලසුඤ්චිසා ච මල්ලපජාපනියො ච අසාවිනො දුමමනා වෙනොදුක්ඛසමපපිතා යෙන උපවත්තනං මල්ලානං සාලවනං යෙනායස්මිා ආනන්දෙ තෙනුපසඛකමිංසු. අථ ඛො ආයස්මිනො ආනන්දස්ස එතදභොසි: සචෙ ඛො අහං කොසිනාරකෙ මල්ලෙ එකමෙකං හගවන්තං චන්දපෙස්සමිං, අචන්දිතො¹ච හගවා කොසිනාරකෙහි මල්ලෙහි හවිස්සති. අථායං රතනි විහාසිස්සති. යහගුනාහං කොසිනාරකෙ මල්ලෙ කුලපරිචක්ඛණො කුලපරිචක්ඛණො ධපෙඤා හගවන්තං චන්දපෙයාං ‘ඉස්ඤ්ඤාමො හතෙත මල්ලො සපුත්තො සහරියො සපරියො සාමච්චො හගවතො පාදෙ සිරසා චන්දති’ ති.

අථ ඛො ආයස්මිා ආනන්දෙ කොසිනාරකෙ මල්ලෙ කුලපරිචක්ඛණො කුලපරිචක්ඛණො ධපෙඤා හගවන්තං චන්දපෙසි: ‘ඉස්ඤ්ඤාමො හතෙත මල්ලො සපුත්තො සහරියො සපරියො සාමච්චො හගවතො පාදෙ සිරසා චන්දති’ ති. අථ ඛො ආයස්මිා ආනන්දෙ එතෙන උපායෙන පඨමෙනෙව යාමෙන කොසිනාරකෙ මල්ලෙ හගවන්තං චන්දපෙසි.

සුභද්ද පරිබ්බාජක චන්ද්

103. තෙන ඛො පන සමයෙන සුභද්දො නාම පරිබ්බාජකො කුසීනාරායං පටිචසති. අප්පෙසාසි ඛො සුභද්දො පරිබ්බාජකො: ‘අජජ කිර රතනියා පච්ඡිමෙ යාමෙ’ සමණස්ස ගොතමස්ස පරිනිබ්බානං හවිස්සති’ ති. අථ ඛො සුභද්දස්ස පරිබ්බාජකස්ස එතදභොසි: ‘සුභං ඛො පන මෙ’ තං පරිබ්බාජකානං වුද්ධානං මහල්ලකානං ආචරියපාචරියානං භාසමානානං කදච්චි කරහච්චි තථාගතා ලොකෙ උපපජ්ජන්ති අරහතෙතො සමමාසමබ්බුද්ධා ති. අජජච රතනියා පච්ඡිමෙ යාමෙ සමණස්ස ගොතමස්ස පරිනිබ්බානං හවිස්සති.

1. චකඛුමා (මජ්ඣං)

අනද තෙරුන් ගේ මේ වචන අසා, මල්ලයෝ ද මල්ල ලෙහෙලියෝ ද (විවා නො පත් මල්ල තරුණියෝ ද) මල්ල බිරියෝ ද දුක් ඇත්තාහු, දෙමනස් ඇත්තාහු, සිතැ උපන් ශෝක ඇත්තාහු, ‘ඉතා වහා භාග්‍යවතුන් වහන්සේ පිරි නිවෙන සේක, ඉතා වහා සුගතයන් වහන්සේ පිරිනිවෙන සේක, ඉතා වහා ලොවැ ඇස අතුරුදහන් වන්නේ යැ’ යි කෙහෙ උවා (කෙස් මුද) හඬත්, දෙහොත් හුවා (දෙ අත් හිසැ තබා) හඬත්, මැදින් බිඳුණුවුන් සේ ඇද වැටෙත්, පෙරළෙන්නාහු වැටී හොත් තෙනට ම පෙරළී එත්, වැටී හොත් තැනින් ඉවතට ද පෙරළී යෙත්.

ඉක්බිති මල්ලයෝ ද මල්ල පුත්හු ද මල්ල ලෙහෙලියෝ ද මල්ල බිරියෝ ද දුක් ඇත්තාහු, දෙමනස් ඇත්තාහු, සිතැ උපන් ශෝකයෙන් යුක්ත වූවාහු, මල්ලයන් ගේ උපවර්තන නම් සල් වනයට, අනදතෙරුන් වෙතට එළැඹුණාහ. එ කල්හි, “ඉදින් මම් කුසිනාරා වැසි එකක් එකක්හු ලවා භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වැන්දුවීම් නම්, කුසිනාරා පුර මල්ලයන් විසින් නො වදනා ලද සේක් ම වන්නාහ. එ කල්හි මේ රූ පාන් වන්නේ ය. මම් කුසිනාරා වැසි මල්ලයන් කුල පරම්පරා විසින් වෙන වෙන ම සිටුවා ‘වහන්ස, මෙ නම් මල්ල තෙම අඹුදරු සහිත වැ; පිරිස සහිත වැ, ඇමැත්තන් සහිත වැ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ගේ සිරිපා හිස බිමැ තබා වදි’ යැ යි සැළ කෙරෙමින් භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වැන්දුවීම් නම් යෙහෙකැ” යි අනද තෙරුන්ට මේ සිත විය.

ඉක්බිති අනද තෙරණුවෝ කුසිනාරා වැසි මල්ලයන් කුල පරපුර විසින් වෙන වෙන ම සිටුවා ‘වහන්ස, මෙ නම් මල්ල තෙම දරුවන් සහිත වැ, බිරිය සහිත වැ, පිරිස සහිත වැ, ඇමැත්තන් සහිත වැ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ගේ සිරිපා හිස බිමැ තබා වදි’ යැ යි කියා හඟවත් (බුදුරජුන්) වැන්දුවහ. එ කල්හි අනද තෙරණුවෝ මෙ නසින් පළමු යම්හි ම කුසිනාරා කුවඳ මල්ලයන් ලවා හඟවත් බුදුරජුන් වැන්දුවහ.

සුහද පරිව්‍යාජක වස්තුව

103. එ සමයෙහි සුහද නම් පිරිවැජියෙක් කුසිනාරායෙහි වෙසෙයි. “අද රූ පැසිම් යම්හි ශ්‍රමණ ගෞතමයන් වහන්සේ ගේ පිරිනිවන වෙතැ” යි සුහද පිරිවැජි ඇසුයේ ම ය. ඉක්බිති ඔහුට “කිසි කලෙක ම (කලාතුරෙකින් ම) තලාගත අර්හත් සම්මාසම්බුදුවරයෝ ලොවැ උපදනාහ” යි වයසින් වැඩි සිටි මහළු වූ ආවායඹ ප්‍රාවායඹ පිරිවැජියන් කියන වචනයෙක් මා විසින් අසන ලද්දේ ම ය. අද රූ ම පැසිම් යම්හි මහණ ගොයුමාණන් වහන්සේගේ පිරිනිවන වන්නේ ය.

අඤ්ච මෙ අයං කඛිබ්බාධමෙමා උප්පනො. එවං පසනො අහං සමණො ගොතමෙ ‘පහොති මෙ සමණො ගොතමො තථා ධම්මං දෙසෙතුං යථාහං ඉමං කඛිබ්බාධමං පජභෙය්‍යානි’. අථ ඛො සුභද්දො පරිබ්බාජකො යෙන උප්චිත්තනං මඥ්ජානං සාලචනං යෙන ආයස්මා ආනන්දො තෙනුපසඛිකම්. උපසචකම්ඤා ආයස්මිත්තං ආනන්දං එතදවොච: සුතං මෙනං හො ආනන්දපරිබ්බාජකානං වුද්ධානං මහඥ්ජාකානං ආචරියපාචරියානං භාසමානානං: “කදුචි කරභචි තථාගතා ලොකෙ උප්පජ්ජන්ති අරභනො සමමාසමුද්ධාති” ති. අජේජච රත්තියා පච්ඡමෙ යාමෙ සමණස්ස ගොතමස්ස පරිනිබ්බානං භවිස්සති. අඤ්ච මෙ අයං කඛිබ්බාධමෙමා උප්පනො, “එවං පසනො අහං සමණො ගොතමෙ, පහොති මෙ සමණො ගොතමො තථා ධම්මං දෙසෙතුං යථාහං ඉමං කඛිබ්බාධමං පජභෙය්‍යාං. සාධාහං හො ආනන්ද උභෙය්‍යං සමණං ගොතමං දස්සනායා” ති.

එවං වුත්තෙ ආයස්මා ආනන්දො සුභද්දං පරිබ්බාජකං එතදවොච: ‘අලං ආචුසො සුභද්ද, මා තථාගතං විහෙයේසි. කිලනො භගවා’ ති. දුතියමි ඛො සුභද්දො පරිබ්බාජකො -පෙ- තතියමි ඛො සුභද්දො පරිබ්බාජකො ආයස්මිත්තං ආනන්දං එතදවොච: “සුතං මෙනං හො ආනන්ද පරිබ්බාජකානං- වුද්ධානං මහඥ්ජාකානං ආචරියපාචරියානං භාසමානානං: කදුචි කරභචි තථාගතා ලොකෙ උප්පජ්ජන්ති අරභනො සමමාසමුද්ධාති. අජේජච රත්තියා පච්ඡමෙ යාමෙ සමණස්ස ගොතමස්ස පරිනිබ්බානං භවිස්සති. අඤ්ච මෙ අයං කඛිබ්බාධමෙමා උප්පනො, එවං පසනො අහං සමණො ගොතමෙ, ‘පහොති මෙ සමණො ගොතමො තථා ධම්මං දෙසෙතුං යථාහං ඉමං කඛිබ්බාධමං පජභෙය්‍යාං’. සාධාහං හො ආනන්ද උභෙය්‍යං සමණං ගොතමං දස්සනායා” ති. තතියමි ඛො ආයස්මා ආනන්දො සුභද්දං පරිබ්බාජකං එතදවොච: ‘අලං ආචුසො සුභද්ද, මා තථාගතං විහෙයේසි කිලනො භගවා’ ති.

104. අපෙසාසි ඛො භගවා ආයස්මිත්තො ආනන්දස්ස සුභද්දෙන පරිබ්බාජකෙන සම්. ඉමං කථාසඥ්ජාපං. අථ ඛො භගවා ආයස්මිත්තං ආනන්දං ආමනෙසි: “අලං ආනන්ද මා සුභද්දං වාරෙසි, ලහනං ආනන්ද සුභද්දො තථාගතං දස්සනාය. යං කිඤ්චි මං සුභද්දො පුච්ඡිස්සති, සබ්බිත්තං අඤ්ඤපෙකොච පුච්ඡිස්සති නො විහෙසාපෙකොච. යඤ්චස්සාහං පුඤ්ඤො ඛං කච්චස්සාමි, තං ඛිප්පමෙව ආජාතිස්සති” ති.

මට උපන් සැකයෙක් ද ඇත. යම්සේ මේ සැකය දුරුලියැ හෙම ද එසේ මට දහම්දෙසන්නට මහණ ගොයුමන් වහන්සේ හැකි සේකැ' යි “මෙසේ මම මහණ ගොයුම් වහන්සේ කෙරෙහි පැහැදුණෙමි වෙමි” යි මේ සිත විය. ඉක්බිත්තෙන් සුභද්‍ර පිරිවැජි තෙම මල්ල රජුන් ගේ උපවර්තන සල්වනය යම් තැනෙක ද, අනද තෙරණුවෝ යම් තැනෙක ද, එ තැනට එළැඹියේ ය. එළැඹ අනද තෙරුන් අමතා “පින්වත් අනදයෙනි, කිසි කලෙක්හි ම තථාගත අර්හත් සම්මාසම්බුදු-වරයෝ ලොවැ උපදනාහ” යි වයසින් වැඩි සිටි මහඵ වූ ආචාර්ය් ප්‍රාචාර්ය් පිරිවැජියන් කියන මේ වචනය මා ඇසුවා ඇත. අද රු ම පැසිම යම්හි මහණ ගොයුමන් වහන්සේ ගේ පිරිනිවන වන්නෝ ය. මට උපන් සැකයෙක් ද ඇත. මේ සැකය මගෙන් දුරු වී යන පරිදි දහම් දෙසන්නට මහණගොයුමන් වහන්සේ හැකි සේකැ' යි මෙසේ මහණ ගොයුමන් වහන්සේ කෙරෙහි මම පැහැදුණෙකිමි වෙමි. පින්වත් අනදයෙනි, මහණ ගොයුමන් වහන්සේ දක්නට ලබන්නෙමි නම් මැනැවැ' යි මෙ වචන කී ය.

මෙසේ කී කල්හි අනද තෙරණුවෝ ‘ඇවැත් සුභද්‍රයෙනි, කම් නැත. තථාගතයන් වහන්සේ නො වෙහෙසන්න. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ක්ලාන්ත වූ හෝනා සේකැ' යි වදළාහ. දෙවෙනි වර ද සුභද්‍ර පිරිවැජි . . . තෙවෙනි වර ද සුභද්‍ර පිරිවැජි අනද තෙරුනට “පින්වත් අනදයෙනි, කිසි කලෙක්හි ම තථාගත අර්හත් සම්මාසම්බුදු වරු ලොවැ උපදනාහ” යි වයෝවාද්ධ වූ මහඵ වූ ආචාර්ය් ප්‍රාචාර්ය් පිරිවැජියන් කියන මෙ බස් මා ඇසුවා ඇත. අද රු ම පැසිම යම්හි මහණ ගොයුමන් වහන්සේ ගේ පිරිනිවන වන්නෝ ය. මට උපන් සැකයෙක් ද ඇත. මේ සැකය මගෙන් දුරු වන පරිදි දහම් දෙසන්නට මහණ ගොයුමන් වහන්සේ සමත් සේකැ' යි මෙසේ ඔබ කෙරෙහි මම පැහැදුණෙමි වෙමි. පින්වත් අනදයෙනි, මහණ ගොයුමන් වහන්සේ දක්නට ලබන්නෙමි නම් මැනැවැ' යි මෙ බස් පැවැසී ය. තෙවෙනි වර ද අනද තෙරණුවෝ සුභද්‍ර පිරිවැජියාට ‘ඇවැත් සුභද්‍රයෙනි, කම් නැත. තථාගතයන් වහන්සේ නො වෙහෙසන්න. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ක්ලාන්ත වූ හෝනා සේකැ' යි වදළහ.

104. සුභද්‍ර පිරිවැජියා හා පැවැති අනද තෙරුන් ගේ මේ කථා සංවාදය හඟවත් බුදුරජුහු ඇසුහු ම ය. ඉක්බිති හඟවත්හු අනද තෙරුන් බණවා, “අනදයෙනි, කම් නැත. සුභද්‍රයා නහමක් වළක්වවු. දුභද්‍ර තෙමේ තථාගතයන් දක්නට ලබා වා. සුභද්‍රයා යම් කිසිවක් මා විචාරන්නේ ද, ඒ සියල්ල දැනගනුයෙහි අපේක්ෂා ඇත්තේ ම, වෙහෙසන අදහසක් නැත්තේ ම විචාරයි. විචාරනු ලැබූ මම යමක් ඔහුට හෙළි කරන්නෙමි ද, යුහු ව ම හේ එය දැනගන්නේ යැ” යි වදළ සේක.

අපං බො ආයසමා ආනන්දෙ සුභද්දං පරිබ්බාජකං එතදවොච: ගච්ඡා-
 වුසො සුභද්ද, කරොති තෙ භගවා ඔකාසනති. අපං බො සුභද්දො පරිබ්බා-
 ජකො යෙන භගවා තෙනුපසඬකමී. උපසඬකමීත්වා භගවතා සඬිං
 සමෙමාදී සමෙමාදනියං කථං සාරාණියං විනිසාරෙත්වා එකමන්තං
 හිසීදි. එකමන්තං නිසිනොනා බො සුභද්දො පරිබ්බාජකො භගවන්තං
 එතදවොච: ‘යෙ’ මෙ භො ගොතමි සමණධ්වාහමණා සඬිසිනො ගණිනො
 ගණාවරියා ඤාතා යසසිනො තිත්තරා සාධුමමතා බහුජනසය,
 සෙයාථීදං පුරණො කසාපො, මකඛලි ගොසාලො, අජිතො
 කෙසකම්බලො, පකුධො කච්චායනො, සඤජයො බෙලට්ඨපුත්තො.
 තිගණේයා නානපුත්තො, සබ්බෙ තෙ සකාය පටිඤ්ඤා අබ්භාසුඤ්ඤාසු,
 සබ්බෙව න අබ්භාසුඤ්ඤාසු, උදහු එකච්ච අබ්භාසුඤ්ඤාසු එකච්ච
 නාබ්භාසුඤ්ඤාසු?’ති

“අලං සුභද්දං තිඨතෙතං සබ්බෙ තෙ සකාය පටිඤ්ඤා අබ්භාසුඤ්ඤාසු,
 සබ්බෙව න අබ්භාසුඤ්ඤාසු, උදහු එකච්ච අබ්භාසුඤ්ඤාසු එකච්ච
 නාබ්භාසුඤ්ඤාසු”ති. ධම්මං තෙ සුභද්ද දෙසිසාමී. තං සුභාහි, සාධුකං
 මනසි කරොහි, භාසිසාමී”ති. ‘එවං භනෙත්ති බො සුභද්දෙ
 පරිබ්බාජකො භගවතො පච්චපෙසාසී, භගවා එතදවොච:

105. “යසමී බො සුභද්ද ධම්මවිනයෙ අරියො අට්ඨඞ්ඤිකො
 මග්ගො න උපලබ්භති, සමණො පි න උපලබ්භති, දුතියො පි තත්ථ
 සමණො න උපලබ්භති, තතියො පි තත්ථ සමණො න උපලබ්භති,
 චතුසො පි තත්ථ සමණො න උපලබ්භති. යසමීඤ්ඤි බො සුභද්ද
 ධම්මවිනයෙ අරියො අට්ඨඞ්ඤිකො මග්ගො උපලබ්භති, සමණො පි තත්ථ
 උපලබ්භති, දුතියො පි තත්ථ සමණො උපලබ්භති, තතියො පි තත්ථ
 සමණො උපලබ්භති, චතුසො පි තත්ථ සමණො උපලබ්භති. ඉමසමී
 බො සුභද්ද ධම්මවිනයෙ අරියො අට්ඨඞ්ඤිකො මග්ගො උපලබ්භති.
 ඉධෙව සුභද්ද සමණො, ඉධ දුතියො සමණො, ඉධ තතියො සමණො
 ඉධ චතුසො සමණො. සුඤ්ඤා පරප්පවාද සමණෙහි අඤ්ඤා. ඉමෙව
 සුභද්ද භික්ඛු සමමා විහරෙය්වා අසුඤ්ඤා ලොකො අරහන්තෙහි අසා”ති.

1. ඉමෙ (කං)

එ කල්හි අනඳ තෙරණුවෝ සුභද්‍ර පිරිවැජියාට, “ආවැන්නි, සුභද්‍රයෙනි, යන්නැ. ඔබට භාග්‍යවතුන් වහන්සේ අවසර දෙන සේකැ” යි කීහ. එ විටැ සුභද්‍ර පිරිවැජී තෙම භාග්‍යවතුන් වහන්සේ කරා එළැඹියේ ය. එළැඹ ඔබ භා සතුටු වන්නට හිසි, සිතැ රැඳෙන්නට හිසි කපා හිම කොට එක් පසෙක ඉඳ ගත්තේ ය. එක් පසෙක හිඳ ම සුභද්‍ර පිරිවැජී තෙම හඟවත් බුදුරජුනට කපා කොට “හවද් ගෞතමයීනි, ශ්‍රාවක සංඝයා ආති, සවු ගණ ආති, ගණදුරු වු, ප්‍රකට වු, යහස් ආති බොහෝ දෙනා විසින් සාධු යැ යි සම්මත වු, කාශ්‍යපගෝත්‍රික පුරණ, ගෝලාලමස්කරී, කේශකම්බල දුරු අජිත කාන්‍යායන ගෝත්‍රික ජකුධ, වෛරාවිපුත්‍ර සංයත, ඥාපසුත්‍ර නිර්ගුන්ථ යන යම් මේ තීර්ථංකර කෙනෙක් වුහු ද, ඔහු හැම දෙනා තමන් පිළිණ කළ සේ සත්‍යය දන ගත්තාහු ද? ඔහු හැම දෙනා ම එසේ නො ම දන ගත්තාහු ද? නො හොත් (ඔවුන් අතුරෙන්) එක්තරා කෙනෙක් දන ගත්තාහු එක්තරා කෙනෙක් නො ම දන ගත්තාහු ද?” යි මෙ පැණය විවාළේ ය.

“සුභද්‍රයෙනි, එයින් වැඩෙක් නැත. ‘එ සියලු දෙනා තමන් පිළින කරන පරිදි සත්‍යය දන ගත්තාහු ද? සියල්ලෝම නො දන ගත්තාහු ද? නො හැක් එක්තරා කෙනෙක් දන ගත්තාහු, එක්තරා කෙනෙක් නො දන ගත්තාහු ද?’ යන මේ කරුණ සිටි වා (පසෙකැ තැබේ වා). සුභද්‍රයෙනි, තොපට දහමක් දෙසන්නෙමි. එය අසවු මෙනෙහි කරවු. කියන්නෙමි” යි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වදළ සේක. “එසේ ය, වහන් සැ” යි ම සුභද්‍ර පිරිවැජී තෙම හඟවත් බුදු රජුනට පිළිවදන් ආස්ථි ය. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මෙය වදළ සේක:

105. “සුභද්‍රයෙනි, යම් ධර්ම විනයයෙක (යම් සස්නෙක) අරි අටැහි මහ නො ලැබෙයි ද, එහි (පළමු වන) සෝවාන් මහණ ද නො ලැබේ (නො මැත), දෙවෙනි සෙදුගැමි මහණ ද එහි නැත, තෙවෙනි අනුගැමි මහණ ද එහි නැත, සතර වන රහත් මහණ ද එහි නැත. වැලි දු සුභද්‍රයෙනි, යම් සස්නෙක අරි අටැහි මහ ආද්ද, එහි (පළමු) සෝවාන් මහණ ද ඇත. දෙවෙනි සෙදුගැමි මහණ ද ඇත, තෙවැනි අනුගැමි මහණ ද ඇත, සතරවන රහත් මහණ ද ඇත. සුභද්‍රයෙනි, මෙ (දහම් විනය ඇති) සස්නෙහි අරි අටැහි මහ ඇත. සුභද්‍රයෙනි, මෙහි ම (පළමු) සෝවාන් මහණ ද ඇත, මෙහි ම දෙවෙනි සෙදුගැමි මහණ ද ඇත. මෙහි ම තෙවෙනි අනුගැමි මහණ ද ඇත. මෙහි ම සිවු වැනි රහත් මහණ ද ඇත. මේ සතර මහණුන්ගෙන් අන්‍ය වූ පරප්‍රවාදයෝ (පර තන්ත්‍රයෝ) සත්‍යයෙන් ශුන්‍ය හ. සුභද්‍රයෙනි, මේ මහණහු ද හිසි පරිදි වසන්නාහු නම් ලොව රහතුන් ගෙන් හිස් නො වන්නෝ ය.’”

“එකුනත්තියො වයසා සුභද්ද
 යං පබ්බජිං කිං කුසලානුඵසී
 වසානි පඤ්ඤාස සමාධිකානි
 යතො අභං පබ්බජිතො සුභද්ද
 ඤායසා ධම්මසා පදෙසෙතති
 ඉතො බතිද්ධා සමමො පි නත්ථි.⁴
 දුතියො පි සමමො නත්ථි,
 තතියො පි සමමො නත්ථි,
 චතුර්ඤා පි සමමො නත්ථි.
 සුඤ්ඤා පරප්පවාද සමමොති අඤ්ඤා
 ඉමෙ ව සුභද්ද භික්ඛු සමමා විභරෙය්ඤා
 අසුඤ්ඤා ලොකො අරහතෙති” ති³

106. එවං චුතෙහ සුභද්දෙ පරිබ්බාජකො හගචනනං එතදචොච:
 අභිකකනනං හනෙන, අභිකකනනං හනෙන සෙයාපා පි හනෙන නිකඤ්ජනිතං
 වා උකඤ්ජනිතං, පටිච්ඡනනං වා විචරෙය්ඤා, මුලුභසා වා මග්ගං
 ආවිසෙබ්බාය, අනිකාමෙ වා භෙත්තෙජ්ජානං ධාරෙය්ඤා චිත්තමුච්ඡනා
 රූපානි දකඛිනන්ති, එවමෙව හගචනනං අනෙකපටියායෙන ධම්මො
 පකාසිතො. එසාහං හනෙන හගචනනං සරණං ගච්ඡාමි ධම්මෙ ඤා
 භික්ඛුසංඝස්ඤා. ලබ්භෙය්ඤා හනෙන හගචනනං සන්තියෙ පබ්බජ්ජං,
 ලබ්භෙය්ඤා උපසම්පදන්ති.

“යො ධො සුභද්ද අඤ්ඤානිත්ථියපුබ්බො ඉමෙමිං ධම්මෙ විනයෙ ආකඛිති,
 පබ්බජ්ජං, ආකඛිති උපසම්පදං, යො චත්තාරො මාසෙ පටිච්ඡති.
 චතුත්තං මාසානං අච්චයෙන ආරඬ්ඨිතො භික්ඛු පබ්බාජෙතති උපසම්පා-
 දෙතති භික්ඛුභාවාය. අපි ච මෙසු පුග්ගලෙවිත්තො විදිතො” ති. “සචෙ
 හනෙන අඤ්ඤානිත්ථියපුබ්බො ඉමෙමිං ධම්මෙ විනයෙ, ආකඛිතො පබ්බජ්ජං,
 ආකඛිතො උපසම්පදං, චත්තාරො මාසෙ පටිච්ඡති, චතුත්තං මාසානං
 අච්චයෙන ආරඬ්ඨිතො භික්ඛු පබ්බාජෙතති උපසම්පාදෙතති භික්ඛුභාවාය,
 අභං චානාරි වසානි පටිච්ඡිසාමි, චතුත්තං වසානං අච්චයෙන
 ආරඬ්ඨිතො භික්ඛු පබ්බාජෙතතු උපසම්පාදෙන භික්ඛුභාවායා” ති.

3. අසුඤ්ඤාලොකො, අරහතෙති අසසානි (PTS මජ්ඣං)
 4. එකුනත්තියො වයසානුපාපෙනා (මහාවග්ග) එකොන ත්‍රිංශත්තො වයසා සුභද්ද යත් ප්‍රාචුජ-
 නි කුලෙ ගච්ඡි, පංචාශද වම්භි සමාධිකානි, යසමාදානං පුච්ඡිතං සුභද්ද, ආර්යසා
 ධම්මා, ප්‍රදෙශවර්තනි ඉතො බතිර් චෙව ග්‍රමමොස්සි නානායං (අවදානකක)

“සුභද්‍රයෙනි, කුසල් නම් (නිවන් මඟ නම්) කිම් දැ යි සොයනුයෙමි මම් පැවිදි වීම් යන යමක් ඇද්ද, එය වයසින් එකුන්තිසක් ඇත්තෙමි කෙලෙමි. සුභද්‍රයෙනි, යම් කලෙක මම් පැවිදි වීම් ද, එ ද සිට මෙ දැතුරෙහි මදක් වැඩි පස් පනස් වසෙක් ඉකුත් විය. අරිමභ දහමැ විවසුන් වැඩිම වශයෙන් ඒකදේශයෙක්හි දු (එක් කොටසක නමුදු) පවත්නා මහණෙක් මෙ සස්තෙන් බැහැර නැත. පළමු මහණ ද මෙ සස්තෙන් බැහැර නැත. දෙවෙනි මහණ ද නැත. තෙවෙනි මහණ ද නැත. ඩ්වුටන මහණ ද නැත. මේ සතර මහණුන් ගෙන් අන්‍ය වූ පරප්‍රවාදයෝ හිස් හ. සුභද්‍රයෙනි, මේ මහණහු නිසි පරිදි (සමාක්ප්‍රතිපත්ත වැ) වසන්නා හු නම්, ලොව රහතුන් ගෙන් නොසිස් වන්නෝ ය.”

106. මෙසේ වදළ කල්හි සුභද්‍ර පිරිවැජි තෙම හඟවක් බුදුරජුනට, ‘වහන්ස, දම් දෙසුම ඉතා මනාය, වහන්ස, දම් දෙසුම ඉතා මනා ය. යම් සේ මුණින් නමා තුබු බ්‍රහ්මාණ්ඩයක් උඩුකුරු කොට තබන්නෝ ද, වැසුණු දැයක් විවෘත කරන්නෝ ද, මං මුළා වුවක් හට මඟ කියන්නෝ ද, ඇස් ඇත්තන් රූප දකිති යි අදුරෙහි තෙල් පහනක් හෝ දල්වන්නෝ ද, එසේ ම භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් නොයෙක් කරුණින් මට දහම් පැවැසිණ. වහන්ස එයැසු මම් භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ද ධර්මය ද හික්ෂු සංඝයා ද සරණ යෙමි. වහන්ස, මම් භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වෙතැ පැවිද්ද ලබම් වා, උපසපුච්ච ලබම් වා’ යි කී ය.

“සුභද්‍රයෙනි, පෙර අන් තොටු වූයෙක් මෙ සස් නැ පැවිද්ද කැමැත්තේ නම්, උපසපුච්ච කැමැත්තේ නම්, හේ ඩ්වු මසක් පිරිවෙස් වෙසෙයි. ඩ්වු මස ඇවෑමෙන් සතුටු වූ මහණහු ඔහු හික්ෂුකය පිණිස පැවිදි කෙරෙත්, උපසපත් කෙරෙත්. වැළිදු මෙහි ලා මා විසින් පුහුල් වෙසෙස දන්නා ලද්දේ යැ’ යි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වදළ සේක, ‘ඉදින් වහන්ස, පෙර අන් තොටු වූවාහු මෙ සස්නැ පැවිද්ද පතන්නාහු, උපසපුච්ච පතන්නාහු, ඩ්වු මසක් පිරිවෙස් වසන්නාහු නම්, ඩ්වු මස ඇවෑමෙන් සතුටු සිතැති මහණහු හික්ෂුත්වය පිණිස පැවිදි කරන්නාහු, උපසපත් කරන්නාහු නම්, මම් (ඩ්වුමසක් නො ව) ඩ්වුවසක් ම පිරිවෙස් වසන්නෙමි. ඩ්වු වස ඇවෑමෙන් සතුටු වූ සිතැති මහණහු හික්ෂුභාවය පිණිස ම. පැවිදි කෙරෙත් වා, උපසපත් කෙරෙත් වා’ යි පිරිවැජි කී ය.

අථ ඛො භගවා ආයස්මිනං ආනන්දං ආමනෙහසි: තෙන භානන්දු සුභද්දං පබ්බාපේථා ති. ‘එවමෑනෙත’ති ඛො ආයස්මා ආනන්දෙ භගවතො පච්චසෙසාසි. අථ ඛො සුභද්දෙ පරිබ්බාජකො අයස්මිනං ආනන්දං එතදවොච: “ලාභා වො ආවුසො ආනන්ද, සුලභං වො ආවුසො ආනන්ද, යෙ¹ එසු සක්ඛි සමුඛා අනෙචාසාභිසෙකෙන අභිසිත්තා ති.²

අලස් ඛො සුභද්දෙ පරිබ්බාජකො භගවතො සන්තිකෙ පබ්බජ්ජං, අලස් උපසම්පදං. අචිරුපසම්පනෙතො ඛො පනායස්මා සුභද්දෙ ඒකො වුපකට්ඨො අපමනෙතො අනාපි පහිතනෙතො විහරනෙතො, නචිරසෙසව යසසකාය කුලපුත්තා සමුද්දෙව අගාරස්මා අනගාරියං පබ්බජන්තී, තදනුත්තරං බ්‍රහ්මචරියපරියොසානං දිට්ඨව ධම්මෙ සයං අභිඤ්ඤා සච්ඡිකත්වා උපසම්පජ්ජ විහාසි. ‘බිණා ජාති, වුසිතං බ්‍රහ්මචරියං, කතං කරණියං, නාපරං ඉස්සන්තායා’ති අබ්භඤ්ඤාසි. අඤ්ඤනරො ඛො පනායස්මා සුභද්දෙ අරහතං අහොසි. සො ව³ භගවතො පච්ඡිමෙ සකඛිසාවකො අහොසී ති.

පඤ්චමො භාණ්ඩාරො.

1. යො, (PTS)

2. අභිසිතෙත (PTS)

3. සො (මජ්ඣං)

ඉක්බිති භගවත්හු අනඳ තෙරුන් බණවා, “අනඳයෙනි, එසේ වී නම් සුභද්‍රයා පැවිදි කරන්නැ” යි වදාළහ. “එසේ ය වහන්සැ” යි කියා ම අනඳ තෙරණුවෝ භගවත් බුදුරජුන්ට පිළිවදන් දුන්හ. එ කල්හි සුභද්‍ර පිරිවැජි තෙම අනඳ තෙරුන්ට “ඇවැත් අනඳයෙනි, යම් කෙනෙක් මෙහි ශාස්තෘන් හමුයෙහි අන්තෙවාසිකාභිසෙකයෙන් අභිඤ්ඤා ද, ඒ ඔබට මහත් ලාභ කෙනෙක, ඒ ඔබ විසින් ලද සේ මැනැවැ” යි කී ය.

සුභද්‍ර පිරිවැජි තෙම භගවත් බුදුරජුන් වෙතැ පැවිද්ද ලැබී ය, උපසප්‍රච ලැබී ය. ආයුෂ්මත් සුභද්‍ර තෙම උපසපන් වූ නොබෝ කල් ඇත්තේ ම හුදෙකලා වූයේ ගණයා කෙරෙන් වෙන් වූ නොපමා වූ කෙලෙස් තවන වැර ඇති වූ කමටහන කරා මෙහෙයු සිතැති වූ වසනුයේ, යමක් පිණිස කුලදරුවෝ මනා ව ම ගිහිගෙන් නික්ම සසුන් වදනා හු ද, ඒ මහබඹසරු කෙළවර වූ ලොවුතුරා රහත් බව මේ අත් බවහි ම නොබෝ කල්හි ම තෙමේ ම නුවණින් දැන පසක් කොට ලැබ විසී ය. හේ ‘ඉපැත්ම නැවැතිණ, මහ බඹසර වූස නිමැවිණ. කළ යුතු දෑ කොට නිමැවිණ. මේ රහත් බව පිණිස තව කළ යුතු දෑයෙක් නැතැ’ යි වෙසෙසින් දත්තේය. ආයුෂ්මත් සුභද්‍රයෝ රහතුන්ගෙන් එක්තරා කෙනෙක් වූ හ. ඔබ භගවත් බුදුරජුන් ගේ අන්තිම ප්‍රත්‍යක්ෂ ශ්‍රාවක (ඔබ ධරමාණ කල්හි ම රහත් වූ අන්තිම ශ්‍රාවක) වූහ.

පස් වන බණවර යි.

කථාගතසස පෙට්ඨමා වාචා

107. අථ ඛො භගවා ආයසමිත්තං ආනන්දං ආමනෙත්ති.

“සීයා ඛො පනානන්දා කුමහාකං එවමසු, අතීතසත්ථුකං පාවචනං, නස්සී නො සස්ථාතී. න ඛො පනෙතං ආනන්ද එවං දට්ඨබ්බං. යො ඛො ආනන්ද මයා ධම්මො ව චිතයො ව දෙසිතො පඤ්ඤාතො සො වො මම චචයෙන සස්ථාතී. යථා ඛො පනානන්ද එතරහි භික්ඛු අඤ්ඤමඤ්ඤං ආවුසොවාදෙන සමුදුවරන්තී, න ඛො මම චචයෙන එවං සමුදුවරිතබ්බං. ථෙරතරෙන ආනන්ද භික්ඛුනා නචකතරො භික්ඛු නාමෙන වා ගොහෙත්ත වා ආවුසොවාදෙන වා සමුදුවරිතබ්බො, නචකතරෙන භික්ඛුනා ථෙරතරො භික්ඛු භනෙත්ති වා ආයසමාති වා සමුදුවරිතබ්බො.

ආකඝිමානො ආනන්ද සඛෙසා මම චචයෙන බුද්දනුබුද්දකානී සිකංඛා-පදනී සමුභතතු.¹ ඡන්තසු ආනන්ද භික්ඛුනො මම චචයෙන බුභද්දෙඤ්ඤා දුතබ්බො”ති. “කතමො පන භනෙත බුභද්දෙඤ්ඤා?”ති. “ඡන්තො ආනන්ද භික්ඛු යං ඉචෙඡයා නං වදෙයා, සො භික්ඛුහි නෙව චන්තබ්බො න ඔචදිතබ්බො න අනුසාසිතබ්බො”ති.

108. අථ ඛො භගවා භික්ඛු ආමනෙත්ති: සීයා ඛො පන භික්ඛවෙ එකභික්ඛුසසාපි කඝිමා වා චිතී වා බුද්ධෙ වා ධම්මෙ වා සඛෙස වා මග්ගෙ වා පටිපදය වා, පුච්ඡථ භික්ඛවෙ, මා පච්ඡා විප්පට්ඨාරිතො අහුවස්: සමුච්චිතො නො සස්ථා අහොසී, න මයං සකඛිමහ භගවන්තං සමුච්චා පටිපුච්ඡන්තී. එවං චුතෙන තෙ භික්ඛු තුණ්හී අහෙසුං. දුතියමසී ඛො භගවා--තතියමසී ඛො භගවා භික්ඛු ආමනෙත්ති: සීයා ඛො පන භික්ඛවෙ එකභික්ඛුසසාපි කඝිමා වා චිතී වා බුද්ධෙ වා ධම්මෙ වා සඛෙස වා මග්ගෙ වා පටිපදය වා පුච්ඡථ භික්ඛවෙ මා පච්ඡා විප්පට්ඨාරිතො අහුවස්, සමුච්චිතො නො සස්ථා අහොසී, න මයං සකඛිමහ භගවන්තං සමුච්චා පටිපුච්ඡන්තී. තතියමසී ඛො තෙ භික්ඛු තුණ්හී අහෙසුං. අථ ඛො භගවා භික්ඛු ආමනෙත්ති ‘සීයා ඛො පන භික්ඛවෙ සත්ථුගාරවෙනාපි න පුචෙඡයාථ. සභායකො පි භික්ඛවෙ සභායකසු ආරොචෙතු’ති. එවං චුතෙන තෙ භික්ඛු තුණ්හී අහෙසුං.

1. සමුභතතු (PTS)

තපාගතයන් වහන්සේ ගේ අන්තිම වචනය

107. ඉක්බිත්තෙන් භාග්‍යවතුන් වහන්සේ අනද තෙරුන් බණවා මෙසේ වදළ සේක:

“අනදයෙනි, ප්‍රචචනය (පෙළ දහම) ඉකුත් වූ ශාස්තෘහු ඇති එකෙකැ යි ‘අපගේ ශාස්තෘහු නැතැ’ යි තොපට මෙ බල සිතක් ඇති විය හැක්කේ ම ය. අනදයෙනි, එය එසේ දැක්ක යුතු නො වෙයි. අනදයෙනි, මා විසින් යම් දහමෙකුත් චිත්තයෙකුත් දෙසිණි ද පැණැවිණි ද එය මා ඇවැමෙන් තොපට ශාස්තෘ වෙයි. අනෙකක් කියමි. අනදයෙනි, දැන් මහණහු උනු-නට ආවුසොවාදයෙන් (ඇවැත්නි යි යන වචනයෙන්) කතා කෙරෙත් ද, මා ඇවැමෙන් එසේ කතා නො කළ යුතු. අනදයෙනි, (උපසපුයෙන්) වඩා මහඵ වූ මහණහු විසින් (උපසපුයෙන්) වඩා බාල වූ මහණ තෙම සංඥානාමයෙන් හෝ ඔහු අයත් ගොත්‍රයේ නමින් හෝ ආවුසෝවාදයෙන් හෝ ඇමැතියැ යුතු. වඩා බාල මහණහු විසින් වඩා මහඵ මහණ තෙම ‘වහන්සා’ යි හෝ ‘ආයුෂ්මත්ති’ යි හෝ කියා ඇමැතියැ යුතු.

අනදයෙනි, ඉදින් සංඝ තෙමේ කැමැති වන්නේ නම්, මා ඇවැමෙන් කුඩා අනු කුඩා සික පද සමුහනනය කෙරේ වා (උදුරා ඉවත් කෙරේවා)

අනදයෙනි, මා ඇවැමෙන් ඡන්ත මහණහට බ්‍රහ්මදණ්ඩනය දියැ යුතු. ‘වහන්ස, බ්‍රහ්මදණ්ඩනය නම් කවරේ ද’ යි අනද තෙරුණුවෝ පුළුවන්හ. ‘අනදයෙනි: ඡන්ත මහණ යමක් කැමැත්තේ ද එය කියා වා. මහණුන් විසින් හෙ තෙම කිසිවක් නො කියැ යුතු (ඔහු හා කතා නො කළ යුතු), නො ම ඔවා දියැ යුතු, අනුශාසන නො ම කට යුතු. (බ්‍රහ්ම දණ්ඩන නම් මේ යැ.)’

108. ඉක්බිති භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ‘මහණුන් බණවා වදරනසේක්’, ‘මහණෙනි, එක් මහණකුට නමුදු බුදුන් කෙරෙහි හෝ දහම් කෙරෙහි හෝ සහන කෙරෙහි හෝ මාර්ගය කෙරෙහි හෝ පිළිවෙත කෙරෙහි හෝ සැකයෙක් හෝ විමතියෙක් ඇත් නම්, මහණෙනි, එය විචාරවූ. ‘ශාස්තෘහු අපට හමු වූහ. අපි ඒ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වෙතින් විචාරන්නට නො හැකි වූ මු’ යි පසු වැ විපිළිසැරි නො වවු’ යි වදළ සේක. මෙසේ වදළකල්හි ඒ මහණහු නිහඬ වූහ. හඟවත්හු දෙවෙනි වර ද . . තෙවෙනි වර ද ‘මහණෙනි එක් මහණකුට නමුදු බුදුන් කෙරෙහි හෝ දහම් කෙරෙහි හෝ සහන කෙරෙහි හෝ මාර්ගය කෙරෙහි, පිළිවෙත කෙරෙහි හෝ සැකයෙක් හෝ විමතියෙක් හෝ ඇත් නම් එය විචාරවූ. ‘ශාස්තෘහු අපට හමු වූහ, අපි ඒ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වෙතින් විචාරන්නට නො හැකි වූ මු’ යි පසු වැ විපිළිසැරි නො වවු’ යි වදළහ. තෙවෙනි වර ද ඒ මහණහු නිහඬ වූහ. එ විට භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මහණුන් බණවා, ‘මහණෙනි, ශාස්තෘහු කෙරෙහි ගෞරවයෙහුදු තොප නො විචාරනු විය හැක්ක. (එසේ කලැ) යහලු මහණ තෙමේ යහලු මහණකුට හෝ සැළ කෙරේ වා’ යි වදළ හ. මෙසේ වදළ කල්හිද ඒ මහණහු නිහඬ වූහ.

108. අපං බො ආයස්මා ආනන්දො භගවන්තං එතදවොච: “අච්ඡරියං භනෙන, අබහුතං භනෙන, එවං පසනෙනා අහං භනෙන ඉමස්මිං භික්ඛුසඛෙස ‘නත්ථි එකභික්ඛුසායාපි කඛ්ඛා වා වීමති වා ඛුද්ධො වා ධම්මෙ වා සඛෙස වා මග්ගෙ වා පටිපද්දය වා’ති. “පසාදං බො තං ආනන්ද වදෙසී. ඤාණමෙව හෙත්ථ ආනන්ද තථාගතස්ස නත්ථි ඉමස්මිං භික්ඛු සඛෙස එකභික්ඛුසායාපි කඛ්ඛා වා වීමති වා ඛුද්ධො වා ධම්මෙ වා සඛෙස වා මග්ගෙ වා පටිපද්දය වා. ඉමෙසං භි ආනන්ද පඤ්චනං භික්ඛුසතානං යො පච්ඡිමකො භික්ඛු සො සොතාපනෙනා අවිනිපාතධම්මො ත්ඨයනො සම්මොඨිපරායණො’ති.

අපං බො භගවා භික්ඛු ආමන්තසී: “හන්දුනි භික්ඛවෙ ආමන්තයාමී වො, වයධම්මො සඛ්ඛාරා අප්පමාදෙන සම්පාදෙථා’ති.

අයං තථාගතස්ස පච්ඡිමා වාවා?.

භගවතො පරිනිබ්බානං.

109. අපං බො භගවා පයංමං ඤානං සමාපජ්ජි. පයංමජ්ඣානා වුට්ඨහිතා දුතියං ඤානං සමාපජ්ජි. දුතියජ්ඣානා වුට්ඨහිතා තතියං ඤානං සමාපජ්ජි. තතියජ්ඣානා වුට්ඨහිතා චතුසං ඤානං සමාපජ්ජි. චතුසජ්ඣානා වුට්ඨහිතා ආකාසානඤ්ඤායතනං සමාපජ්ජි. ආකාසානඤ්ඤායතනසමාපත්තියා වුට්ඨහිතා විඤ්ඤාණඤ්ඤායතනං සමාපජ්ජි. විඤ්ඤාණඤ්ඤායතනසමාපත්තියා වුට්ඨහිතා අකිඤ්ඤායතනං සමාපජ්ජි. අකිඤ්ඤායතනසමාපත්තියා වුට්ඨහිතා නෙවසඤ්ඤානාසඤ්ඤායතනං සමාපජ්ජි. නෙවසඤ්ඤානාසඤ්ඤායතනසමාපත්තියා වුට්ඨහිතා සඤ්ඤාවෙද්ධිතනිරොධං සමාපජ්ජි.

අපං බො ආයස්මා ආනන්දො ආයස්මන්තං අනුරුද්ධං එතදවොච, “පරිනිබ්බතො භනෙන අනුරුද්ධ භගවා’ති. “න ආවුසො ආනන්ද භගවා පරිනිබ්බතො සඤ්ඤාවෙද්ධිතනිරොධං සමාපනෙනා’ති.

2. සබ්බජීකවාදීනං, මහාපරිනිබ්බානසුතෙහ, එවං, දීඝසතෙ: අපං භගවානුතරාසංගත: සුවණ්චණ්ඨං බාහුං නියසායති තාත් භික්ඛුතවොචත්: තථාගතසා දඬුනං ලොකෙ කදවිදෙව භවති යථා උදුම්බරපුෂ්පං කදවිදෙව ප්‍රාදුර්භවති අරුණචණ්ඨං බාහුං නියසායති බුඛි: ප්‍රාදුර්කරොත් අදහනං නිමිත්තම් ආගතතුකා සංසකාරා: අනිත්‍යා උත්පද්දා විනශ්‍යනාති මා ප්‍රමාදෙථා: ඉති තසමාද් භික්ඛව: අප්‍රමාදෙන සම්පාදයත. නාහං ප්‍රාමදම් තෙන සමාක්ඝමබ්බි: අසංබොයගුණො ජාත: ව්‍යයධම්මා: සංසකාරා: අප්‍රමාදෙන සම්පාදෙථා: ඉයමස්සි තථාගතසා පඤ්චමා වාත්.

108. එ කල්හි අනඳ තෙරණුවෝ ‘වහන්ස, ආශ්වයඝීය ! වහන්ස, අද්භූත ය! වහන්ස, බුදුරජුන් කෙරෙහි හෝ දහම් කෙරෙහි හෝ සහන කෙරෙහි හෝ මහ කෙරෙහි හෝ පිළිවෙත කෙරෙහි හෝ එක් මහණක්හට දු සැකයෙක් හෝ විමතියෙක් හෝ නැතැ’ යි මෙසේ මේ භික්ෂු සංඝයා කෙරෙහි මම පැහැදුණෙමි’ යි භගවත් බුදුරජුන්ට සැල කළහ.

‘අනඳයෙනි, තෙපි පැහැදීමෙන් (ප්‍රසාදය හේතු කොට ගෙන) මෙසේ කියවු. අනඳයෙනි, තථාගතයන් ගේ වූකලි මෙ කරුණෙහි ලා ‘මෙ මහණ මුළුයෙහි එක් මහණකුට ද බුදුන් කෙරෙහි හෝ දහම් කෙරෙහි හෝ සහන කෙරෙහි හෝ මහෙහි හෝ පිළිවෙතෙහි හෝ සැකයෙක් හෝ විමතියෙක් හෝ නැත. අනඳයෙනි, මේ පන්සියක් මහණුන් අතුරු යම් පැසිම් සවු මහණෙක් වේ ද, හේ සිවු අවාහි නො වැටෙන සුලු සමායක්ක නියමයෙන් නියත වූ, සම්බොධිය (ඉදිරි මාර්ගත්‍රයය) ප්‍රතිෂ්ඨා කොට ඇත්තෙ මැ යි දැනීම ඇත්තෙකු යි වදාළ සේක.

ඉක්බිත්තෙන් භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මහණුන් ඇමැතු සේක: ‘මහණෙනි, දැන් නොප අමතමි (නොපට උපදෙස් දෙමි). සංස්කාරයෝ නැසෙන සුලු හ. (එ බැවින්) නො පමායෙන් (එළැඹවූ සිහියෙන්) රහත් බව පිණිස කළ යුතු දෑ සපය වු (සපුරවු)’

මේ භාග්‍යවතුන් වහන්සේගේ අන්තිම වචනය විය.

භාග්‍යවතුන් වහන්සේ පිරිනිවීම

109. ඉක්බිති භාග්‍යවතුන් වහන්සේ පළමු දහන් සම වැදුණු සේක. පළමු දහනෙන් නැගී දෙවෙනි දහන් සම වැදුණු සේක. දෙවෙනි දහනෙන් නැගී තෙවෙනි දහන් සමවැදුණු සේක. තෙවෙනි දහනෙන් නැගී සිවුවැනි දහන් සමවන් සේක. සිවුවැනි දහනෙන් නැගී ආකාසානඤ්චායතන දහන් සමවන් සේක. ආකාසානඤ්චායතන සමවතින් නැගී විඤ්ඤාණඤ්චායතනයට සමවන් සේක. විඤ්ඤාණඤ්චායතන සමවතින් නැගී ආකිඤ්චඤ්ඤායතනයට සමවන් සේක. ආකිඤ්චඤ්ඤායතන සමවතින් නැගී නෙවසඤ්ඤානාසඤ්ඤායතනයට සමවන් සේක. නෙවසඤ්ඤානාසඤ්ඤායතන සමවතින් නැගී සඤ්ඤාවේදධිතනිරොධයට සමවන් සේක.

එ කල්හි අනඳ තෙරණුවෝ ‘අනුරුද්ධයන් වහන්ස, භාග්‍යවතුන් වහන්සේ පිරිනිවී සේක ද?’ යි අනුරුත් තෙරුන් විචාළහ. ‘ඇවැත් අනඳයෙනි, භාග්‍යවතුන් වහන්සේ නො පිරිනිවී සේක. සඤ්ඤාවේදධිතනිරොධයට සමවන් සේකැ’ යි අනුරුත් තෙරණුවෝ වදාළහ.

අථ ඛො භගවා සඤ්ඤාචෛදිතනිරොධසමාපනතියා චුට්ඨභිත්වා
 නෙවසඤ්ඤානාසඤ්ඤායතනං සමාපජ්ජී. නෙවසඤ්ඤානාසඤ්ඤායතන-
 සමාපනතියා චුට්ඨභිත්වා ආකිඤ්ඤාඤ්ඤායතනං සමාපජ්ජී. ආකිඤ්ඤාඤ්ඤා-
 යතනං සමාපනතියා චුට්ඨභිත්වා විඤ්ඤාණඤ්ඤායතනං සමාපජ්ජී.
 විඤ්ඤාණඤ්ඤායතනං සමාපනතියා චුට්ඨභිත්වා ආකාසානඤ්ඤායතනං
 සමාපජ්ජී. ආකාසානඤ්ඤායතනං සමාපනතියා චුට්ඨභිත්වා චතුස්සං ඝාතං
 සමාපජ්ජී. චතුස්සං ඝාතං චුට්ඨභිත්වා තතියං ඝාතං සමාපජ්ජී. තතියං ජ්ඣානා
 චුට්ඨභිත්වා දුතියං ඝාතං සමාපජ්ජී. දුතියං ජ්ඣානා චුට්ඨභිත්වා පඨමං
 ඝාතං සමාපජ්ජී. පඨමං ජ්ඣානා චුට්ඨභිත්වා දුතියං ඝාතං සමාපජ්ජී.
 දුතියං ජ්ඣානා චුට්ඨභිත්වා තතියං ඝාතං සමාපජ්ජී. තතියං ජ්ඣානා
 චුට්ඨභිත්වා චතුස්සං ජ්ඣානං සමාපජ්ජී. චතුස්සං ජ්ඣානා චුට්ඨභිත්වා
 නං සමනනතරා භගවා පරිනිබ්බාසී.

110. පරිනිබ්බුතෙ භගවති සහ පරිනිබ්බානා මහාභූමිවාලො අහොසී,
 මහිංසනකො සලොමහංසො දෙවදුදුඤ්ඤායො ච ඵලිංසු. පරිනිබ්බුතෙ භගවති
 සහ පරිනිබ්බානා බ්‍රහ්මා සහමජ්ජි ඉමං ගාථං අභාසී:

“සබ්බෙව නිකම්පිසුන්ති භූතා ලොකෙ සමුසසයං.¹
 යථා ඵතාදිසො සත්ථා ලොකෙ අප්පට්ඨුග්ගලො
 තථාගතො බලප්පකෙනා සමුච්ඤ්ඤො පරිනිබ්බුතො”ති.

පරිනිබ්බුතෙ භගවති සහ පරිනිබ්බානා සකෙකා දෙවානම්ඤ්ඤා ඉමං
 ගාථං අභාසී:

“අනිච්චා වත සඤ්ඤාං උප්පාදවයධම්මෙනො,
 උප්පජ්ජිත්වා නිරුජ්ඣන්ති තෙසං චූපසමො සුඛො”ති.

පරිනිබ්බුතෙ භගවති සහ පරිනිබ්බානා ආයසමා අනුරුද්ධො ඉමං
 ගාථායො අභාසී:

“නාහු අසාසපසාසො ධීතචිතසස තාදිනො,
 අනෙජො සන්ඤ්ඤායං කාලමකරී මුනි.
 අසලීනෙන විතෙන වෙදනං අජ්ඣවාසධී,
 පජේනාතසෙසව නිබ්බානං විමොකෙඛා වෙනසො අහු”ති.²

1. විභවුමා ලොකෙ අනතරගිතො නි (මජ්ඣං)
 2. අසලීනෙන කායෙන වෙදනාදිච්චාසයන් ප්‍රදොකසොව විමොකසයනා වෙනසා (මධ්‍යමිකාවානති)

ඉක්බිත්තෙන් භාග්‍යවතුන් වහන්සේ සඤ්ඤාවේදධින නිරොධ සමාපත්තියෙන් නැගී සිට නෙවසඤ්ඤානාසඤ්ඤායනනයට සමවන් සේක. නෙවසඤ්ඤානාසඤ්ඤායනන සමවතින් නැගී ආකිඤ්ඤාවඤ්ඤායනන සමවනට සමවන් සේක. ආකිඤ්ඤාවඤ්ඤායනන සමවතින් නැගී විඤ්ඤානඤ්ඤාවායනනයට සමවන් සේක. විඤ්ඤානඤ්ඤාවායනන සමවතින් නැගී ආකාසානඤ්ඤාවායනනයට සමවන් සේක. ආකාසානඤ්ඤාවායනන සමවතින් නැගී සිවුවැනි දහනට සමවන් සේක. සිවුවැනි දහනෙන් නැගී තෙවෙනි දහනට සමවන් සේක. තෙවෙනි දහනින් නැගී දෙවෙනි දහනට සමවන් සේක. දෙවෙනි දහනින් නැගී පළමු දහනට සමවන් සේක. පළමු දහනින් නැගී දෙවෙනි දහනට සමවන් සේක. දෙවෙනි දහනින් නැගී තෙවෙනි දහනට සමවන් සේක. තෙවෙනි දහනින් නැගී සිවුවැනි දහනට සමවන් සේක. සිවුවැනි දහනින් නැගී එයට අනතුරු වූ පිරිනිව් සේක.

110. භගවත් බුදුරජුන් පිරිනිව් කල්හි, පිරිනිවෙනු හා මෑ බිහිසුනු වූ ලොමුදහ ගැනුම් ඇති කරන මහද් භූමිවලනයෙක් විය. දෙව්බෙර පැළිණ. භගවත් බුදුරජුන් පිරිනිව් කල්හි, පිරිනිවන හා මෑ සහමපති මහ බඹ ‘සබ්බෙව නික්ඛිපිස්සන්ති . . . සම්බුද්ධො පරිනිබ්බුතො’ යි මේ ගය ගැයි ය.

එහි අදහස: “ලොවෑ හැම සත්භූ ම යම් සේ (ජීවිතෙන්ද්‍රිය-පරිභාණියෙන්) සිරුර හැරදමත් ද, එසේ ම දඟවැදැරුම් ඥානබලයට පැමිණි, ලොවෑ ඔබට සමපුභුලක්භූ නැති, තථාගත වූ සම්බුද්ධ වූ මෙ බඳු වූ ශාස්තෘන් වහන්සේ පිරිනිව් සේක ”

භගවත් බුදුරජුන් පිරිනිව් කල්හි, පිරිනිවෙනු හා මෑ සක්දෙව්දු “අභිච්චාවන සංඛාරා . . . තෙසං වූපසමො සුඛො” යි මේ ගය කී ය.

එහි අදහස: “පසයෙන් හටගත් සියලු දෑ ඒකාන්තයෙන් ඉපැදෙන වැනැසෙන සුලු ය. ඔහු ඉපැද නැසෙත්. ඔවුන්ගේ සංසිද්ධිම සුව ගෙන දෙයි.”

භගවත් බුදුරජුන් පිරිනිව් කල්හි පිරිනිවෙනු හා මෑ අනුරුත් තෙරණුවෝ “නාහු දස්සාසපස්සාසා . . . විමොක්ඛො චෙතසො අහු” යි මේ ගාථා වදළහ:

එහි අදහස: “තහවුරු සිතැති, අටලෝ දහමින් නොසැලෙන බුදුරජුන්ගේ ආශ්වාස ප්‍රශ්වාසයෝ නැවැතුණාහ (නො පැවැත්මට පැමිණියාහ). ඒ මුනිහු තෘෂ්ණා නැතියාහු, නිවන් අරමුණු කොට කලුරිය කළාහ ඔබ (නො හැකුලුණු සිතින් මරණාන්තික) වේදනාව ඉවැසූහ. පහනක් හිවෙනු සෙයින් ඔබ සිතූ මිදීම විය.”

පරිනිබ්බුතෙ භගවති සහ පරිනිබ්බානා ආයස්මා ආනන්දෙ ඉමං ගාථං අනාසි:

“තද්ධි යං භිංසනකං තද්ධි ලොමහංසනං
සබ්බාකාරවරූපෙන සමුච්ඡෙධි පරිනිබ්බුතෙ”ති.

111. “පරිනිබ්බුතෙ භගවති යෙ තෙ තස් භික්ඛු අච්ඡරාගා අප්පකච්චෙව
බාහා පඤ්ඤා කඤ්ඤානි ඡිනගපාතං පනන්ති ආවලන්ති විවලන්ති:’
අනිබ්සං භගවා පරිනිබ්බුතො, අනිබ්සං සුගතො පරිනිබ්බුතො අනිබ්සං
චක්ඛු ලොකෙ අනන්තරහිතන්ති. යෙ පන තෙ භික්ඛු චිතරාගා තෙ සතා
සමපජානා ‘අධිවාසෙන්ති අනිච්චා සඬාරා, තං කුතෙස්ස ලබ්භා’ති.

112. අථ බො ආයස්මා අනුරුද්ධො භික්ඛු ආමනෙතස්සි; අලං ආචුසො
මා සොච්ඤ්ඤා මා පරිදෙච්ඤ්ඤා. නනු එතං ආචුසො භගවතා පටිගච්චෙව
අකඬාතං, සබ්බෙහෙව පියෙහි මනාපෙහි නානාභාවො විනාභාවො
අඤ්ඤාභාවො, තං කුතෙස්ස ආචුසො ලබ්භා යන්තං ජාතං භූතං සඬාතං
පලොකධම්මං තං චත මා පලුඤ්ඤානි නෙතං යාතං විජ්ජති. දෙවතා
ආචුසො උප්පායන්ති”ති

“කථමභූතා පන භනෙත අනුරුද්ධි දෙවතා මනසි කරොති? සන්තාචුසො
ආනන්ද දෙවතා ආකාසෙ පඨවිසඤ්ඤානියො කෙසෙ පකිරිය කඤ්ඤානි බාහා
පඤ්ඤා කඤ්ඤානි ඡිනගපාතං පනන්ති, ආවලන්ති: විවලන්ති අනිබ්සං
භගවා පරිනිබ්බුතො, අනිබ්සං සුගතො පරිනිබ්බුතො, අනිබ්සං චක්ඛු
ලොකෙ අනන්තරහිතන්ති. සන්තාචුසො ආනන්ද දෙවතා පඨවියා පඨවි-
සඤ්ඤානියො කෙසෙ පකිරිය-පෙ- අනන්තරහිතො ති. යා පන දෙවතා
චිතරාගා තා සතා සමපජානා අධිවාසෙන්ති ‘අනිච්චා සඬාරා තං
කුතෙස්ස ලබ්භා’ති.

භගවත් බුදුරජුන් පිරිනිව් කල්හි ඔබ පිරිනිවෙන්නා හා මැ අනද තෙරණුවෝ මේ “තදසි යං භිංසනකං . . . සම්බුද්ධො පරිනිබ්බුතො” යි මේ ගය වදළහ:

එහි අදහස: “(සිල් ආදී) සියලු උතුම් කරුණින් යුත් සම්මාසම්බුදු රජුන් පිරිනිව් කල්හි, එ කෙණෙහි මහත් බිහිසුනු පොළොව සැලීමෙක් විය. එ කෙණෙහි මහත් ලොමුදහ ගැන්මෙක් විය.”

111. එහි නොපහ වූ රාගය ඇති යම් මහණ කෙනෙක් වූහු ද, ඔහු භගවත් බුදුරජුන් පිරිනිව් කල්හි, “භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ඉතා යුහු වැ පිරිනිව් සේක! සුගතයන් වහන්සේ ඉතා යුහු වැ පිරිනිව් සේක!! ලොවේ ඇස ඉතා යුහු වැ අතුරුදහන් වී යැ!!!” යි ඇතැම් කෙනෙක් දෙහොත් හුවා හඬත්, මැදින් බිඳී වැටුණුවන් සේ වැටෙත්. (පෙරළෙන්නාහු) වැටුණ තැනට ම පෙරළී එත්, වැටුණු තැනින් ඔබ්බට ද පෙරළී යෙත්. යම් මහණ කෙනෙක් පහ වූ රාග ඇත්තාහු ද, ඔහු එළැඹැවූ සිහි ඇත්තාහු නුවණින් සලකන්නාහු, ‘සංස්කාරයෝ අනිත්‍යහ. ඔවුන් නොනැසෙන බවෙක් කොයින් ලැබෙන්නෝ ද’ යි සලකන්නෝ ඉවසත්.

112. ඉක්බිති අනුරුත් තෙරණුවෝ හික්ෂුන් අමතා, “ඇවැත්නි, හැඩුමෙන් වැඩෙක් නැත. නො ම සොවිවු. නො ම වැලැපෙවු. ප්‍රිය මනාප හැම දෑයෙන් ඉවත් වීම, වෙන් වීම, අන් සැටියෙකින් වීම යන මෙය කල් තබා ම භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් වදරන ලද්දේ නො වේ ද? ඇවැත්නි, යමෙක් උපන්නේ ද, වූයේ ද පසයෙන් සකස් වූයේ ද, නැසෙන සුලු ද, එය නො නැසේ ව’ යි යන්න කොයින් ලැබෙන්නෝ ද? මෙ කරුණ අවිද්‍යාමාන ය. ඇවැත්නි, දේවතාවෝ ද නොප හැඩුමට දෙස් කියත්” යි වදළහ.

“වහන්ස, අනුරුත් තෙරුනි, ඔබ කෙසේ වූ දේවතා කෙනකු මෙනෙහි කරත් ද?” යි අනද තෙරණුවෝ පුළුවන්හ. “ඇවැත් අනදයිනි, අප සැ පොළොවැ යි සංඥා ඇති දේවතා කෙනෙක් ඇත. ඔහු ‘භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ඉතා වහා පිරිනිව් සේකැ යි, සුගතයන් වහන්සේ ඉතා වහා පිරිනිව් සේකැ යි, ලොවැ ඇස ඉතා වහා අතුරු දහන් වී යැ’ යි කෙහෙ මුදු වැලැපෙත්. හිසැ අත් හුවා වැලැපෙත්. මැදින් බිඳුණුවන් සේ ඇද වැටෙත්. බිමැ පෙරළෙන්නාහු වැටී හොත් තැනට ම පෙරළී එත්, වැටී හොත් තැනින් ඔබ්බට ද පෙරළී යෙත්. අනදයෙනි, පොළොවෙහි පොළොවැ යි සංඥා ඇති දේවතා කෙනෙක් ඇත. ඔහු “. . . අතුරුදහන් වී යැ” යි කෙස් මුදු වැලැපෙත්. යම් දේවතා කෙනෙක් පහ වූ රාග ඇත්තෝ ද (අනාගාමී හෝ රහත් වූ වෝ ද), ඔහු “සංස්කාරයෝ අනිත්‍යහ, (ඔහු) නො නැසෙත් යන) එය මෙහි කොයින් ලැබේ ද?” යි එළැඹැවූ සිහි ඇත්තාහු, නුවණින් දන්නාහු ඉවසත්.

113. අථ ඛො ආයඝමා ච අනුරුද්ධො ආයඝමා ච ආනන්දො තං රක්ඛාවසෙසං ධම්මො කථාය වීනිනාමෙසුං. අථ ඛො ආයඝමා අනුරුද්ධො ආයඝමනං ආනන්දං ආමනෙහසි: ගච්ඡාවුසො ආනන්ද කුසිනාරං. කුසිනාරං පච්ඡිනා කොසිනාරකානං මල්ලානං. ආරොවෙහි: ‘පරිනිබ්බුතො වාසිඨො හගවා, යසස්දනි කාලං මඤ්ඤං’ති. එවමහනෙහ ති ඛො ආයඝමා ආනන්දො ආයඝමනො අනුරුද්ධසස පටිසසුනා පුබ්බණ්ණසමං නිවාසෙතවා පනතච්චරමාදය අනන්දානිසො කුසිනාරං පාච්ඡි. තෙන ඛො පන සමයෙන කොසිනාරකා මල්ලා සන්ථාගාරෙ සන්ථිපතිතා භොගනී තෙනෙව කරණියෙන. අථ ඛො ආයඝමා ආනන්දො යෙන කොසිනාරකානං මල්ලානං සන්ථාගාරං තෙනුපසඬ්ඤමි, උපසඬ්ඤමීනා කොසිනාරකානං මල්ලානං ආරොවෙහි: “පරිනිබ්බුතො චාසිඨො හගවා, යසස්දනි කාලං මඤ්ඤං”ති. ඉදමයඝමනො ආනන්දසස වචනං සුනා මල්ලා ච මල්ලපුත්තා ච මල්ලසුණ්ඩා ච මල්ලපජාපතිසො ච අසාවිනො දුමමනා වෙතො දුක්ඛමපිනා අපෙකචෙව කෙසෙ පකිරිය කන්දනි, බාහා පඤ්ඤා කන්දනි, ඡිනනපාතං පනනි ආවට්ඨනි විවට්ඨනි අතිබ්භං හගවා පරිනිබ්බුතො, අතිබ්භං සුගතො පරිනිබ්බුතො, අතිබ්භං වකඤ්ඤ ලොකෙ අත්තරහිනි.”

114. අථ ඛො කොසිනාරකා මල්ලා පුරියෙ ආණාපෙසුං. “තෙනහි හණෙ කුසිනාරායං ගන්ධමාලඤ්ඤි සබ්බඤ්ඤි තාළාවචරං සන්තිපාතෙථා”ති. අථ ඛො කොසිනාරකා මල්ලා ගන්ධමාලඤ්ඤි සබ්බඤ්ඤි තාළාවචරං පඤ්ච ච දුසසගුගසනානි ආදය යෙන උපවත්තනං මල්ලානං සාලචනං යෙන හගවතො සරීරං තෙනුපසඬ්ඤමිසු. උපසඬ්ඤමීනා හගවතො සරීරං නචෙචහි ගීතෙහි වාදිතෙහි මාලෙහි ගන්ධෙහි සකකරොත්තා ගරුකරොත්තා මානෙත්තා පුපේත්තා වෙලචිතානානි කරොත්තා මණ්ඩලමාලෙ,පටියාදේත්තා ‘එකදිවසං වීනිනාමෙසුං. අථ ඛො කොසිනාරකානං මල්ලානං එතදභොසි. ‘අනිච්ඡාලො ඛො අජ්ජ හගවතො සරීරං කුමාපෙතුං, සොදනි මයං හගවතො සරීරං කුමාපෙසාමා’ති. අථ ඛො කොසිනාරකා මල්ලා හගවතො සරීරං නචෙචහි ගීතෙහි වාදිතෙහි මාලෙහි ගන්ධෙහි සකකරොත්තා ගරුකරොත්තා මානෙත්තා පුපේත්තා වෙලචිතානානි කරොත්තා මණ්ඩලමාලෙ පටියාදේත්තා දුනියමපි දිවසං වීනිනාමෙසුං, තනියමපි දිවසං වීනිනාමෙසුං, චතුස්මපි දිවසං වීනිනාමෙසු, පඤ්ඤමමපි දිවසං වීනිනාමෙසු, ඡඤ්ඤමපි දිවසං වීනිනාමෙසු. අථ ඛො සත්තමං දිවසං කොසිනාරකානං මල්ලානං එතදභොසි: මයං හගවතො සරීරං නචෙචහි ගීතෙහි වාදිතෙහි මාලෙහි ගන්ධෙහි සකකරොත්තා ගරුකරොත්තා මානෙත්තා පුපේත්තා, දකඛණෙන දකඛණං නගරසස හරිනා බාහිරෙන බාහිරං දකඛණෙන නගරසස හගවතො සරීරං කුමාපෙසාමා’ති.

113. එ කල්හි අනුරුත් තෙරණුවෝ ද අනද තෙරණුවෝ ද ඒ රය ඉතිරි කොටස දැහැමි කතායෙන් ගෙවූහ. ඉක්බිති අනුරුත් තෙරණුවෝ අනද තෙරුන් අමතා, “ඇවැත්නි, අනදයෙනි, කුසිනාරාවට යන්න. කුසිනාරාවට වැද, “වාසිෂ්ඨයිනි, භාග්‍යවතුන් වහන්සේ පිරිනිව් සේක. එහි යම් ගමනකට අදහස් කරවූ ද එයට (දැන් කාලය වේ යැ යි) කාලය දැනිවූ” යැ යි කුසිනාරාවාසී මල්ල රජුනට සැල කරවූ” යැයි වදළාහ. ‘එසේ යැ වහන්සැ’ යි ම අනද තෙරණුවෝ අනුරුත් තෙරුනට පිළිවදන් දී, පෙරවරුගෙනී හැඳ පෙරෙවැ පාසිවුරු ගෙන, තමා දෙවැනි කොටැනි වැ, කුසිනාරාවට පිවිසියාහ. එ සමයෙහි කුසිනාරා වැසි මල්ලයෝ ඒ කටයුත්තෙන් ම සන්ථාගාරයෙහි රැස්වූවාහු වෙන්. එ කලැ අනද තෙරණුවෝ කුසිනාරා වැසි මල්ලයන් ගේ සන්ථාගාරය කරා එළැඹියාහ. එළැඹ ඔවුනට ‘වාසිෂ්ඨයෙනි, භාග්‍යවතුන් වහන්සේ පිරිනිව් සේක. එහි යම් ගමනකට අදහස් කරවූ නම් එයට කල් දැනිවූ’ යැ යි සැල කළාහ. අනද තෙරුන්ගේ මේ වචන අසා, මල්ල රජු ද, මල්ල රජුන් පුත්තු ද, මල්ල රජුන් ලෙහෙළියෝ ද, මල්ල රජුන් බිරියෝ ද, දුක් ඇත්තාහු දෙමනස් ඇත්තාහු, සිත්හි උපන් දුකින් යුක්ත වූවාහු, “ඉතා වහා භාග්‍යවතුන් වහන්සේ පිරිනිව් සේක! ඉතා වහා සුගතයන් වහන්සේ පිරිනිව් සේක!! ඉතා වහා ලොවැ ඇස අතුරුදහන් වී යැ!!!” යි ඇතැම් කෙනෙක් කෙහෙ මුද හඬන්, ඇතැම් කෙනෙක් දෙහොන් හුවා හඬන්, ඇතැම් කෙනෙක් මැදින් බිඳුණුවන් සේ ඇද වැටෙත්, වැටී හොත් තැනට පෙරැළී එත්, වැටී හොත් තැනින් ඔබ්බට පෙරැළී යෙත්.

114. එයට පසු කුසිනාරා වාසී මල්ලයෝ පුරුෂයන් බණවා “සගයෙනි, එසේ වී නම් තෙපි කුසිනාරායෙහි සුවද දැ හා මල් ද සියලු කුයාර්-භාණ්ඩ ද රැස්කරවූ යැ” යි ඇණැවූහ. ඉක්බිති කුසිනාරා පුරවැසි මල්ලයෝ සුවද ද මල් ද සියලු කුයාර් භාණ්ඩ ද කාසික වස්ත්‍ර යුගල පන්සියයක් ද ගෙන මල්ලයන් ගේ උපවර්තන සල් උයන යම් තැනෙක ද, හඟවත් බුදුරජුන්ගේ ශ්‍රී දේහය යම් තැනෙක ද, එ තැනට එළැඹියාහ. එළැඹැ, හඟවත් බුදුරජුන්ගේ සිරි සිරුරට නැටුම් ගීගයන් වැයුමෙන් මලින් සුවදින් සන්කාර කරන්නාහු, ගෞරව කරන්නාහු, බුහුමන් කරන්නාහු, පූජා කරන්නාහු මහඟු වතින් වියන් බදනාහු, මඩුලුමල් පිළියෙල කරන්නාහු එක් දවසක් ගෙවූහ. ඉක්බිති කුසිනාරා වැසි මල්ලයනට ‘අද භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ගේ ශ්‍රී දේහය ආදහන කරන්නට ඉතා නො කල් ය. සෙට දවසැ අපි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ගේ ශ්‍රී දේහය ආදහන කරන්නමු’ යි මේ සිත විය. එයට පසු කුසිනාරා වැසි මල්ලයෝ හඟවත් බුදුරජුන් සිරි සිරුරට නැටුම් ගැයුම් වැයුම් මල් සුවද යන මෙයින් සන්කාර ගරුකාර කරන්නාහු, බුහුමන් කරන්නාහු, පූජා කරන්නාහු, මහඟු වතින් වියන් බදනාහු, මඩුලුමල් පිළියෙල කරන්නාහු, දෙවෙනි දවස ද ගෙවූහ, තෙවෙනි දවස ද ගෙවූහ, සතරවැනි දවස ද ගෙවූහ, පස්වැනි දවස ද ගෙවූහ, සවැනි දවස ද ගෙවූහ. ඉක්බිති සන්වැනි දවසෙහි කුසිනාරා වැසි මල්ලයනට “අපි භාග්‍යවතුන් වහන්සේගේ සිරි සිරුර නැටුම් ගී වැයුම් මල් සුවද යන මෙයින් සන්කාර ගරුකාර මානන පූජන කරන්නමෝ, නුවර දකුණු දෙසින් දකුණු දිගට වැඩම කරවා, (ඇතුළු නුවරට නො පිවිස්වා) නුවර බැහැරින් ම බැහැරට පමුණුවා, නුවරට දකුණු දිගින් දී ආදහන කරන්නමු” යි මේ සිත විය.

115. තෙන ඛො පන සමයෙන අටඨ මඥ්ජාපාමොක්ඛා සීසං නහානා අහගානි වස්ථානි තිවස්ථා ‘මයං භගවතො සරීරං උච්චාරෙස්සාමා’ති නසකෙකානඤ්ච උච්චාරෙතුං. අථ ඛො කොසිනාරකා මඥ්ජා ආයසමන්තං අනුරුද්ධං එනදවොචුං: කො නු ඛො භනෙන අනුරුද්ධ හෙතු කො පච්චයො යෙනිමෙ අටඨ මඥ්ජාපාමොක්ඛා සීසං නහානා අහගානි වස්ථානි තිවස්ථා ‘මයං භගවතො සරීරං උච්චාරෙස්සාමා’ති න සකෙකානඤ්ච උච්චාරෙතුන්ති?’ ‘අඤ්ඤාඨා ඛො වාසිට්ඨා තුමහංකං අධිප්පායො, අඤ්ඤාඨා දෙවතානං අධිප්පායො’ති.” “කථං පන භනෙන දෙවතානං අධිප්පායො’ති. “තුමහංකං ඛො වාසිට්ඨා අධිප්පායො: “මයං භගවතො සරීරං නචෙච්චි ගීතෙහි වාදිතෙහි මාලෙහි ගජෙධිහි සකකරොන්තා ගරුකරොන්තා මානෙන්තා පුජෙන්තා දකඛිණෙන දකඛිණං නගරස්ස හරිඤ්චා, ඛාහිරෙන ඛාහිරං දකඛිණෙන නගරස්ස භගවතො සරීරං ක්ඛාපෙස්සාමා’ති. දෙවතානං ඛො වාසිට්ඨා අධිප්පායො “මයං භගවතො සරීරං දිබ්බෙහි නචෙච්චි ගීතෙහි වාදිතෙහි මාලෙහි ගජෙධිහි සකකරොන්තා ගරුකරොන්තා මානෙන්තා පුජෙන්තා, උත්තරෙන උත්තරං නගරස්ස හරිඤ්චා, උත්තරෙන වාරෙන නගරං පච්චෙසෙඤ්චා, මජ්ඣෙකං මජ්ඣං නගරස්ස හරිඤ්චා, පුරස්මිමන වාරෙන නිකඛාමෙඤ්චා, පුරස්මිමනො නගරස්ස මකුට්ඨකඤ්චානාම මඥ්ජානං චෙතියං, එස්ච භගවතො සරීරං ක්ඛාපෙස්සාමා’ති. “යථා භනෙන දෙවතානං අධිප්පායො, තථා භොතු’ති.

116. තෙන ඛො පන සමයෙන කුසිනාරා යාව සක්ඛිසමලසංකට්ඨො ජණ්ණමනෙන ඔධිනා මඤ්ජරච්චුපෙඨිහි සස්ථා භොති අථ ඛො දෙවතා ව කොසිනාරකා ව මඥ්ජා භගවතො සරීරං දිබ්බෙහි ව මානුසකෙහි ව නචෙච්චි ගීතෙහි වාදිතෙහි මාලෙහි ගජෙධිහි සකකරොන්තා ගරුකරොන්තා මානෙන්තා පුජෙන්තා, උත්තරෙන උත්තරං නගරස්ස හරිඤ්චා උත්තරෙන වාරෙන නගරං පච්චෙසෙඤ්චා, මජ්ඣෙකං මජ්ඣං නගරස්ස හරිඤ්චා, පුරස්මිමන වාරෙන නිකඛමිඤ්චා, පුරස්මිමනො නගරස්ස මකුට්ඨකඤ්චානාම මඥ්ජානං චෙතියං,¹ තස්ච භගවතො සරීරං නිකඛිපිංසු.

1. උත්තරෙණ දවාරෙණ නගරාත් නිෂක්රමා නදීං හිරණාවතීං උපසඛක්රමා මුකුට්ඨකඛනෙ චෙතො (සඛිඤ්චිවාදිතං මහාපරිනිබ්බාණසුත්තං)

115. එ සමයෙහි පාමොක් මල්ල රජුහු අට දෙනෙක් ඉස් සෝද නා අළුත් වස්ත්‍ර හැඳගන්නාහු, “අපි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ගේ ශ්‍රී දේහය ඔසොවා ගෙන යන්නම්හ’ යි තැන් කරන්නාහු දු එය ඔසොවන්නට නො හැකි වෙත්. එ විට කුසිනාරා වැසි මල්ලයෝ ‘වහන්ස, අනුරුද්ධයෙනි, මේ පාමොක් මල්ලයෝ අට දෙන හිස් සෝද නා අළුත් වත් හැඳ “අපි භාග්‍යවතුන් වහන්සේගේ ශ්‍රී දේහය ඔසොවන්නමු’ යි තැන් කරන්නාහු එය ඔසොවන්නට යම් හෙයකින් නො හැකි වෙත් ද, එයට හේතුව කවර යැ? එයට ප්‍රත්‍යයය කවර යැ?” යි අනුරුත් තෙරුන් විවාළාහ. “වාසිෂ්ඨයෙනි, තොප අදහස අන් සැටියෙක. දෙවියන් අදහස අන් සැටියෙකැ” යි අනුරුත් තෙරණුවෝ වදළහ. “වහන්ස, දෙවියන් අදහස කෙසේද?” යි මල්ලයෝ විවාළාහ. වාසිෂ්ඨයෙනි, ‘අපි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ගේ සිරි සිරුර නැටුම් ගී වැයුම් මල් සුවද යන මෙයින් සත්කාර ගුරුකාර බහුමාන පූජා කෙරෙමින් නුවර දකුණු දෙසින් දකුණු දිගට වැඩම කරවා නුවර බැහැරින් ම බැහැරට පමුණුවා නුවරට දකුණු දිගින් දී ආදහන කරන්නමු’ යි තොප අදහස ය. “අපි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ගේ සිරි සිරුර දෙව නැටුමින් දෙව ගැයුමින්, දෙව මලින් දෙව සුවදින් සත්කාර ගුරුකාර බහුමාන පූජනා කෙරෙමින් නුවර උතුරින් උතුරු දිගට වැඩම කරවා, උතුරු දෙරින් නුවරට පිවිස්වා, නුවරට මැදින් නුවර මැදට පමුණුවා, නැගෙනහිර දිගැ දෙරින් පිටතට වැඩම කරවා, නුවරට පෙරදිගැ මල්ලයන් ගේ මුකුට බන්ධන නම් යම් සෑයෙක් ඇද්ද, එහි ආදහනය කරන්නම්හ’ යනු දේවතාවන් ගේ අදහස යැ” යි අනුරුත් තෙරණුවෝ වදළාහ. “වහන්ස, දේවතාවන්ගේ අදහස යම්සේ ද එසේ වේවා” යි මල්ලයෝ කීහ.

116. එ සමයෙහි වනාහි කුසිනාරා නුවර ගාභසන්ධි ද වැසිකිළි කාණු ද කැලිකසල දමන තැන් ද දක්වා ම දනක් පමණ බහල කොට මදරා මලින් අතුරන ලද්දේ විය. ඉක්බිති දෙවියෝ ද කුසිනාරා පුර මල්ල රජදරුවෝ ද භගවත් බුදු රජුන්ගේ ශ්‍රී ශරීරය දිව්‍ය වූ ද මානුෂක වූ ද නැටුමෙන් ගැයුමෙන් වැයුමෙන් මලින් සුවදින් සත්කාර කරන්නාහු, ගෞරව කරන්නාහු, බුහුමන් කරන්නාහු, පුදන්නාහු නුවර උතුරින් උතුරු දිගට වැඩම කරවා, උතුරු වහසල් දෙරින් නුවරට පිවිස්වා, නුවර මැදින් නුවර මැදට පමුණුවා පෙරදිගැ වහසල් දෙරින් පිටතට වැඩම කරවා, නුවරට පෙර දිගැ වූ මල්ල රජුන්ගේ මුකුටබන්ධන නම් යම් සෑයෙක් (මංගල ශාලාවෙක්) වී ද එහි තැන් පත් කළා හ.

117. අථ ඛො කොසිනාරකා මලුපා ආයස්මිනං ආනන්දං එතදවොචු: “කථං මයං භතෙන ආනන්ද නථාගතස්ස සරීරෙ පටිපජ්ජාමා?”ති. “යථා ඛො වාසිට්ඨා රඤ්ඤ චකකචන්තිස්ස සරීරෙ පටිපජ්ජන්ති, එවං නථාගතස්ස සරීරෙ පටිපජ්ජිතබ්බන්ති.” “කථං පන භතෙන ආනන්ද රඤ්ඤ චකකචන්තිස්ස සරීරෙ පටිපජ්ජන්ති”ති. “රඤ්ඤ වාසිට්ඨා චකකචන්තිස්ස සරීරං අභතෙන වඤ්ඤන වෙදේන්ති, අභතෙන වඤ්ඤන වෙදේන්තා විභතෙන කප්පාසෙන වෙදේන්ති. විභතෙන කප්පාසෙන වෙදේන්තා අභතෙන වඤ්ඤන වෙදේන්ති. එතෙන උපායෙන පඤ්ඤිති යුගස්තෙහි රඤ්ඤ චකකචන්තිස්ස සරීරං වෙදේන්තා ආයස්සාය තෙලදෙණියා පකඛිපිතා අඤ්ඤදිස්සා ආයස්සාය දෙණියා පටිකුජ්ජන්තා, සබ්බගඤ්ඤානං විතකං කරිත්වා රඤ්ඤ චකකචන්තිස්ස සරීරං ක්කාපෙන්නී. වානුමමහාපටෙ රඤ්ඤ චකකචන්තිස්ස ථූපං කරොන්ති. එවං ඛො වාසිට්ඨා රඤ්ඤ චකකචන්තිස්ස සරීරෙ පටිපජ්ජන්ති. යථා ඛො වාසිට්ඨා රඤ්ඤ චකකචන්තිස්ස සරීරෙ පටිපජ්ජන්ති, එවං නථාගතස්ස සරීරෙ පටිපජ්ජිතබ්බං. වානුමමහාපටෙ නථාගතස්ස ථූපො කාතබ්බො. තස්ස යෙ මාලං වා ගන්ධං වා වුණ්ණකං වා ආරොපෙස්සන්ති වා අභිවාදෙස්සන්ති වා විතනං වා පසාදෙස්සන්ති, තෙසන්තං භවිස්සති දීඝරතනං හිතාය සුඛායා”ති.

අථ ඛො කොසිනාරකා මලුපා පුරිසෙ ආණාපෙසුං “තෙන හි භණ්ණ මලුපානං විතතං කප්පාසං සන්තිපාතෙථා”ති. අථ ඛො කොසිනාරකා මලුපා භගවතො සරීරං අභතෙන වඤ්ඤන වෙදේස්සුං. අභතෙන වඤ්ඤන වෙදේන්තා විභතෙන කප්පාසෙන වෙදේස්සුං. විභතෙන කප්පාසෙන වෙදේන්තා අභතෙන වඤ්ඤන වෙදේස්සුං. එතෙන උපායෙන පඤ්ඤිති යුගස්තෙහි භගවතො සරීරං වෙදේන්තා ආයස්සාය තෙලදෙණියා පකඛිපිතා¹ අඤ්ඤදිස්සා ආයස්සාය දෙණියා පටිකුජ්ජන්තා සබ්බගඤ්ඤානං විතකං කරිත්වා භගවතො සරීරං විතකං ආරොපෙසුං.

මහාකස්සපාගමනං.

118. තෙන ඛො පන සමයෙන ආයස්මා මහාකස්සපො පාචාය කුසිනාරං අද්ධානමග්ගපටිපනො හොති මහතා හික්ඛුසලෙසන සඬිං පඤ්ඤමනෙහි හිකඛුසතෙහි. අථ ඛො ආයස්මා මහාකස්සපො මග්ගා ඔකකමම අඤ්ඤනරස්මිං රුක්ඛමුලෙ නිසීදි. තෙන ඛො පන සමයෙන අඤ්ඤනරො ආජීවකො² කුසිනාරාය මන්දරවපුපථං ගහෙත්වා පාවං අද්ධානමග්ගපටිපනො හොති. අද්දසා ඛො ආයස්මා මහාකස්සපො තං ආජීවකං දුරතොව ආගච්ඡන්තං. දිස්වා තං ආජීවකං එතදවොච: ‘අපාචුසො අමහාකං සක්ඛාරං ජානාසී?’ති. ආම ආචුසො ජානාමී.

1. සුවණ්ණදොණාං නිධාය තෙලෙන පුරිසිත්වා තාං සුවණ්ණදොණිං උත්ථාපා දව්ඨියසාං මහාදොණාං ප්‍රකම්පා (සබ්බත්ථිවාදිතං මහාපරිනිබ්බානසුත්තං)

117. ඉක්බිති කුසිනාරා පුර මල්ල රජුහු “අනද තෙරුන් වහන්ස, කෙසේ අපි තථාගතයන් වහන්සේගේ සිරි සිරුරෙහි පිළිපදිමු ද?” යි අනද තෙරුන් විචාළාහ. “වාසිෂ්ඨයෙහි, සක්චිති රජුගේ සිරුරෙහි යම් සේ පිළිපදිත් ද, තථාගතයන් වහන්සේගේ සිරි සිරුරෙහි ද එසේ ම පිළිපදියැ යුතු” යැ යි අනද තෙරුණුවෝ වදාළාහ. ‘අනද තෙරුන් වහන්ස, සක්චිති රජුගේ සිරුරෙහි කෙසේ පිළිපදිත් ද?’ යි මල්ල රජුහු විචාළාහ. “වාසිෂ්ඨයෙහි, සක්චිතකහු ගේ සිරුර අළුත් වනින් වෙළුන්. අළුත් වනින් වෙළා, මොනොවට නභා පෑදූ කපුපුළුනින් වෙළුන්. නභා පෑදූ කපුපුළුනින් වෙළා (යළි) අළුත් වනින් වෙළුන්. මේ නයින් යුගල පන් සියයකින් සක්චිති රජුගේ සිරුර වෙළා, රන්මුවා තෙල් දෙණෙක බහා අන් රන්මුවා දෙණෙකින් වසා, සියලු වගයේ සුවද දරින් දර සැයක් තනා, සක්චිති රජුගේ සිරුර දවත්. සිවුමං හන්දියෙක සක්චිති රජුට (ඔහු සිරුර ඉතිරි වූ අලු අෑ නිදන් කොට) ස්තුපයක් නංවත්. වාසිෂ්ඨයෙහි, සක්චිති රජුගේ සිරුරෙහි මෙසේ පිළිපදිත්. වාසිෂ්ඨයෙහි, සක්චිති රජුගේ සිරුරෙහි යම් සේ පිළිපදිත් ද, එසේම තථාගතයන් වහන්සේගේ ශ්‍රී දෙහයෙහි ද පිළිපදේද යුතු. සිවුමං හන්දියෙක තථාගතයන් වහන්සේට (ඔබ ශාරීරික ධාතුන් නිදහන් කොට ස්තුපයක් කළ මනා ය. එහි යම් කෙනෙක් මල් හෝ සුවද හෝ . . . නභන්නාහු (පුදන්නාහු) හෝ වෙන් ද, ආදරයෙන් වදින්නාහු හෝ වෙන් ද, සිත පහදවන්නාහු හෝ වෙන් ද, එය ඔවුන්ට බොහෝ කල් වැඩ පිණිස සුව පිණිස වන්නේ යැ” යි අනද තෙරුණුවෝ වදාළාහ.

ඉක්බිති කුසිනාරා පුර වැසි මල්ල රජුහු පුරුෂයන් බණවා ‘එසේ නම් සගයිනි, මල්ල රට ඇති නභා පාදන ලද කපුපුළුන් එක් තැන් කරවු’ යැ යි ඇණවූහ. එයට පසු කුසිනාරා පුර වැසි මල්ල රජුහු භගවත් බුදුරජුන් සිරි සිරුර අළුත් වනින් වෙළෑහ. අළුත් වනින් වෙළා නභා පාදන ලද කපු පුළුනෙන් වෙළෑහ. නභා පාදන ලද කපු පුළුනෙන් වෙළා, නවමු වනින් යළි වෙළෑහ. මේ නයින් යුගල පන්සියයකින් භගවත් බුදුරජුන් සිරි සිරුර වෙළා, රන්මුවා තෙල් දෙණෙකැ බහා අන් රන්මුවා දෙණෙකින් වසා, සියලු වගයේ සුවද දරින් විතකයක් කොට, භගවත් බුදුරජුන්ගේ ශ්‍රී දෙහය එයට නැඟුහ.

මහසුප් තෙරුන් වැඩම කිරීම

118. එ සමයෙහි වූ කලි මහසුප් තෙරුණුවෝ පෘථානුවරින් කුසිනාරාව බලා පන්සියක් පමණ වූ මහ බික් සභන කැටුවැ දික් මඟට පිළිපන්නාහු වෙත්. එ කලැ මහසුප් තෙරුණුවෝ මහ මහින් ඉවත් වැ, එක්තරා රුකක් මුලැ වැඩ හුන්හ. එ සමයෙහි එක්තරා ආජීවකයෙක් කුසිනාරා නුවරින් මදුරා මලක් ගෙන පෘථානුවර බලා අදන් මඟට පිළිපන්නේ වෙයි. මහසුප් මහතෙරුණුවෝ දුර ම එන ඒ ආජීවකයා දුටුහ. දක ‘ඇවැත්නි, අප ශාස්තෘන් වහන්සේ දැනි වූ ද’ යි විචාළාහ. “එසේ ය, ඇවැත්නි, දැනිම.

අජ්ජ සත්තාහපරිනිබ්බුතො සමඤ්ඤා ගොතමො. තතො මෙ ඉදං මඤ්ඤට්ඨපුපථං ගභිතනති''. තස් යෙ තෙ භික්ඛු අවිතරාගා අප්පෙකච්චෙව බාහා පග්ගස්ස කඤ්ඤානී, ඡිත්තපාතං පතනති, ආවට්ඨනති විවට්ඨනති: අතිබ්භං භගවා පරිනිබ්බුතො, අතිබ්භං සුගතො පරිනිබ්බුතො, අතිබ්භං චක්ඛු ලොකෙ³ අනතරභිතනති, යෙ පන තෙ භික්ඛු විතරාගා, තෙ සත්තා සමපජානා අධිවාසෙනති: අභිච්චා සඤ්ඤාරා, තං කුතෙස්ස ලභිතා'ති.

119. තෙන ඛො පන සමයෙන සුභඤ්ඤා නාම බුද්ධිපබ්බතො' තස්ස පරිසායං නිසිංහොතො හොති. අථ ඛො සුභඤ්ඤා බුද්ධිපබ්බතො තෙ භික්ඛු ඵදනවොච:'' අලං ආච්චිසො මා සොච්ඤ්ඤා, මා පරිදෙච්ඤ්ඤා. සුමුත්තා මයං තෙන මහාසමඤ්ඤා. උපද්දනා ච හොම ඉදං වො කප්පති, ඉදං වො න කප්පති ති. ඉදනි පන මයං යං ඉච්ඡිස්සාම තං කරිස්සාම, යං න ඉච්ඡිස්සාම න තං කරිස්සාමා'ති. අථ ඛො ආයස්මා මහාකස්සපො භික්ඛු ආමන්තසි: 'අලං ආච්චිසො මා සොච්ඤ්ඤා, මා පරිදෙච්ඤ්ඤා. නනු ඵතං ආච්චිසො භගවතා පටිගච්චෙව ච අකබාතං: සබ්බෙහෙව පියෙහි මනාපෙහි නානාභාවො විනාජාවො අඤ්ඤාචාභාවො. තං කුතෙස්ස ආච්චිසො ලභිතා යනතං ජාතං භුතං සඤ්ඤිතං පලොකධම්මං, තං තථාගතස්සාපි සරිරං මා පඤ්ඡිති තෙනං යානං විජ්ජති''ති.

120. තෙන ඛො පන සමයෙන චත්තාරො මඤ්ඤාමොකධා සීසං නභාතා අභතානි චජානි නිච්ඤා මයං භගවතො විතකං ආලිමේපස්සාමාති න සකෙකානති ආලිමේපතුං. අථ ඛො කොසිනාරකා මඤ්ඤා ආයස්මානං අනුරුද්ධි ඵතදවොච්ච: කො නු ඛො භතෙන අනුරුද්ධි හෙතු, කො පච්චයො, යෙහිමෙ චත්තාරො මඤ්ඤාමොකධා සීසං නභාතා අභතානි චජානි නිච්ඤා මයං භගවතො විතකං ආලිමේපස්සාමාති න සකෙකානති ආලිමේපතුනති''? ''අඤ්ඤාචා ඛො වාසිට්ඨා දෙවනානං අධිප්පායො''ති. ''කථං පන භතෙන දෙවනානං අධිප්පායො?''ති. ''දෙවනානං ඛො වාසිට්ඨා අධිප්පායො: අයං ආයස්මා මහාකස්සපො පාවාය කුසිනාරං අධානමග්ගපටිපනො මහතා භික්ඛුසඤ්ඤන සඬි. පඤ්ඤ මනෙහි භික්ඛුසනෙහි. න තාව භගවතො විතකො පජ්ජලිස්සති යාවායස්මා මහාකස්සපො භගවතො පාදෙ සිරසා න චජ්ජස්සති''ති. ''යථා භතෙන දෙවනානං අධිප්පායො තථා හොතු'' ති.

2. අථ බඳු මාමේ, නාතරො නිර්ගුන්ථ ශ්‍රාවක: මඤ්ඤ පුෂ්පංආදය (සබ්බස්මි වාදින මහාපරිනිබ්බානසුත්තෙ)
4. චක්ඛුමා ලොකෙ අනතරභිතො (මජ්ඣං) ලොකෙචක්ඛුරහාරභිතමී (සබ්බස්මිවාදිනා මහාපරිනිබ්බානසුත්තෙ)
1. බුද්ධිපබ්බතො (මජ්ඣං)

අදට මහණ ගොයුමාණෝ පිරිනිව්ව සත් දවසක් ඇත්තෝ යැ. මා විසින් එ තැනින් මේ මදුරා මල ගන්නා ලද යැ” යි ආජීවක කී ය. එහි යම් අවිනරාග මහණ කෙනෙක් වූහු ද, ඔහු “ඉතා වහා භාග්‍යවතුන් වහන්සේ පිරිනිව්ව සේක, ඉතා වහා සුගතයන් වහන්සේ පිරිනිව්ව සේක, ඉතා වහා ලොව ඇස අතුරුදහන් වියැ” යි ඇතැම් කෙනෙක් දෝන් හුවා හඬන්, ඇතැම් කෙනෙක් මැදින් බුන් රුකක් සෙයින් ඇද වැටෙත්, හොත් තැනට පෙරැළී එත් හොත් තැනින් ඔබ්බට පෙරැළී යෙත්. යම් විරාග මහණ කෙනෙක් වූහු ද, ඔහු ‘සංස්කාරයෝ අනිත්‍යහ. ඔහු නො නැසෙත් යන යමෙක් ඇද්ද, එය මෙහි කොයින් ලැබේ දැ!” යි එළැඹැවූ සිහි ඇත්තාහු, නුවණින් දන්නාහු ඉවසා සිටිත්.

119. එ සමයෙහි සුභද්‍ර නම් වූ මහඵ කලා පැවිදි වූයෙක් එ පිරිසැ හුන්නේ වෙයි. එ විටැ සුභද්‍ර මහඵ පැවිදි තැන ඒ භික්ෂුනට “ඇවැත්නි, කම් නැත. නහමක් සොඳිවූ, නහමක් වැලැපෙවූ. අපි ඒ මහා ශ්‍රමණයා ගෙන් මොනොවට මිදුණුමහ. ‘මෙය තොපට කැප වෙයි, මෙය තොපට නො කැප වේ’ යැ යි අපි ඔහුගෙන් උපද්‍රැතයෝ වමු. දැන් වනාහි යමක් අපි කැමැති වන්නමෝ ද, එය කරන්නමු, යමක් නො කැමැති වන්නමෝ ද, එය නො කරන්නමු” යි කීය. එ කලා මහසුප් තෙරණුවෝ භික්ෂුන් දමනා “ඇවැත්නි, කම් නැත. නහමක් සොඳිවූ, නහමක් වැලැපෙවූ. ඇවැත්නි, ප්‍රිය මනාප හැම දැයින්ම ඉවත් වීම, වෙන් වීම, අන් සැටියෙකින් වීම යන යමෙක් ඇද්ද, මෙය කල් තබා ම භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් වදාරන ලද්දේ නො වේ ද? යමෙක් උපන්නේ ද, වූයේ ද, සැකැසුණේ ද, පලුදු වන සුලු ද, එසේ වූ තථාගතයන් වහන්සේ ගේ සිරුර ද පලුදු නො වේව’ යි යන ඒ කරුණ කොයින් මෙහි ලැබෙන්නේ ද? මේ කරුණ විද්‍යාමාන නො වේ” යැ යි වදළාහ.

120. එසමයෙහි පාමොක් මල්ල රජුහු සිටු දෙනෙක් හිස් සෝදනා නවමු වත් හැඳ ‘අපි භාග්‍යවතුන් වහන්සේගේ චිත්තකයට ගිනි අවුලු වන්නමහ’ යි (යන්න කරන්නාහු දු) ගිනි අවුලුවන්නට නො හැකි වෙත්. එ විට කුසිනාරාවාසී මල්ල රජුහු ‘වහන්ස, අනුරුත් තෙරුනි, මේ පාමොක් මල්ල රජුහු සහර දෙනා හිස් සෝදනා නවමු වත් හැඳ ‘අපි භාග්‍යවතුන් වහන්සේගේ චිත්තකයට ගිනි අවුලුවන්නමහ’ යි යන්න කරන්නාහු දු, යම් හෙයෙකින් ගිනි අවුලුවන්නට නො හැකි වෙත් ද, ඒ හේතුව කවර යැ? ඒ ප්‍රත්‍යයය කවර යැ?” යි අනුරුත් තෙරුන් විචාළාහ. “වාසිඡ්ඨයෙනි, දේවතාවන්ගේ අදහස අන් පරිද්දෙකිනැ” යි අනුරුත් තෙරණුවෝ වදළහ. “වහන්ස, දේවතාවන් ගේ අදහස කෙසේ වේ ද?” යි මල්ල රජුහු පුළු වූහ. “වාසිඡ්ඨයෙනි, මේ මහසුප් තෙරණුවෝ පාවා නුවරින් නික්මැ කුසිනාරාව බලා පන්සියක් පමණ වූ මහ බික්සහන සමග අදන් මහ පිළිපන්න. ‘මහසුප් මහ තෙරණුවන් භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ගේ සිරිපා නො වදනා තාක් භාග්‍යවතුන් වහන්සේගේ විරකය ගිනි නො ගනී වා’ යනු දේවතාවන් ගේ අදහස වේ යැ” යි අනුරුත් තෙරණුවෝ වදළාහ. “වහන්ස දේවතාවන්ගේ අදහස යම් සේ ද, එසේ වේ වා” යි මල්ල රජුහු කීහ.

121. අථ ඛො ආයස්මා මහාකස්සපො යෙන කුසිනාරා මකුට්ඨකිනං නාම මල්ලානා වෙතීයං යෙන හගචතො චිතකො තෙත්ථුපසඛකමී. උපසඛකමීතො එකං සං චීවරං කතා අඤ්ඤිං පණාමෙතො තිකඛනතුං චිතකං පදකඛිණං කතා, පාදතො චීවරිතා හගචතො පාදෙ සිරසා වඤ්ඤි. තානි පි ඛො පඤ්ඤි භික්ඛුසනානි එකංසං චීවරං කතා අඤ්ඤිමපණාමෙතො තිකඛනතුං චිතකං පදකඛිණං කතා හගචතො පාදෙ සිරසා වඤ්ඤිසු. වඤ්ඤෙසු¹ ච පනායස්මානා මහාකස්සපෙන තෙති පි පඤ්ඤිනි භික්ඛුසතෙහි, සයමෙව හගචතො චිතකො පජ්ඤි.

122. ක්ඛායමානස්ස ඛො පන හගචතො සරීරස්ස, යං අහොසි ඡවිති වා වමචනති වා මංසනති වා නහරු ති වා ලසිකා ති වා තස්ස නෙව ඡාරිකා පඤ්ඤාදිත්ථ, න මසි. සාරීරානෙව අවසිසසීසු. සෙයාථාපි නාම සපිස්ස වා තෙලස්ස වා ක්ඛායමානස්ස නෙව ඡාරිකා පඤ්ඤාදති න මසි, එවමෙව හගචතො සරීරස්ස ක්ඛායමානස්ස යං අහොසි ඡවිති වා වමචනති වා මංසනති වා නහරුති වා ලසිකා ති වා තස්ස නෙව ඡාරිකා පඤ්ඤාදිත්ථ න මසි, සාරීරානෙව අවසිසසීසු. තෙසඤ්ඤි පඤ්ඤානං දුස්සයුගසනානං වෙව දුස්සානි න ඩය්භිංසු යඤ්ඤි සබ්බඛහනරිම² යඤ්ඤි බාහිරං. දඬෙඨ ච ඛො පන හගචතො සරීරෙ අනනලීකඛා උදකධාරා පාතුභවිතා හගචතො චිතකං නිබ්බාපෙසි. උදකං සාලතො පි අබ්බුතනමීතො හගචතො චිතකං නිබ්බාපෙසි. කොසිනාරකා පි මල්ලා සබ්බගජෙධාදකෙන හගචතො චිතකං නිබ්බාපෙසු.

අථ ඛො කොසිනාරකා මල්ලා හගචතො සාරීරානි සත්තාහං සන්ථාගාරෙ සත්ථ පඤ්ඤරං කරිතො ධනුපාකාරං පරිකඛිපාපෙතො නචෙදිති භීතෙහි වාදිතෙහි මාලෙහි ගජෙධි සකකරිසු ගරුකරිසු මානෙසං පුජෙසු.

සාරීරිකධාතුච්ඡන්දනා

122. අසෙසාසි ඛො රාජා මාගධො අජාතසත්තු වෙදෙහිපුතො: “හගචා කිර කුසිනාරායං පරිනිබ්බුතො” ති. අථ ඛො රාජා මාගධො: අජාසත්තු වෙදෙහිපුතො කොසිනාරතානං මල්ලානං දුතං පාහෙසි “හගචා පි බන්තියො අහමපි බන්තියො. අහමපි අරහමී හගචතො සාරීරානං භාගං, අහමපි හගචතො සාරීරානං පූජඤ්ඤි මහඤ්ඤි කරිසාමී” ති.

1. වඤ්ඤෙව (මජ්ඣං PTS)
 2. සබ්බඛහනරිමං (මජ්ඣං) සබ්බං අබ්හනනරිමං (PTS)

121. ඉක්බිත්තෙන් මහසුඡ්ඤාන තෙරණුවෝ කුසිනාරා නුවර මුකුට බන්ධන නම් මල්ලයන් ගේ වෛතසය යම් තැනෙක ද, භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ගේ චිත්තය යම් තැනෙක ද, එතැනට එළැඹියාහ. එළැඹී සිටුව එකස් කොට දෙහොත් නභා තුන් වටක් චිත්තය පැදකුණු කොට, හිස් නමා හඟවත් බුදු රජුන්ගේ සිරි පා වැන්දහ. ඒ පන්සියක් හික්ෂුහු ද සිටුව එකස් කොට දෙහොත් නභා තුන් වටක් චිත්තය පැදකුණු කොට, හිස නමා හඟවත් බුදු රජුන් ගේ සිරි පා වැන්දහ. මහසුඡ්ඤාන තෙරුන් විසින්ද ඒ පන්සියක් හික්ෂුන් විසින් ද භාග්‍යවතුන් වහන්සේගේ සිරි පා වදනා ලද කල්හි, හඟවත් බුදු රජුන් ගේ චිත්තය තෙමේ ම ගිනි ගත.

122. දූවෙන්නා වූ, හඟවත් බුදු රජුන් සිරි සිරුර සිවියැ යි හෝ සමෑ යි හෝ මසැ යි හෝ නහරැ යි හෝ සදම්දුලු යැ යි යමෙක් වී ද, එහි අළු නො ම පැනිණ, දෑලි ද නො ම පැනිණ. ශාරීරික ධාතුහු ම ඉතිරි වූහ. යම් සේ දූවෙන ගිතෙලැ හෝ තලතෙලැ අළුයෙක් නො ම පැනේ ද, දෑලියෙක් නො ම පැනේ ද, එසේ ම දූවෙන, හඟවත් බුදු රජුන් සිරි සිරුරැ සිවි යැ යි හෝ සමෑ යි මසැ යි නහරැ යි හෝ සදම්දුලු යැ යි යමෙක් වී ද, එහි අළු ද නො පැනිණ, දෑලි ද නො පැනිණ, ශාරීරික ධාතුහු ම ඉතිරි වූහ. ඒ පන්සියක් වස්ත්‍ර යුගලයන් අතුරෙන් ද යම් වස්ත්‍රයෙක් හැමට යැටින් වී ද, යම් වස්ත්‍රයෙක් හැමට පිටින් වී ද, ඒ වස්ත්‍ර දෙක ම නො දූවිණ. හඟවත් බුදු රජුන් රිරි සිරුර දූවුණු කල්හි අහසින් දිය දහර පහළ වැ චිත්තය නිවී ය. වටා සිටි සල් රුක් හි අතු පතරින් ද ජලය මතු වී චිත්තය නිවී ය. කුසිනාරාවාසි මල්ල රජුහු ද හැම වර්ගයේ සුවඳ කැවූ සුවඳ දියෙන් හඟවත් බුදු රජුන් ගේ චිත්තය නිවූහ.

ඉක්බිති කුසිනාරා වැසි මල්ල රජදරුවෝ සන්ථාගාරයේ අඩයැටි මැදිරියක් කොට දුනුපවුරක් වටා ලවා හඟවත් බුදු රජුන්ගේ ශාරීරික ධාතුන් එහි තුළට වැඩම කරවා නැටුමෙන් ගියෙන් වැයුමෙන් මලින් සුවදින් පුරා සත් දිනක් ගරු කළහ, බුහුමන් කළහ, පිදුහ.

ශාරීරිකධාතූන් බෙදීම

122. වේදේහී පුත්‍ර වූ මගධාධිපති අජාසත් රජ ‘භාග්‍යවතුන් වහන්සේ කුසිනාරාහි දී පිරිනිව්ඤාන සේක් ලැ’යි ඇසී ය. එ කලැ වේදේහී පුත්‍ර මගධාධි-පති අජාසත් රජ කුසිනාරා වැසි මල්ල රජදරුවනට “භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ද ක්ෂත්‍රිය වූ සේක. මම ද ක්ෂත්‍රියයෙකිමි. මම ද භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ගේ ශාරීරික ධාතූන් ගෙන් කොටසක් ලබන්නට සුදුස්සෙමි. මම ද භාග්‍ය-වතුන් වහන්සේ ගේ ශාරීරික ධාතූන් පිණිස ස්තූපයක් ද පුද උළෙලක් ද කරන්නෙමි” යි කියා දූතයකු යැවී ය.

අසෙසාසුං ඛො වොසාලිකා ලිච්ඡවී: ‘භගවා කිර කුසිනාරායං පරිනිබ්බුතො’ති. අථ ඛො වෙසාලිකා ලිච්ඡවී කොසිතාරකානං මල්ලානං දුතං පාහෙසුං: “භගවා පි ඛතතියො මයමපි ඛතතියා. මයමපි අරහාම භගවතො සාරීරානං භාගං. මයමපි භගවතො සාරීරානං ථූපකඤ්ච මහකඤ්ච කරිසසාමා” ති.

අසෙසාසුං ඛො කාපිලච්ඡවී සකායා: “භගවා කිර කුසිනාරායං පරිනිබ්බුතො”ති. අථ ඛො කාපිලච්ඡවී සකායා කොසිතාරකානං මල්ලානං දුතං පාහෙසුං: “භගවා අමහාකං ඤාතිසෙට්ඨො. මයමපි අරහාම භගවතො සාරීරානං භාගං. මයමපි භගවතො සාරීරානං ථූපකඤ්ච මහකඤ්ච කරිසසාමා”ති.

අසෙසාසුං ඛො අල්ලකප්පකා බුලයො “භගවා කිර කුසිනාරායං පරිනිබ්බුතො” ති. අථ ඛො අල්ලකප්පකා බුලයො කොසිතාරකානං මල්ලානං දුතං පාහෙසුං: “භගවා පි ඛතතියො මයමපි ඛතතියා. මයමපි අරහාම භගවතො සාරීරානං භාගං. මයමපි භගවතො සාරීරානං ථූපකඤ්ච මහකඤ්ච කරිසසාමා”ති.

අසෙසාසුං ඛො රාමගාමකා කොලියා ‘භගවා කිර කුසිනාරායං පරිනිබ්බුතො’ ති. අථ ඛො රාමගාමකා කොලියා කොසිතාරකානං මල්ලානං දුතං පාහෙසුං: “භගවා පි ඛතතියො, මයමපි ඛතතියා. මයමපි අරහාම භගවතො සාරීරානං භාගං. මයමපි භගවතො සාරීරානං ථූපකඤ්ච මහකඤ්ච කරිසසාමා”ති.

අසෙසාසි ඛො වෙය්දීපකො බ්‍රාහ්මණො: “භගවා කිර කුසිනාරායං පරිනිබ්බුතො”ති. අථ ඛො වෙය්දීපකො බ්‍රාහ්මණො කොසිතාරකානං මල්ලානං දුතං පාහෙසි: “භගවා තු! ඛතතියො. අහමස්මි බ්‍රාහ්මණො, අහමපි අරහාමි භගවතො සාරීරානං භාගං. අහමපි භගවතො සාරීරානං ථූපකඤ්ච මහකඤ්ච කරිසසාමී” ති.

1. භගවාපි (මජ්ඣං)

විසල් පුර වැසි ලිච්චවී රජදරුවෝ ‘භාග්‍යවතුන් වහන්සේ කුසිනාරාහිදී පිරිනිව් සේක් ලැ’ යි ඇසූහ. එකල විසල් පුර වැසි ලිච්චවී රජුහු කුසිනාරා වැසි මල්ලයනට “භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ද ක්ෂත්‍රියය යෝ ය, අපි දු ක්ෂත්‍රියයමිහ. අපි දු භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ගේ ශාරීරික ධාතුන් කොටසක් ලබන්නට සුදුස්සමිහ. අපි දු භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ගේ ශාරීරික ධාතූනට ස්තූපයක් ද කරන්නමු. පුද උළෙල ද කරන්නමු” යි දුතයකු යැවූහ.

කිඹුල්වත් පුර වැසි ශාක්‍ය රජදරුවෝ “භාග්‍යවතුන් වහන්සේ කුසිනාරාහි දී පිරිනිව් සේක් ලැ” යි ඇසූහ. ඉක්බිති කිඹුල්වත් වැසි ශාක්‍යයෝ කුසිනාරාහි වැසි මල්ලයනට “භාග්‍යවතුන් වහන්සේ අපේ ශ්‍රේෂ්ඨ නෑයෝ ය. අපි දු භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ගේ ශාරීරික ධාතුන් ගෙන් කොටසක් ලබන්නට සුදුස්සමිහ. අපි දු භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ගේ ශාරීරික ධාතූනට ස්තූපයක් ද කරන්නමු, පුද උළෙලක් ද කරන්නමු” යි කියා දුතයකු යැවූහ.

අල්ලකප්ප රට වැසි බුලි රජුහු “භාග්‍යවතුන් වහන්සේ කුසිනාරාහි දී පිරිනිව් සේක් ලැ” යි ඇසූහ. ඉක්බිති අල්ලකප්ප රට වැසි බුලි රජදරුවෝ කුසිනාරාහි වැසි මල්ලයනට “භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ද ක්ෂත්‍රියයෝ ය, අපි ද ක්ෂත්‍රියමි හ. අපි දු භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ගේ ශාරීරික ධාතුන් කොටසකට සුදුසු වමු. අපි දු භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ගේ ශාරීරික ධාතූනට ස්තූපයක් ද කරන්නමු, පුද උළෙල ද කරන්නමු” යි දුතයකු අත කියා යැවූහ.

රඹගම් නුවර වැසි කෝලිය රජුහු “භාග්‍යවතුන් වහන්සේ කුසිනාරාහිදී පිරිනිව් සේක් ලැ” යි ඇසූහ. ඉක්බිති රඹගම් වැසි කෝලිය රජදරුවෝ “භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ද ක්ෂත්‍රිය වූ සේක. අපි දු ක්ෂත්‍රියයමි හ. අපි දු භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ගේ ශාරීරික ධාතුන් කොටසක් ලබන්නට සුදුසු වමු. අපි දු භාග්‍යවතුන් වහන්සේගේ ශාරීරික ධාතූනට ස්තූපයක් කරන්නමු, පුද උළෙලක් ද කරන්නමු” යි දුතයකු අත කියා යැවූහ.

වේදදීප නගරාධිපති බ්‍රාහ්මණ තෙමේ “භාග්‍යවතුන් වහන්සේ කුසිනාරාහි දී පිරිනිව් සේක් ලැ” යි ඇසී ය. ඉක්බිති වේදදීපක බමුණු තෙමේ “භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වූ කලි ක්ෂත්‍රියයෙක. මම බමුණෙකිමි. මම දු භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ගේ ශාරීරික ධාතුන් කොටසක් ලබන්නට සුදුස්සෙමි. මම දු භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ගේ ධාතූනට ස්තූපයක් කරන්නෙමි, පුද උළෙල ද කරන්නෙමි” යි කියා කුසිනාරා පුරවැසි මල්ලයනට දුතයකු යැවී ය.

අපෙසසාසුං ඛො පාවෙය්‍යකා මල්ලා “හගවා කිර කුසිනාරායං පරිනිබ්බුතො” ති. අථ ඛො පාවෙය්‍යකා මල්ලා කොසිනාරකානං මල්ලානං දුතං පාහෙසුං. හගවා පි ඛන්තියො මයම්පි ඛන්තියා. මයම්පි අරහාම හගවතො සාරිරානං භාගං, මයම්පි හගවතො සාරිරානං උප්පඤ්ච මහඤ්ච කරිසසාමාති.

එවං චුත්තෙ කොසිනාරකා මල්ලා තෙ සඛෙස ගණෙ එතදවොචුං, හගවා අමසාකං ගාමෙකඛත්තෙ පරිනිබ්බුතො, න මයං දසසාම හගවතො සාරිරානං භාගන්ති.

123. එවං චුත්තෙ දෙණො බ්‍රාහමණො තෙ සඛෙස ගණෙ එතදවොච:

සුණන්තු භොනො මම එකවාකාං.¹
අමහාක ඛුද්ධො අහු ඛන්තිවාදෙ.
න හි සාධු’යං උත්තමපුග්ගලසස
සරිරහාගෙ සියා සමපහාරො.

සබ්බෙව භොනො සහිතා සමග්ගා
සචෙමාදමානා කරොමධ්භාගෙ.
විත්ථාරිකා භොන්තු දීසාසු උපා
බහු ජනා වකඛුමන්තා පසන්තා’ති.

124. “තෙන හි බ්‍රාහමණ තුඤ්ඤච හගවතො සාරිරානි අචධ්ධා සමං සුචිහත්තං විහජාහි” ති. ‘එවං භො’ති ඛො දෙණො බ්‍රාහමණො තෙසං සඛිකානං ගණානං පටිසසුත්වා හගවතො සාරිරානි අචධ්ධා සමං සුචිහත්තං විහජිත්වා තෙ සඛෙස ගණෙ එතදවොච: ‘ඉමං මෙ භොනො තුමං දදන්තු, අහම්පි තුමබසස උප්පඤ්ච මහඤ්ච කරිසසාමී’ති. අදංසු ඛො තෙ දෙණසස බ්‍රාහමණසස තුමබං.

අපෙසසාසුං ඛො පිප්පලිවනියා² මොරියා: ‘හගවා කිර කුසිනාරායං පරිනිබ්බුතො’ති. අථ ඛො පිප්පලිවනියා මොරියා කොසිනාරකානං මල්ලානං දුතං පාහෙසුං: හගවා පි ඛන්තියො මයම්පි ඛන්තියා. මයම්පි අරහාම හගවතො සාරිරානං භාගං, මයම්පි හගවතො සාරිරානං උප්පඤ්ච මහඤ්ච කරිසසාමා’ති. “නත්ථි හගවතො සාරිරානං භාගො, විහත්තානි හගවතො සාරිරානි, ඉතො අඛිඤාරං හරථං’ති. තෙ තතො අඛිඤාරං හරිංසු:³

1. වාවං. ම ඡසං.
2. පිප්පලිවනියා, සායා
3. ආහරිංසු සායා,කා

පාවා නුවර වැසි මල්ලරජහු “භාග්‍යවතුන් වහන්සේ කුසිනාරාහි දී පිරිනිව් සේක් ලැ” යි ඇසූහ. ඉක්බිති පාවා පුර වැසි මල්ලයෝ “භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ද ක්ෂත්‍රිය වූ සේක. ඇපි දු ක්ෂත්‍රියයමිහ. ඇපි දු භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ගේ ශාරීර ධාතුන් කොටසක් ලබන්නට සුදුස්සමිහ. ඇපි දු භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ගේ ශාරීර ධාතුන්ට ස්තුපයක් කරන්නමු, පුද උළෙල ද කරන්නෙමු” යි කියා කුසිනාරා වැසි මල්ලයන්ට දුන්යකු යැවූහ.

මෙසේ කී කල්හි කුසිනාරා වැසි මල්ල රජහු ඒ රාජ සමුහයන්ට, ඒ රාජගණයන්ට “භාග්‍යවතුන් වහන්සේ අප ගමිකෙතෙහි පිරිනිව් සේක. අපි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ගේ ශාරීර ධාතු කොටස නො දෙන්නමු” යි කීහ.

123. මෙසේ කී කල්හි ද්‍රෝණ බ්‍රාහ්මණ තෙමෙ ඒ රාජසමුහයන් ඒ රාජගණයන් බණවා මෙ වදන් පැවැසී ය:

“ පින්වත්නි, මගේ මේ එක් වචනය අසන් වා.

අප බුදුරජුහු ක්ෂාන්තිවාද වූහ.

උතුම් පුභුලක්ඛුගේ සිරුරු කොටස

නිමිති කොට අවියෙන් ඇත කොටා ගැන්මෙක් වන්නේ නම්, මෙය නො මැනවි.

භවත්නි, අපි හැම දෙනා ම එක්සිත් වැ එකමුතු වැ, සතුටු වෙමින් ධාතුන් අට කොටසක් කරමු.

ඒ ඒ දෙසැ ස්තුපයෝ පැතිර පවත්නෝ වෙත් වා.

(ඒ හැම දෙසැ) පසැසියාණන් වහන්සේට පැහැදුණු බොහෝ ජනයෝ වෙත්” යනු යි.

124. (බමුණු මෙසේ කී කල්හි) “බමුණාණනි, එසේ වී නම් ඔබ ම භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ගේ ශාරීර ධාතුන් අට කොටසකට සම සේ මනා කොට බෙදන්නැ” යි ඒ රජදරුවෝ කීහ. ‘එසේ යැ, පින්වත්නි’ යි කියා ම ද්‍රෝණ බ්‍රාහ්මණ තෙම ඒ රජමුළුවන්ට ඒ ගණයන්ට පිළිවදන් දී, භගවත් බුදුරජුන් ගේ ශාරීරික ධාතුන් සම සේ අට කොටසකට මොනොවට බෙදූ ඒ රාජ සමුහයන් ගණයන් බණවා, “භවත්නි, මට මේ (ධාතු බෙදු) නැළිය දෙත්වා. මම ද මේ නැළියට ස්තුපයක් කරන්නෙමි, පුද උළෙලක් ද කරන්නෙමි” යි මේ බස් පැවැසී ය. ඔහු ද්‍රෝණ බ්‍රාහ්මණයාට නැළිය දුන්නාහු ම ය.

පිප්පලී වන නගර වාසී මෝරිය රජ දරුවෝ “භාග්‍යවතුන් වහන්සේ කුසිනාරාහි දී පිරිනිව් සේක් ලැ” යි ඇසූහ. ඉක්බිති පිප්පලීවන නුවර වැසි මෝරිය රජුහු කුසිනාරා වැසි මල්ල රජුන්ට “භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ද ක්ෂත්‍රිය වූ සේක. අපි දු ක්ෂත්‍රියයමිහ. අපිදු භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ගේ ශාරීරික ධාතු කොටසක් ලබන්නට සුදුස්සමිහ. අපි දු භාග්‍යවතුන් වහන්සේගේ ශාරීරික ධාතුන්ට ස්තුපයක් කරන්නමු, පුද උළෙල ද කරන්නමු” යි කියා දුන්යකු යැවූහ. “භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ගේ ශාරීරික ධාතු කොටසක් (ඉතිරි වැ) නැත. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ගේ සියලු ශාරීර ධාතුහු බෙදූ දෙන ලදහ. මෙයින් අභුරු ගෙනයවු” යැ යි මල්ල රජුහු කියා යැවූහ. ඒ පිප්පලීවනික රජුහු ද (ආදහනස්ථානයෙන්) අභුරු ගෙන ගියහ.

ධාතුවෙතිය පුජා

124. අඵ ඛො රාජා මාගධො අජාතසත්තු වෙදෙහිපුත්තො රාජ-
 ගහෙ හගවතො සාරිරානං උප්පඤ්ඤා මහඤ්ඤා අකාසි. වෙසාලිකා පි
 ලිච්ඡවී වෙසාලියං හගවතො සාරිරානං උප්පඤ්ඤා මහඤ්ඤා අකංසු.
 කාපිලවත්ථා පි සකායා කපිලවත්ථස්මිං හගවතො සාරිරානං උප්පඤ්ඤා
 මහඤ්ඤා අකංසු. අප්ලකප්පකා පි බුලුයො අප්ලකප්පෙ හගවතො සාරිරානං
 උප්පඤ්ඤා මහඤ්ඤා අකංසු. රාමගාමකා පි කොලියා රාමගාමෙ හගවතො
 සාරිරානං උප්පඤ්ඤා මහඤ්ඤා අකංසු. වෙද්දීපකො පි බ්‍රාහ්මණො වෙද්දීපෙ
 හගවතො සාරිරානං උප්පඤ්ඤා මහඤ්ඤා අකාසි. පාවෙය්‍යකා පි මල්ලා
 පාවායං හගවතො සාරිරානං උප්පඤ්ඤා මහඤ්ඤා අකංසු. කොසිනාරකා පි
 මල්ලා කුසිනාරායං හගවතො සාරිරානං උප්පඤ්ඤා මහඤ්ඤා අකංසු.
 දෙණො පි බ්‍රාහ්මණො තුම්බස්ස උප්පඤ්ඤා මහඤ්ඤා අකාසි. පිප්පලිවතියා පි
 මොරියා පිප්පලිවතෙ අඛාරානං උප්පඤ්ඤා මහඤ්ඤා අකංසු. ඉති අභි
 සරිරඋප්පා නවමො තුම්බඋප්පො දසමො අඛාරඋප්පො. එවමෙනං
 භ්‍රතපුබ්බන්ති.

125. “අභි දෙණා¹ චක්ඛුමනො සරිරා
 සත්තදෙණං ජමබ්බදීපෙ මහන්ති,
 එකඤ්ඤා දෙණං පුරිසවරුත්තමස්ස
 රාමගාමෙ නාගරාජා මහන්ති.

එකා හි දුඨා තිදීවෙහි පුජිතා
 එකා පන ගජධාරපුරෙ මනීයති,
 කාලිඛගරඤ්ඤා චිජිතො පුත්තකං
 එකං පුත්ත නාගරාජා මහන්ති.

තසෙසව තෙජෙන අයං චසුඤ්ඤා
 අයාගසෙසෙහි මනී අලංකතා
 එවං ඉමං චක්ඛුමනො සරිරං
 සුසකකතං සකකතසකකතෙහි.

දෙව්ඤ්ඤාගිඤ්ඤානරිඤ්ඤා පුජිතො
 මනුස්සසෙසෙහි තපෙව පුජිතො,
 තං² චඤ්ඤා පඤ්ඤාලිකා හවිත්වා
 බුද්ධො හවෙ කප්පසතෙහි දුල්ලභො³ති.

චක්ඛාලිය සමා දන්තා කෙසා ලොමාච සබ්බසො,
 දෙවා හරිංසු එකෙකං චකකවාලපරමපරා⁴ති.

මහාපරිනිබ්බානසුත්තං තතියං.

1. අධ්‍යදෙණං චක්ඛුමනො සරිරං (මජ්ඣිමං)
 2. තං තං (සායා)
 3. තං තං (සායා)

ද සෑ පුද

124. ඉක්බිත්තෙන් වෛදේහී පුත්‍ර වූ මගධාධිපති අජාසත් රජ රජගහ පුරයෙහි භගවත් බුදුරජුන් ගේ ශාරීරික ධාතුනට ස්තුපයක් ද පුද උළෙලක් ද කෙළේ ය. විසල් පුර වැසි ලිච්ඡවිභූ ද භගවත් බුදුරජුන් ගේ ශාරීරික ධාතුනට විසල් පුර ස්තුපයක් ද පුද උළෙලක් ද කළාහ. කිඹුල්-වත් වැසි ශාක්‍යයෝ ද භගවත් බුදුරජුන් ගේ ශාරීරික ධාතුනට ස්තුපයක් ද පුද උළෙලක් ද කිඹුල්වත් පුර කළාහ. අල්ලකස්ප රට බුලි රජුහු ද අඟ්ග-කස්ප නුවර භගවත් බුදුරජුන් ගේ ශාරීරික ධාතුනට ස්තුපයක් ද පුද උළෙලක් ද කළාහ. රඹගම් වැසි කෝලිය රජුහු ද රඹගම් නුවර භගවත් බුදුරජුන් ගේ ධාතුනට ස්තුපයක් ද පුද උළෙලක් ද කළාහ. වෙය්ඨිප නුවර වැසි බමුණු ද වෙය්ඨිපයෙහි භගවත් බුදුරජුන් ගේ ශාරීරික ධාතුනට ස්තුපයක් ද පුද උළෙලක් ද කළාහ. පාවා නුවර වැසි මල්ලයෝ ද පාවා නුවර භගවත් බුදුරජුන් ගේ ධාතුනට ස්තුපයක් ද පුද උළෙලක් ද කළාහ. කුසිනාරා පුර වැසි මල්ල රජුහු ද භගවත් බුදුරජුන් ගේ ධාතුනට ස්තුපයක් ද පුද උළෙලක් ද කළාහ. ද්‍රෝණ බමුණු ද (ධාතුන් මිනු) නැළියට සතුපයක් ද පුද උළෙලක් ද කළාහ. පිප්පලිචන නුවර වැසි මොරිය රජුහු ද පිප්පලි-චන නුවරෙහි (ආදහන කළ තැනින් ගෙනා) අහුරු පිණිස ස්තුපයක් ද පුද උළෙලක් ද කළාහ. මෙසේ ශාරීරික ධාතුන් තැන්පත් කළ ස්තුප අටෙක, නැළිය තැන් පත් කළ නව වැනි ස්තුපය, දස වැනි අංගාර ස්තුපයැ යි සියලු ස්තුප දශයෙක. මෙසේ මේ දස ස්තුප පළමුවෙන් වී ය.

125. පසැස් ඇති බුදුරජුන් ගේ සිරුර ධාතුහු ද්‍රෝණ අටෙකි. එයින් ද්‍රෝණ සතක් ධාතුන් දඹදිවැ පුදත්. පුරුෂ ග්‍රෙෂ්ඨයන් වහන්සේ ගේ එක් ද්‍රෝණයක් ධාතුන් රඹගමැ නාරජුහු පුදති. එක් දළදයෙක් වූ කලි දෙවියන් විසින් පුදනු ලැබේ. එක් දළදයෙක් ගන්ධාර පුරයෙහි පුදනු ලැබේ. යලි තව ද දළදයෙක් කලිහු රජුගේ රටෙහි පුදනු ලැබේ. තව එක් දළදවක් (නාලොවැ) නා රජුහු පුදති. ඒ සතර දළද වහන්සේ ගේ තෙදින් මේ මුළු පොළොව ග්‍රෙෂ්ඨ පුපොත්සවයෙන් සැරසුණේය. මෙසේ පසැසියාණන්ගේ සිරුරුද සෙසු ජනයා විසින් මොනොවට සත්කාර කරනු ලැබේ. දෙවියන් විසින් ද රජුන් විසින් ද මනා ව සත්කෘත විය. දෙවිඳු විසින් ද නයිඳුන් විසින් ද නිරිඳුන් විසින් ද එසේ ම උතුම් මිනිසුන් විසින් ද පුදන ලද ඒ බුදු රජ තෙම ඒකාන්තයෙන් කල්ප සිය ගණනෙකින්දු දුර්ලභ ය. දෙහොත් මුදුනැ තබාගත්තෝ වැ ඔබ නමදි වූ.

සම සාළිස් දන්තධාතුන් ද කේශ ධාතුන් ද ලෝමධාතුන් ද එක එකක් පාසා සක්වළ පිළිවෙළින් දෙවියෝ ගෙන ගියාහ.

තෙවෙනි මහ පිරිනිවන් සූත නිමියේ යි.

මහාසුදස්සනසුත්තං

1. එවං මෙ සුත්තං ඵකං සමයං භගවා කුසිනාරායං විහරති උප වත්තනෙ මල්ලානං සාලවනෙ අත්තරෙන යමකසාලානං පරිනිබ්බානසමයෙ.

අප්ඵ බො ආයස්මා ආනන්දෙ යෙන භගවා සෙනුපසඬකම්, උපසඬකම්ඤා භගවන්තං අභිවාදෙඤා ඵකමන්තං නිසීදි. ඵකමන්තං නිසීනො බො ආයස්මා ආනන්දෙ භගවන්තං ඵන්දවොච, “මා භනෙන භගවා ඉමසම්. කුඩ්ඛනගරකෙ උජ්ඣගලනගරකෙ සාධානගරකෙ පරිනිබ්බායි. සන්ති භනෙන අඤ්ඤාති මහානගරානි, සෙයාථීදං, චම්පා රාජගහං සාවඤ්ඤි සාකෙතං කොසමබ්බි බාරාණසී, ඵස්ඵ භගවා පරිනිබ්බායතු. ඵස්ඵ බහු බන්ති යමහාසාලා බ්‍රාහ්මණමහාසාලා ගහපතිමහාසාලා තථාගතෙ අභිප්පසන්තා, තෙ තථාගතස්ස සරීරපුජං කරිසන්ති” ති.

2. “මා භෙවං ආනන්ද අචච මා භෙවං ආනන්ද අචච කුඩ්ඛනගරකං උජ්ඣගලනගරකං සාධා නගරකන්ති.

කුසාවති රාජධානි

භුතපුබ්බං ආනන්ද රාජා මහාසුදස්සනො නාම අහොසි බන්ති යො මුඛාවසිනො¹ වාතුරනො විජ්ජාවී ජනපද්ඤාචරියප්පනො. රඤ්ඤා ආනන්ද මහාසුදස්සනස්ස අයං කුසිනාරා කුසාවති නාම රාජධානි අහොසි. සා බො ආනන්ද කුසාවති පුරඤ්ඤිමෙන ච පච්ඡිමෙන ච වාදස්සයොජනානි අහොසි ආයාමෙන, උත්තරෙන ච දකඛිණෙන ච සන්තයොජනානි විජාරෙන. කුසාවති ආනන්ද රාජධානි ඉද්ධා වෙච අහොසි විතා ච බහුජනා ච ආකිණ්ණමනුස්සා ච සුභික්ඛා ච.

1. මුද්ධාභිසිනො (කං)
2. ඉද්ධා වෙච අහොසි ජිතා ච (සා)

වගාසුදැයීන සුත්‍රය

1. මා විසින් මෙසේ අසන ලදී:

එක් කලෙක පිරිනිවන් සමයෙහි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ කුසිනාරා නුවර සමීපයෙහි වූ මල්ල රජුන් ගේ උපවර්තන නම් සල් වෙනෙහි යමා සල්රැක් අතර වැඩ වසන සේක.

එ කල්හි අනද තෙරණුවෝ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ කරා එළැඹුණහ. එළඹූ ඔබ සාදර වැ වැද එක් පසෙක උන්හ. එක් පසෙක හුන්ගාවූ ම අනද තෙරණුවෝ, “වහන්ස, භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ගල් සෙල් ඇයෙන් විසම වූ ශාඛා නගරයක් වූ මේ කුඩා නුවර දී නො පිරිනිවෙන සේක් වා. වහන්ස, වම්පා රාජගහ ශ්‍රාවස්තී සාකේක කොශාමිඛි වාරාණසී යන අන් මහ නුවරවල් ඇත. මේ නුවරෙක භාග්‍යවතුන් වහන්සේ පිරිනිවෙන සේක් වා. මේ නුවරවල තථාගතයන් වහන්සේ කෙරෙහි වෙසෙසින් පැහැදුණු බොහෝ කැන් මහසල්හු, බමුණු මහසල්හු ගැහැවි මහසල්හු ඇත. ඔහු තථාගතයන් වහන්සේ ගේ සිරුරට පූජා කරන්නාහ” යි භාග්‍යවතුන් වහන්සේට සැල කළාහ.

2. “අනදයෙනි, කුඩා නුවරෙකැ යි ගල් සෙල් ඇසින් විසම නුවරෙකැ යි අතු නුවරෙකැ යි මෙසේ නොකිය වූ” (යැයි වදවා මතු දැක්වෙන ඉකුත් වත් වදළ සේක:)

කුශාවතී රාජධානිය

“පෙර වූවක් කියමි. අනදයෙනි, (පෙර) හිසැ අබ්බෙස් ලද, සයුර හිමි කොට සතර මහදිවයිනට අදිපති වූ, පසම්බුරන් දිනු, දනවුහි තහවුරු බවට පැමිණි, සත්රුවනින් සමන්වාගත වූ මහසුදසුන් නම් කැන් රජෙක් විය. අනදයෙනි, මේ කුසිනාරාව මහසුදසුන් රජු ගේ කුශාවතී නම් රජදහන විය. අනදයෙනි, ඒ කුශාවතී රජදහන පෙර දෙසින් ද පැසිම් දෙසින් ද දිගින් දෙලොස් යොදුන් විය, උතුරු දෙසින් ද දකුණු දෙසින් ද පුලුලින් සත් යොදුන් විය. අනදයෙනි, කුශාවතී රජදහන සමාද්ධි ද හැම සැපතින් පිරුණේ ද, බොහෝ ජනයන් ඇත්තේ, මිනිසුන් ගෙන් ගැවැසුණේ ද, සුභික්ෂ ද විය.

සෙය්‍යාපාපි ආනන්ද දෙව්‍යානං ආලකමන්දු නාම රාජධානී ඉද්ධා වෙව චීතා ව බහුජනා ව ආකිණ්ණියකො ව සුභික්කා ව, එවමෙව ඛො ආනන්ද කුසාවතී රාජධානී ඉද්ධා වෙව අහොසි චීතා ව බහුජනා ව ආකිණ්ණමනුසසා ව සුභික්කා ව. කුසාවතී ආනන්ද රාජධානී දසභි සද්දෙභි අච්චිත්තා අහොසි දිවා වෙව රත්තං ව. සෙය්‍යාපීදා, හත්ථිසද්දෙන අසසද්දෙන රථසද්දෙන හෙරි-සද්දෙන මුද්දිඛසද්දෙන චිණ්ණසද්දෙන ගිතසද්දෙන සමමසද්දෙන තාල-සද්දෙන (සඞ්ඛසද්දෙන) අසනාථ පිචථ බාදපානී දසමෙන සද්දෙන.

3. කුසාවතී ආනන්ද රාජධානී සත්තභි පාකාරෙභි පරික්ඛිත්තා අහොසි. එකො ප කාරො සොචණ්ණමයො, එකො රුපියමයො, එකො වෙච්චරියමයො, එකො එළිකමයො, එකො ලොභිතඛකමයො, එකො මසාරගඥමයො, එකො සබ්බරත්තමයො. කුසාවතියා ආනන්ද රාජධානියා චතුත්තා ව ණ්ණානං ද්වාරානී අහෙසු. එකං ද්වාරං සොචණ්ණමයං, එකං රුපියමයං, එකං වෙච්චරියමයං, එකං එළිකමයං. එකෙකසම් ද්වාරෙ සත්ත සත්ත එසිකා නිබ්බානා අහෙසු. තිපොරිසඛගා තිපොරිසනිබ්බානා වාදසපොරිසා උබ්බෙධෙන. එකා එසිකා සොචණ්ණමයා, එකා රුපියමයා, එකා වෙච්චරියමයා, එකා එළිකමයා, එකා ලොභිතඛකමයා, එකා මසාරගඥමයා, එකා සබ්බරත්තමයා.

කුසාවතී ආනන්ද රාජධානී සත්තභි තාලපනතීභි පරික්ඛිත්තා අහොසි. එකා තාලපනතී සොචණ්ණමයා, එකා රුපියමයා, එකා වෙච්චරියමයා එකා එළිකමයා, එකා ලොභිතඛකමයා, එකා මසාරගඥමයා, එකා සබ්බරත්තමයා. සොචණ්ණමයසස තාලසස සොචණ්ණමයො ඛන්ධො අහොසි, රුපියමයානී පත්තානී ව එලානී ව රුපියමයසස තාලසස රුපියමයො ඛන්ධො අහොසි සොචණ්ණමයානී පත්තානී ව එලානී ව. වෙච්චරියමයසස තාලසස වෙච්චරියමයො ඛන්ධො අහොසි එළිකමයානී පත්තානී ව එලානී ව. එළිකමයසස තාලසස එළිකමයො ඛන්ධො අහොසි. වෙච්චරියමයානී පත්තානී ව එලානී ව. ලොභිතඛකමයසස තාලසස ලොභිතඛකමයො ඛන්ධො අහොසි මසාරගඥමයානී පත්තානී ව එලානී ව. මසාරගඥමයසස තාලසස මසාරගඥමයො ඛන්ධො අහොසි ලොභිතඛකමයානී පත්තානී ව එලානී ව සබ්බරත්තමයසස තාලසස සබ්බරත්තමයො ඛන්ධො අහොසි සබ්බරත්තමයානී පත්තානී ව එලානී ව. තාසං ඛො පනානන්ද තාලපනතීනං වාතෙරිතානං සද්දො අහොසි චගගු ච රජනියො ච කමනියො ච¹ මුනියො ව. සෙය්‍යාපාපි ආනන්ද පඤ්ඤාඛිතිකසස කුරියසස සුවිනිතසස සුප්පටිතාලිතසස කුසලෙභි සමන්තාහතසස සද්දො හොනී චගගු ච රජනියො ච කමනියො ච මුනියො ව. එවමෙව ඛො ආනන්ද තාසං තාලපනතීනං වාතෙරිතානං සද්දො අහොසි චගගු ච රජනියො ච කමනියො ච මුනියො ව. යෙ ඛො පනානන්ද තෙන සමයෙන කුසාවතියා රාජධානියා ධුත්තා අහෙසු. සොණ්ඩා පිපාසා, නෙ තාසං තාලපනතීනං වාතෙරිතානං සද්දෙන පරිවාරෙසු.

1. ලොභිතඛකමයො (කං)
2. ඛන්ධියො (මජ්ඣං)

අනදයෙනි, දෙවියන්ගේ ආලකමඤා නම් රාජධානිය යම්සේ සමාද්ධක් හැම සැපතින් පිරුණේත් බොහෝ ජනයන් ඇත්තේත් යකුන් ගෙන් ගැවැසුණේත් සුභික්ෂන් වේ ද, එසේ ම අනදයෙනි, කුශාවතී රාජධානිය සමාද්ධ ද, සියලු සැපතින් පිරුණේ ද, බොහෝ ජනයන් ඇත්තේ ද, මිනිසුන් ගෙන් ගැවැසුණේ ද, සුභික්ෂ ද විය. අනදයෙනි, කුශාවතී රාජධානිය රැ ද දහවල් ද ඇත්හඩින් ද අස් ජඩින් ද රියහඩින් ද බෙර හඩින් ද මිහිඟුබෙර හඩින් ද වෙණ හඩින් ද ගී හඩින් ද (යහළුව යහළු වැ යි කැඳවන) පිය බස් හඩින් ද කස්තලු ආදියේ හඩින් ද 'වළඳවු, කවු, බොවු' යන දස වැනි හඩින් ද යි දස හඩින් නොසිස් විය.

3. අනදයෙනි, කුශාවතී රාජධානිය සත් පවුරෙකින් පිරිකෙවුණේ විය. ඔවුන් අතුරෙන් එක් පවුරෙක් රන්මුවා විය. එකෙක් රිදීමුවා විය, එකෙක් වෙරළමිණිමුවා විය, එකෙක් පළිඟුමුවා විය, එකෙක් රන්මිණිමුවා විය, එකෙක් මැසිරිගල්මුවා විය, එකෙක් සියල්ලවන්මුවා විය. අනදයෙනි, කුශාවතී රාජධානියෙහි සතර වර්ණයන් සම්බන්ධ දෙරුවල් වුහ. එක් දෙරෙක් රන්මුවා විය, එකෙක් රිදීමුවා විය, එකෙක් වෙරළමිණිමුවා විය, එකෙක් පළිඟුමුවා විය. එක් එක් දෙරෙහි පුරුෂ ප්‍රමාණ තුනක් (පසොළොස් රියනක්) වට වූ, පුරුෂ ප්‍රමාණ තුනක් (පසළොස් රියනක්) යට සිටුවන ලද, උසින් දෙළොස් පුරුෂ ප්‍රමාණ (සැට රියන්) වූ සතෙක් සතෙක් ඉන්ද්‍රබීලයෝ බිම කැන සිටුවන ලද්දහු වූහ.

අනදයෙනි, කුශාවතී රාජධානිය තල්ලුක් සත් පෙලෙකින් පරික්ෂිත විය. එක් තල්ලුක් පෙලෙක් රන්මුවා විය, එකෙක් රිදීමුවා විය, එකෙක් වෙරළමිණිමුවා විය, එකෙක් පළිඟුමුවා විය. එකෙක් රන්මිණිමුවා විය, එකෙක් මැසිරිගල්මුවා විය, එකෙක් සවිරුවන්මුවා විය. රන්මුවා තල්ලුක කඳ රන් මුවා විය, කොළ ද පල ද රිදීමුවා වූහ, රිදීමුවා තල්ලුක කඳ රිදීමුවා විය, කොළ ද පල ද රන්මුවා වූහ. වෙරළමිණිමුවා තල්ලුක කඳ වෙරළමිණිමුවා විය, කොළ ද පල ද පළිඟුමුවා වූහ. පළිඟු මුවා තල්ලුක කඳ පළිඟුමුවා විය. කොළ ද පල ද වෙරළමිණිමුවා වූහ. රන්මිණිමුවා තල්ලුක කඳ රන්මිණිමුවා විය, කොළ ද පල ද මැසිරිගල්මුවා වූහ. මැසිරිගල්මුවා තල්ලුක කඳ මැසිරිගල්මුවා විය, කොළ ද පල ද මැසිරිගල්මුවා වූහ. සවිරුවන්මුවා තල්ලුක කඳ සවිරුවන් මුවා විය. කොළ ද පල ද සවිරුවන්මුවා වූහ. අනදයෙනි, සුළභින් සැලුණු ඒ තාලවෘක්ෂ පංක්තින් ගේ මිහිරි වූ ද සිත් අලවන්නාවූ ද කමතිය වූ ද සිත මත් කරන්නා වූ ද හඬෙක් විය. අනදයෙනි, (ඇදීම් ලිහිල් කිරීම ඇ විසින්) සුමුස්නා ලද මැලුම් පමණ ගන්වනු පිණිස මොනොවට පුන පුතා තළන ලද ඉතා සමත් වයුවන් විසින් වයන ලද පංචාඛිතික කුයෑයාගේ යම්සේ මිහිරි වූ ද සිත් අලවන්නා වූ ද කමතිය වූ ද සිත මත් කරන්නා වූ ද හඬෙක් වේ ද, එසේ ම සුළභින් සැලුණු ඒ තාලවෘක්ෂ පංක්තින්ගේ ද මිහිරි වූ සිත් අදනා කමතිය වූ සිත් මත් කරන හඬෙක් විය. අනදයෙනි එ සමයෙහි කුශාවතී රාජධානියෙහි සුරා සොඬ වූ, පුන පුනා සුරා බොහු රිසි යම් දුර්භ කෙනෙක් වූහු ද, ඔහු සුළභින් සැලුණු ඒ තල්ලුක් පෙලවල හඩින් අත් පා සොලොවා නටමින් ක්‍රීඩා කළහ.

වකකරතනං

4. රාජා ආනන්ද මහාසුදස්සනො සඤ්ඤා රතනෙහි සමනතාගතො අගොසි චතුරි ච ඉද්ධිහි. කතමෙහි සඤ්ඤා? ඉධානන්ද රඤ්ඤා මහාසුදස්සනස්ස තද්දුපොසමෙ පණ්ණරසෙ සිසං නහානස්ස උපොසථිකස්ස උපරිපාසාදවරගතස්ස දිබ්බං වකකරතනං පාතුරගොසි සහස්සාරං සත්‍යමිකං සනාභිකං සබ්බාකාරපරිපුරං, දිසා රඤ්ඤා මහාසුදස්සනස්ස එතදභොසි: ‘සුතංඛො පනොතං: යස්ස රඤ්ඤා බහ්නියස්ස මුද්ධාභිසිතස්ස තද්දුපොසමෙ පණ්ණරසෙ සිසං නහානස්ස උපොසථිකස්ස උපරිපාසාදවරගතස්ස දිබ්බං වකකරතනං පාතු හවති සහස්සාරං සත්‍යමිකං සනාභිකං සබ්බාකාරපරිපුරං, සො භොති රාජා වකකවතීති. අස්සං නු ඛො අභං රාජා වකකවතී’ති.

5. අථ ඛො ආනන්ද රාජා මහාසුදස්සනො උට්ඨායාසනා, එකං සං උත්තරාසඛං කරික්ඛා, වාමෙන හත්ථෙන සුවණ්ණ භික්ඛාරං ගහේතවා දකඛිණෙන හත්ථෙන වකකරතනං අබ්භුකතිරි: පච්ඤාතු හවං වකකරතනං, අභිච්ඡිනාතු හවං වකකරතනනි. අථ ඛො තං ආනන්ද වකකරතනං පුරුජිමං දිසං පච්ඤති? අනුදෙව රාජා මහාසුදස්සනො සඬිං චතුරඛිනියා සෙනාය. යස්මිං ඛො පනානන්ද පදෙසෙ වකකරතනං පතිට්ඨාසි තස් රාජා මහාසුදස්සනො වාසං උපගඤ්ඤි සද්ධිං චතුරඛිනියා සෙනාය. යෙ ඛො පනානන්ද පුරුජිමාය දිසාය පට්ඨිරාජානො තෙ රාජානං මහාසුදස්සනං උපසඬාමික්ඛා එවිමාහංසු: එහි ඛො මහාරාජ, ස්වාගතං, තෙ මහාරාජ, සකතෙන මහාරාජ, අනුසාස මහාරාජානි. රාජා මහාසුදස්සනො එවිමාහ පාණො න හතතඛෙඛා අදිනනං නාදතඛං කාමෙසු මිච්ඡා න වරිතඛං. මුසා න හාසිතඛං. මජ්ඣං න පාතඛං. යථා භුත්තඤ්ඤ භුඤ්ඤප්ථානි. යෙ ඛො පනානන්ද පුරුජිමාය දිසාය පට්ඨිරාජානො තෙ රඤ්ඤා මහාසුදස්සනස්ස අනුයන්තා අභෙසුං. අථ ඛො තං ආනන්ද වකකරතනං පුරුජිමං සමුද්දං අපේකාගාහේතවා පච්චුත්තරික්ඛා දකඛිණං දිසං පච්ඤති, දකඛිණං සමුද්දං අපේකාගාහේතවා පච්චුත්තරික්ඛා පච්ඡමං දිසං පච්ඤති, පච්ඡමං සමුද්දං අපේකාගාහේතවා පච්චුත්තරික්ඛා උත්තරං දිසං පච්ඤති අනුදෙව රාජා මහාසුදස්සනො සද්ධිං චතුරඛිනියා සෙනාය යස්මිං ඛො පනානන්ද පදෙසෙ වකකරතනං පතිට්ඨාසි, තස් රාජා මහාසුදස්සනො වාසං උපගඤ්ඤි සද්ධිං චතුරඛිනියා සෙනාය. යෙ ඛො පනානන්ද උත්තරාය දිසාය පට්ඨිරාජානො, තෙ රාජානං මහාසුදස්සනං උපසඬාමික්ඛා එවිමාහංසු: එහි ඛො මහාරාජ, ස්වාගතං තෙ මහාරාජ, සකං තෙ මහාරාජ, අනුසාස මහාරාජානි. රාජා මහාසුදස්සනො එවිමාහ: පාණො න හතතඛෙඛා, අදිනනං නාදතඛං, කාමෙසු මිච්ඡා න වරිතඛං, මුසා න හාසිතඛං, මජ්ඣං න පාතඛං, යථා භුත්තඤ්ඤ භුඤ්ඤප්ථානි යෙ ඛො පනානන්ද උත්තරාය දිසාය පට්ඨිරාජානො තෙ රඤ්ඤා මහාසුදස්සනස්ස අනුයන්තා අභෙසුං.

- 1. පච්ඤති (සායා කං)
- 2. අනුදෙව (සායා)
- 3. සාගතං (PTS)
- 4. අපේකාගාහේතවා (PTS)
- 5. ආකයන්ත (මජ්ඣං)

සක්රුවන

4. අනඳයෙනි, මහසුදසුන් රජ සක් රුවනින් ද සතර ඉදුහයෙන් ද යුක්ත විය. කවර සක් රුවනෙකින් ද? යත්: අනඳයෙනි, ඒ පසොළොස් වක් පොහෝ ද (සුවදදියෙන්) හිස් සෝදනා සමාදන් වූ පෙහෙවස් ඇති ව මහභූ පහයැ මතු මහල්තලයට පැමිණි මහසුදසුන් රජුට දහසක් අර ඇති නිම්වලලු සහිත, නැබ මඩුලු සහිත, මෙසේ සියලු අයුරින් පිරිපුන් දෙව සක් රුවන පහළ විය. එය දැක්මෙන් මහසුදසුන් රජහට මේ සිත විය, “පුණු පසළොස්වක් පොහො දිනැ ඉස් සෝ ද නා පෙහෙවස් සමාදන් කොට ගෙන පහයැ මතු මහල් තලයට පැමිණැ උන් මුදුනැ අබිසෙස් ලත් යම් කැත් රජක්හට දහසක් අර ඇති නිම්වලලු සහිත නැබ මඩුලු සහිත මෙසේ සියලු අයුරින් පිරිපුන් දෙව සක්රුවන පහළ වන්නේ නම් ඔහු සක්විති රජු වෙති යි මෙය මා විසින් අසන ලද්දේ ම ය. මම සක්විති වන්නෙමි දෝ?” යනු යි.

5. අනඳයෙනි, ඉක්බිත්තෙන් මහ සුදසුන් රජ හුනස්නෙන් නැගීසිට උතුරුසහ එක්ස් කොට වමනින් කෙංඩිය ගෙන, ‘හවත් සක්රුවන, පෙරළේ වා, හවත් සක් රුවන, සතර මහ දිවයින දිනා දේ වා’යි කියා දකුණතින් සක් රුවනට දිය ඉස්සේ ය. අනඳයෙනි, එ කල්හි එ සක්රුවන පෙර දිගට පෙරළිණ. මහ සුදසුන් රජ සිවුරහ සෙන් හා එය අනුව ම නික්මුණේ ය. අනඳයෙනි, යම් පෙදෙසෙක සක්රුවන පිහිටියේ ද (රැදි සිටියේ ද) මහසුදසුන් රජ සිවුරහ සෙන් හා එහි නවා තැනට එළැඹියේ ය. අනඳයෙනි, පෙර දිගැ යම් පිළිමල් රජ කෙනෙක් වූහු ද, ඔහු මහසුදසුන් රජු කරා එළැඹ “මහරජාණනි, වඩින්නැ! මහරජාණනි, ඔබ වැඩි සේ යහපත! මෙය ඔබගේ ය. අපට අනුශාසන කළ මැනැවැ” යි කී හ. මහසුදසුන් රජ තෙමේ ඔවුනට “පණ්ඩා නො කළ යුතු, අයිනාදන් නො කළ යුතු, කාමයන්හි වැරදැ නො හැසිරී යැ යුතු මුසවා නො බිණී යැ යුතු මත් පැන් නො පියැ යුතු. තොප වැලැඳු පරිදි ම මත්තෙහි ද රට වැලැ දියැ යුතු යැ” යි මෙසේ කී ය. අනඳයෙනි, පෙර දිගැ යම් පිළිමල් රජ කෙනෙක් වූහු ද, ඔහු මහ සුදසුන් රජු අනුව යන්නෝ වූහ. අනඳයෙනි, ඉක්බිති සක්රුවන පෙරදිග මුහුදට බැස යළි ගොඩ නැග දකුණු දිගට පෙරළිණ. . . . දකුණු දිග මුහුදට බැස පෙරළා ගොඩ නැග පැසිම් දිගට පෙරළිණ. . . . පැසිම් මුහුදට බැස ගොඩ නැග උතුරු දිගට පෙරළිණ. මහසුදසුන් රජ ද සිවුරහ සෙන් හා එය අනුව ම ගියේ ය. අනඳයෙනි, යම් පෙදෙසෙක සක්රුවන පිහිටියේ ද (රැදි සිටියේ ද) මහසුදසුන් රජ සිවුරහ සෙන් හා එහි නවාතැනට එළැඹියේ ය. අනඳයෙනි, උතුරු දිගැ යම් පිළිමල් රජ කෙනෙක් වූහු ද, ඔහු මහසුදසුන් රජු කරා එළැඹ “මහ රජාණනි, වඩින්නැ. මහරජාණනි, ඔබ වැඩි සේ යහපත. මෙය ඔබ සතු ය. අපට අනුශාසනා කළ මැනැවැ” යි කීහ. මහසුදසුන් රජ තෙමේ ඔවුනට “පණ්ඩා නො කළ යුතු, අයිනාදන් නො කළ යුතු, කාමයන්හි වැරදැ නො හැසිරී යැ යුතු, මුසවා නො බිණියැ යුතු, මත් පැන් නො පියැ යුතු. තොප වැලැඳු පරිදි ම මත්තෙහි ද රට වැලැ දියැ යුතු යැ” යි මෙසේ කී ය. අනඳයෙනි, උතුරු දිගැ යම් පිළිමල් රජ කෙනෙක් වූහු ද, ඔහු මහසුදසුන් රජු අනුව යන්නෝ වූහ.

6. අථ ඛො තං ආනන්ද චකකරන්තං සමුද්දපරියන්තං පඨවීං අභි වීජිනිකා කුසාවනීං රාජධානීං පච්චාගන්තවා රඤ්ඤා මහාසුදස්සනස්ස අනෙකපුරුදාචරෙ අස්කරණපපමුඛෙ අකඛාහනං මඤ්ඤා අටඨාසී. රඤ්ඤා මහාසුදස්සනස්ස අනෙකපුරං උපයොභයමානා. රඤ්ඤා ආනන්ද මහාසුදස්සනස්ස ඵචිරුපං චකකරන්තං පාතුරහොසී.

හතීරන්තං

7. පුන ච පරං ආනන්ද රඤ්ඤා මහාසුදස්සනස්ස හතීරන්තං පාතුරහොසී, සඛබ්බෙසෙනො සන්තප්පනිට්ඨො ඉද්ධිමා වෙහාසඛගමො උපොසථො නාම නාගරාජා. තං දිස්වා රඤ්ඤා මහාසුදස්සනස්ස වින්තං පසීදී: හද්දකං චිත හො හතීයානං සවෙ දමථං උපෙය්‍යාති අථ ඛො තං ආනන්ද හතීරන්තං සෙය්‍යථාපි නාම හද්දෙ අස්ථාජානීයො දීඝරන්තං සුපරිදනෙතා, ඵචමෙව දමථං උපගඤ්ඡ්. භුතපුඛං ආනන්ද රාජා මහාසුදස්සනො තමෙව හතීරන්තං වීමසමානො පුඛබ්බන්තසමයං අභිරුහිකවා සමුද්දපරියන්තං පඨවීං අනුයාසිකවා කුසාවනීං රාජධානීං පච්චාගන්තවා පනරාසමකාසී. රඤ්ඤා ආනන්ද මහාසුදස්සනස්ස ඵචිරුපං හතීරන්තං පාතුරහොසී.

අසසරන්තං

8. පුන ච පරං ආනන්ද රඤ්ඤා මහාසුදස්සනස්ස අසසරන්තං පාතුරහොසී, සඛබ්බෙසෙනො කාලසීසො මුඤ්ඤකෙසො ඉද්ධිමා වෙහාසඛගමො විලාභකො නාම අසසරාජා. තං දිස්වා රඤ්ඤා මහාසුදස්සනස්ස වින්තං පසීදී: හද්දකං චිත හො අසසයානං සවෙ දමථං උපෙය්‍යාති. අථ ඛො තං ආනන්ද අසසරන්තං සෙය්‍යථාපි නාම හද්දෙ අසසාජානීයො දීඝරන්තං සුපරිදනෙතා ඵචමෙව දමථං උපගඤ්ඡ්. භුතපුඛං ආනන්ද රාජා මහාසුදස්සනො තමෙව අසසරන්තං වීමසමානො පුඛබ්බන්තසමයං අභිරුහිකවා සමුද්දපරියන්තං පඨවීං අනුයාසිකවා කුසාවනීං රාජධානීං පච්චාගන්තවා පනරාසමකාසී. රඤ්ඤා ආනන්ද මහාසුදස්සනස්ස ඵචිරුපං අසසරන්තං පාතුරහොසී.

මණිරන්තං

9. පුන ච පරං ආනන්ද රඤ්ඤා මහාසුදස්සනස්ස මණිරන්තං පාතුරහොසී. සො අහොසී මණි වෙච්චරියො සුභො ජාතිමා අට්ඨංසො සුපරිකමමකතො අවෙජා විප්පසනෙනා සඛබ්බාකාරසමපනෙනා. තස්ස ඛො පනානන්ද මණිරන්තස්ස ආහා සමන්තා යොජනං චුටා අහොසී. භුතපුඛං ආනන්ද රාජා මහාසුදස්සනො තමෙව මණිරන්තං වීමසමානො චතුරඛගිනීං සෙත්. සන්තයභිකවා මණිං ධජ්ඣං ආරොපෙකවා රත්තන්ධකාරනිමියායං පාඨාසී. යෙ ඛො පනානන්ද සමන්තා ගාමා අහෙසුං, තෙ තෙනොභාසෙන කමමනෙත පයොජෙසුං දිවානී මඤ්ඤාමානා. රඤ්ඤා ආනන්ද මහාසුදස්සනස්ස ඵචිරුපං මණිරන්තං පාතුරහොසී.

6. අනදයෙනි, ඉක්බිති ඒ සක්ඛ්‍යවන මුහුද හිමි කොට පොළොව දිනා, කුශාවතී රාජධානියට පෙරළා අවුත් මහසුදසුන් රජුගේ ඇතොවුර දෙරැ විනිසමඬල ඉදිරියෙහි ඇතොවුර හොබවනුයේ අකුරැ ගැසු කලෙක සෙයින් සිටියේ ය. අනදයෙනි, මහසුදසුන් රජුට මෙ බඳු සක්ඛ්‍යවනෙක් පහළ විය.

ඇත්ඛ්‍යවන

7. තවද අනෙකක් කියමි. අනදයෙනි, මහසුදසුන් රජුට සිරුර මුළුල්ල සුදු වූ, කය සත් තැනෙකින් පොළොව පහස්නා, ඉදුමත්, අහසින් යන, උපෝසථ කුලයට අයත් ඇත් රජෙක් වූ ඇත්ඛ්‍යවනෙක් පහළ විය. එය දැක්මෙන්, 'ඉදින් හීලෑ බවට පැමිණියේ වී නම් ඒකාන්තයෙන් යහපත් වූ ඇත් යානයෙකැ'යි මහසුදසුන් රජුගේ සිත පැහැදිණ. අනදයෙනි, ඉක්බිත්තෙන් ඒ ඇත්ඛ්‍යවන බොහෝ කලක් මොනොවට භික්ෂුණු සොදුරු අජාති ඇතෙක් යම් සේ ද එසේ ම භික්ෂුණු බවට පැමිණියේය. අනදයෙනි, පෙර වූ දෑයක් කියමි. මහසුදසුන් රජ එ ම ඇත් ඛ්‍යවන විමසනුයේ පෙරවරු වෙලෙහි උහු අරා ගොස් මුහුද හිමි කොට ඇති මුළු පොළොව වටා හැවිද කුශාවතී රාජධානියට පෙරළා අවුත් උදේ බොජුන් වැළැඳීම කෙළේ ය. අනදයෙනි, මහසුදසුන් රජහට මෙබඳු ඇත්ඛ්‍යවනෙක් පහළ විය.

අස්ඛ්‍යවන

8. තව ද අනෙකක් කියමි. අනදයෙනි, මහසුදසුන් රජුට අස් රුවනෙක් පහළ විය. ඒ කය මුළුල්ල සුදු වූ, කළු හිසක් ඇති, මුදු නාණ බඳු කෙහෙ ඇති, ඉදුමත්, අහසින් යන, වලාහක නම් අස් රජ ය. උහු දැක්මෙන් 'ඉදින් භික්ෂුණු බවට පැමිණියේ වී නම්, සොදුරු අස් යානයෙකැ' යි මහසුදසුන් රජුගේ සිත පැහැදුණේ ය. අනදයෙනි, එ කල්හි ඒ අස් රුවන බොහෝ කලක් මනා ව දැමුණු සොදුරු අජාති අසක්ඛු මෙන් ම දැමුණු බවට පැමිණියේ ය. ඒ පෙර වූ දෑයක් කියමි. අනදයෙනි, මහසුදසුන් රජ එ ම අස්ඛ්‍යවන විමසනුයේ පෙරවරු සෙමෙහි උහු අරා මුහුද හිමි කොටැති පොළොව වටා ගොස් කුශාවතී රාජධානියට පෙරළා අවුත් උදේ බොජුන් වැළැඳී ය. අනදයෙනි, මහ සුදසුන් රජුට මෙබඳු අස්-රුවනෙක් පහළ විය.

මිණිඛ්‍යවන

9. තව ද අනෙකක් කියමි. අනදයෙනි, මහසුදසුන් රජුට මිණි රුවනෙක් පහළ විය. එය සොදුරු වූ පිරිසිදු ආකරයෙහි උපන, අටැස්, මොනොවට පිරියම් කරන ලද, පැහැදිලි වූ, වෙසෙසින් පහන් වූ, සියලු අයුරින් සම්පූර්ණ වූ වෙරළමිණෙක. අනදයෙනි, ඒ මිණිඛ්‍යවනේ එළිය භාත්පස යොත්තක් තැන් පැතිරැ පැවැත්තේ විය. අනදයෙනි, ඒ පෙර දෑයක් කියමි. මහසුදසුන් රජ එ ම මිණිඛ්‍යවන විමසනුයේ, සිවුරහ සෙන් සන්තාහ සන්තද්ධ කොට, මිණි රුවන දද මුදුනට නංවා, රැ ගනුරෙහි නික්මුණේ ය. අනදයෙනි, භාත්පසැ යම් ගම් කෙනෙක් වූහු ද, ඔහු 'දහවලා' යි හහනාහු, ඒ එළියෙන් වැඩ ඇරැඹූහු. අනදයෙනි, මහසුදසුන් රජුට මෙ බඳු වූ මිණිඛ්‍යවනෙක් පහළ විය.

ඉඤ්චනනං

10. පුන ච පරං ආනන්ද රඤ්ඤා මහාසුදස්සනසස ඉඤ්චනනං පාතුරහොසි, අභිරුපා දසකනියා පාසාදිකා පරමාය වණණපොකකරතාය සමනනාගතා, නානිදීසා නානිරසසා නානිකීසා නානිචුලා නානිකාප්පි නාවෙචාදතා අනිකකනතා මානුසං වණණං¹ අප්පනතා දිඛං වණණං. තසස ඛො පනානන්ද ඉඤ්චනනසස ඵවරුපො කායසමඵසෙසා හොති, සෙය්‍යාථාපි නාම තුලපිචුතො ච කප්පාසපිචුතො චා. තසස ඛො පනානන්ද ඉඤ්චනනසස සීතෙ උණහාහි ගතතානි හොනති, උණහ සීතානි. තසස ඛො පනානන්ද ඉඤ්චනනසස කායතො වන්දනගන්ධො වායති. මුඛතො උප්පලගන්ධො. තං ඛො පනානන්ද ඉඤ්චනනං රඤ්ඤා මහාසුදස්සනසස පුඛ්ඛුට්ඨාසීති අහොසි පච්ඡානිපාතිනී කිංකාරපට්ඨාවිනී මනාපචාරීනී පියවාදිනී. තං ඛො පනානන්ද ඉඤ්චනනං රාජානං මහාසුදස්සනං මනසාපි නො දනිවාදී². කුතො පන කායෙන රඤ්ඤා ආනන්ද මහාසුදස්සනසස ඵවරුපං ඉඤ්චනනං පාතුරහොසි.

ගහපතිරනනං

11. පුන ච පරං ආනන්ද රඤ්ඤා මහාසුදස්සනසස ගහපතිරනනං පාතුරහොසි. තසස කමච වීපාකජං දිඛචකඬු පාතුරහොසි, යෙන නිධිපසසති සසසාමිකමපි අසසාමිකමපි. සො රාජානං මහාසුදස්සනං උප්පඛිකමිතො ඵවමාහ: අප්පොසුසුකෙකා කං දෙව හොහි, අහං තෙ ධනෙන ධනකරණියං කරිසසාමිති. භුතපුඛං ආනන්ද රාජා මහාසුදස්සනො තමෙව ගහපතිරනනං විමංසමානො නාවං අභිරුහිතො මජ්ඣෙ ගඛාය නදියා සොතං ඔගාහිතො ගහපතිරනනං ඵතදෙවොච: අඤ්චා මෙ ගහපති. හිරඤ්ඤාසුච්චෙණණනාති' තෙන හි මහාරාජ ඵකං තීරං නාව උපෙතුති ඉධෙව මෙ ගහපති අඤ්චා හිරඤ්ඤාසුච්චෙණණනාති. අථ ඛො තං ආනන්ද ගහපතිරනනං උහොහි හඤ්චෙහි උදකං ඔමෙසීතො පුරං හිරඤ්ඤා වණණසස කුමහි. උදධිරිතො රාජානං මහාසුදස්සනං ඵතදෙවොච: අලමෙතතාවතා මහාරාජ, කතමෙතතාවතා මහාරාජ, පුජිතමෙතතාවතා මහාරාජාති. රාජා මහාසුදස්සනො ඵවමාහ: අලමෙතතාවතා ගහපති, කතමෙතතාවතා ගහපති පුජිතමෙතතාවතා ගහපතිනී. රඤ්ඤා ආනන්ද මහාසුදස්සනසස ඵවරුපං ගහපතිරනනං පාතුරහොසි.

1. මානුසිවණණං - සායා, මානුසිවණණං (මජ්ඣං)
 2. අනිවරි - කං

ඉතිරි රුවන

10. තව ද අනෙකක් කියමි. අනදයෙනි, මහසුදස්සන් රජුට වෙසෙසි රූ ඇති, දැකුම්කලු, සිත පහදවන, උතුම් පැහැසපුයෙන් යුත්, ඉතා නො උස්, ඉතා නොමිටි, ඉතා කෙටිටු නොවූ, ඉතා නො තර, ඉතා නො කලු, ඉතා නොසුදු, මිනිස් පැහැසපුව ඉක්මැවූ, දෙව් පැහැසපුවට නො පැමිණි ස්ත්‍රියක් වූ ඉතිරි රුවන පහළ විය. අනදයෙනි, ඉඹුල් පුලුනෙහි හෝ කපු පුලුනෙහි සෙයින් ඒ ඉතිරි රුවනගේ මොළොක් පහස වෙයි. අනදයෙනි, ශීත සමයෙහි ඒ ඉතිරි රුවන ගේ භාත්‍රයෝ උණුසුම් වෙන්, උෂ්ණ සමයෙහි සිසිල් වෙන්. අනදයෙනි, ඒ ස්ත්‍රීරත්නයා ගේ කයින් සඳුන් සුවද හමයි, මුවින් මහනෙල් මල් සුවද හමයි. අනදයෙනි, ඒ ස්ත්‍රීරත්නය මහසුදස්සන් රජුට කලින් ම නැගී සිටිනුයේ ද, වතාවත් නිමවා පසු වැ හිඳුනො ද, කුමක් කරමි දැ' යි විමසා ම කරනුයේ ද, රජුට මන වඩනා දැ ම කරනුයේද, පිය බස් ම තෙප්ලනුයේද වෙයි. අනදයෙනි, ඒ ඉතිරි රුවන සිතිනුදු මහ සුදස්සන් රජු ඉක්මැ නො හැසිරෙන්නෝ විය (සිතිනුදු අනෙකකු නො පැතිය). කයින් එසේ හැසිරීමෙක් කොයින් ලැබේ ද? අනදයෙනි, මහසුදස්සන් රජුට මෙබඳු ඉතිරි රුවනෙක් පහළ විය.

ගැහැවිරුවන

11. තව ද අනෙකක් කියමි. අනදයෙනි, ඒ මහසුදස්සන් රජුට ගැහැව් රුවනෙක් පහළ විය. යමෙකින් හිමියන් ඇත්තාවූ ද හිමියන් නැත්තාවූ ද නිධාන දක්නේ ද එසේ වූ කර්මවිපාකප දිවැසෙක් ඒ ගැහැව් රුවනට පහළ විය. හේ මහසුදස්සන් රජු කරා එළැඹ 'දෙවියනි, ඔබ මන්-දෙන්සාහ වන්න, ඔබට ධනයෙන් කටයුතු දැ මම් ධනයෙන් කැරදෙන්-නෙම්' යි මෙසේ සැළ කෙළේ ය. ඒ පෙර වූවක් කියමි. අනදයෙනි, මහසුදස්සන් රජ එ ම ගැහැව් රුවන විමසනුයේ, නැවක නැහ ගංගා නදිය මැද දිය පහරට බැස, ගැහැවිරුවන බණවා, 'ගැහැවිය, මට අමු රනින් හා ශුද්ධ කළ රනින් ප්‍රයෝජන ඇතැ' යි කී ය. 'මහරජුනි, එසේ වී නම් එක් තෙරකට නැව එළැඹෙව' යි හේ කී ය. 'ගැහැවිය, මෙහි දී ම මට හිරණා ස්වර්ණයෙන් වැඩෙක් ඇතැ' යි රජ කීය. අනදයෙනි, එ කල්හි ඒ ගැහැවිරුවන දෝතින් දිය ස්පර්ශ කොට හිරණා ස්වර්ණයෙන් පිරුණු සැළියක් ඔසොවා ගෙන මහසුදස්සන් රජුට 'මහරජුනි, මෙතෙකින් සැහේ ද? මෙ තෙකින් කටයුත්ත කරන ලද්දේ වේ ද? මහරජුනි, මෙතෙකින් ඔබ වචනය පිදුණේ දැ?' යි කී ය. මහසුදස්සන් රජ 'ගැහැවිය මෙ තෙකින් සැහෙයි, ගැහැවිය මෙතෙකින් කටයුත්ත කරන ලද ය, ගැහැවිය, මෙතෙකින් මා වචන පිදිණැ' යි කී ය. අනදයෙනි, මහසුදස්සන් රජුට මෙබඳු වූ ගැහැවිරුවනෙක් පහළ විය.

පරිනායකරතනං

12. පුන ච පරං ආනන්ද රඤ්ඤු මහාසුදස්සනසස්ස පරිනායකරතනං පාතුරහොසි පණ්ඨිතො වීරහො මෙධාවි පටිබලො රාජානං මහාසුදස්සනං උපයාපෙනඛං උපයාපෙනුං අපයාපෙනඛං අපයාපෙනුං. සො රාජානං මහාසුදස්සනං උපසඛකමිතා ඵවමහ; අප්පොස්සකෙකා ඤං දෙව හොති, අභමනුසාසිසසාමිති, රඤ්ඤු ආනන්ද මහාසුදස්සනසස්ස ඵවරූපං පරිනායකරතනං පාතුරහොසි; රාජා ආනන්ද මහාසුදස්සනො ඉමෙහි සත්තභි රතනෙහි සමන්තාගතො අහොසි.

ඉදධිසමන්තාගමො

13. පුන ච පරං ආනන්ද රාජා මහාසුදස්සනො චතුභි ඉදධිභි සමන්තාගතො අහොසි. කතමාභි චතුභි ඉදධිභි? ඉධ ආනන්ද රාජා මහාසුදස්සනො අභිරූපො අහොසි දස්සනියො පාසාදිකො පරමාය ඵණ්ණපොසඛරතාය සමන්තාගතො අතිටිය අඤ්ඤුභි මනුසෙසභි. රාජා ආනන්ද මහාසුදස්සනො ඉමාය පධමාය ඉදධියා සමන්තාගතො අහොසි.

පුන ච පරං ආනන්ද රාජා මහාසුදස්සනො දීසායුකො අහොසි විරඬිතිකො දතිටිය අඤ්ඤුභි මනුසෙසභි. රාජා ආනන්ද මහාසුදස්සනො ඉමාය දුතියාය ඉදධියා සමන්තාගතො අහොසි.

පුන ච පරං ආනන්ද රාජා මහාසුදස්සනො අප්පාඛාධො අහොසි අප්පාතචකා සමචෙපාකිතියා ගහණ්ණා සමන්තාගතො නාතිසීතාය නාවචුණ්ණාය අතිටිය අඤ්ඤුභි මනුසෙසභි. රාජා ආනන්ද මහාසුදස්සනො ඉමාය තතියාය ඉදධියා සමන්තාගතො අහොසි.

පුන ච පරං ආනන්ද රාජා මහාසුදස්සනො බ්‍රාහ්මණගහපතිකානං පියො අහොසි මනාපො. සෙය්‍යථාපි ආනන්ද පිතා දුක්ඛානං පියො හොති. මනාපො, ඵවමෙව ඛො ආනන්ද රාජා මහාසුදස්සනො බ්‍රාහ්මණගහපතිකානං පියො අහොසි මනාපො රඤ්ඤු පි ආනන්ද මහාසුදස්සනසස්ස බ්‍රාහ්මණගහපතිකා පියා අහෙසුං මනාපා. සෙය්‍යථාපි ආනන්ද පිතු දුක්ඛා පියා හොන් මනාපා ඵවමෙව ඛො ආනන්ද රඤ්ඤු මහාසුදස්සනසස්ස බ්‍රාහ්මණගහපතිකා පියා අහෙසුං මනාපා. සෙය්‍යථාපි ආනන්ද පිතු දුක්ඛ පියා හොන් මනාපා ඵවමෙව ඛො ආනන්ද රඤ්ඤු මහාසුදස්සනසස්ස බ්‍රාහ්මණගහපතිකා පියා අහෙසුං මනාපා. භුතපුඛං ආනන්ද රාජා මහාසුදස්සනො චතුරඛිනියා සෙනාය උය්‍යානභුමිං නිය්‍යාසි. අථ ඛො ආනන්ද බ්‍රාහ්මණගහපතිකා රාජානං මහාසුදස්සනං උපසඛකමිතා ඵවමහංසු 'අතරමානො දෙව යාති යථා තං මයං විරතං පසෙසායාමාති රාජා පි ආනන්ද මහාසුදස්සනො සාරථි ආමතොසි අතරමානො සාරථි රථං පෙසෙහි යථාං බ්‍රාහ්මණගහපතිකෙහි විරතර පසී යය්‍යන්ති. රාජා ආනන්ද මහාසුදස්සනො ඉමාය චතුසීයා¹ ඉදධියා සමන්තාගතො අහොසි.

රාජා ආනන්ද මහාසුදස්සනො ඉමාභි චතුභි ඉදධිභි සමන්තාගතො අහොසි.

1. චතුසාය (සාය)

පිරිනා රුවන

12. තව ද අනදයෙනි, පණ්ඩිත වූ, ව්‍යාකිත වූ, ප්‍රකෘති ප්‍රඥා ආති, මහසුදසුන් රජුහු කරා එළැඹැවියැ යුත්තහු එළඹවනනට ද, බැහැර කළ යුත්තහු බැහැර කරවන්නට සමර්ථ වූ පරිනායක රත්නය ද (පුත්‍ර රත්නය ද) පහළ විය. හෙ තෙම මහ සුදසුන් රජු කරා එළැඹ ‘දෙවයිනි, ඔබ මන්දෙත්සාහ වන්න, මම රට අනුසස්තෙමි’ යි මෙසේ කී ය. අනදයෙනි, මහසුදසුන් රජුට මෙබඳු පරිනායක රත්නයෙක් පහළ විය. අනදයෙනි, මහසුදසුන් රජ මේ සත් රුවනින් සමන්විත විය.

සාද්ධිසමන්වාගමය

13. තව ද, අනදයෙනි, මහසුදසුන් රජ සතර සාද්ධිත්ගෙන් සමන්විත විය. කවර සතර සාද්ධිත්ගෙන් ද? යත්: අනදයෙනි, මෙහි මහ සුදසුන් රජ වෙසෙස් රූ ඇත්තේ, (අතෘප්තිකර දසුන් ඇතියෙන්) දකුණට සුදුසු වූයේ, දුටුවන් පහදවනුයේ, සෙසු මිනිස්නට වඩා අතිසයිත් උතුම් පැහැ සටහනින් සමන්විත වූයේ වී ය. අනදයෙනි, මහසුදසුන් රජ මේ පළමු වන සාද්ධියෙන් සමන්විත වී ය.

තව ද අනදයෙනි, මහසුදසුන් රජ සෙසු මිනිස්නට වඩා දීර්ඝ ආයුෂ ඇත්තේ බොහෝ කල් සිටුවනේ වී ය. අනදයෙනි, මහ සුදසුන් රජ මේ දෙවෙනි සාද්ධියෙන් සමන්විත වී ය.

තව ද අනදයෙනි, මහ සුදසුන් රජ ආබාධ නැත්තේ, රොග නැත්තේ, ඉතා ශීත ද නොවූ, ඉතා උෂ්ණ ද නොවූ, සෙසු මිනිස්නට වැඩි තරම් වූ සම ලෙස අහර පැසවන උදරාග්නියෙන් සමන්විත වී ය. අනදයෙනි, මහසුදසුන් රජ මේ තෙවෙනි සාද්ධියෙන් සමන්විත වී ය.

තව ද අනදයෙනි, මහ සුදසුන් රජ බමුණනට ද ගැහැවියනට ද ප්‍රිය ද මනාප ද වී ය. අනදයෙනි, ළයා පුතුනට යම්සේ ප්‍රියත් මනාපත් වේ ද, එසේ ම මහසුදසුන් රජ බමුණනටත් ගැහැවියනටත් ප්‍රිය ද මනාප ද වී ය. අනදයෙනි, මහසුදසුන් රජුට ද බමුණෝත් ගැහැවියෝත් පිය ද මනාප ද වූහ. අනදයෙනි, යම්සේ පියාට පුත්‍රයෝ ප්‍රියත් මනාපත් වෙත් ද, එසේ ම මහ සුදසුන් රජුට ද බමුණෝත් ගැහැවියෝත් ප්‍රිය ද මනාප ද වූහ.

අනදයෙනි, පෙර දවසැ මහ සුදසුන් රජ සිවුරහ සෙනහින් උපලක්ෂිත වැ උයන් බිම බලා නික්මුණේ ය. අනදයෙනි, එ කල්හි බමුණෝත් ගැහැවියෝත් මහසුදසුන් රජු කරා එළැඹ, දෙවයිනි, යම්සේ අපි බොහෝ වේලාදික් ඔබ දක්කැ හැකි වන නමෝ ද, එසේ නො යුතු වැ වඩින්නැ’ යි මෙසේ කීහ. අනදයෙනි, මහසුදසුන් රජ ද රියැදුරා අමනා, ‘සැරිය, යම් සේ මම බමුණු ගැහැවියන් විසින් බොහෝ වේලා දක්නා ලබනු හැකි වන්නෙමි ද, එසේ සෙමෙන් රිය යවව’ යි මෙසේ කී ය. අනදයෙනි, මහ සුදසුන් රජ මේ සතර වන සාද්ධියෙන් සමන්විත වී ය.

අනදයෙනි, මහසුදසුන් රජ මේ සතර සාද්ධිත් ගෙන් සමන්විත වී ය.

පොකබරණිමාපනං

14. අථ ඛො ආනන්ද රඤ්ඤස්ස මහාසුද්දසසනසස ඵතදභොසි: යනනුනාහං ඉමාසු නාලනනරිකාසු ධනුසනෙ ධනුසනෙ පොකබරණියො මාපෙ-
 යාන්ති. මාපෙසි ඛො ආනන්ද රාජා මහාසුද්දසසනො තාසු නාලනන-
 රිකාසු ධනුසනෙ ධනුසනෙ පොකබරණියො. තා ඛො පනානන්ද-
 පොකබරණියො චතුන්තා චණණානා. ඉට්ඨකාහි චිතා අභෙසුං, ඵකා
 ඉට්ඨකා සොචණණමයා, ඵකා රුපියමයා, ඵකා වෙඵරියමයා, ඵකා
 ඵලිකමයා' තාසු ඛො පනානන්ද පොකබරණිසු චන්තාරි චන්තාරි ච
 සොපාණානි අභෙසු චතුන්තා චණණානා. ඵකං සොපාණං සොචණණ-
 මයං ඵකං රුපියමයං ඵකං වෙඵරියමයං ඵකං ඵලිකමයං. සොචණණ-
 මයසස සොපාණසස සොචණණමයා ඵමහා අභෙසුං රුපියමයා සුචි-
 යො ව උණහිසඤ්ඤා රුපියමයසස සොපාණසස රුපියමයා ඵමහා
 අභෙසු, සොචණණමයා සුචියො ව උණහිසඤ්ඤා වෙඵරියමයසස
 සොපාණසස වෙඵරියමයා ඵමහා අභෙසුං, ඵලිකමයා සුචියො
 ව උණහිසඤ්ඤා. ඵලිකමයසස සොපාණසස ඵලිකමයා ඵමහා අභෙසුං,
 වෙඵරියමයා සුචියො ව උණහිසඤ්ඤා. තා ඛො උනානන්ද පොකබරණි යො
 ද්විහි වෙදිකාහි පරිකබ්භනා අභෙසුං, ඵකා වෙදිකා සොචණණමයා ඵකා
 රුපියමයා. සොචණණමයාය වෙදිකාය සොචණණමයා ඵමහා අභෙසුං
 රුපියමයා සුචියො ව උණහිසඤ්ඤා රුපියමයාය වෙදිකාය රුපියමයා
 ඵමහා අභෙසු. සොචණණමයා සුචියො ව උණහිසඤ්ඤා. අථ ඛො
 ආනන්ද රඤ්ඤස්ස මහාසුද්දසසනසස ඵතදභොසි "යනනුනාහං ඉමාසු
 පොකබරණිසු ඵචරුපං මාලං රොපාපෙයාං: උපපලං පදුමං කුලිඳං
 පුණ්ඩරිකං සබ්බොතුකං සබ්බජනසස අනාවටන්ති රොපාපෙසි
 ඛො ආනන්ද රාජා මහාසුද්දසසනො තාසු පොකබරණිසු ඵචරුපං
 මාලං උපපලං පදුමං කුලිඳං පුණ්ඩරිකං සබ්බොතුකං සබ්බජනසස
 අනාවටං.

15. අථ ඛො ආනන්ද රඤ්ඤස්ස මහාසුද්දසසනසස ඵතදභොසි:
 "යනනුනාහං ඉමාසං පොකබරණිනං තීරෙ නභාපකෙ පුරිසෙ ධ්වපෙයාං-
 යෙ ආගතංගතං ජනං නභාපෙසසනති'ති. ධ්වපෙසි ඛො ආනන්ද රාජා
 මහාසුද්දසසනො තාසං පොකබරණිනං තීරෙ නභාපකෙ පුරිසෙ යෙ
 ආගතංගතං ජනං නභාපෙසුං.

අථ ඛො ආනන්ද රඤ්ඤස්ස මහාසුද්දසසනසස ඵතදභොසි: යනනුනාහං
 ඉමාසං පොකබරණිනං තීරෙ ඵචරුපං දනං පට්ඨපෙයාං අනනං
 අනනකසීකසස¹ පානං පානකසීකසස උඤ්ඤං චක්කකසීකසස යානං යානකසී-
 කසස සුචණණං සුචණණකසසාති. පට්ඨපෙසි ඛො ආනන්ද රාජා
 මහාසුද්දසසනො තාසං පොකබරණිනං තීරෙ ඵචරුපං දනං: අනනං
 අනනකසීකසස පානං පානකසීකසස උඤ්ඤං චක්කකසීකසස යානං යානකසීකසස
 සුචණණං සුචණණකසීකසසාති.

1. අනනකසීකසස (යාන, කා.PTS)

පොකුණු මැවීම

14. අනදයෙනි, එ කල්හි මහසුදස්සන් රජහට, ‘මේ තල්රුක් දතර දුනු සියක් දුනු සියක් තන්හි පොකුණු කැරැවීම නම් යෙහෙකැ’ යි මේ සිත විය. අනදයෙනි, මහසුදස්සන් රජ තෙම ඒ තල්රුක් අතර දුනු සියයක් දුනුසියයක් තැනැ පොකුණු කැරැවී ය. අනදයෙනි, ඒ පොකුණු සිවු-වණක් ගඩොළයෙන් බඳනා ලද්දහු වූහ. එක් ගඩොළ කෙනෙක් රන්මුවා වූහ. එක් ගඩොළ කෙනෙක් රිදීමුවා වූහ, එක් ගඩොළ කෙනෙක් වෙරළ-මිණි මුවා වූහ. එක් ගඩොළ කෙනෙක් පළිඟුමුවා වූහ. අනදයෙනි, ඒ පොකුණුවලැ සිවු පැහැයෙන් නිම් සිවු සිවු හිණිම කෙනෙක් වූහ. (එහි) එක් හිණෙක් රන්මුවා විය. එකෙක් රිදීමුවා විය, එකෙක් වෙරළමිණිමුවා විය, එකෙක් පළිඟුමුවා විය. රන්මුවා හිණෙහි රන්මුවා ටැම්හු ද රිදීමුවා පියගැට ද හිණිහිස ද වූහ. රිදීමුවා හිණෙහි රිදීමුවා ටැම්හු ද රන්මුවා පියගැටද හිණිහිස ද වූහ. වෙරළමිණිමුවා හිණෙහි වෙරළමිණිමුවා ටැම්හු ද පළිඟුමුවා පියගැට ද හිණිහිස ද වූහ. පළිඟුමුවා හිණෙහි පළිඟුමුවා ටැම්හු ද වෙරළමිණිමුවා පියගැට ද හිණිහිස ද වූහ.

අනදයෙනි, ඒ පොකුණුහු වූ කලි පිල්කඩ දෙකෙකින් පිරිකෙවුණෝ වූහ. එක් පිල්කඩෙක් රන්මුවා ද එක් පිල්කඩෙක් රිදීමුවා ද විය. රන්මුවා පිල්කඩෙහි රන්මුවා ටැම්හු ද රිදීමුවා පියගැට ද මුදුන ද වූහ. රිදීමුවා පිල් කඩෙහි රිදීමුවා ටැම්හු ද රන්මුවා පියගැට ද මුදුන ද වූහ. අනදයෙනි, එ කල්හි මහසුදස්සන් රජහට ‘මේ පොකුණුවලැ හැම සෘතුයෙහි ම පිපෙන සේ වූ උපුල් පියුම් කුමුදු පඬෙර (හෙළ පියුම්) යන මෙ බඳු මල් ගස් හැම දෙනාට ඇවුරුම් නැතිසේ සාධාරණ කොට රොපණ කැරැවීම නම් යෙහෙකැ’ යි මේ සිත විය. අනදයෙනි, මහසුදස්සන් රජ ඒ පොකුණුවලැ ඇවුරුම් නැතිසේ හැම දෙනාට සාධාරණ කොට හැම සෘතුයෙහි ම පිපෙන සේ වූ උපුල් පියුම් කුමුදු පඬෙර යන මෙ බඳු මල්ගස් රොපණ කැරැවී ය.

15. අනදයෙනි, එ කල්හි මහසුදස්සන් රජුට මේ පොකුණුතෙරැ ආ ආ ජනයා නාවන ස්නාපයකයන් තැබීම නම් යෙහෙකැ’ යි මේ සිත විය. අනදයෙනි, මහසුදස්සන් රජ පොකුණු තෙරැ ආ ආ ජනයා නාවන ස්නාපක-යන් තැබී ය.

ඉක්බිති ‘මේ පොකුණු තෙරැ අහර කැමැත්තහුට අහර ද, පැන් කැමැත්-තහුට පැන් ද, වස්ත්‍ර කැමැත්තහුට වස්ත්‍ර ද, යාන කැමැත්තහුට යාන ද, යහන් කැමැත්තහුට යහන් ද, ස්ත්‍රියක කැමැත්තහුට ස්ත්‍රිය ද, අමුරන් කැමැත්-තහුට අමුරන් ද, රත්රන් කැමැත්තහුට රත්රන් ද යි මෙසේ වූ දනයක් පිහිටුවීම නම් යෙහෙකැ යි මහසුදස්සන් රජුට මේ සිත විය. අනදයෙනි, මහසුදස්සන් රජ ඒ පොකුණුතෙරැ අහර කැමැත්තහුට අහර ද, පැන් කැමැත්-තහුට පැන් ද, වස්ත්‍ර කැමැත්තහුට වස්ත්‍ර ද, යාන කැමැත්තහුට යාන ද, යහන් කැමැත්තහුට යහන් ද, ස්ත්‍රියක කැමැත්තහුට ස්ත්‍රිය ද, අමුරන් කැමැත්තහුට අමුරන් ද, රත්රන් කැමැත්තහුට රත්රන් ද යි මෙසේ වූ දනයක් පිහිටුවී ය.

16. අප්ඵ ඛො ආනන්ද ච්චාභමණභවනිකා පඤ්ඤා සාපතෙයාං ආදය රාජානං මහාසුදස්සනං උපසංඝාතමිත්වා එවමාහස්ස; ඉදං දෙව ජඤ්ඤා සාපතෙයාං දෙවකෙඤ්ඤව උද්දිස්ස ආහන්තං, තං දෙවො පටිඤ්ඤානා-කුති. “අලං හො, මමපීදං පඤ්ඤා සාපතෙයාං ධම්මකෙන ඛලිනා අභිසංඛිතං තං වො හොතු, ඉතො ච භීයො හරථා”ති. තෙ රඤ්ඤා පටිකම්මනා එකමන්තං අපකකමම එවං සමචින්නෙසුං: ‘න ඛො එතං අමහාකං පතිරුපං, යං මයං ඉමානි සාපතෙයානි සුනාදෙව සකානි සරාභි පටිහරෙයාමානි, යනානුන මයං රඤ්ඤා මහාසුදස්සනස්ස නිවෙසනං මාපෙයාමා’ති. තෙ රාජානං මහාසුදස්සනං උපසංඝාතමිත්වා එවමාහස්ස ‘නිවෙසනනෙත දෙව මාපෙයාමා’ති. අධිවාසෙසී ඛො ආනන්ද රාජා මහාසුදස්සනො තුණ්හීභාවෙන. අප්ඵ ඛො ආනන්ද සකෙකා දෙවො-නමිත්ඤ්ඤ රඤ්ඤා මහාසුදස්සනස්ස වෙනසා වෙනො පටිච්චකකම-ඤ්ඤාය විස්සකමමං¹ දෙවපුත්තං ආමනෙතසී, එහි තුං සමම විස්ස-කමම රඤ්ඤා මහාසුදස්සනස්ස නිවෙසනං මාපෙහි ධම්මං නාම පාසාදන්හී.

‘එවං හදනෙත’ති ඛො ආනන්ද විස්සකමමා දෙවපුත්තො සකකස්ස දෙවොනමිත්ඤ්ඤා පටිස්සුත්වා, සෙයාථාපි නාම ඛලවා පුරිසො සමිඤ්ඤන්තං වා ඛාහං පසාරෙයා පසාරිතං වා ඛාහං සමිඤ්ඤන්තං, එව-මෙවං දෙවෙසු තාවතිංසෙසු අනන්තරහිතො, රඤ්ඤා මහාසුදස්සනස්ස පුරතො පාතුරහොසී. අප්ඵ ඛො ආනන්ද විස්සකමමා දෙවපුත්තො රාජානං මහාසුදස්සනං එතදවොච, නිවෙසනනෙත දෙව මාපෙ-සාමි ධම්මං නාම පාසාදන්හී. අධිවාසෙසී ඛො ආනන්ද රාජා මහා සුදස්සනො තුණ්හීභාවෙන. මාපෙසී ඛො ආනන්ද විස්සකමමා දෙව-පුත්තො රඤ්ඤා මහාසුදස්සනස්ස නිවෙසනං ධම්මං නාම පාසාදං.

17. ධම්මො ආනන්ද පාසාදෙ පුරන්ධමෙන ච පච්ඡිමෙන ච යොජනං ආයාමෙන අහොසී, උතතරෙන ච දකම්මෙන ච අභියොජනං විජා-රෙන, ධම්මස්ස ආනන්ද පාසාදස්ස නිපොරිසං උච්ඤ්ඤෙන ච ඤ්ඤා විතං අහොසී චතුත්තං ච ඤ්ඤානං ඉට්ඨකාභි, එකා ඉට්ඨකා සොච ඤ්ඤා-මයා එකා රුපියමයා එකා වෙච්චියමයා එකා එළිකමයා.

ධම්මස්ස ආනන්ද පාසාදස්ස චතුරාසීති එමහසහස්සානි අහෙසුං චතුත්තං ච ඤ්ඤානං, එකො එමෙනා යොච ඤ්ඤාමයො, එකො රුපියමයො, එකො වෙච්චියමයො, එකො එළිකමයො. ධම්මො ආනන්ද පාසාදෙ චතුත්තං ච ඤ්ඤානං එලකෙහි සන්තො අහොසී

1. චතුත්තං - PTS
 1. විසුකමමං - (කා)

16. අනදයෙනි, එ කල්හි බමුණෝ ද ගැහැවියෝ ද බොහෝ වස්තුව ගෙන මහ සුදස්සන් රජු කරා එළැඹ, 'දෙවයිනි, මේ බොහෝ වස්තුව දෙවයන් වහන්සේ ම උදෙසා ගෙනෙන ලද්දේ ය. එය දෙවයන් වහන්සේ පිළිගන්නා සේක් ව' යි මෙසේ කීහ. 'හවත්නි, කම් නැත. මගේ ද මේ බොහෝ වස්තුව දැහැමි අය බද්දෙන් පිළියෙල කැරුණේ ය, එය නොපට වේවා, මෙයින් වැඩි පුරද ගෙන යවු' යැ යි රජ ඔවුන් දුන් වස්තුව පිළිකෙටී ය. රජු විසින් පිළිකෙටුණු ඔහු ජක් පසකට ගොස්, 'මේ වස්තූන් අපි නැවැත සිය ගෙවලට පෙරළා ගෙන යන්නමු යන යමෙක් ඇද්ද, මෙය අපට නොසුදුසු ම ය, අපි (මෙයින්) මහසුදස්සන් රජුට ගෙයක් කරන්නමෝ නම් යෙහෙකැ' යි මෙසේ සිතූහ. ඔහු මහසුදස්සන් රජු වෙත එළැඹ 'දෙවයිනි, ඔබට ගෙයක් කරන්නමු' යි මෙසේ සැල කළාහ. අනදයෙනි, මහසුදස්සන් රජු නිහඬ බැවින් එය ඉවැසී ය.

අනදයෙනි, එ කලා සක්දෙව්දු සිය සිතීන් මහසුදස්සන් රජුගේ සිතැ කල්පනාව දැන, විස්සම් දෙව්පුත්‍ර බණවා, 'යහලු විස්සම්, තෝ මෙහි එව, මහසුදස්සන් රජුට දහම් පා නම් ගෙයක් මව්ව' යි කී ය. අනදයෙනි, 'එසේ ය, වහන්සැ' යි කියා ම විස්සම් දෙව්පුත්‍ර සක් දෙව්දුට පිළිවදන් දී ශෝකිමත් පුරුෂයකු වක් කළ අතක් දික් කරනු හෝ දික් කළ අතක් වක් කරනු සේ යුහු ව තව්තිසා දෙව්ලොවැ අතුරු දහන් වැ, මහසුදස්සන් රජු ඉදිරියේ පහළ විය. අනදයෙනි, ඉක්බිත්තෙන් විස්සම් දෙව්පුත්‍ර මහ සුදස්සන් රජුට, 'දෙවයිනි, ඔබට නිවහනක්, දහම් නම් පහයක් මවන්නෙමි' යි මෙ වචන කී ය, අනදයෙනි, මහසුදස්සන් රජු නිහඬ බැවින් (එය) ඉවැසී ය.

17. අනදයෙනි, විස්සම් දෙව්පුත්‍ර මහසුදස්සන් රජුට නිවහනක්, දහම් නම් පහයක් මැවී ය. අනදයෙනි, දහම් පහය පෙර දෙසින් ද පැසිම් දෙසින් ද දිගින් යොදුනෙක් විය, උතුරු දෙසින් ද දකුණු දෙසින් ද පුලුලින් අඩ යොදුන් විය. අනදයෙනි, දහම් පහයේ ගෙබිම එක්තරා ගඩොළයෙක් රන්මුවා ද, එක්තරා ගඩොළයෙක් රිදීමුවා ද එක්තරා ගඩොළයෙක් වෙරළුමුවා ද, එක්තරා ගඩොළයෙක් පළිඟුමුවා ද යි සිවුවණක් ගඩොළයෙන් උසින් තුන් බඹයක් නංවන ලද්දේ විය.

අනදයෙනි, දහම් පහයේ සිවුවන් ගඩොළයෙන් නැවුණු අසුසාර දහසෙක් ටැම්හු වූහ. එක් ටැඹෙක් රන්මුවා විය, එක් ටැඹෙක් රිදීමුවා ද එක් ටැඹෙක් වෙරළුමුවා ද එක් ටැඹෙක් පළිඟුමුවා ද විය. අනදයෙනි, දහම් පහය, එක්තරා පෝරු කෙනෙක් රන්මුවා ද, එක්තරා පෝරු කෙනෙක් රිදීමුවා ද, එක්තරා පෝරු කෙනෙක් වෙරළුමුවා ද, එක්තරා පෝරු කෙනෙක් පළිඟුමුවා ද යි සිවුවණක් පෝරුයෙන් අතුරන ලද්දේ විය.

එකං එලකං සොචණ්ණයං, එකං රුපියමයං, එකං වෙච්චරියමයං එකං එළිකමයං. ධම්මෙ සස ආනන්ද පාසාදස්ස චතුච්චිති සොපාණානි අහෙසුං චතුත්තං චණ්ණානං, එකං සොපාණං සොචණ්ණමයං එකා රුපියමයං, එකං වෙච්චරියමයං, එකං එළිකමයං-පෙ-එළිකමයස්ස සොපාණස්ස එළිකමයා එමහා අහෙසුං වෙච්චරියමයා සුචියො ච උණ්ඨිසඤ්ච.

ධම්මෙ ආනන්ද පාසාදෙ චතුරාසීතිකුටාගාරසහස්සානි අහෙසුං චතුත්තං චණ්ණානං: එකං කුටාගාරං සොචණ්ණමයං, එකං රුපියමයං, එකං වෙච්චරියමයං, එකං එළිකමයං, සොචණ්ණමයෙ කුටාගාරෙ රුපියමයො පඥ්ජෙකා පඤ්ඤතො අහොසි රුපියමයෙ කුටාගාරෙ සොචණ්ණමයො පඥ්ජෙකා පඤ්ඤතො අහොසි, වෙච්චරියමයෙ කුටාගාරෙ දන්තමයො පඥ්ජෙකා පඤ්ඤතො අහොසි, එළිකමයෙ කුටාගාරෙ මසාරගඥ්ජමයො පඥ්ජෙකා පඤ්ඤතො අහොසි, සොචණ්ණමයස්ස කුටාගාරස්ස ද්වාරෙ රුපියමයො තාලො ධීතො අහොසි තස්ස රුපියමයො ඛන්ධො, සොචණ්ණමයානි පත්තානි ච එලානි ච. රුපියමයස්ස කුටාගාරස්ස ද්වාරෙ සොචණ්ණමයො තාලො ධීතො අහොසි, තස්ස සොචණ්ණමයො ඛන්ධො, රුපියමයානි පත්තානි ච එලානි ච, වෙච්චරියමයස්ස කුටාගාරස්ස ද්වාරෙ එළිකමයො තාලො ධීතො අහොසි, තස්ස එළිකමයො ඛන්ධො, වෙච්චරියමයානි පත්තානි ච, එලානි ච. එළිකමයස්ස කුටාගාරස්ස ද්වාරෙ වෙච්චරියමයො තාලො ධීතො අහොසි, තස්ස වෙච්චරියමයො ඛන්ධො, එළිකමයානි පත්තානි ච එලානි ච.

18. අඵබ්බො ආනන්දරඤ්ඤො මහාසුදස්සනස්ස එකදහොසි: යනනුනාහං මහාවිදුහස්ස කුටාගාරස්ස ද්වාරෙ සබ්බසොචණ්ණමයං තාලවනං මාපෙයං යත් දිවාචිහාරං නිසීදිස්සාමිති. මාපෙසි බො ආනන්ද රාජා මහාසුදස්සනො මහාවිදුහස්ස කුටාගාරස්ස ද්වාරෙ සබ්බසොචණ්ණමයං තාලවනං යත් දිවාචිහාරං නිසීදී. ධම්මො ආනන්ද පාසාදෙ ද්විති වෙදිකානි පරිකඛිතො අහොසි. එකා වෙදිකා සොචණ්ණමයා එකා රුපියමයා. සොචණ්ණමයාය වෙදිකාය සොචණ්ණමයා එමහා අහෙසුං, රුපියමයා සුචියො ච උණ්ඨිසඤ්ච. රුපියමයාය වෙදිකාය රුපියමයා එමහා අහෙසුං, සොචණ්ණමයා සුචියො ච උණ්ඨිසඤ්ච.

19 ධම්මො ආනන්ද පාසාදෙ ද්විති කිංකිණිකජාලෙහි¹ පරිකඛිතො අහොසි, එකං ජාලං සොචණ්ණමයං එකං රුපියමයං සොචණ්ණමයස්ස ජාලස්ස රුපියමයා කිංකිණියො අහෙසුං, රුපියමයස්ස ජාලස්ස සොචණ්ණමයා කිංකිණියො අහෙසුං.

1. කිංකිණිකජාලෙහි (සා, කා)

අනදයෙනි, දහම් පහයේ එක්තරා හිණෙක් රන්මුවා ද එක්තරා හිණෙක් රිදීමුවා ද එක්තරා හිණෙක් වෙරළමිණිමුවා ද එක්තරා හිණෙක් පළිභූමුවා ද යි සතර වගයෙකින් නිමි සුවිසි හිණිමං කෙනෙක් වූහ. රන්මුවා හිණෙහි රන්මුවා ටැම්හු ද . . . පළිභූමුවා හිණෙහි පළිභූමුවා ටැම්හු ද වෙරළ මිණි මුවා පියගැට ද හිණිහිස් ද වූහ.

අනදයෙනි, දහම්පහයෙහි එක් කුළුගෙයෙක් රන්මුවා ද, එකෙක් රිදීමුවා ද එකෙක් වෙරළමිණිමුවා ද එකෙක් පළිභූමුවා ද යි සිවුවගයෙක සුවාසූ දහසෙක් කුළුගෙවල් වූහ. රන්මුවා කුළුගෙහි රිදීමුවා පළඟෙක් පැනැවුණේ විය. රිදීමුවා කුළුගෙහි රන්මුවා පළඟෙක් පැනැවුණේ විය. වෙරළමිණිමුවා කුළුගෙහි ඇත්දළමුවා පළඟෙක් පැනැවුණේ විය. පළිභූමුවා කුළුගෙහි මැසිරිගල්මුවා පළඟෙක් පැනැවුණේ විය. රන්මුවා කුළු ගෙහි දෙඳ රිදීමුවා තල්රුකෙක් සිටියේ විය. එහි කඳ රිදීමුවා ද පත්‍ර හා එල හා රන්මුවා ද වූහ. රිදීමුවා කුළුගෙයැ දෙඳ රන්මුවා තල් රුකෙක් සිටියේ විය. එහි කඳ රන්මුවා ද පත්‍ර හා එල හා රිදීමුවා ද වූහ. වෙරළ-මිණිමුවා කුළුගෙයැ දෙඳ පළිභූමුවා තල්රුකෙක් සිටියේ විය. එහි කඳ පළිභූමුවා ද පත්‍ර හා එල හා වෙරළමිණිමුවා ද වූහ. පළිභූමුවා කුළුගෙයැ දෙඳ වෙරළමිණිමුවා තල්රුකෙක් සිටියේ විය. එහි කඳ වෙරළමිණිමුවා ද පත්‍ර හා එල හා පළිභූමුවා ද වූහ.

18. අනදයෙනි, එ කල්හි මහසුදසුන් රජුට “යම් තැනෙක මම් දිවාච්ඡරණ පිණිස හිදිනෙමි ද, එහි සියල්ල රන්මුවා තල් වනයක් කැරවීම නම් යෙහෙකැ” යි මේ සිත විය. අනදයෙනි, ඉක්බිති, යම් තැනෙක මහසුදසුන් රජ දිවා ච්ඡරණය පිණිස හිඳුනේ ද, එහි මහාවසුහ කුළුගෙයැ දෙඳ තල්වනයක් කැරවී ය. අනදයෙනි, දහම් පහය වෙදිකා (පිල්) දෙකෙකින් පිරිකෙවුණේ විය. එක් වෙදිකායෙක් රන්මුවා විය. අනෙක රිදීමුවා විය. රන්මුවා වෙදිකායෙහි රන්මුවා ටැම්හු ද රිදීමුවා පියගැට හා කණු හිස් හා වූහ. රිදීමුවා වෙදිකායෙහි රිදීමුවා ටැම්හු ද රන්මුවා පියගැට හා කණු හිස් හා වූහ.

19. අනදයෙනි, දහම්පාය කිකිණි දෑල් දෙකෙකින් පිරිකෙවුණේ විය. එක් දෑලෙක් රන්මුවා ද එක් දෑලෙක් රිදීමුවා ද විය. රන්මුවා දෑලෙහි රිදීමුවා කිකිණි (රහුගෙඩි) විය. රිදීමුවා දෑලෙහි රන්මුවා කිකිණි (රහුගෙඩි) විය.

තෙසං බො පනානඤ්ඤා කිංකිණිකජාලානං වාතෙරිතානං සදෙදා අහොසි වගගු ව රජනියො ව කමනියො ව මදනියො ව සෙයා-
 ටාපි ආනඤ්ඤා පඤ්ඤාසිතිකසං කුරියසං සුචිතියං සුප්පටිතාලිතසං
 සුකුසලෙති¹ සමනනාහතසං සදෙදා හොති වගගු ව රජනියො ව කමනි-
 යො ව මදනියො ව එවලෙව බො ආනඤ්ඤා තෙසං කිංකිණිකජාලානං
 වාතෙරිතානං සදෙදා අහොසි වගගු ව රජනියො ව කමනියො ව මදනි-
 යො ව. යෙ බො පනානඤ්ඤා තෙන සමයෙන කුසාවතියා රාජධානියා
 ධුක්කා අභෙසුං සොණධා පිපාසා. තෙ තෙසං කිංකිණිකජාලානං
 වාතෙරිතානං සදෙදන පරිවාරෙසුං.

නිලසීතො බො පනානඤ්ඤා ධමමො පාසාදෙ දුද්දිකෙබ්බා අහොසි මුසති
 වකඛුති. සෙයාටාපි ආනඤ්ඤා වසානං පච්ඡමෙ මාසෙ සරුසමයෙ
 විදෙස විගතවලාහකෙ දෙවෙ ආදිච්චා නහං අබහුග්ගමමානො² දුද්දිකෙබ්බා³
 හොති, මුසති වකඛුති, එවමෙව බො ආනඤ්ඤා ධමමො පාසාදෙ දුද්දිකෙබ්බා
 අහොසි මුසති වකඛුති.

20. අඵ බො ආනඤ්ඤා රඤ්ඤා මහාසුද්ධස්‍යනසං එතදහොසි: යනනු-
 නාහං ධමමො සං පාසාදසං පුරතො ධමමං නාම පොකකරණිං මාපෙයානති.
 මාපෙසි බො ආනඤ්ඤා රාජා මහාසුද්ධස්‍යනො ධමමො සං පාසාදසං පුරතො
 ධමමං නාම පොකකරණිං. ධමමො ආනඤ්ඤා පොකකරණිං පුරතීමෙන ව
 පච්ඡමෙන ව යොජනං ආයාමෙන අහොසි, උතතරෙන ව දකඛිණෙන
 ව අද්ධියොජනං විජාමෙන. ධමමො ආනඤ්ඤා පොකකරණිං වතුනනං වණණානං
 ඉට්ඨකාහි විතා අහොසි, එකා ඉට්ඨකා සොචණ්ණමයා එකා රුපියමයා,
 එකා වෙච්චරියමයා එකා එළිකමයා,

ධමමො ආනඤ්ඤා පොකකරණියා වතුච්චිසතිසොපාණාහි අභෙසුං
 වතුනනං වණණානං, එකං සොපාණං සොචණ්ණමයං, එකං වෙච්චරියමයං,
 එකං එළිකමයං. සොචණ්ණමයසං සොපාණසං සොචණ්ණමයා එභො
 අභෙසුං රුපියමයා සුචියො ව උණහිසකඛු, රුපියමයසං සොපාණසං
 රුපියමයා එභො අභෙසුං සොචණ්ණමයා සුචියො ව උණහි-
 සකඛු, වෙච්චරියමයසං සොපාණසං වෙච්චරියමයා එභො අභෙසු එළිකමයා
 සුචියො ව උණහිසකඛු, එළික ම සං සොපාණසං එළිකමයා එභො අභෙසුං
 වෙච්චරියමයා සුචියො ව උණහිසකඛු.

ධමමො ආනඤ්ඤා පොකකරණි ද්විති වෙදිකාහි පරිකඛිකා අහොසි, එකා
 වෙදිකා සොචණ්ණමයා, එකා රුපියමයා. සොචණ්ණමයා වෙදිකාය
 සොචණ්ණමයා එභො අභෙසුං රුපියමයා සුචියො ව උණහිසකඛු, රුපිය-
 මයා වෙදිකාය රුපියමයා එභො අභෙසුං සොචණ්ණමයා සුචියො ව
 උණහිසකඛු.

1. කුසලෙති. (සිමු, සායා කා, PTS)
 2. අබහුසසතමානො (මජ්ඣං)
 3. දුද්දිකෙබ්බා. PTS.

අනදයෙනි, සුළභින් සැලැණු ඒ කිකිණි දූල්හි මියුරු සිත්කලු මන වඩනා, (ප්‍රීතියෙන්) කල්මත් කරන හඬක් විය. අනදයෙනි, දක්ෂ වාදකයකු විසින් මොනොවට වැයු මොනොවට ගැයු පසැහි තුරුවන් හඬ යම්සේ මියුරුත් සිත් අලවනුත් කන්කලුත් සිත කල්මත් කරනුත් වේ ද, අනදයෙනි, එසේ ම සුළභින් සැලැණු ඒ කිකිණි දූලුන් හඬ මියුරු ද සිත් අලවනු ද මන වඩනු ද සිත් කල්මත් කරනු ද විය. අනදයෙනි, එ සමයෙහි කුසාවතී රජදහනැ සුරාසොඬ වූ මත් පැනෙහි ගිජු වූ ධුර්නයෝ වූහ. ඔහු ඒ සුළභින් සැලැණු කිකිණි දූලුන් හඬින් ඉඳුරන් හැසිරවූහ (ඊ වටා කිකිණිදූලුන් හඬ අනුව නැටීම් ආදිය කළාහ.)

අනදයෙනි, නිමියා වූ දහම් පහය බැලිය නො හැකි විය. එය (අධික දීප්තියෙන්) ඇස් අඳුරු කෙරෙයි. අනදයෙනි, වැසි සාරමසින් පැසිම් මසෙහි සරත් සමයෙහි බැබලුණු, පහ වූ වලා ඇති අහසැ නැගෙන හිරු යම්සේ බැලිය නො හැකි ද, ඇස් අඳුරු කෙරෙයි ද, එසේ ම අනදයෙනි, දහම් පහය බැලිය නොහැකි විය, ඇස් අඳුරු කරන්නේ විය.

20. අනදයෙනි, ඉක්බිති මහ සුදසුන් රජුට, ‘දහම් පහය ඉදිරියෙහි දහම් නම් පොකුණක් කරවන්නෙම් වීම් නම් යෙහෙකැ’ යි මේ සිත විය. අනදයෙනි, මහසුදසුන් රජ දහම් පාය ඉදිරියෙහි දහම් නම් පොකුණක් කැඳවීය. අනදයෙනි, පෙර දෙසින්ද පැසිම් දෙසින්ද අයමින් යොදුනෙක් විය. උතුරු දිගින්ද දකුණු දිගින්ද පුලුලින් අධියොදුන් විය. අනදයෙනි, දහම් පොකුණ ඇතැම් උළු කෙනෙක් රන්මුවා ද ඇතැම් කෙනෙක් රිදීමුවා ද ඇතැම් කෙනෙක් වෙරළමිණි මුවා ද ඇතැම් කෙනෙක් පළිභුමුවා ද යි සිවුවණක් ගඬොළයෙන් නංවන ලද්දේ විය.

අනදයෙනි, දහම් පොකුණෙහි, ඇතැම් කෙනෙක් රන්මුවා ද ඇතැම් කෙනෙක් රිදීමුවා ද ඇතැම් කෙනෙක් වෙරළමිණි මුවා ද ඇතැම් කෙනෙක් පළිභුමුවා ද යි සිවුවණක් රුවනින් නිමියා වූ සුවසි හිණි කෙනෙක් වූහ. රන්මුවා හිණෙහි රන්මුවා ටැම්හු ද රිදීමුවා පියගැට ද හිස් ද වූහ. රිදීමුවා හිණෙහි රිදීමුවා ටැම්හු ද රන්මුවා පියගැට ද හිස් ද වූහ. වෙරළ මිණිමුවා හිණෙහි වෙරළමිණිමුවා ටැම්හු ද පළිභුමුවා පියගැට ද හිස් ද වූහ. පළිභුමුවා හිණෙහි පළිභුමුවා ටැම්හු ද වෙරළමිණිමුවා පියගැට ද හිස් ද වූහ.

අනදයෙනි, දහම් පොකුණ එකක් රුවන්මුවා ද එකක් රිදීමුවා ද යි පිල් දෙකෙකින් පිරිකෙවුණේ විය. රන්මුවා පිලෙහි රන්මුවා ටැම්හු ද රිදීමුවා පියගැට ද හිස් ද වූහ. රිදීමුවා පිලෙහි රිදී මුවා ටැම්හු ද රන්මුවා පිය ගැට ද හිස් ද වූහ.

ධම්මා ආනන්ද පොකුරණී සනති තාලපනතීහි පාරිකබ්භතා අහොසී,
එකා තාලපනතී සොවණණමයා, එකා රුපියමයා, එකා වෙච්චරියමයා, එකා
එළිකමයා, එකා ලොහිතඛිකමයා, එකා මසාරගජ්ජමයා, එකා
සබ්බරත්තමයා. සොවණණමයස්ස තාලස්ස සොවණණමයො ඛන්ධො
අහොසී රුපියමයානි පනනානි ච එලානි ච. රුපියමයස්ස තාලස්ස
රුපියමයො ඛන්ධො අහොසී සොවණණමයානි පනනානි ච එලානි ච.
වෙච්චරියමයස්ස තාලස්ස වෙච්චරියමයො ඛන්ධො අහොසී එළිකමයානි
පනනානි ච එලානි ච. එළිකමයස්ස තාලස්ස එළිකමයො ඛන්ධො
අහොසී වෙච්චරියමයානි පනනානි ච එලානි ච. ලොහිතඛිකමයස්ස
තාලස්ස ලොහිතඛිකමයො ඛන්ධො අහොසී මසාරගජ්ජමයානි පනනානි
ච එලානි ච. මසාරගජ්ජමයස්ස තාලස්ස මසාරගජ්ජමයො ඛන්ධො
අහොසී ලොහිතඛිකමයානි පනනානි ච එලානි ච. සබ්බරත්තමයස්ස
තාලස්ස සබ්බරත්තමයො ඛන්ධො අහොසී සබ්බරත්තමයානි පනනානි ච
එලානි ච. තාසං ඛො පන ආනන්ද තාලපනතීනං වානෙරිතානං සද්දො අහොසී
චග්ගු ච රජනියො ච කමනියො ච මදනියො ච. සෙය්‍යථාපි ආනන්ද පඤ්චඩ්ඛි-
කස්ස තුරියස්ස සුවිනිකස්ස සුප්පටිතාලිකස්ස කුසලෙහි සමන්තාහතස්ස
සද්දො හොති චග්ගු ච රජනියො ච කමනියො ච මදනියො ච,
එවමෙව ඛො ආනන්ද තාසං තාලපනතීනං වානෙරිතානං සද්දො
අහොසී චග්ගු ච රජනියො ච කමනියො ච මදනියො ච. යෙ
ඛො පනානන්ද තෙන සමයෙන කුසාවතියා රාජධානියා ධුතතා අහෙසුං
සොණධා පිපාසා, තෙ තාසං තාලපනතීනං වානෙරිතානං සද්දෙසු
පරිවාරෙසුං.

භිඤ්ඤාන ඛො පනානන්ද ධම්මෙ ච පාසාදෙ ධම්මාය ච පොකුර-
ණියා රාජා මහාසුද්දසුනො. යෙ¹ තෙන සමයෙන සමණෙසු වා සමණ-
සමමතා බ්‍රාහ්මණෙසු වා බ්‍රාහ්මණසමමතා තෙ සබ්බකාමෙහි සනන-
පෙක්ඛා ධම්මං පාසාදං අභිරුහි.

පදමහාණවාරො.

1. යෙ ඛො පනානන්ද. (ස්‍යා, කා.)

අනදයෙනි, දහම් පොකුණ එක් තල්පෙලක් රන්මුවා ද එක් තල්-
 පෙලක් රිදිමුවා ද එක් තල්පෙලක් වෙරළමිණිමුවා ද එක් තල්පෙලක්
 පළිඟුමුවා ද එක් තල්පෙලක් රතුමිණිමුවා ද එක් තල් පෙලක් මැසිරිගල්
 මුවා ද එක් තල්පෙලක් සියලු රුවන්මුවා ද යි සත් තල්පෙලකින් පිරි-
 කෙවුණක් විය. රන්මුවා තල්රුකැ රන්මුවා කඳ ද රිදිමුවා පත්‍ර ද එල ද
 වූහ. රිදිමුවා තල් රුකෙහි රිදිමුවා කඳ ද රන්මුවා පත්‍ර ද එල ද වූහ. වෙරළ-
 මිණිමුවා තල්රුකැ වෙරළමිණිමුවා කඳ ද පළිඟුමුවා පත්‍ර ද එල ද වූහ.
 පළිඟුමුවා තල්රුකැ පළිඟුමුවා කඳ ද වෙරළමිණිමුවා පත්‍ර ද එල ද වූහ.
 රන්මිණිමුවා තල්රුකැ රන්මිණිමුවා කඳ ද මැසිරිගල්මුවා පත්‍ර ද එල ද වූහ.
 මැසිරිගල්මුවා තල්රුකැ මැසිරිගල්මුවා කඳ ද රන්මිණිමුවා පත්‍ර ද එල ද
 වූහ. සියලු රුවන් මුවා තල් රුකැ සවිරුවන්මුවා කඳ ද සවිරුවන්මුවා
 පත් ද එල ද වූහ. අනදයෙනි, සුළඟින් සැලුණු ඒ තල්රුක් පෙලේ මිහිරි වූ
 සිත් අලවන, කන්කලු වූ, සිත් මත් කරන හඬක් විය. අනදයෙනි, සමත්
 තුරුවායකු විසින් මොනොවට වැයු මොනොවට ගැයු පසහතුරුවන්
 ගොස යම්සේ මියුරුත් සිත් අලවනුත් කන්කලුත් සිත කුල්මත් කරනුත්
 වේ ද, අනදයෙනි, එසේම සුළඟින් සැලුණු ඒ තල්රුක් පෙලේ හඬ මියුරු ද
 සිත් අලවනු ද කන්කලු ද සිත් කුල්මත් කරනු ද විය. අනදයෙනි, එසම-
 යෙහි කුසාවතී රජදහනැ සුරාසොඬ වූ මත් පැනෙහි ගිජු වූ යම් ධුර්ත
 කෙනෙක් වූහ ද, ඔහු ඒ තල්රුක් පෙලැ හඬින් එහි රැස් වැ ඉඳුරන් හැසිර-
 වූහ (නැටුම් ඇ කළාහ.)

අනදයෙනි, දහම් පහය ද දහම් පොකුණ ද කරවා නිමැවූ කලැ මහ
 සුදසුන් රජ, එ සමයෙහි මහණුන් අතුරැ මහණ යැ යි සම්මත වූ ද බමුණන්
 අතුරැ බමුණු යැ යි සම්මත වූ ද යම් කෙනෙක් වූහ නම්, ඔවුන් රිසි රිසි
 හැම දැයින් සතපා, දහම් පහයට නැගේ ය.

පළමු බණවර යැ.

කුමාරසමාපතතිපටිලාභො

21. අපං බො ආනන්ද රඤ්ඤා මහාසුදස්සනසා එතදභොසි: කියස නු බො මෙ ඉදං කමමිසස ඵලං, කියස කමමිසස විපාකො, යෙනාහං එතරහි ඵලං මහිද්ධිකො ඵලං මහානුභාවො ති. අපං බො ආනන්ද රඤ්ඤා මහාසුදස්සනසා එතදභොසි: තිණණං බො මෙ ඉදං කමමානං ඵලං තිණණං කමමානං විපාකො, යෙනාහං එතරහි ඵලං මහිද්ධිකො ඵලං මහානුභාවො, සෙයාථීදං: දනසා දමසා සංයමසානති. අපං බො ආනන්ද රාජා මහාසුදස්සනො යෙන මහාවිදුහං කුටාගාරං තෙනුප-සඤ්ඤාමි. උපසඤ්ඤාමිකො මහාවිදුහසා කුටාගාරසා දවාරෙ ධීනො උදනං උදනෙසි. 'තිට්ඨ කාමචිතකක, තිට්ඨ ඛායාදචිතකක, තිට්ඨ විහිංසාචිතකක, එතතාවතා කාමචිතකක, එතතාවතා ඛායාදචිතකක, එතතාවතා විහිංසාචිතකක'ති.

22. අපං බො ආනන්ද රාජා මහාසුදස්සනො මහාවිදුහං කුටාගාරං පටිසිකො සොචණ්ණමයෙ පඤ්ඤෙක නිසිනොනා විච්චෙච කාමෙහි විච්චෙච අකුසලෙහි ධමමෙහි සචිතකකං සච්චාං. විචෙකජං පිතිසුඛං පඤ්ඤා කුමාරං උපසමපජ්ජ විහාසි. චිතකකච්චාරානං චූපසමා අජ්ඣන්තං සමපසාදනං චෙතසො එකොදිභාවං අචිතකකං අච්චාරං සමාධිජං පිතිසුඛං දුතියං කුමාරං උපසමපජ්ජ විහාසි. පිතියා ච විරාගා උපෙකක-කොච විහාසි. සනොච සමපජානො සුඛඤ්ඤා කායෙන පටිසංචෙදෙසි. යනහං අරියා ආචිකානති උපෙකකාකා සතීමා සුඛච්චාරිතිතං තතියං කුමාරං උපසමපජ්ජ විහාසි, සුඛසා ච පහානා දුකඛසා ච පහානා සුඛඛෙච සොමනසාදෙමනසානං අකුසලො අදුකඛමසුඛං උපෙකකා සතිපාරිසුඤ්ඤා චතුසං කුමාරං උපසමපජ්ජ විහාසි.

23. අපං බො ආනන්ද රාජා මහාසුදස්සනො මහාවිදුහං කුටාගාරං නිකුමිකො සොචණ්ණමයං කුටාගාරං පටිසිකො රුපියමයෙ පඤ්ඤෙක නිසිනොනා මෙතතාසහගතෙන චෙතසා එකං දිසං ඵලිකා විහාසි. තථා දුතියං, තථා තතියං, තථා චතුසං, ඉති උදධිමධො තිරියං සඛබ්බි සඛබ්බතතාය සඛබ්බාවනං ලොකං මෙතතාසහගතෙන චෙතසා විපුලෙන මහග්ගතෙන අප්පමාණෙන අවෙරෙන අඛායා-පජ්ජන ඵලිකා විහාසි, කරුණාසහගතෙන චෙතසා, -පෙ- මුද්දිතාසහ-ගතෙන චෙතසා -පෙ- උපෙකකාසහගතෙන චෙතසා එකං දිසං ඵලිකා විහාසි. තථා දුතියං, තථා තතියං තථා චතුසං, ඉති උදධිමධො තිරියං සඛබ්බි සඛබ්බතතාය සඛබ්බාවනං ලොකං උපෙකකාසහගතෙන චෙතසා විපුලෙන මහග්ගතෙන අප්පමාණෙන අවෙරෙන අඛායාපජ්ජන ඵලිකා විහාසි.

දහන් සමවත් ලැබීම

21. අනදයෙනි, ඉක්බිති “යම් හෙයෙකින් මම් දැන් මෙසේ මහර්ධි ඇතියෙම් ද මහත් ආනුභාව ඇතියෙම් ද, මෙය මගේ කවර කර්මයෙක ඵලයෙක් ද? කවර කර්මයෙක විපාකයෙක් ද?” යි මහ සුදසුන් රජුට මේ සිත විය. ඉක්බිති අනදයෙනි, මහසුදසුන් රජුට ‘යම් හෙයෙකින් මම් දැන් මෙසේ මහත් සාද්ධි ඇතියෙම්, මෙසේ මහත් ආනුභාව ඇතියෙම් වේම් ද, මෙය දන දම සංයම යන තුන් සින් කම්වල ඵල ය, මේ තුන්-පින්කම් වල විපාකය යැ’ යි මේ සිත විය. අනදයෙනි, ඉක්බිති මහසුදසුන් රජ මහාව්‍යුහ කුළුගෙය කරා ඵලැඹියේ ය. ඵලැඹි, මහාව්‍යුහ කුළුගෙයැ දෙඳ සිටියේ, “කාමච්චර්කය සිටු. ව්‍යාපාද ච්චර්කය, සිටු. විහිංසා-ච්චර්කය, සිටු. කාමච්චර්කය, මෙතෙකින් නවතුව, ව්‍යාපාදච්චර්කය, මෙතෙකින් නවතුව, විහිංසාච්චර්කය, මේ තෙකින් නවතුව” යි උදන් ඇති ය.

22. අනදයෙනි, එයට පසු මහසුදසුන් රජ මහාව්‍යුහ කුළුගෙයට වැද, රන්මුවා පළභෑ හුන්නේ, කාමයන් ගෙන් වෙන් වැ ම, අකුසල් දහමුන් ගෙන් වෙන් වැ ම, ච්චර්ක සහිත විචාර සහිත, විවෙකයෙන් උපන්, ප්‍රීතියත් වින්ත සුඛයත් ඇති, පළමු වන දහන ලැබ විසීය. ච්චර්ක විචාරයන් සංසිදීමෙන්, තමා තුළැ පැහැදීම ඇති කරන, සිතැ එකඟ බව ඇති ච්චර්ක රහිත, විචාර රහිත, සමාධියෙන් උපන්, ප්‍රීතියත් සුඛයත් ඇති, දෙවෙනි දහන ලැබ විසී ය. ප්‍රීතිය ද පහ විමෙන් උපෙක්ෂා ඇත්තේ ද විසී ය. සිහි ඇත්තේ නුවණින් දන්තේ සුවය නාම කයින් වින්දේ ය. ‘උපෙක්ෂක වූයේ සිහි ඇත්තේ සුව වුසුම් ඇත්තේ යැ’ යි යමක්හු ඇඳැබැ ආයඹියෝ කියත් ද, ඒ තෙවෙනි දහන ලැබ විසී ය. සුඛවේදනා ද පහ කිරීමෙන්, දුඃඛවේදනා ද පහ කිරීමෙන් කල් තබා ම සොම්නස් දෙමනසුන් බැහැරැ ලීමෙන් දුඃඛ වේදනා ද නැති සුඛ වේදනා ද නැති, උපෙක්ෂා ව ද සිහිය ද යන දෙදෙනා ගේ පිරිසිදු බව ඇති සතර වැනි දහන ලැබ විසී ය.

23. අනදයෙනි, ඉක්බිති මහසුදසුන් රජ මහාව්‍යුහ කුටාගාරයෙන් නික්මැ රන්මුවා කුළුගෙට වැද රිදීමුවා පළභෙහි හුන්නේ, මෙන් සහගිය සිතින් එක් දෙසක් පැතිරැ විසී ය. එසේ දෙවෙනි දෙස ද තෙවෙනි දෙස ද සිවුවැනි දෙස ද, මෙසේ උඩ ද යට ද සරස ද හැම දෙසැ හැම දෙනා ම ආන්මසමතායෙන් (මේ අන් එකෙකැ යි වෙනසක් නොසිතා තමා හා සමබවට පැමිණැවීමෙන්) වෙවර නැති ව්‍යාපාද නැති, මහත් වූ මහද්ගත වූ අප්‍රමාණ වූ මෙන්සහගිය සිතින් පැතිර විසී ය. එසේ ම කරුණා සහගත සිතින් . . . මුදිතා සහගත සිතින් . . . උපෙක්ෂා සහගත සිතින් එක් දෙසක් පැතිරැ විසී ය. එසේ දෙවෙනි දෙස ද, එසේ තෙවෙනි දෙස ද එසේ සිවුවැනි දෙස ද, මෙසේ උඩ ද යට ද සරස ද හැම දෙසෙහි ම හැම දෙනා ම ආන්මසමතායෙන් (මේ අන් එකෙකැ යි විභාග නො කොට තමා හා සමබවට පැමිණැවීමෙන්) වෙවර නැති ව්‍යාපාද නැති මහත් වූ මහද්ගත වූ අප්‍රමාණ වූ උපෙක්ෂාසහගත සිතින් පැතිර විසී ය.

නගරාදීනි

24. රඤ්ඤ ආනන්ද මහාසූදස්සනස්ස චතුරාසීනිනගරසහස්සානි අහෙසුං කුසාවතීරාජධානිපමුඛානි, චතුරාසීනිපාසාදසහස්සානි අහෙසුං ධම්මපාසාදපමුඛානි, චතුරාසීනිකුටාගාරසහස්සානි අහෙසුං මහාවිදුහකුටාගාරපමුඛානි.

චතුරාසීනිපලලඛකසහස්සානි අහෙසුං සොවණණමයානි රූපියමයානි දත්තමයානි සාරමයානි ගොණකඤ්ඤානි පටිකඤ්ඤානි පටලිකඤ්ඤානි කාදලිමිගපවරපච්ච කුරුණානි සලකතරච්ඡදනි උභතොලොභිතකුපධානානි. චතුරාසීනිනාගසහස්සානි අහෙසුං සොවණණාලඛකාරානි සොවණණධජානි හෙමජාලපටිච්ඡන්තානි උපොසථනාගරාජපමුඛානි, චතුරාසීනිදස්සසහස්සානි අහෙසුං සොවණණාලඛකාරානි සොවණණධජානි හෙමජාලපටිච්ඡන්තානි වලාහකඅස්සරාජපමුඛානි, චතුරාසීනිරථසහස්සානි අහෙසුං සීභවමමපරිවාරානි බාගසවමමපරිවාරානි දීපවමමපරිවාරානි පණ්ඩුකමඛලපරිවාරානි සොවණණාලඛකාරානි සොවණණධජානි හෙමජාලපටිච්ඡන්තානි වෙජයනතරථපමුඛානි, චතුරාසීනිමණිසහස්සානි අහෙසුං මණිරතනපමුඛානි, චතුරාසීනිඉඤ්ඤසහස්සානි අහෙසුං සුභද්දදෙවිපමුඛානි, චතුරාසීනිගහපතිසහස්සානි අහෙසුං ගහපතිරතනපමුඛානි, චතුරාසීනිඛත්තියසහස්සානි අහෙසුං අනුයන්තානි පරිනායකරතනපමුඛානි, චතුරාසීනිධෙත්තුසහස්සානි අහෙසුං ධුච්චසන්දනානි¹ කංසුපධාරණානි, චතුරාසීනිවජ්ජකොටිසහස්සානි අහෙසුං ධොමසුඛුමානං කප්පාසිකසුඛුමානං කොසෙයාසුඛුමානං කමඛලසුඛුමානං. රඤ්ඤ ආනන්ද මහාසූදස්සනස්ස චතුරාසීනිචාලිපාකසහස්සානි සායං පාතං භතනාභිභාරො අභිභරිඤ්ඤ.

25. තෙන ඛො පනානන්ද සමයෙන රඤ්ඤ මහාසූදස්සනස්ස චතුරාසීනි නාගසහස්සානි සායං පාතං උපට්ඨානං ගච්ඡන්ති. අථ ඛො ආනන්ද රඤ්ඤ මහාසූදස්සනස්ස එතදහොසි: ඉමානි ඛො මෙ චතුරාසීනි නාගසහස්සානි සායං පාතං උපට්ඨානං ආගච්ඡන්ති. යන්තූන වස්සසතස්ස වස්සසතස්ස අච්චයෙන දොවතනාරිසං නාගසහස්සානි දොවතනාරිසං නාගසහස්සානි සකිං සකිං උපට්ඨානං ආගච්ඡන්ති. අථ ඛො ආනන්ද රාජා මහාසූදස්සනො පරිනායකරතනං ආමනෙතසි, ‘ඉමානි ඛො මෙ සමම පරිනායකරතන චතුරාසීනිනාගසහස්සානි සායං පාතං උපට්ඨානං ආගච්ඡන්ති. තෙන හි සමම පරිනායකරතන වස්සසතස්ස වස්සසතස්ස අච්චයෙන දොවතනාරිසං නාගසහස්සානි දොවතනාරිසං නාගසහස්සානි සකිං සකිං උපට්ඨානං ආගච්ඡන්ති. ‘එච්ච දෙචා,ති ඛො ආනන්ද පරිනායකරතනං රඤ්ඤ මහාසූදස්සනස්ස පච්චෙසොසි. අථ ඛො ආනන්ද රඤ්ඤ මහාසූදස්සනස්ස අපරෙන සමයෙන වස්සසතස්ස වස්සසතස්ස අච්චයෙන දොවතනාරිසං නාගසහස්සානි දොවතනාරිසං නාගසහස්සානි සකිං සකිං උපට්ඨානං ආගමංසු.

1. දුභසන්දනානි - මජ්ඣිමනිකායෙහි දුභලසන්දනානි PTS.

නගරාදීහු

24. අනඳයෙනි, මහසුදසුන් රජුට කුසාවතී රාජධානිය ප්‍රමුඛ කොටැති අසුසාර දහසෙක් නුවරවල් වූහ. දහම් පාය පාමොක් කොටැති සුවාසු දහසෙක් ප්‍රාසාදයෝ වූහ. මහාව්‍යුහ කුටාගාරය ප්‍රමුඛ කොටැති සුවාසු දහසෙක් කුඵගෙවල් වූහ.

රන්මුවා වූ ද රිදීමුවා වූ ද ඇන්දන්මුවා වූ ද දූවමුවා වූ ද කොඳපලස් අතුළ, සුදු එළලොම්මුවා ඇතිරි අතුළ, ගන පුප් එළලොම් ඇතිරි අතුළ, කෙහෙල් මුවසමින් කළ උතුම් පසතුරුණු ඇති, උඩුවියන් සහිත, හිස් දෙර පාමුල යන දෙපස රතු කන්වයින් ඇති සුවාසුදහසෙක් පළභූ වූහ. රන් අබරණින් සැදුණු රන් දද සහිත, රන්දූලින් වසන ලද, උපොසථ ඇත් රජු පාමොක් කොටැති සුවාසු දහසෙක් ඇත්තු වූහ. රන් අබරණින් සරසන ලද, රන් දද සහිත, රන්දූලින් පිළිසක් වලාහක අස්රජු පාමොක් කොටැති සුවාසු දහසෙක් අස්සු වූහ. සිංහ සමින් වසන ලද, ව්‍යාසු සමින් වසන ලද, දිවි සමින් වසන ලද, පඩු පැහැ කම්බලයෙන් වසන ලද, රන් අබරණ ඇති, රන් දද ඇති, රන් දූලින් වසන ලද, විජයොත් රිය පාමොක් කොටැති රිය සුවාසු දහසෙක් වූහ. මිණිවැවන පාමොක් කොටැති සුවාසුදහසෙක් මිණිහු වූහ. පුහදා දේවිය පාමොක් කොටැති සුවාසු දහසෙක් ස්ත්‍රීහු වූහ. ගැහැවිරුවන පාමොක් කොටැති සුවාසු දහසෙක් ගැහැවියෝ වූහ. පරිනායක රත්නය පාමොක් කොටැති අනුව යන සුවාසු දහසෙක් කැන්හු වූහ. හැම කල්හි කිරි දෙවා ගත හැකි රන් සැටටයෙන් සරසන ලද සුවාසු දහසෙක් දෙන්නු වූහ. සියුම් කොමු පිළි ද සියුම් කපු පිළි ද සියුම් පට පිළි ද සියුම් කම්බල ද යි පිළි සුවාසු කෙළ දහසෙක් විය. අනඳයෙනි, මහසුදසුන් රජුට උදේ සවස එළැවෙන බත්තලි සුවාසු දහසෙක් විය.

25. එ සමයෙහි මහ සුදසුන් රජුට සුවාසු දහසෙක් ඇත්තු උදේ සවස උවටනට යෙන්. එ කල මහසුදසුන් රජුට “මේ සුවාසු දහසෙක් ඇත්තු උදේ සවස මට උවටනට එක්. හවුරුදු සියයක් සියයක් ඇවෑමෙන් සතළිස් දෙදහසෙක් සතළිස් දෙදහසෙක් ඇත්තු එක් වරක් එක් වරක් මට උවටනට එන්නාහු නම් මැනැවැ” යි මේ සිත විය. ඉක්බිති අනඳයෙනි, මහසුදසුන් රජු පරිනායක රුවන බණවා, “සගය පරිනායක රත්නය, මේ සුවාසු දහසෙක් ඇත්තු උදේ සවස උවටනට එක්. සගය, පරිනායක රත්නය, එ බැවින් හවුරුදු සියයක් සියයක් ඇවෑමෙන් දෙසාළිස් දහසෙක් දෙසාළිස් දහසෙක් ඇත්තු එක් වරක් එක් වරක් උවටනට එක් වා” යි කී ය. අනඳයෙනි, ‘එසේ ය, දෙවයිනි’ යි කියා පරිනායක රත්නය මහසුදසුන් රජුට පිළිවදන් ඇස්විය. අනඳයෙනි, එයට පසු කලා හවුරුදු සියයක් සියයක් ඇවෑමෙන් ඇත්තු දෙසාළිස් දහසෙක් දෙසාළිස් දහසෙක් එක් වරක් එක් වරක් උවටනට ආහ.

සුභද්ද සුපසංකමනං

26. අථ ඛො ආනන්ද සුභද්දය දෙවියා බහුතනං වසානං බහුතනං වසාසහසානං අවමයෙන එතදගොසි: විරදීටොධා ඛො මෙ රාජා මහාසුද්දසසනො. යනනුතාහං රාජානං මහාසුද්දසසනං දසසනාය උපසංකමමොයානති. අථ ඛො ආනන්ද සුභද්ද දෙවී ඉක්ඛාගාරං ආමනෙහසි, “එථ තුමෙහ සීසානි නහායථ, පීනානි වක්ඛානි පාරුපථ, විරදීටොධා නො රාජා මහාසුද්දසසනො. රාජානං මහාසුද්දසසනං දසසනාය උපසංකමමිසාමා”ති. එවං අයො’ති ඛො ආනන්ද ඉක්ඛාගාරං සුභද්දය දෙවියා පටිසංඝුක්ඛා සීසානි නහාසීක්ඛා පීනානි වක්ඛානි පාරුපික්ඛා යෙන සුභද්ද දෙවී තෙත්ථපසංකමමි. අථ ඛො ආනන්ද සුභද්ද දෙවී පරිනායකරතනං ආමනෙහසි: “කපෙපභි සමම පරිණායකරතන වතුරඛිනිතිං සෙනං, විරදීටොධා නො රාජා මහාසුද්දසසනො, රාජානං මහාසුද්දසසනං දසසනාය උපසංකමමිසාමා”ති. ‘එවං දෙවී’ති ඛො ආනන්ද පරිනායකරතනං සුභද්දය දෙවියා පටිසංඝුක්ඛා වතුරඛිනිතිං සෙනං කපපාපෙක්ඛා, සුභද්දය දෙවියා පටිවෙදෙසි. ‘කපපිතා ඛො දෙවී වතුරඛිනිතිං සෙනා, යසාද්දති කාලං මඤ්ඤසී’ති. අථ ඛො ආනන්ද සුභද්ද දෙවී වතුරඛිනිතියා සෙනාය සද්ධිං ඉක්ඛාගාරෙන යෙන ධමමො පාසාදෙ තෙත්ථපසංකමමි, උපසංකමමික්ඛා ධමමං පාසාදං අභිරුක්ඛික්ඛා යෙන මහාවිදුහං කුටාගාරං තෙත්ථපසංකමමි, උපසංකමමික්ඛා මහාවිදුහසා කුටාගාරසා ආරාධාහං ආලමික්ඛා අට්ඨාසි.

අථ ඛො ආනන්ද රාජා මහාසුද්දසසනො සද්දං සුක්ඛා කීනත්ථ ඛො මහතො විය ජනකායසා සදෙසුති, මහාවිදුහකුටාගාරා භික්ඛමනො අද්දහ සුභද්දං දෙවී ආරාධාහං ආලමික්ඛා ධීතං, දිස්වාන සුභද්දං දෙවී එතදවොච: ‘එතෙ’ව දෙවී තිට්ඨ මා පාවිසී’ති. අථ ඛො ආනන්ද රාජා මහාසුද්දසසනො අඤ්ඤතරං පුරිසං ආමනෙහසි: ‘එභි කං අමෙහා පුරිස, මහාවිදුහා කුටාගාරා යොවණණමයං පඤ්ඤානං නිභරික්ඛා සබ්බයොවණණමයෙ තාලවනෙ පඤ්ඤපෙති’ති. ‘එවං දෙවා’ති ඛො ආනන්ද යො පුරිසො රජෙසු මහාසුද්දසසනසා පටිසංඝුක්ඛා මහාවිදුහා කුටාගාරා යොවණණමයං පඤ්ඤානං නිභරික්ඛා සබ්බයොවණණමයෙ තාලවනෙ පඤ්ඤපෙසි. අථ ඛො ආනන්ද රාජා මහාසුද්දසසනො දකඛිණෙන පසෙසන සීහයොයා කපෙපභි පාදෙ පාදං අවට්ඨාධාය සතො සමපජානො.

අථ ඛො ආනන්ද සුභද්දය දෙවියා එතදගොසි: විජුසනනානි ඛො රජෙසු මහාසුද්දසසනසා ඉන්ද්‍රියානි පටිසංඝුක්ඛා ඡට්ඨවණණො පරියොදතො, මා පෙච ඛො රාජා මහාසුද්දසසනො කාලමකාසීති. රාජානං මහාසුද්දසසනං එතදෙ වාච: ඉමානි ඛො තෙ දෙව වතුරාසීඤ්ඤනගරසහසානි කුසාවතිරාජධානි-පමුඛානි. එසු දෙව ඡන්දං ජනෙති ජීවිතෙ දපෙකං කරොති ඉමානි තෙ දෙව වතුරාසීඤ්ඤනගරසහසානි ධමම පාසාදපමුඛානි, එසු ඡන්දං ජනෙති

සුභද්‍රාව ඵළාඹීම

26. අනදයෙනි, ඵ කලා බොහෝ හවුරුදු ගණනෙක බොහෝ හවුරුදු දහස් ගණනෙක ආචාරමෙන් සුභද්‍රා දේවියට, “මහ සුදසුන් රජ මා විසින් දුටු බොහෝ කල් ඇත්තේ ය. මම මහසුදසුන් රජු දක්නට ගියෙම් වීම් නම් යෙහෙකැ” යි මේ සිත විය. අනදයෙනි, ඉක්බිති සුභද්‍රා දෙව් ඇතොවුර බණවා, “තෙපි ඵවු. හිස් සෝද නාවු. රන්වන් පිළි හැඳ පොරොවවු. මහසුදසුන් රජ අප විසින් දක්නා ලද බොහෝ කල් ඇත්තේ ය. මහ සුදසුන් රජු දක්නට ඵළාඹෙන්නම්හ” යි කිවු ය. ‘ඵසේ යැ ආයඤාවෙනි’ යි ම ඇතොවුර සුභද්‍රා දෙවියට පිළිවදන් දී, හිස් සෝද නා, රන්වන් පිළි හැඳ පෙරෙවැ සුභද්‍රා දේවිය කරා ඵළාඹියාහ. අනදයෙනි, ඉක්බිති සුභද්‍රා දෙව් පරිනායක රත්නය බණවා “සගය පරිනායක රත්නය සිවුරහ සෙන් සදව. අප විසින් මහසුදසුන් රජ දක්නා ලද බොහෝ කල් ඇත්තේ ය. මහසුදසුන් රජු දක්නට ඵළාඹෙන්නම්හ” යි කිවු ය. ‘ඵසේ යැ, දේවිනි’ යි කියා ම පරිනායක රත්නය සුභද්‍රා දේවියට පිළිවදන් දී, සිවුරහ සෙන් සදවා, ‘දේවියනි, සිවුරහ සෙන් සරසන ලදී. යම් ගමනකට සිතවු ද, ඵයට කල් වේ’ යැ යි සැළ කෙළේ ය. අනදයෙනි, ඉක්බිති සුභද්‍රා දෙව් සිවුරහ සෙන් ද ඇතොවුර ද කැටුව දහම්පාය කරා ඵළාඹුණා ය. ඵළාඹ දහම්පහය නැහ, මහාවයුහ කුඵගෙය කරා ඵළාඹ, ඵහි දෙරබාවැ ඵල්බැ සිටියා ය.

අනදයෙනි, ඵ කල්හි මහ සුදසුන් රජ ඔවුන් ඵන හඬ අසා, ‘කිමෙක් ද? මහ ජන මුඵවෙක හඬ නියා!’ යි සිතා, මහාවයුහ කුඵගෙයින් නික්මෙන්නේ, දෙර බා වැ ඵල්බැ සිටි සුභද්‍රා දේවිය දුටුයේය. දැක, “දේවිය, ඔහි ම සිටු, ඇතුළට නො වදුව” යි කී ය. අනදයෙනි, ඉක්බිති මහසුදසුන් රජ ඵක්තරා මිනිසකු බණවා, ‘හෙමබා මිනිස, තෝ මෙහි ඵව. මහාවයුහ කුඵගෙන් රන්මුවා පළහක් ගෙනවුත් සියල්ල රන්මුවා වූ තල් වෙනෙහි පණවව’ යි කී ය. ‘දේවයිනි, ඵසේ යැ’ යි කියා ම ඵ මිනිසා මහ සුදසුන් රජුට පිළිවදන් දී, මහාවයුහ කුඵගෙයින් රන්මුවා පළහක් ගෙනවුත් සියල්ල රන්මුවා තල්වෙනෙහි පැණැවී ය. අනදයෙනි, ඉක්බිති මහසුදසුන් රජ දකුණු පයෙහි වම් පය මඳක් හයා තබා සිහි නුවණ ඇති වැ දකුණැලයෙන් සිංහගයාභයෙන් ගයනය කෙළේ ය.

අනදයෙනි, ඵ කලා සුභද්‍රා දේවියට “මහසුදසුන් රජුගේ ඉඳුරෝ වෙසෙසින් පහන්හ. සිව්පැහැය පිරිසිදු ය, පඬසර ය. මහ සුදසුන් රජ කලුරිය නො කෙරේ වා” යි මේ සිත විය. ඕ මහසුදසුන් රජුට මෙසේ කිවු ය: “දේවයිනි, කුශාවතී රජදහන පාමොක් කොටැති මේ ඔබ සතු නුවර සුවාසු දහසෙකි. දේවයිනි, මෙහි ඇල්ම උපදවන්න, දිවියෙහි අපේක්ෂාව කරන්න. දේවයිනි, දහම් පාය පාමොක් කොටැති ඔබ සතු මේ ප්‍රාසාද සුවාසු දහසෙකි. දේවයිනි, මෙහි

ජීවිතෙ අපෙක්ඛං කරොති, ඉමානි තෙ දෙව චතුරාසීතිකුටාගාරසහසානි මහාවීඤ්ඤකුටාගාරපසුඛානි, එසු දෙව ඡන්දං ජනෙති ජීවිතෙ අපෙක්ඛං කරොති, ඉමානි තෙ දෙව චතුරාසීතිපලලඛකසහසානි සොවණ්ණමයානි රුපියමයානි දන්තමයානි සාරමයානි ගොණකල්පානි පටිකල්පානි පටලිකල්පානි කාලිමිගපචරපච්චෙදරණානි සඋත්තරච්ඡද්දි උභතොලොභිතකුපධානානි. එසු දෙව ඡන්දං ජනෙති ජීවිතෙ අපෙක්ඛං කරොති ඉමානි තෙ දෙව චතුරාසීතිනාගසහසානි සොවණ්ණලඛකාරාණි සොවණ්ණධජානි හෙමජාලපටිච්ඡන්තානි උපොසථනාගාරපසුඛානි, එසු දෙව ඡන්දං ජනෙති ජීවිතෙ අපෙක්ඛං කරොති. ඉමානි තෙ දෙව චතුරාසීතිඅසසහසානි සොවණ්ණාලඛකාරානි සොවණ්ණධජානි හෙමජාලපටිච්ඡන්තානි වලාහකඅසසරාජපසුඛානි, එසු දෙව ඡන්දං ජනෙති ජීවිතෙ අපෙක්ඛං කරොති. ඉමානි තෙ දෙව චතුරාසීතිරථසහසානි සීභවමචපට්චාරානි බාශකචච්චපට්චාරානි දීපිච්චපට්චාරානි පණ්ඩකමඛලපට්චාරානි සොවණ්ණාලඛකාරානි සොවණ්ණධජානි හෙමජාලපටිච්ඡන්තානි වෙජයන්තරථසුඛානි,¹ එසු දෙව ඡන්දං ජනෙති ජීවිතෙ අපෙක්ඛං කරොති, ඉමානි තෙ දෙව චතුරාසීතිමණිසහසානි මණිරන්තපසුඛානි, එසු දෙව ඡන්දං ජනෙති ජීවිතෙ අපෙක්ඛං කරොති, ඉමානි තෙ දෙව චතුරාසීතිඉත්ථිසහසානි ඉත්ථිරන්තපසුඛානි, එසු දෙව ඡන්දං ජනෙති ජීවිතෙ අපෙක්ඛං කරොති, ඉමානි තෙ දෙව චතුරාසීතිගහපතිසහසානි ගහපතිරන්තපසුඛානි, එසු දෙව ඡන්දං ජනෙති ජීවිතෙ අපෙක්ඛං කරොති. ඉමානි තෙ දෙව චතුරාසීතිඛිත්තිසහසානි අනුයන්තානි පරිනායකරන්තපසුඛානි, එසු දෙව ඡන්දං ජනෙති ජීවිතෙ අපෙක්ඛං කරොති. ඉමානි තෙ දෙව චතුරාසීතිධෙත්ථසහසානි ධුවසන්තානි කංසුපධාරණානි, එසු දෙව ඡන්දං ජනෙති ජීවිතෙ අපෙක්ඛං කරොති. ඉමානි තෙ දෙව චතුරාසීතිවිජ්ජකොට්ඨසහසානි බොමසුඛුමානං කප්පාසිකසුඛුමානං කොසෙය්‍යසුඛුමානං කමඛලසුඛුමානං, එසු දෙව ඡන්දං ජනෙති ජීවිතෙ අපෙක්ඛං කරොති. ඉමානි තෙ දෙව චතුරාසීතිඌලිපාකසහසානි සායං පාතං හත්තාභිහාරො අභිහරියති, එසු දෙව ඡන්දං ජනෙති ජීවිතෙ අපෙක්ඛං කරොති' තී

1. වෙජයන්තරථසුඛානි (බහුසු) අංකුඤ්ඤ ඊදිසෙසු ධාණසු පකාරසස දම්තතං දිසසතෙං.

ඇල්ම උපදවන්න, ජීවිතය කෙරෙහි අපේක්ෂාව කරන්න. දේවයිනි, මහාවයුහ කුළුගෙය පාමොක් කොටැති ඔබ සතු මේ කළුගෙ සුවාසු දහසෙක් වෙයි. මෙහි ඇල්ම උපදවන්න, ජීවිතයෙහි අපේක්ෂාව කරන්න. දේවයිනි, රන්මුවා ද රිදීමුවා ද ඇත්දන්මුවා ද දෑවමුවා ද වූ කොඳුපලස් අතුළ, සුදු එළලොම්මුවා ඇතිරි අතුළ, කෙහෙල්මුව සමින් කළ උතුම් පසතුරුණු ඇති උඩුවියන් සහිත, හිස්දෙර පාමුල යන දෙ පසැ රතු කන්වයිත් ඇති, සුවාසු දහසෙක් ඔබ සතු පළහහු ඇත. දේවයිනි, මෙහි ඡන්දය උපදවන්න, ජීවිතයෙහි අපේක්ෂාව කරන්න. දේවයිනි, රන් අබරණ ඇති, රන් දද ඇති, රන් දෑලින් පිළිසන් උපොසථ ඇත්රජු පාමොක් කොටැති මේ ඔබගේ සුවාසු දහසෙක් ඇත්තු වෙති. දේවයිනි, මොවුන් කෙරෙහි ඇල්ම දනවන්න, ජීවිතයෙහි අපේක්ෂාව කරන්න. දේවයිනි, රන් අබරණ පලන්, රන් දද ඇති, රන් දෑලින් පිළිසන්, වලාහක අස්රජු පාමොක් කොටැති, ඔබගේ මේ සුවාසු දහසෙක් අස්සු වෙති. දේවයිනි, මොවුන් කෙරෙහි ඇල්ම දනවන්න, ජීවිතය කෙරෙහි අපේක්ෂාව කරන්න. දේවයිනි, සිංහ සමින් වසන ලද, ව්‍යාසු සමින් වසන ලද, දිවි සමින් වසන ලද, පඬු පැහැ කම්බලයෙන් වසන ලද, රන් අබරන සහිත, රන් දද සහිත, රන් දෑලිහි පිළිසන්, විජයෝත් රිය පාමොක් කොටැති, ඔබ සතු මේ රිය සුවාසු දහස් කෙනෙක් වෙති. දේවයිනි, මෙහි ඡන්දය උපදවන්න, ජීවිතයෙහි අපේක්ෂාව කරන්න. දේවයිනි, මිණිඋරුවන පාමොක් කොටැති මේ ඔබ සතු සුවාසු දහසෙක් මිණිහු වෙති. දේවයිනි, මෙහි ඇල්ම දනවන්න, ජීවිතයෙහි අපේක්ෂාව කරන්න. දේවයිනි, ස්ත්‍රිරන්ත ප්‍රමුඛ මේ ඔබගේ සුවාසු දහසෙක් ස්ත්‍රීහු වෙති. දේවයිනි, මෙහි ඡන්දය දනවන්න, ජීවිතයෙහි අපේක්ෂාව කරන්න. දේවයිනි, ගැහැවිරුවන පාමොක් කොටැති මේ ඔබගේ ගැහැවියෝ සුවාසුදහසෙක් වෙත්. දේවයිනි, මොවුන් කෙරෙහි ඡන්දය උපදවන්න, ජීවිතයෙහි අපේක්ෂාව කරන්න. දේවයිනි, පිරිනාරුවන් පාමොක් මේ ඔබගේ අනුගාමී වූ සුවාසුදහසෙක් කැන්හු වෙති. දේවයිනි, මොවුන් කෙරෙහි ඡන්දය දනවන්න, ජීවිතයෙහි අපේක්ෂාව කරන්න. දේවයිනි, හැම කල්හි කිරි දෙවාගත හැකි, රන් සැට්ටයෙන් සරසන ලද, ඔබ සතු මේ සුවාසු දහසෙක් දෙන්නු වෙති. දේවයිනි, මෙහි ඡන්දය දනවන්න, ජීවිතයෙහි අපේක්ෂාව කරන්න. දේවයිනි, සියුම් කොමු පිළි ද සියුම් කපුපිළි ද සියුම් පටපිළි ද සියුම් කම්බල ද යි සුවාසු කෙළ දහසෙක් මේ ඔබ සතු පිළි ඇත. දේවයිනි, මෙහි ඡන්දය උපදවන්න, ජීවිතයෙහි අපේක්ෂාව කරන්න දේවයිනි, මේ බත්සැලි සුවාසු දහසක් වූ බතෙක් උදේ සවස දෙක්හි ම ඔබට එළැවෙයි. දේවයිනි, මෙහි ඡන්දය දනවන්න, ජීවිතයෙහි අපේක්ෂාව කරන්නැ' යි (සුභද්‍රා දේවි කිවු ය).

27. එවං වුත්තෙ ආනන්ද රාජා මහාසුදස්සනො සුභද්දං දෙවීං එතදවොච: දීසරත්තං ඛො මං කං දෙවී ඉවෙසිති කතෙතති පියෙති මනාපෙති සමුද්දවරිසු, අඵ ච පන මං කං පඨජිමෙ කාලෙ අතිධෙසිති අකතෙතති අපපියෙති අමනාපෙති සමුද්දවරසී"ති. "කඵඤ්ඤරහි තං දෙව සමුද්දවරාමී"ති. "එවං ඛො මං කං දෙවී, සමුද්දවර: සනෙධගෙව දෙව පියෙති මනාපෙති නානාභාවො විනාභාවො අඤ්ඤථාභාවො. මා ඛො කං දෙව සාපෙකෙඛා කාලමකාසී, දුක්ඛා සාපෙකඛස්ස කාලකිරියා, ගරහිතා ච සාපෙකඛස්ස කාලකිරියා. ඉමානි තෙ දෙව චතුරාසීතිනගරසහසසාති කුසාවතීරාජධානියසමුධානි. එසු දෙව ඡන්දං පජහ, ජීවිතෙ අපෙකඛා මාකාසී, ඉමානි තෙ දෙව චතුරාසීති-පාසාදසහසසාති ධම්මපාසාදසමුධානි, එසු දෙව ඡන්දං පජහ, ජීවිතෙ අපෙකඛා මාකාසී. ඉමානි තෙ දෙව චතුරාසීතිකුටාගාරසහසසාති මහා-විසුභකුටාගාරසමුධානි, එසු දෙව ඡන්දං පජහ, ජීවිතෙ අපෙකඛා මාකාසී, ඉමානි තෙ දෙව චතුරාසීතිප්‍රඥාසහසසාති සොචණ්ණමයානි රුපියම-යානි දන්තමයානි සාරමයානි ගොණකප්පතානි පටිකප්පතානි පටලිකප්පතානි කාදලිමිගපචරපචචසුරණානි සඋත්තරච්ඡදනි උභතොලොහිතකුපධානානි, එසු දෙව ඡන්දං පජහ, ජීවිතෙ අපෙකඛා මාකාසී, ඉමානි තෙ දෙව චතුරාසී-තිනගරසහසසාති සොචණ්ණාලඬකාරානි සොචණ්ණධජානි හෙමජාල පටිච්ඡන්තානි උපොසඵනාගරාජසමුධානි, එසු දෙව ඡන්දං පජහ, ජීවිතෙ අපෙකඛා මාකාසී. ඉමානි තෙ දෙව චතුරාසීතිඅසුසහසසාති සොචණ්ණා-ලඬකාරානි සොචණ්ණධජානි හෙමජාලපටිච්ඡන්තානි චලාහකඅසුසරා-ජසමුධානි, එසු දෙව ඡන්දං පජහ, ජීවිතෙ අපෙකඛා මාකාසී, ඉමානි තෙ දෙව චතුරාසීත්රඵසහසසාති සීහචම්මපරිවාරානි ඛායස්චම්මපරිවාරානි දීප්චම්මපරිවාරානි පණ්ඩුකම්මලපරිවාරානි සොචණ්ණාලඬකාරානි සො-චණ්ණධජානි හෙමජාලපටිච්ඡන්තානි, චෙජයන්තරඵසමුධානි. එසු දෙව ඡන්දං පජහ, ජීවිතෙ අපෙකඛා මාකාසී, ඉමානි තෙ දෙව චතුරාසීති-මණ්ණසහසසාති මණ්ණනසමුධානි, එසු දෙව ඡන්දං පජහ, ජීවිතෙ අපෙකඛා මාකාසී, ඉමානි තෙ දෙව චතුරාසීතිඉක්ඛිසහසසාති සුභද්ද දෙවීපමුධානි, එසු දෙව ඡන්දං පජහ, ජීවිතෙ අපෙකඛා මාකාසී, ඉමානි තෙ දෙව චතුරාසීතිගොපතිසහසසාති ගහපතිරත්තසමුධානි. එසු දෙව ඡන්දං පජහ, ජීවිතෙ අපෙකඛා මාකාසී, ඉමානි තෙ දෙව චතුරා-සීතිඛත්තියසහසසාති අභුයන්තානි පරිනායකරත්තසමුධානි. එසු දෙව ඡන්දං පජහ ජීවිතෙ අපෙකඛා මාකාසී, ඉමානි තෙ දෙව චතුරාසීතිධෙත්තසහසසාති ධුවසන්දනානි කංසුපධාරණානි. එසු දෙව ඡන්දං පජහ, ජීවිතෙ අපෙකඛා මාකාසී, ඉමානි තෙ දෙව චතුරාසීතිවසුකොට්ඨසහසසාති ඛොමසුබ්බමානං කප්පාසිකසුබ්බමානං කොසෙයාසුබ්බමානං කම්මලසුබ්බමානං, එසු දෙව ඡන්දං පජහ ජීවිතෙ අපෙකඛා මාකාසී. ඉමානි තෙ දෙව චතුරාසීතිථාලිපාක-සහසසාති සායං පාතං හත්තාභිභාරො අභිහරියති එසු දෙව ඡන්දං පජහ, ජීවිතෙ අපෙකඛා මාකාසී ති.

27. අනඳයෙනි, ඇය මෙසේ කී කල්හි මහසුදසුන් රජ සුභද්‍රා දේවියට මෙ බස් පැවැසී ය: “දේවිනි, තෙපි මට දික් කලක් ම ඉෂ්ට ප්‍රිය මනාප වචනයෙන් කතා කළහු ය. එහෙත් තෙපි මට මෙ පැසීම සමයෙහි අනිෂ්ට අකාන්ත අප්‍රිය අමනාප වචනයෙන් කතා කරහු. “දේවයිනි, කෙසේ ඔබට කතා කරම ද?” යි සුභද්‍රා දේවී විචාලා ය. “දේවිනි, මෙසේ මට කතා කරන්න: ‘දේවයිනි, ප්‍රිය මනාප සියලු දෑයෙන් වෙන් වීම, බැහැර වීම, අන් පරිද්දෙකින් වීම ස්වභාවයෙක. දේවයිනි, ඔබ අපේක්ෂා ඇතිව නහමක් කලුරිය කෙරේ වා. අපේක්ෂා ඇත්තහුගේ කාල ක්‍රියාව දුක් ගෙන දෙයි, සාපෙක්ෂ වුවහුගේ කාලක්‍රියාව ගර්හිත ය. දේවයිනි, කුශාවතී නගරය ප්‍රමුඛ කොටැති මේ ඔබගේ නුවර සුවාසුදහසෙක් ඇත. දේවයිනි, මෙහි ඇල්ම පියන්න. ජීවිතයෙහි අපේක්ෂාව නො කරන්න. දේවයිනි, දහම් පහා පාමොක් මේ පහා සුවාසුදහසෙක් ඔබට ඇත. මෙහි ඇල්ම පියන්න. ජීවිතයෙහි අපේක්ෂාව නො කරන්න. දේවයිනි, මහාවූහ කුටාගාර ප්‍රමුඛ මේ ඔබ සතු කුටාගාර සුවාසු දහසෙක. මෙහි ඇල්ම පියන්න. ජීවිතයෙහි අපේක්ෂාව නහමක් කරන්න. දේවයිනි, රන්මුඛා ද රිදීමුඛා ද ඇන්දන්මුඛා ද දූවමුඛා ද , කොඳුපලස් අතුළ, සුදු එළලොම්මුඛා ඇතිරි අතුළ, ගනපුප් එළලොම් ඇතිරි අතුළ, කෙහෙල්මුව සම්මුඛා උතුම් පසතුරුණු අතුළ, උඩුවියන් සහිත, හිස්දෙර පාමුල යන දෙපසැ රතු කොටට ඇති සුවාසුදහසෙක් පළහහු ඇත. දේවයිනි, මෙහි ඇල්ම පියන්න, ජීවිතයෙහි අපේක්ෂාව නහමක් කරන්න. දේවයිනි, රන් අබරණින් සැදුණු රන් දද ඇති රන් දූලින් පිළිසන් උපොසථ ඇත්රජු පාමොක් කොටැති ඔබගේ මේ සුවාසුදහසෙක් ඇත්තු ඇත. දේවයිනි, මෙහි ඇල්ම පියන්න, ජීවිතයෙහි අපේක්ෂාව නහමක් කරන්න. දේවයිනි, රන් අබරණ පලන්, රන් දද සහිත, රන් දූලින් පිළිසන්, වලාහක අස්රජු පාමොක් කොටැති ඔබගේ මේ සුවාසුදහසෙක් අස්සු වෙති. මොවුන් කෙරෙහි ඇල්ම පියන්න, ජීවිතයෙහි අපේක්ෂාව නහමක් කරන්න. දේවයිනි, සිංහසමින් වසන ලද, ව්‍යාසුසමින් වසන ලද, දිවිසමින් වසන ලද, පාණ්ඩුකම්බලයෙන් වසන ලද, රන්අබරණින් සැදුන ලද, රන්දද සහිත රන් දූලින් පිළිසන් විජයෝත්තරිය පාමොක් සුවාසුදහසෙක් රිය ඔබට ඇත. දේවයිනි, මෙහි ඇල්ම පියන්න, ජීවිතයෙහි අපේක්ෂා නො කරන්න. දේවයිනි, මිණි රුවන් පාමොක් මේ සුවාසුදහසෙක් මිණිහු ඔබට ඇත. මෙහි ඇල්ම පියන්න, ජීවිතයෙහි අපේක්ෂාව නො කරන්න. දේවයිනි, සුභද්‍රා දේවිය ප්‍රමුඛ සුවාසුදහසෙක් ස්ත්‍රීහු ඔබට ඇත. මෙහි ඇල්ම පියන්න ජීවිතයෙහි අපේක්ෂාව නො කරන්න. දේවයිනි, ගැහැවිරුවන් පාමොක් සුවාසු දහසෙක් ගැහැවිහු ඔබට ඇත. මෙහි ඇල්ම පියන්න, ජීවිතයෙහි අපේක්ෂාව නො කරන්න. දේවයිනි, පිරිනාරුවන් පාමොක් මේ අනුගාමී කැන්හු සුවාසුදහසෙක් ඔබට ඇත. මෙහි ඇල්ම පියන්න, ජීවිතයෙහි අපේක්ෂාව නහමක් කරන්න. දේවයිනි, හැම කල්හි දෙවියැ හැකි කිරි ඇති රන්සැටට ඇහැ ලැවුණු මේ සුවාසුදහසෙක් දෙන්නු ඔබට ඇත. මෙහි ඇල්ම පියන්න, ජීවිතයෙහි අපේක්ෂාව නො කරන්න. දේවයිනි, සියුම් කොමුපිළි ද සියුම් කපුපිළි ද සියුම් පටපිළි ද සම්බන්ධ මේ සුවහස් කෙළක් පිළි ඔබට ඇත. මෙහි ඇල්ම පියන්න, ජීවිතයෙහි අපේක්ෂාව නො කරන්නැ යි කියන්නැ” යි මහසුදසුන් රජ කී ය.

28. එවං චුක්ඛෙ ආනන්ද සුභද්ද දෙවී පරොදි අසුසුති පවග්ගෙසි. අපං බො ආනන්ද සුභද්දදෙවී අසුසුති පමජ්ජකා රාජානං මහාසුද්දසුත්තං එතදවොච:

සබ්බෙහෙව දෙව පියෙති මනාපෙති නානාභාවො විනාභාවො අසුද්දපාභාවො, මා බො කං දෙව සාපෙකකො කාලමකාසි, දුක්ඛා සාපෙකකසස කාලකිරියා, ගරහිතා ච සාපෙකකසස කාලකිරියා, ඉමානි තෙ දෙව චතුරාසීතිනගරසහසසානි කුසාවතීරාජධානිපපුට්ඨානි, එසු දෙව ඡන්දං පජහ, ජීවිතෙ අපෙකකං මාකාසි. ඉමානි තෙ දෙව චතුරාසීතිපාසාදසහසසානි ධම්මපාසාදපපුට්ඨානි, එසු දෙව ඡන්දං පජහ, ජීවිතෙ අපෙකකං මාකාසි, ඉමානි තෙ දෙව චතුරාසීතිකුටාගාරසහසසානි මහාවිදුහකුටාගාරපපුට්ඨානි, එසු දෙව ඡන්දං පජහ, ජීවිතෙ අපෙකකං මාකාසි. ඉමානි තෙ දෙව චතුරාසීතිපලලචක්ඛානසහසසානි සොචණ්ණමයානි රුදියමයානි දන්තමයානි සාරමයානි ගොණකසුත්තානි පටිකසුත්තානි පටිලිකසුත්තානි කාදලිමීගපවරපවචසුත්තානි සඋත්තරච්ඡදනි උභතොලොහිතකුපධානානි, එසු දෙව ඡන්දං පජහ, ජීවිතෙ අපෙකකං මාකාසි. ඉමානි තෙ දෙව චතුරාසීතිනාගසහසසානි සොචණ්ණාලචක්ඛාරානි සොචණ්ණධජානි හෙමජාලපටිච්ඡන්තානි උපොසන්නාගරාජපපුට්ඨානි. එසු දෙව ඡන්දං පජහ, ජීවිතෙ අපෙකකං මාකාසි. ඉමානි තෙ දෙව චතුරාසීතිඅසුසසහසසානි සොචණ්ණාලචක්ඛාරානි සොචණ්ණධජානි හෙමජාලපටිච්ඡන්තානි චලාහකඅසුරාජපපුට්ඨානි. එසු දෙව ඡන්දං පජහ, ජීවිතෙ අපෙකකං මාකාසි. ඉමානි තෙ දෙව චතුරාසීතිරථසහසසානි සීභවමමපරිවාරානි බාගසවමමපරිවාරානි දී3වමමපරිවාරානි පණ්ඩුතමලපරිවාරානි සොචණ්ණාලචක්ඛාරානි සොචණ්ණධජානි හෙමජාලපටිච්ඡන්තානි වෙජානතරථපපුට්ඨානි. එසු දෙව ඡන්දං පජහ, ජීවිතෙ අපෙකකං මාකාසි. ඉමානි තෙ දෙව චතුරාසීතිමණ්ණසහසසානි මණ්ණනනපපුට්ඨානි. එසු දෙව ඡන්දං පජහ, ජීවිතෙ අපෙකකං මාකාසි. ඉමානි තෙ දෙව චතුරාසීතිඉක්ඛිසහසසානි ඉක්ඛිතනපපුට්ඨානි, එසු දෙව ඡන්දං පජහ, ජීවිතෙ අපෙකකං මාකාසි. ඉමානි තෙ දෙව චතුරාසීතිගහපතීසහසසානි ගහපතීරතනපපුට්ඨානි. එසු දෙව ඡන්දං පජහ, ජීවිතෙ අපෙකකං මාකාසි. ඉමානි තෙ දෙව චතුරාසීතිඛතනියසහසසානි අනුයතනානි පරිනායකරතනපපුට්ඨානි. එසු දෙව ඡන්දං පජහ, ජීවිතෙ අපෙකකං මාකාසි. ඉමානි තෙ දෙව චතුරාසීතිධෙත්තසහසසානි ධුවසන්දනානි කංසුපධාරණානි. එසු දෙව ඡන්දං පජහ, ජීවිතෙ අපෙකකං මාකාසි. ඉමානි තෙ දෙව චතුරාසීතිවසුත්තොපසහසසානි බොමසුට්ඨමානං කපප සිකසුට්ඨමානං කොසෙයාසුට්ඨමානං කමචලසුට්ඨමානං. එසු දෙව ඡන්දං පජහ, ජීවිතෙ අපෙකකං මාකාසි. ඉමානි තෙ දෙව චතුරාසීතිපාලිපාකසහසසානි සායං පානං හතනාහිභාරො අභිහරියති. එසු දෙව ඡන්දං පජහ, ජීවිතෙ අපෙකකං මාකාසීති.

1. පුඤ්ජකා - මජ්ඣ.

28. අනදයෙනි, රජු මෙසේ කී කල්හි සුභද්‍රා දේවී හැඩුවා ය, කඳුළු හෙළවා ය. අනදයෙනි, ඉක්බිති සුභද්‍රා දේවී කඳුළු පිසැරුමා මහසුදසුන් රජුට මෙසේ කීවු ය:

“දේවයිනි, ප්‍රිය මනාප හැම දෑ කෙරෙන් නානාභාවය චිනාභාවය අන්‍යාභාවය වේ. දේවයිනි, ඔබ අපේක්ෂා ඇති ව නහමක් කලුරිය කරන්න. සාපෙක්ෂයාගේ කාලක්‍රියාව දුක් ඵලවයි. සාපෙක්ෂයාගේ කාලක්‍රියාව ගර්භිත ද වේ. දේවයිනි, කුශාවතී රාජධානිප්‍රමුඛ මේ ඔබේ නුවර සුවාසුදහසෙක් ඇත. දේවයිනි, මෙහි ඇල්ම පියන්න, ජීවිතයෙහි අපේක්ෂාව නො කරන්න. දේවයිනි, ධර්මප්‍රාසාදප්‍රමුඛ ඔබ සතු මේ ප්‍රාසාද සුවාසුදහසෙක. දේවයිනි, මෙහි ඇල්ම පියන්න, ජීවිතයෙහි අපේක්ෂාව නො කරන්න. දේවයිනි, මහාව්‍යුහ කුටාගාර ප්‍රමුඛ ඔබේ මේ කුටාගාර සුවාසුදහසෙක. මෙහි ඇල්ම පියන්න, ජීවිතයෙහි අපේක්ෂාව නහමක් කරන්න. දේවයිනි, ස්වර්ණමය ද රජතමය ද දන්තමය ද සාරමය ද වූ, කොඳුපලස් අතුළු, සුදු ඵලොම්මුවා ඇතිරි අතුළා කෙහෙල් මුව සමීන් කළ උතුම් පසතුරුණු ඇති, උඩුවියන් සහිත, හිස්දෙර පාමුල යන දෙපසැ රතු කන්වයින් තබන ලද ඔබගේ මේ පළහ සුවසුදහසෙකි. මෙහි ඇල්ම පියන්න, ජීවිතයෙහි අපේක්ෂාව නො කරන්න. දේවයිනි, පලන් රන් අබරණ ඇති රන් දද සහිත රන්දූලින් පිළිසන්, උපොසථ ඇත් රජ ප්‍රමුඛ ඔබ සතු මේ සුවාසුදහසෙක් ඇත්තු ඇත. මොවුන් කෙරෙහි ඇල්ම පියන්න, ජීවිතයෙහි අපේක්ෂාව නහමක් කරන්න. දේවයිනි, රන්අබරණ පලන් රන්දද සහිත, රන්දූලින් පිළිසන් වලාහක අස්ථ පාමොක් කොටැති, මේ ඔබ සතු සුවාසු දහසෙක් අස්සු ඇත. මොවුන් කෙරෙහි ඇල්ම පියන්න, ජීවිතයෙහි අපේක්ෂාව නහමක් කරන්න. දේවයිනි, සිහසමින් වැසු, වගසමින් වැසු, දිවිසමින් වැසු, පාණ්ඩුකම්බලයෙන් වැසු, රන්අබරණින් සැදුණු, රන්දද සහිත, රන්දූලින් පිළිසන් විජයෝත්තරිය පාමොක් ඔබ සතු මේ රිය සුවාසුදහසෙක. දේවයිනි, මෙහි ඇල්ම පියන්න, ජීවිතයෙහි අපේක්ෂාව නො කරන්න. දේවයිනි, මිණි-රුවන් පාමොක් ඔබ සතු මේ සුවාසුදහසෙක් මිණිරුවන්හු ඇත. මෙහි ඇල්ම පියන්න, ජීවිතයෙහි අපේක්ෂාව නො කරන්න. දේවයිනි, ස්ත්‍රී-රත්නප්‍රමුඛ ඔබ සතු මේ සුවාසු දහසෙක් ස්ත්‍රීහු ය. දේවයිනි, මොවුන් කෙරෙහි ඇල්ම පියන්න, ජීවිතයෙහි අපේක්ෂාව නො කරන්න. දේවයිනි, ගැහැවිරුවන් පාමොක් ඔබ සතු මේ ගැහැවිහු සුවාසුදහසෙක. මොවුන් කෙරෙහි ඇල්ම පියන්න, ජීවිතයෙහි අපේක්ෂාව නො කරන්න, දේවයිනි, පිරිනාරුවන් පාමොක් ඔබගේ මේ අනුගාමී සුවාසුදහසෙක් කැන්හු ය. මොවුන් කෙරෙහි ඇල්ම පියන්න, ජීවිතයෙහි අපේක්ෂාව නො කරන්න. දේවයිනි, හැම ද ම දෙවියැ හැකි කිරි ඇති, රන් සැටට ඇහැ ලැවුණු, මේ ඔබ ගේ සුවාසුදහසෙක් දෙනනු ඇත. මොවුන් කෙරෙහි ඇල්ම පියන්න, ජීවිතය කෙරෙහි අපේක්ෂාව නො කරන්න. දේවයිනි, සියුම් කොමුපිළි ද සියුම් කපු පිළි ද සියුම් පටපිළි ද සියුම් කම්බල ද සම්බන්ධ ඔබ සතු සුවාසු කෙළ දහසෙක් පිළි ඇත. දේවයිනි, මෙහි ඇල්ම පියන්න, ජීවිතය කෙරෙහි අපේක්ෂාව නො කරන්නැ’ යනු යැ.

බ්‍රහ්මලොකුපගෙනං

29. අථ ඛො ආනන්ද රාජා මහාසුදස්සනො න චිරස්සෙව කාලමකාසී. සෙය්‍යාථාපි ආනන්ද ගහපතිස්ස වා ගහපතිඋත්තස්ස වා චන්‍රුක්ඛං හොජනං භුක්තාවිස්ස හත්තසමුදෙ හොති, එවලෙව ඛො ආනන්ද රඤ්ඤා මහාසුදස්සනස්ස මාරණන්තිකා වෙදනා අහොසී. කාලකතො වානන්ද රාජා මහාසුදස්සනො උගති. බ්‍රහ්මලොකං උපපජ්ජි. රාජා ආනන්ද මහාසුදස්සනො චතුරාසීතිවස්සසහස්සාති කුමාරකීළිතං¹ කීළි. චතුරාසීතිවස්සසහස්සාති ඔපරජ්ජං කාරෙසී. චතුරාසීතිවස්සසහස්සාති රජ්ජං කාරෙසී. චතුරාසීතිවස්සසහස්සාති ගිහිභුතො² ධම්මෙ පාසාදෙ බ්‍රහ්මචරියං වරි.³ සො චත්තාරො බ්‍රහ්මචිහාරෙ භාවෙඤ්ඤා කායස්ස හෙද පරමමරණා බ්‍රහ්මලොකුපගො අහොසී.

30. සීයා ඛො පනානන්ද එවමස්ස අඤ්ඤා නුන තෙන සමයෙන රාජා මහාසුදස්සනො අහොසීති. න ඛො පනෙනං ආනන්ද එවං දට්ඨබ්බං, අහං තෙන සමයෙන රාජා මහාසුදස්සනො අහොසීං. මම තාති චතුරාසීතිනගරසහස්සාති කුසාවතීරාජධානිපමුඛාති, මම තාති චතුරාසීතිපාසාදසහස්සාති ධම්මෙ පාසාදපමුඛාති, මම තාති චතුරාසීතිකුටාගාරසහස්සාති මහාවිඤ්ඤකුටාගාරපමුඛාති, මම තාති චතුරාසීතිපලුච්ඤ්ඤාසහස්සාති සොච ණණ්ණමයාති රුපියමයාති දන්තමයාති සාරමයාති ගොණකස්තාති පටිකස්තාති පටලිකස්තාති කාදලිමීභෙපවර්පච්චුරු සරණාති සඋත්තරච්ඡද්ධි උභතොලොභිතකුපධානාති, මම තාති චතුරාසීතිනාගසහස්සාති සොච ණණ්ණලඤ්ඤාරාති සොච ණණ්ණධජාති හෙමජාලපටිච්ඡන්තාති උපොසථනාගරාජපමුඛාති, මම තාති චතුරාසීතිඅස්සසහස්සාති සොච ණණ්ණලඤ්ඤාරාති සොච ණණ්ණධජාති හෙමජාලපටිච්ඡන්තාති චලාහකඅස්සරාජපමුඛාති, මම තාති චතුරාසීතිරථසහස්සාති සීහචම්මපටිචාරාති ඛ්‍යභසවම්මපටිචාරාති දීපිචම්මපටිචාරාති පණ්ණකඛඛලපටිචාරාති සොච ණණ්ණලඤ්ඤාරාති සොච ණණ්ණධජාති හෙමජාලපටිච්ඡන්තාති චේජයනතරථපමුඛාති, මම තාති චතුරාසීතිමණ්ණසහස්සාති මණ්ණතනපමුඛාති, මම තාති චතුරාසීතිඉක්ඛිසහස්සාති සුභද්දදෙවිපමුඛාති, මම තාති චතුරාසීතිගහපතිසහස්සාති ගහපතිරත්තපමුඛාති, මම තාති චතුරාසීතිබන්තියසහස්සාති අනුයන්තාති පරිනායකරත්තපමුඛාති, මම තාති චතුරාසීතිධෙකුසහස්සාති ධුවසන්දනාති කංසුපධාරණාති මම තාති චතුරාසීතිවස්සකොට්ඨසහස්සාති ඛොමසුබ්බමානං කප්පාසීකසුබ්බමානං කොසෙය්‍යසුබ්බමානං කඛඛලසුබ්බමානං මම තාති චතුරාසීතිථාලිපාකසහස්සාති සායං පානං හත්තාභිනාරො අභිභරිසීඤ්ඤං.

1. කුමාරකීළං - මජ්ඣං
2. ගිහිභුතො - මජ්ඣං

3. බ්‍රහ්මචරියමචරි - කං

බඹලොව යෑම

29. අනදයෙනි, ඉක්බිති නොබෝ කලෙකින් මහ සුදසුන් රජ කලුරිය කෙළේ ය. අනදයෙනි, මනහර බොජුනක් වැළැඳු ගැහැවියකුට හෝ ගැහැවි පුත්‍රක්භට යම්සේ බත්මතය වේ ද මහසුදසුන් රජුට ද එබඳු මවූ මරණය අවසන් කොට ඇති වේදනාවෙක් විය. අනදයෙනි, කලුරිය කළාවූ ද මහසුදසුන් රජ බඹලොවැ උපති. අනදයෙනි, මහසුදසුන් රජ සුවාසුදහසක් හවුරුදු කුමරකෙළි කෙළීය. සුවාසුදහසක් හවුරුදු යුව-රජය කැරැවිය. සුවාසුදහසක් හවුරුදු රජය කැරැවිය. ගිහි ව මෑ සුවාසු දහසක් හවුරුදු දහම් පායෙහි බඹසර හසළේ ය. හේ සතර බඹවෙහෙර බවා කාචුන් මරණින් මතු බඹලෝ ගියේ විය.

30. අනදයෙනි, 'එ සමයෙහි අනෙකෙක් මහසුදසුන් රජ වී 'යැ යි (තොපට මෙ බඳු සිතක්) වියැ හැක්ක. අනදයෙනි, එය එසේ නො දන යුතු. එ සමයෙහි මම මහසුදසුන් රජ වීමි. කුශාවතීරාජධානිප්‍රමුඛ ඒ සුවාසුදහසෙක් නගරයෝ මගේ ය. ධර්මප්‍රාසාදප්‍රමුඛ සුවාසුදහසෙක් ප්‍රාසාදයෝ මගේ ය. මහාවසුහකුටාගාරප්‍රමුඛ සුවාසුදහසෙක් කුඵගෙවල් මගේ ය. ස්වර්ණමය ද රජතමය ද දන්තමය ද සාරමය ද වූ කොඳුපලස් අතුළ සුදුඵලොමීන් කළ ඇතිරි අතුළ, ගනපුප් ඵලොමී ඇතිරි අතුළ, උතුම් කෙසෙල්මුව සමින් කළ පසතුරුණු ඇති, උඩුවියන් සහිත, ඉස්දෙර පාමුල යන දෙපසැ රතුකොට්ට තැබූ ඒ සුවාසුදහසෙක් පළහහු මගේ ය. රන් අබරණින් සැදි, රන්දද සහිත, රන්දූලින් පිළිසන් උපොසඵ ඇත් රජ ප්‍රමුඛ ඒ සුවාසුදහසෙක් ඇත්තු මගේ ය. රන් අබරණින් සැදි, රන්දද සහිත, රන්දූලින් පිළිසන් වලාහක අස්ථර් ප්‍රමුඛ ඒ සුවාසුදහසෙක් අස්සු මගේ ය. සිසමින් සන්, වගසමින් සන්, දිවිසමින් සන්, පඬුඇඹුලින් සන්, රනබරණින් සැදි රන්දදති, හෙමිදූලින් පිළිසන් විජයොත්ථියපාමොක් ඒ සුවාසුදහසෙක් රියහු මගේ ය. මිණිරුවන්පාමොක් ඒ සුවාසුදහසෙක් මිණිහු මගේ ය. සුහදාදේවිප්‍රමුඛ සුවාසුදහසෙක් ඒ ස්ත්‍රීහු මා අයත් වූහ. ගැහැවිරුවන් පාමොක් ඒ සුවාසු දහසෙක් ගැහැවියෝ මා සතු වූහ. පරිණා-යකරන්ත ප්‍රමුඛ අනුයන්තෘ වූ ඒ සුවාසුදහසෙක් කැන්හු මගේ ය. හැම ද දෙවියැකි කිරි ඇති රන්සැට්ට ඇඟ ලැවුණු ඒ සුවාසු දහසෙක් දෙන්හු මා සතු වූහ. සියුම් කොමුපිළි ද සියුම් කපුපිළි ද සියුම් පටපිළි ද සියුම් කම්බල ද වූ සුවාසු පිළි කෙළ දහස මා සතු විය. මට උදේ සවස ඒ තලි සුවාසු දහසක් වූ බතෙක් එළැවිණ.

31. තෙසං ඛො පනානන්ද චතුරාසීතිනගරසහසානං එකකොසෙව නං නගරං හොති යං තෙන සමයෙන අජ්ඣාවසාමී යදිදං කුසාවති රාජධානී.

තෙසං ඛො පනානන්ද චතුරාසීතිපාසාදසහසානං එකොයෙව සො පාසාදෙ හොති යනෙන න සමයෙන අජ්ඣාවසාමී යදිදං ධම්මො පාසාදෙ.

තෙසං ඛො පනානන්ද චතුරාසීතිකුටාගාරසහසානං එකකොසෙව නං කුටාගාරං හොති, යනෙන න සමයෙන අජ්ඣාවසාමී යදිදං මහාවිජුහං කුටාගාරං.

තෙසං ඛො පනානන්ද චතුරාසීතිපලලඛකසහසානං, එකො යෙව සො පලලඛකා හොති යනෙන න සමයෙන පරිභුක්ඛාමී යදිදං සොවණ්ණමයො වා රුපියමයො වා දන්තමයො වා සාරමයො වා.

තෙසං ඛො පනානන්ද චතුරාසීතිනාගසහසානං එකො යෙව සො නාගො හොති යනෙන න සමයෙන අභිරුහාමී යදිදං උපොසම්ඨා නාගරාජා.

තෙසං ඛො පනානන්ද චතුරාසීතිඅසසසහසානං එකො යෙව සො අසසා හොති යනෙන න සමයෙන අභිරුහාමී යදිදං වලාහකො අසාරාජා.

තෙසං ඛො පනානන්ද චතුරාසීතිරජසහසානං එකො යෙව සො රජො හොති යනෙන න සමයෙන අභිරුහාමී යදිදං වෙජ්ජනනරජො.

තෙසං ඛො පනානන්ද චතුරාසීතිඉත්ථිසහසානං එකා යෙව සා ඉත්ථි හොති, යා තෙන සමයෙන පච්චුපපඨාති ඛන්තිසීති¹ වා වෙසසීති² වා.

තෙසං ඛො පනානන්ද චතුරාසීතිවත්ථකොට්ඨසහසානං එකං යෙව කං දුසසුග්ගං හොති යනෙන න සමයෙන පරිදහාමී ධොමසුචුමං වා කප්පාසිකසුචුමං වා කොසෙයාසුචුමං වා කම්බලසුචුමං වා.

තෙසං ඛො පනානන්ද චතුරාසීතිථාලිපාකසහසානං එකො යෙව සො ථාලිපාකො හොති යනො නාලිකොදනපරමං භුක්ඛාමී තදුපියඤ්ඤි සුපෙයාං.

1. ඛන්තිසීති - මජ්ඣං ඛන්තිසීති - සා.

2. වෙසසීති - සා.

31. අනදයෙනි, එ සමයෙහි කුශාවතී රාජධානිය වූ යම් නගරයෙක විසිමි ද, ඒ නුවර සුවාසු දහසින් මේ එක් නගරයේ ම මම් විසිමි. (සෙසු නුවර වල දුපුත් ආදිහු වුසුහ.)

අනදයෙනි, ඒ සුවාසුදහසක් ප්‍රාසාද අතුරෙන් යම් ධර්මනම් ප්‍රාසාදයෙක් වී ද මම් එහි ම විසිමි (සෙසු පහයන්හි අඹුදරු ආදිහු වුසුහ).

අනදයෙනි, ඒ සුවාසුදහසක් කුළුගෙවලින් යම් මහාවසුහ නම් කුළුගෙයෙක් වී ද, මම් එහි විසිමි.

අනදයෙනි, ඒ පළභ සුවාසුදහසින්, රන්මුවා හෝ රිදිමුවා හෝ ඇත්දත්මුවා හෝ දූවමුවා හෝ යම් පළභෙක් වී ද, ඒ එකක් මම් පරිභෝග කෙළෙමි.

අනදයෙනි, ඒ ඇතුන් සුවාසුදහසින්, උපොසථ නම් යම් ඇත් රජෙක් වී ද, උහු ම මම් නැංගෙමි.

අනදයෙනි, ඒ අසුන් සුවාසුදහසින්, යම් වලාහක නම් අස් රජෙක් වී ද, උහු ම මම් නැංගෙමි.

අනදයෙනි, ඒ රිය සුවාසුදහසින් යම් විජයොත් නම් රියෙක් වී ද, එය ම මම් නැංගෙමි.

අනදයෙනි, ඒ සුවාසුදහසක් ස්ත්‍රීන් අතුරෙන්, කැත්කුලු වූ හෝ වෙළෙඳ කුලු වූ හෝ යම් එකියක් මට උවටන් කළා ද, ඒ එක් ස්ත්‍රියක් ම විය.

අනදයෙනි, ඒ සුවාසු පිළි කෙළ දහසින් සියුම් කොමුපිළියක් හෝ සියුම් කපුපිළියක් හෝ සියුම් පටපිළියක් හෝ සියුම් කම්බලයක් හෝ ඒ එක් පිළියුවලක් ම මම් හැන්දෙමි, පෙරැවිමි.

අනදයෙනි, ඒ සුවාසු බත්සැලි දහසින් යමෙකින් නැලියක් පරම කොටැනි (නැලියකට නොවැඩි) බතකුත් එයට පමණ වූ සුපත් වැළැඳීම් නම් ඒ එක් බත් කලියෙක් ම විය.

32. පසානානු සබ්බෙ තෙ සඛිංචා අනිතා නිරුද්ධා විපරිණතා. එවං අනිච්චා බො ආනන්ද සඛිංචා, එවං අඤ්චා බො ආනන්ද සඛිංචා. එවං අනසාසිකා බො ආනන්ද සඛිංචා, යාවඤ්චිදං ආනන්ද අලමෙව සබ්බසඛිංචොසු ගිඤ්ඤිත්තුං, අලං විරජ්ජිත්තුං, අලං විලුච්චිත්තුං. ජකඛන්තුං බො පනාහං ආනන්ද අභිජානාමී ඉමසමීං පදෙසෙ සරීරං නිකඛිපිතා, තඤ්ච බො රාජා'ව සමානො චකකචන්තී ධම්මිකො ධම්මරාජා චාතුරන්තො විජිතාවී ජනපදාචාරියපපනෙතො සඤ්ඤරන්තසමන්තාගතො. අයං සත්තමො සරීරනිකෙඛිපො. න බො පනාහං ආනන්ද තං පදෙසං සමනුපසාමී සදෙවකෙ ලොකෙ සමාරකෙ සබ්බභවකෙ සසසම්ඤ්චාහමණියා පජාය සදෙවමනුසාය යස් තථාගතො අධ්මං සරීරං නිකඛිපෙය්‍යාති.

ඉද්ධමවොච හගවා. ඉදං චන්දා සුගතො අපාපරං එතද්ධමව සන්දා:

අනිච්චා චන්ද සඛිංචා උප්පාදවයධම්මිතො,
 උප්පජ්ජිතා නිරුද්ධන්තී තෙසං වුපසමො සුබො තී.

මහාසුදසනසුත්තං නිට්ඨන් වතුස්.

32. බලවු අනදයෙනි, ඒ සියලු සබරහු ඉකුත් වූහ, නිරුද්ධ වූහ, පෙරළුණහ. අනදයෙනි, මෙසේ සබරහු අනිත්‍ය ම ය, අනදයෙනි, සබරහු මෙසේ අධ්‍රැව ම ය. අනදයෙනි, මෙසේ සබරහු ආශ්වාස විරහිත ම ය. අනදයෙනි, සියලු සබර දහමුත් කෙරෙහි කලකිරෙන්නට ඉතා ම සුදුසු ය, නො ඇලෙන්නට ඉතා ම සුදුසු ය, එයින් මිඳෙන්නට ඉතා ම සුදුසු ය, අනදයෙනි, සවරක් ම මෙ පෙදෙසෙහි සිරුර බහා ලුයෙමි යි දනිමි. ඒ ද ධාර්මික වූ ධර්මරාජ වූ සයුරුහිමි සිවුමහදිවයිනට අධිපති වූ, පසම්බුරන් දිත්‍ර, දනවුහි තහවුරු බවට පැමිණි, සත්රුවනින් සමන්විත සක්විති රජෙක් වැ ම කෙළෙමි. මේ සත්වැනි ශරීරනිකෂෙපය යැ. අනදයෙනි, තථාගතයෝ දෙවියන් සහිත මරුන් සහිත බමුන් සහිත ලොවෙහි, මහණබමුණන් සහිත දෙවිමිනිසුන් සහිත සත්වප්‍රජායෙහි යම් තැනෙක අටවැනිවරෙක සිරුර බහාලන්නෝ ද, එසේ වූ තැනක් මම නො ම දකිමි.’’

භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මෙය වදළ සේක. මෙය වදරා, සුගතයන් වහන්සේ නැවැත ගාථාබන්ධන විසින් අනෙකක් වූ මෙය වදළ සේක:

“ ඒකාන්තයෙන් සංස්කාරයෝ අනිත්‍යහ.
 ඉපැත්ම වැනැස්ම සබා කොටැත්තාහ.
 ඉපිදූ නැසෙත්.
 ඒ සංස්කාරයන් ගේ සංහිදීම සුව එළවන්නේ යි. ’’

සතර වැනි මහසුදසුන් සූතර නිමියේ ය.

5.

ජනවසහසුභනං

1. එවං මෙ සුභනං; එකං සමයං හඟවා නාතිකෙ¹ විහරති ගිඤ්ජකාවසං-
 ථෙ, තෙන ඛො පන සමයෙන හඟවා පරිතො පරිතො ජනපදෙසු පරිවා-
 රකෙ අඛහතීතෙ කාලකතෙ උපපනතීසු බ්‍යාකරොති, කාසිකොසලෙසු
 වජ්ජිමලෙපුසු වේතිවංසෙසු² කුරුපඤ්චාලෙසු මච්ඡුරසෙනෙසු අසු අමුත්ත
 උපපනෙනා අසු අමුත්ත උපපනෙනා ති. පරොප ඤ්ඤාසං නාතිකියා පරිවාරකා
 අඛහතීතා කාලකතා පඤ්චනනං ඔරමහාගියානං සමඤ්ඤාජනානං පරික්ඛයා
 ඔපපාතිකා තස් පරිතිබ්බාසිතො අනාවතතිධම්මො තස්මා ලොකා. සාධිකා
 නචුති නාතිකියා පරිවාරකා අඛහතීතා කාලකතා තිණ්ණං සමඤ්ඤාජනානං
 පරික්ඛයා රාගද්‍රෙසමොහානං තනුතතා සකදගාමීතො සකිදෙව³ ඉමං ලොකං
 ආගනත්වා දුක්ඛස්සනනං කරිස්සන්ති. සාතිරෙකානි පඤ්චසතානි නාතිකියා
 පරිවාරකා අඛහතීතා කාලකතා, තිණ්ණං සමඤ්ඤාජනානං පරික්ඛයා සොතා-
 පනනා අවිනිපානධම්මො නියතා සමබ්බාධිපරායණො ති.

2. අසොසාසුං ඛො නාතිකියා පරිවාරකා: හඟවා කිර පරිතො පරිතො
 ජනපදෙසු පරිවාරකෙ අඛහතීතෙ කාලකතෙ උපපනතීසු බ්‍යාකරොති කාසි-
 කොසලෙසු වජ්ජිමලෙපුසු වේතිවංසෙසු කුරුපඤ්චාලෙසු මච්ඡුරසෙනෙසු
 අසු අමුත්ත උපපනෙනා අසු අමුත්ත උපපනෙනා'ති, පරොප ඤ්ඤාසං නාතිකියා
 පරිවාරකා අඛහතීතා කාලකතා පඤ්චනනං ඔරමහාගියානං සමඤ්ඤාජ-
 නානං පරික්ඛයා ඔපපාතිකා තස් පරිතිබ්බාසිතො අනාවතතිධම්මො
 තස්මා ලොකා. සාධිකා නචුති නාතිකියා පරිවාරකා අඛහතීතා කාල-
 කතා තිණ්ණං සමඤ්ඤාජනානං පරික්ඛයා රාගද්‍රෙසමොහානං තනුතතා
 සකදගාමීතො සකිදෙව ඉමං ලොකං ආගනත්වා දුක්ඛස්සනනං කරි-
 ස්සන්ති. සාතිරෙකානි පඤ්චසතානි නාතිකියා පරිවාරකා අඛහතීතා
 කාලකතා තිණ්ණං සමඤ්ඤාජනානං පරික්ඛයා සොතාපනනා අවිනි-
 පානධම්මො නියතා සමබ්බාධිපරායණො'ති. තෙන ච නාතිකියා පරිවා-
 රකා අනතමනා අහෙසුං පමුදිතා පීතිසොමනස්සජාතා හඟවතො
 පඤ්ඤාවෙය්‍යාකරණං⁴ සුඤ්චා.

1. නාදිකෙ සිමු. ස්‍යා. PTS.
 3. සකිදෙවං (කා.)

2. වේතිවංසෙසු - මජ්ඣ.
 4. පඤ්ඤාවෙය්‍යාකරණං (ස්‍යා කා)

5.

ජනවසන සූත්‍රය

1. මා විසින් මෙසේ අසන ලදී: එක් සමයෙක භාග්‍යවතුන් වහන්සේ **ඥාතිකා** ගමා ගෙඩිගෙහි වැඩ වසන සේක. එ සෙමෙහි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ **කාසි කෝසල වජ්ජිලේල වේනි වංස කුරු පඤ්චාල මච්ඡ සුරසේන** යන වටා වටා දනවුහි ඉකුත් කලා වුසු කලුරිය කළ උවසුවන් ඇඳබැ ‘අසෝ තැනැත්තෝ අසෝ තැනැ උපන, අසෝ තැනැත්තෝ අසෝ තැනැ උපනැ’ යි ඔවුන් ගේ උපපත්ති විෂයයෙහි කරුණු හෙළි කැර වදරන සේක. **ඥාතිකාවාසි** වූ ද පනසකට වැඩි තරම් වූ, ඉකුත් කලා වූ, කලුරිය කළ උවසුවෝ අවරභාගික සංයෝජන පස නැසූ හෙයින් ඒ ශුද්ධාවාසයෙහි උපන්නාහු, එහි ම පිරිනිවෙන සුලු වූවාහු, එ ලොවින් වටාලා නො එන සුලු වෙත්. ඉකුත් කලා සිටි, කලුරිය කළ, **ඥාතිකාග්‍රාමවාසි** අධිකයක් සහිත අනුවක් (අනුවකට වැඩි) උවසුවෝ, තුන් සංයෝජනයන් නැසූ හෙයින් රාග ද්වේෂ මෝහ තුනී වූහෙයින්, සෙද ගැමි වූවාහු, එක් වරක් ම මෙ ලොවට අවුත් දුක් කෙළවර කරන්නාහ. අතිරේකයක් සහිත පන්සියක් **ඥාතිකාවාසි** උපාසකයෝ ඉකුත් කලා සිට කලුරිය කළාහු, තුන් සංයෝජනයන් නැසූ හෙයින් සෝවාන් වූවාහු, අපායට නොවැටෙන සුලු වූවාහු, රහත් බවට නියත වූවාහු, රහත් බව පිහිට කොටැත්තාහු වෙත්” යි ද වදළ සේක.

2. “භාග්‍යවතුන් වහන්සේ **කාසි කෝසල දෙරටෙහි ද වජ්ජි මල්ල දෙරටෙහි ද වේනි වංස දෙරටෙහි ද කුරු පංචාල දෙරටෙහි ද මච්ඡ සුරසේන දෙරටෙහි ද** යන වටා වටා දනවුහි ළඟ ඉකුත් කලා සිටි, කලුරිය කළ උවසුවන් ‘අසෝ තැනැත්තෝ අසෝ තැනැ උපන, අසෝ තැනැත්තෝ අසෝ තැනැ උපනැ’ යි උපපත්ති නිමිත්තෙන් ඔවුන් (මරණින් පසු තතු) හෙළි කරන සේක. ළඟ ඉකුත් කලා සිටි, කලුරිය කළ **ඥාතිකාවාසි** පනසකට වැඩි ගණනක් උවසුවෝ, අවරභාගික සංයෝජන පස නැසූ හෙයින් ශුද්ධාවාසයෙහි උපන්නාහු, එහි දී පිරිනිවෙන සුලු වූවාහු, වටාලා එයින් මෙහි නො එන සුලු වෙත්. ඉකුත් කලා සිටි, කලුරිය කළ, **ඥාතිකාවාසි** අනුවකට වැඩි ගණනක් උවසුවෝ තුන් සංයෝජන නැසූයෙන්, රාග ද්වේෂ මොහ තුනී වූයෙන්, සෙද ගැමි වූවාහු, එක් වරක් ම මෙ ලොවට අවුත් දුක් කෙළවර කරන්නාහ. ඉකුත් කලා සිටි, කලුරිය කළ පන්සියකට වැඩි ගණනක් **ඥාතිකාවාසි** උවසුවෝ, තුන් සංයෝජන නැසූයෙන් සෝවාන් වූවාහු, අපායට නොවැටෙන සුලු වූවාහු, රහත් බවට නියත වූවාහු, රහත් ඵලය ප්‍රතිෂ්ඨා කොටැත්තාහු වෙත් යැ යි වදරන සේකැ” යි **ඥාතිකාග්‍රාමවාසි** උපාසකයෝ හගවත් බුදුරජුන් ගේ ප්‍රශ්නව්‍යාකරණය අසා එයින් ද ගන්නා ලද සිතැත්තාහු, සතුටු වූවාහු, හටගත් ප්‍රීති හා සොමනස් හා ඇත්තෝ වූහ.

3. අසෙසාසී ඛො ආයසමා ආනන්දො: හගවා කිර පරිතො පරිතො ජනපදෙසු පරිවාරකෙ අඛ්භතීතෙ කාලකතෙ උපපන්නීසු ඛ්‍යාකරොති. කාසිකොසලෙසු වජ්ඣලෙලසු වෙතීවංසෙසු කුරුපඤ්චාලෙසු මච්ඡුර-සෙනෙසු අසු අමුත්‍ර උපපනොනා අසු අමුත්‍ර උපපනොනා තී, පරොපඤ්ඤාස-නාතීකියා පරිවාරකා අඛ්භතීතා කාලකතා පඤ්චනා ඔරම්භාගියානං සඤ්ඤාජනානං පරික්ඛයා ඔපපාතිකා තස් පරිතිඛ්‍යාසිතො අනාවතතිධම්මො තස්මා ලොකා. සාධිකා නවුතීනාතිකියා පරිවාරකා අඛ්භතීතා කාලකතා තිණණං සඤ්ඤාජනානං පරික්ඛයා රාගදොසමොහානං තනුතො සකද-ගාමීනො සකිදෙව ඉමං ලොකං ආගන්ඛා දුක්ඛස්සඡතං කරිස්සන්තී, සාතිරෙකානි පඤ්චසතානි නාතිකියා පරිවාරකා අඛ්භතීතා කාලකතා තිණණං සඤ්ඤාජනානං පරික්ඛයා සොතාපඡනා අවිනිජාතධම්මො නියතා සමොධි-පරායණා තී. තෙන ච නාතිකියා පරිවාරකා අත්තමනා අහෙසුං පමුදිතා පීතිසොමනස්සඡතා හගවතො පඤ්ඤවේය්‍යාකරණං සුචා ”තී.

ආනන්ද පරිකථා

4. අථ ඛො ආයසමිතො ආනන්දස්ස ඵතදහොසී: ඉමෙ ඛො පනාපි අහෙසුං මාගධිකා පරිවාරකා ඛහු වෙච රත්තඤ්ඤා ච අඛ්භතීතා කාල-කතා. සුඤ්ඤා මඤ්ඤා අඛගමගධා අඛගමාගධිකෙහි පරිවාරකෙහි අඛ්භතීතෙහි කාලකතෙහි, තෙ ඛො පනාපි අහෙසුං බුද්ධෙ පසනහා ධම්මෙ පසනහා සඛෙස පසනහා සීලෙසු පරිපුරකාරිතො තෙ අඛ්භ-තීතා කාලකතා හගවතා අඛ්භාකතා. තෙසමපස්සා සාධු වේය්‍යා-කරණං. ඛහුජනො පසීදෙය්‍යා තතො ගච්ඡෙය්‍යා සුගතීං. අයං ඛො පනාපි අහොසී රාජා මාගධො සෙනියො ඛිම්බියාරො ධම්මකො ධම්ම-රාජා හිතො බ්‍රාහ්මණගහපතිකානං තෙගමානඤ්ඤව ජානපදනඤ්ච. අපිසසුදං මනුස්සා කිත්තයමානරුජා විහරන්තී ‘ඵවං නො සො ධම්මකො ධම්මරාජා සුඛාපෙච්චා කාලකතො, ඵවං මයං තස්ස ධම්මකස්ස ධම්මරඤ්ඤා චිජිතෙ ඵාසු’ විහරිමහා’තී. සො ඛො පනාපි අහොසී බුද්ධෙ පසනොනා ධම්මෙ පසනොනා සඛෙස පසනොනා සීලෙසු පරිපුර-කාරී. අපිසසුදං මනුස්සා ඵවමාහංසු ‘යාව මරණකාලාපි රාජා මාගධො සෙනියො ඛිම්බියාරො හගවතං කිත්තයමානරුජො කාලකතො’තී.

1. පනපි - PTS

2. අඛගමාගධිකෙහි - සභා

3. තෙසමපිසසා - මජ්ඣං

4. ඵාසුකා - සභා

3. ‘‘භාග්‍යවතුන් වහන්සේ කාසි කෝසල දෙ රටෙහි ද වජ්ජි මල්ල දෙ රටෙහි ද වෙනී වංස දෙ රටෙහි ද කුරු පංචාල දෙ රටෙහි ද මච්ඡ සුරසෙන දෙ රටෙහි ද යන වටා වටා දනවුහි ළඟ ඉකුත් කලා සිටි කලුරිය කළ උවසුවන් ‘අසෝ තැනැත්තෝ අසෝ තැනැ උපන, අසෝ තැනැත්තෝ අසෝ තැන උපනැ’ යි ද උපපත්ති නිමිත්තෙන් (ඔවුන්ගේ මරණින් පසු ගතිය) හෙළි කරන සේක. ඉකුත් කලා සිටි, කලුරිය කළ ඥාතිකාවාසි වූ පනසකට වැඩි ගණනක් උවසුවෝ අවරභාගික සංයෝජන පස නැසූ හෙයින් ශුද්ධාවාසයෙහි උපන්නාහු, එහි දී පිරිනිවේන සුලු වූවහු, වටාලා එයින් මෙහි නොඑන සුලු වෙතැ යි ද, ඉකුත් කලා සිටි කලුරිය කළ ඥාතිකවාසි අනුවකට වැඩි ගණනක් උවසුවෝ තුන් සංයෝජන නැසූ හෙයින්, රාග ද්වේෂ මෝහ තුනී වූ හෙයින් සෙදගැමි වූවාහු, එක් වරක් ම මෙ ලොවට අවුත් දුක් කෙළවර කරන්නාහ’ යි ද, ළඟ ඉකුත් කලා සිටි, කලුරිය කළ පනසියයකට වැඩි ගණනක් ඥාතිකාවාසි උවසුවෝ තුන් සංයෝජන නැසූ හෙයින් සෝවාන් වූවාහු, අපායට නොවැටෙන සුලු වූවාහු, රහත් බවට නියත වූවාහු, රහත්ඵලය ප්‍රතිෂ්ඨා කොටැති යාහු වෙතැ යි ද වදන සේක ල,භාග්‍යවතුන්වහන්සේගේ ප්‍රශ්නව්‍යාකරණය අසා එයින් ඥාතිකාවාසි උවසුවෝ ආරාධිත සිතැත්තාහු, සතුටු වූවාහු, හටගත් ප්‍රීති හා සොම්නස් හා ඇත්තාහු ද වෙන් ලැ’ යි අනද තෙරණුවෝ ඇසූහ.

ආනන්ද පරිකථාව

4. එ කල්හි වනාහි අනද තෙරුනට මේ සිත විය: ‘‘ළඟ ඉකුත් කලා සිටි, කලුරිය කළ, මගද රටැ වැසි විරරාත්‍රඤ්ඤ බොහෝ උවසුවෝ ද වූහ. ළඟ ඉකුත් කලා සිටි කඵරිය කළ අඟු මගද දෙරටැ වූසූ (අරිසවු) උවසුවන් ගෙන් මෙ දෙ රට හිස් වූ නියා යැ (හිස් වූවාක් මෙන් අන්‍යයනට පෙනෙයි). ඒ අඟු මගද දෙර ටැ වැසියෝ ද බුදුරජුන් කෙරෙහි පහන් ද දහමිහි පහන් ද සඟුන් කෙරෙහි පහන් ද සිල් පුරන සුලු ද වූහ. ළඟ ඉකුත් කලා කලුරිය කළ ඔහු භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් නො ම හෙළි කරන ලදහ. ඔවුන් ගේ ද උපපත්තිය හෙළි කරනු මනා යැ. බොහෝ දෙනා පහදිනු ඇත. එයින් සුගතියට යනු ඇත. මේ මගධාධිපති ශ්‍රේණික බිම්බිසාර රජ ධාර්මික ද ධර්මරාජ ද බමුණු ගැහැවියනටත් නිගමවාසි ජනපදවාසි ජනයාටත් හිතකාමී ද විය. මිනිස්සුද දැහැමි වූ, දැහැමින් රැජැයූ අපේ රජ රට සුවපත් කොට මෙසේ කලුරිය කෙළේ යැ’ යි ද, ‘මෙසේ අපි දැහැමි වූ දැහැමෙන් රජ වූ ඔබේ රටැ සුව සේ වූසුමහ’ යි ද, එ රජුහු ගුණ වණන්තාහු ද වෙසෙත්. ඒ රජ ද බුදුරජුන් කෙරෙහි පහන් ද දහමිහි පහන් ද සඟුන් කෙරෙහි පහන් ද සිල් පුරන සුලු ද විය. කලුරිය කරන තෙක් දු මගධාධිපති ශ්‍රේණික බිම්බිසාර රජ භාග්‍යවතුන් වහන්සේගේ ගුණ වණන සුලු වැ වැස කලුරිය කෙළේ යැ’ යි මිනිස්සු ද මෙසේ කියත්.

සො අඛතීතො කාලකතො භගවතා අඛ්‍යාකතො. තස්ස ජස්ස සාධු-
 වෙය්‍යාකරණං. ඛහුජනො පසීදෙය්‍ය, තතො ගච්ඡය්‍ය සුගතිං. භග-
 වතො ඛො ජන සමොධි මගධෙසු. යත් ඛො භගවතො සමොධි
 මගධෙසු, කථං තත් භගවා මාගධකෙ පරිවාරකෙ අඛතීතෙ කාල-
 කතෙ උපජන්හීසු න ඛ්‍යාකරෙය්‍ය? භගවා චෙව ඛො ජන මාගධකෙ
 පරිවාරකෙ අඛතීතෙ කාලකතෙ උපජන්හීසු න ඛ්‍යාකරෙය්‍ය දීන-
 මනා තෙනස්සු මාගධිකා පරිවාරකා. යෙන ඛො ජනස්සු දීනමනා
 මාගධිකා පරිවාරකා කථං තෙ භගවා න ඛ්‍යාකරෙය්‍යාති.

5. ඉදමාසමා ආනජෙඤ මාගධකෙ පරිවාරකෙ ආරභ්‍ය ඵකො රහො
 අනුච්චිතොක්ඛා රත්තියා පච්චුසසමයං පච්චුට්ඨයං යෙන භගවා තෙනුප-
 සඛකම්. උපසඛකම්ඤා භගවතං අභිවාදෙඤා ඵකමනං භිසීදී.
 ඵකමනං භිසීතො ඛො ආයසමා ආනජෙඤ භගවතං ඵතදවොච:

සුතමෙමතං හතො භගවා කීර පරිතො පරිතො ජනපදෙසු පරිවාරකෙ
 අඛතීතෙ කාලකතෙ උපජන්හීසු ඛ්‍යාකරොති කාසිකොසලෙසු වජ්ජිම-
 ලෙලෙසු චෙතිවංසෙසු කුරුපඤ්ඤාලෙසු මච්ඡසුරසෙනෙසු. අසු අමුත්‍ර
 උපජනො අසු අමුත්‍ර උපජනො ති. පරොපඤ්ඤාසං නාතිකියා පරි-
 වාරකා අඛතීතො කාලකතො පඤ්ඤානං ඔරමහාගියානං සමඤ්ඤාජ-
 නානං පරිකඛයා ඔපජාතිකා තත් පරිනිබ්බාසිතො අනාවත්ඤ්ඤා
 තස්මා ලොකා. සාධිකා නචුති නාතිකියා පරිවාරකා අඛතීතා කාල-
 කතා තිණ්ණං සමඤ්ඤාජනානං පරිකඛයා රාගදෙසමොභානං තනුතො
 සකදගාමීතො සකිදෙව ඉමං ලොකං ආගන්ඤා දුක්ඛස්සනං කර-
 ස්සන්ති. සාතිරොකාහි පඤ්ඤාසනාති නාතිකියා පරිවාරකා අඛතීතා
 කාලකතා තිණ්ණං සමඤ්ඤාජනානං පරිකඛයා සොනාපනො අච්චි-
 ජානධම්මා නියතා සමොධිපරායණාති. තෙන ච නාතිකියා පරිවාර-
 රකා අත්තමනා අභෙසුං පමුදිතා පිතිසොමනස්ස ජානා භගවතො
 ජඤගවෙය්‍යාකරණං සුඤාති. ඉමෙ ඛො ජනාපි හතො අභෙසුං මාග-
 ධිකා පරිවාරකා ඛහු චෙව රත්තඤ්ඤා ච අඛතීතා කාලකතා සුඤ්ඤා
 මඤ්ඤා අඛතමගධා අඛතමාගධකෙහි පරිවාරකෙහි අඛතීතෙහි කාල-
 කතෙහි. තෙ ඛො ජනාපි හතො අභෙසුං බුද්ධි පසනො ධම්මෙ
 පසනො සමෙක පසනො සීලෙසු පරිපුරකාරිතො. තෙ අඛතීතා
 කාලකතා භගවතා අඛ්‍යාකතා.

හේ ඌභ ඉකුත් කල්හි කලුරිය කෙළේ, භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් (මොහුගේ උපපත්තිය මෙසේ යැයි) නො ම හෙළි කරන ලද්දේය. ඔහුගේ උපපත්තිය ද හෙළි කරනු මනා යැ. බොහෝ දෙනා පහදිනු ඇත. එයින් සුභතියට යනු ඇත. භාග්‍යවතුන් වහන්සේගේ සම්බොධිය මගද රටෙහි විය. යම් මගද රටෙක භාග්‍යවතුන් වහන්සේගේ සම්බොධිය වී ද, එහි සමීපාතීත වූ කලුරිය කළ උවසුවන් කෙසේ නම් භාග්‍යවතුන් වහන්සේ (ඔවුන්ගේ) උපපත්තීන් නිමිත්තෙන් නො ම හෙළි කළ යුතු වන සේක් ද? භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වනාහි සමීපාතීතයෙහි කලුරිය කළ මගද රට වැසි උවසුවන් ඔවුන්ගේ උපපත්ති නිමිත්තෙන් නො හෙළි කරන සේක් වූ නම්, එයින් මගද රටැ වැසි උවසුවෝ බැගෑපත් සිතැති වන්නාහ. මගද රටැ වැසි උවසුවෝ යම් කරුණෙකින් බැගෑපත් සිතැති වන්නාහු ද, භාග්‍යවතුන් වහන්සේ කෙසේ නම් ඒ (උපපත්ති නිමිත්තෙන්) උවසුවන් හෙළි නො කරන සේක් ද? යනු යැ.

5. අනද තෙරණුවෝ මගද රටැ වැසි උවසුවන් ඇඳබැ හුදෙකලා වැ රහසිගත වැ මෙසේ පුනපුනා සිතා, රූ අලුය මැ නැහී සිට, හඟවත් බුදුරජුන් කරා එළැඹියාහ. එළැඹී ඔබ වැද, පසෙකැ හිදගත්හ. පසෙකැ හිද ම හඟවත් බුදුරජුන්ට මේ බස් පැවැසූහ:

“වහන්ස, භාග්‍යවතුන් වහන්සේ කාසි කෝසල දෙ රටෙහි ද වජ්ජි මල්ල දෙ රටෙහි ද වෙති වංස දෙ රටෙහි ද කුරු පංචාල දෙ රටෙහි ද මච්ඡ සුරසේන දෙ රටෙහි ද යන වටා වටා දනවුහි ඌභ ඉකුත් කලැ සිටී, කලුරිය කළ උවසුවන් ‘අසෝ තැනැත්තෝ අසෝ තැනැ උපන, අසෝ තැනැත්තෝ අසෝ තැනැ උපනැ’ යි උපපත්ති නිමිත්තෙන් (ඔවුන් මරණින් පසු තතු) හෙළි කරන සේක. ඌභ ඉකුත් කලැ සිටී, කලුරිය කළ ඥාතිකාවාසි පනසකට වැඩි ගණනක් උවසුවෝ අවරභාගික සංයෝජන පස නැසුයෙන් ශුද්ධාවාසයෙහි උපන්නාහු, එහි දී පිරිනිවේන සුලු වූවාහු, වටාලා එයින් මෙහි නො එන සුලු වෙත්. ඉකුත් කලැ සිටී, කලුරිය කළ, ඥාතිකාවාසි අනුවකට වැඩි ගණනක් උවසුවෝ, තුන් සංයෝජන නැසුයෙන්, රාග ද්වේෂ මොහ තුනී වූයෙන්, සෙදුගැමි වූවාහු, එක් වරක් ම මෙ ලොවට අවුත් දුක් කෙළවර කරන්නාහ. ඉකුත් කලැ සිටී, කලුරිය කළ, පන්සියයට වැඩි ගණනක් ඥාතිකාවාසි උවසුවෝ, තුන් සංයෝජන නැසුයෙන්, සෝවාන් වූවාහු, රහත් ඵලය ප්‍රතිෂ්ඨා කොටැන්නාහු වෙත්” යැ යි වදන සේක. එයින් ඥාතිකාවාසි උවසුවෝ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ගේ ප්‍රශ්න ව්‍යාකරණය අසා ආරාධිත සිතැත්තෝ ප්‍රමුද්ධයෝ උපන් ප්‍රීති හා සොමනස් හා ඇත්තෝ වූහ. වහන්ස, ඌභ ඉකුත් කලැ කලුරිය කළ මගද රටැ වැසි චිරරාත්‍රඥ වූ මේ බොහෝ උවසුවෝ වූහ. අඟු මගද දෙරට ඌභ ඉකුත් කලැ කලුරිය කළ අඟුමගද වැසි උවසුවන් ගෙන් හිස් වූ සේ ය. වහන්ස, ඔහු ද බුදු රජු කෙරෙහි පැහැදුණා වූ, දහමිහි පැහැදුණාහු, සහන කෙරෙහි පැහැදුණාහු, සිල් පුරන්නාහු වූහ. ඌභ ඉකුත් කලැ කලුරිය කළ ඔහු භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් නො හෙළි කරන ලදහ.

තෙසමපසස සාධු වේය්‍යාකරණං බහුජනො පසීදෙය්‍ය තතො ගවේජය්‍ය සුගතිං අයං ඛො පනාපි භනෙන අහොසි රාජා මාගධො සෙතියො බිමබ්සාරො ධම්මිකො ධම්මරාජා භිතො බ්‍රාහ්මණ- ගභජනිකානං තෙගමානකෙඤ්ච ජානපද්‍යනඤ්ච අපිස්සුදං මනුසසා කිත්තයමානරූපා වීහරන්ති 'එවං නො සො ධම්මිකො ධම්මරාජා සුඛාපෙඤා කාලකතො, එවං මයං තසස ධම්මිකසස ධම්ම- රකෙඤ්ඤ වීජ්‍යෙ ඵාසු වීහරිමහා'ති. සො ඛො පනාපි භනෙන අහොසි බුච්චෙ පසනො ධම්මෙ පසනො සඛෙස පසනො සීලෙසු පරිපුර- කාරි. අපිස්සුදං මනුසසා එවමාහංසු 'යාව මරණකාලා පි රාජා මාගධො සෙතියො බිමබ්සාරො භගවතං කිත්තයමානරූපො කාලකතො'ති. සො අබ්හතීතො කාලකතො භගවතා අබ්‍යාකතො, තසස පසස සාධු වේය්‍යාකරණං බහුජනො පසීදෙය්‍ය තතො ගවේජය්‍ය සුගතිං, භගවතො ඛො පන භනෙන සමෙධාධි මගධෙසු. යඤ්ඤ ඛො පන භනෙන භගවතො සමෙධාධි මගධෙසු කථං තඤ්ඤ භගවා මාගධකෙ පරිචා- රකෙ අබ්හතීතෙ කාලකතෙ උප්පනතීසු න බ්‍යාකරෙය්‍ය. භගවා වෙ ඛො පන භනෙන මාගධකෙ පරිචාරකෙ අබ්හතීතෙ කාලකතෙ උප- පනතීසු න බ්‍යාකරෙය්‍ය, දීනමනා¹ තෙනසසු මාගධිකා පරිචාරකා. යෙන ඛො පනසසු භනෙන දීනමනා මාගධිකා පරිචාරකා, කථං තෙ භගවා න බ්‍යාකරෙය්‍යා''ති.

ඉදමායසමා ආනන්දෙ මාගධකෙ පරිචාරකෙ ආරඛ්‍ය භගවතො සමච්චිඛා පරිකථං කඤ්ඤා උච්චායාසනා භගවන්තං අභිවාදෙඤ්චා පදකඛිණං කඤ්ඤා පකකාමී.

6. අථ ඛො භගවා අවීරපකකතෙන ආයසමනෙන ආනන්දෙ පුබ්බතභ- සමයං නිවාසෙඤ්චා පත්තචීවරමාදය නාතිකං පිණ්ඩාය පාවිසී. නාතිකෙ පිණ්ඩාය වරිඤ්චා ජච්ඡාභනනං පිණ්ඩපාතපටිකකතො ජාදෙ පකඛාලෙඤ්චා ශිඤ්ඤකාවස්ථං පවිසිඤ්චා මාගධකෙ පරිචාරකෙ ආරඛ්‍ය අට්ඨකඤ්චා මනසි කඤ්ඤා සබ්බං වේතසො සමන්තාභරිඤ්චා පකඤ්ඤතෙන ආසනෙ තිසිදි 'ගතිං තෙසං ජාතිසසාමී අභිසම්පරායං යංගතීකා තෙ භවතො යංඅභිසම්පරා- යා''ති. අද්දසා ඛො භගවා මාගධකෙ පරිචාරකෙ යංගතීකා තෙ භවතො යංඅභිසම්පරායාති. අථ ඛො භගවා සායනභසමයං පටිසප්ප්‍රානා වුට්ඨිතො ශිඤ්ඤකාවස්ථා තිකඛිඤ්චා වීහාරජච්ඡායායං පකඤ්ඤතෙන ආසනෙ තිසිදි.

1. නිත්තමනා. ස්‍යා.
දීනමනා PTS.

7. අථ ඛො ආසසමා ආනන්දො යෙන හගවා තෙනුපසඩකම්. උපසඩකම්ඤා හගවන්තං අභිවාදෙඤා එකමන්තං හිසීදි. එකමන්තං හිසිනොතා ඛො ආසසමා ආනන්දො හගවන්තං එතදවොච. “උපසන්න-පදිපසා¹ හනෙත හගවා, භාතිරිච හගවතො මුඛවණ්ණණා වීජ්ජනනනතා ඉන්ද්‍රියානං. සනෙතන නුනජ්ජ හනෙත හගවා විභාරෙන විභාසී”ති. “යදෙව ඛො මෙ ඤං ආනන්ද මාගධකෙ පරිචාරකෙ ආරඛ්‍ය සමමුඛා පරිකථං කඤා උට්ඨායාසනා පකකනො, තදෙවාහං නාතිකෙ පිණ්ඩාය වරිඤා පච්ඡා-හනතං පිණ්ඩපාතපටිකකනොතා පාදෙ පකඛාලෙඤා ගිඤ්ජකාවස්ථං පවිසිඤා මාගධකෙ පරිචාරකෙ ආරඛ්‍ය අභිසිකඤා² මෙනසි කඤා සඛං චෙනසො සමනනාහරිඤා පඤ්ඤානෙත ආසනෙ හිසීදි. ‘ගතිං තෙස්ස ජාතිසසාම් අභිසම්පරායං, යංගතිකා තෙ හවනොතා යංඅභිසම්පරායා’ති. අද්දස් ඛො අහං ආනන්ද මාගධකෙ පරිචාරකෙ යංගතිකා තෙ හවනොතා යංඅභිසම්පරායාති.

ජනවසහාගමනං

8. අථ ඛො ආනන්ද අනතර්හිතො යකොඛා සද්දමනුසසාවෙසි: “ජනවසහො අහං හගවා, ජනවසහො අහං සුගතා”ති. “අභිජානාසි නො ඤං ආනන්ද ඉතො පුට්ඨ ඵචරුපං නාමධෙයාං සුතං යදිදං ජනවස-හො” ති “න ඛො අහං හනෙත අභිජානාම් ඉතො පුට්ඨ ඵචරුපං නාම-ධෙයාං සුතං යදිදං ජනවසහො”ති. අපි ච මෙ හනෙත ලොමාහි හඬාහි ජනවසහො ති නාමධෙයාං සුඤා. තස්ස මයහං හනෙත එතද-හොසි: න හි නුන සො ඔරතො යකොඛා හවිසසති යසීදං³ ඵචරුපං නාමධෙයාං සුපඤ්ඤානං යදිදං ජනවසහො”ති. “අනන්තරො ඛො ආනන්ද සද්දපාතුභාවා උළාරවණ්ණණා මෙ යකොඛා සමමුඛෙ පාතු-රහොසි. දුතියමපි සද්දමනුසසාවෙසි: ‘බිමබ්බසාරො අහං හගවා බිමබ්-සාරො අහං සුගතා’ති. ඉදං සතංමං ඛො අහං හනෙත වෙසාවණ්ණ ස මහාරාජස්ස සහබ්බානං උපපජ්ජාම්. සො තතො වුතො මනුසසරාජා හවිතුං පහොම්.”⁴

ඉතො සතන තතො සතන සංසාරාති චතුද්දස,
නිවාසමභිජානාම් යඤ් මෙ වුසිතං පුරෙ.

දීපරත්තං ඛො අහං හනෙත අවිනිපාතො අවිනිපාතං සඤ්ජානාම්. ආසා ච පන මෙ සන්තීට්ඨති සකදගාමීතායා ති.

1. උපසන්නපතියො - කං
2. අවසීකඤා - මජ්ඣං
3. යදිදං - මජ්ඣං
4. මනුසසරාජා පි හොම් - PTS

7. එ කලා අනද තෙරණුවෝ හඟවත් බුදුරජුන් කරා එළැඹියාහ. එළැඹී ඔබ වැද එක් පසෙක හුන්හ. අනද තෙරණුවෝ එක් පසෙක හුන්නාහු ම භාග්‍යවතුන් වහන්සේට “වහන්ස, භාග්‍යවතුන් වහන්සේ උපශාන්ත වූ දැකුම් ඇති සේක. ඉදුරන් වෙසෙසින් පහන් බැවින් භාග්‍යවතුන් වහන්සේගේ මුඛවර්ණය බබළන සේ ය. වහන්ස, අද භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ශාන්ත විහරණයෙකින් වූසු සේකැ යි හඟිමි” යැ යි කීහ. එ විට භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වදාරන සේක, “අනදයෙනි, යම් විටෙක තෙපි මගද රටු වූසු උවසුවන් ඇරැබැ මා හමුයෙහි වර්ණනා කථාව කොට හුනස්නෙන් නැඟී නික්මුණහු ද, එ විට ම මම ඥාතික ගමැ පිඩු පිණිස හැසිර පසු බැතැ පිණිසපාතයෙන් පෙරළා ඇක්මුණෙමි, පා දෙවැ ගඬොළ ගෙට වැද මගද රටු වූසු උවසුවන් ඇරැබැ, කරුණු සලකා බලා මෙනෙහි කොට, සියල්ල සිතින් එක් කොට ගෙන, ඒ හවන්හු යම්බඳු ඥානගති ඇත්තෝ වූහු ද, යම්බඳු පරලොචි ඇත්තෝ වූහු ද, ඔවුන්ගේ ඒ ඥානගතිය, ඒ පරලොචි ගතිය දැන ගන්නෙමි” යි සිතා, පනවන ලද අස්නැ හිඳැ ගතිමි. අනදයෙනි, ඒ හවන්හු යම්බඳු ඥානගති ඇත්තෝ වූහු ද, යම්බඳු පරලොචි ගති ඇත්තෝ වූහු ද, එසේ වූ ගති ඇති මගද රටු වූ ඒ උවසුවන් මම දුටුයෙමි ම ය.

ජනවසහයා පැමිණීම

8. අනදයෙනි, එ කලා අතුරුදහන් වූ යක්ෂයෙක් ‘භාග්‍යවතුන් වහන්ස මම ජනවසහයෙමි, සුගතයන් වහන්ස, මම ජනවසහයෙමි’ යි හඬ ඇස්වී ය (ශබ්දයක් පැවැත් වී ය). අනදයෙනි, ජනවසහ යන මේ නම තොප මෙයින් පෙර ඇසුවා දැනිවු ද?” යි අසා වදළ සේක. “වහන්ස, ජනවසහ යන මේ නම මෙයින් පෙර ඇසුවා නො ම දැනිමි. එහෙත් වහන්ස, ජනවසහ යන නම ඇසීමෙන් මා ලොමුදහ ගත. වහන්ස, ඒ මට ‘ජනවසහ යන මෙබඳු නමෙක් යමකුහට පනවන ලද්දේ නම් හේ එසේ මෙසේ යකෙක් නො වන්නේ යැ’ යි අනද තෙරණුවෝ කිවු ය.

“අනදයෙනි, හඬ නැහෙන්නා හා ම උදර වූ සිරුරු පැහැ ඇති යක්ෂයෙක් මා ඉදිරියෙහි පහළ විය. දෙවනු වර ද හෙ තෙම ‘භාග්‍යවතුන් වහන්ස, මම බිම්බිසාර වෙමි, සුගතයන් වහන්ස, මම බිම්බිසාර වෙමි’ යි හඬ ඇස්වී ය. “වහන්ස, මේ සත්වන වර වෙසවුණු මහරජු ගේ සහභාවයට පැමිණියෙමි. ඒ මම මෙයින් සැව මිනිස් රජක්හු වන්නට හැක්කෙමි. මේ දෙවලොවින් සැවැ සත් වරක් ද, ඒ මිනිස් ලොවින් සැවැ සත් වරක් ද” යි මෙසේ යම් දෙව මිනිස් දෙ ලොවිහි පෙර මා වූසුයේ ද, ඒ දෙ තන්හි ම හැම ලෙසින් කඳ පිළිවෙළ තුදුසක් විසීම දැනිමි. වහන්ස, දික් කලක් ම අපායකට නො වැටුණෙමි, අපායට මගේ නොවැටීම දැනිමි. සෙදුගැමි බව පිණිස ද මගේ අපේක්ෂාව පවති” යැයි ද හේ කී ය.

තව ද ජනවසහ තෙම මතු දැක්වෙන කථාවක් කිය:

9. “අච්ඡරියමීදං ආයඤ්ඤානො ජනවසභස්ස යකඛස්ස, අබභුතමීදං ආයඤ්ඤානො ජනවසභස්ස යකඛස්ස, ‘දීඝරත්තං ටො අභං භනෙත අච්චිපාතො අච්චිපාතං සඤ්ජානාමීති ච වදෙසී, ආසා ච පන මෙ සන්තීඨතී සකදගාමිත්තායාති ච වදෙසී. කුතො නිදන්තං පනායඤ්ඤා ජනවසභො යකෙඛා ඵචරුපං උළාරං විසෙසාධිගමං සඤ්ජානාති?’”ති.

“න අඤ්ඤාඤ්ඤා භගවා නව සාසනා, න අඤ්ඤාඤ්ඤා සුගත නව සාසනා. යදග්ගෙ අභං භනෙත භගවතී ඵකන්තිකතො¹ අභිප්පසනෙතා, තදග්ගෙ අභං භනෙත දීඝරත්තං අච්චිපාතො අච්චිපාතං සඤ්ජානාමී. ආසා ච පන මෙ සන්තීඨතී සකදගාමිත්තාය. ඉධාභං භනෙත වෙස්සවණෙන මහාරාජෙන පෙසිතො විරුළුභකස්ස මහාරාජස්ස සන්තීකෙ කෙනවිදෙවකරුණියෙන. අද්දසං භගවන්තා අනතරාමග්ගෙ ගිඤ්ජකාවසථං පච්චිකා මාගධකෙ පරිවාරකෙ ආරඛ්ඤ අට්ඨිකඤා මනසි කඤා සබ්බං වෙතසො සමන්තාභරිඤා තිසිත්තං ‘ගතිං තෙසං ජාතිසසාමී අභිසම්පරායං යංගතිකා තෙ භවන්තො යංඅභිසම්පරායාති. අනච්ඡරියං ටො පනෙතං භනෙත යං වෙස්සවණස්ස මහාරාජස්ස තස්සං පරිසායං භාසතො සම්මුඛා සුත්තං සම්මුඛා පටිග්ගන්තං යංගතිකා තෙ භවන්තො යංඅභිසම්පරායාති. තස්ස මයභං භනෙත ඵතදහොසී: භගවන්තඤ්ඤා දකඛාමී. ඉදඤ්ඤා භගවතො ආරොවෙස්සාමීති. ඉමෙ ටො මෙ භනෙත දෙව පච්චයා භගවන්තං දස්සනාය උපසඛකමීතුං.

දෙවසභා

10. පුරිමානි භනෙත දිවසානි පුරිමන්තරාති තදනුපොසථෙ පණ්ණරසෙ වසසුපනාධිකාය පුණ්ණාය පුණ්ණමාය රත්තියා කෙවලකප්පා ච දෙවා තාවතීංසා සුධම්මායං සභායං සන්තිසිත්තා භොන්තී සන්තිපතීතා, මහතී ච දිඛ්ඛපරිසා² සමන්තතො සන්තිසිත්තා භොන්තී³ සන්තිපතීතා. වත්තාරො ච මහාරාජානො වාතුද්දිසා තිසිත්තා භොන්තී. පුරස්මාය දිසාය ධන්තරෙඨා මහාරාජා පච්චිමාහිමුඛො⁴ නිසිනෙතා භොති දෙවෙ පුරකඛඤා. දකඛිණාය දිසාය විරුළුතො මහාරාජා උත්තරාහිමුඛො තිසිනෙතා භොති දෙවෙ පුරකඛඤා. පච්චිමාය දිසාය විරුපකෙඛා මහාරාජා පුරස්මාහිමුඛො⁵ නිසිනෙතා භොති දෙවෙ පුරකඛඤා. උත්තරාය දිසාය වෙස්සවණො මහාරාජා දකඛිණාහිමුඛො තිසිනෙතා භොති දෙවෙ පුරකඛඤා. යද භනෙත කෙවලකප්පා ච දෙවා තාවතීංසා සුධම්මායං සභායං සන්තිසිත්තා භොන්තී සන්තිපතීතා මහතී ච දිඛ්ඛපරිසා සමන්තතො සන්තිසිත්තා භොන්තී සන්තිපතීතා, වත්තාරො ච මහාරාජානො වාතුද්දිසා තිසිත්තා භොන්තී ඉදං තෙසං භොති ආසනාසමීං.

1. ඵකන්තතො - සායා
2. දිඛ්ඛා පරිසා - PTS
3. භොතී - PTS
4. පච්චාහිමුඛො - මජ්ඣං.
5. පුරස්මාහිමුඛො - මජ්ඣං.

9. “වහන්ස, මම දික් කලක් ම අපායට වැටීමක් නැත්තෙමි, අපායෙන් මිදුණු බව හඳුනාමි’ යි ද තෙපි කියනු, සෙදගැමි බව පිණිස මගේ අපේක්ෂාව ද පවත්නේ යැ යි ද කියනු. ආයුෂ්මත් ජනවසන යක්ෂයාණන්ගේ මේ වචනය ආශ්වාසී ය, ආයුෂ්මත් ජනවසන යක්ෂයාණන් ගේ මේ වචනය අද්භූත ය. ආයුෂ්මත් ජන වසනයෝ කවර හේතුවකින් මෙ බඳු මහත් අධිගම විශේෂයක් වූ නියා හඳුනන් ද?” යි මම ඇසිමි. එ විට ජනවසන තෙම මෙය කී ය:

“භාග්‍යවතුන් වහන්ස, ඔබ වහන්සේ ගේ සස්තෙන් බැහැරෙහි නො වේ, සුගතයන් වහන්ස, ඔබ වහන්සේ ගේ සස්තෙන් බැහැරෙහි නො වේ. වහන්ස, යම් දවසෙක (යෂ්ටිවනෝද්‍යානයෙහි දී පළමුවෙන් ම බණ අසා සෝවාන් වු) භාග්‍යවතුන් වහන්සේ කෙරෙහි ඒකාන්ත වශයෙන් පැහැදිණිමි ද, වහන්ස, එතැන් පටන් කොට මම දික් කලක් අපායයෙන් මිදුණෙමි වීමි. අපායට නොවැටීම හඳුනාමි. සකාදගාමී බව පිණිස මගේ අපේක්ෂාව ද ඇත. වහන්ස, මෙහි මම වෙස-වුණු මහරජුහු විසින් කිසි කටයුත්තක් සඳහා විරූඪක මහරජු වෙත එවන ලදුයෙමි, මහ අතුරෙහි දී භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ගිඤ්ජකාවසථයට වැද මගද රටැ වුසු උවසුවන් ඇරැබැ, වැඩ ඇතියක් කොට සලකා, මෙනෙහි කොට, සියල්ල සිතින් එක් තැන් කොට ගෙන, ඒ භවත්හු යම්බඳු ඥානගති ඇතියෝ ද යම්බඳු පරලොචි ගති ඇතියෝ ද, ඔවුන් ගේ ඒ ඥානගති හා පරලොචි ගති දනගනිමි’ යි වැඩ හුන්නවුන් දිටිමි. වහන්ස, ඒ භවත්හු යම් ඥානගති ඇතියෝ යම් අභිසම්පරාය ගති ඇතියෝ වුහු ද එපවත් ඒ පිරිසෙහි දී ජවසන වෙසවුණු මහරජු ගේ වචනය ඔහු හමුයෙහි මා ඇසුවා, ඔහු හමුයෙහි මා පිළිගන්කා පුදුම නො වේ. වහන්ස, ඒ මට ‘භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ද දකින්නෙමි, මෙය ද භාග්‍යවතුන් වහන්සේට සැල කරන්නෙමි’ යි මේ සිත විය. වහන්ස, මේ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ දක්නා පිණිස මා එළැඹෙනුවට කරුණු දෙක ය.

දෙව සබය

10. වහන්ස, පෙර දවසැ, බොහෝ දවසකට පෙර, ඒ පසොළොස්-වක් පොහෝ ද, වැසි සාතුව එළැඹී, පුරා සඳ ඇති රයෙහි, සියලු තච්චිසා වැසි දෙවියෝ සුදම් සෙබෙහි එක් වැ හුන්නාහු, එක් රැස් වූවාහු වෙත්. මහත් දෙවි පිරිස්හු ද එක් වැ හුන්නාහු, එක් රැස් වූවාහු ද වෙත්. සිවුවරම් මහ රජදරුවෝ ද සිවු දිගැ හුන්නාහු වෙත්. පෙර දිගැ ධාතරාෂ්ට්‍ර මහරජ පැසිමි දිගට මුහුණ ලා දෙවියන් පෙරටු කොට හුන්නේ වෙයි. දකුණු දිගැ විරූඪක මහරජ උතුරු දෙසට මුහුණ ලා දෙවියන් පෙරටු කොට හුන්නේ වෙයි. පැසිමිදිගැ විරූපාක්ෂ මහරජ පෙර දිගට මුහුණ ලා දෙවියන් පෙරටු කොට හුන්නේ වෙයි. උතුරු දිගැ වෙසවුණු මහරජ දකුණු දෙසට මුහුණ ලා දෙවියන් පෙරටු කොට හුන්නේ වෙයි. වහන්ස, යම් විටෙක සියලු තච්චිසාවැසි දෙවියෝ සුදම් සෙබෙහි එක් වැ හුන්නාහු, එක් රැස් වූවාහු වෙත් ද, මහත් දෙවිපිරිස්හු වටා එක් වැ හුන්නාහු, එක් රැස් වූවාහු වෙත් ද, එකල් හි සතර වරම් මහ රජ දරුවෝ සතර දිගැ හුන්නාහු වෙත්.

අප් පච්ඡා අමහාකං ආසනං භොති. යෙ තෙ භනෙන දෙවා භගවති බ්‍රහ්මචරියං චරිතා අධුනුපපත්තා තාවතිංසකායං, තෙ අකෙඤ්ඤ දෙවෙ අතිරොචනතී වණ්ණණන වෙව යසසා ව. තෙනසසුදං භනෙන දෙව්¹ තාවතිංසා අත්තමනා භොතති පමුදිතා පිතිසොමනසුජාතා, “දිබ්බ” වත භො කායා පරිසුරනති භායනතී අසුරා කායා”ති. අප් ඛො භනෙන සකෙකා දෙවානමිඤ්ඤ දෙවානං තාවතිංසානං සමපසාදං විදිතා ඉමාහි ගාථාහි අනුමොදි:

මොදනතී වත භො දෙවා තාවතිංසා සභිඤ්ඤා¹
තථාගතං නමසසත්තා ධම්මසා ව සුධම්මතං. ²

නචෙ දෙවෙ ව පසසත්තා වණ්ණණවනෙන යසසසිනෙ,²
සුගතසමී බ්‍රහ්මචරියං චරිතාන ඉධාගතෙ.

තෙ අකෙඤ්ඤ අතිරොචනතී වණ්ණණන යසසායුතා
සාවකා ගුරිපකෙඤ්ඤසස විසෙසුපගතා ඉධ.

ඉදං දීඝවාන නඤ්ඤතී තාවතිංසා සභිඤ්ඤා,
තථාගතං නමසසත්තා ධම්මසා ව සුධම්මතනතී.

11. තෙන සුදං භනෙන දෙවා තාවතිංසා භියොයසොමත්තාය අත්ත-
මනා භොතති පමුදිතා පිතිසොමනසුජාතා. ‘දිබ්බා වත භො කායා
පරිසුරනති භායනතී අසුරා කායා’ති.

අප් ඛො භනෙන යෙනඤ්ඤ දෙවා තාවතිංසා සුධම්මොයං සභායං
සනතිසිත්තා භොතති සනතිපතිතා, තං අඤ්ඤං විත්තධිතො තං අඤ්ඤං
මත්තධිතො වුත්තචචනාපි තං³ චත්තාරො මහාරාජානො තසමී අඤ්ඤං
භොතතී, පචචනුසිවස්චචනාපි⁴ තං චත්තාරො මහාරාජානො තසමී
අඤ්ඤං භොතතී, සකෙසු සකෙසු ආසනෙසු ධීතා අවිපකකත්තා.⁵

“තෙ වුත්තවාකා රාජානො පටිග්ගස්සානුසාසතිං
විපසත්තමනා සත්තා අභිංසු සමභි ආසනෙ”ති.

1. සඉඤ්ඤා - සිමු
2. යසසසිනො - සානා
3. වුත්තචචනා නාමිදං - කං
4. පචචනුසිවස්චචනා පි තං - මජ්ඣං
5. අධිපකකත්තා - කං
6. මොදනතී භො පුත්රදෙවා: ත්‍රයසත්‍රිංග
සග්‍රකං තථාගතං නමසසත්තා ධම්මසා
සුධම්මතං - මහාවග්ග

මේ ඔවුන්ගේ අසුන් ගැන්ම වේ. ඉක්බිති අපගේ අසුන් වෙයි. වහන්ස, යම් දෙව් කෙනෙක් භාගාවතුන් වහන්සේ කෙරෙහි බලසර හැසිර, තවතිසා දෙව්මුළුවට අළුත පැමිණියාහු වෙත් ද, ඔහු වර්ණයෙන් ද යසසින් ද සෙසු දෙවියන් ඉක්මැ බබළත්. වහන්ස, එයින් තවතිසාවැසි දෙවියෝ, “ප්‍රීතියෙක! දෙව් පිරිස් පිරේ, අසුර පිරිස් පිරිහේ” යැ යි ආරාධිත සිතැත්තෝ සතුටු වුවෝ, උපන් ප්‍රීති හා සොම්නස් හා ඇත්තෝ වෙත්. වහන්ස, එ කල්හි සක්දෙව්දු තවතිසාවැසි දෙවියන්ගේ පැහැදීම දැන,

“ප්‍රීතියෙක! හවන්ති, ඉන්ද්‍රයා සහිත තවතිසා වැසි දෙවියෝ තථාගතයන් වහන්සේ ද ධර්මයා ගේ සුධර්මත්වය ද නමදනාහු,

‘සුගතයන් වහන්සේ වෙත බලසර හැසිර මෙහි පැමිණි, වර්ණවත්, යශස් ඇති, අළුත් දෙවියන් දක්නාහු සතුටු වෙත්’ යැ යි ද,

“මහ නුවණැති බුදුරජුන් ගේ සවු වූ, විගෙෂාධිගමයට පැමිණි ඔහු මෙහි පැහැයෙන් ද යශසින් ද ආයුෂයෙන් ද අන් දෙවියන් ඉක්මැ බබළත්” යැ යි ද,

“ඉන්ද්‍රයා සහිත තවතිසා වැසි දෙවියෝ මෙය දැක, තථාගතයන් වහන්සේ ද, ධර්මයා ගේ සුධර්මත්වය ද (සංඝයා ගේ සුපිළිවෙත ද) නමදනාහු සතුටු වෙති’ යි ද කියා මේ ගාථාවලින් අනුමෝදන් විය (ඔවුන් අනුව සතුටු විය).*

11. වහන්ස, ‘ප්‍රීතියෙක! හවන්ති, දෙව්මුළුහු පිරෙන්, අසුරමුළුහු පිරිහෙති’ යි යන එ කරුණින් තවතිසාවැසි දෙවියෝ බෙහෙවින් ආරාධිත සිතැත්තාහු, සතුටු වූවාහු, උපන් ප්‍රීති හා සොම්නස් හා ඇත්තාහු වෙත්.

වහන්ස, ඉක්බිත්තෙන් යම් කරුණෙකින් තවතිසා වැසි දෙවියෝ සුදම් සෙබෙහි එක් වැ හුන්නාහු එක්රැස් වූවාහු වෙත් ද, එ කරුණ සිතා, එ කරුණ සාකච්ඡා කොට, සිවුවරම් මහ රජදරුවෝ සිය සිය අසුන්හි සිටියාහු, එයින් නැඟී නොගියාහු, (තෙතිස් දෙව් පුතුන් විසින්) එ කරුණෙහි කියන ලද වචන ඇත්තාහු ද වෙත්, සිවුවරම් මහ රජ දරුවෝ එ කරුණෙහි යලි යලි අනුශාසිත වචන ඇත්තාහු, නැඟී නො ගියාහු සිය සිය අසුන්හි හුන්නාහු වෙත්.

“තෙතිස් දෙව් පුතුන් විසින් කියන ලද වචන ඇති ඒ සිවු වරම් රජුහු ඔවුන් ගේ අනුශාසනය පිළිගෙන වෙසෙසින් පහන් වූ සිතැත්තෝ ම සිය අසුන්හි රැළුණහ.”

* අරණ්ඩාසි භික්ෂු සංඝයාට ආරක්ෂාව සැලැස්වීම කෙරෙහි කටයුතු දැයි සාකච්ඡා කිරීම ඒ කිරීමයි.

13. අප්ඵ බො භනෙන උත්තරාය දිසාය උළාරො ආලොකො සඤ්ජායී, ඔභාසො පාතුරහොසී, අතිකකමෙව දෙවානං දෙවානුභාවං. අප්ඵ බො භනෙන සකෙකා දෙවානමිඤ්ඤ දෙවෙ තාවතීංසෙ ආමනෙත්ඤි. යථා බො මාරිසා නිමිත්තාති දිසසන්ති උළාරො ආලොකො සඤ්ජායතී. ඔභාසො පාතුරවතී, බ්‍රහ්මා පාතුරවිසසති, බ්‍රහ්මුනො හෙතං පුබ්බනිමිත්තං පාතුභාවාය යද්දං ආලොකො සඤ්ජායති ඔභාසො පාතුරවතී තී.

“යථා නිමිත්තා දිසසන්ති බ්‍රහ්මා පාතුරවිසසති,
බ්‍රහ්මුනො හෙතං නිමිත්තං ඔභාසො විපුලො මහති.”

සනඛකුමාරකථා

14. අප්ඵ බො භනෙන දෙවා තාවතීංසා යථාසකෙසු ආසනෙසු නිසීදිංසු ‘ඔභාසමෙන ඤ්ජායාම යංවිපාකො භවිසසති සඤ්ජකතා’ව නං ගමිසසාමා තී. චත්තාරො පි මහාරාජානො යථාසකෙසු ආසනෙසු නිසීදිංසු “ඔභාසමෙන ඤ්ජායාම යංවිපාකො භවිසසති, සඤ්ජකතා’ව නං ගමිසසාමා තී. ඉදං සුතා දෙවා තාවතීංසා එකග්ගා සමාපජ්ජිංසු ‘ඔභාසමෙන ඤ්ජායාම, යංවිපාකො භවිසසති, සඤ්ජකතා’ව නං ගමිසසාමා’ තී.

යද භනෙන බ්‍රහ්මා සනංකුමාරො දෙවානං තාවතීංසානං පාතුරවති ඔළාරිකං අත්තභාවං අභිනිමිතිතා පාතුරවති. යො බො පන භනෙන බ්‍රහ්මුනො පකතිවණ්ණො, අනභිසමභවතීයො සො දෙවානං තාවතීංසානං චකක්ඛපථස්මීං. යද භනෙන බ්‍රහ්මා සනංකුමාරො දෙවානං තාවතීංසානං පාතුරවති සො අකෙඤ්ඤ දෙවෙ අතිරොචති වණ්ණණන වෙව යසසා ව. සෙය්‍යථාපි භනෙන සොවණ්ණො විග්ගහො මානුසං විග්ගහං දතිරොචති, එවමෙව බො භනෙන යද බ්‍රහ්මා සනංකුමාරො දෙවානං තාවතීංසානං පාතුරවති, සො අකෙඤ්ඤ දෙවෙ අතිරොචති වණ්ණණන වෙව යසසා ව. යද භනෙන බ්‍රහ්මා සනංකුමාරො දෙවානං තාවතීංසානං පාතුරවති, න තසං පරිසායං කොචි දෙවො අභිවාදෙති වා පච්චුට්ඨති වා ආසනෙන වා නිමනෙති. සබ්බෙව තුණ්හිභ්‍යා පඤ්ඤිකා පලලඛෙකන නිසීදන්ති ‘යසස්ද’ති දෙවසස ඉඤ්ජසසති බ්‍රහ්මා සනංකුමාරො තසං දෙවසස පලලඛෙක නිසීදිසසති’ තී. යසස් බො පන භනෙන දෙවසස බ්‍රහ්මා සනංකුමාරො පලලඛෙක නිසීදති, උළාරං සො ලහති දෙවො වෙදපට්ටාහං උළාරං සො ලහති දෙවො සොමනසස්පට්ටාහං. සෙය්‍යථාපි භනෙන රාජා ඛත්තියො මුඛාවසිනෙතො අධුනාභිසිනෙතො රජේන, උළාරං සො ලහති වෙදපට්ටාහං, උළාරං සො ලහති සොමනසස්පට්ටාහං, එවමෙව බො භනෙන යසස් දෙවසස බ්‍රහ්මා සනංකුමාරො පලලඛෙක නිසීදති උළාරං සො ලහති දෙවො වෙදපට්ටාහං. උළාරං සො ලහති දෙවො සොමනසස්පට්ටාහං.

13. වහන්ස, ඉක්බිත්තෙන් දෙවියන් ගේ දෙවානුභාවය ද මැඩ ගෙන උතුරු දිග්ගි මහත් ඵලියෙක් උපත, මහත් දීප්තියෙක් පහළ විය. වහන්ස, ඵ කල්හි සක්දෙවියු තච්චිසාවැසි දෙවියන් බණවා, "නිදුක්වරිනි, යම් හෙයකින් පෙර නිමිති දක්නා ලැබේ ද, ඵලියෙක් හටගනී ද, දීප්තියෙක් පහළ වෙයි ද, ඵ හෙයින් බ්‍රහ්ම තෙමේ පහළ වන්නේ ය. 'මේ ඵලියෙක් හට ගනී, දීප්තියෙක් පහළ වෙයි' යන යමෙක් ඇද්ද, මෙය බඹහු ගේ පහළ වීමට පෙර නිමිත්ත යැ' යි කී ය.

'යම් සේ පෙරනිමිතිහු දක්නා ලැබෙත් ද ඵසේ ඵයට අනතුරු වැ බ්‍රහ්මයා පහළ වන්නේ ය. විපුල වූ මහත් වූ ඵලිය යන මෙය බඹහු ගේ පහළ වීමට පෙරනිමිත්ත ය.'

සනත්කුමාර කථාව

14. වහන්ස, ඉක්බිති තච්චිසාවැසි දෙවියෝ 'මේ ඵලිය කීමෙක් දෑ යි දනගන්නමු, මෙහි යම් ඵලයෙක් වන්නේ නම් ඵය පසක් කොට ම යන්නමු' යි කියා තම තමන් ගේ අසුන්හි හුන්හ. සිවුවරම් මහරජුහු ද 'මේ ඵලිය කීමෙක් දෑ යි දනගන්නමු. මෙහි යම් ඵලයෙක් වන්නේ නම් ඵය සියැසින් දක ම යන්නමු' යි කියා තම තමන් ගේ අසුන්හි හුන්හ. මෙය අසා තච්චිසා වැසි දෙවියෝ 'මේ ඵලිය දනගන්නමු, මෙහි යම් විපාක යෙක් වන්නේ නම් ඵය පසක් කොට ම යන්නමු' යි ඵකභ සිතැති වූහ.

වහන්ස, යම් කලෙක සනත්කුමාර බ්‍රහ්ම තෙම තච්චිසා වැසි දෙවියන් ඉදිරියෙහි පහළ වන්නේ ද, ඵ කලැ හේ දළ අත්බවක් මවා ගෙන පහළ වෙයි. වහන්ස, බඹහු ගේ යම් පියෙවි පැහැ සටහනෙක් ඇද්ද, ඵය තච්චිසා වැසි දෙවියන් ගේ චක්ඡුස්පථයෙහි නො පැමිණියැ හැකි වෙයි. (ඇසින් දක්ක නො හෙයි). වහන්ස, යම් කලෙක සනත්කුමාර බ්‍රහ්ම තෙම තච්චිසා වැසි දෙවියන් ඉදිරියේ පහළ වන්නේ ද, ඵ කලැ හේ පැහැයෙන් ද යසසින් ද අන් දෙවියන් ඉක්මැ බබළයි. වහන්ස, යම්සේ රන්රුවෙක් මිනිස්ථරව ඉක්මැ බබළන්නේ ද, වහන්ස, ඵසේ ම යම් කලෙක සනත් කුමාර බ්‍රහ්ම තෙම තච්චිසාවැසි දෙවියන් හමුයෙහි පහළ වන්නේ ද, ඵ කල්හි හේ පැහැයෙන් ද යසසින් ද අන් දෙවියන් ඉක්මැ බබළයි. වහන්ස, යම් විටෙක සනත්කුමාර බ්‍රහ්ම තෙම තච්චිසාවැසි දෙවියන් හමුයෙහි පහළ වන්නේ ද, ඵ කල්හි ඵ පිරිසෙහි කිසිදු දෙවියෙක් ඔහු නමදනේ හෝ දක හුනස්නෙන් නැහී සිටුනේ හෝ අස්නෙන් නිමනන්නේ නො වෙයි. සියල්ලෝ ම 'දූන් සනත්කුමාර බ්‍රහ්ම තෙම යම් දෙවියකු ගේ පළභෙහි ඉද ගනු කැමැති වන්නේ ද, ඵහි ඉදගන්නේ යැ' යි සිතා නිහඬිඳු දෙහොත් නමා පළභිත් හිඳිත්. වහන්ස, යම් දෙවියකු ගේ පළභෙහි (පුටුවෙහි) සනත්කුමාර බ්‍රහ්මයා ඉදගන්නේ ද, ඵ දෙවි තෙම මහත් සතුට විඳියි, මහත් සොම්නස විඳියි. වහන්ස, රාජායෙන් අඵත අභිෂේක ලැබූ, මුර්ධාවසික්ත වූ කැත් රජෙක් යම්සේ මහත් ප්‍රීතියක් විඳී ද, මහත් සොම්නසක් ලබා ද, වහන්ස, ඵසේ ම යම් දෙවියකු ගේ පළභෙහි සනත්කුමාර බ්‍රහ්ම තෙම ඉදගන්නේ ද, හේ දෙවි මහත් ප්‍රීතියක් ලබයි, මහත් සොම්නසක් ලබයි.

15. අථ හතෙන බ්‍රහමා සනංකුමාරො ඔළාරිකං අත්තභාවං අභිනිමිඡ්ඤ්ඤා කුමාරවණ්ණි හුඤා පඤ්ඤිසිඛො දෙවානං තාවතිංසානං පාතුරහොසි. සො වෙභාසං අබ්‍රහ්මණනඤ්ඤා ආකාසෙ අත්තප්‍රිකෙකි පප්පලඛෙකන හිසිදි. සෙය්‍යථාපි හතෙන බලවා පුරිසො සුචච්චන්තෙ වා පප්පලඛෙක සමෙ වා භූමිභාගෙ පප්පලඛෙකන හිසිදෙය්‍ය, එවමෙව ඛො හතෙන බ්‍රහමා සනංකුමාරො වෙභාසං අබ්‍රහ්මණනඤ්ඤා ආකාසෙ අත්තප්‍රිකෙකි පප්පලඛෙකන හිසිදිඤ්ඤා දෙවානං තාවතිංසානං සමපසාදං විදිඤ්ඤා ඉමාහි ගාථාහි අනුමොදි:

“මෙදන්ති වත භො දෙවා තාවතිංසා සහිඤ්ඤා,
 තථාගතං නමසසන්තා ධම්මෙ සස ව සුධම්මනං.
 නවෙ දෙවෙ ව පසසන්තා ව ඡණ්ණවනො යසසිනෙ,
 සුගතසමී බ්‍රහ්මචරියං වරිඤ්ඤාන ඉධාගතෙ.
 තෙ අපඤ්ඤා අතිරොචන්තී වඡණ්ණන යසසායුතා,
 සාවකා භූරිපඤ්ඤා සස විසෙසුපගතා ඉධ.
 ඉදං දිස්වාන නන්දන්ති තාවතිංසා සහිඤ්ඤා,
 තථාගතං නමසසන්තා ධම්මෙ සස ව සුධම්මනන්ති.”

16. ඉදමඤ්ඤං හතෙන බ්‍රහමා සනංකුමාරො භාසිඤ්ඤං. ඉදමඤ්ඤං හතෙන බ්‍රහමුනො සනංකුමාරසස භාසනො අධ්වංසසමන්තාගතො සරො භොති: විසසුච්චො ව විඤ්ඤායය්‍යා ව මඤ්ඤු ව සචතියො ව බිඤ්ඤු ව අවිසාරී ව ගමභීරො ව භික්ඛාදී ව. යථාපරිසං ඛො පන හතෙන බ්‍රහමා සනංකුමාරො සරෙන විඤ්ඤාපෙති. න වසස බ්‍රහ්මා පරිසාය සොසො නිච්ඡරති. යසස ඛො පන හතෙන එවං අධ්වංසසමන්තාගතො සරො භොති, සො චුඤ්ඤි ‘බ්‍රහමසසරො’ති. අථ ඛො හතෙන බ්‍රහමා සනංකුමාරො තෙතතිංස අත්තභාවෙ අභිනිමිඡ්ඤ්ඤා දෙවානං තාවතිංසානං පච්චෙකපප්පලඛෙකසු පච්චෙකපප්පලඛෙකන හිසිදිඤ්ඤා දෙවෙ තාවතිංසෙ ආමනෙසි: “තං කිම්මඤ්ඤන්ති භොනො දෙවා තාවතිංසා. යාවඤ්ඤා සො හගවා බ්‍රහ්මජනනිය පටිපනො බ්‍රහ්මජනසුඛාය ලොකානුකම්පාය අස්ථාය හිතාය සුඛාය දෙවමනුසානං. යෙ හි කෙච්චි භො බුඬ්චං සරණං ගතං ධම්මං සරණං ගතා සං සරණං ගතා සිලෙසු පරිපුරකාරිනො, තෙ කායසස හෙද, පරමමරණා අපෙසකච්චෙව පරතිමිතවසවතනිනං දෙවානං සහඛ්‍යතං උපපජ්ජන්ති අපෙසකච්චෙව හිමානරනිනං දෙවානං සහඛ්‍යතං උපපජ්ජන්ති, අපෙසකච්චෙව තුසිතානං දෙවානං සහඛ්‍යතං උපපජ්ජන්ති, අපෙසකච්චෙව යාමානං දෙවානං සහඛ්‍යතං උපපජ්ජන්ති, අපෙසකච්චෙව තාවතිංසානං දෙවානං සහඛ්‍යතං උපපජ්ජන්ති, අපෙසකච්චෙව වාතුමිභාරාජිකානං දෙවානං සහඛ්‍යතං උපපජ්ජන්ති, යෙ සබ්බහිනිනං කායං පරිපුරෙන්නී තෙ ගන්ධබ්බකායං පරිපුරෙන්නී තී.

15. වහන්ස, ඉක්බිති සනත්තුමාර බ්‍රහ්ම තෙම උළ අත්ඛවක් මවා ගෙන සීරා පසක් කොට බැඳි හිසකෙහෙ ඇත්තේ පන්සිඵ ගදෙවු පුතු සෙයින් කුමරවෙස් ඇත්තේ තැනියා වැසි දෙවියන් අතර පහළ විය. හේ අහස් නැඟ ඇත අහසෙහි පළක් බැඳ හුන්නේ ය. වහන්ස, ශක්තිමත් පුරුෂයෙක් මොනොවට පසතුරුණෙන් වසන ලද පළහෙක හෝ සම වූ බිම් පෙදෙසෙක හෝ යම්සේ පළක් බැඳ හිඳ ගන්නේ ද, වහන්ස, එසේ ම සනත්තුමාර බ්‍රහ්ම තෙම අහස් නැඟ ඇත අහසැ පළහින් හිඳ තවතියා වැසි දෙවියන්ගේ පැහැදීම දැන, මේ ගාථාවලින් අනුමොදනා කෙළේ ය: “මොදන්තිවන -පෙ- සුධම්මතන්ති” ගාථාවල අදහස:

“හවන්ති ප්‍රීතියෙකි! ඉන්ද්‍රයා සහිත තවතියා වැසි දෙවියෝ තථාගතයන් වහන්සේට ද, ධර්මයා ගේ සුධර්මත්වයට ද නමස්කාර කරමින්,

සුගතයන් වහන්සේ වෙත බඹසර හැසිර. මෙහි ආ වර්ණවත් වූ යශස් ඇති අළුත් දෙවියන් ද දකිමින් ප්‍රමුදිත වෙත්.

මහත් නුවණ ඇති බුදුරජුන් ගේ ශ්‍රාවක වූ විශෙෂාධිගමයට පැමිණි ඒ දෙවියෝ වර්ණයෙන් ද යශසින් ද ආයුෂයෙන් ද අන් දෙවියන් ඉක්ම බලන්න.

මෙය දැක, ඉන්ද්‍රයා සහිත වූ තවතියා වැසි දෙවියෝ තථාගතයන් වහන්සේ ද ධර්ම සුධර්මත්වය ද නමදනාහු සතුටු වෙත්.”

16. වහන්ස, සනත්තුමාර බ්‍රහ්ම තෙම මේ කාරණය කී ය. වහන්ස, මෙ කරුණ පවසන සනත්තුමාර බඹහු ගේ, සුවසේ නික්මෙන්නාවූ ද අරුත් වහා ම හෙළි කරන්නාවූ ද මිහිරි වූ ද කනට සුව ඵලවන්නාවූ ද ඵකට කැටි වූ ද නොවිසිඳ. පවන්නා වූ ද ගැඹුරු වූ ද රැවි දෙන්නා වූ ද යි මෙ කී අංග අටින් සමන්විත හඬෙක් වෙයි. වහන්ස, පිරිසේ පමණට ම සනත්තුමාර බ්‍රහ්ම තෙම හඬින් දන්වයි. ඔහු ගේ හඬ පිරිසෙන් පිටතට නොද නික්මෙයි. වහන්ස, යමකුට මෙසේ වූ අංග අටින් යුත් හඬෙක් වේද හේ බ්‍රහ්මස්වරය ඇත්තේ යැ යි කියනු ලැබේ. වහන්ස, ඉක්බිති සනත්තුමාර බ්‍රහ්ම තෙම අත්ඛව තෙතිසක් මවා ගෙන තවතියා වැසි දෙවියන් ගේ ඵකි ඵකි පළහෙක වෙත වෙත ම පළක් බැඳ හිඳ ඒ දෙවියන් බණවා මෙසේ කීය: “පින්වත් තවතියාවැසි දෙවියෝ ඵය කීමැ යි සිතත් ද? ඒ භාගාවතුන් වහන්සේ කොතරම් මහත් ලෙස බොහෝ දෙනාට හිත පිණිස බොහෝ දෙනාට සුව පිණිස ලොවට අනුකම්පා පිණිස දෙවිමිනිස්නට වැඩ පිණිස හිත පිණිස සුව පිණිස පිළිපත් සේක් ද! හවන්ති, යම් කිසි කෙනෙක් බුදුරජුන් සරණ ගියෝ ද දහම් සරණ ගියෝ ද සහ සරණ ගියෝ ද, සිල් පිරිපුන් කරන සුල්ලෝ ද, ඔහු ඇතැම් කෙනෙක් කාබුන් මරණින් මතු පරනිර්මිතවගවර්ති දෙවියන් ගේ සහභාවයට පැමිණෙත්, ඇතැම් කෙනෙක් නිර්මාණරති දෙවියන් ගේ සහභාවයට පැමිණෙත්, ඇතැම් කෙනෙක් කුෂිත දෙවියන් ගේ සහභාවයට පැමිණෙත්, ඇතැම් කෙනෙක් යාම දෙවියන් ගේ සහභාවයට පැමිණෙත්, ඇතැම් කෙනෙක් ත්‍රායස්ත්‍රිංශත් දෙවියන් ගේ සහභාවයට පැමිණෙත්, ඇතැම් කෙනෙක් වාතුර්මහාරාජික දෙවියන් ගේ සහභාවයට පැමිණෙත්.

ඉදමත්ථං හතෙන චුහමා සනංකුමාරො භාසිත්ථං. ඉදමත්ථං ජනෙන චුහමුනො සනංකුමාරස්ස භාසනො සොසො යෙව්. දෙවා මඤ්ඤානී සවායං මම පඥාඤ්ඤා, සවායං එකො'ව භාසතී'ති.

“එකසමී භාසමානසමී සබ්බෙ භාසනී නිමිතා,^a
එකසමී තුණහිමාසීනෙ සබ්බෙ තුණහිභවනී තෙ.
තද සු දෙවා මඤ්ඤානී තාවතීංසා සහිඤ්ඤා,
සවායං මම පඥාඤ්ඤාසමී සවායං එකො'ව භාසතී ති.”

17. අථ බො හතෙන චුහමා සනංකුමාරො එකතෙනන අත්තානං උපසංභාසී. එකතෙනන අත්තානං උපසංභරිත්වා සකකසස දෙවානම්ඤ්ඤාසස පඥාඤ්ඤා පඥාඤ්ඤාන නිසීදිත්වා දෙවෙ තාවතීංසෙ ආමනෙත්ථී:

ඉද්ධිපාද භාවනා.

18. තං කිමමඤ්ඤානී හොතොනා දෙවා තාවතීංසා යාවසුපඤ්ඤානො වීමෙ තෙන හගවතා ජානතා පසසතා අරහතා සමමාසමබ්බුදෙධින චත්ත රො ඉද්ධිපාද පඤ්ඤානො ඉද්ධිපහුතාය ඉද්ධිවිසවිතාය ඉද්ධිවිකුබ්බනතාය. කතමෙ චත්තරො? ඉධි හො හිකචු ජඤ්ඤාසමාධිපධානසඤ්ඤාරසමනනාගතං ඉද්ධිපාදං භාවෙතී, විරියසමාධිපධානසඤ්ඤාරසමනනාගතං ඉද්ධිපාදං භාවෙතී, විනිසමාධිපධානසඤ්ඤාරසමනනාගතං ඉද්ධිපාදං භාවෙතී, විමංසාසමාධිපධානසඤ්ඤාරසමනනාගතං ඉද්ධිපාදං භාවෙතී. ඉමෙ බො හො තෙන හගවතා ජානතා පසසතා අරහතා සමමාසමබ්බුදෙධින චත්තරො ඉද්ධිපාද පඤ්ඤානො ඉද්ධිපහුතාය ඉද්ධිවිසවිතාය ඉද්ධිවිකුබ්බනතාය. යෙ හි කෙවි හො අනිත මදධානං සමණා වා බ්‍රාහමණා වා අනෙකච්චිතං ඉද්ධිවිධං පච්චනුහොසුං, සබ්බෙ තෙ ඉමෙස යෙව චතුත්තං ඉද්ධිපාදනං භාවිතතො බහුලීකතතො. යෙ පි හි කෙවි හො අනාගතමද්ධානං සමණා වා බ්‍රාහමණා වා අනෙකච්චිතං ඉද්ධිවිධං පච්චනුහොසුන්තී, සබ්බෙ තෙ ඉමෙස යෙව චතුත්තං ඉද්ධිපාදනං භාවිතතො බහුලීකතතො. යෙ පි හි කෙවි හො එතරහි සමණා වා බ්‍රාහමණා වා අනෙකච්චිතං ඉද්ධිවිධං පච්චනුහොන්තී සබ්බෙ තෙ ඉමෙස යෙව චතුත්තං ඉද්ධිපාදනං භාවිතතො බහුලීකතතො. පසසන්තී නො හොතොනා දෙවා තාවතීංසා මම පි මං එවිරූපං ඉද්ධානුභාවනතී.

a. එකසම භාසමානසස සචේ භාසනතී නිර්මිතා: එකසම තුණහිමහුත්තස සචේ තුණහිමභවනතී තෙ. (දිවාචදන)

යම් කෙනෙක් හැමට ම පහත් දෙවිමුළුවක් සපුරන්නාහු නම් (දෙව් පිරිසෙක උපදින්නාහු නම්) ඔහු ගදෙවු මුළුව පිරිපුන් කෙරෙත් (ගන්ධර්ව නිකායයෙහි උපදිත්) යැ' යි (කී ය.) වහන්ස, මේ කරුණ සනත්කුමාර බ්‍රහ්ම තෙමේ පැවැසී ය. වහන්ස, මේ කරුණ පවසන සනත්කුමාර බ්‍රහ්මගේ සොෂය පමණෙකි. යමෙක් මගේ පළභෙහි වේ ද හේ එකලා ව ම කපා කෙරේ යැ යි දෙවියෝ හභිත්.

“ එකක්හු කපා කරන කල්හි නිර්මිත වූ සියල්ලෝ කපා කෙරෙත්. එකක්හු නිහඬ වැ හුන් කල්හි එ සියල්ලෝ නිහඬ වෙත්. එ ද ඉන්ද්‍රයා සහිත තච්ඡිසා වැසි දෙවියෝ ‘යමෙක් මගේ පළභෙහි වේ ද හේ ම හුදෙකලා වැ කපා කෙරේ යැ’ යි සිතත්.

17. වහන්ස, ඉක්බිත්තෙන් සනත්කුමාර බ්‍රහ්ම තෙම තමා එකත්වයෙන් එළැවී ය (බොහෝ බව හැර එක් සිරුරෙකින් පෙනී සිටියේ ය). තමා එකත්වයෙන් එළවා (එකෙක් ව ම පෙනී) සක්දෙව්දු ගේ පළභෙහි පළක් බැඳ හිඳ තච්ඡිසාවැසි දෙවියන් අමතා මෙය කී ය:

සාද්ධිපාද භාවනා

18. භවත් තච්ඡිසාවැසි දෙවියෝ එය කීමැ යි සිතත් ද? දන්නා වූ දක්නා වූ ඒ රහත් සම්මාසම්බුදු රජුන් විසින් සාද්ධිප්‍රභූතාව පිණිස (සාද්ධි ඉපැදුවීමෙහි සමත් බව පිණිස), සාද්ධියෙහි පුහුණු වූ වග්ගිභාවය පිණිස, සාද්ධිවිකුර්වණතාව පිණිස (සාද්ධියෙන් විවිධ රූප මවනු පිණිස) මේ සතර සාද්ධිපාදයෝ ඉතා මනා කොට පණවන ලද්දහු ය. ඒ කවර සතර සාද්ධිපාදයෝ ද? යත්: භවත්නි, මෙහි මහණ තෙම කරකුකාමභා ඡන්දය අධිපති කොට ලත් සමාධියෙන් ද ප්‍රධානවීර්යයෙන් ද සමන්වාගත සාද්ධිපාදය වඩයි. වීර්යය අධිපති කොට ලැබූ සමාධියෙන් ද ප්‍රධානවීර්යයෙන් ද සමන්වාගත සාද්ධිපාදය වඩයි. චිත්තය අධිපති කොට ලත් සමාධියෙන් ද ප්‍රධාන වීර්යයෙන් ද සමන්වාගත සාද්ධිපාදය වඩයි. විමංසාව අධිපති කොට ලත් සමාධියෙන් ද ප්‍රධාන වීර්යයෙන් ද සමන්වාගත සාද්ධිපාදය වඩයි. භවත්නි, මොහු වනාහි දන්නා දක්නා ඒ හගවත් අර්හත් සමාක්සම්බුද්ධයන් වහන්සේ විසින් සාද්ධිප්‍රභූතාව පිණිස සාද්ධියෙහි ප්‍රගුණ වග්ගිභාවය පිණිස, සාද්ධිවිකුර්වණතාව පිණිස, පණවන ලද සතර සාද්ධිපාදයෝ ය. භවත්නි, අතීත කාලයෙහි යම් මහණ කෙනෙක් හෝ බමුණු කෙනෙක් නොඑක්වැදැරුම් සාද්ධිවිධ ලැබූහු ද, ඒ සියල්ලෝ මේ සතර සාද්ධිපාදයන් ම වැඩූ බැවින් බහුලි කෘත බැවින්, එය ලැබූහ. අනාගත කාලයෙහිත් යම් මහණ කෙනෙක් හෝ බමුණු කෙනෙක් හෝ නොයෙක් වැදැරුම් සාද්ධිවිධ ලබන්නාහු ද, ඒ සියල්ලෝ ම මේ සතර සාද්ධිපාදයන් ම වැඩූ බැවින්, බහුලවගයෙන් කළ බැවින් එය ලබන්නාහ. භවත්නි, යම් කසි මහණ කෙනෙක් හෝ බමුණු කෙනෙක් හෝ දුන් නොයෙක් වැදැරුම් සාද්ධිවිධ ලබන් ද, ඒ සියල්ලෝ ම මේ සතර සාද්ධිපාද වැඩූ බැවින් බහුල වගයෙන් කළ බැවින් එය ලබන්.

භවත් තච්ඡිසාවැසි දෙවියෝ මගේ ද එ බඳු වූ මේ සාද්ධානුභාවය දකිත් ද?'' යි (සනත් කුමාර ඇසී ය.)

‘එවං මහාබ්‍රහ්මෙ’ති,

‘අභමපි ඛො හො ඉමෙසං යෙව චතුත්තං ඉඤ්චාදන්තං භාවිත්තතා ඛහුලිකත්තතා එවං මහිඤ්චිකො එවං මහානුභාවො’ති.

ඉදමඤ්චං භනෙන බ්‍රහ්මා සන්තංකුමාරො භාසිඤ්චං. ඉදමඤ්චං භනෙන බ්‍රහ්මා සන්තංකුමාරො භාසිඤ්චා දෙවෙ තාවතිංසෙ දාමනෙහසි.

ඔකාසාධිගමො

19. තං කිමම ඤාදන්ති භොගෙත්තා දෙවා තාවතිංසා යාවඤ්චීදං තෙන භගවතා ජානතා පසස්සතා අරහතා සමමාසමඛුද්ධන්තා නයො ඔකාසාධිගමො අනුබුද්ධා සුඛස්ස අධිගමාය. කතමෙ තයො? ඉධ භො එකච්චා සංසට්ඨො විහරති කාමෙහි, සංසට්ඨො අකුසලෙහි ධමෙමෙහි. සො අපරෙන සමයෙන අරියධමමං සුඤ්ඤාති, යොනිංසො මනසි කරොති, ධම්මානුධමමං පටිපජ්ජති. සො අරියධමමසචනං ආගමම යොනිංසො මනසිකාරං ධම්මානුධමමපටිපත්තං අසංසට්ඨො විහරති කාමෙහි, අසංසට්ඨො අකුසලෙහි ධමෙමෙහි. තස්ස අසංසට්ඨස්ස කාමෙහි අසංසට්ඨස්ස අකුසලෙහි ධමෙමෙහි උප්පජ්ජති සුඛං. සුඛා භියොසා සොමනස්සා, සෙය්‍යථාපි භො මුද පාමොජ්ජං ජායෙථ, එවමෙච ඛො හො අසංසට්ඨස්ස කාමෙහි අසංසට්ඨස්ස අකුසලෙහි ධමෙමෙහි උප්පජ්ජති සුඛං. සුඛා භියොසා සොමනස්සා. අයං ඛො භො තෙන භගවතා ජානතා පසස්සතා අරහතා සමමාසමඛුද්ධන්තා පඨමො ඔකාසාධිගමො අනුබුද්ධො සුඛස්ස අධිගමාය,

පුත්‍රචපරං භො ඉධෙකච්චස්ස ඔලාරිකා කායසඤ්චාරා අප්පට්ඨස්සඤ්චා භොන්තී. ඔලාරිකා චචිසඤ්චාරා අප්පට්ඨස්සඤ්චා භොන්තී. ඔලාරිකා චිත්තසඤ්චාරා අප්පට්ඨස්සඤ්චා භොන්තී, සො අපරෙන සමයෙන අරියධමමං සුඤ්ඤාති යොනිංසො මනසි කරොති ධම්මානුධමමං පටිපජ්ජති. තස්ස අරියධමමසචනං ආගමම යොනිංසො මනසිකාරං ධම්මානුධමමප්පටිපත්තං ඔලාරිකා කායසඤ්චාරා පටිපසස්සමහන්ති, ඔලාරිකා චචිසඤ්චාරා පටිපසස්සමහන්ති, ඔලාරිකා චිත්තසඤ්චාරා පටිපසස්සමහන්තී. තස්ස ඔලාරිකානං කායසඤ්චාරානං පටිපසස්සඤ්චා ඔලාරිකානං චිත්තසඤ්චාරානං පටිපසස්සඤ්චා ඔලාරිකානං චිත්තසඤ්චාරානං පටිපසස්සඤ්චා උප්පජ්ජති සුඛං. සුඛා භියොසා සොමනස්සා, සෙය්‍යථාපි භො මුද පාමොජ්ජං ජායෙථ. එවමෙච ඛො ඔලාරිකානං කායසඤ්චාරානං පටිපසස්සඤ්චා ඔලාරිකානං චචිසඤ්චාරානං පටිපසස්සඤ්චා ඔලාරිකානං චිත්තසඤ්චාරානං පටිපසස්සඤ්චා උප්පජ්ජති සුඛං. සුඛා භියොසා සොමනස්සා. අයං ඛො භො තෙන භගවතා ජානතා පසස්සතා අරහතා සමමාසමඛුද්ධන්තා දුතියො ඔකාසාධිගමො අනුබුද්ධො සුඛස්ස අධිගමාය.

“එසේ ය, මහාබ්‍රහ්මයෙනි” යි දෙවිභූ කීහ.

“භවත්නි, මම ද මේ සතර සාද්ධිපාදයන් වැඩු බැවින්, බහුල වශයෙන් කළ බැවින් මෙසේ මහර්ද්ධි ඇති යෙමි, මෙසේ මහානුභාව ඇතියෙමි වෙමි” යි (සනත්කුමාර කී ය).

වහන්ස, සනත්කුමාර බ්‍රහ්ම තෙම මෙ කරුණ කී ය. වහන්ස, සනත්කුමාර බ්‍රහ්ම තෙම මෙ කරුණ කියා තවතිසාවැසි දෙවියන් අමතා මෙය පැවැසී ය:

අවකාශාධිගමයෝ

19. භවත් තවතිසාදිව්‍යි දෙවියෝ එය කිමෙකැ යි සිතත් ද? දන්තා දක්නා ඒ භගවත් අර්භත් සමාක්සම්බුද්ධොත්තමයන් වහන්සේ විසින් සුව ලබනු පිණිස මේ අවකාශාධිගම (ඉඩ ලැබෙන මාර්ග) තුනෙක් ම දැන වදාරන ලදී. කවර තුනෙක් ද? යත්: භවත්නි, මෙහි එක්තරා පුරුෂයෙක් කාමයන් හා යෙදුණු සිතැත්තේ අකුසල් දහමුත් හා යෙදුණු සිතැත්තේ වෙසෙයි. හේ පසු කලෙක ආර්ය ධර්මය (බුදුරජුන් වදාල බණ) අසයි, එය (ධර්මානුධර්ම ප්‍රතිපත්තියට) උපාය (මාර්ගය) වශයෙන් මෙනෙහි කෙරෙයි, නවලොවුතුරා දහමට අනුලොමී දහම වූ පූර්වභාග ප්‍රතිපත්තිය පිළිපදී. හේ ආයතී ධර්මය ඇසීම ද යොනිසොමනස්කාරය ද ධර්මානුධර්මප්‍රතිපත්තිය ද නිසා කාමයන් හා නොයෙදුණු සිතැති ව අකුලධර්මයන් හා නොයෙදුණු සිතැති වැ වෙසෙයි. කාමයන් හා නොයෙදුණු සිතැති, අකුල ධර්මයන් හා නොයෙදුණු සිතැති ඔහුට පළමු දහන් සුව පහළ වෙයි. පළමු දහන්සුව හෙතෙයෙන් (දහන් සමවත්තී යෙදී ඉදිමෙන්) වඩාත් සොම්නස උපදී. භවත්නි, යම් සේ සතුවන් බලවත් සොම්නස උපදෙත් ද, එසේ ම කාමයන් හා නොයෙදුණු, අකුසල් දහමුත් හා නොයෙදුණු නැනැන්තහු ට සුවයෙක් උපදී, සුවයෙන් වඩාත් සොම්නස උපදී. භවත්නි, දන්තා දක්නා ඒ භගවත් අර්භත් සමාක්සම්බුද්ධයන් වහන්සේ විසින් සුව ලබනු පිණිස මේ පළමු වන අවකාශාධිගමය දැන වදාරන ලද්දේය.

භවත්නි, තව ද මෙහි එක්තරා කෙනකු ගේ ඖදරික වූ කායසංස්කාරයෝ නොසංසිදුණාහු වෙත් ද, ඖදරික වූ වාක්සංස්කාරයෝ නොසංසිදුණාහු වෙත් ද, ඖදරික චිත්ත සංස්කාරයෝ නොසංසිදුණාහු වෙත් ද හේ පසු කාලයෙහි ආයතීධර්මය අසයි, එය ධර්මානුධර්මප්‍රතිපත්තියට උපාය වශයෙන් මෙනෙහි කරයි. ධර්මානුධර්මය (නව ලොවුතුරා දහමට අනුලොමී දහම වූ පූර්වභාගප්‍රතිපත්තිය) පිළිපදී. ආයතීධර්මඉවණය ද යොනිසොමනස්කාරය ද ධර්මානුධර්මප්‍රතිපත්තිය ද නිසා ඔහු ගේ ඖදරික වූ කායසංස්කාරයෝ සංසිදෙත්, ඖදරික වූ වාක්සංස්කාරයෝ සංසිදෙත්, ඖදරික වූ චිත්තසංස්කාරයෝ සංසිදෙත්. ඖදරික කායසංස්කාරයන් සංසිදීමෙන් ඖදරික වාක්සංස්කාරයන් සංසිදීමෙන්, ඖදරික චිත්තසංස්කාරයන් සංසිදීමෙන් (නිරොධ සමාපත්තියෙන් නැඟිටිලනා) ඔහුට (වතුර්ථධ්‍යානික ඵලසමාපත්ති) සැපය උපදී. (එයින් නැඟි සිටි ඔහුට) මතු මත්තෙහි, සොම්නස උපදී. භවත්නි, දන්තා දක්නා ඒ භගවත් අර්භත් සමාක්සම්බුද්ධයන් වහන්සේ විසින් සුව ලබනු පිණිස දැන වදාරන ලද මේ දෙවෙනි අවකාශාධිගමය යි.

සුභවපරං හො ඉධෙකවොවා ඉදං කුසලන්තී යථාභූතං නප්පජානාති. ඉදං අකුසලන්තී යථාභූතං නප්පජානාති, ඉදං සාවජ්ජං ඉදං අනවජ්ජං ඉදං සෙවිතඛබ්බං ඉදං නසෙවිතඛබ්බං ඉදං භීතං ඉදං පඤ්ඤානං ඉදං කණ්ණසුක්කකසප්පට්ඨාගන්තී යථාභූතං නප්පජානාති. සො අපරෙත සමයෙන අරියධම්මං සුඤ්ඤාති යොනියො මනසි කරොති ධම්මොනුධම්මං පටිපජ්ජති. සො අරියධම්මසවනං ආගමම යොනියොමනසිකාරං ධම්මොනුධම්මපටිපත්තිං ඉදං කුසලන්තී යථාභූතං පජානාති, ඉදං අකුසලන්තී යථාභූතං පජානාති, ඉදං සාවජ්ජං ඉදං අනවජ්ජං ඉදං සෙවිතඛබ්බං ඉදං නසෙවිතඛබ්බං ඉදං භීතං ඉදං පඤ්ඤානං ඉදං කණ්ණසුක්කකසප්පට්ඨාගන්තී යථාභූතං පජානාති. තස්ස එවං ජානතො එවං පස්සන්තො අවිජ්ජා පභියති, විජ්ජා උප්පජ්ජති. තස්ස අවිජ්ජාවිරාගා විජ්ජ්ජ්ජාද උප්පජ්ජති සුඛං, සුඛා භියොගා සොමනස්සා, සෙය්‍යාථාපි හො මුද් පාමොජ්ජං ජායෙථ, එවමෙව ඛො හො අවිජ්ජාවිරාගා විජ්ජ්ජ්ජාද උප්පජ්ජති සුඛං සුඛා භියොගා සොමනස්සා අයං ඛො හො තෙන හගච්ඤා ජානතා පස්සන්තා අරහතා සම්මාසම්මුද්දෙධන තතියො ඕකාසාධිගමො අනුබුද්ධො සුඛස්ස අධිගමාය.

ඉමෙ ඛො හො තෙන හගච්ඤා ජානතා පස්සන්තා අරහතා සම්මාසම්මුද්දෙධන තයො ඕකාසාධිගමා අනුබුද්ධො සුඛස්ස අධිගමායාති. ඉදමත්ථ හතෙන බුභමා සන්තොමාමො හාසිත්ථ. ඉදමත්ථ හතෙන බුභමා සන්තොමාමො හාසිත්ථා දෙවෙ තාවතීංසෙ ආමනෙහසි:

සතිපට්ඨානා

20. තං කිම්මඤ්ඤන්තී හොනොනා දෙවා තාවතීංසා යාව සුපඤ්ඤන්තාවීමෙ තෙන හගච්ඤා ජානතා පස්සන්තා අරහතා සම්මාසම්මුද්දෙධන. චක්කාමො සතිපට්ඨානා කුසලස්සාධිගමාය. කතමෙච්චන්තාමො? ඉධ හො භික්ඛු අර්ඤ්ඤන්තං කායෙ කායානුපසස්සී විහරති ආනාපි සමපජානො සත්මා විනෙය්‍ය ලොකෙ අභිඤ්ඤාදෙමනස්සා. අර්ඤ්ඤන්තං කායෙ කායානුපසස්සී විහරන්තො තත්ථ සම්මා සමාධියති සම්මා විපසස්සීදති. සො තත්ථ සම්මාසමාහිතො සම්මාවිපසස්සන්තො බහිද්ධා පරකායෙ ඤාණදස්සනං අභිනිබ්බන්තෙති.

අර්ඤ්ඤන්තං වෙදනාසු වෙදනානුපසස්සී විහරති, -පෙ-බහිද්ධා පරවෙදනාසු... ඤාණදස්සනං අභිනිබ්බන්තෙති.

අර්ඤ්ඤන්තං විතෙත විතනානුපසස්සී විහරති, -පෙ-බහිද්ධා පරවිතෙත ඤාණදස්සනං අභිනිබ්බන්තෙති.

1. පාඉප්ප. - ක.

භවත්ති, තව ද මෙහි එක්තරා පුහුලෙක් 'මේ කුසල යැ' යි තත් වූ පරිදි නො දැනී: 'මේ අකුසල' යි තත් වූ පරිදි නොදැනී. මේ හිවැරදිය මේ වැරදිය, මේ සෙවියැ යුතු ය මේ නොසෙවිය යුතු ය, මේ පහත් ය මේ උතුම් ය, මේ කුශලාකුශල සප්‍රතිභාගධර්ම යැ යි තත්ත්වාකාරයෙන් නො දැනී. හේ පසුකාලයෙහි ආර්යධර්මය අසයි, එය ධර්මානුධර්ම ප්‍රතිපත්තියට උපාය වශයෙන් මෙතෙහි කරයි නවලොවුතුරා ද මට අනුලෝම වූ ධර්මය පිළිපදී. හෙ තෙම ආයච්චි ධර්මය ඇසීම ද, යොනිසොමනස්කාරය ද, ධර්මානුධර්මප්‍රතිපත්තිය ද නිසා 'මේ කුසල' යි තත් වූ පරිදි දැන ගනී, 'මේ අකුසල' යි තත් වූ පරිදි දැනගනී. 'මේ වරද සහිත යැ' යි 'මේ වරද රහිත යැ' යි 'මේ සෙවිය යුතු යැ' යි . . . 'මේ නො සෙවිය යුතු යැ' යි . . . 'මේ හීන යැ' යි . . . 'මේ ප්‍රණීන යැ' යි 'මේ කුශලාකුශල සප්‍රතිභාග ධර්ම යැ' යි තත් වූ පරිදි දැන ගනී. මෙසේ දන්නා, මෙසේ දක්නා ඔහුගේ අවිද්‍යාව ප්‍රහීණ වේ, විද්‍යාව උපදී. අවිද්‍යාව පහ වීමෙන් විද්‍යාව ඉපැදීමෙන් සුවය පහළ වේ. සුවය පහළ වීමෙන් වඩාත් (මතු මත්තෙහි) සොම්නස උපදී. භවත්ති, යම් සේ සතුටින් බලවත් සොම්නස උපදී ද, එසේ ම අවිද්‍යාව පහ වීමෙන් විද්‍යාව (රහත්මහනුවණ පහළ වීමෙන් (රහත්මහ පල සුව පහළ වේ. ඒ සුවය පහළ වීමෙන් (සමවතින් නැඟී සිටියාහට) මතු මත්තෙහි සොම්නස උපදී. භවත්ති, මේ වනාහි දන්නා දක්නා ඒ හඟවත් අර්හත් සමාක්සම්බුද්ධයන් වහන්සේ විසින් සුව ලබනු පිණිස දැන වදරන ලද තෙවෙනි අවකාශාධිගමය යි.

භවත්ති, මේ වනාහි දන්නා දක්නා ඒ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් සුව ලබනු පිණිස දැන වදරන ලද අවකාශාධිගම තුන යැ. වහන්ස, සනත්තමාර චුන්ම තෙම මෙ කරුණ පැවැසී ය. හේ මෙ කරුණ පවසා, තවතිසා වැසි දෙවියන් බණවා මෙසේ කී ය:

සිහිවටන්

භවත් තවතිසාවැසි දෙවියෝ එය කීමැ යි සිතත් ද? දන්නා දක්නා ඒ හඟවත් අර්හත් සමාක් සම්බුද්ධයන් වහන්සේ විසින් (මාර්ගඵල) කුශල ප්‍රතිලාභය පිණිස මේ සතර සිව්ඳන්හු කොතරම් මැනැවින් පණවා වදරන ලදහු ද! ඒ කවර සතර දෙනෙක් ද? යත්: භවත්ති, මෙහි මහණ තෙම තමා ගේ කයෙහි කායානුපස්සනාව කරන සුලු වූයේ කෙලෙස් තවන වැර ඇතියේ, සමාක්ප්‍රඥ ඇත්තේ සිහි ඇත්තේ, (කාය සංඛ්‍යාත) ලොකය කෙරෙහි අභිධ්‍යාව ද ද්‍රෙමිනස ද මැඩ වෙසෙයි. ආධ්‍යාත්මික කයෙහි කායානුපස්සී ව වසනුයේ එහි මොනොවට සිත පිහිටුවයි (සිත එකඟ කෙරෙයි). (එසේ වූ ඔහු) සිත මොනොවට පහදී. හේ එහි මොනොවට සමාධිගත වූයේ මොනොවට පහන් වූයේ බැහැර අනුන්ගේ කයෙහි (අනුන්ගේ කය අරමුණු කොට) දර්ශනඤ්ඤාය උපදවයි.

තමා කෙරෙහි වූ වෙදනාවන්හි වෙදනානුපස්සී ව . . වෙසෙයි පිටත්හි අනුන් ගේ වෙදනාවන්හි දර්ශනඤ්ඤාය උපදවයි.

තමා ගේ සිතෙහි චිත්තානුපස්සී වැ වෙසෙයි. පිටත්හි අනුන්ගේ සිත්හි දර්ශනඤ්ඤාය උපදවයි.

අජ්ඣාතං ධම්මෙසු ධම්මානුපසස්සි විහරති ආනාපි සමපජානො සතිමා විනෙයා ලොකෙ අභිජ්ඣාදෙමනස්සං, අජ්ඣාතං ධම්මෙසු ධම්මානුපසස්සි විහරන්තො තත් සමමා සමාධියති සමමා විප්පස්සිදති. යො තත් සමමා සමාහිතො සමමා විප්පසන්තො ඛභිඤ්ඤා පරධම්මෙසු ඤාණදස්සනං අභිනි- ඛබ්බන්තති. ඉමෙ ඛො හො තෙන භගවතා ජානතා පස්සතා අරහතා සමමාසමබුද්ධො වත්තාරො සතිපට්ඨානා පඤ්ඤානා කුසලස්ස අධිගමායාති.

ඉදමත්ථං භනෙන බ්‍රහමා සනංකුමාරො භාසිත්ථ. ඉදමත්ථං භනෙන බ්‍රහමා සනංකුමාරො භාසිත්ථා දෙවෙ තාවතිංසෙ ආමන්තෙසි.

සමාධිපරිකඛාරා

21. නං කිංච මඤ්ඤානභි භොතො දෙවා තාවතිංසා යාවසුපඤ්ඤානා- විමෙ තෙන භගවතා ජානතා පස්සතා අරහතා සමමාසමබුද්ධො සත්ත සමමාසමාධිපරිකඛාරා සමමාසමාධිස්ස භාවනාය සමමාසමාධිස්ස පාරි- සුරියා. කතමෙ සත්ත? සමමාදිට්ඨි සමමාසංකප්පො සමමාවාචා සමමා- කමන්තො සමමාආචීවො සමමාවායාමො සමමාසති.

යා ඛො හො ඉමෙහි සත්තභි අමෙහනි විත්තස්ස එකග්ගතා පරිකඛාරා, අයං වුච්චති හො අරියො සමමාභමාධි සලපනිසො ඉතිපි සපරිකඛාරො ඉතිපි. සමමාදිට්ඨිස්ස හො සමමාසඛකප්පො පහොති, සමමාසඛකප්පස්ස සමමාවාචා පහොති, සමමාවාචස්ස සමමාකමන්තො පහොති, සමමාකමන්- තාස්ස සමමාආචීවො පහොති. සමමාආචීවස්ස සමමාවායාමො පහොති, සමමාවායාමස්ස සමමාසති පහොති, සමමාසතිස්ස සමමාසමාධි පහොති, සමමාසමාධිස්ස සමමාඤ්ඤාණං පහොති, සමමාඤ්ඤාණස්ස සමමා- විමුත්ති පහොති. යං හි නං හො සමමා වදමානො වදෙයා, සවාක්ඛානො භගවතා ධම්මො සන්දිට්ඨිකො අකාලිකො එහිපසස්සිකො ඔපනයිකො පච්චන්තං වෙදිතඛෙඛා විඤ්ඤුහි අපාරුතා අමතස්ස දාරා ති, ඉදමෙතං සමමා වදමානො වදෙයා සවාක්ඛානො හි හො භගවතා ධම්මො සන්දිට්ඨිකො අකාලිකො එහිපසස්සිකො ඔපනයිකො¹ පච්චන්තං වෙදිතඛෙඛා විඤ්ඤුහි. අපාරුතා අමතස්ස දාරා ති.

1. ඔපනෙයාකො - මජ්ඣ.

අධ්‍යාත්මයෙහි (නාමසන්තානගත) ධර්මයන්හි ධර්මානුපස්සි ව කෙලෙස් තවන වැර ඇත්තේ සමාක්ප්‍රඥයෙන් දන්තේ, සිහි ඇත්තේ, ධර්ම සංඛ්‍යාත ලොකයෙහි අභිධ්‍යා ද දෙමිනස් ද බැහැර කොට වෙසෙයි. අධ්‍යාත්මයෙහි ධර්මයන්හි ධර්මානුදර්ශී ව වසන්තේ එහි මොනොවට සිත පිහිටුවයි. (එයින්) එහි මොනොවට සිත පහදී. හේ එහි මොනොවට සමාහිත (එකඟ සිතැති) වූයේ මොනොවට පහන් වූයේ පිටත් හි අනුන් ගේ (නාමසන්තානගත) ධර්මයන් කෙරෙහි දර්ශනඥනය උපදවයි. හවත්ති, මොහු වනාහි දන්තා දක්තා ඒ හඟවත් අර්හත් සමාක් සම්බුද්ධයන් වහන්සේ විසින් කුසල් දහම් පිළිලබනු පිණිස පණවන ලද සතර සිව්ටන්හු ය.

වහන්ස, සනත්කුමාර බ්‍රහ්ම තෙම මෙ කරුණ සැල කෙළේ ය. වහන්ස, සනත් කුමාර බ්‍රහ්ම මෙ කරුණ සැල කොට, තච්චිසාවැසි දෙවියන් බණවා මෙය කී ය.

සමාධිපරිෂ්කාරධර්ම

21. හවත් තච්චිසාවැසි දෙවියෝ එය කීමැ යි සිතත් ද? දන්තා දක්තා ඒ හඟවත් අර්හත් සමාක් සම්බුද්ධයන් වහන්සේ විසින් සමාක් සමාධිය වඩනු පිණිස සමාක්සමාධිය පිරිපුන් කරනු පිණිස, මේ සමාක්-සමාධිපරිෂ්කාර ධර්මයෝ (පරිවාර ධර්මයෝ) සත් දෙනෙක් කොතරම් මනා කොට පණවන ලද්ද හු ද! ඒ කවර සත් දෙනෙක් ද? යත්: සමාක්-දෘෂ්ටිය, සමාක්සංකල්පය සමාග්වචනය, සමාක්කර්මාන්තය, සමාගාජීවය, සමාග්ව්‍යායාම ය, සමාක්ස්මාතිය යන මොහු ය.

හවත්ති, මේ සත් අංගයන් විසින් යම් සිත එකඟ බවෙක් පිරිවරන ලද ද, හවත්ති, ඒ මේ ආයුඤ්ඤා සමාක් සමාධිය උපනි:ශ්‍රය සහිත යැ යි ද පරිවාර සහිත යැ යි ද කියනු ලැබේ. හවත්ති, සමාක්දෘෂ්ටියෙහි පිහිටියාහට සමාක්සංකල්පය පවතී, සමාක් සංකල්පය ඇත්තාහට සමාග්වචනය පවතී, සමාග්වචනය ඇත්තහුට සමාක්කර්මාන්තය පවතී, සමාක්-කර්මාන්තය ඇත්තහුට සමාගාජීවය පවතී, සමාගාජීවය ඇත්තහුට සමාග්ව්‍යායාමය පවතී, සමාග්ව්‍යායාමය ඇත්තහුට සමාක්ස්මාතිය පවතී, සමාක්ස්මාතිය ඇත්තහුට සමාක් සමාධිය පවතී, සමාක් සමාධිය ඇත්ත-හුට සමාග්ඥානය පවතී, සමාග්ඥානය ඇත්තහුට සමාග්විලික්ඛිය පවතී, හවත්ති, යමක් පිළිබඳ වැ මනා කොට කියන තැනැත්තේ, “මේ ධර්මය භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් මොනොවට වදරන ලද්දේ ය සාන්දෘෂ්ටික ය, අකාලික ය, ‘එව බලව’ යි දක්විය යුත්තේ ය, සිය සත්‍ය හි එළැවිය යුත්තේ ය, නුවණැත්තන් විසින් තම තමන් කෙරෙහි ලා දත යුත්තේ ය, අමා දෙරවල් අරනා ලදුහ” යි කියන්නේ නම්, හේ මේ දහම පිළිබඳ වා ම ය. ‘හවත්ති, භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් ධර්මය මොනොවට වදරන ලද්දේ ය, එය සාන්දෘෂ්ටික ය, අකාලිකය, එව බලව යි දක්විය යුත්තේ ය, සිය සත්‍ය හි එළැවිය යුත්තේ ය, නුවණැත්තන් විසින් තම තමන් කෙරෙහි ලා දත යුත්තේ ය, අමා දෙරවල් අරනා ලදුහ” යි මනා කොට කියන තැනැත්තේ මෙය කියන්නේ ය.

යෙ හි කෙවි හො බුධෙ අවෙච්චපසසාදෙන සමනනාගතා, ධම්මෙ අවෙච්චපසසාදෙන සමනනාගතා සඛෙස අවෙච්චපසසාදෙන සමනනාගතා, අරියකතෙහි සීලෙහි සමනනාගතා. යෙ විමෙ ඔපපාතිකා ධම්මචිනිතා සාතිරෙකානි චතුච්චසතිසතසහසසානි මාගධිකා පරිවාරකා අඛ්ඛානිතා කාලකතා තිණ්ණං සංඤ්ඤාජනානං පරිකඛයා සොනාපනතා අච්චි-සානධම්මා නියතා සමෙධාධිපරායණා. අසී වෙචෙ ස් සකදගාමීනා.

අපායං¹ ඉතරා පචා දුඤ්ඤභාගා ති මෙ මනො,
සඛ්ඛාතුං නො පි සකෙකම් මුසාවාදසස ඔක්තපනති.²

22. ඉදමස්ථං භනෙන බුහමා සනංකුමාරො භාසිස්ථ. ඉදමස්ථං භනෙන බුහමුනො සනංකුමාරස්ස භාසනො වෙසඤ්චණස්ස මහාරාජස්ස එවං වෙනසො පරිවිතකෙකා උදපාදි. ‘අච්චරියං වත හො. අඛ්ඛතං වත හො, එවරුපොපි නාම උළාරො සස්ථා භවිස්සති, එවරුපං උළාරං ධම්මකඛානං, එවරුපා උළාරා විසෙසාධිගමා පඤ්ඤාධිස්සනති’ති. අප භනෙන බුහමා සනංකුමාරො වෙසඤ්චණස්ස මහාරාජස්ස වෙනසා වෙනො පරිවිතකකම්ඤ්ඤාය වෙසඤ්චණං මහාරාජානං එතදවොච: ‘තං කිම්මඤ්ඤති භවං වෙසඤ්චණො මහාරාජා. අනිතමපි අද්ධිනං උච්චරුපො උළාරො සස්ථා අහොසි, එවරුපං උළාරං ධම්මකඛානං, එවරුපා උළාරා විසෙසාධිගමා පඤ්ඤාධිස්සං. අනාගතමපි අද්ධානං එවරුපො උළාරො සස්ථා භවිස්සති. එවරුපං උළාරං ධම්මකඛානං, එවරුපා උළාරා විසෙසාධිගමා පඤ්ඤාධිස්සනති’ති.

23. ඉදමස්ථං භනෙන බුහමා සනංකුමාරො දෙවානං තාවනිංසානං දභාසි. ඉදමස්ථං වෙසඤ්චණො මහාරාජා බුහමුනො සනංකුමාරස්ස දෙවානං තාවනිංසානං භාසනො සමමුඛා සුතං සමමුඛා පටිග්ගහිතං සයං පරිසායං ආරොචෙසි. ඉදමස්ථං ජනවසහො යකෙඛා වෙසඤ්චණස්ස මහාරාජස්ස සයං පරිසායං භාසනො සමමුඛා සුතං සමමුඛා පටිග්ගහිතං භගවතො ආරොචෙසි. ඉදමස්ථං භගවා ජනවසහස්ස යකඛස්ස සමමුඛා සුතා සමමුඛා පටිග්ගහෙත්වා සාමෙඤ්ඤා අභිඤ්ඤාය ආයසමතො ආනන්දස්ස ආරොචෙසි. ඉදමස්ථං ආයසමා සානන්දො භගවතො සමමුඛා සුතා සමමුඛා පටිග්ගහෙත්වා ආරොචෙසි භික්ඛුනං භික්ඛුනිතං උපාසකානං උපාසිකානං ‘නයිදං බුහමච්චරියං ඉද්ධිකෙඤ්ච චීනඤ්ඤා චිත්ථාරිතං බාහුජඤ්ඤං පුච්චුහුතං යාව දෙවමනුසෙඤ්ඤි සුපසකාසිතන්ඤ’.

ජනවසහසුතං පඤ්ඤමං.

1. අපායං - සභා
2. ඔක්තපනති - මජ්ඣමනිකායෙ

භවත්ති, යම් කෙනෙක් බුදුරජුන් කෙරෙහි දැන පැහැදීමෙන් යුක්ත ද, දහම් කෙරෙහි දැන පැහැදීමෙන් යුක්ත ද, සහන කෙරෙහි දැන පැහැදීමෙන් යුක්ත ද, ආයතීකාන්ත (ආයතීයන් විසින් මැනවැ යි සම්මත වූ) ශිලායන් ගෙන් සමන්විත ද, තව ද යම් කෙනෙක් ආයතී මාර්ගධර්මයෙහි නික්මුණාහු ඕපපාතික උත්පත්තිය ලැබූ, මගධ රට වූසූ, තුන් සංයෝජනයන් නසා ලීමෙන් සෝවාන් වූ, අපායකට නොවැටෙන සුලු, රහත් බවට නියත වූ, රහත්ඵලය පිහිට කොටැති, සමීප අතීතයෙහි කලුරිය කළ උච්චුවෝ අතිරේකයක් සහිත සුවිසි ලක්ෂයෙක් වෙත්. මෙහි සෙදුගැමිහු ද, ඇත.

“ඉද්ධාවාසයෙහි උපදනට හේතු වූ පුණ්‍ය භාග (පින් කොටස්) ආති බැවින් එහි උපන් අනාගාමී හු දූ යි යන මේ තවත් සත්ත්ව කෙනෙක් ද ඇත යනු මගේ හැමීම යි. මුසවා කෙරෙන් බිය වන්නෙමි ඔවුන් ගණනින් නියම කොට කියන්නට නොහැක්කෙමි.”

22. වහන්ස, මෙ කරුණ සනත්තුමාර බ්‍රහ්ම පැවැසී. වහන්ස, මෙ කරුණ පවසන සනත්තුමාර බ්‍රහ්ම ගේ වචනය අසා වෙසවුණු මහරජුට “භවත්ති, ආශ්වයතියෙක! භවත්ති, පුදුමයෙක! මෙ බඳු වූත් උදර ශාස්තෘවරයෙක් වේ ද! මෙබඳු වූත් උදර ධර්මකථාවෙක් වේ ද! මෙබඳු මහත් විශේෂාධිගම කෙනෙක් පැණෙත් ද!” යි මෙසේ චින්තසංකල්පනාවෙක් උපන. වහන්ස, ඉක්කිත්තෙන් සනත්තුමාර බ්‍රහ්ම තෙම සිය සිතින් වෙසවුණු මහරජු ගේ චින්තපරිවිතර්කය දැන ඔහුට “පින්වත් වෙසවුණු මහරජාණෝ එය කිමැ යි සිතත් ද? ඉකුත් කල්හිත් මෙ බඳු උදර ශාස්තෘවරයෙක්, මෙ බඳු උදර ධර්මකථාවෙක් වී ය. මෙබඳු උදර විශේෂාධිගම කෙනෙක් පැනුණාහු ය, මතු කල්හිත් මෙබඳු උදර ශාස්තෘවරයෙක්, මෙබඳු උදර ධර්මකථාවෙක් වන්නෝ ය. මෙබඳු උදර විශේෂාධිගම කෙනෙක් පැනෙන්නාහු යැ” යි මෙ බස් පැවැසී ය.

23. වහන්ස, සනත්තුමාර බ්‍රහ්ම තෙම තච්චිසාවැසී දෙවියනට මෙ කරුණ පැවැසී ය. වෙසවුණු මහරජ තච්චිසා වැසී දෙවියනට මෙ කරුණ කියන සනත්තුමාර බ්‍රහ්ම ගේ වචනය අසා, ඔහු හමුයෙහි අසන ලද්ද, ඔහු හමුයෙන් අසා පිළිගන්නා ලද්ද තෙමේ සිය පිරිසෙහි දැන්වී ය. තම පිරිසෙහි මෙ කරුණ කියන වෙසවුණු මහරජු ගේ වචනය ඔහු හමුයෙහි අසන ලද්ද, ඔහු හමුයෙන් පිළිගන්නා ලද්ද ජනවසහ යක් තෙමේ භාග්‍යවතුන් වහන්සේට සැළ කෙළේ ය. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මෙ කරුණ කියන ජනවසහ යක්ෂ්‍යා ගේ වචනය අසා, ඔහු වචනය පිළිගෙන, තමන් වහන්සේ ද (සිය නුවණින් බලා) වෙසෙසින් දැන, අනද තෙරුනට දැන්වූ සේක. අනද තෙරුනුවෝ මෙ කරුණ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ගේ හමුයෙන් අසා, හමුයෙහි දී පිළිගෙන, “ඒ මේ ශාසන බ්‍රහ්මවයතීය යම්තාක් කල් දෙවි මිනිසුන් විසින් මොනොවට ප්‍රකාශිත වන්නෝ ද, ඒ ත ක් ම වැඩුණේ ද සමාද්ධි ද පතළේ ද බොහෝ දෙනා අතර ප්‍රසිද්ධ ද ස්ථිර ද වේ යැ යි මහණුනට මෙහෙණිනට උච්චුවනට උච්චියනට සැළ කළහ.

පස්වන ජනවසහ සූත්‍රය නිමියේ ය.

6.

මහාගොවිතැනුදානා

1. එවං මෙ සුතං. එකං සමයං හගවා රාජගහෙ විහරති ගිජ්ඣකුටෙ පබ්බතෙ. අථ ඛො පඤ්ඤාසිඛො ගන්ධබ්බපුත්තො අභිකකන්තාය රතනියා අභිකකන්තවණ්ණො කෙවලකප්පං ගිජ්ඣකුටං පබ්බතං ඕභාසෙඤ්ඤා යෙන හගවා තෙනුපසඤ්ඤාමි. උපසඤ්ඤාමිඤ්ඤා හගවන්තං අභිවාදෙඤ්ඤා එකමන්තං අවසාසි. එකමන්තං ධීතො ඛො පඤ්ඤාසිඛො ගන්ධබ්බපුත්තො හගවන්තං එතදවොච: යං ඛො මෙ හන්තෙ දෙවානං තාවතීසානං සමද්දිඛා සුතං සමමුඛා පටිගහන්තං, ආරොවෙමෙන හගවන්තො' ති. 'ආරොවෙති මෙ කං පඤ්ඤාසිඛා' ති හගවා අවොච.

දෙවසභා

2. “පුරිමානි හන්තෙ දිවසානි පුරිමන්රානි තද්දුපොසප්ඵෙ පණ්ණරසෙ පචාරණාය පුණ්ණාය පුණ්ණමාය රතනියා කෙවලකප්පො ච දෙවා තාවතීසා සුධම්මායං සභායං සන්තිසිත්තා හොන්ති සන්තිපතිතා මහති ච දිබ්බපරිසා සමන්තො සන්තිසිත්තා හොන්ති සන්තිපතිතා. චක්කාරො ච මහාරාජානො චාතුදදිසා සන්තිසිත්තා හොන්ති පුරුජිමාය දිසාය ධනරට්ඨො මහාරාජා පච්ඡාහිමුඛො නිසින්නො හොති දෙවෙ පුරුකකිඤ්ඤා. දකඛිණාය දිසාය විරුජ්ඣකො මහාරාජා උත්තරාහිමුඛො නිසින්නො හොති දෙවෙ පුරුකකිඤ්ඤා. පච්ඡිමාය දිසාය විරුජ්ඣකො මහාරාජා පුරුජාහිමුඛො නිසින්නො හොති දෙවෙ පුරුකකිඤ්ඤා. උත්තරාය දිසාය වෙසසවණො මහාරාජා දකඛිණාහිමුඛො නිසින්නො හොති දෙවෙ පුරුකකිඤ්ඤා. යද් හන්තෙ කෙවලකප්පො ච දෙවා තාවතීසා සුධම්මායං සභායං සන්තිසිත්තා හොන්ති සන්තිපතිතා මහති ච දිබ්බපරිසා සමන්තො සන්තිසිත්තා හොන්ති සන්තිපතිතා චක්කාරො ච මහාරාජානො චාතුදදිසා නිසිත්තා හොන්ති ඉදං තෙසං හොති ආසනසමී අථ පච්ඡා අමානං ආසනං හොති. යෙ තෙ හන්තෙ දෙවා හගවති බ්‍රහ්මචරියං චරිඤ්ඤා අධුත්‍රපපන්තා තාවතීසකායං, තෙ අඤ්ඤා දෙවෙ අතිරොචන්ති වණ්ණෙන වෙච යසසා ච. තෙනසුදං හන්තෙ දෙවා තාවතීසා අත්තමනා හොන්ති පමුදිතා පීතියොමනසසජාතා 'දිබ්බා චත හො කායා පටිපුරන්ති භායන්ති අසුරා කායා' ති.

6.

මහාගොවිත්ද සුත්‍රය

මා විසින් මෙසේ අසන ලදී: එක් සමයෙක්හි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ රජගඟ නුවරට නොදුරු තන්හි වූ ගිජුකළු පව්වෙහි වැඩ වෙසෙන සේක. එ කලා පන්සිඵ නම් ගඳැවු පුත් රූ බොහෝ වේලා ඉක්මි කලා, (මැදුම් රූයෙහි) ඉතා දැකුම් කලු පැහැ සපුව ඇත්තේ, ගිජුකළු පව්ව මුළුල්ල බඩුලුවා හඟවත් බුදුරජුන් කරා එළැඹියේ ය. එළැඹූ ආදරයෙන් ඔබ වැඳ එක් පසෙක සිටියේ ය. පන්සිඵ ගඳැවුපුත් (එසේ)එක් පසෙක සිටියේ ම, “වහන්ස, තච්චිසා වැසි දෙවියන් හමුයෙන් යම් කරුණෙක් මා විසින් අසන ලද ද, (ඔවුන් හමුයෙන්) අසා පිළිගන්නා ලද ද, එය භාග්‍යවතුන් වහන්සේට සැළ කෙරෙමි” යි කී ය. “පන්සිඵවෙහි, තෙපි එය මට දන්වවු” යැ යි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වදළ සේක.

දෙව් සබය

2. “වහන්ස, පෙර දවසැ, බොහෝ පෙර දවසැ, ඒ පසොළොස් වක් පොහෝ දිනැ, වස් පවාරණය ඇති, පිරුණු පුණුපොහෝ ද රූයෙහි තච්චිසාවැසි සියලු දෙවියෝ සුදම් දෙව් සෙනෙහි එක් වැ හුන්නාහු, එක් රැස් වූවාහු වෙත්. මහත් දෙව් පිරිස්හු ද භාත්පසැ එක් වැ හුන්නාහු එක් රැස්වූවාහු වෙත්. සතර වරම් දෙව් මහ රජු ද සතර දිගැ හුන්නාහු වෙත්. ධාතරුෂ්ට්‍ර මහරජ දෙවියන් පෙරටු කොට පැළ දිගට මුහුණ ලා පෙරදිග්හි හුන්නේ වෙයි. විරුස්ක මහ රජ දෙවියන් පෙරටු කොට උතුරු දිගට මුහුණ ලා දකුණු දිග්හි හුන්නේ වෙයි. විරුපාක්ෂ මහරජ දෙවියන් පෙරටු කොට පෙර දිගට මුහුණ ලා පැළ දිගැ හුන්නේ වෙයි. වෙසවුණු මහරජ දකුණු දිගට මුහුණ ලා දෙවියන් පෙරටු කොට උතුරු දිග්හි හුන්නේ වෙයි. වහන්ස, යම් කලෙක තච්චිසා වැසි සියලු දෙවියෝ සුදම් සෙනෙහි එක් වැ හුන්නාහු, එක් රැස් වූවාහු වෙත් ද, මහත් දෙව් පිරිස්හු භාත්පසැ එක් වැ හුන්නාහු, එක් රැස් වූවාහු වෙත් ද, සතර වරම් මහරජුන් සතර දිගැ හුන්නාහු වෙත් ද, මේ ඔවුන් ගේ අසුන් වේ. එක්බිති ඔවුනට පසු භාග්‍යෙහි අප ගේ අසුන් වෙයි. වහන්ස යම් දෙව් කෙනෙක් භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වෙතැ බඹසර කොට තච්චිසා දෙව් මුළුවට (උත්පත්ති විසින්) අළුත පැමිණියාහු වෙත් ද, ඔහු පැහැ සපුයෙනුත් යසසිනුත් සෙසු දෙවියන් ඉක්මැ බබලත්. වහන්ස, එයින් තච්චිසා වැසි දෙවියෝ ‘හවන්ති, ප්‍රිතියෙක! දෙව්මුළුහු පිරෙන්, අසුර මුළුහු පිරිහෙන්’ යි සතුටු සිතැත්තාහු ප්‍රමුද්ධ වූවාහු, හටගත් ප්‍රීති හා සොම්නස් හා ඇත්තාහු වෙත්.

3. අථ ඛො භනෙන සකෙකා දෙවානමීද්දෙ දෙවානං තාවතීංසානං සමපසාදං විදික්ඛා ඉමාහි ගාථාහි අනුමොදි:

“මොදන්ති චත භො දෙවා තාවතීංසා සහින්දකා,
තථාගතං නමස්සන්තා ධම්මෙසස ච සුධම්මතං.

නචෙ දෙවෙ ච පසස්සන්තා ච ඡණ්ණචනෙන යසස්සිනෙ.
සුගතස්මිං බ්‍රහ්මචරියං චරිත්වාන ඉධාගතෙ.

තෙ අකෙක්ඤ අතිරොචන්ති චඡණ්ණන්ත යසසායුත්තා,
සාවකා භූරිපක්ඤස්ස වීසෙසුපගතා ඉධ,

ඉධං දීසවාන නන්දන්ති තාවතීංසා සහින්දකා,
තථාගතං නමස්සන්තා ධම්මෙසස ච සුධම්මතන්ති”.

තෙන සුදං භනෙන දෙවා තාවතීංසා භියොයාසොමන්තාය අත්ථ මනා භොන්ති පමුදිතා පිතිසොමනස්සජාතා ‘දිඛ්ඛා චත භො කායා පරිදුරන්ති භායන්ති අසුරා කායා’ති.

අට්ඨ යථාභුද්වචණ්ණා

4. අථ ඛො භනෙන සකෙකා දෙවානමීද්දෙ දෙවානං තාවතීංසානං සමපසාදං විදික්ඛා දෙවෙ තාවතීංසෙ ආමනෙකසි ‘ඉච්ඡයායාථ නො තුමෙහ මාරිසා තස්ස භගවතො අට්ඨ යථාභුද්වච චඡණ්ණ සොතුන්ති’. ‘ඉච්ඡාම² මයං මාරිසා තස්ස භගවතො අට්ඨ යථාභුද්වච චඡණ්ණ සොතුන්ති’.

අථ ඛො භනෙන සකෙකා දෙවානමීද්දෙ දෙවානං තාවතීංසානං භගවතො අට්ඨ යථාභුද්වච චඡණ්ණ පඨිරුද්භාසි:

තං කිම්පක්ඤන්ති භොනො දෙවා තාවතීංසා යාවක්ඤ³ සො භගවා බහුජනභිතාය පටිපනො බහුජනසුඛාය ලොකානුක්ඛපාය අකාය භිතාය සුඛාය දෙවමනුස්සානං, එවං බහුජනභිතාය පටිපනං බහුජනසුඛාය ලොකානුක්ඛපාය අකාය භිතාය සුඛාය දෙවමනුස්සානං ඉමිනාපචෙයන සමන්තාගතං සකාරං නෙච අතීතංසෙ සමනුපස්සාම න පනෙතරහි අක්ඤන්ත්‍ර තෙන භගවතා.

1. අසුරකායා - මජ්ඣං
2. ඉච්ඡයායාම - PTS
3. යාව චසස් - PTS

3. වහන්ස, එ කල්හි සක් දෙවිඳු තච්චිසා වැසි දෙවියන්ගේ පහන් බව දැන, මේ ගාථාවලින් ඔවුන් ගේ සතුට මෙසේ අනුමොචන් විය:

‘භවත්ති, ප්‍රීතියෙක! ඉන්ද්‍රයා සහිත වූ තච්චිසා වැසි දෙවියෝ තථාගතයනට ද ධර්මයා ගේ සුධර්මත්වයට ද නමස්කාර කරනුවෝ,

‘සුගතයන් වහන්සේ වෙතැ බඹසර හැසිරැ මෙහි ආ පැහැපත් යසස් ඇති අළුත් දෙවියන් ද දක්නාහු සතුටු වෙත්.

මෙහි ගුණවිගෙෂයට පැමිණි මහ පැණැති බුදුරජුන් ගේ සවු වූ ඔහුතුමු පැහැයෙන් ද යසසින් ද ආයුෂයෙන් ද අන් දෙවියන් ඉක්මැ බබලත්.

ඉන්ද්‍රයා සහිත තච්චිසා වැසියෝ මෙය දැක, තථාගතයන් වහන්සේ ද ධර්මයා ගේ සුධර්මත්වය ද නමදනාහු සතුටු වෙත්’ යැ යි කිය.

වහන්ස, එ කරුණින් තච්චිසා වැසි දෙවියෝ ‘භවත්ති, ප්‍රීතියෙක! දෙවිමුළුහු පිරිමත්, අසුර මුළුහු පිරිහෙත්!’ යැ යි බෙහෙවින් සතුටු වෙත්, ප්‍රමුදිත වෙත්, හටගත් ප්‍රීති හා සොම්නස් හා ඇත්තෝ වෙත්.

ඇති ගුණ වැණුම් අට

4. වහන්ස, ඉක්බිති සක් දෙවිඳු තච්චිසා වැසි දෙවියන් ගේ පැහැදීම දැන, ඔවුන් බණවා, ‘භවත් නිදුකාණනි, තෙපි භගවත් බුදුරජුන් ගේ විද්‍යාමාන වූ ම ගුණ අට අසන්නට කැමැති වන්නහු ද?’ යි විචාළේ ය.

‘නිදුකාණනි, අපි ඒ භගවත් බුදුරජුන් ගේ විද්‍යාමාන වූ ගුණ අට අසනු රිස්සම්භ’ යි දෙවියෝ කීහු.

වහන්ස, ඉක්බිති සක් දෙවිඳු තච්චිසා වැසි දෙවියනට භාග්‍යවතුන් වහන්සේගේ විද්‍යාමාන වූ ම ගුණ අට මෙසේ පැවැසී ය:

‘භවත් තච්චිසාවැසි දෙවියනි, එය කිමැ යි සිත වූ ද? ඒ භගවත්හු කොතරම් බොහෝ දෙනාට හිත පිණිස, බොහෝ දෙනාට සුව පිණිස, ලොවට අනුකම්පා පිණිස, දෙවිමිනිස්නට වැඩ පිණිස, හිත පිණිස, සුව පිණිස පිළිපත් සේක ද යත හොත්: මෙසේ බොහෝ දෙනාට හිත පිණිස, බොහෝ දෙනාට සුව පිණිස, ලොවට අනුකම්පා පිණිස, දෙවිමිනිස්නට වැඩ පිණිස, හිත පිණිස, සුව පිණිස පිළිපත් මෙ කී අංගයෙන් ද සමන්විත අන් ශාස්තෘවරයකු ඒ භගවත් බුදුරජුන් හැර අතිතයෙහිද නො දකිමු, දනුදු නො දකිමු. i

2. සචක්ඛාතො ඛො පන තෙන භගවතා ධම්මො සන්දිට්ඨිකො අකාලිකො එහිපසසිකො ඔපනසීකො පච්චතං වෙදිතඛේඛා විඤ්ඤහි. එවං ඔපනසීකස්ස¹ ධම්මස්ස දෙසෙතාරං ඉමිනාපඛෙගන සමනනාගතං සඤ්ඤාං නෙව අතීතංසෙ සමනුපස්සාම න පනෙතරහි අඤ්ඤත්තං තෙන භගවතා.

3. ඉදං කුසලන්තී ඛො පන තෙන භගවතා සුප්පඤ්ඤන්තං. ඉදං අකුසලන්තී සුප්පඤ්ඤන්තං. ඉදං සාවඡ්ඡං -පෙ- ඉදං අනවඡ්ඡං -පෙ- ඉදං සෙවිතඛිං -පෙ- ඉදං න සෙවිතඛිං -පෙ- ඉදං හීනං -පෙ- ඉදං පඡිනං -පෙ- ඉදං කණ්ණසුක්ඛසප්පට්ඨාගනති සුප්පඤ්ඤන්තං. එවං කුසලාකුසල-සාවඡ්ඡානවඡ්ඡසෙවිතඛිංසෙවිතඛිනිපඡිනකණ්ණසුක්ඛසප්පට්ඨාගනං ධම්මානං පඤ්ඤාපෙතාරං ඉමිනාපඛෙගන සමනනාගතං සඤ්ඤාං නෙව අතීතංසෙ සමනුපස්සාම න පනෙතරහි අඤ්ඤත්තං තෙන භගවතා.

4. සුප්පඤ්ඤන්තා ඛො පන තෙන භගවතා සාවකානං නිබ්බානගාමිනී පටිපදා. සංසන්ති නිබ්බානඤ්ඤ පටිපදා ච සෙයාථාපි නාම ගඛොදකං යමුනොදකෙන සංසන්ති සමෙති එවමෙව සුප්පඤ්ඤන්තා තෙන භගවතා සාවකානං නිබ්බානගාමිනීපටිපදා සංසන්ති නිබ්බානඤ්ඤ පටිපදා ච. එවං නිබ්බානගාමිනියා පටිපදා පඤ්ඤාපෙතාරං ඉමිනා පඛෙගන සමනනාගතං සඤ්ඤාං නෙව අතීතංසෙ සමනුපස්සාම න ච පනෙතරහි, අඤ්ඤත්තං තෙන භගවතා.

5. අහිනිපඡන්තො ඛො පන තස්ස භගවතො ලාභො දහිනිපඡන්තො සිලොකො යාව මඤ්ඤා ඛතතියා සමපියායමානරූපා විහරන්ති. විගතමදෙ ඛො පන සො භගවා ආහාරං ආහාරෙති එවං විගතමදං ආහාරං ආහාරයමාන² ඉමිනා පඛෙගන සමනනාගතං සඤ්ඤාං නෙව අතීතංසෙ සමනුපස්සාම න පනෙතරහි අඤ්ඤත්තං තෙන භගවතා.

6. ලද්ධිසභායො ඡබො පන සො භගවා සෙධානඤ්ඤව පටිපන්නානං ධීණාසභානඤ්ඤ චුසිතවතං. තෙ භගවා අපනුඡ්ඡ එකාරාමතං අනුයුතො පි විහරති. එවං එකාරාමතං අනුයුතං ඉමිනාපඛෙගන සමනනාගතං සඤ්ඤාං නෙව අතීතංසෙ සමනුපස්සාම න පනෙතරහි අඤ්ඤත්තං තෙන භගවතා,

1. ඔපනෙයසිකස්ස - මජ්ඣං
2. ආහරියමානං - සි.ඉ.

ඒ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් ධර්මය මොනොවට වදරන ලද්දේ ය, එය තමන් විසින් ම දැක්ක යුත්තේ ය, කල් නො යාදී ම දෙන එල ඇත්තේ ය, 'එව බලව' යි (තමා දකිනුවට) අනුන් කැඳවනුයෙහි සුදුසු යැ, තමන් සිත් සතන් හි එළවා දැක්ක යුතු යැ, නුවණැතියන් විසින් තම තමන් කෙරෙහි ලා දන යුතු යැ. මෙසේ තම තමන් සිත් සතන් හි 'එළවා දැක්ක යුතු දහමක් දෙසන, මෙ මැ අංගයෙන් ද සමන්විත ශාස්තෘවරයක්හු, ඒ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ හැර, අතීතයෙහි දනොදකිමු, දැනුණො දකිමු. ii

ඒ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් මේ කුසල් යැ' යි ම මොනොවට පනවන ලදී, මේ අකුසල් යැ' යි ම මොනොවට පනවන ලදී, මේ වරද සහිත යැ . . මේ වරද රහිත යැ . . මේ සෙවියැ යුතු යැ . . මේ නො, සෙවියැ යුතු යැ . . මේ ලාමක යැ . . මේ උතුම් යැ . . මේ කෘෂ්ණ ශුක්ල (කුලලාකුලල) ධර්මයනට සමාන ධර්ම යැ යි මොනොවට පනවන ලදී. මෙසේ කුලලාකුලල සාවද්‍යා නවද්‍යා සෙවිතව්‍යාසෙවිතව්‍යා හීන-ප්‍රණීත කෘෂ්ණ ශුක්ල සප්‍රතිභාග ධර්මයන් පණවන, මෙ කී අංගයෙනුදු සමන්විත ශාස්තෘවරයකු, ඒ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ හැර, අතීතයෙහි දු නො දකිමි, දැනුණු නො දකිමි iii

ඒ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් සච්චනට නිවන් යන පිළිවෙත මොනොවට පනවන ලදී. යම් සේ ගහැ දිය යමුනාහි දිය හා සැසැදේ ද, එසේ ම නිවන ද පිළිවෙත ද සැසැදෙයි. මෙසේ ම ඒ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් සච්චනට නිවන් යන පිළිවෙත මොනොවට පනවන ලද්දේ යැ, ඒ නිවන ද පිළිවෙත ද සැසැදෙයි. මෙසේ නිවන් යන පිළිවෙත පනවන, මේ අංගයෙනුදු සමන්විත ශාස්තෘවරයක්හු, ඒ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ හැර, අතීතයෙහි දු දැනුණු නො දකිමු. iv

ඒ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ පිළිවෙත්හි සිටි ශෛක්ෂයන්ගේ ද වැස නිමැවූ බලසර ඇති රහතුන් ගේ ද (ඒ ඒ ශාස්තෘකෘත්‍යයෙහි) සභායත්වය ලද සේක. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ (ඔවුන් මැද දී ද, පලසමච්චිත් වසන සේක) සිතීන් ඔවුන් බැහැර කොට ඒකාරාමතායෙහි යෙදීන් වසන සේක. මෙසේ ඒකාරාමතායෙහි යෙදුණු මෙ කී අංගයෙනුත් සමන්විත, ඒ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ හැර, අන් ශාස්තෘවරයක්හු අතීතයෙහින් නො දකිමු, දැනුත් නො දකිමු. v

ඒ භාග්‍යවතුන් වහන්සේට ප්‍රත්‍යයලාභ වෙසෙසින් උපන, කීර්තිය වෙසෙසින් උපන, ක්ෂත්‍රියයන් පටන් කොට සියලු දිව්‍යමත්‍රණයෝ ඔබ ප්‍රිය කරන සුලු වැ වෙසෙත්. ඒ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ පහ වූ මද ප්‍රමාද ඇති සේක් අහර ගන්නා සේක. මෙසේ පහ වූ මද ප්‍රමාද ඇති වැ අහර ගන්නා, මෙ කී අංගයෙන් ද සමන්විත වූ ශාස්තෘවරයකු, ඒ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ හැර, අතීතයෙහින් නො ම දකිමු, දැනුණු නො ම දකිමු. vi

7. යථාචාදී ඛො පන සො භගවා තථාකාරී, යථාකාරී තථාචාදී, ඉති යථාචාදී තථාකාරී යථාකාරී තථාචාදී. එවං ධම්මොදුඛමච්චෙසවිපන්නං ඉමිනාපඛෙගන සමනනාගතං සඤ්ඤාං නෙව අතීතංසෙ සමනුපසාම න පනෙතරහී, අඤ්ඤානු තෙන භගවතා.

8. තිණ්ණවිචිකිච්චො ඛො පන සො භගවා විගතකථංකථො පරියොසිතසංකප්පො අඤ්ඤාසයං ආදි බ්‍රහ්මවරියං එවං තිණ්ණවිචිකිච්චො විගතකථංකථං පරියොසිතසංකප්පො අඤ්ඤාසයං ආදිබ්‍රහ්මවරියං. ඉමිනාපඛෙගන සමනනාගතං සඤ්ඤාං නෙව අතීතංසෙ සමනුපසාම. න පනෙතරහී, අඤ්ඤානු තෙන භගවතා ති.

5. ඉමෙ ඛො භනෙන සකෙකා දෙවානම්ඤ්ඤා දෙවානං තාවතීංසානං භගවතො අඨං යථාභූතෙව වණ්ණණ පඨිරුද්දහාසි. තෙන සුදං භනෙන දෙවා තාවතීංසා භියොයොසොමනාය අත්තමනා භොභති පමුදිතා පිතිසොමනසසජාතා භගවතො අඨං යථාභූතෙව වණ්ණණ සුඤ්ඤා. නත්‍ර භනෙන එකච්චෙව දෙවා එවමාහංසු:

අහො වත මාරිසා වත්තාරො සමමාසමබ්බද්ධා ලොකෙ උපපජ්ජය්‍යං ධම්මඤ්ඤා දෙසෙය්‍යං යථර්ච භගවා, තදස්ස බහුජනභිතාය බහුජනසුඛාය ලොකානුකම්පාය අඤ්ඤාය භිතාය සුඛාය දෙවමනුසානන්ති.

එකච්චෙව දෙවා එවමාහංසු: තිට්ඨන්තා මාරිසා වත්තාරො සමමාසමබ්බද්ධා, අහො වත මාරිසා තයො සමමාසමබ්බද්ධා ලොකෙ උපපජ්ජය්‍යං ධම්මඤ්ඤා දෙසෙය්‍යං යථර්ච භගවා, තදස්ස බහුජනභිතාය බහුජනසුඛාය ලොකානුකම්පාය අඤ්ඤාය භිතාය සුඛාය දෙවමනුසානන්ති.

එකච්චෙව දෙවා එවමාහංසු: තිට්ඨන්තා මාරිසා තයො සමමාසමබ්බද්ධා, අහො වත මාරිසා දෙව සමමාසමබ්බද්ධා ලොකෙ උපපජ්ජය්‍යං ධම්මඤ්ඤා දෙසෙය්‍යං යථර්ච භගවා, තදස්ස බහුජනභිතාය බහුජනසුඛාය ලොකානුකම්පාය අඤ්ඤාය භිතාය සුඛාය දෙවමනුසානන්ති.

ඒ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වනාහි යම් සේ වදරන සේක් ද එසේ ම කරන කෙනෙක, යම් සේ කරන සේක් ද, එසේ ම වදරන සේක. මෙසේ ඒ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ යථාචාරී කථාකාරී ද යථාකාරී කථාචාරීද වන සේක. මෙසේ ධර්මානුධර්ම ප්‍රතිපත්ත වූ මේ අංගයෙහිද සමන්විත ශාස්තෘවරයක් හු, ඒ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ හැර, අතීතයෙහිත් නො දකිමු දැනුදු නො දකිමු. vii

ඒ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ උතුමනට නිඃශ්‍රය වූ ආයථි මාර්ගයෙන් තිණු විවිකිවිජා ඇති (සැක දුරු) සේක්, පහ වූ කථාකථා ඇති (කෙසේ ද කෙසේ ද යි යන විමනිය දුරු) සේක්, අවසන් කළ මනෝරථය ඇති සේක් වෙති. මෙසේ උත්තම නිඃශ්‍රිත ආයථි මාර්ගයෙන් තිණු සැක ඇති, පහ වූ කථාකථා ඇති, පරිපූර්ණ මනෝරථ ඇති, මෙ කී අංගයෙහිද සමන්විත ශාස්තෘවරයක්හු, ඒ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ හැර, අතීතයෙහිත් නො දකිමු, දැනුදු නො දකිමු. viii

5. වහන්ස, සක් දෙවිඳු තවතිසා වැසි දෙවියනට භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ගේ මේ යථාභූත ගුණ අට පැවැසී ය. වහන්ස, තවතිසා වැසි දෙවියෝ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ගේ යථාභූත ගුණ අට අසා, එයින් බොහෝ සෙයින් සතුටු වෙත්, ප්‍රමුද්ධ වෙත්, උපන් ප්‍රීති සොම්නස් ඇත්තාහු වෙත්.

වහන්ස, එහි ඇතැම් දෙවි කෙනෙක් “නිදුකාණනි, සතර නමක් බුදුවරු ලොවැ උපදනාහු නම්, අප භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මෙන් දහම් දෙසන්නාහු නම් ඉතා යෙහෙක. එය බොහෝ දෙනාට හිත පිණිස, බොහෝ දෙනාට සුව පිණිස, ලොවට අනුකම්පා පිණිස, දෙවිමිනිස්නට වැඩ පිණිස, හිත පිණිස, සුව පිණිස වන්නේ යැ” යි මෙසේ කීහ.

ඇතැම් දෙවි කෙනෙක් “නිදුක් වරිනි, සතර නමෙක් සම්මාසම්බුදුහු සිටිත් වා. තුන් නමෙක් සම්මාසම්බුදුවරු ලොවැ උපදනාහු නම්, අප භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මෙන් දහම් ද දෙසන්නාහු නම්, එය බොහෝ දෙනාට හිත පිණිස, බොහෝ දෙනාට සුව පිණිස, ලොවට අනුකම්පා පිණිස, දෙවි මිනිස්නට වැඩ පිණිස හිත පිණිස සුව පිණිස වන්නේ යැ” යි මෙසේ කීහ.

ඇතැම් දෙවි කෙනෙක්, “නිදුක්වරිනි, තුන් නමෙක් සම්මාසම්බුදුහු සිටිත් වා. නිදුක්වරිනි, දෙනමෙක් සම්මාසම්බුදුහු ලොවැ උපදනාහු නම්, අප භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මෙන් දහම් ද දෙසන්නාහු නම්, එය බොහෝ දෙනාට හිත පිණිස, බොහෝ දෙනාට සුව පිණිස, ලොවට අනුකම්පා පිණිස, දෙවිමිනිස්නට වැඩ පිණිස හිත පිණිස සුව පිණිස වන්නේ යැ” යි මෙසේ කීහ.

6. එවං චුතෙන භනෙන සකෙකා දෙවානම්ඤ්ඤ දෙවෙ තාවතිංසෙ එතදවොච: අට්ඨානං ඛො එතං මාරිසා අනවකාසො යං එකිසසා ලොකධාතුයා දෙව අරභනෙනා සම්මාසමබ්බද්ධා අපුබ්බං අචරිමං උපපජ්ජ- ය්‍යුං. නෙතං ධානං විජ්ජති. අහො වත මාරිසා සො භගවා අප්පාබාධො අප්පාතඛෙකා චිරං දීසමධානං තිට්ඨෙය්‍ය. තදස්ස බහුජනභිතාය බහුජනසුඛාය ලොකානුකම්පාය අත්ථාය භිතාය සුඛාය දෙවමනුසානන්ති.

අප් ඛො භනෙන යෙනසේන දෙවා තාවතිංසා සුධම්මායං සභායං සන්තිසින්නා භොන්ති සනභිපඤ්ඤා, තං අත්ථං වින්තයිත්වා තං අත්ථං මන්තයිත්වා චුත්තවචනා නාමීදං චත්තාරො මහාරාජානො තස්මීං අත්ථෙ භොන්ති. පච්චානුසිට්ඨවචනා නාමීදං චත්තාරො මහාරාජානො තස්මීං අත්ථෙ භොන්ති. සකෙසු සකෙසු ආසනෙසු ධීතා අවිපකකන්තා.

“නෙ චුත්තවාක්‍යා රාජානො පටිග්ගයභානුසාසනිං විජ්ජසන්තමනා සන්තා අට්ඨංසු සමඛි ආසනෙ”ති.

7. අප් ඛො භනෙන උත්තරාය දිසාය උළාරො ආලොකො සඤ්ජායි ඔභාසො පාතුරභෙසි අතිකකමෙච දෙවානං දෙවානුභාවං අප් ඛො භනෙන සකෙකා දෙවානම්ඤ්ඤ දෙවෙ තාවතිංසෙ ආමනෙහි:

යථා ඛො මාරිසා නිමිත්තාති දිසස්නති උළාරො ආලොකො සඤ්ජායති ඔභාසො පාතුරභවති බ්‍රහ්මා පාතුරභවිසසති බ්‍රහ්මුනො හෙතං පුබ්බනිමිත්තං පාතුරභාවාය යදීදං ආලොකො සඤ්ජායති ඔභාසො පාතුරභවති ති.

“යථා නිමිත්තා දිසස්නති බ්‍රහ්මා පාතුරභවිසසති, බ්‍රහ්මුනො හෙතං නිමිත්තං ඔභාසො විපුලො මහා”ති

සනඛතුමාරකථා

8. අප් ඛො භනෙන දෙවා තාවතිංසා යථාසකෙසු ආසනෙසු නිසීදීසු “ඔභාසමෙතං ඤ්ජසාම, යංචිපාකො භවිසසති සච්ඡි කත්ථා’ව නං ගමීසසාමා”ති. චත්තාරො’පි මහාරාජානො යථාසකෙසු ආසනෙසු නිසීදීසු, “ඔභාසමෙතං ඤ්ජසාම, යංචිපාකො භවිසසති සච්ඡි කත්ථා’ව නං ගමීසසාමා”ති. ඉදං සුත්වා දෙවා තාවතිංසා එකග්ගා සමාපජ්ජීසු ඔභාසමෙතං ඤ්ජසාම, යංචිපාකො භවිසසති සච්ඡිකත්ථා’ව නං ගමීසසාමාති.

6. වහන්ස, මෙසේ කී කල්හි සක්දෙව්දු තව්නිසා වැසි දෙවියන් බණවා, “නිදුක්වර්නි, එක් ලෝකධාතුචෙක රහත් සම්මාසම්බුදුහු දෙන-
 මෙක් ඉදිරි පසු නොවැ (එක් වීට ම) පහළ වන්නාහු ය යන මෙය නො
 කරුණෙකි, අවකාශ නැත්තෙකි (නො විය හැක්කෙකි). මේ කරුණ
 විද්‍යාමාන නො වේ. නිදුක්වර්නි, ඒ භාගාවතුන් වහන්සේ බොහෝ
 කලක් දික් කලක් ලෙඩ නැති වැ නිරොග වැ වැඩ සිටුනා සේක් වී නම්
 ඉතා යෙහෙක. එය බොහෝ දෙනාට හිත පිණිස බොහෝ දෙනාට සුව
 පිණිස ලොවට අනුකම්පා පිණිස, දෙව් මිනිස්නට වැඩ පිණිස හිත පිණිස
 සුව පිණිස වන්නේ යැ” යි මෙ බස් පැවැසී ය.

වහන්ස, එයට පසු, යම් කරුණෙකින් (යම් පවාරණ සංග්‍රහයක් පිණිස)
 තව්නිසා වැසි දෙවියෝ සුදම් සෙබෙහි එක් වැ හුන්නාහු, එක් රැස් වූවාහු
 වෙත් ද, එ කරුණ සිතා, එ කරුණ සාකච්ඡා කොට, එ කරුණෙහි සිටුවරම්
 දෙවරජුහු සිය සිය අසුන්හි සිටියාහු, (ඒ දෙවියන් විසින්) කියන ලද වචන
 ඇත්තාහු (ඒ දෙවියන් කී බස් පිළිගන්නාහු ම අනුසස්තා ලද වචන ඇත්තාහු
 (දෙවියන් ගේ අනුශාසනය පිළිගන්නාහු) ම එ තැනින් නික්මැ නොගියාහු
 සිය සිය අසුන්හි ම හුන්නාහු වෙත්.

“කියන ලද වචන ඇති ඒ මහ රජුහු අනුශාසනය පිළිගෙන, වෙසෙසින්
 පහත් සිතැත්තාහු සිය අසුන්හි රැඳුණාහ.”

7. වහන්ස, ඉක්බිත්තෙන් උතුරු දෙසැ දෙවියන් ගේ දෙවානුභාවය
 ඉක්මැ ම මහත් එළියෙක් උපන, මහත් අවභාසයෙක් පහළ විය.

එ කල්හි, වහන්ස, සක් දෙව්දු තව්නිසා වැසි දෙවියන් බණවා, “නිදුක්
 වර්නි, යම් සේ පෙර නිමිතිහු දක්නා ලැබෙත් ද, මහත් එළියෙක්
 උපදීද, මහත් අවභාසයෙක් පහළ වේ ද, එ නිමිත්තෙන් බ්‍රහ්ම තෙම
 පහළ වන්නේ ය. මේ එළියෙක් උපදී, අවභාසයෙක් පහළ වෙයි
 යන යමෙක් ඇද්ද, මෙය බ්‍රහ්මයා ගේ පහළ වීමට පෙර නිමිති වේ”
 යැ යි කී ය.

“යම් සේ පෙර නිමිතිහු දක්නා ලැබෙත් ද එසේ බ්‍රහ්ම තෙම පහළ
 වන්නේ ය. පැතුරුණු මහත් අවභාසය (එළිය) යන මෙය බඹහු ගේ
 පහළ වීමට පෙර නිමිත්ත ය.”

සනත්කුමාර කථාව

8. වහන්ස, ඉක්බිත්තෙන් තව්නිසා වැසි දෙවියෝ “මේ ආලෝකය
 දැන ගන්නමු, මේ ආලෝකය යම් ඵලයක් ඇතියෙක් වන්නේ ද, එය දැන
 ගෙන ම යන්නමෝ” යි තම තමනට පැමිණි අසුන්හි හුන්න. සතර වරම්
 මහ රජුහු ද මේ ආලෝකය දැනගන්නමු. මෙය යම් ඵල ඇතියෙක්
 වන්නේ ද, එය සියැසින් දැක ම යන්නමු” යි තම තමනට පැමිණි අසුන්හි
 හුන්නාහ. මෙය අසා තව්නිසා වැසි දෙවියෝ ‘මේ ආලෝකය දැනගන්නමු,
 මෙය කිසි යම් ඵලයක් පහළ කරනුයේ වන්නේ නම් එය ද දැන ගෙන ම
 යන්නමෝ වේ ද යි එකඟ සිතැත්තෝ වූහ.

යද හනෙන බ්‍රහමා සනංකුමාරො දෙවානං තාවතිංසානං පාතු හවති ඔළාරිකං අත්තභාවං අභිනිමිතිකා පාතුහවති. යො ඛො පන හනෙන බ්‍රහමුත්තො පකතිවණ්ණො අනභිසම්භවනියො සො දෙවානං තාවතිංසානං චකඛුපථස්මිං. යද හනෙන බ්‍රහමා සනංකුමාරො දෙවානං තාවතිංසානං පාතුහවති සො අඤ්ඤා දෙවෙ අතිරොචති වණ්ණන්ත වෙව යසසා ව. සෙය්‍යථාපි හනෙන සොවණ්ණො විඤ්ඤො මානුසං විඤ්ඤං අතිරොචති, එවමෙව ඛො හනෙන යද බ්‍රහමා සනංකුමාරො දෙවානං තාවතිංසානං පාතුහවති, සො අඤ්ඤා දෙවෙ අතිරොචති වණ්ණන්ත වෙව යසසා ව. යද හනෙන බ්‍රහමා සනංකුමාරො දෙවානං තාවතිංසානං පාතුහවති න තසසං පරිසායං කොචි දෙවො අභිවාදෙති වා පච්චුට්ඨති වා ආසනෙන වා නිමනෙති. සබ්බෙව කුණ්භිභුතා ජඤ්ජලිකා පලප්‍රභේකන නිසීදන්තී ‘යසස’දනි දෙවසස පලප්‍රභේකං ඉච්ඡිසසති බ්‍රහමා සනංකුමාරො තසස දෙවසස පලප්‍රභේක නිසීදිසසති’ති. යසස ඛො පන හනෙන දෙවසස බ්‍රහමා සනංකුමාරො පලප්‍රභේක නිසීදති උළාරං සො ලහති දෙවො වෙදපට්ඨාහං. උළාරං සො ලහති දෙවො සොමනසසපට්ඨාහං. සෙය්‍යථාපි හනෙන රාජා ඛත්තියො මුද්ධාවසින්නො අධුනාභිසින්නො රජේජන, උළාරං සො ලහති වෙදපට්ඨාහං. උළාරං සො ලහති සොමනසසපට්ඨාහං, එවමෙව ඛො හනෙන යසස දෙවසස බ්‍රහමා සනංකුමාරො පලප්‍රභේක නිසීදති උළාරං සො ලහති දෙවො වෙදපට්ඨාහං. උළාරං සො ලහති දෙවො සොමනසස පට්ඨාහං.

9. අථ හනෙන බ්‍රහමා සනංකුමාරො දෙවානං තාවතිංසානං සම්පසාදං විදිකා අත්තරහිතො ඉමාහි ගාථාහි අනුමොදි:

“මොදන්තී වත හො දෙවා තාවතිංසා සභිඤ්ඤා,
 කථාගතං නමසසත්තා ධම්මසස ව සුධම්මතං.

නවෙ දෙවෙ ව පසසත්තා විණ්ණන්තො යසසසිනො,
 සුගතස්මිං බ්‍රහමචරියං චරිකාන ඉධාගතෙ

තෙ අඤ්ඤා අතිරොචන්ති වණ්ණන්ත යසසායුතා,
 සාවකා භූරිපඤ්ඤා සස විසෙසුපගතා ඉධ.

ඉදං දිස්වාන නඤ්ඤන්ති තාවතිංසා සභිඤ්ඤා,
 කථාගතං නමසසත්තා ධම්මසස ව සුධම්මතන්තී.

වහන්ස, යම් විටෙක සනත්කුමාර බ්‍රහ්ම තෙම තච්චිසා වැසි දෙවියන් අතර පහළ වන්නේ ද, එ විට හේ දළ අත් බවක් ම (දැඩි සිරුරක් ම) මවා ගෙන පහළ වෙයි. වහන්ස, බ්‍රහ්ම හේ යම් පියෙවි පැහැසටහනෙක් ඇද්ද එය තච්චිසා වැසි දෙවියන් හේ ද වක්ෂුස්පථයෙහි නො පැමිණියැ හැකි වෙයි (ඇසින් දැක්ක නො හැකි වෙයි). වහන්ස, යම් විටෙක සනත්කුමාර බ්‍රහ්ම තෙම තච්චිසාවැසි දෙවියන් අතර පහළ වේ ද, එ කලා හේ පැහැයෙන් ද යසසින් ද අත් දෙවියන් ඉක්මැ බබළයි. වහන්ස රන්රැව මීනිස් සිරුර ඉක්මැ බබළා ද, එසේ ම, වහන්ස, යම් විටෙක සනත්කුමාර බ්‍රහ්ම තෙම තච්චිසා වැසි දෙවියන් අතර පහළ වෙයි ද, එ විටා හේ පැහැයෙන් ද යසසින් ද සෙසු දෙවියන් ඉක්මැ බබළයි. වහන්ස, යම් විටෙක සනත්කුමාර බ්‍රහ්ම තෙම තච්චිසා වැසි දෙවියන් අතර පහළ වෙයි ද, එ විටා එ පිරිසෙහි කිසිදු දෙවියෙක් ඔබට අභිවාදනා කරනුයේ හෝ දක හුනස්නෙන් නැඟී සිටිනුයේ හෝ අස්නෙන් නිමනනුයේ හෝ නො වෙයි. සියල්ලෝ ම 'දැන් සනත්කුමාර බ්‍රහ්ම තෙම යම් දෙවියකුගේ පළහ රිසියෙන්නේ නම්, ඒ දෙවියාගේ පළහෙහි ඉදහන්නේ යැ' යි නිහඬ වැ දෙහොත් නමා පළහින් හිඳිත්. වහන්ස, සනත්කුමාර බ්‍රහ්ම යම් දෙවියක්හු හේ පළහෙහි ඉදහනී ද, හේ දෙවි මහත් සතුට ලබයි, හේ දෙවි මහත් සොම්නස ලබයි. වහන්ස, මුදුනැ අබ්බසෙස් ලත්, අඵතැ රජ බැවින් අභිෂේක ලැබූ කැත් රජෙක් වේ ද, හේ මහත් සතුටක් ලබා ද, මහත් සොම්නසක් ලබා ද, එ පරිද්දෙන් ම, වහන්ස, හේ දෙවි තෙම මහත් සතුට ලබයි, මහත් සොම්නස ලබයි.

9. වහන්ස, ඉක්බිති සනත්කුමාර බ්‍රහ්ම තෙම තච්චිසා වැසි දෙවියන් හේ පැහැදීම දැන, අතුරුදහන් ව (නො පෙනී හිඳ) මේ ගාථාවලින් අනු-මොදනා කෙළේ ය: "මොදන්ති වත -පෙ- සුධම්මෙතන්ති"

ගාථාවල අදහස:

"හවන්ති, ප්‍රීතියෙකි! ඉන්ද්‍රියා සහිත තච්චිසා වැසි දෙවියෝ තථා-ගතයන් වහන්සේට ද ධර්මයේ සුධර්මත්වයට ද නමස්කාර කෙරෙමින්, සුගතයන් වහන්සේ වෙත බ්‍රහ්මර හැසිර මෙහි ආ පැහැපත් වූ, යශස් ඇති, අඵත් දෙවියන් ද දකිමින් ප්‍රමුදිත වෙත්.

"මහ නුවණැති බුදුරජුන් හේ ශ්‍රාවක වූ විගෙෂාධිගමයට පැමිණි ඒ දෙවියෝ වර්ණයෙන් ද යශසින් ද ආයුෂයෙන් ද සෙසු දෙවියන් ඉක්මැ බබළත්".

මෙය දැක ඉන්ද්‍රියා සහිත තච්චිසා වැසි දෙවියෝ තථාගතයන් වහන්සේ ද ධර්මසුධර්මත්වය ද නමදනාහු සතුටු වෙත්."

10. ඉමමත්ථං භනෙන බ්‍රහමා සනංකුමාරො අභාසිත්ථං ඉමමත්ථං භනෙන බ්‍රහමුනො සනංකුමාරස්ස භාසනො අට්ඨංඛගසමන්තාගතො සරො භොති විස්සට්ඨො ච විඤ්ඤයො ච මඤ්ඤ ච සචතියො ච ඛිත්ථු ච අච්චාරී ච ගභේරො ච නිත්තාදී ච. යථාපරිචං ඛො පන භනෙන බ්‍රහමා සනංකුමාරො සරෙන විඤ්ඤපෙති, න චස්ස ඛභිද්ධා පරිසාය සොසො භීව්ජරති. යස්ස ඛො පන භනෙන එවං අට්ඨංඛගසමන්තාගතො සරො භොති යො චුචති බ්‍රහමස්සරොති.

11. අථ ඛො භනෙන දෙවා තාවතීංසා බ්‍රහමානං සනංකුමාරං එතදවොචුං: “සාධු මහාබ්‍රහෙච එතදෙව මයං සඛිංඛාය මොදම. අත්ථී ච සකෙකන දෙවානමීඤ්ඤ තස්ස භගවතො අට්ඨ යථාභුවො චණ්ණො භාසිතා, තෙ ව මයං සඛිංඛාය මොදමා”ති. අථ ඛො භනෙන බ්‍රහමා සනංකුමාරො සකකං දෙවානමීඤ්ඤ එතදවොච: “සාධු දෙවානමීඤ්ඤ මයමිති තස්ස භගවතො අට්ඨ යථාභුවො චණ්ණො සුඤ්ඤොයාමා”ති.

‘එවං මහාබ්‍රහෙම’ති ඛො භනෙන සකෙකා දෙවානමීඤ්ඤ බ්‍රහමුනො සනංකුමාරස්ස භගවතො අට්ඨ යථාභුවො චණ්ණො පයිරුද්භාසී.

තං කිමමඤ්ඤති භවං මහාබ්‍රහමා යාවඤ්ඤි සො භගවා ඛහුජනභිතාය පටිපනො ඛහුජනසුඛාය ලොකානුකම්පාය අඤ්ඤාය භිතාය සුඛාය දෙවමනුස්සානං, එවං ඛහුජනභිතාය පටිපනං ඛහුජනසුඛාය ලොකානුකම්පාය අඤ්ඤාය භිතාය සුඛාය දෙවමනුස්සානං, ඉමීනාපඛෙගන සමන්තාගතං සඤ්ඤාං තෙව අතීතංසෙ සමනුපස්සාම, න පනෙතරභි අඤ්ඤානු තෙන භගවතා.

සචකඛානො ඛො පන තෙන භගවතා ධම්මො සන්දිට්ඨිකො අකාලිකො එභිපස්සිකො ඔපනයිකො ජච්චතනං වෙදිතඛෙඛා විඤ්ඤුභි එවං ඔපනයිකස්ස ධම්මස්ස දෙසෙනාරං ඉමීනා පඛෙගන සමන්තාගතං සඤ්ඤාං තෙව අතීතංසෙ සමනුපස්සාම න පනෙතරභි අඤ්ඤානු තෙන භගවතා.

10. වහන්ස, සනත් කුමාර බ්‍රහ්ම තෙම මේ ගාථා කී ය. වහන්ස, මේ කරුණ කියන සනත්කුමාර බ්‍රහ්මයා ගේ අටහින් යුත් සුව සේ නික්මෙන, වහා අරුත් හෙළි කරන, මිහිරි වූ, කනට සුව එළවන, එකට කැටි වූ, නො විසිඳ පවත්නා, ගැඹුරු වූ රැව් දෙන, මෙසේ මෙ කී අංග අටින් සමන්විත හඬෙක් වෙයි. වහන්ස, පිරිසේ පමණට ම සනත්කුමාර බ්‍රහ්ම තෙම හඬින් දන්වයි. ඔහු ගේ හඬ පිරිසෙන් පිටතට නො දැනික්මෙයි. වහන්ස, යමකුට මෙසේ වූ අටහින් යුත් කට හඬෙක් වේ ද, හේ බ්‍රහ්ම ස්වරය ඇත්තේ යැ යි කියනු ලැබේ.

“වහන්ස, ඉක්බිති තච්චිසා වැසි දෙවියෝ සනත්කුමාර බ්‍රහ්ම බණවා, “මහ බ්‍රහ්මනි, මැනැව්. අපි මෙය ම දැන සතුටු වමු. සක් දෙවිඳු විසින් ඒ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ පිළිබඳ වැ කියන ලද ඔබ කෙරෙහි ඇති සේ වූ ම ගුණ අටෙක් විද්‍යාමාන ය. අපි ඔවුන් ද දැන සතුටු වමු” යි මෙය කීහ. වහන්ස, ඉක්බිත්තෙන් සනත්කුමාර බ්‍රහ්ම තෙම සක් දෙවිඳු බණවා, “මැනැව්! දෙවිඳු, අපි දු භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ගේ ඒ යථාභූත ගුණ අට අසන්නමෝ වේ දැ” යි කී ය. වහන්ස, සක් දෙවිඳු ‘එසේ යැ මහ බ්‍රහ්මනි’ යි කියා ම සනත්කුමාර බ්‍රහ්මට හඟවත් බුදුරජුන් ගේ යථාභූත ගුණ අට විස්තරයෙන් පැවැසී ය:

හවත් මහ බ්‍රහ්ම තෙම එය කීමැ යි සිත යි ද? ඒ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ කොතරම් මහත් ලෙස බොහෝ දෙනාට හිත පිණිස බොහෝ දෙනාට සුව පිණිස ලොවට අනුකම්පා පිණිස, දෙව් මිනිස්නට වැඩ පිණිස හිත පිණිස සුව පිණිස පිළිපත් සේක් දැ” යි යන හොත්, මෙසේ බොහෝ දෙනාට හිත පිණිස, බොහෝ දෙනාට සුව පිණිස, ලොවට අනුකම්පා පිණිස, දෙව් මිනිස්නට වැඩ පිණිස හිත පිණිස සුව පිණිස පිළිපත්, මෙකී අංගයෙන් සමන්විත ශාස්තෘවරයෙක්හු, ඒ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ හැර, අතීත කාල පරිච්ඡේදයෙහි ද දැනුණු නො ම දකිමු.

ඒ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් ධර්මය මොනොවට වදාරන ලද්දේ ය. එය තමන් විසින් ම දැක්ක යුත්තේ ය, කල් නො යා දී ම දෙන එල ඇත්තේ ය. ‘එව් බලව’ යි (තමා දකිනුවට) අනුන් කැඳවනුයෙහි සුදුසු ය, තමන් සිත් සතන්හි එළවා දැක්ක යුතු ය, නුවණැතියන් විසින් තම තමන් කෙරෙහි ලා දන යුතු යැ. මෙසේ තමන් තමන් සිත් සතන් හි එළවා දැක්ක යුතු දහමක් දෙසන, මෙ මැ අංගයෙන් ද සමන්විත ශාස්තෘවරයෙක්හු, ඒ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ හැර, අතීතයෙහි ද නො දකිමු, දැනුණු නො දකිමු.

ඉදං කුසලානී ඛො පන තෙන භගවතා සුප්පඤ්ඤානං ඉදං අකුසලානී සුප්පඤ්ඤානං, ඉදං සාවජ්ජං ඉදං අනවජ්ජං ඉදං සෙවිතඛං ඉදං න සෙවිතඛං ඉදං භීතං ඉදං පඤ්ඤං ඉදං කණ්ණසුකකසප්පිභාගානී සුප්පඤ්ඤානං, එවං කුසලාකුසලසාවජ්ජානවජ්ජසෙවිතඛාසෙවිතඛං-භීතපඤ්ඤකණ්ණසුකකසප්පිභාගානං ධම්මානං පඤ්ඤාපෙතාරං ඉමිනාපඛෙගන සමන්තාගතං සඤ්ඤාරං නෙව අතීතංසෙ සමනුපසාම, න පනෙතරභී අඤ්ඤානු තෙන භගවතා.

සුප්පඤ්ඤානා ඛො පන තෙන භගවතා සාවකානං නිබ්බානගාමීනී පටිපදා සංසඤ්ඤා නිබ්බානඤ්ඤා පටිපදා ව. සෙයාථාපි නාම ගඛොදකං යමුනොදකෙන සංසඤ්ඤා සමෙති. එවමො සුප්පඤ්ඤානා තෙන භගවතා සාවකානං නිබ්බානගාමීනී පටිපදා සංසඤ්ඤා නිබ්බානඤ්ඤා පටිපදා ව. එවං නිබ්බානගාමීනියා පටිපදා පඤ්ඤාපෙතාරං ඉමිනා පඛෙගන සමන්තාගතං සඤ්ඤාරං නෙව අතීතංසෙ සමනුපසාම, න පනෙතරභී අඤ්ඤානු තෙන භගවතා.

අභිනිච්චනො ඛො පන තස්ස භගවතො ලාභො, අභිනිච්චනො සිලොකො යාව ඛන්තියා සමපියායමානරූපා විහරන්ති. විගතමදෙ ඛො පන මඤ්ඤා සො භගවා ආභාරං ආභාචෙති, එවං විගතමදං ආභාරං ආභාරයමානං ඉමිනාපඛෙගන සමන්තාගතං සඤ්ඤාරං නෙව අතීතංසෙ සමනුපසාම න පනෙතරභී අඤ්ඤානු තෙන භගවතා.

ලඛසභායො ඛො පන සො භගවා සෙධානඤ්ඤාව පටිපන්නානං බිණ්ණසවානඤ්ඤා වුසිතවනං, සො භගවා අපනුජ්ජ එකාරාමනං අනුයුතො විහරන්ති, එවං එකාරාමනං අනුයුතං ඉමිනාපඛෙගන සමන්තාගතං සඤ්ඤාරං නෙව අතීතංසෙ සමනුපසාම න පනෙතරභී අඤ්ඤානු තෙන භගවතා.

යථාවාදී ඛො පන සො භගවා තථාකාරී. යථාකාරී තථාවාදී, ඉති යථාවාදී තථාකාරී, යථාකාරී තථාවාදී, එවං ධම්මානුධම්මපටිපන්නං ඉමිනාපඛෙගන සමන්තාගතං සඤ්ඤාරං නෙව අතීතංසෙ සමනුපසාම, න පනෙතරභී අඤ්ඤානු තෙන භගවතා.

තිණ්ණවිච්චිකීවේජා ඛො පන සො භගවා විගතකථංකථො පරියොසිතසංකප්පො අර්ඤ්ඤාසයං ආදිබ්බමවරියං, එවං තිණ්ණවිච්චිකීව. විගතකථංකථං පරියොසිතසංකප්පො අර්ඤ්ඤාසයං ආදිබ්බමවරියං ඉමිනා-පඛෙගන සමන්තාගතං සඤ්ඤාරං නෙව අතීතංසෙ සමනුපසාම න පනෙතරභී අඤ්ඤානු තෙන භගවතා ති.

ඒ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින්, 'මේ කුසල්' යි කියා ම මොනොවට පනවන ලදී. "මේ අකුසල්' යි කියා ම මොනොවට පනවන ලදී. මේ වරද සහිත යැ . . . , මේ වරද රහිත යැ මේ සෙවියැ යුතු යැ . . . , මේ නො සෙවියැ යුතු යැ . . . , මේ ලාමක ය මේ උතුම් යැ මේ කුශලාකුශල ධර්මයනට සමාන ධර්ම යැ යි මොනොවට පනවන ලදී. මෙසේ කුශලාකුශල සාවද්‍යානවද්‍යා සෙවිතව්‍යාසෙවිතව්‍ය භීනප්‍රණීත කෘෂ්ණශුක්ල සප්‍රතිභාගධර්මයන් පනවන, මෙ කී අංගයෙහි සමන්විත ශාස්තාවරයකු, ඒ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ හැර, අනිතයෙහි දු නො දකිමු, දැනුණු නො දකිමු.

ඒ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් සච්චනට නිවන් යන පිළිවෙත මොනොවට පැනැවිණ. යම් සේ ගභෑ දිය යමුනාහි දිය හා සැසැදේද, එසේ ම නිවන ද පිළිවෙත ද සැසඳෙයි. මෙසේ ම ඒ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් සච්චනට නිවන් යන පිළිවෙත මොනොවට පැනැවිණ. ඒ නිවන ද පිළිවෙත ද සැසඳෙයි. මෙසේ නිවන් යන පිළිවෙත පනවන, මේ අංගයෙහි සමන්විත ශාස්තාවරයක්හු, ඒ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ හැර, අනිතයෙහි දු නො දකිමු, දැනුණු නො දකිමු.

ඒ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ පිළිවෙත්හි සිටි ගෞක්ෂයන් ගේ ද, වැස නිමැවූ බඹසර ඇති රහතුන් ගේ ද (ඒ ඒ ශාස්තෘ කෘත්‍යයෙහි) සභායත්වය ලද සේක. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ (ඔවුන් මැද දී ද පල සමවතින් වසන සේක) සිතින් ඔවුන් බැහැර කොට ඒකාරාමතායෙහි යෙදීන් වසන සේක. මෙසේ ඒකාරාමතායෙහි යෙදුණු මෙ කී අංගයෙහි සමන්විත, ඒ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ හැර, අන් ශාස්තාවරයක්හු අනිතයෙහින් නො දකිමු, දැනුන් නො දකිමු.

ඒ භාග්‍යවතුන් වහන්සේට ප්‍රත්‍යය ලාභ වෙසෙසින් උපත, කීර්තිය වෙසෙසින් උපත, ක්ෂත්‍රියයන් පටන් කොට සියලු දිව්‍යමනුෂ්‍යයෝ ඔබ ප්‍රිය කරන සුලු වැ වෙසෙත්. ඒ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ පහ වූ මද ප්‍රමාද ඇති සේක අහර ගන්නා සේක. මෙසේ පහ වූ මද ප්‍රමාද ඇති වැ අහර ගන්නා, මෙකී අංගයෙන් ද සමන්විත වූ ශාස්තාවරයකු, ඒ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ හැර, අනිතයෙහින් නො ම දකිමු, දැනුණු නො ම දකිමු.

ඒ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වනාහි යම්සේ වදරන සේක ද, එසේ ම කරන කෙනෙක. යම්සේ කරන සේක ද, එසේ ම වදරන කෙනෙක මෙසේ ඒ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ යථාවාදී තථාකාරී ද යථාකාරී තථාවාදී ද වන සේක. මෙසේ ධර්මානුධර්ම ප්‍රතිපන්න වූ මේ අංගයෙහි සමන්විත ශාස්තාවරයක් හු, ඒ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ හැර, අනිතයෙහින් නො දකිමු, දැනුණු නො ම දකිමු.

ඒ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ උතුමනට නිශ්‍රය වූ ආයතීමාර්ගයෙන් තිණු විචිකිව්‍යා ඇති සේක, පහ වූ කථංකථා ඇති සේක, නිම කළ මනොරථය ඇති සේක. මෙ කී අංගයෙහි සමන්විත ශාස්තාවරයක්හු, ඒ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ හැර, අනිතයෙහින් නො දකිමු, දැනුණු නො දකිමු.'

10. ඉමෙ ඛො භනෙන සකෙකා දෙවානම්ඤ්ඤ චුහමුනො සනංකුමාරස්ස භගවතො අට්ඨ යථාභුවෙච චණ්ණෙ පඨිරුද්ධාසි. තෙන සුදං භනෙන චුහමා සනංකුමාරො අත්තමනො හොති පමුදිතො පිතිසොමනස්සජාතො භගවතො අට්ඨ යථාභුවෙච චණ්ණෙ සුචා. අථ භනෙන චුහමා සනංකුමාරො ඔළාරිකං අත්තභාවං අභිතිච්ඡන්තවා කුමාරචණ්ණී භුක්වා පඤ්චසිඛො දෙවානං තාවනිංසානං පාතුරහොසි සො වෙභාසං අබහුග්ගන්තවා ආකාසෙ අත්තජිකෙඛ පලලඛෙකන නිසීදි. සෙසාථාපි භනෙන බලවා පුරිසො සුපච්චස්තෙ වා පලලඛෙක සමෙ වා භුමිභාගෙ පලලඛෙකන නිසීදෙය්‍ය, එවමෙච ඛො භනෙන චුහමා සනංකුමාරො වෙභාසං අබහුග්ගන්තවා ආකාසෙ අත්තජිකෙඛ පලලඛෙකන නිසීද්ධා දෙවෙ තාවනිංසෙ ආමනෙතසි:

ගොච්ඡුද්‍රාහමණවතථු

11. තං කිම්ඤ්ඤන්තී හොතෙතා දෙවා තාවනිංසා. යාව දීඝ-රත්තං මහාපඤ්ඤාච සො භගවා අහොසි. භුතපුබ්බං හො රාජා දීඝමපති නාම අහොසි, දීඝමපතිස්ස රඤ්ඤා ගොච්ඤ්ඤ නාම බ්‍රාහමණො පුරොභිතො අහොසි. දීඝමපතිස්ස රඤ්ඤා රෙණු නාම කුමාරො පුත්තො අහොසි. ගොච්ඡුස්ස බ්‍රාහමණස්ස ජොතිපාලො නාම මාණවො පුත්තො අහොසි. ඉති රෙණු ච රාජපුත්තො ජොති-පාලො ච මාණවො අඤ්ඤා ච ජබ්බන්තියා ඉච්චෙන අට්ඨ සභායා අහෙසුං.

අථ ඛො හො අහොරත්තානං අච්චයෙන ගොච්ඤ්ඤ බ්‍රාහමණො කාලමකාසි. ගොච්ඤ්ඤ බ්‍රාහමණෙ කාලකතෙ රාජා දීඝමපති පරිදෙවෙසි “යස්මිං වත හො මයං සමයෙ ගොච්ඤ්ඤ බ්‍රාහමණෙ සබ්බකිච්චානි සමමා වොස්සජජිත්වා පඤ්චභි කාමගුණෙහි සමපපිතා සමබ්බිභුතා පරිවාරෙම තස්මිං නො සමයෙ ගොච්ඤ්ඤ බ්‍රාහමණො කාලකතො”ති. එවං චුත්තෙ හො රෙණු රාජපුත්තො රාජානං දීඝමපතිං එතදවොච: “මා ඛො කං දෙව ගොච්ඤ්ඤ බ්‍රාහමණෙ කාලකතෙ අතිබාලං පරිදෙවෙසි. අත්ථී දෙව ගොච්ඡුස්ස බ්‍රාහමණස්ස ජොතිපාලො නාම මාණවො පුත්තො පණ්ඩිතතරො වෙච පිතරා අලමස්සකරො වෙච පිතරා. යෙ‘පි’ස්ස පිතා අස්ථෙ අනුසාසි, තෙ‘පි ජොතිපාලස්සෙච මාණවස්ස අනුසාසතියා”ති. ‘එච්ච. කුමාරා’ති. ‘එච්ච. දෙවා’ති.

10. වහන්ස, සක් දෙවිඳු සනත්කුමාර බ්‍රහ්මභව භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ගේ මේ යථාභූත ගුණ අට විස්තරයෙන් පැවැසී ය. වහන්ස, සනත්කුමාර බ්‍රහ්ම තෙම භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ගේ යථාභූත ගුණ අට අසා, එයින් බොහෝ සෙයින් සතුටු වෙයි, හටගත් ප්‍රීති සොම්නස් ඇත්තේ වෙයි. වහන්ස, ඉක්බිත්තෙන් සනත්කුමාර බ්‍රහ්ම තෙම දළ අත් බවක් මවා ගෙන පන්සිඵ ඇති වැ තව්තිසා වැසි දෙවියන් අතර පහළ විය. හේ අහස් නැග අන්තරික්ෂ ආකාශයෙහි පළභිත් හුන්නේ ය. වහන්ස, ශක්තිමත් පුරුෂයෙක් මොනොවට පසුරුණු අතුළු පළභෙක හෝ සම බිම් පෙදෙසෙක හෝ පළක් බැඳ හිඳුනේ ද, වහන්ස, එසේ ම සනත් කුමාර බ්‍රහ්ම තෙම අහස් නැග අන්තරික්ෂ ආකාශයෙහි පළභිත් හිඳ තව්තිසා වැසි දෙවියන් අමතා මෙසේ කී ය:

ගෝවින්ද බ්‍රාහ්මණ වස්තුව

11. “හවන් තව්තිසා වැසි දෙවියෝ එය කීමැ යි සිතක් ද? ඒ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ කොතරම් දික් කලක් මහාප්‍රාඤ්ඤ ම වූ සේක් ද! පෙර වූවක් කියමි. හවන්ති පෙර දවසැ දිසම්පති නම් රජෙක් විය. දිසම්පති රජභට ගොව්ඤ්ඤ නම් බමුණෙක් පෙරෙව් විය. දිසම්පති රජු ගේ පුත් රේණු නම් කුමරෙක් විය. ගෝවින්ද බමුණහු පුත් ජෝතිපාල නම් මාණවකයෙක් විය. මෙසේ රජ පුත් රේණු කුමර ද ජෝතිපාල මාණවක ද අන් ස දෙනෙක් ක්ෂත්‍රියයෝ දැ යි මේ අට දෙනා යහලුවෝ වූහ.

හවන්ති දික් කලක් ඇවෑමෙන් ගොව්ඤ්ඤ බමුණු කලුරිය කෙළේ ය. ගොව්ඤ්ඤ බමුණු කලුරිය කළ කලැ “හවන්ති යම් කලෙක අපි ගොව්ඤ්ඤ බමුණහු කෙරෙහි සියලු කටයුතු මැනැවින් පවරා පංච කාමගුණයන් ගෙන් සමර්පිත වැ සමන්විත වැ ඉඳුරන් හසුරුවමෝ ද, එ සමයෙහි ම අප ගොව්ඤ්ඤ බමුණු කලුරිය කෙළේ වේ දැ!” යි දිසම්පති රජ විලාප කී ය. හවන්ති, මෙසේ විලාප කී කලැ රාජපුත්‍ර රේණුකුමාර තෙම දිසම්පති රජුහු බණවා “දේවයිනි, ඔබ ගොව්ඤ්ඤ බමුණහු කලුරිය කළ කලැ (මෙසේ) ඉතා දැඩි කොට නො වැලැපුණ මැනැව් දේවයිනි, ගෝවින්ද බමුණාට පියාට වැඩි තරම් පණ්ඩිත වූ ද ඒ ඒ කටයුතු දැකීමෙහි පියාට වඩා සමර්ථ වූ ද ජෝතිපාල නම් පුත්‍ර මාණවකයෙක් ඇත. ඔහු ගේ පියා යම් කටයුතු අනුසැසී ද (යම් කටයුතු පිළිබඳ ව අනුශාසනා කෙළේ ද) ඒ කටයුතු ද ජෝතිපාල මාණවකයා ගේ අනුශාසනායෙන් ම කෙළේ යැ” යි කී ය. ‘එසේ ද කුමරුවනි?’ යි රජ ඇසී ය. ‘එසේ යැ දේවයිනි’ යි කුමර පිළිවඳන් දුන.

12. අඵ ඛො හො රාජා දීඝමපනී අඤ්ඤාතරං පුරිසං ආමනෙසි,
 ‘එහි කං අභො පුරිස, යෙන ජොතිපාලො නාම මාණවො
 තෙනුපසඛකම. උපසඛකමීකා ජොතිපාලං මාණවං එවං වදෙහි:
 හවමඤ්ඤු හවනං ජොතිපාලං මාණවං, රාජා දීඝමපනී හවනං
 ජොතිපාලං මාණවං ආමනෙසති, රාජා දීඝමපනී හොතො ජොතිපාලස්ස
 මාණවස්ස දස්සනකාමො’ති. ‘එවං දෙවා’ති ඛො සො පුරියො
 දීඝමපනීස්ස රඤ්ඤා පටිසසුකා යෙන ජොතිපාලො මාණවො
 තෙනුපසඛකමී. උපසඛකමීකා ජොතිපාලං මාණවං එතදවොච:
 ‘හවමඤ්ඤු හවනං ජොතිපාලං මාණවං, රාජා දීඝමපනී හවනං
 ජොතිපාලං මාණවං ආමනෙසති, රාජා දීඝමපනී හොතො ජොතිපාලස්ස
 මාණවස්ස දස්සනකාමො’ති. ‘එවං හො’ති ඛො සො ජොතිපාලො
 මාණවො තස්ස පුරිසස්ස පටිසසුකා යෙන රාජා දීඝමපනී තෙනුපසඛකමී,
 උපසඛකමීකා දීඝමපනීනා රඤ්ඤා සඤ්ඤිං සමමොදි, සමමොදුතියං කථං
 සාරාතියං වීතියාරෙකා එකමනං ගිසීදි. එකමනං ගිසිහනං ඛො
 හො ජොතිපාලං මාණවං රාජා දීඝමපනී එතදවොච: “අනුසාසතු නො
 හවං ජොතිපාලො, මා නො හවං ජොතිපාලො අනුසාසතියා පච්චබ්‍යාහාසි,
 පෙනතිකෙ තං යානෙ ය්පෙසසාමී, ගොවීඤ්ඤියෙ අභිසිඤ්ඤී සසාමී’ති.
 ‘එවං හො’ති ඛො සො ජොතිපාලො මාණවො දීඝමපනීස්ස රඤ්ඤා
 පච්චපෙසාසි.

13. අඵ ඛො හො රාජා දීඝමපනී ජොතිපාලං මාණවං ගොවීඤ්ඤියෙ
 අභිසිඤ්ඤි, පෙනතිකෙ යානෙ ය්පෙසි. අභිසිඤ්ඤො ජොතිපාලො මාණවො
 ගොවීඤ්ඤියෙ, පෙනතිකෙ යානෙ ය්පිනො, යෙ’ පි’ස්ස පිතා අඤ්ඤො අනුසාසි
 තෙ පි අඤ්ඤො අනුසාසති, යෙ’පි’ස්ස පිතා අඤ්ඤො නානුසාසි තෙ’පි අඤ්ඤො
 අනුසාසති, යෙ’පි’ස්ස පිතා කමමනෙහ අභිසමෙහාසි, තෙ’පි කමමනෙහ
 අභිසමෙහාති, යෙ’පි’ස්ස පිතා කමමනෙහ නාභිසමෙහාසි තෙ’පි
 කමමනෙහ අභිසමෙහාති. තමෙනං මනුස්සා එච්චමාහංසු: “ගොවීඤ්ඤ
 චත හො බ්‍රාහ්මණො, මහාගොවීඤ්ඤ චත හො බ්‍රාහ්මණො”ති. ඉමීනා
 ඛො එවං හො පරියායෙන ජොතිපාලස්ස මාණවස්ස ගොවීඤ්ඤ
 මහාගොවීඤ්ඤා’කෙච්ච සමඤ්ඤා උදපාදි.

12. හවත්ති, ඉක්කිති දිසම්පති රජ ඒක්තරා පුරුෂයකු බණවා හෙමිබා පුරුෂය, තෝ මෙහි එව, ජෝතිපාල නම් මාණවකයා වෙත යව. ගොස් ඔහුට, ‘හවත් ජෝතිපාල මාණවකයාට වැඩෙක් වේ වා! දිසම්පති රජ හවත් ජෝතිපාල මාණවකයාණන් කැඳවයි. දිසම්පති රජ හවත් ජෝතිපාල මාණවකයාණන් දක්නා කැමැත්තේ යැ’ යි මෙසේ කියව යි කී ය. හවත්ති, ‘එසේ යැ දේවසිති’ යි කියා ම ඒ පුරුෂ තෙම දිසම්පති රජහට පිළිවදන් දී, ජෝතිපාල මාණවකයා කරා එළැඹියේ ය. එළඹූ, ජෝතිපාල මාණවකයාට, ‘හවත් ජෝතිපාල මාණවකයාණනට වැඩෙක් වේ වා. දිසම්පති රජුහු හවත් ජෝතිපාල මාණවකයාණන් කැඳවති, දිසම්පති රජුහු හවත් ජෝතිපාල මාණවකයාණන් දක්නා කැමැත්තාහ’ යි සැලකෙළේ ය. ‘හවත, එසේ දෑ’ යි කියා ම ජෝතිපාල මාණවක ඒ පුරුෂයාට පිළිවදන් දී දිසම්පති රජු වෙත එළැඹියේ ය. එළැඹ, දිසම්පති රජු හා සතුටු විය. සතුටට කරුණු වූ සිතූ රැඳවියැ යුතු කපා අවසන් කොට, ඒක් පසෙකැ හිඳ ගත. එක් පසෙක හුන්නා වූ ම ජෝතිපාල මාණවකයාට දිසම්පති රජ, ‘හවත් ජෝතිපාල තෙමේ අපට අනුශාසන කෙරේ වා, හවත් ජෝතිපාල තෙමේ අපට අනුශාසන කිරීමෙන් ඉවත් නො වේ වා (අපට අනුශාසනකිරීම පිළිකෙවු නො කෙරේ වා), ඔබ සිය පියා අයත් වැ තුබුණු තනතුරෙහි තබන්නෙමි, ගෝවින්ද බමුණානන් දුරු තනතුරෙහි අභිෂික්ත කරන්නෙමි’ යි කී ය. ‘එසේ යැ, හවතාණති, යි හේ ජෝතිපාල මාණවක දිසම්පති රජහට පිළිවදන් දූත.

13. හවත්ති, ඉක්කිති දිසම්පති රජ ජෝතිපාල මාණවකයා ගෝවිඤ්ඤ බමුණා දුරු තනතුරෙහි අභිෂික්ත කෙළේ ය. ඔහු පිය බමුණු දුරු තනතුරෙහි තැබී ය. ජෝතිපාල මාණවක තෙම ගෝවිඤ්ඤ බමුණා දුරු තනතුරෙහි අභිෂික්ත වූයේ, සිය පියා දුරු තනතුරෙහි තබන ලදුයේ, ඔහු පියා යම් අර්ථයන් අනුසැසි ද, ඒ අර්ථ ද අනුසසි. ඔහු පියා යම් අර්ථ නො අනුසැසි ද ඒ අර්ථන් අනුසසි. ඔහු පියා යම් කර්මාන්ත සංවිධාන කොට තැබී ද, ඒ කර්මාන්ත ද සංවිධාන කෙරෙයි. ඔහු පියා යම් කර්මාන්ත සංවිධාන නො කෙළේ ද, ඒ කර්මාන්ත ද සංවිධාන කෙරෙයි. මිනිස්සු ඔහුට, ‘ආශ්වයඨයෙක! හවත්ති, මේ ගෝවිඤ්ඤ බමුණා යැ, පුදුමයෙකි! මේ තෙමේ මහා ගෝවිඤ්ඤ බ්‍රාහ්මණ යැ!’ යි මෙසේ කීහ. හවත්ති, මේ කරුණින් ජෝතිපාල මාණවකයාට ‘ගෝවිඤ්ඤ ය, මහාගෝවිඤ්ඤ’ යැ යි මිනම් උපන.

රජසංවිහාගො

14. අථ ඛො භො මහාගොව්ඤ්ඤො බ්‍රාහ්මණො යෙන තෙ ඡ ඛන්තියා තෙනුපසසිංකමී, උපසසිංකමීතො තෙ ඡ ඛන්තියෙ එතදවොච: දිසමපනි ඛො භො රාජා ජීණ්ණො වුද්ධො මහජ්ජකො අද්ධගතො වයො අනුපපනො. කො නු ඛො පන භො ජානාති ජීවිතං, යානං ඛො පනෙනං විජ්ජති යං දිසමපනිමහි රඤ්ඤො කාලකතෙ රාජකන්තාරො රෙණුං රාජපුත්තං රජේජ අභිසිංකොඤ්ඤො, ආයන්තු භොතෙනා යෙන රෙණු රාජපුත්තො තෙනුපසසිංකමි. උපසසිංකමීතො රෙණු රාජපුත්තං එවං වදෙථ: “මයං ඛො භොතො රෙණුසස සභායා පියා මනාපා අප්පට්ඨකුලා, යංසුඛො භවං තංසුඛා මයං, යංදුකෙඛා භවං තංදුකෙඛා මයං. දිසමපනි ඛො භො රාජා ජීණ්ණො වුද්ධො මහජ්ජකො අද්ධගතො වයො අනුපපනො. කො නු ඛො පන භො ජානාති ජීවිතං, යානං ඛො පනෙනං විජ්ජති යං දිසමපනිමහි රඤ්ඤො කාලකතෙ රාජකන්තාරො භවන්තං රෙණුං රජේජ අභිසිංකොඤ්ඤො. සවෙ භවං රෙණු රජ්ජං ලාභෙථ, සංවිහජේථ නො රජේජනා”ති. “උචං භො”ති ඛො භො තෙ ඡ ඛන්තියා මහාගොව්ඤ්ඤසස බ්‍රාහ්මණසස පටිසසුතො යෙන රෙණු රාජපුත්තො තෙනුපසසිංකමීසු. උපසසිංකමීතො රෙණු රාජපුත්තං එතදවොචු: “මයං ඛො භොතො රෙණුසස සභායා පියා මනාපා අප්පට්ඨකුලා. යංසුඛො භවං තංසුඛා මයං, යංදුකෙඛා භවං තංදුකෙඛා මයං. දිසමපනි ඛො භො රාජා ජීණ්ණො වුද්ධො මහජ්ජකො අද්ධගතො වයො අනුපපනො. කො නු ඛො පන භො ජානාති ජීවිතං, යානං ඛො පනෙනං විජ්ජති යං දිසමපනිමහි රඤ්ඤො කාලකතෙ රාජකන්තාරො භවන්තං රෙණුං රජේජ අභිසිංකොඤ්ඤො. සවෙ භවං රෙණු රජ්ජං ලාභෙථ, සංවිහජේථ නො රජේජනා”ති “කො නු ඛො භො අඤ්ඤො මම විජිතෙ සුඛමෙධෙථ! අඤ්ඤො භවන්තහි. සවාහං භො රජ්ජං ලභිස්සාමි සංවිහජිස්සාමි වො රජේජනා”ති.

15. අථ ඛො භො අභොරන්තානං අච්චයෙන රාජා දිසමපනි කාලමකාසී. දිසමපනිමහි රඤ්ඤො කාලකතෙ රාජකන්තාරො රෙණු රාජපුත්තං රජේජ අභිසිංකොඤ්ඤො. අභිසිංකො රෙණු රජේජන පඤ්ඤාහි කාමගුණෙහි සමපපිතො සමඛිතිභූතො පටිචාරෙති. අථ ඛො භො මහාගොව්ඤ්ඤො බ්‍රාහ්මණො යෙන තෙ ඡ ඛන්තියා තෙනුපසසිංකමී, උපසසිංකමීතො තෙ ඡ ඛන්තියෙ එතදවොච: දිසමපනි ඛො භො රාජා කාලකතො අභිසිංකො රෙණු රජේජන, පඤ්ඤාහි කාමගුණෙහි සමපපිතො සමඛිතිභූතො පටිචාරෙති. කො නු ඛො පන භො ජානාති. මදනියා කාමා. ආයන්තු භොතෙනා යෙන රෙණු රාජා තෙනුපසසිංකමි, උපසසිංකමීතො රෙණු රාජානං එවං වදෙථ: දිසමපනි ඛො භො රාජා කාලකතො. අභිසිංකො භවං රෙණු රජේජන. සරති භවං තං වචන්තති.

1. සුඛො භවෙථ - මජ්ඣං
 සුඛං භවෙය්‍යාථ - සා
 සුඛමෙධෙය්‍යාථ - PTS
 සුඛා භවෙය්‍යාථ - ක

රාජ්‍ය සංවිභාගය

14. එකල ඒ මහාගොව්ඤ්ඤ බමුණාණෝ ඒ (යහලු) ක්ෂත්‍රියයන් සදෙනා වෙත එළැඹියාහ. එළැඹූ ඒ ක්ෂත්‍රියයන් ස දෙනාට මෙය සැල කෙළේය: “භවත්නි, දිසම්පති රජ ජීර්ණය, වෘද්ධිය, මහලු ය, ඉක්මුණු කල් ඇත්තේ ය, පැසිම් වියසට පැමිණියේ ය. භවත්නි, ජීවිතය (මෙතෙක් පවතිනැ යි) කවරෙක් දැනි ද? දිසම්පති රජුහු කලුරිය කළ කල්හි රාජකාරක (රජකීහු පත් කරන) ඇමැතියෝ රාජපුත්‍ර රේණු කුමරු රජයේ අභිෂික්ත කරන්නාහ යන යමෙක් ඇද්ද, මෙ කරුණ එකාන්තයෙන් විද්‍යාමාන ය. භවත්හු එත් වා. රජ පුත් රේණු කුමර කරා එළැඹෙත් වා. එළැඹ ඔහුට “අපි වූ කලි භවත් රේණුහු ගේ ප්‍රිය වූ මනා වඩන නොපිළිකල් (අවිරුද්ධ) යහලුවෝ වම්හ. භවත් තෙමේ යම් සැපයක් ඇත්තේ ද අපිත් ඒ සැපය ම ඇත්තම්හ. භවත් තෙමේ යම් දුකක් ඇත්තේ ද අපිත් ඒ දුක ම ඇත්තම්හ (අපි සහසුඛි සහගොකී මිතුරම්හ). භවත් තෙමේ ඉදින් රජය ලබන්නේ ද, (එසේ කලා) අපට රාජ්‍යයෙන් සංවිභාග කරන්නේ මැනැවැයි (රාජ්‍යයන් බෙද දුන මැනැවැයි) මෙසේ කියවු” යනු යි.

‘භවන එසේ යැ’ යි ම ඒ ක්ෂත්‍රියයෝ ස දෙන මහාගොව්ඤ්ඤ බමුණාට පිළිවදන් දී, රේණු රාජපුත්‍රයා කරා එළැඹියාහ. එළැඹූ ඔහුට “අපි වූ කලි භවත් රේණුහු ගේ ප්‍රිය වූ මනාප වූ අනුකූල වූ යහලුවෝ වම්හ. භවත් තෙමේ යමක් සැප කොට ඇත්තේ ද අපිත් එය ම සැප කොට ඇත්තම් හ. භවත් තෙමේ යමක් දුක් කොට ඇත්තේ ද අපිත් එය ම දුක් කොට ඇත්තම්හ. භවන, දිසම්පති රජ ජරාජීර්ණය ය, වෘද්ධිය ය, මහලු ය, ඉක්මි කල් ඇත්තේ ය, පැසිම් වියට පැමිණියේ ය. භවන කවරෙක් ජීවිතය දැනි ද? දිසම්පති රජුහු කලුරිය කළ කලා රාජකාරක ඇමැතියෝ රේණුහු රජයෙහි අභිෂික්ත කරන්නාහ යන මෙ කරුණ ඇති එකෙක. ඉදින් භවත් රේණු තෙමේ රජය ලද්දේ වී නම්, අපට රාජ්‍යයෙන් සංවිභාග කළ මැනැවැ” යි සැල කළාහ. “භවත්නි, භවතුන් හැර, අන් කවර කෙනෙක් මා රටෙහි සැපයට පැමිණෙන්නාහු ද! භවත්නි, ඉදින් මේ රජය ලදීම් නම් ඔබ හැමට රාජ්‍යසංවිභාගය කරන්නෙමි” යි රේණු කුමර පිළිවදන් දුන.

15. භවත්නි, ඉක්බිති කල් යෑමෙන් දිසම්පති රජ කලුරිය කෙළේ ය. දිසම්පති රජු කලුරිය කළ කල්හි රාජකාරක ඇමැතියෝ රේණු රජකුමර රජයෙහි අභිෂික්ත කළහ. රාජ්‍යයෙන් අභිෂික්ත වූ රේණු තෙම පස් කම් ගුණවලින් සමර්පිත වූ සමන්විත වූ ඉඳුරන් හසුරුවයි. භවත්නි, එ කල්හි මහාගොව්ඤ්ඤ බමුණු ඒ ක්ෂත්‍රියයන් ස දෙනා කරා එළැඹියේ ය. එළැඹූ ඒ ක්ෂත්‍රියයන් සදෙනා බණවා, “භවත්නි, දිසම්පති රජ කලුරිය කෙළේ ය. රේණු තෙම රජයෙන් අබියසේ ලදුයේ පස් කම් කොටසුන් ගෙන් සමර්පිත වූ සමන්විත වූ ඉඳුරන් හසුරුවයි. කාමයෝ මද ප්‍රමාදයනට කරුණු හ. එයින් මත් වූ පෙරු තමා ගිවිසූ දෑ සිහි නො කෙරේ දෝ යි කවරෙක් දැනි ද? භවත්නි එත් වා, රේණු රජු කරා එළැඹෙනු මැනැව.

'එවං භෝ'ති ඛො භො තෙ ඡ ඛන්තියා මහාගොවිජ්ජසු මාහමණසු පටිසසුඤා යෙන රෙණු රාජා තෙනුපසඬකමිංසු, උපසඬකමිඤා රෙණු රාජානා එතදවොචුං: දිසමපති ඛො භො රාජා කාලකතො, අභිසිකෙතො භවං රෙණු රජෙජන. සරති භවං තං වචනනති.' 'සරාමහං භො තං වචනං කො නු ඛො භො පහොති ඉමං මහාපථවිං උත්තරෙන ආයතං දකඛිණෙන සකටමුඛං සත්තධා සමං සුචිහත්තං විහජ්තුනති.' 'කො නු ඛො භො අඤ්ඤා පහොති අඤ්ඤා මහාගොවිජ්ජෙන මාහමණෙනා'ති.

16. අථ ඛො භො රෙණු රාජා අඤ්ඤාතරං පුරිසං ආමනෙතසි: එහි කං අමොහා පුරිසං, යෙන මහාගොවිජ්ජෙ මාහමණො තෙනුපසඬකමි, උපසඬකමිඤා මහාගොවිජ්ජෙ මාහමණං එවං වදෙහි: 'රාජා තං හතෙන රෙණු ආමනෙතති'ති. 'එවං දෙවා'ති ඛො භො සො පුරිසො රෙණුසු රඤ්ඤා පටිසසුඤා යෙන මහාගොවිජ්ජෙ මාහමණො තෙනුපසඬකමි. උපසඬකමිඤා මහාගොවිජ්ජෙ මාහමණං එතදවොච: 'රාජා තං හතෙන රෙණු ආමනෙතති'ති. 'එවං භෝ'ති ඛො සො මහාගොවිජ්ජෙ මාහමණො තසු පුරිසසු පටිසසුඤා යෙන රෙණු රාජා තෙනුපසඬකමි, උපසඬකමිඤා රෙණුතා රඤ්ඤා සඤ්ඤිං සමෙමාදි, සමෙමාදනීයං කථං සාරානීයං චිතිසාරෙඤා එකමිත්තං නිසීදි, එකමිත්තං නිසීතං ඛො භො මහාගොවිජ්ජෙ මාහමණං රෙණු රාජා එතදවොච: එතු භවං ගොවිජ්ජෙ, ඉමං මහාපථවිං උත්තරෙන ආයතං දකඛිණෙන සකටමුඛං සත්තධා සමං සුචිහත්තං විහජ්තු'ති. 'එවං භෝ'ති ඛො සො මහාගොවිජ්ජෙ මාහමණො රෙණුසු රඤ්ඤා පටිසසුඤා ඉමං මහාපථවිං උත්තරෙන ආයතං දකඛිණෙන සකටමුඛං සත්තධා සමං සුචිහත්තං විහජ් සබ්බානි සකටමුඛානි පට්ඨපෙසි තත්ත පුදා මරෙකි රෙණුසු රඤ්ඤා ජනපදෙ භොති.

"දන්තපුරං කලිඬගානං¹ අසසකානඤ්ච පොතනං
මාහිසසති අචන්තිනං සොචිරානඤ්ච රොරුකං
මීටිලා ව විදෙහානං වමපා අධොගු මාපිතා,
බාරාණසී ව කාසීනං එතෙ ගොවිජ්ජමාපිතා"ති.

17. අථ ඛො භො තෙ ඡ ඛන්තියා යථාසකෙන ලාභෙන දන්තමනා අහෙසුං පරිපුණ්ණසඬකතා "යං වත නො අහොසි ඉච්ඡිතං යං ආකඬිතං යං අධිපෙපතං යං අධිපජ්ඣිතං. තං නො ලද්ධිනති."

"සත්තතු මුහමදකෙතො ව වෙසසභු හරතො සහා
රෙණු දෙච ව ධනරට්ඨා² තදසුං සත්තභාරතා"ති.

පඨමහාණවාරං නිට්ඨිතං.

1. කාලිඬගානං සාහ කං - PTS
2. රෙණුදෙච ධනරට්ඨා ව මජ්ඣ.

එළැඹ රේණු රජහට, “භවත්ති, දිසම්පති රජ කලුරිය කෙළේ ය. භවත් රේණු තෙම රජයෙන් අබ්බසෙස් ලද්දේ ය. භවත් තෙම (පෙර දවසැ කී) ඒ වචනය සිහි කෙරෙයි ද?” යි මෙ වචන කියනු මැනැවැ” යි සැල කෙළේ ය ‘භවත, එසේ යැ’ යි ම ඒ කැන්හු ස දෙන මහාගොවිඤ්ඤ බමුණුහට පිළිවදන් දී, රේණු රජු කරා එළැඹුණාහ. එළැඹ, රේණු රජුට, ‘භවතාණනි, දිසම්පති රජ කලුරිය කෙළේ ය. භවත් රේණු තෙම රජයෙන් අබ්බසෙස් ලද්දේ ය. භවත් තෙමේ (පෙර දවසැ කී) ඒ වචනය සිහි කෙරෙයි ද? යි කීහ. “භවත්ති, ඒ වචනය මම සිහි කෙරෙමි. භවත්ති, උතුරින් දික් වැ දකුණින් ගැල්මුව සේ පිහිටීමේ මහ පොළොව සමලෙස සත් කොටසකට මොනොවට බෙදන්නට කවරෙක් සමත් වෙයි?” දැයි රජ කී ය. “භවත, මහාගොවිඤ්ඤ බමුණු හැර අන් කවරෙක් සමත් වෙ යි දැ” යි ඒ කැන්හු කීහ.

16. භවත්ති, ඉක්බිති රේණු රජ එක්තරා පුරුෂයකු බණවා, ‘හෙමිබා මිනිස, මෙහි එව. මහාගොවිඤ්ඤ බමුණුහු කරා යව. ගොස් ඤුට, ‘වහන්ස, රේණු රජ ඔබ කැඳවා’ යැ යි මෙසේ කියව’ යි කී ය. භවත්ති, ‘දෙවයිනි, එසේ යැ’ යි ම කියා ඒ පුරුෂ තෙම රේණු රජුට පිළිවදන් දී, මහාගොවිඤ්ඤ බමුණු වෙත එළැඹියේ ය. එළැඹැ ඤුට, ‘වහන්ස, රේණු රජුරුවෝ ඔබ අමතනි’ යි සැල කෙළේ ය. ‘එසේ ද භවත’ යැ යි කියා ම ඒ මහා ගෝවිඤ්ඤ බ්‍රාහ්මණ තෙම ඒ පුරුෂයාට පිළිවදන් දී රේණු රජු කරා එළැඹියේ ය. එළැඹ, රේණු රජු හා සතුටු විය. සතුටට කරුණු වූ සිඳැ රැඳැ වියැ යුතු වූ කථා නිමවා, එක් පසෙක හුන්නේ ය. රේණු රජ එක් පසෙක හුන්නාවූ ම මහාගොවිඤ්ඤ බමුණුහු බණවා, ‘භවත් ගෝවිඤ්ඤෝ එත් වා. උතුරුදිගින් දික් වැ ද දකුණුදිගින් ගැල්මුවක් බඳු ව ද පිහිටි මේ මහ පොළොව සම ලෙස සත් කොටසකට බෙද වා’ යි කී ය. ‘එසේ යැ, භවත්ති’ යි ම ඒ මහාගෝවිඤ්ඤ බ්‍රාහ්මණ තෙම රේණු රජුහට පිළිවදන් දී, උතුරින් දික් වැ ද දකුණින් ගැල්මුවක් සේ ව ද පිහිටි මේ මහ පොළොව සම ලෙස සත් කොටසකට බෙදී ය. සියලු රාජ්‍යයන් ගැල්මුව සේ සිටිනුවන් කොට පිහිටුවී ය. එහි ඒ හැම මැඳ රේණු රජුගේ ජනපදය වෙයි.

“කලිහු රටැ දන්තපුරය ද, අශ්මකරට පෝතන පුරය ද, අච්චනි රටැ මාහිස්සනි පුරය ද, සෝචිර රටැ රෝරුක පුරය ද, විදේහ රටැ මිටීලා පුරය ද, අංගරටැ වම්පා පුරය ද, කසිරටැ බාරාණසී පුර ය ද යන මේ නුවර සත ගෝවිඤ්ඤ බමුණුහු විසින් කරවන ලදී.”

17. භවත්ති, ඉක්බිති ඒ කැන්හු ස දෙන “ආශ්වයඨියෙක! භවත්ති, අප විසින් යමෙක් රිසියෙන ලද්දේ වී ද, යමෙක් අපේක්ෂිත වී ද, යමෙක් අදහස් කරන ලද්දේ වී ද, යමෙක් පතන ලද්දේ වී ද, එය අප විසින් ලබන ලදැ යි තමන් ලද පරිදි වූ ලාභයෙන් සතුටු වූවාහු, පිරිසුන් මනෝ-රථ ඇත්තෝ වූහ.

“සත්තභු රජ ද බ්‍රහ්මදත්ත රජ ද වෙස්සභු රජ ද භරත රජ ද රේණු රජ ද දෙදෙනෙක් ධ්‍යානරාෂ්ට්‍ර රජුහු දැ යි එද භාරත රජුහු සත් දෙනෙක් වූහ.”

පළමු බණවර නිමියේ ය.

කිත්තිසද්ධිභුගගමනං

18. අථ ඛො භො තෙ ජ ඛත්තිසා යෙන මහාගොවීන්සෙ ඩ්වාහමණො තෙනුපසඬකමීසු උපසඬකමීනා මහාගොවීන්සං ඩ්වාහමණං එතදවොචුං: “යථා ඛො භවං ගොවීන්සෙ රෙණුසුස රඤ්ඤෙසු සභායො පියො මනාපො අප්පටිකකුලො, එවමෙව ඛො භවං ගොවීන්සෙ අමහාකමපි සභායො පියො මනාපො අප්පටිකකුලො. අනුසාසතු නො භවං ගොවීන්සෙ, මා නො භවං නොවීන්සෙ අනුසාසනියා පච්චන්ධාකාසී”ති. “එවං භො”ති ඛො සො මහාගොවීන්සෙ ඩ්වාහමණො තෙසං ජනහං ඛත්තිසානං පච්ච-සෙසාසී. අථ ඛො භො මහාගොවීන්සෙ ඩ්වාහමණො සත්ත ව රාජානො ඛත්තියෙ මුද්ධාවසිනෙත රජේඨ අනුසාසී, සත්ත ව ඩ්වාහමණමහාසාලෙ, සත්ත ව නහාතකසතානී මනෙත වාවෙසී.

19. අථ ඛො භො මහා ගොවීන්සුසු ඩ්වාහමණුසුසු අපරෙන සමයෙන එවං කල්යාණො කිත්තිසද්දො අබ්භුග්ගඤ්ඨ” සකඛී මහාගොවීන්සෙ ඩ්වාහමණො ඩ්වාහමානං පසසති, සකඛී මහාගොවීන්සෙ ඩ්වාහමණො ඩ්වාහමුනා සාකච්චේති සප්ප්පති මනෙතති”ති. අථ ඛො භො මහාගොවීන්සුසු ඩ්වාහමණුසුසු එතද-හොසී: මඤ්ඤං ඛො එවං කල්යාණො කිත්තිසද්දො අබ්භුග්ගතො.¹ සකඛී මහාගොවීන්සෙ ඩ්වාහමණො ඩ්වාහමානං පසසති සකඛී මහාගොවීන්සෙ ඩ්වාහමණො ඩ්වාහමුනා සාකච්චේති සප්ප්පති මනෙතති”ති. න ඛො පනාහං ඩ්වාහමානං පසසාමී න ඩ්වාහමුනා සාකච්චේමී, න ඩ්වාහමුනා සප්ප්පාමී න ඩ්වාහමුනා මනෙතමී, සුතං ඛො පන මෙතං ඩ්වාහමණානං වුද්ධානං මහප්ප්ප-කාභං ආචරියපාචරියානං භාසමානානං: “යො වසසිකෙ වතනාරො මාසෙ පටිසලලියති කරුණං කුමානං කුමායති, සො ඩ්වාහමානං පසසති ඩ්වාහමුනා සාකච්චේති ඩ්වාහමුනා සප්ප්පති ඩ්වාහමුනා මනෙතති”ති යනනු-නාහං වසසිකෙ වතනාරො මාසෙ පටිසලලියෙය්‍යං කරුණං කුමානං කුමායෙය්‍යානති.”

20. අථ ඛො භො මහාගොවීන්සෙ ඩ්වාහමණො ඡයන රෙණු රාජා තෙනුපසඬකමී, උපසඬකමීනා රෙණු රාජානං එතදවොච මඤ්ඤං ඛො භො එවං කල්යාණො කිත්තිසද්දො අබ්භුග්ගතො, සකඛී මහාගොවීන්සෙ ඩ්වාහමණො ඩ්වාහමානං පසසති, සකඛී මහාගොවීන්සෙ ඩ්වාහමණො ඩ්වාහමුනා සාකච්චේති සප්ප්පති මනෙතතිති. න ඛො පනාහං භො ඩ්වාහමානං පසසාමී, න ඩ්වාහමුනා සාකච්චේමී න ඩ්වාහමුනා සප්ප්පාමී න ඩ්වාහමුනා මනෙතමී,

1. අබ්භුග්ගඤ්ඨ - මජ්ඣං

තික්ඛධ නැඟීම

18. භවත්ති, එ කලා ඒ ක්ෂත්‍රියයෝ සදෙන මහාගොවිඤ්ඤ බමුණහු කරා එළැඹියාහ. එළැඹී, ඔහු බණවා, “භවත් ගෝවිඤ්ඤාණෝ යම් සේ රේණු රජුහට යහලුන් ප්‍රියත් මනාපත් අවිරුද්ධත් වේ ද, එසේ ම භවත් ගොවිඤ්ඤයෝ අපට ද යහලුන් ප්‍රියත් මනාපත් අවිරුද්ධත් වෙත්. භවත් ගොවිඤ්ඤයෝ අපට අනුශාසන කෙරෙත් වා. භවත් ගොවිඤ්ඤයෝ අපට අනුශාසන කිරීමෙන් ඉවත් නො වෙත් වා” යි මෙ බස් පැවැසූහ. ‘එසේ ය භවත්ති, යි ම ඒ මහා ගෝවිඤ්ඤ බමුණු ඒ ක්ෂත්‍රියයන් ස දෙනාට පිළිවදන් දුන. භවත්ති, එ කලා ඒ මහාගෝවිඤ්ඤ බ්‍රාහ්මණ තෙම රජබවිහි මුදුනැ අබිසෙස් ලත් සත් කැත් රජුනට ද, (අනුපුරෝහිත වූ) බමුණු මහසල් සත් දෙනකුට ද අනුශාසන කෙළේ ය. ස්නාතකයන් සත් සියයකට වේද හැදැරවී ය.

19. භවත්ති, පසු කලෙක මහාගෝවිඤ්ඤ බමුණා පිළිබඳ වැ “මහා-ගෝවිඤ්ඤ බමුණාණෝ සියැසින් ම බ්‍රාහ්මයා දකී. මහාගෝවිඤ්ඤ බමුණාණෝ සියැසින් දැක ම බ්‍රහ්මයා හා සාකච්ඡාකෙරෙයි, කථාකෙරෙයි, මන්ත්‍රණය කෙරේ” යැ යි මෙසේ කල්‍යාණ වූ යශෝරෝහයෙක් උස් වැ නැංගේ ය. භවත්ති, ඉක්බිති මහාගෝවිඤ්ඤ බමුණාහට “මහාගෝවිඤ්ඤ බමුණු සියැසින් බ්‍රහ්මයා දකී” යැ යි, ‘සියැසින් දැක බ්‍රහ්මයා හා සාකච්ඡා කෙරෙයි, සංලාප කෙරෙයි, මන්ත්‍රණය කෙරේ යැ’ යි මා පිළිබඳ වැ මෙසේ කල්‍යාණ වූ යශෝරෝහයෙක් උස් වැ නැංගේ ය. එහෙත් මම් වූ කලී බ්‍රහ්මයා නොම දකිමි, බ්‍රහ්මයා හා සාකච්ඡා නො කරමි, බ්‍රහ්මයා හා කතා බහ නො කරමි, බ්‍රහ්මයා හා මන්ත්‍රණය නො කරමි. එතෙකුදු වුවත්, ‘යමෙක් වැසි සාර මසැ විවික්ත වැ වසන්නේ නම්, කරුණා ධ්‍යානය වඩන්නේ නම්, හේ බඹහු දක්නේ ය, බඹහු හා කතාබහ කරන්නේ ය, බඹහු හා මන්ත්‍රණය කරන්නේ යැ’ යි කියන වැඩි සිටි මහලු වූ ආවායඹී ප්‍රාචායඹීයන් ගේ වචනය මා විසින් අසන ලද්දේ වෙයි. මම් වැසි සාර මසැ විවික්ත වන්-නෙම් නම්, කරුණාධ්‍යානය වඩන්නෙම් නම් යෙහෙකැ’ යි මේ සිත වී ය.

20. භවත්ති, ඉක්බිති මහාගෝවිඤ්ඤ බමුණු රේණු රජ කරා එළැඹියේ ය. එළැඹී ඔහුට මෙය කියා: “භවත, මහාගොවින්ද බමුණා බඹහු සියැසින් දකියි, මහාගොවිඤ්ඤ බමුණා සියැසින් දැක බඹා හා සාකච්ඡා කෙරෙයි, කතාබහ කෙරෙයි, මන්ත්‍රණය කෙරේ” යැ යි මෙසේ මා පිළිබඳ කල්‍යාණ වූ අද්භූත වූ යශෝරෝහයෙක් උස් වැ නැංගේ ය. එහෙත්, භවත, මම් බඹහු නො දකිමි, බඹහු හා සාකච්ඡා නො කෙරෙමි, බඹහු හා කතාබහ නො කරමි, බඹහු හා මන්ත්‍රණය නො කරමි.

සුතං ඛො පන මෙතං බ්‍රාහ්මණානං වුද්ධානං මහප්‍රකානං ආචරියපාචරියානං භාසමානානං: යො වසසිකෙ චත්තාරො මාසෙ පටිසලලීයති කරුණං කුමානං කුමායති, සො බ්‍රහ්මානං පසසති බ්‍රහ්මනා සාකච්ඡති බ්‍රහ්මනා සප්‍රපති බ්‍රහ්මනා මනෙහතිති. ඉච්ඡාමහං හො වසසිකෙ චත්තාරො මාසෙ පටිසලලීසිතුං, කරුණං කුමානං කුමාසිතුං, නාමහි කෙනචි උපසඬකමිතඛෙඛා අඤ්ඤානු එකෙන භත්තාහිභාරොනා'ති. 'යසස'ද්හි හවං ගොව්ඤ්ඤා කාලං මඤ්ඤති'ති,

21. අථ ඛො සො මහාගොව්ඤ්ඤා බ්‍රාහ්මණො යෙන තෙ ඡ ඛිත්තියා තෙනුපසඬකමී, උපසඬකමීකා තෙ ඡ ඛිත්තියෙ එතදවොච: මයහං ඛො හො ඵචං කල්‍යාණො කිත්තිසද්දො අබ්‍රහ්මණො සකඛී මහාගොව්ඤ්ඤා බ්‍රාහ්මණො බ්‍රහ්මානං පසසති සකඛී මහාගොව්ඤ්ඤා බ්‍රාහ්මණො බ්‍රහ්මනා සාකච්ඡති සප්‍රපති මනෙහති ති, න ඛො පනාහං හො බ්‍රහ්මානං පසසාමී න බ්‍රහ්මනා සාකච්ඡමී න බ්‍රහ්මනා සප්‍රපාමී න බ්‍රහ්මනා මනෙහමී. සුතං ඛො පන මෙතං බ්‍රාහ්මණානං වුද්ධානං මහප්‍රකානං ආචරියපාචරියානං භාසමානානං: යො වසසිකෙ චත්තාරො මාසෙ පටිසලලීයති කරුණං කුමානං කුමායති, සො බ්‍රහ්මානං පසසති බ්‍රහ්මනා සාකච්ඡති බ්‍රහ්මනා සප්‍රපති බ්‍රහ්මනා මනෙහති'ති. ඉච්ඡාමහං හො වසසිකෙ චත්තාරො මාසෙ පටිසලලීසිතුං, කරුණං කුමානං කුමාසිතුං, නාමහි කෙනචි උපසඬකමිතඛෙඛා අඤ්ඤානු එකෙන භත්තාහිභාරොනා'ති. 'යසස'ද්හි හවං ගොව්ඤ්ඤා කාලං මඤ්ඤති'ති.

22. අථ ඛො හො මහාගොව්ඤ්ඤා බ්‍රාහ්මණො යෙන සත්ත ව බ්‍රාහ්මණමහා සාලා සත්ත ව නභාතකසතාති තෙනුපසඬකමී. උපසඬකමීකා සත්ත ව බ්‍රාහ්මණමහාසාලෙ සත්ත ව නභාතකසතාති එතදවොච: 'මයහං ඛො හො ඵචං කල්‍යාණො කිත්තිසද්දො අබ්‍රහ්මණො සකඛී මහාගොව්ඤ්ඤා බ්‍රාහ්මණො බ්‍රහ්මානං පසසති සකඛී මහාගොව්ඤ්ඤා බ්‍රාහ්මණො බ්‍රහ්මනා සාකච්ඡති සප්‍රපති මනෙහති ති. න ඛො පනාහං හො බ්‍රහ්මානං පසසාමී න බ්‍රහ්මනා සාකච්ඡමී න බ්‍රහ්මනා සප්‍රපාමී න බ්‍රහ්මනා මනෙහමී. සුතං ඛො පන මෙතං බ්‍රාහ්මණානං වුද්ධානං මහප්‍රකානං ආචරියපාචරියානං භාසමානානං: යො වසසිකෙ චත්තාරො මාසෙ පටිසලලීයති, කරුණං කුමානං කුමායති සො බ්‍රහ්මානං පසසති බ්‍රහ්මනා සාකච්ඡති බ්‍රහ්මනා සප්‍රපති බ්‍රහ්මනා මනෙහතිති. තෙනහි 'හො යථා සුතෙ යථාපරියතෙ මනෙහ විජාරෙන සජ්ඣායං කරොථ, අඤ්ඤා මඤ්ඤං ව මනෙහ චාවෙථ. ඉච්ඡාමහං හො වසසිකෙ චත්තාරො මාසෙ පටිසලලීසිතුං, කරුණං කුමානං කුමාසිතුං, නාමහි කෙනචි උපසඬකමිතඛෙඛා අඤ්ඤානු එකෙන භත්තාහිභාරොනා'ති. 'යසස'ද්හි හවං ගොව්ඤ්ඤා කාලං මඤ්ඤති'ති.

‘යමෙක් වැසි සාර මස විචික්ත වන්නේ නම් කරුණාධ්‍යානය වඩන්නේ නම් හේ බඹුහු දක්නේ ය, බඹුහු හා සාකච්ඡා කරන්නේ ය, බඹුහු හා කතාබහ කරන්නේ ය, බඹුහු හා මන්ත්‍රණය කරන්නේ යැ’ යි කියන වැඩි සිටි මහඵ වූ ආවායඝී ප්‍රවායඝී බමුණන් ගේ මේ වචනය මා අසා ආත. හවත, වැසි සාරමසැ විචික්ත වන්නට, කරුණාධ්‍යානය වඩන්නට මේ කැමැත්තෙමි. එක ම බත් ඵලවන්නක්හු විනා අන් කිසිවකු දු විසින් නො ඵලැඹියැ යුත්තෙමි වෙමි” යනු යි. “හවත් ගෝච්ඤයෝ යමකට කල් සලකන්නාහු නම් ඵය කළ මැනැවැ” යි රජ කී ය.

21. ඉක්බිති ඵ මහාගෝච්ඤ බ්‍රාහ්මණ ඵ ක්ෂත්‍රියයන් සදෙනා කරා ඵලැඹියේ ය. ඵලැඹ ඔවුන් බණවා “හවත්ති, මහා ගෝච්ඤ බමුණු බඹුහු සියැසින් දකි යැ යි, මහාගෝච්ඤ බමුණු ප්‍රත්‍යක්ෂයෙන් බඹුහු හා සාකච්ඡා කෙරේ යැ” යි ‘කතාබහ කෙරේ යැ’ යි, ‘මන්ත්‍රණ කෙරේ යැ’ යි මෙසේ මා පිළිබඳ වැ කලාණ වූ අද්භූත වූ යගොසොෂයෙක් ඉතා උස් වැ නැගේ ය. හවත්ති, ඵහෙන් මම බඹුහු නො දකිමි, බඹුහු හා නො ද සාකච්ඡා කෙරෙමි, නො ම කතාබහ කරමි, මන්ත්‍රණ ද නො කරමි, වැලි දු ‘යමෙක් වැසි සාර මසැ විචික්ත වන්නේ නම්, කරුණාධ්‍යානය වඩන්නේ නම්, හේ බඹුහු දක්නේ ය, බඹුහු හා සාකච්ඡා කරන්නේ ය, බඹුහු හා කතා බහ කරන්නේ ය, බඹුහු හා මන්ත්‍රණය කරන්නේ යැ’ යි කියන වැඩිසිටි මහඵ ආවායඝී ප්‍රවායඝී බමුණන් ගේ මේ වචනය මා අසා ආත. හවත්ති, මම වැසි සාර මසැ විචික්ත වන්නට, කරුණා ධ්‍යානය වඩන්නට කැමැත්තෙමි. එක ම බත් ඵලවන්නක්හු විනා අන් කිසිවකු දු විසින් මම නො ඵලැඹියැ යුත්තෙමි වෙමි” යි කී ය. “හවත් ගෝච්ඤයෝ යමකට කල් සලකන්නාහු නම් ඵය කළ මැනැවැ” යි ඔහු කීහ.

22. හවත්ති, ඉක්බිති ඵ මහාගෝච්ඤ බමුණු (උපපෙරෙවි) සත් බමුණු මහ සඳුන් ද, සත් සියක් ස්නාතකයන් ද වෙත ඵලැඹියේ ය. ඵලැඹ, ඔවුන් බණවා, “හවත්ති, ‘මහාගෝච්ඤ බමුණු බඹුහු සියැසින් දකි යැ යි, මහාගෝච්ඤ බමුණු බඹා හා ප්‍රත්‍යක්ෂයෙන් සාකච්ඡා කෙරේ යැ යි කතාබහ කෙරේ යැ යි, මන්ත්‍රණ කෙරේ යැ’ යි මෙසේ මා පිළිබඳ වැ අද්භූත වූ, කලාණ යගෝසෝෂයෙක් ව ඉතා උස් වැ නැගේ ය. හවත්ති, ඵහෙන් මම බඹුහු නො දකිමි, බඹුහු හා නො ද සාකච්ඡා කරමි, නො ම කතාබහ කරමි, මන්ත්‍රණ ද නො කරමි. වැලි දු ‘යමෙක් වැසි සාර මසැ විචික්ත වන්නේ නම්, කරුණා ධ්‍යානය වඩන්නේ නම්, හේ බඹුහු දක්නේ ය, බඹුහු හා සාකච්ඡා කරන්නේ ය, බඹුහු හා කතා බහ කරන්නේ ය. බඹුහු හා මන්ත්‍රණය කරන්නේ යැ’ යි කියන වැඩි සිටි මහඵ ආවායඝී ප්‍රවායඝී බමුණන් ගේ මේ වචනය මා අසා ආත. හවත්ති, මම වැසි සාරමසැ විචික්ත වන්නට, කරුණා ධ්‍යානය වඩන්නට කැමැත්තෙමි. එක් බත් ඵලවන්නක්හු ම විනා අන් කිසි කෙනෙකු දු විසින් මම නො ඵලැඹියැ යුත්තෙමි වෙමි” යි මෙ බස් පැවැසී ය. ‘හවත් ගෝච්ඤයෝ යමකට කල් සලකන්නාහු, නම්, ඵය කළ මැනැවැ’ යි ඔහු කීහ.

23. අප් ඛො හො මහාගොව්ඤ්ඤා චූභමණො යෙන චන්තාරිසා හරියා සාදිසියො තෙනුපසඬකමි, උපසඬකමිතා චන්තාරිසා ඡරියා සාදිසියො එතදවොච: “මයහං ඛො හොති එවං කල්‍යාණො කිත්තිසද්දො අබගුග්ගතො; සකඛි මහා ගොව්ඤ්ඤා චූභමණො චූභමානං පසසති, සකඛි මහාගොව්ඤ්ඤා චූභමණො චූභමුතා සාකචෙඡති සලලපති මනෙතති ති. න ඛො පනාහං හොති චූභමානං පසසාමි න චූභමුතා සාකචෙඡමි න චූභමුතා සලලපාමි න චූභමුතා මනෙමි. සුතං ඛො පන මෙතං චූභමණානං චූඤ්ඤානං මහලලකානං ආචරියසාවරියානං භාසමානානං: යො වසසිකෙ චන්තාරො මාසෙ පටිසලලීයති, කරුණං කුමානං කුමායති, සො චූභමානං පසසති චූභමුතා සාකචෙඡති චූභමුතා සලලපති චූභමුතා මනෙතති ති. ඉච්ඡාමහං හොති වසසිකෙ චන්තාරො මාසෙ පටිසලලීසිතුං, කරුණං කුමානං කුමායිතුං. නාමිති කෙනවි උපසඬකමිතඛෙඤ්ඤා දඤ්ඤානු එකෙන භක්තාභිභාරනා”ති. “යසස’ද්දති භවං ගොව්ඤ්ඤා කාලං මඤ්ඤති”ති.

24. අප් ඛො හො මහාගොව්ඤ්ඤා චූභමණො පුරස්මෙන නගරස්ස නචං සඤ්ඤාගාරං කාරාජෙඤ්ඤා වසසිකෙ චන්තාරො මාසෙ පටිසලලීසි, කරුණං කුමානං කුමායි. නාසස්ස’ධි කොචි උපසඬකමිති¹ දඤ්ඤානු එකෙන භක්තාභිභාරන. අප් ඛො හො මහාගොව්ඤ්ඤා චූභමණස්ස චතුක්කං මාසානං අචචයෙන අහු දෙච උක්කණ්ඨනා අහු පරිතස්සනා: සුතං ඛො පන මෙතං චූභමණානං චූඤ්ඤානං මහලලකානං ආචරිය සාවරියානං භාසමානානං: යො වසසිකෙ චන්තාරො මාසෙ පටිසලලීයති කරුණං කුමානං කුමායති, සො චූභමානං පසසති චූභමුතා සාකචෙඡති චූභමුතා සලලපති චූභමුතා මනෙතති. න ඛො පනාහං චූභමානං පසසාමි, න චූභමුතා සාකචෙඡමි, න චූභමුතා සලලපාමි, න චූභමුතා මනෙමි ති.

චූභමුතා සාකචඡා

25. අප් ඛො හො චූභමුතා සනංකුමාරො මහාගොව්ඤ්ඤා චූභමණස්ස චෙතසා චෙතොපරිචිතකකමිඤ්ඤාය, සෙය්‍යථාපි නාම ඛලවා පුරිසො සමිඤ්ඤාතං වා ඛාහං පසාරෙය්‍ය පසාරිතං වා ඛාහං සමිඤ්ඤාප්‍ය්‍ය, එවමෙච චූභමලොකෙ අනතරනිතො මහාගොව්ඤ්ඤා චූභමණස්ස සමමුඛෙ පාතුරහොසි. අප් ඛො හො මහාගොව්ඤ්ඤා චූභමණස්ස අනුදෙච භයං, අහු ඡමහිතතතං, අහු ලොමහංසො, යථා තං අදිධ්පුඛං රූපං දිසවා. අප් ඛො හො මහාගොව්ඤ්ඤා චූභමණො භිතො සංචිඤ්ඤා ලොමහට්ඨඡාතො චූභමානං සනංකුමාරං ගාථාය අජ්ඣාභාසි:

1. උපසඬකමි - PTS

23. භවත්ති, ඉක්බිති මහාගෝවිඤ්ඤ බමුණු එක්බඳු සතළිස් බිරියන් කරා එළැඹියේ ය. එළැඹ, ඔවුන් බණවා, ‘භවතියනි, මහාගෝවිඤ්ඤ බමුණු බඹහු සියැසින් දකී යැ යි, මහාගෝවිඤ්ඤ බමුණු ප්‍රත්‍යක්ෂයෙන් බඹහු හා සාකච්ඡා කෙරේ යැ යි, කතා බහ කෙරේ යැ යි, මන්ත්‍රණ කෙරේ යැ යි මෙසේ මා පිළිබඳ වැ අදහුන වූ කලාණ යගොසොඡයෙක් ඉතා උස් වැ නැගේ ය. භවතියනි, එහෙත් මම බඹහු නො දකිමි, බඹහු හා නො ද සාකච්ඡා කරමි, නො ද කතාබහ කරමි, නො ද මන්ත්‍රණය කරමි. වැලි දු ‘යමෙක් වැසි සාර මස විචික්ත වන්නේ නම්, කරුණාධ්‍යානය වඩන්නේ නම්, හේ බඹහු දක්නේ යැ යි බඹහු හා සාකච්ඡා කරන්නේ යැ යි බඹහු හා කතාබහ කරන්නේ යැ යි, බඹහු හා මන්ත්‍රණය කරන්නේ යැ යි කියන වැඩි සිටි මහඵ ආවායඹි ප්‍රාවායඹි බමුණන්ගේ මේ වචනය මා අසා ඇත. භවතියනි, මේ වැසි සාර මස විචික්ත වන්නට, කරුණාධ්‍යානය වඩන්නට කැමැත්තෙමි, එක ම බන් එළවන්නක්හු විනා අන් කිසිවක් හු විසින් මම නො එළැඹියැ යුතු වෙමි’ යි කී ය. ‘භවත් ගෝවින්දයෝ යමකට කල් සලකන්නාහු නම් එය කළ මැනවැ’ යි ඔහු කිවුය.

24. ඉක්බිති මහාගෝවිඤ්ඤ බ්‍රාහ්මණ තෙම නුවරට පෙර දිගැ අළුත් සන්ථාගාරයක් කරවා, වැසි සාර මස මුළුල්ලෙහි විවෙකී විය, කරුණාධ්‍යානය දහී ය, එක ම බන් එළවන්නක්හු විනා කිසිවෙක් මෙහි නො එළැඹෙයි. භවත්ති, එ කල සිවු මසක් ඇවැමෙන් මහාගෝවිඤ්ඤ බ්‍රාහ්මණයාට ‘යමෙක් වැසි සාරමස විවෙකී ව හිඳුනේ නම් කරුණාධ්‍යානය දහනුයේ නම් හේ බඹහු දක්නේ යැ යි බඹහු හා සාකච්ඡා කරන්නේ යැ යි බඹහු හා කතා බහ කරන්නේ යැ යි බඹහු හා මන්ත්‍රණ කරන්නේ යැ යි ද කියන වැඩි සිටි මහඳු ආවායඹි ප්‍රාවායඹි බමුණන් කියන වචනය මා විසින් අසන ලද්දේ ම ය. එහෙත් මම බඹහු නො දකිමි, බඹහු හා නො ද සාකච්ඡා කරමි, බඹහු හා නො ද කතා බහ කරමි, බඹහු හා නො ද මන්ත්‍රණ කෙරෙමි’ යි බඹහු එනු දක්මෙහි ආශාව ඇති වූයේ ම ය. බඹහු දක්මෙහි අභිලාෂය ඇති වූයේ ම ය.

බඹහු හා සාකච්ඡාව

25. භවත්ති, එයින් පසු සනත්කුමාර බ්‍රහ්ම තෙම සිය සිතීන් මහාගෝවිඤ්ඤ බමුණුහු ගේ චිත්ත සංකල්පය දන, ශක්තිමත් පුරුෂයකු වක් කළ අතක් දිගු කරන්නා සේ, දිගු කළ අත වක් කරන්නා සේ ම බඹලොවැදි අතුරුදහන් වූයේ, මහාගෝවිඤ්ඤ බමුණුහු ගේ හමුගෙහි පහළ විය. භවත්ති, එ කල නොදුටු විරු ඵ රූපය දැකීමෙන් මහාගෝවිඤ්ඤ බමුණුහට බියෙක් වූයේ ම ය, කයැ තද බවෙක් වූයේ ම ය, ලොමුදහගැන්මෙක් වූයේ ම ය ඉක්බිති මහාගෝවිඤ්ඤ බමුණු බියපත් වූයේ සංවිච්චන වූයේ හටගත් ලොමුදහගැනුම් ඇත්තේ, සනත් කුමාර බඹහට ගාථායෙන්,

“චණ්ණවා යසවා සිරිමා කො නු තිමසි මාරිස,
අජානනා තං පුච්ඡාම කථං ජානෙමු තං මයන්තී.”

“මං වෙ කුමාරං ජානන්තී බ්‍රහ්මලොකෙ සනතනනං
සබ්බෙ ජානන්තී මං දෙවා එවං ගොවීන්ද ජානතී.”

“ආසනං උදකං පජ්ජං මධුපාකඤ්ඤා¹ බ්‍රහ්මිනො,
අගෙස හවන්තං පුච්ඡාම අගසං කුරුතු නො හවං”^a

“පටිග්ගණ්ණාම තෙ අගසං යං තිං ගොවීන්ද භාසසි,
දිට්ඨධම්මභික්ඛාය සම්පරාය සුධාය ව.
කතාවකාසො පුච්ඡසසු යං කිඤ්ඤිමභික්ඛන්තන්තී.”

26. අථ ඛො භො මහාගොවීන්දසු බ්‍රාහ්මණසු එතදහොසි:
“කතාවකාසො ඛො”මහී බ්‍රහ්මිනා සන්ඤ්ඤාමාරෙන. කිනඤ්ඤා ඛො අහං
බ්‍රහ්මානං සන්ඤ්ඤාමාරං පුච්ඡියාං, දිට්ඨධම්මිකං වා අඤ්ඤං සම්පරායිකං
වා”ති. අථ ඛො භො මහාගොවීන්දසු බ්‍රාහ්මණසු එතදහොසි:
“කුසලො ඛො අහං දිට්ඨධම්මිකානං අඤ්ඤානං, අඤ්ඤාපි මං දිට්ඨධම්මිකං
අඤ්ඤං පුච්ඡන්තී, යන්ඤ්ඤානං බ්‍රහ්මානං සන්ඤ්ඤාමාරං සම්පරායිකඤ්ඤා ව
අඤ්ඤං පුච්ඡියාන්තී. අථ ඛො භො මහාගොවීන්දෙ බ්‍රාහ්මණො බ්‍රහ්මානං
සන්ඤ්ඤාමාරං ගාථාය අජ්ඣානාසි:

“පුච්ඡාමි බ්‍රහ්මානං සන්ඤ්ඤාමාරං
කඤ්ඤි අකඤ්ඤිං පරචෙදිදෙසු,
කඤ්ඤිතො කිමහී ව සික්ඛමානො
පපෙසාති මච්චො අමතං බ්‍රාහ්මලොකන්තී.c

හිතා මමන්තං මනුජෙසු බ්‍රහ්ම
එකොදිහුතො කරුණාධිමුතො,²
භිරාමගඤ්ඤො විරතො චෙට්ඨනසමා
එඤ්ඤි භිතො එඤ්ඤි ව සික්ඛමානො
පපෙසාති මච්චො අමතං බ්‍රාහ්මලොකන්තී.’^d

1. මධුපාකඤ්ඤා - මජ්ඣං
2. කරුණාධිමුතො - මජ්ඣං
a. ආසනමුදකං පාදාං මධුකලාං ව පායසම ප්‍රතිභාන්තෙහි බ්‍රහ්ම අග්‍රමභිහරා මිතෙ ආසනමුදකා
පාදාං මධුකලාං ව පායසම ප්‍රතිභාන්තෙහි ගොවීන්ද අග්‍රමභිහරාහි මෙ - මහාවසඤ්ඤා උදකං
පටිග්ගණානු නො හවං අගසං හවන්තං පුච්ඡාම අගසං කුරුතු නො හවං - ජානක 509 දසෙට්ඨ
ධම්මෙ හිතාථ වා සම්පරායසුධාය වා කතාවකාසො පාවෙජ්ජං යං මෙ භික්ඛාසි ප්‍රාර්ථනම
(මහාවසඤ්ඤා)
c. පාච්ඡාමි බ්‍රහ්මණං සන්තකුමාරං කාංකමි අකාංකමි පරිවාරිදෙසු කථංකරො කිනන්තරො
කිමාවරං ප්‍රාජනොති මනුජො මාතං බ්‍රහ්මලොකම - මහාවසඤ්ඤා
d. හිතා මමන්තං මනුජෙසු බ්‍රහ්ම ඵකොදිහුතො කරුණා විචික්ඛන්තො භිරාමගඤ්ඤො විරතො
චෙට්ඨනානො ප්‍රාජනොති මනුජො මාතං බ්‍රහ්මලොකම (මහාවසඤ්ඤා)

“නිදුකාණනි, පාහැපත්, යශස් ඇති, ගොභාවත් ඔබ කවුරු නම් වෙත් ද? අපි නො දන්නමෝ ඔබ විචාරම්භ. අපි ඔබ කෙසේ දැන ගනුමෝ ද?” යි මෙය කී ය.

“බඹලොවැ මා සනාතන කුමාර යැ යි ම දනිත්. සියලු දෙවියෝ මෙසේ මා දනිත්. ගෝවිඤ්ඤයෙනි, මේ කරුණ මෙසේ දැනුවු” යි බ්‍රහ්ම කී ය.

මේ අසුන් ද දිය ද (පයැ ගල්වනුවට) තෙල් ද මිනිරි අහර ද යන මේ අමුත්තන් පුදන දැයිත් භවතාණන් නිමනමු. භවත්හු අප ගේ මේ ආගන්තුක සංග්‍රහය පිළිගනිත් වා” යි බමුණු කී ය.

“ගෝවිඤ්ඤයෙනි, යමක් ඔබ කියත් ද, ඒ ඔබ ගේ පූජාද්‍රව්‍ය පිළිගනුම්භ. මෙ අත් බවහි වැඩ පිණිස, පරලොවැ සුව පිණිස යම් කිසි දෑයෙක් පතන ලද ද, එය විචාරනුයෙහි කරන ලද අවකාස ඇති තෙපි එය විචාරවු” යි බ්‍රහ්ම කී ය.

26. එ කල මහාගෝවිඤ්ඤ බමුණුහට “සනත් කුමාර බඹහු විසින් කරන ලද අවකාශ ඇත්තෙමි වෙමි. කුමක් නම් මම සනත්කුමාර බඹහු විචාරම් ද, මෙ ලොවැ අභිවාද්ධියට මහ විචාරම් ද නො හෙත් පර ලොවැ අභිවාද්ධියට මහ විචාරම් ද?” යි මේ සිත විය. ඉක්බිති මහාගෝවිඤ්ඤ බමුණුහට “මම වූ කලී මෙ ලොවැ වැඩට කරුණු වන දෑයෙහි සමතිමි (දැනුම් ඇත්තෙමි). සෙස්සෝ ද මෙ ලොවැ වැඩට කරුණු වන දෑ මා විචාරත්. මම පරලොවැ වැඩට කරුණු වන දෑ ම සනත්කුමාර බඹහු විචාරන්නෙමි වීම් නම් මැනැවැ” යි මේ සිත විය. ඉක්බිති මහාගෝවිඤ්ඤ බ්‍රහ්මණු තෙම සනත්කුමාර බඹහට ගාථායෙන් මෙසේ කී ය:

“මම සැක ඇතියෙමි, මෙරමා විසින් දන්නා ලද ප්‍රශ්නයන්හි සැක නැති සනත්කුමාර බඹහු විචාරම්: සත්ත්ව තෙම කොහි පිහිටියේ, කිමෙක හික්මෙනුයේ, අමාත (මරණය නැති) බඹ ලොවට පැමිණෙ යි ද?”

සනත් කුමාර බ්‍රහ්ම මෙසේ උත්තර දුන:

“බ්‍රහ්මණය, මනුෂ්‍යයන් අතුරෙහි යමෙක් මමත්වය (උපකරණ තෘෂ්ණාව) දුරු කොට හුදෙකලා වූයේ, කරුණා ධ්‍යානයෙහි ඇලුණේ (කරුණාධ්‍යානය නිපදවා), ආමගන්ධ වීරහිත වූයේ, මෙවුන්දමින් වැළැකුණේ ද, මෙසේ මෙහි පිහිටි මෙ දහමිහි හික්මෙන සත්ත්ව තෙමෙ අමාත වූ බඹලොවට පැමිණෙයි.

27. 'භික්ඛා මමන්තනති' අහං භොතො ආජානාමි, ඉධෙකච්චො අපපං වා භොගකකිඤ්ඤං පහාය මහනනං වා භොගකකිඤ්ඤං පහාය අපපං වා ඤාතිපරිච්චං පහාය මහනනං වා ඤාතිපරිච්චං පහාය කෙසමසසුං ඕභාරෙඤ්ඤා කාසායානි වජ්ඣානි අවජාදෙඤ්ඤා අගාරස්මා අනගාරියං පඤ්ඤති. ඉති භික්ඛා මමන්තං තභං භොතො ආජානාමි. 'එකොදිභු-තො'ති අහං භොතො ආජානාමි. ඉධෙකච්චො විචික්ඛං සෙනාසනං හජති අරඤ්ඤං රුක්ඛබ්බුලං පඤ්ඤනං කඤ්ඤං ගිරිගුහං සුසානං වනපඤ්ඤං අභේභාකාසං පලාලපුඤ්ඤං. ඉති 'එකොදිභුතො'ති අහං භොතො ආජානාමි. 'කරුණාධිවුත්තො'ති අහං භොතො ආජානාමි. ඉධෙකච්චො කරුණාසහගතෙන චේතසා එකං දීඝං ඵරිඤ්ඤා විහරති, තථා දුතියං, තථා තපීයං, තථා චතුඤ්ඤං, ඉති උඛමධො නිරියං සඤ්ඤධි සඤ්ඤනතාය සඤ්ඤාවනනං ලොකං කරුණාසහගතෙන චේතසා විපුලෙන මහග්ගතෙන අපපමාණෙන අචේරෙන අධ්‍යාපජේජන ඵරිඤ්ඤා විහරති. ඉති කරුණාධි-වුත්තොති. අහං භොතො ආජානාමි. ආමගඤ්ඤෙ ච ඛො අහං භොතො භාසමානස්ස න ආජානාමි.

“කෙ ආමගඤ්ඤා මනුජේජු බුහෙම
එතෙ අට්ඨො ඉධ බුභි ධිරං,
කෙනාච්චිතා වානි පජා කුරුරා¹
ආපාඨිකා නිච්චතබුහමලොකා²”ති.^e

කොධො මොසවජ්ජං නිකති ව දෙඛෙභා³
කදරියතා අතිමානො උසුය්‍යා,
ඉචජා විචිචජා පරහෙඨනා ව
ලොභො ව දෙසො ව මදෙ ව මොභො.

එතෙසු යුත්තා අනිරාමගඤ්ඤා
ආපාඨිකා නිච්චතබුහමලොකාති.^f

28. 'යථා ඛො අහං භොතො ආමගඤ්ඤෙ භාසමානස්ස ආජානාමි තෙන සුනිමමදයා අනාරං අජ්ඣාවස්නා. පඤ්ඤභිස්සාමහං භො අගාරස්මා අනගාරියනති.' 'යස්ස' දුනි හවං ගොට්ඨෙඤ්ඤා කාලං මඤ්ඤති'ති.

1. කුරුතු - මජ්ඣං, කුරුරු - ස්‍යා කුරුට්ඨරු - PTS
 2. දුඛෙභා - මජ්ඣං, දෙඛෙභා - PTS
 3. කතෙන - මජ්ඣං.
 e. කෙ ආමගඤ්ඤා මනුජේජු බුහම එතං න විඤ්ඤා තද්ධිර බුභි යෙනාවාතා වාරිච්චා කුකුලා අපාඨිකා නිර්චිතා බුහමලොකම - මහාවස්තු
 f. කොධො මාසවාද කථංකථාව . . . අතිමානො . . . ඉභ්බා භිස්සා පරවාදරොසණ . . . මහාවස්තු

27. “මමන්වය දුරු කොට” යන භවතාණන් කී වචනය දනිමි. මෙහි ඒකිත්තරා පුභුලෙක් මද වූ භෝග රැසක් භෝ මහත් භෝග රැසක් භෝ හැරදමා මද වූ නෑ පිරිස හැර දමා, මහත් වූ භෝ නෑ පිරිස හැරදමා, කෙහෙ රවුලු බහවා, කසාවත් හැද ගිහිගෙන් නික් මැ පැවිදි බිම් වදි. මෙසේ ‘මමන්වය හැර’.

භවතාණන් ගේ ඒ වචනය මෙ පරිදි දැනගන්නිමි. ‘හුදෙකලා වූයේ’ යන භවතාණන් කී වචනය මෙසේ මම් දැනගනිමි. මෙහි ඒකිත්තරා පුභුලෙක් අරන, රුක්මුල, පව්ව, කඳුරැළිය, ගිරිගුහාව, සොහොන, වනපෙන, එළි-මහන, පිදුරු ගොඩ යන මේ විවික්ත සෙනස්තක් බෙජෙයි. මෙසේ ‘එකලා වූයේ’ යන භවතාණන් ගේ වචනය මම් දැනගනිමි.

‘කරුණායෙහි ඇලුණේ’ යන භවතාණන්ගේ වචනය මෙසේ දැනගනිමි: “මෙහි ඒකිත්තරා පුභුලෙක් කුළුණු සහගිය සිතින් ඒකි දෙසක් පැතිර වැද ගෙන වෙසෙයි. එසේ දෙවෙනි දෙසක් එසේ තෙවෙනි දෙසක්, එසේ සිවුවැනි දෙසක්, මෙසේ උඩ ද යට ද සරස දැ යි හැම තන්හි සවි සතුන් කෙරෙහි ආත්ම සමතායෙන් මුළු ලොව මහත් වූ, මහද්ගත වූ, අප්‍රමාණ වූ චෛර නැති, ව්‍යාපාද රහිත කුළුණු සහගිය සිතින් පැතිර වැද ගෙන වෙසෙයි.” මෙසේ ‘කරුණාධානායෙහි ඇලුණු’ යන භවතාණන් ගේ වචනය දැන ගනිමි. වැලි එකෙක් ඇත. කරුණු කියන භවතාණන් ගේ ‘ආලෝකධ’ යන්නෙහි අදහස මම් නො දනිමි.

‘බ්‍රහ්මයෙනි, මිනිසුන් අතුරෙහි ආලෝකධ නම් කවුරු ද? මොවුන් නොදන්නෙමි වෙමි. ධීරයෙනි, මෙහි ඔබ මෙ කරුණ වදරන්න. කිමෙකින් ඇවුරුණු සත්ත්ව ප්‍රජාව දුගද වහනය කෙරෙයි ද? අපායභාමී වේ ද? වැහුණු බඹලොව ඇත්තේ වේ ද?’ යි මහාගෝච්ඡු බමුණු පුළුවන.

“ක්‍රෝධය ද මාෂාවාදය ද වංචාව ද මිත්‍රද්‍රෝහය ද තද මසුරු බව ද අතිමානය ද ඊෂ්ඨාව ද ඉච්ඡාව (තෘෂ්ණාව) ද විජ්ජාව (ලාභයෙහි අධික ආශාව) ද මොමා පෙළීම ද ලෝභය ද දේවේෂය ද මදය ද මෝහය ද යන මේ තුදුස් කෙලෙසුන්හි යෙදුණු සත්ත්වයෝ ආමගන්ධරහිතයෝ නො වෙත් (ආමගන්ධය ඇත්තෝ ය), අපායභාමීහු ය, වැසුණු බඹලොව ඇත්තෝ යැ”

28. “ආමගන්ධයන් විස්තර කොට කියන භවතාණන් ගේ වචනය මම් යම් සේ දැන ගනිමි ද, ඒ ආමගන්ධ කරුණු ගිහි ගෙහි වසන්නහු විසින් පහසුවෙන් මැඩැලියැ හැකි (පහ කළ හැකි) නො වේ. (එහෙයින්) භවත්ති, මම් ගිහි ගෙන් අනගාරික බවට පැමිණෙන්නෙමි” යි මහා-ගෝච්ඡු බමුණු කී ය. “භවත් ගෝච්ඡු තෙමේ යම් පැවිද්දකට කාලය සලකයි නම් මේ ඒ කාලය වේ” යැ යි සනත්කුමාර බ්‍රහ්ම පැවැසී ය.

රෙණුරාජා මනාතනා

අපි බොහෝ මහාගොව්ඤ්ඤා ධ්‍රැහමණෝ යෙන රෙණු රාජා තෙනු-
පසඬකම්. උපසඬකම්කා රෙණු රාජානං එතදවොච: අඤ්ඤං'ඤි භවං
පුරොනිතං පරියෙසතු යො භොතො රජං අනුසාසිස්සති. ඉච්චාමහං
භො අගාරජමා අනාගරියං පබ්බජිතුං යථා බො පන මෙ සුතං බ්‍රහ්මනො
ආමග්ගෙකි භාසමානස්ස තෙ න සුනිමමද්දා අගාරං අජ්ඣාචසනා.
පබ්බජිස්සාමහං භො අගාරජමා අනාගරියනති.'

“ආමනකයාමී රාජානං රෙණු භූමිපතීං අහං,
කං පජානස්සු රජේන නාහං පොරොනිච්චි රමෙ”g

“සවෙ තෙ උානං කාමෙහි අහං පරිපුරයාමී තෙ,
යො නං හිංසති වාරෙමී භූමි සෙනාපතී අහං.”

තුචං පිතා අහං පුතො මා නො ගොව්ඤ්ඤ පාජති”h

“න මකී උානං කාමෙහි හිංසිතා මෙ න චිජ්ජති.

අමනුස්සවචො සුකා තජ්ඣා’හං න ගහෙ රමෙ,
අමනුස්සො කථංචචෙණ්ණා කං තෙ අකං අභාසථ.i

යං ච සුකා ජහාසී නො ගෙහෙ අමෙහ ච කෙවලෙ”j

“උපවුකස්ස මෙ පුබ්බෙ යච්චුකාමස්ස මෙ සතො.

අග්ගි පජ්ජිතො ආසී කුසපතනපටිකංතොk
තතො මෙ බ්‍රාමා පාතුරහු බ්‍රහ්මාලොකා සනතතො.

සො මෙ පඤ්ඤා වීයාකාසී තං සුකා න ගහෙ රමෙ”l

“සද්දහාමී අහං භොතො යං කං ගොව්ඤ්ඤ භ.සසී.

අමනුස්සවචො සුකා කථං චතෙථ අඤ්ඤාපං”
තෙ තං අනුචතතිස්සාම සකං ගොව්ඤ්ඤ නො භවං.

මණි යථා චෙට්ඨියො අකාවො විමලො සුභො,
එචං සුද්දා චරිස්සාම ගොව්ඤ්ඤස්සානුසාසිනෙ” ති.

g. ආමනෙත්‍රී මහාරාජ රෙණු භූමිපතෙ තච ප්‍රවුජාමී ප්‍රජතිකා රාජාං පොරොනිතාං. ම
මෙ - මහාවසතු
h. ය වෙදස්සී උානං කාමෙහි වයං තෙ පුරයාම තං කො වා භවතතං හෙයෙතී . . . භවාන් පිතා
වයං පුත්‍රො මා ගොව්ඤ්ඤ ප්‍රවුජාති - මහාවසතු
i. න අසති උානං කාමෙහි හෙයෙතීතා න විද්‍යති අමනුස්සාවචනං ශ්‍රැකා . . . - මහාවසතු
j. අමනුස්සො කථංචචෙණ්ණා කිං වා අච්චමහාසත යස්ස වාචං ශ්‍රැකා ජහාසී අස්මාකං භාහං ච
කෙවලෙ - මහාවසතු
k. සචිතො ය යච්චුකාමස්ස උපවුකස්ස මෙ සතා අශ්ඨි ප්‍රජවාලිතො ආසී කුඤ්චිපට්ඨපදෙ -
මහාවසතු
l. තතො භමමී ප්‍රාදුරභුද් බ්‍රහ්ම ලොකෙ සනාතතො යස්සාහං චචනං ශ්‍රැකා ජහාමී යුජමාකං
ගාහං ච කෙට්ඨමී - මහාවසතු
m. ශ්‍රැද්ධාම වයං භවතො යථා ගොව්ඤ්ඤ භාසති අමනුස්සාවචනං ශ්‍රැකා කථං චතෙම අනාපං
මහාවසතු

රේණුරාජා මන්ත්‍රණය

29. භවත්ති, ඉකබ්බි මහාගෝවිඤ්ඤ බමුණු රේණු රජු වෙත ගියේ ය, ගොස් ඔහුට, “යමෙක් භවත්භට අනුගාසන කරන්නේ ද, භවත් තෙමේ එසේ වූ අන් පෙරෙවියකු දැන් සොයා වා. භවත, මම ගිහි ගෙන් මහණ බිමට වදින්නට රිසියෙමි. ආමගන්ධයන් හෙළි කෙට කියන බ්‍රහ්මයා ගේ වචනය මා විසින් අසන ලද පරිදි ගිහි ගෙහි වසන්නහු විසින් ඒ ආමගන්ධයෝ පහසුවෙන් මැඩැලිය නො හැක්කෝ ය. භවත, (එ හෙයින්) මම ගිහිගෙන් මහණ බිමට යන්නෙමි” යි කියේ ය.

“මම පොළොවට ස්වාමී වූ රේණු රජුහු අමතමි. රජ බැවින් කටයුතු දැ ඔබ දැන ගන්නැ. මම පෙරෙවි බවහි නො ඇලෙමි” යි (බමුණු කී.)

“ඉදින් ඔබට කාමයන් ගෙන් කිසිවෙක් උෟන නම්, ඒ හැම සම්පූර්ණ කරන්නෙමි. යමෙක් ඔබ වෙහෙසයි නම්, ඔහු වළක්වමි. මම පාරිච්ඡෙදි සියලු සේනාවට ස්වාමී වෙමි. ඔබ මට පිය වෙති (පිය තන්හි සිටියෝ වෙති). මම ඔබේ පුත් වෙමි (පුත් තන්හි සිටිමි). ගෝවිඤ්ඤයෙනි, අප හැර නො යනු මැනැවැ.” යි (රජ කී ය).

“මට කාමයන් ගෙන් අඩුවෙක් නැත. මා වෙහෙසන එකෙක් ද නැත. අමනුෂ්‍යයක්හු ගේ වචනය අසා, ඔහු බස් ඇසූ හෙයින් ගිහි ගෙයි නො ඇලෙමි” යි (බමුණු කී ය).

“යමකුට කන් දී අප ගෙවල් ද අප හැම ද හැර යන්නහු නම්, ඒ අමනුෂ්‍ය තෙම කෙසේ වූ පැහැ සටහන් ඇතියෙක් ද? හේ ඔබට කවර කරුණක් කියේ ද?” යි (රජ විචාළේ ය).

“පෙර සිවු මසක් එකලා බවට පැමිණූ වුසු යජනු කැමැති වූ ම මා විසින් (යාගවෙදිකායෙනි) ගින්න දල්වන ලද්දේ, කුසපතින් වසන ලද්දේ විය. එ විටැ සනාතන බ්‍රහ්ම තෙම බඹ ලොවින් අවුත් මෙහි මා ඉදිරියෙහි පහළ විය. හෙතෙම මගේ ප්‍රශ්න විසැදී ය. එය අසා ගිහිගෙහි නො ඇලෙමි” යි (බමුණු කී ය).

“ගෝවිඤ්ඤයෙනි, යමක් ඔබ යමක් කියන් ද, භවතාණන් ගේ ඒ වචනය මම හදහමි. අමනුෂ්‍යයා ගේ වචනය අසා කෙසේ නම් (එයට පිටු පා) අන් සැටියෙකින් පැවැත්ත හැක්කාහු ද? ඒ අපි ඔබ අනුව පවතින්නමු. ගෝවිඤ්ඤයෙනි, භවත්හු අප ගේ ශාස්තෘහු ය. කැඩුම් බිඳුම් නැති පිරිසිදු වූ ශෝභන වූ වෙරළ මිණ යම් සේ ද, එසේ ම ගෝවිඤ්ඤයන් ගේ අනුගාසනයෙහි පිරිසිදු වූ හැසිරෙන්නමු.

“සචෙ භවං ගොව්ඤ්ඤ අගාරස්මා අනගාරියං පබ්බජිස්සාති, මයමපි අගාරස්මා අනගාරියං පබ්බජිස්සාමි. අථ යා තෙ ගති සා නො ගති භවිස්සති” ති.

ඡකඛන්තියාමනනනා

28. අථ ඛො භො මහාගොව්ඤ්ඤ බ්‍රාහ්මණො යෙන තෙ ඡ ඛන්තියා තෙනුපසඛන්තී, උපසඛන්තීන්ධා තෙ ඡ ඛන්තියෙ එතදවොච: “අඤ්ඤං” දුති භවනො පුරොහිතං පරියෙසනතු, යො භවනනානං රජේඡ අනුසාසිස්සාති. ඉච්ඡාමහං භො අගාරස්මා අනගාරියං පබ්බජිතුං යථා ඛො පන මෙ සුතං බ්‍රහ්මුනො ආමගන්ධි භාසමානස්ස, තෙ න සුඤ්චිමදයා අගාරං අජ්ඣාවසනා. පබ්බජිස්සාමහං භො අගාරස්මා අනගාරියන්ති.” අථ ඛො භො තෙ ඡ ඛන්තියා එකමනනං අපකකම්ම එවං සමචිනෙසුං. “ඉමෙ ඛො බ්‍රාහ්මණා නාම ධනඋඩා, යනනුත මයං මහාගොව්ඤ්ඤං බ්‍රාහ්මණං ධනෙන සිකෙඛය්‍යාමා” ති. තෙ මහාගොව්ඤ්ඤං බ්‍රාහ්මණං උපසඛන්තීන්ධා එවමාහංසු, “සංවිජ්ජන්ති ඛො භො ඉමෙසු සත්තසු රජේඡ සු පහුතං සාපතෙය්‍යං, තතො භොතො යාවතකෙන අඤ්ඤා තාවතකං ආහරියන්තන්ති.”

“අලං භො මමපිදං පහුතං සාපතෙය්‍යං භවනනානං යෙව වාහසා තමහං සබ්බං පහාය අගාරස්මා අනගාරියං පබ්බජිස්සාමී. යථා ඛො පන මෙ සුතං බ්‍රහ්මුනො ආමගන්ධි භාසමානස්ස, තෙ න සුඤ්චිමදයා අගාරං අජ්ඣාවසනා. පබ්බජිස්සාමහං භො අගාරස්මා අනගාරියන්ති.

අථ ඛො භො තෙ ඡ ඛන්තියා එකමනනං අපකකම්ම එවං සමචිනෙසුං: ඉමෙ ඛො බ්‍රාහ්මණා නාම ඉඤ්ඤිඋඩා. යනනුත මයං මහාගොව්ඤ්ඤං බ්‍රාහ්මණං ඉඤ්ඤි සිකෙඛය්‍යාමා ති. තෙ මහාගොව්ඤ්ඤං බ්‍රාහ්මණං උපසඛන්තීන්ධා එවමාහංසු: සංවිජ්ජන්ති ඛො භො ඉමෙසු සත්තසු රජේඡ සු පහුතං ඉඤ්ඤියො. තතො භොතො යාවතිකාහි අඤ්ඤා, තාවතිකා ආනියන්තන්ති.

“අලං භො, මමපි තා වත්තාරිසා හරියා තාදිසියො තා’පාහං සබ්බා පහාය අගාරස්මා අනගාරියං පබ්බජිස්සාමී. යථා ඛො පන මෙ සුතං බ්‍රහ්මුනො ආමගන්ධි භාසමානස්ස, තෙ න සුඤ්චිමදයා අගාරං අජ්ඣාවසනා. පබ්බජිස්සාමහං භො අගාරස්මා අනගාරියන්ති.”

“ඉදින් භවත් ගෝවිඤ්ඤයෝ ගිහි ගෙන් නික්ම මහණ බිමට වදනාහු නම්, අපි දු ගිහිගෙන් නික්ම මහණ බිමට වදින්නමු. එ කලා ඔබ ගේ යම් (පරලොච්ච) ගතියෙක් වන්නේ ද එය අප ගේ ද (පරලොච්ච) ගතිය වන්නේ යැ” යි ඊර්ණු රජ කී ය.

ක්ෂත්‍රියයන් ස දෙනා ඇමැතීම

28. ඉක්බිත්තෙන් මහාගෝවිඤ්ඤ බමුණු තෙම ඒ කැන් රජුන් ස දෙනා කරා එළැඹියේ ය. එළැඹ, ඒ කැන් රජුන් සදෙනා බණවා “යමෙක් භවන්නට රජ බවහි අනුශාසන කරන්නේ ද, එසේ වූ අන් පෙරෙවියකු භවන්නු සොයන් වා. භවන්නි, මම ගිහි ගෙන් නික්ම මහණ බිමට වදිනු කැමැත්තෙමි. ආමගන්ධයන් පැහැදිලි කොට වදරන බඹහු ගේ වචනය යම්සේ මා විසින් අසන ලද ද එ පරිද්දෙන් එ ආමගන්ධයෝ (කෙලෙස්හු) ගිහි ගෙහි වසන්නහු විසින් පහසු සේ මැඩැලියැ නො හැකිය හ. එ ගෙහින් භවන්නි, ගිහි ගෙන් නික්ම මහණ බිමට වදනෙමි” යි මෙ වචන කී ය. භවන්නි, එ කලා ඒ කැන්හු ස දෙන එක් පසකට ඉවත් වැ “මේ බමුණෝ වූ කලි ධනයෙහි ඇලුණෝ ය. අපි මහාගොවිඤ්ඤ බමුණහු ධනයෙන් සගන්නමු යි (ඔහු සින් ගන්නමු යි) මෙසේ කල්පනා කළහ. (ඉක්බිති) ඔහු මහාගෝවිඤ්ඤ බමුණහු කරා ගොස් “භවතාණනි, මෙ සන් රාජායන්හි බොහෝ සම්පත් ඇත. එයින් භවතාණනට යම් පමණෙකින් ප්‍රයෝජන ද එ පමණ (වුවමනා තරම) ගෙණෙනු ලැබේ ව” යි කීහ.

“භවන්නි, කම් නැත. භවතුන් ගේ ම උපකාරයෙන් (භවතුන් දුන් බැවින් ම) රැස් වූ, මා සතු වූ ද මේ බොහෝ ධනය ඇත. මම ඒ සියල්ල හැර දමා ගිහි ගෙන් නික්ම පැවිදි වදින්නෙමි. ආමගන්ධයන් පැහැදිලි කොට වදරන බඹහු ගේ වචනය යම් සේ මා විසින් අසන ලද ද, එ පරිද්දෙන් ඔහු ගිහි ගෙහි වසන්නහු විසින් පහසු සේ මැඩැලියැ නො හැකියහ. භවන්නි, මම ගිහි ගෙන් නික්ම පැවිදි බිමට යන්නෙමි” යි බමුණු කී ය.

භවන්නි, ඉක්බිති ඒ කැන්හු ස දෙන එක් පැත්තකට වී “මේ බමුණෝ වනාහි ස්ත්‍රීන් කෙරෙහි ලොල් හ. අපි ගොවිඤ්ඤ බමුණා ස්ත්‍රීන් ගෙන් සගන්නමු” යි මෙසේ සිතූහ. (ඉක්බිති) ඔහු මහාගොවිඤ්ඤ බමුණු කරා එළැඹ, “භවතාණනි, මේ සන් රජයන්හි බොහෝ ස්ත්‍රීහු ඇත් ම ය. භවතාණනට ඔවුන් ගෙන් යම් පමණ කෙනකුගෙන් ප්‍රයෝජන ද (යම් පමණ වුව මනා ද) එ පමණ කෙනෙක් ගෙනෙනු ලැබේ වා” යි මෙසේ කීහ.

“භවන්නි, කම් නැත. මගේ ඒ සතළිස් බිරියෝ ද එ බන්ද හ. උන් හැම ද හැර දමා ගිහි ගෙන් පැවිදි බිමට යන්නෙමි. ආමගන්ධයන් පැහැදිලි කොට වදරන බඹහු ගේ වචනය යම් සේ මා විසින් අසන ලද ද, ඔහු ගිහි ගෙහි වසන්නහු විසින් පහසුවෙන් මැඩැලියැ නො හැක්කහ. භවන්නි, මම ගිහි ගෙන් නික්ම පැවිදි බිමට යන්නෙමි” යි බමුණු කීය.

29. සවෙ භවං ගොවිජෙ අගාරස්මා අනගාරියං පබ්බජිස්සති, මයමපි අගාරස්මා අනගාරියං පබ්බජිස්සාම. අප් යා තෙ ගති සා නො ගති භවිස්සති.

“සවෙ ජභථ කාමානි යස්ස සතො පුට්ඨජජනො,
ආරභවෙතා දුල්ඛා හොථ ඛන්තිඛලසමාහිතා
එස මග්ගො උජු මග්ගො එස මග්ගො අනුත්තරො,
සඤ්චමො සබ්බි රක්ඛිතො බ්‍රහ්මලොකුපපත්තියා”ති:

30. “තෙන හි භවං ගොවිජෙ සත්ථ වස්සාති ආගමෙතු, සත්තනං වස්සානං අවචයෙන මයමපි අගාරස්මා අනගාරියං පබ්බජිස්සාම. අප් යා තෙ ගති සා නො ගති භවිස්සති”ති.

“අතිවීරං බො හො සත්ථ වස්සාති. නාහං සකෙකාමී භවතෙහ සත්ථවස්සාති ආගමෙතුං කො නු බො පන හො ජානාති ජීවිතානං ගමනියො සම්පරායො මනනායං බොඤ්ඤං, කතඛං කුසලං, වර්තඛං බ්‍රහ්මචරියං, නත්ථි ජාතස්ස අමරණං. යථා බො පන මෙ සුතං බ්‍රහ්මුනො ආමග්ගෙඤ්ඤා භාසමානස්ස තෙ න සුනිමදයා අගාරං අජ්ඣාචසතා. පබ්බජිස්සාමහං හො අගාරස්මා අනගාරියන්ති.” “තෙන හි භවං ගොවිජෙ ජබ්බස්සාති ආගමෙතු -පෙ- පඤ්ච වස්සාති ආගමෙතු -පෙ- චත්තාරි වස්සාති ආගමෙතු, -පෙ- තිණි වස්සාති ආගමෙතු, -පෙ- දෙව වස්සාති ආගමෙතු -පෙ- එකං වස්සං ආගමෙතු එකස්ස වස්සස්ස අවචයෙන මයමපි අගාරස්මා අනගාරියං පබ්බජිස්සාම. අප් යා තෙ ගති සා නො ගති භවිස්සති”ති.

“අතිවීරං බො හො එකං වස්සං, නාහං සකෙකාමී භවතෙහ එකං වස්සං ආගමෙතුං. කො නු බො පන හො ජානාති ජීවිතානං ගමනියො සම්පරායො මනනායං බොඤ්ඤං. කතඛං කුසලං, වර්තඛං බ්‍රහ්මචරියං, නත්ථි ජාතස්ස අමරණං. යථා බො පන මෙ සුතං බ්‍රහ්මුනො ආමග්ගෙඤ්ඤා භාසමානස්ස, තෙ න සුනිමදයා අගාරං අජ්ඣාචසතා. පබ්බජිස්සාමහං හො අගාරස්මා අනගාරියන්ති.

“තෙන හි භවං ගොවිජෙ සත්ථ මාසාති ආගමෙතු. සත්තනං මාසානං අවචයෙන මයමපි අගාරස්මා අනගාරියං පබ්බජිස්සාම. අප් යා තෙ ගති සා නො ගති භවිස්සති”ති.

n. සවෙජභථ කාමානි යනු රක්තා: පෘථගජනා: සයං භවෙද් දාසීභවථ කුසනීඛල සමාහිතා - මහාවස්තු
o. එස මාගො බ්‍රහ්මුනෙව එස මාගි: සනාතන: සද්ධම්මිසිගිරාධානො බ්‍රහ්මලොකොපපත්තයෙ - මහාවස්තු

29. “ඉදින් භවත් ගෝව්සු තෙම ගිහිගෙන් පැවිදි බිමට යන්නේ නම්, අපි දු ගිහිගෙන් පැවිදි බිමට යන්නම්හ. එවිට යමක් ඔබගේ පරලොච්ඡා ගතියෙක් වන්නේ ද එය අප ගේ පරලොච්ඡා ගතිය වන්නේ යැ” යි ඒ ක්ෂත්‍රියයෝ කිහ.

“සුභ්‍රදුන් තෙමේ යමෙක්හි ඇලුණේ ද, ඉදින් ඒ කාමයන් හැර දමන්නහු නම්, ක්ෂාන්ති බලයෙන් සමන්විත ව වැර වඩවු, වැර ඉටා එහි දැඩි වවු.

මේ කරුණාධ්‍යාන මාර්ගය ඇද නැති මහ වේ. මේ නිරුත්තර මහ වේ. මේ බඹ ලොච ඉපැන්ම පිණිස සන්පුරුෂයන් විසින් රක්තා ලද සද්ධර්මය වේ.”

30. “එසේ වී නම්, භවත් ගෝව්සු තෙමේ සත් වසක් බලාපොරොත්තු වේ වා. සත් වසක් අයාමෙන් අපි දු ගිහි ගෙන් පැවිදි බිමට යන්නමු. එ වීට ඔබට යම් පරලොච්ඡා ගතියෙක් වන්නේ ද, එය අපේ ද පරලොච්ඡා ගතිය වන්නේ යැ” යි එ කැත් රජුහු කිහ.

“භවත්නි, සත් හවුරුද්ද ඉතා බොහෝ කලෙක් වෙයි, හවතුන් බලා සත් හවුරුද්දක් පොරොත්තු වන්නට මම් නො හැකියෙමි. කවරෙක් නම් ජීවිතයේ ගතිය දන්නේ ද? පරලොච්ඡා යැ යුතු ය. නුවණින් මෙ කරුණ දත යුතු ය. කුසල් කළ යුතු ය. බඹසර සැරිය යුතු ය, උපන්නහු නො මැරෙන බවෙක් නැත. යම් සේ ආමගන්ධයන් හෙළි කොට කියන ඔහු ගේ වචනය මා විසින් අසන ලද ද, එසේ ඒ ආමගන්ධයෝ ගිහිගෙයි වසන්නහු විසින් පහසු සේ මැඩැලියැනොහැක්කාහ. භවත්නි, මම් ගිහි ගෙන් නික්ම පැවිදි බිමට යන්නෙමි” යි බමුණු කී ය. “එසේ වී නම් භවත් ගෝව්සු තෙම ස වසක් පොරොත්තු වේ වා . . . පස් වසක් පොරොත්තු වේ වා . . . සිවු වසක් පොරොත්තු වේ වා . . . තුන් වසක් පොරොත්තු වේ වා . . . දෙ වසක් පොරොත්තු වේ වා . . . එක් වසක් පොරොත්තු වේ වා. එක් වසක් ඇවෑමෙන් අපි දු ගිහි ගෙන් නික්ම පැවිදි බිමට යන්නම්හ. එ කලා ඔබ ගේ යම් පරලොච්ඡා ගතියෙක් වන්නේ ද එය ම අප ගේ ද පරලොච්ඡා ගතිය වන්නේ යැ” යි කැත්හු කිහ.

“භවත්නි, එක් වසෙක් ඉතා දික් කාලයෙකි. භවතුන් බලා එක් වසක් පොරොත්තු වන්නට මම් නො හැක්කෙමි. ජීවිතයේ ගතිය (පැවැත් ම මෙතෙක් කලැයි) දන්නේ ද? පර ලොච්ඡා යැ යුතු ය. මෙ කරුණ නුවණින් අවබෝධ කටයුතු ය. කුසල් කළ යුතු ය. බඹසර සැරිය යුතු ය. උපන්නහු නොමියෙන බවෙක් නැත. ආමගන්ධයන් හෙළි කොට වදරන බඹහු ගේ වචනය යම් සේ මා විසින් අසන ලද ද, එ පරිද්දෙන් ගිහි ගෙහි වසන්නහු විසින් පහසුවෙන් ඔව්හු මැඩැලියැ නො හැක්කාහ. භවත්නි, මම් ගිහි ගෙන් නික්ම පැවිදිබිමට යන්නෙමි” යි බමුණු කී.

එසේ වී නම් භවත් ගෝව්සු තෙමේ සත් මසක් පොරොත්තු වේ වා සත් මස ඇවෑමෙන් අපි දු ගිහි ගෙන් නික්ම පැවිදි බිමට යන්නමු. එ වීට ඔබට යම් පරලොච්ඡා ගතියෙක් වන්නේ ද, එය අපට ද පරලොච්ඡා ගතිය වන්නේ යැ” යි ඒ කැත්හු කිවු ය.

“අති වීරං ඛො හො සත්ත මාසානි. නාහං සකෙකාමී භවනෙහ සත්ත මාසානි ආගමෙතුං. කො නු ඛො පන හො ජානාති ජීවිතානං? ගමනියො සමපරායො, මන්ත්‍රාය ඛොඛබ්බං කත්තබ්බං කුසලං වරිතබ්බං බ්‍රහ්මචරියං නත්ථී ජාතස්ස අමරණං. යථා ඛො පන මෙ සුත්තං බ්‍රහ්මුනො ආමග්ගෙඤ්ඤි භාසමානස්ස තෙ න සුනිමමදයා අගාරං අජ්ඣාචසනා පබ්බජීස්සාමහං හො අගාරස්මා අනගාරියන්ති.”

“තෙන හි භවං ගොවීන්ද්‍ර ජ මාසානි ආගමෙතු -පෙ- පක්ඛ මාසානි ආගමෙතු -පෙ- චත්තාරි මාසානි ආගමෙතු -පෙ- තිණි මාසානි ආගමෙතු -පෙ- වෙ මාසානි ආගමෙතු -පෙ- එකං මාසං ආගමෙතු -පෙ- අඛමාසං ආගමෙතු. අඛමාසස්ස අච්චයෙන මයමපි අගාරස්මා අනගාරියං පබ්බජීස්සාම. අථ යා තෙ ගති සා නො ගති භවිස්සති”ති.

අතිවීරං ඛො හො අඛමාසො. නාහං සකෙකාමී භවනෙහ අඛමාසං ආගමෙතුං කො නු ඛො පන හො ජානාති ජීවිතානං. ගමනියො සමප- රායො, මන්ත්‍රාය ඛොඛබ්බං කත්තබ්බං කුසලං වරිතබ්බං බ්‍රහ්මචරියං නත්ථී ජාතස්ස අමරණං. යථා ඛො පන මෙ සුත්තං බ්‍රහ්මුනො ආමග්ගෙඤ්ඤි භාසමානස්ස තෙ න සුනිමමදයා අගාරං අජ්ඣාචසනා. පබ්බජීස්සාමහං හො අගාරස්මා අනගාරියන්ති.”

තෙන හි භවං ගොවීන්ද්‍ර සත්තාහං ආගමෙතු, යාව මයං සකෙ සුත්තභානරො රජේන්ත¹ අනුසාසිස්සාම. සත්තාහස්ස අච්චයෙන මයමපි අගාරස්මා අනගාරියං පබ්බජීස්සාම. අථ යා තෙ ගති සා නො ගති භවිස්සති”ති.

“න වීරං ඛො හො සත්තාහං, ආගමෙස්සාමහං භවනෙහ සත්තාහන්ති”

බ්‍රාහ්මණමහාසාලාදීනං ආමන්තනා

30. අථ ඛො හො මහාගොවීන්ද්‍ර බ්‍රාහ්මණො යෙන තෙ සත්ත ච බ්‍රාහ්මණමහාසාලා සත්ත ච නභාතකසත්තාති. තෙනුපසඛිකමී. උපසඛික- මීඤ්ඤා සත්ත ච බ්‍රාහ්මණමහාසාලෙ සත්ත ච නභාතකසත්තාති එතදවොච: අක්ඛන්ද්‍රං දුනි භවනෙහා ආචරියං පරියෙසන්තු යො භවන්තානං මනෙත්ත වාවෙස්සති. ඉච්ඡාමහං හො අගාරස්මා අනගාරියං පබ්බජීතුං යථා ඛො පන මෙ සුත්තං බ්‍රහ්මුනො ආමග්ගෙඤ්ඤි භාසමානස්ස තෙ න සුනිමමදයා අගාරං අජ්ඣාචසනා. පබ්බජීස්සාමහං හො අගාරස්මා අනගාරියන්ති.”

1. රජේඨ (සායා)

“භවත්ති, සත් මස ඉතා බොහෝ කලෙක, භවතුන් බලා සත් මසක් පොරොත්තු වන්නට මම නො හැක්කෙමි. භවත්ති, ජීවිත පිළිබඳ පැවැත්ම කවරෙක් නම් දැනී ද? පරලොච යෑ යුතු ය. නුවණින් අවබෝධ කටයුතු ය. කුසල් කළ යුතු ය. බලසර සැරිය යුතු ය. උපන්නහු නො මියෙනු නැත. ආමගන්ධයන් හෙළි කොට වදරන බලහු ගේ වචනය යම්සේ මා විසින් අසන ලද ද, එසේ ඒ ආමගන්ධයෝ ගිහි ගෙහි වසන්නහු විසින් සුව සේ මැඩිය නො හැක්කාහ. භවත්ති, එ බැවින් මම ගිහි ගෙන් නික්ම පැවිදි බිමට යන්නෙමි” යි බමුණු කී ය.

“එසේ වී නම් භවත් ගෝවිඤ්ඤ තෙම ස මසක් පොරොත්තු වේ වා . . . පස් මසක් පොරොත්තු වේ වා . . . සිවු මසක් පොරොත්තු වේ වා . . . තුන් මසක් පොරොත්තු වේ වා. . . දෙ මසක් පොරොත්තු වේ වා, . . . එක් මසක් පොරොත්තු වේ වා, . . . අඩ මසක් පොරොත්තු වේ වා, අඩ මස ඇවෑමෙන් අපි දු ගිහි ගෙන් නික්ම පැවිදි බිමට යන්නමු එ කලැ ඔබට යම් පරලොච ගතියෙක් වන්නේ ද, අපට ද ඒ පරලොච ගතිය ම වන්නේ යැ” යි කැත්හු කීවු ය.

“භවත්ති, අඩ මස ඉතා බොහෝ කලෙක, භවතුන් බලා අඩ මසක් පොරොත්තු වන්නට මම නො හැක්කෙමි. භවත්ති, කවරෙක් නම් ජීවිත පිළිබඳ පැවැත්ම දැනී ද? පරලොච යෑ යුතු ය. නුවණින් මෙ කැරුණ දැනගත යුතු ය. කුසල් කළ යුතු ය. බලසර සැරිය යුතු ය. උපන්නහු නොමියෙනු නැත. යම් සේ ආමගන්ධයන් හෙළි කොට කියන බලහු ගේ වචනය මා විසින් අසන ලද ද, එ පරිදි ඒ ආමගන්ධයෝ ගිහි ගෙහි වසන්නහු විසින් සුවසේ මැඩෑ ලියෑ නො හැකියහ. භවත්ති, මම ගිහි ගෙන් නික්ම පැවිදි බිමට යන්නෙමි” යි බමුණු කී ය.

“එසේ වී නම් භවත් ගොවිඤ්ඤ තෙමේ අප සිය සුතුන් බෑයන් රජයෙහි අනුසස්තා තෙක් (රජය කරවන සැටි ඔවුන්ට පුහුණු කරවන තෙක්) සතියක් පොරොත්තු වේ වා. සතිය ඇවෑමෙන් අපි දු ගිහි ගෙන් නික්ම පැවිදි බිමට යන්නමු. එ කලැ යමක් ඔබ ගේ පරලොච ගතිය වන්නේ ද, අප ගේ පරලොච ගතිය ද එය වන්නේ යැ” යි ක්ෂත්‍රියයෝ ස දෙන කීහ.

“භවත්ති, සතිය බොහෝ කලෙක් නො වේ. භවතුන් බලා මම සතියක් පොරොත්තු වන්නෙමි” යි ගෝවිඤ්ඤ බමුණු කී ය.

බමුණු මහසල් ආදීන් ඇමැකීම

30. භවත්ති, ඉක්බිති මහාගෝවිඤ්ඤ බමුණු මහසලුන් සත් දෙනා ද ස්නාතකයන් හත්සිය දෙනා ද කරා එළැඹියේ ය. එළැඹී ඔවුන් බණවා “යමෙක් භවත්තට වේදයන් කියවන්නේ ද, භවත්හු එසේ වූ ඇදුරකු සොයන් වා භවත්ති, මම ගිහි ගෙන් නික්ම පැවිදි බිමට යන්නට කැමැත්තෙමි. ආමගන්ධයන් හෙළි කොට වදරන බලහු ගේ වචනය යම්සේ මා විසින් අසන ලද ද, එසේ ඒ ආමගන්ධයෝ ගිහි ගෙහි වසන්නහු විසින් පහසුසේ බැහැර ලියෑ නො හැකිය හ. භවත්ති, (එ හෙයින්) මම ගිහි ගෙන් නික්ම පැවිදි බිමට යන්නෙමි” යි ගෝවිඤ්ඤ බමුණු කීය.

“මා හවං ගොව්ඤ්ඤ අගාරස්මා අනගාරියං පබ්බජී. පබ්බජ්ජා හො අප්පෙසසකකා ව අප්පලාභා ව බ්‍රහ්මඤ්ඤං මහෙසකකඤ්ඤ මහාලාභඤ්ඤාති. “මා හවංගො ඵවං අවච්ඡික්ඛ “පබ්බජ්ජා අප්පෙසසකකා ව අප්පලාභා ව, බ්‍රහ්මඤ්ඤං මහෙසකකඤ්ඤ මහාලාභඤ්ඤා”ති. කො නු ඛො හො අඤ්ඤානු මයා මහෙසකකතරො වා මහාලාභතරො වා? අහං හි හො ඵතරහි රාජා’ව රඤ්ඤං, බ්‍රහ්මා’ව බ්‍රහ්මානං, දෙවතා’ව ගහපතිකානං. තමහං සබ්බං පහාය අගාරස්මා අනගාරියං පබ්බජීසාමී. යථා ඛො පන මෙ සුතං බ්‍රහ්මුනො ආමග්ගෙහි භාසමානස්ස, තෙ න සුත්තිමදයා අගාරං අඤ්ඤාචසතා. පබ්බජීසාමහං හො අගාරස්මා අනගාරියන්ති. “සවෙ හවං ගොව්ඤ්ඤ අගාරස්මා අනගාරියං පබ්බජීසාමි, මයමපි අගාරස්මා අනගාරියං පබ්බජීසාම. අථ යා තෙ ගති සා නො ගති භවිස්සති”ති.

හරියානං ආමනකතා

31. අථ ඛො හො මහාගොව්ඤ්ඤ බ්‍රාහ්මණො යෙන චත්තාරියා ච හරියා සාදිසියො තෙනුපසඛක්ඛමී. උපසඛක්ඛමීක්ඛා චත්තාරියා හරියා සාදිසියො ඵතදවොච: යා හොතිනං ඉච්ඡති සකාති වා ඤ්ඤතිකුලාහි ගච්ඡතු, අඤ්ඤං වා හත්තාරං පරියෙසතු. ඉච්ඡාමහං හොති අගාරස්මා අනගාරියං පබ්බජීතුං. යථා ඛො පන මෙ සුතං බ්‍රහ්මුනො ආමග්ගෙහි භාසමානස්ස, තෙ න සුත්තිමදයා අගාරං අඤ්ඤාචසතා. පබ්බජීසාමහං හොති අගාරස්මා අනගාරියන්ති.”

“ඤ්ඤානු ව නො ඤ්ඤති ඤ්ඤතිකාමානං, ඤ්ඤං පන හත්තා හත්තුකාකාමානං. සවෙ හවං ගොව්ඤ්ඤ අගාරස්මා අනගාරියං පබ්බජීසාමි, මයමපි අගාරස්මා අනගාරියං පබ්බජීසාම. අථ යා තෙ ගති සා නො ගති භවිස්සති”ති.

මහාගොව්ඤ්ඤපබ්බජ්ජා

32. අථ ඛො හො මහාගොව්ඤ්ඤ බ්‍රාහ්මණො තස්ස සත්තාහස්ස අච්චයෙන කෙසමස්සුං ඔභාරොක්ඛා කාසායාති වජ්ඣාහි අච්ඡාදෙක්ඛා අගාරස්මා අනගාරියං පබ්බජී. පබ්බජීතං පන මහාගොව්ඤ්ඤ බ්‍රාහ්මණං සත්ත ව රාජානො ඛත්තියා මුඛාවසිත්තා, සත්ත ව බ්‍රාහ්මණමහාසාලා සත්ත ව නහාතකසතාහි, චත්තාරියා ච හරියා සාදිසියො, අනෙකාහි ව ඛත්තියසහස්සාහි, අනෙකාහි ව බ්‍රාහ්මණසහස්සාහි, අනෙකාහි ව ගහපතිසහස්සාහි, අනෙකෙහි ව ඉඤ්ඤාගාරෙහි ඉඤ්ඤාකායො කෙසමස්සුං ඔභාරොක්ඛා කාසායාති වජ්ඣාහි අච්ඡාදෙක්ඛා මහාගොව්ඤ්ඤ බ්‍රාහ්මණං අගාරස්මා අනගාරියං පබ්බජීතං අනුපබ්බජීසු. තාය සුදං හො පරිසාය පරිච්චනො මහාගොව්ඤ්ඤ බ්‍රාහ්මණො ගාමනිගමරාජධානීසු වාරිකං වරති. යං ඛො පන හො තෙන සමයෙන මහාගොව්ඤ්ඤ බ්‍රාහ්මණො ගාමං වා හිගමං වා උපසඛක්ඛමති තස් රාජා’ව හොති රඤ්ඤං, බ්‍රහ්මා’ව බ්‍රාහ්මණානං, දෙවතා’ව ගහපතිකානං.

“භවත් ගෝව්‍ය තෙමේ ගිහි ගෙන් නික්ම පැවිදි බිමට නො යේ වා. භවත්නි, පැවිදිද අල්පයශස්ක ද අල්පලාභ ආත්තියෙක් ද වේ. බ්‍රාහ්මණ බව මනා යශස්ක ද මහාලාභ ආත්තියෙක් ද වේ” යැ යි බමුණු මහසල්භු ද ස්නාතකයෝ ද කීහ.

“පැවිදිද අල්පයශස්ක අල්පලාභ එකෙකැ යි ද බමුණු බව මහා යශස්ක මහාලාභ එකෙකැ යි ද භවත්හු නො කියත් වා. භවත්නි, මා හැර කවරෙක් නම් වඩා මහායශස්ක හෝ වඩා මහාලාභී හෝ වේ ද? භවත්නි, මම දැන් රජුනට (සක්විති) රජකිහු බඳු වෙමි, බමුණනට බඹහු බඳු වෙමි. ගැහැවියනට සක්දෙව් බඳු වෙමි. මම ඒ සියලු දෑ හැර දමා, ගිහි ගෙන් නික්ම පැවිදි බිමට යන්නෙමි. ආමගන්ධයන් පැහැදිලි කොට වදරන බඹහු කී වචනය මා විසින් යම් සේ අසන ලදද, එසේ ඒ ආමගන්ධයෝ ගිහිගෙයි වසන්නහු විසින් බැහැරලිය නො හෙන්නාහ. (එහෙයින්) භවත්නි, මම ගිහි ගෙන් නික්ම පැවිදි බිමට යන්නෙමි” යි බමුණු කී ය.

“ඉදින් භවත් ගෝව්‍ය තෙමේ ගිහි ගෙයින් නික්ම පැවිදි බිමට යන්නේ නම්, අපි දු ගිහි ගෙයින් නික්ම පැවිදි බිමට යන්නම්හ. එ කල යමක් ඔබ ගේ පරලොච්ච ගතිය වන්නේ ද, අපගේත් පරලොච්ච ගතිය එය ම වන්නේ යැ” යි ඒ බමුණෝත් ස්නාතකයෝත් කීහ.

බිරියන් ඇමැතුම

31. භවත්නි, ඉක්බිති මහාගෝව්‍ය බ්‍රාහ්මණ තෙම (රූ වයස් දාදියෙන්) එක් බඳු වූ සතළිස් බිරියන් කරා එළැඹියේ ය. එළැඹී ඔවුන් බණවා, “පින්වතියන් අතුරෙන් යම් තැනැත්තියක් කැමැත්තී ද, ඔ සිය නෑකුල කරා යේ වා, අන් සැමියකු හෝ සොයා ගනී වා. පින්වතියනි, මම ගිහි ගෙන් නික්ම පැවිදි බිමට යන්නට රිසියෙමි. ආමගන්ධයන් හෙළි කොට කියන බඹහු ගේ වචනය මා ඇසූ පරිදි ගිහිගෙහි වසන්නහු විසින් ඒ ආමගන්ධයන් බැහැර ලනු දුෂ්කර ය. (එ හෙයින්) පින්වතියනි, මම ගිහිගෙය හැර පැවිදි වන්නෙමි” යි කී ය.

“නෑයන් පතන අපට ඔබ ම නෑයාණෝ ය, සැමියකු පතන අපට ඔබ ම සැමියාණෝ ය. භවත් ගෝව්‍යයන් ගිහි ගෙන් නික්ම පැවිදි වනොත් අපින් ගිහි ගෙන් නික්ම පැවිදි වන්නමු. එ කල ඔබට ලැබෙන පරලොච්ච ගතිය ම අපට ද ලැබෙන්නේ යැ යි බිරියෝ කීහ.

මහාගෝව්‍ය ප්‍රවුණාව

32. භවත්නි, ඉක්බිති මහාගෝව්‍ය බමුණු එ සතිය ඇවෑමෙන් කෙහෙ රවුලු බහවා, කසා වත් හැඳ, ගිහිගෙන් පැවිදි බිමට වන. එසේ පැවිදි වූ මහාගෝව්‍ය බමුණහු අනුව, මුදුනැ අබිසෙස් ලත් සත් කැන් රජුහු ද, සත් බමුණු මහ සල්භු ද, ස්නාතකයෝ සත්සියය ද, එකබඳු සතළිස් බිරියෝ ද, නොයෙක් දහස් ගණන් කැන්හු ද, නොයෙක් දහස් ගණන් බමුණෝ ද, නොයෙක් දහස් ගණන් ගැහැවියෝ ද, නොයෙක් ඇතොවුරු වලින් නොයෙක් තරුණ ස්ත්‍රීහු ද කෙහෙ රවුලු බහවා, කසාවත් හැඳ පැවිදි වූහ. භවත්නි, මහාගෝව්‍ය බමුණු එසා මහ පිරිසක් විසින් පිරි-වැරුණේ ගම් නියම්ගම් රජදහන්හි සැරිසරයි. භවත්නි, ඒ සමයෙහි මහාගෝව්‍ය බමුණු යම් ගමකට හෝ නියම්ගමකට එළැඹෙයි ද, හේ එහි රජුනට සක්විති රජකිහු බඳු වෙයි, බමුණනට බඹහු බඳු වෙයි, ගැහැවියනට සක්දෙව් බඳු වෙයි.

තෙන ඛො පන සමයෙන මනුස්සා බ්වන්ති වා උපකලන්ති වා, තෙ එවමාහංසු: 'නමස්ථ මහාගොව්ඤ්ඤස්ස බ්‍රාහ්මණස්ස, නමස්ථ සත්තපුරොහිතස්සා'ති.

33. මහාගොව්ඤ්ඤෙ හො බ්‍රාහ්මණො මෙත්තාසහගතෙන වෙනසා එකං දිසං ඵරික්ඛා වීහාසි, තථා දුතියං, තථා තතියං, තථා චතුක්ඛං ඉති උඬමධො තිරියං සබ්බධි සබ්බත්තනය සබ්බාවන්තං ලොකං මෙත්තාසහගතෙන වෙනසා විපුලෙන මහග්ගතෙන අප්පමාණෙන අවෙරෙන අධ්‍යාපණේන ඵරික්ඛා වීහාසි. කරුණාසහගතෙන වෙනසා -පෙ- චූදිතාසහගතෙන වෙනසා -පෙ- උපෙක්කාසහගතෙන වෙනසා එකං දිසං ඵරික්ඛා වීහාසි. තථා දුතියං, තථා තතියං, තථා චතුක්ඛං, ඉති උඬමධො තිරියං සබ්බධි සබ්බත්තනය සබ්බාවන්තං ලොකං උපෙක්කාසහගතෙන වෙනසා විපුලෙන මහග්ගතෙන අප්පමාණෙන අවෙරෙන අධ්‍යාපණේන ඵරික්ඛා වීහාසි. සාවකානඤ්ඤි බ්‍රහ්මලොකසහධ්‍යනය මග්ගං දෙසෙසි.

34. යෙ ඛො පන හො තෙන සමයෙන මහාගොව්ඤ්ඤස්ස බ්‍රාහ්මණස්ස සාවකා සබ්බන්ත සබ්බං සාසනං ආඡානිංසු, තෙ කායස්ස හෙද පරමමරණා සුගතිං බ්‍රහ්මලොකං උපපජ්ජිංසු. යෙ න සබ්බන්ත සබ්බං සාසනං ආඡානිංසු, තෙ කායස්ස හෙද පරමමරණා අප්පෙකච්චි පරනිමිතවසවිත්තනං දෙවානං සහධ්‍යනං උපපජ්ජිංසු. අප්පෙකච්චි ත්‍රිමොණරතීනං දෙවානං සහධ්‍යනං උපපජ්ජිංසු, අප්පෙකච්චි තුසිතානං දෙවානං සහධ්‍යනං උපපජ්ජිංසු. අප්පෙකච්චි යාමානං දෙවානං සහධ්‍යනං උපපජ්ජිංසු, අප්පෙකච්චි නාවතිංසානං දෙවානං සහධ්‍යනං උපපජ්ජිංසු, අප්පෙකච්චි වාතුමහාරාජිකානං දෙවානං සහධ්‍යනං උපපජ්ජිංසු යෙ සබ්බන්තීනං කායං පරිපුරෙසුං තෙ ගන්ධබ්බකායං පරිපුරෙසුං.

ඉති ඛො පන සබ්බෙසං යෙව තෙසං කුලපුත්තානං අමොසා පබ්බජ්ජා අහොසි අවඤ්ඤා සඵලා සඋද්‍යා'ති.

35. "සරති තං හගවා'ති.

එ සමයෙහි මිනිස්සු කිවිසුම් හරනාහු හෝ කණු කටු ආදියෙකැ හැපෙන්නාහු හෝ වෙන් ද ඔහු ‘මහාගෝව්ඤ්ඤ බමුණුහට නමස්කාර වේ වා, සත් රජුන් ගේ පෙරෙවියාට නමස්කාර වේ වා’ යි මෙසේ කීහ.

33. භවත්ති, මහාගෝව්ඤ්ඤ බමුණු තෙම එක් දිගක් පැතීරැ ගෙන විසී ය. එසේදෙවෙනි දිග ද, එසේ ම තෙවෙනි දිග ද, එසේ ම සතර වන දිග ද, මෙසේ උඩ යට සරස දැ යි සියලුකන්හි සර්වාත්මනායෙන් සර්වචන් ලෝකය විපුල වූ මහද්ගත වූ, අප්‍රමාණ වූ, චෛර රහිත වූ ව්‍යාපාද රහිත වූ මෙත්‍රීසහගත සිතීන් පැතීරැ ගෙන විසී ය; කරුණා සහගත සිතීන් මුදිතාසහගත සිතීන් . . . උපෙක්ෂා සහගත සිතීන් එක් දිශාවක් පැතීරැ ගෙන විසී ය. එසේ දෙවෙනි දිශාව ද . . එසේ තෙවෙනි දිශාව ද . . එසේ සිවුවන දිශාව ද පැතීරැ ගෙන විසී ය. මෙසේ උඩ යට සරස දැ යි සියලු කන්හි සර්වාත්මනායෙන් සර්වචන් ලෝකය විපුල වූ මහද්ගත වූ අප්‍රමාණ වූ චෛර රහිත වූ ව්‍යාපාදරහිත වූ උපෙක්ෂා සහගත සිතීන් පැතීරැ ගෙන විසී ය. සච්චනට ද බඹලොවැ බඹහු හා එක් විමට මහ දෙසී ය.

34. භවත්ති, එ සමයෙහි මහාගෝව්ඤ්ඤ බමුණා ගේ යම් සවු කෙනෙක් මහාගෝව්ඤ්ඤ බ්‍රාහ්මණයා ගේ ශාසනය සියල්ලෙන් සියල්ල දැ නගත්තාහු ද (හෙවත් අට සමවත් හා පංච අභිඤා හා ඉපැදවූවොහු ද), ඔහු කා බුන් මරණින් මතු මනා ගති ඇති බඹ ලොවට උත්පත්ති වශයෙන් පැමිණියාහ. යම් කෙනෙක් ඔහු ගේ ශාසනය සියල්ලෙන් සියල්ල නොම දැන ගත්තාහු ද (හෙවත් අට සමවත් හා පංච අභිඤා හා) නො ම ඉපැදවූහු ද, ඔහු කා බුන් මරණින් මතු ඇතැම් කෙනෙක් පරනිර්මිත වශවර්තී දෙවියන් ගේ සහභාවයට පැමිණියා හ. ඇතැම් කෙනෙක් නිර්මාණරති දෙවියන් ගේ සහභාවයට පැමිණියාහ. ඇතැම් කෙනෙක් තුෂිත දෙවියන් ගේ සහභාවයට පැමිණියාහ. ඇතැම් කෙනෙක් යාම දෙවියන් ගේ සහභාවයට පැමිණියාහ. ඇතැම් කෙනෙක් තච්චිසා වැසි දෙවියන් ගේ සහභාවයට පැමිණියාහ. ඇතැම් කෙනෙක් සිවු මහරජයෙහි දෙවියන් ගේ සහභාවයට පැමිණියාහ. යම් කෙනෙක් හැම දෙනාට ම පහත් දෙවිමුළුවක් පුරාලුවෝ ද, ඔහු ගදෙවු මුළුව පුරාලුහ.

මෙසේ එ සියලු ම කුලපුතුන් ගේ පැවිද්ද නො සිස් ද නොවද ද එල සහිත ද වැඩිම සහිත ද වී ය.’’

35. පන්සිඵ තෙම දෙවි සබේ දී සනත්කුමාරයා කී මේ කථාව පවසා, භාග්‍යවතුන් වහන්සේ එ පවත් සිහි කරන සේක් දැ?’’ යි විචාළේය.

“සරාමහං පඤ්ඤාසිඛ, අහං තෙන සමයෙන මහාගොවීඤ්ඤා
බ්‍රාහ්මණො අහොසිං අහං තෙසං සාවකානං බ්‍රාහ්මලොකසහබ්‍රාහ්මණාය
මග්ගං දෙසෙසිං. තං බො පන මෙ පඤ්ඤාසිඛ, බ්‍රහ්මචරියං න නිබ්බද්ධ
න විරාගාය න නිරොධාය න උපසමාය න අභිඤ්ඤාය න සමොධාය
න නිබ්බානාය සංවත්තති, යාවදෙව බ්‍රහ්ම ලොකුපපත්තියා.

ඉදං බො පන මෙ පඤ්ඤාසිඛ, බ්‍රහ්මචරියං එකන්තනිබ්බද්ධ විරාගාය
නිරොධාය උපසමාය අභිඤ්ඤාය සමොධාය නිබ්බානාය සංවත්තති, ති
කතමඤ්ඤා තං පඤ්ඤාසිඛ, බ්‍රහ්මචරියං එකන්ත නිබ්බද්ධ විරාගාය
නිරොධාය උපසමාය අභිඤ්ඤාය සමොධාය නිබ්බානාය සංවත්තති?
අයමෙව අරියො අට්ඨඞ්ඤිකො මග්ගො, සෙය්‍යථීදං? සමොදිට්ඨි සමමා-
සඤ්ඤා සමමාචාරා සමමාකමමනො සමමාආජීවො සමමාචාරාමො
සමමාසති සමමාසමාධි. ඉදං බො තං පඤ්ඤාසිඛ, බ්‍රහ්මචරියං එකන්ත-
නිබ්බද්ධ විරාගාය නිරොධාය උපසමාය අභිඤ්ඤාය සමොධාය
නිබ්බානාය සංවත්තති.

36. යෙ බො පන මෙ පඤ්ඤාසිඛ සාවකා සබ්බෙන සබ්බං සාසනං
ආජානන්ති, තෙ ආසවානං ඛයා අනාසවං වෙතොවිමුත්තිං පඤ්ඤා-
විමුත්තිං දිට්ඨෙව ධම්මෙ සයං අභිඤ්ඤා සවජ්ඣකවා උපසමුප්පජ්ජ
විහරන්ති යෙ න සබ්බෙන සබ්බං සාසනං ආජානන්ති, තෙ පඤ්ඤානං
චරමහාගියානං සංඤ්ඤාජනානං පරික්ඛයා ඔපපාතිකා හොන්ති, තස්ස
පරිනිබ්බාධිතො අනාවඤ්ඤිතො තස්මා ලොකා. යෙ න සබ්බෙන සබ්බං
සාසනං ආජානන්ති, අපෙසකවෙව තිණ්ණං සංඤ්ඤාජනානං පරික්ඛයා
තනුත්තා සකදගාමිතො හොන්ති, සකිදෙව ඉමං ලොකං රාගදෙසමොහානං
ආගන්තවා දුක්ඛන්තසං කර්සසන්ති. යෙ න සබ්බෙන සබ්බං සාසනං
ආජානන්ති අපෙසකවෙව තිණ්ණං සංඤ්ඤාජනානං පරික්ඛයා සොතාපනතා
හොන්ති අවිනිපාතධම්මො නියතා සමොධාධිපරායණා. ඉති බො පඤ්ඤාසිඛ,
සබ්බෙසං යෙව ඉමෙසං කුලපුත්තානං අමොසා පබ්බජ්ජා අවඤ්ඤා සඵලා
සඋද්දයා”ති.

ඉදමවො ච හගවා, අත්තමනො පඤ්ඤාසිඛො ගන්ධබ්බපුත්තො
හගවතො හාසිතං අනිනාදිත්වා අනුමොදිත්වා හගවන්තං අභිවාදෙත්වා
පදකඛිණං කත්වා තස්සෙවන්තරධාධි ති.

මහාගොවීඤ්ඤානං ඡවස්.

“පන්සිඵව, එය මම සිහි කෙරෙමි. එ සමයෙහි මම මහාගෝව්ඤ්ඤ බ්‍ර.හ්මණ වීමි. මම ඒ සච්චනට බඹලොවැ බඹා හා ඒක්චනුවට මහ දෙසීමි. පන්සිඵව, මගේ ඒ බඹසර සසඨ කලකිරෙනු පිණිස නො පැවැත්තේය. විරාගය පිණිස නො පැවැත්තේය. නිරෝධය පිණිස නො පැවැත්තේය. උපගමය (දුක් සංසිදුවීම) පිණිස නො පැවැත්තේය. අභිඤ්ච පිණිස නො පැවැත්තේය. සම්බොධිය පිණිස නො පැවැත්තේය. නිවන් පිණිස නො පැවැත්තේය. වැලිදු බඹ ලොවැ ඉපැන්ම පිණිස පැවැත්තේය. පන්සිඵව, මගේ මේ බඹසර (මෙසස්න) ඒකාන්තයෙන් සසඨ කලකිරෙනු පිණිස, විරාගය පිණිස, නිරෝධය පිණිස, ව්‍යුපගමය පිණිස, අභිඤ්ච පිණිස, සම්බොධිය පිණිස, නිවන් පිණිස පවතී.

36. පන්සිඵව, මගේ යම් සච්ච කෙනෙක් මගේ ශාසනය සියල්ලෙන් සියල්ල (මගේ මුළු සස්නම) දැනගන්නාහුද, ඔහු ආසුවයන් ගේ ක්ෂයයෙන් ආසුව රහිත වූ, ඵලසමාධිය ද ඵල ඥානය ද මෙ අත්ඛවිතීම තුමු වෙසෙසි-නුවණින් දැන, පසක් කොට, ලැබ වෙසෙත්. යම් කෙනෙක් මෙ සස්නසියල්ලෙන් සියල්ල (මුළු සස්නම) නො දැන ගනිත් ද, ඔහු අවරභාගික සංයෝජනයන් වැනැසීමෙන්, එහි දී පිරිනිවෙන සුලු වැ, එ ලොවින් පෙරළා නො එන සුලු වැ සුදවස් බඹලොවැ ඔපපාතික වැ උපද්‍යාහු වෙති. යම් කෙනෙක් සස්න සියල්ලෙන් සියල්ල (මුළු සස්නම) නො දන්නාහු ද, ඔවුන් ගෙන් ඇතැම් කෙනෙක් තුන් සංයෝජනයන් ක්ෂිණ වීමෙන් රාග චෙෂ මොහයන් තුනී බැවින් සෙදුගැම්හු වෙත්. එක් වරක් ම මෙ ලොවට අවුත් දුක් කෙළවර කරන්නාහ. යම් කෙනෙක් සස්න සියල්ලෙන් සියල්ල නො දන්නාහු ද, ඒ ඇතැම් කෙනෙක් තුන් සංයෝජනයන් ක්ෂිණ වීමෙන් අවාහි නොවැටෙන සුලු, රහත් බවට නියත වූ, සම්බොධිය (රහත්බව) ප්‍රතීෂ්ඨා කොටැති, සෝවාන්හු වෙත්. පන්සිඵව, මෙසේ ම මේ සියලු ම (සසුන් වන්) කුල පුතුන් ගේ පැවිද්ද නොසිස් වෙයි, නොවද වෙයි, සඵල වෙයි, වැඩිම සහිත වෙයි.”

භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මෙය වදළ සේක. සතුටු වූ පන්සිඵ ගඳවු පුත් තෙම භගවත් දුදුරජුන් ගේ වචනය පිළිගෙන, අනුමොචන් කොට ඔබ ආදරයෙන් වැද, පැදකුණු කොට, එහි ම අතුරුදහන් විය.

සචැති මහාගෝව්ඤ්ඤ සූත්‍රය නිමියේ ය.

8.

මහාසමයසූතනං.

1. එවං මෙ සූතං: එකං සමයං භගවා සකෙකසු විහරති කපිලවත්ථසමී. මහාවනෙ මහතා භික්ඛුසඛෙසන සඬිං පඤ්චමනෙහි භික්ඛුසතෙහි සබ්බෙහෙව අරභනෙහති. දසභි ව ලොකධාතුභි දෙවතා යෙභුයොන සනතිපතිතා භොනති භගවනං දසසනාය භික්ඛුසඬිකඤ්ඤා. අථ ඛො චතුත්තං සුද්ධාවාසකායිකානං දෙවතානං¹ එතදභොසි:

“අයං ඛො භගවා සකෙකසු විහරති කපිලවත්ථසමී. මහාවනෙ මහතා භික්ඛුසඛෙසන සඬිං පඤ්චමනෙහි භික්ඛුසතෙහි සබ්බෙහෙව අරභනෙහති. දසභි ව ලොකධාතුභි දෙවතා යෙභුයොන සනතිපතිතා භොනති භගවනං දසසනාය භික්ඛුසඬිකඤ්ඤා, යනතුන මයමපි යෙන භගවා තෙනුපසඬකමෙය්‍යාම. උපසඬකමීතවා භගවතො සනතිකෙ පච්චෙකං ගාථං² භාසෙය්‍යාමා”ති.

2. අථ ඛො තා දෙවතා සෙය්‍යථාපි නාම ඛලවා පුරිසො සමිඤ්ජනං³ වා ඛාහං පසාරෙය්‍ය, පසාරිතං වා ඛාහං සමිඤ්ජය්‍ය,⁴ එවමෙව සුද්ධාවාසෙසු දෙවෙසු අනතරභිතා භගවතො පුරතො පාතුරභෙසු,⁵ අථ ඛො තා දෙවතා භගවනං අභිවාදෙතවා එකමනනං අට්ඨංසු, එකමනනං යීතා ඛො එතා දෙවතා භගවතො සනතිකෙ ඉමං ගාථං අභාසි;

“මහාසමයො පච්චනසමී දෙවකායා සමාගතා,
ආගතමභ ඉමං ධම්මසමයං දකඛිතායෙ අපරාජිතසඬිකනති,”

අථ ඛො අපරා දෙවතා භගවතො සනතිකෙ ඉමං ගාථං අභාසි;

1. දෙවතානං - PTS ස්‍යා
2. පච්චෙකගාථං - PTS ස්‍යා
3. සමිංජිතං, (සිඉ)
4. සමිංජෙය්‍ය (සිඉ)
5. පාතුරභංසු PTS

8.

මහාසමය සූත්‍රය

1. මා ඒසින් මෙසේ අසන ලදී:

එක් සමයෙක භාගාවතුන් වහන්සේ ශාක්‍ය ජනපදයෙහි කිඹුල්වත් පුර අසල මහ වෙනෙහි සියලු දෙනා ම රහත් වූ භික්ෂූන් පන්සියක් පමණ වූ මහද් භික්ෂු සමූහයක් හා වැඩ වසන සේක. දස (දහසක්) ලෝදයෙකුත් හඟවත් බුදුරජුන් ද බික්සහන ද දක්නා පිණිස දෙවියෝ බෙහෙවින් මුළු දෙවුණාහු වෙත්.

එ කල්හි “මේ භාගාවතුන් වහන්සේ වනාහි සැහැ රටැ කිඹුල්වත් පුර අසල මහ වෙනෙහි සියලු දෙනා ම රහත් වූ භික්ෂූන් පන්සියක් පමණ වූ මහත් මහණමුළුවක් හා වැඩ වසන සේක. දස (දහසක්) ලෝදයෙන් ද භාගාවතුන් වහන්සේත් භික්ෂුසංඝයාත් දක්නා පිණිස දෙවියෝ බෙහෙවින් මුළු දෙවුණාහු වෙත්. අපි ද භාගාවතුන් වහන්සේ කරා එළැඹෙන්නමෝ නම්, එළැඹ භාගාවතුන් වහන්සේගේ සම්පයෙහි එක් එක් ගයක් කියන්නමෝ නම් යෙහෙකැ” යි සතර සුදුවැසි බඹලෝ වැසි දෙවියනට මේ සිත විය.

ඉක්බිති ඒ දෙවියෝ, බල ඇති මිනිසක්හු වක් කළ අතක් දික් කරනු ද, දික් කළ අතක් වක් කරනු ද සෙයින් ම සුදුවැසි දෙවියන් අතුරෙන් අතුරුදහන් වූවාහු, හඟවත් බුදුරජුන් හමුයෙහි පහළ වූහ. එයට පසු ඒ දෙවියෝ හඟවත් බුදුරජුන් වැද එක් පසෙකැ සිටියාහ. (ඔවුනතුරෙන්) එක් පසෙකැ සිටියා වූ ම එක් දෙවියෙක් හඟවත් බුදුරජුන් හමුයෙහි මේ ගාථාව කී ය; (ගාථාවේ අර්ථය)

“ මහ වෙනෙහි මහ මුළුවෙකි.
දෙවිමුළුහු රැස් වූහ.
කෙලෙසුන්ගෙන් නොපැරදුණු
සහන දක්නට මේ දම් සමාම් ආමු. ”

එ විටැ අන් දෙවියෙක් හඟවත් බුදුරජුන් වෙතැ, “එ දහම් සමාම්භී මහණහු තමන් සිත එකඟ කළහ. (තමන් සිත) සාපු කළහ. රියසැරියක්හු රැහැන් ගෙන (රිය හසුරුවන්නා) මෙන් නැණැත්තෝ ඉඳුරන් රකිත්” යැ යි ගයෙකින් පැවැසි ය.

“නත්‍ර භික්ඛවො සමාදහංසු විතතමනනනො උජ්ජකමකංසු,
සාරථීව නෙතතානි ගහෙතො ඉඤ්ඤානි රකඛනානි පණ්ඩිතා”ති.

අථ ඛො අපරා දෙවතා හගවතො සන්තිකෙ ඉමං ගාථං අහාසි:

“ජේතො ඛිලං ජේතො පලිසං ඉඤ්ඤිලං උභවච්ච¹ මනෙජා,
තෙ වරන්ති සුද්ධා විමලා චකඛුමතා සුදන්තා සුසු නාගා”ති.

අථ ඛො අපරා දෙවතා හගවතො සන්තිකෙ ඉමං ගාථං අහාසි:

“යෙ කෙවි බුඩං සරණං ගතාසෙ න තෙ ගමීසසන්ති අපායභුමිං²
පහාය මානුසං දෙහං දෙවකායං පරිපුරෙසසන්ති”ති.

3. අථ ඛො හගවා භික්ඛු ආමනෙතසි, “යෙභුයොන භික්ඛවෙ දසසු
ලොකධාතුසු දෙවතා සන්තිපතිතා භොනති, තථාගතං දසසනාය
භික්ඛුසඬ්ඝඤ්ඤා, යෙ පි තෙ භික්ඛවෙ අහෙසුං, අනීතමද්ධානං අරහනෙතා
සමොසමබුද්ධා, තෙසමපි හගවතනානං එතංපරමා³ යෙව දෙවතා
සන්තිපතිතා අහෙසුං සෙය්‍යථාපි මයහං එතරහි. යෙ පි තෙ භික්ඛවෙ
භවිසසන්ති අනාගතමද්ධානං අරහනෙතාසමමාසමබුද්ධා, තෙසමපි හගවතනානං
එතංපරමා යෙව දෙවතා සන්තිපතිතා භවිසසන්ති සෙය්‍යථාපි මයහං එතරහි.
ආවික්ඛිසාමි භික්ඛවෙ දෙවකායානං නාමානි, කිත්තධිසාමි භික්ඛවෙ
දෙවකායානං නාමානි, දෙසිසාමි භික්ඛවෙ දෙවකායානං නාමානි. තං
සුඤ්ඤාථ සාධුකං මනසි කරොථ භාසිසාමි”ති. “එවමහනෙත”ති ඛො තෙ
භික්ඛු හගවතො පච්චසෙසාසු හගවා එතදවොච:

4. සිලොකමනුකසාමි යඤ්ඤා භුමිමා තදසසිතා,
යෙ සීතා ගිරිගඬුරං⁴ පහිතතතා සමාහිතා.

පුච්ච සිහාව සලලිතා ලොමහංසානිසමභුතො,
ඔද්දතමනසා සුද්ධා විප්පසන්තා මනාවීලා.⁵

භියොස පඤ්ඤාසනෙ ඤ්ඤා වනෙ කාපිලවඤ්ඤාවෙ,
තතො ආමතධි සඤ්ඤා සාවකෙ සාසනෙ රතෙ.

දෙවකායා අභිකකතතා තෙ විජානාථ භික්ඛවො.
තෙ ච ආතපමකරුං සුඤ්ඤා බුද්ධිසස සාසනං.

1. උභවච්ච (කම)
2. අපායං (සිඞු.)
3. එතපරමා (සි.)
4. ගඬුරං (සිඞු.)
5. විප්පසන්තමනාවීලා (මජ්ඣං PTS)

එ කල ආත් දෙවියෙක් හඟවත් බුදුරජුන් වෙතැ, “ඒ තරුණ නාගයෝ (රහත්හු) පසැසි බුදුරජුන් විසින් මොනොවට දැමුණාහු, කෙලෙස් හුල සිද, කෙලෙස් කණයම ද සිද, රාගද්වේෂ මෝහ ඉන්ද්‍රකීලය උදුරා පියා, තෘෂ්ණා නැති ව, පිරිසිදු වැ, නිර්මල වැ හැසිරෙත්” යි ගසින් කී ය.

එ කල ආත් දෙවියෙක් හඟවත් බුදුරජුන් වෙතැ, “යම් කෙනෙක් බුදුරජුන් සරණ ගියාහු ද, ඔහු අපායට නො යන්නාහ. මිනිස් කය හැර දෙවිමුළුව සපුරන්නාහ” යි ගසින් කී ය.

3. ඉක්බිතිතෙන් භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මහණුන් අමතා, “මහණෙනි, බොහෝ සෙයින් දස (දහසක්) ලෝදහි දෙවියෝ තථාගතයන් ද බික් සහන ද දක්නට මුළුදෙනුණාහු වෙත්. මහණෙනි, ඉකුත් කල යම් සම්මාසම්බුදු කෙනෙක් වූහු ද, ඒ හඟවත් බුදුවරුන්ගේ ද, දෑන් මගේ (මෙ සමයෙහි) මෙන්, මෙ පරම කොට (මෙ පමණ) ම වූ දෙවියෝ රැස් වූහ. මහණෙනි, අනා කල්හි යම් රහත් සම්මාසම්බුදු කෙනෙක් වන්නාහු ද, ඔවුන් ගේ ද දෑන් මගේ (මෙ සමයෙහි) සෙයින්, මෙතෙක් ම (මෙ පමණ) ම දෙවියෝ රැස් වන්නාහ.

මහණෙනි, දේව සමුහයන් ගේ නම් හෙළි කරන්නෙමි. මහණෙනි, දේව සමුහයන් ගේ නම් පෙහෙළි කරන්නෙමි. මහණෙනි, දෙවියන්ගේ නම් දෙසන්නෙමි. එය අසවු, මොනොවට මෙනෙහි කරවු, කියන්නෙමි” යි වදළ සේක.

“එසේ ය, වහන්සැ” යි ම එ මහණහු හඟවත් බුදුරජුන්ට පිළිවදන් ඇස්වූහ. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මෙය වදළ සේක:

4. “සිලොවක් කියන්නෙමි. යම් තැනෙක බුමාටු දෙවියෝ ඇත් ද, රහත්හු එ තැන් ඇසුරු කළාහු වෙත්. නිවන් කරා මෙහෙයු සිත් ඇති, සමාධිගත සිත් ඇති, ලොමුදහ ගැනුම් මැඩැලූ, පිරිසිදු සිතැති, නො කිලිටි වූ, වෙසෙසින් පහන් වූ, නොකැලැඹුණු ඒ රහත්හු විචික්ත වූ බොහෝ සිංහයන් සේ ගිරි ගුහා ඇසුරු කළාහු වෙත්.”

කිඹුල්වත් පුර අසල වෙනෙහි දී ශාස්තෘහු සස්තැ ඇලුණු පන්සියකට වැඩි සව්වන් දෑන, ඉක්බිති ඔවුන් අමතා ‘මහණෙනි, දේව සමුහයෝ පැමිණියාහ. ඔවුන් දිවැස් නුවණින් දනිවු’ යි වදළාහ. ඔහු ද බුදුරජුන් ගේ හස්ත අසා දිවැස උපදවනුවට වැර වැඩුහ.

තෙසං පාතුරුහු ඤාණං අමනුසසාන දසසනං,
අපෙපකෙ සනමද්දකඛුං සහසසං අථ සතතරිං.
සනං එකෙ සහසසානං අමනුසසානමද්දසුං,
අපපෙකෙ'න නනමද්දකඛුං දීසා සබ්බා චුටා අහු.¹

5. න ඤාඪි සබ්බං අභිඤ්ඤාය වචනීඤාන² චකඛුමා,
නතො ආමනනඨී සඤා සාවකෙ සාසනෙ රතෙ.

“දෙවකායා අභිකකනනා තෙ විජානාථ භික්ඛවො,
යෙ වො'හං කිත්තධිසසාමී ගිරාහි අනුපුබ්බසො.

සතනසහසසා තෙ යකඛා භුමමා කාදිලවඤ්චවා,
ඉද්ධිමනො ජුතිමනො වණණවනො යසසසිනො,
මොදමානා අභිකකාමුං භික්ඛුනං සමීතිං වනං,

ඡ සහසසා හෙමවතා යකඛා නානතතවණණිනො.
ඉද්ධිමනො ජුතිමනො වණණවනො යසසසිනො,
මොදමානා අභිකකාමුං භික්ඛුනං සමීතිං වනං

6. සාතාගි'නා තිසහසසා යකඛා නානතතවණණිනො
ඉද්ධිමනො ජුතිමනො වණණවනො යසසසිනො,
මොදමානා අභිකකාමුං භික්ඛුනං සමීතිං වනං

ඉට්ඨිනෙ සොලසසහසසා යකඛා නානතතවණණිනො
ඉද්ධිමනො ජුතිමනො වණණවනො යසසසිනො,
මොදමානා අභිකකාමුං භික්ඛුනං සමීතිං වනං.

වෙසසාමිතතා පඤ්ඤාසනා යකඛා නානතතවණණිනො
ඉද්ධිමනො ජුතිමනො වණණවනො යසසසිනො,
මොදමානා අභිකකාමුං භික්ඛුනං සමීතිං වනං

කුමභීරො රාජගභිකො වෙපුප්පසස ගිවෙසනං,^a
භියොනා නං සනසහසසං යකඛානං පධිරුපාසන
කුමභීරො රාජගභිකො සොපාග සමීතිං වනං.

7. පුරිමඤ්ඤා දීසං රාජා ධනරට්ඨො පසාසති^b
ගනඤ්ඤානං ආධිපති මහාරාජා යසසසි සො.

a. කුමභීර යකෙසා රාජගාහෙ විපුලෙ' සමින් තෙනවාසිකා:
භුය: ගත සහසුරාණ යකසා: පර්යුපාසානෙ (මහාමායුරි විදාන)
b. පුරිමණ ධානරාමට්ඨ සතු දකඹණෙන විරුඪකා:
පගභීමන විරුපාකස: කුඤ්ඤවොත්තරාදීසා (මහාවග්ග)
1. අහුං (මජ්ඣං)
2. අවෙකභික්ඛාන (වීකා)

වහා ම ඔවුන්ට අමනුෂ්‍යයන් දක්නා නුවණ පහළ විය. ඇතැම් මහණ කෙනෙක් අමනුෂ්‍යයන් සියයක් දුටුහු, ඇතැම් මහණ කෙනෙක් දහසක් අමනුෂ්‍යයන් දුටුහු. ඇතැම් මහණ කෙනෙක් සැත්තැදහසක් දුටුහු.

ඇතැම් මහණ කෙනෙක් සියදහසක් දුටුහු. ඇතැම් මහණ කෙනෙක් අනන්තදෙව් බඹුන් දුටුහු. සියලු දිශාවෝ දෙව්බඹුන් ගෙන් පැතිරගත්තෝ වූහ.

5. පසැස් ඇති ශාස්තෘන්වහන්සේ ඒ සියල්ල වෙසෙසි නුවණින් දැනා වෙන් කොට දැක ඉක්බිති සස්නැ ඇලුණු ඒ සිය සච්චන් බණවා,

“මහණෙනි, දෙව්මුළුවෝ එළැඹියාහ. වචනවලින් පිළිවෙළින් ඒ යම් දෙව්කෙනකු හෙළි කරන්නෙම් ද ඔවුන් දැන ගනිවු” යැ යි වදළ සේක.

“කිඹුල්වත්පුර වැසි, ඉදුමත්, බබළන, පැහැපත්, යශස් ඇති සන්දහසක් බුමැටු දෙවියෝ සතුටු වන්නාහු, රහත් මහණ මුළුව දක්නට වනය කරා එළැඹියාහ.

භිමවත් වැසි, නන්වැදැරුම් පැහැ සපු ඇති, ඉදුමත්, බබළන පැහැපත්, යශස් ඇති සදහසෙක් දෙවියෝ සතුටු වන්නාහු ඒ රහත් මහණ දක්නට වනය කරා එළැඹියාහ.

6. සාතගිරි පර්වතවාසී, නන්වැදැරුම් පැහැසපු ඇති, ඉදුමත්, බබළන, පැහැපත්, යසස් ඇති තුන්දහසෙක් දෙවියෝ සතුටු වෙමින් භික්ෂු සමාගමය දක්නට වනය කරා එළැඹියාහ.

මෙසේ නන්වැදැරුම් පැහැසපු ඇති, ඉදුමත්, බබළන, පැහැපත්, යශස් ඇති සොළොස් දහසෙක් දෙවියෝ සතුටු වෙමින් රහත් භික්ෂුන් ගේ සමාගමය දක්නට වනයට පැමිණියාහ.

විශ්වාමිත්‍රපර්වතවාසී, නන්වැදැරුම් පැහැසපු ඇති, ඉදුමත්, පැහැපත්, යසස් ඇති, පන්සියයෙක් දෙවියෝ සතුටු වෙමින් ඒ රහත් භික්ෂුන්ගේ සමාගමය දක්නට වනයට පැමිණියාහ.

රජගහ නුවර වැසි කුම්භීර නම් යක් සෙනෙවියෙක් වෙයි. විපුලගිරි පව්ව ඔහු වසන තැන ය. සිය දහසකටත් වැඩි යක්කු ඔහු ඇසුරු කෙරෙත්. රජගහවැසි ඒ කුම්භීර තෙමේ ද භික්ෂු සමාගමය දක්නට වනයට පැමිණි යේ ය.

පුත්තා පි තස්ස බහවො ඉන්ද්‍රනාමා මහබ්බලා
ඉඬිමනො ජුතිමනො ව ඡාඡවනො යසස්සිනො,
මොදමානා අභිකකාමුං භික්ඛුනං සමීතිං වනං.

දකඛිණඤ්ඤි දීසං රාජා විරුළොනා නං පසාසති
කුමභණ්ඩානං අධිපති මහාරාජා යසස්සි සො.

පුත්තා පි තස්ස බහවො ඉන්ද්‍රනාමා මහබ්බලා
ඉඬිමනො ජුතිමනො ව ඡාඡවනො යසස්සිනො,
මොදමානා අභිකකාමුං භික්ඛුනං සමීතිං වනං.

පඤ්ඡමඤ්ඤි දීසං රාජා විරුපකෙඛා පසාසති
නාගාණඤ්ඤි අධිපති මහාරාජා යසස්සි සො.

පුත්තා පි තස්ස බහවො ඉන්ද්‍රනාමා මහබ්බලා
ඉඬිමනො ජුතිමනො ව ඡාඡවනො යසස්සිනො,
මොදමානා අභිකකාමුං භික්ඛුනං සමීතිං වනං.

උත්තරඤ්ඤි දීසං රාජා කුචෙරො නං පසාසති
යකඛානඤ්ඤි අධිපති මහාරාජා යසස්සි සො.

පුත්තා පි තස්ස බහවො ඉන්ද්‍රනාමා මහබ්බලා
ඉඬිමනො ජුතිමනො ව ඡාඡවනො යසස්සිනො,
මොදමානා අභිකකාමුං භික්ඛුනං සමීතිං වනං.

- 8. පුරිමං දීසං ධනරට්ඨො දකඛිණෙන විරුළුනකො,
පඤ්ඡමෙන විරුපකෙඛා කුචෙරො උත්තරං දීසං.

වත්තාරො තෙ මහාරාජා සමන්තා චතුරො දීසා
ද්දප්පමානා අධිසු වනෙ කාපිලවස්ථෙ.

තෙසං මායාවිනො දසා ආගං වඤ්ඤිනිකා සධා
මායා කුචෙණ්ඩු චෙටෙණ්ඩු විට්ඨවි විට්ඨො සහ

වන්දනො කාමසෙට්ඨා ව කිනුභිසඤ්ඤි නිසඤ්ඤි ව,
පනාදෙ ඔපමෙඤ්ඤි ව දෙවසුතො ව මානපි,
චිත්තසෙනො ව නන්ධබ්බා නළො රාජා ජනෙසහො¹

ආගං පඤ්ඤිබ්බො චෙච නිඛිරු සුරියවච්චසා
එතෙ වඤ්ඤි ව රාජානො ගන්ධබ්බා සහ රාජුභි,
මොදමානා අභිකකාමුං භික්ඛුනං සමීතිං වනං.

1. ජනොසහො (සා)

7. පෙර දිගට රජ වූ දහරට (ධාතරාජ්‍ය) තෙම ඵ් දෙස පාලනය කරයි. ගන්ධර්වයනට අධිපති යශස් ඇති ඒ (වරම්) මහරජ ද මහ බලැති, ඉදුමත්, බබළන, පැහැපත්, යශස් ඇති ඉන්ද්‍ර යන නම ඇති බොහෝ වූ ඔහු පුත්තු ද සතුටු වන්නාහු හික්ෂුන් ගේ සමාගමය දක්නට වනයට ඵලැඹියාහ.

විරුළ (විරුළක) වරම් රජ ඵ් දකුණු දෙස පාලනය කෙරෙයි. කුම්භාණ්ඩ යනට අධිපති වූ ඵ් යශස්වී මහරජ ද, මහත් බල ඇති, ඉදුමත්, බබළන, පැහැපත්, යශස් ඇති, ඔහුගේ ඉන්ද්‍ර නම් වූ බොහෝ පුත්තු ද සතුටු වන්නාහු හික්ෂුන්ගේ සමාගමය දක්නට වනයට පැමිණියාහ.

විරුආසි (විරුපාක්ෂ) වරම් රජ ඵ් පැසිම් දෙස පාලනය කෙරෙයි. නාගයනට අධිපති වූ යශස්වී වූ ඵ් වරම් මහරජ ද, මහ බලැති, ඉදුමත්, බබළන, පැහැපත්, යශස් ඇති, ඔහු ගේ ඉන්ද්‍ර නම් වූ බොහෝ පුත්තු ද, සතුටු වන්නාහු හික්ෂුසමාගමය දක්නට වනයට ඵලැඹියාහ.

වෙසවුණු (කුවෙර) වරම් රජ ඵ් උතුරු දිග පාලනය කෙරෙයි. යක්ෂ-යනට අධිපති වූ යශස්වී වූ ඵ් මහරජු ද ඉන්ද්‍ර යන නමැති මහ බලැති, ඉදුමත්, දුසුතිමත්, වර්ණවත්, යශස්වී වූ ඔහුගේ බොහෝ පුත්තු ද සතුටු වන්නාහු හික්ෂුන්ගේ සමාගමය දක්නට වනයට පැමිණියාහ.

8. ධාතරාජ්‍ය වරම් රජ පෙර දිග ද, විරුළක වරම් රජ දකුණු දිග ද, විරුපාක්ෂ වරම් රජ පැසිම් දිග ද, කුවෙර වරම් රජ උතුරු දිග ද යි ඵ් සතර වරම් මහරජුහු කිඹුල්වත් පුර වනයෙහි භාත්පසැ අතිසයින් බබළමින් සිටියාහ.

9. ඔවුන්ගේ මායාවී වූ වංචනික වූ ගය වූ කපට වූ කුටෙණ්ඩු, වේටෙණ්ඩු, විටු, විටුඩ යන දසයෝ ද,

වඤ්ඤා, කාමසෙට්ඨ, කින්නිසණ්ඩු, නිසණ්ඩු, පනා ද, ඔප්පෙඤ්ඤා, දෙව-රියැදුරු මාතලී යන දෙවියෝද, විත්‍ර, සේන, විත්‍රසේන යන ගදැවු තිදෙනා ද, නළ නම් දෙවරජ ද, ජනවසභ දෙවිපුත් ද,

පන්සිළු දෙවිපුත් ද, තිම්බරු නම් ගදැවු රජ ද, සුරියවච්චසා දෙවියු ද යන මේ සියල්ලෝද, අන් ගදැවු රජුහු ද සතුටු වන්නාහු සිය රජුන් සමග හික්ෂුන් ගේ සමාගමය දක්නට වනයට පැමිණියාහ.

අරාගු¹ නාහසා නාගා වෙසාලා සහ තච්ඡකා
කමලසසන්තරා ආගු² පායාගා සහ ඤාතිහි.

යාමුනා ධනරවෙයා ච ආගු³ නාගා යසසසිනො
ඵරාවණො මහානාගො ඥොපාග සමිතිං වනං.

10. යෙ නාගරාජෙ සහසා හරන්ති
දිබ්බා දිජා පකඛි චිසුද්ධවකඛු,
වෙහාසයා⁴ තෙ වනමජ්ඣපත්තා
චිත්තා සුපණණා ඉති තෙසං නාමානි⁵.

අහයං තද නාගරාජානලොසී
සුපණණතො ඛෙමමකංසි බුද්ධො,
සණ්ඨාහි වාචාහි උචචයන්තා.
නාගා සුපණණා සරණමගංසු⁶ බුද්ධො.

11. ජිනා වජිරහකේන සමුද්දං අසුරා සිනා
හාතරො වාසවසෙසතෙ ඉද්ධිමනෙතා යසසසිනො.

කාලකඤ්ජ: මහාහිප්ඛා⁷ අසුරා දනවෙසසා
වෙපචිතති සුවිතති ච පහාරංදෙ නමුචි සහ.

සතඤ්ච බලිපුත්තානං සබ්බෙ වෙරොවනාලකා
සන්තයහිත්වා බලිං සෙනං⁸ රාහුහද්දමුපාගමු,
'සමයො' දුති හද්දනෙත හිකඛුනං සමිතිං වනං'.

12. ආපො ච දෙවා පය්චී ච තෙජො වායො තදුගමු
වරුණා වාරුණා⁹ දෙවා සොමො ච යසසා සහ.
මෙත්තාකරුණාකාඨිකා ආගුං දෙවා යසසසිනො

දසෙතෙ දසධා කායා සබ්බෙ නානත්තවණණිනො.
ඉද්ධිමනෙතා ජුතිමනෙතා ච ණණ්චිචෙ නතා යසසසිනො
මොදමානා අහිකකාමුං හිකඛුනං සමිතිං වනං.

13. වෙණු ච දෙවා¹⁰ සහලී ච අසමා ච දුවෙ යමා
වඤ්ඤසුපනිසා දෙවා උඤ්ඤාගුං පුරකඛිත්වා.

1. අරාගු. (සීචු)	6. සරණමකංසු (මජ්ඣං)
2. ආගු. (සී)	7. මහාහිංසා (PTS)
3. ආගු (මජ්ඣං)	8. බලිංසනං. (මජ්ඣං), බලිංසනං. (සත්ථා)
4. වෙහාසයා (මජ්ඣං)	9. වාරුණා (මජ්ඣං)
5. නාමං. (මජ්ඣං)	10. වෙණු දෙවා ව. (මජ්ඣං)

තව ද ආකාශස්ථ නාගයෝ ද, විසාලා නාගපුර වැසි නාගයෝ තක්ෂක නම් නාගයන් කැටුව ආහ. කම්බල අස්සතර යන කුල දෙකේ නාගයෝ ද ප්‍රයාගවාසී නාගයෝ ද නෑයන් කැටුව ආහ.

යශස් ඇති, යමුනානදී වසන නාගයෝ ද, ධාතරාෂ්ට්‍ර කුලයට අයත් නාගයෝ ද, ඓරාචන නම් ඒ මහානාගයා ද භික්ෂු සමාගමය දක්නට වනයට පැමිණියාහ.

10. පිරිසිදු ඇස් ඇති යම් දිව්‍ය ගරුඬ පක්ෂි කෙනෙක් නාරජුන් වහා ඩැහැගෙන යෙත් ද, ඔහු අහසින් වනයට පැමිණියාහ. චිත්‍ර ද සුපර්ණ ද යනු ඔවුන් ගේ නම් ය.

එ ද නාරජුනට අභය (බිය නැති බව) විය. බුදුරජුහු ගරුඬයන් කෙරෙන් නිරුපද්‍රැන බව කළහ. නාගයෝ ද ගරුඬයෝ ද මොළොක් බසින් උනුන් කැඳවන්නාහු බුදුරජුන් සරණ ගියාහ.

11. විදුරන් (සක්දෙව) විසින් දිනන ලද, මුහුද ඇසුරු කළ, සක් දෙව රජුගේ හ්‍රාතෘ වූ, ඉදුමන්, යශස් ඇති අසුරයෝ ද,

කාලකංඡ දනවේසස යන නම් ඇති මහ බියකුරු අසුරයෝ ද, වේපචින්ති සුචින්ති යන අසුරයෝ ද, පහාරාද (ප්‍රත්ලාද) නම් අසුර ද නමුචිහු කැටුව ආහ.

හැම දෙනා ම වේරොව යන නම් ඇති, බලි අසුරයා පුත් සිය දෙනා ද බල සෙන් සන්තද්ධි කොට ගෙන රාහු අසුරිඳු වෙත එළැඹියාහ. 'ඔබට සෙන් වේ වා!' දැන් භික්ෂුන් ගේ සමාගමය දක්නට වනයට යන්නට කල් පැමිණියේ යැ යි ඔහු සැළ කළාහ.

12. අබ් දේවතාවෝ ද පාරිච්චි දේවතාවෝ ද තේජෝ දේවතාවෝ ද වායු දේවතාවෝ ද එයට ආහ. වරුණ, වාරුණ යන දෙව්හු ද සෝම දෙවියා ද යශස් නම් දෙවියා කැටුව ආහ. යශස් ඇති මෙන්තෘකායික කරුණා කායික දෙවියෝ ද ආහ.

නන් වැදෑරුම් පැහැති දස පරිද්දෙන් වූ ඉදුමන් වූ දුයුතිමන් වූ වර්ණවන් වූ යශස්චී වූ දශ දේව සමූහයෝ සතුටු වන්නාහු, භික්ෂුන් ගේ සමාගමය දක්නට වනය කරා දස අයුරෙකින් එළැඹුණාහ.

13. විෂ්ණු දෙවනිකායයේ දෙවියෝ ද, සහලී නිකායේ දෙවියෝ ද, අසම නම් නිකායේ දෙවියෝ ද යම නම් දේව නිකාය දෙකෙක දෙවියෝ ද ආහ. සද්මඬල නිසා වසන දෙවියෝ (සද මඬලට අධිපති) සඳු දෙව්පුත්‍ර පෙරටු කොට ආහ.

සුරියසසුපනිසා¹ දෙවා සුරියමාගුං² පුරකකිනා
 නකඛනතාභි පුරකකිනා ආගුං මඤ්චලාහකා
 වසුනං වාසවො සෙට්ඨො සකෙකාපාගා³ පුරිඤ්ඤො.
 දසෙතෙ දසධා කායා සබ්බෙ නානත්තවණණිනො
 ඉඨිමනො ජුතිමනො ව ණණ්ණවනො යසසසිනො
 මොදමානා අභිකකාමුං භික්ඛුනං සමීතිං වනං.

14. අථාගුං සහභූ දෙවා ජලමඤ්චි සිධාරිව
 අරිට්ඨකා ව රොජො ව උමමාපුපඵනිභාසිනො.
 වරුණා සහ ධමමා ව අච්චුනා ව අනෙජකා
 සුලෙයා රුචිරා ආගුං ආගුං වාසවනෙසිනො.
 දසෙතෙ දසධා කායා සබ්බෙ නානත්තවණණිනො
 ඉඨිමනො ජුතිමනො ව ණණ්ණවනො යසසසිනො,
 මොදමානා අභිකකාමුං භික්ඛුනං සමීතිං වනං.

15. සමානා මහාසමානා⁴ මානුසා මානුසුත්තමා
 බිඨධාපදුසිකා ආගුං ආගුං මනොපදුසිකා.
 අථාගුං හරයො දෙවා යෙ ව ලොහිතවාසිනො
 පාරගා මහාපාරගා ආගුං දෙවා යසසසිනො.
 දසෙතෙ දසධා කායා සබ්බෙ නානත්තවණණිනො
 ඉඨිමනො ජුතිමනො ව ණණ්ණවනො යසසසිනො,
 මොදමානා අභිකකාමුං භික්ඛුනං සමීතිං වනං.

16. සුකකා කරමහා⁵ අරුණා ආගුං වෙඨනසා⁶ සහ
 ඔදනගයභා පාමොකඛා ආගුං දෙවා විචක්ඛණා.
 සදුමනා භාරගජා මීඝකා ව යසසසිනො
 ඵනයං ආග පජ්ජනො⁷ යො දිසා අභිවසසති.
 දසෙතෙ දසධා කායා සබ්බෙ නානත්තවණණිනො
 ඉද්ධිමනො ජුතිමනො ව ණණ්ණවනො යසසසිනො,
 මොදමානා අභිකකාමුං භික්ඛුනං සමීතිං වනං.

17. ඛෙමියා තුසිතා යාමා කට්ඨකා ව යසසසිනො
 ලමබ්නකා ලාමසෙට්ඨා ජොතීනාමා ව ආසවා,
 භිමමාණරතීනො ආගුං අථාගුං පරහිමිනා.
 දසෙතෙ දසධා කායා සබ්බෙ නානත්තවණණිනො
 ඉද්ධිමනො ජුතිමනො ව ණණ්ණවනො යසසසිනො,
 මොදමානා අභිකකාමුං භික්ඛුනං සමීතිං වනං.

1. සුරියසසුපනිසා - මජ්ඣ. 5. කරුමහා - සිමු, සායා PTS
 2. සුරියමාගුං - මජ්ඣ. 6. වෙසනසා - මජ්ඣ.
 3. සකෙකාපාගා - මජ්ඣ. 7. පජ්ජනො - මජ්ඣ. සිමු, PTS.
 4. මහාසමානා - මජ්ඣ.

හිරුමඬල නිසා වසන දෙවියෝ (හිරුමඬලට අධිපති) හිරුදෙව් පුත්‍ර පෙරටු කොට ගෙන ආහ. නකත් තරු ඇසිරූ වසන දෙවියෝ නකත් තරුනට අධිපති දෙවියන් පෙරටු කොට ගෙන ද ආහ. මඤ්චලාහක දෙවියෝ ද ආහ.

වසු දේවතාවනට නායක වූ පුරිඤ්ඤ යන අපර නාමධෙයයක් ඇති සක් දෙවිඳු ද ආයේ ය.

නන් පැහැති ඉඳුමත් දසුනිමත් වර්ණවත් යශස්වී වූ දස දෙවනිකාය කෙනෙක් සතුටු වන්නාහු භික්ෂූන් ගේ ඒ සමාගමය දක්නට දස සැටියෙකින් වනයට ආහ.

14. ඉක්බිති සහභූ නම් දෙවියෝ ගිනිසිළු මෙන් දිලියෙන්නාහු වනයට ආහ. දියබෙරලිය මල් පැහැති අරිට්ඨක නම් දෙවියෝ ද රෝජ නම් දෙවියෝ ද, වරුණ, ධම්ම, අච්චුත, අනෝජක යන නම් ඇති දෙවියෝ ද ආහ. සුලෙය්‍ය රුවීර යන දෙවියෝ ද ආහ. වාසවනේසි නම් දෙවියෝ ද ආහ.

නන් පැහැති සාද්ධිමත් දසුනිමත් වර්ණවත් යශස්වී වූ මේ දඟ දේව-සමුහයෝ සතුටු වන්නාහු භික්ෂූන් ගේ සමාගමය දක්නට වනය කරා දස පරිද්දෙකින් ආහ.

15. සමාන, මහාසමාන, මානුස, මානුසුත්තම, බිඬිඩාපදෝසික නම් දෙවියෝ ද ආහ. මනෝපදෝසික නම් දෙවියෝ ද ආහ. ඉක්බිති හරි නම් දෙවියෝ ද ආහ. රතුවත් හඳනා යම් දෙව් කෙනෙක් ඇද් ද, ඔහු ද යශස් ඇති පාරග මහාපාරග නම් වූ දෙවියෝ දැ යි මේ දස දෙවිමුළුහු භික්ෂූන් ගේ ඒ සමිතිය දක්නට වනය කරා දස පරිද්දෙකින් ආහ.

16. සුක්ක කරුම්භ වරුණ යන දෙවියෝ වේඛනස යන දෙවියන් හා ආහ. ඔදනගය්‍හ පාමොක්ඛ විචක්ඛණ යන දෙවියෝ ද ආහ.

යශස් ඇති සදුමත්ත භාඋගජ යන නමැති දෙවියෝ ද මිස්සක නම් දෙවියෝ ද ආහ. යමෙක් දිශාවන් තෙමන්තෝ ද, ඒ පර්ජන්‍ය දෙව් ද අහස ගුගුරුවමින් ආය.

නානා වර්ණ ඇති සාද්ධිමත් වූ දසුනිමත් වූ වර්ණවත් වූ යශස්වී වූ මේ සියලු දඟ දේව සමුහයෝ සතුටු වන්නාහු භික්ෂූන් ගේ සමාගමය දක්නට දස පරිද්දෙන් වනයට ආහ.

17. කීර්තිමත් බේමිය නම් දෙවියෝ ද තුසිත යාම කට්ඨක ලම්බිත කාලාම සෙට්ඨ පෝති ආසව නම් දෙවියෝ ද, නිම්මානරතී නම් දෙවියෝ ද ආහ. ඉක්බිති පරනිමිත නම් දෙවියෝ ද ආහ.

නන් පැහැති සාද්ධිමත් දසුනිමත් වර්ණවත් යශස් ඇති මේ දඟ දෙව් නිකායයෝ සතුටු වෙමින් භික්ෂූන් ගේ සමාගමය දක්නට දස අයුරින් වනයට එළැඹියාහ.

18. සට්ඨංත දෙවනිකායා සබ්බෙ නානවත්තවණ්ණිනො,
නාමකියෙන ආගඤ්ජු¹ යෙ වඤ්ඤා සද්දිසා සහ.

පවුසුජාතිමබ්බිලං² ඔසනී භුණ්ණමනාසවං,
දකෙබ්බොසනරං නාගං වඤ්ඤං අසිනාතිගං

සුබ්බහමා පරමනො³ ව පුත්තා ඉඬිමනො සහ,
සනඬකුමාරො තිසෙසා ව සොපාග සමීතිං වනං,

සහස්සං බ්‍රහ්මලොකානං මහාබ්‍රහ්මාහිතිට්ඨති,
උපපනො ජුතිමනො හිසමාකායො යසසසි සො.

දසෙසු ඉසාරා ආගං පච්චෙකවසවනනිනො,
තෙසඤ්ඤි මජ්ඣිමො ආග භාරීතො පරිවාරිතො.

19. තෙ ව සබ්බෙ අභිකකනො සඉඤ්ඤ⁴ දෙවෙ සබ්බමකෙ,
මාරසෙනා අභිකකාමුං⁵ පසස කණ්ණසස මඤ්ඤං

‘එථ ගණ්ණථ ඛන්ධථ රාගෙන ඛන්ධමඤ්ඤා වො,
සමනනා පරිවාරෙථ මා වො මුඤ්ඤිසු කොචි නං’.

ඉති තසු මහාසෙනො කණ්ණසෙනං අපෙසසි,
පාණිනා ථලමාහචච සරං කකවාන හෙරවං.

20. යථා පාවුසුසකො මෙසො ථනයනො සවිජ්ජකො.
තදු සො පවුද්දවනති සඬකුද්දො අසයංවසී.

තඤ්ඤි සබ්බං අභි ඤ්ඤාය වච්ඤ්ඤාන වකඛුමා
තනො ආමනනසී සඬා සාවකෙ සාසනෙ රතෙ
මාරසෙනා අභිකකනො තෙ විජානාථ හික්ඛවො.

තෙව ආතප්පමකරුං සුඬා බුද්ධිසස සාසනං
චීතරාගෙහපකකාමුං නෙසං ලොමමපි ඉඤ්ඤප්පුං

සබ්බෙ විජිතසඬිනාමා භයානිතා යසසසිනො
මොදනති සහ භුතෙහි සාවකා තෙ ජනෙසුතා’ති.

මහාසමයසුත්තං සමන්තං.

1. ආගඤ්ජු. සීමු, සා. PTS
2. පවුසුජාතිමබ්බිලං - මජ්ඣං
පවුසුජාති. අබ්බිලං - සීමු. PTS

3. පරමනො - කා
4. සිඤ්ඤ - සා
5. අභිකකාමි - මජ්ඣං.

18. නන් පැහැති, මේ සියලු සැටෙක් දේව නිකායයෝ, තව ද තමනට සමාන යම් අන් දෙව කෙනෙක් ඇද්ද, ඔවුන් ද කැටුවැ නම් පිළිවෙළින් ආහ.

‘වැසැ නිමැවූ ජාති ඇති, කෙලෙස් හුල් නැති, සතර කෙලෙස් මහ වතුරු තිනූ, ආසව නැති අරි සහන ද, ඔසයන් තිනූ, අගතියට නොයන (නොහොත් පවි නැති) අඳුරු පැහැ ඉක්මි සඳුහු වැනි බුදුරජු ද දකුම්භ’ යි ආහ.

සාද්ධිමත් බුදුරජු ගේ (ආයඹ) ශ්‍රාවක පුත්‍ර වූ සුඛුන්ම පරමාත්ම යන දෙව්හු ද සනත්කුමාර බඹහු හා ආහ. ඒ තිස්ස නම් ඛුන්ම ද භික්ෂූන් ගේ සමාගමයට වනයට ආ ය.

මහබඹ තෙම බඹලෝ දහසක් අභිබවා සිටී. බඹලොවැ උපන්, දුඤ්චිමත් බිහිසුණු මහකයක් ඇති, කිරිතිමත් හෙ තෙමේ ද ආයේ ය.

වෙන් වෙන්වැ තම පිරිස් සිය වශයෙනි පවත්වන, ඊශ්වර වූ බඹහු දස දෙනෙක් ද මෙහි ආහ. ඔවුන් මැදින් බඹ පිරිස විසින් පිරිවැරුණු භාරිත නම් ඛුන්ම තෙම ආයේ ය.

19. එළැඹැ සිටි ඉන්ද්‍රයා සහිත ඛුන්මයා සහිත ඒ සියලු දෙවියන් කර: මරසෙන්හු පැමිණියහ. බලව මරහු ගේ මුළා වෙක සැටි!

“එවු, ගනිවු, බදිවු, මොහු හැම රාගයෙන් බදනා ලදුවෝ ම වෙක් වා. තාත්පසින් පිරිවටුව (වටා මුර කොට සිටිවු). තෙපි ඒ කිසිවකු දු නො මුදවු.” මෙසේ බිහිසුණු හඬ කොට, අත්ලෙන් සොළොව පැහැර. මහසෙන් (මරදෙව්පුත්) තෙම මරසෙන් එහි යැවී ය.

20. යම් සේ වැසි සමයෙහි වසින මේසය ගර්ජනා කරනුයේ වීදුලිය සහිත වනුයේ ද, එසේ ම එද ඒ මරදෙව් පුත් ඒ දෙවිපිරිස තමා වශයෙනි පැවැත්විය නුහුණුයේ, ඉතා කිපියේ, පෙරළා නැඟී ගියේ ය.

පසැස් ඇති ශාස්තෘන් වහන්සේ ඒ සියල්ල දූන, වෙසෙසා දූක, ඉක්බිති සස්නැ ඇලුණු ඒ සවිචන් බණවා, “මහණෙනි, මරසෙන්හු ආහ. ඔවුන් දනැගනිවු යි වදළ සේක.

ඔහු ද බුදුරජුන් ගේ අනුශාසනය අසා වැර වැඩුහ. පහ වූ රාග ඇති ඒ භික්ෂූන් කෙරෙන් මරසෙන්හු ඉවත් ව ගියහ. ඒ ඊහතුන්ගේ ලෝමයකුදු සොලොවනු නො හැකි වූහ.

ජනයා කෙරෙහි ප්‍රකටවූ ඒ සියලු බුදු සවිචෝ දිනු මර යුද ඇතියාහු, බිය ඉක්මියාහු, එහෙයින් ම කිරිතිමත් වූවාහු, අරිසවිචන් හා සතුටු වෙත්.

සත්වැනි මහාසමය සූත්‍රය නිමිසේ ය.

සකකපඤ්ඤා සුභතං

එවං මෙ සුභතං එකං සමයං භගවා මගධෙසු විහරති, පාවිනතො රාජගහස්ස අමබසණ්ඩා නාම බ්‍රාහ්මණගාමො, තසසුඤ්ඤාතො වෙදියකෙ පබ්බතෙ ඉන්ද්‍රසාලගුහායං. තෙන ඛො පන සමයෙන සකකස්ස දෙවානම්ඤ්ඤස්ස උසසුකකං උදපාදි භගවන්තං දස්සනාය. අඵ ඛො සකකස්ස දෙවානම්ඤ්ඤස්ස එතදභොසි: කභං නු ඛො භගවා එතරහි විහරති අරභං සමමාසමබ්බොති. අද්දසා ඛො සකකො දෙවානම්ඤ්ඤ භගවන්තං මගධෙසු විහරන්තං, පාවිනතො රාජගහස්ස අමබසණ්ඩා නාම බ්‍රාහ්මණගාමො, තසසුඤ්ඤාතො වෙදියකෙ පබ්බතෙ ඉන්ද්‍රසාලගුහායං. දිස්වාන දෙවෙ තාවතිංසෙ ආමනෙත්ඨි: අයං මාරිසා භගවා මගධෙසු විහරති පාවිනතො රාජගහස්ස අමබසණ්ඩා නාම බ්‍රාහ්මණගාමො තසසුඤ්ඤාතො වෙදියකෙ පබ්බතෙ ඉන්ද්‍රසාලගුහායං. යදි පන මාරිසා මයං තං භගවන්තං දස්සනාය උපසඩ්ධමෙය්‍යාම අරභන්තං සමමාසමබ්බන්ති. එවං භද්දන්තවාති ඛො දෙවා තාවතිංසා සකකස්ස දෙවානම්ඤ්ඤස්ස පච්චසෙය්‍යාසුං.

2. අඵ ඛො සකකො දෙවානම්ඤ්ඤ පඤ්ඤාසිඛං ගන්ධබ්බදෙවපුත්තං¹ ආමනෙත්ඨි: අයං තාන පඤ්ඤාසිඛ භගවා මගධෙසු විහරති, පාවිනතො රාජගහස්ස අමබසණ්ඩා නාම බ්‍රාහ්මණගාමො, තසසුඤ්ඤාතො වෙදියකෙ පබ්බතෙ ඉන්ද්‍රසාලගුහායං. යදි පන තාන පඤ්ඤාසිඛ මයං තං භගවන්තං දස්සනාය උපසඩ්ධමෙය්‍යාම අරභන්තං සමමාසමබ්බන්ති. “එවං භද්දන්තවාති ඛො පඤ්ඤාසිඛො ගන්ධබ්බදෙවපුත්තො සකකස්ස දෙවානම්ඤ්ඤස්ස පටිසසුඤ්ඤා බෙලුවපණ්ඩු විණං ආදය සකකස්ස දෙවානම්ඤ්ඤස්ස (නුවරියං උපාගමි. අඵ ඛො සකකො දෙවානම්ඤ්ඤ දෙවෙහි තාවතිංසෙහි පටිච්චතො පඤ්ඤාසිඛෙන ගන්ධබ්බදෙවපුත්තෙන පුරක්ඛතො. සෙය්‍යථාසි නාම බලවා පුට්ඨො, සමිඤ්ඤාතං වා බාහං පසාරෙය්‍ය පසාරිතං වා බාහං සමිඤ්ඤාතං, එවමෙව දෙවෙසු තාවතිංසෙසු අනතරහිතො මගධෙසු පාවිනතො රාජගහස්ස අමබසණ්ඩා නාම බ්‍රාහ්මණගාමො, තසසුඤ්ඤාතො වෙදියකෙ පබ්බතෙ පච්චධායි.

1. ගන්ධබ්බපුත්තං - ස්‍යා

9.

සක්කපඤ්ඤා සූත්‍රය

මා විසින් මෙසේ අසන ලදී:

එක් කලෙක භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මගද රටෙහි, රජගහ පුරයට පෙර දිගැ අඹ සඬ නම් යම් බමුණු ගමෙක් වී ද, එයට උතුරු දිගැ වේදියන නම් පව්වෙහි ඉඳුසල් ලෙනැ වැඩ වෙසෙති. එ සමයෙහි සක් දෙව්දුට හඟවත් බුදුරජු දක්නට උත්සුක බවෙක් උපන. එ කල්හි ඔහුට 'අර්හත් සමාක්සම්බුද්ධ වූ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ දන් කොහි වැඩ වසන සේක් දෝ?' යි මේ සිත විය. සක් දෙව්දු මගද රටැ රජගහ නුවරට පෙර දිගැ අඹසඬ නම් යම් බමුණුගමෙක් වී ද, එයට උතුරු දිගැ වේදියක පව්වෙහි ඉඳුසල් ලෙනැ හඟවත් බුදුරජුන් වැඩ වසන්නවුන් දුටුයේ ම ය. දක, තවුනිසා වැසි දෙවියන් බණවා, 'නිදුකාණනි, මේ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මගද රටැ රජගහ නුවරට පෙර දිගින් අඹසඬ නම් යම් බමුණුගමෙක් ඇද්ද, එයට උතුරු දිගැ වේදියක නම් පව්වෙහි ඉඳුසල් ලෙනෙහි වැඩ වසන සේක. නිදුකාණනි, ඉදින් අපි ඒ අර්හත් සමාක්සම්බුද්ධ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ දක්නට එළැඹෙන්නමෝ නම් ඒ ඉතා යෙහෙකැ' යි මේ බස් පැවැසී ය. 'එසේ ය පින්වතුන් වහන්සැ' යි ම තවුනිසා වැසි දෙවියෝ සක් දෙව්දුට පිළිවදන් දුන්හ.

2. ඉක්බිති සක් දෙව්දු පන්සිඵ ගඳැවු පුතු බණවා, 'දරුව පන්සිඵ, මේ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මගද රටැ රජගහ නුවරට පෙර දිගැ අඹසඬ නම් යම් බමුණු ගමෙක් ඇද්ද, එයට උතුරු දිගැ වේදියක පව්වෙහි ඉඳුසල් ලෙනැ වැඩ වසන සේක. දරුව පන්සිඵව, අපි ඒ අර්හත් සමාක්සම්බුද්ධ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ දක්නා පිණිස ඔබ වෙත එළැඹෙන්නමෝ නම් ඉතා යෙහෙකැ' යි කී ය. 'එසේ ය, ඔබට වැඩෙක් වේවා' යි පන්සිඵ ගඳෙවු දෙව්පුත් තෙම සක් දෙව්දුට පිළිවදන් දී බෙඵවපාණ්ඩු විණාව ගෙන සක් දෙව්දු අනුව යන බවට වන (අනුව යන්නට නික්මිණ.) ඉක්බිති සක් දෙව්දු තවුනිසා වැසි දෙවියන් විසින් පිරිවැරැණේ පන්සිඵ ගඳෙවු දෙව්පුතු විසින් පෙරටු කරන ලදුයේ බල ඇති මිනිසක්හු වක් කළ අතක් දික් කරන සේ ම දික් කළ අතක් හෝ වක් කරන සේ ම (කෙණෙන්) තවුනිසා දෙව් ලොවින් අතුරු දන් වැ මගද රටැ රජගහ නුවරට පෙර දිගැ පිහිටි අඹ සඬ බමුණු ගමට උතුරු දිගැ වේදියක පව්වෙහි පහළ විය.

3. තෙන ඛො පන සමයෙන වෙදියකො පබ්බතො අතිරිච් ඔභාස-
 ජාතො හොති අඛෙසණ්ඩා ච බ්‍රාහ්මණගාමො, යථා තං දෙවානං
 දෙවානුභාවෙන. අපිසසුදං පරිතො ගාමෙසු මනුසසා ඵ්චමාහංසු: ආදි-
 ත්තසසු නාමජ්ඣ වෙදියකො පබ්බතො ක්‍රියාතිසසු¹ නාමජ්ඣ වෙදිය-
 කො පබ්බතො, ජලතිසසු² නාමජ්ඣ වෙදියකො පබ්බතො, කිංසු
 නාමජ්ඣ වෙදියකො පබ්බතො: අතිරිච් ඔභාසජාතො අඛෙසණ්ඩා ච
 බ්‍රාහ්මණගාමො''ති සංචිග්ගා ලොමහට්ඨජාතා අහෙසුං. අථ ඛො
 සකෙකා දෙවානමිඤ්ඤ පඤ්ඤාසීධං ගන්ධිබ්බදෙවපුත්තං ආමනෙහසී:
 දුරුඋපසඛක්ඛාමා ඛො තාත පඤ්ඤාසීධ තථාගතා මාදියෙන, ක්‍රියාති ක්‍රියාන-
 රතා, තදන්තරා පටිසලලීනා³. යදි පන කං තාත පඤ්ඤාසීධ භගවන්තං
 පඨමං පසාදෙය්‍යාසී, තයා තාත පඨමං පසාදිතං පච්ඡා මයං තං
 භගවන්තං දසසනාය උපසඛක්ඛමය්‍යාම අරහන්තං සමමාසමබ්බුඛන්ති.'' ⁴
 ''ඵචං හද්දන්තවා''ති ඛො පඤ්ඤාසීධො ගන්ධිබ්බදෙවපුත්තො සකකසස
 දෙවානමිඤ්ඤ පටිසසුක්ඛා ඛෙලුච්චණ්ඩවීණං⁴ ආදය යෙන ඉඤ්ඤාලගුභා
 තෙනුපසඛක්ඛමී. උපසඛක්ඛමීක්ඛා ඵ්ඣතාවතා මෙ භගවා නෙච අතිදුරෙ
 භවිසන්ති න අච්චාසනෙන සද්දඤ්ඤ මෙ සොසන්ති''ති ඵ්ඣමන්තං අට්ඨාසී
 ඵ්ඣමන්තං ධීතො ඛො පඤ්ඤාසීධො ගන්ධිබ්බදෙව පුත්තො ඛෙලුච්චණ්ඩවීණං.
 අසසාවෙසී. ඉමා ච ගාථා අභාසී බුඬුපසංභිතා ධමුච්චපසංභිතා සඛසුප-
 සංභිතා අරහන්තූපසංභිතා කාමුපසංභිතා:

4. වඤ්ඤා භෙදො පිතරං හද්දෙ තිබ්බරුං සුරියවච්චසෙ,
 යෙන ජාතා'සී කල්‍යාණී ආනන්දජනනී මම.

වානො'ච සෙදනං⁵ කන්තො පානීයං'ච පිපාසනො,
 අඛිතිරසී පියාමෙ'සී ධමෙමා අරහන්තමිච.

ආතුරසෙසච භෙසජ්ඣං භොජනං'ච ජීසච්ඡනො,
 පරිනිබ්බාපය මං හද්දෙ ජලන්තමිච වාරිතා.

1. ක්‍රියාතිසසු (මජ්ඣං), ක්‍රියාතිසසු (සායා)
 2. ජලතිසසු (මජ්ඣං), ජලතිසසු (සායා) ජලතිසසු (PTS)
 3. තදන්තරා පටිසලලීනා (මජ්ඣං), තදන්තරං (සායා, කා, PTS)
 4. චෙච්චණ්ඩවීණා - (සායා)
 5. සෙදනං, PTS

3. එ සමයෙහි වනාහි දෙවියන් ගේ දෙවි තෙදින් සෙයින් වෙදියක පව්ව ද අඹසඬු බමුණු ගම ද ඉතා ම බැබැලුණේ විය. ඒ කොතරම් මහත් වැබැබැලුණේ ද යන හොත්: අවට ගමිහි මිනිස්සු “අද වෙදියක පව්ව ගිනි ඇවිලගත්තේ වන, අද වෙදියක පව්ව දූවෙන්නේ වන. අද වෙදියක පව්ව දූල්වෙනුයේ වන, අඹසඬු නියම්ගම ද ඉතා ම එකලු වැ ඇතැ’ යි සතුටු සොම්නස් වැ පිපී ගිය ලොම් ඇත්තෝ වූහ.

එක ලෑ සක්දෙව්දු ගදෙවු දෙව්පුත් පන්සිඵභු බණවූයේ, “දරුව පන්සිඵ, දහන් කරන, දහන්හි ඇලුණු, මේ දැන් වින්තව්වේකයෙහි යෙදුණු තථාගතයන් කරා මා වැන්නක්හු විසින් දුක සේ එළැඹිය යුතු ද! දරුව පන්සිඵ, ඉදින් තෝ පළමු කොට භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ගේ සිත් ගත්තෙහි වී නම්, දරුව, පළමු කොට තා විසින් පහදවා ගන්නා ලද සිතැති ඒ හඟවත් අර්හත් සමායක්සම්බුද්ධයන් වහන්සේ දක්නට පසු වැ අපි එළැඹෙන්නම් හ’ යි කී ය. පන්සිඵ ගදෙවු දෙව්පුත් ‘එසේ යැ, ඔබට වැඩෙක් වේව’ යි සක් දෙව්දු කී බස පිළිගෙන, බේඵවපාණ්ඩු විණාව ගෙනැ, ඉඳු ඩුලු ලෙන කරා එළැඹියේ ය, එළැඹී, ‘මෙතෙකින් භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මට ඉතා දුර ද නො වන්නේ ය, ඉතා ළං ද නො වන්නේ ය, මගේ කටහඬ ද ඔබ අසන්නාහ’ යි සිතා, එක් පසෙක සිටියේ ය. එක් පසෙක සිටියේ ම බේඵව පාණ්ඩු විණාව හැඬුවී ය. බුදුරජුන් පිළිබඳ වූ ද දහම පිළිබඳ වූ දරහතුන් පිළිබඳ වූ ද කාමගුණ හා පිළිබඳ වූ ද මේ ගාථා ගැයි ය:

ගාථාවල අදහස :

4. “ළහිරු රස් බඳු සිරුර කැලුම් ඇති, හැම සිරුරහින් හොබනා, මට සතුට දනවන සොඳුරිය, තෝ යමක්හු කරණ කොට ගෙන උපන් නෙහි ද, තී ගේ පිය වූ ඒ කිම්බරු නම් ගදෙවු රජුහු වදිමි.

‘ළහිරු රස් සෙයින් නැගෙන සිරුරු කැලුම් ඇත්තිය, හොබනා අහපසහ ඇත්තිය, මට සතුට දෙනුවිය, සොඳුර, යමක්හු කරණ කොට ගෙන තෝ උපන් නෙහි ද, තී ගේ පිය වූ කිම්බරු නම් ගදෙවු රජුහු වදිමි.

සොසුලුවනට සුළඟ සේද, පැවැසියනට පැන් සේද, රහත්නට දහම් සේ ද තෝ මට ප්‍රියයෙහි ය.

ගිලන්හට බෙහෙද සේ ද, සා ඇතියනට බොජුන් සේ ද තෝ මට ප්‍රියයෙහි ය. සොඳුර, ඇවිලෙන ගින්න දියෙන් සේ (තී නිසා උපන් කාමරාග දූවිල්ලෙන් තැවුණු මා නිව්ව.

සීතොදකං¹ පොකඛරණං යුතං² කිඤ්ජකඛරණුනා,
නාගො සමුච්චිතතො³ව ඕගාගෙ තෙ ඵනුදරං.

අච්චිකුසොව නාගො⁴ව ජිතමෙම තුතතොමරං,
කාරණං නපජානාමී සමච්චිතො ලකඛණුරුයා.

තයී ගෙධිතවිතො⁵සම් විතං විපරිණාමීතං,
පටිගනතුං න සකෙකාමී වඩකසයො⁶ව අමබුජො.

වාමුරු සජ මං භද්ද සජ මං මජුලොවනො,
පලිසුජ මං කලායාණි ඵතමෙම අභිපජීතං.

අසුකො වත මෙ සනො කාමො වෙලලිතකෙසීයා,
අනෙකභාවො³ සමපාදි⁴ අරභනො⁵ව දකඛණා.

යමෙම අජී කතං පුඤ්ඤං අරභනොසු තාදිසු,
තමෙම සබ්බඛගකලායාණි තයා සඬිං විපච්චතං.

යමෙම අජී කතං පුඤ්ඤං අසමීං පඨවිමණ්ඩලෙ,
තමෙම සබ්බඛගකලායාණි තයා සඬිං විපච්චතං.

සකපුතො⁶ව කුමානො ඵකොදී නිපකො සනො,
අමතං මුනි ජීවි-සානො තමහං සුරියවච්චසෙ.

යථාපි මුනි නන්දයා පකා සමෙඛාධිමුතමං,
ඵචං නන්දයාං කලායාණි මීසසිභාවඛගතො තයා.

සකෙක: වෙ මෙ වරං දජ්ජා තාවනි-සානමීසුරො,^a
තාහං භද්ද වරෙයාගෙ ඵචං කාමො දලො: මම

සාලං⁷ව න වීරං ජුජු: පිතරං තෙ සුමෙධසෙ,
වන්දමානො නමසසා⁸මී යසසාසෙතාදිසි පජා ති.

1. සීතොදකං-සීමු, PTS,

2. යුතං-සීමු, PTS,

a ඉත්තමෙ මෙ වරං දදාන් ත්‍රයස්ත්‍රිංශානමීභවර: (මහාවස්තු)

3. අනෙකභාවො, PTS

4. සමපාද, PTS

ගිම් තැවුලෙන් බෙහෙවින් තැවුණු ඇතක්හු පියුම් කෙසුරුයෙන් යුත් සිහිල් දිය ඇති පොකුණකට බස්නාහු සෙයින් (කවර ද) මම තී ගේ තනබඩ තුරට බස්නෙමි දෝ!

අකුස ඉක්ම (අකුසින් මැඩැලිය නො හෙන) ඇතක්හු 'කම්මුල වීදනා කටුවක් පා වීදනා කටුවක් මා විසින් දිනන ලද' යි මදයෙන් මත් බැවින් කරුණු නො දන්නා සේ, තී ගේ ලක්ෂණ සම්පන්න උරු යුගලයෙන් මත් වූ මම රාගය දුරු ලන්නට කිසි දු කරුණක් නො දනිමි.

තී කෙරෙහි ගීජු වූ සිතැත්තෙමි. ම සිත පෙරළී ගියේ ය. බිලිය ගීල ගත් මසක්හු සෙයින් තී කෙරෙහි බැඳුණු සිත මුද්‍රා ගන්නට නො හැක්කෙමි.

මනා උරු යුගලයක් ඇති සොදුර, මා වැලැඳූ ගන්න. මද බැල්මෙන් බලන ඇසැත්තිය මා වැලැඳූ ගන්න, කලායාණිය, මා භාත්පසින් වැලැඳූ ගන්න. මෙය මා වෙසෙසින් පැතු දෑ ය.

රහතක්හට දුන් මද වූ ද දක්ෂිණාව මහත් පල දෙන්නා සේ, අක් බඹුරු කෙහෙ ඇති තී කෙරෙහි මට ඇති වූ ස්වල්ප (එක්) කාමුක සිත දුන් නොයෙක් බව ඇත්තේ (මහත් බවට පැමිණියේ) වෙයි.

සියලු අවයවයන්හි සොදුරු බව ඇත්තිය, අට ලෝ දහමින් නො සැලෙන රහතුන් විෂයයෙහි මා කළ යම් පිනෙක් ඇද්ද, එය තී සහිතවූ මට පල දේවා.

හැම අවයවයන්හි සොදුරු බව ඇත්තිය, මේ පොළෝ මඩල මා කළ යම් පිනෙක් ඇද්ද, ඒ සියල්ල තී සහිත වූ මට පල දේ වා.

සුයඹී වර්වසාව, සැහැසුන් මුනිහු දහන් වැඩිමෙන් එකඟ සිතැති වූ, ප්‍රඥායෙන් යුක්ත වූ, සිහි ඇති වූ නිවන් සොයා ගියා සේ, මම තී සොයා යෙමි.

කලායාණ අභ පසභ ඇත්තිය, සැහැමුනිහු උතුම් සම්බෝධිය ලැබ යම් සේ සතුටු වූහු ද, එසේ ම මම තී හා එක්වීම ලැබුයෙමි සතුටු වන්නෙමි.

තවතිසා වැස්සනට අධිපති සක් දෙවිඳු මට වරයක් දෙන්නේ වී නම්, සොදුර, දෙ දෙව් ලොව රජයද හැරපියා තී ම පතන්නෙමි. තී කෙරෙහි මා ඇල්ම මේ සා දැඩි ය.

සොදුරු නුවණැත්තිය, යමකුහට තී සේ වූ දුවක් ඇද්ද, බොහෝ කලකට පසු අළුතැ පිපුණු සල් රුකක් බඳු (තී නියා සිරිමත් වූ) තී ගේ ඒ පියා වදිමින් නමදිමි.''

5. එවං වුතෙන භගවා පඤ්ඤාසිධං ගන්ධබ්බදෙවපුත්තං එතදවොච: 'සංසන්ධනී ඛො තෙ පඤ්ඤාසිධ තන්තීසුරො ගීතසුරොන ගීතසුරො ච තන්තීසුරෙන. න ච පන තෙ පඤ්ඤාසිධ තන්තීසුරො ගීතසුරං අභිවත්තති. ගීතසුරො ච තන්තීසුරං. කද සංයුලුහ පන තෙ පඤ්ඤාසිධ ඉමා ගාථා බුඩ්ධපසංහිතා ධම්මපසංහිතා, සධස්සපසංහිතා අරහන්තූ-පසංහිතා කාමුපසංහිතා'ති.

එකමීදහං භනන්ත සමයං |භගවා උරුවෙලායං විහරති නජ්ජා නෙරඤ්ජරාය තීරෙ අජපාලනීග්‍රොධමුලෙ පඨමාභිසම්බුධො. තෙන ඛො පනාභං භනන්ත සමයෙන හදදනාම සුරියචචසා නිඛරුනො ගන්ධබ්බරඤ්ඤාසු ධිතා තමභිකඛිනාමී, සා ඛො පන භනන්ත භගීනී පරකාමිනී භොනී. සිඛණධී නාම මානලීසු සඛිභාහකසු පුත්තො තමභිකඛිනී. යතො ඛො අභං භනන්ත තං භගීනීං නැලස්සං කෙනචි පරියායෙන, අථංභං බෙලුච-පඤ්ඤවීණං ආදය යෙන නිඛරුනො ගන්ධබ්බරඤ්ඤාසු නිවෙසනං තෙත්‍රපසඛිකමී. උපසඛිකමීනා බෙලුචපඤ්ඤවීණං අසාභාවෙසී, ඉමා ච ගාථායො අභාසී බුඩ්ධපසංහිතා ධම්මපසංහිතා සධස්සපසංහිතා අරහන්තූ-පසංහිතා කාමුපසංහිතා.

වන්දෙ තෙ පිතරං හදෙද නිඛරුං සුරියචචසෙ,
යෙන ජාතාසී කලාංණි ආනන්ද ජනනී මම. -පෙ-

සාලංච න චීරං චුප්පලං පිතරං තෙ සුමෙධසෙ,
වන්දමානො නමසාමී යසා සෙතාදිසී පජාති.

6. එවං වුතෙන භනන්ත හදද සුරියචචසා මං එතදවොච: න ඛො මෙ මාරිය සො භගවා සම්මුඛා දිට්ඨො. අපි ච සුතො යෙව මෙ සො භගවා දෙවානං තාවතීසානා සුධම්මායං සභායං උපනච්ඡන්තියා, යතො ඛො කං මාරිය තං භගවන්තා කිකෙසී භොතු නො අජ්ජ සමාගමොති. 'සො යෙව නො භනන්ත තසා භගීනියා සධං සමා-ගමො අභොසී, න ච දනී තනො පච්ජා'ති.

අථ ඛො සකකසු දෙවානමීන්ද්‍රසු එතදභොසී: පටිසමොදනී ඛො පඤ්ඤාසිධො ගන්ධබ්බදෙවපුත්තො භගවතා, භගවා ච පඤ්ඤාසිධොනා'ති.

5. පන්සිඵවු මෙසේ කී කල්හි භාග්‍යවතුන්වහන්සේ ඔහු අමතා, “පන්සිඵව, තගේ වෙණෙහි තත් හඬ තගේ ගී හඬ හා ද, තගේ ගී හඬත් තත් හඬ හා ද සැසැදේ. පන්සිඵව, තගේ තත් හඬ ගී හඬ නො ඉක්මෙයි. තගේ ගී හඬත් තත්හඬ ඉක්මැ නො යෙයි. පන්සිඵව, බුදුගුණ අසළ, දහම් ගුණ අසළ, සහ ගුණ අසළ, රහත් ගුණ අසළ, කම් ගුණ අසළ, මේ ගාථා තා විසින් කවර දක රැසැයිණි ද?” යි අසා වදළ සේක.

“වහන්ස, භාග්‍යවතුන් වහන්සේ බුදු වූ අළුත එක් සමයෙක උරුවෙල් දනවුයෙහි නිල්දලා ගං තෙරැ අප්පල් නුග මුලැ වැඩ වෙසෙති. වහන්ස, එ සමයෙහි මම් තිම්බරු නම් ගඳැවු රජුහු දු වූ හිරුරස් බඳු ශෝභා ඇති හදා නම් යම් දෙවහනක් වේ ද, ඇය පනන්නෙම් වීම්. වහන්ස, ඒ ගඳැවු දු අනෙකක්හු පනන්නී ය. මාතලී නම් රියැදුරා පුත් සිඬණ්ඩි නම් ගඳැවු පුතෙක් ඇත. ඕ ඔහු පනන්නී ය, වහන්ස, යම් විටෙක කිසිදු කරුණෙකින් ඒ ගඳෙවු දුව නො ලදුයෙම් ද, එ විට මම් බෙඵව පණ්ඩු විණාව ගෙන, තිම්බරු ගඳැවු රජුහු නිවෙස කරා එළැඹියෙම්, එළැඹ ඒ වෙණ හැඩවීම්. බුදුගුණ අසළ, දහම් ගුණ අසළ, සහ ගුණ අසළ, රහත් ගුණ අසළ, කාමගුණ අසළ, මේ ගාථා ද ගැයිම්.

“ළහිරු රස් බඳු සිරුරු කැලුමැති හැම සිරුරහින් හොබනා, මට සතුට දනවන සොළුරිය, තෝ යමක්හු කරණකොටගෙන උපන්නෙහි ද, තිගේ පිය වූ ඒ තිම්බරු නම් ගඳැවු රජුහු වදිම් . . .

සොළුරු නුවණැත්තිය, යමකු හට තී සේ වූ දුවක් ඇද්ද, බොහෝ කලකට පසු අළුතැ පිපුණු සල් රුකක් බඳු (තී නිසා සිරිමත් වූ) තිගේ ඒ පියා වදිමින් නමදිම්” යි.

6: වහන්ස, මෙසේ මාගැයු කල්හි සුයඹ්වර්චසී නම් වූ ඒ හදා නොමෝ “නිදුකාණනි, ඒ භාග්‍යවතුන්වහන්සේ මා විසින් හමුයෙහි නො දක්නා ලද සේක. එතෙකුදු වුවත් තච්චිසා වැසි දෙවියන් ගේ සුදම් සෙබෙහි නටන මා විසින් ඒ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ අසන ලදහ. (ඒ භාග්‍යවතුන් ගේ තතු අසන ලදුයේ ය). නිදුකාණනි, යම් හෙයෙකින් ඔබ ඒ හඟවත් බුදුරජුන් ගේ ගුණ කියත් ද, එ හෙයින් අද අපගේ සමාගමය වේ වා’ යි කිවු ය. වහන්ස, එ ද ඒ දෙවි දු හා සමාගමය විය. එයින් පසු දැන් (මේ දවස දක්වා) එසේ වූ සමාගමයෙක් නො වී යැ’ යි පන්සිඵ කී ය.

එ විට සක්දෙවිඳුට “පන්සිඵ ගඳැවු දෙවිපුත් හඟවත් බුදුරජුන් හා කතා බස් කෙරෙයි. හඟවත්හු ද පන්සිඵ. හා කතා කෙරෙති” යි මේ සිත විය.

1. ඇසුරු කළ

7. අපං බො සකෙකා දෙවානම්ඤ්ඤ පඤ්ඤසීඛං ගන්ධබ්බදෙවපුත්තං ආමනෙත්ති: අභිවාදෙහි මෙඤ්ඤං තාත පඤ්ඤසීඛං භගවන්තං: සකෙකා භනෙත දෙවානම්ඤ්ඤ සාමච්චො සපරිජනො භගවතො පාදෙ සිරසා වන්දති'ති:

'එවං හද්දන්තවා'ති බො පඤ්ඤසීඛො ගන්ධබ්බදෙවපුත්තො සකකසස දෙවානම්ඤ්ඤසස පටිසසුඤ්ඤා භගවන්තං අභිවාදෙසී: 'සකෙකා භනෙත දෙවානම්ඤ්ඤ සාමච්චො සපරිජනො භගවතො පාදෙ සිරසා වන්දති'ති.

'එවං සුඛි හොතු පඤ්ඤසීඛ සකෙකා දෙවානම්ඤ්ඤ සාමච්චො සපරිජනො, සුඛකාමා හි දෙවා මනුස්සා අසුරා නාභා ගන්ධබ්බා, යෙ වඤ්ඤා සන්ති පුච්ඤායා'ති.

එවඤ්ඤ පන තථාගතා එවරුපෙ මහෙසකෙක යකෙක අභිවදන්තී.

8. අභිවදිතො සකෙකා දෙවානම්ඤ්ඤ භගවතා ඉන්ද්‍රසාලගුහං පටිසීඤ්ඤා භගවන්තං අභිවාදෙඤ්ඤා එකමන්තං අට්ඨාසී. දෙවා පි තාවතීංසා ඉන්ද්‍රසාලගුහං පටිසීඤ්ඤා භගවන්තං අභිවාදෙඤ්ඤා එකමන්තං අට්ඨාසු. පඤ්ඤසීඛොපි ගන්ධබ්බදෙවපුත්තො ඉන්ද්‍රසාලගුහං පටිසීඤ්ඤා භගවන්තං අභිවාදෙඤ්ඤා එකමන්තං අට්ඨාසී.

තෙන බො පන සමයෙන ඉන්ද්‍රසාලගුහා විසමා සන්ති සමා සමපාදී, සමොධා සන්ති උරුන්ද්‍රසමපාදී. අන්ධකාරො ගුහායං අන්තරධාසී, ආලොකො උදපාදී යථා තං දෙවානං දෙවානුභාවෙන.

අපං බො භගවා සකකං දෙවානම්ඤ්ඤ එතදච්චොව: 'අවජරියම්ඤ්ඤ ආයසමනො කොසියසස අබහුතම්ඤ්ඤආයසමනො කොසියසස තාව බහු-කීච්චසස බහුකරණියසස යදිදං ඉධාං ගමන්තන්තී.'

විරපසතිකාහං භනෙත භගවන්තං දසසනාය උපසඬකම්මකාමො. අපි ව දෙවානං තාවතීංසානං කෙහිචි කෙහිචි කීච්චකරණියෙහි බ්‍යාවටො එවාහං නාසකඛිං භගවන්තං දසසනාය උපසඬකම්මං. එක මිදං භනෙත සමයං භගවා සාවඤ්ඤියං විහරන්ති සලලාගාරකෙ. අපංබවාහං භනෙත සාවඤ්ඤියං අගමාසීං භගවන්තං දසසනාය. තෙන බො පන භනෙත සමයෙන භගවා අඤ්ඤානරෙත සමාධිනා නිසීනෙතා හොති.

7. ඉක්බිති සක් දෙවිඳු පන්සිඵ ගඳවු දෙවිඳුතු ඇමැති ය. “දරුව පන්සිඵව, ‘වහන්ස, ඇමැත්තන් සහිත පිරිවර ජනයා සහිත සක් දෙවිඳු භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ගේ සිරිපතුල් හිස නමා වදි’” යැ යි කියා මගේ වැදුමෙන් භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වදුව” යි කී ය.

‘එසේ ය, ඔබට වැඩෙක් වේව’ යි ම පන්සිඵ ගඳවු දෙවිඳුත් සක් දෙවිඳු බස පිළිගෙන, ‘වහන්ස, ඇමැත්තන් සහිත පිරිවර ජනයා සහිත සක් දෙවිඳු භාග්‍යවතුන් වහන්සේගේ සිරිපතුල් හිස නමා වදි’” යැ යි කියා හඟවත් බුදුරජුන් සාදර වැ වැන්දේ ය.

“පන්සිඵව, මෙසේ ඇමැතියන් සහිත, පිරිවර ජනයා සහිත සක් දෙවිඳු සුව පත් වේ වා. දෙවියෝත් මිනිස්සුන් අසුරයෝත් නාගයෝත් ගන්ධර්වයෝත් මෙයින් අන්‍ය යම් බොහෝ සත්ව කෙනෙක් වෙත් නම් ඔහු හැම ද යන මේ සියල්ලෝ සුව කැමැත්තාහු ම ය.

තරාගතවරු වනාහි මහත් යශස් ඇති මෙ බඳු යක්ෂයනට ඔවුන් ගේ වැදීම පිළිගැනුම් විසින් මෙසේ වදාරත්” යැ යි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වදළ සේක.

8. මෙසේ හඟවත් බුදුරජුන් විසින් ආසිරි බසින් සෙත් පහනු ලැබු සක් දෙවිඳු ඉඳුසලු ලෙන් වැද, භාග්‍යවත් බුදුරජුන් වැද, එක් පසෙක සිටියේ ය. තව්තිසා වැසි දෙවියෝ ද, ඉඳුසල් ලෙන් වැද හඟවත් බුදුරජුන් වැද එක් පසෙක සිටියා හ. පන්සිඵ ගඳවු දෙවි සුන් ද ඉඳුසල් ලෙන් වැද හඟවත් බුදුරජුන් වැද එක් පසෙක සිටියේ ය.

එ සමයෙහි වනාහි පියෙවියෙන් විසම වූ ඉඳුසල් ලෙන දෙවියන් ගේ දේව: නුභාවයෙන් සෙයින් සම විය, එය පියෙවියෙන් ඉඩ මඳ වූ නමුදු එ සමයෙහි මහත් ඉඩ ඇතියේ විය. ලෙනෙහි අඳුර පහ විය. එළිය පහළ විය.

ඉක්බිති හඟවත්හු සක් දෙවිඳුහු අමතා, “එසා බොහෝ කිස් ඇති, එසා බොහෝ කටයුතු ඇති, ආයුෂ්මත් කෛෂිකයන් ගේ මෙහි මේ යම් පැමිණීමෙක් වේ ද, එය ආශ්වයාසී ය, ආයුෂ්මත් කෛෂිකයන් ගේ මේ ඊම අද්භූත යැ” යි වදළාහ.

“වහන්ස, බොහෝ දවසෙක සිට මැ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ දක්නට එනු කැමැති වීමි. එහෙත් තව්තිසා වැසි දෙවියන් ගේ වැඩ කටයුතු වල ව්‍යාපෘත වූයෙමි ම භාග්‍යවතුන් වහන්සේ දක්නට එනු නො හැකි වීමි. වහන්ස, එක් සමයෙක භාග්‍යවතුන් වහන්සේ සැවැත් නුවර අසල (දෙව රම්හි) සලලාගාර ගඳකිළියෙහි වසන සේක. වහන්ස, එ කල මම භාග්‍යවතුන් වහන්සේ දක්නට සැවැත් නුවරට ගියෙමි. එ සමයෙහි වනාහි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ එක්තරා සමාධියෙකින් හුන් සේක් වෙති,

භුඤ්ජති නාම වෙසසවණං මහාරාජස්ස පරිවාරිකා භගවන්තං පඤ්ඤාපට්ඨිතා හොති පඤ්ජලිකා නමසසමානා අඵඵවාහං භනෙත භුඤ්ජති. එතදවොච: “අභිවාදෙහි මෙ කං භගිනි භගවන්තං, සකෙකා භනෙත දෙවානමීන්ද්‍ර සාමච්චො සපරිජනො භගවතො පාදෙ සිරසා වන්දති”ති. එවං චුක්ඛෙත භනෙත සා භුඤ්ජති මං එතදවොච: ‘අකාලො ඛො මාරිස භගවන්තං දසසනාය, පටිසලලිතො භගවා’ති. “කෙන හි භගිනි යද භගවා තමා සමාධිමහා දුට්ඨිතො හොති අඵ මම වචනෙන භගවන්තං අභිවාදෙහි. සකෙකා භනෙත දෙවානමීන්ද්‍ර සාමච්චො සපරිජනො භගවතො පාදෙ සිරසා වන්දති”ති.

“කච්චි මෙ සා භනෙත භගිනි භගවන්තං අභිවාදෙසි, සරති භගවා තසසා භගිනියා වචනනති?” “අභිවාදෙසි මං සා දෙවානමීන්ද්‍ර භගිනි, සරාමං තසසා භගිනියා වචනං. අපි වාහං ආයසමනො ව නෙමි- සඤ්ඤන තමහා සමාධිමහා දුට්ඨිතො”ති.

“යෙ තෙ භනෙත දෙවා අමෙහති පයමනරං තාවති-සකායං උපපන්නා, තෙසං මෙ සමමුඛා සුතං සමමුඛා පටිඤ්ඤති: “යද තථාගතා ලොකෙ උපපජ්ජන්ති අරහන්තො සමමාසමබුඛා, දිඛ්ඛා කායා පරිපුරන්ති භායන්ති අසුරකායා’ති, තං මෙ ඉදං භනෙත සකඛිදිට්ඨං යතො තථාගතො ලොකෙ උපපන්නො අරහං සමමා සමබුඛො, දිඛ්ඛා කායා පරිපුරන්ති, භායන්ති අසුරකායා ති. ඉධෙව භනෙත කපිලවන්දුසමී. ගොපිකා නාම සකායධිතා අහොසි බුච්චෙ පසන්නා ධම්මෙ පසන්නා සඛෙස පසන්නා සීලෙසු පරිපුරකාරිනි. යා ඉත්තිකං වීරාජේනා පුරිසගතං භාවෙකං කායස්ස හෙද පරමමරණං සුගතිං සග්ගං ලොකං උපපන්නා දෙවානං තාවති-සානං සහබ්බතං අමහාකං පුත්තනතං අජක්ඛුපගතං. තත්‍රපි නං එවං ජානන්ති ‘ගොපකො දෙවපුත්තො ගොපකො දෙවපුත්තො’ති.

9. අඤ්ඤා පි භනෙත තයො භික්ඛු භගවති බුභමවරියං වරිකා භීතං ගන්ධබකායං උපපන්නා. තෙ පඤ්ඤති කාමගුණෙහි සමපටිතං සමඛිනිභූතා පරිවාරයමානා අමහාකං උපට්ඨානමාගච්ජන්ති අමහාකං පාරිවරියං. තෙ අමහාකං උපට්ඨානමාගතෙ අමහාකං පාරිවාරියං ගොපකො නාම දෙවපුත්තො පටිච්චොදෙසි: ‘කුතොචුඛා නාම කුමෙහ මාරිසා තසස භගවතො ධම්මං අසසුජා අහං හි නාම ඉත්තිකා සමාන බුච්චෙ පසන්නා ධම්මෙ පසන්නා සඛෙස පසන්නා සීලෙසු පරිපුරකාරිනි ඉත්තිකං වීරාජේනා පුරිසගතං භාවෙකං කායස්ස හෙද පරමමරණං සුගතිං සග්ගං ලොකං උපපන්නා දෙවානං තාවති-සානං සහබ්බතං. සකකසස් දෙවානමීන්ද්‍රස්ස පුත්තනතං අජක්ඛුපගතං.

වෙසවුණු රජු ගේ භූජනී නම් පාදපරිවාරිකාවක් දෙහොත් මුදුන් තබා වැද ගෙන භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ඉදිරියෙහි සිටියා ය. වහන්ස, එ කල මම් භූජනිය බණවා, ‘බිහිනිය, තෝ ඇමැතියන් සහිත පිරිවරජනයා සහිත සක් දෙවිඳු භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ගේ සිරිපා වදී යැ යි කියා මගේ වචනයෙන් භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වදුව’ යි කිමි, වහන්ස, මා එසේ කී කල ඒ භූජනී තොමෝ ‘නිදුකාණනි, දැන් භාග්‍යවතුන් වහන්සේ දක්නට නො කල් ය. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ සමවත් සම වැද වැඩ ඉන්නා සේකැ’ යි කිවු ය. ‘බිහිනිය, එසේ වී නම්, යම් විටෙක භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ඒ සමාධියෙන් නැගී සිටින සේක් ද, එ විටැ ‘වහන්ස, ඇමැත්තන් සහිත පිරිවර ජනයා සහිත සක් දෙවිඳු භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ගේ සිරිපා වදී’ යැ යි මගේ වචනයෙන් භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වදුව’ යි කිමි. වහන්ස, කිමෙක් ද? මා බසින් ඒ බිහිනී භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වැන්ද ද? භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ඇගේ වචනය සිහි කරන සේක් ද?’ යි සක් දෙවිඳු කී ය.

‘දෙවිඳු, ඒ බිහිනී මා වැන්ද ය. මම් ඇගේ වචනය සිහි කරමි. තව ද ආයුෂ්මන්හු ගේ රියෙහි නිම්වලල්ල හඬ නහන්නා හා ම මම් සමවතින් නැගී සිටියෙමි’ යි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වදළ සේක.

‘වහන්ස, යම් කලෙක අර්හත් සමාක්සම්බුද්ධ තථාගත කෙනෙක් ලොවැ උපදනාහු ද, ඒ කලැ දෙව් මුළුහු පිරිවරන්, අසුර මුළුහු පිරිවරන්’ යන මෙ කරුණ අපට පෙරටු වූ තව්තිසා දෙව්ලොවැ ඉපිද සිටි දෙවියන් හමුයෙහි දී මා විසින් අසන ලද්දේ ය, ඔවුන් හමුයෙහි දී පිළිගන්නා ලද්දේ ය. වහන්ස, ‘යම් කලෙක තථාගත අර්හත් සමාක්සම්බුද්ධ කෙනෙක් ලොවැ පහළ වන්නෝ ද, එ කලැ දෙව්මුළුහු පිරිවරන්, අසුර මුළුහු පිරිවරන්’ යන මෙ කරුණ මා විසින් සියැසින් ම දක්නා ලද්දේ ය. වහන්ස, මෙ කිඹුල්වත් පුරෙහි ම බුදුරුවන්හි පහන්, දමුරුවන්හි පහන්, සහුරුවන්හි පහන්, සිල් සපුරා රක්නා සුලු ගෝපිකා නම් සැහැ දුවක් වූ ය. ඕ ගැහැනු බවට ඇලුම් හැර පියා පිරිමි බව පනා, කාබුන් මරණින් මතු මනා ගති ඇති සග ලොවට, තව්තිසා වැසි දෙවියන් ගේ සහභාවයට පැමිණියා, අප ගේ පුත් බව ලැබුහ. එහි දු ඔහු ‘ගෝපක දෙව් පුතැ’ යි ‘ගෝපක දෙව් පුතැ’ යි දනිත්.

9. වහන්ස, අන් මහණහු තී දෙනෙක් භාග්‍යවතුන්වහන්සේ කෙරෙහි බඹසර කොට භීන වූ ගඳැවු මුළුවෙක උපන්නාහු ය. ඔහු පස් කම් ගුණයන් ගෙන් සමර්පිත වූ සමන්විත වූ පසිඳුරන් හසුරුවන්නාහු, ගැයුම් වැයුම් ආදියෙන් අපට වත් කරනුවට අප උවටන් හලට එත්. අපට වත් කරනුවට අප උවටන් හලට ආ ඔවුනට ගෝපක දෙව්පුත් තෙම ‘නිදුකාණනි, තෙපි කොහි යොමු කළ මුහුණු ඇති වූ ඒ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ගේ දහම් ඇයුහු ද? මම් වනාහි ස්ත්‍රියක් ව සිට ද බුදුරුවන් දමුරුවන් සහුරුවන් කෙරෙහි පහන් වූ, සිල් පුරන්නිම් ඉතිරිබවහි ඇල්ම හැර පියා, පිරිමිබව පනා කාබුන් මරණින් මතු මනා ගති ඇති සග ලොවට, තව්තිසා වැසි දෙවියන් හා එක් වීමට පැමිණියෙමි, සක් දෙවිඳු ගේ පුත් බව ලදිමි.

ඉධාපි මං ඵච ජානනාති ගොපකො දෙවපුතො ගොපකො දෙව-
පුතොති. තුමෙහ පන මාරියා හගවති බ්‍රහ්මවරියං චරිතා හීනං
ගන්ධබ්බකායං උපපන්නා දුද්දිට්ඨරූපං චත ගො අද්දසාම යෙ මයං අද්දසාම
සහධමිකෙ හීනං ගන්ධබ්බකායං උපපන්නෙ'ති". තෙසං හතෙන ගොපකෙන
දෙවපුතෙන පටිච්චාදිතානං චෙ දෙවො දිට්ඨො ධමෙම සතිං
පටිලභිංසු කායං බ්‍රහ්මපුරොහිතං, එකො පන දෙවො කාමෙ අජ්ඣාවසී.

10. "උපාසිකා චකඛුමො අහොසිං නාමෙපි ලෙසං අහු ගොපිකා ති,
බ්‍රහ්ම ච ධමෙම ච අභිසංසන්නා සබ්බඤ්චුපට්ඨාසිං පසන්නවින්නා.

තසෙසං බ්‍රහ්මසස සුධම්මතාය සකකසස පුතොමහි මහානුභාවො,
මහාජුතීකො තිදිච්චපපනො ජානනාති මං ඉධාපි ගොපකො ති.

අථද්දසං හිකඛවො දිට්ඨපුතෙබ්බ ගන්ධබ්බකායුපගතෙ' වහීනෙ.
ඉමෙහි තෙ ගොතමසාවකා සෙ යෙ ච මයං පුතෙබ්බ මනුසසාහුතා.

අනෙගන පානෙන උපට්ඨාහිමියා පාදුපසංගයහ සකෙ නිවෙසනෙ,
කුතොමුධා නාම ඉමෙ හවිනො බ්‍රහ්මසස ධම්මානි පටිඤ්ඤහෙසුං.

පච්චින්නං චෙදිතඤ්ඤා හි ධමෙමා සුදෙසිතො චකඛුමතානුබ්‍රද්ධො,
අහං හි තුමෙහච උපාසමානො සුඤ්ඤා අරියානං සුභාසිතාති

සකකසස පුතො'මහි මහානුභාවො මහාජුතීකො තිදිච්චපපනො,
තුමෙක පන සෙට්ඨමුච්චාසමානා අනුතතරං බ්‍රහ්මවරියං චරිතා.

හීනං කායං උපපන්නා හවිනො අනානුලොමා හවිතොපපතති,
දුද්දිට්ඨරූපං චත අද්දසාම සහධමිකෙ හීනකායුපපනෙ.

ගන්ධබ්බකායුපගතා හවිනො දෙවොනමාගච්ඡථ පාරිවරියං,
අභාරෙ වසතො මයහං ඉමං පසස වීසෙසනං.

මෙහිදු මා ‘ගොපක දෙව පුතැ’ යි දනිත්. නිදුකාණනි, තෙපි වූ කලි භාග්‍යාවතුන්වහන්සේ කෙරෙහි බලසර කොට, හීන වූ ගදැවු රහැට වන්නහු ය. හවත්ති, යම්බඳු වූ ඇපි හීන වූ ගදැවු රුහැකැ උපන් සහදුමියන් දකුමෝ ද, ඒ අපි නො දක්ක යුතු දැයක් දුටුමහ’ යි ඔවුනට වෝදනා කළේ ය. වහන්ස, ගොපක දෙවපුතු විසින් වෝදිත (සිහි කරවන ලද) ඒ තිදෙනා අතුරෙන් දෙදෙනෙක් දෙවිහු මෙ අත් බවිහි ම පළමු දහන් සිහිය පිළිලැබ (ධ්‍යානය පාදක කොට විවසුන් වඩා ඇනැගැමි පෙලෙහි පිහිටා) එ කෙණෙහි ම සැවැ බල ලොවැ බලපෙරෙවි (බ්‍රහ්මපුරෝහිත) අත් බව ලදහ. එක් දෙවියෙක් වනාහි කාමයන්හි ඇලුණේ එහි මැ රදුණේ ය.

(එයින් කීහු සංගීතිකාරයෝ:)

10. ‘‘පසැස් ඇතියාණන් ගේ උවැසියක් වීම්. මගේ නම ‘ගොපිකා’ යි විය. බුදුරුවන්හි ද දමුරුවන්හි ද වෙසෙසින් පැහැදුණු මම් පහන් සිතැති ව සභුරුවනට උවටන් කෙළෙම්.

එ බුදුරජු ගේ ම දහමැ සොදුරු බව හෙයින් සක්දෙවිදු ගේ මහ තෙදැතිපුතෙක් වැ තිදසපුරු උපනිම්. මෙහි ද මා ගෝපක යැ’ යි දනිත්.

ඉක්බිති පෙර දුටුවීරු, (පෙර) දහන් ලැබ සිට, ගදෙවු දෙව රහේ උපන් මහණුන් දිටිම්. යම් බඳු අපි පෙර මිනිස් වූමෝ, සිය නිවෙස්හි දී පා දෙවිම් ආදී විසින් සංග්‍රහ කොට, අහරින් පැනින් යම් කෙනකුන්හට උවටන් කළමෝ ද, මේ ඒ ගොයුම්සව්වෝ යැ. මේ හවත්හු කවර අතක් බලා ගත්තාහු, බුදු රජුන් ගේ දහම් පිළිගත්තෝ ද?

පසැසියාණන් දැන දෙසු දහම තමා විසින් ම දැන යුතු ය. මම් ද තොප සෙයින් - තොප ම ඇසුරු කෙරෙමින් - ආයඹි වූ බුදුරජුන් ගේ සුභාමිතයන් තොප ගෙන් අසා පිළිපැද, තිදස් ලොවැ උපන්නෙම්, සක්දෙවිදුට මහානුභාව ඇති මහ තෙදැති පුතෙක් වීම්. තෙපි වනාහි උතුම් බුදුරජුන් ඇසුරු කරමින් ලොවුතුරු සසුන් බලසර සරා, පහන් දෙවිමුළුවෙක උපන්හු ය. හවතුන් ගේ මේ ඉපැත්ම (ඔබ කළ මහණදමට) නො සරි ලන සේ ය. හීන වූ දෙවි මුළුවෙක උපන් සහදුම් වූ තොප දක්නා ඇපි නො දක්ක යුතු දැක්මක් දුටුමහ.

හවත්හු ගදැවු දෙව රහෙහි උපන්තාහු, සක් දෙවිදුට වත් සපයනුවට එන්තාහ. ගිහි ගෙහි වුසු මගේත් මහණු කම් කළ තොපගේත් මේ වෙසෙස දකිවු.

ඉති හුක්වා සච්ඡ පුමා'මිති දෙවො දිබ්බනි කාමෙහි සමධිහිතො,
නෙ වොදිතා ගොතමසාවකෙන සංවෙගමාපාදුං සමෙවච ගොපකං,

“හඤ්ඤා න්‍යායමාම වියායමාම මා නො මයං පරපෙසසා අග්‍රමහ,”
තෙසං දුට්ඨෙ විරියං ආරභිංසු අනුසසරං ගොතමසාසනානි,

ඉධෙ ව චිත්තානි විරාජයීන්වා කාමෙසු ආදීනවමඤ්ඤාසංසු,
තෙ කාමසංයොජනබන්ධනානි පාපිමයොගානි දුරව්වයානි

නාගොච සඤ්ඤාගුණානි ඡෙත්වා දෙවෙ නාවතිංසෙ අතිකකමීංසු,
සඉඤ්ඤා දෙවා සපජාපතිකා සබ්බෙ සුධම්මාය සහායුපවිට්ඨා-

නෙ සංනිසින්නානං අතිකකමීංසු විරා විරාගා විරජං කරොත්තා,
තෙ දිස්වා සංවෙගමකාසි වාසවො දෙවාහිභු දෙවගණසස මරෙකි.

ඉමෙ හි තෙ නීනකායුපපන්නා දෙවෙනාවතිංසෙ අතිකකමන්ති,
සංවෙගජාතසස වචො නිසම්ම සො ගොපකො වාසවමඤ්ඤිහාසි.

“බ්‍රහ්මෙ ජනිඤ්ඤාචි මනුසසද්‍රොකෙ කාමාහිභු සකාමුනිති ඤ්ඤායති,
තසෙසනෙ පුත්තා සතියා විනීතා වොදිතා මයා තෙ සතිමරෙකිලඤ්ඤාං.

තිණ්ණං තෙසං වසීනොත්ථ ඵකො ගන්ධබ්බකායුපගතො ‘වහීනො
වෙ වෙච සබ්බොධිපථානුසාරිනො දෙවෙපි හීලෙනති සමාහිත්තතා.

ඵතාදිසි ධම්මප්‍රසාසනොත්ථ න තත්ථ කිං කඤ්ඤාති කොචි සාවකො,
නිත්ථිණ්ණභසං විචිකිල්චාජින්නං බ්‍රහ්මං නමසසාම ජිනං ජනිඤ්ඤාං.

යනෙත ධම්මං ඉධ ඤ්ඤාය විසෙසං අඤ්ඤිගංසු තෙ,
කායං බ්‍රහ්මපුරොහිතං දුට්ඨෙ තෙසං විසෙසගු.

තසස ධම්මසස පනතියා ආගතමහාසි මාරිස,
කතාවකාසා හගචතා පඤ්ඤා පුච්ඡෙමු මාරිසාති.

පෙර ස්ත්‍රී වූ ඒ මම අද දෙව් කම්සුවෙන් යුත් පිරිමියෙකිමි” ගෝපක දෙව්පුත්‍ර කරා පැමිණ, ගොයුම් සවු වූ ඔහු විසින් වෝදිත වූ ඒ ගදැවු දෙව් පුත්‍ර සංවේගයට පැමිණියාහ.

ඔවුන් ගෙන් දෙදෙනෙක් ‘දැන් ඇපි වැර වඩමු, වැයම් කරමු, ඇපි මෙරමාහට මෙහෙ කරුවෝ නො වමෝ ව’ යි කියා, ගොයුම් බුදුරජුන් ගේ අනුශාසනා සිහි කොට කමටහන්හි වැර වැඩුහ.

ඔහු මෙහි දී ම පස්කම්හි ඇලුණු සිත් පහ කොට, කාමයන්හි දෙස් දුටුහ. ඔහු ඉක්මනුවට දුෂ්කර වූ මරණ ගේ බැඳුම් වූ කාම සංයෝජන ද කාම බන්ධන ද, ඇතක් හු යදම්සෙයින් සිදු පියා, තවතිසා වැසි දෙවියන් ඉක්මැ (බඹලෝ) ගියාහ. ඉන්ද්‍රියා සහිත වූ ද, ප්‍රජාපතිහු සහිත වූ ද දෙව් සෙබෙහි යම් දෙව් කෙනෙක් හුන්නාහු ද, එසේ හුන් ඒ දෙවියන් අතුරෙන් ශූර වූ ඔහු රාග රජස් දුරු ලන්නාහු (අනාගැම් මහ වඩන්නාහු), පහවූ රාග ඇත්තාහු, සෙසු දෙවියන් ඉක්මැ ගියාහ. දෙවියන් මැද සෙසු දෙවියන් අබ්බවා සිටි සක් දෙවිදු, ‘හීන දෙව් මුළුවෙක උපන් මොහු වනාහි (දහන් වඩා) තවතිසා වැසි දෙවියන් ඉක්මැ යෙන් යැ’ යි සංවේගය පහළ කෙළේ ය. හටගත් සංවේග ඇති සක් දෙවිදු ගේ වචනය නුවණින් සලකා, ඒ ගෝපක දෙව් පුත්‍ර තෙමේ සක් දෙවිදුට මෙසේ කී ය.

“ජනෙන්ද්‍රයෙනි, මිනිස්ලොවැ බුද්ධ නම් කෙනෙක් ඇත. කාමයන් මැඩැලූ ඔබ ශාකාමුනි නම් වෙති. ඔබ ගේ පුත්‍ර වූ මොහු සිහියෙන් තොර වූවාහු, මා විසින් වොදනා කරන ලදුවෝ සිහිය ලදහ.

ඒ තුන් මහණුන් ගෙන් ගදැවු රහැට පැමිණැ සිටි එකෙක් මෙහි මැ රැඳුණේ ය. සම්බෝධිමාර්ගය (අනාගැම් මහ) ඔස්සේ යන දෙදෙනෙක් ම සමාධිගත සිතැත්තාහු දෙවියන් යට පත් කෙරෙත්.

මෙ සස්තෙහි මෙ බදු දහම් පවසනු ඇත. එහි ලා කිසිදු සව්වෙක් ‘මේ කෙසේ වන්නෙක් ද’ යි සැක නො කරයි. නිණු සතර මහවතුරු ඇති, සුන් සැක ඇති, ජනයනට ඉන්ද්‍ර වූ සියලු කෙලෙස් දිනු බැවින් එක ම ජිනායාණන් වූ ඒ බුදුරජුන් නමදිමු.

“ඔවුන් තිදෙනා අතුරෙන් විගෙෂගාමී වූ දෙදෙනෙක් මෙහි දී ම ඔබේ දහම දැන ගෙන බ්‍රහ්මපුරෝහිත කය (ප්‍රථමධ්‍යානය) ලැබ එය පාදක කොට විච්ඡන් වඩා අනාගැම් මහ ලැබුවාහු ද, නිදුකාණනි, ඒ දහම ලබනු පිණිස අපි මෙහි ආමිහ. නිදුකාණනි, භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් කරන ලද අවකාශ ඇත්තමෝ ප්‍රශ්න විචාරමෝ වා.”

11. අථ ඛො භගවතො එතදභොසී: දීඝරතතං විසුඛො ඛො අයං සකකා යං කිඤ්චි මං පඤ්භං පුච්ඡිස්සති, සබ්බං තං අස්සංහිතං යෙව පුච්ඡිස්සති, නො අනස්සංහිතං. යං වස්සාහං පුච්චො ඛායාකං රිස්සාමි. තං ඛිප්පමෙව ආජානිස්සති''ති. අථ ඛො භගවා සකකං දෙවානමිඤ්ඤං ගාථාය අජාබ්භාසී:

“පුච්ඡ වාසව මං පඤ්භං යං කිඤ්චි මනහිව්ඡසී,
තස්ස තස්සෙව පඤ්භස්ස අහං අනතං කරොමි තෙ''ති.

පටමහාණවාරං නිට්ඨිතං.

“එකල්හි මේ සක් දෙව් වනාහි බොහෝ කලක් ම පිරිසිදුවූ ආයෙක. හේ යම් පැනයක් මා විචාරන්නේ ද, අර්ථනිශ්චිත වූ ම (කරුණු සහිත වූ ම) ඒ සියල්ල විචාරන්නේ ය, අර්ථ නිශ්චිත නො වූවක් නො ම විචාරන්නේ ය. මොහු විසින් යමක් විචාරන ලද්දෙහි, මම් විසඳන්නෙමි නම්, හේ වහා ම එය දැනගන්නේ යැ” යි හඟවත් බුදුරජුන්ට මේ සිත විය, ඉක්බිති භාග්‍යවතුන් වහන්සේ සක් දෙව්දු බණවා (ගාඨායෙන්)

“වාසවයෙනි, සිතීන් යමක් කැමැත්තහු ද, ඒ පැනය මා විචාරවූ. ඔබගේ ඒ ඒ හැම පැනයක් ම (විසඳා) කෙළවර කරන්නෙමි” යි වදාළ සේක.

පළමු බණ වර නිමියේ ය.

12. කතාවකාසො සකෙකා දෙවානමීද්දෙ හගවතා ඉමං හගවතනං පඨමං පඤ්ඤං අපුප්ඵදි: කිංසංඤ්ඤාප්පතා නු ඛො මාරිස දෙවා මනුසා අසුරා නාගා ගන්ධබ්බා යෙ චඤ්ඤෙ සන්ති පුට්ඨකායා තෙ ‘අවෙරා අදණ්ඩා අසපතතා අබ්බාපජ්ජා’¹ විහරෙමු අවෙරිතො’ති ඉති වෙ නෙසං හොති. අප්ච පන සවෙරා සදණ්ඩා සසපතතා සබ්බාපජ්ජා විහරන්ති සවෙරිතො’ති ඉත්ථ සකෙකා දෙවානමීද්දෙ හගවතනං පඤ්ඤං අපුප්ඵදි.

තස්ස හගවා පඤ්ඤං පුට්ඨො බ්බාකාසි:

“ඉසාමච්ඡරියංසංඤ්ඤාප්පතා ඛො දෙවානමීද්දෙ දෙවා මනුසා අසුරා නාගා ගන්ධබ්බා, යෙ චඤ්ඤෙ සන්ති පුට්ඨකායා, තෙ ‘අවෙරා අදණ්ඩා අසපතතා අබ්බාපජ්ජා විහරෙමු අවෙරිතො’ති ඉති වෙ නෙසං හොති. අප්ච පන සවෙරා සදණ්ඩා සසපතතා සබ්බාපජ්ජා විහරන්ති සවෙරිතො ති. ඉත්ථ හගවා සකකස්ස දෙවානමීද්දස්ස පඤ්ඤං පුට්ඨො බ්බාකාසි. අත්තමතො සකෙකා දෙවානමීද්දෙ හගවතො භාසිතං අභිනන්දි අනුමොදි: එවමෙතං හගවා, එවමෙතං සුගත, තිණ්ණා මෙ’ත්ථ කඛිං වීගතා කප්පංකපා හගවතො පඤ්ඤස්ස වෙය්‍යාකරණං සුඤ්ඤා’ති.

13. ඉතිහ සකෙකා දෙවානමීද්දෙ හගවතො භාසිතං අභිනන්දිත්වා අනුමොදිත්වා හගවතනං උත්තරිං පඤ්ඤමපුප්ඵදි:

“ඉසාමච්ඡරියං පන මාරිස කිංභිද්දනං කිංසමුද්දයං කිංජාතිකං කිංපභවං, කිසමිං සති ඉසාමච්ඡරියං හොති, කිසමිං අසති ඉසාමච්ඡරියං න හොති?’ති.

1. අබ්බාපජ්ජා, PTS

12. සක් දෙවිඳු පැන පුළුවස්නා පිණිස ලත් අවකාශ ඇත්තේ,¹ හඟවත් බුදුරජුන් ගෙන් මේ පළමු පැනය විචාලේ ය: “නිදුකාණන් වහන්ස, දෙවියෝ ද මිනිස්සු ද අසුරයෝ ද නාගයෝ ද ගන්ධර්වයෝ ද මෙයින් අන්‍ය යම් බොහෝ දෙනෙක් ඇත් නම් ඔහු ද යන මේ හැම දෙනාට ‘වෙර බැඳුම් නැත්තෝ වැ ආයුධ දණ්ඩ මනෝදණ්ඩ නැත්තෝ වැ පසමිතුරන් නැත්තෝ වැ දෙමනස් නැත්තෝ වැ අවෙරී (කොප මාත්‍ර දු නො උපදවන්නෝ) වැ වසන්නමු’ යි ප්‍රාර්ථනාවෙක් වෙයි. එතෙකුදු වුවත් ඔහු වෙර ඇත්තාහු, දණ්ඩ ඇත්තාහු, පසමිතුරන් ඇත්තාහු, දෙමනස් ඇත්තාහු, වෙරී වූවාහු වෙසෙත්. කවර සංයෝජනයක් ඇත්තාහු (කවර බැම්මෙකින් බැඳුණාහු) ඔහු එසේ වෙසෙත් ද? යනු යි. මෙසේ සක් දෙවිඳු හඟවත් බුදුරජුන් ගෙන් මේ පළමු පැනය විචාලේ ය.

ඔහු විසින් පැන විචාරන ලද හඟවත්හු එය මෙසේ විසඳා වදලා හ:

“දෙවිද, දෙවියෝ ද මිනිස්සු ද අසුරයෝ ද නාගයෝ ද ගන්ධර්වයෝ ද අන් යම් බොහෝ දෙනෙක් ඇත් නම් ඔහු ද යන මේ හැම දෙනාට වෙර බැඳුම් නැත්තෝ වැ ආයුධ දණ්ඩ මනෝ දණ්ඩ නැත්තෝ වැ පසමිතුරන් නැත්තෝ වැ දෙමනස් නැත්තෝ වැ අවෙරී වැ වසන්නමු’ යි ප්‍රාර්ථනාවෙක් වෙයි. එතෙකුදු වුවත් ඔහු වෙර බැඳුම් ඇත්තෝ වැ දණ්ඩ ඇත්තෝ වැ පසමිතුරන් ඇත්තෝ වැ දෙමනස් ඇත්තෝ වැ වෙරී වැ වෙසෙත්. ඔහු ඊෂ්ඨාවත් මාත්සය්‍යීයත් සංයෝජන කොටැත්තාහු (ඊෂ්ඨාමාත්සය්‍යී දෙකින් බැඳුණාහු), එසේ වෙසෙත්.” ප්‍රශ්න විචාරනු ලැබූ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ සක්දෙවිඳු ගේ පැනය මෙ පරිද්දෙන් විසඳූහ. (එයින්) සතුටු වූ සක් දෙවිඳු “භාග්‍යවතුන් වහන්ස, මෙය එසේ යැ, සුගතයන් වහන්ස, මෙය එසේ යැ. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ගේ විසඳුම ඇසීමෙන් මෙහි මගේ සැකය ඉක්මණි² විමනිය පහ විණැ” යි සක් දෙවිඳු හඟවත් බුදුරජුන් ගේ වචනය පිළිගත්තේ ය, අනුමොචන් ඵය.

13. සක් දෙවිඳු මෙසේ හඟවත් බුදුරජුන් ගේ වචනය පිළිගෙන අනුමොච,

“නිදුකාණන් වහන්ස, ඊෂ්ඨා මාත්සය්‍යී දෙක කුමක් නිදන් කොටැත්තෝ ද, කුමක් සමුදය (කාරණ) කොටැත්තෝ ද, කුමක් උත්පත්ති ස්ථාන කොටැත්තෝ ද, කුමක් ප්‍රභව (උපදනා තැන) කොටැත්තෝ ද, කුමක් ඇති කල්හි ඊෂ්ඨා මාත්සය්‍යී දෙක වෙයි ද, කුමක් නැති කල්හි ඊෂ්ඨා මාත්සය්‍යී දෙක නො වෙයි ද?” යි මත්තෙහි ද පැනයක් පුළුවන.

1. කතාවකාසො-කරන ලද අවකාශ ඇත්තේ යනු පදගතාර්ථ යැ.
 2. තිණණා කංඛා-සැකය තරණය කරන ලදී යනු පදගතාර්ථ යැ.

ඉසසාමච්ඡරියං ඛො දෙවානමීඤ්ඤ පියාපපියනිදනං පියාපපියසමුදයං පියාපපියජාතිකං පියාපපියපහවං, පියාපපියෙ සති ඉසසාමච්ඡරියං හොති, පියාපපියෙ අසති ඉසසාමච්ඡරියං න හොති''ති.

14. "පියාපපියං ඛො පන මාරිස කිංනිදනං කිංසමුදයං කිංජාතිකං කිංපහවං, කිංසමිං සති පියාපපියං හොති, කිංසමිං අසති පියාපපියං න හොති''ති.

"පියාපපියං ඛො දෙවානමීඤ්ඤ ඡන්දනිදනං ඡන්දසමුදයං ඡන්දජාතිකං ඡන්දපහවං ඡන්දෙ සති පියාපපියං හොති, ඡන්දෙ' අසති පියාපපියං න හොති''ති.

15. "ඡන්දෙ ඛො පන මාරිස කිංනිදනො කිංසමුදයො කිංජාතිකො කිංපහවො, කිංසමිං සති ඡන්දෙ හොති කිංසමිං අසති ඡන්දෙ න හොති''ති.

ඡන්දෙ ඛො දෙවානමීඤ්ඤ විතකකනිදනො විතකකසමුදයො විතකකජාතිකො විතකකපහවො. විතකක සති ඡන්දෙ හොති, විතකක අසති ඡන්දෙ න හොති''ති

16. විතකකො ඛො පන මාරිස කිංනිදනො කිංසමුදයො කිංජාතිකො කිංපහවො කිංසමිං සති විතකකො හොති, කිංසමිං අසති විතකකො න හොති''ති.

විතකකො ඛො දෙවානමීඤ්ඤ පපඤ්ඤසඤ්ඤසංඛොනිදනො පපඤ්ඤසඤ්ඤසංඛොයමුදයො පපඤ්ඤසඤ්ඤසංඛොජාතිකො පපඤ්ඤසඤ්ඤසංඛොපහවො, පපඤ්ඤසඤ්ඤසංඛොය සති විතකකො හොති, පපඤ්ඤසඤ්ඤසංඛොය අසති විතකකො න හොති''ති,

“දෙව්ද, ඊර්ණ්‍යා මාත්සයභී දෙක ප්‍රිය අප්‍රිය සත්ත්වයන් නිදන කොටැත්තේ ය, ප්‍රියාප්‍රිය සත්ත්වයන් සමුදය (කාරණ) කොට ඇත්තේ ය, ප්‍රියාප්‍රිය සත්ත්වයන් ජාති (උත්පත්තිස්ථාන) කොටැත්තේ ය, ප්‍රියාප්‍රිය සත්ත්වයන් ප්‍රභව (උපදනා තැන්) කොට ඇත්තේ ය. ප්‍රියාප්‍රිය සත්ත්වයන් ඇති කල්හි ඊර්ණ්‍යා මාත්සයභී දෙක වෙයි. ප්‍රියයක්හු හෝ අප්‍රියයක්හු නැති කල්හි ඊර්ණ්‍යා මාත්සයභී දෙක නො වේ” යැයි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසැදූ සේක.

14. නිදුකාණන් වහන්ස, ප්‍රියාප්‍රිය සත්ව සංස්කාරය කුමක් නිදන කොටැත්තේ ද, කුමක් සමුදය කොට ඇත්තේ ද, කුමක් උත්පත්ති ස්ථාන කොට ඇත්තේ ද, කුමක් ප්‍රභව කොටැත්තේ ද, කුමක් ඇති කල්හි ප්‍රියාප්‍රිය සත්ව සංස්කාරය වේ ද, කුමක් නැති කල්හි ප්‍රියාප්‍රිය සත්ව සංස්කාරය නො වේ ද?” යි සක් දෙව්දු පුළුවන.

දෙව්ද, ප්‍රියාප්‍රිය සත්ව සංස්කාරය වනාහි ඡන්දය නිදන කොටැත්තේ ය, ඡන්දය සමුදය කොටැත්තේ ය, ඡන්දය උත්පත්තිස්ථාන කොටැත්තේ ය, ඡන්දය ප්‍රභව කොටැත්තේ ය, ඡන්දය ඇති කල්හි ප්‍රියාප්‍රිය සත්ව සංස්කාරය වේ, ඡන්දය නැති කල්හි ප්‍රියාප්‍රිය සත්ව සංස්කාරය නො වේ” යැයි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසැදූ සේක.

15. ‘නිදුකාණන් වහන්ස, ඡන්දය වනාහි කුමක් නිදන කොට ඇත්තේ ද, කුමක් සමුදය කොට ඇත්තේ ද, කුමක් උත්පත්ති ස්ථාන කොට ඇත්තේ ද, කුමක් ප්‍රභව කොට ඇත්තේ ද, කුමක් ඇති කල්හි ඡන්දය වේ ද, කුමක් නැති කල්හි ඡන්දය නො වේ ද?’ යි සක් දෙව්දු පුළුවන.

“දෙව්ද, ඡන්දය වනාහි විනිශ්චය විතර්කය නිදන කොට ඇත්තේ ය, විනිශ්චය විතර්කය සමුදය කොට ඇත්තේ ය, විනිශ්චය විතර්කය උත්පත්තිස්ථාන කොට ඇත්තේ ය, විනිශ්චය විතර්කය ප්‍රභව කොට ඇත්තේ ය, විනිශ්චය විතර්කය ඇති කල්හි ඡන්දය වේ විනිශ්චය විතර්කය නැති කල්හි ඡන්දය නො වේ” යැයි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසැදූ සේක.

16. “නිදුකාණන් වහන්ස, විනිශ්චය විතර්කය කුමක් නිදන් කොට ඇත්තේ ද, කුමක් සමුදය කොට ඇත්තේ ද, කුමක් උත්පත්තිස්ථාන කොට ඇත්තේ ද, කුමක් ප්‍රභව කොට ඇත්තේ ද, කුමක් ඇති කල්හි විනිශ්චය විතර්කය වේ ද, කුමක් නැති කල්හි විනිශ්චය විතර්කය නො වේ ද?” යි සක් දෙව්දු පුළුවන..

“දෙව්ද, විනිශ්චය විතර්කය වූ කලි තෘෂ්ණා ප්‍රඤ්ඤා භව ප්‍රමුද්ධක සංඤා කොටස් නිදන් කොටැත්තේ ය, එය ම සමුදය කොට ඇත්තේ ය. එය ම උත්පත්තිස්ථාන කොට ඇත්තේ ය, එය ප්‍රභව කොට ඇත්තේ ය, එය ඇති කල්හි විනිශ්චය විතර්කය වේ, එය නැති කල්හි විනිශ්චය විතර්කය නො වේ” යැයි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසැදූ සේක.

17. “නිද්දකාණන් වහන්ස, මහණ ධර්ම කෙසේ පිළිපන්නේ ප්‍රභංච-
සංඤා කොටසින් ගේ සංසිද්ධිමට උපාය බැවින් නිසි වූ ද එය අරමුණු
කිරීම වශයෙන් එයට පැමිණෙන්නාවූ ද්විවිසුන් මහ පිළිපන්නේ වේ ද?” යි
සක් දෙවිඳු පුච්චුන.

“දෙවිඳ, මම සෙවියැ යුතු නො සෙවියැ යුතු විසින් සොම්නස් වේදනාව
ද දෙ පරිදි කොට කියමි. “දෙවිඳ, සෙවියැ යුතු සොම්නස ද නො
සෙවියැ යුතු සොම්නස ද යි මම සොම්නස ද දෙ පරිද්දෙකින් කියමි,
දෙමනස ද සෙවියැ යුතු දෙමනස ද නො සෙවියැ යුතු දෙමනස ද යි
දෙපරිදි කොට කියමි. උපේක්ෂාව ද සෙවියැ යුතු උපේක්ෂාව ද නො
සෙවියැ යුතු උපේක්ෂාව ද යි දෙ පරිදි කොට කියමි.

සෙවියැ යුතු සොම්නස ද නොසෙවියැ යුතු සොම්නස ද යි මම
සොම්නස දෙ පරිද්දෙකින් කියමි යි මෙසේ මෙය කියන ලදි. මෙය කුමක්
සඳහා කියන ලද ද යත්: එහි මේ සොම්නස සෙවුනා මගේ සත්ත්වි
අකුසල් දහම්හු වැඩෙත්, කුසල් දහම්හු පිරිහෙත් යැ යි යම් සොම්නසක්
දැන ගන්නේ ද, මේ බඳු වූ සොම්නස නො සෙවියැ යුතු. මේ සොම්නස
සෙවුනා මගේ සත්ත්වි අකුසල් දහම්හු පිරිහෙත් කුසල් දහම්හු වැඩෙත්’ යි
යම් සොම්නසක් දැන ගන්නේ ද, මේ බඳු සොම්නස සෙවියැ යුතු.
එහි ද යම් සොම්නසෙක් ඉදින් විතර්ක සහිත විචාරසහිත ද (නෛෂ්-
කාමා වශයෙන් විදර්ශනා වශයෙන් අනුස්මාතිභාවනා වශයෙන් ප්‍රථම
ධ්‍යාන වශයෙන් විතර්ක විචාර සහිත ද), යම් සොම්නසෙක් විතර්ක-
(රහිත ද විචාර රහිත ද ද්විතීය ධ්‍යාන වශයෙන් අවිතර්ක වැ අවිචාර වැ
උපන්නේ ද) ඔවුන් අතුරෙන් යමක් විතර්කරහිත ද විචාර රහිත ද, එය
වඩා උතුම් ය. ‘දෙවිඳ, සොම්නස ද සෙවියැ යුතු එක ද, නො සෙවියැ
යුතු එක ද යි දෙ පරිද්දෙකින් කියමි’ යි යමක් කියන ලද ද, මෙය ඒ
ද්විවිධ සොම්නස සඳහා කියන ලදි. දෙවිඳ, දෙමනස ද සෙවියැ යුතු එක ද
නො සෙවියැ යුතු එක ද යි දෙ පරිද්දෙකින් මම කියමි. මෙසේ වනාහි
මෙය කියන ලදි. මෙය කුමක් සඳහා කියන ලද ද යත්: එහි ‘මේ
දෙමනස සෙවුනා මගේ සත්ත්වි අකුසල් දහම්හු වැඩෙත්, කුසල් දහම්හු
පිරිහෙත් යැ’ යි යමක් දන්නේ ද, මේ බඳු දෙමනස නො සෙවියැ යුතු යැ.
එහි ‘මේ දෙමනස සෙවුනා මගේ සත්ත්වි අකුසල් දහම්හු පිරිහෙත්, කුසල්
දහම් හු වැඩෙත් යැ’ යි දන්නේ ද, මේ බඳු දෙමනස සෙවියැ යුතු. එහි
විතර්ක සහිත විචාර සහිත යම් දෙමනසෙක් වේ ද, විතර්කරහිත විචාරරහිත
යම් දෙමනසෙක් වේ ද, ඔවුන් අතුරෙන් යමක් විතර්කරහිත විචාරරහිත ද
(නෛෂ්කාමා වශයෙන් විදර්ශනා වශයෙන් අනුස්මාති වශයෙන් ප්‍රථම-
ධ්‍යානාදි වශයෙන් උපදානා) මේ දෙමනස වඩා උතුම් යැ. දෙවිඳ, දෙම-
නස ද සෙවියැ යුතු එක ද නොසෙවියැ යුතු එක ද යි දෙමනස ද මම දෙවැ-
දූරුම් කොට කියමි යි මෙසේ යමක් කියන ලද ද, මෙය එකී දෙමනස
සඳහා කියන ලදි.

උපෙකම්පාහං දෙවනම්ඤ දුට්ඨෙත වදම් සෙවිතඛ්ඛමි
අසෙවිතඛ්ඛමි ති ඉති ඛො පනෙනං චුත්තං. කිංකේතං පටිච්ච චුත්තං
තස් යං ජඤ්ඤාඋපෙකම් ඉමං ඛො මෙ උපෙකම් සෙවතො අකුසලා ධම්මා
අභිවඩ්ඪන්ති කුසලා ධම්මා පරිභායන්ති ති එවරුපො උපෙකම් න
සෙවිතඛ්ඛා. තස් යං ජඤ්ඤා උපෙකම් ඉමං ඛො මෙ උපෙකම්
සෙවතො අකුසලා ධම්මා පරිභායන්ති කුසලා ධම්මා අභිවඩ්ඪන්ති
එවරුපො උපෙකම් සෙවිතඛ්ඛා. තස් යංකේ අභිතකකං සච්චාරං
යංකේ අභිතකකං අච්චාරං යෙ අභිතකකඅච්චාරෙ තෙ පඤ්ඤාතරෙ.
උපෙකම්පාහං දෙවනම්ඤ දුට්ඨෙත වදම්. සෙවිතඛ්ඛමි අසෙවි-
තඛ්ඛමි ති. ඉති යත්තං චුත්තං ඉදමෙනං පටිච්ච චුත්තං.

එවං පටිපනො ඛො දෙවනම්ඤ භික්ඛු පපඤ්ඤසඤ්ඤසඛ්ඛාතිරොධ
සාරුප්පගාමීතිපටිපදං පටිපනො හොතිති. ඉස්සං හගවා සකකසස
දෙවනම්ඤසස පඤ්ඤං පුට්ඨො ඛොකාසි. අභ්මනො සකකො දෙවො
නම්ඤෙ හගවතො භාසිතං අභිතඤ්ඤි අනුමොදි. එවමෙනං “හගවා
එවමෙනං සුගත තිණ්ණං මෙ’ස්ස කඛ්ඛා විගතා කථංකථා හගවතො
පඤ්ඤවෙය්ඤාකරණං සුඤ්ඤා”ති.

18. ඉතිහ සකකො දෙවනම්ඤෙ හගවතො භාසිතං අභිතඤ්ඤි
අනුමොදිතො හගවතං උත්තරි පඤ්ඤං අපුඤ්ඤි: “කථං පටිපනො
පන මාරිස භික්ඛු පාඤ්ඤමොක්ඛසංවරාය පටිපනො හොති?ති”.

කායසමාවාරම්පාහං දෙවනම්ඤ දුට්ඨෙත වදම් සෙවිතඛ්ඛමි අසෙවි-
තඛ්ඛමිති. වච්ඪසමාවාරම්පාහං දෙවනම්ඤ දුට්ඨෙත වදම් සෙවිතඛ්ඛමි
අසෙවිතඛ්ඛමි ති. පරියෙසනම්පාහං දෙවනම්ඤ දුට්ඨෙත වදම් සෙවිතඛ්ඛමි
අසෙවිතඛ්ඛමි ති. කායසමාවාරම්පාහං දෙවනම්ඤ දුට්ඨෙත වදම්.
සෙවිතඛ්ඛමි අසෙවිතඛ්ඛමි ති. ඉති ඛො පනෙනං චුත්තං. කිංකේතං
පටිච්ච චුත්තං. තස් යං ජඤ්ඤා කායසමාවාරං ඉමං ඛො මෙ
කායසමාවාරං සෙවතො අකුසලා ධම්මා අභිවඩ්ඪන්ති කුසලා ධම්මා
පරිභායන්ති ති, එවරුපො කායසමාවාරො න සෙවිතඛ්ඛො. තස් යං
ජඤ්ඤා කායසමාවාරං ඉමං ඛො මෙ කායසමාවාරං සෙවතො අකුසලා
ධම්මා පරිභායන්ති කුසලා ධම්මා අභිවඩ්ඪන්ති ති, එවරුපො කායසමා-
වාරො සෙවිතඛ්ඛො. කායසමාවාරම්පාහං දෙවනම්ඤ දුට්ඨෙත වදම්.
සෙවිතඛ්ඛමි අසෙවිතඛ්ඛමි ති. ඉති යත්තං චුත්තං, ඉදමෙනං පටිච්ච චුත්තං,

දෙවිද, සෙවියැ යුතු එක ද නොසෙවියැ යුතු එක දැයි මම උපේක්ෂාව ද දෙ වැදෑරුම් කොට කියමි. මෙසේ ම මෙය කියන ලදි. මෙය කුමක් සඳහා කියන ලද ද යත්: එහි මේ උපේක්ෂාව වනාහි සෙවුනා මගේ සතන්හි අකුසල් දහම්හු වැඩෙත්, කුසල් දහම්හු පිරිහෙත් යැ යි යම් උපේක්ෂාවක් දන්නේ ද, මෙ බඳු වූ උපේක්ෂාව නොසෙවියැ යුතු ය. එහි මෙ උපේක්ෂාව සෙවුනා මගේ සතන්හි අකුසල් දහම්හු පිරිහෙත් කුසල් දහම්හු වැඩෙත් යැ යි යම් උපේක්ෂාවක් දන්නේ ද මෙ බඳු වූ උපේක්ෂාව සෙවියැ යුතු ය. එහි යමක් සවිතර්ක සවිචාර ද, යමක් අවිතර්ක අවිචාර ද, මොවුන් අතුරෙන් යමක් අවිතර්ක අවිචාර ද එය වඩා උතුම්. දෙවිද, ‘සෙවියැ යුතු එක ද නො සෙවියැ යුතු එක දැයි උපේක්ෂාව දෙ වැදෑරුම් කොට කියමි’ යි මෙසේ යමෙක් මා විසින් කියන ලද ද, මෙය ඒ (අවිතර්ක අවිචාර) උපේක්ෂාව සඳහා කියන ලදි.

දෙවිද, මෙසේ පිළිපත් මහණ තෙම ප්‍රපංච සම්ප්‍රයුක්ත සංඥා කොට-සුන් ගේ සංසිද්ධිමට උපාය බැවින් එයට නිසි වූ ද එය අරමුණු කිරීම් වශයෙන් එයට පැමිණෙන්නා වූ ද විවසුන් මහට පිළිපන්නේ වේ යැ යි මෙසේ සක් දෙවිදු විසින් විචාරන ලද පැනය විසඳා වදාළ සේක. ඍතුටු වූ සක් දෙවිදු ‘භාගාවතුන් වහන්ස, එය එසේ යැ, සුගතයන් වහන්ස, එය එසේ යැ. භාගාවතුන් වහන්සේ ගේ පැන විසඳීම ඇසීමෙන් මෙහි මා තුළ වූ සැකය ඉක්මිණ, විමතිය පහ වියැ’ යි කියා භගවත් බුදුරජුන් ගේ වචනය පිළිගත්තේ ය, අනුමෙවි ය.

18. මෙසේ සක් දෙවිදු භගවත් බුදුරජුන්ගේ වචනය පිළිගෙන, “නිදුකාණන් වහන්ස, කෙසේ පිළිපත් මහණ තෙම පාතිමොක්ඛ සීල සංවරය පිණිස පිළිපන්නෙක් වේ දැ” යි මත්තෙහි දු පැනයක් පුළුවන.

“දෙවිද, සෙවියැ යුත්ත ද නො සෙවියැ යුත්ත දැ යි කායසමාවාරය ද මම දෙවැදෑරුම් කොට කියමි. සෙවියැ යුත්ත ද නොසෙවියැ යුත්ත දැ යි වාක්සමාවාරය ද මම දෙවැදෑරුම් කොට කියමි. දෙවිද, සෙවියැ යුත්ත ද නොසෙවියැ යුත්ත දැ යි පයෙඝිෂණය ද මම දෙවැදෑරුම් කොට කියමි. දෙවිද, සෙවියැ යුත්ත ද නො සෙවියැ යුත්ත දැ යි කායසමාවාරය ද මම දෙවැදෑරුම් කොට කියමි යි මෙසේ ම මෙය කියන ලදි. කුමක් සඳහා මෙය කියන ලද ද යත්: එහි මේ කායසමාවාරය සෙවුනා මා සතන්හි අකුසල් දහම්හු වැඩෙත්, කුසල් දහම්හු පිරිහෙත් යැ’ යි යම් කාය සමාවාරයක් දන්නේ ද, මෙ බඳු වූ කායසමාවාරය සෙවියැ යුතු යැ. එහි මේ කාය සමාවාරය සෙවුනා මා සතනෙහි අකුසල් දහම්හු පිරිහෙත්, කුසල් දහම්හු වැඩෙත් යැ යි යම් කාය සමාවාරයක් දන්නේ ද මෙබඳු වූ කායසමාවාරය සෙවිය යුතු ය. ‘දෙවිද, සෙවියැ යුත්ත ද නොසෙවියැ යුත්ත දැ යි කායසමාවාරය ද දෙවැදෑරුම් කොට මම කියමි යි මෙසේ යමක් කියන ලද ද මෙය එකී කාය සමාවාරය සඳහා කියන ලදි.

වට්ඨිමාචාරමපාභං දෙවනමීඤ්ඤ දුට්ඨිමන වදුමී සෙවිතඛබ්බෙ අසෙවිතඛබ්බෙති. ඉති ඛො පනෙනං චුත්තං. කිකෙඤ්ඤං පටිච්ච චුත්තං. තස් යං ජඤ්ඤා වට්ඨිමාචාරං ඉමං ඛො මෙ වට්ඨිමාචාරං සෙවතො අකුසලා ධම්මා අභිවඩ්ඪන්තී කුසලා ධම්මා පරිභායන්තී ති, එවරුපො වට්ඨිමාචාරො න සෙවිතඛබ්බො. තස් යං ජඤ්ඤා වට්ඨිමාචාරං ඉමං ඛො මෙ වට්ඨිමාචාරං සෙවතො අකුසලා ධම්මා පරිභායන්තී කුසලා ධම්මා අභිවඩ්ඪන්තී ති, එවරුපො වට්ඨිමාචාරො සෙවිතඛබ්බො. වට්ඨිමාචාරමපාභං දෙවනමීඤ්ඤ දුට්ඨිමන වදුමී. සෙවිතඛබ්බෙ අසෙවිතඛබ්බෙති ඉති යන්තං චුත්තං, ඉදමෙනං පටිච්ච චුත්තං.

පරියෙසනමපාභං දෙවනමීඤ්ඤ දුට්ඨිමන වදුමී සෙවිතඛබ්බෙ අසෙවිතඛබ්බෙති ති. ඉති ඛො පනෙනං චුත්තං. කිකෙඤ්ඤං පටිච්ච චුත්තං. තස් යං ජඤ්ඤා පරියෙසනං ඉමං ඛො මෙ පරියෙසනං සෙවතො අකුසලා ධම්මා අභිවඩ්ඪන්තී කුසලා ධම්මා පරිභායන්තී ති, එවරුපො පරියෙසනා න සෙවිතඛබ්බො. තස් යං ජඤ්ඤා පරියෙසනං ඉමං ඛො මෙ පරියෙසනං සෙවතො අකුසලා ධම්මා පරිභායන්තී කුසලා ධම්මා අභිවඩ්ඪන්තී ති. එවරුපො පරියෙසනා සෙවිතඛබ්බො. පරියෙසනමපාභං දෙවනමීඤ්ඤ දුට්ඨිමන වදුමී සෙවිතඛබ්බෙ අසෙවිතඛබ්බෙති ඉති යන්තං චුත්තං. ඉදමෙනං පටිච්ච චුත්තං. එවං පටිපනෙනා ඛො දෙවනමීඤ්ඤ භික්ඛු පාතිමොක්ඛසංවරාය පටිපනෙනා හොති ති.

ඉත්ථං භගවා සකකසං දෙවනමීඤ්ඤ සං පඤ්ඤං සුට්ඨො ඛායකාසි අත්තමනො සකකො දෙවනමීඤ්ඤ භගවතො භාසිතං අභිනන්දි අනුමොදි: “එවමෙනං භගවා එවමෙනං සුගත. තිණ්ණං මෙ’ස්ස කඛිං වග්ගා කථංකථා භගවතො පඤ්ඤාවේයාකරණං සුත්වා” ති.

19. ඉතිහ සකකො දෙවනමීඤ්ඤ භගවතො භාසිතං අභිනන්දි අනුමොදි භගවතං උත්තරිං පඤ්ඤං අපුළිඡි: “කථං පටිපනෙනා පන මාරිස භික්ඛු ඉන්ද්‍රියසංවරාය පටිපනෙනා හොති?” ති.

“චක්ඛුචිකෙඤ්ඤායං රුපමපාභං දෙවනමීඤ්ඤ දුට්ඨිමන වදුමී සෙවිතඛබ්බෙ අසෙවිතඛබ්බෙති. සොනචිකෙඤ්ඤායං සඤ්ඤමපාභං දෙවනමීඤ්ඤ දුට්ඨිමන වදුමී සෙවිතඛබ්බෙ අසෙවිතඛබ්බෙති. සානචිකෙඤ්ඤායං ගන්ධමපාභං දෙවනමීඤ්ඤ දුට්ඨිමන වදුමී සෙවිතඛබ්බෙ අසෙවිතඛබ්බෙති. ජිවහාවිකෙඤ්ඤායං රසමපාභං දෙවනමීඤ්ඤ දුට්ඨිමන වදුමී සෙවිතඛබ්බෙ අසෙවිතඛබ්බෙති. කායචිකෙඤ්ඤායං ඵොඨබ්බමපාභං දෙවනමීඤ්ඤ දුට්ඨිමන වදුමී සෙවිතඛබ්බෙ අසෙවිතඛබ්බෙති. මනොචිකෙඤ්ඤායං ධම්මමපාභං දෙවනමීඤ්ඤ දුට්ඨිමන වදුමී සෙවිතඛබ්බෙ අසෙවිතඛබ්බෙති.” ති.

දෙවිද, සෙවියැ යුත්ත ද නොසෙවියැ යුත්ත දැ යි වාක්සමාවාරය ද දෙවැදැරුම් කොට මම් කියමි. මෙසේ ම මෙය කියන ලදි. මෙය කුමක් සඳහා කියන ලදද? යත්: එහි, 'මේ වාක්සමාවාරය සෙවුනා මගේ (සත්ත) අකුසල් දහම්හු වැඩෙත්, කුසල් දහම්හු පිරිහෙත් යැ' යි යම් වාක්සමාවාරයක් දන්නේ ද, එ බඳු වූ වාක්සමාවාරය නො සෙවියැ යුතු. එහි 'මේ වාක්සමාවාරය සෙවුනා මගේ (සත්ත) අකුසල් දහම්හු පිරිහෙත්, කුසල් දහම්හු වැඩෙත් යැ' යි යම් වාක්සමාවාරයක් දන්නේ ද, මෙබඳු වූ වාක්සමාවාරය සෙවියැ යුතු. 'දෙවිද, සෙවියැ යුත්ත ද නොසෙවියැ යුත්ත දැ යි වාක්සමාවාරයද මම් දෙවැදැරුම් කොට කියමි' යි මෙසේ යමක් කියන ලද ද, මෙය එකී වාක්සමාවාරය සඳහා කියන ලදි.

දෙවිද, සෙවියැ යුත්ත ද නොසෙවියැ යුත්ත දැ යි පයෙඝීෂණය ද දෙවැදැරුම් කොට මම් කියමි. මෙසේ ම මෙය කියන ලදි. මෙය කුමක් සඳහා කියන ලද ද? යත්: එහි 'මේ පයෙඝීෂණය සෙවුනා මගේ සත්තානායෙහි අකුසල් දහම්හු වැඩෙත්, කුසල් දහම්හු පිරිහෙත්' යි යම් පයෙඝීෂණයක් දැන ගන්නේ ද, මෙබඳු වූ පයෙඝීෂණය නො සෙවියැ යුතු. එහි 'මේ පයෙඝීෂණය සෙවුනා මගේ සත්තානායෙහි අකුසල් දහම්හු පිරිහෙත්, කුසල් දහම්හු වැඩෙත්' යි යම් පයෙඝීෂණයක් දැන ගන්නේ ද, ඒ පයෙඝීෂණය සෙවියැ යුතු. දෙවිද, පයෙඝීෂණයත් සෙවියැ යුත්ත ද නො සෙවියැ යුත්ත දැ යි දෙවැදැරුම් කොට මම් කියමි යි මෙසේ යමක් කියන ලද ද, මෙය එකී පයෙඝීෂණය සඳහා කියන ලදි. දෙවිද, මෙසේ පිළිපත් මහණ වනාහි පාතිමොක්ඛ සංවරය පිණිස පිළිපත්තේ වේ යැ යි.

මෙසේ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ සක්දෙවිඳු විසින් පැන පුළුවස්නා ලද්දහු එය විසැඳු සේක. සතුටට පත් සක් දෙවිඳු 'භාග්‍යවතුන් වහන්සැ එය එසේ යැ, සුගතයන් වහන්ස, එය එසේ යැ. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ගේ පැන විසැඳුම ඇසීමෙන් මෙහි මගේ සැකය ඉක්මිණ, විමනිය පහ වියැ' යි හඟවත් බුදුරජුන් ගේ වචනය පිළිගත්තේ ය, අනුමෙවී ය.

19. මෙසේ සක් දෙවිඳු හඟවත් බුදුරජුන් ගේ වචනය පිළිගෙන අනුමෙවැ ඔබ ගෙන් "නිදුකාණන් වහන්ස, කෙසේ පිළිපත් මහණ තෙම ඉන්ද්‍රිය සංවරය පිණිස පිළිපත්තේ වේ ද?" යි මත්තෙහි පැනයක් පුළුවන.

'දෙවිද, ඇසින් දැක දන යුතු රූපය ද සෙවියැ යුත්ත ද නො සෙවියැ යුත්ත දැ යි දෙවැදැරුම් කොට මම් කියමි . . . දෙවිද කනින් අසා දන යුතු ශබ්දය ද . . . දෙවිද, නැහැයෙන් අසා දන යුතු ගඳ ද . . . දිවෙන් ආස්වාද කොට දන යුතු රසය ද . . . කයින් පැහැසැ දන යුතු හැපෙන දෑ ද . . . මනසින් දන යුතු දහම් අරමුණු ද සෙවියැ යුත්ත ද නොසෙවියැ යුත්ත දැ යි දෙවැදැරුම් කොට මම් කියමි' යි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසඳා වදාළ සේක.

එවං වුතෙන සකෙකා දෙවානම්ඤ්ඤ හගවනනං එතදුවොච: ඉමස්ස බො අහං හනෙන හගවනා සධිඛිතෙනන භාසිතස්ස එවං විජාරෙන අස්ථං ආජානාමි, යථාරූපං හනෙන චක්ඛුවිඤ්ඤායාං රූපං සෙවනො අකුසලා ධම්මො අභිවඩ්ඪන්ති කුසලා ධම්මො පරිභායන්ති ති, එවරූපං චක්ඛු-විඤ්ඤායාං රූපං න සෙවිතබ්බං, යථාරූපඤ්ඤා බො හනෙන චක්ඛු-විඤ්ඤායාං රූපං සෙවනො අකුසලා ධම්මො පරිභායන්ති කුසලා ධම්මො අභිවඩ්ඪන්ති එවරූපං චක්ඛුවිඤ්ඤායාං රූපං සෙවිතබ්බං. යථාරූපඤ්ඤා බො හනෙන සොනවිඤ්ඤායාං සඤ්ඤාංසෙවනො-පෙ-සානවිඤ්ඤායාං ගඤ්ඤා සෙවනො -පෙ- ජීවහාවිඤ්ඤායාං රසං සෙවනො -පෙ- කායවිඤ්ඤායාං ථොඨබ්බං සෙවනො -පෙ- මනොවිඤ්ඤායාං ධම්මං සෙවනො අකුසලා ධම්මො අභිවඩ්ඪන්ති කුසලාධම්මො පරිභායන්ති එවරූපො මනොවිඤ්ඤායො ධම්මො න සෙවිතබ්බො. යථාරූපඤ්ඤා බො හනෙන මනොවිඤ්ඤායාං ධම්මං සෙවනො අකුසලා ධම්මො පරිභායන්ති කුසලා ධම්මො අභිවඩ්ඪන්ති එවරූපො මනොවිඤ්ඤායො ධම්මො සෙවිතබ්බො. ඉමස්ස බො මෙ හනෙන හගවනා සධිඛිතෙනන භාසිතස්ස එවං විජාරෙන අස්ථං ආජානනො තිණණා මෙ'ස්ථ කඛිඛා විගතා කථංකථා හගවනො පඤ්ඤාභවෙය්‍යාකරණං සුඤ්ඤා'ති.

20. ඉතිහ සකකා දෙවානම්ඤ්ඤ හගවනො භාසිතං අභිනන්දිත්වා අනුමොදිත්වා හගවනනං උත්තරං පඤ්ඤං අපුළුඡ්: “සබ්බෙව නු බො මාරිස සමණබ්‍රාහ්මණා එකන්තවාද ඵකන්තසීලා එකන්තඡන්ද ඵකන්ත-අපේක්ඛාසානා”ති.

“න බො දෙවානම්ඤ්ඤ සබ්බෙ සමණබ්‍රාහ්මණා එකන්තවාද ඵකන්තසීලා එකන්තඡන්ද ඵකන්තඅපේක්ඛාසානා”ති.

“කස්මා පන මාරිස න සබ්බෙ සමණබ්‍රාහ්මණා එකන්තවාද ඵකන්තසීලා එකන්තඡන්ද ඵකන්තඅපේක්ඛාසානා?”ති.

මෙසේ වදළ කල්හි “වහන්ස, භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් සංකෙවින් වදරන ලද මේ වචනයේ අරුත් මෙසේ විස්තර වශයෙන් මම දැගනමි. වහන්ස, ඇසින් දක දත යුතු යම් බඳු රූපයක් සෙවුනහු ගේ සන්තානයෙහි අකුසල් දහමිහු වැඩෙත් ද කුසල් දහමිහු පිරිහෙත් ද, මෙබඳු වූ වක්ෂුර්-විඤෙය රූපය නො සෙවියැ යුතු. වහන්ස, ඇසින් දක දත යුතු යම් බඳු රූපයක් සෙවුනහු ගේ සන්තානයෙහි අකුසල් දහමිහු පිරිහෙත් ද කුසල් දහමිහු වැඩෙත් ද, එබඳු වූ වක්ෂුර් විඤෙය රූපය සෙවියැ යුතු. වහන්ස, යම් බඳු ශ්‍රොත්‍ර විඤෙය ශබ්දයක් සෙවුනහු ගේ . . . ස්‍රාණවිඤෙය ගන්ධ-යක් සෙවුනහු ගේ . . . ජිහ්වා විඤෙය රසයක් සෙවුනහු ගේ . . . කාය විඤෙය ස්ප්‍ර්ෂ්ටව්‍යයක් සෙවුනහු ගේ . . . මනෝවිඤෙය ධර්මයක් සෙවුනහු ගේ සන්තානයෙහි අකුසල් දහමිහු වැඩෙත් ද කුසල් දහමිහු පිරිහෙත් ද, මේ බඳු මනෝවිඤෙය ධර්මය නො සෙවියැ යුතු. වැලිදූ යම් බඳු මනෝවිඤෙය ධර්මයක් සෙවුනහු ගේ සන්තානයෙහි අකුසල් දහමිහු පිරිහෙත් ද කුසල් දහමිහු වැඩෙත් ද එබඳු වූ මනෝවිඤෙය ධර්මය සෙවියැ යුතු. වහන්ස, භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් වදරන ලද මේ වචනයේ අර්ථය මෙසේ විස්තරයෙන් දැන ගන්නා මට භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ගේ පැන විසැදුම ඇසීමෙන් මෙහි සැකය ඉක්මියේ ය, විමතිය පහ වී යැ” යි සක්දෙවිඳු කී ය.

20. මෙසේ සක් දෙවිඳු හගවත් බුදුරජුන් ගේ වචනය පිළිගෙන අනුමෙවැ, මත්තෙහි දු පැනයක් පුළුවස්නේ, “නිදුකාණන් වහන්ස, සියලු ම මහණ බමුණෝ එක් (සමාන) අන්තයක් ඇති (අභින්න) වාද ඇත්තෝ ද? එක් ම (සමාන) ආචාර ඇත්තෝ ද? එක් (සමාන) ලබ්ධි ඇත්තෝ ද? එක් (සමාන) නිෂ්ඨානයක් ඇත්තෝ ද?” යි පුළුවන.

“දෙවිද, සියලු මහණ බමුණෝ සමාන වාද ඇත්තෝ නො වෙත්, සමාන ආචාර ඇත්තෝ නො වෙත්, සමාන ලබ්ධි ඇත්තෝ නො වෙත්, සමාන නිෂ්ඨානයක් ඇත්තෝ නො වෙත්” යැ යි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වදළ සේක.

“නිදුකාණන් වහන්ස, කවර හෙයින් සියලු මහණ බමුණෝ සමාන වාද ඇත්තෝ සමාන ආචාර ඇත්තෝ සමාන ලබ්ධි ඇත්තෝ සමාන නිෂ්ඨානයක් ඇත්තෝ නො වෙත් ද?” යි සක්දෙවිඳු පුළුවන.

“අනෙකධාතුනානාධාතු ඛො දෙවනමීඤ්ඤ ලොකො. තස්මිං අනෙක-
ධාතුනානාධාතුසමීං ලොකෙ යං යදෙව සනතා ධාතුං අභිනිවිසන්ති තං
තදෙව ටාමසා පරාමස්ස අභිනිවිස්ස වොහරන්ති ‘ඉදමෙව සචචං
මොසමඤ්ඤන්ති.’ තස්මා න සබ්බෙ සමඤ්ඤාභමණා එකනචාදු එකනඤ්ඤා
එකනඤ්ඤාදු එකනඤ්ඤාපරියොසානා”ති.

“සබ්බෙව නු ඛො මාරිස සමඤ්ඤාභමණා අචචනනතිට්ඨා අචචනන-
යොගකෙකමී අචචනනඉභමචාරී අචචනනපරියොසානා?”ති.

“න ඛො දෙවනමීඤ්ඤ සබ්බෙ සමඤ්ඤාභමණා අචචනනතිට්ඨා
අචචනනයොගකෙකමී අචචනනඉභමචාරී අචචනනපරියොසානා”ති.

“කස්මා පන මාරිස න සබ්බෙ සමඤ්ඤාභමණා අචචනනතිට්ඨා
අචචනනයොගකෙකමී අචචනනඉභමචාරී අචචනනපරියොසානා”ති.

“යෙ ඛො දෙවනමීඤ්ඤ භික්ඛු තණ්හාසංඛයවිමුක්ඛා තෙ අචචනනතිට්ඨා
අචචනනයොගකෙකමී අචචනනඉභමචාරී අචචනනපරියොසානා. තස්මා න
සබ්බෙ සමඤ්ඤාභමණා අචචනනතිට්ඨා අචචනනයොගකෙකමී අචචනන-
ඉභමචාරී අචචනනපරියොසානා”ති.

ඉඤ්ඤං භගවා සකකස්ස දෙවනමීඤ්ඤස්ස පඤ්ඤං පුට්ඨො ඛායාකාසී.
අඤ්ඤමනො සකෙකා දෙවනමීඤ්ඤ භගවතො භාසිතං අභිනන්දී අනුමොදී.
එව මෙනං භගවා එවමෙනං සුගත තිණ්ණො මෙ’ඤ්ඤ කඤ්ඤා විගතා කපං-
කපා භගවතො පඤ්ඤවෙය්‍යාකරණං සුඤ්ඤා”ති.

“දෙවිද, ලොවැස්සෝ නොයෙක් අදහස් ඇත්තෝ, නානා අදහස් ඇත්තෝ වෙත්. ඒ නොයෙක් අදහස් ඇති, නානා අදහස් ඇති ලොවැස්සන් අතුරෙහි සත්වයෝ යම් යම් ම අදහසකට වැද ගනිත් ද (අදහසක් ගනිත් ද), ඒ ඒ අදහස ම දැඩි කොට ගෙන මුළු ශක්තියෙන් ම පරාමර්ශනය කොට ‘මෙය ම සත්‍ය යැ සෙස්ස තිස් යැ’ යි කියත්. එහෙයින් සියලු මහණබමුණෝ එක් ම වාදයක් ඇත්තෝ නො වෙත්, එක් ම ‘ආචාරයක්’ ඇත්තෝ නො වෙත්, එක් ම ලබ්ධියක් ඇත්තෝ නො වෙත්, එක් ම නිෂ්ඨාවක් ඇත්තෝ නො වෙත්” යැ යි විසඳා වදාළ සේක.

“නිදුකාණන් වහන්ස, සියලු ම මහණ බමුණෝ අත්‍යන්ත නිෂ්ඨාව ඇත්තෝ ද? අත්‍යන්ත යෝග ක්ෂේමය (නිර්වාණය) ඇත්තෝ ද? අත්‍යන්තය පිණිස (නිවන සඳහා) බඹසර සරන්තෝ ද (ආයඹමාර්ගාධිගමය කරන්තෝ ද)? අත්‍යන්ත පයඹවසානය ඇත්තෝ ද (නිර්වාණ ගාමීහු ද)?” යි සක් දෙවිදු පුළුවන.

“දෙවිද, සියලු මහණ බමුණෝ අත්‍යන්තනිෂ්ඨාව ඇත්තෝ නො ම වෙත්, අත්‍යන්ත යෝගක්ෂේමය ඇත්තෝ, අත්‍යන්ත බ්‍රහ්මචාරීහු, අත්‍යන්ත පයඹවසානය ඇත්තෝ නො ම වෙති” යි විසඳා සේක.

“නිදුකාණන් වහන්ස, කවර හෙයින් සියලු මහණ බමුණෝ අත්‍යන්ත නිෂ්ඨාව ඇත්තෝ නො ම වෙත් ද? අත්‍යන්ත යෝග ක්ෂේමය ඇත්තෝ, අත්‍යන්ත බ්‍රහ්මචාරීහු, අත්‍යන්ත පයඹවසානය ඇත්තෝ නො ම වෙත් ද?” යි සක් දෙවිදු පුළුවන.

“දෙවිද, යම් මහණ බමුණු කෙනෙක් තෘෂ්ණා සංක්ෂයයෙන් (මාර්ගයෙන් හෝ නිවන අරමුණු කොට) කෙලෙසුන් කෙරෙන් මිදුණාහු ද, ඔහු අත්‍යන්ත නිෂ්ඨාව ඇත්තාහු, අත්‍යන්ත යෝග ක්ෂේමය ඇත්තාහු, අත්‍යන්ත බ්‍රහ්මචාරීහු, අත්‍යන්ත පයඹවසානය ඇත්තාහු වෙත්. එහෙයින් සියලු මහණ බමුණෝ අත්‍යන්ත නිෂ්ඨාව ඇත්තෝ නො වෙත්, අත්‍යන්ත යෝගක්ෂේමය ඇත්තෝ, අත්‍යන්ත බ්‍රහ්මචාරීහු, අත්‍යන්ත පයඹවසානය ඇත්තෝ නො වෙත්” යි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසඳා සේක.

මෙසේ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ සක් දෙවිදු විසින් පැන පුළුවස්නා ලද සේක් ඒ විසඳා සේක. සතුටු වූ සක් දෙවිදු “භාග්‍යවතුන් වහන්ස, එය එසේ යැ, සුගතයන් වහන්ස, එය එසේ ය, භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ගේ. ප්‍රශ්නව්‍යාකරණය (පැන විසැදීම) ඇසීමෙන් මෙහි මගේ සැකය ඉක්මිණ, විමතිය පහ වී යැ” යි හඟවත් බුදුරජුන් ගේ භාෂිතය පිළිගත්තේ ය, අනුමෙවී ය.

21. ඉතිහ සකෙකා දෙව්නමීඤ්ඤ භගවතො භාසිතං අභිනන්දිතා අනුමොදිතා භගවතං එතදවොච: එජා භනෙන රොගො එජා ගණේඛා එජා සලලං එජා ඉමං පුරිසං පරිකඩඪිති තස්ස තස්සෙච භවස්ස අභිනිබ්බන්ධියා. තජමා අයං පුරිසො උච්චාවචමාපජ්ජති. යෙසවාහං භනෙන පඤ්ඤානං ඉතො බහිඨා අඤ්ඤාසු සමණධ්වාහමණෙසු ඕකාසකච්ඡෙසී නාලුඤ්ඤං. තෙ මෙ භගවතා බ්‍යාකතා දීඝරතනානුසයිතඤ්ඤා පන මෙ විචිකිචජා-කථංකථාසලලං, තඤ්ඤා භගවතා අබ්බුලන්තරි.

22. අභිජානාසී. නො කං දෙව්නමීඤ්ඤ ඉමෙ පඤ්ඤා අඤ්ඤා සමණධ්වාහමණෙ පුඤ්ඤා”ති.

“අභිජානාමහං භනෙන ඉමෙ පඤ්ඤා අඤ්ඤා සමණධ්වාහමණෙ පුඤ්ඤා”ති.

“යථාකථං පන තෙ දෙව්නමීඤ්ඤ බ්‍යාකංසු, සචෙ තෙ අගරු භාසස්සු”ති.

“න බො මෙ භනෙන ගරු යජ්ජස්ස භගවා නිසිනො භගවතං රුපො වා”ති.

“තෙන හි දෙව්නමීඤ්ඤ භාසස්සු”ති.

“යෙ සවාහං භනෙන මඤ්ඤාමි සමණධ්වාහමණා ආරඤ්ඤාකා පනන සෙනාසනා”ති. ත්‍යාහං උපසඩ්ධමිතා. ඉමෙ පඤ්ඤා පුච්චාමි. තෙ මයා පුට්ඨා න සමපායන්ති, අසමපායන්තා මමං යෙච පටිපුච්චන්ති’ කො නාමො ආයස්මා?’ති. තෙසාහං පුට්ඨො බ්‍යාකරොමි: “අහං බො මාරිස, සකෙකා දෙව්නමීඤ්ඤ”ති. තෙ මමං යෙච උභතරං පුට්ච්චන්ති ‘කිං පනායස්මා දෙව්නමීඤ්ඤ කමමං කඤ්ඤා ඉමං ඨානං පනො’ති. තෙසාහං යථාසුතං යථාපරිඤ්ඤාං ධමමං දෙසෙමි. තෙ තාවතකෙනෙච අභ්‍යන්තරා භොගන්ති ‘සකෙකා ච නො දෙව්නමීඤ්ඤ දිට්ඨො යඤ්ඤා නො අපුච්චිමහ තඤ්ඤා නො බ්‍යාකාසී’ති. තෙ අඤ්ඤාදන්ත්‍ර මම යෙච සාවකා සමපජ්ජන්ති, න වාහං තෙසං. අහං බො පන භනෙන භගවතො සාවකො සොනා-පනො අච්චිජාතධමෙචො නියතො සමෙඛාධිපරායණො”ති.

1. යෙසවාහං (සීඉ)

21. මෙසේ සක් දෙවිඳු හඟවත් බුදුරජුන් ගේ වචනය පිළිගෙන, අනුමෙවැ “වහන්ස, තෘෂ්ණාව රොගයෙක, තෘෂ්ණාව ගධෙක, තෘෂ්ණාව හුලෙක, තෘෂ්ණාව මේ පුරුෂයා (කර්මානුරූප ව) ඒ ඒ හවයෙක ම ඉපැදීම පිණිස භාන්සසින් අදී. එ හෙයින් මේ පුරුෂ තෙම උස් බවට පහත් බවට පැමිණේ. වහන්ස, යම් ප්‍රශ්නයනට මෙයින් බැහැර අන් මහණ බමුණන් කෙරෙහි අවකාශ කිරීම් පමණ දු නො ලද්දෙමි ද, දීර්ඝ කැලයක් මා සිත් සතන්හි ලැග හොත් ඒ ප්‍රශ්නයෝ මට භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් විසඳා වදාරන ලදහ. මා තුළ යම් සැක විමති නැමැති හුලෙක් වී ද, එය ද භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් උදුරා දමන ලද්දේ යැ” යි මෙ බස් පැවැසී ය.

22. “දෙවිද, මේ ප්‍රශ්න අන් මහණ බමුණන් වෙතින් විචාළා දන්නෙහි ද?” යි හඟවත්හු වදළාහ.

“වහන්ස, අන් මහණ බමුණන් වෙතින් මේ ප්‍රශ්න විචාළා දනිමි” යි සක් දෙවිඳු කී ය.

“දෙවිද, කෙසේ නම් ඔහු මේ ප්‍රශ්න විසැලුහු ද, ඉදින් ඔබට බරෙක් නො වේ නම්, කිව මැනැවැ” යි හඟවත්හු වදළාහ.

“වහන්ස, යම් තැනෙක භාග්‍යවතුන් වහන්සේ හෝ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වැන්නෙක් වැඩිහුන් සේක් වී නම්, එය කියනු මට බරෙක් නො වේ” යැ යි සක් දෙවිඳු කී ය.

“එසේ වී නම්, දෙවිද, කියන්නැ” යි හඟවත්හු වදළාහ.

“වහන්ස, වනවාසිහු යැ යි, ගම්කෙළවර සෙනසුන්හි වසන්නෝ යැ යි, යම් මහණ බමුණු කෙනකු මම් සිතීමි ද, මම් ඔවුන් කරා ගොස් මේ ප්‍රශ්න විචාලෙමි. ඔහු මා විසින් විචාරන ලද්දහු, “ආයුෂ්මත් තෙමේ කිනම් වේ ද?” යි මා ම පුළුවසින්. මම් ඔවුන් විසින් පුළුවස්නා ලදීම් ‘නිදුකාණනි, මම් සක් දෙවිඳුමි’ යි කියමි ඔහු “ආයුෂ්මත් දේවෙන්ද්‍ර තෙමේ කවර නම් කර්මයක් කොට මේ තැනට පත් වී දැ?” යි මත්තෙහි මා ම පුළුවසින්. මම් ඔවුනට මා අසා ඇති පරිදි මා ඉගෙන ඇති පරිදි (සජ්ඣ චුත පද) ධර්මය දෙසමි. ඔහු එ පමණින් ම, ‘අප විසින් සක් දෙවිඳු දක්නා ලද්දේ ද වේ, අපි යමක් විචාලමෝ ද එය ද අපට විසඳා කියේ යැ’ යි එ පමණින් ම සතුටු වෙන්, ඔහු ඒකාන්තයෙන් මගේ ම ශ්‍රාවකයෝ වෙන්, මම් ඔවුන් ගේ ශ්‍රාවක නො වෙමි. වහන්ස මම් වූ කලී සිවු අවාහි නොවැටෙන සැහැවී ඇති, මාර්ග ධර්ම නියාමයෙන් නියත වූ (අවශ්‍යයෙන් ම උපරිමාර්ගාධිමය කරන සුලු) භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ගේ සෝවාන් සවිචෙක් වෙමි” යි සක් දෙවිඳු පැවැසීය.

23. “අභිජානාසී නො කං දෙවානමීඤ්ඤ ඉතො පුබ්බෙ එවරුපං වෙද පටිලාභං සොමනසසපටිලාභනති?”

“අභිජානාමහං භනෙත ඉතො පුබ්බෙ එවරුපං වෙදපටිලාභං සොමනසසපටිලාභනති.”

“යථාකථං පන කං දෙවානමීඤ්ඤ අභිජානාසී ඉතො පුබ්බෙ එවරුපං වෙදපටිලාභං සොමනසසපටිලාභනති?”

“භුතපුබ්බං භනෙත දෙවාසුරසඛනාමො සමුපබ්බුලොභා අහොසී, තසමිං ඛො පන භනෙත සඛනාමෙ දෙවා ජීනිංසු, අසුරා පරාජිසිංසු, තසස මඤ්ඤං භනෙත තං සඛනාමං. අභිච්ඡිතිකා විජිතසඛනාමසස එතදහොසී: ‘යා වෙව දුනි දිබ්බා ඔජා යා ච අසුරා ඔජා උභයමෙඤ්ඤ දෙවා පටිභුඤ්ඤාසසතනනති ති. සො ඛො මෙ භනෙත වෙදපටිලාභො සොමනසස-පටිලාභො සදණ්ඩාවචරො සසඤ්ඤාවචරො න ක්‍රිබ්බිද්දය න විරාගාය න නිරොධාය න උපසමාය න අභිඤ්ඤාය න සමොධාය න නිබ්බානාය සංවතනති. යො ඛො පන මෙ අයං භනෙත භගවතො ධම්මං සුඤ්ඤා වෙදපටිලාභො සොමනසසපටිලාභො, සො අදණ්ඩාවචරො අසඤ්ඤාවචරො එකතනතිබ්බිද්දය විරාගාය ක්‍රිරොධාය උපසමාය අභිඤ්ඤාය සමොධාය නිබ්බානාය සංවතනති’ති.

24. “කිං පන කං දෙවානමීඤ්ඤ අඤ්ඤාසං සමපසසමානො එවරුපං වෙදපටිලාභං සොමනසස පටිලාභං පච්චෙදෙසී?”ති.

“ඡ ඛො අහං භනෙත අඤ්ඤාසං සමපසසමානො එවරුපං වෙද-පටිලාභං සොමනසසපටිලාභං පච්චෙදෙසී”ති.

“ඉධෙව තිට්ඨමානසස දෙවභුතසස මෙ සතො, පුනරායු ච මෙ ලඛො එවං ජානාහි මාරිසා”ති.

ඉමං ඛො අහං භනෙත පඨමං අඤ්ඤාසං සමපසසමානො එවරුපං වෙදපටිලාභං සොමන සසපටිලාභං පච්චෙදෙසී.

චුතො‘හං දිවියං කායා ආයුං භිකා අමානුසං,
අමුලොභා ගබ්භමෙසසාමී යඤ්ඤං මෙ රමති මනො.

23. “දෙව්ද, මෙයින් පෙර තොප මෙ බඳු සතුටක් ලැබීම, සොම්නසක් ලැබීම දැනවු ද යි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ අසා වදළ සේක.

“වහන්ස, මම මෙයින් පෙර මෙබඳු සතුටක් ලැබීම සොම්නසක් ලැබීම දැනිමි” යි සක් දෙව්දු කී ය.

“දෙව්ද, මෙයින් පෙර තොප කෙසේ වූ මෙබඳු සතුටක් ලැබීම සොම්නසක් ලැබීම දැනවු ද?” යි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ අසා වදළ සේක.

“වහන්ස, පෙර වූවක් කියමි. පෙර දෙවියන් ගේ ද අසුරයන් ගේ ද, යුද්ධයෙක් එළැඹූ සිටියේ විය. වහන්ස, ඒ යුද්ධයෙහි දෙවියෝ ජය ගත්හ. අසුරයෝ පැරදුණහ. වහන්ස, ඒ යුද්ධය දිනා, දිනූ යුද්ධය ඇති ඒ මට “දැන් යම් දිව්‍ය ඔපසෙක් වේ ද යම් අසුර ඔපසෙකුත් වේ ද, මේ දෙකොටස ම දැන් දෙවියෝ පරිභෝග කරන්නාහ” යි මට මේ සිත විය. වහන්ස, මගේ ඒ යම් සතුට ලැබීමෙක් සොම්නස ලැබීමෙක් වී ද දඬුගෙන හැසිරීම සහිත වූ අවි ගෙන හැසිරීම සහිත වූ ඒ සතුට ලැබීම, ඒ සොම්නස ලැබීම සසඳ කලකිරීම පිණිස නො පවතී, විරාගය පිණිස නො පවතී, නිරෝධය පිණිස නො පවතී, කෙලෙස් සන්සිදීම පිණිස නො පවතී, විශිෂ්ට ඥානය පිණිස නො පවතී, සත්‍යාවබෝධය පිණිස නො පවතී, නිවන පිණිස නො පවතී. වහන්ස, භාග්‍යවතුන් වහන්සේගේ ධර්මය ඇසීමෙන් මට යම් සතුට ලැබීමෙක්, සොම්නස ලැබීමෙක් වී ද, එය දඬුගෙන හැසිරීම් නැති එකෙක, අවි ගෙන හැසිරීම් නැති එකෙක, ඒකාන්තයෙන් සසර කලකිරෙනු පිණිස, විරාගය පිණිස, නිරෝධය පිණිස, ක්ලේශ ව්‍යුපගමය පිණිස, විශිෂ්ටඥානය පිණිස සත්‍යාවබෝධය පිණිස, නිර්වාණය පිණිස පවතී” යැ යි සක් දෙව්දු කී ය.

24. “දෙව්ද, තෝ කවර නම් කරුණක් දක්නෙහි මෙබඳු සතුට ලැබීමක්, සොම්නස ලැබීමක් දැන්වහි ද?” යි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ අසා වදළ සේක.

“වහන්ස, මම කරුණු සයක් දක්නෙමි, මෙ බඳු වූ සතුට ලැබීමක් සොම්නස ලැබීමක් දැන්වමි.

‘නිදුකාණන් වහන්ස, මෙහි ම සිටුනා දෙව් වූ ම මා විසින් (ආයු ගෙවී) මෙහි දී ම සැව අනතුරු වැ මෙහි ම ඉපැදීමෙන් සුන්‍රායුෂය ද ලද්දේ ය. මෙ කරුණ මෙසේ දැන වදළ මැනැවි.

වහන්ස, මේ පළමු වන කරුණ දක්නෙමි, මෙබඳු වූ සතුට ලැබීම, සොම්නස ලැබීම දැන්වමි.

‘මම දිව්‍ය ආයුෂ හැර දමා දෙව් අත් බැවින් සැව, යම් නැනෙක මා සිත ඇලෙයි ද, එහි සිහි නොමුළා වැ (කැන් කුල ආදියෙක) මවු කුසකට එළැඹෙන්නෙමි.’

ඉමං ඛො අහං භනෙත දුතියං අස්ථවසං සමපසුමානො එවිරූපං
වෙදපට්ට්ඨාභං සොමනසුපට්ට්ඨාභං පච්චෙදෙමී.

සොභං අලුලහපඤ්ඤාසුභ්බං විහරං සාසනෙ රතො,
ඤ්ඤොන විහරිසාමී සමපජානො පතීසසතො.

ඉමං ඛො අහං භනෙත තතියං අස්ථවසං සමපසුමානො එවිරූපං
වෙදපට්ට්ඨාභං සොමනසුපට්ට්ඨාභං පච්චෙදෙමී.

ඤ්ඤොන මෙ චරතො ච සමොධාධි වෙ භවිසසති,
අඤ්ඤාතා විහරිසාමී සෙචච මනෙතා භවිසසති.

ඉමං ඛො අහං භනෙත චතුස්ථං අස්ථවසං සමපසුමානො එවිරූපං
වෙදපට්ට්ඨාභං සොමනසුපට්ට්ඨාභං පච්චෙදෙමී.

චුතො'හං මානුසා කායා ආයුං භික්ඛාන මානුසං,
පුන දෙච භවිසසාමී දෙචලොකමහි උත්තමො.

ඉමං ඛො අහං භනෙත පඤ්චමං අස්ථවසං සමපසුමානො එවිරූපං
වෙදපට්ට්ඨාභං සොමනසුපට්ට්ඨාභං පච්චෙදෙමී.

තෙ පඤ්චතරා දෙචා අකභිට්ඨා යසසසිතො,
අනතීමෙ චිත්තමානමහි සො භිචාසො භවිසසති.

ඉමං ඛො අහං භනෙත ඡට්ඨං අස්ථවසං සමපසුමානො එවිරූපං
වෙදපට්ට්ඨාභං සොමනසුපට්ට්ඨාභං පච්චෙදෙමී.

ඉමෙ ඛො අහං භනෙත ඡ අස්ථවසෙ සමපසුමානො එවිරූපං
වෙදපට්ට්ඨාභං සොමනසුපට්ට්ඨාභං පච්චෙදෙමී.

25. “අපරියොසිතසඛකප්පො විචිකිච්ඡි කථංකථී,
විචරිං¹ දීඝමධානං අභේසනෙතා තථාගතං.

යායාසු මඤ්ඤාමී සමභෙණ පටිචිත්තවිහාරිනො,
සමබ්බධා² ඉති මඤ්ඤානො ගච්ඡාමී තෙ උපාසිතුං.

කථං ආරාධනා භොති කථං භොති විරාධනා,
ඉති පුට්ඨා න සමෙහානතී³ මග්ගෙ පටිපද්දු ච.

1. විචරි PTS

2. සමබ්බධො PTS

3. සමපායනති සිච්චු

වහන්ස, මම මේ දෙවෙනි කරුණ දක්නෙමි, මෙබඳු වූ සතුටක් ලැබීම, සොම්නසක් ලැබීම දන්වමි.

‘ඒ මම සස්නෙහි ඇලුණෙමි, නොමුළා වූ ප්‍රඥා ඇති වැ වසන්තෙමි, ප්‍රඥා ඇත්තෙමි, එළැඹූ සිටි සිහි ඇත්තෙමි, න්‍යායයෙන් (අරිසවු බවට නිසි වූ කරුණින්) යුතු වැ වසන්තෙමි.’

වහන්ස, මේ තුන් වැනි කරුණ දක්නෙමි, මෙබඳු වූ සතුට ලැබීම සොම්නස ලැබීම දන්වමි.

‘න්‍යායයෙන් (අරි සවු බවට ගැළපෙන කරුණින්) හැසිරෙන මට ඉදින් සම්බෝධිය වන්නේ නම් (සෙදුගැමිවන්තෙමි නම්) නොලත් විශේෂාධිගමය ලබනු කැමැත්තෙමි වසන්තෙමි. එය ම මිනිස් ලොවැ මගේ කෙළවර අත්බව වන්නේ ය.’

වහන්ස, මේ සතර වන කරුණ දක්නෙමි, මෙ බඳු වූ සතුට ලැබීම සොම්නස ලැබීම දන්වමි.

‘මනුෂ්‍යායුෂය හැර මිනිසන් බැවින් සැවැ දෙවි ලොවැ යලිදු උතුම් දෙවියෙක් වන්නෙමි.’

වහන්ස, මේ පස් වන කරුණ දක්නෙමි, මෙ බඳු වූ සතුට ලැබීම මෙබඳු වූ සොම්නස ලැබීම දන්වමි.

‘යශස් ඇති, සියලු දෙවියනට වඩා උතුම් වූ, අකනිටා බලලොව වැසි ඒ යම් දෙවි කෙනෙක් ඇද්ද, මගේ අන්තිම අත්බව පවත්නා කල්හි ඔවුන් අතුරෙහි මගේ නිවාසය වන්නේ ය.’

වහන්ස, මේ සවැනි කරුණ දක්නෙමි, මෙබඳු වූ සතුට ලැබීම සොම්නස ලැබීම දන්වමි.

වහන්ස, මම මේ කරුණු සය දක්නෙමි, මෙ බඳු වූ සතුට ලැබීම, සොම්නස ලැබීම දන්වමි.

25. නො නිම් මනෝරථය ඇති වැ, සැක කරන සුලු වැ, විමනි ඇති වැ, තරාගත කෙනකු සොයනුයෙමි දික් කැක් සසරැ හැවිද්දෙමි.

යම් මහණුන් ත්‍රිවිධ විචේකයෙන් විවික්ත වැ වසන්නන් කොට හඟිම ද, මේ බුදුවරු යි හඟින්නෙමි ඔවුන් ඇසුරු කරන්නට යෙමි.

‘ආයඹි මාර්ගයට බස්නා පිළිවෙත කෙසේ වේ ද? ආයඹිමාර්ගයට බාධක පිළිවෙත (අනුපාය ප්‍රතිපත්තිය) කෙසේ වේ ද?’ යි මා විසින් විචාරන ලද්ද වූ ආයඹි මාර්ගයෙහි ද ප්‍රතිපත්තීන්හි ද විචාළ කරුණු මොනොවට විසඳා කියන්නට ඔහු නො හැකි වෙත්.

තඤ්ඤාසු යද මං ජානන්ති සකෙකා දෙවානමාගතො.
තඤ්ඤාසු මමෙව පුච්ඡන්ති කිං කතා පාපුණී ඉදං.

තෙසං යථා සුතං ධම්මං දෙසයාමී ජනෙසුත,
තෙන අත්තමනා භොන්ති¹ දිට්ඨො නො වාසවො²ති ව.

යද ව බුද්ධමද්දකඛිං විචිකිච්ඡාවිතාරණං,
සො³මභි විතභයො අජ්ජ සමබ්බධං පඤ්ඤාපාසිය.²

තණ්හාසලලසස භන්තාරං බුඬමසෙට්ඨපුග්ගලං
අභං වජ්ඣ මහාවීරං බුඬමාදිචචබ්බුතං³

යං කරොමසී⁴ බ්‍රහමුතො සමං දෙවෙහි මාරිස,
තදජ්ජ තුණ්ණං කසසාම හන්ද සාමං කරොම තෙ.

ත්‍රීමෙව අසී සමබ්බධො තුවං සඤ්ඤා අනුත්තරො,
සදෙවකසමීං ලොකසමීං නත්ථී තෙ පට්ඨුග්ගලො³ති.

26. අථ ඛො සකෙකා දෙවානමීඤ්ඤ පඤ්ඤාසීඛං ගන්ධබ්බුත්තං ආමනෙත්‍රසී. බ්‍රහ්මපකාරො ඛො මෙ¹සී ත්‍රිං තාත පඤ්ඤාසීඛං යං ත්‍රිං භගවන්තං පඨමං පසාදෙසී තයා තාත පඨමං පසාදිතං පච්ඡා මයං තං භගවන්තං දසසනාය උපසඛාතමිමභ අරභන්තං සමමාසමබ්බධං. පෙත්‍රත්තෙ ව යානො ධ්වපසිසාමී, ගන්ධබ්බරාජා භවීසසසී, හද්දඤ්ඤා තෙ සුරියචචචසං දමමී, සා හි තෙ අභිපත්තීතා²ති. අථ ඛො සකෙකා දෙවානමීඤ්ඤ පාණිනා පඨවීං පරාමෙසීන්ධා තිකකතතුං උදනං උදනෙසී: “නමො තසස භගවතො අරභතො සමමාසමබ්බුද්ධසස නමො තසස භගවතො අරභතො සමමාසමබ්බුද්ධසස, නමො තසස භගවතො අරභතො සමමාසමබ්බුද්ධසසා³ති.

ඉමසමීඤ්ඤ පන වෙය්‍යාකරණසමීං භඤ්ඤාමානෙ සකකසස දෙවානමී-ඤ්ඤාසු වීරජං චීතමලං ධම්මවකඤ්ඤා උදපාදි “යං කිඤ්ඤි සමුදයධම්මං සබ්බන්තං භිරොධධම්මන්ති,” අඤ්ඤාසකඤ්ඤා අසීන්ධා දෙවතාසහ-සසානං. ඉති යෙ සකෙකන දෙවානමීඤ්ඤ අජ්ජකිට්ඨපඤ්ඤා පුට්ඨා, තෙ භගවතා; ඛ්‍යාකතා. තසමා ඉමසස වෙය්‍යාකරණසස සකක-පඤ්ඤාහා³කෙව අධිචචන්තන්ති.

සකකඤ්ඤාසුත්තං නිට්ඨිතං අට්ඨමං.

1. තෙ නසසත්තමනා PTS
2. පඤ්ඤා පාසියං මජ්ඣං
3. වජ්ඣමාදිචචබ්බුතං PTS
4. යං කරොමසො PTS

ඔහු යම් කලෙක 'දෙවියන් අතුරෙන් සක් දෙව් තෙමේ ආයේ යැ' යි මා දනැ හැදිනැ ගනින් ද, එ කලැ 'කුමක් කොට මේ සක් දෙව් පදයට පැමිණියෙහි ද?' යි මා ම පිළිවිසින්.

ඔවුනට මම් අසා ඇති පරිදි ජනයා අතර ප්‍රකට වූ සජ්ත වුත පද ධර්මය දෙසමි. එයින් ඔහු 'අප විසින් වාසව (ගක්‍ර) තෙම දක්නා ලදී' යි කියාත් සතුටු වෙත්.

වැලි යම් කලෙක සැක දුරු කරන බුදුරජුන් දුටුයෙමි ද, ඒ අද ඒ සම්බුදු රජුන් ඇසුරු කොට ඒ මම පහ වූ බිය ඇත්තෙකිමි වෙමි.

තෘෂ්ණා නැමැතිහුල නසාල, සම පුහුලක්හු නැති, බුදුරජුන් මම් වදිමි. මහාවීර වූ සුයඹන්ධුන් වහන්සේ වදිමි. පෙර දෙවියන් සමඟ බඹභට යම් නමස්කාරයක් කළමෝ ද, නිදුකාණන් වහන්ස, අද ඔබට ඒ නමස්කාරය කරන්නවු. දැන් ඔබට පිණිසා කරමිහ.

'ඔබ ම සම්බුදුහු වෙති, ඔබ ම නිරුත්තර ශාස්තෘහු වෙති. දෙවියන් සහිත ලොවැ ඔබට සම පුහුලෙක් නැත.'

26. ඉක්බිති සක් දෙවිඳු පන්සිළු ගදෙවු පුතු බණවා 'දරුව පන්සිළු, පළමු කොට තෝ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ පැහැදූවූයෙහි (සින් ගත්තෙහි) ය. ඒ තෝ මට බොහෝ උපකාරී වූයෙහි ය. දරුව, පළමු කොට තා විසින් පහදවන ලද අර්භත් සමාක් සම්බුද්ධ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ දක්නට පසු වැ අපි එළැඹුණමිහ. තා (අද සිට) පිය තනතුරෙහි තබන්නෙමි. තෝ අද සිට ගන්ධර්වයනට රජ වන්නෙහි ය. හිරුහු සේ බබලන හදු දෙවහන තට දෙමි. තා විසින් ඕ වෙසෙසින් පතන ලද්දී යැ' යි කී ය.

ඉක්බිති සක් දෙවිඳු අත්ලෙන් පොළොව ස්පර්ශ කොට 'ඒ හගවත් අර්භත් සමාක් සම්බුද්ධයන් වහන්සේට නමස්කාර වේ වා, ඒ හගවත් අර්භත් සම්බුද්ධයන් වහන්සේට නමස්කාර වේ වා, ඒ හගවත් අර්භත් සමාක් සම්බුද්ධයන් වහන්සේට නමස්කාර වේවා' යි තුන් වරක් උදන් ඇති ය.

මේ නිර්ගාථක සූත්‍රය වදරනුලබන කල්හි සක් දෙවිඳු ට ද අන් අසු දහසක් දෙවියනට ද 'යමක් උපදනා සුලු ද ඒ සියල්ල නැසෙන සුලු යැ යි කෙලෙස් රජස් රහිත, කෙලෙස් මල රහිත දහමි ඇස (සෝවාන් මහනුවණ) පහළ විය.

මෙසේ සක් දෙවිඳු විසින් පතන ලද විචාරන ලද යම් ප්‍රශ්න කෙනෙක් වූහු ද, ඔහු හගවත් බුදුරජුන් විසින් විසදන ලදහ. එහෙයින් මේ නිර්ගාථක සූත්‍රයට සක්කපඤ්ඤා (ගක්‍රප්‍රශ්න) යැ යි ම නමෙක් වෙයි.

අටවන සක්කපඤ්ඤා සූත්‍රය නිමියේ ය.

මහාසතිපට්ඨානසූතරාං

එව. මේ සූත: එකං සමයං භගවා කුරුසු විහරති කමාස-
දමං නාම කුරුනාං ගිගමො. තත්‍ර ඛො භගවා භික්ඛු ආමනෙහසී
'භික්ඛවො'ති. 'හදනෙහ'ති තෙ භික්ඛු භගවතො පච්චසෙසාසු. භගවා
එතදවොච:

2. එකායනො අයං භික්ඛවෙ මගො සත්තානං විසුඨියා
ඡසාකපරිද්දවානං සමතිකකමාය දුක්ඛදෙමනසානං අත්ඛමාය
ඤායසස අධිගමාය නිබ්බානසස ඤෙජ්ඣිරියාය, යදිදං චත්තාරො සතිපට්ඨානා.
කතමෙ චත්තාරො: ඉධ භික්ඛවෙ භික්ඛු කායෙ කායානුපසසී විහරති
ආතාපී සමපජානො සතිමා විනෙය්‍ය ලොකෙ අභිජ්ඣාදෙමනසං.

වෙදනාසු වෙදනානුපසසී විහරති ආතාපී සමපජානො සතිමා විනෙය්‍ය
ලොකෙ අභිජ්ඣාදෙමනසං,

විතෙහ චිත්තානුපසසී විහරති ආතාපී සමපජානො සතිමා විනෙය්‍ය
ලොකෙ අභිජ්ඣාදෙමනසං,

ධම්මෙසු ධම්මානුපසසී විහරති ආතාපී සමපජානො සතිමා විනෙය්‍ය
ලොකෙ අභිජ්ඣාදෙමනසං.

උදෙසො නිට්ඨිතො.

මහාසතිපට්ඨාන සූත්‍රය

මා විසින් මෙසේ අසන ලදී: එක් සමයෙක භාග්‍යවතුන් වහන්සේ කුරු රටැ කල්මාසදමා නම් යම් නියම් ගමෙක් වී ද එහි වැඩ වෙසෙන සේක. එහි දී භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ‘මහණෙනි’ යි මහණුන් ඇමැතු සේක. ‘පින්වතුන් වහන්සැ’ යි ම ඵ මහණහු ඔබට පිළිවදන් ඇස්වූහ. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මේ (මතු දැක්වෙන) දහම වදළ සේක:

2. “මහණෙනි, සතර සිව්ටන් (සතිපට්ඨාන) නම් වූ යම් දහමෙක් ඇද්ද, මෙය සත්වයන් ගේ පිරිසිදුව පිණිස ද, සෝවලප් ඉක්මෙනු පිණිස ද, දුක්දෙමනසුන් දුරුවනු පිණිස ද, අරි අවැහි මහට පැමිණෙනු පිණිස ද, නිවන් පසක් කරනු පිණිස ද එක් මැ මහ වෙයි. ඒ කවර සිව්ටන් කෙනෙක් ද? යත්: මහණෙනි, මෙ සස්නැ මහණ තෙමෙ කෙලෙස් තවන වැර ඇති ව, මනා නුවණ ඇති ව, එළැඹූ සිටි සිහි ඇති වැ, ලොව (සිරුර) කෙරෙහි අභිධ්‍යාව (කාමච්ඡන්දය) ද, දෙමනස (ව්‍යාපාදය) ද (සෙසු නිවරණ ද) (තදභිග වශයෙන් ද විෂ්කම්භණ වශයෙන් ද) සන්තිද්‍රවා කයෙහි කායානුපස්සි වැ (කරුණ කය අනිත්‍යාදි වශයෙන් නොයෙක් අයුරින් සුන සුනා බලනුයේ) වෙසෙයි.

කෙලෙස් තවන වැර ඇති ව, මනා නුවණ ඇති වැ, එළැඹූ සිටි සිහි ඇති වැ, ලොව (වේදනාවන්) කෙරෙහි අභිධ්‍යාව (කාමච්ඡන්දය) ද, දෙමනස (ව්‍යාපාදය) ද (සෙසු නිවරණ ද) (තදභිග වශයෙන් ද විෂ්කම්භණ වශයෙන් ද) සන්තිද්‍රවා, වේදනාවන්හි වේදනානුපස්සි වැ (වේදනාවන් අනිත්‍යාදි වශයෙන් නොයෙක් අයුරින් සුන සුනා බලනුයේ) වෙසෙයි.

කෙලෙස් තවන වැර ඇති වැ, මනා නුවණ ඇති ව, එළැඹූ සිටි සිහි ඇති ව, ලොව, (චිත්තය කෙරෙහි) අභිධ්‍යාව (කාමච්ඡන්දය) ද, දෙමනස ද (ව්‍යාපාදය ද) (සෙසු නිවරණ ද තදභිග ප්‍රභාණ විෂ්කම්භණ ප්‍රභාණ වශයෙන්) සන්තිද්‍රවා සිතෙහි චිත්තානු පස්සි වැ (සිත් අනිත්‍යාදි විසින් නොයෙක් අයුරින් සුන සුනා බලනුයේ) වෙසෙයි.

කෙලෙස් තවන වැර ඇති ව, මනා නුවණ ඇති ව, එළැඹූ සිටි සිහි ඇති වැ, ලොවැ (නිවරණාදි ධර්මයන් කෙරෙහි) අභිධ්‍යාව ද (කාමච්ඡන්දය ද) දෙමනස ද (ව්‍යාපාද නිවරණය ද) (සෙසු නිවරණ ද තදභිග ප්‍රභාණ විෂ්කම්භණ ප්‍රාහණවශයෙන්) සන්තිද්‍රවා (නිවරණාදි) ධර්මයන්හි ධම්මානුපස්සි වැ (නිවරණාදින් අනිත්‍යාදි විසින් නොයෙක් අයුරින් සුන සුනා බලනුයේ) වෙසෙයි.

උද්දේශවාරය නිමිසේ ය.

3. කථංඤ්ච භික්ඛවෙ භික්ඛු කායෙ කායානුපසස්ථි විහරති? ඉධ භික්ඛවෙ භික්ඛු අරඤ්ඤගතො වා රුක්ඛමූලගතො වා සුඤ්ඤගාරගතො වා ගිසීද්ති පලලඛකං ආභුජිතො උජුං කායං පණ්ඩාය පරිමුඛං සතිං උපට්ඨපෙතො. සො සතො'ව අසසසති, සතො'ව පසසසති. දීසං වා අසසසනො දීසං අසසසාමීති පජානාති, දීසං වා පසසසනො දීසං පසසසාමීති පජානාති. රසසං වා අසසසනො රසසං අසසසාමීති පජානාති, රසසං වා පසසසනො රසසං පසසසාමීති පජානාති. සබ්බකායපට්ඨංවෙදී අසසසිසාමීති සික්ඛති, සබ්බකායපට්ඨංවෙදී පසසසිසාමීති සික්ඛති. පසසමහයං කායසඛ්ඛාරං අසසසිසාමීති සික්ඛති, පසසමහයං කායසඛ්ඛාරං පසසසිසාමීති සික්ඛති.

4. සෙය්‍යථාපි භික්ඛවෙ දකෙඛා භමකාරො වා භමකාරනෙභවාසී වා දීසං වා අඤ්ඤනො දීසං අඤ්ඤාමීති පජානාති, රසසං වා අඤ්ඤනො රසසං අඤ්ඤාමීති පජානාති, එවමෙව ඛො භික්ඛවෙ භික්ඛු දීසං වා අසසසනො දීසං අසසසාමීති පජානාති, දීසං වා පසසසනො දීසං පසසසාමීති පජානාති. රසසං වා අසසසනො රසසං අසසසාමීති පජානාති, රසසං වා පසසසනො රසසං පසසසාමීති පජානාති. සබ්බකායපට්ඨංවෙදී අසසසිසාමීති සික්ඛති, සබ්බකායපට්ඨංවෙදී පසසසිසාමීති සික්ඛති. පසසමහයං කායසඛ්ඛාරං අසසසිසාමීති සික්ඛති, පසසමහයං කායසඛ්ඛාරං පසසසිසාමීති සික්ඛති.

3. මහණෙනි, කෙසේ නම් මහණ තෙමෙ කයෙහි කායානුපස්සි වැ (කරප කය අනිත්‍යාදි විසින් නොයෙක් අයුරින් දුන පුනා බලන සුලු වැ) වෙසෙයි ද? යත්: මහණෙනි, මහණ තෙම අරනකට ගියේ හෝ රුක්මුලකට ගියේ හෝ විවිත් සෙනස්නකට (ජනයාගෙන් වන සම්බාධ නැති හිස් ගෙයකට) ගියේ හෝ හසරමිණිය අවුළුවා (පලක් බැඳ), උඩුකය සාප්‍රකොට තබා ගෙන, සිහිය කමටහන් අරමුණට ම යොමු කොට පිහිටුවා ඉඳී, හේ සිහි ඇත්තේ ම (සිහිය කමටහන් අරමුණට යොමු කොට ම) ආශ්වාස කෙරෙයි, සිහි ඇත්තේ ම (සිහිය කමටහන් අරමුණට යොමු කොට ම) ප්‍රශ්වාස කෙරෙයි. දීර්ඝ කොට (කල් ගනිමින්-සෙමෙන්) ආශ්වාස කරනුයේ, 'දීර්ඝ කොට-ආශ්වාස කෙරෙමි' යි දනී. දීර්ඝ කොට (කල් ගනිමින්-සෙමෙන්) ප්‍රශ්වාස කරනුයේ, 'දීර්ඝ කොට ප්‍රශ්වාස කෙරෙමි' යි දනී. හුස්ව කොට (ලුහුඬු කොට-ඉක්මනින්) ආශ්වාස කරනුයේ 'ලුහුඬු කොට ආශ්වාස කෙරෙමි' යි දනී. හුස්ව කොට (ලුහුඬු කොට-ඉක්මනින්) ප්‍රශ්වාස කරනුයේ 'හුස්ව කොට ප්‍රශ්වාස කෙරෙමි' යි දනී. 'සියලු ආශ්වාස කයේ (මුල මැද අග යන තුන් තන්හි ම) පැවැත් ම ප්‍රකට කොට දනිමින් ආශ්වාස කරන්නෙමි' යි හික්මෙයි (ආසේවන වගයෙන් පුරුදු පුහුණු කෙරෙයි). සියලු ප්‍රශ්වාස කයේ මුල මැද අග යන තුන් තන්හි ම) පැවැත් ම ප්‍රකට කොට දනිමින් ප්‍රශ්වාස කරන්නෙමි' යි පුහුණු කෙරෙයි. (ආසේවන වගයෙන් පුරුදු පුහුණු කෙරෙයි). ඖදරික වූ කාය සංස්කාරය (ආශ්වාස වායුව) සන්තිදුවමින් ආශ්වාස කරන්නෙමි යි හික්මෙයි (පුරුදු පුහුණු කෙරෙයි). ඖදරික වූ කාය සංස්කාරය (ප්‍රශ්වාස වායුව) සන්තිදුවමින් ප්‍රශ්වාස කරන්නෙමි යි හික්මෙයි (පුරුදු පුහුණු කෙරෙයි).

4. මහණෙනි, (දක්ෂ වූ ලියන වඩුවෙක් හෝ ලියන වඩුවක්හු ගේ ඇතැවැස්සෙක් හෝ දික් වූ හෝ මහත් වූ බඩුවක් ලියන කල්හි දීර්ඝ කොට (කල්ගනිමින් සෙමෙන්) අත් පා ආදිය අදනේ 'දීර්ඝ කොට (කල් ගනිමින් - සෙමෙන්) අදිමි' යි දනී ද, (ඉදි කටු කුලා ආදි කුඩා බඩුවක් ලියන කල්හි) අත් පා ලුහුඬු කොට (ඉක්මනින්) අදනේ, ලුහුඬු කොට (ඉක්මනින්) අදිමි' යි දනී ද, මහණෙනි, එ සේ ම මහණ තෙම දීර්ඝ කොට ආශ්වාස කරනුයේ හෝ දීර්ඝකොට ආශ්වාස කෙරෙමි' යි දනී, දීර්ඝ කොට ප්‍රශ්වාස කරනුයේ හෝ 'දීර්ඝ කොට ප්‍රශ්වාස කෙරෙමි' යි දනී. හුස්ව කොට ආශ්වාස කරනුයේ හෝ 'හුස්ව කොට ආශ්වාස කෙරෙමි' යි දනී. හුස්ව කොට ප්‍රශ්වාස කරනුයේ හෝ 'හුස්ව කොට ප්‍රශ්වාස කෙරෙමි' යි දනී. සියලු ආශ්වාස කය (ආශ්වාසයේ මුල මැද අග යන හැම තැන ම පැවැත් ම) ප්‍රකට කොට දනිමින් ආශ්වාස කරන්නෙමි' යි හික්මෙයි (පුරුදු පුහුණු කෙරෙයි), සියලු ප්‍රශ්වාස කය (ප්‍රශ්වාසයේ මුල මැද අග යන හැම තැන ම පැවැත්ම) ප්‍රකට කොට දනිමින් ප්‍රශ්වාස කරන්නෙමි' යි හික්මෙයි (පුරුදු පුහුණු කෙරෙයි). කාය සංස්කාරය (ආශ්වාස වායුව) සන්තිදුවමින් ආශ්වාස කරන්නෙමි යි හික්මෙයි (පුරුදු පුහුණු කෙරෙයි), කාය සංස්කාරය (ප්‍රශ්වාස වායුව) සන්තිදුවමින් ප්‍රශ්වාස කරන්නෙමි' යි හික්මෙයි (පුරුදු පුහුණු කෙරෙයි).

ඉති අප්ඤ්ඤානංවා කායෙ කායානුපසස්සි විහරති, ඛිඤ්ඤා වා කායෙ කායානුපසස්සි විහරති, අප්ඤ්ඤාඛිඤ්ඤා වා කායෙ කායානුපසස්සි විහරති.

සමුදයධම්මොනුපසස්සි වා කායසමීං විහරති, වයධම්මොනුපසස්සි වා කායසමීං විහරති. සමුදය වයධම්මොනුපසස්සි වා කායසමීං විහරති.

අඤ්ඤා කායො'ති වා පනස්ස සති පච්චුපට්ඨිතා හොති, යාවදෙව ඤාණමත්තාය පතිස්සතිමත්තාය. අතිස්සිතො ච විහරති, න ච කිඤ්ඤි ලොකෙ උපාදියති. එවමපි ඛො භික්ඛවෙ භික්ඛු කායෙ කායානුපසස්සි විහරති.

ආනාපානපඛබං නිවට්ඨිතං.

5. පුනවපරං භික්ඛවෙ භික්ඛු ගච්ඡන්තො වා ගච්ඡාමිති පජානාති, ධීතො වා ධීතොමභීති පජානාති, නිසීන්තො වා නිසීන්තොමභීති පජානාති, සයානො වා සයානොමභීති පජානාති. යථා යථා වා පනස්ස කායො පඤ්ඤිතො හොති, තථා තථා නං පජානාති.

මෙසේ තමා ගේ (ආශ්වාස ප්‍රශ්වාස) කයෙහි හෝ කායානුපස්සි වැ (අනිත්‍යාදීන් නොයෙක් අයුරින් බලන සුලු වැ) වෙසෙයි. මෙරමා ගේ (ආශ්වාස ප්‍රශ්වාස) කයෙහි හෝ කායානුපස්සි වැ (අනිත්‍යාදීන් නොයෙක් අයුරින් පුන පුනා බලන සුලු වැ) වෙසෙයි. වරෙක තමා ගේ ද වරෙක මෙරමා ගේ ද ආශ්වාස ප්‍රශ්වාස කයෙහි (අනිත්‍යාදීන්) නොයෙක් අයුරින් බලන සුලු වැ හෝ වෙසෙයි.

(කර්ෂකය නාසාපුට සිත යන) ආශ්වාස ප්‍රශ්වාසයන් ගේ ඉපැන්මට කාරණ වන දෑ නොයෙක් අයුරින් පුන පුනා බලනුයේ හෝ කයෙහි කායානු-පස්සි වැ වෙසෙයි කර්ෂකය ආදීන් ගේ ආභාවයෙහි ආශ්වාස ප්‍රශ්වාස-යන්ගේ වැනැස්ම නොයෙක් අයුරින් පුන පුනා දක්නේ හෝ කයෙහි කායානුපස්සි වැ වෙසෙයි. වරෙක ආශ්වාස ප්‍රශ්වාසයන් ගේ ඉපැන්ම ද වරෙක ඔවුන් ගේ වැනැස්ම ද නොයෙක් අයුරින් පුන පුනා බලනුයේ කායානුපස්සි වැ වෙසෙයි.

(මෙසේ කමටහන් වඩන) ඒ යොගාවචරයාහට ආශ්වාස ප්‍රශ්වාස කය චූකලී ඇතැ යි (පරමාර්ථ වගයෙන් සත්වයෙක් පුද්ගලයෙක් නැතැ යි) ම හෝ සිතිය ඵලැඹු සිටියේ වෙයි. ඒ සිතිය ද මතු මත්තෙහි ඥානයේ වැඩීම පිණිස ම වේ. මතුමත්තෙහි සිතියේ වැඩීම පිණිස ම වේ (අන් කිසි වක් පිණිස නො වේ.) මෙසේ වූ ඒ යෝගාවචර තෙම තෘෂ්ණා නිශ්‍රය දෘෂ්ටිනිශ්‍රය දෙදෙනා ගේ වගයට නො හසු වැ (අනිශ්‍රිත වැ) වෙසෙයි. ලොවැ කිසිවක් ආත්ම ආත්මීය වගයෙන් නො ගනී. මහණෙනි, මහණ ශෙමෙ මෙසේත් රු කයෙහි කායානුපස්සනාව කරන සුලු වැ වෙසෙයි.

ආනාපානපර්වය නිමියේ ය.

5. තච ද අනෙකක් කියමි. යෝගාවචර මහණ තෙම යන්තේ හෝ යෙමි යි (පරමාර්ථ වගයෙන් යන්තෙක් නැතැ යි ද 'යෙමි' යි පහළ වූ සිතින් ඉපී ද කය පුරා පැතිර ගිය වායු ධාතු වේගයෙන් වූ රුකයේ චලනය ම ඇතැ යි) දනී. සිටියේ හෝ සිටියෙමි වෙමි යි ('සිටිමි' යන සිතින් ඉපැද කය පුරා පැතිර ගිය වායු වේගයෙන් රු කයේ චලන විශේෂයක් වූ සිටිමි නැමැති ඉරියව්ව ම ඇතැ යි) දනී. වැදූ හෝනේ හෝ වැදූහෙන්තෙමි වෙමි යි (චිත්ත ක්‍රියා වායු ධාතුව පැතිර යෑමෙන් වූ වැද හෝනා ඉරියව්ව පැවැත්ම ම ඇතැ යි) දනී. යමි යමි අයුරින් හෝ ඔහු ගේ රු කයැ පවත්නේ වේ ද ඒ ඒ අයුරින් එය දනී.

ඉති අජකන්තො වා කායෙ කායානුපසසී විහරති, බහිමා වා කායෙ කායානුපසසී විහරති, අජකන්තබහිමා වා කායෙ කායානුපසසී විහරති. සමුදයධම්මානුපසසී වා කායසමී විහරති, වයධම්මානුපසසී වා කායසමී විහරති, සමුදයවයධම්මානුපසසී වා කායසමී විහරති.

අතී කායොති වා පනසස සති පච්චුපට්ඨිතා හොති යාවදෙව ඤාණමත්තාය පතිසසති. මත්තාය අභිසිතො ව විහරති න ව කිඤ්චි ලොකෙ උපාදියති. එවමුච්චො හික්ඛවෙ හික්ඛු කාය කායානුපසසී විහරති.

ඉරියාපථපබ්බං නිවසීතං.

6. පුන ව පරං හික්ඛවෙ හික්ඛු අභිකකන්තො පටිකකන්තො සමපජානකාරී හොති. ආලොකිතෙ විලොකිතෙ සමපජානකාරී හොති. සමිඤ්ජතෙ පසාරිතෙ සමපජානකාරී හොති. සඛසාට්ඨපත්තවිවරධාරණෙ සමපජානකාරී හොති. අසිතෙ පිතෙ බාසිතෙ සාසිතෙ සමපජානකාරී හොති. උච්චාරපසසාවකලෙම සමපජානකාරී හොති. ගතෙ යීතෙ නිසිනෙන සුක්ඛෙ ජාගරිතෙ භාසිතෙ තුණහීභාවෙ සමපජානකාරී හොති.

මෙසේ තමා ගේ ඉරියවු කයෙහි හෝ (ගමන් ඇ ඉරියවු පිරිසිඳිනුයේ) කායානුපස්සනාව වඩන සුලු වැ වෙසේ. මෙරමා ගේ ඉරියවු කයෙහි හෝ (ඉරියවු පිරිසිඳිනුයේ) කායානුපස්සනාව වඩන සුලු වැ වෙසේ. වරෙක තමා ගේ ද වරෙක මෙරමා ගේ ද ඉරියවු කයෙහි කායානුපස්සනාව වඩනුයේ වෙසේ. (ගමන් ඇ) ඒ ඒ ඉරියව්වේ ඉපැන්ම බලනුයේ හෝ ඉරියවු කයෙහි කායානුපස්සි වැ වෙසෙයි. ඒ ඒ ඉරියව්වේ නැසීම බලනුයේ හෝ ඉරියවු කයෙහි කායානුපස්සි වැ වෙසේ. වරෙක ඉරියවු කයෙහි ඉපැන්ම ද වරෙක එහි වැනැස්ම ද නොයෙක් අයුරින් පුන පුනා දක්නේ හෝ වෙසේ.

ඒ ඒ ඉරියවුහි සිතිය යොමු කොට වසන ඒ යෝගාවචර මහණහට 'ඉරියවු පැවැත්ම ම ඇතැ යි (පරමාර්ථයෙන් ඉරියවු පවත්වන සතෙක් පුහුලෙක් නැතැ යි) සිතිය එළැඹ සිටියේ වෙයි. මෙසේ එළැඹ සිටි සිතිය මතු මත්තෙහි නුවණ වැඩෙනු පිණිසම, සිතිය වැඩෙනු පිණිස ම වේ (අන් කිසිවක් පිණිස නො වේ). මෙසේ වූ ඒ යෝගාවචර තෙම තෘෂ්ණා නි:ශ්‍රය දෘෂ්ටිනි:ශ්‍රය දෙකේ වශයට නො හසු වැ (අනි:ශ්‍රිත වැ) වෙසෙයි. ලොවැ කිසිවක් ආත්ම ආත්මීය විසින් නො ගනී. මහණෙනි, මහණ තෙමෙ මෙසේද රු කයෙහි කායානුපස්සනාව කරන සුලු වැ වෙසෙයි.

රියතීපට් පර්වය නිමියේ ය.

6. තව ද අන් කමටහනක් කියමි. මහණෙනි, මහණ තෙමෙ ඉදිරියට යෑමෙහි ද පෙරළා ඊමෙහි ද (සත්ව පුද්ගල නො වන හුදු ධාතු සමූහයෙක් ම ඉදිරියට යෑම පෙරළා ඊම ද කෙරේ යැ යි) සමයක්ප්‍රඥයෙන් සලකා දනගනිමින් එය කරන්නේ වෙයි. ඉදිරිය බැලීමෙහි ද අනුදික් බැලීමෙහි ද (උඩ සඳහන් පරිදි) සමයක්ප්‍රඥයෙන් සලකා දනගනිමින් (එය) කරන්නේ වෙයි. අන් පා හැකිලීමෙහි ද දිගු කිරීමෙහි ද සමයක් ප්‍රඥයෙන් සලකා දන ගනිමින් (එය) කරන්නේ වෙයි. සහළ සිවුරු හා පා සිවුරු හා දූරීමෙහි ද (ධාතු සමූහයක් ධාතු සමූහයක් වැළැද ගනී යන ආදීන්) සමයක් ප්‍රඥයෙන් සලකා දන ගනිමින් (එය) කරන්නේ වෙයි. බොජුන් වැළැඳීමෙහි ද පැන් පීමෙහි ද බාද්‍යාදිය විකා කැමෙහි ද (මී සකුරු ආදිය) රස විදීමෙහි ද සමයක්ප්‍රඥයෙන් සලකා දන ගනිමින් (එය) කරන්නේ වෙයි. මල මූ පහ කිරීමෙහි ද සමයක්ප්‍රඥයෙන් සලකා දනගනිමින් (එය) කරන්නේ වෙයි. යෑමෙහි ද සිටීමෙහි ද හිඳීමෙහි ද නිදි ගැන්මෙහි ද පිබිදීමෙහි ද කපා කිරීමෙහි ද නිහඩ වීමෙහි ද සමයක්-ප්‍රඥයෙන් සලකා දන ගනිමින් (ඒ ඒ ක්‍රියා) කරන්නේ වෙයි.

ඉති අජ්ඣන්තං වා කායෙ කායානුපස්සී විහරති, ඛනිධා වා කායෙ කායානුපස්සී විහරති, අජ්ඣන්තඛනිධා වා කායෙ කායානුපස්සී විහරති, සමුදයධම්මානුපස්සී වා කායස්මිං විහරති, වයධම්මානුපස්සී වා කායස්මිං විහරති, සමුදයවයධම්මානුපස්සී වා කායස්මිං විහරති.

‘අජී කායො’ති වා පනස්ස සති පච්චුපට්ඨිතා ගොති යාවදෙව ඤාණමත්තාය පතිස්සතිමත්තාය. අභිස්සිතො ච විහරති න ච කිඤ්චි ලොකෙ උපාදියති.

එවමපි ඛො භික්ඛවෙ භික්ඛු කායෙ කායානුපස්සී විහරති.

සමපජ්ඣාපබ්බං නිට්ඨිතං.

7. පුනචපරං භික්ඛවෙ භික්ඛු ඉමමෙව කායං උඨං පාදනලා අධො කෙසමඤ්ඤා තවපරියන්තං පුරං නානසපකාරස්ස අසුචිනො පචචචෙකකිති.

“අජී ඉමස්මිං කායෙ කෙසා ලොමා නබා දන්තා කචො මංසං නහාරු අට්ඨි අට්ඨිමිඤ්ඤා වකකං හදයං යකනං කිලොමකං පිහකං පපථාසං අන්තං අන්තගුණං උදරියං කර්සං පිත්තං සෙමහං පුබ්බො ලොභිකං සෙදො මෙදො අසුචු වසා බෙලො සිඛසාණිකා ලසිකා මුත්තන්ති”.

මෙසේ තමා ගේ කයෙහි හෝ කායානුපස්සනාව වඩන සුලු වැ වෙසෙයි, මෙර මා ගේ කයෙහි හෝ කායානුපස්සනාව වඩන සුලු වැ වෙසෙයි. වරෙක තමා ගේ ද වරෙක මෙරමා ගේ ද කයෙහි කායානුපස්සනාව වඩන සුලු වැ වෙසෙයි. (ඉදිරියට යෑම් ආදී) ක්‍රියාවන් ගේ ඉපැන්මට කරුණු දක්නා සුලු වූයේ හෝ කයෙහි කායානුපස්සනායෙහි යෙදී වෙසෙයි. (ඉදිරියට යෑම් ආදී) ක්‍රියාවන් ගේ වැනැස්මට කරුණු දක්නා සුලු වූයේ හෝ කයෙහි කායානුපස්සනාව වඩන සුලු වැ වෙසෙයි. වරෙක ඒ ක්‍රියාවන් ගේ ඉපැන්මට කරුණු ද වරෙක ඒ ක්‍රියාවන්ගේ වැනැස්මට කරුණු ද දක්නා සුලු වූයේ හෝ කයෙහි කායානුපස්සනායෙහි යෙදී වෙසෙයි.

(මෙසේ චතුසම්පජ්ඣය වැඩීමෙහි යෙදුණු) ඒ යෝගාවචර ඡහණභට වනාහි (ඉදිරියට යෑම් ආදී ක්‍රියා පැවැත්ම වූ) කය ම ඇතැ යි (ඒ ක්‍රියා කණන සතෙක් පුභුලෙක් නැතැ' යි) සිතිය ඵලැඹ සිටියේ වෙයි. ඒ සිතිය ද වූ කලි මතු මත්තෙහි නුවණ වැඩීම පිණිස ම, සිතිය වැඩීම පිණිස ම දෙයි. මෙසේ වූ හෙතෙම තෘෂ්ණා දෘෂ්ටි නි:ශ්‍රයයනට නො හසු වැ වසන්නෝ ද වේ. තෘෂ්ණා වගයෙන් දෘෂ්ටි වගයෙන් ලොවැ යෑම් ආදී කිසිදු ක්‍රියාවක් (සත්ව පුද්ගල ආත්ම ආත්මියාදී විසින් නො ද) ගනී.

මහණෙනී, මහණ තෙම මෙසේ ද කයෙහි කායානුපස්සනාව කරන සුලු වැ වෙසෙයි.

සම්ප්‍රජනා පර්වය නිමියේ ය.

7. තව ද අනෙක් කමටහනක් කියමි. මහණෙනි, මහණ තෙම පතුලෙන් උඩ, කෙසහින් යට, (සරසින්) සම කෙළවර කොටැ ඇති නන් අයුරු අසුවියෙන් පිරි සිටි මේ කරජ කය ම මතු දැක්වෙන පරිදි නුවණින් සලකා බලයි:

මෙ සිරුරෙහි කෙස් යැ, ලොම් යැ, නිය යැ, දත් යැ, ජම යැ, මස් පිඬු යැ, නහර යැ, ඇට යැ, ඇට මිදුලු යැ, වකු ගඩු යැ, හද මස යැ, අක්මා යැ, දළ බුව යැ, බඩ දිව යැ, පපු මස යැ, අතුනු වැටිය යැ, අතුනු බහන යැ, නොදිරු අහර යැ, මල යැ, පිත යැ සෙම යැ, සැරොව යැ, ලෙහෙ යැ, ඩහදිය යැ, මේද තෙල යැ, කඳුළු යැ, වුරුණු තෙල යැ, කෙළ යැ, සොටු යැ, සඳමිදුලු යැ, මුත්‍ර යැ යන මේ දෙතිසක් කුණපයෝ ඇත' යනු යි.

සෙය්‍යථාපි භික්ඛවෙ උභතො මුඛා පුටොලී¹ පුරා නානාවිහිතස්ස ධිකුසුසං, සෙය්‍යථීදං සාලීනං විහිනං මුඤ්ඤානං මාසානං තිලානං තණ්ඩුලානං. තමෙනං චක්ඛුමා පුරිසො මුඤ්ඤීත්වා පච්චවෙකෙඛයා: “ඉමෙ සාලී, ඉමෙ විහී, ඉමෙ මුඤ්ඤා, ඉමෙ මාසා, ඉමෙ තිලා, ඉමෙ තණ්ඩුලා”ති එමමෙව ඛො භික්ඛවෙ භික්ඛු ඉමමෙව කායං උඨං පාදනලා අධො කෙසමත්තා තචපරියන්තං පුරං නානසකාරස්ස අසුචිනො පච්චවෙකති: අත්ථ ඉමස්මිං කායෙ කෙසා ලොමා නධා දන්තා තච්ච: මංසං නාහරු අච්චි අච්චිමිඤ්ඤං චකකං, හදයං යකනං කිලොමකං පිහකං පපථාසං අන්තං අන්තගුණං උදරියං කරිසං, පිත්තං සෙමහං පුඛො ලොහිතං සෙදෙ මෙදෙ, අසුචු වසා ඛෙලො සිඛ්ඝානිකා ලසිකා මුත්තන්ති.

ඉති අජ්ඣන්තං වා කායෙ කායානුපසස්ථි විහරති, ඛනිඛා වා කායෙ කායානුපසස්ථි විහරති, අජ්ඣන්තඛනිඛා වා කායෙ කායානුපසස්ථි විහරති, සමුදයධම්මානුපසස්ථි වා කායස්මිං විහරති, වයධම්මානුපසස්ථි වා කායස්මිං විහරති, සමුදයවයධම්මානුපසස්ථි වා කායස්මිං විහරති. අත්ථ කායො’ති වා පනස්ස සති පච්චුපට්ඨිකා හොති යාවදෙව ඤාණමත්තාය පතිස්සතිමත්තාය. අනිසස්ථො ච විහරති න ච කිඤ්ඤං ලොකෙ උපාදියති. ඉමමෙ ඛො භික්ඛවෙ භික්ඛු කායෙ කායානුපසස්ථි විහරති.

පටිකතුලමනසිකාරපබ්බං නිවසීතං.

8. පුනචපරං භික්ඛවෙ භික්ඛු ඉමමෙව කායං යථාධීතං යථාපණ්ණිතං ධාතුසො පච්චවෙකති: අත්ථ ඉමස්මිං කායෙ පඨවීධාතු ආපො ධාතු තෙජොධාතු වායොධාතු ති.

1. පුතොලී (ම ජ සං)

මහණෙනි, දෙ පසින් මුව දෙකක් ඇති මල්ලෙක් හැල්වි මාවි මුං මෑ තල සහල් යන නන් වැදෑරුම් ධාන්‍යයෙන් යම්සේ පිරුණේ වේ ද, ඇස් ඇති පුරුෂයෙක් ඒ මල්ල මුද (ලිහා) ඒ හැම ධාන්‍ය බලා, මේ හැල් වී ය, මේ මා වී ය, මේ මුං ය, මේ මෑ ය, මේ තල ය, මේ සහල් යැ යි ඒ ඒ ධාන්‍ය වර්ග වෙන් වෙන් කොට සලකා බලන්නේ ද, එ පරිද්දෙන් ම, මහණෙනි, මහණ තෙමේ මේ කයෙහි පතුලෙන් උඩ කෙසහින් යට (සරසින්) සම කෙළවරකොට ඇති නන් අයුරු අසුවියෙන් පිරි සිටි මේ සිරුර මනුවණින් සලකා බලයි. (කෙසේ ද?) මේ කයෙහි කෙස් යැ, ලොම් යැ, නිය යැ, දත් යැ, සම යැ, මස් යැ, නහර යැ, ඇට යැ, ඇට මිදුළු යැ, වකුගඩු යැ, හදමස යැ, අක්මාව යැ, දලඹුව යැ බඩදිව යැ පපුමස යැ, අතුනුවැටිය යැ, අතුනුබහන යැ, නොදිරු අහර යැ, මල යැ, පිත යැ, සෙම යැ, සැරොව යැ, ලෙහෙ යැ, ඩහදිය යැ, මේද තෙල යැ, කඳුළු යැ, වුරුණු තෙල යැ, කෙළ යැ, සොටු යැ, සඳමිදුළු යැ, මුත්‍ර යැ යි මේ දෙතිසක් කුණප ඇතැ' යි යනු යි. මෙසේ තම කයෙහි හෝ කායානුපස්සනාව වඩනුයේ වෙසෙයි, මෙරමා කයෙහි හෝ කායානුපස්සනාව වඩනුයේ වෙසෙයි. විටෙක තමා කයෙහි ද විටෙක මෙරමා කයෙහි ද කායානුපස්සනාව වඩනුයේ වෙසෙයි. ඒ කේශාදීන් හටගන්නා සැටි (හටගැන්මට ප්‍රත්‍යය වන දෑ) පුන පුනා නොයෙක් අයුරින් බලන සුලු වැ වෙසෙයි, (ප්‍රත්‍යයයන් ගේ අභාවයෙන්) ඔවුන් නැසෙන සැටි නොයෙක් අයුරින් පුන පුනා බලන සුලු වැ වෙසෙයි. වරෙක ඒ කේශාදීන් හටගන්නා සැටි ද වරෙක ඔවුන් නැසෙන සැටි ද නොයෙක් අයුරින් පුනපුනා බලන සුලු වැ වෙසෙයි.

මෙසේ කමටහන් වඩන ඔහුට “කුණප කොටස් රැසෙක් ම ඇත්තේ යැ. (සතෙක් පුභුලෙක් නොමැත්තේ යැ) යි සිතිය එළැඹ සිටියේ වෙයි. එ ද මතු මත්තෙහි නුවණ වැඩෙනු පිණිස ම සිතිය වැඩෙනු පිණිස ම වේ. මෙසේ හෙ තෙමේ තෘෂ්ණා දෘෂ්ටි නි:ශ්‍රයයනට නොහසු ව ද වෙසෙයි, ලොවැ කිසිත් තෘෂ්ණා දෘෂ්ටි විසින් නො ගනී. මහණෙනි, මෙසේත් මහණ තෙමේ කයෙහි කායානුපස්සනාව වඩනුයේ වෙසෙයි.

ප්‍රතිකුලමනස්කාර පර්වය නිමියේ ය.

8. තව ද අන් කමටහනක් කියමි. මහණෙනි, මහණ තෙමේ මේ කය සිටි පරිදි, පිහිටුවූ පරිදි, ‘මේ කයැ පෘථිවි ධාතුව ඇත, අඛ ධාතුව ඇත, තෙපෝ ධාතුව ඇත, වායු ධාතුව ඇතැ’ යි ධාතූ වශයෙන් පස්විකයි (නුවණින් සලකා බලයි).

සොයොපාපි නිකඛවෙ දකොඛා ගොසාතකො වා ගොසාතකතො වාසී වා ගාචී. වධිකා වාතුමමහාපථො ඛිලසො විහජ්ඣා නිසිතොනා අසා, එවමෙව ඛො භිකඛවෙ භිකඛු ඉමමෙව කායං යථාධීතං යථාපණිහිතං. ධාතුසො පචචවෙකකිති: අජී ඉමඝ්ථං කායෙ පථව්ධාතු ආපොධාතු තෙජොධාතු වායොධාතු ති.

ඉති අජ්ඣකතං වා කායෙ කායානුපසසී විහරති, ඛහිධා වා කායෙ කායානුපසසී විහරති, අජ්ඣකතඛහිධා වා කායෙ කායානුපසසී විහරති. සමුදයධම්මානුපසසී වා කායඝ්ථං විහරති, වයධම්මානුපසසී වා කායඝ්ථං විහරති, සමුදයවයධම්මානුපසසී වා කායඝ්ථං විහරති.

අජී කායො නි වා පනාසස සති පචචුපට්ඨිතා හොති යාවදෙව ඤාණ- මතතාය පතිසසතිමතතාය අනිසසිතො ව විහරති න ව කිඤචි ලොකෙ උපාදියති.

එවමෙව ඛො භිකඛවෙ භිකඛු කායෙ කායානුපසසී විහරති.

ධාතුමනසිකාරපබ්බං නිවර්තං.

9. පුත ව පරං භිකඛවෙ භිකඛු සොයොපාපි පසෙසයා සරීරං සිවචී- කාය ඡඤ්ඤිතං එකාහමතං වා දවිහමතං වා තිහමතං වා උඩුමා- තකං චිනිලකං චිපුබ්බකජාතං, සො ඉමමෙව කායං උපසංහරති: අයමෙව ඛො කායො එවංධමෙවො එවංහාවී එතං අනතීතො'ති.

මහණෙනි, යම් සේ දක්ෂ ගෝසාතකයෙක් හෝ ගෝසාතකයක්හු ගේ ඇතැවැත්මක් හෝ දෙනක මරා සතරමං හන්දියෙක කොටස් වශයෙන් වෙන් වෙන් කොට බෙදා හුන්නේ වේ ද, මහණෙනි, එ පරිද්දෙන් ම මහණ තෙම මෙ සිරුර ම සිටි පරිදි, පිහිටු වූ පරිදි, 'මෙ' කයෙහි පෘථිවි ධාතුව ඇත. අඛිධාතුව ඇත, තේජෝ ධාතුව ඇත, වායු ධාතුව ඇතැ'යි ධාතූ වශයෙන් පස් විකයි (නුවණින් බෙදා බෙදා බලයි).—

මෙසේ තමා ගේ කයෙහි හෝ මෙර මා ගේ කයෙහි හෝ කායානුපස්සනාව වඩනුයේ වෙසෙයි. ඒ සතර ධාතූන් උපදනා සැටි නොයෙක් අයුරින් පුන පුනා බලනුයේ හෝ කයෙහි කායානුපස්සී වැ වෙසෙයි. ඒ සතර ධාතූන් නැසෙන සැටි නොයෙක් අයුරින් පුන පුනා බලනුයේ හෝ කයෙහි කායානුපස්සී වැ වෙසෙයි. වරෙක සතර ධාතූන් උපදනා සැටිත් වරෙක ඔවුන් නැසෙන සැටිත් නොයෙක් අයුරින් පුනපුනා බලනුයේ හෝ කයෙහි කායානුපස්සී වැ වෙසෙයි.

ඒ යෝගාවචර මහණහට වනාහි මෙසේ ධාතූමාත්‍ර වූ ගරිරය ඇතැ යි (සරමාර්ථ වශයෙන් සත්වයෙක් පුද්ගලයෙක් නැතැ යි) සිහිය එළැඹ සිටියේ වෙයි. ඒ එළැඹ සිටි සිහිය ද මන මත්තෙහි නුවණ වැඩෙනු පිණිස ම සිහිය වැඩෙනු පිණිස ම වෙයි. මෙසේ වූ හෝ තෘෂ්ණා දෘෂ්ටි නිශ්ශ්‍රයයනට නො හසු වැ ද වෙසෙයි. ලොවැ (ධාතූමාත්‍ර කයෙහි) කිසිත් තෘෂ්ණා දෘෂ්ටි වශයෙන් ආත්ම ආත්මීය විසින් නො ද ගනී.

මහණෙනි, මෙසේත් මහණ තෙම කයෙහි කායානුපස්සී වැ වෙසෙයි.

ධාතූමනස්කාර පර්වය නිමිසේ ය.

9. තව ද අනෙකක් කියමි. මහණෙනි, මෙහි මහණ තෙම අමු සොහොනැ දමන ලද, මැරී දවසක් ගත වූ හෝ මැරී දෙ දවසක් ගත වූ හෝ මැරී තුන් දවසක් ගත වූ, ඉදිමුණු, නිල් වූ, පුයා වැගිරෙන, සිරුරක් යම්සේ දක්නේ ද, හෙ තෙමෙ 'මේ මගේ සිරුරත් මෙබඳු ස්වභාවය ඇත්තේ යැ' යි 'මෙසේ වන සුලු යැ' යි 'මේ ඉදිමුම් ආදී ගති නො ඉක්මැ සිටියේ යැ' යි මෙ සිරුර ම එ කයෙහි එළවා බලයි.

ඉති අජ්ඣන්තං වා කායෙ කායානුපසසී විහරති, බහිධා වා කායෙ කායානුපසසී විහරති, අජ්ඣන්තබ්බිධා වා කායෙ කායානුපසසී විහරති. සමුදයධම්මානුපසසී වා කායසමීං විහරති, වයධම්මානුපසසී වා කායසමීං විහරති, සමුදයවයධම්මානුපසසී වා කායසමීං විහරති.

අඤ්ඤා කායොති වා පනස්ස සති පච්චුපට්ඨිතා හොති යාවදෙව ඤාණමත්තාය පතිස්සතිමත්තාය. අනිසසිනො ච විහරති න ච කිඤ්චේ ලොකෙ උපාදියති.

එවමපි බො භික්ඛවෙ භික්ඛු කායෙ කායානුපසසී විහරති.

(පදමං සිවථිකං)

10. පුන ච පරං භික්ඛවෙ භික්ඛු සෙය්‍යථාපි පසෙය්‍යාය සරිරං සිවථිකාය ජඩ්ඞිතං කාමකම්භි වා ඛජ්ජමානං ඤලලෙභි වා ඛජ්ජමානං ගිජෙකම්භි වා ඛජ්ජමානං සුනබෙභි වා ඛජ්ජමානං සිගාලෙභි වා ඛජ්ජමානං විවිධෙභි වා පාණකජාතෙභි ඛජ්ජමානං, සො ඉමමෙව කායං උපසංහරති: අයමපි බො කායො එවංධම්මො එවංභාවී එතං අනතීතො ති.

ඉති අජ්ඣන්තං වා කායෙ කායානුපසසී විහරති, බහිධා වා කායෙ කායානුපසසී විහරති, අජ්ඣන්තබ්බිධා වා කායෙ කායානුපසසී විහරති. සමුදයධම්මානුපසසී වා කායසමීං විහරති, වයධම්මානුපසසී වා කායසමීං විහරති, සමුදයවයධම්මානුපසසී වා කායසමීං විහරති. අඤ්ඤා කායොති වා පනස්ස සති පච්චුපට්ඨිතා හොති යාවදෙව ඤාණ මත්තාය පතිස්සතිමත්තාය. අනිසසිනො ච විහරති. න ච කිඤ්චේ ලොකෙ උපාදියති.

එවමපි බො භික්ඛවෙ භික්ඛු කායෙ කායානුපසසී විහරති.

(දුතියං සිවථිකං)

මෙසේ තමා ගේ සිරුරෙහි හෝ කායානුපස්සනාව වඩන සුලු වැ වෙසෙයි, මෙරමා සිරුරෙහි හෝ කායානුපස්සනාව වඩන සුලු වැ වෙසෙයි. වරෙක තමා ගේ සිරුරෙහිත් වරෙක මෙරමා ගේ සිරුරෙහිත් කායානුපස්සනාව වඩන සුලු වැ වෙසෙයි. කය උපදනා සැටි නොයෙක් අයුරින් නැවැත නැවැත බලන සුලු වැ වෙසෙයි. සිරුර නැසෙන සැටි නොයෙක් අයුරින් නැවත නැවත බැන සුලු වැ වෙසෙයි. වරෙක සිරුර උපදනා සැටිත් වරෙක සිරුර නැසෙන සැටිත් නොයෙක් අයුරින් නැවත නැවත බලන සුලු වැ වෙසෙයි.

මෙසේ බවුන් වඩන ඔහුට ඉදිමෙන සුලු බව ආදී නොයෙක් අදිනවයෙන් යුත් තිසරු සිරුර ම ආතැ යි හෝ සිතිය ඵලැඹ සිටියේ වෙයි, ඵය මතු මත්තෙහි නුවණ වැඩෙනු පිණිස ම සිතිය වැඩෙනු පිණිස ම වෙයි. ඵසේ වූ හෙ තෙමෙ තෘෂ්ණා දෘෂ්ටි ත්‍රිඃශ්‍රයයන් ගෙන් විරහිත ව මැ වෙසෙයි. ලොවැ (සිරුරෙහි) කිසිත් තෘෂ්ණා වශයෙන් දෘෂ්ටි වශයෙන් නො ගනී.

මහණෙනි, මෙසේත් මහණ තෙම කයෙහි කායානුපස්සි වැ වෙසෙයි.

(පළමු සිව්ලිකයැ යි)

10. තවද අනෙකක් කියමි. මහණෙනි, මහණ තෙමෙ අමුසොහොනෙහි දමා පියන ලද කවුඩන් විසින් කනු ලබන හෝ උකුස්සන් විසින් කනු ලබන හෝ ගිජුලිහිණියන් විසින් කනු ලබන හෝ බල්ලන් විසින් කනු ලබන හෝ සිවලුන් විසින් කනු ලබන හෝ විවිධ ප්‍රාණීන් විසින් කනු ලබන මළ සිරුරක් යම්සේ දක්නේ ද, හෙ තෙම 'මේ මා ගේ සිරුරත් මෙබඳු ස්වභාවය ඇත්තේ යැ, මෙසේ වන සුලු යැ, මේ ස්වභාවය නො ඉක්මියේ මැ' යි මෙ සිරුර ම එකී සොහොනෙහි දමන ලද සිරුර හා ඵළවා බලයි.

මෙසේ හෙතෙම තමාගේ සිරුරෙහි හෝ කායානුපස්සනාව වඩන සුලු වැ වෙසෙයි, මෙරමා ගේ සිරුරෙහි හෝ කායානුපස්සනාව වඩන සුලු වැ වෙසෙයි. වරෙක තමාගේ සිරුරෙහිත් වරෙක මෙරමා ගේ සිරුරෙහිත් කායානුපස්සනාව වඩන සුලු වැ වෙසෙයි. මෙ සිරුර උපදනා සැටි නොයෙක් අයුරින් පුන පුනා බලන සුලු වැ වෙසෙයි, මෙ සිරුර නැසෙන සැටි නොයෙක් අයුරින් පුන පුනා බලන සුලු වැ වෙසෙයි. වරෙක සිරුර උපදනා සැටිත් වරෙක සිරුර නැසෙන සැටිත් නොයෙක් අයුරින් පුන පුනා බලන සුලු වැ වෙසෙයි.

ඔහුට 'ඉදිමි ආදීන් තිසරු වූ කය ම ආත (සතෙක් පුභුලෙක්) නැතැයි' සිතිය ඵලැඹ සිටියේ වෙයි, ඵය මතු මත්තෙහි නුවණ වැඩෙනු පිණිස ම සිතිය වැඩෙනු පිණිස ම වෙයි. ඵසේ වූ හෙ තෙමෙ තෘෂ්ණා දෘෂ්ටි ත්‍රිඃශ්‍රයයනට නො හසු වැ ද වෙසෙයි. ලොවැ කිසිත් තෘෂ්ණා දෘෂ්ටි වශයෙන් නො ම ගනී.

මහණෙනි, මෙසේත් මහණ තෙම කයෙහි කායානුපස්සි වැ වෙසෙයි.

(දෙවෙනි සිව්ලිකය යි)

11. පුන ව පරං භික්ඛවෙ භික්ඛු සෙය්‍යථාපි පසෙසය්‍ය සරීරං සීවතිකාය ඡඩ්ඛිතං අට්ඨිසඛිලිකං සමංසලොභිතං නහාරුසඛෙඤ්ඤං සො ඉමමෙව කායං උපසංහරති 'අයමුපි ඛො කායො ඵචංධමෙමො ඵචමහාචී ඵතං අනනිතො'ති.

ඉති අප්ඤ්ඤා වා කායෙ කායානුපසසී විහරති ඛගිඤ්ඤා වා කායෙ කායානුපසසී විහරති අප්ඤ්ඤාඛගිඤ්ඤා වා කායෙ කායානුපසසී විහරති, සමුදයධමමානුපසසී වා කායසමී විහරති වයධමමානුපසසී වා කායසමී විහරති සමුදයවයධමමානුපසසී වා කායසමී විහරති.

'අඤ්ඤා කායො'ති වා පනස්ස සති පච්චුපට්ඨිතා හොති—යාවදෙව සද්දුකමනාය පතිස්සතිමනාය අනිසසිතො ව විහරති. න ව කිංචි ලොකෙ උපාදියති.

ඵචමුපි ඛො භික්ඛවෙ භික්ඛු කායෙ කායානුපසසී විහරති.

(තතියං සීවටීකං)

12. පුන ව පරං භික්ඛවෙ භික්ඛු සෙය්‍යථාපි පසෙසය්‍ය සරීරං සීවටීකාය ඡඩ්ඛිතං අට්ඨිසඛිලිකං නිමමංසං ලොභිතමකඛිතං නහාරුසඛෙඤ්ඤං සො ඉමමෙව කායං උපසංහරති 'අයමුපි ඛො කායො ඵචංධමෙමො ඵචමහාචී ඵතං අනනිතො'ති.

11. තවද අනෙකක් කියමි. මහණ තෙම ලේ මස් සහිත, නහරින් බැඳුණු ඇට සැකිල්ලක් වූ, සොහොනෙහි දමා පියන ලද සිරුරක් යම්සේ දක්නේ ද, හෙතෙම මේ මගේ සිරුරක් මෙසේ වූ ස්වභාවය ඇත්තේ යැ, මෙසේ වන සුලු යැ, මේ ස්වභාවය නො ඉක්මී යැ' යි මෙ සිරුර ම ඒ සොහොනෙහි දමන ලද සිරුර හා එළවා බලයි.

මෙසේ තමාගේ කයෙහි හෝ කායානුපස්සි වැ වෙසෙයි, මෙරමා ගේ කයෙහි හෝ කායානුපස්සි වැ වෙසෙයි. කලෙක තමාගේ කලෙක මෙරමාගේ කයෙහි හෝ කායානුපස්සි වැ වෙසෙයි. මෙකය උපදනා සැටි නොයෙක් අයුරින් පුන පුනා බලන සුලු වැ වෙසෙයි. මෙ සිරුර නැසෙන සැටි නොයෙක් අයුරින් පුන පුනා බලන සුලු වැ වෙසෙයි. වරෙකැ කය උපදනා සැටිත් වරෙක එය නැසෙන සැටිත් නොයෙක් අයුරින්, පුන පුනා බලන සුලු වැ වෙසෙයි.

ඔහුට ඉදිමීම් ආදීන් නිසරු වූ කය ම ඇතැ යි (සතෙක් පුභුතලක් නැතැ යි) සිහිය එළැඹ සිටියේ වෙයි. එය මතු මත්තෙහි ඔහුගේ නුවණ වැඩෙනු පිණිස ම සිහිය වැඩෙනු පිණිස ම වෙයි. එසේ වූ හෙ තෙමෙ තෘෂ්ණා දෘෂ්ටි නිශ්ශ්‍රයයනට නො හසු වැ ද වෙසෙයි. ලොව කිසිත් තෘෂ්ණා වශයෙන් දෘෂ්ටි වශයෙන් නො ම ගනී.

මහණෙනි, මෙසේත් මහණ තෙම කයෙහි කායානුපස්සි වැ වෙසෙයි.

(තෙවෙනි සිවලිකය යි)

12. තව ද අනෙකක් කියමි. මහණෙනි, යම්සේ මහණ තෙම මස් නැති, ලෙඳින් වැකුණු නහරින් බැඳුණු ඇටසැකිල්ලක් වූ සොහොනෙහි දමා පියන ලද මළ සිරුරක් දක්නේ ද, ඒ මහණ තෙම 'මේ මගේ සිරුරක් මෙබඳු ස්වභාවය ඇත්තේ ය' යි, මෙසේ වන සුලු යැ යි, මේ ස්වභාවය නො ඉක්මියේ යැ' යි මේ තමා ගේ සිරුර ම ඒ ඇටසැකිල්ලෙහි එළවා බලයි.

ඉති අජ්ඣන්තං වා කායෙ කායානුපසසී විහරති බහිද්ධා වා කායෙ කායානුපසසී විහරති, අජ්ඣන්තබහිද්ධා වා කායෙ කායානුපසසී විහරති, සමුදයධම්මානුපසසී වා කායසමීං විහරති, වයධම්මානුපසසී වා කායසමීං විහරති, සමුදයවයධම්මානුපසසී වා කායසමීං විහරති.

‘අත්ථී කායො’ති වා පනස්ස සති පච්චුපට්ඨිතා හොති යාවදෙව සුඤ්ඤාමනාය පතිස්සතිමනාය. අනිසසිතො ච විහරති න ච කිංඤ්චී ලොකෙ උපාදියති.

එවමපි භික්ඛවෙ භික්ඛු කායෙ කායානුපසසී විහරති.

(චතුස්සං සිවලීකං)

13. පුන ච පරං භික්ඛවෙ භික්ඛු සෙයාථාපි පසෙසයා සරිරං සිවලීකාය ඡර්ඛිතං අට්ඨිසංඛලිකං අපගතමංසලොභිතං නහාරුසම්ඛද්ධං. සො ඉමමෙව කායං උපසංහරති ‘අයමපි ඛො කායො එවංධම්මො එවමහාවී එතං අනතිතො’ති.

ඉති අජ්ඣන්තං වා කායෙ කායානුපසසී විහරති, බහිද්ධා වා කායෙ කායානුපසසී විහරති, අජ්ඣන්තබහිද්ධා වා කායෙ කායානුපසසී විහරති. සමුදයධම්මානුපසසී වා කායසමීං විහරති, වයධම්මානුපසසී වා කායසමීං විහරති, සමුදයවයධම්මානුපසසී වා කායසමීං විහරති.

‘අත්ථී කායො’ති වා පනස්ස සති පච්චුපට්ඨිතා හොති, යාවදෙව සුඤ්ඤාමනාය පතිස්සතිමනාය. අනිසසිතො ච විහරති, න ච කිංචී ලොකෙ උපාදියති.

එවමපි ඛො භික්ඛවෙ භික්ඛු කායෙ කායානුපසසී විහරති.

(පඤ්චමං සිවලීකං)

මෙසේ තමාගේ කයෙහි හෝ කායානුපස්සී වැ වෙසෙයි, මෙරමා ගේ කයෙහි හෝ කායානුපස්සී වැ වෙසෙයි, වරෙක තමා ගේ කයෙහි ද වරෙක මෙරමා ගේ කයෙහි ද කායානුපස්සී වැ වෙසෙයි. කය හටගන්නා සැටි නොයෙක් අයුරින් පුන පුනා බලනුයේ හෝ වෙසෙයි. කය නැසෙන සැටි නොයෙක් අයුරින් පුන පුනා බලනුයේ හෝ වෙසෙයි. වරෙක කය හටගන්නා සැටි ද වරෙක කය නැසෙන සැටි ද නොයෙක් අයුරින් පුන පුනා බලනුයේ හෝ වෙසෙයි.

ඒ යෝගාවචර මහණහට ඉදිමීම් ආදි දෝෂයෙන් නිසරු වූ කය ඇත්තේ යැ (සතෙක් පුභුලෙක් නැතැ) යි සිහිය ඵලොභී සිටියේ වෙයි. එසේ වූ ඒ සිහිය වනාහි මතු මත්තෙහි නුවණ වැඩෙනු පිණිස ද සිහිය වැඩෙනු පිණිස ද වේ. එසේ වූ හෙ තෙම තෘෂ්ණා දෘෂ්ටි නි:ශ්‍රයයනට නො හසු වූ යේ ද වෙසෙයි. ලොවැ කිසිත් තෘෂ්ණා දෘෂ්ටි විසින් නො ගනී.

මහණෙනි, මහණ තෙම මෙසේ ද කයෙහි කායානුපස්සී වැ වෙසෙයි.

(සකරවන සිව්විකය යි)

13. තව ද අනෙකක් කියමි. මහණෙනි, මහණ තෙම පහ වූ ලේ මස් ඇති, නහරින් බලුණු ඇට සැකිල්ලක් වූ, සොහොනෙහි දමන ලද සිරුරක් යම්සේ දක්නේ ද, භෙ තෙමේ 'මේ මගේ සිරුර ද මෙබඳු ස්වභාවය ඇත්තේ ය, මෙසේ වන සුලු යැ, මේ ස්වභාවය නො ඉක්මියේ යැ' යි එය හා මේ සිරුර ඵලවා බලන්නේ ය.

මෙසේ තමාගේ හෝ කයෙහි කායානුපස්සී වැ වෙසෙයි, මෙරමා ගේ හෝ කයෙහි කායානුපස්සී වැ වෙසෙයි, වරෙක තමා ගේ ද වරෙක මෙරමා ගේ ද කයෙහි කායානුපස්සී වැ වෙසෙයි. කයෙහි උපදනා සැටිය නන් අයුරින් පුන පුනා බලන සුලු වැ හෝ වෙසෙයි, කයෙහි නැසෙන සැටිය නන් අයුරින් පුන පුනා බලන සුලු වැ හෝ වෙසෙයි. වරෙක කයෙහි උපදනා සැටියත් වරෙක නැසෙන සැටියත් නොයෙක් අයුරින් පුන පුනා බලනුයේ හෝ වෙසෙයි.

ඉදිමීම් ආදීන් නිසරු වූ කය ඇතැ (සතෙක් පුභුලෙක් නැතැ) යි හෝ ඔහුට සිහිය ඵලොභී සිටියේ වෙයි. එය මතු මත්තෙහි ඥානයා ගේ වැඩිම පිණිස ම සිහියේ වැඩිම පිණිස ම වේ. එසේ වූ හෙ තෙමේ තෘෂ්ණා දෘෂ්ටි නි:ශ්‍රයයන් විසින් නො හසු කැරැ ගන්නා ලදුව ද වෙසෙයි, ලොවැ කිසිවකුන් හේ තෘෂ්ණා දෘෂ්ටි නි:ශ්‍රයයන් ගෙත් නො ගනී.

මහණෙනි, මෙසේත් මහණ තෙම කයෙහි කායානුපස්සී වැ වෙසෙයි.

(පස් වන සිව්විකය යි)

14. පුන ච පරං භික්ඛවෙ භික්ඛු සෙය්‍යථාපි පසෙසය්‍ය සරීරං සිවරිකාය ඡඩධිතං අට්ඨිකානි අපගතසමඛන්ධානි දිසාවිදිසාසු විකඛිතනානි අකෙඤ්ඤන හත්ථසීකං අකෙඤ්ඤන පාදට්ඨිකං අකෙඤ්ඤන ගොඡට්ඨිකං අකෙඤ්ඤන ජබ්භට්ඨිකං අකෙඤ්ඤන උරට්ඨිකං අකෙඤ්ඤන පිට්ඨිට්ඨිකං අකෙඤ්ඤන කට්ඨිකං අකෙඤ්ඤන ඛන්ධට්ඨිකං අකෙඤ්ඤන ගිවට්ඨිකං අකෙඤ්ඤන දන්තට්ඨිකං අකෙඤ්ඤන සීසකට්ඨං. සො ඉමමෙව කායං උපසංහරති 'අයමපි ඛො කායො ඵචංඨමෙමො ඵචමහාවී ඵතං අනතීතො'ති.

ඉති අජ්ඣන්තං වා කායෙ කායානුපසසී විහරති ඛන්ද්ධා වා කායෙ කායානුපසසී විහරති. අජ්ඣන්තඛන්ද්ධා වා කායෙ කායානුපසසී විහරති. සමුදයධම්මානුපසසී වා කායසමී විහරති වයධම්මානුපසසී වා කායසමී විහරති සමුදයවයධම්මානුපසසී වා කායසමී විහරති.

අනී කායො ති වා පනසස සති පච්චුපට්ඨිතා හොති යාවදෙව ඤාණමහතාය පතිසසතිමහතාය. අභිසසීතො ච විහරති, න ච කිඤ්ඤි ලොකෙ උපාදියතී. ඵචමපි භික්ඛවෙ භික්ඛු කායෙ කායානුපසසී විහරති.

(ඡට්ඨං සිවට්ඨිකං)

15. පුන ච පරං භික්ඛවෙ භික්ඛු සෙය්‍යථාපි පසෙසය්‍ය සරීරං සිවට්ඨිකාය ඡඩධිතං අට්ඨිකානි යෙනානි සඛිවණ්ණපතිහානි, සො ඉමමෙව කායං උපසංහරති 'අයමපි ඛො කායො ඵචංඨමෙමො ඵචමහාවී ඵතං අනතීතො'ති.

ඉති අජ්ඣන්තං වා කායෙ කායානුපසසී විහරති, ඛන්ද්ධා වා කායෙ කායානුපසසී විහරති අජ්ඣන්තඛන්ද්ධා වා කායෙ කායානුපසසී විහරති, සමුදයධම්මානුපසසී වා කායසමී විහරති, වයධම්මානුපසසී වා කායසමී විහරති, සමුදයවයධම්මානුපසසී වා කායසමී විහරති.

14. තව ද අනෙකක් කියමි. මහණෙනි, මහණ තෙමේ පහ වූ නහර බැඳුම් ඇති, අන් දිසාවෙක අන් ඇට ද අන් දිසාවෙක පා ඇට ද අන් දෙසෙකැ ගොප් ඇට ද අන් දිසාවෙක කෙංඛා ඇට ද, අන් දිසාවෙක කලවා ඇට ද, අන් දිසාවෙක ඉහ ඇට ද, අන් දිසාවෙක පිටකටු ඇට ද අන් දෙසෙකැ කඳැට ද, අන් දිසාවෙක ගෙලැට ද, අන් දිසාවෙක හනු ඇට ද, අන් දෙසෙකැ දත් ඇට ද අන් දිසාවෙක හිස් කබල දැ යි මෙසේ දසනු දෙස්භි විසිරි ගිය ඇට කැබැලි ම වූ සිරුරක් යම්සේ දක්නේ ද, හේ මගේ මේ සිරුර ද මෙබඳු ස්වභාවය ඇත්තේ යැ යි මෙසේ වන සුඳුයැ ' යි 'මේ ස්වභාවය නො ඉක්මියේ යැ' යි මෙ සිරුර ම එ කී ඇට කැබැලි රැස හා එළවා බලයි.

මෙසේ තමා ගේ කයෙහි හෝ කායානුපස්සි වැ වෙසෙයි. මෙරමා ගේ කයෙහි හෝ කායානුපස්සි වැ වෙසෙයි. වරෙක තමා ගේ ද වරෙක මෙරමා ගේ ද කයෙහි කායානුපස්සි වැ වෙසෙයි. කයැ හටගන්නා සැටිය නන් අයුරින් පුන පුනා බලනුයේ හෝ වෙසෙයි. කයැ නැසෙන සැටිය නන් අයුරින් පුන පුනා බලනුයේ හෝ වෙසෙයි. වරෙක කයැ හටගන්නා සැටිත් වරෙක කයැ නැසෙන සැටිත් නන් අයුරින් පුන පුනා බලනුයේ හෝ වෙසෙයි.

ඔහුට 'කැබැලි කැබැලි වැ විසිරි යන ඇට ගොඩක් ම වූ මේ සිරුර ඇත, (සතෙක් පුභුලෙක් මෙහි නැත)' කියා සිතිය එළැඹ සිටියේ වෙයි. එය මතු මත්තෙහි නුවණ වැඩෙනු පිණිස ද සිතිය වැඩෙනු පිණිස ද වෙයි. මෙසේ වූ හෙ තෙමේ තෘෂ්ණා නිශ්ශ්‍රය රහිත වැ ද වෙසෙයි, ලොවැ කිසිත් තෘෂ්ණා දෘෂ්ටිත් ගේ වගයෙන් නො ගනී. මහණෙනි, මෙසේත් මහණ තෙමේ කයෙහි කායානුපස්සි වැ වෙසෙයි.

(සවන සිව්විකය යි)

15. තව ද අනෙකක් කියමි. මහණෙනි, මහණ තෙම හක් බඳු සුදුපැහැති ඇට ගොඩක් ම වූ, සොහොනෙහි දමන ලද සිරුරක් යම්සේ දක්නේ ද, හේ 'මේ මගේ සිරුර ද එසේ ඇට රැසක් බවට පැමිණෙන සුඳු ය, මෙබඳු වන සුඳු ය, මේ ස්වභාවය නො ඉක්මියේ යැ' යි එකී ඇට රැසක් ම වූ සිරුරෙහි එළවා බලයි.

මෙසේ හේ තමා ගේ සිරුරෙහි හෝ කායානුපස්සි වැ වෙසෙයි. මෙරමා ගේ සිරුරෙහි හෝ කායානුපස්සි වැ වෙසෙයි. වරෙක තමා ගේ සිරුරෙහි ද වරෙක මෙරමා ගේ සිරුරෙහි ද කායානුපස්සි වැ වෙසෙයි. කයේ හටගන්නා සැටිය නොයෙක් අයුරින් පුන පුනා බලනුයේ හෝ වෙසෙයි, කයේ නැසෙන සැටිය නොයෙක් අයුරින් පුන පුනා බලනුයේ හෝ වෙසෙයි. වරෙක කයැ හටගන්නා සැටිත් වරෙක කයැ නැසෙන සැටිත් නොයෙක් අයුරින් පුන පුනා බලනුයේ හෝ වෙසෙයි.

'අතී කායො'ති වා පනස්ස සති පච්චුපට්ඨිතා හොති යාවදෙව ඤාණමත්තාය පතිස්සතිමත්තාය. අතිස්සිතො ව විහරති, න ව කිඤ්චි ලොකෙ උපාදියති. එවමුපි භික්ඛවෙ භික්ඛු කායෙ කායානුපසසී විහරති.

(සත්තමං සිවථිකං)

16. පුන ව පරං භික්ඛවෙ භික්ඛු සෙය්‍යථාපි පසේය්‍යා ඇරිරං සිවථිකාය ඡධබ්බිතං අට්ඨිකාති පුඤ්ජිකතාති තෙරොවස්සිකාති. සො ඉමමෙව කායං උපසංහරති 'අයමුපි බො කායො එවංධමෙමො එවභොවී එනං අනතිතො'ති.

ඉති අජ්ඣන්තො වා කායෙ කායානුපසසී විහරති, බහිද්ධා වා කායෙ කායානුපසසී විහරති අජ්ඣන්තබ්බිද්ධා වා කායෙ කායානුපසසී විහරති, සමුදයධමමානුපසසී වා කායසමීං විහරති වයධමමානුපසසී වා කායසමීං විහරති සමුදයවයධමමානුපසසී වා කායසමීං විහරති.

'අතී කායො'ති වා පනස්ස සති පච්චුපට්ඨිතා හොති, යාවදෙව ඤාණමත්තාය පතිස්සතිමත්තාය. අතිස්සිතො ව විහරති න ව කිඤ්චි ලොකෙ උපාදියති. එවමුපි භික්ඛවෙ භික්ඛු කායෙ කායානුපසසී විහරති

(අට්ඨමං සිවථිකං)

ඈට කැබැලි රැසක් ම වූ සිරුර ඈතැ යි (සතෙක් පුහුලෙක් නැතැ යි) ඔහු ගේ සිහිය ඵලැඹ සිටියේ වෙයි. එය මතු මත්තෙහි නුවණ වැඩීම පිණිස, සිහිය වැඩීම පිණිස වෙයි. එසේ වූ හෙ තෙමෙ තෘණා දෘෂ්ටි නිශ්‍රයයනට නො හසු වැ ද වෙසෙයි. ලොවැ කිසිත් තෘණාදෘෂ්ටිත් නො ගන්තෝ ද වෙයි. මහණෙනි, මෙසේත් මහණ තෙම කයෙහි කායානුපස්සි වැ වෙසෙයි.

(සත්වන සිව්විකය යි)

16. තව ද අනෙකක් කියමි. මහණෙනි, මහණ තෙම සොහොනැ දමන ලදු වැ අවුරුද්දක් ඉක්මැ ගියැ තාන තැන ගොඩ ගැසුණු, ඈට රැසක් ම වූ සිරුරක් යම් සේ දක්නෝ ද, එ සේ හෙ තෙමෙ 'මේ මගේ කය ද මෙ බදු ස්වභාවය ඈත්තෝ ය, මෙසේ වන සුලු ය, මේ ස්වභාවය නො ඉක්මියේ යැ' යි මේ කය ම යට කී ඈට ගොඩක් ම වූ සිරුරෙහි ඵලවා බලයි.

මෙසේ තමා ගේ ම කයෙහි හෝ කායානුපස්සි වැ වෙසෙයි, මෙරමා ගේ කයෙහි හෝ කායානුපස්සි වැ වෙසෙයි, වරෙක තමා ගේ ද වරෙක මෙරමා ගේ ද කයෙහි කායානුපස්සි වැ වෙසෙයි. කයෙහි උපදනා සැටිය නන් අයුරින් පුන පුනා බලනුයේ හෝ වෙසෙයි. කයෙහි නැසෙන සැටිය නන් අයුරින් පුන පුනා බලනුයේ හෝ වෙසෙයි. වරෙක කය උපදනා සැටියත් වරෙක කය නැසෙන සැටියත් නන් අයුරින් පුන පුනා බලනුයේ වෙසෙයි.

ඈට ගොඩක් ම වූ කය ඈතැ (සතෙක් පුහුලෙක් නැතැ) යි හෝ ඔහු ගේ සිහිය ඵලැඹ සිටියේ වෙයි. එය නුවණ වැඩෙනු පිණිස ම සිහිය වැඩෙනු පිණිස ම වේ. එසේ වූ හේ තෘණා දෘෂ්ටි නිශ්‍රය රහිත ව ද වෙසෙයි, ලොවැ කිසිවකුත් තෘණා දෘෂ්ටි විසින් නො ගනී. මහණෙනි, මෙසේත් මහණ තෙම කයෙහි කායානුපස්සි වැ වෙසෙයි.

(අටවන සිව්විකය යි)

17. පුන ච පරං භික්ඛවෙ භික්ඛු සෙය්‍යථාපි පසෙසය්‍ය සරිරං සිවලීකාය ඡධබ්බිතං අට්ඨිකානි පුතීනි චුණ්ණකජානානි, සො ඉමමෙව කායං උපසංහරති 'අයමපි ඛො කායො එවංධමෙචො එවමහාවී එතං අනතීතො'ති.

ඉති අජ්ඣත්තො වා කායෙ කායානුපසස්ථි විහරති, ඛගිද්ධා වා කායෙ කායානුපසස්ථි විහරති, අජ්ඣත්තඛගිද්ධා වා කායෙ කායානුපසස්ථි විහරති. සමුදයධමොනුපසස්ථි වා කායසමීං විහරති, වයධමොනුපසස්ථි වා කායසමීං විහරති, සමුදයවයධමොනුපසස්ථි වා කායසමීං විහරති.

'අස්සී කායො ති වා පනස්ස සති පච්චුපට්ඨිතා හොති යාවදෙව ඤාණමත්තාය පතිස්සතිමත්තාය. අනිස්සීතො ච විහරති, න ච කිඤ්චි ලොකෙ උපාදියති. එවමපි භික්ඛවෙ භික්ඛු කායෙ කායානුපසස්ථි විහරති.

(නවමං සිවලීකං)

චූද්ධස කායානුපසස්ථා නිට්ඨිතා.

වෙදනානුපසස්ථා

18. කථංඤ භික්ඛවෙ භික්ඛු වෙදනාසු වෙදනානුපසස්ථි විහරති? ඉධ භික්ඛවෙ භික්ඛු සුඛං වෙදනං වෙදියමානො සුඛං වෙදනං වෙදියාමී ති පජානාති, දුක්ඛ වා වෙදනං වෙදියමානො දුක්ඛං වෙදනං වෙදියාමී ති පජානාති. අදුක්ඛමසුඛං වා වෙදනං වෙදියමානො අදුක්ඛමසුඛං වෙදනං වෙදියාමී ති පජානාති.

17. තව ද අනෙකක් කියමි. මහණෙනි, මහණ තෙම සොහොනැ දමන ලදුවැ, කුණු වූ සුණු වූ ඇට සුණු රැසක් ම වූ සිරුරක් යම්සේ දක්නේ ද, එසේ හෝ 'මේ සිරුර ද මෙ බඳු ස්වභාවය ඇත්තේ ය, මෙසේ වන සුලු ය, මේ ස්වභාවය නො ඉක්මියේ යැ' යි මේ සිරුර ම එකී ඇට සුණු රැස හා එළවා බලයි. මෙසේ තමා ගේ කයෙහි හෝ කායානුපස්සි වැ වෙසෙයි, මෙරමා ගේ කයෙහි හෝ කායානුපස්සි වැ වෙසෙයි. වරෙක තමාගේ ද වරෙක මෙරමා ගේ ද කයෙහි කායානුපස්සි වැ වෙසෙයි. කය හටගන්නා සැටි නන් අයුරින් පුන පුනා බලනුයේ හෝ කයෙහි කායානු පස්සි වැ වෙසෙයි. කය නැසෙන සැටි නන් අයුරින් පුන පුනා බලනුයේ හෝ කයෙහි කායානුපස්සි වැ වෙසෙයි. වරෙක කය උපදනා සැටි ද වරෙකැ නැසෙන සැටි ද නන් අයුරින් පුන පුනා බලනුයේ හෝ කයෙහි කායානුපස්සි වැ වෙසෙයි.

කය ම ඇතැ යි (මෙහි සතෙක් පුහුලෙක් නැතැ යි) හෝ ඔහු ගේ සිතිය එළැඹී සිටියේ වෙයි. එය මතු මන්තෙහි නුවණ වැඩෙනු පිණිස ම, සිතිය වැඩෙනු පිණිස ම වෙයි. එසේ වූ හෙ තෙම තෘෂ්ණා දෘෂ්ටි නිෂ්‍රය රහිත වැ ද වෙසෙයි, ලොවැ කිසිවකුත් තෘෂ්ණා දෘෂ්ටි වශයෙන් නො ද ගනී. මහණෙනි, මෙසේත් මහණ තෙම කයෙහි කායානුපස්සි වැ වෙසෙයි.

(නවවන සීවටීකය යි)

නවසීවටීක පථවය නිමියේ ය.

තුදුස් කායානුපස්සනාවෝ නිමවන ලදහ.

වේදනානුපස්සනාව

18. මහණෙනි, මහණ තෙම කෙසේ නම් වේදනාවන්හි වේදනානු පස්සි වැ වෙසේ ද යත්: මහණෙනි, මෙහි මහණ තෙම කායික හෝ චෛතසික සුඛ වේදනාවක් විඳුනේ, 'සුඛවේදනාවක් විඳිමි' යි දනී, කායික හෝ චෛතසික දුක් වේදනාවක් විඳුනේ, 'දුක් වේදනාවක් විඳිමි' යි දනී, දුක් ද නොවූ සුව ද නොවූ (මැදහත් අයුරු වූ) උපේක්ෂා වේදනාවක් විඳුනේ, 'උපේක්ෂා වේදනාවක් විඳිමි' යි දනී.

සාමීසං වා සුඛං වෙදනං වෙදියමානො සාමීසං සුඛං වෙදනං
 වෙදියාමීති පජානාති. නිරාමීසං වා සුඛං වෙදනං වෙදියමානො නිරාමීසං
 සුඛං වෙදනං චේදියාමීති පජානාති. සාමීසං වා දුක්ඛං වෙදනං
 වෙදියමානො සාමීසං දුක්ඛං වෙදනං වෙදියාමීති පජානාති. නිරාමීසං වා
 දුක්ඛං වෙදනං වෙදියමානො නිරාමීසං දුක්ඛං වෙදනං වෙදියාමීති පජානාති.
 සාමීසං වා අදුක්ඛමසුඛං වෙදනං වෙදියමානො සාමීසං අදුක්ඛමසුඛං
 වෙදනං වෙදියාමීති පජානාති. නිරාමීසං වා අදුක්ඛමසුඛං වෙදනං
 වෙදියමානො නිරාමීසං අදුක්ඛමසුඛං වෙදනං වෙදියාමීති පජානාති.

ඉති අජ්ඣන්තං වා වෙදනාසු වෙදනානුපසස්සි විහරති, ඛනිධා වා
 වෙදනාසු වෙදනානුපසස්සි විහරති, අජ්ඣන්තඛනිධා වා වෙදනාසු
 වෙදනානුපසස්සි විහරති. සමුදයධම්මානුපසස්සි වා වෙදනාසු විහරති,
 වයධම්මානුපසස්සි වා වෙදනාසු විහරති, සමුදයවයධම්මානුපසස්සි වා
 වෙදනාසු විහරති.

අස්සී වෙදනා තී වා පනස්ස සති පච්චුපට්ඨිතා හොති යාවදෙව
 ඤ්ඤාමත්තාය පටිස්සානිමත්තාය. අනිස්සිතො ච විහරති න ච කිස්සති
 ලොකෙ උපාදියති. එවමපි ඛො භික්ඛවෙ භික්ඛු වෙදනාසු වෙදනානු
 පසස්සි විහරති.

වෙදනානුපසස්සනා නිට්ඨිතා.

කාමනි:ශ්‍රිත සුඛවේදනාවක් හෝ විදුනේ 'කාමනි:ශ්‍රිත සුඛ වේදනාදික් විදිමි' යි දනී. නෛෂ්කාමය නි:ශ්‍රිත සුඛ වේදනාවක් විදුනේ, 'නෛෂ්කාමය නි:ශ්‍රිත සුඛවේදනාවක් (පින් රිසියන් විසින් ලැබියැ යුතු කුශල සහගත සොම්නසක්) විදිමි' යි දනී. කාමනි:ශ්‍රිත දුක්වේදනාවක් හෝ විදුනේ 'දුක් වේදනාවක් විදිමි' යි දනී. නෛෂ්කාමය නි:ශ්‍රිත (කුශලපක්ෂ-ගත) දුක් වේදනාවක් හෝ විදුනේ 'දුක් වේදනාවක් විදිමි' යි දනී. කාම නි:ශ්‍රිත උපේක්ෂා වේදනාවක් හෝ විදුනේ 'උපේක්ෂා වේදනාවක් විදිමි' යි දනී. නෛෂ්කාමය නි:ශ්‍රිත උපේක්ෂා වේදනාවක් හෝ විදුනේ, 'උපේක්ෂා වේදනාවක් විදිමි' යි දනී.

මෙසේ තමා ගේ වේදනාවන්හි හෝ වේදනානුපස්සි වැ වෙසෙයි. මෙරමා ගේ වේදනාවන්හි හෝ වේදනානුපස්සි වැ වෙසෙයි. වරෙක තමා ගේ ද වරෙක මෙරමා ගේ ද වේදනාවන්හි වේදනානුපස්සි වැ වෙසෙයි. වේදනාවන් ගේ හටගැනමට ප්‍රත්‍යය වූ දෑ නොයෙක් අයුරින් පුන පුනා බලනුයේ වේදනාවන්හි වේදනානුපස්සි වැ වෙසෙයි. වේදනාවන් ගේ වැනැස්මට කරුණු වූ දෑ නොයෙක් අයුරින් පුනපුනා බලනුයේ, වේදනාවන්හි වේදනානුපස්සි වැ වෙසෙයි වරෙක වේදනාවන්ගේ හටගැනමට කරුණු වූ දෑ ද වරෙක වේදනාවන් ගේ වැනැස්මට කරුණු වූ දෑ ද බලනුයේ වේදනාවන්හි වේදනානුපස්සි වැ වෙසෙයි.

වේදනාව ඇතැයි (විදුනා සතෙක් පුභුලෙක් නැතැයි) හෝ ඔහු ගේ සිතිය එළැඹ සිටියේ වෙයි එය මතු මත්තෙහි නුවණ වැඩිම පිණිස ම, සිතිය වැඩිම පිණිස ම වෙයි. එසේ වූ හෙතෙම තෘෂ්ණා දෘෂ්ටි නි:ශ්‍රයයනට නො හසු වැ ද වෙසෙයි. ලොවැ කිසිත් තෘෂ්ණා දෘෂ්ටින් ගේ වශයෙන් නො ගනී. මහණෙනි, මෙසේ ම මහණ තෙම වේදනාවන්හි වේදනානුපස්සි වැ වෙසෙයි.

වේදනානුපස්සනාව නිමියේ ය.

චිත්තානුපෙසසනා

19. කථංඤා පන භික්ඛවෙ භික්ඛු චිත්තෙ චිත්තානුපෙසසී විහරති:

ඉධ භික්ඛවෙ භික්ඛු සරාගං වා චිත්තං සරාගං චිත්තන්තී පජානාති,
 චිත්ථරාගං වා චිත්තං චිත්ථරාගං චිත්තන්තී පජානාති, සද්දෙසං වා චිත්තං සද්දෙසං
 චිත්තන්තී පජානාති, චිත්තදෙසං වා චිත්තං චිත්තදෙසං චිත්තන්තී පජානාති,
 සමොහං වා චිත්තං සමොහං චිත්තන්තී පජානාති, චිත්තමොහං වා චිත්තං
 චිත්තමොහං චිත්තන්තී පජානාති, සඛබ්බතං චිත්තං සඛබ්බතං චිත්තන්තී
 පජානාති, චිත්තබ්බතං වා චිත්තං චිත්තබ්බතං චිත්තන්තී පජානාති. මහග්ගතං
 වා චිත්තං මහග්ගතං චිත්තන්තී පජානාති, අමෙහග්ගතං වා චිත්තං අම-
 හග්ගතං චිත්තන්තී පජානාති, සඋතරං වා චිත්තං සඋතරං චිත්තන්තී
 පජානාති, අනුතරං වා චිත්තං අනුතරං චිත්තන්තී පජානාති, සමාහිතං
 වා චිත්තං සමාහිතං චිත්තන්තී පජානාති, අසමාහිතං වා චිත්තං අසමාහිතං
 චිත්තන්තී පජානාති, චිම්බුතං වා චිත්තං චිම්බුතං චිත්තන්තී පජානාති,
 අචිම්බුතං වා චිත්තං අචිම්බුතං චිත්තන්තී පජානාති.

ඉති අජංඛතං වා චිත්තෙ චිත්තානුපෙසසී විහරති, බහිධා වා චිත්තෙ
 චිත්තානුපෙසසී විහරති, අජංඛතබහිධා වා චිත්තෙ චිත්තානුපෙසසී විහරති.
 සමුදයධමොනුපෙසසී වා චිත්තංඤා විහරති, වයධමොනුපෙසසී වා චිත්තංඤා
 විහරති සමුදයවයධමොනුපෙසසී වා චිත්තංඤා විහරති.

චිත්තානුපස්සනාව

19. මහණෙනි, මහණ තෙමෙ සිතෙහි කෙසේ නම් චිත්තානුපස්සි වැ වෙසේ ද යත්:

මහණෙනි, මෙහි මහණ තෙම රාග සහිත සිත (අට වැදෑරුම් ලෝභ සහගත සිත) රාග සහිත සිත යැ යි දන්නේ හෝ වේ. පහ වූ රාගය ඇති සිත (ලෝකික කුසල් සිත් හා අව්‍යාකානසිත්) පහ වූ රාගය ඇති සිතැ යි දන්නේ හෝ වේ. ද්වේෂ සහිත සිත (දෙමනස් සහගත දෙ සිත) ද්වේෂ සහිත සිතැ යි දන්නේ හෝ වේ. පහ වූ ද්වේෂය ඇති සිත (ලෝකික කුලලාව්‍යාකාන සිත්) පහ වූ ද්වේෂය ඇති සිතැ යි දන්නේ හෝ වේ. මෝහ සහිත සිත (මෝවුහ දෙ සිත) මෝහ සහිත සිතැ යි දන්නේ හෝ වේ. සංක්ෂිප්ත (හැකුලුණු) සිත (චිතමිද්ධ සහගත සිත) සංක්ෂිප්ත සිත යැ යි දන්නේ හෝ වේ. චික්ෂිප්ත වූ සිත (උද්ධව්ව සහගත සිත) චික්ෂිප්ත සිත යැ යි දන්නේ හෝ වේ. මහද්ගත සිත (රූපාවචර අරූපාවචර සිත්) මහද්ගත සිත යැ යි දන්නේ හෝ වේ, අමහද්ගත සිත (කාමාවචර සිත) අමහද්ගත සිත යැ යි දන්නේ හෝ වේ. සොත්තර සිත (තමාහට උත්තරයක්හු ඇති සිත හෙවත් කාමාවචර සිත) සොත්තර සිත යැ යි දන්නේ හෝ වේ. අනුත්තර සිත (ලොවී සිත් අතුරෙහි තමාහට උත්තරයක්හු නැති සිත) අනුත්තර සිත යැ යි දන්නේ හෝ වේ. සමාහිත සිත (අර්පණා වගයෙන් හෝ උපචාර වගයෙන් හෝ එකඟ වූ සිත) සමාහිත සිත යැ යි දන්නේ හෝ වේ. අසමාහිත සිත (අර්පණා උපචාර යන දෙ සැටියෙන් ම සමාධිගත නො වූ සිත) අසමාහිත සිත යැ යි දන්නේ හෝ වේ. (නඳඛ විමුක්ති විෂ්කම්භණ විමුක්ති දෙකින්) මිදුණු සිත මිදුණු සිතැ යි දන්නේ හෝ වේ, නොමිදුණු සිත නො මිදුණු සිතැ යි දන්නේ හෝ වේ.

මෙසේ තමා ගේ සිතෙහි හෝ චිත්තානුපස්සි වැ වෙසෙයි, මෙරමා ගේ සිතෙහි හෝ චිත්තානුපස්සි වැ වෙසෙයි. වරෙක තමා ගේ ද වරෙක මෙරමා ගේ ද සිතෙහි හෝ චිත්තානුපස්සි වැ වෙසෙයි. සිත උපදනට ප්‍රත්‍යය වූ ධර්ම නොයෙක් අයුරින් පුන පුනා බලන සුලු වූයේ සිතෙහි (චිත්තානුපස්සි වැ) වෙසෙයි. සිත නැස්මට ප්‍රත්‍යය වූ ධර්ම නොයෙක් අයුරින් පුන පුනා බලන සුලු වූයේ හෝ සිතෙහි (චිත්තානුපස්සි වැ) වෙසෙයි. වරෙක සිත් හටගන්නටත් වරෙක සිත් නැසෙන්නටත් ප්‍රත්‍යය වූ කරුණු නොයෙක් අයුරින් පුන පුනා බලන සුලු වූයේ හෝ සිතෙහි (චිත්තානුපස්සි වැ) වෙසෙයි.

අතී විතතනභී වා පනස්ස සති පච්චුපට්ඨිතා හොති, යාවදෙව ඤාණ-
මත්තාය පතිස්සතිමත්තාය. අතිස්සිතො ච විහරති. න ච කිඤ්චි ලොකෙ
උපාදියති. එවමපි බො භික්ඛවෙ භික්ඛු විතෙහ විතතානුපසී විහරති.

විතතානුපසසනා නිවර්තීතා.

ධම්මානුපසසනා

20. කභිඤ්ච පන භික්ඛවෙ භික්ඛු ධම්මෙසු ධම්මානුපසසී විහරති:

ඉධ භික්ඛවෙ භික්ඛු ධම්මෙසු ධම්මානුපසසී විහරති පඤ්චසු නිවරණෙසු.
කථඤ්ච පන භික්ඛවෙ භික්ඛු ධම්මෙසු ධම්මානුපසසී විහරති පඤ්චසු
නිවරණෙසු:

ඉධ භික්ඛවෙ භික්ඛු සන්තං වා අජ්ඣක්ඛනං කාමච්ඡන්දං ‘අතී මෙ අජ්ඣක්ඛනං කාමච්ඡන්දෙ’ති පජානාති අසන්තං වා අජ්ඣක්ඛනං කාමච්ඡන්දං.
‘නතී මෙ අජ්ඣක්ඛනං කාමච්ඡන්දෙ’ති පජානාති. යථා ච අනුප්පන්නස්ස කාමච්ඡන්දස්ස උප්පාදෙ හොති තඤ්ච පජානාති, යථා ච උප්පන්නස්ස කාමච්ඡන්දස්ස පහානං හොති තඤ්ච පජානාති. යථා ච පභීනස්ස කාමච්ඡන්දස්ස අනුප්පාදෙ හොති තඤ්ච පජානාති.

සන්තං වා අජ්ඣක්ඛනං බ්‍යාපාදං ‘අතී මෙ අජ්ඣක්ඛනං බ්‍යාපාදෙ’ති පජානාති, අසන්තං වා අජ්ඣක්ඛනං බ්‍යාපාදං ‘නතී මෙ අජ්ඣක්ඛනං බ්‍යා-
පාදෙ’ති. පජානාති. යථා ච අනුප්පන්නස්ස බ්‍යාපාදස්ස උප්පාදෙ හොති තඤ්ච පජානාති, යථා ච උප්පන්නස්ස බ්‍යාපාදස්ස පහානං හොති තඤ්ච පජානාති, යථා ච පභීනස්ස බ්‍යාපාදස්ස ආයතිං අනුප්පාදෙ හොති තඤ්ච පජානාති.

මෙහි සිත වනාහි ඇතැ යි (සතෙක් පුහුලෙක් නැතැ යි) හෝ ඔහුට සිහි එළැඹ සිටියේ වෙයි. ඒ මතු මත්තෙහි නුවණ වැඩෙනු පිණිස ම සිහිය වැඩෙනු පිණිස ම වේ. මෙසේ වූ හෙ තෙම තෘෂ්ණා නිශ්ශ්‍රය දෘෂ්ටි- නිශ්ශ්‍රය දෙකින් නො හසු කරැගන්නා ලද්දේ ද වෙසෙයි, ලොවැ කිසිත් තෘෂ්ණා දෘෂ්ටි දෙකින් නො ගන්නේ ද වෙයි. මහණෙනි, මෙසේ මහණ තෙම සිතෙහි චිත්තානුපස්සි වැ වෙසෙයි.

චිත්තානුපස්සනාව නිමියේ ය.

ධම්මානුපස්සනාව

20. මහණෙනි, මහණ තෙමේ කෙසේ නම් නිවරණාදී ධර්මයන්හි ධම්මානුපස්සි වැ (ධර්මානුදර්ශි වැ) වෙසේ ද යත්:

මහණෙනි, මෙහි මහණ තෙමේ පංචනිවරණ ධර්මයන්හි ධර්මානු- දර්ශි වැ (ඒ ඒ නිවරණයක් නොයෙක් අයුරින් පුන පුනා බලනුයේ) වෙසෙයි. මහණෙනි, මහණ තෙම පංචනිවරණ ධර්මයන්හි කෙසේ ධම්මානුපස්සි වැ වෙසේ ද? යත්:

මහණෙනි, මෙහි මහණ තෙම 'මගේ සිත් සතන්හි කාමච්ඡන්දය ඇතැ' යි හෝ තමා ගේ සිත් සතන් හි ඇති කාමච්ඡන්දය දනී. 'මගේ සිත් සතන්හි කාමච්ඡන්දය නැතැ' යි හෝ තමා ගේ සිත් සතන්හි නැති කාමච්ඡන්දය දනී. යම් සේ (යම් කරුණෙකින්) නූළන් කාමච්ඡන්දයා ගේ ඉපැදීම වේ ද එයත් දනී. යම්සේ උපන් කාමච්ඡන්දයාගේ ප්‍රභා- ණය වේ ද එයත් දනී. යම්සේ ප්‍රභීණ වූ කාමච්ඡන්දයා ගේ මත්තෙහි (රහත් වන්නට පෙරැ) නො ඉපැදීමෙක් වේ ද, එය ද දනී.

ඇත්තා වූ හෝ ස්වසන්තාන ගත ව්‍යාපාදය 'මගේ සතන්හි ව්‍යාපාද- යෙක් දැන් ඇතැ' යි හෝ දනී. ස්වසන්තාන ගත වැ නැත්තා වූ හෝ ව්‍යාපාදය 'මගේ සිත් සතන්හි ව්‍යාපාදයෙක් දැන් නැතැ' යි හෝ දනී. යම් සේ ම නූපන් ව්‍යාපාදයා ගේ ඉපැදීම වේ ද, එයත් දනී. යම්සේ උපන් ව්‍යාපාදයා ගේ ප්‍රභාණය වේ ද, එයත් දනී. යම් සේ ම ප්‍රභීණ වූ ව්‍යාපාද- යාගේ මත්තෙහි නොඉපැදීම වේ ද, එයත් දනී.

සන්නං වා අජ්ඣන්තං ටීනමිධං අස්මි මෙ අජ්ඣන්තං ටීනමිධන්ති පජානාති, අසන්නං වා අජ්ඣන්තං ටීනමිධං ‘නස්මි මෙ අජ්ඣන්තං ටීනමි-
ද්ධන්ති’ පජානාති, යථා ච අනුප්පන්නස්ස ටීනමිද්ධස්ස උප්පාදෙ හොති තඤ්ඤි පජානාති. යථා ච උප්පන්නස්ස ටීනමිද්ධස්ස පහානං හොති තඤ්ඤි පජානාති. යථා ච පභීනස්ස ටීනමිද්ධස්ස ආයතිං අනුප්පාදෙ හොති තඤ්ඤි පජානාති.

සන්නං වා අජ්ඣන්තං උඛවචකුක්කුචචං ‘අස්මි මෙ අජ්ඣන්තං උඛවච-
කුක්කුචචන්ති පජානාති, අසන්නං වා අජ්ඣන්තං උඛවචකුක්කුචචං ‘නස්මි මෙ අජ්ඣන්තං උඛකුක්කුචචන්ති’ පජානාති. යථා ච අනුප්පන්නස්ස උඛවචකුක්කුචචස්ස උප්පාදෙ හොති තඤ්ඤි පජානාති. යථා ච උප්පන්නස්ස උඛවචකුක්කුචචස්ස පහානං හොති තඤ්ඤි පජානාති, යථා ච පභීනස්ස උඛවචකුක්කුචචස්ස ආයතිං අනුප්පාදෙ හොති තඤ්ඤි පජානාති.

සන්නං වා අජ්ඣන්තං විචිකිච්ඡං ‘අස්මි මෙ අජ්ඣන්තං විචිකිච්ඡා’ති පජානාති, අසන්නං වා අජ්ඣන්තං විචිකිච්ඡං ‘නස්මි මෙ අජ්ඣන්තං විචි-
කිච්ඡා’ති පජානාති. යථා ච අනුප්පන්නාය විචිකිච්ඡාය උප්පාදෙ හොති තඤ්ඤි පජානාති, යථා ච උප්පන්නාය විචිකිච්ඡාය පහානං හොති තඤ්ඤි පජානාති. යථා ච පභීනාය විචිකිච්ඡාය ආයතිං අනුප්පාදෙ හොති, තඤ්ඤි පජානාති.

ඉති අජ්ඣන්තං වා ධම්මෙසු ධම්මානුප්පස්සි විහරති, ඛණ්ඩා වා ධම්මෙසු ධම්මානුප්පස්සි විහරති, අජ්ඣන්තඛණ්ඩා වා ධම්මෙසු ධම්මානුප්පස්සි විහරති, සමුදයධම්මානුප්පස්සි වා ධම්මෙසු විහරති, වයධම්මානුප්පස්සි වා ධම්මෙසු විහරති, සමුදයවයධම්මානුප්පස්සි වා ධම්මෙසු විහරති, අස්මි ධම්මාති වා පනස්ස සති පච්චුපට්ඨිතා හොති,

යාවදෙව ඤාණමත්තාය පතිස්සතිමත්තාය. අනිසස්සිතො ච විහරති න ච කිඤ්චි ලොකෙ උපාදියති. එවමපි ඛො භික්ඛවෙ භික්ඛු ධම්මෙසු ධම්මානුප්පස්සි විහරති පඤ්ඤිසු නිවරණෙසු.

(නිවරණපබ්බං නිවස්සිතා)

ආත්තා වු හෝ ස්වසන්තානගත චීනමිද්ධය 'මගේ සන්තානයෙහි චීනමිද්ධය ආතැ' යි දනී. තම සතන්ති නැත්තාවු හෝ චීනමිද්ධය 'මගේ සන්තානයෙහි චීනමිද්ධය නැතැ' යි දනී. යම් සේ ම නුපන් චීනමිද්ධයා ගේ ඉපැද්ම වේ ද එයත් දනී. යම් සේ ම උපන් චීනමිද්ධයා ගේ ප්‍රභාණය වේ ද එයත් දනී. යම්සේ ම ප්‍රහීණ වූ චීනමිද්ධයා ගේ මත්තෙහි නො ඉපැද්ම වේ ද එයත් දනී.

ආත්තා වු හෝ ස්වසන්තානගත උද්ධව්ව කුක්කුච්චය 'මගේ සන්තානයෙහි උද්ධව්ව කුක්කුච්චය ආතැ' යි දනී. සිය සතන්ති නැත්තාවු හෝ උද්ධව්ව කුක්කුච්චය 'මගේ සන්තානයෙහි උද්ධව්ව කුක්කුච්චය නැතැ' යි දනී. යම්සේ ම නුපන් උද්ධව්ව කුක්කුච්චයා ගේ ඉපැද්ම වේ ද එයත් දනී. යම්සේ ම උපන් උද්ධව්ව කුක්කුච්චයා ගේ ප්‍රභාණය වේ ද එයත් දනී. යම්සේ ම ප්‍රහීණ වූ උද්ධව්ව කුක්කුච්චයා ගේ මත්තෙහි නො ඉපැද්ම වේ ද එයත් දනී.

ආත්තාවු හෝ ස්වසන්තානගත චිචිකිච්ඡාව 'මගේ සන්තානයෙහි චිචිකිච්ඡාව ආතැ' යි දනී. සිය සතන්ති නැත්තාවු හෝ චිචිකිච්ඡාව 'මගේ සන්තානයෙහි චිචිකිච්ඡාව නැතැ' යි දනී. යම්සේ ම නුපන් චිචිකිච්ඡාව ගේ ඉපැද්ම වේ ද, එයත් දනී. යම්සේ ම උපන් චිචිකිච්ඡාව ගේ ප්‍රභාණය වේ ද එයත් දනී. යම්සේ ම ප්‍රහීණ වූ චිචිකිච්ඡාව ගේ මත්තෙහි නො ඉපැද්ම වේ ද එයත් දනී.

මෙසේ හෙ තෙම තම සතන්ති හෝ නිවරණ ධර්මයන් කෙරෙහි ධම්මානුපස්සි වැ වෙසෙයි. මෙරමා ගේ සතන්ති හෝ නිවරණ ධර්මයන් කෙරෙහි ධම්මානුපස්සි වැ වෙසෙයි. චිටෙක තම සතන්ති වූත් චිටෙක මෙරමා සතන්ති වූත් නිවරණ ධර්මයන් කෙරෙහි ධම්මානුපස්සි වැ වෙසෙයි. නිවරණයන් ගේ ඉපැද්මට ප්‍රත්‍යය වූ දෑ නොයෙක් අයුරින් පුන පුනා බලන සුලු වූයේ හෝ නිවරණධර්මයන්හි ධම්මානුපස්සි වැ වෙසෙයි. නිවරණයන්ගේ චිනාශයට කාරණ වූ දෑ නොයෙක් අයුරින් පුන පුනා බලන සුලු වූයේ හෝ නිවරණ ධර්මයන්හි ධම්මානුපස්සි වැ වෙසෙයි.

නිවරණ ධර්මයෝ ආතැ යි (සතෙක් පුහුලෙක් නැතැ යි) හෝ ඔහුට සිහිය එළැඹ සිටියේ වෙයි. ඒ මත්තෙහි නුවණ වැඩිම පිණිස ම සිහිය වැඩිම පිණිස ම වේ. එසේ වූ හෝ තෘෂ්ණානි:ශ්‍රය දෘෂ්ටිනි:ශ්‍රය දෙකට නො හසු වූයේ ද වෙසෙයි, ලොවැ කිසිත් තෘෂ්ණා දෘෂ්ටි විසින් නො ගනී. මහණෙනි, මෙසේත් මහණ තෙම පංච නිවරණ ධර්මයන්හි ධම්මානු-පස්සි වැ වෙසෙයි.

නිවරණ පර්වය නිමියේ ය .

21. පුන ව පරං භික්ඛවෙ භික්ඛු ධම්මෙසු ධම්මානුපසසී විහරති පඤ්ඤා උපාදානකිංචෙසු. කථංඤා පන භික්ඛවෙ භික්ඛු ධම්මෙසු ධම්මානු-පසසී විහරති පඤ්ඤා උපාදානකිංචෙසු: ඉධ භික්ඛවෙ භික්ඛු ‘ඉති රූපං, ඉති රූපස්ස සමුදයො, ඉති රූපස්ස අක්ඛගමො, ඉති වේදනා. ඉති වේදනාය සමුදයො, ඉති වේදනාය අක්ඛගමො, ඉති සඤ්ඤා, ඉති සඤ්ඤාය සමුදයො, ඉති සඤ්ඤාය අක්ඛගමො, ඉති සඤ්ඤා, ඉති සඤ්ඤාය සමුදයො, ඉති සඤ්ඤාය අක්ඛගමො, ඉති සඤ්ඤා, ඉති සඤ්ඤාය සමුදයො, ඉති සඤ්ඤාය අක්ඛගමො, ඉති විඤ්ඤාණං, ඉති විඤ්ඤාණස්ස අක්ඛගමොති.

ඉති අජ්ඣන්තං වා ධම්මෙසු ධම්මානුපසසී විහරති, ඛනිධා වා ධම්මෙසු ධම්මානුපසසී විහරති, අජ්ඣන්තඛනිධා වා ධම්මෙසු ධම්මානුපසසී විහරති. සමුදය ධම්මානුපසසී වා ධම්මෙසු විහරති, වයධම්මානුපසසී වා ධම්මෙසු විහරති, සමුදයවයධම්මානුපසසී වා ධම්මෙසු විහරති.

‘අජී ධම්මා’ති වා පනස්ස සති පච්චුපට්ඨිතා හොති. යාවදෙව ඤාණමත්තාය පතිස්සති මත්තාය. දභිස්සිතො ව විහරති, න ව කිංචුලොකෙ උපාදියති.

එවමපී ඛො භික්ඛවෙ භික්ඛු ධම්මෙසු ධම්මානුපසසී විහරති පඤ්ඤා උපාදානකිංචෙසු.

ධම්මපබ්බං නිට්ඨිතං

22. පුන ව පරං භික්ඛවෙ භික්ඛු ධම්මෙසු ධම්මානුපසසී විහරති ඡසු අජ්ඣන්තකිංචෙසු ආයතනෙසු. කථංඤා පන භික්ඛවෙ භික්ඛු ධම්මෙසු ධම්මානුපසසී විහරති ඡසු අජ්ඣන්තකිංචෙසු ආයතනෙසු:

21. තව ද අනෙකක් කියමි. මහණෙනි, මහණ තෙමෙ උපාදන ස්කන්ධ ධර්ම පසෙහි ධම්මානුපස්සී වැ වෙසෙයි. මහණෙනි, මහණ තෙම කෙසේ නම් උපාදනස්කන්ධ ධර්ම පසෙහි ධම්මානුපස්සී වැ වෙසේ ද යත්: මහණෙනි, මෙහි මහණ තෙම “රූපය මෙසේ යැ (මෙ තෙක් ය), රූපයේ ඉපැදීම මෙසේ යැ, රූපයේ වැනැස්ම මෙසේ යැ, වේදනාව මෙතෙක් ය, වේදනාව ගේ ඉපැදීම මෙසේ යැ, වේදනාව ගේ වැනැස්ම මෙසේ යැ, සංඥාව මෙතෙක් යැ, සංඥාව ගේ ඉපැදීම මෙසේ යැ, සංඥාව ගේ වැනැස්ම මෙසේ යැ, සංස්කාරයෝ මෙතෙක්හ, සංස්කාරයන් ගේ ඉපැදීම මෙසේ යැ, සංස්කාරයන් ගේ වැනැස්ම මෙසේ යැ, විඤ්ඤාය මෙතෙක් යැ, විඤ්ඤායා ගේ ඉපැදීම මෙසේ යැ, විඤ්ඤායා ගේ වැනැස්ම මෙසේ යැ” යි

මෙසේ අධ්‍යාත්ම සන්තානයෙහි වූ ස්කන්ධ ධර්මයන් කෙරෙහි හෝ ධම්මානුපස්සී වැ වෙසෙයි, මෙරමා ගේ සන්තානයෙහි වූ ස්කන්ධ ධර්මයන් කෙරෙහි හෝ ධම්මානුපස්සී වැ වෙසෙයි, විටෙක අධ්‍යාත්ම සන්තානයෙහි වූ ස්කන්ධ ධර්මයන් කෙරෙහි ද විටෙක මෙරමා ගේ සන්තානයෙහි වූ ස්කන්ධ ධර්මයන් කෙරෙහි ද ධම්මානුපස්සී වැ වෙසෙයි.

උපාදන ස්කන්ධ ධර්මයෝ ම ඇතැ යි කියා හෝ ඔහුට සිතිය එළැඹ සිටියේ වෙයි, එය මතුමත්තෙහි නුවණ වැඩීම පිණිස ම, සිතිය වැඩීම පිණිස ම වෙයි. එසේ වූ හේ තෘෂ්ණා නි:ශ්‍රය දෘෂ්ටි නි:ශ්‍රය විසින් නොහසු කැරැ ගන්නා ලද්දේ ද වෙසෙයි, ලොවැ කිසිත් තෘෂ්ණා දෘෂ්ටි විසින් නො ගන්නේ ද වෙයි.

මහණෙනි, මෙසේත් මහණ තෙම පංච උපාදන ස්කන්ධ ධර්මයන්හි ධම්මානුපස්සී වැ වෙසෙයි.

ස්කන්ධ පර්වය නිමියේ ය.

22. තව ද අනෙකක් කියමි. මහණෙනි, මහණ තෙම ආධ්‍යාත්මික බාහිර ෂඩායතන ධර්මයන්හි ධම්මානුපස්සී වැ වෙසෙයි. මහණෙනි, මහණ තෙමෙ කෙසේ නම් ආධ්‍යාත්මික බාහිර ෂඩායතන ධර්මයන්හි ධම්මානුපස්සී වැ වෙසේ ද යත්:

මහණෙනි, මෙහි මහණ තෙම වක්ඝුප්‍රසාදය ද දනී, රූපයන් ද දනී, ඒ දෙක නිසා යම් සංයෝජනයක උපදී ද එයන් දනී. යම් සේ නොඋපන් සංයෝජනයා ගේ ඉපැදීම වේ ද එයන් දනී. යම් සේ උපන් සංයෝජනයා ගේ ප්‍රභාණය වේ ද එයන් දනී. යම් සේ ම ප්‍රභීණ වූ සංයෝජනයා ගේ මත්තෙහි නො ඉපැදීමේක වේ ද එයන් දනී.

ශ්‍රෝත්‍රප්‍රසාදය ද දනී, ශබ්දයන් ද දනී, ඒ දෙක නිසා යම් සංයෝජන-යෙක උපදී ද එයන් දනී. යම් සේ ම නො උපන් සංයෝජනයක්හු ගේ ඉපැදීම වේ ද එයන් දනී. යම් සේ උපන් සංයෝජනයා ගේ ප්‍රභාණය වේ ද එයන් දනී. යම් සේ ප්‍රභීණ වූ සංයෝජනයා ගේ මත්තෙහි නො ඉපැදීම වේ ද එයන් දනී.

සුඤ්ඤාප්‍රසාදය ද දනී, ගන්ධයන් ද දනී, ඒ දෙ දෙනා නිසා යම් සංයෝ-ජනයෙක උපදී ද එයන් දනී. යම් සේත් නූපන් සංයෝජනයා ගේ ඉපැදීම වේ ද එයන් දනී. යම් සේ උපන් සංයෝජනයා ගේ ප්‍රභාණය වේ ද එයන් දනී. යම් සේ ප්‍රභීණ සංයෝජනයා ගේ මතු නො ඉපැදීමේක වේ ද එයන් දනී.

චීත්තා ප්‍රසාදය ද දනී, රසයන් ද දනී. ඒ දෙක නිසා යම් සංයෝජන-යෙක උපදී ද එයන් දනී. යම් සේ නොඋපන් සංයෝජනයා ගේ ඉපැදීම වේ ද එයන් දනී. යම් සේ උපන් සංයෝජනයා ගේ ප්‍රභාණය වේ ද එයන් දනී. යම් සේ ප්‍රභීණ වූ සංයෝජනයා ගේ මත්තෙහි නො ඉපැදීමේක වේ ද එයන් දනී.

කාය ප්‍රසාදය ද දනී, ස්ප්‍රෂ්ටව්‍යයන් (කයා හැපෙන දෑ) ද දනී. ඒ දෙක නිසා යම් සංයෝජනයෙක උපදී ද එයන් දනී. යම් සේ නො උපන් සංයෝජනයා ගේ ඉපැදීම වේ ද එයන් දනී. යම් සේ උපන් සංයෝජනයා ගේ ප්‍රභාණය වේ ද එයන් දනී. යම් සේ ප්‍රභීණ වූ සංයෝජනයා ගේ මත්තෙහි නොඉපැදීමේක වේ ද එයන් දනී.

මනෝද්වාරය ද දනී, ධර්මාලම්බනයන් ද දනී, ඒ දෙ කොටස නිසා යම් සංයෝජනයක උපදී ද එයන් දනී. යම් සේ නො උපන් සංයෝ-ජනයා ගේ ඉපැදීම වේ ද එයන් දනී. යම් සේ උපන් සංයෝජනයා ගේ ප්‍රභාණය වේ ද එයන් දනී. යම් සේ ප්‍රභීණ වූ සංයෝජනයා ගේ මත්තෙහි නොඉපැදීමේක වේ ද එයන් දනී.

ඉති අජ්ඣන්තංවා ධම්මෙසු ධම්මානුපසසී විහරති, බහිඛා වා ධම්මෙසු ධම්මානුපසසී විහරති. අජ්ඣන්තබ්භිද්ධාවා ධම්මෙසු ධම්මානුපසසී විහරති. සමුදයධම්මානුපසසී වා ධම්මෙසු විහරති, වයධම්මානුපසසී වා ධම්මෙසු විහරති, සමුදයවයධම්මානුපසසී වා ධම්මෙසු විහරති.

අස්ථි ධම්මානි වා පනාසස සති පච්චුපට්ඨිතා හොති, යාවදෙව ඤාණ-මනාය පතිසසතිමනාය. අභිසසීතො ච විහරති, න ච කිඤ්චි ලොකෙ උපාදියති.

ඵචමඪී ඛො භික්ඛවෙ භික්ඛු ධම්මෙසු ධම්මානුපසසී විහරති ඡසු අජ්ඣන්තිකබාහිරෙසු ආයතනෙසු.

ආයතනපඛං නිට්ඨිතං.

22. පුන ච පරං භික්ඛවෙ භික්ඛු ධම්මෙසු ධම්මානුපසසී විහරති සත්තසු බොජ්ඣබ්ඛෙසු. කථංඤා පන භික්ඛවෙ භික්ඛු ධම්මෙසු ධම්මානු-පසසී විහරති සත්තසු බොජ්ඣබ්ඛෙසු:

ඉධ භික්ඛවෙ භික්ඛු සන්තං වා අජ්ඣන්තං සති සමෙඛාජ්ඣබ්ඛං අස්ථි මෙ අජ්ඣන්තං සතිසමෙඛාජ්ඣබ්ඛො'ති පජානාති. අසන්තං වා අජ්ඣන්තං සතිසමෙඛාජ්ඣබ්ඛං නස්ථි මෙ අජ්ඣන්තං සතිසමෙඛාජ්ඣබ්ඛොති පජානාති. යථා ච අනුප්පනනසස සතිසමෙඛාජ්ඣබ්ඛසස උප්පාදෙ හොති තඤ්ඤා පජානාති, යථා ච උප්පනනසස සතිසමෙඛාජ්ඣබ්ඛසස භාවනාය පාරිපුරි හොති තඤ්ඤා පජානාති.

සන්තං වා අජ්ඣන්තං ධම්මච්චයසමෙඛාජ්ඣබ්ඛං අස්ථි මෙ අජ්ඣන්තං ධම්මච්චය සමෙඛාජ්ඣබ්ඛොති පජානාති. අසන්තං වා අජ්ඣන්තං ධම්මච්චයසමෙඛාජ්ඣබ්ඛං නස්ථි මෙ අජ්ඣන්තං ධම්ම-ච්චයසමෙඛාජ්ඣබ්ඛොති පජානාති. යථා ච අනුප්පනනසස ධම්මච්චය-සමෙඛාජ්ඣබ්ඛසස උප්පාදෙ හොති තඤ්ඤා පජානාති. යථා ච උප්පනනසස ධම්මච්චයසමෙඛාජ්ඣබ්ඛසස භාවනාය පාරිපුරි හොති තඤ්ඤා පජානාති.

මෙසේ තමා කෙරෙහි වූ ආයතන ධර්මයන්හි හෝ ධම්මානුපස්සී වැ වෙසෙයි. මෙරමා පිළිබඳ ආයතන ධර්මයන්හි හෝ ධම්මානුපස්සී වැ වෙසෙයි. විටෙක තමා පිළිබඳ වූ ආයතන ධර්මයන්හි ද විටෙක මෙරමා පිළිබඳ ආයතන ධර්මයන්හි ද ධම්මානුපස්සී වැ වෙසෙයි. ආයතන ධර්මයන් ගේ ඉපැද්මට ප්‍රත්‍යය වූ දැ නොයෙක් අයුරින් නැවැත නැවත බලන සුලු වූයේ හෝ ආයතනධර්මයන්හි ධම්මානුපස්සී වැ වෙසෙයි.

ආයතන ධර්මයන් ගේ විනාශයට කරුණු නොයෙක් අයුරින් නැවැත නැවැත බලන සුලු වූයේ හෝ ආයතන ධර්මයන් හි ධම්මානුපස්සී වැ වෙසෙයි. විටෙක ආයතන ධර්මයන් ගේ ඉපැද්මට කරුණු ද විටෙක ආයතන ධර්මයන්ගේ වැනැස්මට කරුණුද නොයෙක් අයුරින් නැවත නැවත බලන සුලු වූයේ හෝ ආයතන ධර්මයන්හි ධම්මානුපස්සී වැ වෙසෙයි.

ඔහුට 'ආයතන ධර්මයෝ ඇතැ' යි (සතෙක් පුභුලෙක් නැතැ යි) කියා හෝ සිතිය ඵලැඹ සිටියේ හෝ වෙයි. එය නුවණ වැඩීම පිණිස ම සිතිය වැඩීම පිණිස ම වේ. එසේ වූ හෙ තෙම තෘෂ්ණා නි:ශ්‍රය දෘෂ්ටිනි:ශ්‍රය දෙකට නො හසු වූයේ ද වෙසෙයි, ලොවැ කිසිත් තෘෂ්ණා වශයෙන් දෘෂ්ටි වශයෙන් නො ගනී.

මහණෙනි, මෙසේත් මහණ තෙම ආයතන ධර්මයන්හි ධම්මානුපස්සී වැ වෙසෙයි.

ආයතන පර්වය නිමියේ ය.

23. තව ද අනෙකක් කියමි. මහණ තෙමේ සස්ත බෝධාසිභ ධර්මයන්හි ධර්මානුදර්ශී වැ වෙසෙයි. මහණෙනි, මහණ තෙමේ කෙසේ නම් සස්ත බෝධාසිභ ධර්මයන් හි ධම්මානුදර්ශී වැ වෙසේ ද යත්:

මහණෙනි, මෙහි මහණ තෙමේ (සත්තයෙන් සන්තානයෙහි පහළ වීම් වශයෙන්) තමා කෙරෙහි ඇත්තා වූ ම ස්මෘති සම්බෝධාසිභය 'මගේ සන්තානයෙහි දැන් ස්මෘති සම්බෝධාසිභය ඇතැ' යි හෝ දනී. (අප්‍රතිලාභ වශයෙන්) තමා කෙරෙහි නැත්තා වූ හෝ ස්මෘති සම්බෝධාසිභය 'මගේ සන්තානයෙහි ස්මෘති සම්බෝධාසිභය නැතැ' යි දනී. නොඋපන් ස්මෘති-සම්බෝධාසිභයා ගේ ඉපැත්ම යම්සේ වේ ද එයත් දනී. උපන්නා වූ ස්මෘති සම්බෝධාසිභයා ගේ භාවනායෙන් පරිපූර්ණ වීම් යම් සේ වේ ද එයත් දනී.

තමා කෙරෙහි ඇත්තා වූ ම ධර්මවිචය සම්බෝධාසිභය 'මගේ සන්-තානයෙහි දැන් ධර්මවිචය සම්බෝධාසිභය ඇතැ' යි දනී. තමා කෙරෙහි නැත්තා වූ ධර්මවිචය සම්බෝධාසිභය 'මා කෙරෙහි ධර්මවිචය සම්බෝ-ධාසිභය නැතැ' යි දනී. යම් සේ නො උපන් ධර්මවිචය සම්බෝධාසිභයා ගේ ඉපැත්ම වේ ද, එයත් දනී. යම් සේ උපන් ධර්මවිචය සම්බෝධාසි-භයා ගේ භාවනායෙන් පරිපූර්ණත්වය වේ ද, එයත් දනී.

සන්තං වා අජ්ඣන්තං විරියසමොඤ්ඤිඛං අත්ථි මෙ අජ්ඣන්තං විරියසමොඤ්ඤිඛොති පජානාති. අසන්තං වා අජ්ඣන්තං විරියසමොඤ්ඤිඛං නත්ථි මෙ අජ්ඣන්තං විරියසමොඤ්ඤිඛොති පජානාති. යථා ව අනුප්පන්නස්ස විරියසමොඤ්ඤිඛස්ස උප්පාදෙ හොති තඤ්ඤි පජානාති. යථා ව උප්පන්නස්ස විරියසමොඤ්ඤිඛස්ස භාවනාය පාරිච්ඡරි හොති තඤ්ඤි පජානාති.

සන්තං වා අජ්ඣන්තං පීතිසමොඤ්ඤිඛං 'අත්ථි මෙ අජ්ඣන්තං පීතිසමොඤ්ඤිඛොති' පජානාති. අසන්තං වා අජ්ඣන්තං පීතිසමොඤ්ඤිඛං 'නත්ථි මෙ අජ්ඣන්තං පීතිසමොඤ්ඤිඛොති' පජානාති. යථා ව අනුප්පන්නස්ස පීතිසමොඤ්ඤිඛස්ස උප්පාදෙ හොති තඤ්ඤි පජානාති. යථා ව උප්පන්නස්ස පීතිසමොඤ්ඤිඛස්ස භාවනාය පාරිච්ඡරි හොති තඤ්ඤි පජානාති.

සන්තං වා අජ්ඣන්තං පසසඛිසමොඤ්ඤිඛං 'අත්ථි මෙ අජ්ඣන්තං පසසඛිසමොඤ්ඤිඛොති' පජානාති. අසන්තං වා අජ්ඣන්තං පසසඛිසමොඤ්ඤිඛං 'නත්ථි මෙ අජ්ඣන්තං පසසඛිසමොඤ්ඤිඛොති' පජානාති. යථා ව අනුප්පන්නස්ස පසසඛිසමොඤ්ඤිඛස්ස උප්පාදෙ හොති තඤ්ඤි පජානාති. යථා ව උප්පන්නස්ස පසසඛිසමොඤ්ඤිඛස්ස භාවනාය පාරිච්ඡරි හොති තඤ්ඤි පජානාති.

සන්තං වා අජ්ඣන්තං සමාධිසමොඤ්ඤිඛං 'අත්ථි මෙ අජ්ඣන්තං සමාධිසමොඤ්ඤිඛොති' පජානාති. අසන්තං වා අජ්ඣන්තං සමාධිසමොඤ්ඤිඛං 'නත්ථි මෙ අජ්ඣන්තං සමාධිසමොඤ්ඤිඛොති' පජානාති. යථා ව අනුප්පන්නස්ස සමාධිසමොඤ්ඤිඛස්ස උප්පාදෙ හොති තඤ්ඤි පජානාති. යථා ව උප්පන්නස්ස සමාධිසමොඤ්ඤිඛස්ස භාවනාය පාරිච්ඡරි හොති තඤ්ඤි පජානාති.

සන්තං වා අජ්ඣන්තං උපෙක්ඛාසමොඤ්ඤිඛං අත්ථි මෙ අජ්ඣන්තං උපෙක්ඛාසමොඤ්ඤිඛොති පජානාති. අසන්තං වා අජ්ඣන්තං උපෙක්ඛාසමොඤ්ඤිඛං 'නත්ථි මෙ අජ්ඣන්තං උපෙක්ඛාසමොඤ්ඤිඛොති' පජානාති. යථා ව අනුප්පන්නස්ස උපෙක්ඛාසමොඤ්ඤිඛස්ස උප්පාදෙ හොති තඤ්ඤි පජානාති. යථා ව උප්පන්නස්ස උපෙක්ඛාසමොඤ්ඤිඛස්ස භාවනාය පාරිච්ඡරි හොති තඤ්ඤි පජානාති.

ඉති අජ්ඣන්තං වා ධමමෙසු ධම්මානුප්පසි විහරති, ඛනිඛා වා ධමමෙසු ධම්මානුප්පසි විහරති, අජ්ඣන්තඛනිඛා වා ධමමෙසු ධම්මානුප්පසි විහරති.

තමා කෙරෙහි ඇත්තා වූ ම වියඪී සම්බෝධාසිභය 'මගේ සන්තාන-
යෙහි වියඪී සම්බෝධාසිභය දැන් ඇතැ' යි දනී. තමා කෙරෙහි නැත්තා වූ
වියඪී සම්බෝධාසිභය 'මා කෙරෙහි වියඪී සම්බෝධාසිභය නැතැ' යි දනී.
යම්සේ නො උපන් වියඪී සම්බෝධාසිභයාගේ ඉපැද්ම වේ ද එයත් දනී.
යම් සේ උපන් වියඪී සම්බෝධාසිභයා ගේ භාවනායෙන් පරිපූර්ණත්වය
වේ ද එයත් දනී.

තමා කෙරෙහි ඇත්තා වූ ම ප්‍රීතිසම්බෝධාසිභය 'මගේ සන්තානයෙහි
ප්‍රීති සම්බෝධාසිභය දැන් ඇතැ' යි දනී. තමා කෙරෙහි නැත්තා වූ
ප්‍රීති සම්බෝධාසිභය 'මා කෙරෙහි ප්‍රීති සම්බෝධාසිභය දැන් ඇතැ' යි
දනී. තමා කෙරෙහි නැත්තා වූ ප්‍රීති සම්බෝධාසිභය 'මා කෙරෙහි ප්‍රීති
සම්බෝධාසිභය නැතැ' යි දනී. යම් සේ නො උපන් ප්‍රීති සම්බෝධාසිභයා
ගේ ඉපැත් ම වේ ද එයත් දනී, යම්සේ උපන් ප්‍රීති සම්බෝධාසිභයා ගේ
භාවනායෙන් පරිපූර්ණත්වය වේ ද එයත් දනී.

තමා කෙරෙහි ඇත්තා වූ හෝ ප්‍රග්‍රහිධි සම්බෝධාසිභය 'දැන් මගේ
සන්තානයෙහි ප්‍රග්‍රහිධි සම්බෝධාසිභය ඇතැ' යි දනී. තමා කෙරෙහි
නැත්තා වූ හෝ ප්‍රග්‍රහිධි සම්බෝධාසිභය 'දැන් මගේ සන්තානයෙහි ප්‍රග්‍රහිධි
සම්බෝධාසිභය නැතැ' යි දනී. නො උපන්න ප්‍රග්‍රහිධි සම්බෝධාසිභයා
ගේ ඉපැද්ම යම් සේ වේ ද එයත් දනී. උපන් ප්‍රග්‍රහිධි සම්බෝධාසිභයා
ගේ භාවනායෙන් පරිපූර්ණත්වය යම්සේ වේ ද එයත් දනී.

තමා කෙරෙහි ඇත්තා වූ හෝ සමාධි සම්බෝධාසිභය 'දැන් මගේ
සන්තානයෙහි සමාධි සම්බෝධාසිභය ඇතැ' යි හෝ දනී. තමා කෙරෙහි
නැත්තා වූ හෝ සමාධි සම්බෝධාසිභය 'දැන් මගේ සන්තානයෙහි සමාධි
සම්බෝධාසිභය නැතැ' යි දනී. නො උපන්නා වූ සමාධි සම්බෝධාසිභයා
ගේ ඉපැද්ම යම් සේ වේ ද එයත් දනී. උපන් සමාධි සම්බෝධාසිභයා
ගේ භාවනායෙන් පරිපූර්ණත්වය යම් සේ වේ ද එයත් දනී.

තමා කෙරෙහි ඇත්තා වූ හෝ උපේක්ෂා සම්බෝධාසිභය 'දැන් මගේ
සන්තානයෙහි උපේක්ෂා සම්බෝධාසිභය ඇතැ' යි හෝ දනී. තමා කෙරෙහි
නැත්තා වූ හෝ උපේක්ෂා සම්බෝධාසිභය 'දැන් මගේ සන්තානයෙහි
උපේක්ෂා සම්බෝධාසිභය නැතැ' යි දනී. නො උපන්නා වූ උපේක්ෂා
සම්බෝධාසිභයා ගේ යම් සේ ඉපැද්ම වේ ද, එය ද දනී. උපන්නා වූ
උපේක්ෂා සම්බෝධාසිභයාගේ භාවනායෙන් පරිපූර්ණත්වය යම් සේ වේ ද
එයත් දනී.

මෙසේ තමා කෙරෙහි වූ හෝ බෝධාසිභ ධර්මයන්හි ධම්මානුපස්සනාව
වඩන සුලු වැ වෙසෙයි, මෙරමා කෙරෙහි වූ හෝ බෝධාසිභ ධර්මයන්හි
ධම්මානුපස්සනාව වඩන සුලු වැ වෙසෙයි, විටෙක තමා කෙරෙහි වූ ද
විටෙක මෙරමා කෙරෙහි වූ ද බෝධාසිභ ධර්මයන්හි ධම්මානුපස්සනාව
වඩන සුලු වැ වෙසෙයි.

සමුදයධම්මානුපසසී වා ධම්මෙසු විහරති, වයධම්මානුපසසී වා ධම්මෙසු විහරති, සමුදයවයධම්මානුපසසී වා ධම්මෙසු විහරති.

'අත්ථී ධම්මො'ති වා පනසස සති පච්චුපසීතා හොති, යාවදෙව ඤාණ- මත්තාය පතීසසතිමත්තාය. අනිසසිනො ච විහරති, න ච කිඤ්චි ලොකෙ උපාදියති.

එවමපි බො භික්ඛවෙ භික්ඛු ධම්මෙසු ධම්මානුපසසී විහරති සත්තසු සම්මොච්ඤ්ඤෙසු.

(බොච්ඤ්ඤපඛං නිට්ඨිතං)

පඨමකභාණවාරං නිට්ඨිතං

24. පුනාවපරං භික්ඛවෙ භික්ඛු ධම්මෙසු ධම්මානුපසසී විහරති චතුසු අරියසච්චෙසු. කථංඤ්ච පන භික්ඛවෙ භික්ඛු ධම්මෙසු ධම්මානුපසසී විහරති චතුසු අරියසච්චෙසු:

ඉධ භික්ඛවෙ භික්ඛු ඉදං දුක්ඛන්තී යථා භූතං පජානාති, අයං දුක්ඛසමුදයො තී යථාභූතං පජානාති, අයං දුක්ඛනිරොධො තී යථාභූතං පජානාති, අයං දුක්ඛනිරොධගාමිනී පටිපදා තී යථාභූතං පජානාති.

25. කතමඤ්ච භික්ඛවෙ දුක්ඛං අරියසච්චං: ජාති පි දුක්ඛා, ජරාපි දුක්ඛා, මරණමපි දුක්ඛං, සොකපරිදෙවදුක්ඛදෙමනසසුපායාසාපි දුක්ඛා, අප්පියෙහි සමපයොගො දුක්ඛො, පියෙහි විපපයොගො දුක්ඛො, යමපිච්ඡ- න ලහති තමපි දුක්ඛං, සඛබ්බෙත්ත පඤ්චුපාදනකක්ඛා පි දුක්ඛා.

බෝධාසනා ධර්මයන් ගේ ඉපැදීමට කාරණ වූ දෑ නොයෙක් අයුරින් පුන පුනා බලන සුලු වූයේ ධර්මයන්හි ධම්මානුපස්සනාව වඩනුයේ වෙසෙයි. බෝධාසනාධර්මයන් ගේ විනාශයට කාරණ වූ අවිද්‍යාදී අකුශල ධර්මයන් නොයෙක් අයුරින් පුන පුනා බලන සුලු වූයේ හෝ ධර්මයන්හි ධම්මානුපස්සනාව වඩනුයේ වෙසෙයි. විටෙක බෝධාසනා-යන්ගේ ඉපැදීමට කරුණු වූ දෑ ද විටෙක බෝධාසනායන් ගේ වැනැස්මට කරුණු වූ දෑ ද නොයෙක් අයුරින් පුන පුනා බලනුයේ ධර්මයන්හි ධම්මානු-පස්සනාව වඩනුයේ වෙසෙයි.

‘බෝධාසනා ධර්මයෝ ම ඇතැ’ යි (ඔවුන් වඩන සතෙක් පුහුලෙක් නැතැ යි) ඔහු ගේ සිතිය එළැඹ සිටියේ වෙයි. එය මතු මත්තෙහි නුවණ වැඩෙනු පිණිස ම, සිතිය වැඩෙනු පිණිස ම වෙයි. එසේ වූ හේ තෘෂ්ණා දෘෂ්ටි නි:ශ්‍රය විරහිත ව ද වෙසෙයි, ලොවැ කිසිවකුත් තෘෂ්ණා දෘෂ්ටි වශයෙන් නො ගනී.

මහණෙනි, මහණ තෙම මෙසේත් සප්ත බෝධාසනා ධර්මයන්හි ධම්මානුපස්සි වැ වෙසෙයි.

(බෝධාසනා පර්වය නිමියේ ය)

පළමු බණවර නිමි.

24. තව ද අනෙකක් කියමි. මහණෙනි, මහණ තෙම සතර ආයතී සත්‍ය ධර්මයන්හි ධම්මානුපස්සි වැ වෙසෙයි. මහණෙනි, මහණ තෙම කෙසේ නම් සතර ආයතී සත්‍ය ධර්මයන්හි ධම්මානුපස්සි වැ වෙසේ ද යත්:

මහණෙනි, මෙහි මහණතෙම ‘මේ දුකැ’ යි තතු වූ පරිදි දනී. ‘මේ දු:සමුදය යැ’ යි තතු වූ පරිදි දනී. ‘මේ දු:බන්ධරොධයැ’ යි තතු වූ පරිදි දනී. මේ දු:බන්ධරොධගාමිනී ප්‍රතිපත්තිය යැ’ යි තතු වූ පරිදි දනී.

25. මහණෙනි, දු:බායතීසත්‍යය කවරේ ද යත්: ඉපැදීම ද දුක් යැ, ජරාව ද දුක් යැ, මරණය ද දුක් යැ, ලෝකය ද වැලැපීම ද කායික පීඩා ද මානසික පීඩා ද දැඩි ආයාස ද දුක් යැ. යමක් කැමැති වන්නේ එය නො ලබන්නේ ද, ඒ ද දුක් යැ. සැකෙවින් උපාදාන ස්කන්ධ පස ම දුක් යැ.

කතමො ච භික්ඛවෙ ජාති: යා තෙසං තෙසං සත්තානං තමස් තමස් සත්තනිකායෙ ජාති සඤ්ජාති ඔක්කන්ති අභිනිබ්බන්ති බන්ධානං පාතුභාවො ආයතනානං පටිලාභො, අයං වුවචති භික්ඛවෙ ජාති.

කතමො ච භික්ඛවෙ ජරා: යා තෙසං තෙසං සත්තානං තමස් තමස් සත්තනිකායෙ ජරා ජීරණතා බණ්ඩිච්චං පාලිච්චං චලිතත්ථතා ආයුනො සංභානි ඉන්ද්‍රියානං පරිපාකො, අයං වුවචති භික්ඛවෙ ජරා.

කතමඤ්ච භික්ඛවෙ මරණං: යං තෙසං තෙසං සත්තානං තමො තමො සත්තනිකායා වුති වචනතා හෙදෙ අනන්තරධානං මචචුමරණං කාලකිරියා බන්ධානං හෙදෙ කළෙබරසස නිකේඛපො ජීවිතින්ද්‍රියසසුපචෙජදෙ, ඉදං වුවචති භික්ඛවෙ මරණං.

කතමො ච භික්ඛවෙ සොකො: යො බො භික්ඛවෙ අඤ්ඤතරඤ්ඤතරෙන බ්‍යාසනෙන සමනතාගතසස අඤ්ඤතරඤ්ඤතරෙන දුක්ඛධම්මෙන ඵුට්ඨසස සොකො සොචනා සොචිතත්තං අනෙතාසොකො අනෙතාපරිසොකො, අයං වුවචති භික්ඛවෙ සොකො.

කතමො ච භික්ඛවෙ පරිදෙවො: යො බො භික්ඛවෙ අඤ්ඤතරඤ්ඤතරෙන බ්‍යාසනෙන සමනතාගතසස අඤ්ඤතරඤ්ඤතරෙන දුක්ඛධම්මෙන ඵුට්ඨසස ආදෙවො පරිදෙවො ආදෙවනා පරිදෙවනා ආදෙවිතත්තං පරිදෙවිතත්තං, අයං වුවචති භික්ඛවෙ පරිදෙවො.

කතමඤ්ච භික්ඛවෙ දුක්ඛං: යං බො භික්ඛවෙ කායිකං දුක්ඛං කායිකං අසාතං කායසම්ඵසස්ථං දුක්ඛං අසාතං චෙදධිතං, ඉදං වුවචති භික්ඛවෙ දුක්ඛං.

මහණෙනි, ඉපැදීම නම් කවරේ ද: ඒ ඒ සතුන් ගේ ඒ ඒ සත්ව නිකාය-
යෙහි (නො පිරිපුන් ආයතන ඇතියන් ගේ වගයෙන්) යම් ඉපැදීමක්
වේ ද, (පිරිපුන් ආයතන ඇතියන් ගේ වගයෙන්) යම් ඉපැදීමක් වේ ද,
(අණ්ඩප ජලාබ්‍රජයන් ගේ වගයෙන්) උත්පත්ති ස්ථානයට බැස ගැන්මෙක්
වේ ද, (සංසේදජ ඕපපාතික වගයෙන්) ප්‍රකට වූ ඉපැන්මෙක් වේ ද,
(පරමාර්ථ වගයෙන්) ස්කන්ධයන් ගේ ප්‍රාදුර්භාවයෙක් වේ ද, ස්වායතන-
යන් ගේ ලැබීමෙක් වේ ද, මහණෙනි, මෙය ජාති (ඉපැදීම) යැ යි කියනු
ලැබේ.

මහණෙනි, ජරා නම් කවරේ ද යත්: ඒ ඒ සතුන් ගේ ඒ ඒ සත්ව
නිකායයෙහි යම් දිරිමෙක්, දිරන බවෙක්, දත් ආදීන් ගේ කැඩීම් වගයෙන්
විකාරයට පැමිණි බවෙක්, ආයු ගෙවීමෙක්, චක්ෂුරාදී ඉන්ද්‍රියයන් ගේ
මුහුකුරා යෑමෙක් වේ ද, මේ ජරා නැමැ යි කියනු ලැබේ.

මහණෙනි, මරණය නම් කවරේ ද යත්: ඒ ඒ සතුන් ගේ ඒ ඒ සත්ව
නිකාය කෙරෙන් ව්‍යුතියෙක්, සැවෙන බවෙක්, බිඳීමෙක්, අතුරුදහන්
වීමෙක්, මාත්‍ර සංඛ්‍යාත මරණයෙක්, කලුරිය කිරීමෙක්, ස්කන්ධයන් ගේ
බිඳීමෙක්, සිරුර බහා තැබීමෙක්, ජීවිතෝන්ද්‍රියයා ගේ සිඳීමෙක් වේ ද,
මෙය මරණ යැ යි කියනු ලැබේ.

මහණෙනි, ශෝකය නම් කවරේ ද යත්: මහණෙනි, ඥාතිවාසනාදීන්
ගෙන් එක්තරා වාසනයෙකින් යුක්තයා ගේ භෝ (සිර ගෙහි බැඳීම් ආදී)
එක්තරා දු:බ කාරණයෙකින් ස්පර්ශ කරනු ලැබුවහු ගේ භෝ යම් ශෝක-
යෙක්, ශෝක කරන බවෙක් (සිරුර තුළු වියැළීම ඇති කරන සේ වූ)
ඇතුළත ශෝකයෙක්, ඇතුළත හාත්පස්හි ම ශෝකයෙක් වේ ද, මහණෙනි,
මෙය ශෝක යැ යි කියනු ලැබේ.

මහණෙනි, පරිදේවය යනු කවරේ ද යත්: මහණෙනි, (ඥාතී
වාසනාදී) යම් එක්තරා දු:බකාරණයෙකින් ස්පර්ශ කරනු ලැබුවහු ගේ
ද, (මගේ පුත්‍රයා ය යන ආදී විසින්) වස්තුවෙහි නම කියා හැඬීමෙක්,
වස්තුවෙහි ගුණ වණමින් හැඬීමෙක්, නම කියාහඬන අයුරෙක්, ගුණ වණ-
මින් හඬන අයුරෙක්, නම කියා හඬන බවෙක්, ගුණ වණමින් හඬන බවෙක්
වේ ද, මෙය පරිදේව යැ යි කියනු ලැබේ.

මහණෙනි, දු:බ නම් කවරේ ද යත්: මහණෙනි, යම් කායික දුකෙක්
(කාය ප්‍රසාදයෙහි රළු ලෙස යමක් ගැටීමෙන් වූ දුකෙක්), කායික නො-
මිහිරි බවෙක්, කාය ස්පර්ශයෙන් උපදනා නො ඉවැසියැ හැකි වේදනාවෙක්,
අතිකර්කශ විඳීමෙක් වේ ද, මෙය දු:බ යැ යි කියනු ලැබේ.

කතමඤ්ච භික්ඛවෙ දෙමනස්සං: යං ඛො භික්ඛවෙ චෙතසිකංදු කඛං චෙතසිකං අසානං මනොසලේසසජං දුකඛං අසානං වෙද්ධිතං, ඉදං චුච්චත් භික්ඛවෙ දෙමනස්සං.

කතමො ච භික්ඛවෙ උපායාසො: යො ඛො භික්ඛවෙ අඤ්ඤතරඤ්ඤතරෙන ඛ්‍යසනෙන සමන්තාගතස්ස අඤ්ඤතරඤ්ඤතරෙන දුකඛධමෙමන චුට්ඨස්ස ආයාසො උපායාසො ආයාසිතතනං උපායාසිතතනං, අයං චුච්චත් භික්ඛවෙ උපායාසො.

කතමො ච භික්ඛවෙ අපට්ඨෙහි සමපයොගො දුකෙඛා: ඉධ යස්ස තෙ හොනති අනිට්ඨා අකතතා අමන්‍යා රූපා සද්දා ගන්ධා රසා ඵොට්ඨඛඛා ධම්මා, යෙ වා පනස්ස තෙ හොනති අනුකාමා භිතකාමා ඵාසුකකාමා අයොගකෙඛමකාමා, යා තෙහි සඬං සඬගති සමාගමො සමොධානං මිසසිභාවො, අයං චුච්චත් භික්ඛවෙ අපට්ඨෙහි සමපයොගො දුකෙඛා.

කතමො ච භික්ඛවෙ පියෙහි විපපයොගො දුකෙඛා: ඉධ යස්ස තෙ හොනති ඉඨා කතතා මන්‍යා රූපා සද්දා ගන්ධා රසා ඵොට්ඨඛඛා ධම්මා, යෙ වා පනස්ස තෙ හොනති අනුකාමා භිතකාමා ඵාසුකකාමා යොගකෙඛමකාමා මානා වා පිතා වා භ්‍යතා වා හගිති වා ජෙට්ඨා වා කනිඨා වා මිතතා වා අමච්චා වා ඤාති සාලොභිතා වා, යා තෙහි සඬං අසඬගති අසමාගමො අසමොධානං අමිසසිභාවො, අයං චුච්චත් භික්ඛවෙ පියෙහි විපපයොගො දුකෙඛා.

කතමඤ්ච භික්ඛවෙ යමපිට්ඨං න ලහති තමපි දුකඛං: ජාතිධම්මානං භික්ඛවෙ සත්තානං එවං ඉච්ඡා උප්පජ්ජති: අහො වත මයං න ජාති ධම්මා අසාම, න ච වත නො ජාති ආගච්ඡෙය්‍යා ති. න ඛො පනෙනං ඉච්ඡාය පනතඛං. ඉදමපි යමපිට්ඨං න ලහති තමපි දුකඛං.

ජරා ධම්මානං භික්ඛවෙ සත්තානං එවං ඉච්ඡා උප්පජ්ජති: අහො වත මයං න ජරාධම්මා අසාම, න ච වත නො ජරා ආගච්ඡෙය්‍යා ති, න ඛො පනෙනං ඉච්ඡාය පනතඛං. ඉදමපි යමපිට්ඨං න ලහති තමපි දුකඛං.

මහණෙනි, දෞර්මනසාය (දෙමනස) නම් කවරේ ද යත්: සිතැ උපන් යම් දුකෙක්, සිතැ උපන් නොමිහිරි බවෙක්, සිතැ නොමනා අරමුණු ගැටීමෙන් උපදනා දුකෙක්, නො සැප වූ විදුමෙක් වේ ද, මෙය දෞර්මනසා යැ යි කියනු ලැබේ.

මහණෙනි, උපායාස නම් කවරේ ද? යත්: මහණෙනි, ඥාති ව්‍යාසනාදී ව්‍යාසන අනුරෙන් යම් එක්තරා ව්‍යාසනයෙකින් සමන්විතයක් හු ගේ හෝ (සිර ගෙහි බැඳුම් ආදී) යම් එක්තරා දු:බ ස්වභාවයෙකින් ස්පර්ශ කරනු ලැබුවහු ගේ (දුකෙහි ගිලුණු අයුරින් පැවැති වින්තක්ලමලාකාර) ආයාසයෙක්, දැඩි ආයාසයෙක් සිතැ ක්ලාන්ත ස්වභාවයෙක් සිතැ දැඩි ක්ලාන්ත බවෙක් වේ ද, මෙය උපායාස යැ යි කියනු ලැබේ.

මහණෙනි, 'අප්‍රියයන් හා එක් වීම දුක් යැ' යනු කවරේ ද? යත්: මහණෙනි, මෙහි යමකුහට අනිටු වූ, නො සිත්කලු වූ, මන වඩන්නා වූ යම් රූප ශබ්ද ගන්ධ රස ස්ප්‍රෂ්ටව්‍ය ධර්ම යන ආලම්බන කෙනෙක් වෙත් ද, ඔහුට අවැඩ කැමැති, අහිත කැමැති, නොපහසුව කැමැති, උවදුරු නැති, බව නොකැමැති යම් කෙනෙක් හෝ වෙත් ද, ඔවුන් හා යම් සංගමයෙක්, යම් එක්වීමෙක්, යම් එකතුවෙක්, යම් මුසු බවෙක් වේ ද, මහණෙනි, මෙය 'අප්‍රියයන් හා එක් වීම දුක් යැ' යන්න යැ.

මහණෙනි, 'ප්‍රියයන්ගෙන් වියෝ වීම දුක් යැ' යන්න කවරේ ද? යත්. මහණෙනි, මෙහි යමකුහට ඉටු වූ සිත්කලු වූ මන වඩන්නා වූ යම් රූප ශබ්ද ගන්ධ රස ස්ප්‍රෂ්ටව්‍ය ධර්ම යන ආලම්බන කෙනෙක් වෙත් ද, ඔහුට වැඩ කැමැති, හිත කැමැති, පහසුව කැමැති, උවදුරු නැති බව කැමැති මව හෝ පියා හෝ බැයා හෝ බිහිනිය හෝ දෙටු හෝ කනිටු නෑ කෙනෙක් හෝ මිතුරෝ හෝ ඇමැත්තෝ හෝ සහලේ නෑ කෙනෙක් හෝ යම් යම් කෙනෙක් ඇද්ද, ඔවුන් හා යම් අසඩගමයෙක් යම් නොඑක් වීමෙක්, නො එකතු බවෙක් ඇද්ද, මහණෙනි, මෙය 'ප්‍රියයන් ගෙන් වියෝ වීම දුක් යැ' යන්න යැ.

මහණෙනි, 'යමක් කැමැත්තේ නො ලබන්නේ නම් එය ද දුක් යැ' යනු කවරේ ද? යත්: මහණෙනි, භවයෙහි උපදින සුලු සත්ත්වයනට 'අපි භවයෙහි උපදින ස්වභාවය නැත්තමෝ නම්, අපට ඒකාන්තයෙන් භවයෙහි ඉපැදීම නො පැමිණෙන්නේ නම් ඉතා යෙහෙකැ' යි මෙසේ ආශාවෙක් උපදී. මෙය ආශායෙන් 'ලද හැක්කෙක් නො වේ. මේ ද 'යමක් කැමැත්තේ නො ලබන්නේ නම් එය ද දුක් යැ' යන්න යැ.

මහණෙනි, දිරන සුලු සත්වයනට 'අපි දිරන සුලු බව නොමැත්තමෝ නම්, අපට දීරීම ඒකාන්තයෙන් නො ම පැමිණෙන්නේ නම්, ඒ ඉතා යෙහෙකැ යි මෙසේ ආශාවෙක් උපදී. මෙය ආශායෙන් ලැබියැ හැක්කෙක් නො වේ. මේ ද 'යමක් කැමැත්තේ එය නොලබන්නේ නම් ඒ ද දුක් යැ' යන්න ය.

බ්‍යාධිධම්මානං භික්ඛාවෙ සත්තානං එවං ඉච්ඡා උපපජ්ජති: අහො වත මයං න බ්‍යාධිධම්මා අසසාම, න ච වත නො බ්‍යාධි ආගච්ඡියාති, න ඛො පනෙනං ඉච්ඡාය පත්තංඛං. ඉදංමපි යමපිච්ඡං න ලහති තමපි දුක්ඛං.

මරණධම්මානං භික්ඛාවෙ සත්තානං එවං ඉච්ඡා උපපජ්ජති: අහො වත මයං න මරණධම්මා අසසාම, න ච වත නො මරණං ආගච්ඡියාති, න ඛො පනෙනං ඉච්ඡාය පත්තංඛං. ඉදංමපි යමපිච්ඡං න ලහති තමපි දුක්ඛං.

සොකධම්මානං භික්ඛාවෙ සත්තානං එවං ඉච්ඡා උපපජ්ජති: අහො වත මයං න සොකධම්මා අසසාම, න ච වත නො සොකො ආගච්ඡියාති, න ඛො පනෙනං ඉච්ඡාය පත්තංඛං. ඉදංමපි යමපිච්ඡං න ලහති තමපි දුක්ඛං.

පරිදෙවධම්මානං භික්ඛාවෙ සත්තානං එවං ඉච්ඡා උපපජ්ජති: අහො වත මයං න පරිදෙවධම්මා අසසාම, න ච වත නො පරිදෙවො ආගච්ඡියාති, න ඛො පනෙනං ඉච්ඡාය පත්තංඛං. ඉදංමපි යමපිච්ඡං න ලහති තමපි දුක්ඛං.

දුක්ඛධම්මානං භික්ඛාවෙ සත්තානං එවං ඉච්ඡා උපපජ්ජති: අහො වත මයං න දුක්ඛධම්මා අසසාම, න ච වත නො දුක්ඛං ආගච්ඡියාති. න ඛො පනෙනං ඉච්ඡාය පත්තංඛං. ඉදංමපි යමපිච්ඡං න ලහති තමපි දුක්ඛං.

දෙමනසසධම්මානං භික්ඛාවෙ සත්තානං එවං ඉච්ඡා උපපජ්ජති: අහො වත මයං න දෙමනසසධම්මා අසසාම, න ච වත නො දෙමනසසං ආගච්ඡියාති. න ඛො පනෙනං ඉච්ඡාය පත්තංඛං. ඉදංමපි යමපිච්ඡං න ලහති තමපි දුක්ඛං.

උපායාසධම්මානං භික්ඛාවෙ සත්තානං එවං ඉච්ඡා උපපජ්ජති: අහො වත මයං න උපායාසධම්මා අසසාම, න ච වත නො උපායාසො ආගච්ඡියාති. න ඛො පනෙනං ඉච්ඡාය පත්තංඛං. ඉදංමපි යමපිච්ඡං න ලහති තමපි දුක්ඛං.

මහණෙනි, ව්‍යාධීන් ගෙන් පෙළෙන සුලු සත්වයනට ‘අපි ව්‍යාධි ස්වභාවය (ලෙඩ වන සුලු බව) ඇත්තෝ නොවන්නමෝ නම්, ඒකාන්තයෙන් ව්‍යාධියෙක් අප කරා නො එන්නේ නම් ඉතා යෙහෙකැ’ යි මෙසේ ආශාවෙක් උපදී. වැලි දුමෙය ආශායෙන් ලද හැක්කෙක් නො වේ. මේ ද ‘යමක් කැමැත්තේ නො ලබන්නේ නම් ඒ ද දුකැ යි යන්න යැ.

මහණෙනි, මැරෙන සුලු සත්වයනට ‘අපි මැරෙන සුල්ලෝ නො වන්නමෝ නම්, අප කරා මරණය නො එන්නේ නම් ඉතා යෙහෙකැ’ යි මෙසේ ආශාවෙක් උපදී. එතෙකුදු වුවත් මෙය ආශායෙන් ලැබියැ හැක්කෙක් නො වේ. මෙය ද ‘යමක් කැමැත්තේ නො ලබන්නේ නම් එය ද දුකැ’ යි යන්න යැ.

මහණෙනි, ශෝකය පියෙව් කොට ඇති සත්වයනට ‘අපි සොචන සුලු නො වන්නමෝ නම්, අප කරා ශෝකය නො එන්නේ නම් ඉතා යෙහෙකැ’ යි මෙසේ ආශාවෙක් උපදී. එතෙකුදු වුවත් මෙය ආශායෙන් ලැබියැ හැක්කෙක් නො වේ. මෙය ද ‘යමක් කැමැත්තේ නො ලබන්නේ නම් ඒ ද දුක් යැ’ යන්න යැ.

මහණෙනි, හඬන සුලු සත්වයනට ‘අපි හඬන සුලු නො වන්නමෝ නම්, අප කරා හැඩීම නො එන්නේ නම් ඉතා යෙහෙකැ’ යි මෙසේ ආශාවෙක් උපදී. එහෙත් මෙය ආශායෙන් ලැබියැ හැක්කෙක් නො වේ. මෙය ද ‘යමක් කැමැත්තේ එය නො ලබන්නේ නම් ඒ ද දුක් යැ’ යන්න යැ.

මහණෙනි, කායික දුකින් පෙළෙන සුලු සත්වයනට ‘අපි කායික දුකින් පෙළෙන පියෙව් ඇත්තෝ නො වන්නමෝ නම්, අප කරා කායික දුක නො එන්නේ නම් ඉතා යෙහෙකැ’ යි මෙසේ ආශාවෙක් උපදී. එහෙත් මෙය ආශායෙන් ලැබියැ හැක්කෙක් නො වේ. මේ ද ‘යමක් කැමැත්තේ එය නො ලබන්නේ නම් ඒ ද දුක් යැ’ යන්න යැ.

මහණෙනි, දෙමනසින් (මානසික දුකින්) පෙළෙන සුලු සත්වයනට ‘අපි දෙමනසින් පෙළෙන සුලු නො වන්නමෝ නම්, අප කරා දෙමනස නො එන්නේ නම්, ඒ ඉතා යෙහෙකැ’ යි මෙසේ ආශාවෙක් උපදී. එහෙත් මෙය ආශායෙන් ලැබියැ හැක්කෙක් නො වේ. මෙය ද ‘යමක් කැමැත්තේ එය නො ලබන්නේ නම් ඒ ද දුක් යැ’ යන්න යැ.

මහණෙනි, දුඩ් ආයාස ඇති සත්වයනට ‘අපි දුඩ් ආයාසයෙන් පෙළෙන සුලු නොවන්නමෝ නම්, දුඩ් ආයාසයෙක් අප කරා නො එන්නේ නම්, ඒ ඉතා යෙහෙකැ’ යි මෙසේ ආශාවෙක් උපදී. එහෙත් මෙය ආශායෙන් ලැබියැ හැක්කෙක් නො වේ. මෙය ද ‘යමක් කැමැත්තේ එය නො ලබන්නේ නම් ඒ ද දුක් යැ’ යන්න යැ.

කතමෙ ව භික්ඛවෙ සඬබ්බෙතන පඤ්චුපාදනකඛන්ධා දුක්ඛා: සෙය්‍ය-
ථී: රුපුපාදනකඛන්ධා වෙදුනුපාදනකඛන්ධා සඤ්ඤපාදනකඛන්ධා සඞ්ඛා-
රුපාදනකඛන්ධා වි ඤ්ඤනුපාදනකඛන්ධා. ඉමෙ වුච්ඡන්ති භික්ඛවෙ සඬබ්-
බෙතන පඤ්චුපාදනකඛන්ධාපි දුක්ඛා, ඉදං වුච්චති භික්ඛවෙ දුක්ඛං අරියසච්චං.

26. කතමඤ්ඤ භික්ඛවෙ දුක්ඛසමුදයො අරියසංච්චං: යායං තණ්හා
පොනොභවිකා නන්දිරාගසහගතා තත්‍ර තත්‍රාභිනන්දිතී, සෙය්‍යථීදං: කාම-
තණ්හා භවතණ්හා විභවතණ්හා.

සා බො පනෙසා භික්ඛවෙ තණ්හා කඤ්ඤ උපපජ්ජමානා උප-
ජ්ජති: කඤ්ඤ නිවිසමානා නිවිසති: යං ලොකෙ පියරුපං සාතරුපං
එකෙසා තණ්හා උපපජ්ජමානා උපපජ්ජති, එකෙසා නිවිසමානා නිවිසති.
කීඤ්ඤ ලොකෙ පියරුපං සාතරුපං: වකඤ්ඤ ලොකෙ පියරුපං සාතරුපං,
එකෙසා තණ්හා උපපජ්ජමානා උපපජ්ජති, එකෙසා නිවිසමානා නිවිසති.
සොතං ලොකෙ -පෙ- සාතං ලොකෙ -පෙ- ජීව්හා ලොකෙ -පෙ- කායො
ලොකෙ -පෙ- මනො ලොකෙ පියරුපං සාතරුපං, එකෙසා තණ්හා
උපපජ්ජමානා උපපජ්ජති, එකෙසා නිවිසමානා නිවිසති.

රුපා ලොකෙ -පෙ- සද්ද ලොකෙ -පෙ- ගන්ධා ලොකෙ -පෙ- රසා
ලොකෙ -පෙ- ඵොඨිබ්බා ලොකෙ -පෙ- ධම්මා ලොකෙ පියරුපං සාත-
රුපං, එකෙසා තණ්හා උපපජ්ජමානා උපපජ්ජති, එකෙසා නිවිසමානා නිවිසති.

වකඤ්ඤ විඤ්ඤාණං ලොකෙ -පෙ- සොතවිඤ්ඤාණං -පෙ- සාතවිඤ්ඤාණං
-පෙ- ජීව්හාවිඤ්ඤාණං -පෙ- කායවිඤ්ඤාණං -පෙ- මනොවිඤ්ඤාණං
ලොකෙ පියරුපං සාතරුපං. එකෙසා තණ්හා උපපජ්ජමානා උපපජ්ජති,
එකෙසා නිවිසමානා නිවිසති.

වකඤ්ඤ සමඵෙසසා -පෙ- සොතසමඵෙසසා -පෙ- සාතසමඵෙසසා -පෙ-
ජීව්හාසමඵෙසසා -පෙ- කායසමඵෙසසා -පෙ- මනොසමඵෙසසා ලොකෙ
පියරුපං සාතරුපං, එකෙසා තණ්හා උපපජ්ජමානා උපපජ්ජති, එකෙසා
නිවිසමානා නිවිසති.

මහණෙනි, සැකෙවින් දුක් වූ පංච උපාදන සකන්ධයෝ නම් කවුරු ද යත්: ඒ රූප උපාදන සකන්ධය, වේදනෝපාදන සකන්ධය, සංඥෙ-පාදන සකන්ධය, සංඝකාරෝපාදන සකන්ධය, විඤ්ඤාපාදන සකන්ධය යන මොහු ය. මහණෙනි, මොහු පංච උපාදන සකන්ධයෝ දුක්භ සි කියනු ලැබෙත්. මහණෙනි, මෙය දුඃඛායභිසත්‍ය යැ යි කියනු ලැබේ.

26. මහණෙනි, දුඃඛසමුදයායභි සත්‍යය කවරේ ද යත්: පුනර්භවය ඇති කරන සුලු වූ, නන්දිරාගය හා එක් වැ ගිය, ඒ ඒ උපනුපන්න අත්ඛවති සතුටු වන, කාමතෘෂ්ණා භවතෘෂ්ණා විභවතෘෂ්ණා යන යම් තෘෂ්ණාවෙක් වේ ද එය යැ.

මහණෙනි, ඒ තෘෂ්ණාව උපදනේ කොහි උපදී ද? නැවැත නැවැත පවත්නේ (පිහිටනුයේ) කොහි පවතී ද? (පිහිටා ද?) යත්: යමෙක් ලොවැ ප්‍රිය සවභාවයෙක් මධුර සවභාවයෙක් වේ ද, ඒ තෘෂ්ණාව පහළ වනුයේ මෙහි පහළ වෙයි, පිහිටනුයේ මෙහි පිහිටයි. කිමෙක් නම් ලොවැ ප්‍රිය සවභාවයෙක් මධුර සවභාවයෙක් වේ ද යත්: චක්ඡුස (ඇඟ) ලොවැ ප්‍රිය සවභාවයෙක, මධුර සවභාවයෙක. ඒ තෘෂ්ණාව උපදිනුයේ මෙහි උපදී, පිහිටනුයේ මෙහි පිහිටයි. ශ්‍රෝත්‍රය (කන) . . . සුඤ්ඤය (නාසය) . . . ජිහ්වාච (දිව) . . . කය . . . මනස ලොවැ ප්‍රිය සවභාවයෙක, මධුර සවභාවයෙක. ඒ තෘෂ්ණාව උපදිනුයේ මෙහි උපදී, පිහිටනුයේ මෙහි පිහිටයි.

රූපයෝ . . . ශබ්දයෝ . . . ගන්ධයෝ . . . රසයෝ . . . ස්ප්‍රෂ්-චයයෝ . . . ධර්මාලම්බනයෝ ලොවැ ප්‍රිය සවභාව ය යැ, මධුර සවභාවය යැ. ඒ තෘෂ්ණාව උපදිනුයේ මෙහි උපදී, පිහිටනුයේ මෙහි පිහිටයි.

චක්ඡුර්විඤ්ඤාය . . . ශ්‍රෝත්‍රවිඤ්ඤාය . . . සුඤ්ඤවිඤ්ඤාය . . . ජිහ්වාවිඤ්ඤාය . . . කාය විඤ්ඤාය . . . මනෝ විඤ්ඤාය ලොවැ ප්‍රිය සවභාවයෙක, මධුර සවභාවයෙක. ඒ තෘෂ්ණාව උපදිනුයේ මෙහි උපදී, පිහිටනුයේ මෙහි පිහිටයි.

චක්ඡුසංස්පර්ශය . . . ශ්‍රෝත්‍රසංස්පර්ශය . . . සුඤ්ඤසංස්පර්ශය . . . ජිහ්වාසංස්පර්ශය . . . කායසංස්පර්ශය . . . මනාසංස්පර්ශය ප්‍රිය සවභාවයෙක, මධුර සවභාවයෙක. ඒ තෘෂ්ණාව උපදිනුයේ මෙහි උපදී, පිහිටනුයේ මෙහි පිහිටයි.

චක්ඛුසමඵසසජා වෙදනා -පෙ- සොතසමඵසසජා වෙදනා -පෙ-
සානසමඵසසජා වෙදනා -පෙ- ජීවිතාසමඵසසජා වෙදනා -පෙ-
කායසමඵසසජා වෙදනා -පෙ- මනෝසමඵසසජා වෙදනා ලොකෙ
පියරූපං සාතරූපං, එතෙසා තණ්හා උප්පජ්ජමානා උප්පජ්ජති, එත්ථ
නිව්ච්චමානා නිව්ච්චති.

රූපසඤ්ඤා -පෙ- සඤ්ඤා -පෙ- ගන්ධසඤ්ඤා -පෙ- රස සඤ්ඤා
-පෙ- ඵොඪබ්බසඤ්ඤා -පෙ- ධම්මසඤ්ඤා ලොකෙ පියරූපං සාතරූපං,
එතෙසා තණ්හා උප්පජ්ජමානා උප්පජ්ජති, එත්ථ නිව්ච්චමානා නිව්ච්චති.

රූපසංකේතනා -පෙ- සඤ්ඤාසංකේතනා -පෙ- ගන්ධසංකේතනා -පෙ-
රසසංකේතනා -පෙ- ඵොඪබ්බසංකේතනා -පෙ- ධම්මසංකේතනා
ලොකෙ පියරූපං සාතරූපං, එතෙසා තණ්හා උප්පජ්ජමානා උප්පජ්ජති,
එත්ථ නිව්ච්චමානා නිව්ච්චති.

රූපතණ්හා -පෙ- සඤ්ඤාතණ්හා -පෙ- ගන්ධතණ්හා -පෙ- රසතණ්හා
ලොකෙ -පෙ- ඵොඪබ්බතණ්හා -පෙ- ධම්මතණ්හා ලොකෙ පියරූපං
සාතරූපං, එතෙසා තණ්හා උප්පජ්ජමානා උප්පජ්ජති, එත්ථ නිව්ච්චමානා
නිව්ච්චති.

රූපචිතකෙකා -පෙ- සඤ්ඤාචිතකෙකා -පෙ- ගන්ධචිතකෙකා -පෙ-
රසචිතකෙකා -පෙ- ඵොඪබ්බචිතකෙකා -පෙ- ධම්මචිතකෙකා ලොකෙ
පියරූපං සාතරූපං එතෙසා තණ්හා උප්පජ්ජමානා උප්පජ්ජති, එත්ථ
නිව්ච්චමානා නිව්ච්චති.

රූපච්චාරො -පෙ- සඤ්ඤාච්චාරො -පෙ- ගන්ධච්චාරො -පෙ- රස-
ච්චාරො -පෙ- ඵොඪබ්බච්චාරො -පෙ- ධම්මච්චාරො ලොකෙ
පියරූපං සාතරූපං එතෙසා තණ්හා උප්පජ්ජමානා උප්පජ්ජති, එත්ථ
නිව්ච්චමානා නිව්ච්චති.

ඉදං වුච්චති භික්ඛවෙ දුක්ඛසමුදයො අරියසච්චං.

චක්ඡු:සංස්පර්ශයෙන් උපදනා වේදනාව . . . ශ්‍රොත්‍රසංස්පර්ශයෙන් උපදනා වේදනාව . . . ස්ප්‍ර්ශසංස්පර්ශයෙන් උපදනා වේදනාව . . . ජිහ්වාසංස්පර්ශයෙන් උපදනා වේදනාව . . . කායසංස්පර්ශයෙන් උපදනා වේදනාව . . . මන:සංස්පර්ශයෙන් උපදනා වේදනාව ලොචු ප්‍රිය සවභාවයෙක, මධුර සවභාවයෙක. ඒ තෘෂ්ණාව උපදිනුයේ මෙහි උපදී, පිහිටනුයේ මෙහි පිහිටයි.

රූපසංඤ්ච . . . ශබ්දසංඤ්ච . . . ගන්ධසංඤ්ච . . . රසසංඤ්ච . . . ස්ප්‍ර්ශ්ච ව්‍යාජ්‍යංඤ්ච . . . ධර්මසංඤ්ච ලොචු ප්‍රිය සවභාවයෙක, මධුර සවභාවයෙක. ඒ තෘෂ්ණාව උපදිනුයේ මෙහි උපදී, පිහිටනුයේ මෙහි පිහිටයි.

රූප සංඤ්චේතනාව . . . ශබ්ද සංචේතනාව . . . ගන්ධසංචේතනාව . . . රස සංචේතනාව . . . ස්ප්‍ර්ශ්ච ව්‍යාජ්‍යංචේතනාව . . . ධර්ම සංචේතනාව ලොචු ප්‍රිය සවභාවයෙක, මධුර සවභාවයෙක. ඒ තෘෂ්ණාව උපදිනුයේ මෙහි උපදී, පිහිටනුයේ මෙහි පිහිටයි.

රූපතෘෂ්ණාව . . . ශබ්ද තෘෂ්ණාව . . . ගන්ධතෘෂ්ණාව . . . රස-තෘෂ්ණාව . . . ස්ප්‍ර්ශ්ච ව්‍යාජ්‍යං තෘෂ්ණාව . . . ධර්මතෘෂ්ණාව ලොචු ප්‍රිය සවභාවයෙක, මධුර සවභාවයෙක. ඒ තෘෂ්ණාව උපදිනුයේ මෙහි උපදී, පිහිටනුයේ මෙහි පිහිටයි.

රූපචිතර්කය . . . ශබ්දචිතර්කය . . . ගන්ධචිතර්කය . . . රස-චිතර්කය . . . ස්ප්‍ර්ශ්ච ව්‍යාජ්‍යංචිතර්කය . . . ධර්මචිතර්කය ලොචු ප්‍රිය සවභාවයෙක, මධුර සවභාවයෙක. ඒ තෘෂ්ණාව උපදිනුයේ මෙහි උපදී, පිහිටනුයේ මෙහි පිහිටයි.

රූප විචාරය . . . ශබ්ද විචාරය . . . ගන්ධ විචාරය . . . රස විචාරය . . . ස්ප්‍ර්ශ්ච ව්‍යාජ්‍යං විචාරය . . . ධර්ම විචාරය ලොචු ප්‍රිය සවභාවයෙක, මධුර සවභාවයෙක. ඒ තෘෂ්ණාව උපදිනුයේ මෙහි උපදී, පිහිටනුයේ මෙහි පිහිටයි.

මහණෙනි, මෙය දු:ඛ සමුදයායාඪි සත්‍යයැ යි කියනු ලැබේ.

27. කතමඤ්ච භික්ඛවෙ දුක්ඛනිරොධො අරියසච්චං? යො තසසා යෙව තණ්හාය අසෙසවිරාගනිරොධො වාගො ජට්ඨිසුග්ගො මුත්ති අනාලයො, සා ධො පනෙසා භික්ඛවෙ තණ්හා කඤ්ච පභීයමානා පභීයති. කඤ්ච නිරුප්පමානා නිරුප්පති: යං ලොකෙ පියරූපං සාතරූපං එකේසා තණ්හා පභීයමානා පභීයති, එකේසා නිරුප්පමානා නිරුප්පති.

කිඤ්ච ලොකෙ පියරූපං සාතරූපං? චක්ඛු ලොකෙ පියරූපං සාතරූපං, එකේසා තණ්හා පභීයමානා පභීයති, එකේසා නිරුප්පමානා නිරුප්පති. සොතං -පෙ- සානං -පෙ- ජීවහා -පෙ- කායො -පෙ- මනො ලොකෙ පියරූපං සාතරූපං, එකේසා තණ්හා පභීයමානා පභීයති, එකේසා නිරුප්පමානා නිරුප්පති.

රූපා -පෙ- සද්දා -පෙ- ගන්ධා -පෙ- රසා -පෙ- ඵොට්ඨධ්ධා -පෙ- ධම්මා ලොකෙ පියරූපං සාතරූපං, එකේසා තණ්හා පභීයමානා පභීයති, එකේසා නිරුප්පමානා නිරුප්පති.

චක්ඛුවීඤ්ඤාණං -පෙ- සොතවීඤ්ඤාණං -පෙ- සානවීඤ්ඤාණං -පෙ- ජීවහාවීඤ්ඤාණං -පෙ- කායවීඤ්ඤාණං -පෙ- මනොවීඤ්ඤාණං ලොකෙ පියරූපං සාතරූපං, එකේසා තණ්හා පභීයමානා පභීයති, එකේසා නිරුප්පමානා නිරුප්පති.

චක්ඛුසම්පෙසසා -පෙ- සොතසම්පෙසසා -පෙ- සානසම්පෙසසා -පෙ- ජීවහාසම්පෙසසා -පෙ- කායසම්පෙසසා -පෙ- මනොසම්පෙසසා ලොකෙ පියරූපං සාතරූපං, එකේසා තණ්හා පභීයමානා පභීයති, එකේසා නිරුප්පමානා නිරුප්පති.

චක්ඛුසම්පෙසසථා වෙදනා -පෙ- සොතසම්පෙසසථා වෙදනා -පෙ- සානසම්පෙසසථා වෙදනා -පෙ- ජීවහාසම්පෙසසථා වෙදනා -පෙ- කාය-සම්පෙසසථා වෙදනා -පෙ- මනොසම්පෙසසථා වෙදනා ලොකෙ පියරූපං සාතරූපං, එකේසා තණ්හා පභීයමානා පභීයති, එකේසා නිරුප්පමානා නිරුප්පති.

27. මහණෙනි, දුඃඛ නිරොධායථී සත්‍යය කවරේ ද යත්: ඒ තෘෂ්ණාව ගේ ම නිරවශේෂයෙන් ක්ෂයයට පැමිණීමෙන්, නො පැවැත්මට යෑමෙන්, නිරුද්ධ වීමෙන්, ත්‍යජනයෙන්, නැවැත නො පවත්නා සේ දුරු වීමෙන්, බැඳුම් මිදීමෙන්, නො ඇලීමෙන් වේ ද එය යැ. ඒ තෘෂ්ණාව ප්‍රතීණ වන්නේ කොහි ප්‍රතීණ වේ ද? නිරුද්ධ වනුයේ කොහි නිරුද්ධ වේ ද යත්: ලොවැ යම් ප්‍රිය ස්වභාවයක් මධුර ස්වභාවයක් වේ ද, ඒ තෘෂ්ණාව ප්‍රතීණ වනුයේ මෙහි ප්‍රතීණ වෙයි, නිරුද්ධ වනුයේ මෙහි නිරුද්ධ වෙයි.

කීමෙන් නම් ලොවැ ප්‍රිය ස්වභාව මධුර ස්වභාව වේ ද යත්: චක්ෂුස (ඇස) ලොවැ ප්‍රිය ස්වභාවයක, මධුර ස්වභාවයක. ඒ තෘෂ්ණාව ප්‍රතීණ වනුයේ මෙහි ප්‍රතීණ වේ, නිරුද්ධ වනුයේ මෙහි නිරුද්ධ වෙයි. ශ්‍රෝත්‍රය . . . ස්‍රාණය . . . ජිහ්වා ව . . . කය . . . මනස ලොවැ ප්‍රිය ස්වභාවයක, මධුර ස්වභාවයක. ඒ තෘෂ්ණාව ප්‍රතීණ වනුයේ මෙහි ප්‍රතීණ වෙයි, නිරුද්ධ වනුයේ මෙහි නිරුද්ධ වෙයි.

රූපයෝ . . . ඛනිදයෝ . . . ගන්ධයෝ . . . රසයෝ . . . ස්ප්‍රෂ්-
ටව්‍යයෝ . . . ධර්මාලම්බනයෝ ලොවැ ප්‍රිය ස්වභාව යැ, මධුර ස්වභාව
යැ. ඒ තෘෂ්ණාව ප්‍රතීණ වනුයේ මෙහි ප්‍රතීණ වේ. නිරුද්ධ වනුයේ
මෙහි නිරුද්ධ වේ.

චක්ෂුර්විඤානය . . . ශ්‍රෝත්‍ර විඤානය . . . ස්‍රාණ විඤානය . . .
ජිහ්වා විඤානය . . . කාය විඤානය . . . මනෝ විඤානය ලොවැ ප්‍රිය
ස්වභාව යැ, මධුර ස්වභාව යැ. ඒ තෘෂ්ණාව ප්‍රතීණ වනුයේ මෙහි ප්‍රතීණ
වේ, නිරුද්ධ වනුයේ මෙහි නිරුද්ධ වේ.

චක්ෂු: සංස්පර්ශය . . . ශ්‍රෝත්‍ර සංස්පර්ශය . . . ස්‍රාණ සංස්පර්ශය
. . . ජිහ්වා සංස්පර්ශය . . . කාය සංස්පර්ශය . . . මන: සංස්පර්ශය
ලොවැ ප්‍රිය ස්වභාවය යැ, මධුර ස්වභාවයැ ඒ තෘෂ්ණාව ප්‍රතීණ වනුයේ
මෙහි ප්‍රතීණ වේ, නිරුද්ධ වනුයේ මෙහි නිරුද්ධ වේ.

ලොවැ චක්ෂු:සංස්පර්ශජ වේදනාව . . . ශ්‍රෝත්‍රසංස්පර්ශජ වේදනාව
. . . ස්‍රාණසංස්පර්ශජ වේදනාව . . . ජිහ්වාසංස්පර්ශජ වේදනාව, . . කාය
සංස්පර්ශජ වේදනාව . . . මන:සංස්පර්ශජ වේදනාව ලොවැ ප්‍රිය ස්වරූප
යැ, මධුර ස්වරූප යැ. ඒ තෘෂ්ණාව ප්‍රතීණ වනුයේ මෙහි ප්‍රතීණ වේ,
නිරුද්ධ වනුයේ මෙහි නිරුද්ධ වේ.

රූපසඤ්ඤා -පෙ- සද්දසඤ්ඤා -පෙ- ගන්ධසඤ්ඤා -පෙ- රසසඤ්ඤා -පෙ- ඵොට්ඨබ්බසඤ්ඤා -පෙ- ධම්මසඤ්ඤා ලොකෙ පියරූපං සාතරූපං එකේසා තණ්හා පභීයමානා පභීයති, එසු නිරුජ්ඣමානා නිරුජ්ඣති.

රූපසංකේතනා -පෙ- සද්දසංවේතනා -පෙ- ගන්ධ සංවේතනා -පෙ- රසසංවේතනා -පෙ- ධම්මසංකේතනා ලොකෙ පියරූපං සාතරූපං, එකේසා තණ්හා පභීයමානා පභීයති, එසු නිරුජ්ඣමානා නිරුජ්ඣති.

රූපතණ්හා -පෙ- සද්දතණ්හා -පෙ- ගන්ධතණ්හා -පෙ- රසතණ්හා -පෙ- ඵොට්ඨබ්බතණ්හා -පෙ- ධම්මතණ්හා ලොකෙ පියරූපං සාතරූපං, එකේසා තණ්හා පභීයමානා පභීයති, එසු නිරුජ්ඣමානා නිරුජ්ඣති.

රූපවිතකේතා -පෙ- සද්දවිතකේතා -පෙ- ගන්ධවිතකේතා -පෙ- රසවිතකේතා -පෙ- ඵොට්ඨබ්බවිතකේතා -පෙ- ධම්මවිතකේතා ලොකෙ පියරූපං සාතරූපං, එකේසා තණ්හා පභීයමානා පභීයති, එසු නිරුජ්ඣමානා නිරුජ්ඣති.

රූපවිචාරො -පෙ- සද්දවිචාරො -පෙ- ගන්ධවිචාරො -පෙ- රසවිචාරො -පෙ- ඵොට්ඨබ්බවිචාරො -පෙ- ධම්මවිචාරො ලොකෙ පියරූපං සාතරූපං, එකේසා තණ්හා පභීයමානා පභීයති, එසු නිරුජ්ඣමානා නිරුජ්ඣති.

ඉදං චුළුති භික්ඛවෙ දුක්ඛනිරොධො අරියසච්චං.

28. කතමඤ්ඤ භික්ඛවෙ දුක්ඛනිරොධගාමිනී පටිපදා අරියසච්චං: අයමෙව අරියො අට්ඨසිගිකො මග්ගො, සෙය්‍යාපීදං: සමමාදිලසී සමමාසංඛකප්පො සමමාවාචා සමමාකමමනො සමමාආජීවො සමමාවායාමො සමමාසති සමමාසමාධි.

කතමා ච භික්ඛවෙ සමමාදිලසී? යං ඛො භික්ඛවෙ දුකේඛ ඤාණං දුක්ඛසමුදයෙ ඤාණං දුක්ඛනිරොධෙ ඤාණං දුක්ඛනිරොධගාමිනියා පටිපදා ඤාණං, අයං චුළුති භික්ඛවෙ සමමාදිලසී.

කතමො ච භික්ඛවෙ සමමාසංඛකප්පො? නෙක්ඛමමසංඛකප්පො අඛ්‍යාපාදසංඛකප්පො අච්චිංසාසංඛකප්පො, අයං චුළුති භික්ඛවෙ සමමාසංඛකප්පො.

රූප සංඥාව . . . ශබ්ද සංඥාව . . . ගන්ධ සංඥාව . . . රස සංඥාව . . . ස්ප්‍රෂ්ඨව්‍ය සංඥාව . . . ලොච්ඡු ධර්ම සංඥාව ප්‍රිය ස්වභාවයෙක, මධුර ස්වභාවයෙක. ඒ තෘෂ්ණාව ප්‍රභීණ වනුයේ මෙහි ප්‍රභීණ වෙයි, නිරුද්ධ වනුයේ මෙහි නිරුද්ධ වෙයි.

රූප සංවේතනාව . . . ශබ්ද සංවේතනාව . . . ගන්ධ සංවේතනාව . . . රස සංවේතනාව . . . ස්ප්‍රෂ්ඨව්‍ය සංවේතනාව . . . ධර්ම සංවේතනාව ලොච්ඡු ප්‍රිය ස්වභාවයෙක. මධුර ස්වභාවයෙක. ඒ තෘෂ්ණාව ප්‍රභීණ වනුයේ මෙහි ප්‍රභීණ වේ, නිරුද්ධ වනුයේ මෙහි නිරුද්ධ වෙයි.

රූප තෘෂ්ණාව . . . ශබ්දතෘෂ්ණාව . . . ගන්ධ තෘෂ්ණාව . . . රස තෘෂ්ණාව . . . ස්ප්‍රෂ්ඨව්‍ය තෘෂ්ණාව . . . ධර්මතෘෂ්ණාව ලොච්ඡු ප්‍රිය ස්වභාවයෙක, මධුර ස්වභාවයෙක. ඒ තෘෂ්ණාව ප්‍රභීණ වනුයේ මෙහි ප්‍රභීණ වේ, නිරුද්ධ වනුයේ මෙහි නිරුද්ධ වෙයි.

රූප විතර්කය . . . ශබ්ද විතර්කය . . . ගන්ධ විතර්කය . . . රස විතර්කය . . . ස්ප්‍රෂ්ඨව්‍ය විතර්කය . . . ධර්ම විතර්කය ලොච්ඡු ප්‍රිය ස්වභාවයෙක, මධුර ස්වභාවයෙක. තෙල තෘෂ්ණාව ප්‍රභීණ වනුයේ මෙහි ප්‍රභීණ වෙයි, නිරුද්ධ වනුයේ මෙහි නිරුද්ධ වෙයි.

රූප විචාරය . . . ශබ්ද විචාරය . . . ගන්ධ විචාරය . . . රස විචාරය . . . ස්ප්‍රෂ්ඨව්‍ය විචාරය . . . ධර්ම විචාරය ලොච්ඡු ප්‍රිය ස්වභාවයෙක, මධුර ස්වභාවයෙක. තෙල තෘෂ්ණාව ප්‍රභීණ වනුයේ මෙහි ප්‍රභීණ වෙයි, නිරුද්ධ වනුයේ මෙහි නිරුද්ධ වෙයි.

මහණෙනි, මෙය දුෂ්චරිතාදියාසී සත්‍ය යැ යි කියනු ලැබේ.

28. මහණෙනි, දුෂ්චරිතාදියාසී ප්‍රතිපදයාසී සත්‍යය කවරේ ද යත්: ඒ සමාග්දෘෂ්ටිය සමාක්සංකල්පය සමාග්වචනය, සමාක්කර්මාන්තය, සමාගාචීවය, සමාග්ව්‍යායාමය, සමාක් ස්මාතිය, සමාක්සමාධිය යන මේ ආයාසී අෂ්ටාභිගික මාර්ගය මැ යැ.

මහණෙනි, සමාග්දෘෂ්ටිය කවර යැ? මහණෙනි, දුෂ්චරිතාදියාසී යම් දැනීමක්, දුෂ්ච සමුදය සත්‍යයෙහි යම් දැනීමක්, දුෂ්ච නිරොධ සත්‍යයෙහි යම් දැනීමක්, දුෂ්චරිතාදියාසී ප්‍රතිපදයාසී සත්‍යයෙහි යම් දැනීමක් වේ ද, මහණෙනි, මෙය සමාග්දෘෂ්ටි යැ යි කියනු ලැබේ.

මහණෙනි, සමාක් සංකල්පය කවර යැ? නොෂ්කාමාසංකල්පය, අව්‍යාපාද සංකල්පය, අවිහිංසාසංකල්පය යන මේ සමාක් සංකල්පයැ යි කියනු ලැබේ.

කතමා ච භික්ඛවෙ සමමාවාචා? මුසාවාද වෙරමණී, පිසුනාය වාවාය වෙරමණී, ඵරුසාය වාවාය වෙරමණී, සමඵප්පලාපා වෙරමණී. අයං වුච්චති භික්ඛවෙ සමමාවාවා.

කතමො ච භික්ඛවෙ සමමාකමමනො? පාණාතිපානා වෙරමණී, අදින්නාදනා වෙරමණී, කාමෙසුමිච්ඡාවාරා වෙරමණී. අයං වුච්චති භික්ඛවෙ සමමාකමමනො.

කතමො ච භික්ඛවෙ සමමාආජීවො? ඉධ භික්ඛවෙ අරියසාවකො මීච්ඡාආජීවං පහාය සමමාආජීවෙන ජීවිකං කප්පෙති. අයං වුච්චති භික්ඛවෙ සමමාආජීවො.

කතමො ච භික්ඛවෙ සමමාවායාමො? ඉධ භික්ඛවෙ භික්ඛු අනුප්පන්නානං පාපකානං අකුසලානං ධම්මානං අනුප්පාදය ඡන්දං ජනෙති වායමති වීරියං ආරහති වික්ඛං පග්ගණ්ඤාති පදහති. උප්පන්නානං පාපකානං අකුසලානං ධම්මානං පහානාය ඡන්දං ජනෙති වායමති වීරියං ආරහති, වික්ඛං පග්ගණ්ඤාති, පදහති. අනුප්පන්නානං කුසලානං ධම්මානං උප්පාදය ඡන්දං ජනෙති වායමති වීරියං ආරහති වික්ඛං පග්ගණ්ඤාති පදහති. උප්පන්නානං කුසලානං ධම්මානං ධීතියා අසමෙමාසාය භියොගවාය වෙජුඋපාය භාවනාය පාරිසුරියා ඡන්දං ජනෙති, වායමති වීරියං ආරහති වික්ඛං පග්ගණ්ඤාති පදහති. අයං වුච්චති භික්ඛවෙ සමමාවායාමො.

කතමා ච භික්ඛවෙ සමමාසතී? ඉධ භික්ඛවෙ භික්ඛු කායෙ කායානුපසස්සි විහරති ආතාපී සමප්පානො සතිමා විනෙයාය ලොකෙ අභිජ්ඣාදෙමනස්සං, වෙදනාසු වෙදනානුපසස්සි විහරති ආතාපී සමප්පානො සතිමා විනෙයාය ලොකෙ අභිජ්ඣාදෙමනස්සං, විතො විතොනුපසස්සි විහරති ආතාපී සමප්පානො සතිමා විනෙයාය ලොකෙ අභිජ්ඣාදෙමනස්සං, ධම්මෙසු ධම්මානුපසස්සි විහරති ආතාපී සමප්පානො සතිමා විනෙයාය ලොකෙ අභිජ්ඣාදෙමනස්සං. අයං වුච්චති භික්ඛවෙ සමමාසතී.

මහණෙනි, සමාග්චවනය කවර යැ? මුසවායෙන් වැළැක්ම, පෙහෙසුන් බසින් වැළැක්ම, පරොස් බසින් වැළැක්ම, හිස් තෙප්ලෙන් වැළැක්ම යන මොහු යැ. මහණෙනි, මේ සමාග්චවනයැ යි කියනු ලැබේ.

මහණෙනි, සමාක් කර්මාන්තය කවර යැ? පණ්ඩායෙන් වැළැක්ම, අධිනාදනින් වැළැක්ම, කාමයන්හි වරදවා හැසිරීමෙන් වැළැක්ම යන මොහු යැ. මහණෙනි, මේ සමාක් කර්මාන්ත යැ යි කියනු ලැබේ.

මහණෙනි, සමාක්ආජීවය කවර යැ? මහණෙනි, මෙහි අරී සවු තෙම මිථ්‍යා ආජීවය හැර, සමාක් ආජීවයෙන් දිවි පවත්වයි. මහණෙනි, මෙය සමාගාජීව නමැ යි කියනු ලැබේ.

මහණෙනි, සමාග්ච්ඤායාමය කවර යැ? මහණෙනි, මෙහි මහණ තෙම නො උපන් ලාමක අකුසල් දහමුත් ගේ නොඉපැදීම පිණිස රිසිය උපදවයි, වැයම් කෙරෙයි, වැර වඩයි, සිත ඔසොවයි, ප්‍රධන් වීය්‍යී කෙරෙයි. උපන් ලාමක අකුසල් දහමුත් දුරලීම පිණිස රිසිය උපදවයි, වැයම් කෙරෙයි, වැර වඩයි, සිත ඔසොවයි, ප්‍රධන් (වීය්‍යී) කෙරෙයි. නො උපන් කුසල් දහමුත් ගේ ඉපැදීම පිණිස රිසිය උපදවයි, වැයම් කෙරෙයි, වැර වඩයි, සිත ඔසොවයි, ප්‍රධන් කෙරෙයි. උපන් කුසල් දහමුත් සිටිනු පිණිස, නොනැස්ම පිණිස, බොහෝ වනු පිණිස, මහත් බව පිණිස, භාවනායෙන් පිරිපුන් වනු පිණිස රිසිය දනවයි, වැයම් කෙරෙයි, වැර වඩයි, සිත ඔසොවයි, ප්‍රධන් කෙරෙයි. මහණෙනි, මෙය සමාග් ච්ඤායාමයැ යි කියනු ලැබේ.

මහණෙනි, සමාක් ස්මෘතිය කවර යැ? මහණෙනි, මෙහි මහණ තෙම කෙලෙස් තවන වැර ඇති වැ, මනා දැනුම් ඇත්තේ, සිහි ඇත්තේ, කාය සංඛ්‍යාත ලොව කෙරෙහි අභිධ්‍යාව ද (කාමච්ඡන්දය ද), දෙමිනස ද (ච්ඤාපාදය ද සෙසු නිවරණ ද) සන්තිද්‍රවා කර්ජ කයෙහි කායානුපස්සනාව වඩන සුලු වැ වෙසෙයි. කෙලෙස් තවන වැර ඇති වැ, මනා නුවණ ඇත්තේ, සිහි ඇත්තේ, වේදනා ලෝකය කෙරෙහි අභිධ්‍යාව ද දෙමිනසද, සන්තිද්‍රවා, වේදනාවන්හි වේදනානුපස්සනාව වඩන සුලු වැ වෙසෙයි. කෙලෙස් තවන වැර ඇති වැ, මනා දැනුම් ඇත්තේ, සිහි ඇත්තේ චිත්ත සංඛ්‍යාත ලෝකය කෙරෙහි අභිධ්‍යාව ද දෙමිනස ද සන්තිද්‍රවා සිතෙහි චිත්තානුපස්සනාව වඩන සුලු වැ වෙසෙයි. කෙලෙස් තවන වැර ඇති වැ, මනා නුවණ ඇත්තේ, සිහි ඇත්තේ (නිවරණාදී) ධර්ම නමැති ලෝකය කෙරෙහි අභිධ්‍යාව ද දෙමිනසද සන්තිද්‍රවා (නිවරණාදී) ධර්මයන්හි ධම්මානුපස්සනාව වඩන සුලු වැ වෙසෙයි. මහණෙනි, මෙය සමාක් ස්මෘතියැ යි කියනු ලැබේ.

කතමො ච භික්ඛවෙ සමමාසමාධි? ඉධ භික්ඛවෙ භික්ඛු විච්චෙව ච කාමෙහි විච්චව අකුසලෙහි ධමෙමහි සවිතකකං සවිචාරං විවෙකජං පිතිසුඛං පඨමං කුමානං උපසමපජ්ජ විහරති, විතකකට්ඨාරානං චූපසමා අජ්ඣානං සමපසාදනං වෙනසො එංකාදීභාවං අවිතකකං අවිචාරං සමාධිජං පිතිසුඛං දුතියං කුමානං උපසමපජ්ජ විහරති. පිතියා ච විරාගා උපෙක්ඛනො ච විහරති. සතො ච සමපජානො සුඛකුඤ්ඤා කායෙන පටිසංවෙදෙති, යන්තං අරියා ආවිකකන්ති උපෙක්ඛනො සතිමා සුඛවිභාරිති, තං තතියං කුමානං උපසමපජ්ජ විහරති, සුඛසස ච පහානා දුක්ඛසස ච පහානා සුඛෙඛව සොමනසසදෙමනසසානං අඤ්ඤාමා අදුක්ඛමසුඛං උපෙක්ඛාසතිපාරිසුඛිං චතුස්සං කුමානං උපසමපජ්ජ විහරති. අයං චූච්චති භික්ඛවෙ සමමාසමාධි. ඉදං චූච්චති භික්ඛවෙ දුක්ඛනිරොධ-භාමිනිපට්ඨපද අරියසමුච්චං.

29. ඉති අජ්ඣානං වා ධමෙසු ධමොනුපසසී විහරති, ඛනිද්ධා වා ධමෙසු ධමොනුපසසී විහරති, අජ්ඣාන ඛනිද්ධාවා ධමෙසු ධමොනුපසසී විහරති. සමුදයධමොනුපසසී වා ධමෙසු විහරති, වයධමොනුපසසී වා ධමෙසු විහරති, සමුදයවයධමොනුපසසී වා ධමෙසු විහරති.

අඤ්ඤා ධමො'ති වා පනසස සති පච්චුපඤ්ඤා හොති යාවදෙව ඤාණ-මත්තාය පතිසසතිමත්තාය, අනිසසිතො ච විහරති, න ච කිඤ්චි ලොකෙ උපාදියති,

එවමපි ඛො භික්ඛවෙ භික්ඛු ධමෙසු ධමොනුපසසී විහරති චතුසු අරියසමවෙසු.

මහණෙනි, සමයක් සමාධිය කවර යැ? මහණෙනි, මෙහි මහණ තෙම කාමයන් හෙන් වෙන් වැ මැ, අකුසල් දහමුත් ගෙන් වෙන් වැ මැ, විතර්ක සහිත වූ, විචාර සහිත වූ විවේකයෙන් උපන්, ප්‍රීතිය හා සුවය ඇති පළමු දහන ලැබ වෙසෙයි, විතර්ක විචාර දෙදෙනා ගේ සන්තිදීමෙන් සිය සත්‍යත්ව මනා පැහැදීම ඇති කරන, සිතූ එකඟ බව ඇති, විතර්ක රහිත වූ, විචාර රහිත වූ, චිත්ත සමාධියෙන් උපන්, ප්‍රීතිය හා සුවය හා ඇති දෙවෙනි දහන ලැබ වෙසෙයි, ප්‍රීතිය ද පහවීමෙන් උපේක්ෂාව ඇත්තේ ද වෙසෙයි, සිහි ද ඇත්තේ මනා නුවණ ඇත්තේ සුවය ද නාම කයින් විඳී. ‘උදේක්ෂා ඇත්තේ යැ, සිහි ඇත්තේ යැ, සුව වුසුම් ඇත්තේ යැ’ යි ආයතියේ යමක් අරුබැ කියත් ද ඒ තෙවෙනි දහන ලැබ වෙසෙයි. සුඛ වේදනාව ගේ ද ප්‍රභාණයෙන් දුඃඛ වේදනාව ගේ ද ප්‍රභාණයෙන් පළමු කොට ම සොම්නස් දෙමිනස් දෙදෙනා ගේ සන්තිදීමෙන් දුඃඛ වේදනා ද නැති සුඛ වේදනා ද නැති, උපේක්ෂා ස්මානී දෙදෙනා ගේ පිරිසිදු බව ඇති සතර වැනි ධ්‍යානය ලැබ වෙසෙයි. මහණෙනි, මෙය සමයක් සමාධියැ යි කියනු ලැබේ.

මහණෙනි, මේ අරි අටැහි මහ දුඃඛනිරෝධගාමිනීප්‍රතිපදයාසත්‍යයැ යි කියනු ලැබේ.

29. මෙසේ සිය සත්‍යත්ව වූ ධර්මයන්හි හෝ ධම්මානුපස්සනා වඩන සුලු වූයේ වෙසෙයි, මෙරමා සත්‍යත්ව වූ ධර්මයන්හි හෝ ධම්මානුපස්සනා වඩන සුලු වූයේ වෙසෙයි. විටෙක සිය සත්‍යත්ව වූ ධර්මයන්හි ද විටෙක මෙරමා සත්‍යත්ව වූ ධර්මයන්හි ද ධම්මානුපස්සනා වඩන සුලු වූයේ වෙසෙයි. ඒ ධර්මයන් ගේ ඉපැදීමට කාරණ දක්නා සුලු වූයේ හෝ ධර්මයන්හි ධම්මානුපස්සි වැ වෙසෙයි, ඒ ධර්මයන්හි වැනැස්මට කරුණු දක්නා සුලු වූයේ හෝ ධර්මයන්හි ධම්මානුපස්සි වැ වෙසෙයි, විටෙක ඒ ධර්මයන් ගේ ඉපැදීමට කරුණු ද විටෙක ඔවුන් ගේ වැනැස්මට කරුණු ද දක්නා සුලු වූයේ ධර්මයන්හි ධම්මානුපස්සි වැ වෙසෙයි.

දුඃඛාදි ධර්මයෝ ම ඇතැ යි (සතෙක් පුභුලෙක නැතැ යි) හෝ ඔහුට සිහි එළැඹ සිටියේ වෙයි. ඒ මතු මත්තෙහි නුවණ වැඩෙනු පිණිස ම සිහිය වැඩෙනු පිණිස ම වෙයි. මෙසේ වූ හේ තෘෂ්ණා නිඃශ්‍රය දෘෂ්ටි-නිඃශ්‍රය දෙකින් තොර වැ ද වෙසෙයි, ලොවැ කිසිවකුත් තෘෂ්ණා දෘෂ්ටි විසින් නො ගනී.

මහණෙනි, මෙසේ ම මහණ තෙම සතර ආයතී සත්‍ය ධර්මයන්හි ධම්මානුපස්සි වැ වෙසෙයි.

30. යො හි කොච්චි හික්ඛවෙ ඉමෙ වත්තාරො සතිපට්ඨානෙ එවං භාවෙය්‍ය සත්තවස්සානි, තස්ස චිත්තං ඵලානං අඤ්ඤතරං ඵලං පාටිකඛිං, දිට්ඨව ධම්මෙ අඤ්ඤ, සති වා උපාදිසෙසෙ අනාගාමීනා.

තිට්ඨනතු හික්ඛවෙ සත්ත වස්සානි, යො හි කොච්චි හික්ඛවෙ ඉමෙ වත්තාරො සති පට්ඨානෙ එවං භාවෙය්‍ය ඡ වස්සානි, තස්ස චිත්තං ඵලානං අඤ්ඤතරං ඵලං පාටිකඛිං, දිට්ඨව ධම්මෙ අඤ්ඤ, සති වා උපාදිසෙසෙ අනාගාමීනා.

තිට්ඨනතු හික්ඛවෙ ඡ වස්සානි, යො හි කොච්චි හික්ඛවෙ ඉමෙ වත්තාරො සතිපට්ඨානෙ එවං භාවෙය්‍ය පඤ්ච වස්සානි, තස්ස චිත්තං ඵලානං අඤ්ඤතරං ඵලං පාටිකඛිං, දිට්ඨව ධම්මෙ අඤ්ඤ, සති වා උපාදිසෙසෙ අනාගාමීනා.

තිට්ඨනතු හික්ඛවෙ පඤ්ච වස්සානි, යො හි කොච්චි හික්ඛවෙ ඉමෙ වත්තාරො සතිපට්ඨානෙ එවං භාවෙය්‍ය චත්තාරි වස්සානි, තස්ස චිත්තං ඵලානං අඤ්ඤතරං ඵලං පාටිකඛිං, දිට්ඨව ධම්මෙ අඤ්ඤ, සති වා උපාදිසෙසෙ අනාගාමීනා.

තිට්ඨනතු හික්ඛවෙ චත්තාරි වස්සානි, යො හි කොච්චි හික්ඛවෙ ඉමෙ වත්තාරො සතිපට්ඨානෙ එවං භාවෙය්‍ය තිණි වස්සානි, තස්ස චිත්තං ඵලානං අඤ්ඤතරං ඵලං පාටිකඛිං, දිට්ඨව ධම්මෙ අඤ්ඤ, සති වා උපාදිසෙසෙ අනාගාමීනා.

තිට්ඨනතු හික්ඛවෙ තිණි වස්සානි, යො හි කොච්චි හික්ඛවෙ ඉමෙ වත්තාරො සතිපට්ඨානෙ එවං භාවෙය්‍ය චෙ වස්සානි, තස්ස චිත්තං ඵලානං අඤ්ඤතරං ඵලං පාටිකඛිං, දිට්ඨව ධම්මෙ අඤ්ඤ, සති වා උපාදිසෙසෙ අනාගාමීනා.

තිට්ඨනතු හික්ඛවෙ චෙ වස්සානි, යො හි කොච්චි හික්ඛවෙ ඉමෙ වත්තාරො සතිපට්ඨානෙ එවං භාවෙය්‍ය එකං වස්සං, තස්ස චිත්තං ඵලානං අඤ්ඤතරං ඵලං පාටිකඛිං, දිට්ඨව ධම්මෙ අඤ්ඤ, සති වා උපාදිසෙසෙ අනාගාමීනා.

30. මහණෙනි, යම් කිසිවෙක් මෙ පරිද්දෙන් මේ සතර සතිපට්ඨාන යන් සන් වසක් වඩන්නේ වී නම්, ඔහු විසින් මෙ අත්ඛව්හි ම රහත් බව හෝ, කෙලෙසුන් හෝ ඉතිරි වැ ඇති කල්හි අනාගමී බව හෝ, මෙසේ මේ ඵල දෙක අතුරෙන් එක්තරා ඵලයක් කැමැති වියැ යුතු (අදේක්ෂා කළ යුතු).

මහණෙනි, හවුරුදු සතෙක් සිටී වා. මහණෙනි, යම් කිසිවෙක් මෙ පරිද්දෙන් මේ සතර සතිපට්ඨානයන් සාවුරුද්දක් වඩන්නේ නම්, ඔහු විසින් මෙ අත්ඛව්හි ම රහත් බව හෝ, කෙලෙසුන් ඉතිරි වැ ඇති කල්හි අනාගමී බව හෝ, මෙසේ මේ ඵල දෙක අතුරෙන් එක්තරා ඵලයෙක් කැමැති වියැ යුතු.

මහණෙනි, හවුරුදු සයෙක් සිටී වා. මහණෙනි, යම් කිසිවෙක් මේ සතර සතිපට්ඨානයන් පස් හවුරුද්දක් මෙසේ වඩන්නේ නම්, ඔහු විසින් මෙ අත්ඛව්හි ම රහත් බව හෝ, කෙලෙසුන් ඉතිරි වැ ඇති කල්හි අනාගමී බව හෝ, මෙසේ මේ ඵල දෙක අතුරෙන් එක්තරා ඵලයෙක් කැමැති විය යුතු.

මහණෙනි, පස් වසෙක් සිටීවා. මහණෙනි, යම් කිසිවෙක් මේ සතර සතිපට්ඨානයන් මෙ පරිද්දෙන් සිවු වසක් වඩන්නේ වී නම්, ඔහු විසින් මෙ අත් ඛව්හි ම රහත් බව හෝ, කෙලෙසුන් ඉතිරි වැ ඇති කල්හි අනාගමී බව හෝ, මෙසේ මේ දෙක අතුරෙන් එක්තරා ඵලයෙක් කැමැති වියැ යුතු.

මහණෙනි, සිවු වසෙක් සිටී වා. මහණෙනි, යම් කිසිවෙක් මේ සතර සතිපට්ඨානයන් මෙ පරිද්දෙන් තුන් වසක් වඩන්නේ වී නම්, ඔහු විසින් මේ අත්ඛව්හි ම රහත් බව හෝ, කෙලෙසුන් ඉතිරි වැ ඇති කල්හි අනාගමී බව හෝ, මෙසේ මේ ඵල දෙක අතුරෙන් එක්තරා ඵලයෙක් කැමැති විය යුතු.

මහණෙනි, තුන් වසෙක් සිටී වා. මහණෙනි, යම් කිසිවෙක් මේ සතර සතිපට්ඨානයන් මෙ පරිද්දෙන් දෙ වසක් වඩන්නේ වී නම්, ඔහු විසින් මෙ අත්ඛව්හි ම රහත් බව හෝ, කෙලෙසුන් ඉතිරි වැ ඇති කල්හි අනාගමී බව හෝ, මෙසේ මේ ඵල දෙක අතුරෙන් එක්තරා ඵලයෙක් කැමැති වියැ යුතු.

මහණෙනි, දෙ වසෙක් සිටී වා. මහණෙනි, යම් කිසිවෙක් මේ සතර සතිපට්ඨානයන් මෙ පරිද්දෙන් එක් වසක් වඩන්නේ වී නම්, ඔහු විසින් මෙ අත්ඛව්හි ම රහත් බව හෝ කෙලෙසුන් ඉතිරි වැ ඇති කල්හි අනාගමී බව හෝ, මෙසේ මේ ඵල දෙක අතුරෙන් එක්තරා ඵලයෙක් කැමැති වියැ යුතු.

31. තිට්ඨන්තු භික්ඛවෙ එකං වසසං. යො හි කොච්චි භික්ඛවෙ ඉමෙ චත්තාරො සතිපට්ඨානෙ එවං භාවෙය්‍ය සත්ත මාසානි, තස්ස චිත්තං ඵලානං අක්ඛන්තරං ඵලං පාටිකඛිං, දිට්ඨව ධම්මෙ අක්ඛන්තරං, සති වා උපාදිසෙසෙ අනාගාමීනා.

තිට්ඨන්තු භික්ඛවෙ සත්ත මාසානි, යො හි කොච්චි භික්ඛවෙ ඉමෙ චත්තාරො සතිපට්ඨානෙ එවං භාවෙය්‍ය ඡ මාසානි. තස්ස චිත්තං ඵලානං අක්ඛන්තරං ඵලං පාටිකඛිං, දිට්ඨව ධම්මෙ අක්ඛන්තරං, සති වා උපාදිසෙසෙ අනාගාමීනා.

තිට්ඨන්තු භික්ඛවෙ ඡ මාසානි, යො හි කොච්චි භික්ඛවෙ ඉමෙ චත්තාරො සතිපට්ඨානෙ එවං භාවෙය්‍ය පක්ඛ මාසානි, තස්ස චිත්තං ඵලානං අක්ඛන්තරං ඵලං පාටිකඛිං, දිට්ඨව ධම්මෙ අක්ඛන්තරං, සති වා උපාදිසෙසෙ අනාගාමීනා.

තිට්ඨන්තු භික්ඛවෙ පක්ඛ මාසානි, යො හි කොච්චි භික්ඛවෙ ඉමෙ චත්තාරො සතිපට්ඨානෙ එවං භාවෙය්‍ය චත්තාරි මාසානි තස්ස චිත්තං ඵලානං අක්ඛන්තරං ඵලං පාටිකඛිං, දිට්ඨව ධම්මෙ අක්ඛන්තරං, සති වා උපාදිසෙසෙ අනාගාමීනා.

තිට්ඨන්තු භික්ඛවෙ චත්තාරි මාසානි, යො හි කොච්චි භික්ඛවෙ ඉමෙ චත්තාරො සතිපට්ඨානෙ එවං භාවෙය්‍ය තිණි මාසානි, තස්ස චිත්තං ඵලානං අක්ඛන්තරං ඵලං පාටිකඛිං, දිට්ඨව ධම්මෙ අක්ඛන්තරං, සති වා උපාදිසෙසෙ අනාගාමීනා.

තිට්ඨන්තු භික්ඛවෙ තිණි මාසානි, යො හි කොච්චි භික්ඛවෙ ඉමෙ චත්තාරො සතිපට්ඨානෙ එවං භාවෙය්‍ය වෙ මාසානි, තස්ස චිත්තං ඵලානං අක්ඛන්තරං ඵලං පාටිකඛිං, දිට්ඨව ධම්මෙ අක්ඛන්තරං, සති වා උපාදිසෙසෙ අනාගාමීනා.

තිට්ඨන්තු භික්ඛවෙ වෙ මාසානි, යො හි කොච්චි භික්ඛවෙ ඉමෙ චත්තාරො සතිපට්ඨානෙ එවං භාවෙය්‍ය එකං මාසං, තස්ස චිත්තං ඵලානං අක්ඛන්තරං ඵලං පාටිකඛිං, දිට්ඨව ධම්මෙ අක්ඛන්තරං, සති වා උපාදිසෙසෙ අනාගාමීනා.

31. මහණෙනි, එක් මසෙක් සිටි වා. මහණෙනි, යම් කිසිවෙක් මේ සතර සතිපට්ඨානායන් මෙ පරිද්දෙන් සත් මසක් වඩන්නේ වී නම්, ඔහු විසින් මෙ අත්ඛවිහි ම රහත් ඛව හෝ, කෙලෙසුන් ඉතිරි වැ ඇති කල්හි අනාගාමී ඛව හෝ, මෙසේ මේ ඵල දෙක අතුරෙන් එකක් ඵලයෙක් කැමැති විය යුතු.

මහණෙනි, සත් මසෙක් සිටි වා. මහණෙනි, යම් කිසිවෙක් මේ සතර සතිපට්ඨානායන් මෙ පරිද්දෙන් ස මසක් වඩන්නේ වී නම්, ඔහු විසින් මෙ අත්ඛවිහි ම රහත් ඛව හෝ, කෙලෙසුන් ඉතිරි වැ ඇති කල්හි අනාගාමී ඛව හෝ, මෙසේ මේ ඵල දෙකින් එකක් ඵලයෙක් කැමැති විය යුතු.

මහණෙනි, ස මසෙක් සිටි වා. මහණෙනි, යම් කිසිවෙක් මේ සතර සතිපට්ඨානායන් මෙ පරිද්දෙන් පස් මසක් වඩන්නේ වී නම්, ඔහු විසින් මෙ අත්ඛවිහි ම රහත් ඛව හෝ, කෙලෙසුන් ඉතිරි වැ ඇති කල්හි අනාගාමී ඛව හෝ, මෙසේ මේ පල දෙක අතුරෙන් එකෙක් කැමැති විය යුතු.

මහණෙනි, පස් මසෙක් සිටි වා. යම් කිසිවෙක් මේ සතර සතිපට්ඨානායන් සිවු මසක් මෙ පරිද්දෙන් වඩන්නේ වී නම්, ඔහු විසින් මෙ අත්ඛවිහි ම රහත් ඛව හෝ කෙලෙසුන් ඉතිරි වැ ඇති කල්හි අනාගාමී ඛව හෝ, මෙසේ මේ පල දෙක අතුරෙන් එකෙක් කැමැති විය යුතු.

මහණෙනි, සිවු මසෙක් සිටි වා. යම් කිසිවෙක් මේ සතර සතිපට්ඨානායන් තුන් මසක් මෙ පරිද්දෙන් වඩන්නේ වී නම්, ඔහු විසින් මෙ අත්ඛවිහි ම රහත් ඛව හෝ, කෙලෙසුන් ඉතිරි වැ ඇති කල්හි අනාගාමී ඛව හෝ, මෙසේ මේ ඵල දෙක අතුරෙන් එකෙක් කැමැති විය යුතු.

මහණෙනි, තුන් මසෙක් සිටි වා. යම් කිසිවෙක් මේ සතර සතිපට්ඨානායන් දෙ මසක් මෙ පරිද්දෙන් වඩන්නේ වී නම්, ඔහු විසින් මෙ අත්ඛවිහි ම රහත් ඛව හෝ, කෙලෙසුන් ඉතිරි වැ ඇති කල්හි අනාගාමී ඛව හෝ, මෙසේ මේ ඵල දෙක අතුරෙන් එකෙක් කැමැති විය යුතු.

මහණෙනි, දෙ මසෙක් සිටි වා. යම් කිසිවෙක් මේ සතර සතිපට්ඨානායන් මසක් මෙ පරිද්දෙන් වඩන්නේ වී නම්, ඔහු විසින් මෙ අත්ඛවිහි ම රහත් ඛව හෝ, කෙලෙසුන් ඉතිරි වැ ඇති කල්හි අනාගාමී ඛව හෝ, මෙසේ මේ ඵල දෙක අතුරෙන් එකෙක් කැමැති විය යුතු.

තිට්ඨතු භික්ඛවෙ මාසො, යො හි කොච්චි භික්ඛවෙ ඉමේ චක්ඛාරො සතිපඨානෙ එවං භාවෙය්‍ය අඛඨමාසං, තස්ස චිත්තං ඵලානං අඤ්ඤතරං ඵලං පාටිකඛ්ඛා, දිට්ඨව ධම්මෙ අඤ්ඤා, සති වා උපාදිසෙසෙ අනාගාමීනා.

තිට්ඨතු භික්ඛවෙ අඛඨමාසො, යො හි කොච්චි භික්ඛවෙ ඉමේ චක්ඛාරො සතිපඨානෙ එවං භාවෙය්‍ය සත්තානං, තස්ස චිත්තං ඵලානං අඤ්ඤතරං ඵලං පාටිකඛ්ඛා, දිට්ඨව ධම්මෙ අඤ්ඤා, සති වා උපාදිසෙසෙ අනාගාමීනා'ති.

32. එකායනො අයං භික්ඛවෙ මග්ගො සත්තානං විසුඛියා සොක-පරිද්දවානං සමඤ්ඤකමාය දුක්ඛදෙමනස්සානං අකුඛමාය ඤායස්ස අධිගමාය නිබ්බානස්ස සඤ්ඤිකිරියාය ඥානං චක්ඛාරො සතිපට්ඨානා'ති ඉති යනං වුත්තං ඉදමෙතං පටිච්ච වුත්තන්තී.

ඉදමවොච භගවා. අත්තමනා තෙ භික්ඛු භගවතො භාසිතං අභිනඤ්ඤන්තී.

මහාසතිපට්ඨානසූතං නිට්ඨිතං නවමං.

මහණෙනි, මසෙක් සිටී වා. යම් කිසිවෙක් මේ සතර සතිපට්ඨානයන් අඩමසක් මෙ පරිද්දෙන් වඩන්නේ වී නම්, ඔහු විසින් මෙ අත්ඛව්හි ම රහත් බව හෝ, කෙලෙසුන් ඉතිරි වූ ඇති කල්හි අනාගැමී බව හෝ, මෙසේ මේ ඵල දෙක අතුරෙන් එකෙක් කැමැති වියැ යුතු.

මහණෙනි, අඩමසෙක් සිටී වා. යම් කිසිවෙක් මේ සතර සතිපට්ඨාන-යන් සතියක් මෙ පරිද්දෙන් වඩන්නේ වී නම්, ඔහු විසින් මෙ අත්ඛව්හි ම රහත් බව හෝ කෙලෙසුන් ඉතිරි වූ ඇති කල්හි අනාගැමී බව හෝ මෙසේ මේ ඵල දෙක අතුරෙන් එකෙක් කැමැති වියැ යුතු.

32. මහණෙනි, සතර සතිපට්ඨාන නම් වූ යම් දහමෙක් ඇද්ද, මෙය සත්වයන් ගේ පිරිසිදුව පිණිස ද, සෝ වලප් ඉක්මෙනු පිණිස ද, දුක්දොමනසුන් දුරු වනු පිණිස ද, අරි අටැහි මහට පැමිණෙනු පිණිස ද, නිවන් පසක් කරනු පිණිස ද එක් මැ මහ වේ යැ යි මෙසේ යම් වචනයෙක් කියන ලද ද, මෙය මේ යට කී දහම සදහා කියන ලද්දේ ය.’’

හගවත් බුදුරජුහු මෙය වදළාහ. සතුටු සිතැති ඒ හික්ෂුහු හගවත් බුදුරජුන් ගේ වචනය පිළිගත්හ.

නව වන මහා සතිපට්ඨාන සූත්‍රය නිමයේ යැ.

10.

පායාසිසුන්

එවිට මේ සුන්: එක සමය ආයසමා කුමාරකසපො කොසලෙසු වාරික වරමානො මහතා හික්කුසලෙසන සඬි පඤ්චමනෙහි හික්කුසලෙහි යෙන සෙනඛ්‍යා නාම කොසලානං නගරං තදවසරි. තත්‍ර සුදං ආයසමා කුමාරකසපො සෙනඛ්‍යායං විහරති උත්තරෙන සෙනඛ්‍යං සිංසපාවනෙ.

තෙන ඛො පන සමයෙන පායාසිරාජකෙසු සෙනඛ්‍යං අජ්ඣාචසති සතකුසසදං සතිණකට්ඨාදකං සධකෙසු රාජභොග්ගං රකෙසු පසොනදිනා කොසලෙන දින්නං රාජදයං බ්‍රහමදෙයාං.

තෙන ඛො පන සමයෙන පායාසිසු රාජකෙසු එවරුපං පාපකං දිට්ඨිගතං උපන්නං හොති "ඉති පි නත්ථි පරො ලොකො, නත්ථි සත්තා ඔපපාතිකා, නත්ථි සුකට්ඨකකටානං කමමානං එලං වීපාකො"ති.

2. අපොසාසු ඛො සෙනඛ්‍යාකා බ්‍රාහමණගහපතිකා: "සමඤො ඛලු භො කුමාරකසපො සමණසු ගොතමසු සාවකො කොසලෙසු වාරික වරමානො මහතා හික්කුසලෙසන සඬි පඤ්චමනෙහි හික්කුසලෙහි සෙනඛ්‍යං අනුසානො සෙනඛ්‍යායං විහරති උත්තරෙන සෙනඛ්‍යං සිංසපාවනෙ. තං ඛො පන භවන්තං කුමාරකසපං එවං කල්‍යාණො කිත්තිසදෙසු අබ්‍රහමණො: පණ්ඨිතො ඛානො මෙධාවී ඛුසුසුතො විත්තකථී කල්‍යාණපටිභානො වුඛො වෙච අරහා ච. සාධු ඛො පන තථාරුපානං අරහතං දසසනං හොති"ති.

10.

පායාසි රාජන්‍ය සූත්‍රය

මා විසින් මෙසේ අසන ලදී: එක් සමයෙක්හි කුමර කසුප් මහ තෙරණුවෝ මහණන් පන්සියක් පමණ වූ මහත් මහණ මුළුවක් කැටු වැ කොසොල් රටැ සැරි සරනුවෝ, කොසොල් රටියන් ගේ සේනච්ඡා නම් නුවරට වැඩියාහ. කුමරකසුප් මහ තෙරණුවෝ එහි සේනච්ඡා නුවරට නොදුර උතුරු දිගැ සිංසපා වනයෙහි (ඇට්ටේරිය කැලැයෙහි) වැඩ වෙසෙති.

එ සමයෙහි වනාහි පායාසි නම් රාජන්‍ය (අබ්බෙස් නොලන් රජ) තෙම බහුජනාකීර්ණ වූ, තණ දඬු දිය යන මෙයින් යුක්ත වූ, බොහෝ ධාන්‍ය ඇති, රජු ගෙන් ලන් තමා ගේ පරිභාග වස්තුව වූ, රජුහු ගේ දයාභාස වූ, පසේනදී කොසොල් රජුහු දුන් ශ්‍රේෂ්ඨ ත්‍යාගය වූ සේනච්ඡා නගරයෙහි වෙසෙයි.

එකල පායාසි රාජන්‍යයාහට “මේ කරුණින් පරලොචෙක් නැත, මෙසේත් මෙයින් සැවැ පරලොවැ උපදනා සත් කෙනෙක් නැත. මෙසේත් මොනොවට කළ හෝ නපුරු සේ කළ කථමයනට එල විපාක නැතැ” යි මෙබඳු වූ ලාමක දෘෂ්ටියෙක් උපන්නේ වෙයි.

2. සේනච්ඡා නුවර වැසි බමුණෝ ද ගැහැවියෝ ද (රටෙහි පැතිර පැවැති) මතු දැක්වෙන කථාව ඇසූහ: “භවත්ති, ශ්‍රමණ ගෞතමයන් වහන්සේ ගේ ශ්‍රාවක වූ කුමරකසුප් (කුමාරකාශ්‍යප) මහණ වහන්දෑ මහණන් පන්සියයක් පමණ වූ මහත් මහණ මුළුවක් කැටුවැ කොසොල් රටැ සැරි සරනුවෝ, කොසොල් රටියන් ගේ සේනච්ඡා නුවරට වැඩියාහ, එ නුවර උතුරු දිගැ නුවරට නොදුරෙහි වූ සිංසපා වනයෙහි වැඩ වෙසෙති, ඒ භවත් කුමර කසුප් වහන් දෑ පිළිබඳ වැ ‘මොහු පණ්ඩිත භ, ව්‍යාක්ත භ, ප්‍රඥාවත් භ, බහුශ්‍රැත භ, විත්‍රකථි භ (විසිතුරු කථා ඇත්තාහ), මනා වැටු-හෙන නුවණ ඇත්තාහ, නුවණින් වැඩි සිටියාහු ද රහත්හු ද වෙති. එබඳු රහතුන් දැක්ම වූ කලී වැඩ සිදු කරන්නෙකැ’ යි මෙසේ වූ උතුම් කීර්ති සෝභයෙක් උස් වැ නැගේ ය” යනු යැ.

3. අප්ඵ ධො සෙතඛ්‍යකා බ්‍රාහ්මණගහපතිකා සෙතඛ්‍යාය භික්ඛමීඤ්ඤා සඛ්ඤ්ඤාසි ගණිභුතා උත්තරෙන මුඛා ගච්ඡන්ති යෙන සිංසපාවනං. තෙන ධො පන සමයෙන පායාසි රාජජෙඤ්ඤා උපරිපාසාදෙ දිවාසෙය්‍යං උපගතො හොති. අද්දසා ධො පායාසි රාජජෙඤ්ඤා සෙතඛ්‍යකෙ බ්‍රාහ්මණගහපතිකෙ සෙතඛ්‍යාය භික්ඛමීඤ්ඤා සඛ්ඤ්ඤාසි ගණිභුතෙ උත්තරෙන මුඛෙ ගච්ඡන්තෙ යෙන සිංසපාවනං. දිස්වා ඛන්තා ආමන්තෙසී: කිනඤ්ඤා ධො හො ඛන්තෙ සෙතඛ්‍යකා බ්‍රාහ්මණගහපතිකා සෙතඛ්‍යාය නික්ඛමීඤ්ඤා සඛ්ඤ්ඤාසි ගණිභුතා උත්තරෙන මුඛා ගච්ඡන්ති යෙන සිංසපාවනන්ති?

“අඤ්ඤා ධො හො සමයෙනා කුමාරකස්සපො සමණස්ස ගොතමස්ස සාවචකො කොසලෙසු වාරිකං. වරමානො මහතා භික්ඛුසංඝෙන සඬිපඤ්ඤාමන්තති භික්ඛුසන්තෙහි සෙතඛ්‍යං අනුපුඤ්ඤා, සෙතඛ්‍යායං විහරන්ති උත්තරෙන සෙතඛ්‍යං සිංසපාවන්තෙ. තං ධො පන භවන්තං කුමාරකස්සපං එවං කල්‍යාණො කිත්තිසද්දෙ අබ්භුගන්තො: පණ්ඩිතො ඛ්‍යන්තො මෙධාවි බහුසුඤ්ඤා විඤ්ඤා කල්‍යාණපටිභානො චුද්ධො වෙච අරහා වාති. තමෙනං තෙ භවන්තං කුමාරකස්සපං දස්සනාය උපසඬාමන්ති” ති.

“තෙන හි හො ඛන්තෙ යෙන සෙතඛ්‍යකා බ්‍රාහ්මණගහපතිකා තෙනුපසඬාමි. උපසඬාමීඤ්ඤා සෙතඛ්‍යකෙ බ්‍රාහ්මණගහපතිකෙ එවං චදෙහි: පායාසි හො රාජජෙඤ්ඤා එවමාහ’ ආගමෙනතු කිර භවන්තො, පායාසි පි රාජජෙඤ්ඤා සමණං කුමාරකස්සපං දස්සනාය උපසඬාමීස්සති පුරා සමණො කුමාරකස්සපො සෙතඛ්‍යකෙ බ්‍රාහ්මණගහපතිකෙ ඛාලෙ අඛ්‍යන්තෙ සඤ්ඤාපෙති: ඉතිපි අඤ්ඤා පරො ලොකො, අඤ්ඤා සන්තා ඔපපාතිකා, අඤ්ඤාසුකච්ඤ්ඤාපානං කම්මානං එලං විපාකො’ති. නඤ්ඤා හි හො ඛන්තෙ පරො ලොකො, නඤ්ඤා සන්තා ඔපපාතිකා, නඤ්ඤා සුකච්ඤ්ඤාපානං කම්මානං එලං විපාකො’ති. ‘එවං හො’ති ධො සො ඛන්තා පායාසිස්ස රාජජෙඤ්ඤාසි පටිසුඤ්ඤා යෙන සෙතඛ්‍යකා බ්‍රාහ්මණගහපතිකා තෙනුපසඬාමි, උපසඬාමීඤ්ඤා සෙතඛ්‍යකෙ බ්‍රාහ්මණගහපතිකෙ එතද්ධොව: පායාසි හො රාජජෙඤ්ඤා එවමාහ: ආගමෙනතු කිර භවන්තො, පායාසි පි රාජජෙඤ්ඤා සමණං කුමාරකස්සපං දස්සනාය උපසඬාමීස්සති” ති.

3. එ කල්හි වනාහි සේනව්‍යා නුවර වැසි බමුණෝ ද ගැහැවියෝ ද සේනව්‍යායෙන් නික්මැ බොහෝ බොහෝ වැ රැස් වූවාහු, එකි එකී පැත්තෙහි මුළු මුළු වැ නුවරින් පිටත්හි දී මහ මුළුවෙක් වැ එකතු වූවාහු, උතුරු දිගට මුහුණ ලා සිංසපාවනය දෙසට යන්නාහු වෙත්. එ සමයෙහි වූකලී පායාසි රාජන්‍ය තෙම සිය පහයෙහි උඩු මහල් තලයෙහි දව යහනට පැමිණියේ වෙයි. හේ (කවලියෙන් බලනුයේ) සේනව්‍යායෙන් නික් මැ බොහෝ බොහෝ වී රැස් වැ, එකි එකී පස්හි මුළු මුළු වැ නුවරින් පිටතැ දී මහ මුළුවෙක් වැ එකතු වැ, උතුරු දෙසට මුහුණු ලා සිංසපාවනය දෙසට යන සේනව්‍යාවාසී බමුණන් ද ගැහැවියන් ද දුටුයේ ම ය. දැක ක්ෂන්තාහු බණවා, ‘භවත් ක්ෂන්තාව, සේනව්‍යාවාසී බමුණෝත් ගැහැවියෝත් සේනව්‍යායෙන් නික් මැ, බොහෝ බොහෝ වැ රැස් වැ එකී එකී පසැ මුළු මුළු වැ නුවරින් පිටත්හි දී මහ මුළුවෙක වැ එකතු වැ, උතුරු දිගට මුහුණු ලා සිංසපාවනය දෙසට කවර හෙයින් යෙත් ද?’ යි විචාළේ ය.

‘භවත, කාරණයෙක් ඇත. මහණ ගොයුමන් වහන්සේ ගේ සවු වූ කුමර කසුප් වහන්දෑ මහණුන් පන්සියක් පමණ වූ මහත් මහණ මුළුවක් කැටු වැ කොසොල් රටැ සැරි සරනුවෝ කොසොල් රටියන් ගේ සේනව්‍යා නම් නුවරට වැඩියාහු, සේනව්‍යාවට උතුරු දිගැ නුවරට නොදුරු තැනැ සිංසපා වනයෙහි වැඩ වෙසෙති. ‘ඔහු පණ්ඩිත හ, ව්‍යාකිත හ, ප්‍රඥාවත් හ බහුශ්‍රැත හ, විත්‍රකථී හ, කල්‍යාණප්‍රතිභාන ඇතියාහු, නුවණින් වැඩි සිටියෝ ද රහත් කෙනෙක් ද වෙති’ යි ඒ භවත් කුමර කසුප් වහන්දෑ පිළිබඳ වැ උතුම් වූ කීර්ති සෝභයෙක් ඉතා උස් වැ නැංගේ වෙයි. ඔහු ඒ භවත් කුමරකසුප් වහන්දෑ දක්නට එහි යෙත්’ යැ යි ක්ෂන්තා කී ය.

‘එසේ වී නම් භවත් ක්ෂන්තාව, සේනව්‍යාවාසී ඒ බමුණන් ද ගැහැවියන් ද කරා එළැඹෙව. එළැඹැ ඔවුනට, ‘භවත්හු ඉවසත් වා (මා එන තුරු බලත් වා), කුමර කසුප් මහණ සේනව්‍යාවාසී වූ අඥාන අව්‍යක්ත බමුණනට ද ගැහැවියනට ද ‘මෙසේ මෙසේ පර ලොවෙක් ඇත, සැව පර ලොවැ උපදනා සත්තු ඇත, සුකාත දුෂ්කාත කර්මයනට එල විපාක ඇතැ’ යි ගිවිස්නට පෙරාතුව ම පායාසී රාජන්‍ය ද කුමරකසුප් මහණහු දක්නට එළැඹෙන්නෝ යැ’ යි මෙසේ කියව, භවත් ක්ෂන්තාව, පර ලොවෙක් නැත, උපපාදක (මෙයින් සැව පර ලොවැ උපදනා) සත්හු නැත. සුකාත දුෂ්කාත කර්මයනට එල විපාක නැතැ’ යි පායාසී රාජන්‍ය කී ය. ‘එසේ යැ පින්වතැ’ යි ම ඒ ක්ෂන්තා තෙම පායාසී රාජන්‍යයාට පිළිවදන් දී, සේනව්‍යාවාසී ඒ බමුණන් ද ගැහැවියන් ද කරා එළැඹියේ ය. එළැඹැ ඔවුන් බණවා, ‘භවත්හු මැරක් ඉවසත්වා, පායාසී රාජන්‍ය ද කුමර කසුප් මහණහු දකින්නට එළැඹෙන්නෝ යැ’ යි සැළ කෙළේ ය.

4. අථ ඛො පායාසි රාජකෙසු සෙනධ්‍යකෙහි බ්‍රාහ්මණගහපතිකෙහි පරිවුතො යෙන සිංසපාවනං යෙන ආයසමා කුමාරකසුපො තෙනුපසඩකම්, උපසඩකම්ඤා ආයසමතා කුමාරකසුපෙන සඩං සමොද්දි, සමොදාදනියං කථං සාරාණියං විනිසාරෙඤා එකමන්තං නිසීදි. සෙනධ්‍යකාපි ඛො බ්‍රාහ්මණගහපතිකා අපෙකච්ච ආයසමන්තං කුමාරකසුපං අභිවාදෙඤා එකමන්තං නිසීදිසු, අපෙකච්ච ආයසමතා කුමාරකසුපෙන සඩං සමොදාදිසු, සමොදා නියං කථං සාරානියං විනිසාරෙඤා එකමන්තං නිසීදිසු, අපෙකච්ච යෙනායසමා කුමාරකසුපො තෙනසුඤ්චි ජනාමෙඤා එකමන්තං නිසීදිසු, අපෙකච්ච නාමගොන්තං සාවෙඤා එකමන්තං නිසීදිසු, අපෙකච්ච තුණ්හිභුතා එකමන්තං නිසීදිසු.

5. එකමන්තං නිසීනො ඛො පායාසි රාජකෙසු ආයසමන්තං කුමාරකසුපං එතදචොව: “අහං හි හො කසුප එවංවාදී එවංදියිං ‘ඉති පි නඤී පරො ලොකො, නඤී සන්තා ඔපපාතිකා, නඤී සුකට්ඨකකටානං කමොනං එලං විපාකො’ති.

“නාහං රාජකෙසු එවංවාදී එවංදියිං අද්දසං වා අසොසාසි වා, කථං හි නාම එවං වදෙය්‍යා: ‘ඉතිපි නඤී පරො ලොකො, නඤී සන්තා ඔපපාතිකා, නඤී සුකට්ඨකකටානං කමොනං එලං විපාකො’ති. තෙන හි රාජකෙසු තකෙසුචෙඤා පටිපුච්ඡසාමී, යථා තෙ ඛමෙය්‍ය තථානං ඛ්‍යාකරෙය්‍යාසි. තං කිඤ්ඤෙසි රාජකෙසු ඉමෙ වද්දිමසුරියා ඉමෙසීං වා ලොකෙ පරෙසීං වා, දෙවා වා තෙ මනුසුඤා වා ති?’

“ඉමෙ හො කසුප වද්දිමසුරියා පරෙසීං ලොකෙ න ඉමෙසීං, දෙවා තෙ න මනුසුඤා”ති.

“ඉමීනා පි ඛො තෙ රාජකෙසු පරියායෙන එවං හොතු: ඉතිපි අඤී පරො ලොකො, අඤී සන්තා ඔපපාතිකා, අඤී සුකට්ඨකකටානං කමොනං එලං විපාකො”ති.

“කිඤ්ඤාපි හවං කසුපො එවමාහ, අථ ඛො එවං මෙ එඤා හොති: ඉතිපි නඤී පරො ලොකො, නඤී සන්තා ඔපපාතිකා, නඤී සුකට්ඨකකටානං කමොනං එලං විපාකො”ති.

4. ඉක්බිති පායාසී රාජන්‍ය තෙම සේනව්‍යාවාසී බමුණන් ද ගැහැවියන් ද විසින් පිරිවැරුණේ, සිංසපාවන්‍යයට, කුමරකසුප් මහතෙරුන් වැඩ ඉන්න නැතට පැමිණියේ ය. පැමිණ, කුමරකසුප් මහ තෙරුන් හා සතුටු විය, සතුටට කරුණු වූ සිතැ රැඳවියැ යුතු වූ කථා නිමවා එක් පසෙක හිඳගත්තේ ය. සේනව්‍යා වාසී බමුණෝත් ගැහැවියෝත් කෙනෙක් කුමරකසුප් තෙරුන් ආදරයෙන් වැඳ එක් පසෙක හිඳ ගත්හ, ඇතැම් කෙනෙක් කුමරකසුප් මහ තෙරුන් හා සතුටු වූහ. සතුටට කරුණු වූ සිතැ රැඳවිය යුතු වූ කථා කොට නිමවා එක් පසෙක හිඳ ගත්හ. එක්තරා කෙනෙක් කුමරකසුප් මහ තෙරුන් දසාවට දෙහොත් නමා වැඳ එක් පසෙක හිඳ ගත්හ, තව ද කෙනෙක් තමන් නම් ගොත් අස්වා එක් පසෙක හිඳ ගත්හ, සමහර දෙනෙක් නිහඬ වැ එක් පසෙක හිඳගත්හ.

5. එක් පසෙක හුන් පායාසී රාජන්‍ය තෙම කුමරකසුප් මහතෙරුන් බණවා, ‘භවත් කාශ්‍යපයන් වහන්ස, මම වනාහි ‘මෙසේත් මෙසේත්’ පර ලොවෙක් නැත, උපපාදුක (මෙයින් සැව පර ලොවැ උපදනා) සත්හු නැත, කුශලාකුශල කර්මයන් ගේ ඵල විපාක නැතැ’ යි මෙසේ වූ වාද ඇතියෙම් මෙසේ වූ දෘෂ්ටි ඇතියෙම් වෙමි’ යි කී ය.

කුමරකසුප් — ‘රාජන්‍යයෙනි, මෙබඳු වාද ඇති, මෙබඳු දෘෂ්ටි ඇති එකකු නොම දිටිමි, නො ද ඇසිමි. ‘මෙසේ ත් මෙසේත්’ පර ලොවෙක් නැතැ යි උපපාදුක සත්තු නැතැ යි කුශලාකුශල කර්මයන් ගේ ඵල විපාක නැතැ’ යි කවර කරුණෙකින් මෙසේ කියවූ ද? එසේ නම් රාජන්‍යයෙනි, මෙහි ඔබ ම පිළිවිසිමි. යම් සේ ඔබට රිසියෙ නේ ද, එසේ එය විසදන්න. රාජන්‍යයෙනි, ඒ කිමැ යි සිතවූ ද? මේ සඳ දෙව පුත් ද හිරු දෙව පුත් ද යන දෙදෙනා මෙ ලොවිහි වෙත් ද? නැත හොත් පරලොවිහි වෙත් ද? ඔහු දෙවියෝ ද? නැත හොත් මිනිස්සු ද?’

පායාසී — ‘කාශ්‍යපයන් වහන්ස, මේ සඳ දෙවපුත් හිරු දෙවපුත්! දෙදෙන පරලොවිහි වෙත්. මෙ මිනිස් ලොවිහි නො වෙත්. ඔහු දෙවියෝ ය. මිනිස්සු නො වෙත්.’

කුමාරකසුප් — ‘රාජන්‍යයෙනි, මේ කරුණින් ‘මෙසේත් මෙසේත්’ පර ලොවෙක් ඇත, උපපාදුක සත්වයෝ ඇත, කුශලාකුශල කර්මයන් ගේ ඵල විපාක ඇතැ’ යි ඔබට මෙබඳු සිතෙක් වේ වා.’

පායාසී — ‘භවත් කාශ්‍යපයන් වහන්සේ මෙසේ වදාරනත් මට මෙහි, මෙසේ මෙසේත් පර ලොවෙක් නැත, උපපාදුක සත්වයෝ නැත, කුශලා කුශල කර්මයන් ගේ ඵල විපාක නැතැ’ යි මෙබඳු සිතෙක් වෙයි.’

1. සඳමඛලට අධිගෘහිත දෙවපුත් සඳ දෙවපුත් නමි. හිරුමඛලට අධිගෘහිත දෙවපුත් හිරු දෙවපුත් නමි. ඔහු මෙ මිනිස් ලොවෙහි නොවෙති. දෙව ලොවට අයත් වෙති.

6. අඤ්ඤා පන රාජකුඤ්ඤා පරියායො යෙන තෙ පරියායෙන එවං භොති: ‘ඉතිපි නඤ්ඤා පරො ලොකො, නඤ්ඤා ඔපපාතිකා නඤ්ඤා සුකටදුකකටානං කමමානං එලං වීපාකො’ති?

“අඤ්ඤා භො කසසප පරියායො යෙන මෙ පරියායෙන එවං භොති: ‘ඉතිපි නඤ්ඤා පරො ලොකො, නඤ්ඤා ඔපපාතිකා, නඤ්ඤා සුකටදුකකටානං කමමානං එලං වීපාකො’ති.

“යථා කථං වීය රාජකුඤ්ඤා?”ති.

“ඉධ මෙ භො කසසප මිත්තාමච්චා ඤ්ඤාසාලොභිතා පාණාතිපාතී අදින්නාදුඤ්ඤා කාමෙසු මිච්චාචාරී මුසාවාදී පිසුනවාචා එරුසවාචා සමච්චාලාපී අභිජ්ඣාලාලා බ්‍යාපන්නවිත්තා මිච්චාදිඤ්ඤා. තෙ අපරෙත සමයෙන ආබාධිකා භොතනී දුකඛිතා බාලානිලානා. යදහං ජානාමී න දනි මෙ ඉමමනා ආබාධා වුඤ්ඤාසනනීති ත්‍යාගං උපසංඝාමිත්තො එවං වදමී: සන්තී ඛො භො එකෙ සමණධ්‍රාහමණා එවංවාදිනො එවංදිඤ්ඤා යෙ තෙ පාණාතිපාතී අදින්නාදුඤ්ඤා කාමෙසු මිච්චාචාරී මුසාවාදී පිසුනවාචා එරුසවාචා සමච්චාලාපී අභිජ්ඣාලාලා බ්‍යාපන්නවිත්තා මිච්චාදිඤ්ඤා. තෙ කායසස භෙද පරමමරණා අපායං දුග්ගතිං විහිපානං තිරයං උපපජ්ජිසසනනීති. භවනෙතා ඛො පන පාණාතිපාතී අදින්නාදුඤ්ඤා කාමෙසු මිච්චාචාරී මුසාවාදී පිසුනවාචා එරුසවාචා සමච්චාලාපී අභිජ්ඣාලාලා බ්‍යාපන්නවිත්තා මිච්චාදිඤ්ඤා. සචෙ තෙසං භවතං සමණධ්‍රාහමණානං සචචං වචනං, භවනෙතා කායසස භෙද පරමමරණා අපායං දුග්ගතිං විහිපානං තිරයං උපපජ්ජිසසනනී. සචෙ භො කායසස භෙද පරමමරණා අපායං දුග්ගතිං තිරයං උපපජ්ජියාසාථ, යෙන මෙ ආගන්තො ආරොචෙයාසාථ: ‘ඉති පි අඤ්ඤා පරො ලොකො, අඤ්ඤා ඔපපාතිකා, අඤ්ඤා සුකටදුකකටානං කමමානං එලං වීපාකො’ති. භවනෙතා ඛො පන මෙ සධායිකා පච්චිකා යං භවනෙතනී දිඤ්ඤා, යථා යාමං දිඤ්ඤා එවමනං භවීසසනී’ ති. තෙ මෙ ‘සාධු’ති පටිසුඤ්ඤා නෙව ආගන්තො ආරොචෙතනී, න පන දුතං පභිණන්තී. අයමපි ඛො භො කසසප පරියායො යෙන මෙ පරියායෙන එවං භොති: ‘ඉතිපි නඤ්ඤා පරො ලොකො, නඤ්ඤා ඔපපාතිකා, නඤ්ඤා සුකටදුකකටානං කමමානං එලං වීපාකො’ති.’”

6. කුමරකසුප් - ‘‘රාජන්‍යයෙනි, ‘මෙසේත් මෙසේත් පර ලොවෙක් නැත, උපපාදුක සත්වයෝ නැත, කුශලාකුශල කර්මයන් ගේ ඵල විපාක නැතැ’ යි යම් කරුණෙකින් ඔබට මෙසේ සිතෙක් වේ නම්, එසේ වූ කරුණෙක් ඇත් ද?’’

පායාසි - ‘‘භවත් කාශ්‍යපයන් වහන්ස, මෙසේත් මෙසේත් පර ලොවෙක් නැත, උපපාදුක සත්වයෝ නැත, කුශලාකුශල කර්මයන් ගේ ඵල විපාක නැතැ’ යි යම් කරුණෙකින් මට මෙසේ සිතෙක් වේ නම්, ඒ කරුණෙක් ඇත.

කුමරකසුප් - ‘‘ඒ කෙබඳු ද, රාජන්‍යයෙනි.?’’

පායාසි - ‘‘භවත් කාශ්‍යපයන් වහන්ස, මෙහි මගේ මිත්‍රාමාත්‍යයෝ ද සහලේ නැයෝ ද පණිවා කරන්නෝ, අධිනාදන් කරන්නෝ, කාමයන්හි වැරැදෑ හැසිරෙන්නෝ, මුසවා කියන්නෝ, පෙහෙසුන් තෙපලන්නෝ, පරොස් බස් බණන්නෝ, ප්‍රලාප දෙඩන්නෝ, මෙරමා සතු දෑයට ලෝභ බහුල කොටුත්තෝ, ක්‍රෝධයෙන් නපුරු වූ සිතැත්තෝ, මිසඳිටු ගත්තෝ වූහ. ඔහු මෑත කලා ආබාධ ඇත්තාහු, දුකට පැමිණියාහු, දැඩි ගිලන් වූවාහු වෙත්. ‘මොහු මේ ආබාධයෙන් නො මැ නැහී සිටුනාහ’ යි යම් විටෙක දැන ගනිමි ද, එ විටැ ඔවුන් කරා එළැඹ, ‘භවත්නි, යම් කෙනෙක් පණිවා කරන සුලු ද, අධිනාදන් කරන සුලු ද, කාමයන්හි වැරැදෑ හැසිරෙන සුලු ද, මුසවා කියන සුලු ද, පෙහෙසුන් තෙපලන සුලු ද, පරොස් බස් බණන සුලු ද, ප්‍රලාප දෙඩන සුලු ද, මෙරමා සතු දෑයට ලෝභ කරන සුලු ද, ක්‍රෝධයෙන් නපුරු වූ සිතැත්තෝ ද, මිසඳිටු ගත්තෝ ද, ඔහු කාබුන් මරණින් මතු සැපයෙන් පහ වූ දුකට ස්ථාන වූ, විවස ව පතිත වන තැන වූ නිරයට (එහි ඉපැදීම විසින්) පැමිණෙන්නාහ’ යි මෙබඳු වාද ඇති, මෙබඳු දෘෂ්ටි ඇති ඇතැම් මහණ බමුණු කෙනෙක් ඇත. භවත්හු වනාහි පණිවා කරන සුලු ද, අධිනාදන් කරන සුලු ද, කාමයන්හි වැරැදෑ හැසිරෙන සුලු ද, බොරු කියන සුලු ද, පෙහෙසුන් බස් තෙපලන සුලු ද, පරොස් බස් බණන සුලු ද, භිස් බස් දෙඩන සුලු ද, මෙරමා සතු දෑය කෙරෙහි දැඩි ලෝභ උපදවන සුලු ද, ක්‍රෝධයෙන් නපුරු වූ සිත් ඇත්තෝ ද මිසඳිටු ගත්තෝ ද වෙත්. ඉදින් ඒ භවත් මහණ බමුණන් ගේ වචනය සත්‍ය වී නම්, භවත්හු කාබුන් මරණින් මතු සැපයෙන් පහ වූ, දුකට තැන් වූ, විවස වැ වැටෙන තැන වූ නිරයට පැමිණියාහු නම්, යම් භෙයකින් තෙපි අවුත් ‘මෙසේ මෙසේත් පරලොව ඇත, උපපාදුක සත්වයෝ ඇත, කුශලා කුශල කර්මයන් ගේ ඵල විපාක ඇතැ’ යි කියන්නාහු නම් මැනැවි. භවත්හු වූ කලී මට ඇදහියැ යුතු වචන ඇත්තෝ විශ්වාස කටයුතු වචන ඇත්තෝ වෙති. භවතුන් විසින් යමක් දක්නා ලද ද, එය මා විසින් ම දක්නා ලද්දෙක් යම් බඳු ද එබඳු ම වන්නෝ යැ’ යි මෙසේ කියමි. ඔහු මට ‘මැනැවැ’ යි පිළිවදන් දී කලුරිය කළාහු, පෙරළා අවුත් නො මැ දන්වත්, දුතයකු ද නො එවත්. භවත් කාශ්‍යපයන් වහන්ස, යම් කරුණෙකින් මට ‘මෙසේ මෙසේත් පර ලොවෙක් නැත, උපපාදුක සත්හු නැත, කුශලාකුශල කර්මයන් ගේ ඵල විපාක නැතැ’ යි මෙබඳු සිතෙක් වේ ද, එයට මේ ද එක් කරුණෙකි.’’

“තෙන හි රාජඤ්ඤ නඤ්ඤවෙඤ්ඤ පටිපුඤ්ඤාමි, යථා තෙ ඛමෙය්‍ය, තථා නං ඛ්‍යාකරෙය්‍යාසි. තං කම්මඤ්ඤසි රාජඤ්ඤ? ඉධ තෙ පුරිසා වොරං ආගුචාරිං ගහෙතවා දෙසෙය්‍යාපුං ‘අයං තෙ භනෙන වොරො ආදුචාරි, ඉමස්ස යං ඉච්ඡසි, තං දණ්ඩං පණෙති’ති, තෙ ත්‍වං ඵලං වදෙය්‍යාසි ‘තෙන හි භො ඉමං පුරිසං දුඤ්ඤාය රජජයා පච්ඡාධාහං ගාලකඛන්ධනං ඛන්ධිතවා ධුරමුණ්ඩං කාලෙතවා¹ ඛරස්සරෙන පණවෙන රථියාය රථියං සිඛසාටකෙන සිඛසාටකං පරිනෙතවා දකඛිණෙන දොරෙන නික්ඛාමෙතවා දකඛිණෙනා නගරස්ස ආසානනෙ² සිසං ඡිඤ්ඤාති. තෙ ‘සාධු’ති පටිසසුතවා තං පුරිසං දුඤ්ඤාය රජජයා පච්ඡාධාහං ගාලකඛන්ධනං ඛන්ධිතවා ධුරමුණ්ඩං කාලෙතවා ඛරස්සරෙන පණවෙන රථියාය රථියං සිඛසාටකෙන සිඛසාටකං පරිනෙතවා දකඛිණෙන දොරෙන නික්ඛාමෙතවා දකඛිණෙනා නගරස්ස ආසානනෙ³ හිසිදුපෙය්‍යා. ලභෙය්‍ය නු ඛො සො වොරො වොරසාතෙසු ‘ආගමෙනතු තාව භවනො වොරසාතා අමුකස්මිං මෙ ගාමෙ වා නිගමෙ වා මිත්තාමච්චා ඤ්ඤතිසාලොහිතා, යාවාහං තෙසං උද්දෙසෙතවා ආගච්ඡාමි’ති? උදුහු විසලපනතෙසෙව වොරසාතා සිසං ඡිඤ්ඤායුතති?’”

“න හි සො භො කස්සප වොරො ලභෙය්‍ය වොරසාතෙසු: ආගමෙනතු තාව භවනො වොරසාතා අමුකස්මිං ගාමෙ වා නිගමෙ වා මිත්තාමච්චා ඤ්ඤතිසාලොහිතා, යාවාහං තෙසං උද්දෙසෙතවා ආගච්ඡාමි’ති. අථ ඛො නං විසලපනතෙසෙව වොරසාතා සිසං ඡිඤ්ඤායුතති.

“සො හි නාම රාජඤ්ඤ වොරො මනුසෙසා මනුසස්සභුතෙසු වොරසාතෙසු න ලභිස්සති: ආගමෙනතු තාව භොනො වොරසාතා අමුකස්මිං මෙ ගාමෙ වා නිගමෙ වා මිත්තාමච්චා ඤ්ඤතිසාලොහිතා, යාවාහං තෙසං උද්දෙසෙතවා ආගච්ඡාමි’ති. කිං ජන තෙ මිත්තාමච්චා ඤ්ඤතිසාලොහිතා පාණානිපාති අදින්නාදුඤ්ඤි කාමෙසු මිච්ඡාචාරි මුසාචාරී පිසුනවාචා ඵරුසවාචා සමඵසලාපී අහිඤ්ඤාලු ඛ්‍යාපනතවිත්තා මිච්ඡාදිභි, තෙ කායස්ස හෙද පරමරණා අපායං දුග්ගති විනිපාතං තිරියං උපපන්නා ලභිස්සන්ති නිරයපාලෙසු: “ආගමෙනතු තාව භවනො නිරයපාලා යාව මයං පායා-සිස්ස රාජඤ්ඤස්ස ගන්තවා ආරොවෙම ඉති අත්ථි පරො ලොකො, අත්ථි සත්තා ඔපපාතිකා, අත්ථි සුකටදුකකටානං කම්මානං ඵලං විපාකො?”ති ඉමිනා පි ඛො තෙ රාජඤ්ඤ පරියායෙන ඵලං භොතු: ඉති අත්ථි පරො ලොකො, අත්ථි සත්තා ඔපපාතිකා, අත්ථි සුකටදුකකටානං කම්මානං ඵලං විපාකො ති.

1. කරිතා PTS
 2. අසාටනෙ මජ්ඣං
 3. උද්දෙසෙතවා PTS උද්දිසිඤ්ඤ (සී.ඉ.)

කුමරකසුප් — රාජන්‍යයෙනි, එසේ වී නම්, මෙහි ඔබ ම පිළිවිසින්නෙමි. යම් සේ ඔබට රිසියෙන් නේ ද, එසේ එය විසඳන්න. රාජන්‍යයෙනි, එය කිමැයි සිත වූ ද? මෙහි ඔබේ පුරුෂයෝ වරද කරන සුලු සොරකු අල්ලා ගෙන, 'ස්වාමීනි, මේ ඔබ අණ නො තකා වරද කරන සුලු සොරෙක. මොහුට යමක් කරනු රිස්සනුද ඒ දඩුවම පමුණුවනු මැනවැ' යි කියා ඔබට දක්වන්නාහු නම්, ඔබ ඔවුනට 'භවන්නි, එසේ වී නම්, මේ පුරුෂයා දළ රැහැණින් පිටිතල හයා දැඩි බැම්මෙන් බැඳ කරයෙන් හිස මුඩු කරවා, රළු හඬ ඇති වද බෙර වැසුමෙන් යුක්ත කොට දිදියෙන් විදියට ද, සිවුමං හන්දියෙන් සිවුමං හන්දියට ද ගෙන ගොස් දකුණු දෙරිත් නික්මවා නුවරට දකුණු දිගැ වධ්‍යාභූමියෙහි දී හිස සිදිවූ' යැයි මෙසේ කියන්නාහු ය. ඔහු 'මැනවැ' යි ගිවිසූ ඒ පුරුෂයා දැඩි රැහැණින් පිටිතල හයා දැඩි බැම්මෙන් බැඳ කරයෙන් හිස මුඩු කරවා රළු හඬ ඇති වද බෙර වැසුමෙන් යුක්ත කොට විදියෙන් විදියට ද, සිවුමං හන්දියෙන් සිවුමං හන්දියට ද ගෙන ගොස්, දකුණු දෙරිත් නික්මවා නුවරට දකුණු දිගැ වධ්‍යාස්ථානයෙහි හිඳුවන්නාහ. ඒ සොර තෙම 'භවත් වෝරසාතකයිනි, අසෝ ගමෙහි හෝ නියම් ගමෙහි හෝ මගේ මිත්‍රාමාත්‍යයෝ සහලේ නෑයෝ වෙත්. ඔවුනට මාත් මා සුරැකි කොට තුබූ බඩුන් දක්වා පිළිගන්වා යමිතක් කලෙකින් එන්නෙමි ද ඒ තාක් මොහොතක් බලත් වා' යි කියන්නේ වී නම්, ඒ සොර තෙම වෝරසාතකයන් කෙරෙහි (වෝරසාතකයන් ගෙන්) අවසරයක් ලැබිය හැකි වන්නේ ද? නො හොත් වෝරසාතකයෝ ඔහු හඬද්දී ම හිස සිදින්නාහු ද?

පායාසි — 'භවත් කාශ්‍යපයන් වහන්ස. 'භවත් වෝරසාතකයිනි, අසෝ ගමැ හෝ නියම්ගමැ හෝ මගේ මිත්‍රාමාත්‍යයෝ සහලේ නෑයෝ වෙත්. ඔවුනට මාත් මා සුරැකි කොට තුබූ බඩුන් දක්වා පිළිගන්වා එනතුරු මොහොතක් බලත්වා' යි කියන්නේ නුමුදු, ඒ සොර තෙම වෝරසාතකයන් කෙරෙහි අවසරයක් නො ම ලබන්නේ ය. වැලි වෝරසාතකයෝ ඔහු වැලැපෙද්දී ම ඔහු හිස සිදිනාහු ය.'

කුමරකසුප් — 'රාජන්‍යයෙනි, මිනිස් ම වූ ඒ සොර තෙම මිනිස් වූ වෝරසාතකයන් වෙතැ 'භවත් වෝරසාතකයිනි, . . . මා එනතුරු බලත්ව යි කියන්නේ ද අවසරයක් නො මැ ලබන්නේ ය. එසේ කලැ ඔබේ පණිවා කරන සුලු අයිතාදන් කරන සුලු, කාමයන්හි වැරදෑ හැසිරෙන සුලු, බොරු කියන සුලු, පෙහෙසුන් බස් තෙපලන සුලු, පරොස් බණන සුලු, හිස්බස් දෙඩන සුලු මෙරමා සතු දෑයට දැඩි ලෝහ කරන සුලු, ක්‍රෝධයෙන් නපුරු වූ සිතැති, මිසදිටු වත් ඒ මිත්‍රාමාත්‍යයෝ ද සහලේ නෑයෝ ද, කැබුන් මරණින් මතු සැපයෙන් පහ වූ දුකට ස්ථාන වූ විවසවැ වැටෙන තැන වූ නිරයට පැමිණියාහු, 'භවත් නිරාපල්ලනි, අප පායාසි රාජන්‍යයන් කරා ගොස් 'මේ මේ කරුණින් පර ලොව ඇත, මේ මේ කරුණින් උපපාදක සත්වයෝ ඇත, මේ මේ කරුණින් කුශලකුශල කර්මයන් ගේ ඵල විපාක ඇතැ' යි කියා එන තෙක් බලත්වා' යි කියා නිරාපල්ලන් වෙත්හි (මෙහි එන්නට) අවසරයක් ලැබියැ හැකි වන්නාහු ද? රාජන්‍යයෙනි. මේ කාරණයෙන් 'මෙසේ මෙසේත් පරලොව ඇත. උපපාදක සත්වයෝ ඇත. කුශලකුශල කර්මයන් ගේ ඵල විපාක ඇතැ' යි සිතෙක් ඔබට වේ වා.'

“කිංචාපි භවං කසසපො ඵවමාහ, අථ ඛො ඵවං මෙ ඵසු හොති: ඉතිපි නස්මි පරො ලොකො, නස්මි සත්තං ඔපපාතිකා, නස්මි සුකටදුකකටානං කමමානං ඵලං විපාකොති”.

7. “අස්මි පන රාජකසු පරියායො යෙන තෙ පරියායෙන ඵවං හොති: ඉතිපි නස්මි පරො ලොකො, නස්මි සත්තං ඔපපාතිකා, නස්මි සුකටදුකකටානං කමමානං ඵලං විපාකොති?”

“අස්මි හො කසසප පරියායො යෙන මෙ පරියායෙන ඵවං හොති: ඉතිපි නස්මි පරො ලොකො, නස්මි සත්තං ඔපපාතිකා, නස්මි සුකටදුකකටානං කමමානං ඵලං විපාකොති”.

“යථා කථං විය රාජකසු?”ති.

“ඉධ මෙ හො කසසප මිත්තාමත්තා ඤාතිසාලොතිතා පාණාතිපාතා පටිච්චරතා අදින්නාදනා පටිච්චරතා කාමෙසු මිච්ඡාචාරා පටිච්චරතා මුසාවාද පටිච්චරතා පිසුනාය වාවාය පටිච්චරතා ඵරුසාය වාවාය පටිච්චරතා සමඵපලාපා පටිච්චරතා අනභිජ්ඣාලු අබ්බාපනනවිත්තා සමමාදිසි. තෙ අපරෙන සමයෙන ආබාධිකා හොන්ති දුකඛිතා බාලුකිලානා යදහ ජානාමි ‘නා’ දති මෙ ඉමමහා ආබාධා වුච්ඡිසන්ති’ති. ත්‍යාහං උපසඬක-මිත්තා ඵවං වදමි: සන්ති ඛො හො ඵකෙ සමණබ්‍රාහ්මණා ඵවං වාදිනො ඵවං දිසිනො ‘යෙ තෙ පාණාතිපාතා පටිච්චරතා අදින්නාදනා පටිච්චරතා කාමෙසු මිච්ඡාචාරා පටිච්චරතා මුසාවාද පටිච්චරතා පිසුනාය වාවාය පටිච්චරතා ඵරුසාය වාවාය පටිච්චරතා සමඵපලාපා පටිච්චරතා අනභිජ්ඣාලු අබ්බාපනනවිත්තා සමමාදිසි, තෙ කායසස හෙද පරමමරණා සුගතිං සග්ගං ලොකං උපපජ්ජන්ති’ති. භවනො ඛො පාණාතිපාතා පටිච්චරතා අදින්නාදනා පටිච්චරතා කාමෙසු මිච්ඡාචාරා පටිච්චරතා මුසාවාද පටිච්චරතා පිසුනාය වාවාය පටිච්චරතා ඵරුසාය වාවාය පටිච්චරතා සමඵපලාපා පටිච්චරතා අනභිජ්ඣාලු අබ්බාපනනවිත්තා සමමාදිසි. සචෙ තෙසං භවතං සමණ-බ්‍රාහ්මණානං සචචං වචනං, භවනො කායසස හෙද පරමමරණා සුගතිං සග්ගං ලොකං උපපජ්ජස්සන්ති. සචෙ හො කායසස හෙද පරමමරණා සුගතිං සග්ගං ලොකං උපපජ්ජස්සාථ, යෙන මෙ ආගන්තො ආරොචෙය්‍යාථ: ‘ඉතිපි අස්මි පරො ලොකො, අස්මි සත්තං ඔපපාතිකා, අස්මි සුකටදුකකටානං කමමානං ඵලං විපාකොති. භවනො ඛො පන මෙ සඛාසිකා පච්චරිකා, යං භවනෙහි දිසං, යථා සාමං දිසං ඵවමෙන. භවිස්සන්ති ති. තෙ මෙ ‘සාධු’ති පටිස්සුත්තා නෙච ආගන්තො ආරොචෙන්ති න පන දුතං පනිණන්ති. අදමපි ඛො හො කසසප පරියායො යෙන මෙ පරියායෙන ඵවං හොති: ඉතිපි නස්මි පරො ලොකො, නස්මි සත්තං ඔපපාතිකා නස්මි සුකටදුකකටානං කමමානං ඵලං විපාකොති”.

1. සසිකො, PTS

2. කායෙ (කෙසුච්චි)

පායාසි — “භවත් කාශ්‍යපයන් වහන්සේ මෙසේ වදරනත්, මෙහි මට ‘මෙසේ මෙසේත් පර ලොවෙක් නැත, උපපාදුක සත්වයෝ නැත. කුශලා-කුශල කර්මයන්ගේ ඵල විපාක නැතැ’ යි ම මෙසේ සිතෙක් වෙයි.”

7. කුමාරකසුප් — “රාජ්‍යයෙනි, මෙසේ මෙසේත් පර ලොවෙක් නැතැ යි, උපපාදුක සත්වයෝ නැතැ යි, කුශලාකුශල කර්මයන් ගේ ඵල විපාක නැතැ යි යම් කරුණෙකින් ඔබට මෙසේ සිතෙක් වේ නම්, එසේ වූ (තව ද) කරුණෙක් ඇද්ද?”

පායාසි — “භවත් කාශ්‍යපයන් වහන්ස, යම් කරුණෙකින් මට ‘මෙ කරුණින් පර ලොවෙක් නැතැ’ යි උපපාදුක සත්වයෝ නැතැ’ යි, කුශලාකුශල කර්මයන් ගේ ඵල විපාක නැතැ’ යි මෙසේ සිතෙක් වේ නම්, ඒ කරුණු ඇත.”

කුමාර කසුප් — “ඒ කෙසේ ද රාජ්‍යයෙනි?”

පායාසි — “භවත් කාශ්‍යපයෙනි, මෙහි මගේ මිත්‍රාමාත්‍ය කෙනෙක් සහලේ නැ කෙනෙක් පණ්ඩායෙන් වැළැක්කෝ, අධිනාදනින් වැළැක්කෝ කාමයන්හි වැරදෑ හැසිරීමෙන් වැළැක්කෝ, මුසවායෙන් වැළැක්කෝ පෙහෙසුන් තෙප්ලෙන් වැළැක්කෝ, පරොස් බසින් වැළැක්කෝ, හිස් තෙප්ලෙන් වැළැක්කෝ, මෙරමා අයන් දෑයට ගිජු නොවූවෝ, මෙරමා කෙරෙහි නපුරු සිත් නැත්තෝ, සම්දිට ගත්තෝ වූහ. ඔහු මැන භාගයෙහි හටගත් ආබාධ ඇත්තාහු, දුකට පත්තාහු, දැඩි ගිලන් වූවාහු වෙත්. මොහු මේ ආබාධයෙන් නො නැගිටුනාහ යි යම් විටෙක දැන ගනිමි ද, එ කල්හි මම ඔවුන් කරා එළැඹෑ, ‘භවත්නි, යම් කෙනෙක් පණ්ඩායෙන් වැළැක්කාහු ද, අධිනාදනින් වැළැක්කාහු ද, කාමයන්හි වැරදෑ හැසිරීමෙන් වැළැක්කාහු ද, මුසවායෙන් වැළැක්කාහු ද, පෙහෙසුන් බසින් වැළැක්කාහු ද, පරොස් බණ්ණමෙන් වැළැක්කාහු ද, හිස් බස් දෙඩු-මෙන් වැළැක්කාහු ද, අභිධ්‍යාබසුල නො වෙත් ද, ව්‍යාපාදයෙන් නපුරු වූ සිත් නැත්තාහු වෙත් ද, සම්දිට ගතුවාහු වෙත් ද, ඔහු කාලින් මරණින් මතු මනා ගති ඇති සග ලොවට පැමිණෙන්න යැ යි මෙසේ වූ වාද ඇති මෙසේ වූ දෘෂ්ටි ඇති, ඇතැම් මහණ බමුණු කෙනෙක් ඇත. භවත්හු වනාහි පණ්ඩා-යෙන් වැළැක්කාහ, අධි නාදනින් වැළැක්කාහ, කාමයන්හි වැරදෑ හැසිරි-මෙන් වැළැක්කාහ, මුසවායෙන් වැළැක්කාහ, පෙහෙසුන් බසින් වැළැක්-කාහ, පරොස් බණ්ණමෙන් වැළැක්කාහ, හිස් බස් දෙඩුමෙන් වැළැක්කාහ, මෙරමා සතු දෑයට ගිජු නොවන්නාහ, ව්‍යාපාදයෙන් නපුරු වූ සිත් නැත්තාහ සම්දිටු හ. ඉදින් ඒ භවත් මහණ බමුණන් ගේ බස් සැබෑ වී නම්, භවත් කාලින් මරණින් මතු මනා ගති ඇති සග ලොවට පැමිණෙන්නාහ භවත්නි, ඉදින් තෙපි කාලින් මරණින් මතු මනා ගති ඇති සග ලොවට, පැමිණෙන්නහු නම්, එකරුණින් ආවුන් මට ‘මෙසේත් පරලොව ඇත. උපපාදුක සත්හු ඇත, කුශලාකුශල කර්මයන් ගේ ඵල විපාක ඇතැ’ යි දනවවු. භවත්හු වනාහි මා විසින් හැදහියැ යුතු වචන ඇත්තෝ විශ්වාස කටයුත්තෝ වහු. භවතුන් විසින් යමෙක් දක්නා ලද නම්, එය මා විසින් සියැසින් ම දක්නා ලද්දක් සේ ම වන්නේ යැ යි කිමි. ඔහු මට ‘මැනැවැ’ යි ගිවිසැ (කල්පය කළාහු) පෙරළා අවුත් නො ම දන්වත්, දුතයකුදු නො ම එවත්. භවත් කාශ්‍යපයන් වහන්ස, යම් කරුණෙකින් මට ‘මෙසේත් පරලොවෙක් නැත, මෙසේත් උපපාදුක සත්හු න ත, මෙසේත් කුශලා-කුශල කර්මයන්ට ඵල විපාක නැතැ යි මෙබඳු සිතෙක් වේ නම් මේ ද ඒ එක් කරුණෙක.”

“තෙන හි රාජකක්ඛ උපමං තෙ කරිස්සාමි. උපමායසි ඉධෙකච්ච විකක්ඛ පුරිසා භාසිතස්ස අත්ථං ආජානන්ති. සෙය්‍යාඨාපි රාජකක්ඛ පුරිසො ගුප්තකුපෙ සසීසකං හිමුග්ගො අස්ස, අථ කං පුරිසෙ ආණාපෙය්‍යාසී: ‘තෙන හි හො තං පුරිසං තමනා ගුප්තකුපා උධරො’ති තෙ ‘සාධු’ති පටිසසුකා තං පුරිසං තමනා ගුප්තකුපා උධරෙය්‍යුං, තෙ කං එවං වදෙය්‍යාසී: ‘තෙන හි හො තස්ස පුරිසස්ස කායා වෙච්චෙසිකාහි ගුතං සුනිම්‍ඤ්ජිතං නිමමජ්ජො’ති, තෙ ‘සාධු’ති පටිසසුකා තස්ස පුරිසස්ස කායා වෙච්චෙසිකාහි ගුප්තං සුනිම්‍ඤ්ජිතං නිමමජ්ජෙය්‍යුං, තෙ කං එවං වදෙය්‍යාසී: ‘තෙන හි හො තස්ස පුරිසස්ස කායං පණ්ඩුමන්තිකාය තිකඛතතුං සුඛබ්බට්ඨං උඛබ්බෙට්ඨා’ති. තෙ තස්ස පුරිසස්ස කායං පණ්ඩුමන්තිකාය තිකඛතතුං සුඛබ්බට්ඨං උඛබ්බෙට්ඨෙය්‍යුං, තෙ කං එවං වදෙය්‍යාසී: ‘තෙන හි හො තං පුරිසං තෙලෙන අබ්භඤ්ජිතා සුඛුමෙන චුණ්ණෙන තිකඛතතුං සුප්පධොතං කරො’ති, තෙ තං පුරිසං තෙලෙන අබ්භඤ්ජිතා සුඛුමෙන චුණ්ණෙන තිකඛතතුං සුප්පධොතං කරෙය්‍යුං, තෙ කං එවං වදෙය්‍යාසී: ‘තෙන හි හො තස්ස පුරිසස්ස කෙසමස්සුං කපෙපො’ති, තෙ තස්ස පුරිසස්ස කෙසමසසුං කපෙපෙය්‍යුං, තෙ කං එවං වදෙය්‍යාසී: ‘තෙන හි හො තස්ස පුරිසස්ස මහගසකඛි මාලං මහගසකඛි විලෙපනං මහගසානි ව චකානි උපහරො’ති, තෙ තස්ස පුරිසස්ස මහගසකඛි මාලං මහගසකඛි විලෙපනං මහගසානි ව චකානි උපහරෙය්‍යුං, තෙ කං එවං වදෙය්‍යාසී: ‘තෙන හි හො තං පුරිසං පාසාදං ආරොපෙකා පකඛි කාමගුණානි උපඝපෙපො’ති, තෙ තං පුරිසං පාසාදං ආරොපෙකා පකඛි කාමගුණානි උපඝපෙය්‍යුං, තං කිමමකක්ඛසි රාජකක්ඛ? අපි නු තස්ස පුරිසස්ස සුනහාතස්ස සුවිලිතස්ස සුකපපිතකෙසමසසුස්ස ආමුත්තමාලාහරණස්ස ඔද්දතචකවසනස්ස උපරිපාසාදවරගතස්ස පකඛිති කාමගුණෙහි සපෙපිතස්ස සමඛිගිගුතස්ස පරිවාරයමානස්ස පුනදෙව තස්මිං ගුප්තකුපෙ හිමුමුජ්ජිතං කමාතා¹ අසසා’ති’?”

“නො හිදං හො කස්සප’”.

“තං කිස්ස හෙතු?”

“අසුචි හො කස්සප ගුප්තකුපො, අසුචි චෙච අසුචි සඛිංතො ව දුග්ගතෙකා ව දුග්ගතභියඛිංතො ව ජෙගුච්චා ව ජෙගුච්චසඛිංතො ව පටිකකුලො ව පටිකකුලසඛිංතො වානි.

1. කාමතා (කෙමිසු)

කුමරකසුප් — “රාජන්‍යායිනී, ඔබට උපමාවක් කරන්නෙමි. මෙහි ඇතැම් නුවණැති පුරුෂයෝ උපමායෙකුදු කී වචනයේ අරුත් දැනගන්නාහ. රාජන්‍යායෙනී, යම් සේ පුරුෂයෙක් අසුවී වළෙක හිස සහිත වැගිලුණේ වන්නේ නම්, එ කල තෙපි (සිය මෙහෙකරු) පුරුෂයනට ‘භවත්නී, එසේ වී නම්, ඒ පුරුෂයා ඒ අසුවී වළෙන් ගොඩ ගනිවු’ යැ යි අණ කරන්නනු ද, ඔහු ‘මැනැවැ’ යි පිළිවදන් දී ඒ පුරුෂයා ඒ අසුවී වළෙන් ගොඩ නඟන්නනු ද, (එ කල) ඔබ ‘භවත්නී, එසේ වී නම් උන පතුරුවලින් ඒ පුරුෂයා ගේ සිරුරෙන් අශුවී මොනොවට පිස පියවු’ යැ යි ඔවුනට මෙසේ කියන්නනු ද, ඔහු ‘මැනැවැ’ යි පිළිවදන් දී, උන පතුරුවලින් ඒ පුරුෂයා ගේ සිරුර කෙරෙන් අසුවී මොනොවට පිස පියන්නනු ද, (එවිට) ඔබ ඔවුනට භවත්නී එසේ වී නම්, ඒ පුරුෂයාගේ ගරිය පඬුවන් මැටියෙන් තුන් වරක් මොනොවට උලවු’ යැ යි මෙසේ කියන්නනු ද ද, (එ විට) ඔහු ඒ පුරුෂයා ගේ සිරුර පඬුවන් මැටියෙන් තුන් වරක් උලන්නනු ද (එ කල) ඔබ ඔවුනට ‘එසේ වී නම් භවත්නී, තෙපි ඒ පුරුෂයා තෙලින් ගහවා (තෙල් ගල්වා) සියුම් සුණුයෙන් තුන් වැක් මොනොවට ශුද්ධ කරවු’ යැ යි මෙසේ කියන්නනු ද, ඔහු ඒ පුරුෂයා තෙල් ගල්වා සියුම් සුණුයෙන් තුන් වරක් මොනොවට ශුද්ධ කරන්නනු ද (ඉක්බිති) ඔබ ඔවුනට ‘භවත්නී, එසේ වී නම් තෙපි ඒ පුරුෂයා ගේ දැලි රවුළු කපවු සරහවු ‘යැ යි කියන්නනු ද එ විට ඔහු ඒ පුරුෂයා ගේ දැලි රවුළු සරහන්නනු ද, ඉක්බිති ඔබ ඔවුන්ට ‘භවත්නී, එසේ වී නම්, ඒ පුරුෂයාට මහඟු මල්දම් ද මහඟු විලෙවුන් ද මහඟු වස්ත්‍ර ද එළවවු’ යැ යි මෙසේ කියන්නනු ද, ඔහු ඔහුට මහඟු මල්දම් ද මහඟු විලෙවුන් ද මහඟු වස්ත්‍ර ද එළවන්නනු ද, ඔබ ඔවුනට ‘භවත්නී, එසේ වී නම් ඒ පුරුෂයා පහසකට නංවා පස් කම් කොටසුන් එළවා තබවු යැ යි කියන්නනු ද, ඔහු ඒ පුරුෂයා පහසකට නංවා කම් කොටස් පස එළවන්නනු ද, රාජන්‍යායිනී, (එසේ කලා) එය කී මැයි සිත වුද? මොනොවට නා මොනොවට විලෙවුන් ගත් සිරුර ඇති, මොනොවට සරහන ලද කෙස් හා දැලි රවුළු ඇති, පලන් මල්දම් හා ආහරණ ඇති, සුදු වත් හදනා, මහඟු පහසක මතු මහළට පැමිණ හුන්, පස් කම් කොටසුන් ගෙන් පිහිටියකු වැ සමන්විත වැ ඉඳුරන් හසුරුවන ඔහුට නැවැත ද ඒ අසුවී වළෙහි ගිලෙනු රිසි බවෙක් වන්නේ ද?

පායාසී — “භවත් කාශ්‍යපයන් වහන්ස, මෙය නො වේ මැ යැ”.

කුමර — “ඒ කවර හෙයින්?”

පායාසී — “භවත් කාශ්‍යපයන් වහන්ස, අසුවී වළ අපිරිසිදු ය, (මන නොවඩන්නේ ය,) අසුවී කොටස් ම වූයේ ය, දුගඳ ය, දුගඳ කොටස් ම වූයේ ය. පිළිකුල් කටයුතු ය, පිළිකුල් කටයුතු කොටස් ම වූයේ ය. එහෙයින්,”

‘එවමෙව ඛො රාජක්ඛු මනුස්සා දෙවානං අසුචි වෙච අසුචිසංඛාතා ච දුග්ගතියා ච දුග්ගතියසංඛාතා ච ජෙගුච්ඡා ච ජෙගුච්ඡසංඛාතා ච පටිකකුලා ච පටිකුලසංඛාතා ච. යොජනස්තං ඛො රාජක්ඛු මනුස්සගංගො දෙවෙ උබ්බාධති. කිම්පන නෙ මිත්තාමච්චා ඤාතිසාලොභිතා පාණාතිපාතා පටිච්චරතා අදින්නාදනා පටිච්චරතා කාමෙසු මිච්ඡාචාරා පටිච්චරතා මුසාවාද පටිච්චරතා පසුණාය වාචාය පටිච්චරතා ඵරුසාය වාචාය පටිච්චරතා සළපපලාපා පටිච්චරතා අනභිජ්ඣාලු අබ්බාපනනවිත්තා සමොදිඝි කායස්ස හෙද පරමමරණා සුගතිං සංගං ලොකං උපපන්නා නෙ ආගන්ථො ආරොචෙසසන්ති: ඉතිපි අනි පරො ලොකො, අනි සත්තා ඔපපාතිකා, අනි සුකටදුකකටානං කමොනං ඵලං විපාකො’ති? ඉමිනාපි ඛො නෙ රාජක්ඛු පරියායෙන එවං හොතු: ඉතිපි අනි පරො ලොකො, අනි සත්තා ඔපපාතිකා, අනි සුකටදුකකටානං කමොනං ඵලං විපාකො’ති.

කිඤ්චාපි භවං කස්ස පො එවමාහ, අථ ඛො එවං මෙ එඤ්ච හොති: ඉතිපි නනි පරො ලොකො, නනි සත්තා ඔපපාතිකා, නනි සුකටදුකකටානං කමොනං ඵලං විපාකො’ති.

8. “අනි පන හො රාජක්ඛු පරියො -පෙ-”

“අනි හො කස්සප පරියායො -පෙ-”

“යථාකථං විය රාජක්ඛු?”’ති

“ඉධ මෙ හො කස්සප මිත්තාමච්චා ඤාතිසාලොභිතා පාණාතිපාතා පටිච්චරතා අදින්නාදනා පටිච්චරතා කාමෙසු මිච්ඡාචාරා පටිච්චරතා මුසාවාද පටිච්චරතා සුරාමෙරයමජ්ජපමාදව්සානා පටිච්චරතා. නෙ අපරෙන සමයෙන ආබාධිකා හොන්ති දුකඛිතා බාලභගිලානා. යදහං ජානාමි න දග්ගි මෙ ඉමමහා ආබාධා වුඤ්චිසසන්තිති ත්ඛාහං උපසංඝමිත්ථො එවංවදමි: සන්ති ඛො හො එකෙ සමණ්ඛාහමණා එවංවාදිතො එවංදිට්ඨිතො ‘යෙ නෙ පාණාතිපාතා පටිච්චරතා අදින්නාදනා පටිච්චරතා කාමෙසු මිච්ඡාචාරා පටිච්චරතා මුසාවාද පටිච්චරතා සුරාමෙරයමජ්ජපමාදව්සානා පටිච්චරතා, නෙ කායස්ස හෙද පරමමරණා සුගතිං සංගං ලොකං උපපජ්ජන්ති දෙවානං තාවනිංසානං සහබ්බන්ති, භවන්තො ඛො පාණාතිපාතා පටිච්චරතා අදින්නාදනා පටිච්චරතා කාමෙසු මිච්ඡාචාරා පටිච්චරතා මුසාවාද පටිච්චරතා සුරාමෙරය-මජ්ජපමාදව්සානා පටිච්චරතා.

කුමර — රාජන්‍යයෙනි, එසේ ම මිනිස්සු දෙවියනට අපිරිසිදු හ, අසුචි කොටස් ම වෙනි, දුගඳ හ, දුගඳ කොටස් ම වෙනි, පිළිකුල් කටයුතු හා පිළිකුල් කටයුතු කොටස් ම වෙනි. රාජන්‍යයෙනි, මිනිස් ගඳ යොදුන් සියයක් ම දෙවියනට බාධන කෙරෙයි, කිමෙක් ද? ඔවුන්ගේ මිත්‍රාමාන්‍යයෝත් සහලේ නෑයෝත් පණිවායෙන් වැළකුණු හු, අධිනාදනින් වැළැකුණාහු, කාමයන්හි වරදවා හැසිරීමෙන් වැළැක්කාහු මුසවායෙන් වැළැක්කාහු, පෙහෙවුන් බසින් වැළැක්කාහු, පරොස් බසින් වැළැක්කාහු හිස් බසින් වැළැක්කාහු, මෙරමා සතු දෑයට ඇලුම් නැත්තාහු, නපුරු, සින් නැත්තාහු, සම්දිටු වුවාහු කාබුන් මරණින් මතු මනා ගති ඇති සග ලොවට පැමිණියාහු ද, ඔහු අවුත් ‘මෙසේත් පර ලොව ඇත, සැව උපදනා සත්තු ඇත, කුශලා කුශල කර්මයන් ගේ ඵල විපාක ඇතැ’ යි මෙහි අවුත් කියන්නාහු ද? රාජන්‍යයෙනි, මෙ කරුණින් ද ඔබට ‘මෙසේත් පර ලොව ඇත, මෙසේත් සැව උපදනා සත්තු ඇත, කුශලා කුශල කර්මයන් ගේ ඵල විපාක ඇතැ’ යි මෙසේ සිතෙක් වේ වා.’

පායාසි — ‘භවත් කාශ්‍යපයන් වහන්සේ මෙසේ වදාරතත්, මෙහි මට ‘මෙසේ මෙසේත් පරලොවෙක් නැත, උපපාදක සත්වයෝ නැත, කුශලා කුශල කර්මයන් ගේ ඵල විපාක නැතැ’ යි මෙසේ සිතෙක් වෙයි.’

8. කුමරකසුප් — රාජන්‍යයෙනි, ... යම් කරුණෙකින් ඔබට මෙසේ සිතෙක් වේ නම්, එසේ වූ තවත් කරුණෙක් ඇද්ද?

පායාසි — ‘භවත් කාශ්‍යපයන් වහන්ස, ... කරුණෙක් ඇත.’

කුමරකසුප් — ‘රාජන්‍යයෙනි, ඒ කෙසේ ද?’

පායාසි—‘භවත් කාශ්‍යපයන් වහන්ස, පණිවායෙන් වැළැකී, අධිනාදනින් වැළැකී, කාමයන්හි වරදවා හැසිරීමෙන් වැළැකී, මුසවායෙන් වැළැකී, මත් බව කරන පමාවට කරුණු වන රහමෙරින් වැළැකී, මගේ මිත්‍රාමාන්‍ය කෙනෙක් සහලේ නෑ කෙනෙක් මෙහි වූහ. මෑත කාලයෙහි ඔහු අබාධ ඇත්තාහු, දුකට පැමිණියාහු, දැඩි ගිලන් වූවාහු ය. දැන් මොහු මේ ආබාධයෙන් නොම නැගී සිටින්නාහ’ යි යම් කලෙක දැන ගනිමි ද, එ කලා ඔවුන් කරා එළඹූ, ‘භවත්නි, යම් කෙනෙක් පණිවායෙන් වැළැක්කාහු ද, අධිනාදනින් වැළැක්කාහු ද, කාමයන්හි වරදවා හැසිරීමෙන් වැළැක්කාහු ද, මුසවායෙන් වැළැක්කාහු ද, මදය කරන පමාවට කරුණු වූ රහමෙරින් වැළැක්කාහු ද, ඔහු කාබුන් මරණින් මතු මනා ගති ඇති සග ලොවට පැමිණෙත්, තවතිසා වැසි දෙවියන් හා එක්වීමට පැමිණෙත්’ යැ යි මෙබඳු වාද ඇති, මෙබඳු දෘෂ්ටි ඇති ඇතැම් මහණ බලුණු කෙනෙක් ඇත භවත්හු වූ කලී පණිවායෙන් වැළැක්කාහු ය, අධිනාදනින් වැළැක්කාහු ය. කාමමිථ්‍යාවාරයෙන් වැළැක්කාහු ය, මුසවායෙන් වැළැක්කාහු ය, මද්‍ය වූ ද ප්‍රමාදස්ථාන වූ ද රහමෙරින් වැළැක්කාහු ය.

සවෙ තෙසං භවතං සමණධ්‍රාහමණානං සචචං වචනං, භවනෙතා කායසස භෙද පරමමරණා සුගතිං සග්ගං ලොකං උපපජ්ජිසුන්ති දෙව්‍යානං නාවතිංසානං සහඛ්‍යානං. සවෙ භො කායසස භෙද පරමමරණා සුගතිං සග්ගං ලොකං උපපජ්ජය්‍යාථ දෙව්‍යානං නාවතිංසානං සහඛ්‍යානං, යෙන මෙ ආගන්තවා ආරොවෙය්‍යාථ ඉතිපි අත්ථි පරො ලොකො, අත්ථි සත්තා ඔපපාතිකා, අත්ථි සුකට්ඨකකටානං කම්මොනං ඵලං විපාකො'ති. භවනෙතා ඛො පන මෙ සඛායිකා පච්චයිකා, යං භවනෙති දිඝං, යථා සාමං දිඝං, ඵචමෙනං භවිසසනීති තෙ මෙ 'සාධුති' පටිසුසුඤ්ඤා නෙව ආගන්තවා ආරොවෙතති න පන දුතං පභිණන්ති. අයමපි ඛො භො කසාප පරියායො යෙන මෙ පරියායෙන ඵචං භොති: ඉතිප නත්ථි පරො ලොකො නත්ථි සත්තා ඔපපාතිකා කත්ථි සුකට්ඨකකටානං කම්මොනං ඵලං විපාකො'ති.

“තෙන හි රාජකුඤ්ඤ නකුඤ්ඤවෙඤ්ඤ පටිසුඤ්ඤාමි, යථා තෙ ඛමෙය්‍ය නථා නං ඛ්‍යාකරෙය්‍යාසි. යං ඛො පන රාජකුඤ්ඤ මානුසකං වසසනං, දෙව්‍යානං නාවතිංසානං ඵසො ඵකො රතතිද්දිවො. තාය රතතියා තිංස රතතියො මාසො, තෙන මාසෙන වාදස මාසියො සංවච්ඡරො, තෙන සංවච්ඡරෙන දිඛං වසසහසං දෙව්‍යානං නාවතිංසානං ආයුසමාණං. යෙ තෙ මිත්තාමච්චා ඤාතිසාලොහිතා පාණාතිපාතා පටිච්චරතා අදිනතාදනා පටිච්චරතා කාමෙසු මිච්ඡාචාරා පටිච්චරතා මුසාවාද පටිච්චරතා සුරාමෙරයමජ්ජසමාදඤ්ඤානා පටිච්චරතා, තෙ කායසස භෙද පරමමරණා සුගතිං සග්ගං ලොකං උපපනතා දෙව්‍යානං නාවතිංසානං සහඛ්‍යානං, සවෙ පන තෙසං ඵචං භවිසසනී: 'යාව මයං වෙ වා තිණ්ඤ වා රතතිද්දිව්‍යාති දිඛෙහි පඤ්චිති කාමගුණෙහි සමපපිතා සමධිග්ගුතා පටිච්චරෙම, අථ මයං පායාසිසස රාජකුඤ්ඤසං ගන්තවා ආරොවෙය්‍යාම: ඉතිපි අත්ථි පරො ලොකො, අත්ථි සත්තා ඔපපාතිකා, අත්ථි සුකට්ඨකකටානං කම්මොනං ඵලං විපාකො'ති, අපි නු තෙ ආගන්තවා ආරොවෙය්‍යා: ඉතිපි අත්ථි පරො ලොකො, අත්ථි සත්තා ඔපපාතිකා, අත්ථි සුකට්ඨකකටානං කම්මොනං ඵලං විපාකො'ති' ?

ඉදින් ඒ හවත් මහණ- බමුණන් බස සැබෑ වී නම්, හවත් හු කාබුන් මරණින් මතු මනාගති ඇති සග ලොවට පැමිණෙන්නාහ, තවතිසා වැසි දෙවියන් හා එක් වීමට පැමිණෙන්නාහ. හවත්ති, ඉදින් තෙපි කාබුන් මරණින් මතු මනා ගති ඇති සග ලොවට පැමිණෙන්නාහු නම්, තවතිසා වැසි දෙවියන් හා එක් වීමට පැමිණෙන්නාහු නම්, එ කලා අදින් 'මෙසේත් පර ලොවක් ඇත. උපපාදුක සත්වයෝ ඇත, කුශලාකුශල කර්මයන් ගේ ඵල විපාක ඇතැ' යි මට දන්වවු. හවත්හු වනාහි මා විසින් ඇඳහියැ යුතු වචන ඇත්තාහු ය, විශ්වාස කටයුතු වචන ඇත්තාහු ය, යමක් හවතුන් විසින් දක්නා ලද ද, යම් සේ මා තමා විසින් ම දක්නා ලද දෑයක් සේ ම වන්නේ ය'. ඔහු 'මැනැවැ' යි මට පිළිවදන් දී අවුත් නො ම දන්වත්, දුතයකු නො ම එවත්. හවත් කාශ්‍යපයන් වහන්ස, 'මෙසේත් පර ලොව නැත, මෙසේ උපපාදුක සත්තු නැත. මෙසේ කුශලාකුශල කර්මයනට ඵල විපාක නැතැ' යි යම් කරුණෙකින් මෙබඳු සිතෙක් වේ ද මේ ද, ඒ කරුණෙක් යැ.

කුමරකසුප් — "රාජන්‍යයෙනි, මෙහි ඔබ ම පිළිවිසින්තෙමි. යම්සේ ඔබට රිසියෙන්තෝ ද එසේ එය විසඳන්නැ. රාජන්‍යයෙනි, මිනිසුන් පිළිබඳ වූ යම් හවුරුදු සියයෙක් වේ ද, මෙය තවතිසා වැසි දෙවියනට එක් රූ දවාලෙක. ඒ රූයින් තිස් රූයෙක් (ඒ දෙවියනට) මසෙක, ඒ මසින් දෙළොස් මසෙක් ඔවුනට හවුරුද්දෙක. ඒ හවුරුද්දෙන් දිව්‍ය වර්ෂ දහසෙක් තවතිසා වැසි දෙවියන්ගේ ආයුෂ ප්‍රමාණය යැ. පණ්ඩායෙන් වැළැකී අධිනාදනින් වැළැකී, කාමමිථ්‍යාවාරයන් වැළැකී, උප්පායෙන් වැළැකී, මද්‍ය වූ ප්‍රමාදස්ථාන වූ රහමෙරින් වැළැකී යම් ඔබේ මිත්‍රාමාත්‍ය කෙනෙක් සහලේ නැ කෙනෙක් වූහු ද, ඔහු කාබුන් මරණින් මතු මනා ගති ඇති සග ලොවට පැමිණියාහු, තවතිසා වැසි දෙවියන් හා එක් වීමට පැමිණියාහු නම්, ඉදින් ඔවුනට 'අපි රූදවල් දෙකක් හෝ තුනක් හෝ යම්තාක් කලක් දිව්‍ය පංචකාම ගුණයන් ගෙන් සමර්පිත වැ සමන්විත වැ ඉදුරන් හසුරුවමෝ ද, එයින් පසු අපි ගොස් පායාසී රාජන්‍යයනට 'මෙසේත් පර ලොවෙක් ඇතැ' යි 'මෙසේත් උපපාදුක සත්තු ඇතැ' යි, 'මෙසේත් කුශලාකුශල කර්මයන් ගේ ඵල විපාක ඇතැ' යි දන්වමිහ' යි ඔවුනට මෙසේ සිතෙක් වන්නේ නම්, ඔහු අවුත් 'මෙසේත් පර ලොව ඇතැ යි, මෙසේත් උපපාදුක සත්තු ඇතැ යි, මෙසේත් කුශලාකුශල කර්මයන් ගේ ඵල විපාක ඇතැ යි දෑන් වියැ හැක්කෙනු ද?'

“නො හෙතං භො කසසප, අපි හි මයං භො කසසප වීරංකාලකතා පි භවෙය්‍යාම. කො පනෙනං භොතො කසසපසස ආරොචෙති: අත්ථි දෙවා තාවනිංසාති වා, එවං දීපායුකා දෙවා තාවනිංසාති වා. න මයං භොතො කසසපසස සද්දහාම අත්ථි දෙවා තාවනිංසාති වා එවං දීපායුකො දෙවා තාවනිංසාති වා”ති.

“මෙය්‍යාථාපි රාජඤ්ඤ ජච්චනෙධා පුරිසො න පසෙසය්‍ය කණ්ණපුකකානි රූපානි, න පසෙසය්‍ය නිලකානි රූපානි, න පසෙසය්‍ය පිතකානි රූපානි, න පසෙසය්‍ය ලොහිතකානි රූපානි, න පසෙසය්‍ය මඤ්ජුලිකානි රූපානි, න පසෙසය්‍ය සමච්චිසමං න පසෙසය්‍ය තාරකරූපානි, න පසෙසය්‍ය චන්ද්‍රිමසුරියෙ, සො එවං වදෙය්‍ය ‘නත්ථි කණ්ණපුකකානි රූපානි, නත්ථි කණ්ණපුකකානං රූපානං දස්සාවි, නත්ථි නිලකානි රූපානි, නත්ථි නිලකානං රූපානං දස්සාවි, නත්ථි පිතකානි රූපානි, නත්ථි පිතකානං රූපානං දස්සාවි, නත්ථි ලොහිතකානි රූපානි, නත්ථි ලොහිතකානං රූපානං දස්සාවි, නත්ථි මඤ්ජුලිකානි රූපානි, නත්ථි මඤ්ජුලිකානං රූපානං දස්සාවි, නත්ථි සමච්චිසමං, නත්ථි සමච්චිසමසස දස්සාවි, නත්ථි තාරකරූපානි, නත්ථි තාරකරූපානං දස්සාවි, නත්ථි චන්ද්‍රිමසුරියා, නත්ථි චන්ද්‍රිමසුරියානං දස්සාවි, අභමෙතං න ජානාමි, අභමෙතං න පසාමි තසමා තං නත්ථි. සමමා නු ඛො භො රාජඤ්ඤ වදමානො වදෙය්‍යා?’”ති.

“නො හෙතං භො කසසප. අත්ථි කණ්ණපුකකානි රූපානි, අත්ථි කණ්ණපුකකානං රූපානං දස්සාවි, අත්ථි නිලකානි රූපානි, අත්ථි නිලකානං රූපානං දස්සාවි, අත්ථි පිතකානි රූපානි, අත්ථි පිතකානං රූපානං දස්සාවි, අත්ථි ලොහිතකානි රූපානි, අත්ථි ලොහිතකානං රූපානං දස්සාවි, අත්ථි මඤ්ජුලිකානි රූපානි, අත්ථි මඤ්ජුලිකානං රූපානං දස්සාවි, අත්ථි සමච්චිසමං අත්ථි සමච්චිසමසස දස්සාවි, අත්ථි තාරකරූපානි, අත්ථි තාරකරූපානං රූපානං දස්සාවි, අත්ථි චන්ද්‍රිමසුරියා, අත්ථි චන්ද්‍රිමසුරියානං දස්සාවි. ‘අභමෙතං න ජානාමි, අභමෙතං න පසාමි, තසමා තා නත්ථි’ති න හි සො භො කසසප සමමා වදමානො වදෙය්‍යා”ති.

පායාසි — “භවත් කාශ්‍යපයන් වහන්ස, මෙය නො ම වන්නේ ය. වැලි දු අපි (ඔවුන් එන විට) කලුරිය කළ බොහෝ කල් ඇත්තමෝ ද වන්නමු. තව්නියා වැසි දෙවි කෙනෙක් ඇතැයි හෝ තව්නියා වැසි දෙවියෝ මෙසේ දීර්ඝ වූ ආයුෂ ඇත්තෝ යැ යි හෝ කවරෙක් නම් මෙය භවත් කාශ්‍යපයන් වහන්සේට දන්වා ද? තව්නියා වැසි දෙවියෝ ඇතැ යි හෝ තව්නියා වැසි දෙවියෝ මෙසේ දීර්ඝ වූ ආයුෂයක් ඇත්තෝ යැ යි හෝ කියන භවත් කාශ්‍යපයන් වහන්සේගේ වචනය අපි නො අදහමු.”

කුමරකසුප් — “රාජන්‍යයෙනි, යම්සේ ජාත්‍යන්ධි පුරුෂයෙක් සුදු කලු රූපයන් නො දක්නේ ද, නිල් පැහැති රූපයන් නො දක්නේ ද, කසාවන් රූපයන් නො දක්නේ ද, රතු පැහැ රූපයන් නො දක්නේ ද, මදුටිය පැහැ රූපයන් නො දක්නේ ද, සම විසම තැන් නො දක්නේ ද, තාරකා රූපයන් නො දක්නේ ද, හිර සඳ දෙක නො දක්නේ ද, හෙනෙම ‘සුදු කලු පැහැ රූප නැතැ යි, සුදු කලු රූ දක්නා කෙනෙක් ද නැතැ යි නිල් පැහැ රූ නැතැ යි, නිල් පැහැ රූ දක්නා කෙනෙක් නැතැ යි, කහව, රූ නැතැ යි, කහවන් රූ දක්නා කෙනෙක් නැතැ යි, රත් පැහැ රූ නැතැ යි රත් පැහැ රූ දක්නා කෙනෙක් නැතැ යි, මදුටිය පැහැ රූ නැතැ යි, මදුටිය පැහැ රූ දක්නා කෙනෙක් නැතැ යි, සමවිසම තැන් නැතැ යි, සම විසම තැන් දක්නා කෙනෙක් නැතැ යි හිර සඳ නැතැ යි හිර සඳ දක්නා කෙනෙක් නැතැ යි, ‘මම මෙය නො දනිමි, මම මෙය නො දකිමි, එ හෙයින් එය නැතැ’ යි මෙසේ කියන්නේ නම්, රාජන්‍යයෙනි, එසේ කියන තැනැත්තේ මනා කොට කියන්නේ ද?”

පායාසි — “භවත් කාශ්‍යපයන් වහන්ස, එසේ කියනුයේ මනා කොට නො ම කියන්නේ ය. සුදු කලු රූ ඇත. සුදු කලු රූ දක්නේ ඇත. නිල් පැහැ රූ ඇත, නිල් පැහැ රූ දක්නේ ඇත, කහවන් රූ ඇත, කහවන් රූ දක්නේ ඇත, රත් පැහැ රූ ඇත, රත් පැහැ රූ දක්නේ ඇත, මදුටිය පැහැ රූ ඇත, මදුටිය පැහැ රූ දක්නේ ඇත, සම විසම තැන් ඇත, සම විසම තැන් දක්නේ ඇත, තාරකා රූප ඇත, තාරකා රූප දක්නේ ඇත, හිරු සඳු ඇත, හිරු සඳු දක්නේ ඇත, ‘මම මෙය නො දනිමි, මම මෙය නො දකිමි, එහෙයින් එය නැතැ’ යි කියන්නේ නම්, භවත් කාශ්‍යපයන් වහන්ස, හේ කියන්නේ මනා කොට නො ම කියන්නේ ය.”

“එවමෙව ඛො ඤං රාජඤ්ඤ ජච්චනධුපමො මඤ්ඤ පටිභාසි,
 යං මං ඤං එවං වදෙසී: කො පනෙනං භොතො කසසපසස
 ආරොවෙති: අඤ්ඤ දෙවා තාවනිංසානි වා, එවං දීසායුකා දෙවා
 තාවනිංසානි වා. න මයං භොතො කසසපසස සද්දභාම අඤ්ඤ දෙවා
 තාවනිංසානි වා එවං දීසායුකා දෙවා තාවනිංසානි වා’ති. න ඛො
 රාජඤ්ඤ එවං පරො ලොකො දඬබ්බො යථා ඤං මඤ්ඤසී
 ඉමීනා මංසවකඤ්ඤා. යෙ ඛො තෙ රාජඤ්ඤ සමඤ්ඤාභමඤ්ඤා අරඤ්ඤ
 වනපඤ්ඤානි පනනානි සෙනාසනානි පටිසෙවකති අසසද්දානි අස-
 නිගෙසාසානි, තෙ තඤ්ඤ අසපමනා ආතාපිනො පභිතතා විහරනතා
 දීඛං වකඤ්ඤා විසොධෙනති, තෙ දීඛබ්බන වකඤ්ඤා විසුධෙන
 අතිකකනනමානුසකෙන ඉමඤ්ඤෙව ලොකං පසසනති පරඤ්ඤ, සතෙන ව
 ඔපපාතිකෙ. එවඤ්ඤ ඛො රාජඤ්ඤ පරො ලොකො දඬබ්බො. නතෙව
 යථා ඤං මඤ්ඤසී ඉමීනා මංසවකඤ්ඤා. ඉමීනාපි ඛො තෙ රාජඤ්ඤ
 පරියායෙන එවං භොතු: ඉතිපි අඤ්ඤ පරො ලොකො. අඤ්ඤ සතන¹
 ඔපපාතිකා. අඤ්ඤ සුකට්ඨකකටානං කමමානං එලං විපාකො ති.”

“කිඤ්ඤාපි භවං කසසපො එවමාහ, අථ ඛො එවමෙම එඤ්ඤ භොති:
 ඉතිපි නඤ්ඤ පතනා පරො ලොකො, නඤ්ඤ සතනා ඔපපාතිකා, නඤ්ඤ
 සුකට්ඨකකටානං කමමානං එලං විපාකො ති.

“අඤ්ඤ පන රාජඤ්ඤ පරියායො-පෙ-”

9. “අඤ්ඤ භො කසසප පරියායො-පෙ-”

“යථා කථං විය රාජඤ්ඤති”?

1. කුමෙහස් PTS

කුමරකසුප් - “රාජන්‍යයෙනි, එ පරිද්දෙන් ම ‘තච්චිසා වැසි දෙවියෝ ඇතැ යි කියා හෝ තච්චිසා වැසි දෙවියෝ මෙසේ වූ දීර්ඝ ආයුෂයක් ඇත්තාහ යි කියා හෝ මෙය භවත් කාශ්‍යපයන් වහන්සේට කවරෙක් දන්වයි ද? තච්චිසා වැසි දෙවියෝ ඇතැ යි කියා හෝ තච්චිසා වැසි දෙවියෝ මෙසේ දීර්ඝායුෂ ඇත්තෝ යැ යි කියා හෝ භවත් කාශ්‍යපයන් වහන්සේ වදාරන වචනය අපි නොම හදහම්හ’ යි තෙපි යම් වචනයක් මෙසේ මට කියවූ ද, එසේ වූ තෙපි මට ජාත්‍යන්ධ එකකු මෙන් එළැඹ සිටිති (පෙනෙති). රාජන්‍යයෙනි, ඔබ සිතන පරිදි මේ මසැසින් මෙසේ පරලොව දැක්ක හැකි නො වේ. රාජන්‍යයෙනි, යම් මෂණ බමුණු කෙනෙක් නිහඬ වූ මද ගුම් හඬ ඇති අරණ්‍යයන් වනදුස්තයන් මිනිස් පියෙක් දුරැ පිහිටි සෙනසුන් සෙවින් ද, ඔහු එහි නො පමා වැකෙලෙස් තවන වැර ඇති වැ, ප්‍රතිපත්ති විෂයයෙහි මෙහෙයු සිතැති වැ වසන්තාහු දිවැස පිරිසිදු කෙරෙත්. ඔහු පිරිසිදු වූ මිනිසැස ඉක්මැ පැවැති දිවැසින් මෙ ලොව ද පර ලොව ද උපපාදුක (මැරි දුන්ඊභවය ලබන) සත්වයන් ද දැකිත්. රාජන්‍යයෙනි, මෙසේ ම පර ලොව දැක්කැ යුතු. ඔබ සිතන පරිදි මේ මසැසින් නො ම දැක්කැ හැක්ක. රාජන්‍යයෙනි, මෙ කරුණෙනුත් ඔබට ‘මෙසේත් පර ලොව ඇත, මෙසේත් උපපාදුක සත්වයෝ ඇත, මෙසේත් සුකෘත දුෂ්කෘත කර්මයන් ගේ ඵල විපාක ඇතැ’ යි මෙසේ සිතෙක් වේ වා.’”

පායාසි - “භවත් කාශ්‍යපයන් වහන්සේ මෙසේ කියතුදු, වැලිත් ‘මෙසේත් පර ලොව නැත, මෙසේත් උපපාදුක සත්වයෝ නැත, මෙසේත් සුකෘත දුෂ්කෘත කර්මයන් ගේ ඵල විපාක නැතැ’ යි මෙහි මට මෙසේ සිතෙක් වෙයි.’”

9. කුමරකසුප් - “රාජන්‍යයෙනි, . . . යම් කරුණෙකින් මෙසේ සිතෙක් වේ නම්, එබඳු වූ තව කරුණෙක් ඇද්ද?”

9. පායාසි - “භවත් කාශ්‍යපයන් වහන්සේ, . . . කරුණෙක් ඇත.’”

කුමර - “රාජන්‍යයෙනි. ඒ කෙසේ ද?”

“ඉධාහං හො කසසප පසසාමි සමණබ්‍රාහ්මණෙ සීලවනෙත
 කල්‍යාණධම්මෙ ජීවිතුකාමෙ අමරිතුකාමෙ සුඛකාමෙ දුක්ඛපටිකකුලෙ.
 තසස මඤ්ඤං හො කසසප “එවං හොති: සවෙ ඛො ඉමෙ හොතොතො
 සමණබ්‍රාහ්මණො සීලවනොතො කල්‍යාණධම්මො එවං ජානෙය්‍යුං: ඉතො
 නො මනානං සෙයොසා හවිසසති’ති ඉදනි මෙ හොතොතො සමණ-
 බ්‍රාහ්මණො සීලවනොතො කල්‍යාණධම්මො වීසං වා ඛාදෙය්‍යුං, සඤ්ඤං වා
 ආහරෙය්‍යුං, උඛ්ඛන්ධිකා වා කාලං කරෙය්‍යුං, පජාතෙ වා පපතෙය්‍යුං.
 යසඛා ව ඛො ඉමෙ හොතොතො සමණබ්‍රාහ්මණො සීලවනොතො කල්‍යාණ-
 ධම්මො න එවං ජානන්ති: ඉතො නො මනානං සෙයොසා හවිසසති ති,
 තසඛා ඉමෙ හොතොතො සමණබ්‍රාහ්මණො සීලවනොතො කල්‍යාණධම්මො
 ජීවිතුකාමා අමරිතුකාමා සුඛකාමා දුක්ඛපටිකුලා. අත්තානං න මාරෙ-
 නති’ති. අයමිසි හො කසසප පරියොසා යෙන මෙ පරියොයෙන එවං
 හොති: ඉතිපි නන්ති පරො ලොකො, නන්ති සත්තා ඔපපාතිකා, නන්ති
 සුඤ්ඤාපටිසංකපානං කමොනං එලං විපාකොති’.

“තෙන හි රාජකුඤ්ඤ උපමනෙත කරිසසාමි, උපමායපි ධෙකච්චෙව
 විකුඤ්ඤ පුරිසා හාසිතසස අඤ්ඤං ආජානන්ති. භුතපුඛං රාජකුඤ්ඤ අකුඤ්ඤ-
 තරසස බ්‍රාහ්මණසස වෙ පජාපතියො අහෙසුං. එකිසසා පුතොතො අහොසි
 දසවසසුදෙද්දසිකො වා දවාදසවසසුදෙද්දසිකො වා, එකා ගඛනිති උපවිජකුඤ්ඤ,
 අථ ඛො සො බ්‍රාහ්මණො කාලමකාසි. අථ ඛො සො මාණවකො
 මාකුසපතති. එතදවොච: ‘යමිදං හොති ධනං වා ධකුඤ්ඤං වා රජනං
 වා ජානරූපං වා, සඛ්ඛන්තං මඤ්ඤං, නන්ති තුයෙහඤ්ඤං කිකුඤ්ඤං, පිතු මෙ
 හොති දයජ්ජං නියාතෙහී’ති, එවං චුතො සා බ්‍රාහ්මණී තං මාණවකං
 එතදවොච: ‘ආගමෙහි තාව තාත යාව විජායාමි. සවෙ කුමාරකො
 හවිසසති, තසසපි එකදෙසො හවිසසති, සවෙ කුමාරිකා හවිසසති සාපි තෙ
 ඔපහොග්ගා හවිසසති’ති. දුතියමිසි ඛො සො මාණවකො මාකුසපතති.
 එතදවොච: ‘යමිදං හොති ධනං වා ධකුඤ්ඤං වා රජනං වා ජානරූපං වා
 සඛ්ඛන්තං මඤ්ඤං. නන්ති තුයෙහඤ්ඤං කිකුඤ්ඤං, පිතු මෙ හොති දයජ්ජං
 නියාතෙහී’ති. දුතියමිසි ඛො සා බ්‍රාහ්මණී තං මාණවකං එතදවොච:
 ආගමෙහි තාව තාත යාව විජායාමි. සවෙ කුමාරකො හවිසසති.
 තසසපි එකදෙසො හවිසසති, සවෙ කුමාරිකා හවිසසති, සාපි තෙ
 ඔපහොග්ගා හවිසසති’ති. තතියමිසි ඛො සො මාණවකො මාකුසපතති.
 එතදවොච: ‘යමිදං හොති ධනං වා ධකුඤ්ඤං වා රජනං වා ජානරූපං වා
 සඛ්ඛන්තං මඤ්ඤං. නන්ති තුයෙහඤ්ඤං කිකුඤ්ඤං, පිතු මෙ හොති දයජ්ජං
 නියාතෙහී’ති. අථ ඛො සා බ්‍රාහ්මණී සඤ්ඤං ගහෙඤ්ඤං ඔවරකං පටිසිඤ්ඤං
 උදරං ඔපාටෙසි: යාව ජනාමි යදි වා කුමාරකො යදි වා කුමාරිකා’ති.

1. ඔපාටෙසි (සීල)

පායාසි — ‘භවත් කාශ්‍යපයන් වහන්ස, මෙහි සිල්වත් වූ කලණ ගුණ ඇති, ජීවත් වනු කැමැති, මැරෙනු නො කැමැති, සුව කැමැති දුකට පිළිකුල් කරන මහණ බමුණන් දකිමි. භවත් කාශ්‍යපයන් වහන්ස ඒ මට ‘ඉදින් මේ සිල්වත් කලණ ගුණ ඇති භවත් මහණ බමුණෝ ‘මෙයින් මළා වූ අපට පර ලොවැ සුගති, සැපත වන්නේ යැ’යි දන්නාහු නම්, මේ සිල්වත් ගුණවත් හෙණ බමුණෝ වස හෝ කන්නාහ, අවියෙන් හෝ දිවි තොර කැරැ ගන්නාහ, ගෙලැ වැල ලා ගෙන එල්බැ හෝ මැරෙන් නාහ, ප්‍රපාතයෙක හෝ පනින්නාහ. යම් හෙයෙකින් මේ සිල්වත් ගුණවත් මහණ බමුණෝ ‘මෙයින් මළා වූ අපට මරණින් මතු සුගති සැපතක් වෙතැ’යි මෙසේ නො දනිත් ද, එ හෙයින් ජීවත් වනු කැමැත්තාහ, මැරෙනු නො කැමැත්තාහ, සුව කැමැත්තාහ, දුකට පිළිකුල් කරන්නාහ, තමන් නො මරන්නාහ’’යි මෙසේ සිතෙක් වෙයි. භවත් කාශ්‍යපයන් වහන්ස, ‘යම් කරුණෙකින් මෙසේත් පරලොව නැත, උපපාදුක සත්වයෝ නැත, කුශලා කුශල කර්මයන් ගේ ඵල විපාක හැනැ’යි මෙසේ සිතෙක් වෙයි ද, මේත් එයට කරුණෙකි.’

කුමර — ‘‘රාජන්‍යයෙනි, එසේ වී නම්, ඔබට උපමාවක් කරන්නෙමි. උපමායෙහුදු මෙහි ඇතැම් නුවණැති පුරුෂ කෙනෙක් කී බසේ අරුත් දැන ගනිත්. රාජන්‍යයෙනි, පෙර දුටු කියමි. එක්තරා බමුණකුට දෙදෙනෙක් බිරියෝ වූහ. එකියකට දස හෝ දෙළොස් හවුරුදු වයස් වූ එක් පුතෙක් විය. අනිත් බිරිය දරු ගබ්බක් ඇත්ති වදන්නට ලා වූ කල් ඇත්ති වූ ය. එ කල්හි ඒ බමුණා කඳුරිය කෙළේ ය. එ කල්හි ඒ මාණවක තෙම සෙවෙත් මව බණවා පින්වතිය, මේ යම් ධනයෙක් හෝ ධාන්‍යයෙක් හෝ රිදියෙක් හෝ රනෙක් හෝ වෙයි ද ඒ සියල්ල මගේ යැ, ඔබට මෙහි කිසිත් නැත. භවතිය, පියා ගෙන් මට උරුම වූ ඒ වස්තුව මට පවරව’යි කී ය. මෙසේ කී කල්හි ඒ බැමිණි ඒ මාණවකයාට ‘දරුව, මා වදන තෙක් බලා පොරොත්තු වව (මා වදන දරු) ඉදින් කුමරෙක් වී නම්, ඔහුටත් එක් කොටසෙක් අයත් වන්නේ ය, ඉදින් කුමරියක් වී නම්, ඔ ද තට පාදපරිවාරිකා වන්නී යැ’යි කිවු ය. දෙවෙනි වරද ඒ මාණවක තෙම සෙවෙත් මවට ‘පින්වතිය, මේ යම් ධනයෙක් හෝ ධාන්‍යයෙක් හෝ රිදියෙක් හෝ රනෙක් හෝ ඇද්ද, ඒ සියල්ල මගේ ය, මෙහි කිසිත් ඔබට නැත, භවතිය, පියාගෙන් මට උරුම වූ ඒ වස්තුව මට පවරව’යි කී ය. දෙවෙනි වර ද ඒ බැමිණි ඒ මාණවකයාට ‘දරුව, මා වදන තෙක් බලව, (මා වදන දරු) ඉදින් කුමරෙක් වී නම් ඔහුටත් එක් කොටසෙක් අයත් වන්නේ ය, ඉදින් කුමරියක් වී නම්, ඔ ද තට පාදපරිවාරිකා වන්නී යැ’යි කිවු ය. තෙවනු ද ඒ මාණවක සෙවෙත් මවට ‘පින්වතිය, මේ යම් ධනයෙක් හෝ ධාන්‍යයෙක් හෝ රිදියෙක් හෝ රනෙක් හෝ ඇද්ද ඒ සියල්ල මා සතු යැ, මෙහි කිසිත් ඔබ සතු නො වෙයි. භවතිය, පියා ගෙන් මට උරුම වූ ඒ වස්තුව මට පවරව’යි කී ය. එ කල්හි ඒ බැමිණි ආයුධයක් ගෙන යහන් ගබ වැද, එතෙක් කුසැ දරුවෙක් ඇද්ද නැත හොත් දරියක් ඇත් ද යි දැනගනිමැ’යි බඩ පැළෑ දෑ ය.

සා අත්තානාකෙඤ්ච ජීවිතඤ්ච ගබ්බාඤ්ච සාපතෙය්‍යාඤ්ච විනාසෙසි. යථා නං බාලා අබ්‍යන්තා අන්‍යධ්‍යාසනං ආපන්නා, අයොනියො ද්‍යජ්ජං ගවෙසන්තී එවමෙව බො කං රාජඤ්ඤ බාලො අබ්‍යන්තො අන්‍යධ්‍යාසනං ආපජ්ජස්සසි අයොනියො පරලොකං ගවෙසන්තො, සෙය්‍යථාපි සා බ්‍රාහ්මණී බාලා අබ්‍යන්තා අන්‍යධ්‍යාසනං ආපන්නා අයොනියො ද්‍යජ්ජං ගවෙසන්තී. න බො රාජඤ්ඤ සමණ-බ්‍රාහ්මණා සීලවන්තො කල්‍යාණධම්මො අපකකං පරිපාවෙන්තී, අපි ච පරිපකකං ආගමෙන්තී, පණ්ණිතානං අපකාං හි රාජඤ්ඤ සමණබ්‍රාහ්මණානං සීලවන්තානං කල්‍යාණධම්මානං ජීවිතෙන්. යථා යථා බො රාජඤ්ඤ සමණබ්‍රාහ්මණා සීලවන්තො කල්‍යාණධම්මො විරං දීඝමධාන-නිථධන්තී, තථා තථා බහුං පුඤ්ඤං පසවන්තී. බහුජනහිතාය ච පටි-පජ්ජන්තී බහුජනසුඛාය ලොකානුකම්පාය අකාය හිතාය සුඛාය දෙව-මනුස්සානං, ඉමීනාපි බො තෙ රාජඤ්ඤ පරියායෙන එවං හොතු “ඉතිපි අත්ථ පරො ලොකො, නත්ථි සත්තා ඔපපාතිකා, නත්ථි සුඤ්ඤකක-ථානං කමමානං එලං විපාකො”ති.

“කිඤ්ඤාපි හවං කස්සපො එවමාහ, අථ බො එවං මෙ එත්ථ හොති-ඉතිපි නත්ථි පරො ලොකො, නත්ථි සත්තා ඔපපාතිකා, නත්ථි සුඤ්ඤකකථානං කමමානං එලං විපාකොති”.

10. “අත්ථි පන රාජඤ්ඤ පරියායො-පෙ-”

“අත්ථි හො කස්සප පරියායො -පෙ-”

“යථා කථං විය රාජඤ්ඤා?”ති

“ඉධ මෙහො කස්සප පුරිසා වොරං ආගුචාරීං ගහෙතො දෙසෙත්තී: ‘අයං හන්තෙ වොරො ආගුචාරී, ඉමස්සං යං ඉච්ඡසී තං දණ්ඩං පණෙහී’ ති. ත්‍යාහං එවං වදමී: ‘තෙන හි හො ඉමං පුරිසං ජීවන්තං යෙව කුමහියා පකඛිපිකා මුඛං පිදහිකා අලෙඤන වමෙමන ඕනක්කිකා අලෙඤ මත්තිකාය බහලාවලෙපනං කාරෙතො උඬනං ආරොපෙතො අග්ගිං දෙථා’ති. තෙ මෙ ‘සාධු’ති පටිසසුතො තං පුරිසං ජීවන්තං යෙව කුමහියා පකඛිපිකා මුඛං පිදහිකා අලෙඤන වමෙමන ඕනක්කිකා අලෙඤ මත්තිකාය බාලාවලෙපනං කාරෙතො. උඬනං ආරොපෙතො අග්ගිං දෙන්තී. යද මයං ජානාම ‘කාලකතො යො පුරිසො’ති අථ නං කුමහි ඔරොපෙතො උබ්භිද්ධිකා මුඛං විචරිතො සතිකං හිලෙලාකෙම ‘අරොපවනාමස්ස ජීවං නිකඛමන්තා පස්සෙය්‍යාමා’ති. තෙවස්ස මයං ජීවං නිකඛමන්තා පස්සාම. අයමිපි බො හො කස්සප පරියායො යෙන මෙ පරියායෙන එවං හොති: ඉතිපි නත්ථි පරො ලොකො, නත්ථි සත්තා ඔපපාතිකා, නත්ථි සුඤ්ඤකකථානං කමමානං එලං විපාකොති.”

ඔ නොමෝ, බාල වූ අව්‍යක්ත වූ ස්ත්‍රියක් යම්සේ නොමඟින් දැවැද්ද සොයන්නී අන්‍යව්‍යසනයට පැමිණියාද, එසේ ම නොමෝද ජීවිතය ද දරුගබ ද වස්තුව ද නසාලූ දෑය. එසේ ම රාජන්‍යයෙනි, යම්සේ ඒ අනුවණ නොවියත් ස්ත්‍රී නොමඟින් දැවැද්ද සොයන්නී අන්‍යව්‍යසනයට පැමිණියා ද, එසේ ම අනුවණ වූ නොවියත් වූ ඔබ නොමඟින් පර ලොව සොයන්නාහු අන්‍යව්‍යසනයට පැමිණෙන්නාහු ය. රාජන්‍යයෙනි, සිල්වත් ගුණවත් මහණබමුණෝ නොමුහු කළ (නො ගෙවුණා වූ) ආයුෂය අතර නො ම සිදු ලත්. එහෙත් ඒ නුවණැත්තෝ ආයුෂයා ගේ පරිපාකය බලාපොරොත්තු වෙත්. රාජන්‍යයෙනි, සිල්වත් ගුණවත් මහණ බමුණනට ජීවිතයෙන් වැඩ ඇත් ම ය. රාජන්‍යයෙනි, යම් යම් සේ ම සිල්වත් ගුණවත් මහණ බමුණෝ බොහෝ දික් කලක් සිටීත් ද, එසේ එසේ බොහෝ පින් රැස් කෙරෙත්, බොහෝ දෙනාට හිත පිණිස ද බොහෝ දෙනාට සුව පිණිස ද ලොවට අනුකම්පා පිණිස ද දෙවි මිනිස්නට වැඩ පිණිස ද හිත පිණිස ද, සුව පිණිස ද පිළිපදිත්. රාජන්‍යයෙනි, මේ කරුණනුත් ඔබට 'මෙසේත් පරලොව ඇත, උපපාදුක සත්වයෝ ඇත, කුශලාකුශල කර්මයන් ගේ ඵල විපාක ඇතැ' යි මෙසේ සිතෙක් වේවා.'

පායායි — 'භවත් කාශ්‍යපයන් වහන්සේ මෙසේ කියතත්, මෙ කරුණෙහි මට වැලිදු 'මෙසේත් පරලොව නැතැ' යි 'උපපාදුක සත්වයෝ නැතැ' යි 'සුකාන්ත දුෂ්කාන්ත කර්මයනට ඵල විපාක නැතැ' යි ම මෙබඳු සිතෙක් වෙයි.

10. කුමර කසුප් — 'රාජන්‍යයෙනි . . . එයට කරුණෙක් ඇත් ද?'

පායායි — 'භවත් කාශ්‍යපයන් වහන්ස, . . . එයට කරුණෙක් ඇත.'

කුමරකසුප් — 'ඒ කෙසේ වූයෙක් ද, රාජන්‍යයෙනි?'

පායායි — 'භවත් කාශ්‍යපයන් වහන්ස, මෙහි මගේ පුරුෂයෝ වරද කළ භොරකු අල්ලා ගෙන, 'ස්වාමීනි, මේ ඔබට වරද කළ සොරෙකි, මොහුට යමක් කරනු කැමැත්තාහු ද, ඒ දඬුවම පණවන්නැ' යි දක්වත්. ඔවුනට මම 'භවත්නි, එසේ වී නම්, ජීවත් වන්නාවූ ම මේ පුරුෂයා සැලෙක බහා මුව වසා පියා, තෙත් සමිත්, වෙළා, තෙත් මැටියෙන් සන ලෙස ආලේප කරවා උදුනට නඟා ගිනි දෙවූ යැ යි මෙසේ කීම්. ඔහු 'මැනැවැ' යි මට පිළිවදන් දී ජීවත් වන්නාවූ ම ඒ පුරුෂයා සැලෙක බහා මුව වසාපියා, තෙත් සමිත් වෙළා, තෙත් මැටියෙන් සන ලෙස ආලේප කරවා උදුනට නඟා ගිනි දුන්හ. යම් විටෙක 'ඒ පුරුෂයා කලුරිය කෙළේ යැ යි අපි දැන ගත්තමෝ ද, එ විට ඒ සැළ (උදුනෙන්) බා, (පිටතැ වූ) ආලේපය බිඳ, මුව වසුන් හැර. 'නික්මෙන්නාවූ ඔහුගේ ජීවය දකින්නමෝ නම් ඉතා යෙහෙකැ' යි සෙමෙන් බැලුමු. අපි නික්මෙන්නාවූ ඔහුගේ ජීවය නො ම දුටුමු. භවත් කාශ්‍යපයන් වහන්ස, යම් කරුණෙකින් අපට 'මෙසේත් පර ලොව නැත, මෙසේත් උපපාදුක සත්වයෝ නැත, මෙසේත් සුකාන්ත දුෂ්කාන්ත කර්මයනට ඵල විපාක නැතැ' යි මෙබඳු සිතෙක් වේ ද, මේත් ඒ එක් කරුණෙක.'

“තෙන හි රාජඤ්ඤා තඤ්ඤාවෙත්ථ පටිපුච්ඡ සසාමි. යථා තෙ ධම්මෙයා නථා නං ඛ්‍යාතරෙය්‍යාසී. අභිජානාසී නො ත්ථං රාජඤ්ඤා දිවාසෙය්‍යං උපගතො සුපිනකං පසසීතා ආරාමරාමණෙය්‍යකං වනරාමණෙය්‍යකං භුමීරාමණෙය්‍යකං පොඤ්ඤරණීරාමණෙය්‍යකන්ති?”

“අභිජානාමහං භො කසසප දිවාසෙය්‍යං උපගතො සුපිනකං පසසීතා ආරාමරාමණෙය්‍යකං වනරාමණෙය්‍යකං භුමීරාමණෙය්‍යකං පොඤ්ඤරණීරාමණෙය්‍යකන්ති.”

“රඤ්ඤන්ති තං නමහි සමයෙ චුජ්ජාපි වාමනකාපි කෙළාසිකාපි කොමාරිකාපි? ති.”

“එවං භො කසසප රඤ්ඤන්ති මං තස්මිං සමයෙ චුජ්ජාපි වාමනකාපි කෙළාසිකා පි කොමාරිකා පි”ති.

“අපි නු තා තුයහං ජීවං පසසන්ති පච්චිකන්තං වා ගිකඛමන්තං වා? ති”

“නො හෙනං භො කසසප”

“තා හි නාම රාජඤ්ඤා තුයහං ජීවන්තස්ස ජීවන්තියො ජීවං න පසසිස්සන්ති පච්චිකන්තං වා ගිකඛමන්තං වා. කිම්පන ත්ථං කාලකතස්ස ජීවං පසසිස්සසී පච්චිකන්තං වා ගිකඛමන්තං වා? ඉතිනා පි ඛො තෙ රාජඤ්ඤා පරියායෙන එවං භොතු; ඉතිපි අත්ථි පරො ලොකො, අත්ථි සත්තා ඔපපාතිකා, අත්ථි සුකට්ඨකකටානං කම්මානං එලං විපාකො’ති.”

“කිඤ්ඤාපි හවං කසසපො එවමාහ, අථ ඛො එවං මෙ එත්ථ භොති; ඉතිපි නත්ථි පරො ලොකො, නත්ථි සත්තා ඔපපාතිකා, නත්ථි සුකට්ඨකකටානං කම්මානං එලං විපාකො’ති”

11. “අත්ථි පන රාජඤ්ඤා පරියායො-පෙ-”

“අත්ථි භො කසසප පරියායො-පෙ-”

“යථා කථං වීය රාජඤ්ඤා? ති”

කුමරකසුප් — “එසේ වී නම් රාජන්‍යයෙනි, මෙහි ලාභය ම පිළිවිසින්නවු. ඔබට යම් සේ රිසියෙන් නේ ද, එසේ එය විසඳන්න. රාජන්‍යයෙනි, දිවා නින්දට බටුවාවූ ඔබ සිත්කලු ආරාම ද, සිත් කලු වන ද, සිත් කලු බිම් ද සිත්කලු පොකුණු ද සිහිනෙන් දුටුවා දනිත් ද (සිහි කෙරෙත් ද)?”

පායාසි — “භවත් කාශ්‍යපයන් වහන්ස, දඟවල් නින්දට බටුවා වූ මම සිත් කලු ආරාම ද සිත්කලු වන ද සිත්කලු බිම් ද සිත්කලු පොකුණු ද සිහිනෙන් දුටුවා දනිමි (සිහි කරමි)”

කුමරකසුප් — “ඒ වේලෙහි කුඳුගැහැනු ද මීටි ගැහැනු ද බාල දූරියෝ ද තරුණ දූරියෝ ද ඔබට රකවල් කෙරෙත් ද?”

පායාසි — “එසේ ය භවත් කාශ්‍යපයන් වහන්ස, එ වේලෙහි කුඳු ගැහැනු ද මීටි ගැහැනු ද බාල දූරියෝ ද තරුණ දූරියෝ ද මට රකවල් කෙරෙත්.”

කුමරකසුප් — “ඔහු (එ වේලෙහි) පිටියෙන හෝ නික්මෙන ඔබේ ජීවය දකිදද?”

පායාසි — “භවත් කාශ්‍යපයන් වහන්ස, මෙය නො වෙයි.”

කුමරකසුප් — “රාජන්‍යයෙනි, ඒ ස්ත්‍රීහු වූකලී තුමු ජීවත් වන්නෝ ජීවත් වන ඔබේ පිටියෙන හෝ නික්මෙන ජීවය නො දකිත්. කිමෙක් ද ඔබ කලුරිය කළාහු ගේ පිටියෙන හෝ නික්මෙන ජීවය දකිනු හැක්කාහු ද? රාජන්‍යයෙනි, මෙ කරුණුනුත් ‘මෙසේත් පර ලෝව ආත, උපපාදුක සත්වයෝ ආත, සුකාත දුෂ්කාත කර්මයන් ගේ ඵල විපාක ආතැ’ යි ඔබට මෙසේ සිතෙක් වේ වා.”

පායාසි — “භවත් කාශ්‍යපයන් වහන්සේ මෙසේ කියතූද මෙසේත් පරලොව නැතැ යි උපපාදුක සත්තු නැතැ යි සුකාත දුෂ්කාත කර්මයනට ඵල විපාක නැතැ යි මට මෙහි මෙබඳු සිතෙක් වෙයි.

11. කුමරකසුප් — “රාජන්‍යයෙනි, . . . එසේ කියන්නට කරුණෙක් ඇද්ද?”

පායාසි — “භවත් කාශ්‍යපයන් වහන්ස, . . . මෙසේ කියන්නට (තව) කරුණෙක් ඇත.”

කුමරකසුප් — “ඒ කෙබඳු ද, රාජන්‍යයෙනි?”

“ඉධ මෙ හො කසුප පුරිසා වොරං ආගුචාරිං ගහෙතො දසෙසන්ති. ඈයා තෙ භනෙන වොරො ආගුචාරී, ඉමසු යං ඉච්ඡිති නං දණ්ඛං පණෙහී’ති. ත්‍යාහං එවං වදමී: ‘තෙන හි හො ඉමං පුරිසං ජීවන්තං යෙව තුලාය තුලෙතො ජියාය අනසුසාසකං මාරෙතො පුතදෙව තුලාය තුලෙටා’ති. තෙ මෙ ‘සාධු’ති පටිසසුතො නං පුරිසං ජීවන්තං යෙව තුලාය තුලෙතො ජියාය අනසුසාසකං මාරෙතො පුතදෙව තුලාය තුලෙතති. යද සො ජීවති, තද ඌහුතරො ච හොති මුදුතරො ච කමමඤ්ඤතරො ච. යද පන සො කාලකතො හොති, තද ගරුතරො ච හොති පක්ඛන්තතරො ච අකමමඤ්ඤතරො ච. අයමපි ඛො හො කසුප පරියාසො යෙන මෙ පරියායෙන එවං හොති: ‘ඉතිපි නත්ථි පරො ලොකො, නත්ථි සත්තා ඔපපාතිකා, නත්ථි සුකට්ඨකකටානං කමමානං එලං විපාකො’ති.’”

“තෙන හි රාජඤ්ඤ උපමානෙක කිරිසුමාමී. උපමායමීධෙකචෙච විඤ්ඤ පුරිසා භාසිතසු අස්ථං ආජානන්ති. සෙය්‍යථාපි රාජඤ්ඤ පුරිසො දිවසං සත්තන්තං අයොගුලං ආදිත්තං සමපජ්ජලිතං සජොතිභුතං තුලාය තුලෙය්‍ය, නමෙන අපරෙන සමයෙන සීතංතිබ්බුතං තුලාය තුලෙය්‍ය. කද නු ඛො සො අයොගුලො ඌහුතරො චා හොති මුදුතරො චා කමමඤ්ඤතරො චා? යද චා ආදිත්ත සමපජ්ජලිතො සජොතිභුතො, යද චා සීතො තිබ්බුතො? ති’”

“යද සො හො කසුප අයොගුලො තෙජොසභගතො ච හොති වායොසභගතො ච ආදිත්තො සමපජ්ජලිතො සජොතිභුතො, තද ඌහුතරො ච හොති මුදුතරො ච කමමඤ්ඤතරො ච. යද ච පන සො අයොගුලො නෙව තෙජොසභගතො හොති න වායොසභගතො සීතො තිබ්බුතො, තද ගරුතරො ච හොති පක්ඛන්තතරො ච අකමමඤ්ඤතරො චා ති.’”

“එවමෙච ඛො රාජඤ්ඤ යද’යං කායො ආයුසභගතො ච හොති උපමා-සභගතො ච විඤ්ඤණසභගතො ච, තද ඌහුතරො ච හොති මුදුතරො ච කමමඤ්ඤතරො ච. යද පනායං කායො නෙව ආයුසභගතො හොති න උපමාසභගතො න විඤ්ඤණසභගතො, තා ගරුතරො ච හොති පක්ඛන්-තරො ච අකමමඤ්ඤතරො ච. ඉමීනාපි ඛො තෙ රාජඤ්ඤ පරියායෙන එවං හොතු: ඉතිපි අත්ථි පරො ලොකො, අත්ථි සත්තා ඔපපාතිකා, අත්ථි සුකට්ඨකකටානං කමමානං එලං විපාකො’ති.

පායාසි - “භවත් කාශ්‍යපයන් වහන්ස, මෙහි මගේ පුරුෂයෝ වරද කරු භාරකු අල්ලා ගෙන ‘ස්වාමීනි, මේ ඔබට වරද කළ සොරෙකි. යමක් කැමැත්තාහු නම්, ඒ දඬුවමක් මොහුට පමුණුවන්නැ’ යි දක්වත්. මම ඔවුන් බණවා ‘එසේ වී නම් භවත්නි, ජීවත්වන්නා වූ ම මේ පුරුෂයා තරාදියෙන් කිරා හුස්ම ගත නොහැකි සේ කොට දුනුදියෙන් ගෙල වෙළා මරා යලිදු තරාදියෙන් කිරවු’ යැ යි මෙසේ කිමි. ඔහු මට ‘මැනැවැ’ යි පිළිවදන් දී, ජීවත් වන්නාවූ ම ඒ පුරුෂයා තරාදියෙන් කිරා හුස්ම ගත නොහෙන සේ දුනුදියෙන් ගෙල වෙළා මරා යලිදු තරාදියෙන් කිරුහ. යම් කලෙක හේ ජීවත් වී ද, එකලැ (ඔහු සිරුර) වඩා හැල්ලු ද වඩා මොළොක් ද වඩා කර්මණ්‍ය ද විය. යම් විටෙක වනාහි හේ කලුරිය කෙළේ වේ ද, එකලැ (ඔහු සිරුර) වඩා බර ද වඩා දැඩි ද වඩා අකර්මණ්‍ය ද වෙයි. භවත් කාශ්‍යපයන් වහන්ස, යම් කරුණෙකින් මට ‘මෙසේත් පරලොව නැත, උපපාදක සත්වයෝ නැත, කුශලාකුශල කර්මයන් ගේ ඵල විපාක නැතැ’ යි මෙසේ සිතෙක් වෙයි ද, මේ ද ඒ එක් කාරණයෙකි.’

කුමරකසුප් - “රාජන්‍යයිනි, එසේ වී නම් ඔබට උපමාවක් කරන්නෙමි. උපමායෙන් ද මෙහි ඇතැම් නුවණැති පුරුෂයෝ කියන ලද වචනයේ අරුත් දැනගන්නාහ. රාජන්‍යයෙහි, යම් සේ පුරුෂයෙක් මුළුදවසෙහි මරත් කරන ලද ‘ගින්නෙන් ඇවිළ ගත්’ ගින්නෙන් දිලියෙන, ගිනි දැල් සහිත යගුළියක් තරාදියෙන් කිරන්නේ නම්, පසු කලෙක සිසිල් වූ, නිවුණු ඒ යගුළිය තරාදියෙන් කිරන්නේ නම්, කවර ද නම් ඒ යගුළිය වඩා හැල්ලු හෝ වඩා මොළොක් හෝ වඩා කර්මණ්‍ය හෝ වෙයි ද? යම් විටෙක ගින්නෙන් ඇවිල ගත්තේ ගින්නෙන් දිලිසුණේ ගිනිදැල් සහිත වූයේ වී නම් එවිට ද නැත හොත් යම් විටෙක එය සිසිල් වූයේ නිවුණේ වී නම් එවිට ද?”

පායාසි - “භවත් කාශ්‍යපයන් වහන්ස, යම් විටෙක ඒ යගුළිය ගිනි සහිතත් වේ ද වායු සහිතත් වේ ද ගිනි ගත්තේ, ගින්නෙන් ඇවිළුණේ ගිනිදැල් සහිත වේ ද, එවිට එය වඩා හැල්ලු ද වඩා මොළොක් ද වඩා කර්මණ්‍ය ද වෙයි. යම් විටෙක වනාහි ඒ යගුළිය නොම ගිනි සහිත වේ ද නොම වායු සහිත වේ ද සිසිල් වේ ද නිව්‍යේ වේ ද එවිට වඩා බර ද වඩා තද ද වඩා අකර්මණ්‍ය ද වෙයි.’”

කුමරකසුප් - “රාජන්‍යයෙහි, එසේ ම යම් කලෙක වනාහි මේ සිරුර ආයුෂ සහිතත් වේ ද, උණුසුම් සහිතත් වේ ද, විඤන සහිතත් වේ ද, එකලැ වඩා හැල්ලු ද වඩා මොළොක් ද වඩා කර්මණ්‍ය ද වෙයි. යම් කලෙක වනාහි මේ සිරුර නොම ආයුසහිත වේ ද, නොම උණුසුම් සහිත වේ ද, නොම විඤන සහිත වේ ද, එකලැ වඩා බර ද වඩා තෙද ද වඩා අකර්මණ්‍ය ද වෙයි. රාජන්‍යයෙහි, මේ කරුණෙනුත් ඔබට ‘මෙසේත් පරලොව ඇත, මෙසේත් උපපාදක සත්හු ඇත, මෙසේත් සුඛාන දුෂ්ඛාන කර්මයන් ගේ ඵල විපාක ඇතැ’ යි මෙබඳු සිතෙක් වේ වා.

“කිඤ්චාපි භවං කසසාපො ඵවමාහ, අථ ධො ඵවං මෙ ඵසු භොති: ඉතිපි නත්ථි පථො ලොකො, නත්ථි සත්තා ඔපපාතිකා, නත්ථි සුකට්ඨකක- ටානං කම්මානං ඵලං විපාකො”ති.

12. “අත්ථි පන රාජකඤ්ඤ පරියායො-පෙ-”

“අත්ථි භො කසසප පරියායො-පෙ-”

“යථා කථං විය රාජකඤ්ඤති”?

“ඉධ මෙ භො කසසප පුරිසා වොරං ආගුචාරිං ගහෙත්වා දසෙසුන්ඤ; ‘අයනෙන භතෙන වොරො ආදුචාරී, ඉමසස යං ඉච්ඡසී නං දණ්ඩං පණෙහි’ති. ත්‍යාහං ඵවං වදමී; තෙන හි භො ඉමං පුරිසං අනුපභවච ජවිඤ්ඤ චම්බ ඤ්ඤ මංසඤ්ඤ නභාරුඤ්ඤ අඤ්ඤිඤ්ඤ අඤ්ඤිමිඤ්ඤප්ඤ්ඤ ජීවිතා වොරොපෙඨා’ති. තෙ මෙ සාධු ති පටිසසුත්වා නං පුරිසං අනුපභවච ජවිඤ්ඤ චම්බ ඤ්ඤ මංසඤ්ඤ නභාරුඤ්ඤ අඤ්ඤිඤ්ඤ අඤ්ඤිමිඤ්ඤප්ඤ්ඤ ජීවිතා වොරොපෙත්‍යති. යද සො ආමනො භොති, ත්‍යාහං ඵවං වදමී: තෙන හි භො ඉමං පුරිසං උක්ඛානං නිපාතෙඨ, අපෙඨවනාමසස ජීවං භික්ඛමනං පසෙසයාමාති. තෙ තං පුරිසං උක්ඛානං නිපාතෙත්‍යති. තෙවසස මයං ජීවං භික්ඛමනං පසාම. ත්‍යාහං ඵවං වදමී; තෙන හි භො ඉමං පුරිසං අවකුජ්ජ නිපාතෙඨ, -පෙ- පසෙසන නිපාතෙඨ -පෙ- දුතියෙන පසෙසන නිපාතෙඨ, -පෙ- උඩං ධපෙඨ, -පෙ- ඔමුද්ධකං ධපෙඨ -පෙ- පාණිනා ආකොටෙඨ -පෙ- ලෙඩධුනා ආකොටෙඨ -පෙ- දණ්ඩන ආකොටෙඨ -පෙ- සඤ්ඤන ආකොටෙඨ -පෙ- ඔධුනාඨ -පෙ- සන්ධුනාඨ -පෙ- නිද්ධුනාඨ, ‘අපෙඨ- නාමසස ජීවං භික්ඛමනං පසෙසයාමා’ති. තෙ තං පුරිසං අවකුජ්ජ නිපාතෙත්‍යති -පෙ- පසෙසන නිපාතෙත්‍යති -පෙ- දුතියෙන පසෙසන නිපා- තෙත්‍යති -පෙ- උඩං ධපෙත්‍යති -පෙ- ඔමුද්ධකං ධපෙත්‍යති -පෙ- පාණිනා ආකොටෙත්‍යති -පෙ- ලෙඩධුනා ආකොටෙත්‍යති -පෙ- දණ්ඩන ආකො- ටෙත්‍යති -පෙ- සඤ්ඤන ආකොටෙත්‍යති -පෙ- ඔධුනාත්‍යති -පෙ- සන්ධුනාත්‍යති -පෙ- නිද්ධුනාත්‍යති, තෙවසස මයං ජීවං භික්ඛමනං පසාම. තසස තදෙච චකඤ්ඤ භොති තෙ රූපා තඤ්ඤායනනං නප්පට්ඨංවෙදෙති, තදෙච සාතං භොති තෙ සඤ්ඤ තඤ්ඤායනනං නප්පට්ඨංවෙදෙති, තදෙච සාතං භොති තෙ භක්ඛා තඤ්ඤායනනං නප්පට්ඨංවෙදෙති, සායෙච ජීව්තා භොති තෙ රසා තඤ්ඤායනනං නප්පට්ඨංවෙදෙති, සෙච්ච කායො භොති තෙ ඵොඪබ්බා තඤ්ඤායනනං නප්පට්ඨංවෙදෙති. අයමපි ධො භො කසසප පරියායො යෙන මෙ පරියායෙන ඵවං භොති: ඉතිපි නත්ථි ජරො ලොකො, නත්ථි සත්තා ඔපපාතිකා, නත්ථි සුකට්ඨකකටානං කම්මානං ඵලං විපාකො ති”.

පායාසි — ‘භවත් කාශ්‍යපයන් වහන්සේ එසේ කියතත්, වැලිදු මට ‘මෙසේ ත් පරලොව නැත, මෙසේත් උපපාදුක සත්ත්‍ර නැත, මෙසේත්, කුශලාකුශල කර්මයන්ට එල විපාක නැතැ’ යි මෙහි මෙබඳු සිතෙක් වෙයි,

12. කුමර කසුප් — ‘රාජන්‍යයෙනි, . . . එසේ සිතන්නට කරුණෙක් ඇද්ද?’

පායාසි — ‘භවත් කාශ්‍යපයන් වහන්ස, . . . එසේ සිතන්නට කරුණෙක් ඇත.’

කුමර කසුප් — ‘ඒ කෙසේ වූයෙක් ද? රාජන්‍යයෙනි?’

පායාසි — ‘භවත් කාශ්‍යපයන් වහන්ස, මෙහි මගේ සේවක පුරුෂයෝ, ‘ස්වාමීනි, මේ ඔබට වරද කළ සොරෙකි, මොහුට ඔබට රිසියෙන දඬුවමක් පණවන්නැ’ යි කියා වරද කළ සොරකු අල්ලා ගෙනවුත් මට දක්වත්. මම ඔවුන්ට ‘එසේ වී නම් භවත්නි, මේ මිනිසා (මොහු ගේ) සිවිය ද සම ද මස් ද නහර ද ඇට ද ඇට මිදුලු ද නො ොසා දිවියෙන් තොර කරවු’ යැ යි කියමි. ඔහු මට මැනවැ යි පිළිවදන් දී, සිතිය ද සම ද මස් ද නහර ද ඇට ද ඇට මිදුලු ද නො නසා ඒ මිනිසා දිවියෙන් තොර කරති. යම් විටෙක ඔහු ගේ ප්‍රාණය නිරුද්ධ වන්නට පටන්ගත්තේ වේ ද, එ විටැ මම ඔවුන් බණදා, ‘භවත්නි, එසේ වී නම්, මොහු ගේ නික්මෙන ජීවය දකුමෝ නම් යෙහෙකි.’ එහෙයින් මොහු උඩුකුරු කොට හොවවු’ යි කියමි. ඔහු ඒ මිනිසා උඩු කුරු කොට හොවත්. අපි ඔහු ගේ නික්මෙන ජීවය නො දකුමිහ. ඔවුන්ට මම එසේ වී නම් භවත්නි, මේ මිනිසා ගේ නික්මෙන ජීවය දකුමෝ නම් යෙහෙක, එහෙයින් මේ මිනිසා යැටි කුරු කොට හොවවු. . . ඇලයෙන් හොවවු. . . දෙවෙනි ඇලයෙන් හොවවු. . . උඩු අතට තබවු. . . යැටි අතට තබවු. . . අතින් තළවු . . ගලින් තළවු. . . දංඹෙන් තළවු. : අවියෙන් ගසවු මෙහාට පෙරළවු. . . එහාට පෙරළවු . . . එහාටත් මෙහාටත් පෙරළවු’ යැ යි මෙසේ කියමි. ඔහු ඒ මිනිසා යැටිකුරු කොට තබන් . . . ඇලයෙන් හොවත් . . . දෙවෙනි ඇලයෙන් හොවත් . . . උඩු අතට තබන් . . . යැටි අතට තබන් . . . අතින් තළන් . . . ගලින් තළන් . . . දංඹෙන් තළන් . . . අවියෙන් ගසන් . . . මෙහාට පෙරළන් . . . එහාට පෙරළන් . . . එහාටත් මෙහාටත් පෙරළන්. එහෙත් අපි ඔහු ගේ නික්මෙන ජීවය නො දකිමු ඔහු ගේ ඒ ඇස ම වේ. ඒ රූපයෝ ම වෙත්. එහෙත් ඇස ඒ රූපායතනය පහළ නො කෙරෙයි. ඔහු ගේ ඒ කන ම වේ. ඒ ශබ්දයෝ ම වෙත්. එහෙත් කන ඒ ශබ්දයතනය පහළ නො කෙරෙයි. ඒ නාසාව ම වේ. ඒ ගන්ධයෝ ම වෙත්. එහෙත් නාසාව ඒ ගන්ධායතනය පහළ නො කෙරෙයි. ඒ දිව ම වේවි ඒ රසයෝ ම වෙත්. එහෙත් දිව ඒ රසායතනය පහළ නො කෙරෙයි. ඒ කය ම වේ. ඒ ස්ප්‍රෂ්ටව්‍යයෝ ම වෙත්. එහෙත් එය ඒ ස්ප්‍රෂ්ටව්‍යායතනය පහළ නො කෙරෙයි. භවත් කාශ්‍යපයන් වහන්ස, යම් කරුණෙකින් ‘මෙසේත් පර ලොව නැත, මෙසේත් උපපාදුක සත්වයෝ නැත, මෙසේත් කුශලාකුශල කර්මයන් ගේ එල විපාක නැතැ’ යි මට මෙබඳු සිතෙක් වේ නම් මේ ඒ කරුණ ය.’

“නෙන හි රාජකුඤ්ඤ උපමනෙත කරිසසාමි. උපමායජ්ඣෙධෙකච්ච වීකුඤ්ඤ පුරිසා භාසිතසස අඤ්ඤ ආජානනතී. භුතපුඤ්ඤ රාජකුඤ්ඤ දකුඤ්ඤ නරො සඤ්ඤධමො සඤ්ඤ ආදය පච්චනතීමං ජනපදං අගමාසි. සො යෙනකුඤ්ඤ නරො ගාමො තෙනුපසඤ්ඤමි, උපසඤ්ඤමීඤ්ඤා මජ්ඤ්ඤ ගාමසස ධීතො තිසඤ්ඤතං සඤ්ඤ උපලාපෙඤ්ඤා සඤ්ඤ භූමියං නිකඤ්ඤිඤ්ඤා එකමනනං තිසිද්දි. අථ ඛො රාජකුඤ්ඤ තෙසං පච්චනනජානපදනං මනුසසානං එතදභොසි: අමෙභා කසස නු ඛො එසො සද්දෙ එවංරජනීයො එවං-කමනීයො එවංමදනීයො එවංඛනිනීයො එවංමුච්චනීයො?ති ඤ්ඤනිපනිඤ්ඤා තං සඤ්ඤධමං එතදචොචු: අමෙභා කසස නු ඛො එසො සද්දෙ එවංරජනීයො එවං කමනීයො එවං මදනීයො එවං ඛනිනීයො එවං මුච්චනීයො?ති. “එසො ඛො භො සඤ්ඤො නාම යසෙසසො සද්දෙ එවංරජනීයො එවං කමනීයො එවං මදනීයො එවං ඛනිනීයො එවං මුච්චනීයො’ති. නෙ තං සඤ්ඤා උඤ්ඤානං නිපාතෙසු: ‘චදෙහි භො සඤ්ඤ, චදෙහි භො සඤ්ඤා’ති. නෙච සො සඤ්ඤො සද්දමකාසි. නෙ තං සඤ්ඤා අචකුඤ්ඤ නිපාතෙසු. -පෙ- පසෙසන නිපාතෙසු. -පෙ- දුතියෙන පසෙසන නිපාතෙසු. -පෙ- උඬං ධ්පෙසු. -පෙ- ඔමුච්චකං ධ්පෙසු. -පෙ- පාණිනා ආකොටෙසු. -පෙ- ලෙඬුඬුනා ආකොටෙසු. -පෙ- දණ්ණිකා ආකොටෙසු. -පෙ- සකෙඤ්ඤා ආකොටෙසු. -පෙ- ඔඬුනි:සු -පෙ- සඤ්ඤානි:සු -පෙ- නිඬුනි:සු: ‘චදෙහි භො සඤ්ඤ, චදෙහි භො සඤ්ඤා’ති. නෙච සො සඤ්ඤො සද්දමකාසි. අථ ඛො රාජකුඤ්ඤ තසස සඤ්ඤධමසස එතදභොසි: යාටිඤ්ඤා ඉමෙ පච්චනනජානපද මනුසසා. කථං හි නාම අමොනීයො සඤ්ඤාසද්දං ගච්චෙසිසසනතී ති තෙසං පෙකඤ්ඤානානං සඤ්ඤා ගභෙඤ්ඤා තිකඤ්ඤා. සඤ්ඤා උපලාපෙඤ්ඤා සඤ්ඤා ආදය උකකාමි. අථ ඛො රාජකුඤ්ඤ තෙසං පච්චනනජානපදනං මනුසසානං එතදභොසි: යද කිරං ගො අසං සඤ්ඤා නාම පුරිසසහගතො ච භොති, වායාමසහගතො ච වායුසහගතො ච, තදාසං සඤ්ඤා සද්දං කරොති. යද පනායං සඤ්ඤා නෙච පුරිසසහගතො භොති න වායාමසහගතො න වායුසහගතො, නායං සඤ්ඤා සද්දං කරොති’ති.

කුමරකසුප් — “එසේ වී නම් රාජන්‍යයෙනි, ඔබට උපමාවක් කරන්නෙමි. මෙහි ඇතැම් නුවණැති පුරුෂයෝ උපමායෙන් කියන ලද වචනයේ අරුත් දැනගනිත්. පෙර වූවක් කියමි. රාජන්‍යයෙනි, එක්තරා සක් පිඹින්නෙක් සකස් ගෙන පසල් දනව්වකට ගියේ ය. හේ එක්තරා ගමක් කරා එළැඹියේ ය. එළැඹ ගම මැදැ සිටියේ, සක තුන් වරක් හඬවා සක බිමැ තබා එක් පසෙක හුන්නේ ය රාජන්‍යයෙනි, එ කල ‘පින්වත්නි, මෙසේ ඇලුම් කටයුතු මෙසේ සිත්කලු මෙසේ අසන්නන් මත් කරන, මෙසේ සිත් බඳනට කරුණු වූ, මෙසේ අසන්නන් මුසපත් කරන මේ ජඩ කවරක් හු ගේ දෑ?’ යි ඒ පසල් දනවුවැසි මිනිස්නට මේ සිත විය ඔහු රැස් වැ ඒ සක් පිඹින්නහු බණවා, ‘හෙමිබා පුරුෂය, මෙසේ ඇලුම් කටයුතු මෙසේ සිත්කලු, මෙසේ අසන්නන් මත් කරන, මෙසේ සිත් බඳනට කරුණු වූ මෙසේ අසන්නන් මුසපත් කරන මේ ජඩ කවරක්හු ගේ දෑ?’ යි විවාළාහ. ‘හවත්නි, යමක්හුගේ මෙසේ ඇලුම් කටයුතු, මෙසේ සිත්කලු මෙසේ අසන්නන් මත් කරන, මෙසේ සිත් බඳනට කරුණු වූ, මෙසේ අසන්නන් මුසපත් කරන මේ හඬ යමක් හු ගේ ද එය මේ සක නමැ යි සක්පිඹින්නා කී ය. ඔහු ‘පින්වත්, සක හඬ නහව, පින්වත් සක ජඩ නහව’ යි ඒ සක උඩුකුරුකොට ගෙවූහ. සක හඬ නොම පැවැත් විය. . . ඔහු ඒ සක යැටි කුරු කොට හෙවූහ . . . පසෙකින් හෙවූහ . . . දෙවෙනි පසෙන් හෙවූහ . . . මුදුන උඩට සිටුනා සේ තැබූහ. . . මුදුන යටට සිටුනා සේ තැබූහ. . . අත්ලෙන් තැළූහ. . . ගලින් තැළූහ . . . දංඩෙන් තැළූහ. . . අවියෙන් ගැසූහ. . . මැනට පෙරළූහ. . . ඇනට පෙරළූහ. . . පින්වත් සක, හඬ නහව, පින්වත් සක හඬ නහව’ යි කියා ඇත මැන පෙරළූහ. (එහෙත්) සක ජඩ නොම පැවැත් වී ය. රාජන්‍යයෙනි, එ විට ඒ සක් පිඹින්නහුට ‘මේ පසල් දනවුවැසි මිනිස්සු කොතරම් අඤාන ද! මොහු කෙසේ නම් නො මහින් සක් හඬ පොයන්නාහු ද?’ යි මේ සිත විය. හේ ඔවුන් බලා සිටියැ දී ම සක ගෙන තුන් වරක සක හඬවා (සක පිඹ) එය රැගෙන නික්මැ ගියේ ය. රාජන්‍යයෙනි, ඉක්බිති ඒ පසල් දනවුවැසි මිනිස්නට ‘හවත්නි, යම් විටෙක මේ සක මිනිසකු හා එක් වැ පැවැත්තේ ද, මිනිසාගේ උත්සාහය හා එක් වැ පැවැත්තේ ද, වායුව හා එක් වැ පැවැත්තේ ද, එකල මේ සක හඬ කෙරෙයි. යම් විටෙක වූ කලි මේ සක මිනිසකු හා එක් වැ නො පැවැත්තේ ද, මිනිසා ගේ උත්සාහය හා එක් වැ නො පැවැත්තේ ද, වායුව හා එක් වැ නො පැවැත්තේ ද, එ විට හඬ නො කෙරේ’ යැ යි මේ සිත විය.

එවමෙව ඛො රාජකුඤ්ඤ යදයං කායො ආයුසහගතො ච හොති උපමාසහගතො ච විකුඤ්ඤසහගතො ච, තද අභිකකමතිපි පටිකකමතිපි තිඝ්ඛිතිපි නිසීද්ධිතිපි සෙයාමපි කප්පෙති, වකඛුනාපි රූපං පසුනති, සොතෙනපි සද්දං සුඡානති, සානෙනපි ගන්ධං සායනි, ජිව්හායපි රසං සායනි, කායෙනපි ඵොඝබ්බං චුසති, මනසාපි ධම්මං විජානාති. යද පනායං කායො නෙව ආයුසහගතො හොති, න උපමාසහගතො ච න විකුඤ්ඤසහගතො ච, තද නෙව අභිකකමති න පටිකකමති න තිට්ඨති න නිසීද්ධි න සෙයාං කප්පෙති, වකඛුනාපි රූපං න පසුනති, සොතෙනපි සද්දං න සුඡානති, සානෙනපි ගන්ධං න සායනි, ජිව්හායපි රසං න සායනි, කායෙනපි ඵොඝබ්බං න චුසති, මනසාපි ධම්මං න විජානාති. ඉමිනාපි ඛො තෙ රාජකුඤ්ඤ පරියායෙන එවං හොතු: ඉතිපි අත්ථි පරො ලොකො, අත්ථි සත්තා ඔපපාතිකා, අත්ථි සුකට්ඨකකටානං කම්මානං ඵලං විපාකො'ති'.

“කිකුඤ්ඤාපි හවං කසසපො එවමාහ, අථ ඛො එවමෙව එත්ථ හොති: ඉතිපි නත්ථි පරො ලොකො, නත්ථි සත්තා ඔපපාතිකා, නත්ථි සුකට්ඨකකටානං කම්මානං ඵලං විපාකො'ති'.

13. “අත්ථි පන රාජකුඤ්ඤ පරියායො -පෙ-”

“අත්ථි හො කසසන පරියායො -පෙ-”

“යථා කථං වීය රාජකුඤ්ඤති?”

“ඉධ මෙ හො කසසප පුරිසාවොරං ආගුචාරිං ගහෙත්වා දුසෙසානති: අයං තෙ හනෙන වොරො ආඥචාරී, ඉමසස යං ඉච්ඡසි තං දුඤ්ඤං පඤ්ඤති'ති. ත්‍යාහං එවං වදාමි: තෙන හි හො ඉමසස පුරිසසස ඡවිං ඡිඤ්ඤං, අප්පෙචනාමසස ඡවං පසෙසයාමා'ති. තෙ තසස පුරිසසස ඡවිං ඡිඤ්ඤති නෙවසස මයං ඡවං පසසාම. ත්‍යාහං එවං වදාමි: තෙන හි හො ඉමසස පුරිසසස වම්මං ඡිඤ්ඤං -පෙ- ම.සං ඡිඤ්ඤං -පෙ- නහාරුං ඡිඤ්ඤං -පෙ- අට්ඨිං ඡිඤ්ඤං -පෙ- අට්ඨිමිඤ්ඤප්. ඡිඤ්ඤං, අප්පෙචනාමසස ඡවං පසෙසයාමා'ති. තෙ තසස පුරිසසස වම්මං ඡිඤ්ඤති -පෙ- අට්ඨිමිඤ්ඤප්. ඡිඤ්ඤති නෙවසස මයං ඡවං පසසාම. අයමපි ඛො හො කසසප පරියායො යෙන මෙ පරියායෙන එවං හොති: ඉතිපි නත්ථි පරො ලොකො, නත්ථි සත්තා ඔපපාතිකා, නත්ථි සුකට්ඨකකටානං කම්මානං ඵලං විපාකො'ති.'"

රාජන්‍යයෙනි, එ පරිද්දෙන් ම යම් කලෙක මේ සිරුර ආයුෂ (ජීවිතෝද්‍රිය) සහිත වේ ද, උණුසුම සහිත වේ ද, විඤාන සහිත වේ ද එ කලා ඉදිරියට ද යෙයි, පෙරළා ද යෙයි, සිටුවනේ ද වෙයි, හිඳුනේ ද වෙයි, ශයනය ද කෙරෙයි, ඇසින් රූප දක්නේ ද වෙයි, කනින් හඬ අසනුයේ ද වෙයි, නැහැයෙන් නඳ අහනුයේ ද වෙයි, දිවෙන් රස විඳිනුයේ ද වෙයි, කයින් හැපෙන දෑ පහස්නේ ද වෙයි, මගයින් දහම් දන්නේ ද වෙයි. යම් කලෙක වූ කලී මේ සිරුර නො ම ආයුෂ සහිත වේ ද, නො ම උණුසුම සහිත වේ ද, නො ම විඤාන සහිත වේ ද, එ කලා නො ම ඉදිරියට යෙයි, නො ම පෙරළා යෙයි, නො ම සිටියි, නො ම හිඳියි, නො ම ශයනය කෙරෙයි, ඇසින් රූප නො ම දක්නේ ද වෙයි, කනින් හඬ නො ම අසනුයේ ද වෙයි, නැහැයෙන් නඳ නො ම අහනුයේ ද වෙයි, දිවෙන් රස නො ම විඳිනුයේ ද වෙයි, කයින් හැපෙන දෑ නො ම පහස්නේ ද වෙයි, මගයින් දහම් නො ම දන්නේ ද වෙයි. රාජන්‍යයෙනි, මේ කරුණුන්හි ඔබට ‘මෙසේත් පරලොච ඇත, මෙසේත් උපපාදක සත්ත්‍ව ඇත, මෙසේත් සුකාන්ත දුෂ්කාන්ත කර්මයන් ගේ ඵල විපාක ඇතැ’ යි මෙබඳු සිතෙක් වේ ඩා.’

පායාසී — ‘භවත් කාශ්‍යපයන් වහන්සේ මෙසේ වදාරනු දු, වැලිත් ‘මෙසේත් පර ලොච නැත, මෙසේත් උපපාදක සත්ත්‍ව නැත, කුශලාකුශල කර්මයන් ගේ ඵල විපාක නැතැ’ යි මේ කරුණෙහි මට මෙසේ සිතෙක් වේ.’

13. කුමරකසුප් — ‘රාජන්‍යයෙනි, . . . එයට කරුණෙක් ඇද්ද?’

පායාසී — ‘ඇත, භවත් කාශ්‍යපයන් වහන්ස.’

කුමරකසුප් — ‘ඒ කෙබඳු එකෙක් ද?’

පායාසී — ‘භවත් කාශ්‍යපයන් වහන්ස, මෙහි මගේ සේවක පුරුෂයෝ වරද කළ සොරකුණු අල්ලා ගෙනවුත් ‘ස්වාමීනි, මේ ඔබට වරද කළ සොරක. ඔබට රිසියෙන දඬුවමක් මොහුට පණවන්නැ’ යි කියා දක්වත්. මම ඔවුනට ‘එසේ වී නම් භවත්නි, මේ මිනිසා ගේ සිවිය සිඳලා මොහු ගේ ජීවය දැක්කැ හෙන්නමෝ නම් යෙහෙකැයි මෙසේ කියමි. ඔහු ඒ මිනිසා ගේ සිවිය සිඳිත්. එහෙත් ඔහු ගේ ජීවය අපි නො දකුම්හ. එ විට ඔවුනට ‘එසේ වී නම් ජවත්නි, මේ මිනිසා ගේ සම සිඳ ලවු . . මස සිඳ ලවු . . නහර සිඳ ලවු . . ඇට සිඳ ලවු . . ඇට මිඳුලු සිඳ ලවු මේ මිනිසා ගේ ජීවය දැක්කැ හෙන්නමෝ නම් යෙහෙකැ’ යි මෙසේ කියමි. ඔහු ඒ මිනිසා ගේ සම සිඳු ලත් . . . ඇට මිඳුලු සිඳු ලත් එහෙත් අපි ඔහු ගේ ජීවය නො දකුම්හ. භවත් කාශ්‍යප යන් වහන්ස, යම් කරුණෙකින් මට ‘මෙසේත් පෙරලොච නැත, මෙසේත් උපපාදක සත්වයෝ නැත, මෙසේත් සුකාන්ත දුෂ්කාන්ත කර්මයන් ගේ ඵල විපාක නැතැ’ යි මෙබඳු සිතෙක් වේ ද, මේ ද ඒ එක් කරුණෙකි.

'තෙන හි රාජකක්ඛ උපමනෙන කරිස්සාමි. උපමායෙහි ඉධෙකච්චෙව වික්ඛන්තූ පුරිසා භාසිතස්ස අප්ථං ආජානතති. භුතපුබ්බං රාජකක්ඛ අක්ඛන්තරො අග්ගිකො ජට්ට්ලො අරක්ඛක්ඛයතනෙ පණ්ණකුට්ඨො වසති. අථ ඛො රාජකක්ඛ අක්ඛන්තරො ජනපදෙ සජ්ඣො දුඨංසි. අථ ඛො යො සජ්ඣො තස්ස අග්ගිකස්ස ජට්ට්ලස්ස අස්සමස්ස සාමන්තා එකරතති. චිසිත්වා පකකාමි. අථ ඛො රාජකක්ඛ තස්ස අග්ගිකස්ස ජට්ට්ලස්ස එතදභොසි: යනුනාහං යෙන සො සක්චාභො තෙනුප-සඩ්ධමෙයාං, අප්පෙවනාමෙත්ඤ්ඤි උපකරණං අධිගච්චෙජ්ජයානති. අථ ඛො යො අග්ගිකො ජට්ට්ලො කාලසෙසච චුට්ඨාය යෙන සො සක්චාභො තෙනුපසඩ්ධාමි, උපසඩ්ධාමිත්වා අද්දස තංමි. සක්චාභො දහරං කුමාරං මජ්ඣ උභතානසෙයායකං ජඩ්ධිතං. දිස්වානස්ස එතදභොසි: න ඛො මෙතං පතිරූපං, යමෙච්ච පෙකඛවානස්ස මනුස්සභුතො කාල-කරෙයා. යනුනාහං ඉමං දුරකං අස්සමං තෙත්වා ආපාදෙයාං පොසෙයාං වසෙස්සයානති. අථ ඛො යො අග්ගිකො ජට්ට්ලො තං දුරකං අස්සමං තෙත්වා ආපාදෙසි පොසෙසි වංචිස්සි. යද්ද සො දුරකො දසවස්සුද්දෙසිකො වා භොති දොදසවස්සුද්දෙසිකො වා, අථ ඛො තස්ස අග්ගිකස්ස ජට්ට්ලස්ස ජනපදෙ කිංඤ්චිදෙව කරණීයං උපපජ්ජි. අථ ඛො යො අග්ගිකො ජට්ට්ලො තං දුරකං එතදචොච: 'ඉච්ඡාමහං තාන ජනපදං ගනතුං, අග්ගිං තාන පරිචරෙයායාසි. මා ච තෙ අග්ගි නිබ්බායි. සචෙ ච තෙ අග්ගි නිබ්බායෙයා, අයං වාසි, ඉමානි කඨානි, ඉදං අරණීසහිතං. අග්ගිං නිබ්බන්තෙත්ඤ්ඤො අග්ගිං පරිචරෙයායාසි'ති. අථ ඛො යො අග්ගිකො ජට්ට්ලො තං දුරකං ජචං අනුසාසිත්වා ජනපදං අගමාසි. තස්ස බිබ්බාපසුතස්ස අග්ගි නිබ්බායි. අථ ඛො තස්ස දුරකස්ස එතදභොසි: පිතා ඛො මං ජචං අචච: 'අග්ගිං තාන පරිචරෙයායාසි, මා ච තෙ අග්ගි නිබ්බායි. සචෙ ච තෙ අග්ගි නිබ්බායෙයා අයං වාසි ඉමානි කඨානි. ඉදං අරණීසහිතං, අග්ගිං නිබ්බන්තෙත්ඤ්ඤො අග්ගිං පරිචරෙයායාසි'ති. යනුනාහං අග්ගිං නිබ්බන්තෙත්ඤ්ඤො අග්ගිං පරිචරෙයානති. අථ ඛො යො දුරකො අරණීසහිතං වාසියා තච්ඡ: අප්පෙවනාම අග්ගිං අධිගච්චෙජ්ජයානති. තෙච්ච යො අග්ගිං අධිගජ්ජි. අරණීසහිතං මිධා ඵාලෙසි -පෙ- තිධා ඵාලෙසි -පෙ- චතුධා ඵාලෙසි -පෙ- පක්ඛධා ඵාලෙසි -පෙ- දසධා ඵාලෙසි -පෙ- සතධා ඵාලෙසි -පෙ- සකලිකං සකලිකං අකාසි -පෙ- සකලිකං සකලිකං කච්චා උදුකඛලෙ කොට්ටපි -පෙ- උදුකඛලෙ කොට්ටත්ථා මහාවාතෙ ඔපුණි: අප්පෙවනාම අග්ගිං අධිගච්චෙජ්ජයානති. තෙච්ච යො අග්ගිං අධිගජ්ජි.

1. සි. මු. ඉ. සචෙව
2. සි. මු. ඉ. අරණී
3. සි. මු. ඉ. අරණී

කුමරකසුප් — ‘රාජන්‍යයෙනි, එසේ වී නම් ඔබට උපමාවක් කරන්නෙමි. උපමායෙනුත් මෙහි ඇතැම් නුවණැති පුරුෂ කෙනෙක් කියන ලද වචනයේ අරුත් දැනගන්නත්. රාජන්‍යයෙනි, පෙර වූවක් කියමි. එක්තරා ගිනි පුදන ජට්ටියෙක් වෙනෙහි කොළ සෙවිලි කළ හැලක වෙසෙයි. රාජන්‍යයෙනි, එ කලා දනව්වෙක එක්තරා වෙළෙඳ මුළුවෙක් නැහී සිටියේ ය. (ගමන් ඇරැඹියේ ය). ඉක්බිති ඒ වෙළෙඳමුළුව ඒ ගිනි පුදන ජට්ටියාගේ අසපුව සමීපයෙහි එක් රැයක් වැස නික්මු ගියේ ය. එ කලා ඒ ගිනිපුදන ජට්ටියාට ‘ඒ වෙළෙඳ මුළුව වුසු තැනට ගියෙමි නම් යෙහෙක. එහි දී කිසි උපකරණයක් ලදුයෙමි වීම් නම් යෙහෙකැ’ යි මේ සිත විය. ඉක්බිති ඒ ගිනි පුදන ජට්ටියා කලින් ම නැහී සිට, ඒ වෙළෙඳ මුළුව රැඳී සිටි තැනට එළැඹියේ ය. එළැඹ, ඒ වෙළෙඳ මුළුව වුසු තැන හැර දමා පියන ලද උඩුකුරු වූ හෝනා ඉතා කුඩා ළදරුවකු දිවිය. දැකීමෙන් ඔහුට ‘මා දැක්ක දී මිනිස් වූයෙක් කලුරිය කරන්නේ ය යන යමෙක් ඇද්ද, එය මට නො සුදුසු ය. මේ දරුවා අසපුවට ගෙන ගොස් ඇති දැඩි කෙළෙම් නම් පෝෂිත කෙළෙම් නම්, වඩා ගත්තෙමි නම් ඉතා යෙහෙකැ’ යි මේ සිත විය. ඉක්බිති ඒ ගිනි පුදන ජට්ටි තෙම ඒ දරුවා අසපුවට ගෙන ගොස් ඇති දැඩි කෙළේ ය, පෝෂිත කෙළේ ය, වඩා ගත්තේ ය. යම් කලෙක ඒ දරු දස වස් හෝ දෙළොස් වස් ඇත්තේ වී ද, එ කලා ඒ ගිනි පුදන ජට්ටියාට දනව්වෙහි කිසියම් කටයුත්තක් උපන. එ කලා හේ ගිනි පුදන ජට්ටි තෙම ඒ දරු බණවා, ‘දරුව, දනව්වට යන්නට කැමැත්තෙමි. දරුව, ගින්න පුදව, තගේ ගින්න නො නිවේ වා, ඉදින් තගේ ගින්න නිවී ගියේ නම්—මේ වෑයමය, මේ දර ය, මේ ගිනි ගානා දඬු දෙක ය. (මෙයින්) ගිනි උපදවා ගිනි පුදව’ යි මේ වචන කී ය. ඉක්බිති ඒ ගිනි පුදන ජට්ටි තෙම ඒ දරුවාට මෙසේ අනුශාසනා කොට දනව්වට ගියේ ය. ක්‍රීඩායෙහි යෙදුණු ඔහු ගේ ගින්න නිවී ගියේ ය එ විට ඒ දරුවාට ‘මා පියා මට ‘දරුව ගින්න පුදව, තගේ ගින්න නො නිවේ වා. ඉදින් තගේ ගින්න නිවී ගියේ නම්, මේ වෑය ය, මේ දර ය, මේ ගිනි ගානා දඬු දෙක ය (මෙයින්) ගිනි උපදවා ගිනි පුදව’ යි කීයේ ය. මම ගිනි උපදවා, ගිනි පිදීම නම් යෙහෙකැ’ යි මේ සිත විය. ඉක්බිති ඒ දරු තෙම ගිනි ලදීම නම් යෙහෙකැ’ යි සිතා, ගිනි ගානා දඬු දෙක වෑයෙහි සැස්සේ ය (එහෙත්) හේ ගිනි නො ම ලැබී ය. ගිනි ගානා දඬු දෙක දෙකට පැළී ය. තුනට පැළී ය. . . . සතරට පැළී ය. . . පසට පැළී ය. . . දහයට පැළී ය. . සියයට පැළී ය . . . කැබැලි කැබැලි කෙළේ ය. . . කැබැලි කැබැලි කොට වෙනෙහි කෙටී ය. . . වෙනෙහි කොටා, ‘ගිනි ලදීම නම් යෙහෙකැ’ යි සිතා, මහ සුළඟෙහි පිඹ හළේ ය. (එහෙත්) හේ ගිනි නො ම ලැබී ය.

අපං ඛො සො අග්ගිකො ජට්ඨො ජනපදෙ තං කරණීයං තිරෙඤ්ඤා,
 යෙන සකො අසස්මා තෙනුපසඛකම්, උපසඛකම්ඤ්ඤා තං දුරකං
 එතදවොච: ‘කච්චි තෙ තාන අග්ගි න භිබ්බුතො’ති. ඉධ මෙ
 තාන බ්බිධාපසුතස්ස අග්ගි භිබ්බාසි. තස්ස මෙ එතදභොසි: පිතා ඛො
 මං එවං අවච: අග්ගි-තාන පරිචරෙය්‍යාසි, මා ච තෙ අග්ගි භිබ්බාසි.
 සචෙච තෙ අග්ගි නිබ්බායෙය්‍යා අයං ව්‍යාසි ඉමානි කඝානි ඉදං
 අරණීසහිතං, අග්ගි-භිබ්බතොඤ්ඤා අග්ගි-පරිචරෙය්‍යාසි ති. යනත්තාහං
 අග්ගි-භිබ්බතොඤ්ඤා අග්ගි-පරිචරෙය්‍යානති. අපං බවාහං තාන
 අරණීසහිතං වාසියා තඤ්ඤං: අප්පෙවනාම අග්ගි-අධිගච්ඤ්ඤානති.
 නෙවාහං අග්ගි-අධිගඤ්ඤං. අරණීසහිතං විධා එංලෙසිං -පෙ- තිධා
 එංලෙසිං -පෙ- චතුධා එංලෙසිං -පෙ- පඤ්ඤාධා එංලෙසිං -පෙ- දසධා
 එංලෙසිං -පෙ- සතධා එංලෙසිං -පෙ- සකලිකං සකලිකං අකාසිං -පෙ-
 සකලිකං සකලිකං කර්ඤ්ඤා උදුකඛලෙ කොට්ඨෙසිං -පෙ- උදුකඛලෙ
 කොට්ඨඤ්ඤා මහාවාහෙ ඔච්චුණිං අප්පෙවනාම අග්ගි-අධිගච්ඤ්ඤානති.
 නෙවාහං අග්ගි-අධිගඤ්ඤානති. අපං ඛො තස්ස අග්ගිකස්ස ජට්ඨස්ස
 එතදභොසි: යාවබාලො අයං දුරකො අබ්‍යතො. කපං හි නාම
 අයොනියො අග්ගි-ගච්ඤ්ඤාසි ති තස්ස පෙසඛමානස්ස අරණීසහිතං
 ගහෙඤ්ඤා අග්ගි-භිබ්බතොඤ්ඤා තං දුරකං එතදවොච: එවං ඛො තාන
 අග්ගි භිබ්බතොඤ්ඤා, නඤ්ඤෙච යථා කං බාලො අබ්‍යතො
 අයොනියො අග්ගි-ගච්ඤ්ඤාසි ති,

එවමෙච ඛො කං රාජඤ්ඤා බාලො අබ්‍යතො අයොනියො
 පරලොකං ගච්ඤ්ඤාසි. පට්ඨිසුඤ්ඤං රාජඤ්ඤා පාපකං දිඤ්ඤං.
 පට්ඨිසුඤ්ඤං රාජඤ්ඤා පාපකං දිඤ්ඤං. මා තෙ අභොසි දීඝරතනං
 අභිකාය දුකඛායා’ති.

‘කීඤ්ඤාපි හවං කස්සපො එවමාහ, අපං ඛො නෙවාහං සකොඤ්ඤා
 ඉදං පාපකං දිඤ්ඤං පට්ඨිසුඤ්ඤං. රාජා පි මං පසෙනදි කොසලො
 ජානාති තිරොරාජානොපි: ‘පායාසිරාජඤ්ඤා, එවංවාදි එවංදිඤ්ඤා: ඉතිපි
 නඤ්ඤා පරො ලොකො, නඤ්ඤා සතො ඔපපාතිකා, නඤ්ඤා සුකච්ඤ්ඤානං
 කම්මානං එලං විපාකො ති. සවාහං භො කස්සප ඉදං පාපකං දිඤ්ඤං
 පට්ඨිසුඤ්ඤාසි, හවිසුඤ්ඤා මෙ චතොරො; යාවබාලො පායාසි-
 රාජඤ්ඤා යාවබ්‍යතො දුකඛතිගහානිති. කොපෙනපි නං හරිසුඤ්ඤා,
 මකොනපි නං හරිසුඤ්ඤා, පලාසෙනපි නං හරිසුඤ්ඤා ති.’

1. සසභාමි PTS

එ කල ඒ ගිනි පුදන ජට්ඨාය තෙම දනව්වෙහි ඒ කටයුත්ත නිමවා සිය අසපුවට පැමිණියේ ය. පැමිණ ඒ දරුවාට ‘කිමෙක් ද දරුව, තගේ ගිනි නො නිව්වියේ ද?’ යි කී ය. ‘පියාණෙනි, මෙහි ක්‍රීඩායෙහි යෙදුණු මා ගේ ගිනි නිව්වියේ ය. ඒ මට ‘දරුව, ගිනි පුදව, තගේ ගින්න නො නිව්ව’, ඉදින් තගේ ගින්න නිව්වියේ වී නම්, ‘මේ වැය ය, මේ දර ය, මේ ගිනි ගානා දඩු දෙක ය (මෙයින්) ගිනි නිපදවා ගිනි පුදව’ යි මා පියා මට කී ය. (එ බැවින්) මම ගිනි නිපදවා ගිනි පිදීම නම් යෙහෙකැ’ යි මට මේ සිත විය. පියාණෙනි, ඉක්බිති මම ගිනි ලදීම නම් යෙහෙකැ යි සිතා ගිනි ගානා දඩු දෙක වැයෙත් සැස්සෙමි. (එහෙත්) මම ගිනි නො ලදීම. ගිනි ගානා දඩු දෙක දෙකට පැළීමි... තුනට පැළීමි... සතරට පැළීමි... පසට පැළීමි... දසයට පැළීමි... සියයට පැළීමි... කැබැලි කැබැලි කෙළෙමි... කැබැලි කැබැලි කොට වනෙහි ලා කෙටීමි... වනෙහි ලා කොටා, ගිනි ලදීම නම් මැනැවැ යි සිතා මහ සුළඟෙහි පිඹ හළෙමි. එහෙත් මම ගිනි නො ලදීම’ යි මෙ පවත් කී ය. ‘මේ දරු තෙම කොතරම් අනුවණ ද! කොතරම් අවියත් ද! කෙසේ නම් නොමහින් ගිනි සෙව් දැ!!!’ යි ඒ ගිනිපුදන ජට්ඨායාට මේ සිත විය. හේ ඔහු බලා සිටියැ දී ගිනිගානා දඩු දෙකක් ගෙන ගිනි නිපදවා ‘දරුව, මෙසේ ම ගිනි ඉපැදවියැ යුතු ය. අනුවණ වූ නොවියත් තෝ යම්සේ නොමහින් ගිනි සෙව්වෙහි ද එසේ ගිනි ඉපිදවියැ නො හැක්කැ’ යි කී ය.

රාජන්‍යයෙනි, අනුවණ වූ නොවියත් වූ ඔබ නො මහින් පර ලොව සොයන්නාහ. රාජන්‍යයෙනි, තෙල ලංමක දෘෂ්ටිය බැහැර කරන්න. එය ඔබට දික් කලක් අවැඩ පිණිස දුක් පිණිස නො වේ වා.’

පායාසි — ‘භවත් කාශ්‍යපයන් වහන්සේ මෙසේ වදාරත් වැලි මේ ලාමක දෘෂ්ටිය බැහැර කරන්නට මම නො හැක්කෙමි. පායාසි රාජන්‍ය ‘මෙසේත් පර ලොව නැත්, උපසාදුක සත්වයෝ නැත්, සුකෘත දුෂ්කෘත කර්මයන් ගේ ඵල විපාක නැත්’ යි පායාසි රාජන්‍ය තෙම මෙබඳු වාද ඇත්තෙක, මෙබඳු දෘෂ්ටි ඇත්තෙකැ’ යි පසේනදී කොසොල් රජ ද මා දනී, පිටත දනවුහි රජුහු ද දනිත්. භවත් කාශ්‍යපයන් වහන්ස, ඉදින් මම මේ ලාමක වූ දෘෂ්ටිය බැහැර කෙළෙමි වීම නම් ‘මේ පායාසි රාජන්‍ය තෙම ඉතා බාලයෙක, ඉතා නොවියත් ය. කරුණු වරදවා ගන්නා සුල්ලෙකැ’ යි මට කියන්නෝ වන්නාහ. (එ බැවින්) ඔවුන් කෙරෙහි කෝපයෙනුත් මේ දෘෂ්ටිය ගෙන හැසිරෙන්නෙමි, ඔබ කී මනා කරුණු මකන ස්වභාවයෙන් යුක්තව ද ඒ දෘෂ්ටිය ගෙන හැසිරෙන්නෙමි, යුගග්‍රාහයෙන් ද ඔවුනට (එකට එක කිරීමක් වශයෙන්ද) මේ දෘෂ්ටිය ගෙන හැසිරෙන්නෙමි.’

14. “තෙන හි රාජකෘදු උපමනෙක කච්ඡාමි. උපමායපිධෙකචෙව වීඤ්ඤා පුරිසා භාසිතසස අඤ්ඤා ආජානනාති. භුතපුබ්බං රාජකෘදු මහාසකට්ඨකො සකට්ඨකසං පුරුජිමා ජනපද පච්ඡිමං ජනපදං අගමාසි. සො යෙන යෙන ගච්ඡති ඛිප්පමෙව පරියාදියති තිණකට්ඨොදකං හරිතකපණණං. තසමිං බො පන සඤ්ඤා ජෙව සඤ්ඤාචාහා අගෙසුං, එකො පඤ්ඤානං සකට්ඨනානං. එකො පඤ්ඤානං සකට්ඨනානං. අථ බො තෙසං සඤ්ඤාචාහානං එතදභොසි. අයං බො පන මහාසකට්ඨකො සකට්ඨකසං. තෙ මයා යෙන යෙන ගච්ඡාමි ඛිප්පමෙව පරියාදියති තිණකට්ඨොදකං හරිතකපණණං. යනනුත මයං ඉමං සඤ්ඤා ද්විධා වීභජෙය්‍යාම එකතො පඤ්ඤා සකට්ඨනානාති, එකතො පඤ්ඤා සකට්ඨනානාති. තෙ තං සඤ්ඤා ද්විධා වීභජිංසු එකතො පඤ්ඤා සකට්ඨනානාති එකතො පඤ්ඤා සකට්ඨනානාති. එකො තාව සඤ්ඤාචාහො බහුං තිණකෘදු කඤ්ඤා උදකකෘදු ආරොපෙතො සඤ්ඤා පයාපෙසි. ද්විභතීහං පයාතො බො පන සො සඤ්ඤා අඤ්ඤා පුරිසං කාළං ලොහිතකං සනාතධකලාපං කුමුදමාලිං අලලවඤ්ඤං අලලකෙසං කඤ්ඤාමකඛිතෙහි වකෙකහි හඤ්ඤා රචෙන පටිපථං ආගච්ඡන්තං. දිසො එතදවොච: ‘කුතො හො ආගච්ඡසී’ති ‘අමුකමහා ජනපද’ති. ‘කුතීං ගමිසසී’ති ‘අමුකං නාම ජනපදනාති.’ ‘කච්චි හො පුරතො කන්තාරෙ මහාමෙසො අභිප්පවුට්ඨො’ති. එවං බො හො පුරතො කන්තාරෙ මහාමෙසො අභිප්පවුට්ඨො. ආසිතොදකානි වට්ඨමාති බහුං තිණකෘදු කඤ්ඤා උදකකෘදු, ජඤ්ඤාට්ඨං හො පුරාණානි තිණානි කඤ්ඤානි උදකානි, ලහුභාරෙහි සකට්ඨති සීසසීහං ගච්ඡථ. මා යොග්ගාති කීලමෙථාති. අථ බො සො සඤ්ඤාචාහො සඤ්ඤා ආමනෙසි: අයං හො පුරිසො එවමාහ: පුරතො කන්තාරෙ මහාමෙසො අභිප්පවුට්ඨො¹, ආසිතොදකානි වට්ඨමාති, බහුං තිණකෘදු කඤ්ඤා උදකකෘදු, ජඤ්ඤාට්ඨං හො පුරාණානි තිණානි කඤ්ඤානි උදකානි, ලහුභාරෙහි සකට්ඨති සීසසීහං ගච්ඡථ, මා යොග්ගාති කීලමෙථාති, ජඤ්ඤාට්ඨං හො පුරාණානි තිණානි කඤ්ඤානි උදකානි, ලහුභාරෙහි සකට්ඨති සඤ්ඤා පයාපෙථාති. ‘එවං හො’ති බො තෙ සඤ්ඤා කසස සඤ්ඤාචාහස පටිසංඝාතො, ජඤ්ඤාට්ඨං පුරාණානි තිණානි කඤ්ඤානි උදකානි ලහුභාරෙහි සකට්ඨති සඤ්ඤා පයාපෙසුං. තෙ පඤ්ඤාට්ඨං සඤ්ඤාචාහෙ න අඤ්ඤාසු තිණං වා කඤ්ඤා වා උදකං වා, දුතියෙපි සඤ්ඤාචාහෙ -උප- තතියෙපි සඤ්ඤාචාහෙ -පෙ- වතුඤ්ඤාට්ඨං සඤ්ඤාචාහෙ -පෙ- පඤ්ඤාට්ඨං සඤ්ඤාචාහෙ -පෙ- ජඤ්ඤාට්ඨං සඤ්ඤාචාහෙ -පෙ- සකතමෙපි සඤ්ඤාචාහෙ න අඤ්ඤාසු තිණං වා කඤ්ඤා වා උදකං වා. සඤ්ඤාට්ඨං අනායබාසනං ආපඤ්ඤාසු. යෙ ව තඤ්ඤා සඤ්ඤා අගෙසුං මනුසසා වා පසු වා සඤ්ඤා සො යකොන අමනුසො හකොසි, අඤ්ඤානෙව සෙසෙසි.

1. අභිප්පවුට්ඨො, PRS

14. කුමරකසුප් — “එසේ වී නම් රාජන්‍යයෙනි, ඔබට උපමාවක් කරන්නෙමි. උපමායෙහි මෙහි ඇතැම් නුවණැති පුරුෂයෝ කියන ලද වචනයේ අරුත් දැන ගන්නාහ. පෙර වුවක් කියමි. රාජන්‍යයෙනි, ගැල් දහසක් වූ මහ ගැල් මුළුවෙක් පෙර දිගැ දනව්වෙන් නික්මා පැසිම් දිගැ දනව්වකට ගියේ ය. එය යම් යම් මහෙකින් යෙයි ද, ඒ ඒ මහ තණ දර දිය ද යටත් පිරිසෙයින් නිල් තණ කොළ ද ඉතිරි නො වැ අවසන් වෙයි. ඒ ගැල් මුළුවෙහි එකෙක් ගැල් පන්සියයකට ද තවෙකෙක් ගැල් පන්සියයකට ද යි සාත්තු නායකයෝ දෙදෙනෙක් වූහ. එ කල ඒ සාත්තු නායකයන්ට ‘ගැල් දහසක් වූ මෙය මහ ගැල් මුළුවෙකි. ඒ අප යන යන මහා තණ දර දිය නිල් කොළ යන මේ සියල්ල වහා ම නො ඉතිරි වැ නිමාවට යෙයි. එක් කොටසකට ගැල් පන්සියයක් ද ඉතිරි කොටසටත් ගැල් පන්සියයක් ද යි මේ ගැල්මුළුව දෙ කොටසකට බෙදා ගන්නමෝ නම් ඉතා යෙහෙකි’ යි මේ සිත විය. ඔහු ඒ ගැල් මුළුව එක් කොටසකට ගැල් පන්සියය පන්සියය කොට දෙකට බෙදූහ. (ඔවුන් ගෙන්) පළමු කොට එක් ගැල් නාවෙක් බොහෝ තණ ද දර ද දිය ද (ගැල්හි) නංවා ගෙන ගැල් මුළුව පැදවී ය. දෙතුන් දිනක් ගියා වූ ඒ ගැල්මුළුව ලේ පැහැ ඇස් ඇති බැදහත් හියවුරු ඇති ගෙලා පලන් හෙළ ඇඹුල මල්දම් ඇති, තෙත් වස්ත්‍ර ඇති, තෙත් කෙහෙ ඇති, මඩ වැකි සකින් යුත් සොදුරු රියෙකින් ඉදිරියට එන කළු වන් මිනිසකු දිවී යා. දක ‘භවත, කොයින් එයි දැ?’ යි විචාළේ ය. ‘අසෝ දනව්වෙන් එමි’ යි හේ කීව. ‘කොහි යන්නෙහි දැ?’ යි අනෙකා ඇසී ය. ‘අසෝ නම් දනව්වට යෙමි යි පළමු තැනැත්තේ කී ය. ‘කිම භවත. ඉදිරි කතරෙහි මහ වැසි වට දැ?’ යි අනෙකා ඇසී ය. ‘එසේ ය. භවත, ඉදිරියේ කතරෙහි මහවැසි වට. මංහු ද කඳුරැලි ද දියෙන් පිරි ඇත. තණ ද දිය ද බොහෝ ඇත. භවත, පරණ වූ තණ දර දිය ඉවත ලව. ලුහු බර ඇති ගැලින් යුතු වැ වහ වහා යව. ගොනුන් නො වෙහෙස ව, යි පළමු තැනැත්තා කීය. එ විට ඒ ගැල් නා තෙම ගැල්පදුවන් බණවා, ‘භවත්ති, ඉදිරි කතරෙහි මහවැසි වටැ යි, ‘මංහු ද කඳුරැලි ද දියෙන් තෙත් වැ ඇතැ යි ‘තණ දර දිය ද බොහෝ යා’ යි, භවත්ති, පරණ තණ දර දිය ඉවත ලවුයැ’ යි, ‘ලුහු බර ඇති ගැලින් යුතු වැ වහ වහා යන්නැ යි, ගොනුන් නො වෙහෙසන්නැ යි මේ මිනිසා කීයයි. භවත්ති, පරණ තණ දර දිය ඉවත දමවු. ලුහු බර ඇති ගැලින් යුතු ව වහ වහා ගැල් මුළුව පදවවු යැ යි කී ය. ‘එසේ ය, පින්වතැ යි ඒ ගැල්-පදුවෝ ඒ ගැල්නාවාට පිළිවදන් දී, පරණ තණ දර දිය ඉවත ලා, ලුහු බර ගැල් වලින් යුතු වැ ගැල්මුළුව පැදවූහ. ඔහු පළමු ගැල් නවාතැනෙහි ද තණ හෝ දර හෝ දිය හෝ නො දුටුහ. දෙවෙනි ගැල් නවාතැනෙහි ද . . . තෙවෙනි ගැල් නවාතැනෙහි ද . . . සතර වන ගැල් නවාතැනෙහි ද . . . පස් වන ගැල් නවාතැනෙහි ද . . . සවන ගැල් නවාතැනෙහි ද . . . සත්වන ගැල් නවාතැනෙහි ද තණ හෝ දර හෝ දිය හෝ නො දුටුහ. සියල්ලෝ ම විනාශයට පැමිණියාහ. ඒ ගැල්මුළුවෙහි යම් මිනිස් කෙනෙක් හෝ සිවුපා කෙනෙක් හෝ වූහ ද ඒ සියල්ලන් ඒ නොමිනිස් යක් තෙම කෑයේ ය. ඇට පමණක් ඉතිරි කෙළේ ය.

යද අඤ්ඤාසි දුතියො සක්ඛාවාහො බහුනිකක්ඛනො ඛො හො දුති සො සක්ඛො'ති, බහුං තිණ්ණඤ්ඤා කඨඤ්ඤා උදකඤ්ඤා ආරොපෙතො සක්ඛං පයාපෙසි. දව්ඤ්ඤාං පයානො ඛො පනෙතො සක්ඛො අද්දස පුරිසං කාළං ලොභිතක්ඛං සක්ඛකලාපං කුමුදමාලිං අරුච්චක්ඛං අරුචකෙසං කද්දමෙකඛිතෙහි වකෙකහි භද්දෙන රථෙන පටිපථං ආගච්ඡන්තං. දිස්වා එතදවොච: කුතො හො ආගච්ඡසී'ති 'අමුකමනා ජනපද'ති 'කුතිං ගමීසුසී'ති 'අමුකං නාම ජනපදානං.' 'කච්චි හො පුරතො කන්තාරෙ මහාමෙසො අභිඤ්චු ධරා?'ති 'එවං ඛො හො පුරතො කන්තාරෙ මහාමෙසො අභිඤ්චු ධරා, ආසික්ඛොකානි වටුමානි, බහුං තිණ්ණඤ්ඤා කඨඤ්ඤා උදකඤ්ඤා, ඡංඛිච්ච හො පුරාණානි තිණ්ණානි කඨරානි උදකානි, ලුහාරෙහි සකච්චෙහි සීසසීසං ගච්ඡථ, මා යොග්ගානි කීලමෙථානි. අථ ඛො සො සක්ඛාවාහො සක්ඛකෙ ආමනෙහි: අයං හො පුරිසො එවමාන'පුරතො කන්තාරෙ මහාමෙසො අභිඤ්චු ධරා, ආසික්ඛොකානි වටුමානි, බහුං තිණ්ණඤ්ඤා කඨඤ්ඤා උදකඤ්ඤා, ඡංඛිච්ච හො පුරාණානි තිණ්ණානි කඨරානි උදකානි, ලුහාරෙහි සකච්චෙහි සීසසීසං ගච්ඡථ, මා යොග්ගානි කීලමෙථා'ති. අයං ඛො හො පුරිසො නෙව අමනාකං මිත්තො න ඤාතිසාලොභිතො. කථං මයං ඉමස්ස සද්ධාය ගමීසු ම? න ඛො ඡංඛිච්චකඛානි පුරාණානි තිණ්ණානි කඨරානි උදකානි යථාහතෙන භණ්ණිත සක්ඛං පයාපෙථ. න නො පුරාණං ඡංඛිච්චසාමා'ති. 'එවං හො'ති ඛො තෙ සක්ඛා තස්ස සක්ඛාවහස්ස පටිසුඤ්ඤා යථාහතෙන භණ්ණිත සක්ඛං පයාපෙසුං. තෙ පඨමෙ පි සක්ඛාවාසෙ න අද්දසංසු තිණ්ණං වා කඨරං වා උදකං වා, දුතියෙ පි සක්ඛාවාසෙ තතියෙ පි සක්ඛාවාසෙ චතුසෙ පි සක්ඛාවාසෙ පඤ්ඤාමෙ පි සක්ඛාවාසෙ ඡංඛිච්ච පි සක්ඛාවාසෙ සක්ඛමෙ පි සක්ඛාවාසෙ න අද්දසංසු තිණ්ණං වා කඨරං වා උදකං වා තඤ්ඤා සක්ඛං අද්දසංසු අනායබ්බන්තං ආනන්තං. යෙ ච තස්මිං සක්ඛෙ පි අභෙසුං මනුසා වා පසු වා, තෙසඤ්ඤා අච්චිකානෙව අද්දසංසු තෙන යකෙකිත අමනුසෙසන භකඛිතානං. අථ ඛො සො සක්ඛාවාහො සක්ඛකෙ ආමනෙහි: අයං ඛො හො සක්ඛො අනායබ්බන්තං ආනන්තො යථා තං තෙන බාලෙන සක්ඛාවාහෙන පරිණායකෙන. තෙනහි හො යානමනාකං සක්ඛෙ අපසාරානි ජණියානි, තානි ඡංඛිච්චා, යානි ඉලෙසීං සක්ඛෙ මහාසාරානි ජණියානි තානි ආදියථා'ති. 'එවං හො'ති ඛො තෙ සක්ඛා තස්ස සක්ඛාවහස්ස පටිසුඤ්ඤා යානි සකස්මිං සක්ඛෙ අපසාරානි ජණියානි තානි ඡංඛිච්චා යානි තස්මිං සක්ඛෙ මහාසාරානි ජණියානි තානි ආදියථා, සෙසන්ත: නං කන්තාරං හිසිරිංසු යථා තං ජණිතෙන සක්ඛාවාහෙන පරිණායකෙන.

1. අභිපපච්චෙයො PTS
 2. යථාගතෙන ලෙසං

දෙවෙනි, ගැල් නා තෙම 'භවත්ති, ඒ ගැල් මුළුව නික්ම ගොස් බොහෝ කල් ගියේ වේ යැ යි යම් විටෙක දැන නත්තේ ද, එ විටැ බෙ හෝ තණ ද දර ද දිය ද පටවා ගැල් මුළුව පිටත් කැරැවී ය. මේ ගැල්මුළුව දෙතුන් දිනක් ගියේ ම ලේ පැහැ ඇස් ඇති, බැඳ ගත් හියවුරු ඇති (ගෙලැදුරු) හෙළැඹුල් මල්දමක් ඇති, තෙත් වස්ත්‍ර ඇති, රොත් කෙහෙ ඇති, මඩ-වැකුණු සකින් යුත් සොදුරු රියෙකින් ඉදිරියට එන කළු පැහැ පුරුෂයකු දිවී ය. දැක 'භවන කොයිබිත් එයි ද?' යි විචාලේ ය. 'අසෝ දනව්වෙනැ' යි හේ කිව. 'කොහි යෙහි ද?' යි අනෙකා පුළුවන. 'අසෝ නම් දනව්වට යි පළමු තැනැත්තා පිළිවදන් දුන. 'භවන, කිමෙක් ද? ඉදිරියෙහි කතරෙහි මහවැසි වට ද?' යි අනෙකා පුළුවන. 'එසේ ය, භවන, ඉදිරියේ කතරෙහි මහවැසි වට, මංහු ද කඳුරැලි ද දියෙන් පිරී ගියාහ. බොහෝ තණ ද දර ද දිය ද (එහි) ඇත. භවන, පරණ තණ දර දිය ඉවත දමා පියවු. ලුහු බර ගැලින් වහ වහා යවු. ගොනුන් නො වෙහෙසවු' යැ යි පළමු තැනැත්තා කී ය. එ විට ඒ ගැල් නා තෙම ගැල් පදුවන් බණවා, 'භවත්ති, මේ පුරුෂයා 'ඉදිරියෙහි කතරෙහි මහ වැසි වැස ඇත. මංහු ද කඳුරැලි ද දියෙන් පිරී ඇත. බොහෝ තණ ද දරද දිය ද ඇත, භවත්ති, පරණ තණ දර දිය ඉවත දමා පියවු. ලුහු බර ඇති ගැලින් වහ වහා යවු. ගොනුන් නො වෙහෙසවු' යැ යි කියයි. භවත්ති, මේ පුරුෂයා අප ගේ මිතුරෙක් නො වේ, සහලේ නැයෙකුන් නො වේ. කෙසේ අපි මොහු ගේ බස හදහා යන්නමු ද? පරණ තණ දර දිය ද නො ම ඉවත දමීයැ යුතු. ගෙනෙන ලද හැම බඩුයෙන් ම යුතු ව ගැල් මුළුව පදවවු. අප ගේ පරණ බඩු නො ම ඉවත ලන්නමු' යි කී ය. 'භවත්ති, එසේ යැ යි කියා ම ඒ ගැල් පදුවෝ ඒ ගැල් නාවාට පිළිවදන් දී, ගෙනා බඩුයෙන් යුතු ව ගැල්මුළුවැ පැදවුහ. ඔහු පළමු ගැල් නවාතනෙහි ද තණ හෝ දර හෝ දිය හෝ නො දුටුහ. දෙවෙනි ගැල් නවාතනෙහි ද තෙවෙනි ගැල් නවාතනෙහි ද සතර වන ගැල් නවාතනෙහි ද පස්වන ගැල් නවාතනෙහි ද සවන ගැල් නවාතනෙහි ද සත්වන ගැල් නවාතනෙහි ද තණ හෝ දර හෝ දිය හෝ නො දුටුවාහ, එහෙත් විනාශයට පැමිණි ඒ පළමු ගැල්මුළුව දුටුවාහ. ඒ ගැල් මුළුවෙහිත් යම් මිනිස් කෙනෙක් හෝ සිවුපා කෙනෙක් හෝ වූහු ද ඒ නොමිනිස් යකඹු විසින් කන ලද ඔවුන් ගේ ඇට පමණක් දුටුවාහ. ඉක්බිති ඒ ගැල් නා තෙම ගැල්පදුවන් බණවා, 'භවත්ති, ඒ අනුවණ අධිපති ගැල් නාවා කරණ කොට ගෙන එය විසැ යුතු ද එසේ මේ ගැල් මුළුව විනාශයට පැමිණියේ ය. භවත්ති, එසේ වී නම්, අප ගැල් මුළුවෙහි යම් අගයෙන් අඩු වූ වෙළෙඳ බඩු ඇද්ද, ඒවා ඉවත දමා පියා, මේ වැනැසුණු ගැල්මුළුවෙහි මහත් අගය ඇති යම් වෙළෙඳ බඩු ඇත් නම් ඒවා ගනිවු' යැ යි කී ය. 'එසේ ය, පින්වතැ, යි කියා ම ඒ ගැල්පදුවෝ ඒ ගැල් නාවාට පිළිවදන් දී, සිය ගැල් මුළුවෙහි මද අගය ඇති යම් වෙළෙඳ බඩු ඇද්ද, ඒවා ඉවත දමා පියා ඒ වැනැසුණු ගැල් මුළුවෙහි යම් මහතූ බඩු ඇද්ද, ඒවා ගෙන, නුවණැති අධිපති ගැල් නාවකු කරණ කොට ගෙන එය යම් සේ විසැ යුතු ද, එසේ සුව සේ ඒ කතර තිණුහ (තරණය කළාහ).

එවමෙව ඛො ඤං රාජඤ්ඤ ඛාලො අබ්බන්තො අනායබ්බසනං ආපජ්ජිස්සාසි අයොනිසො පරලොකං ගවෙසන්තො, සෙය්‍යථාපි සො පුරිමො සක්ඛාහො. යෙ පි තව සොතබ්බං සද්දහාතබ්බං මඤ්ඤදීඝනී, තෙ පි අනායබ්බසනං ආපජ්ජිස්සනී, සෙය්‍යථාපි තෙ සත්ථිකා. පරිනිසසජ්ජන්තං රාජඤ්ඤ පාපකං දිට්ඨිගතං, පටිනිසසජ්ජන්තං රාජඤ්ඤ පාපකං දිට්ඨිගතං. මා තෙ අහොසි දීඝරත්තං අභිතාය දුක්ඛායා''ති.

“කිඤ්චාපි හවං කස්සපො එවමාහ, අථ ඛො නෙවාහං සකෙකාමී ඉදං පාපකං දිඝිගතං පටිනිසසජ්ජතුං. රාජාපි මං පසෙසනදිකොසලො ජානාති තිරොරාජානො පි. පායාසිරාජඤ්ඤ ඵචංවාදී ඵචංදිට්ඨි: ‘ඉතිපි නත්ථි පරො ලොකො, නත්ථි සත්තා ඔපපාතිකා, නත්ථි සුකට්ඨකකවානං කම්මානං ඵලං විපාකො’ති. වාහං හො කස්සප ඉදං පාපකං දිට්ඨිගතං පටිනිසසජ්ජස්සාමී, හවිස්සන්ති මෙ වත්තාරො: යාව ඛාලො පායාසි-රාජඤ්ඤ යාව අබ්බන්තො යාව දුග්ගහිතගොථීති, කොපෙනපි නං හරිස්සාමී මකෙබ්බාපි න හරිස්සාමී, පලාසෙනපි නං හරිස්සාමී’ති.

15. “තෙනහි රාජඤ්ඤ උපමන්තෙ කරිස්සාමී. උපමායපිධෙකච්චව විඤ්ඤ පුරිසා භාසිතස්ස අක්ඛං ආජානනී. භූතපුබ්බං රාජඤ්ඤ අඤ්ඤතරො සුකරපොසකො පුරිසො සකම්භා ගාමා අඤ්ඤං ගාමං අගමාසි. තත්ථ අද්දස පහුතං සුක්ඛං ගුථං ඡඩ්ඨිතං. දිස්වානස්ස එතදහොසි: අයං ඛො බහුකො සුක්ඛගුථො ඡඩ්ඨිතො, මමං ච සුකරහත්තං. යනනුනාහං ඉතො සුක්ඛගුථං හරෙය්‍යනී, සො උත්තරාසඛං පඤ්ඤා පහුතං සුක්ඛගුථං ආකිරිත්ථා; හණ්ඨිකං බත්ඨිත්ථා සිසෙ උබ්බාහෙත්ථා අගමාසි. තස්ස අනන්තරාමග්ගෙ මහාඅකාලමෙසො පාවසසි. සො උග්ගරත්තං පග්ගරත්තං යාව අග්ගනබ්බා ගුථෙත මකඛිතො ගුථහාරං ආදය අගමාසි. තමෙනං මනුස්සා දිස්වා එවමාහංසු: කච්චි නො ඤං හණ්ඨ උමමන්තො, කච්චි විචෙතො? කථංහි නාම උග්ගරත්තං පග්ග-රත්තං යාව අග්ගනබ්බා ගුථෙත මකඛිතො ගුථහාරං හරිස්සාසී?’ති. ‘තුමෙහ ඛෙවත්ථ හණ්ඨ උමමන්තො තුමෙහ විචෙතො. තථා හි පන මෙ සුකරහත්තනී’ එවමෙව ඛො ඤං රාජඤ්ඤ ගුථහාරිකුපමො මඤ්ඤ පටිහාසි. පටිනිසස-ජ්ජන්තං රාජඤ්ඤ පාපකං දිඝිගතං. පටිනිසසජ්ජන්තං රාජඤ්ඤ පාපකං දිඝි-ගතං. මා තෙ අහොසි දීඝරත්තං අභිතාය දුක්ඛායා''ති.

රාජන්‍යයෙනි, එසේ ම අනුවණ වූ නොවියත් වූ ඔබ, ඒ පළමු ගැල්නාවා පරිද්දෙන් නො නුවණින් (නොමහින්) පර ලොව සොයනුවෝ විනාශයට පැමිණෙන්නාහු ය. යම් කෙනෙකුත් ඔබ බස ඇසියැ යුතු කොට, හැඳහියැ යුතු කොට සිතන්නාහු ද ඔහුත් (යට කී අනුවණ ගැල්නාවා, අනුව ගිය) ගැල් පදවන මෙන් විනාශයට පැමිණෙන්නාහ. රාජන්‍යයෙනි, මේ ලාමක දෘෂ්ටිය දුරුලන්න, මේ ලාමක දෘෂ්ටිය බැහැර කරන්න. මෙය ඔබට දිගු කලක් ඇවැඩ පිණිස දුක් පිණිස නො පවති වා”.

පායාසී — “භවත් කාශ්‍යපයන් වහන්සේ මෙසේ කියනුදු වැලිත් මේ ලාමක දෘෂ්ටිය දුරු ලන්නට නො හැක්කෙමි. ‘පායාසී රාජන්‍ය මෙසේත් පරලොව නැතැ යි උපපාදක සත්තු නැතැ’ යි කුශලාකුශල කර්මයනට එල විපාක නැතැ’ යි මෙබඳු වාද ඇත්තේ යැ යි, මෙබඳු දෘෂ්ටි ඇත්තේ යැ යි පසේනදී කොසොල් රජ ද දැනී, මෙයින් පිටත රටවල රජහු ද දැනිති. භවත් කාශ්‍යපයන් වහන්ස, ඉදින් මම මේ ලාමක දෘෂ්ටිය දුරුලීම නම්, පායාසී රාජන්‍ය තෙම කොතරම් මහත් අනුවණයෙක් ද! කොතරම් මහත් නොවියනෙක් ද!! කොතරම් මහත් සේ කරුණු වරදවා ගත්තෙක්ද!!! යි මට කියන්නෝ වන්නාහ. එ බැවින් ඔවුන් කෙරේ කෝපයෙනුදු මේ දෘෂ්ටිය ගෙන හැසිරෙන්නෙමි, ඔවුන් කී දැ මකන ස්වභාවයෙනුත් ඒ දෘෂ්ටිය ගෙන හැසිරෙන්නෙමි, ඔවුන්ට යුගග්‍රාහ වශයෙනුත් (එකට එක කරනු විසිනුත්) මේ දෘෂ්ටිය ගෙන හැසිරෙන්නෙමි.”

15. කුමරකසුප් — “එසේ වී නම් රාජන්‍යයෙනි, ඔබට උපමාවක් කරන්නෙමි. මෙහි ඇතැම් නුවණැති මිනිස්සු උපමායෙනුත් කියන ලද වචනයේ අරුත් දැනගන්නාහ. රාජන්‍යයෙනි, පෙර දවසැ හුරන් රක්තා එක්තරා පුරුෂයෙක් සිය ගමින් අන් ගමකට ගියේ ය. හේ එහි (කිසි තැනක) දමා පියන ලද වියැලි ගිය බොහෝ අසුවි දිවි ය. දැකීමෙන් ඔහුට ‘මේ වනාහි දමාපියන ලද වියැළුණු බොහෝ අසුවි ය. මගේ හුරන්ට අහරෙක. මම මෙයින් වියැලි අසුවි ගෙන ගියෙමි නම් ඉතා යෙහෙකැ’ යි මේ සිත විය. හේ උතුරු සඵව එළා බොහෝ වියැලි අසුවි ගොඩගසා පොදියක් කොට බැඳ හිසින් උසුලා ගෙන ගියේ ය. ඔහු යන අතර මහැදී මහනොකල් වැස්සෙක් වැටිණි. හේ පියැ නිය අග තෙක් ම අසුවියෙන් වැකුණේ, උඩින් වැගිරෙන, පහතින් පෙරෙන අසුවි බර රැගෙන ගියේ ය. මිනිස්සු ඔහු දැක, ‘සගය කීමෙක් ද? තෝ උමතුයෙහි ද? කීමෙක් ද? විකල සිතැත්තෙහි ද? කෙසේ නම් තෝ අසුවියෙන් වැකුණෙහි නියගතෙක් ම උඩින් වැගිරෙන යැටින් පෙරෙන අසුවි බර රැගෙන යෙහි ද?’ යි මෙසේ කිහ. ‘සගයෙනි, මෙ කරුණෙහි ලා තෙපි ම උමතුවෝ ය, තෙපි ම විකල සිතැත්තෝ ය. එසේ මැ යැ මේ මගේ හුරන්ට ගෙනයන අහර!’ යැ යි කී ය. රාජන්‍යයෙනි, එ පරිද්දෙන් ම ඔබ අසුවි ගෙන යන්නකු මෙන් පැනෙකි. රාජන්‍යයෙනි, මේ ලාමක දෘෂ්ටිය බැහැර කරන්න. එය ඔබට දිගු කලක් ඇවැඩ පිණිස දුක් පිණිස නො පවතිවා.

“කිංකාරාපි හවං කස්සපො ඵ්වමාහ, අථ ඛො නෙවාහං සකෙකාමී ඉදං පාපකං දිඝිගතං පටිනිසසජජිතුං. රාජාපි මං පසොනදිකොසලො ඡානාති තිරොරාජානොපි: පායාසි රාජකොසල, ඵ්වංවාදී ඵ්වංදිඝි: ‘ඉතිපි නත්ථී පරො ලොකො, නත්ථී සත්තා ඔපපාතිකා, නත්ථී සුකට්ඨකකට්ඨනං කම්මානං ඵලං විපාකො’ති. සවාහං හො කස්සප ඉදං පාපකං දිඝිගතං පටිනිසසජජිසාමී, හවිසසනාති මෙ චත්තාරො: යාව ඛාලො පායාසිරාජකොසල, අඛාතො දුක්ඛතිතග්ගාහිති කොපෙනපි නං හරිසාමී, මකෙනපි නං හරිසාමී, පලාසෙනපි නං හරිසාමී ති.”

16. “නෙන හි රාජකොසල පමමෙන කරිසාමී. උපමායපි ඉධෙකචෙව විසදංසු පුරිසා භාසිතස්ස අත්ථං ආඡානනාති. භුතපුබ්බං රාජකොසල වෙ අකංඛුත්තා අකෙඛති දිඛිංසු. ඵකො අකංඛුත්තො ආගතාගතං කලිං ගිලති. අද්දසා ඛො දුතියො අකංඛුත්තො තං අකංඛුත්තං ආගතාගතං කලිං ගිලන්තං. දිස්වා තං අකංඛුත්තං ඵතදවොච: තුං ඛො සමම ඵකන්තිකෙන ජිනාසි’ දෙහි මෙ සමම අකෙඛ, පජජාහිසාමී’ති.¹ ‘ඵචං සමම’ති ඛො සො අකංඛුත්තො තස්ස අකංඛුත්තස්ස අකෙඛ පාදසී. අථ ඛො සො අකංඛුත්තො අකෙඛ විසෙන පරිභාවෙත්වා තං අකංඛුත්තං ඵතදවොච: ඵහි ඛො සමම අකෙඛති දිඛිසාමාති. ඵචං සමම’ති ඛො සො අකංඛුත්තො තස්ස අකංඛුත්තස්ස පචචපෙසාසී. දුතියමපි ඛො නෙ අකංඛුත්තො අකෙඛති දිඛිංසු, දුතියමපි ඛො සො අකංඛුත්තො ආගතාගතං කලිං ගිලති. අද්දසා ඛො දුතියො අකංඛුත්තො තං අකංඛුත්තං දුතියමපි ආගතාගතං කලිං ගිලන්තං. දිස්වා තං අකංඛුත්තං ඵතදවොච:-

“ලිත්තං පරමෙන තෙජසා ගිලමකංඛං පුරිසො න බුජකති,
ගිල රෙ ගිල පාපධුක්ඛක පච්ඡා නෙ කට්ඨකං හවිසාති” ති.

ඵචමෙච ඛො තුං රාජකොසල අකංඛුත්තොපමො මකොසල පටිභාසී. පටිනිසසජජනං රාජකොසල පාපකං දිඝිගතං, පටිනිසසජජනං රාජකොසල පාපකං දිඝිගතං. මා නෙ අහොසී දීඝරත්තං අහිත්තාය දුක්ඛායා’ති.

1. පජජිසාමී ති - PTS

පායාසි — “භවත් කාශ්‍යපයන් වහන්සේ එසේ වදාරනත් වැලිදු මම මේ ලාමක දෘෂ්ටිය බැහැර කරන්නට නො හැක්කෙමි. ‘පායාසි රාජන්‍ය තෙම’ මෙසේත් පර ලොව නැතැ යි, උපපාදක සත්වයෝ නැතැ යි කුශලා-කුශල කර්මයනට එල විපාක නැතැ යි මෙබඳු වාද ඇත්තේ යැ යි මෙබඳු දෘෂ්ටි ඇත්තේ යැ යි පසේනදී කොසොල් රජ ද මා දනී. බැහැර ජනපද වල රජුහු ද දනිති. භවත් කාශ්‍යපයන් වහන්ස, ඉදින් මම මේ ලාමක දෘෂ්ටිය දුරැලිම් නම් ‘පායාසි රාජන්‍ය තෙම කොතරම් මහත් අනුවණ යෙක් ද! කොතරම් මහත් අව්‍යක්තයෙක් ද!! කොතරම් මහත් ලෙස වැරැදි ගැනුම් ගත්තෙක් ද !!!’ යි මට දෙස් කියන්නෝ වන්නාහ. එබැවින් ඔවුන් කෙරේ කෝපයෙනුත් මේ දෘෂ්ටිය ගෙන හැසිරෙන්නෙමි, ඔබ කී දෑ මකන ස්වභාවයෙනුත් මේ දෘෂ්ටිය ගෙන හැසිරෙන්නෙමි, ඔවුනට එකට එක කරනු විසිනුත් මේ දෘෂ්ටිය ගෙන හැසිරෙන්නෙමි.’”

16. කුමරකසුප් — “රාජන්‍යයෙනි, එසේ වී නම් ඔබට උපමාවක් කරන්නෙමි. උපමායෙනුදු මෙහි ඇතැම් නුවණැති පුරුෂයෝ කියන ලද වචනයේ අරුත් දැනගන්නාහ. රාජන්‍යයෙනි, පෙර වූවක් කියමි. දුචරුවෝ¹ දෙදෙනෙක් පසැටින් දු කෙළියාහ. එක් දුචරුවෙක් ආ ආ (පරදින පරදින) පසැට ගිලී. දෙවැනි දුචරු තෙම ඒ දුචරුවා පැරදුණු පැරදුණු පසැට ගිලින්නහු දිටී ය. දැක ඒ දුචරුවාට ‘යහලුව, තෝ ඒකාන්තයෙන් දිනහි ය. යහලුව, මට සියලු පස ඇට දෙව, බිලියමක් කරන්නෙමි’ යි කී ය. ‘යහලුව, එසේ යැ’ යි කියා ඒ දුචරුහට සියලු පසැට දුන්නේ ය. එ කල ඒ දුචරු තෙම පසැට විසයෙන් යොද ඒ අනිත් දුචරුවා බණවා ‘යහලු, එව, පසැටින් කෙළින්නාමු’ යි කී ය. හේ ‘එසේ ය, යහලු’ යි කියා ම ඔහුට පිළිවදන් දුන. දෙවනු ද ඒ දුචරුවෝ පසැටින් කෙළියාහ. දෙවනු ද ඒ දුචරු තෙම පැරදුණු පැරදුණු පසැට ගිලිසි. දෙවෙනි දුචරු තෙම දෙවනු ද ඒ දුචරුවා පස ඇට ගිලින්නහු දිටී යැ. දැක ඒ දුචරුවාට,

“නියුණු විසයෙන් නවවන ලද පසැට ගිලින පුරිස් එය (විස තවරා ඇති බව) නො දනී. බොල පව්ටු දුහුව ගිලෑ පිය පසු වැ එය තට නපුරු වනු ඇතැ’ යි

මෙ බස් පැවැසී ය.

රාජන්‍යයෙනි, මෙසේ ම ඔබ පසැට දුහු වකු (අක්ෂධුර්තයකු) මෙන් පැනෙති. රාජන්‍යයෙනි, මේ ලාමක දෘෂ්ටිය බැහැර කරන්න. එය ඔබට දිගු කලක් ඇවැඩ පිණිස දුක් පිණිස නො වේ වා.’”

1. දු කෙළින්තෝ
2. ධුතිය

කිංකරාපි භවං කසසපො එවමාහ, අඵ ඛො නෙවාහං සකෙකාමී ඉදං පාපකං දීඝිගතං පටිභිසසජජිතුං. රාජා පි මං පසෙසනදිකොසලො ජානාතී, තිරොරාජානො පි: පායාසිරාජසෙඤ්ඤා එවංවාදී එවංදීඝි 'ඉතිපි නත්ථි පරො ලොකො, නත්ථි සත්තා ඔපපාතිකා, නත්ථි සුකට්ඨකකටානං කමමානං එලං විපාකො'ති. සවාහං භො ක ප ඉදං පාපකං දීඝිගතං පටිභිසසජජිසාමී, භවිසසනතී මෙවන්තාරො: 'යාව ඛාලො පායාසිරාජසෙඤ්ඤා අඛාසනො දුග්ගහිතග්ගාහී'ති. කොපෙන පි නං හරිසාමී, මකෙකන්ති නං හරිසාමී, පලාසෙනපි නං හරිසාමීති''.

17. තෙන හි රාජසෙඤ්ඤා උපමනෙක කරිසාමී. උපමාය පි ඉධෙකචෙව විඤ්ඤා පුට්ඨා භාසිතසා අත්ථං ආජානනතී. භුතපුබ්බං රාජසෙඤ්ඤා අසෙඤ්ඤානරො ජනපදෙ වුඨාසී. අඵ ඛො සභායකො සභායකං ආමනෙහසී: 'ආයාම සමම, යෙන සො ජනපදෙ තෙනුපසඩකමිසාම, අපෙචනාමෙත්ථ කිඤ්ඤි ධනං අධිගචෙජයාමා'ති. 'එවං සමමා'ති ඛො සභායකො සභායකසා පච්චසෙසාසී. තෙ යෙන සො ජනපදෙ යෙනසෙඤ්ඤානරං ගාමපත්ථං තෙනුපසඩකමිසු. තත්ථ අද්දසංසු පහුතං සාණං ඡඩධිතං. දීඝවා සභායකො සභායකං ආමනෙහසී: 'ඉදං ඛො සමම පහුතං සාණං ඡඩධිතං' තෙන හි සමම තිඤ්ඤා සාණභාරං ඛන්ධි, අහඤ්ඤා සාණභාරං ඛන්ධිසාමී. උභො සාණභාරං ආදය ගමිසාමා'ති. 'එවං සමමා'ති ඛො සභායකො සභායකසා පටිසුඤ්ඤා සාණභාරං ඛන්ධිතො තෙ උභො පි සාණභාරං ආදය යෙනසෙඤ්ඤානරං ගාමපත්ථං තෙනුපසඩකමිසු. තත්ථ අද්දසංසු පහුතං සාණසුත්තං ඡඩධිතං. දීඝවා සභායකො සභායකං ආමනෙහසී: යසා ඛො සමම අත්ථාය ඉචෙජයාම සාණං ඉදං පහුතං සාණසුත්තං ඡඩධිතං. තෙන හි සමම තිඤ්ඤා සාණභාරං ඡඩධිති, අහඤ්ඤා සාණභාරං ඡඩධිසාමී, උභො සාණසුත්තභාරං ආදය ගමිසාමා'ති. 'අයං ඛො මෙ සමම සාණභාරො දුරාහනො ව සුසන්තධො ව, අලං මෙ, ත්ථං පජානාහී'ති.

පායාසි - ‘භවත් කාශ්‍යපයන් වහන්සේ මෙසේ වදාරනත්, වැලිදු මේ ලාමක දෘෂ්ටිය බැහැර කරන්නට මම නො සමත්වී. ‘පායාසි රාජන්‍ය නෙම ‘මෙසේ පර ලොව නැත, උපපාදුක සත්‍ය නැත, කුශලාකුශල කර්මයන්ට එල විපාක නැතැ යි මෙසේ වාද ඇත්තෙකැ යි මෙබඳු දෘෂ්ටි ඇත්තෙකැ’ යි පසේනදී කොසොල් රජ ද දනී, පිටත් දනවිහි රජදරුවෝ ද දනිත්. භවත් කාශ්‍යපයන් වහන්ස, අදින් මම මේ ලාමක දෘෂ්ටිය හැරපිමි නම්, ‘පායාසි රාජන්‍යයා කොතරම් මහත් අනුවණයෙක් ද! කොතරම් මහත් අව්‍යක්තයෙක් ද!! කොතරම් මහත් වැරදි ගැනුම් ගත්තෙක් ද !!!’ යි මෙසේ මට ගරහා කියන්නෝ වන්නාහ. එ බැවින් මම ඔවුන් කෙරෙහි කෝපයෙන් ද මේ දෘෂ්ටිය ගෙන හැසිරෙන්නෙමි, ඔබ කී දෑ මකන සැහැවියෙනුත් මේ දෘෂ්ටිය ගෙන හැසිරෙන්නෙමි, ඔවුන්ට එකට එක කරනු විසිනුත් මේ දෘෂ්ටිය ගෙන හැසිරෙන්නෙමි.’

17. කුමරකසුප් - ‘එසේ වී නම් ඔබට උචමක් කරන්නෙමි. උපමායෙනුත් මෙහි ඇතැම් නුවණැති පුරුෂයෝ කී කරුණෙහි අරුත් දැන ගනිත්. රාජන්‍යයෙනි, පෙර වූවක් කියමි: එක්තරා දනව්වෙක් නැති ගියේ ය (දනවු වැස්සෝ දනව්ව හැර දමා ගියාහ.) එ කලා යහලුවෙක් යහලුවකු බණවා, ‘යහලුව, එමු. ඒ දනව්ව කරා යන්නම්හ. එහි දී කිසි ධනයක් ලදුමෝ නම් ඉතා යෙහෙකැ’ යි කී ය. ‘එසේ ය, යහලුවැ’ යි කියා ම අනිත් යහලු නෙම ඔහුට පිළිවදන් දුන. ඔහු ඒ දනව්වට ගොස් එහි එක්තරා ජනශූන්‍ය වූ ගමකට පැමිණියාහු ය. එහි දමා පියන ලද බොහෝ භන වැහැරී දුටුහ. දක එක් යහලුවෙක් අනෙකා බණවා, ‘යහලුව, මේ හැර දමා පියන ලද බොහෝ භණ වැහැරී ය. එ බැවින් යහලුව, තෝත් භණ වැහැරී බරක් බඳුව, මමත් භණ වැහැරී බරක් බදින්නෙමි. අපි දෙදෙනා ම භණවැහැරී බරක් ගෙන යන්නමු’ යි කී ය. ‘යහලුව, එසේ යැ’ යි අනෙකා සිය යහලුවාට පිළිවදන් දී, භණ වැහැරී බරක් බැඳ ඔහු දෙදෙනා ම එය ගෙන ජනයා ගෙන් හිස් එක්තරා ගමකට ගියාහ. ඔහු එහි දී හැර දමා පියන ලද බොහෝ භණනුල් දුටුහ. දක එක් යහලුවෙක් අනිත් යහලුවාට ‘යහලුව, යම් ධනයක් සඳහා අපි භණවැහැරී ගෙන යනු කැමැතිවුමු ද, මේ එයට වඩා අගනා ඉචන දමන ලද බොහෝ භනනුල් ඈත. එ බැවින් යහලුව, තෝත් භණවැහැරී බර ඉචන දමව, මමත් භණ වැහැරී බර ඉචන ලන්නෙමි. අපි දෙ දෙනා ම භණනුල් බරක් ගෙන යන්නම්හ’ යි කී ය. ‘යහලුව මේ භණ වැහැරී බර වනාහි මා විසින් දුර සිටම ගෙනෙන ලද්දෙක මොනොවට බඳනා ලද්දේ ය. මට භනනුලින් කම් නැත. කළ යුත්ත තෝ දනුව’ යි කී ය.

අප්ඵ ඛො ඤො සභායකො සාණභාරං ඡධෙධිත්වා සාණසුත්තභාරං ආදිසි. තෙ යෙන ඤාඤාතරං ගාමපඤ්ඤං තෙනුපසඤ්ඤාමිංසු. තස් අද්දසංසු පහුතා සාණියො ඡධෙධිතා. දිසවා සභායකො සභායකං ආමනෙතසි: ‘යස්ස ඛො සමම අඤ්ඤාය ඉවෙඡයාම සාණං වා සාණසුත්තං වා, ඉමා පහුතා සාණියො ඡධෙධිතා. තෙන හි සමම තිඤ්ඤා සාණභාරං ඡධෙධිති, අහඤ්ඤා සාණසුත්තභාරං ඡධෙධිසසාමි, උභො සාණභාරං ආදය ගමිසසාමා’ති. ‘අයං ඛො මෙ සමම සාණභාරො දුරාහතො ව සුසන්තධො ව, අලං මෙ ත්වං පජානාහී’ති. අප්ඵ ඛො ඤො සභායකො සාණසුත්තභාරං ඡධෙධිත්වා සාණභාරං ආදිසි. තෙ යෙන ඤාඤාතරං ගාමපඤ්ඤං තෙනුපසඤ්ඤාමිංසු. තස් අද්දසංසු පහුතං ඛොමං ඡධෙධිතං -පෙ- පහුතං ඛොමසුත්තං ඡධෙධිතං -පෙ- පහුතං ඛොමදුස්සං ඡධෙධිතං -පෙ- පහුතං කප්පාසං ඡධෙධිතං -පෙ- පහුතං කප්පාසිකසුත්තං ඡධෙධිතං -පෙ- පහුතං කප්පාසිකදුස්සං ඡධෙධිතං -පෙ- පහුතං අයං ඡධෙධිතං -පෙ- පහුතං ලොහං ඡධෙධිතං -පෙ- පහුතං තිප්පං ඡධෙධිතං පහුතං සීසං ඡධෙධිතං. දිසවා -පෙ- පහුතං සජ්ඣාමි ඡධෙධිතං -පෙ- පහුතං සුවණ්ණං ඡධෙධිතං. දිසවා සභායකො සභායකං ආමනෙතසි: ‘යස්ස ඛො සමම අඤ්ඤාය ඉවෙඡයාම සාණං වා සාණසුත්තං වා සාණියො වා ඛොමං වා ඛොමසුත්තං වා ඛොමදුස්සං වා කප්පාසං වා කප්පාසිකසුත්තං වා කප්පාසිකදුස්සං වා අයං වා ලොහං වා තිප්පං වා සීසං වා සජ්ඣාමි වා, ඉදං පහුතං සුවණ්ණං ඡධෙධිතං. තෙන හි සමම තිඤ්ඤා සාණභාරං ඡධෙධිති, අහඤ්ඤා සජ්ඣාභාරං ඡධෙධිසසාමි, උභො සුවණ්ණභාරං ආදය ගමිසසාමා’ති. ‘අයං ඛො මෙ සමම සාණභාරො දුරාහතො ව සුසන්තධො ව අලං මෙ, ත්වං පජානාහී’ති. අප්ඵ ඛො ඤො සභායකො සජ්ඣාභාරං ඡධෙධිත්වා සුවණ්ණභාරං ආදිසි. තෙ යෙන සකො ගාමො තෙනුපසඤ්ඤාමිංසු. තස් යො ඤො සභායකො සාණභාරං ආදය අගමාසි. තස්ස නෙව මාතාපිතරො අභිනන්දිසු, න පුත්තදරා අභිනන්දිසු, න මිත්තාමච්චා අභිනන්දිසු, න ච තතො නිදනසුඛං සොමනස්සං අධිගච්ඡි. යො පන ඤො සභායකො සුවණ්ණභාරං ආදය අගමාසි, තස්ස මාතාපිතරො පි අභිනන්දිසු, පුත්තදරා පි අභිනන්දිසු, මිත්තාමච්චා පි අභිනන්දිසු, තතො නිදනඤ්ඤා සුඛං සොමනස්සං අධිගච්ඡි. එවමෙව ඛො ත්වං රාජඤ්ඤා සාණභාරිකුපමො මඤ්ඤා පටිභාසි. පටිභාසපේජනං රාජඤ්ඤා පාපකං දිඝිගතං, පටිභාසපේජනං රාජඤ්ඤා පාපකං දිඝිගතං. මා තෙ අහොසි දිඝරතතං අභිතාය දුක්ඛායා’ති.

එවිට අනිත් යහලුවා තමා ගෙනා හන වැහැරී බර ඉවත දමා හණනුල් බරක් ගත්තේ ය. ඔහු මිනිසුන් හැර දමා ගිය එක්තරා ගමකට ගියාහ. එහි හැර දමා පියන ලද බොහෝ ජණරෙදි (ගෝනි) දුටුහ. දක පළමු සගයා දෙවැනි යහලුවා බණවා 'යහලුව, යම් ධනයක් සඳහා අපි හණ හෝ හණනුල් හෝ කැමැත්තමෝ ද, (එයට සුදුසු වූ) මේ හැරදමා පියන ලද බොහෝ ජණරෙදි ඇත. යහලුව, එ බැවින් තෝත් හණවැහැරී බර ඉවත දමා පියව, මමත් හණනුල් බර ඉවත දමා පියන්නෙමි. අපි දෙදෙනා ම හණ රෙදි බරක් ගෙන යමු' යි කී ය. 'යහලුව, මේ හණ වැහැරී බර මා විසින් දුරු සිට ගෙනෙන ලද්දේ ද මොනොවට බදනා ලද්දේ ද වෙයි. මට හණ රෙද්දෙන් වැඩෙක් නැත. කළ යුත්තක් තෝ දනුව' යි දෙවැන්නා කී ය. ඉක්බිති ඒ යහලු තෙම හණනුල් බර ඉවත දමා හණරෙදි බරක් ගත්තේ ය. ඔහු මිනිසුන් හැර දමා ගිය එක්තරා ගමකට පැමිණියාහ. එහි ඉවත දමා පියන ලද බොහෝ කොමුවැහැරී දුටුහ. . . ඉවත දමා පියන ලද බොහෝ කොමු නුල් දුටුහ . . . ඉවත දමා පියන ලද බොහෝ කොමු පිළි . . . ඉවත දමා පියන ලද බොහෝ කපු . . . ඉවත දමා පියන ලද බොහෝ කපු නුල් . . . ඉවත දමා පියන ලද බොහෝ කපු පිළි . . . ඉවත දමා පියන ලද බොහෝ යකඩ . . . ඉවත දමා පියන ලද බොහෝ තඹ . . . ඉවත දමා පියන ලද බොහෝ කලු රියම් . . . ඉවත දමා පියන ලද බොහෝ සුදු රියම් . . . ඉවත දමා පියන ලද බොහෝ රිදී . . . ඉවත දමා පියන ලද බොහෝ රන් දුටුහ. දක පළමු යහලුවා දෙවැන්නා බණවා 'යහලුව, යම් ධනයක් සඳහා හණ වැහැරී හෝ හණනුල් හෝ ජණ පිළි හෝ කොමු වැහැරී හෝ කොමු නුල් හෝ කොමු පිළි හෝ කපු හෝ කපු හු හෝ කපු පිළි හෝ යකඩ හෝ තඹ හෝ කලු රියම් හෝ සුදු රියම් හෝ රිදී හෝ කැමැති වන්නමෝ ද, ඒ සඳහා ම (අපට ඇවැසි වූ) මේ හැර දමා පියන ලද බොහෝ රන් ලැබී ඇත. එ බැවින්, යහලුව, තෝත් හණවැහැරී බර ඉවත දමා පියව, මමත් රිදී බර ඉවත දමා පියන්නෙමි. අපි දෙදෙනා ම රන් බරක් ගෙන යමි' යි කී ය. 'යහලුව, මේ හණවැහැරී බර මා විසින් දුරු සිට ගෙනෙන ලද්දේ ද මොනොවට බැද ගන්නා ලද්දේ ද වෙයි. එ බැවින් මට රන්ත් කම් නැත. තා කළ යුතු දෑ තෝ දන ගනුව' යි කී ය. එවිට ඒ පළමු යහලු තෙම රිදී බර ඉවත දමා පියා රන් බරක් ගත්තේ ය. ඔහු දෙදෙනා සිය ගම කරා ගියාහ. ඔවුන් අතුරෙන් යම් යහලුවෙක් හණ වැහැරී බර ගෙන ගියේ ද, ඔහු ගේ මා පියෝ ඔහු නො ම පිළි ගත්හ. අඹු දරුවෝ ද ඔහු නො පිළිගත්හ. එ හෙයින් හේ සුවක් සොම්නසක් නො ලද්දේ ය. යම් යහලුවෙක් වනාහි රන් බරක් ගෙන ගියේ ද, ඔහු ගේ මා පියෝ ද ඔහු පිළිගත්හ, අඹුදරුවෝ ද ඔහු පිළිගත්හ. මිත්‍රාමාත්‍යයෝ ද පිළිගත්හ, එහෙයින් හේ ද සුවයක් සොම්නසක් ලැබී ය. රාජන්‍යයෙනි, එ පරිද්දෙන් ම ඔබ ද ජණ වැහැරී ගෙන ගිය පුරුෂයා වැන්නකු සේ පෙනෙති. රාජන්‍යයෙනි, මේ ලාමක දෘෂ්ටිය බැහැර කරන්න. එය ඔබට දිගු කලක් අවැඩ පිණිස දුක් පිණිස නො වේ වා.''

18. “පුරිමෙනෙවාහං ඔපමේන හොතො කසසපස්ස අත්තමනො අභිරංඛො. අපිවාහං ඉමානි විචිත්‍රානි පඤ්ඤපටිභානානි සොතුකාමො එවාහං හවන්තං කසසපං පච්චනිකං කාතඛං අමඤ්ඤදීස්සං. අභිකකන්තං හො කසසප, අභිකකන්තං හො කසසප! සෙය්‍යථාපි හො කසසප නිකකුජ්ජිතං වා උකකුජ්ජය්‍ය, පටිච්ඡන්තං වා විචරෙය්‍ය, මූලුහස්ස වා මග්ගං ආචිකෙඛය්‍ය, අක්කාරෙ වා තෙලපජ්ජාතං ධාරෙය්‍ය: වකඛුමනො රූපානි දකඛින්නීති. එවමෙව හොතා කසසපෙන අනෙකපරියායෙන ධමේඤ්ඤ පකාසිතො. එසාහං හො කසසප තං හගවන්තං ගොතමං සරණං ගච්ඡාමි ධමෙඤ්ඤ භිකඛුසඛ්ඤඤ, උපාසකං මං හවං කසසපො ධාරෙතු අජ්ජනග්ගෙ පාණ්ණපෙන සරණං ගතං. ඉච්ඡාමි වාහං හො කසසප මහායඤ්ඤං යජිතුං. අනුසාසතු මං හවං කසසපො යං මමස්ස දීඝරන්තං හිතාය සුඛායා”ති.

“යථාරූපෙ ඛො රාජඤ්ඤ යඤ්ඤ භාවො වා භඤ්ඤන්තී, අජ්ජෙකා වා භඤ්ඤන්තී, කුකකුට්ඨකරා වා භඤ්ඤන්තී, විචිධා වා පාණා සංසාතං ආපජ්ජන්තී, පටිග්ගාහකා ව හොන්තී මිච්ඡාදීඝී මිච්ඡාසංකප්පා මිච්ඡාවාචා මිච්ඡාකමමන්තා මිච්ඡාආජීවා මිච්ඡාවායාමා මිච්ඡාසනී මිච්ඡාසමාධී, එවරූපො ඛො රාජඤ්ඤ යඤ්ඤන්ත මහපථලො හොති න මහානිසංසො න මහාජුතීකො න මහාවිජ්ජාරො. සෙය්‍යථාපි රාජඤ්ඤ කසසකො ඛිජ්ජනඛගලමාදය වනං පටිසෙය්‍ය. සො තස්ථ දුකෙඛකෙඤ්ඤ දුබ්බුමෙ අවිහන්තාණ්ණකණ්ටකෙ ඛිජ්ජානි පතිඨාපෙය්‍ය ඛණ්ඩානි ජුතීනි වාතාතපහතානි අසාරාදනි අසුඛසඛිතානි, දෙවො ව න කාලෙන කාලං සමො ධාරං අනුප්පෙවෙච්ඡය්‍ය. අපි නු තැති ඛිජ්ජානි වුඨිං වෙරුලුභිං වෙපුලුලං ආපජ්ජය්‍ය?, කසසකො වා විපුලං ඵලං අධිගච්ඡෙය්‍යා?”ති

18. පායාසි — ‘‘පළමු උපමයෙන් ම මම භවත් කාශ්‍යපයන් වහන්සේ ට සතුටු වීම, වෙසෙසින් පැහැදිණිමි. එතෙකුදු වුවත් මේ විසිතුරු පැණ විසැලුම් අසනු කැමැත්තෙම ම භවත් කාශ්‍යපයන් වහන්සේට විරුද්ධ වැ කපා කළ යුතු කොට සිතීමී, භවත් කාශ්‍යපයන් වහන්ස, ඔබේ දෙසුම අභිකාර්ත යැ. භවත් කාශ්‍යපයන් වහන්ස. ඔබ දෙසුම වෙසෙසින් කාර්ත යැ. භවත් කාශ්‍යපයන් වහන්ස. යම් සේ මුණින් නමා තබන ලද බඳුනක් උඩුකුරු කොට තබන්නේ ද, වැසුණු දෑයක් වැහුම් හැර දක්වන්නේ හෝ වේ ද, මං මුළුමනින්ම මහ හෝ කියන්නේ ද, ඇස් ඇතියන් මෙයින් රූප දකිති’ යි අඳුරෙහි තෙල් පහනක් දල් වන්නේ හෝ වේ ද, එ පරිද්දෙන් ම භවත් කාශ්‍යපයන් වහන්සේ විසින් නොයෙක් කරුණින් දහම පැවැසිණ. භවත් කාශ්‍යපයන් වහන්ස, ඒ මම ඒ භගවත් ගෞතමයන් වහන්සේ ද, ධර්මය ද හික්සු සංඝයා ද සරණ යෙමි. භවත් කාශ්‍යපයන් වහන්සේ මා අද සිට දිවි හිමි කොට සරණ ගිය උවසුවකු කොට සලකන සේක් වා! භවත් කාශ්‍යපයන් වහන්ස, යම් ඒ යඥයක් මට දිගුකලක් වැඩ පිණිස සුව පිණිස වන්නේ ද එසේ වූ මහා යඥයක් යජනට (මහ දැනක් දෙන්නට) කැමැත්තෙමි ද වෙමි. එහි ලා භවත් කාශ්‍යපයන් වහන්සේ මට අනුශාසනා කරන සේක්වා.’’.

කුමරකසුප් — ‘‘රාජන්‍යයෙනි, යම් බඳු යඥයෙක (දනයෙක) ගවයෝ හෝ මරනු ලැබෙත් ද, එඵවෝ තිරෙඵවෝ හෝ මරනු ලැබෙත් ද, කුකුළෝ හුරෝ හෝ මරනු ලැබෙත් ද, විවිධ ප්‍රාණිහු හෝ මරණයට පැමිණෙත් ද, එය පිළිගන්නෝත් මිථ්‍යා දෘෂ්ටි ඇත්තෝ මිථ්‍යා සංකල්ප ඇත්තෝ මිථ්‍යා වචන ඇත්තෝ මිථ්‍යා කර්මාන්ත ඇත්තෝ, මිථ්‍යා ආජීවය ඇත්තෝ මිථ්‍යා ව්‍යායාමය ඇත්තෝ මිථ්‍යා ස්මෘතිය ඇත්තෝ මිථ්‍යා සමාධිය ඇත්තෝ වෙත් ද, රාජන්‍යයෙනි, මෙ බඳු වූ යඥය වූ කලී මහත් ඵල ඇත්තේ නො වෙයි, මහත් අනුසස් ඇත්තේ නො වෙයි. මහත් බැබැලීම් ඇත්තේ වෙයි, මහත් පැතිරීම් ඇත්තේ වෙයි. රාජන්‍යයෙනි, යම් බඳු වූ යඥයෙක (දනයෙක) වනාහි නවයෝ නො ම මරනු ලැබෙද්ද, එඵවෝ තිරෙඵවෝ නො ම මරනු ලැබෙද්ද, කුකුළෝ හුරෝ නො ම මරනු ලැබෙද්ද, විවිධ ප්‍රාණිහු හෝ මරණයට නො පැමිණෙත් ද, ඒ යඥය පිළිගන්නෝත් සමාසක් දෘෂ්ටි ඇත්තාහු සමාසක් සංකල්ප ඇත්තාහු සමාසක් වචන ඇත්තාහු සමාසක් කර්මාන්ත ඇත්තාහු සමාසාජීවය ඇත්තාහු සමාසක් ව්‍යායාමය ඇත්තාහු සමාසක් ස්මෘතිය ඇත්තාහු සමාසක් සමාධිය ඇත්තාහු වෙත් ද, රාජන්‍යයෙනි, මෙබඳු වූ යඥය මහත් ඵල ඇත්තේ වෙයි, මහත් අනුහස් ඇත්තේ වෙයි, මහත් බැබැලීම් ඇත්තේ වෙයි. මහත් පැතිරීම් ඇත්තේ වෙයි. රාජන්‍යයෙනි, යම්සේ ගොවියෙක් බිජුවට හා නතුල හා ගෙන වනයකට පිවිස්තේ ද, හේ එහි නො නසන ලද කණු කටු ඇති, නො සම වූ බිම් ඇති නිසරු කෙතෙක කැඩී ගිය කණු වූ අවුසුළුහින් පෙළුනු, පොළොවේ සාරය නො ඇද ගන්නා වූ ධවාණෙහි සුවසේ නො ම හොවනා ලද්ද වූ බිජුවට වසුරන්නේ නම්, මේසයත් කලින් කලා මොනොවට වැසි දහර නො වස්වන්නේ නම්, ඒ බීජයෝ වැඩීමට නැහීමට මහත් බවට පැමිණෙන්නාහු ද? ගොවියා හෝ මහත් ඵල ලබන්නේ ද?’’

“නොහිදං හො කසසප.”

“එවමෙව ඛො රාජඤ්ඤා යථාරූපෙ යඤ්ඤා ගාවො වා හඤ්ඤානඤ්ඤා අපේළකා වා හඤ්ඤානඤ්ඤා කුකකුටසුකරා වා හඤ්ඤානඤ්ඤා විවිධා වා පාණා සඛ්ඤානං ආපජ්ජනඤ්ඤා පටිග්ගාහකා ව හොනඤ්ඤා. මිච්ඡාදිඝි මිච්ඡාස කසපා මිච්ඡාවාවා මිච්ඡාකමමනනා මිච්ඡාආජීවා මිච්ඡාවායාමා මිච්ඡාසනී මිච්ඡාසමාධී. එවරූපො ඛො රාජඤ්ඤා යඤ්ඤා න මහපඵලො හොති න මහානිසංසො න මහාඡුතිකො න මහාවිපඵාරො. යථාරූපෙ ව ඛො රාජඤ්ඤා යඤ්ඤා නෙව ගාවො හඤ්ඤානඤ්ඤා න අපේළකා හඤ්ඤානඤ්ඤා කුකකුටසුකරා හඤ්ඤානඤ්ඤා විවිධා වා පාණා සඛ්ඤානං ආපජ්ජනඤ්ඤා පටිග්ගාහකා ව හොනඤ්ඤා සමොදිඝි සමොසඛ්ඤානං සමොවාවා සමොකමමනනා සමොආජීවා සමොවායාමා සමොසනී සමොසමාධී, එවරූපො ඛො රාජඤ්ඤා යඤ්ඤා මහපඵලො හොති මහානිසංසො මහාඡුතිකො මහාවිපඵාරො. සෙය්‍යථාපි රාජඤ්ඤා කසසකො ඛිජනඛලං ආද්‍ය වනං පටිසෙය්‍ය, සො තස්ස සුඛධර්මෙ සුභුමෙ සුචිහතධාණුකණ්ටකෙ ඛිජානි පතිඨාපෙය්‍ය අධිණ්ඩානි අසුනිනි අවාතාතපහතානි සාරාද්‍යනි සුඛසනිතානි, දෙවො ව කාලෙන කාලං සමො ධාරං අනුපඵවෙච්ඡය්‍ය, අපි නු තානි ඛිජානි වුඨිං වෙරුලුභිං වෙලුලුභිං ආපජේච්ඡය්‍ය, කසසකො වා විපුලං ඵලං අධිගවෙච්ඡයානි? ’.

“එවං හො කසසප.”

“එවමෙව ඛො රාජඤ්ඤා යථාරූපෙ යඤ්ඤා නෙව ගාවො හඤ්ඤානඤ්ඤා න අපේළකා හඤ්ඤානඤ්ඤා කුකකුටසුකරා හඤ්ඤානඤ්ඤා විවිධා වා පාණා සඛ්ඤානං ආපජ්ජනඤ්ඤා පටිග්ගාහකා ව හොනඤ්ඤා සමොදිඝි සමොසඛ්ඤානං සමොවාවා සමොකමමනනා සමොආජීවා සමොවායාමා සමොසනී සමොසමාධී, එවරූපො ඛො රාජඤ්ඤා යඤ්ඤා මහපඵලො හොති මහානිසංසො මහාඡුතිකො මහාවිපඵාරො’ති.

පායාසී - “භවත් කාශ්‍යපයන් වහන්ස, මෙය නො ම වන්නේ ය.”

කුමරකසුප් - “රාජන්‍යයෙනි, එ පරිද්දෙන් ම යම්බඳු යඥයෙක ගවයෝ හෝ මරනු ලැබෙත් ද, එළුවෝ තිරෙළුවෝ හෝ මරනු ලැබෙත් ද, කුකුළෝ හුරෝ හෝ මරනු ලැබෙත් ද, විවිධ ප්‍රාණිහු හෝ මරණයට පැමිණෙත් ද, ඒ යඥය පිළිගන්නෝත් මිථ්‍යාදෘෂ්ටි ඇත්තෝ, මිථ්‍යා සංකල්ප ඇත්තෝ, මිථ්‍යා වචන ඇත්තෝ, මිථ්‍යා කර්මාන්ත ඇත්තෝ, මිථ්‍යා ආජීවය ඇත්තෝ, මිථ්‍යා ව්‍යායාමය ඇත්තෝ, මිථ්‍යා ස්මෘතිය ඇත්තෝ, මිථ්‍යා සමාධිය ඇත්තෝ වෙත් ද, රාජන්‍යයෙනි, මෙබඳු වූ යඥය වනාහි මහත්ඵල ඇත්තේ නො වේ, මහත් අනුසස් ඇත්තේ නො වේ, මහත් බැබැලීම් ඇත්තේ නො වේ, මහත් පැතිරීම් ඇත්තේ නො වේ. රාජන්‍යයෙනි, යම් බඳු වූ යඥයෙක වනාහි ගවයෝ නො ම මරනු ලැබෙත් ද, එළුවෝත් තිරෙළුවෝත් නො ම මරනු ලැබෙත් ද, කුකුළෝත් ඌරෝත් නො ම මරනු ලැබෙත් ද, විවිධ ප්‍රාණිහු හෝ මරණයට නො පැමිණෙත් ද, ඒ යඥය පිළි ගන්නෝත් සමාග් දෘෂ්ටිය ඇත්තෝ, සමාග් සංකල්පය ඇත්තෝ, සමාග් වචනය ඇත්තෝ, සමාග් ආජීවය ඇත්තෝ, සමාග් ව්‍යායාමය ඇත්තෝ, සමාග් ස්මෘතිය ඇත්තෝ, සමාග් සමාධිය ඇත්තෝ වෙත් ද, රාජන්‍යයෙනි, මෙබඳු වූ යඥය මහත් ඵල ඇත්තේ මහත් අනුසස් ඇත්තේ මහත් බැබැලීම් ඇත්තේ මහත් පැතිරීම් ඇත්තේ වෙයි. රාජන්‍යයෙනි, යම්සේ ගොවියෙක් බිජුවට හා නගුල හා ගෙන වනයකට පිවිස්සේ නම්, හේ එහි මොනොවට නසා පියන ලද කණු හා කටු හා ඇති, සමතලා බිම ඇති සරු කෙතෙක කැඩී නො ගිය, කුණු නො වූ අවුසුළං දෙකින් නො පහළ, පොළොවේ සාරය ඇද ගනුයෙහි සමත් තවාණෙහි සුව සේ භෝවිතා ලද බිජයන් පිහිටුවන්නේ නම්, මේසය ද කලින් කල මොනොවට වැසි දහර පිවිස්වන්නේ නම්, ඒ බිජයෝ වැඩීමට නැඟීමට මහත් බවට පැමිණෙන්නාහු නම්, ගොවියා මහත්ඵල ලබන්නේ ද?”

පායාසී - ‘එසේ ම ය, භවත් කාශ්‍යපයන් වහන්ස.’

කුමරකසුප් - “රාජන්‍යයෙනි, එ පරිද්දෙන් ම යම්බඳු වූ යඥයෙක ගවයෝ නො ම මරනු ලැබෙත් ද, එළුවෝත් තිරෙළුවෝත් නො ම මරනු ලැබෙත් ද, කුකුළෝත් ඌරෝත් නො ම මරනු ලැබෙත් ද, විවිධ ප්‍රාණිහු හෝ විනාශයට නො ම පැමිණෙත් ද, යඥය පිළිගන්නෝත් සමාග් දෘෂ්ටි ඇත්තාහු, සමාග් සංකල්පය ඇත්තාහු, සමාග් වචනය ඇත්තාහු, සමාග් කර්මාන්ත ඇත්තාහු, සමාග් ආජීව ඇත්තාහු, සමාග් ව්‍යායාම ඇත්තාහු සමාග් ස්මෘති ඇත්තාහු, සමාග් සමාධි ඇත්තාහු වෙත් ද, රාජන්‍යයෙනි, මෙබඳු වූ යඥය මහත් ඵල ඇත්තේ, මහත් අනුසස් ඇත්තේ, මහත් බැබැලීම් ඇත්තේ, මහත් පැතිරීම් ඇත්තේ වෙයි.”

19. අථ ඛො පායාසී රාජඤ්ඤා දුතං පට්ඨපෙසි සමණබ්‍රාහ්මණ-
 කපණධිකවණ්ඛකයාවකානං. තස්මිං ඛො ජන දුතෙ එවරුපං
 භොජනං දියාති කණාජකං බිලඛගදුතියං, ධොරකානි ච¹ ච්ඡානි
 ගුලුගාලකානි. තස්මිං ඛො පන දුතං උත්තරො නාම මාණවො
 බ්‍යාවටො අනොසි. සො දුතං දඤා එවමනුද්දිසති ‘ඉමිනාහං
 දුතෙන පායාසී. රාජඤ්ඤාමෙව ඉමසමීං ලොකෙ සමාගඤ්ඤීං
 මා පරසමීනති.’ අපෙසාසි ඛො පායාසී රාජඤ්ඤා ‘උත්තරො කීර
 මාණවො දුතං දඤා එවමනුද්දිසති ‘ඉමිනාහං දුතෙන පායාසී. රාජඤ්ඤා-
 මෙව ඉමසමීං ලොකෙ සමාගඤ්ඤීං මා පරසමීනති’ අථ ඛො පායාසී
 රාජඤ්ඤා උත්තරං මාණවං ආමනනාපෙඤා එතදවොච; සචචං කීර ඤං
 තාත උත්තර දුතං දඤා එවමනුද්දිසසි. ‘ඉමිනාහං දුතෙන පායාසී. රාජඤ්ඤා-
 මෙව ඉමසමීං ලොකෙ සමාගඤ්ඤීං මා පරසමීනති’?

‘එවං භො’ති. “කිසස පන භො ඤං තාත උත්තර දුතං දඤා එව-
 මනුද්දිසසි. ‘ඉමිනාහං දුතෙන පායාසී. රාජඤ්ඤාමෙව ඉමසමීං ලොකෙ
 සමාගඤ්ඤීං මා පරසමීනති නත්‍ර මයං තාත උත්තර පුඤ්ඤාඤ්ඤා දානසෙඤ්ච
 එලං පාටිකඩබිනො?’”ති.

“භොතො ඛො පන දුතෙ එවරුපං භොජනං දියාති කණාජකං
 බිලඛගදුතියං. භවං පාදපි න ඉවෙඡයා ජුසිතුං, කුතො භුඤ්ඤිතුං.
 ධොරකානි ච ච්ඡානි ගුලුගාලකානි යාති භවං පාදපි න ඉවෙඡයා ජුසිතුං,
 කුතො පරිදහිතුං. භවං ඛො පනමහාකං පියො මනාපො. කථං මයං
 මනාපං අමනාපෙන සංයොපෙමා?”ති. “තෙන හි ඤං තාත උත්තර
 යාදිසාහං භොජනං භුඤ්ඤාමි තාදිසං භොජනං පට්ඨපෙහි, යාදිසානි වාහං
 ච්ඡානි පරිදහාමි තාදිසානි ච ච්ඡානි පට්ඨපෙහි”ති.

“එවං භො”ති ඛො උත්තරො මාණවො පායාසීරාජඤ්ඤාසස
 පටිසසුඤා යාදිසං භොජනං පායාසී රාජඤ්ඤා භුඤ්ඤාමි තාදිසං භොජනං
 පට්ඨපෙසි, යාදිසානි ච ච්ඡානි පායාසී රාජඤ්ඤා පරිදහති තාදිසානි ච
 ච්ඡානි පට්ඨපෙසි.

1. ඵරකානි PTS
 2. ඉල වාලකානි PTS

19. ඉක්බිත්තෙන් පායාසී රාජන්‍ය තෙම මහණ බමුණනට දුගියනට මගියනට යදියනට දන් පිහිටු වී ය. ඒ දනයෙහි වනාහි කාඨි දෙවනු කොට ඇති නිවුඩු සහලින් පිසූ බත් ඇති බොජුනෙක් දෙවෙයි. මහත් දුවලු ඇති දළ පිලි ද දෙවෙයි. ඒ දනයෙහි වූ කලී උත්තර නම් මාණවකයෙක් ව්‍යාපෘත විය. හේ දන් දී, මම මේ දනය කරණ කොට පායාසී රාජන්‍යයා හා ම මෙ ලොවිහි දී එක් වීම්. පර ලොවිහිදී ඔහු හා නොම එක් වෙමි වා'යි මෙසේ පුන පුනා කියයි. පායාසී රාජන්‍ය තෙම 'උත්තරමාණවක දන් දී, 'මේ දනය කරණ කොට මම පායාසී රාජන්‍යයා හා ම මෙලොවිහි දී එක් වීම් පරලොවිහි දී නොම එක් වෙමිවා'යි මෙසේ පුන පුනා කියති'යි මේ පවත් ඇසීය. ඉක්බිති පායාසී රාජන්‍ය තෙම උත්තරමාණවකයා කැඳවා 'දරුව උත්තර ය, තෝ දන් දී 'මේ දනය කරණ කොට මම පායාසී රාජන්‍යයා හා ම මෙ ලොවෙහි දී එක් වීම්. පර ලොවිහි දී නො ම එක් වෙමි වා'යි මෙසේ පුන පුනා කියහි ද? ඒ සැබෑදෑ?'යි විචාළේ ය.

'එසේ ය, සැබෑවැ'යි උත්තර මාණවක කී ය.

'භවත් දරුව උත්තරය, තෝ දන් දී කවර හෙයින් 'මේ දනය කරණ කොට මම පායාසී රාජන්‍යයා හා ම මෙ ලොවිහි දී එක් වීම්, පර ලොවිහි දී නො ම එක් වෙමි වා'යි පුන පුනා කියහි ද? දරුව, උත්තරය, අපි පිනෙන් ප්‍රයෝජන ඇත්තමෝ, දනයේ විපාක කැමැත්තමෝ නො වළුදෑ?'යි පායාසී රාජන්‍ය කී ය.

'භවත්හු හේ දනයෙහි වූකලී කාඨි දෙවනු කොටැති නිවුඩු සහලින් පිසූ බත් ඇති මෙබඳු බොජුනෙක් දෙවෙයි. භවත්හු එය පයින් පහස්නට නො කැමැති වනු ඇත. වළදන්නට කොයින් කැමැති වන්නේ ද? භවත් තෙමේ යම් වස්ත්‍රයන් හඳින්නට තබා පයින් පහස්නට කැමැති නො වන්නේ ද, එසේ වූ මහත් දඬු ඇති දළ පිලි දෙවෙයි. භවත් තෙමේ වූ කලී අපට ළිය ය, මනාප ය. අපි කෙසේ නම් මනාපයක්හු අමනාපයක්හු හා එක් කොට යොදමෝ දෑ'යි උත්තරමාණවක කී ය. 'එසේ වී නම් දරුව, උත්තරය, මම යම් බඳු බොජුනක් වළදමි ද, එබඳු බොජුනක් දනයෙහි පිහිටුවව (ඵළියෙල කොට තබව), යම් බඳු පිලි මම හදිමි ද, එසේ වූ පිලිත් දනයෙහි පිහිටුව ව'යි පායාසී රාජන්‍ය කී ය.

'එසේ ය, භවත්' යැයි කියා ම උත්තර මාණවක තෙම පායාසී රාජන්‍යයාට පිළිවදන් දී, පායාසී රාජන්‍යයා යම් බඳු බොජුනක් වළදයි ද, එබඳු බොජුනක් දන් පිණිස පිහිටුවී ය, යම් බඳු පිලි පායාසී රාජන්‍ය තෙම හදිමි ද, එබඳු වූ පිලි දන් පිණිස පිහිටුවී ය.

අප බොහෝ පාසාසි රාජකෘතිය අසකකවීම දැන දැන අසහන දැන දැන අවිනතිකත දැන දැන අපවිඳි දැන දැන කායසය හෙද පරමමරණ වතුමහාරාජිකත දෙවන සහනය උපපජ්ජි සුඤ්ඤා සෙරිසක විමාන. යො පන නසස දනෙ බ්‍යාවටො අහොසි උතරො නාම මාණවො, සො සකකවං දන දැන සහක දන දැන විනතිකත දන දැන අනපවිඳි දන දැන කායසය හෙද පරමමරණ සුගති සග්ගා ලොක උපපජ්ජි දෙවන තාවති සාන සහනය.

තෙත බොහෝ පන සමයෙන ආයථො ගවමපති දුඤ්ඤා සෙරිසක විමාන දිවාචිතාර ගවජති. අප බොහෝ පාසාසි දෙවපුතො යෙනායථො ගවමපති තෙනුපසඛිතමි, උපසඛිතමිකා ආයථොතො ගවමපති අභිවාදෙකා එකමනං අටයාසි. එකමනං ධීතං බොහෝ පාසාසි දෙවපුතො ආයථො ගවමපති එතදවොව; ‘කොසි කො ආච්ඡො?’ති. ‘අහං භනෙත පාසාසි රාජකෘතිය’ති. ‘නනු කො ආච්ඡො ඒවංදිඤ්ඤො අහොසි. ‘ඉතිපි නකී පරො ලොකො, නකී සතො ඔපජනිකා, නකී සුකටදුකකටානං කමොනං එලං විපාකොති?’ ‘සොහං භනෙත එවං දිඤ්ඤො අහොසි; ‘ඉතිපි නකී පරො ලොකො, නකී සතො ඔපජනිකා නකී සුකටදුකකටානං කමොනං එලං විපාකොති. අපි වාහං අයොන කුමාරකසසපෙන එතථො පාපකා දිඤ්ඤො විවෙවිතො’ති.

“යො පන තෙ ආච්ඡො දනෙ බ්‍යාවටො අහොසි උතරො නාම මාණවො, සො කුභි උපපනො?”ති. “යො මෙ භනෙත දනෙ බ්‍යාවටො අහොසි උතරො නාම මාණවො, සො සකකවං දන දැන සහක දන දැන විනතිකත දන දැන අනපවිඳි දන දැන කායසය හෙද පරමමරණ සුගති සග්ගා ලොක උපපනො දෙවන තාවති සාන සහනය. අහං පන භනෙත අසකකවං දන දැන අසහන දන දැන අවිනතිකත දන දැන අපවිඳි දන දැන කායසය හෙද පරමමරණ වතුමහාරාජිකත දෙවන සහනය උපපනො සුඤ්ඤා සෙරිසක විමාන. තෙන හි භනෙත ගවමපති මනුසසලොකං ගහභි එවිමාරොවෙහි: සකකවං දන දෙට, සහක දන දෙට, විනතිකත දන දෙට, අනපවිඳි දන දෙට, පාසාසි රාජකෘතිය අසකකවං දන දැන

ඉක්බිත්තෙන් පායාසි රාජන්‍ය තෙම නොසකසා දන් දී, සියතින් දන් නො දී, ගෞරව නැති ව දන් දී, ඉවත දමන දෑයක් මෙන් දන් දී, කාබුන් මරණින් මතු සිවු මහරජයේ දෙවියන් හා එක් වීමට, සේරිස්සක නම් හිස් වූ විමනකට උත්පත්ති විසින් පැමිණියේ ය. යම් උත්තර නම් මාණවකයෙක් ඔහු ගේ දනයෙහි ව්‍යාපෘත වී ද, හේ සකසා දන් දී, ගෞරව ඇතිවූ දන් දී, ඉවත ලන දෑයක් මෙන් නොකොට ආදරයෙන් දන් දී, කාබුන් මරණින් මතු මනා ගති ඇති සග ලොවට තව්තිසා වැසි දෙවියන් හා එක් වීමට පැමිණියේ ය.

එ සමයෙහි වනාහි ආයුෂ්මත් ගවම්පති මහතෙරණුවෝ හිස් වූ සේරිස්සක නම් විමනට දිවා විහරණය පිණිස එක වන් වඩිති. එ කලා පායාසි දෙවපුත් ආයුෂ්මත් ගවම්පති තෙරුන් වෙත එළැඹියේ ය. එළැඹ ඔබ වැඳ එකත්පස් වැ සිටියේ ය. එකත්පස් වැ සිටියාවූ ම පායාසි දෙව පුතුව ආයුෂ්මත් ගවම්පති තෙරණුවෝ “ඇවැත්නි, තෙපි කවුරුද?” විචාලෝ ය. ‘වහන්ස, මම පායාසි රාජන්‍ය වෙමි’ යි හේ උත්තර දුන. ඇවැත්නි, තෙපි ‘මෙසේත් පර ලොව නැත, උපපාදක සත්වයෝ නැත, කුශලාකුශල කර්මයනට එල විපාක නැතැ’ යි මෙසේ වූ දෘෂ්ටි ඇත්තෝ නො වූහ ද?’ යි තෙරණුවෝ පුළුවන්හ. ‘වහන්ස, ඒ මම ‘මෙසේත් පරලොව නැත, මෙසේත් උපපාදක සත්වයෝ නැත, කුශලාකුශල කර්මයන් ගේ එල විපාක නැතැ’ යි මෙබඳු වූ දෘෂ්ටි ඇත්තෙකිම් වීමි. එහෙත් ආයාසි වූ කුමාරකාශ්‍යපයන් වහන්සේ විසින් ඒ ලාලක දෘෂ්ටිය කෙරෙන් මම වෙන් කරන ලද්දෙමි වෙමි.’

“ඇවැත්නි, යම් උත්තර නම් වූ මාණවකයෙක් ඔබ ගේ දන ක්‍රියායෙහි ව්‍යාපෘත වූයේ ද හේ කොහි උපන්නේ ද?” යි තෙරණුවෝ පුළුවන්හ. ‘වහන්ස, යම් උත්තර නම් මාණවකයෙක් මගේ දනයෙහි ව්‍යාපෘත වී ද, හේ සකසා දන් දී, සියතින් දන් දී, සැදූහැයෙන් දන් දී, ඉවත ලූ දෑයක් සේ නො කොට සාදර වැ දන් දී, කාබුන් මරණින් මතු මනාගති ඇති සග ලොවට, තව්තිසා වැසි දෙවියන් හා එක් වීමට පැමිණියේ ය. වහන්ස, මම වූ කලි නො සකසා දන් දී, නො සියතින් (අනුන් ලවා) දන් දී ග්‍රදධාගෞරව නැති වූ දන් දී, ඉවත ලූ දෑයක් මෙන් කොට දන් දී, කාබුන් මරණින් මතු සිවු මහ රජයෙහි වැසි දෙවියන් හා එක් වීමට හිස් වූ මේ සේරිස්සක විමානයට උත්පත්ති විසින් පැමිණියෙමි. එ බැවින් වහන්ස, ගවම්පතිනි, මිනිස් ලෝ වැඩිම කොටැ, ‘සකසා දන් දෙවූ, සියතින් දන් දෙවූ, ග්‍රදධා ගෞරව උපදවා දන් දෙවූ, ඉවත දැමූ දෑයක් සේ නො කොට ආදර සහිත ව දන් දෙවූ. පායාසි රාජන්‍යයා නොසකසා දන් දී,

අසහන්තා දනං දන්තා අවිතතිකතං දනං දන්තා අපවිද්ධං දනං දන්තා කායසස හෙද පරමමරණා වාතුමහාරාජිකානං දෙවානං සහබ්බතං උපපනෙනා සුඤ්ඤං සෙරිසසකං විමානං. යො පන තසස දනෙ බ්බාවටො අහොසි උත්තරො නාම මාණවො, සො සකකච්චං දනං දන්තා සහන්තා දනං දන්තා විතතිකතං දනං දන්තා අපවිද්ධං දනං දන්තා කායසස හෙද පරමමරණා සුගතිං සග්ගා ලොකං උපපනෙනා දෙවානං තාවතීසානං සහබ්බතන්ති.”

අප්ඵ බො ආයසමා ගවමපති මනුසසලොකං ආගන්තො ඵචමංරො-
වෙසි: “සකකච්චං දනං දෙප්, සහන්තා දනං දෙප්, විතතිකතං දනං දෙප්,
අනපවිධං දනං දෙප්. පායාසි රාජකෙඤ්ඤ අසකකච්චං දනං දන්තා අසහන්තා
දනං දන්තා අවිතතිකතං දනං දන්තා අපවිද්ධං දනං දන්තා කායසස හෙද පරමම-
රණා වාතුමහාරාජිකානං දෙවානං සහබ්බතං උපපනෙනා සුඤ්ඤං
සෙරිසසකං විමානං. යො පන තසස දනෙ බ්බාවටො අහොසි උත්තරො
නාම මාණවො, සො සකකච්චං දනං දන්තා සහන්තා දනං දන්තා විතතිකතං
දනං දන්තා අනපවිද්ධං දනං දන්තා කායසස හෙද පරමමරණා සුගතිං සග්ගා
ලොකං උපපනෙනා දෙවානං තාවතීසානං සහබ්බතන්ති.”

පායාසිරාජකෙඤ්ඤසුත්තං නිට්ඨිතං දසමං.

අපදනාඤ්ඤ නිදනාඤ්ඤ නිබ්බානාඤ්ඤ සුදසසනං,
ජනවසහඤ්ඤ ගොචීන්දුං සමයං සකකමෙච්ච
සතිපට්ඨානපායාසි මහාවග්ගසස සබ්බගො,

මහාවග්ගො නිට්ඨිතො දුතියො.

මහාපාදනං නිදනං නිබ්බානාඤ්ඤ සුදසසනං,
ජනවසහඤ්ඤ ගොචීන්දුං සමයං සකකපඤ්ඤකං
මහාසතිපට්ඨානඤ්ඤ පායාසි දසමං භවෙ. (කඤ්චි)

නොසියනින් දන් දී, ගරුසැලැකිලි නැති වූ දන් දී ඉවත ලූ දෑයක් සේ කොට දන් දී, කාබුන් මරණින් මතු සිවුමහරජයෙහි දෙවියන් හා එක් වීමට ශුන්‍ය වූ සේරිස්සක නම් වියනකට පැමිණියේ ය. ඔහු ගේ දනයෙහි ව්‍යාපෘත වූ උත්තර නම් යම් මාණවයෙක් වී ද හේ සකසා දන් දී, සිය-නින් දන් දී, ශ්‍රද්ධා ගෞරව ඇති වූ දන් දී ඉවත ලූ දෑයක් සේ නො කොට සැලැකිලිමත් වූ දන් දී, කාබුන් මරණින් මතු මනා ගති ඇති සහ ලොවට, තවතිසා වැසි දෙවියන් හා එක් වීමට පැමිණියේ යැ' යි මෙසේ දන්වා වදරනු මැනැවැ' යි පායාසි රාජන්‍ය කී ය.

ඉක්බිති ආයුෂ්මත් ගවම්පති තෙරණුවෝ මීනිස් ලොවට අවුත්, සකසා දන් දෙවු, සියනින් දන් දෙවු, ශ්‍රද්ධා ගෞරව උපදවා දන් දෙවු, ඉවත ලූ දෑයක් සේ නො කොට සැලැකිලිමත් වූ දන් දෙවු. පායාසි රාජන්‍යයා නො සකසා දන් දී, නො සියනින් දන් දී, ශ්‍රද්ධා ගෞරව නො උපදවා දන් දී, ඉවත ලූ දෑයක් සේ කොට දන් දී, කාබුන් මරණින් මතු සිවු මහරජයෙහි දෙවියන් ගේ සහභාවයට (දෙවියන් හා එක් වීමට), ශුන්‍ය විමානායකට පැමිණියේ ය. යම් උත්තර නම් මාණවයෙක් ඔහු ගේ දනයෙහි ව්‍යාපෘත වී ද, හේ සකසා දන් දී, සියනින් දන් දී, ශ්‍රද්ධා ගෞරව උපදවා දන් දී ඉවත ලූ දෑයක් සේ නො කොට සාදර වූ දන් දී කාබුන් මරණින් මතු මනාගති ඇති සහ ලොවට, තවතිසා වැසි දෙවියන් ගේ සහභාවයට (දෙවියන් හා එක් වීමට) පැමිණියේ යැ' යි මෙසේ දැන්වූහ.

දස චක්‍ර පායාසි රාජඤ්ඤ සූත්‍රය නිමියේ ය.

මහාවර්ගයේ උද්දන ය:

මහාපදන සූත්‍රය, නිදන සූත්‍රය, නිර්වාණ සූත්‍රය, සුදර්ශන සූත්‍රය, ජනවසහ සූත්‍රය, ගොවින්ද සූත්‍රය, සමය සූත්‍රය, සක්කපඤ්ඤ සූත්‍රය, මහා-සතිපට්ඨාන සූත්‍රය, දස වන පායාසි සූත්‍රය ද යන මොවුන් ගෙන් මහා-වර්ගයා ගේ සංග්‍රහය වෙයි.

දෙවන මහාවර්ගය නිමියේ ය.

දීඝනිකාය - මහාවග්ගසෙහි

ගාථාදීපාද සූචි

අ		ඉ	
අග්ගි පජ්ජලිතො ආසි	368	ඉතී හුඤා චජ්ජ	410
අවච්චකුසො ච නාගොච	400	පුමාමහි දෙවො	410
අට්ඨ දෙණං චක්ඛුමතො සරිරං	264	ඉදං දිස්වාන නඤ්ඤානි	318, 322
අත්ඤාසං ඉතරා පජා	332		336, 344
අප්ඤ්ඤාසං භික්ඛවො දිට්ඨපුබ්බෙ	408	ඉධෙව වික්ඛානි විරාජසීඤා	410
අපාගු නාහසා නාගා	390	ඉධෙව තිට්ඨමානසස	430
අපාගු සහභු දෙවා	392	ඉමෙහි තෙ හීනකායුපපනතා	410
අපාගු හරයො දෙවා	392		
අනිච්චා චත සඛ්ඛාරා	246, 304		
අනුපචායෙ අනුපසානො	72		
අනෙතන පානෙන උපට්ඨතිමො	408		
අප්පමනතා සනිමනො	188		
අපාරුතා තෙසං අමතසසද්ධාරා	58		
අප්ප මනතා චත මෙ සනෙතා	400		
අභයං කදු නාගරාජානමාසි	390		
අමනුසාවචො සුඤා	368		
අසලලිනෙන විනෙතන	246		
ආ		උ	
ආගුං පඤ්චසිඛො චෙව	388	උට්ඨෙහි විර විජිත සඛ්ඛාම	58
ආතුරසෙසව හෙසජ්ජං	398	උතතරං ච දිසං රාජා	388
ආපො ච දෙවා පට්ඨි	390	උපාසිතා චක්ඛුමතො අහොසි	408
ආමනතසාමී රාජානං	368		
ආමනතසී චුඤ්ඤං නාම-			
හික්ඛුං	210		
ආසනං උදකං පජ්ජං	364		
ඉ		උ	
ඉච්චෙතෙ සොළස සහසසා	386	උට්ඨෙහි විර විජිත සඛ්ඛාම	58
ඉති තත් මහාසෙනො	394	උතතරං ච දිසං රාජා	388
ඉති බුද්ධො අභිඤ්ඤාස	190	උපාසිතා චක්ඛුමතො අහොසි	408
ඉතො සත්ත තතො සත්ත	314		

කො	
කොටො මොසවජ්ජං නිකති ව	366
ඛ	
ඛනතිපරමං තපො තිතිකඛා	72
ඛේ	
ඛේමියා තුසිතා යාමා	392
ග	
ගඤ්ඤාන චූඤ්ඤා නදියං කකු කුං	210
ගජධබ්බකායුජගතා භවතො	408
ච	
චතුත්තං අරියසච්චානං	142
චත්ත ජීවසමා දනා	264
චත්තාරො තෙ මහාරාජා	388
චඤ්ඤො කාම සෙට්ඨො ච	388
චූ	
චූතොහං දිවියා කායා	430
චූතොහං මානුසා කායා	432
චූඤ්ඤා භත්තං භුඤ්ඤා	200
ඡ	
ඡ සහසා භෙමචනා	386
ඡේ	
ඡේනා බීලං ඡේනා පලිසං	384
ඡී	
ඡීතා චජීරහඤ්ඤා	390
ඤා	
ඤායෙන මෙ චරතො ච	432
ත	
තඤ්ඤා සබ්බං අභිඤ්ඤාය	386, 394
තණ්ඩාසංඥාසං භනතාරං	434
තතො නං අනුකම්පනා	140
තත්ත භිකඛිචො සමාදහංසු	384
තදසී යං භිංසනකං	248

ත	
තදසු දෙවා මඤ්ඤානා	324
තසී ගෙධිතචිත්තොසථී	400
තසස ධම්ම සස පතනියා	410
තසෙසච තෙජෙන අයං වසුඤ්ඤා	264
තසෙසච චූඤ්ඤාසං සුධම්මතාය	408
තා	
තානි ඵනානි දිට්ඨානි	144
තී	
තීණ්ණං තෙසං වසීනෙසු	410
තූ	
තූලමතූලඤ්ඤා සමභවං	166
තූචං පිතා අභං පුත්තො	368
තෙ	
තෙ අභෙඤ්ඤා අනිරොචනා	318, 322, 336, 344
තෙ ච ආතප්පමකරං	394
තෙ ච සබ්බෙ අභිකකතො	394
තෙ පණිතතරා දෙවා	432
තෙ චුත්තවාකායා රාජානා	342
තෙසං නිසින්නානං අර්ඝකමිංසු	410
තෙසං පාතුරහු ඤාණං	386
තෙසං මායාවිනො දුසා	388
තෙසං යථා සුතං ධම්මං	434
තාස	
තාසංසු යද මං ජානනා	434
ක	
කමෙව ආසි සමචූඤ්ඤා	434

ද

දකඛණකෂු දිසං රාජා	388
දදනො පුඤ්ඤං පවසිසිති	212
දනනපුරං කලිඛිතානං	356
දසෙතෙ දසධා කායා	390,392
දසෙසු ඉසසරා ආගු	394

දෙ

දෙවකායා අභිකක්ඛනා	384,386
දෙවිඤ්ඤාගිඤ්ඤ නරිඤ්ඤ පුජිතො	264

න

න වෙ දෙවෙ ව පසසනතා	318,322,336,344
--------------------	-----------------

නා

නාගොව සඤ්ඤාගුණානි ජෙත්වා	410
නාහු අසසාසාසසාසො	246

නහා

නහාත්වා ව පිත්වා චුද්ධාරි සත්වා	210
---------------------------------	-----

ප

පාචනං ටෙදිතබ්බො හි ධම්මො	408
පච්ඡිමං ව දිසං රාජා	388
පටිගණනාම තෙ අභ්‍යං	364
පටිසොනගාමීං හිපුණං	54,56
පරිපකෙකා වයො මඤ්ඤං	188
පවුසුජාතිමබ්බං	394

පු

පුච්ඡ වාසව මං පඤ්ඤං	412
පුච්ඡාමි බ්‍රහ්මානං සනංකුමාරං	364
පුත්තාපි තසස බහවො	388
පුච්ඡ සිභාව සලලිතා	384
පුරිමං ව දිසං රාජා	386
පුරිමං දිසං ධනරට්ඨො	388

චූ

චූදෙධා ජනිඤ්ඤාමි මනුසුං- ලොකෙ	410
----------------------------------	-----

භී

භීයො පඤ්ඤාසතෙ ඤ්ඤා	384
--------------------	-----

භු

භුක්ඛසස ව සුකරමද්දවෙන	200
-----------------------	-----

ම

මණි යථා වෙච්චරියො	368
මහාසමයො පවනභූමිං	382
මං වෙ කුමාරං ජානනති	364

මී

මීච්චා ව විදෙහානං	356
-------------------	-----

මො

මොදනාච්ච වන භො දෙවො	318,322,336
---------------------	-------------

ය

යථා නිමිත්තා දිසසනාච්ච	320,342,344
------------------------	-------------

යථා පාචුසසකො මෙසො	394
යථා පි මුච්චි නඤ්ඤො	400
යද ව චුද්ධමද්දකම්	434
යසම් පදෙසෙ කප්පෙති	140
යං කරොම හි බ්‍රහ්මිනො	434
යං ව සුත්වා ජහාසිනො	368
යං තෙ ධම්මං ඉධිඤ්ඤාය	410
යං මෙ අත්ති කතං පුඤ්ඤං	400

යා

යා තස් දෙභිතා ආසුං	140
යාමුතා ධනරට්ඨා ව	390

යෙ

යෙකෙච්ච චුද්ධං සරණං ගතාසෙ	384
යෙ තරනාච්ච අභ්‍යචං සරං	140
යෙ නාගරාජෙ සහසා හරනති	390

යො	
යො ඉමසමී ධමමචිතයෙ	188
යා	
යායසසු මඤ්ඤමී සමඤ්ඤ	432
ලී	
ලිතනං පරමෙන තෙජසා	550
ච	
චණ්ණවා යසවා සිරිමා	364
චන්දෙ තෙ පිතරං හදෙද්ද	398,402
චරුණා සහ ධමමා ච	392
වා	
වාතොච සෙදසඬකනො	398
වාමුරු සජ මං හදෙද්ද	400
වෙ	
වෙණහු ව දෙවා සහලී ව	390
වෙසසාමිතො පඤ්චසතා	386
ස	
සකකසස පුට්ඨාමභි	
මහනුභාවො	408
සකෙකා වෙ මෙ වරං දජ්ජා	400
සකාපුතොච කොනෙන	400
සවෙ තෙ උනං කාමෙහි	368
සවෙ ජහථ කාමානි	372
සට්ඨෙ තෙ දෙවනිකායා	394
සතං එකෙ සහසසානං	386
සතං ව බලිපුතනානං	390
සතනභු චුභමදනො ච	356
සතනසහ සසා යකනා	386
සද මනො භාරගජා	392
සබ්බපාපසස අකරණං	72
සබ්බව නිකබ්බිසසනභි	368
සබ්බව හොනො සහිතා	
සමග්ගා	262
සබ්බ විජීනසබ්බාමා	394

ස	
සමානා මහාසමානා	392
සහසසං චුභමලොකානං	394
සා	
සාතාගිරා නිසභසසා	386
සාලං ව නචිරං දුලලං	400,402
සි	
සිඬගිවණණං යුගං වත්ථං	208
සිලොකමනුකසසාමී	384
සී	
සීතොදකං පොකබරණං	400
සීලං සමාධිපඤ්ඤා ච	190
සු	
සුකකා කරුමනා අරුණා	392
සුණනතු හොනො මම	
එකවාකායං	262
සුචුභමා පරමජෝ ව	394
සුරියසසුපනිසා දෙවා	392
සෙ	
සෙලො යථා පබ්බතමුඛි	
නිට්ඨිතො	58
සො	
සො මෙ පඤ්ඤං වීයාකාසී	368
සා	
සාහං අමුලිභපඤ්ඤසස	432
හ	
හන්ද බ්‍යායමාම වීයායමාම	410
හි	
හිත්වා මමතං මනුජෙසු චුභෙම	364
හී	
හීනං කායං උපපන්නා	
හවනො	408

දීඝනිකාය මහාවග්ගියෙහි

සාන-පුද්ගල සංඥ සූචි

අ		ආ	
අභිදනන	10	ආපොදෙව	390
අඛණ	356	ආලකමඤ	266
අච්චන	392	ආලාරකාලාම	202
අජපාල නිග්‍රොධ	176	ආසඳ	392
අජානසනතු	110, 258, 264		
අනාඨපිණ්ඩික	2		
අනුරුඳ්ධ	246	ඉ	
අනෙජක	392	ඉඤ්ජසාල	396
අනොම	10	ඉසිගිලි	182
අභිභූ	6		
අමකගාම	192		
අමකපාලී	152	උ	
අමකපාලීවන	150	උතර	6, 560
අමකප්‍රමුඛකා	126	උතරා	10
අමකවන	150	උදෙනවෙතිය	160, 184
අමකසණ්ඩා	396	උපවකනන	214, 266
අරිච්චක	392	උපවාන	216
අරුණ	10, 392	උපසනන	8
අරුණවතී	10	උරුවෙලා	176, 402
අරුකපා	264		
අරුකපසක	260	ඵ	
අචනනී	356	ඵරාවණ	390
අසම	390		
අසොක	8	ඹ	
අසසක	356	ඹද්දනගයා	392
අසසතර	388	ඹපමකඤ්ඤ	388
ආ		ක	
ආතුමා	204	කකුපා	200
ආනඤ	10, 89, 112, 248	කකුධ	144
ආනඤවෙතිය	150	කකුසඤ්ඤ	4

ස්ථාන-පුද්ගල සංඡද සූචි

නො		ජෝ	
ගොතම	506	ජෝති	392
ගොතමකවෙතිය	140, 150	ජෝතිපාල	350
ගොතමතිස්ස	140		
ගොතමද්වාර	140	ත	
ගොපක	406	තව්ජකනාග	390
ගොපිකා	406	තපොදරාම	182
ගොවිඤ්ඤ	350		
		තා	
ච		තාවතිය	138, 318, 520
චඤ්ඤ	390		
චඤ්ඤන	388	ති	
චමපා	228, 356	තිබ්බරු	388, 398
		තිස්ස	6, 60, 394
චා			
චාතුලභාරාජික	562	තූ	
චාපාලවෙතිය	160	තූඨ	144
		තූසිත	392
චි		තෙජෝ	390
චිත්තසෙන	388		
චිත්ත	390		
		ද	
චු		දත්තපුර	356
චුඤ්ඤ	196		
චුඤ්ඤක	200	ද	
		දනවෙසස	390
චෝ		දිසම්පති	350
චෝරපපාන	182	දො	
		දොණ	262
		ධ	
ජනවසභ	314	ධතරඨ	334, 356, 386, 390
ජනෙසභ	388	ධනවතී	10
ජම්බුගාම	192	ධතෙ	392
ජිට්කම්බට්ඨ	182	ධමමපාසාද	282
ජෙනවන	2	ධමමාපොකකිරණී	284

සාහිත්‍ය-පුද්ගල සංඝ පුවි

න	පා	න	පා
නකඛ්‍ය	390	පාවාරිකවන	128, 132
නඤ	144	පාවේශ්‍යකා	262
නමුච්චි	390	පිප්පලිවනියා	262
නළ	388	පුකකුස	202
		පුට්ඨද	392
නා			
නාග	388	පොනන	356
නානිකා	144, 300		
නාලඤ	123, 132		
		බ	
නි		බඤ්චිනතු	10
නිකට	144	බඤ්චමභී	10, 60
නිසංඝඤ්ච	388	බඤ්චමා	28
නිලොණරතී	392	බලී	390
තෙර ජරා	176, 402	බලීපුඤ්ඤ	390
		බහුපුඤ්ඤවේනියා	150
		බාරාණසී	10, 228, 356
ප			
පජ්ජනන	392	බි	
පඤ්චාල	22, 388, 396	බිබෙසාර	308
පඤ්චාල	300		
පඨවී	390	බු	
පනාදු	388	බුඤ්චිජ	8
පභාවනී	10	බුලී	260
පරනිමමිත	392		
පරමස්	394		
පසෙතදී	548	බෙ	
පභාරාද	390	බෙලුවගාමක	156
පා		බු	
පාටලියාම	132	බුහම	390
පාමොක්ක	392	බුහමදක	10, 356
පායාග	390		
පායාසිරාජකඤ්ච	506	භ	
පාරග	392	භණ්ඩගාම	190
පාවා	194	භද්ද	144
		භරත	356

සරාන-පුද්ගල සංඡ සුවි

	භී		මො	
භීයා	6	මොගනලලාන		6
		මොරිය		262
			ය	
භූජනී	406	යකකදක		10
		යම		390
		යස		390
භොගනගර	192	යසවනී		10
			යා	
		යාම		392
මකුටබන්ධන	252	යාමුන		390
මගධ	396		රා	
මව්ව	300	රාජගභ	110, 126, 228, 334,	396
මදකුච්ඡිමිගදය	182	රාජගාරක		126
මනොදුසික	392	රාමගාම		234
මනුවලාහක	390	ලාමගාමකා		260
මලල	262	රාහුභද්ද		390
මගාකසසප	254		රු	
මහාගොච්ඡ	358	රුවීර		392
මහාපාරග	392		රෙ	
මහාසමාන	392		රෙණු	354, 356
මහාසුදසසන	228		රො	
			රොප	392
			රොරුක	356
මානලී	388		ල	
මානුස	392	ලමිතක		392
මානුසුකම	392		ලා	
මාහිසසනී	356	ලාමසෙට්ඨ		392
			ලී	
			ලීච්චි	154, 261, 264
මේච්ලා	356			
මිසසක	392			
මෙතනාකාසික	390			

ස්ථාන-පුද්ගල සංඥ සුවි

ලො	වෙ	වෙ	වෙ
ලොහිතවාසී	392	වෙදිසක	396
		වෙපවිතනි	390
	ව	වෙපුරු	386
වජිරභස	392	වෙහාර	182
වජ්ජි	112	වෙරොව	390
වරුණ	390	වෙසාල	390
වසු	392	වෙසාලි	150, 160, 264
වසසකාර	110, 136	වෙසසභු	356
		වෙසාවණ	334
	වා	වෙසකාමිතන	386
වායො	390	වෙච්චන	182
වාරුණ	390, 392		
වාසව	390, 392	ස	
වාසවනෙසී	392	සකක	246, 336, 392, 396
වාසෙටය	230	සකාය	260
		සකායපුතන	400
	වී	සකුච්ච	6
විවකකණ	392	සකභු	356
විටුච්ච	388	සකඛබ්බෙවනිය	150
විටුඛ	388	සදුමතන	392
විදේහ	356	සනංකුමාර	144, 20, 344, 394,
විධුර	6	සප්පසොනනිකපබ්බාර	182
විපසසී	4	සබ්බමිතන	10
විරුචකක	334, 388	සමාන	392
විරුලහ	388	සහභු	392
විරුලහක	334	සහලී	390
විසාධා	10		
විසසකමම	280	සා	
	වෙ	සාකෙන	228
වෙබනස	392	සාතාගිර	386
වෙට්ඨෙණ්ඩු	388	සාරඤ්ඤවෙතිය	150
වෙයදීප	264	සාරිපුතන	6, 128
වෙයදීපක	260	සාවතී	2, 228
වෙණු	390	සාලහ	144

සාන-පුද්ගල සංඛ්‍යා සූචි

ස		ස	
සිංහල	402	සුලභය	392
සිංහල	4	සුරසෙන	300
සිංහලය	504, 506		
සිංහල	182	සෙ	
		සෙනෙගාල	504
		සෙරියානු	562
සු		සො	
සුකක	392	සොන	6
සුවිනි	390	සොනිය	10
සුජාන	144	සොන	10
සුදන	144	සොහොවනි	10
සුදොදන	10	සොම	390
සුධර්ම සහ	334	සොවිර	356
සුනිධ	136		
සුපණ්ණ	390	හ	
සුපානික	10	හනිගම	192
සුබ්‍රහ්ම	394	හරි	356, 392
සුභද්‍ර	144, 232		
සුභද්‍ර බුද්ධපබ්‍රහ්ම	256	හා	
සුරිය	392	හාරගජ	392
සුරියවච්චසා	398	හාරිත	392
		හිරිකාවනි	214

දීඝනිකායයේ මහවග්ගයෙහි

පදනුක්‍රමණිකාව

අ			අ
අකමොසානි	126	අපේක්‍ෂනං	56
අකාචො	368	අපේක්‍ෂාකිරණි	214
අකංඛා	152	අපේක්‍ෂාගාහෙනා	208
අකංඛුනෙතා	550	අපේක්‍ෂාසානං	86, 88
අකංඛාහනං	272	අසුඤ්ඤානො	438
අකෙතනි	550	අසුඤ්ඤාව ඡාණ්ඩානි	26
අඛණ්ඩානි	126	අසුඤ්ඤාභාචො	226
අභිකො	540	අසුඤ්ඤාදායී	428
අගගුපට්ඨාකො	76	අසුඤ්ඤානානං	130
අඤ්ඤා	364	අසුඤ්ඤානාරො	70
අසා	16, 22	අසුඤ්ඤාපෙකෙකා	234
අසාවනො	232	අට්ඨසො	18
අචෙක	30	අට්ඨිකානි	456
අචෙකන	28	අට්ඨසිසඞ්ඛිලිකං	452
අඛිභිරස	398	අඡාණ්ඩවං	140
අචිත්තකතං	562	අතකකාවචරො	54
අච්ච ඛතුසො	400	අතථං	94
අච්ච නන්ධියා	426	අතරමානො	276
අච්ච නන්ධපරියොසානා	426	අතාරී	210
අච්ච නන්ධමුහුචාරී	426	අතුලං	166
අච්ච නන්ධොගකෙකමී	426	අනිබ්භං	216
අච්චාධාය	208	අනිනා	226
අච්චාදිතො	208	අනිරිච	398
අච්ච්ඤ්ඤානි	126	අනිච්චනනි	402
අච්ච්ඤ්ඤා	18	අනිතසස්ඵුකං	242
අච්ච්ඤ්ඤාදකං	210	අතභවාදුපාදනං	84
අප්ඤ්ඤානං	172, 440	අතභසමභවං	166
අප්ඤ්ඤානනබ්භිද්ධා	440	අතභසරණා	158
අප්ඤ්ඤානතරනො	166	අතභානං	94, 98
අප්ඤ්ඤාපනෙතා	390	අත්තකරණෙ	30
අප්ඤ්ඤාට්ඨපඤ්ඤා	434	අත්තකරණසමුච්චෙ	272

පදනුකකමණිකා

අ		අ	
අක්වසං	430	අනුපලිතනානි	58
අක්ඛ	30	අනුපාදියෙසාය	208
අදණ්ඛ වචරො	430	අනුප්ඛයො	386
අද්දකචුං	386	අනුචුඤ්ඤා	142
අද්දකංසු	22	අනුයතනානි	290
අද්දසාම	408	අනුයායිකා	272
අධිප්පායො	252	අනුලොමං	108
අධිමුනෙතා	106	අනුලොමපටිලොමං	108
අධිවචනපථො	94, 102	අනුවිලොකෙතනි	22
අධිවචනසමථසෙසා	90	අනුසාසනි	30
අධිවුක්ඛං	154	අනුසෙති	94
අනච්චරියං	54	අනුභීරමානො	22
අනච්චානුක්ඛප්පඛෙඛා	74	අනෙකධාතු	426
අනඤ්ඤා	22	අනෙජො	246
අනණ	58	අනොනමනෙතා	26
අනනිතො	32	අනතරධායාමි	170
අනතතසඤ්ඤා	124	අනතරභිතං	170, 248
අනතතං අතතානං	94	අනතරාකථා	12
අනතතනානුදිට්ඨි	94	අනතළිකඛා	20
අනතතරං	158	අනෙතවාසාභියෙකෙත	240
අනයධාසනං	110	අනෙතානිමුග්ගපොසිති	58
අනයසාසකා	532	අනිකාරනිමිසා	16, 22
අනාවනතිධම්මො	146	අනිදෙව	270
අනිච්චසඤ්ඤා	124	අනෙසනෙතා	432
අනිමිසනෙතා	30	අපගතකාළකං	60
අනිසිතො	440	අපගතසඛෙකානි	456
අනුක ස්සාමි	384	අපනුජ්ජ	348
අනුකකම්මානො	130	අපායාපෙතුං	276
අනුඤ්ඤා	160, 180	අපරඤ්ඤා	182
අනුතතරං චිතතං	466	අපරප්පච්චයා	62
අනුධම්මචාරිනියො	164	අපරාජිතසඛිතං	382
අනුපසානො	72	අපරිභානියා	116
අනුපවාදෙ	72	අපරියොසිතසඛකපො	432
අනුපරියාසපථං	130	අපට්ඨං	562
		අපසාරෙති	216

පදනු කකමණිකා

අ		අ	
අපිසුදං	398	අභිභාරයි	203
අපට්ඨප්පගාලො	246	අමකඛිතො	20
අපට්ඨවිභක්ඛගොගි	124	අමඛකුභුතො	134
අපමාදුධිකරණං	134	අමානුසං	430
අපට්ඨසංවේදනො	98	අමකාය	152
අපරජකඛජාතිකා	54	අයං	554
අපසාරානි	546	අයාගුලො	532
අප්පානඛිතං	110, 276	අරණිසභිතං	540
අප්පාඛාධං	110	අරියසංවේසු	472
අප්පොසුකකතාය	54	අරූපසඤ්ඤි	178
අඛාගිරං	158	අරූපී	94, 98
අඛහඤ්ඤිංසු	236	අලඤ්ඤිං	64
අඛහනනරානි	114	අලමකුදසතරො	350
අඛහකකිරි	270	අලමෙව	304
අඛහනමිඤ්ඤා	258	අලං	32, 94
අභයං	390	අලෙලන	528
අභිකකනන	150	අවකුජ්ජ	534
අභිකකාමුඤ්ඤි	386	අවසීරියං	198
අභිජ්ඣාදෙමනසං	150	අවසාරි	166
අභිජ්ඣසනනිපාතා	118	අච්චරදනෙතා	26
අභිනිකමන	74	අච්චාරි	322
අභිනිපජනනා	338	අච්චකඤ්ඤාමානො	156
අභිනිවිසනනි	426	අරිහතධානුකණ්ඩකා	556
අභිනිවිසස	426	අසබ්බානි	126
අභිනිලනනෙතා	28	අසඤ්ඤසත්තායනනං	106
අභිපකිරනනි	214	අසකාචචරො	430
අභිභායනනානි	172	අසංචුතා	22
අභිභුඤ්ඤා	172	අසාකං	480
අභියානුකාමො	110	අසාරාදුනි	556
අභිවදිතො	404	අසින	100
අභිවිජිනානු	270	අසුචිනා	20
අභිවිජිය	24	අසුභසඤ්ඤං	124
අභිසමයා	48	අසෙවිතඛිධං	418
අභියමෙධාධි	74	අසොහථ	208
		අසංසාමි	438

පදනුකකමණිකා

අ		ආ	
අසසන්ධසා	6	ආයතපණි	24
අසසරතනං	24	ආයසාය	222
අසසමණනා	56	ආයාගසෙට්ඨනි	264
අසසාදං	106	ආයාමෙන	230
අසසාවෙසි	420	ආයුසඛ්ඛාරො	18
අසසාසපසසාසා	246	ආයුප්පමාණං (බුද්ධානං)	6
අසසාසමනනා	156	ආයුසභගතො	538
අසසුන්ධ	406	ආරකෙඛා	86
අභතෙන	220	ආරකඤ්ඤකෙසු	120
අභිනිඤ්ඤා	18	ආරාධනා	432
		ආලයරතා	56
ආ		ආලයරාමා	56
ආකාරෙභි	90	ආලයසමමුද්දිතා	56
ආකාසානඤ්ඤායනනුපගා	104	ආලිමේපතුං	256
ආකිඤ්ඤාඤ්ඤායනනුපගා	104	ආලොකිතෙ	150
ආකිණ්ණයකඛා	268	ආවසරාගාරං	132
ආකොට්ඨ	534	ආවිලං	200
ආගුචාරී	512	ආවුතා	54
ආගුං	388	ආවුසොවාදෙන	242
ආචරියකං	176	ආසභිංවාචං	22
ආජානිසසනි	60	ආසභීවාචා	128
ආජීවකො	254	ආසවෙභි	126
ආතප්පං	384	ආසිතොදකාභි	544
ආතාපී	150	ආභව්ව	394
ආදීනවසඤ්ඤා	124	ආභිණ්ඩනනා	218
ආදීනවං	106		
ආධිපතෙයාසංවර්තනිකං	212	ඉ	
ආනන්දප්පනනි	398	ඉඤ්ඤා	394
ආනුකම්පකො	224	ඉච්ඤා	280
ආනුප්පබ්බිංකපං	60	ඉත්තොය	92
ආපාදුං	410	ඉත්තීකසා	278
ආපාදෙසසාපී	110	ඉත්තීකා	20
ආමගඤ්ඤා	366, 368	ඉත්තීරතනං	24
ආමුත්තමණිකුණ්ඩලා	516	ඉත්තීලුභ්ඛා	370
ආයතනෙසු	470	ඉද්දපච්චි යතාපච්චිවසමුප්පාදෙ	54

පදනු කකමණිකා

ඉ		උ	
ඉදුපවවියා	80	උපකකලනතී	378
ඉඬිපනුනාය	324	උපවිතං	212
ඉඬිපාද	160	උපරියපෙසි	28, 34
ඉඬිමනෙතා	386	උපර්යාකා (බුද්ධානං)	8
ඉඬිවිසවිනාය	324	උපර්යානසාලායං	118
ඉඬිහි	270	උපදහෙයා	210
ඉසසාමච්ඡරියසංයෝජනා	414	උපාදනපවවියා	80
		උපසුතා	256
උ		උපනවිච්ඡන්තියා	402
උච්චාරපසසාවකමෙම	150	උපනාමිතං	208
උච්චාරෙසසාම	252	උපනාමෙතී	206
උච්චාවච්චං	428	උපයාපෙනබ්බං	276
උච්චෙඡ්ඡන්තී	110	උපයාපෙතං	276
උච්චංගලනගරකං	228	උපලාපනාය	116
උර්යානසකඤ්ඤං	203, 208	උපලාපෙතා	536
උණණා	28	උපලිප්පතී	26
උණවිසසිසො	28	උපච්චයනනා	390
උතකරතො	396	උපසච්චන්තනබ්බා	70
උතකාරාහිමුච්චො	22	උපසච්චන්තනා	170
උතකරසිසකං	214	උපසම්පද	72
උතනානකුතනානකො	80	උපසංභරතී	448
උතනානාසෙයාකං	540	උපායාසධමමා	484
උතනානීකරිසසන්තී	1	උපාසමානො	408
උදකකිච්චං	20	උපෙයා	272
උදකමණකො	132	උපපජ්ජථ	94
උදකසුධාරා	20	උප්පලානී	58
උදකානුයාතානී	58	උප්පලිනියං	58
උදුකකලෙ	540	උඛකිකා	526
උදුච්චරසස මූලෙ	6	උඛකාධතී	518
උදෙදන	20	උඛකාහෙතා	548
උදෙදසෙහි	20	උඛකධෙධන	268
උඬිවච්චකුකුච්චං	468	උඬිහිඤ්ඤා	528
උඬිගහලොමො	26	උභතොභාගවිමච්චං	152
උඬිගහානී	26	උභතොභාගවිමුච්චනා	108
උපකපෙසසාමි	94		

පදනුකකමණිකා

උ		ඔ	
උභතොමුඛො	446	ඔකාසකමම	428
උභතොලොහිතකුපධානානි	290	ඔකාසාධිගමො	326
උභිනනං	20	ඔකිරනහි	214
උමමාරපුප්ඵං	172	ඔකකනෙතා	18
උරුඤ්ඤ	404	ඔකකමිඤ්ඤා	92
උසමාසහගතො	538	ඔකකසස	114
උසසඛිබ්බාදො	24	ඔගාහි	210
උසසාචො	28	ඔගාහිඤ්ඤා	274
උසසුකකං	396	ඔසතරං	394
උලාරො	22	ඔදුතනිදසසනානි	174
උඵමපං	140	ඔදුත භිභාසානි	174
		ඔදුතමනසා	384
ඵ		ඔදුතචක්ඛසනසස	516
ඵකතතකායාඵකතතසඤ්ඤිතො	104	ඔධිනා	252
ඵකතතකායානානතතසඤ්ඤිතො	104	ඔධුනාඵ	534
ඵකනවුතො කපෙපා	4	ඔපහොග්ගා	526
ඵකනතඤ්ඤාසානා	424	ඔපානෙසි	526
ඵකනතජ්ඤා	424	ඔපුනාමි	206
ඵකනතවාද	424	ඔපුනි	540
ඵකනතසීලා	424	ඔභාසො	16, 22, 160
ඵකචාකාං	262	ඔමුද්ධකං	334
ඵකායනො	436	ඔරකො	42, 314
ඵකෙකලොමො	26	ඔරමතතකෙන	122
ඵකොදි	400	ඔරමහාගියානං	146
ඵජා	428	ඔචාරෙතො	216
ඵඤ්ඤප්ඵෙසා	24	ඔසසට්ඨා	180
ඵතපරමා	226, 385	ක	
ඵතාදිසො	246	කචෙකහි	450
ඵචංඤ්ඤා	78	කඛිබ්බාධිමෙලො	234
ඵචමපඤ්ඤා	78	කඤ්ඤන සඤ්ඤිතතවො	26
ඵචමහාවි	448	කටුකං	550
ඵචංචිමුතතා	78	කණාජකං	560
ඵචංචිභාරී	78	කතමෙතනාවතා	274
ඵචංසීලා	78	කතාවකායො	58
ඵසීකා	263	කඵංකඵාසලො	428

පදනුකකමණිකා

ක		ක	
කථංකථී	432	කිලනොනා	200
කපො	180	කිලමථො	54
කපපාසපිටුනො	274	කුච්ඡනා	20
කපපාසං	554	කුඬ්ඛනගරකං	228
කපපාසික දුසං	554	කුණ්ඩලාවනනානි	26
කපපාසික සුඤ්ඤං	554	කුනොමුඛා	406
කපපාසෙන	220	කුමාරවණණී	322
කමනියො	268	කුරුරා	366
කමමරනා	120	කුලපරිවික්ඛනෙසො	232
කමමච්චාකපං	30, 274	කුලලං	140
කමමාරාමා	120	කුසපතපරිකුමනො	368
කසිරනි	38	කෙළාසිකා	530
කරච්චිකභාණී	28	කොමාරිකා	530
කරච්චිකා	30	කොසොභිතවකුඤ්ඤං	26
කලහං	86		
කලිං	550	ඛ	
කචචං	166	ඛනකිසිනි	302
කසසාම	434	ඛනකිවාදෙ	262
කාකපෙය්‍යා	140	ඛාසිතෙ	150
කාදලිමිගපචරපච්චකුරණානි	290	ඛිපනනි	378
කාමුපාදනං	84	ඛීලං	384
කායසමාචාරං	420	මුද්දානු මුද්දකානි	242
කායං	472	බොමෙසුත්‍රමානං	290
කායානුපසි	150, 436	බොම සුඤ්ඤං	554
කාරුඤ්ඤනං	56	බොමං	554
කාසාවචසනං	42		
කාසිකෙ	20	ග	
කිඛකතො	32	ගණිභුතා	506
කිඛකිණික ජාලානං	234	ගණෙසා	421
කිඛකිණියො	282	ගතයෙබ්බනං	32
කිචෙජන	54	ගති	376
කිඤ්ඤරභි	130	ගතියො	22
කිඤ්ඤකච්චරණුනා	400	ගතෙ	150
කිඤ්ඤමානරුපා	308	ගතනානි	264
කිමබගපන	62	ගජබ්බකතාය	82
		ගඛ්ඛා	20

පදනුකකමණිකා

ද		ද	
දකබ්ණනො	250	දෙවනනය	82
දකබ්ණාවනනකජාතානි	26	දෙවදුනුභියො	166
දකබ්තායෙ	382	දෙවපුභා	20
දකබ්නනි	54	දෙවාසුරසඛනාමො	430
දකබ්සසති	202	දෙවාරිකා	130
දකෙඛා	448	දමාකාරෙ	56
දණ්ඩපරායණං	32	දමාදසපොරියා	268
දණ්ඩානං	86	දමාරානි	268
දඤ්ඤමානා	388		
දනනමයානි	290	ධ	
දමථං	272	ධනුපාකාරං	258
දසසනියං	218	ධමමෙවකකප්ඵකනනං	74
දළනපාකාරනොරණං	130	ධමමවරියා	42
දළභුද්දපං	130	ධමමනා	16, 18
දීජා	390	ධමමධාතු	12, 14
දීට්ඨධමමො	62	ධමමපරියායො	146
දීට්ඨපාදනං	84	ධමමොද්දසො	148
දීඛවකඛු	30, 274	ධමමොනි	408
දීඛිංසු	550	ධමමොනුපසී	466
දීඝඛුද්දි	24	ධමමිකං බලිං	114
දීසරනනානුසසිතං	428	ධානියො	28
දුකකං	182	ධාරණියං	206
දුකෙඛනෙත	556	ධාරෙණි	28
දුද්දසො	54	ධිරත්ථි	32
දුද්දකෙඛ	284	ධුවසඤ්ඤානි	290
දුද්දිට්ඨරූපං	408	ධොරකානි	560
දුඛබලිකරණෙ	130		
දුඛභුමෙ	556	න	
දුරනුබොධො	54	නමනි	54
දුර්භිසමුභවතරං	204	නවකතරෙත	242
දුරුපස ඛකමා	398	නභාතකසනානී	374
දුච්ඤ්ඤපයෙ	56	නභාරු සමබද්ධං	452
දුසසානං	38	නානිකාලී	274
දුරාභනො	552	නානනකායා	
		එකතනසඤ්ඤිනො	102

පදනුකකමණිකා

න		න	
නානතකායා		නියානෙහි	526
නානතසඤ්ඤිතො	102	නියානිකා	126
නානත වණණිතො	394	නියාසි	110
නානත සඤ්ඤනං	126	නිරාමීසං සුඛං	462
නාගාධාතු	426	නිරුතඨපථො	94, 102
නානාභාවො	226	නිරොධසඤ්ඤං	124
නානාරතනානං	38	නිවාරනා	130
නානාවිභිත සස	446	නිසිනෙනා	150
නානුභොති	16	නිසුරණං	46, 104
නාහසා	390	නිභනතා	54
නාමකයෙන	394	නීලනිදසසනානි	172
නාමරූපං	82	නීලනිභාසානි	172
නාමරූපනිරොධා	52	නෙතනානි	384
නාලිකොදනපරමං	302	නෙමිතනා	22
නිකඛනනානි	72	නෙමිසඥෙන	406
නිධනාහි	198	නෙවසඤ්ඤා නාසඤ්ඤායතනං	106
නිධානා	268		
නිග්‍රොධපරිමණඛලො	26	ප	
නිග්‍රොධසුමුතල	6	පකිරිය	216
නිව්චරන්ඤ්ඤ	204	පකඛිතනාය	82
නිකුරිංසු	546	පච්චනතඤ්ඤච	130
නිද්දරතා	120	පච්චනියාහි	32
නිද්දරාමා	120	පච්චනුසිට්ඨච්චනා	318
නිද්ධනාථ	534	පච්චනතිමං	130
නිධි	274	පච්චචෙකෙඛයා	18
නිනනාදී	322	පච්චාසිංසනි	158
නිපච්ඡං	210	පච්චුට්ඨාසි	140
නිපුණො	54	පච්චුතරිත්තා	208
නිපජුරිසෙහි	30	පච්චුද්වත්ති	394
නිබ්බන්දිතුං	304	පච්චුචච්චිතා	440
නිමිතතෙහි	90	පච්චෙක සමබුද්ධා	222
නියතා	146	පච්චොරොහිත්තා	110
නියානෙනා	32	පච්චානිපානිනි	274
නියාංසු	60, 152	පච්චිමකං	190, 242
		පජ්ජලි	258

පදනු කකමණිකා

ප			ප
පජ්ජ ලිසසනි	256	පණිනො	54
පජ්ජාන සස	246	පණිනවෙදනියො	54
පජ්ඣායනි	32	පණචුසුතනං	18
පඤ්ඤ හනි	92	පණ්ණරසෙ	270
පඤ්ඤ පනාය	94	පතිවංචාසි	152
පඤ්ඤ පරිභාවිතං	126	පති සලලීන සස	46
පඤ්ඤ වචරං	94	පති සුනිමනාය	442
පඤ්ඤ විමුතනි	108	පනන ධමමා	62
පඤ්ඤ විමුතො	106	පනන පටියා පනන මනනමපි	124
පඤ්ඤ පටිභානානි	556	පනතිකා	154
පට ලිකස්තානි	290	පඤ්ඤ	210
පටිකස්තානි	290	පඤ්ඤ නතරො	532
පටික වෙච්ච	226	පදලීනිහාරෙ	22
පටිකුජ්ජකා	222	පදුමංනි	58
පටිකුජ්ජකා	254	පදුමීනියං	58
පටිකුලා	518	පදෙස වතනි	238
පටිකකානෙත	150	පධානං	74
පටිසස ඤ්ඤානං	106, 174	පපඤ්ඤ සඤ්ඤානිදුතං	416
පටිසස මඵල සසා	92	පපඤ්ඤ සඤ්ඤා සඤ්ඤානි රොධො	416
පටිවොදිනානං	408	පපච්චො	216
පටිච්ච සමුපපාදෙ	80	පබාලනං	200
පටිපදය	242	පබ්බජිතො	42
පටිපපනාමෙකා	156	පමුඤ්ඤනතු	58
පටිබ්බාහාය	136	පරකාමීනි	402
පටිභංසු	54	පරපෙසසා	410
පටිරාජානො	270	පරලොක වජ්ඣන සදසසාවිනො	56
පටිලොමං	108	පරසෙන පමඤ්ඤානා	24
පටිච්චිදා	142	පරාමසසා	426
පටිවෙදෙසි	292	පරිකඬුනි	428
පටිවෙදෙසුං	22	පරිචිතා	160
පටිවෙසානගාමී	54	පරිගණනානි	136
පඨවිස ඤ්ඤානි යො	246	පරිග්ගහො	86
පණායනි	30	පරිවාරකා	332
පණියානි	546	පරිවාරය මානාසසා	516

පදනුකකමණිකා

ප			ප
පරිවාරියමානෝ	30	පසයන	114
පරිවාරෙසුං	268	පසාදෙය්‍යාසි	398
පරිණාමං	198	පසාරිතෙ	150
පරිතසසති	100	පසාසති	388
පරිතෝ	398	පසසාමි	438
පරිත්තකානුදිට්ඨි	94,26	පහානසකඤ්ඤං	124
පරිත්තං	76,220	පහුතථිවෙහා	28
පරිත්තායකරතනං	24	පලිසං	384
පරිත්තායකෙතන	546	පලිපනනං	34
පරිතිබ්බුතෝ	246	පලිසෘජ	400
පරිපකෙකා	188	පාකාරවිවරං	130
පරිනාටෝ	550	පාකාරසකිං	130
පරිමජ්ජති	26	පාවිනතෝ	396
පරිමසති	26	පාටලියා මූලෙ	6,16
පරිමුඛං	438	පාටිකඝිතා	114
පරියාදිකඛවට්ඨං	10	පාණකජාතෙහි	430
පරියායෙන	88	පාණිතලෙහි	26
පරියෙසනා	86,90,422	පානරාසං	272
පරියොගාඝ්ඤධම්මා	62	පාතිමොකඤ්ඤෙය්‍යාය	70
පරියොදුතෝ	208	පාපමිත්තා	122
පරිහරනී	28	පාපසම්පවඛිතා	122
පරිහරිතෝ	20	පාපසහායා	122
පරිහාපෙතී	114	පාපිච්ඡා	120
පරාපසාති	72	පායෙතී	28
පරොසහසාසං	24	පාරිමිතීරං	214
පලුපථි	248	පාවචනං	242
පලොකධම්මං	248	පාවුසුකො	394
පචකතු	270	පිණ්ඩපාතපටිකකතෙතා	160
පචනනා	210	පිපාසතෝ	398
පචනසී	382	පිපාසා	268
පචාගෙමි	206	පිපාසිතෝ	200
පච්චිත්තවිහාරිතෝ	432	පියාපටියනිදුතං	414
පච්චෙධ්මානං	32	පියාපටියසමුදයං	414
පච්චෙසෙනා	130	පිතනිදුසුනානි	172

පදනුකකමණිකා

ප		බ	
පීතනිභාසානි	172	බාලහගිලාන.	34
පීතො	150	බිඤ්ඤා	322
පුග්ගලවෙමනනා	238	බිලසෙය	448
පුඤ්ජකතානි	456	බිලඛන දුතිය.	560
පුටභෙදන.	138	බිලාරනිසංකකන මනන.	120
පුටොළී	446	බුද්ධචකඛුනා	56
පුණ්ඩරිකසස මූලෙ	6	බෙ.ජ.බුද්ධා	122
පුණ්ඩරිකානි	58	බොජ්ඣංගෙසු	474
පුණ්ඩරිකිනිය.	58	බොද්ධබං.	372
පුච්චියා	54	බොධිසත්තමාතු	18
පුබබුට්ඨාසිනි	274	බායාකරොනි	110
පුබ්බනිවාසපටිසංයුක්ත.	12	බායාධිකො	34
පුබ්බනිවාසො	2	බායාධිධමො	36
පුමා	410	බායාමො	26
පුනිනි	556	බ්‍රහ්මකාසිකා	104
පෙකකිනි	30	බ්‍රහ්මචාරයො	140
පෙතනිකෙ	434	බ්‍රහ්මඤ්ඤ.	376
පෙසුඤ්ඤ.	86	බ්‍රහ්මදණේවා	242
පොඨෙසු.	154	බ්‍රහ්මසසරො	28
පොනොභවිකාය	120	බ්‍රහ්මච්ඡ්‍රගනො	26
පොරොභිච්ච.	368		
ඵ		භ	
ඵසසපච්චියා	82	භණ්ඩික.	548
ඵසෙසා	90,82	භණ්ඩු.	42
ඵළිකමියො	268	භක්ඛාභිභාරෙන	360
ඵසුචිභාර.	110	භක්ඛාර.	376
ඵොට්ඨබ්බො	472	භද්දකපෙප	76
		භද්දතච	404
		භද්දනෙත	390
		භද්දයුග.	6
		භද්දානි	32
		භමකාරො	438
		භමකාරනෙතවාසී	438
		භමුකනනරෙ	28
		භවිනිරොධා	84,50
බකඩනියො	536		
බලසුනො	246		
බහලාවලපන.	528		
බනිද්ධා	440		
බහුලිකතා	160		
බාරාණසෙය්‍යක.	172		

පදනුකකම නිකා

ම

මුද්‍රන එණහක්පාදෙ	24
මුද්‍රතුලසනනිහා	23
මුසාවාද	86
මුසුති	284
මෙතනං කායකමමං	124
මේතනාකරුණං කායිකා	390

ය

යනු හි නාම	34
යක්ච්ඡකං	108
යථාකාරීතථාවාදී	348
යථාපසාදනෙත	114
යථා පරියතනං	428
යථාභුවෙච	339
යථාභුතනං	270
යථාහතනං	156
යථාවාදීතථාකාරී	348
යථාසඤ්චං	156
යථාසමනතනං	156
යථාසුතනං	428
යදිච්ඡකං	108
යසසංවතනනිකං	212
යානිකතා	160
යාවකීචං	114
යාවගමහිරො	80
යාවදිච්ඡකං	108
යුගං	152,206
යුතතානි	32
යොගතානි	544

ර

රකඛාවරණගුණනි	116
රජො	28
රජොජලපං	29
රතනකිකාරනිමිසායං	272

ර

රතනාවසෙසං	250
රසග්ගසග්ගි	26
රාගරතනා	54
රුහිරෙන	20
රුපසඤ්ඤානං	174,106
රුපසඤ්ඤී	172
රුපියමයො	268
රුපී	94,98

ල

ලබ්‍හා	248
ලභුකං	76
ලභුධානං	110
ලිඛෙහි	90
ලිතනං	550
ලුලිපං	200
ලොකතනරිකා	22,16
ලොමකුපෙසු	26
ලොමහංසනං	248
ලොමහංසාභිසමභුතො	384
ලොහං	554
ලොහිතකතිදසසනානි	174
ලොහිතකතිහාසානි	174
ලොහිතඛකමයො	268
ලොහිතපසඤ්ඤා	198

ව

වගගු	268
වගගුසුරො	30
වඩකසඤ්ඤා	400
වට්ඨිමාවාරා	422
වජ්ජනි	214
වජ්ජිවෙතියානි	114
වටුමානි	544
වට්ඨං	94
වණ්ඤපො	138

පදනුකකමණිකා

ව		ව	
වණණසංවත්තනිකං	212	විඤ්ඤාණඤ්ඤායතනනුපගො	104
වත්තකතා	160	විඤ්ඤාණධර්මිනියො	102
වත්තනි	136	විඤ්ඤාණසංගතො	538
වතරාමණෙයාං	530	විජාරිකා	262
වයධිමො	188	විජාරෙත	230
වයධිමොනුපසසී	440	විදිතධිමො	62
වයො	188	විනාභාවො	226
වවත්තකතා	386	විනිව්ඡයො	86
වසුඤ්චරා	264	විනිපාතිකා	102
වසසීකං	30	විනොධෙඤ්ඤා	210
වංතෙරිතානං	268	විනොසං	150
වාමනකා	530	විපකතා	12
වාමුරු	400	විපපටිසාරො	210
වායොසංගතො	532	විපසනෙතා	18
වාරෙසී	234	විමති	242
වාසියා	540	විමොකො	106,174,246
වාසුපගතසස	46	විරාගසඤ්ඤාං	124
වාසෙතනී	114	විරාජෙකා	74
වාහසා	370	විරාධනා	432
වාළග්ගකොට්ඨිනිතතුදනා		විරිඤ්චිමානො	200
මනෙතපි	216	විරුළුභිං	92
විගතකථංකථා	62	විලාතං	38
විග්ගහ	86	විලොකිතෙ	150
විචිකිච්ඡී	332	විචක්කව්ඡදෙ	24
විච්චනො	548	විචාද	86
විච්චෙයා	30	විසදෙ	20
විජායතනී	20	විසාරදෙ	134
විජිතසඛකාමං	58,430	විසෙසාධිගමෙන	122,332
විජිතං	116	විහතෙන	220,254
විජිතාවී	22	විහසානී	188
විජ්ජනාසු	204	විහසාපෙකො	234
විජ්ජපාද	323	විතච්චිකං	208
විඤ්ඤානතිපථො	94,102	විනිනාමෙසුං	250
විඤ්ඤාණං		විරඛරුපා	24

පදනුකකමණිකා

ව

ස

වුට්‍යාපියමානං	34
වුට්‍යාපි	540,552
වුත්තවචනා	318
වුද්ධිං	92
වුපකට්‍යො	42
වෙකම්මිසසකෙන	158
වෙදනා	84,488
වෙදනානුපසසී	150
වෙදනාපච්චයා	82
වෙදපට්‍ට්‍රාහං	320,430
වෙදසීතා	480
වෙදිකා	282
වෙජුලං	92
වෙලලිතකෙසියා	400
වෙසාරජ්ජපපනනා	62
වෙසසීනී	302
වෙඵරියමයො	268
වෙඵරියො	18
වොකිණ්ණං	100
වොකකම්මසංඵ	92
වොච්ඡජජීසංඵ	92
වොසානං	122

ස

සඋත්තරං චිත්තං	466
සඋත්තරච්ඡදනී	290
සඋද්‍රයා	378
සභරණියං	224
සතලිකං	540
සකුණජානී	30
සජක	34
සකකතසකකතෙහි	264
සකඛිසාඵකො	240
සඛතමපනී	18
සඛකුද්දො	394

සඛිතං	248
සඛිධමො	536
සඛිචණණුපනිභානී	456
සඛියා	346
සඛිරා	188, 246
සඛගණිතරතා	120
සඛගණිකාරාමා	120
සඛගාහකසස	402
සඛිතීනානී	214
සඛිසකරණියානී	118
සඛිසාසඬිසී	506
සඛිසාච්චනන චිවරධාරණ	150
සඛිසාතං	556
සචිත්තපරියොදපනං	72
සජඤ්ඤා	554
සජඤ්ඤාභාරං	554
සඤ්ඤානෙ	140
සඤ්ඤාමනො	212
සඤ්ඤා	488
සඤ්ඤාචෙදසීතනීරොධං	242
සඤ්ඤාදී	202
සඤ්ඤාඤ්ඤාජනං	472
සනිමා	150
සත්තපෑනිට්‍යො	272
සත්තරතනානී	22
සත්තිපඤ්ඤරං	258
සත්තාවාසො	74
සත්තාහපරිනිබ්බුතො	256
සත්තාසංඝො	26
සත්ඵවාසෙ	544
සත්ඵවාහො	58
සත්ඵා	242
සත්ඵාදනං	86
සත්ඵො	540
සත්ඵිකෙ	544

ස		ස	
සක්‍රීගාරවෙත	242	සමදානො	26
සක්‍රීසාසනං	192	සමනායොජනං	30
සදණ්ඩාවචරො	403	සමවනකකඛකො	26
සදකෝ	220	සමවෙපාකිනියා	276
සනාභිකානි	24	සමාදහංසු	384
සනෙමිතානි	24	සමාධිපරිකාරා	330
සනභිකාවචරො	216	සමාධිපරිභාවිතො	126
සනභි	246	සමාපජජිතපුඛො	170
සනෙතා	54	සමාහිතං විතනං	466
සඤ්ජා	252	සමිඤ්ජනං	74
සඤ්ජරිකා	132	සමිඤ්ජයා	74
සඤ්ජසෙතඛොනි	192	සමුදයො	88
සඤ්ජගුණානි	410	සමුදයධම්මොනුපසසී	440
සඤ්චිතං	142	සමුදයවයධම්මොනුපසසී	440
සඤ්චමලසංකට්ඨො	252	සමුද්ධරිතබ්බො	242
සනනයනිකා	390	සමුද්ධපරියතනං	272
සනනිපාතබහුලා	118	සමුපබ්‍යුලොකා	430
සනනිපානිතො	118	සමුසසයං	246
සනනිපාතෙථ	254	සමෙච්ච	410
සපාටිභාරියං	176	සමෙහි පාදෙහි	22
සබ්බකායපටිසංවෙදී	438	සමොදකං	58
සබ්බගකොදකොන	258	සමපකම්පනි	18
සබ්බබහපට්ඨිකිං	18	සමපජානාකාරී	150
සබ්බනතතාය	288	සමපජානො	150
සබ්බථා	88	සප්පජානානි	428
සබ්බනිභීතං	322	සමපනිජානො	22
සබ්බථාලි පුලලා	211	සමපවෙධනි	18
සබ්බබහනනරිමං	258	සමපතාරො	262
සබ්බරතනමයො	268	සමපායනානි	428
සබ්බසඤ්ජරිසඤ්ජනං	132	සමපුසී	200
සබ්බසඤ්ජරි	132	සමෙධාධිපරායණ	146
සබ්බාකාරවරුපෙතෙ	248	සමහවං	166
සබ්බාකාරසමපනෙත	18	සමහවෙය්‍යං	86
සමවරියා	42	සමෙහානානි	432
සමතිතනිකා	140	සමොසමාධි	496

පදනුකකම නිකා

ස		ස	
සමිඤ්ජනෙ	150	සාරමයානි	290
සමමුලේභා	134	සාරිරානි	258
සමගි ආසනෙ	318	සාරූපපටිපදං	418
සයනකීකසස	278	සාලසස	6
සරං	140	සාවකානංස නිපාතා (බුධානං)	8, 12
සරිංසපනකාය	82	සාහාරං	152
සරිරහාගෙ	262	සිඬගිව ඡුඡුං	206
සලොමහංසො	166	සිරිසසසමුලෙ	6
සලුං	428	සිලොකං	384
සලලිනා	384	සිසසොනාය	206
සසකාවචරො	430	සිලපරිහාචිතො	126
සසිසකං	516	සිලබ්බතුපාදානං	84
සහ සාරානි	24	සිලවිපනනියා	134
සහායකො	242	සිලවිපනෙනා	134
සලායනනං	48	සිවචිකාය	448
සංයොජෙම	560	සිසං	554
සංවද්ධානි	58	සිහපුබ්බකායො	26
සංවෙජනියං	218	සිහහනු	26
සංවෙසියමානං	34	සුඛං	548
සංසාරානි	314	සුකපචිතකෙ සමසසුසස	516
සංසරිතං	142	සුඛසංවහනනිකං	212
සංසිතං	142	සුඛිනි	18
සාකවෙජනි	358	සුබ්බමච්ඡවි	26
සාඛානගරකං	228	සුචියො	278
සාණභාරං	552	සුදං	28
සාණසුත්තං	552	සුද්ධාවාසකාසිකානං	382
සාණං	552	සුනිච්ඡෙදයා	370, 372, 368
සාණියො	554	සුපරිකමකතො	18
සාතොදකං	210	සුපරිදනෙනා	272
සාධාරණභෝගී	124	සුපටිතාලිතසස	268
සාමනනා	130	සුප්පනිට්ඨිතෙසු	24
සාමිසංසුඛං	402	සුභං	106
සායනෙ	150	සුගුමෙ	558
සාරචී	32		

පදනු කකම මිකා

ස		ස	
සුභො	18	සෙලෙනන	20
සුලභ රූපො	74	සෙවිතබ්බං	418
සුව ඉඤ්ඤානාරං	554	සොකපරිද්දවානං	436
සුවී ඤ්ඤප්පෙය	56	සොඤ්ඤා	268
සුවිනිතසස	268	සොතචනෙතා	58
සුවිලික්ඛසස	516	සොපාණානි	282
සුවිභතබාණුකණ්ටකෙ	558	සොබො	198
සුසකකතං	264	සොච ඉඤ්ඤමයො	268
සුසන්තද්ධා	552	සොමනසුපට්ඨාහං	430
සුසමාරද්ධා	160	සවාකාරෙ	56
සුසමාහිතස ඩකපපා	188		
සුසමබ්බධො	55	හ	
සු සුකකද්දො	26	හඤ්ඤිතනං	24
සු සු නාගා	384	හන්තාරං	434
සුකරපොසකො	548	හරිතකප ඉඤ්ඤං	544
සුකරමද්දචං	198	හෙට්ඨාපාදනලෙසු	24
සුරා	24	හෙට්ඨාපාසාදං	30
සෙධො	224	හෙමජාලපට්ඨ්ඤ්ඤානානි	290
සෙදනං	398	හෙමච ඉඤ්ඤා	208
සෙමානං	34		

බුද්ධ ජයන්ති ත්‍රිපිටක ග්‍රන්ථ මාලා

අංකය	ග්‍රන්ථ නාමය	මුද්‍රණය	පිටු	රෙදි බැම්ම	කඩදැසි බැම්ම
1.	පාරාජිකා පාළි	1959	696	17.50	14.00
2.	පාචිත්තිය පාළි	අමුද්‍රිත	—	—	—
3.	මහාවග්ග පාළි 1	1957	608	—	—
4.	„ „ 2	1957	458	—	10.00
5.	චූළචග්ග පාළි	අමුද්‍රිත	—	—	—
6.	i පරිවාර පාළි } ii පරිවාර පාළි }	මුද්‍රණයෙහි	—	—	—
7.	දිසනිකාය 1	1962	700	—	14.00
8.	„ „ 2	1976	600	—	—
9.	„ „ 3	මුද්‍රණයෙහි	—	—	—
10.	මජ්ඣිම නිකාය 1	1964	846	20.00	—
11.	„ „ 2	1973	800	60.00	55.00
12.	„ „ 3	*(1974)	—	—	—
13.	සංයුක්ත නිකාය 1	1960	540	—	—
14.	„ „ 2	1962	512	—	10.00
15.	„ „ 3	අමුද්‍රිත	—	—	—
16.	„ „ 4	අමුද්‍රිත	—	—	—
17.	„ „ 5	අමුද්‍රිත	—	—	—
18.	අධිගුහකර නිකාය 1	1960	672	—	12.00
19.	„ „ 2	1962	580	—	12.00
20.	„ „ 3	1968	506	20.00	18.00
21.	„ „ 4	1970	544	20.00	18.00
22.	„ „ 5	අමුද්‍රිත	—	—	—
23.	„ „ 6	අමුද්‍රිත	—	—	—
24.	i බුද්ධ පාඨ } ii ධර්මපද } iii උදන } iv ඉතිවුක්ක }	1960	628	—	12.00
25.	සුක්ක නිසාන	අමුද්‍රිත	—	—	—
26.	විමානවස්ත්‍රී ...	අමුද්‍රිත	—	—	—

අංකය	ග්‍රන්ථ නාමය	මුද්‍රණය	පිටු	රෙදි බැම්ම	කඩදසි බැම්ම
27.	පෙතවිඤ්ඤා ...	අමුද්‍රිත	—	—	—
28.	චේරිගාථා ...	1972	362	—	15.00
29.	චේරිගාථා ...	1972	150	—	—
30.	ජාතක පාළි 1	අමුද්‍රිත	—	—	—
31.	„ „ 2	අමුද්‍රිත	—	—	—
32.	„ „ 3	අමුද්‍රිත	—	—	—
33.	මහානිදෙස පාළි	1961	788	17.50	14.00
34.	චූළභනිදෙස පාළි	1976	676	—	45.00
35.	1 පටිපමභිදමනපාළි	1971	562	20.00	18.00
36.	අපදන පාළි 1	1961	700	17.50	14.00
37.	„ „ 2	අමුද්‍රිත	—	—	—
38.	i බුද්ධචංස පාළි ii වරියා පිටක පාළි	} මුද්‍රණයෙහි	—	—	—
39.	නෙතනිපසකරණ	අමුද්‍රිත	—	—	—
40.	පෙටකොපදෙස	අමුද්‍රිත	—	—	—
41.	ධම්මසංඛිතපසකරණ ...	*(1973)	—	—	—
42.	විභංගපසකරණ	*(1975)	—	—	—
43.	„ „	*(1975)	—	—	—
44.	කථාවඤ්ඤාපසකරණ 1	1967	622	15.00	12.00
45.	„ „ 2	1968	588	17.50	15.00
46.	„ „ 3	1969	554	20.00	18.00
47.	i ධාතුකථාපසකරණ ii පුනලපඤ්ඤානි	} 1976	452	—	30.00
48.	යමකපසකරණ 1	අමුද්‍රිත	—	—	—
49.	„ „ 2	අමුද්‍රිත	—	—	—
50.	පට්ඨානපසකරණ 1	අමුද්‍රිත	—	—	—
51.	„ „ 2	අමුද්‍රිත	—	—	—
52.	„ „ 3	අමුද්‍රිත	—	—	—

*මුද්‍රණය අවසන් වී ඇතත් පොත් බැඳීම නිම වී නැත.